IX. 113

ДИМИТЪРЪ Т. СТРАШИМИРОВЪ

ВАСИЛЪ ЛЕВСКИ

ЖИВОТЪ, ДѢЛА, ИЗВОРИ.

„Каквото съмъ рекълъ да направа, ще го направа, ако рече Богъ. Ако испечелѭ, печелѭ за цѣлъ народъ, ако изгуба, губа само менѣ си". (Левски, стр. 7).

„Ния сме жѫдни да видимъ Отечество свободно, па ако щѭтма нарѣди да паса и паткитѣ". (Левски, стр. 19).

ТОМЪ I

ИЗВОРИ

ИЗДАВА НАРОДНИЯТЪ КОМИТЕТЪ „ВАСИЛЪ ЛЕВСКИ"

СОФИЯ

1929

стр.

№ 203. Имена 290
„ 204. Адресъ 290
„ 205. Адресъ 290
„ 206. Медицинска 291
„ 207. Знакъ 291
„ 208. Адресъ 291
„ 209. Смѣтка 291
„ 210. Лозинка 292
„ 211. Адресъ 292
„ 212. Смѣтка 292
„ 213. Смѣтка 292
„ 214. Смѣтки 292
„ 215. Бележка 293
„ 216. Разходъ, 30. I. 1872 г. 293
„ 217. Разходъ, 24. III. 1872 г. 293
„ 218. Смѣтка за Д. Общи, 16. I. 1872 г. 293
„ 219. Особна мисия, 22. I. 1872 г. 294
„ 220. Мисия, 17. I. 1872 г. 294
„ 221. Смѣтка, 16. I.-13. II. 1872 г. 295
„ 222. Смѣтка за Д. Общи, 1871 г. 295
„ 223. Специално назначение, 12. I. 1872 г. 296
„ 224. Админи:тративно-финансова бележка, 1871 г. 296
„ 225. Смѣтка, 25. XI. 296
„ 226. Маршрутъ 297
„ 227. Смѣтка 297
„ 228. Смѣтка 298
„ 229. Лични и пѫтни 298
„ 230. Отбелязанъ разходъ 299
„ 231. Подробна смѣтка на пѫть Панега—Плѣвенъ 299
„ 232. Бележка за пратеници 300
„ 233. Смѣтка 300
„ 234. Смѣтка 300
„ 235. Смѣтка — 301
„ 236. Смѣтка 301
„ 237. Бележка 302
„ 238. Бележка 302
„ 239. Бележка 302
„ 240. Бележка 303
„ 241. Лични разходи, 22, 28. II. 303
„ 242. Смѣтка, 8. II. 304
„ 243. Смѣтка, 8. II. 304
„ 244. Смѣтка, 10.-13. II. 304
„ 245. Смѣтка, 16-20. II. Ловечъ 305
„ 246. Смѣтка, 22-23. II. Троянъ 305
„ 247. Смѣтка, 25. II. Карлово 306
„ 248. Смѣтка, 29-II.-2.III. Пазарджикъ--Пловдивъ 306
„ 249. Смѣтка, 3-9. III. Карловско 306
„ 250. Бележка, 1870 г. 307
„ 251. Смѣтка, 15-22. III. Сливенъ—Казанлъкъ 307
„ 252. Смѣтка, 27. III.-4 IV. 308
„ 253. Бележка, 6. IV. за Влашко 308
„ 254. Смѣтка, 29. III. въ Орѣхово 309
„ 255. Смѣтка 309
„ 256. Смѣтка 309
„ 257. Постѫпления 310
„ 258. Бележка, 20. II. 1872 г. на пѫть за Тракия 310
„ 259. Бележка 311
„ 260. Смѣтка 311

стр.

№ 261. Смѣтка отъ Пловдивъ за Ловечъ 312
„ 262. Постжпления 312
„ 263. Разходъ 313
„ 264. Разходи 313
„ 265. Разходи 313
„ 266. Смѣтка 314
„ 267. Разходъ 315
„ 268. Смѣтка 315
„ 269. „ 316
„ 270. „ въ Плѣвенъ 316
„ 271. „ въ Трѣвна--Ловечъ--Ст.-Загора 316
„ 272. Бележка 317
„ 273. Бележка 317
„ 274. Адреси 318
„ 275. Адреси 318
„ 276 Бележка 319
„ 377 Смѣтка 319
„ 278. Бележка 319

IV.

Писма до Левски.

№ 279. Филипъ Тотю до Левски, 20. II. 1871 г. Одеса 323
„ 280. Панайотъ Хитовъ до Левски 325
„ 281. Любенъ Каравеловъ до Левски, 21. IX. 1871 г. Букурещъ . 326
„ 282. Панайотъ Хитовъ до Левски 327
„ 283. В. Платнаровъ до Левски 328
„ 284. Па айотъ Хитовъ до Левски, I. 1872 г. 329
„ 285. Иллерически до Левски, 11. II .872 г. 332
„ 286. Рашидъ Ходжоолу до Левски, 1. 1872 г. 332
„ 287. Исакъ Хаимъ до Левски, 27. I. 1872 г. 332
„ 288. Елесъ Джутовъ до Левски, 1. II. 1872 г. 333
„ 289. Елесъ Джутовъ до „ 3. II. 1872 г. Орхание . 333
„ 290. Рашидъ Ходжоолу до Левски, 3. II. 1872 г. . . . 333
„ 291. Бочукооглу до Левски, 4.II. 1872 г. 334
„ 292. Хасанъ Касанъ до Левски, 5. II. 1872 г. 334
„ 293. Хасанъ Касанъ до „ 5. II. 1872 г. 334
„ 294. Хитихаръ Касапъ Хатемъ до Левски, 5. II. 1872 г. . 335
„ 295 Иллерически до Левски, 6. II. 1872 г. 335
„ 296. Дервишоглу Мехмедъ Кърджала до Левски, 7. II. 1872 г. 335
„ 297. Куртоглу Али до Левски, 7. II. 1872 г. 336
„ 298. Дервишоглу Мехмедъ, Кърджала до Левски, 11. II. 1872 г. 336
„ 299. Бекиръ Кадриолу до Левски, 12. II. 1872 г. . . . 336
„ 300. Мехмедъ Ходжовъ до Левски, 14. II. 872 г. . . . 337
„ 301. Елесъ Джутовъ до Левски, 15. II. 872 г. . . . 337
„ 302. Филипъ Тотю до Левски, 20. II. 872 г. . . . 337
„ 303. Ихтиаръ Касапъ Хатемъ до Левски, 25. ii. 872 г. . 339
„ 304. Муса Кесаджи до Левски, 28. II. 872 г. 339
„ 305. Хасанъ Касанъ до Левски, 28. II. 872 г. . . . 339
„ 306. Чайсолъ до Левски, 28. II. 872 г. 340
„ 307. Сюлюманъ до Левски, 4. III. 872 г. 340
„ 308. Дели Муратъ до Левски, 7.III. 872 г. 341
„ 309. Дели Ибраимъ до Левски, 9. III. 872 г. 341
„ 3 0. Асанъ Ефенди до Левски, 12. III. 872 г. 341
„ 311. Елесъ Джутовъ до Левски, 16. III. 872 г. . . . 342
„ 312. Фатине, Шефика, Юсеинъ Анамъ до Левски, 18. III. 872 г. . 342

стр.

№ 313. Любенъ Каравеловъ до Левски, 18. III. 872 г. . . . 343
„ 314. Троянци до Левски, 872 г. . . . 343
„ 315. Д Хр. Поповъ до Левски, 3-15. V. 872 г. . . . 344
„ 316. Хр. Ивановъ Книговезеца до Левски, 4. V. 872 г. . 346
„ 317. Д. Общи до Левски, V. 872 г. . . . 347
„ 318. Д. Общи до „ 17. V. 872 г. . . . 351
„ 319. Централниятъ комитетъ до Левски — пълномощно . 352
„ 320. Хр. Ивановъ Книговезеца до Левски, 6. VII. 872 г. Отъ Търново 353
„ 321. Врачанци до Левски, 2. VII. 872 г. . . . 354
„ 322. Данаилъ Хр. Поповъ до Левски, 9. VII. 872 г. . . . 355
„ 323. Христо Ивановъ Книговезеца до Левски, 11. VII. 872 г. . 356
„ 324. Врачанци до Левски, 11. VII. 872 г. . . . 357
„ 325 Дяконъ Паисий до Левски, 11. VII. 872 г. . . . 358
„ 326. Писарьтъ на Д. Общи до Левски, 13. VII. 872 г. . . 358
„ 327. Едернели Бохуръ Несимъ до Левски, 16. VII. 872 г. . 359
„ 328. Бочукоглу до Левски, 18. VII. 872 г. . . . 361
„ 329. Д. Общи до Левски, 22. VII. 872 г. . . . 363
„ 330. Едирнели Бохуръ Несимъ до Левски, 24. VII. 872 г. Отъ Котелъ 363
„ 331. Иллерически до Левски, 25. VII. 872 г. . . . 365
„ 332. Бочукоглу до Левски, 29. VII 872 г. . . . 365
„ 333. Дервишоглу Мехмедъ Кърджала до Левски, 29.VII. 872 г. . 367
„ 334. Иллерически до Левски, 1. VIII. 872 г. . . . 268
„ 335. Иллерически до „ . . . 368
„ 336. Христо Ивановъ Книговезеца до Левски, 3. VIII. 872 г. . 369
„ 337. Орханийци до Левски, 3. VIII. 872 г. . . . 371
„ 338. Бочукоглу до „ 6. VIII. 872 г. . . . 372
„ 339. Хасанъ Касанъ до Левски, 8. VIII. 872 г. . . . 375
„ 340. Сюлюманоглу Даудъ до Левски, 8. VIII. 872 г. . . 377
„ 341. Анастасъ п. Хиновъ до Левски . . . 377
„ 342. Анастасъ п. Хиновъ до Левски . . . 379
„ 343. Тетевенци до Левски, 10 IX. 872 г. . . . 379
„ 344. Христо Ивановъ Книговезеца до Левски, 27. IX. 872 г. . 380
„ 445. Мар. п. Лукановъ до Левски, 7. X. 872 г. . . . 381
„ 346. Любенъ Каравеловъ до Левски . . . 381
„ 347. Любенъ Каравеловъ до „ 30. X. 872 г. . . . 383
„ 348. Любенъ Каравеловъ до „ XI. 872 г. . . . 384
„ 349. Любенъ Каравеловъ до „ 2. XI. 872 г. . . . 385
„ 350. Н. Ръженковъ до Левски . . . 385

V.

Кореспонденция между съвременници.

№ 351. Ст. Хр. Буйновъ до Раковски, 15. XI. 861 г. . . . 389
„ 352. Раковски до Българския народъ, 1. VIII. 862 г. . . . 391
„ 353. Отецъ Мартирия до Райно Поповичъ, 14 IV. 867 г. . . 392
„ 354. Н. М. Тошковъ до Хр. Георгиевъ, 20. IV. 867 г. . . 393
„ 355. Н. М. Тошковъ до Хр. Георгиевъ, 24. IV. 867 г. . . 395
„ 356. Данаилъ Хр. Поповъ до Тайния Ц. комитетъ, 10. V. 867 г. 396
„ 357. Хр. Георгиевъ до Н. М. Тошковъ, 2. V. 867 г. . . 397
„ 358. Н. М. Тошковъ до Хр. Георгиевъ, 15. V. 867 г. . . 398
„ 359. Панайотъ Хитовъ до Н. Балкански, 31. III. 1868 г. . . 399
„ 360. Гр. Д. Начовичъ до Хр. Георгиевъ, 7. IV. 1868 г. Отъ Крайова 401
„ 361. „ „ „ „ „ 14. IV. 1868 г. „ Бѣлградъ 403
„ 362. „ „ „ „ „ 16. IV. 1868 г. „ Бѣлградъ 408
„ 363. Момци четници до войводата П. Хитовъ, 16. VII. 1868 г. Отъ Букурещъ . . . 412
„ 364. Ив. Кършовски до П. Хитовъ, 20. VIII. 1868 г. Галацъ. . 413
„ 365. Гр. Д. Начовичъ „ „ „ 4. IX. 1868 г. Букурещъ. . 414

стр.

№ 366. Хр Марковъ, отъ Крайова до П. Хитовъ въ Бѣлградъ . . 416
„ 367. Гр. Д. Начовичъ отъ Браила, „ „ „ 27. IX. 1868 г. . . . 417
„ 368. Отецъ Михаилъ (Мартирия) „ „ „ 5. X. 1868 г. . . 418
„ 369. Сръбското Народно надлежателство въ Бѣлградъ до Българското Народно настоятелство въ Букурещъ. 27 X. 1868 г. 419
„ 370. Хр Ботевъ отъ Букурещъ до Ив. Драсовъ въ Таборъ . 422
„ 371. Т. Ковачовъ отъ Т.-Магурели до П. Хитовъ, 7. XII. 1868 г. 423
„ 372. Филипъ Тотю „ „ „ 16. I. 1869 г. 424
„ 373. Ив. П. Х. Кършовски „ „ „ 28 I. 1869 г. 426
„ 374. Писмо отъ българинъ въ Галацъ до свой побратимъ въ Букурещъ, . II. 1869 г. 427
„ 375. Тодоръ Ковачовъ до П Хитовъ, 13. II. 1869 г. . . . 428
„ 376. Тодоръ Ковачовъ до П. Хитовъ, 25. II. 1869 г. . . . 429
„ 377. Тодоръ Ковачовъ до П. Хитовъ. 14. III. 1869 г. . . . 430
„ 378. Тодоръ Ковачовъ до П. Хитовъ, 20. III 1869 г. . . . 432
„ 379. Тодоръ Ковачевъ до П. Хитовъ 27 III. 1869 г . . . 432
„ 380. Тодоръ Ковачевъ до П. Хитовъ, ... 433
„ 381. Отъ Временното правителство въ Балкана до Българския народъ 434
„ 382. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ, 9. V. 1869 г. 437
„ 383. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ 14 V. 1869 г. 438
„ 384. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ, 27. V. 1869 г. 439
„ 385. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ, 15. VI. 1869 г. 440
„ 386. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ 441
„ 387. Ц. Т. комитетъ до Мацини, 16-28 VII. 1869 г. . . . 442
„ 388. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ, 24. VIII 1869 г. 444
„ 389. Ив. Кършовски до П. Хитовъ, 31. VIII. 1869 г. . . . 445
„ 390. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ 2. IX. 1869 г. 446
„ 391. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ 5. IX. 1869 г. 447
„ 392. Т. Ковачовъ до П. Хитовъ, 16. IX. 1869 г. 448
„ 393. Пратеникъ на Ц. Т. комитетъ до своята централа въ Букурещъ, 23 - 8-брія 1869 г, Цариградъ 449
„ 394. Ив. Кършовски до П. Хитовъ, 25. III. 1870 г. Букурещъ . 450
„ 395. Данаилъ Хр. Поповъ до П Хитовъ, III. 1870 г. . . . 452
„ 396. Тодоръ Ковачовъ до П. Хитовъ, 1. IV. 1870 г. . . . 459
„ 397. Тодоръ Ковачовъ до П. Хитовъ, 9. IV 1870 г. . . . 459
„ 398. Д Ценовичъ до П. Хитовъ, 13. V. 1870 г. 460
„ 399. Ив. Кършовски до П Хитовъ, 3. VI. 1870 г., Гюргево . . 461
„ 400. Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ, 1870 г. . . . 462
„ 401. Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ, 6 VIII.1870 г. Таборъ 462
„ 402. Шишковъ до Н. Т. Обретеновъ 6. VIII. 1870 г. Таборъ . 463
„ 403. Ангелъ Кънчевъ до Н Т. Обретеновъ, VIII. 1870 г. . . 464
„ 404. Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ 14. IX. 1870 г. . 465
„ 405. Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ 1870 г. . . . 466
„ 406. Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ 1870 г. . . . 467
„ 407. Студентъ отъ Таборъ до Н. Т. Обретеновъ 23. XII. 1870 г. . 467
„ 408. Филипъ Тотю до Ив. Кършовски, 28 XII. 1870 г. Одеса 470
„ 409. Привременното правителство въ Бълкана до нѣкои имотни българи, 1. I. 1871 г. 472
„ 410. Привременното правителство въ Бълкана до нѣкои имотни хора отъ Българския народъ 6 II. 1871 г 474
„ 411. Привременното правителство въ Бълкана до нѣкои имотни българи. 10 III. 1871 г. 476
„ 412. Филипъ Тотю до Ив. П. Х. Кършовски, 1. IV. 1871 г. . 479
„ 413. Филипъ Тотю до Ив. П. Х. Кършовски и Д. Хр. Поповъ, 8. IV. 1871 г. 480
„ 414 Иванъ Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 1871 г. 482
„ 415. Панайотъ Хитовъ до Д. Хр. Поповъ, 17. V. 1871 г. . . 483

стр.

№ 416. Ю. Н. Поповъ до Д. Хр. Поповъ, 18. V. 1871 г. Бѣлградъ 484
„ 417. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 7. VI. 1871 г. 485
„ 418. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 9. VI. 1871 г. 487
„ 419. Филипъ Тотю до Д. Хр. Поповъ, 14. VI. 1871 г. Одеса . 490
„ 420. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 17. VI. 1871 г. 490
„ 421. Ангелъ Кънчевъ до П. Хитовъ, 3. VII. 1871 г. Бѣлградъ . 492
„ 422. Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ, 7. VI. 1871 г. 492
„ 423. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 11. VII. 1871 г. 493
„ 424. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 21. VII. 1871 г. 495
„ 425. Българскиятъ Револ. Ц. комитетъ до Българския народъ 23. VII. 1871 г. 498
„ 426. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ 29. VII. 1871 г. . . . 505
„ 427. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 30. VII. 1871 г. . . . 506
„ 428. Ангелъ Кънчевъ до П. Хитовъ, 17. VIII. 1871 г. . . . 506
„ 429. Ученикъ отъ семинарията въ Бѣлградъ до Н. Т. Обретеновъ 27. VIII. 1871 г. 507
„ 430. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 28. VIII. 1871 г. Ловечъ . 508
„ 431. Н. Т. Обретеновъ до Ангелъ Кънчевъ, 15. IX. 1871 г. Русе 509
„ 432. Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 28. IX. 1871 г. . . . 510
„ 433. Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ, IX. 1871 г. . . 511
„ 434. Райчо Поповъ до П. Хитовъ, 2 X. 1871 г. Плоещъ . . 512
„ 435. Цв х. Павловъ отъ Ловечъ до В. Бочовъ въ Троянъ, 7.X. 1871 г. 514
„ 436. Любенъ Каравеловъ до П. Хитовъ, 12. X. 1871 г. . . 515
„ 437. Филипъ Тотю до Д. Хр Поповъ, 24. X. 1871 г. . . . 515
„ 438. П. Хитовъ до своята дружина въ Сливенъ, 23. XI. 1871 г. 518
„ 439. П. Хитовъ до своята дружина въ Сливенъ, 23.XI. 1871 г. Бѣлградъ 522
„ 440. Д. Хр. Поповъ до П. Хитовъ, 9 XII. 1871 г. . 524
„ 441. Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ, 14. XII 1871 г . . 525
„ 442. Анастасъ п. Хиновъ до Д. Хр. Поповъ, 28. XII. 1871 г. Плѣвенъ 526
„ 443. Русенци по общото дѣло чрезъ тѣхния протоколъ 10 — 28 XII. 1871 г. 527
„ 444. Любенъ Каравеловъ до Р. Поповъ, 1. I. 1872 г. . . . 530
„ 445. Ив. Драсовъ до Д Хр. Поповъ, 10. I, 1872 г. . . . 530
„ 446. Д. Хр. Поповъ до Пан. Хитовъ, 18. I. 1871 г. 531
„ 447. Решение на Ч. Б. Р. К. въ Русе, 21. I. — 27. VIII. 1872 г. . 532
„ 448. Сливенци до П. Хитовъ, 27. I. 1872 г. 534
„ 449. Ангелъ Кънчевъ до Комитета въ Русе, 11. II. 1872 г. . . 535
„ 450. Ангелъ Кънчевъ до Комитета въ Русе, 11. II. 1872 г. . . 536
„ 451. Дан. Хр. Поповъ до П. Хитовъ, 21. II. 1872 г. . . . 456
„ 452. Пан. Хитовъ до Н. Балкански, III. 1872 г. 537
„ 453. Пан. Хитовъ до Д. Хр. Поповъ, 1872 г. 538
„ 454. Пан. Хитовъ до Ст. В. Софийски въ Букурещъ — 1872 г. . 539
„ 455. Хр. Ивановъ Книговезеца до Ц. Р. к. въ Ловечъ, 2. IV. 1872 540
„ 456 Д П Топаловъ до С. Кършовски, 12 IV. 1872 г. Сливенъ 541
„ 457. Д. Хр. Поповъ до Филипъ Тотю, 13-25. IV. 1872 г. . . 542
„ 458. Д. Хр Поповъ до П. Хитовъ, 13-25. IV 1872 г. . . 543
„ 459. Пан Хитовъ до Д. Хр. Поповъ, 22 IV 1872 г. Бѣлградъ 544
„ 460. Общото събрание въ Букурещъ. Протоколъ, 29. IV. 1872 г. 544
„ 461. С. В. Софийски до П. Хитовъ. 30. IV. 1872 г. Букурещъ 547
„ 462. Единъ хжшъ до П. Хитовъ, 9. V. 1872 г. Крайова . . 548
„ 463. Д. Хр. Поповъ до П. Хитовъ. 18. V. 1872 г . . . 550
„ 464. Часть отъ приготвения за печатане ржкописъ на Революционния уставъ 551
„ 465. Бележка отъ Н. Т. Обретеновъ, май 1872 г. 552
„ 466. Централниятъ Р. комитетъ до всички Частни Р. комитети, 14. VI 1872 г. 553
„ 467. Христо Ивановъ Книговезеца до Николчо Сираковъ Халачътъ, 27. VI. 1872 г. 553

стр.

№ 468. Данаилъ Хр. Поповъ до Любенъ Каравеловъ, 12. VII. 1872 г. 554
„ 469. Бочукоглу до Иллерически, 29. VII. 1872 г. . . . 555
„ 470. Ив Драсовъ до Д. Хр. Поповъ, 2. VIII. 1872 г. . . . 556
„ 471. Хр. Ивановъ до Н. Т. Обретеновъ, 1-16. VIII. 1872 г. . . 556
„ 472. Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ, 2-21. VIII. 1872 г. 558
„ 473. Н. Т. Обретеновъ до Д. Горовъ, 28. VIII. 1872 г. . . 559
„ 474. Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ, 3-4. IX. 1872 г. 560
„ 475. Н. Т. Обретеновъ до Хр. Ивановъ Книговезеца, 21. VIII. 1872 г. 560
„ 476. Орханийци до Радомирци, Кюстендилци и пр. . . . 561
„ 477. Панайотъ Хитовъ до Любенъ Каравеловъ, 17. IX. 1872 г. . 563
„ 478. Н. Т. Обретеновъ до Хр. Ив. Книговезеца, 28. IX. 1872 г. . 563
„ 479. Данаилъ Хр. Поповъ до Любенъ Каравеловъ, 3. X. 1872 г. . 564
„ 480. Министърътъ на Вжтрешнитѣ дѣла въ Цариградъ до Великия везиръ, 29. IV. 1873 г. 565
„ 481. Котленци до Сливенци, 18. X. 1872 г. 567
„ 482. Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ, 30. X. 1872 г. 569
„ 483. Хр. Ив. Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ, 30. X. 1872 г. . 570
„ 484. Любенъ Каравеловъ до Г. Живковъ, 2. X. 1872 г. . . 571
„ 485. Сливенци до Любенъ Каравеловъ, 24. XI. 1872 г. . . 572
„ 486. Хр, Ив. Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ, 25. XI. 1872 г. . 573
„ 487. Панайотъ Хитовъ до Българския Ц. Р. комитетъ . . 574
„ 488. Данаилъ Хр Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ, 2-14. XII. 1872 г. 576
„ 489. Н. Т. Обретеновъ до Д. Горовъ, 5. XII. 1872 г. . . 581
„ 490. Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. Комитетъ въ Букурещъ, 7. XII. 1872 г. 582
„ 491. Г. Т. Икономовъ до Кирякъ Цанковъ, 9. XII. 1872 г. . 585
„ 492. Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. Комитетъ въ Букурещъ, 12. XII. 1872 г. 586
„ 493. Али Саибъ паша отъ София до Великия везиръ въ Цариградъ, 14 XII. 1872 г. 587
„ 494. Министерскиятъ съветъ въ Цариградъ до Султана, 18. XII. 1872 г. 588
„ 495. Първиятъ секретарь на Султана до Великото везирство, 19. XII. 1872 г. 589
„ 496. Али Саибъ паша до Великото везирство, 14. I. 1873 г. 589
„ 497. Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ, 18. I. 1873 г. 590
„ 498. Данаилъ Хр Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ, 18. I. 1873 г. 591
„ 499. Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ, 25. I. 1873 г. 591
„ 500. Данаилъ Хр. Поповъ до Любенъ Каравеловъ, 26. I. 1873 г. 593
„ 501. Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ, 26. I. 1873 г. 595
„ 502. Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ, 30. I. 1873 г. . 597
„ 503. Панайотъ Хитовъ до Ц. Р. комитетъ 598
„ 504. Любенъ Каравеловъ за предателството-„Независимость“, 1873 599
„ 505. „ „ „ „ 600

VI.

Мемоари и бележки отъ съвременници.

№ 506 Бележниче на Ив. П. Х. Кършовски 605
„ 507 Бележникъ на Ив. П. Х. Кършовски презъ време на похода въ 1867 г. 609

стр

№ 508. Другъ бележникъ на Ив. П. Х. Кършовски 612
„ 509. Спомени на Ив. П. Х. Кършовски по дветҍ легии въ Бҍлградъ 618
„ 510. Бележки на Д. Пъшковъ 634
„ 511. Дневникъ на Д. Пъшковъ държанъ въ Диаръ-Бекиръ 647
„ 512. Бележникъ на Маринъ п. Лукановъ държанъ въ Диаръ-Бекиръ 655
„ 513. Списъкъ отъ Анастасъ п. Хиновъ на заточеници въ Мала-Азия 659
„ 514. Бележки на Панайотъ Хитовъ за Ст. В. Софийски, 15.V. 1889 г. 664
„ 515. „ „ „ Левски 668
„ 516. „ „ „ „ Д. Общи . 670
„ 517. Правила върху начина какъ да се ржководятъ горски чети отъ П. Хитовъ 672
„ 518. Дописка на попъ Кръстя, 29. XI. 1879 г. 678

VIII.

Сведения събрани въ наши дни.

№ 519. Документъ за зэточенъ комитетски членъ, 12. VI. 1893 г. . 687
„ 520. Игуменътъ на Рилския манастиръ за идването на Левски въ Копривщица, 8. III. 1896 г. 688
„ 521. Данаилъ Хр. Поповъ по 25 годишнината отъ смъртьта на Левски, 6. II. 1898 г. 688
„ 522. Панайотъ Хитовъ до Ив. П. Хр. Кършовски, 22.XII. 1898 г. Русе 689
„ 523. Д-ръ Рашко Стойчевъ до Ст. Заимовъ, 15. IX. 1900 год. Пловдивъ 690
„ 524. За пушката на Левски, 11. VII. 1908 г. София . . . 690
„ 525. Данаилъ Хр. Поповъ до Министъра на просвҍщението, 28. XI. 1907 г. Т.-Магурели 691
„ 526. М. Ив. Марковски до Народния комитетъ, 22. I. 1923 г. Плҍвенъ 695
„ 527. П. С. Кършовски до Народния комитетъ, 5. II. 1923 г. Търново 696
„ 528. М. Ив. Марковски до Народния комитетъ, 10. II. 1923 г. Плҍвенъ 697
„ 529. П. С. Кършовски до Народния комитетъ, 23. II. 1923 г. Свищовъ 698
„ 530. Дружество „В Левски" отъ Ловечъ до д-во „В. Левски" въ Карлово, 8. III. 1923 г. 698
„ 531. М Ив. Марковски до Народния комитетъ, 11, III. 1923 г. Плҍвенъ 700
„ 532 В. Караивановъ до Народния комитетъ, 19. III. 1923 г. Карлово 700
„ 533. В. Караивановъ до Народния комитетъ, 13. IV. 1923 г. Карлово 702
„ 534. Бележка за калугерката Евгения, 15. VI. 1923 г. Карлово . 703
„ 535. В. Караивановъ до автора, 17. IX. 1923 г. Карлово . 704
„ 536. Монахъ Данаилъ отъ Гложенския манастиръ до автора, 12. X. 1923 г. 705
„ 537. В. Караивановъ до автора, 28. X. 1923 г. Карлово . 707
„ 538. В. Караивановъ до Народния комитетъ, 20.XII. 1925 г. Карлово 708
„ 539. В. Караивановъ по разни въпроси 709
„ 540. В. Караивановъ до Народния комитетъ 711
„ 541. Дҍдо П. Стояновъ до Народния комитетъ, 6. I. 1896 год. с. Войнягово 711

стр.

№ 542. Н. Тодоровъ до автора, 19. II. 1926 г. Ловечъ . . 715
„ 543. Д. Пъшковъ до автора, 4. IV. 1926 г. Ловечъ . . 716
„ 544. Д. Пъшковъ до автора, 4. VII. 1926 г. Ловечъ . 718
„ 545. Ловченецъ — потомъкъ на Сиркови до автора, юли 1926 г. София 719
„ 546. Д. Пъшковъ до автора, 12. VIII. 1926 г. Ловечъ . . 720
„ 547. Д. Пъшковъ до Ан. Башевъ, 27. II. 1924 г. Ловечъ . 721
„ 548. Ан. Башевъ до Д. Пъшковъ, 27. II. 1924 г. Плѣвенъ . 722
„ 549. Д. Пъшковъ до автора 723
„ 550. Петко Тодоровъ отъ Т.-Пазарджикъ до автора, 23. VIII. 1926 г. Т.-Пазарджикъ 724
„ 551. Ив. Терзиевъ отъ Ловечъ до автора . 725
„ 552. Роднина на Цвѣтко х. Павловъ до автора, 2. III. 1927 г. Ловечъ 726
Азбучникъ на лични собствени имена 1
Азбучникъ на географски имена 11
Азбучникъ на псевдоними . . . . I-II
Забелязани по-главни печатни погрѣшки . .
Факсимилета . . . . I-XV

ПРЕДГОВОРЪ ОТЪ КОМИТЕТА

Инициативата за тази книга излѣзе изъ срѣдата на карловци живущи въ София. Въ първата половина на януарий 1923 г. инициаторитѣ се събиратъ и решаватъ да издадатъ паметенъ сборникъ по случай петдесетгодишнина отъ смъртьта на Левски — последвала, както се знае, на 6 февруарий 1873 г. ст. ст. Нѣколко дни по-после, едно общо събрание отъ представители на всички културни дружества въ столицата удобрява решението за сборникъ и избира комитетъ, кръстенъ „Народенъ комитетъ Василъ Левски". Министерството на просвѣтата съ готовность пригърна начинанието и нареди, вмѣсто сборникъ да се състави една обстойна и документирана биография на Апостола, като за цельта натовари съ работата г. Д-ръ Д. Т. Страшимировъ — сѫщиятъ избранъ по-напредъ и отъ комитета по уреждане на паметенъ сборникъ.

Първоначалниятъ съставъ на Народ. ком. „Василъ Левски" бѣше следния: стариятъ П. Поповъ, съгражданинъ на Апостола отъ Карлово, почти съвръстникъ и другарь неговъ въ революционното дѣло, избранъ съ единодушие за председатель. Следватъ още: В. Н. Тантиловъ касиеръ, Г. Станевъ и Д. Кацевъ—Бурски секретари и членове—Хр. Ив. Герджиковъ, Минко Геновъ и Б. Загорски. П. Поповъ е трета година вече покойникъ. За добритѣ му грижи по тъй щастливо начената дѣло, за неуморната ревность и бащинско рѫководство, изказваме тукъ искрена и най-долбока почить къмъ паметьта му. Следъ неговата кончина председателството на комитета се възложи на г. В. Н. Тантиловъ, директоръ на Софийската популярна банка. Вмѣсто излѣзлия Д. Кацевъ-Бурски и починалия неотдавна Г. Станевъ — въ споменъ на когото съ добро другарско чувство отправяме: вѣчна му паметь! — се избраха за членове

на комитета: Иванъ Поповъ, нашиятъ голѣмъ артистъ и Д-ръ Д. Кировъ, известенъ столиченъ лѣкарь. Подъ този съставъ действува и днесъ Народния комитетъ „Василъ Левски“. Материалната часть на комитета се контролира отъ комисия въ съставъ: Ст. Красевъ, Василъ Генковъ и Ст. Купенковъ.

Министерството на просвѣтата бѣ взело въ 1923 г. мѣрки, за да се отпразднува петдесетгодишенъ юбилей въ паметь на Апостола и всички приготовления бѣха направени по случая, но пожарътъ въ Народния театъръ осуети тържеството. Юбилеятъ се отложи. Остава все пакъ да се помисли за него отново.

Едновремено Министерството основа подъ свое ржководство единъ общъ фондъ. Предписано бѣше учащата се младежъ изъ цѣлата страна да дава утра и вечеринки съ цель да се събератъ нуждните срѣдства за издаване биографията на Левски, и за издигане паметникъ на Неизвестния воинъ. Вноскитѣ бѣха взели да постжпватъ въ М-ството, но новата власть следъ 9 юний 1923 г. разпореди събраната сума, както и бждащитѣ постжпления да се предадатъ на Народния комитетъ „Василъ Левски“.

Тукъ считаме за свой дългъ да отправимъ своята почить и благодарность къмъ Министерството на просвѣтата, което отъ самото начало — както обяснихме по преди — а и до днесъ не се колеба да ни се притече на помощь кога и дето и да потрѣбваше. Трогнати бѣхме отъ готовностьта на учащата се младежъ и нейнитѣ учени ржководители въ цѣлата страна, които съ такова топло чувство се отзоваха да подкрепятъ увѣковѣчаване паметьта на великия Апостолъ. Съ искрена радость имъ отправяме своя приветъ и признателность.

Закъснѣхме съ изданието и се извиняваме за това. Пръснатитѣ въ частни ржце документи трѣбваше да се откриватъ и откупятъ. При днешнитѣ високи цени и при онова небивало финансово затруднение, въ което се намира държавното ни съкровище, ний посрѣщахме закъснението не само като неизбѣжно, но и като най-малко зло.

Накрай, ние се радваме, че успѣхме да постигнемъ, макаръ и късничко целъта си.

Остава публиката, така сжщо и критиката да потвърдятъ нашия успѣхъ.

Изказваме сърдечна благодарность на автора г. Д-ръ Д. Т. Страшимировъ, който вложи много енергия и трудъ да събере и групира изворитѣ, които обнародваме. Благодарение на неговото широко познанство съ нашата революционна епоха, можаха да се събератъ по възможность всички извори, които ще легнатъ въ основа на биографията.

София, 1929 г.

ОТЪ НАРОДНИЯ КОМИТЕТЪ „ВАСИЛЪ ЛЕВСКИ"

ВСТЖПИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ НА АВТОРА

За Левски се писаха много книги. Много повече отколкото за всѣка друга величина отъ миналото. Всички тия книги, обаче, почиватъ де повече де по-малко върху смжтно запазени спомени отъ онова време. Азъ раздѣлихъ моята работа на две части: извори и биография. Биографията ще почива върху тѣзи писмени документи, които давамъ сега.

Това е единъ скелетъ отъ документирани факти за биография. Така щото моята задача въ тази книга е строго разграничена. Азъ трѣбваше да дамъ класирани и отговорно разтълкувани документи. Много думи и цѣли мисли сж мжчно разбираеми, азъ трѣбваше да ги изясня подъ страницата. А понѣкога даже и цѣлото писмо не се поддава на осмисляне. Неизвестни псевдоними замѣстятъ истинския адресъ, което не дава да се долови назначението на кореспонденцията. Сжщо и датитѣ често липсватъ, а това отсича хронологическата връзка на писмата. Вследствие на което се наложи да поставя специално съдържание предъ всѣки документъ. Гдето липсваха препинателни знаци, поставяхъ вертикални линийки, за да раздѣля мисъль отъ мисъль. За всичко поемамъ отговорность.

Въ последната глава на книгата дадохъ нѣкои по-важни наши кореспонденции съ живи още другари на Левски. Съветваха ме учени наши хора да отпечатамъ сжщо и устния разпитъ при моитѣ пжтувания. Кореспонденцията, която давамъ въ последния отдѣлъ, е допълнение къмъ тѣхъ. Добъръ съветъ, но да го изпълня би значило да стъкмя още единъ томъ материали, а срѣдствата не стигаха за това. То ще остане за друго по-добро време.

Министърътъ на просвѣщението въ 1923 год. — г. Ст. Омарчевски — взе подъ свое покровителство нашето начинание и съ туй свърза името си съ него. Последвалото следъ 9 юний с. год. правителство се отзова съ не по-малка готовность да подкрепи нашето дѣло. Министритѣ г. г. Ал. Цанковъ и Н. Найденовъ, както и съответнитѣ ржководни лица по Просвѣщението въ всички случаи безъ изключение и при първа дума удовлетворяваха всѣка явила се нужда въ свързка съ проучванията. На всички прочее изказвамъ тукъ своята искрена признателность.

Настоящиятъ първи томъ не е пъленъ., разбира се. Едни отъ документитѣ сж унищожени още на времето отъ страхъ предъ претърсванията на турската полиция. Други

има тепърва да събираме изъ частни ржце. Трети, които сж най-значителни, лежатъ извънъ България главно въ Цариградъ и не сж прибрани до сега по наша некадърность. Похарчи се едвали не половинъ милионъ по командировки. Но нека се надѣваме, че за напредъ ориенталския отдѣлъ при Народната библиотека ще се сдобие съ лице специално подготвено за цельта и че ще се постави подъ ржководство съ по-искрена и последователна мисъль за наука. За случая читательтъ ще намѣри специална бележка въ тома.

Изказвамъ другарска благодарность къмъ днешнитѣ водители на Народния комитетъ „Василъ Левски" — г. г. В Н. Тантиловъ, Д-ръ Д. Кировъ, стария ни голѣмъ артистъ Ив Поповъ, Минко Геновъ, Хр. Ив. Герджиковъ и Б. Загорски за всегдашното имъ съдействие и довѣрие. Еднакво и на ржководителитѣ на Архивния отдѣлъ при Нар. библиотека г. г. К. Мутафовъ и Любенъ Петровъ отправямъ моитѣ благодарности. Г-нъ Л. Петровъ съ рѣдко ученолюбие и постоянство успѣ да дешифрира разнитѣ трудни шифри отъ комитетския периодъ, както съмъ означилъ това и на съответни мѣста въ книгата.

Както ще види читательтъ, нѣмаме запазена и не даваме кореспонденция на Левски по-рано отъ 1866 година, когато той здраво стжпя въ пжтя на обществената си дейность. Освенъ това, не притежаваме отъ голѣмия организаторъ и Апостолъ на своя народъ ни едно писмо отъ личенъ характеръ. Безопасно бѣше да се запази негова кореспонденция до братъ, сестра, майка и пр.—като лишени отъ политическа окраса и съ невиненъ характеръ. Но не е запазена такава. Азъ изобщо се съмнявамъ, дали нѣкога Левски е написалъ единъ редъ съ частни побуди. И при това едвали той ще да е билъ и единственъ за своето време носитель на тази изключителна преданость къмъ общественото дѣло. Колко е чистъ общественията идеализъмъ на хората отъ оная епоха!

Намѣрихъ за неизбѣжно да помѣстя въ сборника всички документи отъ ржката на Левски и други, отнасящи се до неговия животъ, които сж публикувани изъ разни чужди съчинения. Препечатахъ и ония петдесеть и две писма на Левски изъ моя „Архива на възраждането" (т. I, 1908 г. Документи по политическото ни възраждание стр. 15—94) както и други съответствуващи на работата документи пакъ отъ тамъ. Събрани на едно мѣсто и съпоставени помежду имъ по дата, произходъ и характеръ документи, отнасящи се къмъ една и сжща историческа монография, улесняватъ и осигуряватъ точното проучване. За всичко помѣстено тукъ, разбира се, дадохъ точна сигнатура, поставена подъ документа, отгде е вземенъ и респективно кжде може да се намѣри за провѣрка.

8-13-56
4-13-79

Въ шестия отдѣлъ „Мемоари и пр." помѣстихъ нѣкои нѣща, които възможно е да се видятъ нѣкому едва ли не като безполезни тукъ. „Правилата върху начина какъ да се ржководятъ горски чети" отъ Панайотъ Хитовъ (№ 517, стр. 672) ни разкриватъ подробности върху отдѣлнитѣ функции на байрактаря въ четата. Байрактарь на мустакатия воевода въ похода на 1867 бѣше Левски. Никжде на друго мѣсто — ни въ литературата, ни въ архива нѣмаме конкретно нѣщо по тази материя. Не съмъ слушалъ и устни предания върху това.— Сжщо и списъцитѣ, които давамъ въ този отдѣлъ, иматъ по-голѣмо значение, отколкото може да се долови на прѣвъ погледъ. Имената на ония бедни заточеници често ни допълнятъ самото събитие, въ което сж участвували, и за което ни липсватъ по-прѣки сведения; мѣсторождението имъ означено въ списъка, ни тълкува нѣкои псевдоними срѣщани тукъ-тамъ въ кореспонденцията, които нѣмаше отгде другаде да изтълкуваме. Запискитѣ на Д. Пъшковъ ни разкриватъ точната дата на арестуване членоветѣ на Ц. комитетъ въ Ловечъ, и нѣкои други обстоятелства въ свръзка съ предаването на Левски.

Двѣтѣ заплашителни писма 409 и 410 (стр. 472 и 474) поставихъ въ петия отдѣлъ, макаръ и да принадлежатъ къмъ първия, защото сж писани отъ Левски и принадлежатъ къмъ цикъла отъ тоя родъ №№ 15, 16 и др. (стр 32, 37 и пр.). Не искахъ да ги дѣла отъ следващето окржжно писмо № 411, писано и печатано отъ Каравелова въ Букурещъ, тъй като и тритѣ представляватъ едно цѣло. Прѣвъ пжть имаме тукъ документъ, който установява, отъ кога сжществува революционниятъ комитетъ. Имаме процеса на възникването му. А туй става ясно само при съпоставяне и на тритѣ документа. Сжщо получаваме почва подъ краката си, да кажемъ твърдо, какъ и какви сж били връзкитѣ между Левски и Каравеловъ: какво представлява самъ по себе единиятъ спрямо другия по отношение на общо изнесеното и оформено отъ двамата историческо дѣло.

Джебното бележниче на Апостола, което стои тукъ като трети отдѣлъ, съставлява рѣдко изворно съкровище. Чувствителниятъ читатель ще долови въ него щедро пръснати черти отъ интимния Левски въ разговоръ самъ съ себе. Тука е наивностьта, душевната чистота, вдъхновението и мисъльта на великия организаторъ. Тукъ имаме и неоценими указания върху дати и маршрутъ, върху мѣста и хора и много други нѣща, които бѣха неизвѣстни досега.

Но все пакъ, въпреки осезателния размѣръ на тома и тежката кометираность на изворитѣ които даваме, все пакъ много моменти и редъ въпроси изъ живота на Левски оставатъ още неотгатнати. Ний не можемъ да посочимъ, кога точно у Апостола се явява мисъль да избере Ловечъ за столица на

своята дейность вжтре въ цѣлата страна и по кои съображения. Не знаемъ достатъчно, кои псевдоними на кои географски и лични имена съотвѣтствуватъ. Така, нѣкои оставихме не разяснени въ книгата си. Сжщо на лице сж маса имена на дейци, обозначени само съ инициали, които не можехме и не можемъ да отгатнемъ. Псевдонимътъ Фердинандъ се срѣща на нѣколко мѣста, като обозначава две различни лица, едно отъ които точно не можемъ да посочимъ. Самитѣ начални връзки между Левски и Каравеловъ въ идейно и активножизнено отношение всепакъ не сж достатъчно освѣтлени. Може би Цариградскиятъ архивъ нѣкога ще ни даде повече указания. За всичко това липсватъ учени монографии, отдѣлни грижливи изучвания. Министерството на просвѣтата трѣбва да избере нѣколко усърдни и талантливи младежи, солидно подготвени, да ги улесни и насочи на работа въ тая область. И изъ тѣхъ, които трѣбва, да изпрати на специализация. Изобщо, политическото ни възраждане е слабо проучено до сега, и е било жертва на безгрижно нехайство.

Помѣстихъ нѣколко смѣтки и писмени донесения отъ частни (селски) рев. комитети въ втория отдѣлъ „Бележки и смѣтки отъ Левски“, макаръ точно и да не сж излѣзли отъ ржката на Апостола. Тѣзи документи сж писани по образецъ, даденъ отъ самия Левски. Писани сж понѣкога въ негово присжствие и, може би, подъ негова диктовка. Азъ намирамъ, че и по духъ, и по служба, както и по всичко останало тѣ биха изглеждали по-чужди на всѣко друго мѣсто, отколкото тукъ.

Извинявамъ се, че документитѣ бѣхъ принуденъ да дамъ като първи томъ на биографията на Василъ Левски, колкото това и да изглежда като стжпка противъ формалния редъ на традицията. Не правя туй отъ любовь къмъ новаторство — една позната болесть у насъ. Технически се налагаше изворитѣ да се отпечататъ преди биографията, за да бждатъ въ нея правилно цитирани по отдѣлъ и страница. Иначе тѣ — изворитѣ — щѣха да си останатъ безъ особена и по-близка свързка съ изложението. И тъй като — това казахме и по-напредъ—тѣ се печатаха технически или по врѣме на първо мѣсто, то правилно бѣше и да се нарекатъ първи томъ. Освенъ това, настоящата книга не е обикновенъ сборникъ отъ документи, та да се счита като притурка или анексъ къмъ текста на биографията. Тя е скелетъ — туй обозначихъ сжщо и по-рано — на онова, което има да се повествува поподиръ. Така, този томъ е едно самостоятелно и монографично изследване на всички сжществуващи документи въ свързка съ животописа на Левски.

Намѣрихъ за нуждно да снабдя този томъ съ портрета на Левски, който има характеръ на чистъ документъ, както всичко друго въ книгата. Той е работенъ скоро следъ освобождението отъ Георги Данчевъ, известенъ на времето подъ

име Георги Зографина. Близъкъ и обичанъ другарь на Левски Зографинътъ имаше за мѣстожителство Чирпанъ, при него отсѣдаше и се криеше Апостолътъ. Портрета е работенъ възъ основа на оная фотография на Левски, по която го търсѣше турската власть. Зографътъ е осветилъ съ бои очитѣ, коситѣ, цвѣта на лицето и пр. на своя приятель. За това има цена на системно и приятелски пресъзданенъ документенъ образъ.

Благодаря на г. Михаилъ Димитровъ, асистентъ по психология въ Държавния университетъ, за приятелскитѣ му грижи да ме снабди съ нѣкои неизвестни досега ръкописи. И на младия нашъ ученъ г. Ив. Унджиевъ отправямъ своята похвала за възгорженото му и неуморно съдействие по техника и по много други трудности въ подготвяне на настоящата книга. Когато една работа гледаме готово завършена, все ни се чини, че е била лесна. Но само оня знае мъкитѣ, който ги е изнесълъ на своитѣ плещи! . .

София, януарий 1929 г. Д. Т. С.

I.

ПИСМА ОТЪ ЛЕВСКИ.

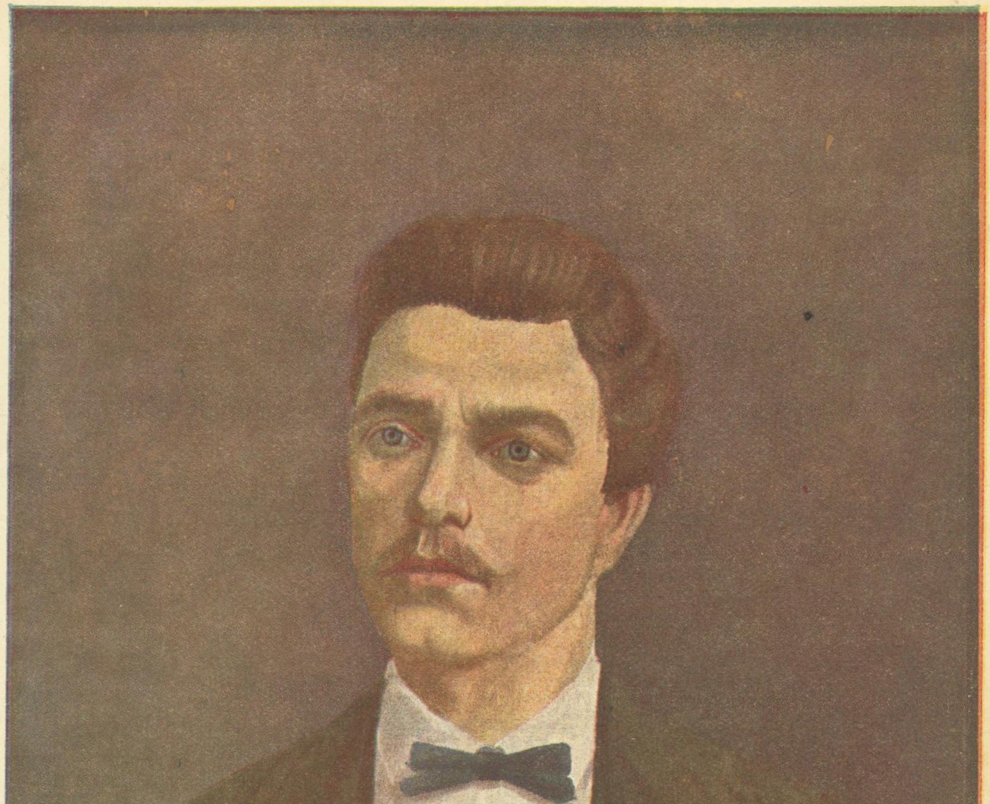

СЪДЪРЖАНИЕ:

стр.

Предговоръ отъ комитета . . . . XV—XVIII

Встжпителни бележки на автора . . . . XIX—XXIV

I.

Писма отъ Левски.

№ 1. Левски до Раковски. Отъ Яшъ, 7. XI. 1866 г. . . . 3
„ 2. „ „ Найденъ Геровъ. Отъ Бѣлградъ, 1. II. 1868 г. . . 4
„ 3. „ „ Панайотъ Хитовъ, 1868 г. 6
„ 4. „ „ редакцията на в. „Народность" въ Букурещъ. Отъ Гюргево, 1. VI. 1868 г. 9
„ 5. Левски до Хр. Ивановъ Книговезеца. Отъ Букурещъ, 6.IX. 1869 г. 12
„ 6. „ „ П. Хитовъ. Отъ Букурещъ, 13. V. 1870 г. . . 13
„ 7. „ „ Л. Каравеловъ, 1871 г. 14
„ 8. „ „ Д. Хр. Поповъ, въ Турно-Магуреле, 5. II. 1871 г. 14
„ 9. „ „ Ч. Р. к., 1871 г. 17
„ 10. „ „ Ф. Тотю, 1. III. 1871 г. 17
„ 11. „ „ Д. Хр. Поповъ. Отъ Търново, 11. IV. 1871 г. . . 21
„ 12. „ „ Ф. Тотю, 18. IV. 1871 г. 25
„ 13. „ „ Д. Хр. Поповъ, 26. IV. 1871 г. 28
„ 14. „ „ Д. Хр. Поповъ, 30. IV. 1871 г. 29
„ 15. „ „ единъ чорбаджия (Г. Милювъ) 10. V. 1871 г. . 32
„ 16. „ „ едно чорбаджийско семейство (калеко Иване! и Віѧ Петре, и Христо въ Карлово), 1871 год. . . . 37
„ 17. Левски до едно чорбаджийско семейство (Ив. Фурнаджіевъ & Синове! Въ Карлово), 1871 г. 40
„ 18. Левски до чорбаджийтѣ, 1871 г. 44
„ 19. „ „ чорбаджи Петка въ Карлово, 1871 г. . . . 47
„ 20. „ „ чорбаджи Костаки, 1871 г. 49
„ 21. „ „ П. Хитовъ, 10. V. 1871 г. 50
„ 22. „ „ Д. Хр. Поповъ, 10. V. 1871 г. 53
„ 23. „ „ Д. Хр. Поповъ, 14. V. 1871 г. 55
„ 24. „ „ единъ кржгъ дейци въ Влашко (Плоещъ), 1871 г. . 57
„ 25. „ „ Д. Хр. Поповъ. Отъ Тракия, 20. VI. 1871 г. . . 63
„ 26. „ „ Ив. П. Хр. Кършовски, 20. VI 1871 г. . . . 66
„ 27. „ „ Д. Хр. Поповъ. Отъ Тракия, 6. VII. 1871 г. . . 68
„ 28. „ „ Д. Хр. Поповъ. Отъ Пловдивъ, 27. VI. 1871 г. . 72
„ 29. „ „ Д. Хр. Поповъ, 1871 г. 74
„ 30. „ „ Сливенци, 1871 г. 75
„ 31. „ „ Мар. п. Лукановъ. Отъ Пловдивъ, 27. VI. 1871 г. . 75
„ 32. „ „ Д. Хр. Поповъ, 29. IX. 1871 г. 77
„ 33. „ „ П. Хитовъ, 29. IX. 1871 г. 79
„ 34. „ „ по-просвѣтенъ и богатъ българинъ, 6. X. 1871 г. . 82
„ 35. „ „ Д. Хр. Поповъ, 27. X. 1871 г. 84
„ 36. „ „ Т. Райновъ, 25. XI. 1781 г. 85
„ 37. „ „ Д. Хр. Поповъ, 1871 г. 85
„ 38. „ „ Д. Хр. Поповъ. Отъ Плѣвенъ, 28. XII. 1871 г. . 86
„ 39. „ „ Д. Хр. Поповъ. Отъ Плѣвенъ, 31. XII. 1871 г. . 87
„ 40. „ „ П. Хитовъ, 10. I. 1872 г. 88
„ 41. „ „ Ф. Тотю, 10. I. 1872 г. 89
„ 42. „ „ неизвестно лице, 12. I. 1872 г. 90

стр.

№ 43. Левски до Комитета въ Карлово, 16. I. 1872 г. . . . 91
„ 44. „ „ Ч. Р. комитетъ въ Сливенъ. 16. I. 1872 г. . . 93
„ 45. „ „ Димитро Папазоглу, 16. I. 1872 г. 96
„ 46. „ „ Лѣсковци и Търновци, 17. I. 1872 г. . . . 98
„ 47. „ „ повече Частни комитети, 17. I. 1872 г. . . . 99
„ 48. „ „ Троянския комитетъ. Отъ Ловечъ, 18. I. 1872 г. . 100
„ 49. „ „ Плѣвенци, 23. I. 1872 г. 101
„ 50. „ „ Орханийци и околнитѣ села, 29. I. 1872 г. . . 104
„ 51. „ „ новооглашени въ Комитетското дѣло, 19. II. 1872 г. 108
„ 52. „ „ Орханийци. Отъ Тракия, 28 II. 1872 г. . . . 108
„ 53. „ „ неизвестенъ Ч. комитетъ, 24. III. 1872 г. . . 109
„ 54. „ „ единъ представитель за Общото събрание 24. III. 1872 г. 111
„ 55. Левски до Орханийци, 24. III. 1872 г. 111
„ 56. „ „ Дервишогларъ и Хасанъ Касанъ. 1872 г. . . . 112
„ 57. „ „ Търновци и Лѣсковци, 30. III. 1872 г. . . . 113
„ 58. „ „ Сливенци, 4. IV. 1872 г. 115
„ 59. „ „ Троянския Частенъ Революционенъ комитетъ, 4. IV. 1872 год. 116
„ 60. Левски „ Сава Кършовски въ Елена, 5. IV. 1872 г. . . . 119
„ 61. „ „ Сливенци, IV. 1872 г. 120
„ 62. „ „ Филипъ Тотю. 13. IV. 1872 г. 121
„ 63. „ „ Димитъръ Общи. Отъ Лопенъ, 23. IV. 1872 г. . 121
„ 64. „ „ Любенъ Каравеловъ, IV. 1872 г. 123
„ 65. „ „ Олимпий Пановъ, IV. 1872 г. 123
„ 66. „ „ Кирякъ Цанковъ. Отъ Турло-Магурели, 27. VI. 1872 г. 124
„ 67. „ „ Любенъ Каравеловъ. Отъ Турно-Магурели, 27. VI. 1872 г. 125
„ 68. Левски до Кирякъ Цанковъ. Отъ Турно-Магурели, 30. VI. 1872 г. 126
„ 69. „ „ Кирякъ Цанковъ, 2. VII. 1872 г. 127
„ 70. „ „ Кирякъ Цанковъ, 1872 г. 128
„ 71. „ „ Любенъ Каравеловъ, 1872 г. 129
„ 72. „ „ Троянския комитетъ, 15. VII. 1872 г. . . . 132
„ 73. „ „ Троянския комитетъ, 1872 г. 134
„ 74. „ „ Сливенци, 1872 г. 134
„ 75. „ „ Частнитѣ комитети, 1872 г. 135
„ 76. „ „ означени нѣколко Ч. комитети, 1872 г. . . . 136
„ 77. „ „ Частенъ комитетъ, 1872 г. 138
„ 78. „ „ Данаилъ Хр. Поповъ. 25. VII 1872 г. . . . 140
„ 79. „ „ Л. Каравеловъ, 25. VII. 1872 г. 141
„ 80. „ „ Централния комитетъ въ Букурещъ, 25. VII. 1872 г. 142
„ 81. Левски до Д. Общи, 1872 г. 143
„ 82. „ „ приятель, 1872 г. 144
„ 83. „ „ Централния комитетъ въ Ловечъ, 1872 г. . . 144
„ 84. „ „ Данаилъ Хр. Поповъ, 3. VIII. 1872 г. . . . 145
„ 85. „ „ Любенъ Каравеловъ, 3. VIII. 1872 г. . . . 147
„ 86. „ „ Христо Ивановъ Книговезеца, 4. VIII. 1872 г. . 149
„ 87. „ „ Ч. Р. к. Ихтияръ Касанъ Хатемъ, 6. VIII. 1872 г. . 150
„ 88. „ „ Ц. комитетъ въ Ловечъ. 25. VIII. 1872 г. . . . 151
„ 89. „ „ Любенъ Каравеловъ, 25. VIII. 1872 г. . . . 156
„ 90. „ „ Данаилъ Хр. Поповъ, 25. VIII. 1872 г. . . . 160
„ 91. „ „ Анастасъ п. Хиновъ, 25. VIII. 1872 г. . . . 161
„ 92. „ „ Любенъ Каравеловъ, 16. IX. 1872 г. . . . 165
„ 93. „ „ Данаилъ Хр. Поповъ, 16. IX. 1872 г. . . . 167
„ 94. „ „ Орханийци, IX. 1872 г. 176
„ 95. „ „ Частния к. въ Т.-Пазарджикъ, 25. X. 1872 г. . 178
„ 96. „ „ Частния к. въ Т.-Пазарджикъ, 29. X. 1872 г. . 181

стр.

№ 97. Левски до Любенъ Каравеловъ. Отъ Пловдивъ, 30.X. 1872 г. . . 182
„ 98. „ „ Сливенци, 9. XI. 1872 г. 184
„ 99. „ „ Сливенци, 22. XI. 1872 г. 187
„ 100. „ „ Орханийци, XI. 1872 г. 189
„ 101. „ „ Трайковичъ, XI. 1872 г. 191
„ 102. „ „ Хр. Ивановъ Книговезеца, 12. XII. 1872 г. . . 193
„ 103. „ „ Орханийци, 12. XII. 1872 г. 194
„ 104. „ „ Т.-Пазарджикъ, XII. 1872 г. 195
„ 105. „ „ Централния к. въ Ловечъ, 12. XII. 1872 г. . . 197

II.

Смѣтки, бележки и др. отъ Левски.

№ 106. Автобиографски разказъ въ стихове 207
„ 107. Дописка до в. „Свобода“ 209
„ 108. Клетва полагана отъ новопосветени 212
„ 109. Послание до селяни 213
„ 110. Листъ за входящъ и изходящъ регистъръ 214
„ 111. „ „ „ „ „ 215
„ 112. „ „ „ „ „ 216
„ 113. Пликове съ адреси 218
„ 114. Листъ за обвивка на писмо 218
„ 115. Адреси въ Влашко 218
„ 116. Уставопроектъ 218
„ 117. Смѣтка 227
„ 118. Бележникъ за смѣтки 228
„ 119. Обща смѣтка 231
„ 120. Разходи на Д. Общи 233
„ 121. Дългъ на Ц. к. 233
„ 122. Смѣтка на Д. Общи изъ Орханийско 234
„ 123. Състояние на Частенъ комитетъ 235
„ 124. „ „ „ „ 235
„ 125. „ „ „ „ 236
„ 126. „ „ „ „ 236
„ 127. „ „ „ „ 236
„ 128. „ „ „ „ 237
„ 129. „ „ „ „ 237
„ 130. „ „ „ „ 237
„ 131. „ „ „ „ 238
„ 132. Преименуване на Ч. Р. к. 238
„ 133. Смѣтка на Ив. Драсовъ 238
„ 134. Смѣтка за внесени суми 239
„ 135. Квитанции 240
„ 136. Квитанция, 25. III. 1872 г. 241
„ 137. Образецъ отъ квитанция, 4. IV. 1872 г. 241
„ 138. „ „ „ 4. IV. 1872 г. 242
„ 139. Отбелязани имена на дейци 242
„ 140. Мѣсто за преминаване Дунава 242
„ 141. Бележникъ за смѣтки 243
„ 142. Два адреса 247
„ 143. Псевдонимни адреси 247
„ 144. Знакъ 248
„ 145. Знакъ и парола 248
„ 146. Листъ за смѣтка 248
„ 147. Шифъръ 249
„ 148. Шифъръ и лозинка 250
„ 149. Разписка за изтеглена сума, 16. I. 1872 г. въ Букурещъ 250

стр.

№ 150. Листъ за смѣтки 251
„ 151. Смѣтка презъ време пребиваването на Левски въ Влашко . 252
„ 152. Писмена клетва на Левски, 16|28. IV. 1872 г. 254
„ 153. Псевдоними 255
„ 154. Смѣтка съ печатницата 255
„ 155. Пълномощно съ по-широки права, 25. VII. 1872 г. . . . 256
„ 156. Смѣтки и бележки, VII, VIII. 1872 г. 257
„ 157. Приходи 259
„ 158. Разписка, 27. IX. 1872 г. 260
„ 159. Смѣтка на пѫть 260
„ 160. Забелязанъ комитетски деецъ 261
„ 161. Дадено пълномощно на лице, 16. IX. 1872 г. 261
„ 162. Бележки, X, XI. 1872 г. 262
„ 163. Квитанция, 14. XI. 1872 г. 262
„ 164. „ 263
„ 165. Пълномощно за окрѫженъ организаторъ, 15. XI. 1872 г. . 263
„ 166. Бележки и смѣтки 265
„ 167. Адреси и лица 268
„ 168. Квитанции, XI. 1872 г. 268
„ 169. Оплакване на Левски 269
„ 170. Списъкъ на спомоществователи 270

III.

Джебното бележниче на Левски

№ 171. Смѣтки 273
„ 172. Смѣтка 274
„ 173. Текстъ изъ молитвеникъ 274
„ 174. Смѣтка 274
„ 175. Народно лѣкуване, 1871 г. 275
„ 176. Военни 276
„ 177. За боядисване 277
„ 178. Циклъ отъ пѣсни 278
„ 179. Адреси 278
„ 180. Планъ за работа 279
„ 181. Мотиви за пѣсень 280
„ 182. „ „ „ 280
„ 183. Адресъ 281
„ 184. Адресъ, който се подразбира 281
„ 185. Адресъ презъ второ лице 281
„ 186. Препорѫка 281
„ 187. Пѣсень 282
„ 188. Знакъ 285
„ 189. Лозинка 285
„ 190. Покупки 286
„ 191. Смѣтка 286
„ 192. Адресъ 286
„ 193. Адресъ 287
„ 194. Знакъ 287
„ 195. Имена 287
„ 196. Собственъ адресъ 288
„ 197. Адресъ 288
„ 198. Имена 288
„ 199. Смѣтки 289
„ 200. Имена 289
„ 201. За орѫжие 289
„ 202. Бележка 290

№ 1.

Левски до Раковски.

Панайотъ Хитовъ, който съ знанието на Раковски приготовлява чета да мине въ България, далъ власть на Левски, бждащия свой байрактарь, да му пише. Панайотъ желае да се видятъ. Иска Раковски да му яви, какво приготовлява и какво има още да се готви за предприетото дѣло.

Господине Раковъскый!

Днесъ ида дави поздравж отъ странжта на отец Натанаила[1]) коитомие даль власть да ви напишж туй писжмце, || иви молж да му евите въ какво занимание се намирате днесъ, || защото много желае заради вази[2]), || и иска да знае подробно въ какви занятие се намиратѣ днесъ, || и най паче вы моли да му явите заради тжрговите какъ отиватъ днесъ и какъ ще бждать за напретъ.

Като ни ме остава времето да ви пишж по напространо оставамъ вашъ най искренъ

Яшъ[3])　　　　Д. И. Левъскый[4]).

1866. Ноемврия 7.

Н. Б. II. А. п. 88, № 7989.
Арх. Раковски.

---

[1]) Воевода Панайотъ Хитовъ.

[2]) Желае да се видятъ.

[3]) Навѣрно — Циганка, мушията на Н. Балкански (Николаки). Може и нѣкое друго село въ Влашко. Презъ зимата 1866 — преди да мине на априлъ месецъ 1867 въ България — Панайотъ, съ събранитѣ около него четници, не стоя на едно мѣсто. Трѣбваше да се предпазва, поради бдителностьта на ромжнското правителство. Сжщо тъй трѣбваше да се укрива и да не се назове мѣстого, отъ де иде това писмо. Затова е означението Яшъ — втори университетски градъ въ Ромжния. Левски бѣше посоченъ за знаменосецъ (байрактарь) на четата по съгласие между Раковски и Панайота, — първостепененъ и главенъ воевода за всички чети, които имаше да минатъ. Левски е познатъ на Раковски още отъ 1862 г., при бомбардирането на Бѣлградъ, дето се числѣше въ първата легия. Цѣлото писмо е иносказателно по съдържание. Но трѣбва да се сѣщаме, че всичко, за което се намеква тамъ съ твърде

№ 2.

Левски до Найденъ Геровъ.

Като не го заварвалъ самъ въ Бѣлградъ, сега му пише. Иска да излѣзе макаръ 25 дни преди срока отъ легията, за да иде въ България и да ускори тамъ приготовленията и го моли, да нареди да го пуснатъ. Наредено било за общо възстание, но то е работа за хора само като него да го извършатъ. Сочи себе си като старейшина и като подготвенъ за цельта. Праща му портрета си отъ 1867 г. и две писма.

Ваше Благородіе Г-нъ Найдине[1]), придожданіето ви[2]) въ Бѣлъ-градъ додохъ нѣкой пѫть привасъ данови намѣряхъ Сами, || дави кажѭ че искамъ да излеза предъ времѣто Макаръ 25: дена || даси дода по нашите мѣста || да са намѣра спознатити ми отъ които са чяка нѣщо || и накоито трѣба даса каже по една предъ[3]) || и тогава ще имаме сигорна нашата Кѫща съ Двораи.[4]) Зато молави сега писменно да предъ Априлія 20: съ нѣкой средство дама искате за въ влашко[5]) || и отъ тамъ дамиса дадатъ 6 длъги и 6 кѫси коитоса отъ задъ пѫлнатъ.[6]) Напротивъ ако нима пуснатъ предъ времѣто отъ което ви пишя по горе, и ни ми дадатъ потрѣбнити отъ влашко. тогава знамъ че нищо нѣма въ нашета кѫщѭ. || На

невинни думи, ще да е било още предварително познато на Раковски. Той знае, какво има да значи търговия, занимание и пр. А поради туй, именно, писмото е и кратко и все пакъ ясно. То диша дори съ известна свобода и твърдость въ скритното инакъ откровение, ксето носи. И чувствува се сѫщо пламенното тържество на ученика, който „получилъ власть отъ Отца Натанаила“ да кореспондира съ великия свой учитель въ революцията и да подрежда нови сериозни гласежи.

4) Дяконъ Игнатий Левски.

---

1) Найденъ Геровъ, руски консулъ по онова време въ Пловдивъ и сега дошълъ временно — както се разбира отъ съдържанието на писмото — въ сръбската столица, дето Левски служи въ втората българска легия. Първата легия на Раковски бѣше презъ 1862 г

2) Презъ време, когато Н. Геровъ се намиралъ въ Бѣлградъ.

3) Да се подготвятъ или организоватъ предварително.

4) Ще имаме осигурено нашето отечество въ цѣлокупность.

5) Да го изискатъ българскитѣ първенци отъ Влашко, които устроиха легията, да бѫде освободенъ отъ военното началство въ Бѣлградъ преди 20 априлъ.

6) Шесть пушки и шесть револвера.

които сжмъ казалъ іоще на 67. г. Презъ други че до като недода никому дася ниповѣряватъ || отъ коитоса и чяка въ онова мѣсто.[1]) А аколи съвсемъ други ся обърне.[2]) || Каквото нинай малко несмеся увѣрили,[3]) || защото затаквосъ нѣщо трѣба поне единъ старейшина да има междуни[4]). || въ кратко, всѣки дневнити менути[5]) ни показватъ распиляваніе, || за което всічкити казватъ, че единъ Месецъ като остане до времѣто Марта 15.[6]) || очевидно да е за истина? || аколи не, едни говорятъ че щжтся върнатъ въ Лашко, а повѣчето ся съгласяватъ да излѣзатъ на чети || което ще кажи че, остава на наше расположеніе,[7]) || а каде щему излези кражть? || зато, остава на старите[8]) да мислжтъ. || ако нини дадатъ П-шки[9]) нія щемъ излезимъ съ Т-гы[10]) както и на 67. г. третатани чясъ беше.

Молави кто идае било наридено за общо въс.[11]) || или не било? ако изработите по скоро за което ви мола, и е възможно?[12]) и като щомъ дода по напредъ при васъ ще видити че колкото по напредъ дасамъ дошелъ билъ, билое по добре. || Ако и да знайте какво трѣба. || Нъ като васъ человѣцы немогатъ изврьши ако и да можите чрезъ други, нъ незнайте онія человѣцы съ които може дасе изврьши.

---

[1]) Иска да каже: до които съмъ се обьрналъ. Това сж все хора, отъ които се чака решителна работа отъ ония мѣста.

[2]) Трѣба да се чете като въпросъ: и ако вмѣсто менъ другъ се обърне съ искане да поеме сжщото дѣло?

[3]) Нѣма вѣроятность за подобно нѣщо.

[4]) Като бившъ байрактарь и съгласно „Закона“ на Раковски, замѣстникъ на най-старшия („първостепенъ“) воевода Панайотъ, той е самъ старшина сжщо и за новата инициатива да върви и организира народа.

[5]) Отдѣлни случки всекидневно ни показватъ желание да се разпилей (да се дезорганизира) и да се разпусне легията.

[6]) Да бждатъ разпустнати.

[7]) Остава на нашъ изборъ, да си се върнемъ въ Влашко, или да навлѣземъ на малки чети въ България.

[8]) Водителитѣ отъ Добродетелната Дружина въ Букурещъ, които сж изпратили всички други момчета въ Легията въ Бѣлградъ.

[9]) Пушки.

[10]) Тояги. Тояги наричаха тогазъ и старитѣ негодни пушки, които се пълнятъ отъ горе.

[11]) Моля ви да изпълните гореизложеното, дори ако е вече наредено да има общо възстание въ България.

[12]) — а за това има всички възможности —

Подарявами и ликатси || въ 67. мо ходящъ[1]) || и единъ на Г-нъ Рашка. Другититими писамца молави да ги испратити сигорно [2]). || отъ двѣтими въ едноимни[3]) писма пратете помалкото а другото задрьште или при васъ или при Рашка до като доди сами человѣкатъ да сиго земи || когото физиіономіята мугу показва възъ дребенъ черноокъ съ тьнакъ гласъ. || На противъ аколи нидоди сами, то ще доди зато писмо человѣкъ високъ черноокъ длъгообразъ на име Минчо х. Недювъ изъ сжщото село.

Покорній Василь И. Львскій
Фев. 1-ый 1868. изъ Бѣлоградска Академія
Ново Образованна Бугарска чета.

Арх. Н. Геровъ, кн. I, стр. 987.

№ 3.

Левски до Панайотъ Хитовъ.

Благодари му за дето го извадилъ отъ болницата, дето би умрѣлъ, ако стои още. Иска му една жълтица да се разплати въ частната кжща. Кани го преди да тръгне за Влашко да дойде да се видятъ. Ще го пита да почне въ България едно намислено отъ него дѣло и го моли да удобри намисленото. Ако спечели съ дѣлото си, печели за цѣлъ народъ, ако изгуби, губи само себе си.

Господинъ Панаіте[4]) Премогови Благодара детоса потрудихте чема извадихте изъ Болницата || щото ако бѣхъ стоялъ іоще нѣколко дена истина бѣхъ умрѣлъ. || Така истоса трудите и за всички те ни Сабрани Братія. || и сме длъжни да ви почитаме. . . . || Защо то сте и най повѣче въ началото на скупщината ни Главній Войвода.

Вій-са грижите сега и за разноскитеми за които ще пишя. честе харчили за менъ || и надявамса да ми пратать кол-

[1]) Фотография снета презъ време на четуване въ Стара-планина по-първата 1867 г.

[2]) По-вѣренъ и сигуренъ начинъ, за да не паднатъ въ вражески ржце.

[3]) Едноименни.

[4]) Воеводата Панайотъ Хитовъ.

кото ще похарчите за менъ. Защото асъ са варда да си вчислявамъ въ онія да са рече чисае харчило и за менъ...[1]) на всѣки начинъ ще глѣдамъ да виги вжрна. || то е доста и пре доста само чеса трудите.

Повторителнови мола да ми пратите 1. желтица за трошка защото нѣмамъ вѣче || заемалсамъ от брата ми и отъ другити си пріятели 40: гр. и мой хакъ 20: гр. и твойса набиратъ 105 гр. || безъ да самъ далъ ни пара за лѣковити на жената, || а она колко ще земе, незнаѭ.

Чулсамъ да щялси да отидишъ въвъ влашко || асъ отъ 67:мо до сега несамъ ималъ честь дастеса довѣрили на менъ. || дами кажете по нѣщічко истинно? || Нъ пакви мола и познавамъ за най искренненъ, и пръвъ Любимецъ - Български || дадодите при менъ или да ви пишѫ какво асъ мислѭ да права || и ще го направа ако рече Богъ съ ваше дозволеніе акого намерите Благосклонно || и ще ви мола да ми дозволите. || за което ако испечелѭ, пичелѭ за цѣль народъ, ако изгуба губа само менѣси. || Тоще ве мола ако идите за влашко да додите да ви кажѫ или да ми дозволите да ви пишѫ. || Нъ трето ви мола картви пишѫ по горе. да ма не оставѭте безъ трошка || защото кажи, че, отъ каксамъ утишель въ онѭ кѫщѫ несаса загрижили да си купатъ нѣщичко за едини [2]) все одменъ || а оная жена коятома лѣчи тя има вѣче право да яде вѣче отъ менъ, || защото всѣки день стои при менѭ готвими мій паницити вода носи чякъ оть дунава? || а Панчувица не хваща нищо? || асъ незная какъ щейса на плата. || зато молави елате даса разговорите || дайса [3]) плати чесно акома излечи. || че зато молави ни най малко дави нидотегни, || за което ще са труда както ви пишѫ по горе.

67 : ый [4]) Вашъ Хоржгвоносецъ В. И. Ль-ск-ій.

въ мѣсто.

Н. Б. П. А. п. 88, № 8037.
(Арх. Раковски)

---

[1]) Не желае да се чувствува платенъ агентъ.

[2]) За ядене.

[3]) Да й се плати.

[4]) Твърде е мѫчно да се разчете това 67:ый. То изглежда като да обозначава дата на писмото, но не заема мѣсто подобаваще за подобна цель. Написано, както си е, редомъ съ подписа на автора на писмото, то стои очевидно въ нѣкаква вѫтрешна връзка съ тоя подписъ. Но и като дата, пакъ е нѣщо непълно и не допуща какво и да е осмисляне.

Тукъ 67 не означава 67-мо лѣто или година: въ текста на писмото тази година се споменува като изминала вече. Така че, числото 67 не обозначава и не може да има значение на дата. И ако даже бѣше писано за дата — да речемъ по погрѣшка — то окончанието ый щѣше да съставлява още по-голѣма погрѣшка, като не отговаряще за тази цель. Бихме предположили и друго. А то е, че 67 бележи само день и месецъ, безъ година, и то така: 6 — шести день, и 7 — седми месецъ. Тогазъ и наставката ый къмъ 7 — 7=ый би добила известна смисъль. Но отъ формална страна, противъ това тълкование говори обстоятелството, че — доколкото ни е познато — Левски никжде другаде не си служи съ този начинъ за обозначение на месеци и дни. Срѣща се 7|ый или 7|врій, което ще рече септемврий. А нито на седмий месецъ (юлий), нито на септемврий Апостольтъ не се намира въ Бѣлградъ. Презъ тѣзи месеци той е вече въ Влашко — както, впрочемъ, личи и отъ кореспонденцията му, която следва. Споредъ адреса на писмото въ сръбски духъ — „въ мѣсто" — вмѣсто „въ града", както пишемъ ний на български, и споредъ самото съдържание на сжщото, че Левски разчита на „хака" си като легионеръ (българска легия презъ 1867 и 1868 имаше само една и то въ Бѣлградъ) и че Панайотъ воевода живѣеше ония години въ сръбската столица и се тъкмѣше за кжсо време да пжтува до Влашко — всичко туй показва ясно мѣстопроизхождението на самото писмо, а отъ тукъ и невъзможностьта 67 да означава месецъ или дата. Трѣбва да вземемъ още предвидъ, че Левски изобщо не употрѣбява или рѣдко употрѣбява стариписното ы (ери). Поне въ обозначение на дати или на подобни съкращения отъ другъ родъ. За окончание винаги пише — ій или даже — ьй: Л=ій и Л=ьй. Всичко това ни навожда на мисъль, че въ нашия случай „67: ый" трѣбва да крие свое особенно съдържание, а именно въ следния видъ. Въ оригиналния текстъ, който притежаваме въ Народната Библиотека отъ ржката на Левски завършекътъ ы й е писанъ по особенъ начинъ. Еръ малъкъ отпредъ е продълженъ значително надъ реда. Така той образува вѣрна контура на ржкописна буква *в*. Но въ бързината на писането, вижда се, или отъ липса на достатъчно внимание, предната извивка нагоре въ ржкописното *в* се слѣла съ основата на линията при теглене надолу и се получило единъ значително едъръ еръ малъкъ. Така щото, въ цѣлия разглежданъ изразъ: 67: ый, като заменимъ *ь* съ *в*, получаваме отдѣлна дума, която гласи вій. Сега вече и двоеточието между 67 и *вій* получава своето значение. То сочи поне, че Апостольтъ е зналъ въ дадения случай да осмисли припинателния знакъ. Ако пишеше едно кжсо тире (— или =) между двѣтѣ части, щѣхме да ги четемъ съединени помежду имъ, а сега тѣ сж отдѣлени, *вій* минава — по смисъль, разбира се — къмъ следващата дума „Вашъ", като става неинъ неизбѣженъ атрибутъ: „вій Вашъ" — въ форма поне на ходящъ провинциаленъ говоръ. Левски често слива думитѣ. Това може да се докаже не еднажъ въ текста и на разглежданото тукъ писмо. Освенъ това, той обича да подражава живия говоръ и съкращава често спомагателния глаголъ *е* въ *й*, та тукъ е станало *вій* вмѣсто *ви е*. Колкото до *и* малко — това е общо правило у Левски: при две *и*, първото е *і*. Така именно цѣлиятъ подписъ на писмото: „67: ый Вашъ Хоржгвоносецъ В. И. Ль-скій" трѣбва да се чете свързано: „шейсеть и седмо лѣто ви е Вашъ Хоржгвоносецъ и пр."

Но сега за датата на това писмо. Писмото, наистина, не носи обозначение на месецъ дни и година и намъ остава да ги опредѣлимъ приблизително. Въ всѣкой случай, то е писано не преди 1 февруарий 1868 — дата на по-първото писмо № 2, помѣстено тукъ. Къмъ последната дата Апостольтъ е биль още здравъ, ходилъ „нѣкой пжть" да посети Найдена Геровъ въ Бѣлградъ, като е търсилъ случай да го завари самъ поради тайния разговоръ, който е ималъ да води съ него. По-подиръ той постжпва въ болницата, подложенъ е на операция, бива изваденъ на частна квартира съ усилията на Панайота и пр. — споредъ както обяснява въ

№ 4.

Левски до редакцията на в. „Народность“ въ Букурещъ.

В. „Дунавска Зора“ се опълчила противъ Тайната Комитетска организация. Всичко трѣбвало да стане явно, за да е силно и да се привлечатъ въ работа богатитѣ българи. Левски изрежда случаи: трѣбва да се пренасятъ пушки и оръдия — това явно презъ турскитѣ митници ли? — трѣбва да се правятъ военни упражнения, предъ очитѣ на турцитѣ ли? — Възможно ли е? Къмъ богатитѣ българи нѣма нищо противъ, но до сега тѣ не сѫ проявили родолюбие.

Гюргево 1868 Јун. 1-ий.

Въ 27-ий брой отъ Д. Зорѫ [1]) имахме честь да прочетемъ еднѫ дописксѫ съ подписъ Б.. . || [2]) отъ сѫщия градъ, гдѣто се издава и сѫщата почетна и народна Д. Зора.

писмото. Той ще да е влѣзалъ въ болницата безъ друго следъ писмото до Найденъ Геровъ, както личи отъ самото това писмо. Тамъ той е здравъ още и иска да го освободятъ незабавно и да замине за работата си въ България. Тази работа, свързана — както видѣхме — съ пушки и револвери, е опасна работа и наистина иска здравъ човѣкъ. Известно е, отъ друга страна, че на 1 юний Левски е вече въ Влашко. Това личи ясно отъ кореспонденцията, която следва тукъ. Въ Влашко той е билъ арестуванъ заедно съ Филипъ Тотя като опасенъ човѣкъ, но веднага е пуснатъ на свобода поради раната му, не оздравѣла още, като последица отъ състоялата се по-рано операция. Така именно, датата, за която разискваме, се пада непременно следъ 1 февруарий и преди 1 юний, 1868 г. Обаче, известно е сѫщо тъй, че българската легия въ Бѣлградъ отъ 1867 се разтури въ срѣдата на априлъ 1868. Тъй че, срокътъ за дата на писмото се намалява съ месецъ и половина преди 1 юний, като остава да диримъ времето между 1 февруарий и 15 априлъ. А въ това писмо Левски самъ споменува още, че презъ изтеклото време получилъ „хака“ си (заплата) 20 гроша на месецъ като легионеръ. Нищо не пречи, разбира се, този „хакъ“ да е билъ за февруарий месецъ. Следъ писмото отъ 1 сѫщи месецъ до Найденъ Геровъ, Апостолътъ се е почувствувалъ — да речемъ — зле и веднага се принудилъ да влѣзе въ болницата за операция. Въ такъвъ случай, Левски пише новото си писмо до Панайота презъ мартъ, (получилъ „хака“ си за изтеклия месецъ февруарий). Но ако приемемъ, че е получилъ „хакъ“ за мартъ месецъ, то писмото е писано презъ априлъ, но — не ще съмнение — преди половината на месеца. И тъй като Апостолътъ споменува за „хака“ като полученъ и изхарченъ вече, както били изхарчени всички заеми, които е направилъ, може да се приеме, че писмото произхожда отъ края на мартъ или началото на априлъ. Въ всѣкой случай, то не може да бѫде по кѫсно отъ срѣдата на априлъ. Къмъ това време легията е вече разтурена съ официална заповѣдь на сръбския военень министъръ и легионеритѣ се разотиватъ. Д. Мънзовъ пише въ бележничето си, запазено въ неиздадения още архивъ на Тайния Комитетъ: „На 15 Априлъ излѣзохъ отъ Панчево (отвѫдъ Дунавъ, срещу Бѣлградъ), на 23 Априлъ излѣзохъ изъ Земунъ и дойдохъ на Нови-Садъ“. Така че, датата на писмото следва да поставимъ между края на мартъ и срѣдата на априлъ 1868 г.

[1]) Вестникъ „Дунавска Зора“, редактиранъ отъ Добри Войниковъ въ Браила. — год. I, № 27, 20 май, стр. 102.

[2]) Дописката е. . , и пр.

Рѣченатa дописка е направена да отблѣсне [1]) това, что-то Дивъ-дядо е говорилъ, като невѣрно. Дай Боже да бѫде то лъжевно, но. . . .

Тя напада и на Дивъ-деда [2]), но това ще оставимъ нѣму самому да отговаря, тъй както и за нѣкои и другы нѣговы извѣстыа, кои-то то е събиралъ съ домоглѣда си; зачто-то той, както е ималъ дързость да обнародва това, трѣбва да се усѣща и врѣденъ да го подтвърди.

Щемъ оставимъ и това, дѣ-то тя [3]) говори за тайны-ты комитеты и че всичко, что-то е тайно е слабо и неискрено; — тукъ тя само пада въ примкѫтѫ. . . .

Всичко това го оставяме, че тя сама себе си прѣпорѫччва за не вѣщь-та въ срѣдства-та, кои-то сѫ потрѣбны едному народу, за сдобиване изгубенѫтѫ свободѫ, || а още тя сама себе си противорѣчи, като въ сѫще-то врѣме съ старае да забрани [4]) еднѫ странѫ и въ това сѫще-то врѣме е обвинява и прѣпорѫччва за неискрена. . . .

Щемъ оставимъ и това, имали събрани народны пари или нѣма, — до-ще врѣме и затова.

Намъ ни се много чюдно видя, за че и унасъ Българыты имало партида, която проповѣдвала, че Българы-ти сѫ потомци Чингысхановы; но може тя да говори за С. [5]) училища, гдѣ-то истина се прѣподава, че Българіе-ти сѫ отъ татарско колѣно?! въ такъвъ случчй просимъ прошкѫ. — Но нѣка оставимъ и това на страны и да дойдемъ на точкѫ-тѫ дѣто рѣчена-тѫ дописка говори, че тъй както наши-ти прадѣды изгубили свободѫ-тѫ си въ бѣлъ денъ, то и Българскыя народъ сега, нетрѣбва да се бои, но явно безъ да го е отъ никого грыжа да работи въ бѣлъ денъ за достигваніе свободѫ-тѫ си.

Спорѣдъ тaѫ идеѫ на рѣченѫ-тѫ дописѫ, Българский народъ трѣбва явно въ бѣлъ денъ съ параходы-ты Австрыйскѫ-тѫ плавателнѫ компаниѫ, да си докара орѫжиа и друго, что-то потрѣбно за единъ бой. — Всичко това явно въ

---

[1]) Да отблъсне.

[2]) Курсивнитѣ мѣста въ цѣлото писмо Левски самъ е подчърталъ въ ръкописа съ линия.

[3]) „Дунавска Зора“.

[4]) Да защити.

[5]) изъ сръбскитѣ.

бѣлъ день да го извади прѣдъ турскиты скели, да заплати приличното мито на турското правителство; послѣ Българи-те да си подѣлять оржжие-то и да излѣзатъ въ Руссенско-то полѣ и да направять едно добро военно упражнение съ иглены-ты пушкы и съ виты-ты топове, па тогава да станатъ да изгонятъ турцы-ты, и тогава Българиа ще стане държава свободна и независима ? ! ! !

Истина това бы было твърдѣ лѣсно станало, но по напрѣдъ рѣчена-та дописка нѣка бжде добра и да свърже всичкы-ты турцы, па не само турцы-ты, но и Нѣмцы-ты; зачто в настояще врѣме Нѣмцити сж по̀-турци и отъ самыты турцы.

Па ако рѣченж-тж дописка има нѣкоя шапка невидимкж, съ която Българскы народъ да похлупи на главж-си, что-то никой да го невижда какво прави, тогава пакъ просимъ прошка.

Ако ли пакъ разбира друго то и то е. . . . || но за нѣго другъ пжть. — Апост. Павелъ казва: кой-то работи трѣбва да ѣде, кой-то не — е недостоенъ да ѣде. — А пъкъ единъ доставаженъ приятель Български братъ прѣди малко рѣче: ако ся трудите ще имате; ако не — ще робувате. —

По̀-долу дописка-та казва Дивому-дяду: че по̀-добрѣ бы было да се обьрне къмъ наши-ти богаты единородци: Г-н. Н. Мироновичъ, Евлогыя Христо Георгыевъ, Пантели Аврамовичч, Никола Ценова, Петра Симова, Михаила Кашерарова, Георгы Николапула и Маринча Бенли и че тыя 10—15 дущи като ги посъвѣтвалъ, щели да съберать 100 милиона гроша;

Колкото до първыа и послѣдныа, да, тези родолюбци заслужаватъ народна почеть, кого-то и народа имъ отдава. Тыи както сж правили до сега добро народу щжть правять и занапрѣдъ. Но колкото за другы-ты, незнаимъ какво да рѣчемъ, но какво-то и да рѣчемъ все. . . .

Рѣчена-та дописка нѣка има добрината и да не зима поводъ да мысли, че всичко това се говоры по частны каприци. Нии увѣряваме, че ако бы рѣчены-ты господиновци бы зѣли живъ дѣлъ въ народно-то страдание, ако бы показали; че ти сж искренно работили и работать, и всякой единъ, ще припрати къмъ тѣхъ, ще имъ отдаде достоинж-тж честь, па и най тѣ голѣмы-ты тѣхны противници, не само ще ги почетать, но и крака-та имъ ще цалуватъ. Това е тъй. Но что да се прави когато всичко напротивъ отива ? . . . — Не е потрѣбно,

что-то тиа господиновци да дадать 100 милиона, доста сѫ и 10 милиона, || па най-после доста е само тѣхно живо участіе и искрено работаніе. Колкото за пары народа дава, както е и давалъ || само покажимо, че истино работишъ за негово-то добро, а не за своя джобъ и за чуждо добро.

Дай Боже да смѣ излъгани! Дай Боже, тѣхното искренно работаніе тяхно-то събужданіе да ни застави да се червимъ за думы-ты си и да смы принѫдени да наведемъ главѫ покорнѫ и понизнѫ прѣдъ тѣхъ. Но каквото ни се вижда, а особено отъ послѣдне-то врѣме т. е. от врѣме-то на Бѣлградскы-ты мѫченици и обноскѫ-тѫ тѣхнѫ съ тѣхъ някакъ смы принѫдени да мыслимъ противно-то.

Левски.[1])

(Изъ неизд. Арх. на Тайния Ц. комитетъ въ Букурещъ 1866—69)

№ 5.

Левски до Христо Ивановъ Книговезеца.

Вика по единъ човѣкъ отъ Лѣсковецъ, Трѣвна, Габрово, Сливенъ и Търново. На 25 септемврий да се намѣрятъ на Галацъ, като телеграфиратъ до него въ Турно-Магурели.

1869 септемврія 6 — Букурещъ.

Пріятелю, [2])

Като щомъ видите писмото ми беззабавно да пратите Саввата въ Лясковецъ при Марина Станчевъ, който ще обади на бай Тодора, да доди безъ друго въ Галацъ, а прѣди да потегли, да отидѫтъ да повикатъ и отъ Трявна едного, и отъ Сливенъ, а който ще доди отъ Трявна, нека повика и отъ Габрово едного, когото познава, ако има нѣкой отъ Търново и той нека доди.

Господинъ Христю! да забѣлѣжите на Саввата добрѣ, да имъ кажи че трѣба на 25 септемврія да се намѣрятъ въ

---

[1]) На гърба на писмото Левски е писалъ: „Народность и днесъ не дойде!"—което се отнася до редактора на вестника Ив. Касабовъ, съ когото Левски е въ връзки.

[2]) Христо Ивановъ („Голѣмия Христо"), временно книговезецъ въ Русе, и преминалъ вече въ Търново на сѫщия занаятъ.

Галацъ безъ друго, както и віе ще бѫдите, безъ друго, и като пристигните въ Галацъ, да ся управите при казакъ Гоергя [1]); тъй сѫщо ще забѣлѣжите и на другитѣ; а пъкъ азъ ще стоя да чакамъ въ Турну Магерели; и който пристигне по напредъ въ Галацъ, да ми телеграфира до Данаила Хр. Поповъ.

М-кій [2]).

Изъ Миналото—подъ редакцията на П. С. Кършовски. Кн. I, № 27, стр. 176.

№ 6.

Левски до Панайотъ Хитовъ.

Да не кореспондира съ Х. Т. Ковачевъ въ Т. Магурели, който билъ съмнителенъ. Предупреждавалъ билъ воеводата и други пѫть за това.

Букурещъ 13 маіе 1870 [3])

Казал ви бѣхъ да ни писвате на ковачіова [4]) вѣче нищо ето сега отъ десеть дена насамъ два пѫти пишѫть отъ Т.-Магурели, че белѣжять въ него съмненіе, като предатель което потвърдявать отъ Свищовъ двапати усно и писменно.

В. Львскій.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8005.

---

[1]) Георги Карловски.

[2]) Това е Ль-кій — Левски. Редакцията на „Миналото" бележи, че не знаяла това лице, М-кій кое е. Левски се подписва понѣкога Ль-кій, и тъй като ерътъ малъкъ пише съ дълга опашка нагоре и го свързва съ предидущата буква Л — както впрочемъ всички правимъ това при рѫкописъ — то излиза едно главно М — само че малко завъртеничко открай. Това се наблюдава не рѣдко, ако човѣкъ се взре въ оригиналния текстъ на писмата на Левски, събрани въ папка № 60 въ Архива на Народната библиотека.

[3]) Приписка къмъ писмото на Д. Ценовичъ отъ Букурещъ до Панайотъ Хитовъ въ Бѣлградъ. Разбира се, думитѣ на Левски сѫ отправени пакъ къмъ сѫщия.

[4]) Х. Т. Ковачевъ живѣе презъ това време въ Турно-Магурели. Кореспондира често съ воеводата и последния самъ иска сведения отъ него за Левски. (Ср. негови писма Арх. на В. т. I., стр. 319—340; сѫщо и тукъ негови писма — отдѣлъ пети).

№ 7.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Европейского обществено мнение за българския народъ, който искалъ правдини. Турското правителство увѣрявало, че населението е доволно отъ царя си. Правителството притежавало подписи и народни печати за това. Четитѣ се вербували отъ хайдути, избѣгали отъ затвора и чужди за тежненията на народа.

Г-нъ Редакторе на Весникъ Сво.[1])

Питашма какъ върви работата въ Българско, и накаде сочи? Като ми казвашъ още, чи вънкашните ушъ Свободолюбивій Г-да Европейци, въ сяко събираніе отваряли въпросъ и за насъ Българите, да ни се дадатъ и намъ Правата като на всѣки народ! тія думи отъ тія Свободолюбиви Г-да често биле предлагани на Тур. Пра. но не хващали думите имъ място за това, защото народътъ ушъ не показвалъ знакъ, че иска да бѫде Свободенъ? Още ичи народат най добръ животъ живее съ турчинатъ и обичя царятси, || от сякаде одарини са печятите! || на тія въпроси, отговаряли някой си, като показвали на 67-ма и 70-та година на четити, които са явиха по планините на Българія, а Тур. Пра. Отговаряло: тія са хайдути, побягнали изъ апсаните и пр. Които са събрали въ влашко, и применуватъ на сила да повдигатъ народа, а Народатъ като си живее спокойно, глѣда хладнокръвно || на тія появени чети, и не зема участіе.[2])

Н. Б. І. А. п. 60, № 8110.

№ 8.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Да прочете и препрати писмата до Панайотъ Хитовъ и Филипъ Тотю. Трѣбва или да пригърнатъ народното дѣло, на което били противни до сега, или да скѫса съ тѣхъ. Молилъ ги и другъ пѫть, а тѣ работили по свое знание. Какъвъ трѣбва да бѫде порѫчаниятъ печатъ: „Смърть или република", привременно правителство и пр. Пушки че-

---

[1]) Л. Каравеловъ, редакторъ на в. „Свобода".

[2]) Това писмо е недовършено и, по съдържание може да се отнесе къмъ началнитѣ месеци на 1871 год.

тири-петь хиляди. Въпросътъ за пари. Трѣбватъ хора и воеводи. Военна наука. За Легията. Белегътъ Д. Р.

Господину Драгомирчіову
Т. Могорели.

Братовче Драгомирчіо!
въ Т. Моѳ.

Сторете добро и направете така както ви пишѫ: прочитете и двѣте, запечятайтеги, и нѣка са испрататъ на мѣстото имъ.[1]) Защото така тряба! Съ тіи послѣдните ни писма, или ще заврьжемъ работата ни до тукъ съсъ тяхъ, или ще слѣдва. Нужное, като на таквисъ хора, да имса каже напослѣдокъ по дробно нуждитѣ ни за (народа); че и тій са биле спѫнката на сичките ни работи. Това ще ни бѫди за фактъ предъ народа, че ній ни сме биле криви, а тій || предлагалисме имъ, молилисмеги, а ни са щели, или са работили по свое знаніе, а не по наше исканіе.

Братовче! радватма пріятелитѣ като ми казаха за тебѣ и за Бай Јованица,[2]) че ще са турите въ рабуга, до колкото вѣче можитѣ. Пріелисте да направите печятътъ, || нѣкае [3]) голямшакъ колкото единъ бешликъ; въ средата львче съ корона; изъ устатаму смьрть или република; отъ наоколо, превременно Българско Правителство въ Българія. Насьрчямви че, работата ни за сега въ Българско е таѭ: да трьсимъ средство да си купимъ отъ по-чистото орѫжіе пушки, до четри петь хилѭди; и Турція щеѭ згромолясаме за веднашъ и на мѣстото й да въскрьсни Българія, съ пълна свобода. А одде и какъ ще ги принесемъ тованіе май мѫчничко? Но добръ е Господъ, веднашъ да са здобіемъ за пари. Като бѫдимъ вѣче готови да купимъ горните пушки, всѫщото време ще ни трябватъ хора? || които да познаватъ щогоде военната тактика, || ще намеримъ войводи, но неучени, а юнаци за извънъ градовети; || като, за по планини, друмища, села и пр. || а за въ градовети трябатъ по ученички? || що годе да познаватъ военната тактика, и десциплина. Да знае кои улици да

---

[1]) Едното до Панайотъ Хитовъ въ Бѣлградъ, другото до Филипъ Тотя въ Одеса.

[2]) Данчевъ.

[3]) Нека е.

затвори и кои да отвори, || кои и какви кѫщи тряба да осигори за профилованіе, срещу всякакви противности, || каква форма тряба да даде на шянца, който ще забикалѭ градатъ, споредъ мѣсто-положеніето му, ако има реки, блата, гори, шумясти мѣста? Се тряба да знае срещу горнити какъ да са расположи; || таквисъ м(л)адежи имами, които познаватъ отъ чясти, дето сме учили заедно съ тяхъ въ Срьбія; || а сичкити искатли да умрьтъ за Българско? || то неможѭ да кажѭ; това е вашѭ длъжностъ да са порасходите баръ съ писма изъ влашко, || и ще ги намерити сичкити, || щото има та,[1]) и незнаѭтъ какво са работи въ Българско.

Ония които искатъ да умрьтъ за отечеството си, предизвестетеги да бѫдатъ готови, || че като бѫде време да ги повикаме, ще имъ назначимъ и мѣстото за де да трьгнатъ; || като ни забелѣжите имената имъ, които ще бѫдатъ готови, || війсте пріели Братовче таѭ за васъ много и свята работа, съ Бай Јованица; радвамвиса и Българско ще ви награди. Поздравлявамви и целувамви особно отъ другити; Братовче Драгомирчіо, и Бай Иванчіо? отъ днесъ да имами кориспонція (кореспонденция—б. р.) подъ знакъ, така — (следва особенъ знакъ б. р.)

1871 фев. 5:

Вашъ Драгню.

Д. Р.[2])

Кога бѫди да ви пратимъ пратенникъ ще ви напиши тія две главни Букви, и ще ви пита какво значи Г-не това? (отговоръ,) добро, и рѫци; т. е. да живее република. || и пратенникатъ ще каже; да живее. || и вія ще повторите да кажите; нека живее.

Тази лозинка само Ти да знаешъ, и за тебѣ е Драомирчіо! || одрежія отъ писмото, || и тогава дай куму щешъ писмото даго прочите.

Сѫщото ще бѫде и отъ тебѣ за мене.

Запечятайтеги; не съ твой печятъ, съ друго нящо.[3])

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 1, стр. 758.
Н. Б. Арх. К. Цанковъ.

---

[1]) Защото може да има и такива, които желаятъ да дойдатъ, а не знаятъ и пр.

[2]) Тѣзи две букви сѫ знакътъ.

[3]) Цѣлото това тълкование на знака е написано на външната, адресна страна на писмото.

№ 9.

Левски до Частнитѣ Революционни комитети.

Известява на всички частни комитети, че Филипъ Тотю му писалъ, какво въ Одеса се отворило училище, приемали се българчета на военно учение. Условията за приемане.

Азъ вчѣра пріехъ писмо отъ фил. тт.[1]) отъ одеса който ми разказва че тамо ся отворило правителственно училище и ся приематъ дѣца и Българчета отъ 14 до 18 години, || които сѫ изучатъ излазятъ офицери, || само трѣбва да иматъ срѣдство за да иматъ най малко по 1 или $1^1/_2$ м-ца[2]) на мѣсецъ отъ родителитѣ си за потрѣбни негови разноски || и когато излѣзе свършенъ да има пари за да си купи дрѣхи офицерски || и послѣ правителството ще му дава заплата мѣсечнѫ по . . . рубли || и ще бѫде свободенъ да отиде гдѣто и въ което мѣсто ще на службѫ || отъ както си свърши термена къмто правителството огъ петь години. Очаквамъ колкото поскоро вашъ отговоръ и съмъ Вашъ като братъ

Хаджи Ахмедъ саржчизмели Кѫрмѫзѫ[3]).

Н. Б. преписъ II. А. п. 60, № 8010.
Арх. т. I, № 1, стр. 15.

№ 10.

Левски до Филипъ Тотя.

Да кореспондиратъ единъ съ другъ посрѣдствомъ други приятели. За възстание лѣтосъ не е удобно. Трѣбва да воюватъ зимно време. Подробна мотивировка. Всички безъ гордость да се подчинятъ на народното решение. Той не мисли да пази водителството за себе си. Нека поведе най-сведущиятъ, но и да е безстрашенъ. Водителитѣ трѣбва да дадатъ примѣръ отъ искреность и себеотрицание (не искатъ неприменно

---

[1]) Филипъ Тотю.

[2]) Минца — 10 франка златни.

[3]) Шифровано писмо (презъ рѣзана хартия), дешифрирано и преписано отъ П. Платнаровъ, оригиналътъ не е у насъ. Самиятъ шифрованъ текстъ носи дата: 10 февруарий 1871, Никополъ. Навѣрно писмото е било написано въ нѣколко екземпляри и разпратено на разни страни, за това е и безъ опредѣленъ адресъ. Преписътъ е завѣренъ отъ Хр. Загорски и В. Платнаровъ въ Карлово, 15.IV. 1884 г.

да сѫ властници). Нека си казватъ грѣшкитѣ единъ другиму срещу едничка награда: свободно отечество.

Получено 23 мартъ 1871 год. Одесса.[1])

Братъ Филипе въ Одесса.

Питате Бай Јованица (пишмишъ) който са намира днесъ въ Т. Магурели, въ писмото си, което ми и съобщиха, та при всичко друго, и за менъ де се намирамъ и какво права? || който и азъ по напредъ питахъ за вази де са намирате и какво правите се чрезъ сѫщіятъ пріятель Български. Чрезъ него ще са и разбираме чакъ, до като спосрѣщнимъ[2]) въ средъ Българско дето самъ днесъ. Вий предъ други никого няма да откривате за мене, де самъ и какво работа; отсвѣнъ въ горніятъ пріятель и Г-нъ Данаила. Чрезъ тяхъ ще са разбираме, какво сме извършили и какво има да вършиме. Азъ вѣче освенъ това ми писмо, няма дави пиша друго направо, и съ мойта си рѫка? || нъ на горнити като пишѫ, и тѣ ще ви съобщаватъ, || а вий можитѣ сѣки пѫтъ да пишете, нъ се прѣзъ горнитѣ; || само истинно, защото ще провождаме хора съсъ знакъ, да ви видатъ работата очивидно; || сѫщо и вій можитѣ да пратитѣ, за да са увѣритѣ очевидно. || за сега друго не ща ви забѣлязвамъ, като знамъ че тряба да ви са писали горнити, подиръ вашето писмо, за всичко подробно? || какъ стоѭтъ работити ни, които правимъ съ най добри опити, || и питания отъ по многото градове. || сега ида да ви посрѣшна думата, въ писмото ви дето казвате че, съ Божія воля на лѣтосъ да са развява Българсіятъ львъ въ България? Сега като ви се предлага,[3]) доде ніе дошла работата,[4]) и какво има іоще да работимъ,[5]) па и хората ни съ които ще захващами отъ най напредъ, прѫснаха са отъ местата си дѣто живеѭтъ, кой по влашко, кой въ Срьбия, въ Добруджѫ, оставатъ само

---

[1]) Бележка на Филипъ Тотю.

[2]) Се срещнемъ.

[3]) Като сме ви посочили и посочваме.

[4]) До кѫде е стигнала нашата подготвителна (организационна) работа въ България.

[5]) Пропустнато: трѣбва да имашъ предвидъ, че хората ни сѫ прѫснати и пр. (иска да го отклони отъ мисъльта, че на лѣто ще развѣва отново байряка по Балкана на четни начала—както презъ 1867 и по-рано.

старцити й женитѣ? Освенъ и нашѫта най сгодна сполука за захващаніе е зимно време.—Размислѣте зрѣло, че работата ни ніе сама по Балканатъ? Но революция въ мѣсто,[1]) || послѣ идатъ главнитѣ пѫтища, и подиръ тяхъ селата, па послѣ горити. || вишъ сега не ще ли ни помогни зимата? || Която ще отегчи пѫтятъ на войскитѣ, а рѣшително на Артилерията, и всадницитѣ? || които сѫ най яки, и сигурни въ революция. || безъ тяхъ султанатъ е мрьтавъ, и нія смѣ господари вѣче,

Въ студено врѣме, чадѫри неможе да распѫни на полето, || въ обсада Градъ, или Логоръ, неможе да задражи ни денъ? сѫщата смьртъ е и на пешацитѣ. || щото до като са свести войската да пристигни въ петъ—шесть биле и десетъ дена въ то врѣме, ній мѣстата, които ще бомбардируваме, въ петь дена, ще можимъ да ги принесемъ въ градатъ, или въ мѣстото дѣто сми по еки, съсъ сичката имъ потрѣба, а селото на огнъ. Тогава въ оня студъ, де ще намери, хлябъ, слама, покривъ за себеси и за конієти? че тія въ единъ денъ ако му са не сполуча, да няма отъ де? то имъ е свършена работата. Па макаръ и сити да са, въ онова врѣме, и орѫжіето си неможятъ употреби, защото ній, ще гледами на благоврѣміе да нападаме? намъ сичкити ни нужни, са при насъ, било въ градъ, или село || ще бѫдимъ и заячени; съ фортофикаторни укрепленія, колкото вѣче познаваме; съ матеріялътъ сме Богати на вредъ изъ Българско, който ни дава срѣдства само ако денъ напредъ, отъ непріятелятьса саземемъ. инѫкъ? много мѫчно, може би и съвсемъ на пусто.

Пріятелю и Брате Филипе? Ній Дейцити сме си посвѣтили животатъ за отечество? да работимъ за толкова миліона народъ? Тряба да са мисли зряло да ни изгубимъ и сега? Правилу са е, захващалу са е, тряба да зимами опити? па и да са съвѣтвами единъ други, и да са слушами да избегваме даже, и най малка гордостъ? да ни присвояваме на себѣ си нищо, нъ да го отдаваме на народното ни тогавашно свобоцно решеніе, || секи каквото заслужи то не му са изгубва; || било каквото добро, или зло. Особито ній, които до смьрть сми са решили, || и послѣ освобожденіето ни да служимъ на отечество? не трябатъ ни таквизъ глупости.

Нія сме жѫдни да видимъ Отечество свободно, па ако щѫтма нарѣди да паса и паткити? ніе ли така? по мое мненіе

---

[1]) Повсемѣстно възстание.

е така, || най право и човѣшко. || асъ не глѣдамъ на днешнити ми страданія, и оскѫдности въ сичко, || нито када-дневното ми прислѣдваніе отъ полицията, отъ градъ въ градъ, по селата, и кѫрищата, || па и отъ самите изродици Български? нито пъкъ казвамъ, че: отъ краятъ на работити ни до сега самъ билъ способенъ при таквисъ страшни и мѫчни времена, || а сега защо да ни самъ азъ, на еди коеси мѣсто, ами едиси на готово? [1]) напротивъ, ако му сече главата повече, тряба сами да го покана [2]) на мѣстото си, пъкъ азъ да гледамъ друго? нѣка по долна? [3]) Исторіята ни няма да прикачи заслугити му другиму.

Сякакса случва, на сичко тряба да бѫдимъ осторожни умно? Има много по умни, но страшливи? съ такива са постѫпва друго яче: такива тряба да бѫдатъ около насъ да са съвѣтовами отъ тяхъ || пакъ ній пакъ да извършваме, || тогава заслугата ніе равна, || защото и тій безъ насъ неможятъ, па и ній безъ тяхъ. Това братія, тряба да ни бѫди сякогашъ на уматъ та да недаваме (лошъ б. р.) примеръ. || ний ако бѫдимъ таквисъ,[4]) тогава никой не ще смее да възгордее себѣ си, за да са раждатъ вражди между ни, отъ каквито е пропаднало Отечеството ни — имами хиляди примери. || щялъ да доди някойси по нѣкакво вишегласіе, право, или криво, да ми земи онова, което самъ заслужилъ? да му е просто? [5]) азъ самъ са обещалъ на Отѣчеството си жрьтва за освобожденіето му, а не да бѫда кой знай какъвъ. || таме нека сѫди народа, || а не да давамъ гласъ за себѣ си: това е призряно отъ човѣщината за глупаво и най просто нѣщо.

Какво искамъ повѣче като гледамъ Отѣчеството си чи міе свободно? Такова нали мие предначертаніето ми днесъ за него? неда вида себѣ си ее? на голямъ чинъ, || нь да умра Братко? това тряба на секи работникъ Български || да даваме таквозъ предначертаніе; || и тогава работата ни ще свети, || и Българско ще гърми най Блѣскаво, като едничка Дрьжава

---

[1]) Защо да не съмъ азъ да водя, ами да води еди кой си на готово, както би помислилъ Филипъ Тотю като по-старъ водитель.

[2]) Азъ трѣбва самъ да го поканя на мѣстото си, безъ да се гледа какво е билъ, кое мѣсто заема, но: дали е способенъ.

[3]) Служба.

[4]) Примѣрни.

[5]) Вм. удивителна въ текста стои въпросителна.

въ цяла Европа. || и на често тряба да са съвѣтваме нiй дейците, щомъ спазимъ единъ другиму погрешките си, || защото секи брька па нимой да са саземи,[1]) || на драго сьрце тряба да обичаме оногова, който ни покаже погрѣшката: и некж той нiе[2]) нашъ прiятель.[3])

Прiймете Братското ми Поздравление, и целувамви искренно, || да бждимъ до край, въ единомислiе.

Съ Васъ Едноборнiй. В. Львскiй.

1871 Мар. 1 изъ Българ.

Изъ еди-деси пакъ вiй чрезъ горнити.

Ф. Тотю — отъ Ф. Симидовъ, стр. 504
Н. Б. II. В. п. 4, № 432.

№ 11.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Известие за пжтуването на Маринъ П. Лукановъ до Влашко. За тричленна делегация до сръбското правителство за взаимни действия. Възражение. Левски ще придружи и самъ делегацията; но нека удари часътъ. Условията, при които би тръгналъ. Невѣрното поведение на сърбитѣ досега. Не сме още приготвени. Нѣмаме пари. За оржжието отъ Одеса, което трѣбва да забавятъ малко. По-скоро да се отпечататъ книгитѣ, квитанциитѣ и пр.

Азисъ Рушидооглу Стамболлу, компанiя — Ханда.

Небоолу.[4])

Азисъ Рушидооглу! Небоолу.[5])

Писмотови отъ 23. Мар. 1871. Съ Муратооглу,[6]) който на отивани при вази, намира сжщото писмо въ Плевенъ; и

---

[1]) Не може самъ да се поправи.

[2]) Да не бжде.

[3]) Това писмо отъ Левски, Ф. Симидовъ печата до тукъ, безъ да бжде завършено. Ние го печатаме въ неговия цѣлостенъ видъ, споредъ оригинала въ Нар. библиотека.

[4]) Адресъ върху плика.

[5]) Кирякъ Цанковъ бележи, че това е лицето, чрезъ което Левски е изпращалъ писмата си до Л. Каравеловъ и Д. Хр. Поповъ. (Предговоръ къмъ 23 писма и бележки на В. Левски, София, 1900, стр. 4) Това не е точно. Писмата сж отправяни чрезъ Плѣвенъ (Анастасъ П. Хиновъ, братъ на Данаилъ Хр. Поповъ въ Турно-Магурели). Анастасъ ги отправя чрезъ Никополъ за брата си, а този последния ги отправя на Л. Каравеловъ въ Букурещъ. Всички бележки по писмата на Левски носятъ почерка и белега на Д. Хр. Поповъ, както всѣка кореспонденция днесъ носи щемпала на ония станции, презъ които е трѣбвало да мине.

[6]) Мар. П. Лукановъ.

друго пакъ отъ вази отъ 1. Апр. се съ Муратооглу, които получихъ на 6. Апр. Първото отъ 23. Мар. Съдрьжяніето му е въ три книги по № въ 7. мо №. Като свършювашъ писмотоси, пакъ обрьщашъ отъ другата стьрна и бележишъ: пріехъ отъ Л. К. писмо и пр. съ дата 24. Мар. 1871. Сѫщій. || отъ писмото ли му зимашъ таѭ Дата? По отдоло пакъ: На 25. или 26. Вы писахъ чрѣзъ Дим. и вѣрвамъ да сте го пріели? и отъ тукъ нищо не разбирамъ. а по надоло 33. наполеона чи стеги пріели, и да проводимъ добръ чіовѣкъ за книгити, това разбрахъ. отъ стьрна бележишъ друга Дата отъ 31. Мар. 1871. — и това не разбирамъ. Преди тія двѣ писма имамъ по пьрво отъ 9. Мар.

Сабралистеса, и намерилисте за нужно даса проводатъ троица души до Срьбското Правителство, щото даса разберемъ щемли въ едно време тія, и нія, кой съ какво може да избіемъ господарятси който ніе заялъ, и искамуса да ни дояде съ жени, съ Деца, и съ сичкіятни имотъ, || или не? [1]) ако тія нещатъ, то насъ няма кой да ни запре. Господа и Братія едно-дружній! и ній отъ Българско потписваме за това което стѣ намерили за добро; па и хората ни които ще бѫдатъ за тамъ одридени, и тримата да бѫдатъ хора съ най добри качества отъ сяка стрьна? тое така и нѣка бѫде; || само за сега неможе. Чякъ тогава,[2]) когато събиремъ и четиртяхъ крайща на Българско въ едно; и[3]) направимъ прописатси,[4]) та да видимъ какво имаме предъ нази, || че тогава за хора да пратимъ въ Срьбія е лесно; и тяхната рабута е съ двѣ думи даса извьрши, || ако Срьбското Правителство отговори истинно; околи мисли То, съ комедій да постига цѣльтаси, т. е. съ лъжи, и предателства? като вѣче ще узнае добре отъ хоратани нашѫта работа? па тогава ще отсвирювами? [5]) срещу което са мѫчно приварюва.[6]) Нали пишити, чи играемъ съ жи(во)та на 7 милиона Българи? тряба зряло даса постѫпа; || та да бѫдимъ съсъ щогоде баръ приготвини, || щото да можимъ да спосрящами ако би ниса случвали ня-

[1]) Или сърбитѣ не щатъ?
[2]) Би могло.
[3]) Когато.
[4]) Описъ на хора и въоржжение.
[5]) Ще страдаме.
[6]) Мжчно се поправя подобна грѣшка.

какви мжчнотій.[1]) Имами близни примери доста, детоса ставали съ нази іоще отъ 62. ро.—и досега; мнозинаса биле отъ насъ бити и затваряни; и азъ на 68. мо бяхъ затворенъ въ Заячеръ въ тьмницата, защото самъ билъ проповядвалъ на тамкашнитѣ Българи да умиратъ за Българщината си чи имъ е Отѣчество. Јоще и чи имъ самъ показвалъ по кой начинъ да са зематъ на оржжіе || и какъ да приминатъ границата щото данебиса компромитира Срьбія. || това бѣше показано сжщото на тамкашніятъ начялникъ, какво вардимъ тяхното правителство даса ни компромитирва; || а той не иска ни да чуе на вярностани къмъ тяхъ, || има (ме б. р.) затвори; като ма заплашваши и іоще, чи щялъ дама даде въ робіяшити.[2]) Секимуса известни отъ 62. ро—68. тѣхнитѣ пречки на насъ, || затова тряба да бждимъ предосторожни въ сичко, като имами за оглѣдало и примери доста.

Че ако Срьбското Правителство ніе[3]) вѣче таквосъ, каквотое било досега срѣщу нази? тогава ще имъ опростимъ всичкити погрѣшки, и сме вѣче Братія. Това да излезише така, т. е. да ни подадатъ Братски ржкж? и пакъ тряба да бждимъ по напредъ съ щогоде приготвени изъ вжтре въ Българско. || защото на истинното, не тряба да вярваме чакъ до катоса ни туримъ въ дѣйствіе на Бойното полѣ. || както не вярваме и самити наши Дейци въ сичко чякъ до оня день?... Братія размислетеса пакъ хубаво, || че доста сме са лъгале отъ хората, па и отъ помежду назиси, и отлагали отъ година на година. Сега смеса заловили както тряба на работа, нѣкаса зберемъ и съ пари, че тогава видящимъ какво ще работимъ; || паритеса водитель на всичко; || тогава знаймъ и за какво да приказвами.

За принасяніе пушки, асъ имамъ на уматси, по два начина да можимъ да са здобіемъ съ тяхъ; || колкото оржжіе ще можимъ да купимъ изведнжшь да си ги принесемъ защото по-малкое упасно чи лесно можж да са улова. Призъ Срьбія мжчно даса здобіемъ съ оржжіе, каквато свобода и да ни даде правителството? Приказваштимъ. Пишети на Одеськіятъ (ни) Комитетъ іоще да ни мести отъ тамъ орж-

---

[1]) Да си помогнемъ, ако би да ни се случатъ мжчнотии.

[2]) Причудителна работа, (робияши по сръбски).

[3]) Не е.

жіето на никаде. Повтарямви: катоса зберемъ съ пари, до колкото ще сме въ нужда въ начяло, || ще додимъ заедно съ одбранити хора за въ Сьрбія по напредъ при вази, и тогава има да приказваме много; || защото и асъ ща отида съ тяхъ въ Срьбія, || но няма даса показвамъ на правителството имъ; || и пакъ щеса върнимъ заедно при вази; а какво ще права тамъ? то коги додимъ ще приказваме.

Сега кажетени отъ де поскоро данамеримъ пари? защото досега самъ работилъ бесъ пари и затоваса едвамъ вици работата ни. Сега да стана съ по вѣрнитиси юнаци и да тръгна чрѣзъ Басканлжци[1]) да събирамъ пари? то хубаво защото знаемъ на кого тряба да са нападни, || ами ако паднатъ отъ насъ мрьтви, какво правимъ безъ тія хора? може дападнатъ и най-добритини безъ коитоса ниможе да са работи? а пакъ ако падни нидай Боже някой раненъ и го уловятъ па искажи всичко, какво работишъ вѣче? мжкиса: Нидейте бърза; нія тряба повѣче да бързаме защото свариталище нямами никаде постоянни; нашитѣ отели са сламарницити, || но по нявгишъ и те ниса виждатъ твърде тѣсни. За сега друго няма какво дави пишѫ. || отъ днесъ щеніе работата да трьсимъ парити. Прибьрзайтѣ да съобщити писмотоми и на Каравелова; катому забелѣжитѣ да подпечятатъ колкото онія книги, толкова и записки чи бесъ тяхъ ниможе. || па и вія брьзайтѣ съ печятътъ; че колкото расноски станатъ за печятаніето на книжята, отпишетени да ви ги внисемъ. || ето ви съ приносящіятъ на писмото дано баръ печятатни испратити. Тоѭ мжжъ Д. П. П., припорѫчвамививго единъ отъ най искреннити ни. Косуратъ парити ви испращаме съ сжщіятъ. За всегда остаямъ послушливъ на умно-безстрашливото више-гласіе.

Пріймете поздравленіетоми всички, като ви и целувамъ Братски.

1871. Апр. 11. Търново.

Ефенди Асланъ Дервишооглу.[2])

Да[3]) разяснити на Каравелова за белетити, дету ще са даватъ секиму споредъ указіята която щеса поднисе на чіовѣкатъ. (Нали) така казва указіята отъ превременното ни пра-

---

[1]) Нощни обири.

[2]) Бележка на турски къмъ подписа.

[3]) Отъ тукъ до края приписка отъ вжтре на плика.

вителство че кой колкото жертвува, ще му са даде билетъ (печятанъ) срещу дадините му пари, и (единъ знакъ) отъ превременното ни Правителство? затова колкотоса онія листове толкова тряба да бждатъ и печятни белети.

Никакво писмо отъ Киселски до сега нямамъ || па и за Панаіота войводата нищоми непишитѣ деса намира и какво мисли; || щеліе съ нази? Тржбицата, гжржбината, и една чясъ отъ книгити, донеси(ми) ги Муратооглу. Василъ Гложенчето, и Василъ Тетевенчето, са вселото си, отъ тяхъ нямами досе(га б. р.) іоще никакво известіе; така ще поздравити Бай Ангели. Прибьрзайтѣ съ горнити белетчета даса напечятатъ, чи и азъ да вършж по-скоро. Като обикола Българско, ще ви дамъ рапортъ колко юнаци имами на прьвъ позивъ. Сега глѣдайтѣ за белетити чи чякамъ.

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 2, стр. 760
Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

№ 12.

Левски до Филипъ Тотя.

Ф. Тотю подалъ ржка да работятъ заедно. Въпросътъ за помощь отъ Русия. Левски държи за републиката и не се отказва отъ помощьта нито на дявола. Иска да знае, самъ ли Филипъ може да осигури благоволението на руския царь, или има и други родолюбиви българи въ Русия и пита — кои сж тѣ. Триста хиляди пушки обещани отъ Тотя изъ Русия. Въпросътъ за лѣте или зиме да избухне движението. Левски работилъ въ 1869 г. съ единъ руски агентъ, но билъ излъганъ. По-кжсно, ако трѣбва, ще му разкрие името. Въпроситѣ дали сами и дали зиме или лѣте да се действува, трѣбва да се разрешатъ чрезъ вишегласие отъ Централния Комитетъ.

Въ едно-дружний ми Брате Филипе! Въ Одеса.

съчювствоваме ви гдѣто ни подаватѣ ржкж отъ тамъ та да работимъ въ едно! Богъ нѣка е напрѣдъ и имѣ Българско да е Войвода.

Сами? или съ нѣкой иоще родо-любиви Българи, предлагате ни въ писмото си, тія двѣ главни предложенія? т. е. подписи отъ всичко Българско, и печати за захващание на

[1]) Не е още описанъ и номеруванъ.

революцiята зимно, или лѣтно врѣме. || въ тiя двѣ главни предложенiя, са намъ въ Българско животъ или гробъ. || за първото, което вiй ни предлагате и искате го по-скоро, та чрѣзъ Н. М. Тошкова, да помолите Негово високо императорско величество за помощь, || на което сме увѣрени че безъ друго ще ни помогне? дай Боже да помогни и да подпиши баръ за нашата р е п у б л и к а; || ако тѣхните републиканци гони и наказва до смърть въ окната. Брате! тукъ за тоя ми предметъ ди ни падате въ съмнѣнiе че азъ противостоя на мнението ви?[1]) Не! нъ нѣма и да ви отговарямъ, до като са незабѣлежать иманно коиса, и отдеса, тамкашнитѣ ни родолюбци, които даватъ гласъ за тоя най деликатъ и важенъ предметъ; || които е като[2]) центръ на всичкитѣ други нарѣдби; щото като са предложи,[3]) води всичкитѣ и други слѣдъ себѣ, || и връцетѣ сми на преглѣдачатъ.[4])

Брате! нiй не отказваме помощьта и отъ гяволътъ? но имаме си предначертание, || за това и вiй пребързайтѣ както ви пиша по горе, та да прибьрзаме и нiй къмъ васъ съ нашето мнение. Ако ли никой не подпиши както казваме и останишъ ти сами? тогава има пакъ какво да приказваме.

сега ида за вторiятъ ни предметъ,[5]) който нее да ся рѣши мѣжду тебѣ и менѣ; || а остая за подирниятъ день[6]) да ся рѣши по вишегласие отъ Б. Р. Ц. К. въ България съ васъ заедно; || зиме или лѣте.

въ първото си писмо дадохъ мнението си, че трѣбва зимно врѣме? Като сьмъ убѣденъ твърдо за мене си, при смѣтвали сме и тука таме прѣдъ нѣколко иоще наши по разумни и казвали са истината тогава[7]) е врѣме, || нъ пакъ не смѣемъ рѣшително да кажемъ ако и да сме убѣдени, че тогава е спасѣнието ни. защото губи значението си, Централниятъ ни комитетъ, който трѣбва да подпиши. || пакъ азъ въ първото си писмо дето изрѣкохъ на вазъ е срѣщу писмото

---

[1]) Че не съмъ съгласенъ съ васъ.

[2]) Който въпросъ е центъръ, и пр.

[3]) Щомъ този въпросъ се приеме, води всички други въпроси следъ себе си.

[4]) На арбитра.

[5]) Дали зиме или лѣте трѣбва да стане възстанието.

[6]) За най-подиръ.

[7]) Наистина, че тогава . . . и пр.

ви на[1]) Г-нь Иованица Пишмиша въ Т. Могорели въ което излагате да принесете тристе хиляди пушки изъ одеса въ влашко, че да премините прѣзъ лѣтото за въ Балканътъ? Праволие да рѣшавате сами като знаете че и въ Българско са работи? мисла не! ето сега ми казвате въ писмото си, че сте дохожцали въ разговоръ съ нѣкой си родолюбиви Българи и на въпросътъ ви отговаряли;[2]) защо въ 67 и 68-мо не зеха Българитѣ участие съ четитѣ? ето че тѣ останватъ си глупави на това питание, || а Българитѣ много хубаво направиха че са неизмамиха подиръ четитѣ || обязанность-та бѣше не да бунатъ народътъ но да свикватъ отъ градоветѣ и селата умни хора и да имъ показватъ какъ трѣбва да ся приготвятъ, || че като имъ ся даде знакъ за революція, да бѫджтъ всички готови? това Брате филипе, ако си забравилъ да имъ кажишъ на горнитѣ господиновци, то азъ имамъ и законътъ въ пазвата си отъ 67-мо[3]) а и сичкитѣ войводи испълниха ли както имъ налагаше законътъ! то не ние за сега работата да говоримъ а искамъ да докажа на горнитѣ ни родолюбци, че Българитѣ ако бѣха са повлѣкли слѣдъ четитѣ, щѣха да принесатъ полза на рускіятъ царъ, || пѫкъ за тѣхъ си, щѣха да изгубатъ най-добритѣ си юнаци, на кои въ рѫцете стои Българската свобода, || пакъ тогава нѣка отсвирюва[4]) България, чакъ до единъ вѣкъ иоще. Това така доказвамъ на нашитѣ родолюбци щото да престанатъ отъ онія бѫрбореніята, || съ фактъ имамъ да докажя, че съ руски агенти сѫмъ ималъ да работа безъ да знамъ въ 69-то || препорѫчанъ единіятъ отъ одескитѣ Българи за добъръ помощникъ на Българитѣ; || пѫкъ не излезе така? уловихму нѣколко шарлатанлѫци и хайде отъ гдѣто е дошелъ. Коги стане за нуждно, казащаго съ сичкитѣ му работи. Цѣли сме изгорѣли отъ парине,[5]) и пакъ не знаемъ да духаме??

Брате Филипе! чакамъ на това писмо отговорътъ ви, че тогава ще са разберемъ какъ и какво ще работимъ.

---

[1]) Въ отговоръ на писмото ви до... и пр.

[2]) Били съгласии.

[3]) Законъ за четитѣ отъ Раковски.

[4]) Да тегли.

[5]) Пàрене.

Прiими искренното ми поздравлѣнiе и оставямъ до край съ ваз, за свобода чиста или смърть.

1871. апр. 18.

В. Лѣвскiй.[1])

Изъ Българско, члѣнъ отъ Б. Ц. К.

Въ България.

Н. Б. преписъ II. А. п. 60, № 8001.
Арх. т. I, № 1, стр. 15.

№ 13.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Иска по-скоро войнишкитѣ правила. Фортификацията да се отпечати най-първо отъ всички. Да се преведе отъ руски. Да забележи на брата си въ Плѣвенъ, чрезъ когото върви всичката кореспонденция, да не разпечатва писмата.

Азисъ Рушидооглу Стамбооллу, компанiя Ханжнда.

Небоолу.

Азисъ Рушидооглу! Небоолу.

Приключенити като разглѣдатѣ добрѣ, съобщете ги и на Каравелова па послѣ всяко на мѣстото му. || отъ това що

---

[1]) Пакъ копие отъ оригинала запазенъ у Платнаровъ. Левски е означилъ подробно: „Изъ Българско; члѣнъ отъ Р. Ц. К. Въ България", за пояснение на Филипъ Тотю, който не е подробно осведоменъ за сѫществуването на Р. организация. Подъ първата страница на копието стои бележка съ инициали З. С. (навѣрно, З. Стояновъ, чийто почеркъ напомня). Тази бележка, която веднага ще цитираме, се отнася къмъ името на Н. М. Тошковъ, споменато, както видѣхме, въ текста. Бележката, прочее, гласи: „Тошковъ е искалъ нѣкоя (орденъ, б. р.) св. Ана на шия" — една закачка, често употрѣбявана отъ З. С. и даже твърде фамилиарна срѣдъ известни партийни срѣди на времето си, като стрела срещу русофилски противници. — Архивътъ на Ловченския Ц. Комитетъ, къмъ който това копие е било присъединено отъ после, бѣше запазенъ като по чудо при залавянето на Левски. Сѫщиятъ бѣ следъ освобождението предаденъ — както е известно — отъ Н. Цвѣтковъ на З. С., следъ чиято смърть биде чрезъ Н. Б. откупенъ отъ неговата вдовица. (сравни Архивъ на Възражданието томъ I, 1908, предговоръ). Левски самъ: пазѣше копие (черновка, отъ по-важнитѣ си писма, но оригиналътъ какъ е попадналъ въ случая въ рѫцетѣ на В. Ив. Платнаровъ — това не можемъ при днешнитѣ условия да обяснимъ. Преписътъ ще да е снетъ по порѫка на З. С.

пишѫ, за сега нѣма какво друго. || пакъ вія по скоро съ кръстатъ, и запискити (отъ Каравелова),[1]) чи стоѭ на едно мѣсто[2]) остахъ и безъ крайцаръ въ джебатъ.[3])

Войнишкити правила ги искамѝ приведени на Български, || но напечятани. Първо да са тури да са печята фортофикацията и тактиката съ фигориги (образити) || безъ друго е нужна отъ сичкити най напретъ. || послѣ всичкити други; полска служба, логорна-служба, унутрашна служба, и пешячко правило.[4]) Фортофикацията, точно съ сичкитій образи, най добре може да са приведе отъ руски на Български. Нѣка Каравеловъ сѫ задлъжи да пиши въ Одесса, или дето знае, чи може да са намери някой да ѭ приведе, по просто Български, комуто ще заплатимъ. Сѫщо и другити да са приведатъ на Български. Чи ако ни можѫтъ да ги напечятатъ нѣка ни ги проводатъ рѫцаписни чи ній щемса мѫчи да приписваме катоса ниможе инакъ.

Твой Братовчетъ.

Ефенди Асланъ Дервишоглу.

1871. Апр. 26. Бъл.[5])

Чрѣзъ когото (ми) пишитѣ, да му забилежите въ пликатси: писмото ми да са ни распичятва? тряба да имами на умъ, чи отъ днесъ за утри, времето ніе за вярване.[6])

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 3, стр. 762.
Н. Б. II Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

№ 14.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Пакъ за по-бързо отпечатване на всички искани книжа. Организационни съвети: да не разкриватъ тайни на съзаклятието безъ строга провѣрка, съ кого иматъ работа. На едно и сѫщо лице, довѣрено днесъ, да не вѣрватъ утре. Самъ за себе си: отъ 1861 е въ работата, не се отчаялъ, не се поколебалъ, не се отвърналъ отъ общото дѣло, да се хване за лична (частна) работа.

---

1) Пратете по-скоро печата и книжата (окрѫжно и квитанции).

2) Не може да мръдне безъ тѣхъ.

3) Безъ пари.

4) Сърбизми отъ Легията въ 1867 г. въ Бѣлградъ, дето военната наука е била предавана на Левски отъ сръбски професори.

5) Срещу датата стои приписка на турски.

6) Хората не сѫ за . . . и пр.

Азисъ Рушидооглу Стамболлу компанія Ханжнда.

Небоолу.[1])

Азисъ Рушидооглу! Небоолу.

Завчяра на 26 ви писахъ, писахъ и за Одесса, и за Джуро, и (за) двѣте писма ви белѣжяхъ даги разглѣдатѣ послѣ даги съобщити на Каравелова, и отъ тамъ сяко на мястото му; || писани бѣха първо до васъ даги разглѣдате послѣ Каравеловъ и тжй нататакъ. Приносящіятъ му са ни-случи пжтьжтъ призъ васъ да мини, нъ инакъ, призъ Каравелова[2]) на васъ; Сигурно тряба дастиги полочили.

въ Вашето имахти белешка за Каравелова, да прибьрза съ белетити и войнишкити Правила даса припичятатъ на Български; отъ тяхъ по първата е фортофикацията за която дано намериши Каравеловъ кой (по) способенъ дажж[3]) приведе на чисто-Български съ сичкитій фигори (образи) || сжщіятъ можи да задлъжи пжкъ Г-нъ Киселски той данамери та отъ руски[4]) на Български; || защото нашьжтж фортофикація дето смія[5]) учили отъ Срьбски, няма вжтри всичкитій[6]) образи безъ коитоса нибива. Който би положилъ тожж трудъ щему заплатимъ колкото му са стои. || и вій съ крьстатъ[7]) прибьрзайтѣ поскоро, чи времето ниспира,[8]) па и като прифьрли времѣ безъ работа отива іоще и друга година.[9])

Белешка: ако би са случило да ви пита някой усно, или писменно, какъ отиватъ работити съ васъ вълашко,[10]) и какъ тряба да работимъ, или какса[11]) работи въ Българско? билъ изъ влашко, билъ изъ Българско, на това строго да бждити внимателни. || ако рече някой: асъ искамъ да работа въ Бъл-

[1]) Това е на адресното опаки на писмото, което е било сгънато и запечатано съ восъкъ. Тамъ е и забелязано отъ получителя: „Отговоръ 16 Май 871",

[2]) Трѣбваше да се пратятъ презъ Каравелова до васъ.

[3]) да я.

[4]) Да се преведе.

[5]) Сме я.

[6]) Всичкитѣ й.

[7]) Печатътъ.

[8]) Губи се време.

[9]) Забавя се възстанието.

[10]) въ Влашко.

[11]) Какъ сж.

гарско, а тряба да имамъ по какво дама вярватъ? На това щему отговоришъ: акоси чіовѣкъ за работа, кажиси името и отъ деси? па си иди въ Българско, || чи тамъ имаме чіовѣкъ, ній щему пишимъ дата разглѣда по напредъ, || па ако си за работа, той ще ти даде работа. Така ще съобщити на нашите хора, да постжпжтъ щото да знаймъ каде ходимъ. || іоще да бдитѣ, данебиса случило нѣкой хяшови, да съставатъ нѣкоѭ чета, чи да приминатъ за въ Българско? това да віе за първа длъжностъ.[1])

Припоржчянъ вамъ единъ пжтъ нашъ чіовѣкъ, чи послѣ дошелъ пакъ ушъ отъ нашѭ стърна, даму нивярватѣ безъ знакъ, колкото пжти и дадоди; имами предъ очитеси доста?[2]) днесъ е чіовѣкъ, (а) утри магари. || да кажѭ за менеси: вій сте ма (мисла) познали твърде добре, чи асъ днешенъ нисамъ въ работатаси, а отъ 61. во, || отъ тогава и досеги, малко много въ това самса занимавалъ, || и работатами мае срящала сякаква тюрлія,[3]) || и неможя да ма отвьрни да работа за други, [4]) или дама отчяе да глѣдамъ своятси интиресъ? [5]) ако низнайте, питайте и научетиса добре, || чи акома земите за вярване пълно! тогава знамъ чи и думитими ще бждатъ истинни въ васъ. || тряба испитъ. || Какво! отъ Г-нъ Киселски никакъвъ отговоръ, || данибждиму пропаднало писмото? ами отъ Панаіота? Поздраветего.

1871. Апр. 30 Бъл.

Вашъ Братовчетъ
Ефенди Асланъ Дервишооглу

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 4, стр. 762.
Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

---

[1]) Да не допустнатъ това.

[2]) Горчиви примѣри.

[3]) Работата му е била придружена съ всѣкакви опасности и спънки.

[4]) Да стане оръдие на други интереси, освенъ народнитѣ.

[5]) Да се оттегли отъ полето на обществения дългъ и да се отдаде на частнитѣ си (лични) изгоди.

№ 15.

Левски до единъ чорбаджия.[1])

Мизерията и безчестието човѣшки и народни отъ робския животъ. Добрата програма на Рев. комитетъ: равноправие на религиитѣ и народноститѣ. Пълна свобода на личностьта. Свободата не може да се сдобие безъ съдействие на по-богатия слой отъ народа, който ще даде срѣдства за революция и народътъ щѐ помни всички жертви. Десеть години ви чакаме, по бесилки, затвори, заточения ходимъ и пр. . А тѣ, чорбаджиитѣ, вмѣсто да помогнатъ на бедния народъ, но още му пиятъ и кръвьта. Но, или ще дойдатъ сега при народа, или ще бждатъ погубени. Опредѣлятъ му се да внесе трийсеть лири. Отреденото лице, комуто ще ги внесе, е Левски.

Г-не! Ганчіо Милювъ, Въ Карлово.

Не само до Васъ е! нъ, и до по долня ржкж по възможность. . . не намъ! нъ, за Васъ и за Вашитѣ деца, || и за нашето Отѣчество! ще дадетѣ за всѣгда.

За всичко каквото ще видитѣ на доло, няма си приликата, и мѣстото, и срамота Віе да Ви ся говори.

Віе тука стѣ най назадъ отъ всичкити други градовѣ, и отъ по многото села въ Българско, || отъ нашитѣ общи и най святи! работи за чіовѣкътъ, както го е създала природатж, чякъ до смърть, да му бжди[2]) едничкатж грижж, || има и Благословѣніето отъ Бога, да бждѣ Господаръ съ всичкити си права! || отъ когото му са налага и прьвата длъжность, да мисли за народатси! || да го изваджа(тъ) къмъ даденіятъ му пжть, ако е той налѣгнатъ отъ други, || каквото смѣ нія Българитѣ, най тѣжко, и най гнуснаво налѣгнати отъ проклѣтіятъ Агарянецъ! || и търпимъ сѣки день мжки и гнусоти най противни на чіовѣчеството, || и на свободатж на съвѣстьтж!!! която сѣга прѣодолѣ и прѣодолява.

На кои ли капатъ тія сиротински кръвави сълзи? || дѣто ся лѣятъ сѣки день прѣдъ Бога, да ги избави отъ мръснити ржцѣ! || които имъ грабжтъ секи день изъ устата хлябатъ! || и мрътъ отглади. Турчжтъ децата имъ! — безчестатъ по младити, и дъщерите имъ!!! || тия невинни, не сж ли наши Братія

---

[1]) Заплашително писмо за събиране пари.

[2]) Тѣ — нашитѣ общи и свети работи — да му бждатъ.

и сестри!?... || или [1]) защо така?... || мислитѣ ли че нiй останѫмѣ невинни въ това?![2]) не!... || никакъ!... || нiй;... и най много Вiй чiорбаджiйтѣ ни стѣ ли причинатѫ да стои това беззаконие! || и проклѣто! зрѣлище прѣдъ насъ!? || комули другиму има да ся надяватъ горкитѣ!?...[3]) кой ли не иска да ги грабни и да му робуватъ во вѣки!... || дали кървавитѣ имъ сълзи ся ни лѣѭтъ[4]) прѣдъ Бога на нашитѣ глави!?... || Ако нiй тѣхнитѣ бретия, и Бащи не скочимъ и да пролѣемъ капкѫ кръвь, да избавимъ майкитѣ си, женитѣ си, сестритѣ си, и дѣцата си! кой ли другъ ще!?... || несмѣ ли нiя тѣхни братiя и Бащи, на които ще оставимъ вѣченъ помѣнъ! като пролѣемъ капкѫ кръвъ за тѣхното избавлѣние!?... || пѫкъ тiй намъ, не щѫтли да вдигнатъ памѣтници!?... || нещѫтъ ли ни забѣляжѭтъ въ исторiятѫ, която нiй възкръсявамѣ, нй даваме новъ вѣкъ!?...[5]) || не щѫтли да ни помѣнуватъ по всичкити черкви вь Българско, до кѫто трае имѣто Българинъ!? || —затова гдѣто нiй ще скѫсѫмѣ веригитѣ на Българiя, и ще извадимъ народатъ, съ Благословѣнiето Божiе, отъ Ада, въ Рай!?... || не ще бѫдѣ така въ нашѫ Българiя, както е въ турско сега... Всичкитѣ народи, въ неѭ щѫтъ живѣѭтъ подъ едни чисти и святи! закони, както е дадено отъ Бога да живѣе чiовѣкѫтъ, || и за Турчинѫтъ, и за Еврѣинѫтъ, и пр. каквито сѫ, за всичкити еднакво ще е, || само ако припознаѭтъ законити равно съ Българинѫтъ. Така ще е въ нашѫ Българiя!... || нiй не гонимъ Турскиятъ народъ ни вярата му; || а[6]) царятъ и неговитѣ закони || (съ една дума[7]) Т(урското) правителство) което варварски владѣе, не само насъ но и самiятъ Турчинъ.

Въ Българско не ще има царъ, а „народно управлѣнiе" || и „сѣкиму своето" || Сѣки ще си служи по вярѫтѫ, || и законно, ще сѫ сѫди както Българинѫтъ, така и Турчинѫтъ, и пр. || Свобода, и чиста Република.

---

[1]) Или ще речете, защо да е така, както ти сега си се заелъ да ни учишъ, а не както Господь го е оставилъ отъ вѣкове?

[2]) дето сме го заварили така? или дето го търпимъ да е така?

[3]) Мачкани, насилвани, беззащитни роби, ако не на по-преднитѣ — на водителитѣ си (чорбаджии)?

[4]) се не лѣятъ.

[5]) — ний, които създаваме новъ вѣкъ, нова епоха?

[6]) а гонимъ.

[7]) Ний гонимъ.

Тукъ като Ви показваме твърдѣ мѫничко отъ предначъртаніето ни отъ привременното ни Правителство въ Българско, остава ни да Ви свършимъ чякъ като Ви видимъ, за колко пари ще уцѣнитѣ горѣказанніятъ ни Вамъ животъ. „Умному мало довлѣетъ".

Казахме Ви по горѣ какво чіорбаджійтѣ спиратъ животѫтъ на всичкіятъ народъ; || забелязаное отъ памтивѣка, какво такова нящо да сѫ извърши[1]) стои въ рѫцѣти на младитѣ, и въ парити на чіорбаджійтѣ! || така сѫ и правили народити, || така щемъ и нія. . || пѫкъ сичко да сѫ удържи тайно,[2]) стои въ рѫцѣтѣ на чіорбаджійтѣ || и тѣ ако сѫ хора, и пріематъ на драго-сърцѣ това св. дѣло! нія ще имъ кажимъ по кой пѫть тряба да вървѫтъ, || па макаръ каквити щѫтъ срѣдства нѣка употребляватъ непріятелитѣ ни.[3]) Въ чіорбаджійтѣ казваме стои тишинѫтѫ на сичкіятъ народъ? || глѣдайтѣ чи ще бѫдитѣ отговорни и прѣдъ Народа, и прѣдъ Бога, || близо е врѣмето. И въ Евангеліето нали казва; чіовѣче! тряба да работишъ за народатси до смърть, || и сичко да жъртвувашъ занѣго, || тамъ сѫмъ и Азъ! || ако ти умрѣшъ, нали и Азъ за тебѣ ся распнѫхъ! . . . Глѣдайтѣ сега Пріятели и Братія! || ако щети да стѣ чіовѣци, и христіяни, Вій ще разбиретѣ отъ малкото ни думи, || и ще дадетѣ каквото ви се иска, отъ Привременното ни Правителство, по узначеніятъ день, || и отъ тогава ся забѣлязватѣ наши Братія.

Ако ли Вія неискате и да чуйтѣ отъ това каквото Ви сѫ казва, то ще глѣдатѣ! ! ![4]) и тамъ ще свършитѣ, || Вія съ насъ и ния съ Васъ.[5])

Сѣга, и сѣки пѫть Ви свършваме,[6]) || защото само съ Васъ работата ни ніе![7]) дѣсеть години става отъ какъ Ви чякамѣ, || и жъртва на бесила давахмѣ, и въ Діяръ Бекиръ сяка годинѫ пращамѣ, само и само за Васъ Богатитѣ, || да ся земяхтѣ за умъ и разумъ и да свършяхтѣ това, за което Ви караме днесъ! Да стѣ го приготвили отъ оддавна, || като

---

[1]) Да се създаде новъ вѣкъ, новъ животъ.

[2]) Това.

[3]) Па макаръ каквито мѣрки и да земагъ противъ насъ.

[4]) Зло ще дочакате.

[5]) Вий ще унищожавате насъ, ний ще унищожаваме васъ.

[6]) За първи и последенъ пѫть приключваме съ васъ.

[7]) не ни е работата само съ васъ.

и сами разбиратѣ че безъ пари ся не върши! || па да додѭхтѣ Вія насъ да търситѣ, а не нія Васъ! || защото единъ чисто народенъ юнакъ, сто чіорбаджій не можѭтъ да го откупятъ; || пѫкъ ній дадохме, и даваме іоще таквисъ жъртви, за чіорбаджійски кефъ! || и пакъ са ни сазиматѣ, || нъ, іоще глѣдатѣ на тяхъ,[1]) хладно-кръвно, и наричятѣ ги[2]) чяпкѫни???—пѫкъ глѣдай чудо! || отъ реченити ви чапкѫни колко(то) мрътъ по много ставатъ, || отъ колкото страдатъ по много ся распалятъ; || и зели сѫ ся на други умь! || на!... || както виждатѣ; повече щѫтъ мрътъ, нъ и работата щѫтъ свършѫтъ.

Чякахме Ви да усѣтитѣ горѣщитѣ сълзи на Бѣдніятни народъ, който е вѣче въ крайно тѣгло! || то, не!...[3]) Вія му пійтѣ іоще кръвтѫ, и прѣдаватѣ ги на мръсніятъ мѫчитель. Разберетѣ! решилисме са вѣче!... или да ви съберѣмъ,[4]) или да Ви поразимъ! и то съ едно доброутро, или добръ вѣчерь; както Ви казваме по горѣ. Ето: да намѣритѣ потъ какъвто вѣче начинъ таѭ сумѫ...[5]) || и тія пари ще ги приготвити въ 4—5 деня || и да Ви бѫдѫтъ въ пазвата || чи на който часъ доди нашъ чіовѣкъ съ знакъ и Ви намѣри, отъ Приврѣменното ни Правителство, ще му броити парити, безъ да го отлагатѣ, поне,[6]) за часъ врѣме!... || и послѣ единъ день ще Ви се даде расписката, отъ Приврѣменното ни Правителство съ печятатъ, || която ще отговаря за дадената Ви сумма прѣдъ Бѫдѫщето ни Правителство, || което ще дири отъ едного и до край: кой какво е далъ, и за де са се употребили. Ето! ако дадетѣ повѣче отъ колкото Ви са искатъ, ще си купити по голѣмъ животъ, който сега са продава!!! утри не! и милиони да давати.

Ще глѣдаме какви ще ни са покажитѣ...

Както щети! || или трійситтѣхъ лири ще ви бѫдѫтъ по мили, или златна свобода, || въ която да ви ся забѣлѣжи имѣто Вѣчно. || Зѣмѣтѣ ся добрѣ въ това[7]) Г-да! || и ни ни майтѣ! || защото ни омръзнѫ вѣче да глѣдаме тѣглилата на Бѣдніятъ

---

[1]) насъ.

[2]) ни.

[3]) но не биде.

[4]) или да минете при насъ.

[5]) Означава му се колко лири да внесе.

[6]) нито.

[7]) Обмислете добре това.

ни народъ, и хладнокръвието на чіорбаджійтѣ къмъ тѣхъ. Повтарямъ Ви: Решили сме сж вече!... [1]) || и ще принесемъ веднажъ за всякога жъртватж на народніятни жъртвѣникъ, ||. прѣдъ олтарьжтъ на Чистата свобода.

Отрѣденіятъ за васъ е В. Лъвскій. Дано доброволно испълнитѣ горѣказаннитѣ ни и тогава ще ся разговоритѣ лично съ нѣго за много! . . . || отъ дѣто іоще ще разбиретѣ какво горньжтж сумма е ниџо при това дѣто той Віе испечелилъ! || всичко тайно да държитѣ, да ни кажитѣ: еди койси міе вѣренъ приятель! || имаме забелязанъ за не добръ къмъ нашитѣ работи[2]) || Вашъ Пріятель е Пьрвій! [3]) || ще го узнайтѣ коги стани на прахъ, и пепель! [4]) По длъжность, краянъ отговоръ ще чякаме отъ него, срѣщу печятжтъ ни.[5])

Потписити! [6]) || хиляди юнаци чякатъ отговоратъ Ви! Решявайтеся по скоро, || или съ насъ и сичкіятъ народъ, или противъ насъ и нашитѣ желанія. || Съ една дума свобода или да Ви пратимъ при чернити души! || тамъ дѣто предателити, изедницити и! . . . || при чернаго Бога, || който животъ искатѣ да живѣйтѣ, || отъ днесъ както са забелѣжитѣ (тъй) и до край ще останитѣ; || въ нашите ржце е || пакъ Ви казвамѣ: сами за себѣ си ще отговоритѣ: свобода и смърть.[7])

1871 Маія 10

отъ Българскія Р. Ц. К. въ България
отъ Превременното ни правителство.

Н. Б. Н. А. п. 60. № 8024б.
Арх. т. I, № 4, стр. 21.

---

[1]) Намекъ, че ще се прибѣгне до насилствени мѣрки.

[2]) Оня, който се хвали така.

[3]) Той си е пакъ вашъ пръвъ приятель.

[4]) Но до смъртьта му не бива да го знаете кой е.

[5]) Само следъ отговоръ отъ него, подкрепенъ съ печата, който сме му повѣрили, привременното правителство ще предприеме противъ васъ, което се следва.

[6]) Мисли си кои сж подписали настоящето писмо.

[7]) Цѣлото писмо е въ свръзка съ печатното окржжно на Ц. Р. комитетъ отъ Букурещъ отъ 10 мартъ 1871 г., което помѣстяме по-подиръ (отдѣлъ V).

№ 16.

Левски до едно чорбаджийско семейство.[1])

Опредѣлятъ се сто и петдесеть жълтици вноска. Мотивировката и наставленията — като по-преди.

Калеко Иване! и Вія Петре, и Христіо!

Въ Карлово.

Не само до васъ е! и на по долнѫ рѫкѫ, по възможность. Не намъ! нъ за Васъ, и Вашитѣ Деца! ще дадетѣ за всегда.

За всичко каквото ще видити надоло, няма си приликата, и срамота віе да ви са говори.

Вія тукъ стѣ най назадъ отъ сичкити други градове, и отъ по многото прости села въ Българско, отъ нашите общи и най Святи работи за чіовѣкатъ, отъ както го е създала природата, чякъ до смърть, да му бѫди едничката грижѫ, || има и Благословѣнието отъ Бога, да бѫде господаръ съсъ всичкити си права, отъ когото му са налага и първата длъжность да мисли за народатси! да го изводѭ къмъ даденіятму пѫть, ако е той налегнатъ отъ други, || каквото смѣ нія Българити най тѣшко, и най гнусниво налѣгнати отъ проклѣтіятъ Агарянецъ.

На кого ли капатъ тія кръвави сиротински сълзи! дето са леѭтъ секи денъ предъ Бога, да ги избави отъ мрьснити рѫце, които имъ грабѭтъ секи денъ изъ устата хлябатъ, и мрьть одглади! турчѭтъ децата имъ, безчестатъ помладити, и дъщерите имъ!... Тія невинни ни сѫ ли наши Братія и сестри! || вій чіорбаджійти ни сте ли причината да стои това безаконо, и проклѣто зрѣлище намъ! Кому ли другиму има да се надяватъ! || кой ли неиска да ги грабни и да му робуватъ во вѣки! || дали крьвавите имъ сълзи са нилѣѭтъ на нашитѣ глави чрѣзъ Бога! ако ній тѣхнитѣ Братія и Бащи ни скочимъ да пролѣемъ капка кръвъ, да избавимъ майкити си,

---

[1]) Друго заплашително писмо за пари като предидущето, почти вѣрно копие, но съ индивидуални оттенъци отъ различие въ тонъ, искане и подчертани указания или съвети съобразно съ качествата и значението на адресното лице, вследствие на което считаме, че е отъ важность да го публикуваме. Писмото е оставено безъ дата, но явно е, че както по съдържание и мѣсто, тъй и по време, съвпада съ първото.

жените си, сестритеси, и децата си! нисмели ній тѣхни Братія, и Бащи, на които ще оставимъ вѣчень помень, || пжкъ тій на насъ, щжтни вдигатъ Паметници, щжтни забѣлежятъ въ Историятж, като ній й давами и новъ вѣкъ; || щжтни поминуватъ по сичкити черкви въ Българско, до кжтто трае името Българинъ; защото ній ще скжсами веригити на Българія, || и ще извадимъ Народа съ Благословеніето Божіе отъ Ада, въ рай; || всичкити Народи казвамъ! ще живѣжтъ равноправно съ Българинатъ подъ едни чисти Святи закони || както е дадено за чіовѣкатъ да живее отъ Бога. || така ще бжде въ нашж Българія и за турчинатъ, и за чифутинатъ, и пр. Само ако припознае законити равно съ Българинатъ. Народатъ и вярата имъ ни гонимъ, а Царятъ и неговити закони (Правителството); въ Българско ни ще има Царъ, а Народно управление, || и секиму своето, || секи ще си служи по вярата си, || и по законно ще са сжди, както Българинатъ, и турчинатъ, и пр. (Св(ята) и чиста Република).

Тукъ като ви показвамъ твърде мжничко отъ Предначертаніето ни отъ Привременното ни Правителство въ Българско, остава ни да ви свършимъ чякъ като ви видимъ за колко пари ще уценити горе-казаніятни животъ вамъ || умному мало довлееть.

Казахъ ви по-горе какво чіорбаджійти спиратъ живота на сичкіятъ Народъ; || забелязано е отъ памти вѣка, какво такова нѣщо да са извърши, стои въ ржцети на младити, и въ парити на чіорбаджійти! така са и правили сичкити народи, || така щемъ и нія. || пжкъ сичко да са удържи тайно, стои въ ржцети на чіорбаджійти! || и то ако сж хора! || и (ако) приематъ на драго сърце това свято дѣло, нія ще имъ кажимъ по кой пжть да вървжтъ па макаръ каквито щжтъ средства нѣка употребяватъ непріятелити ни.

Въ чіорбаджійти казвамъ стои тишината на сичкіятъ народъ! глѣдайтѣ, чи ще бждитѣ отговорни и предъ народа, и предъ Бога; близо е времето. || И въ Евангеліето нали казва: чіовѣче! тряба да работимъ зарадъ народа си и сичко да жертвувами за него, || тамсамъ и асъ! || ако ти умрешъ, нали асъ за тебе са распнжхъ! Глѣдай сега Пріятелю и Брате, ако щешъ да си чіовѣкъ и христіянинъ, || ти щешъ разбирешъ отъ малкото ни думи, и ще дадешъ каквото ти са иска отъ Превременното ни Правителство. || по узначеніятъ денъ, и отъ

тогава са забелязвашъ нашъ Братъ. || Ако вія неискатѣ да знайтѣ нищо отъ това каквото ти са казва, то глѣдайтѣ въ печятаното ви,[1]) какво ще срешнитѣ.

Сега, и за секи пѫть ви свършіовами, защото само съ васъ ниніе работата! десеть години става отъ както ви чякамн, || и жертва на бесила давами, и въ Діяръ-бекиръ, сяка година пращаме, само и само за васъ чіорбаджійти, || да са земяхти за умъ и разумъ, и да свършѫхти това, за което ви карами днесь! да сти го приготвили отъ оддавна, като и сами разбирати чи безъ пари са ниможе! || па да додѭхти вія насъ да търситѣ, а не нія васъ! защото единъ чистонароденъ юнакъ, сто чіорбаджій ни можѭтъ да го откупатъ; пѫкъ ній дадохми, и давами таквисъ жьртви іоще за чіорбаджійски кефъ! и пакса ни сазиматѣ. || нъ іоще глѣдате на тѣхъ хладно-кръвно, и наричяте ги чѫпкѫни???... пѫкъ глѣдай чудо! отъ казаните ви чяпкѫни колкото мрьть по много ставатъ, отъ колкото страдатъ, по много са разпалѭтъ, || и зелисаса за други умъ на!... както виждате, повече щѭть мрьть нъ работа щѭтъ свършѭтъ.

Чякахме ви, да усетити горѣщити сълзи на бедніятни народъ който е вѣче въ крайно тегло, то не! || вія му пійти іоще кръвтѫ || и предавате гу на мрьсніять мѫчитель. Решили смиса: или да ви събиремъ, или да ви поразимъ! и то въ едно обикаляне, както ви белѣжѭ по горе. Ето: Опрѣдѣлѭ ви са, въ петь дена да намѣрити подъ какѫвто вече начинъ таѭ сума 150 лири турски. Стотяхъ, вія, трійситтяхъ, по голѣміятви синь, двадесяттяхъ по малкіятъ. || и тія пари да ги имашъ въ пазвата си, че дето, и когато ви намѣри нашъ чіовѣкъ съсъ сѫщіятъ знакъ който е въ печатаното ви писмо отъ привременното ни пра(вителство) ще му дадете парити и послѣ единъ день ще ви са даде расписката; или ще са повикатѣ заедно съ парити дето? и тамъ ще ви са даде расписката споредъ печятаното ви съ печятатъ, || пѫкъ сѫщото, ще го земимъ назадъ, споредъ както ще ви са кажи!...

Ето: ако дадети повѣче отъ колкото ви са искатъ, ще си купити по голямъ животъ, който сега са продава!!! утри

---

[1]) Печатното окрѫжно отъ 10 мартъ 1871 г. При всѣко свое саморѫчно писмо отъ тоя родъ, Левски е прибавялъ по единъ екземпляръ печатно окрѫжно за по-голѣмъ авторитетъ.

не! и милиони да давашъ. Ще глѣдаме какви ще ни са покажитѣ!... както щети, || или сто и педесетьтѣ лири ще ви бѫджтъ по мили, или вѣченъ животъ съсъ сичката ви фамилія.

Одриденіятъ за Вассѫмъ В. Львскій.

Дано доброволно испълнитѣ горeказанните, и тогава ще са разговоримъ лично за много!... и отъ дето ще разбирети какво горнѭтѫ сумма е нищо, || при което ви сѫмъ испичелѭлъ два пѫти, (животатъ на сички ви) отъ ненародни!

Всичко тайно ще държити! да ни кажитѣ еди кой си міе добръ пріятель! имаме забелязанъ за недобръ кѫмъ нашитѣ работи, Вашъ пріятель е Пьрвій! щего узнайте като стани на прахъ и пепель; по длъжность, краянъ отговоръ ще чякаме, срѣщу печятатни.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8024.
Арх. т. I, № 3, стр. 17.

№ 17.

Левски до едно чорбаджийско семейство.[1])

Господа Ив. Фурнаджіевъ & Сынове!

Въ Карлово.

Не само до Васъ е!.. Нъ, и на подолнѭ рѫкѫ — по възможность. Не намъ!... Нъ за Васъ и за Вашы-ты дѣтца ще дадетѣ за всѣгда.

За всичко каквото ще видитѣ на доло, няма си мѣсто-то и приликѫ-тѫ, и срамота Ви е да Ви ся говори.

Вія тукъ стѣ най назадъ отъ всичкы-ты градовѣ, и отъ по многото просты сѣла въ Българско, отъ нашыты общы и най-святи! работы за чіовѣкътъ, както го е създала природѫтѫ, чякъ до смърть, да му бѫдѣ едничката грижѭ, || има и благословеніето отъ Бога, || да бѫдѣ господаръ съ всичкыты си права, || отъ когото му ся налага и първѫтѫ длъжность да мисли за народътъ си! да го изводѫ къмъ даденійтъ му пѫть, ако е той налѣгнатъ отъ другы, || каквото смѣнія; Българытѣ най тѣжко и най гнуснаво налѣгнаты отъ

[1]) По-подробна обработка на предидущето, съ по-точно обозначение на адреса.

проклѣтіятъ Агарянецъ! || и търпимъ сѣкы день мѫкы и гнусоты най противни на человѣчеството, и на „свободѫтѫ на съвѣстьтѫ!“ която сѣга вѣче всѫдѣ преодолѣ и прѣодолява.

На коголи капятъ тія кървави сиромашкы сълзы!! дѣто се лѣѭтъ сѣкы день прѣдъ Бога, || да гы избавы отъ мрьсныты рѫцѣ, които имъ грабатъ сѣкы день изъ устата хлѣбътъ! и мрьтъ отъ глады!...

Турчеятъ дѣцата имъ!—безчестатъ по младыты и дъщеры-ты имъ!!!... Тія невинни не сѫ ли наши братія и сестры!!!... Ами защо така?... Мислитѣ ли че ній остаямѣ невинни въ това!?... Не!... никакъ!... Ній,... и най много Вій чіорбаджійтѣ не стѣ ли причинѫтѫ да стои това беззаконно! и проклѣто! зрѣлище прѣдъ насъ!?... Кому ли другиму има да ся надѣватъ горкытѣ!? Кой ли не иска да гы грабни и да му робуватъ во вѣкы!... Дали кървавытѣ имъ сълзи ся не лѣѭтъ на нашытѣ главы чрѣзъ Бога!?... Ако ній тѣхнытѣ братія и Бащы не скочимъ да пролѣемъ капка крьвь, да избавимъ, майкытѣ, си, женытѣ, си, сѣстрытѣ си и дѣтцата си! Кой ли другъ ще...!? Не смѣ ли нія, тѣхни Братія и Бащи на който ще оставимъ вѣченъ помѣнъ! като пролѣемъ капчица кръвъ за тѣхното избавленіе!?... Пъкъ тій намъ, не щѫтъ ли да вдигатъ памѣтницы!?... Не щѫтъ ли да ни забѣлѣжѫть въ исторіѭтѫ, която ній въскрьсяваме и й давами новъ вѣкъ!?... Не щѫтъ ли да ни помѣнуватъ по всичкыты к(скѫсано б. р.) въ Българско, до кѫто тра(е) имѣто Българинъ!? За това гдѣто ній ще скѫсамѣ веригытѣ на Българѭ, и ще извадимъ народа, съ благословеніето Божіе, отъ Ада въ Рай!?... Не ще бѫдѣ така въ нашѭ Българіѭ както е въ Турско сега?... Всичкы тѣ народы въ нѣя ще живѣѭтъ подъ едны чисты и святы! законы, както е дадено, за чіовѣкътъ да живѣе, отъ Бога. И за Турчинътъ, и за Еврейнътъ и пр. за всичкы ты еднакво ще е, само ако припознаѭтъ законыты равно съ Българинътъ. Така ще е въ нашѫ Българіѭ!... Ній не гоними народътъ и вярѫтѫ, турскы; а Царьтъ и неговытѣ законы. || съ една думѫ Т. Правителство което варварскы владѣе не само нази нъ самійтъ Турчинъ. Въ Българско не ще има царь, а “Народно Правленіе„ и “Сѣки му Своето„ Сѣкы ще си служи на вѣрѫтѫ, и законно ще сѫ сѫди, както Българинътъ, така и Турчинътъ, Еврейнътъ и пр. “Своб. и Чиста Република„.

Тукъ като Ви показваме твърдѣ мжничко отъ прѣдначьртанието ни отъ Привръменното ни Правителство въ Българско, || остава ни да Ви свършимъ чякъ като Ви видимъ за колко пары ще уцѣнитѣ горѣказанійтѣ ни животъ Вамъ. "Умному мало довлѣеть„.

Казахме Ви по горѣ какво чіорбаджійтѣ спиратъ живота на всичкыйтѣ народъ; || забелязаное отъ памти вѣка, какво такова нѣщо да ся извърши стои въ ржцѣты на младытѣ, и въ парытѣ на чіорбаджійтѣ! Така се и правили всичкытѣ народы, така щемъ и нія... Пжкъ сичко да сж удържи тайно стои въ ржцѣты на чіорбаджійты, и то ако сж хора и пріѣматъ на драго сърдце това свято дѣло! Ніе ще имъ кажемъ по кой пжть да вървать, па макаръ каквыто щжть срѣдства нѣка да употрѣбявать непріятелитѣ ни. Въ чіорбаджійтѣ, казваме, стои тишинжтж на всичкыятъ народъ! Глѣдайтѣ! че ще бждитѣ отговорни и прѣдъ Бога и прѣдъ народа; || близо е времѣто. И въ Евангеліето нали казва: Чіовѣче! трябва да работишъ за народътъ си, и всичко да жертвовашъ за него, || тамъ сжмъ и Азъ. Ако ти умрешъ нали Азъ за тебѣ ся разпнжхъ! Глѣдайтѣ сѣга пріятелы и братя! ако щетѣ да стѣ чіовѣцы и христіены, Ви щетѣ разберетѣ отъ малкото ни думы, и ще па дадетѣ каквото Ви ся иска отъ привръменното ни Правителство, по узначенній тъ день || и отъ тогава ся забелязватѣ нашы братя. Ако Вія не искатѣ и да знайтѣ нищо отъ това, какво Ви сж казва, то глѣдайтѣ въ печатаното какво ще срѣщнитѣ.

Сѣга, и за сѣкы пжть Ви свършваме, защото само съ Васъ ни ніе работжтж! десѣть годины става, отъ какви чякамѣ || и жертва на бѣсила давамѣ, и въ Д-Яр-Бекыръ всяка година пращамѣ, || само и само за Васъ чіорбаджійты, || да ся земяхтѣ за умъ и разумъ и да свършяхтѣ това, за което Ви карамы днесь! Да стѣ го прѣготвили отъ отдавна, като и сами ни разбиратѣ че безъ пары ся невърши! Па да додяхтѣ Віе насъ да търситѣ, а не ніе Васъ—! Защото единъ чисто народенъ юнакъ сто чіорбаджій неможжть да го откупать, || пжкъ ній дадохми и даваме таквызъ жьртвы іоще за чіорбаджійски кефъ! И пакъ ся не съзиматѣ, нъ іоще глѣдатѣ на техъ хладно кръвно! и наричятѣ гы чапкжни???... пжкъ глѣдай чюдо! Отъ колкото страдать по много ся разпалятъ; || и зѣли

сѫ се за други умъ! — На! . . . както виждатѣ; повече щѫть мрьть, нъ и работѫ щѫть свършѭть.

Чякахме Ви да осѣтытѣ горѣщытѣ сълзы на бѣднійтъ ни народъ, който е вѣче въ крайно тѣгло! То, нэ! . . . Вія му пійти іоще крьвтѫ и прѣдаватѣ го на мрьснійтъ мѫчитель. Рѣшили смѣ са: или да Ви съберемъ или да Ви поразимъ || и то въ едно обикаляніе. Както Ви белѣжими по горѣ. Ето опрѣделява ви се въ пѣть дена да намѣритѣ, подъ какъвто вѣче начинъ таѭ сумѫ: Сто и педесѣть лири турскы. Сто-тѣхъ, ти Г-не Ив. Фурнаджіевъ! трійсѣть голѣмійтъ Ви сынъ и 20, по малкый Христю. И тія пары да гы държи единъ отъ Вази въ пазвѫтѫ си, че дѣто, и когато Ви намѣри нашъ чіовѣкъ съ сѫщійтъ знакъ който е въ печетаното Ви писмо отъ Приврѣменното Пр. ще ми дадетѣ парытѣ и послѣ единъ день ще Ви са даде расписката; || или ще ся повикатѣ заедно съ парыты дѣто! . . . || и тамъ ще ви ся даде расписката спорѣдъ печетаното Ви съ печетѫтъ, || пѫкъ сѫщото ще го земемъ назадъ, спорѣдъ както ще Ви ся кажи! . . .

Ето! ако дадетѣ повече отъ колкото Ви ся искатъ ще си купитѣ по голѣмъ животъ, който сѣга ся продава!! . . . Утрѣ нэ! и милиони да давашъ.

Ще глѣдамѣ какви ще ни ся покажитѣ! . . . Както щеты! или сто и педесѣтьтѣ лири ще Ви бѫдать по мили или вѣченъ животъ съ цѣлѫтѫ Ви фамилѭ.

Земетѣ ся добрѣ въ това Г-да! и не ни майтѣ! Защото ни умрьзна вѣче да глѣдаме тѣглилата на бѣднійтъ ни народъ и Хладнокрьвіето на чіорбаджійте ни къмъ тѣхъ. Рѣшили смѣ ся вѣче! . . . . . . И ще принесемъ еднажъ за всякога жьртвата на Народнійтъ ни жертвенникъ, прѣдъ олтарьтъ на „Чистѫтѫ Свобода“!

Отрѣденійтъ за Васъ е В. Львскый. Дано доброволно испълнитѣ горѣказанытѣ ни и тогава ще ся разговоритѣ лично съ него за много! . . . И отъ дѣто ще разберетѣ, какво горнѭтѫ суммѫ е нищо, при това, дѣто той Віе и спичѣлилъ два пѫти животътъ (на сичкы Ви) отъ не народны.

Всичко тайно ще държитѣ! да ни кажитѣ еди кой си міе добръ пріятель? Имаме забелязанъ за нэ добръ къмъ нашыты работы, Вашъ пріятель е Първій || ще го узнайтѣ като стани на прахъ и пепель!

По длъжность, краенъ отговоръ ще чакаме срѣщо печятътъ ни.

Подписиты ни ще видитѣ въ печятаното Ви. Тамъ е и датата.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8093.

№ 18.

Левски до чорбаджийтѣ.[1]

Не само до Васъ е! . . . Нъ и на подолнж ржкж — по възможность. . .

Не намъ! . . . нъ, за Васъ и Вашитѣ дѣца ще дадетѣ за всегда.

За всичко каквото ще видити на доло, нѣмаси мѣстото, и срамота Віе да Ви са говори.

Вія Тукъ стѣ най назадъ отъ всичкити други градовѣ, и отъ помногото села въ Българско, отъ нашитѣ Общи и най святи! работи за чіовѣкатъ, както гое създала Природатж, чякъ до смьрть, да му бжди едничкатж грижж, || има, и Благословѣніето отъ Бога, да бжде Господаръ съ всичкити си права. || отъ когото му са налага и прьвата длъжность да мисли за Народатси! || даго изводжж къмъ даденіятму пжть, ако е той налѣгнатъ отъ други, каквото смѣ нія Българитѣ' най тѣжко, и най гнуснаво налѣгнати отъ проклѣтіятъ Агарянецъ! и търпимъ сѣки день мжки и гнусоти най противни на чіовѣчеството и на свободатж на съвѣстьтж!!! която сѣга вѣче всждѣ прѣодолѣ и прѣодолѣва.

На коголи капатъ тія кървави сиротински сьлзи!? дѣто са лѣжтъ секи день предъ Бога, да ги избави отъ мрьснити ржцѣ! които имъ грабжтъ секи день хлябатъ изъ устата! и мрьть отглади! . . . Турчятъ децата имъ! безчестатъ помладити, и дьщерити имъ!!! . . . Тія невинни, несжли наши Братія и сестри!? . . . или защо така? . . . мислитѣ ли че нія остаямѣ невинни въ това!? . . . Не! . . . Никъкъ! . . . Ній. . . и най много вій чіорбаджійти, нистѣ ли причината да стои това беззаконно и проклѣто! зрѣлище прѣдъ насъ!? . . . комули другиму има да са надяватъ горкитѣ!?. коили неиска да ги грабни и да

[1] Черновка, първообразъ на по-преднитѣ писма.

му робуватъ вовѣки!.. Дали кръвавитѣ имъ сьлзи ся нелѣятъ на нашитѣ глави чрѣзъ Бога!?... Ако нiй тѣхнитѣ Братiя, и Бащи нискочимъ да пролѣемъ капка кръвь, да избавимъ, майкитѣ си, женитѣ си, сестритѣ си, и дѣцата си! койли другъ ще!?... Нисмѣли нiя тѣхни Братiя, и Бащи, на които ще оставимъ вѣченъ помѣнъ! като пролѣемъ капчица кръвъ, за тѣхното избавлѣнiе!... Пѫкъ Тiй намъ, нищѫтли да вдигатъ памѣтници!... нищѫтли да ни забелѣжятъ въ Исторiятѫ, която нiй въскрьсявамѣ и даваме и новъ вѣкъ!?... Нищѫтли да ни помѣнуватъ по всичкити черкви въ Българско, до кѫтто трае имѣто Българинъ!?... затова гдѣто нiй ще скѫсаме веригити на Българiя, и ще извадимъ народа съ Благословенiето Божiе, отъ Ада, въ Рай!?... Неще бѫди така въ нашѭ Българiя, както е въ Турско сега... всичкити народи ще живѣѭтъ въ нѣя, подъ едни чисти и святи закони, както е дадено отъ Бога да живѣе чiовѣкатъ. || и за Турчинатъ и за Евреѣнатъ и пр. за всички еднакво ще е, само ако припознѭтъ законити равно съ Българинѫтъ. Така ще е въ наше Българско!... нiй негонимъ Турскiятъ народъ ни вярата имъ; а Царятъ и нѣговити закони, съеднѫ думѫ Турското Правителство, което варварски владѣе не само насъ, нъ, и самiятъ Турчинъ.

Въ Българско нѣще има царь, „а народно управлѣнiе“ и секиму своето. Сѣки ще си служи по вѣрѫтѫ, и законно, ще ся сѫди, както Българинѫтъ, така и турчинѫтъ, и евреенѫтъ, и пр. Свобода и чиста Република.

Тукъ като Ви показвами твърдѣ мѫничко отъ Предначъртанiето ни отъ Привремѣнното ни Правителство, оставами да Ви свършимъ чякъ като Ви видимъ за колко пари ще уценитѣ горѣ-казанiятъ ни Вамъ Животъ. Умному мало довлѣеть.

Казахме Ви по горѣ какво чiорбаджiйти спиратъ живота на сичкiятъ народъ; забелязаное отъ памти вѣка, какво такова нящо да са извърши, стои въ рѫцѣти на младити и въ парити на чiорбаджiйти! Такаса и правили народити, така щемъ и нiя... пѫкъ сичко да са удържи тайно, стои въ рѫцѣти на чiорбаджiйти, и то акоса хора, и прiематъ на драго сърцѣ това Св. дѣло! Нiя ще имъ кажимъ по кой пѫть тряба да вървѫтъ, па макаръ каквито щѫтъ срѣдства нѣка употрѣбяватъ неприятелити ни. Въ чiорбаджiйти казвамѣ стои тишинѫтѫ на всичкiятъ Народъ? Глѣдайтѣ чищѣ бѫдитѣ отговорни

и прѣдъ народа и прѣдъ Бога; близо е времѣто. И Въ Евангеліето нали казва: чіовѣче! тряба да работишъ за народа си и всичко да жьртвувашъ за него, тамъ сѫмъ и Асъ! Ако ти умрешъ, нали Асъ за тебѣ ся распнѫхъ! .. Глѣдайтѣ сѣга Пріятели и Братьѫ! ако щети да стѣ чіовѣци и христіени, Вій ще разбиретѣ отъ малкото ни думи, и ще дадетѣ каквото Ви са иска отъ Привременното ни Правителство, по узначеніятъ денъ, и отъ тогава ся забѣлязватѣ наши Братія.

Ако ли Вія не искатѣ да знайтѣ нищо отъ това, каквото Ви ся казва, то глѣдайтѣ въ печятното Ви, какво ще срѣшнитѣ. Сѣга и за сѣки пѫть Ви свършваме, защото само съ Васъ работата ніе! десеть години, отъ какъ Ви чякамѣ, и жьртва на бесила давахме, и въ Д-яръ-Бекиръ сяка година пращамѣ, само и само за Васъ Чіорбаджійти, да са земѣхтѣ за умъ и разумъ, и да свършѭхте това за което Ви караме днесъ! Да стѣ го приготвили от: оддавна и да додьѫхтѣ Вія насъ да трьситѣ, а не Нія Васъ! — защото единъ чисто-народенъ юнакъ, сто чіорбаджіи неможѭтъ да го откупать; пѫкъ ній дадохми, и давами іоще таквисъ жьртви, за чіорбаджийски кефъ! и пакъ са нисазиматѣ, нъ іоще глѣдатѣ на тяхъ хладно-кръвно! и наричятѣ ги чяпкѫни ???.. пѫкъ глѣдай чудо! отъ казанитѣ Ви чяпкѫни, колкото мрьть по-много ставатъ; отъ колкото страдатъ по много ся распалѭтъ; и зелисѫсѫ за други умъ! — на! .... както Виждатѣ; повѣче щѫтъ мрьть, нъ, и работа щѫтъ свършѫть.

Чякахме Ви да усетити горѣщети сьлзи на бѣдніятъ ни народъ, който е вѣче въ крайно тѣгло! то не! ... Вія му пійтѣ іоще крьвтѫ, и продавате гу на мрьсніятъ мѫчитель.

Решилисмеса: или да Ви събѣремъ, или да Ви поразимъ! и то въ едно обикаляніе, както Ви белѣжимъ по горѣ.

Ето: Опрѣдѣлявиса, въ петь дена, да намѣритѣ, подъ какъвто вѣче начинъ, таѭ сума: Сто и петдесеть лири турски: и тія пари да ги иматѣ за секи чясъ въ пазвата си, чи дето, и когато Ви намѣри нашъ чіовѣкъ съ знакъ, който е въ печятаното Ви Писмо отъ Привремѣнното ни Пра. ще му дадети париты и послѣ единъ денъ ще Ви са даде расписката; или ще ся повикатѣ дето! .. съ парити заедно, и тамъ ще Ви ся даде распискатѫ, споредъ печятаното Ви, с печятатъ; пѫкъ сѫщото ще го земиме назадъ споредъ както ще Ви са кажи! ..

Ето! ако дадетѣ повѣче отъ колкото Ви са искатъ, ще си купитѣ по голямъ животъ, който сѣга са продава!!? утри не! и милиони да даватѣ.

Ще глѣдамѣ какви ще ни сж покажитѣ!... както щети, или . . . . . лири ще Ви бждатъ по мили, или вѣченъ живот съ цялата Ви фамилия.

Земетеся добрѣ въ това Г-да! и не ни майтѣ! защото ни умрьзна вѣче да глѣдаме тѣглилата на бѣдніятни народъ, и хладно-кръвіето, на чіорбаджійти къмъ тѣхъ. Разберѣтѣ, Решили смѣ са вѣче! . . . . и ще принесемъ веднъжъ за всякога жьртвата, на Народніятни жьртвѣнникъ, прѣдъ Олтарятъ на „Чистжтж Свобода!"

Отрѣденіятъ за Васъ е В. Львскій. дано доброволно испълнитѣ горѣ-казаннитѣ ни, и тогава ще ся разговоритѣ лично съ него за много!... и ще разбиретѣ іоще, какво горніжтж сумма е нищо, при това, дето той Віе испечелилъ?..

Всичко тайно да държитѣ! да ни кажитѣ: еди кой си міе добръ пріятель! Имаме забѣлязанъ за не добръ къмъ нашитѣ работи, Вашъ Приятель е Първій! ще го узнайтѣ коги стани на прахъ и пепель!

По длъжность, краянъ отговоръ ще чякаме, срѣщу печятат ни.

Потписити ни; ще Видитѣ въ Печятното Ви. Тамъ е, и Датата.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8024а.

№ 19.

Левски до чорбаджи Петка въ Карлово.

Времето дошло, козитѣ и овцетѣ ще се дѣлятъ. Всички знаяли за него, че е предатель и мжчитель. Трѣбва да се реши да подпомогне народното дѣло. Да приготви двадесеть и петь лири турски и 15—20 оки барутъ.

Бай Петко!

Въ родниятми градъ Карлово.

По писмото ми, разбирате койсамъ, и съ какви сжмъ цѣли чіовѣкъ || слѣдователно да разберете веднъжъ за сякога въ това ми писмо, защото времѣто е такова! ако си родолюбецъ, то ще разберешъ въ краткити ми думи, и ще бж-

дешъ нашъ пріятель. Кѫсо е врѣмето за второ пришествіе на Българско, дето козите, и овцети, ще са делатъ, || не си простакъ, послушяй на кратките ми думи, което права кѫмъ Васъ отъ голѣмо-человѣко-любіе, и споредъ думите на Исуса Христа, който казва: всякому духу не вѣруйте, но испитуйте, || до сега ни единъ Карловецъ не е казалъ за Васъ добро, а[1]) чи си Предатель, и мѫчитель сиротински, || доказватъ фактично || та сичко това, ако ти правишъ съ някаква цѣль, и искашъ да кажишъ, чи ни е така! то на думи народатъ няма да глѣда (да вярва), но на дѣло. Скоро скоро е денѫтъ, за общо-народно въстание! || и на сборното мѣсто, сѣки ще са вика да даде работата си, споредъ силите на сѣки единъ, както му е казано да върши, || у когото няма работа, грозно ще се наказва, а фамиліята му ще бѫде изгонена изъ Българско. — Вище на тія два пѫтищѫ, когото обичате дръще. Азъ Ви заповядвамъ, като имамъ това право и упълномощіе, отъ Централніятъ Комитетъ да действувамъ прѣдъ когото и да е Българина споредъ силите му, || та, и Віе отъ най малко тряба да приготвите двайсеть и петь л. тур. до 30—50 дена, || и това за вѣрно да знамъ чи сте приготвиле, || Вій тряба прѣди това врѣме да ми явите въ писмо, отправено до Д. Ценова въ Букурещъ визави свѫнту Гіорги за Първана Найденова, || а въ писмото ще пишите: Г-не Парите Ви са готови за стоката, || отъ доло градѫтъ, || освѣнъ това, 15—20 ок.[2]) барутъ тряба да го имате готовъ || защото ще са иска за всичко това, || мислете и правете, || защото въ онова времѣ, Турченатъ щомъ разбере нашитѣ чіовѣшки закони, и ги припознай то той ще намери място, равно съ Българинатъ, а днешнитѣ твърдоглави и изедници Българи, грозно ще се наказватъ.

Излизамъ отъ длъжностѫ си.

В. Лъвскій.

П. П. Ако сте хора, това тряба да съобщите на колкото пріятели имате.

Не показвамъ Ви чіовѣкъ въ Българско да се разберете, защото Ви още не вярвамъ.

Сѫщій.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8100.
Арх. т. I, № 5, стр. 24.

---

[1]) Всички казватъ.

[2]) оки.

№ 20.

Левски до чорбаджи Костаки.

Какъ съ лъжа нѣколко пѫти отклонилъ всѣка среща съ Левски. Праща му се сега предупреждение чрезъ работникъ. Трѣбва да внесе разноскитѣ и за преди, и за сега.

Почитаемій Господине!

Въ Плѣвенъ.

Нѣколко пѫти испращахме хора въ градѫтъ Ви да свикатъ и съберѫтъ тамъ хора отъ чиста Българска кръвь и да съставатъ чястенъ Революционаренъ Български Комитетъ, който да работи за освобожденіето на поробеното ни и бедно Отѣчество, по наредбата на Цен. Комитетъ въ Българско. Това са понареди и по думити на члѣновѣте на ч. к. въ градѫтви сочи твърдѣ добъръ успѣхъ въ прѣдпріятіето.—А іоще за по-добро и по безгрижно да са работило, казватъ всичките членове за Васъ Г-нъ Костаке! чи ако да съочяствовахте и Вія въ това свято дѣло, то всичко щяло да върви по подобръ редъ; нямало и отъ кого вѣче да са боятъ чи ще ги узнай и предаде въ непріятелски рѫце. За това туку щомниса писа въ Ц. К. и отреди са В. Лъвскій да доди и да Ви съобщи за сичко като на истининъ и добъръ родолюбецъ. В. Лъвскій доде и повикалвіе веднъжъ, Вія сте казале ще дода надвѣчеръ и не дошле сти! Повикалъ Віе втори пѫтъ, Вія сте казали ще дода сабахлѣнъ рано, и не дошлести! Чіовѣкатни са бави 5 дена въ градѫтВи по многото заради за Васъ. Вія по каквито извиненіята? се ни сте намѣрили времѣ да са срѣшните съ него! подъ когото Ц. К. разбира, че Вія или не щете да земете участіе въ Народното ни Дѣло, па търсите причини, или пѫкъ віе страхъ да подадете рѫкѫтѫ си на другитѣ съочясници за да не би пропаднали, или чякате на готово Свобода! за всичко това да ни явите съ приносящіят Ви, та Ц. К. по длъжността си, іоще веднъжъ ще Ви кажи и свършіова за сякоги. Думата ніе тукъ, ако віе страхъ да подадете рѫкѫтѫ си на съочясниците Ви тамъ въ Чяс. Комитетъ! за което му има колаѭтъ.

А за да не губи Ц. К. защото е іоще сиромахъ отъ къмъ паричкити, платете си баръ пощенскити ни разноски дето са станѫли само за Васъ: По напредъ съ В. Лъвскій

іоще единъ човѣкъ съ два конѭ 50 гр. и сега съ приносящіят Ви колкото похарчи съ конѭт си, ще го питате, и да муги дадете, защото сѫ народни парички, и даватса за пушки и барутъ, а не да са харчатъ слѣдъ хора, които не приносятъ нищо предъ Народният ни жертвеникъ!... Разясни-щемти съ двѣ и двѣ четири като получимъ отговоратти.

В. Лъвскій.

(печатъ)

Привремѣнно Правителство.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8103.
Арх. т. I, № 19. стр. 43.

№ 21.

Левски до Панайотъ Хитовъ.

Нищо не разбралъ отъ писмото му: нито дава мнение върху вършеното въ България, нито казалъ самъ какво върши. Радвалъ се на вършеното и съветвалъ предпазване (да не се бърза съ възстание). Левски пита, защо се радва слѣпо, кога не знае, и какъ може да съветва, когато живѣе вънка. Въ България не чакатъ вече отъ чужда помощь. За изпѫждането отъ Бѣлградъ на легионеритѣ, за интригитѣ срѣдъ тѣхъ отъ сръбска страна. Намѣсто да крие плановетѣ си, по-добре Панайотъ да дойде въ България съ просто сърце между тукашнитѣ дейци. Да прочете при Д. Хр. Поповъ въ Турно-Магурели цѣлата кореспонденция, да се информира върху комитетскитѣ дѣла и да се присъедини къмъ организацията. Но проклетъ да е, ако не се присъедини и издаде, каквото е узналъ.

Българско 1871. 10. Маіа.

Г-нъ Панаіоте! Бъ Букурещъ.

Писмото ти отъ 17. Апр. получихгу на 8. Маія, || въ съдръжаніето му нищо ни разбрахъ, || отъ каквото са надявахми чи ще ни явити безъ друго мненіето си, || па и какво работити. || и до десте изработили точно, и истинно? то не.[1]) Пишите: чи ми са радвате на работити ми като ма и съвѣтватѣ да са варда да неби направимъ някаква погрѣшка, || защото времената ни носятъ сега погрѣшки?[2]) какъ си ми разбралъ

---

[1]) нищо не ни явявате по всичко това.

[2]) Панайотъ е съветвалъ да не се бързa съ възстание, защото външнитѣ политически обстоятелства били неблагоприятни, (но въ сѫщность е трѣбвало да се разбира, че Сърбия не е наклонна да подкрепи българското дѣло).

работити чи ми са радвашъ тжй сляпо? и какъ разбирашъ времето! въ влашко, и сърбія, или Българско? за дето времето ни носило сега погрѣшки? ако е за Българско! то времето е въ насъ, и ній сме въ времѣто; то насъ обржща, и ній него обржщаме; а колкото за извънъ Българско, днесъ ни давами ухото си на никакви тѣхни обѣщанія,[1]) || пжкъ да ни уплашѩтъ ніймъ вадимъ очити.[2]) Щомъ дадемъ ухо, ще имъ направимъ едно митани,[3]) ще имъ заплачимъ іоще веднжшъ[4]) и ще свършимъ за сякоги[5]) || и ако подпишжтъ, ще подпишимъ и нія?[6]) нъ чякъ тогава,[7]) когато са видимъ че можимъ да остоимъ срещу злото имъ, което, ако би ни направили.[8]) А една година щяло по кжсно да бжди![9])=ни са знай, || па нѣка и да бжди, || да ни отивами іоще кой знай колко назадъ. Войводо и Брате Панаіоте! Ни сме ли са лъгали, и колко пжти?[10]) || отъ тія хора, на които са надяватъ іоще някой и другъ, отъ нашитѣ Българи? ни сме ли били чякъ до сега тяхна машина да си правятъ работи, каквото и іоще някой и други има да имъ микеруватъ?[11]) за жялость? изгониха ни, тій пакъ носяха между насъ сякакви интриги, || и пакъ са ни сазимаме? || затова ни и думатъ хората отъ одвънъ, чи ни сме били достоини іоще за такава намъ Свобода. Съ тажъ тяхна и голяма дума на насъ, ніе[12]) урокъ, че тряба по напредъ да си наредимъ работити изъ вжтри, чи подиръ да имъса молимъ за поголямото; и така е.

Сега какво да ти пишя, като въ писмото си пишишми твой някой планове, и ни можялъ си да ги докарашъ по твой знаяніе, || ходилси въ сърбія и дохождалси, || и пакъ искашъ да

---

[1]) на сърбитѣ.

[2]) каквото щатъ да ни съветватъ, или заплашватъ, не ни влиза въ работа.

[3]) поклонъ.

[4]) Както по легийтѣ въ 1862 и 1867 г.

[5]) защото окончателно ще се убедимъ въ неискреностьта имъ.

[6]) ако подпишатъ споразумение съ насъ, ще подпишемъ ли и ние?

[7]) а би трѣбвало да подпишемъ чакъ тогава.

[8]) което може да очакваме да ни направятъ като преди.

[9]) щяли сме да направимъ възстание една година по-късно.

[10]) Отъ първата легия на Раковски въ 1862 и втората на Стария Комитетъ въ 1867.

[11]) Отъ м е к е р е, ратай, наемникъ, креатура.

[12]) намъ.

отидешъ, и да са върнишъ въ романіа || па да глѣдашъ отъ тамъ да приминишъ самси въ Стара-Планина? Защо ще отидешъ въ Сърбія и защо искашъ да додишъ сами въ Стара-планина? Отъ тія ти пл(ан)ове твой, ходини и дохождани, разбираса че ни не вярвашъ и затова ни ги и не расясняващъ. Слѣдователно крійшся отъ насъ, || тогава и ній отъ тебе?[1]) а ако са ни крійшъ отъ насъ, тогава съ просто сърце да заповядашъ при насъ, || и ще видишъ де и какъ ще са испълнать твойте и нашитѣ планове. Ако искашъ да вървишъ по нашето въ Българско мненіе и сърце, ти слесъ въ Т. Могарели при Данаилъ Хр. Поповъ. Тамъ ще намеришъ работити ни въ Българско, какъ вървятъ за сега, и де сочятъ. Тамъ ще ти прочитжтъ всичкити писма, || чи ако ти са ареса, върви съ насъ, ако ли не, то разкажети вія пжкъ какъ по-добре мислити, че да разглѣдами и ній вашитѣ мисли, || та ако одобримъ, нѣка вървимъ (ние съ васъ б. р.) наедно. Инакъ ти сами да избирашъ планове, та да ни преставишъ на Народното ни вишегласіе,[2]) тукъ въ Българско, дѣто вѣче отъ денъ на денъ зима коренъ Превременното ни Правителство, че вія не искатѣ да чуйтѣ на неговіятъ гласъ, тогава то[3]) ще стои противъ васъ? Срещу което тряба умно да размислити, || дето между таквисъ противности какво е ставало, и до деніе докара(ло) || та ти като чис(т)ъ Българинъ и уменъ Войвода, гледай, ти ли тряба да вървишъ по Народното вишегласіе както е избрало,[4]) или милиони хора[5]) слѣдъ една глава.

Дай Боже съгласіе, и Любовъ, || първо между Народнитѣ ни главатари; || пакъ име Българско нѣка е Войвода. Докрай нѣка бждж твой Братъ и Байрактаръ, ако си и ти съ насъ до смъртъ.

Отъ писмата ни при Г-нъ Данаила, ще разберешъ каква искаме да бжде нашжта Свобода. Та и вія съ второто си писмо дано потвърдити, и да чуемъ изъ вашитѣ уста чи речешъ: Чиста Свобода Българину, и Секиму Своето. Ако тжй държите съ насъ, да живѣйтѣ и вія.

---

[1]) тогава и ний нали трѣбва да се криемъ отъ тебе?
[2]) та да не се подчиняващъ на гласа на народното болшинство.
[3]) Привременното правителство.
[4]) каквото си е то решило вече.
[5]) трѣбва да вървятъ безгласно.

Проклѣтъ да си въ Българското име, ако ти само извлечешъ сжщо[1]) изъ писмата ни, и кажишъ другиму, докато ни ти са е позволило отъ Превременното ни Правителство изъ Българско. Нищо,[2]) ако ти не щешъ да вървишъ съ нази, пжкъ замълчишъ въ сичко щото си чулъ и видялъ отъ нази. Ако ти намеришъ за добро чи трябало да знай еди койси? то по напредъ тряба да явити, чи както намери вишегласіето за добро така ще бжди.

Дано до смърть да бждимъ Братія и въ единъ гласъ.

В. Лъвскій.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8012.
Арх. т. I, № 7, стр. 29.

№ 22.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Да почакатъ, ще се разплати. Да не се отдадатъ на страхъ, че ще падне днесъ-утре въ турски ржце. И да умре той, комитета ще живѣй и ще плати. Да забележи на брата си въ Плѣвенъ да не му разпечатва писмата. Различно работи съ организиранитѣ хора. Да задържа писмата на Левски у себе си и копие да праща по-нататъкъ.

1871. 10. Маія.

Азисъ Рушидооглу Стамболлу. Компанія Ханжнда.

Небоолу.[3])

Азисъ Рушидооглу! Небоолу.

Завчяра на 8. сжщаго месеца получихми призъ васъ писмо отъ П. Хитіовъ и отъ Јорданъ Поповъ изъ Бялъ-градъ. Пжкъ ти ни си ималъ времѣ да ни пишишъ ништичко. Та незнаимъ получиллиси писма отъ Каравелова наши, съ дата 25. Апр. и друго отъ кжрдашлжкатти на право до Васъ; съ дата 30 Апр.

Какво стана съ Ливорверити? и кога ще са принисатъ, и какъ? тукъ момчета зеха да мислатъ какво стана та са забавиха? На Јорданъ Поповъ въ Бялъ-градъ защо му ни сте

[1]) всичко.
[2]) нѣма вреда, нѣма нищо.
[3]) Адресъ. Бележка отъ Д. Хр. П.: Отговоръ 16 Май 871.

писали чи асъ висамъ припорѫчѫлъ на Него! ами да мисли отъ де и какса познавате, та му пишишъ за пушки? па и защо да му пишишъ, чи и на версія можятли да са зематъ? Кой ви каза и за Одесскити пушки да го питатѣ можятли са прине призъ тамъ? или и безъ тяхъ да останимъ? има време да са глѣда за призъ Сърбія работитити, || само да видимъ какъ ще докараме ній отъ тукъ времѣто?[1]) ако намъ ни уйдисва,[2]) вій нищо ниможити направи.

Днесъ тръгвамъ да по обикола нѣкой градъ—други, и послѣ 10—20 дена, ще са завърна, || и вія дано прибьрзатѣ съ печятътъ да го испратити, та да го намера готовъ, защото безъ него работитити ми останватъ назадъ, || сѫщо, и пари няма безъ него; най много за него самъ чякалъ, и седѫ на едно мѣсто, || чи на кадето и да отида, думитими са тьмни, (като не [до тамъ] вѣроятни) безъ него. Пѫкъ и той са ни прави за месеци? ако е за парити работата? дайте ги сега отъ васъ, чи няма да ви ги забавимъ, || сѫщо и на Кара-велова ще плата споредъ както му пишѭ; || зимете думатами за истина. какво няма да ви лъжѭ въ нищо; || ако стима зели (вѣче) въ сърцето си, чи асъ днесъ или утри, тряба да умра, или да влеза врѫце, та вія можи да изгубити? Не! асъ и да умра, има и други юнаци чесни, които ще ви плащѫтъ за всичко каквото похарчити за насъ. || бързайте единъ сахатъ напредъ чи отива времѣто, отъ което можѭ да спечела поскоро, и посигорно. За мене писмо отъ днесъ нататъкъ когато ми пишишъ, да забелѣжишъ на кѫрджшлѫкатси, да ми са ни распичятва писмото, така ще пиши и той, за детогу испрати. Защото асъ работа съ нашитѣ работници различно? || споредъ чіовѣкатъ и работата му; || тряба да са вардимъ, чи мнозина отъ днесъ до утри ни са постоянни.

Твойти писма да ги нидьржишъ у вази; || и на всяко писмо, което пращамъ призъ васъ другиму, да вадишъ отъ нѣго копіе, чи да го задрьжяшъ у тебѣ си; || ако ти нямашъ време да приписвашъ то задлъжи другиго. И асъ оставямъ копіе на всяко писмо, защото ми са нужни, да съобшавамъ на вредъ, да знаятъ какви пишѭ.

---

[1]) за сериозна работа.

[2]) ако ний не сме готови.

Вище съ приключено писмо на Панаіота, та помогнетѣ и вія съ вашитѣ уста.[1])

Твой Братовчедъ

Асланъ Дервишоглу.

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 5, стр. 763.
Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

№ 23.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Обажда се отъ Плѣвенъ. Ще се върне отъ обиколка следъ 30—40 дни. Безъ квитанций се затруднява пжтуването. Ще изгуби още 3 месеци. Брата му се разсърдилъ, преди да се разбере съ него и да види, че разпоредбата му се диктува отъ нуждитѣ на дѣлото, а не отъ лично недовѣрие къмъ него. Картина отъ неразбранщината му.

Азисъ Рушидооглу Стамболлу Компанія Ханжнда.

Небоолу.[2])

Азисъ Рушидооглу Небоолу.

Днесъ додохъ въ Плевенъ, и утри заминувамъ. бележити ми въ Бай Анастасову писмо какво нисте получили отъ пжтникатъ писмата? пжтникатъ е Никола футуграфатъ: Братъ, на Тома футуграфатъ въ Плоешъ; сжщіятъ Никола, за тамъ отиваши съ майка си на едно; та призъ Букурещъ като щеше да мини щеше да ги вржчи на Каравелова и като ги приглѣда да ги испрати и на васъ. Пишете въ Плоешъ ако нибждатъ дадени на Каравелова. Асъ ще са завьрна отъ пжтешествіето си чякъ подиръ 30—40 дена, и като са завърна дано намѣряхъ нещата отъ васъ испратини, защото нища да имамъ време да чякамъ, нъ; ще продлъжавамъ на друга стрьна. Ако бѣха испроводини нѣщата, сега щяхъ съ едно забикаляни да свършя, което има да са върши? а сега ще

---

[1]) Да вразуми, да убеди устно Панайота, който тъкмо се мае тогазъ въ Букурещъ. Касае се до въпроситѣ, подигнати въ по-предното писмо, № 20, съ сжщата дата, 10. V. 1871., приключено къмъ настоящето писмо до Д. Хр. П.—този да го предаде на мустакатия воевода.

[2]) Адресъ. Бележки: Прієто на 17. Май 871. Отговоръ 8 Јунія 871. Съ Пров. — (изпращане — р.) на печати. И друга бележка отъ долу на адреса: На 13. Јуния писахъ съ Дими — Общий (Димитръ — р.).

са продължи іоще три месеца съ вт(о)рото ми пѫтуваніе; пѫкъ парити тряба да ги имами готови на 15. Августъ, тѫ на 15. Септемврія да купимъ орѫжіе отъ което искамй, и колкото можимъ да купимъ? така го кроѭ, щото съ сто-хиляди пушки можимъ да са снабдимъ ако сми въ състояніе; и дето искамй да си ги разпоставимъ изъ Българско, безъ дани догади Правителството. Ако това времѣ прискочимъ, ни сѫмъ сигоренъ за (въ) друго времѣ да можимъ така тихо да си извършимъ работата? Можи чякъ за догодина за това врѣме.

днесъ додохъ въ Плевенъ, и намирамъ кардашлѫкати [1]) сърдитъ за думата дето ти писахъ, да му пишишъ, мой писмо отъ днесъ нататакъ да го ни распечятва, || сѫщо да пиши и той за дето го испрати, да го ни распечятватъ до катто ни доди у мене? Той (се разсърдилъ б. р.) приди да са разбере смене защо сѫмъ ти тѫй писалъ, и (преди да проумѣе б. р.) че трябва тѫй, || (а се полага да е тъй б. р.) предъ по многото ни дейци за сигоранція,[2]) || които като видатъ чи тъй [3]) пишѫ (само б. р.) на по вѣрніятъ, та тій, да нямать право[4]) да питатъ за онова, което имъ ніе повѣрено да работа(тъ). Асъ като получѭ тайната си нали ще свиковамъ пакъ тяхъ? т. е. като него [5]) истинни патриоти които веднѫшъ са се решили, съ жена и деца, жертва на отечеството? Ако на таквисъ са ни повѣрявамъ, то съ каманите ли ще работа? Асъ сега му казвамъ защо тѫй самъ ви писалъ, а той като реклъ веднѫш: не! Тима не вярвашъ затова и така пишишъ, и ето писахъ на Д. [6]) да ни провожда вѣче призъ мене нищо, когато асъ отъ по напредъ сѫмъ билъ вѣренъ, а сега нисѫмъ? [7]) Кажете му и вія отъ тамъ както [8]) разбирати? Аколи му е пѫкъ дотегнало, или го е страхъ да извършіова каквото е вършилъ, пакъ сега намира съ какво да са отриче? Не! Нѣка си кажи съ

---

[1]) брата ти (Анастасъ п. Хиновъ).

[2]) за по-голѣма сигурность въ работата.

[3]) съ право да открива писмото.

[4]) да не се учатъ.

[5]) като Ан. п. Хиновъ.

[6]) Данаила, на брата си.

[7]) к. н.

[8]) вѣрвамъ, че добре разбирате.

просто сърце, и нищо. Аколи муй[1]) за разноскити, и за маежити[2]) дето ходи насамъ и на татъкъ, то асъ му предлагамъ чи ще му улеснимъ?[3]) || и пакъ ми казва: не! асъ като вѣче нисѫмъ билъ вѣренъ, намерете си чіовѣкъ и нѣка ви извършіова както менъ.[4]) Нироможя(хъ) дамо докажя, чи ніе[5]) така, както той мисли.

Кажете му, ако той нище, тогава ще глѣдаме призъ кого да ни провождашъ.

Твой Братовчетъ

Ефенди Асланъ Дервишоoглу.

1871. Маія 14:[6])

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 6, стр. 764.
Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

№ 24.

Левски до единъ кръгъ дейци въ Влашко.

Левски отишълъ отъ Българско да имъ представи народното мнение. Противостоялъ на тѣхното. Заключението му е, че нѣма здрави българи въ Влашко. Сега се правили усилия да си изберагъ тѣ представители, а да дойде и Левски като представитель на самия народъ. Тѣ сѫ отвждъ Дунавъ по-малко, нека дойдатъ тѣ на събрание въ България. Да оставятъ досегашнитѣ си недоразумения и крамоли и да се подчинятъ на вишегласието на народа. Готови сѫ въ България и Тракия, наредено е да се работи и въ Македония. Следъ като бѫде готово, ще се викатъ представители отвредъ. Че и отъ Влашко. Бележки върху в. Свобода, който е спрѣлъ временно. И върху своето независимо държане спрѣмо Л. Каравеловъ.

Отечество-любче![7]) || и на другитѣ ви съдѣйственници, особено и на Г-на Панайота.

Въ Плоещъ.

Пріятельо! Питашма познавамлита! какъ не! и вази и Г-нъ Панайота, Райновъ, Живковъ, Кръшовски, Д. Ценова,

[1]) му е мѫка.

[2]) губенето на време.

[3]) ще му предвидимъ известна сума за разноски.

[4]) к н.

[5]) не е.

[6]) Срещу датата стои известния турски рѫкописенъ белегъ.

[7]) Отговоръ на анонимно писмо, отправено до Левски съ подписъ Родолюбецъ. Оригиналътъ остава въ рѫцетѣ на В. Платнаровъ въ

Каравелова и пр. и пр. || нали додохъ нарочно изъ Българско да ви представа народното мнение на простіятъ и ученіятъ ни народъ въ Българско? върху което цѣла година мнѣнія давахме, || нали сте вія горнитѣ? || Помните ли всичкитѣ си думи? || които азъ ги имамъ и забелязани; || и срѣщу кои съмъ противостоялъ. || Като са поразглѣдатѣ въ миналото отъ краятъ въ [1]) работитѣ си до сега въ влашко, кой съ кого ся е турилъ на работа, та отъкой денъ, до кой денъ е вървяло || като жаба прѣзъ угаръ, || послѣ хайде пѫкъ [2]) еди кой си води сръбска политика, та не бива съ него да се работи, други руска, трети турска, || ето ти и обнародвание [3]) въ вѣстницитѣ, ту тоя оногози, онзи тогова, || нашитѣ българи го казватъ говна и помия. Азъ при тия комедій въ година време до нейде стояхъ да глѣдамъ и казахъ ви нѣколко пѫти: нѣмаме хора въ влашко || и станахъ та си додохъ въ Българско. Така лие братія съдѣйственици? || да ма проститѣ тукъ въ думитѣ ми, || защото азъ и да ни искахъ да ви говора вече (за) това минало, то писмото ви ма кара много повече да ви говора, || нъ стига; || дай Боже да сте са зели за други умъ и разумъ, спорѣдъ както виждамъ въ писмото ви, чи са грижитѣ да са сберемъ азъ отъ Българско, и вій изъ влашко, та да са разумеемъ по кой пѫть трѣбва да вървимъ всички наедно; дай Боже и отъ сега нататъкъ да живѣете (да вървиме наедно б. р.) ако вія сте са турили твърдо на тоя пѫть вече.

При всичко като ви подаваме рѫкѫ [4]) и ній отъ Българско за да работимъ задружно, даваме ви и белѣжка,[5]) отъ (име на б. р.) Б. Р. Ц. К. въ Българія по вишегласието, [6]) какво най малко(то) нѣщо кога намѣритѣ за добро да извършитѣ тамъ, то напрѣдъ да ни явитѣ да го разглѣдаме и нія, || как-

---

Карлово. Писмото е безъ дата и трѣбва да се отнася къмъ пролѣтьта на 1871 г., преди общото събрание и потвърждава до известна степень съмнението, че Рев. уставъ (програмата) е първоначално дело на Левски и на вѫтрешни дейци.

[1]) отъ начало на.

[2]) несъгласия и дѣлежъ.

[3]) лични разправий и цапания.

[4]) макаръ и да ви подаваме рѫка.

[5]) но задължаваме (предлагаме) ви.

[6]) съ негово решение по вишегласие.

вото и ній сме длъжни да съобщимъ нашето[1]) вамъ. Пжкъ сега дето ма викате, нѣма закакво да дода, || спорѣдъ както ви глѣдамъ за сега въ писмото,[2]) че вія нищо не знайте отъ работитѣ ни въ Българско до днесъ, || и [3]) какво работимъ? || въ което са заключава моето и общото мнение въ българско. (Но б. р.) Слестѣ вій съдѣйственицитѣ въ Т. Могорели, при Г-нъ Данаила Хр. Поповъ нашъ чіовѣкъ е, и разглѣдайтѣ всичко, щото желаетѣ да чуете отъ насъ изъ Българско; || и който обича нѣка заповѣда при назъ, || и ній сме (тогазъ б. р.) при него. Нъ всичко съ внимание глѣдайтѣ, като четете отъ назъ писмата ни,[4]) || та да неглѣдаме на таквизъ вече думи отъ назъ, като въ това ви писмо[5]) || не врѣли и некипели, безъ да разглѣдатѣ;[6]) || стига вече на таквизъ неспоразуменията, завести (зависти б. р.), укори, || че е срамота вече и отъ циганитѣ? на думи да не глѣдаме: нъ на работа. Бѣлѣжитѣ ми въ писмото си иоще: Какъ смея да права програма, и печатъ съ който да са разполагамъ въ Българско, безъ да са споразумея съ всичкитѣ членове въ дѣлото? Я кажете ми (вие б. р.) съ двѣ думи, че и ній сме готови да ви кажемъ отъ послѣ изъ едно гжрло, съ по многото гласове изъ Българско: съ кои членове (сте б. р.) въ дѣлото? въ влашко (вий б. р.) които са днесъ показвате[7]) || и колко ли сте души? || и сега (ний б. р.) чакаме да са забѣлѣжитѣ;[8]) || или по вишегласието трѣбва да се гледа въ самото мѣсто, за което и вій са туряте днесъ жертва?[9]) вчера не! било е и вчера,[10]) нъ само съ думи.

Не щж ви продлъжавамъ || за сега чакъ на[11]) второто ви писмо, въ което трѣбва да забѣлежитѣ имѣната си,

---

[1]) решение.

[2]) то явно е.

[3]) не знаете.

[4]) четете съ внимание писмата ни.

[5]) та да не ни приписвате неумѣстни думи, които четемъ въ писмото ви, и които ний не сме казвали.

[6]) безъ да сте разгледали (чели) подобни думи, писани отъ насъ.

[7]) които се днесъ обаждате отъ тамъ.

[8]) да ни покажете имената (списъка) и числото на членоветѣ си.

[9]) нали по вишегласие трѣбва да решиме на самото мѣсто тамъ — у васъ — че ще работимъ наедно за напредъ и ще се жертвуваме наедно?

[10]) решавало се и вчера.

[11]) за сега спирамъ чакъ до.

на казанитѣ ви членове; и мнението ви върху общжтж ни цѣль, отъ като разглѣдате писмата ни въ Т. Могорели, || а [1]) да ги искате тамъ[2]) да ви ся пратать, то не даваме да са мѣстатъ, || така е казано.[3])

Мисла и надявамъ са да вървитѣ по народното ни вишегласие, което е назначено вече така:

Б. Р. Ц. К. е въ Българія, || който [4]) до като не подпиши не връшимъ, разбрахте ли? || ситиятъ на гладніятъ не знай колко хлѣбъ да му даде, || затова са и пита гладніятъ, колко хлѣбъ искашъ? || иоще по ясно: малкитѣ рѣки са втичатъ въ поголѣмитѣ || и тжй нататъкъ || всѣки разуменъ разбира и вій да разберете.

Разбращемви съ второто ви ще ли бждимъ Братія еднодружни. Дай Боже да са уякчи Централніятъ ни Комитетъ, та да пусни коренитѣ си отжвждъ дунавътъ.

Под. В. Лъвскій.

Вище и на нашата песень по надолу, какъ пеемъ нія, || пжкъ [5]) какъ искате да пеете вія, че (накрай б. р.) както рѣчатъ повечето игроводи, така ще играемъ.

Искате вія тамъ да са сабиремъ и да видимъ по които пжть, та да вървимъ всички наедно; || и ній сме го казали, и хората на които прилича да изберать работата, т. е. приставителитѣ ни изъ Българско, вече имаме ги отъ нѣколко градове и села готови, а по нейде иоще ги избиратъ, || има и мѣста дѣто не сме имъ иоще казали да си приготвять чіовекъ отъ всяка страна готовъ за представитель, че дѣто са повика, да доде да разглѣдва работи върху които ще бжде упълномощенъ и да гласоподава; || това туку кажи повѣчето мѣста отъ Българія и тракія сж готови на първо повикване; пжкъ за отъ Македонія, нарѣдено е да се свърши и тамъ, || нъ за сега до нѣкое врѣме оставяме, та са туряме въ пьтъ-тъ отъ дето по напрѣдъ съ паритѣ да саздобиемъ, || па тогава ще залѣгнемъ на първата си работа, || и като нарѣдимъ на всѣко

---

[1]) но.

[2]) въ Плоещъ.

[3]) така е разпоредено еднажъ.

[4]) той

[5]) ще ни обадите.

мѣсто, както казвамъ погорѣ, и сме вечъ готови, да са свикатъ всичкитѣ представители, || дѣто ще повикаме и вази? и вій отъ тамъ ако бждете истинни патриоти, ще додите на нашето събраніе въ Българско; || а де ще бжде? || то никому нѣма да бжде извѣстно до оня денъ. || И така вій тамъ събрани 20 или 50 души, да додемъ ній всички при вазъ изъ Българско? || то и да искаме не можемъ, и да можемъ не е е право така? а не е ли пжкъ иоще глупаво както са казвате вій и съдѣйственницитѣ, че намирате за добро съ нѣколко души да са сжбирете тамкашни, дето викате и мене изъ Българско, да гласоподавамъ? чюдя ви са на умоветѣ || и тж(й) ся чюда, като сами са бѣлежитѣ за чюдни прѣдъ всѣки нашъ члѣнъ въ Българско, на Централніятъ ни Комитетъ. Бѣлѣжитѣ въ писмото си съ една дума, гламаво захващание?[1]) а какво по гламаво отъ това ви:[2]) тамъ да са събирете 20—50 нѣка и 500 души? пжкъ изъ Българско дето ще са пролива кръвъ, викате мене единъ та да рѣшаваме работи? || за сега не цавамъ гласъ, защото както ви казахъ, приемами, и отговаряме по вишегласие; || за сега остава да съобщж,[3]) пжкъ вій глѣдайте по скоро да ся разясните при Г-нъ Данаилъ Хр. Поповъ, та съ второто ви писмо, конечно ще са разберемъ кои сме наши. Нъ да са забѣлежитѣ именно кои сте, та както казвате въ писмото си да знаемъ какво правимъ. Пишитѣ ми иоще, че свобода умрѣла[4]) и Каравеловъ отишалъ незнамъ де си? и по причина на неговитѣ работи луди оттеглилъ са Поповичъ и Д. Ценовичъ? пишите ни пакъ за неговитѣ луди работи кои са, и имаме ли ги въ дѣйствие тукъ въ Българско? Като ни преписвате, че ужъ отъ

---

[1]) Нарекли гламаво започнатото организационно дѣло вжтре въ България.

[2]) отъ това ваше предложение

[3]) да съобщи и земе мнението на Ц. Р. К. въ Българско.

[4]) Свобода на Любенъ Каравеловъ спрѣ отъ 17.IV, 1871, № 16 съ българското си издание и отъ 11.V. 1871 г. № 16 съ ромжнското. Следующиятъ 17 брой се явява на 4.X. с. г. — почти половинъ година по-късно. Едно известие въ края на кжсия ромжнски брой явява — но на български — че нейното (на в. Свобода) издаване се прекратява за нѣколко време по недостатъкъ на срѣдства. Поради това настоящето писмо, което е безъ дата, трѣбва да произхожда следъ спиране на Свобода, което ще рече — следъ 11 май 1871 г.

него [1]) чакаме програма, закони, печати и не знамъ какво си? съ една дума (приписвате ни, че б. р.) отъ него са вода? || отворете си очитѣ хубаво въ писмата ни,[2]) по кой редъ искаме [3]) тія работи, па и [4]) отъ кого и да би било тамъ отъ вазъ? и по одобрѣнието само на Каравелова, Ценова, Райнова, Живкова, Кръшовски и отъ Д. Хр. Поповъ ли? или по одобрѣнието на тукашното ни вишегласие; || па тогава да са върнжхж и да са напечататъ? [5]) тжй кьорава недейте стъпва и (недейте б. р.) да дрънкате || че [6]) тукъ въ Българско ви [7]) бѣлежимъ до сега вашитѣ работи (като б. р.) убіиство за народътъ ни. Слѣдъ законитѣ описвате [8]) ми и за печатътъ, което не е за сега тамъ ваше знаяние. Тука го иска вишегласието, || а като какво ще са разполага съ него, ви казахме, че за сега нѣма да знайтѣ, || чакъ до като ви невидимъ двама на едно да са събирете и (не разберемъ б. р.) какво ще ви бжде работата? и до де ще иде? па сега нѣма и Свобода прѣзъ когото да си описвате маскаралжцитѣ, да ни види Европа и всичка Българія, кои сме нія дѣловодителитѣ дето искаме да венчеемъ отечеството си съ Златна Свобода? тешко ни и горко отъ вашата тамъ помощъ до сега? || наопаки, за законитѣ и печататъ отъ кога съмъ ги заискалъ и като какви трѣбваше да бждатъ, искайтѣ писмото ми отъ 28-ій Октомврій (1870 г. б. р.) общо до всички ви; прѣзъ джура [9]) и друго отъ 25-ій Апр.[10]) до джура пакъ

---

[1]) отъ Л. Каравеловъ.

[2]) тамъ ще видите.

[3]) да вървятъ.

[4]) че се водя

[5]) Неясенъ изразъ на ясна мисъль: Левски не получилъ отъ Каравелова програма, закони, квитанций, печатъ и пр., та безгласно да ги удобри и да ги върне, за да се напечататъ, но приготвилъ (написълъ) ги самъ и ги занесалъ въ Каравеловата печатница да се напечататъ.

[6]) защото —

[7]) Да се чете безъ това „ви" — провинциаленъ изразъ, любимъ отъ Левски: вамъ ви, вашъ ви и пр., който бърка по нѣкога на мисълта.

[8]) споменувате.

[9]) Георги Живковъ.

[10]) 1871 г.

(живкова). сжщитѣ ако имъ нѣма копиетата при Д.[1]) въ Т. Могорели то азъ ги имамъ, ако ви ги не дава Живковъ, и ще видитѣ.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8094.
Арх. т. I, № 6, стр. 26.

№ 25.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Отговаря на три писма. Сърдня дето натяквалъ често за книжата. Не трѣбвало толкова да смъмря брата си въ Плѣвенъ. Псевдонимитѣ трѣбва вече да се променатъ. Намира се въ Тракия, нѣмалъ време сега да го извърши. Следъ 30—40 дни мисли да прескочи Дунава. Тогава иска да обмислятъ за Д. Общи, сега да не бърза да тръгне. Настоява да се преведе Четно ратоване и пр. Още една вина на брата му. Отъ днесъ оставя всичко и тръгва да събере пари. Предложение отъ Живковъ да се видятъ въ Сърбия или Влашко. Безъ отговоръ.

Азисъ Рушидооглу Стамболлу Компанія Ханжнда.
Небооолу[3]).

Азисъ Рушидоолу! Небооолу.

Три писма твой отъ 16. 24. и 25. маія получихъ и заедно съ едно отъ Каршовскы изъ Плоещъ и друго пакъ отъ тамъ отъ Г-на Райче половъ съгласно съ Г-на П. Хитова и съ нѣколко іоще съдѣйственницы, се отъ тамъ.

На първо то Ви[4]): за дѣто сжмь Ви натякалъ за печятътъ, та стѣ ся порасьрдили; || недѣй те ся сьрди намъ, като виждашъ причината; || и ній безъ да знаемъ пишимъ || ти за расписки ты срѣщо печятаныты писма извѣстиса, ако не бждать печатани, и ако неможи ти гы напечята, извѣсте ти ни по скоричко; || ако ли бждать готови, да ся глѣда срѣдство, та да ни ся испратать. Много стѣ на паднали на кжрджшлжкътъ си[5]), || за пръвъ пжть не трѣбвало толкози? аколи

---

[1]) Данаилъ Хр. Поповъ.

[2]) Това писмо не притежаваме въ оригиналъ. Завѣрката на преписа носи подписитѣ на Хр. Б. Загорски и В. Платнаровъ отъ 12.IV. 1884 г.

[3]) Отстрани стои бележка: Отговоръ 13-и Јулія 1871, № 26.

[4]) отговарямъ на първото Ви писмо —

[5]) Сгълчалъ съ писмо брата си за сърднята му къмъ Левски — сравни писмо № 22.

съвсѣмъ ся отричя отъ нашы тѣ работы то е друго. Пъкъ за да си промѣнимъ имѣната[1]), то и безъ тѫзѫ причина трѣбва вѣче да се проминать, защото станаха извѣстни на мнозина души изъ Българско, като е было нуждно да пристава писмата Ви[2]); || Глѣдайте отъ тамъ и намѣстете другы[3]); защото приносящійтѣ изъ Тракіѭ до Ловечь бързаши[4]). Пакъ отъ тамъ ще Ви ся испратятъ. До тукъ на второто Ви[5]).

На третето Ви[6]): За Димитра[7]) сѣга неможя Ви каза нищо; съ второто си писмо щѫ Ви кажя за него; || може подыръ това ми 30—40 дена іоще[8]) до като ся сдобія съ пары, защото азъ като ся улѣсня[9]). мислѭ да дода, да разглѣдами и работы които съ писмо мѫчно се разглѣдватъ. Димитрагу поздравлявамъ братскы, || щото ако ще да върви съ насъ, да почяка за второто ми писмо, || и ще бѫде добре. Казвате ми чи ни сѫмъ Ви отговорилъ за 5/тѣхъ книгы, || кой? Срьбскы ты ли правила?[10]) и нѣкой другъ вѣстникъ? Нали ви отговорихъ какво ни ни сѫ потрѣбни на Срьбскы язикъ, || само за менъ, Да; || нъ другы неможятъ и да откѫснатъ;[11]) затова Ви и писахъ да видити, или въ Одесса, или въ Букурещъ, да се приведать на Българскн || и ще бѫдемъ добры платцы; много быхти направили, ако наскоро намерите кой да приведе Четно ратоване, Полска служба и Ло-

---

[1]) Ако Анастасъ напуща рев. орг., Левски ще промени псевдонимнитѣ адреси за кореспонденция.

[2]) По необходимость показвалъ, или челъ писмата на Д. Хр. П. на мнозина членове отъ организацията.

[3]) псевдоними.

[4]) Левски пише изъ Тракия. Пѫть на пощата е презъ Ловечъ. Плѣвенъ и Никополъ. Не намѣрилъ време самъ да назначи нови псевдоними.

[5]) до тукъ отговарямъ на второто Ви писмо.

[6]) отговоръ на третото Ви писмо —

[7]) Димитъръ Общи, когото искатъ отъ Влашко да му пратятъ за помощникъ.

[8]) Ще каже 30—40 дни по-късно.

[9]) Като се сдобие съ нужнитѣ срѣдства за пѫть, ще прескочи до Влашко да установи тамъ условията (принципитѣ), по които могатъ да му избиратъ и пращатъ помощници.

[10]) Правила за фортификация.

[11]) Други членове на организацията не могатъ да се ползуватъ отъ сръбския текстъ.

горната служба,[1]) тройно ще му платимъ на приводачътъ. Друго писмо пакъ съсъ[2]) сѫщыты отъ узунъ Моратоглу[3]). въ кое то ми пиши пъкъ, че печятътъ былъ вѣче у Васъ и щели стѣ да ни го испратити? Вій ли стѣ му писали незная. Срѣщо Плоешкы ты пысма, като пишѭ, вій вѣче разбирати какво ми са писали. [4]) Кѫрджшлѫкъти има да ся сѫди и за друго: намирамъ и въ Тракіѭ единъ листъ отъ печатаныты писма, [5]) далъ го Кьрд. [6]) на единъ мой пріятель, безъ да го знае до колко ми е приятель || и казалъ му да ми не обажда че му е дадено, а да го дава тукъ таме да го читатъ? вижъ, като за какъ зима тія писма,[7]) па какъ да му пишѭ? това писмо отъ рѫкѫ на рѫкѫ пада на другы посвесенъ мой приятель и скѫсва го. Ни са зима ли ся [8]) че има да ся отговаря за сяко листо? Оставиго за сѣга. [9])

За принасяніе на писмата ни човѣкъ, ще нарѣдимъ, като се сдобіемъ съ пары, || и то може твърдѣ скоро да ся нарѣди; и друго и друго. До сѣга мѫчно ми бѣше за всичко защото се парыты ми ся прѣчили; а отъ днесь оставямъ другыты работы малко слабо, та ще обьрна внимание за пари; || мѫчно? нъ нѣма какво да ся прави? Я кырава я морава ще бѫдѣ. [10])

Ако е у Васъ печатътъ глѣдайте поскоричко на какъвто вѣче начинъ.

---

[1]) Сръбско военно рѫководство.

[2]) Пристигнало съ сѫщата поща, заедно съ писмата на Д. Хр. П.

[3]) Кършовски.

[4]) отъ отговора, който дадохъ на писмата отъ Плоещъ, ще се сѣтите какво ми бѣха писали.

[5]) Печатното окрѫжно отъ 10 мартъ 1871.

[6]) Кардашлъкътъ ти (твоятъ братъ).

[7]) Тѣ сѫ заплашителни и се даватъ само на посочено чорбаджийско лице па се откупи съ фиксирана парична вноска срещу смъртното наказание, ако нехайствува или изневѣрява на народното дѣло. Левски дава на чорбаджията единъ листъ, но само да го прочете и да го върне назадъ (Ср. писма №№ 16, 17, 18). Братъ му на Д. Хр. П. взелъ това писмо не по назначението му и го разпространявалъ като просто агитационно писмо. А единъ екземпляръ отъ него, попадналъ въ рѫцетѣ на турската власть, щѣше да обвини революционната патриотическа организация като терористическа.

[8]) не се ли догажда, не се ли стрѣска.

[9]) да не му пише и да не го сѫди повече.

[10]) или кяръ (печалба), или смърть — гробъ, морава.

Забравихъ отъ горѣ да Ви бѣлѣжѫ, какво и копіето съ писма та заедно получихъ; отъ писмо то за кърджшлжкътъ Ви отъ Вази. [1])

Живковъ писалъ въ Търново на неговыты пріятелы, чи ако ма узнаятъ де съмъ или да ма видатъ та да ми кажѫтъ да отида въ Сърбіѭ или въ Влашко и тамъ да ся срѣщнемъ? така ми пишять.

Като нѣмамъ отъ него писмо сѣга му и не отговарямъ. [2])
20. Юнія. Тра.

Асланъ Дервишооглу.

Писмото ви получихъ на 19. Юнія.

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 7, стр. 765.
Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

№ 26.

Левски до Ив. П. Хр. Кършовски.

Самопризнание на Левски, че билъ най-простия между емигрантитѣ въ Влашко. Работитѣ имъ го смутили и върналъ се да работи по свой умъ. Който иска нека се причисли сега. Затова не имъ писвалъ отъ 25 априлъ. Недоволство отъ забиколни упреци. Трѣбвало чистосърдечно да си показватъ грешкитѣ единъ на другъ.

За Г-на Крьшіовски
Въ Плоещъ.

Пріето тукъ на 12 іуліа 1871
Т. Могур. Д. Хр. Поповъ.

Любезный ми Кършовскый!
Въ Плоещъ.

Питате ма коѭ е причина-та дето нисьмти писаль! Ако си съобразенъ и ти съ Райчово-то[3]) писмо на което отговарямь въ едно врѣме съ вашето, глѣдай какъ отговарямь на него писмо.[4])

---

[1]) Заедно съ другитѣ писма, Д. Хр. П. изпратилъ на Левски копие отъ онова писмо, съ което гълчи брата си Анастасъ П. Хиновъ въ Плѣвенъ.

[2]) Деликатенъ намекъ къмъ Г. Живковъ — по-после регентъ на България — да кореспондира направо съ Левски (чрезъ Д. Хр. П.).

[3]) Райчо Поповъ.

[4]) гледай да прочетешъ него писмо.

Брате! Тамкашны-тѣ ви работи като ма смутиха, и за менъ друго нѣмаше кво, защо-то азъ тамь мѣжду всичкы ви бѣхъ най простиатъ! || и съ думи нѣможахмѣ да са разберемь, || тогава мойѫтъ пѫтъ беше да си са върна за въ Българско и да си работимъ както ни стига умътъ || че отъ васъ кому-то са хареса да върви съ насъ, той ще ни са обади и ній ще го пріемемь || това іе причина-та дѣто никому не бехъ писалъ отъ 25 Априлий || до тогава, като съмъ былъ писвалъ на Живкова то са разбира че до сичкы ви съмъ пысвалъ! Ніе ли това така! Отъ сега нататакъ іе друго! Кой-то иска да върви съ насъ, той трѣбва да ни са забележи и законно,[1]) да дойде при насъ.

Приписватеми, какво въ очитѣ си гридѫ-тѫ ни[2]) пакъ косамъ-тъ, въ вашытѣ очы виждамь по лѣсно! Ти ако искренно ми казвашъ отъ горе на пысмо-то си: Любезный ми брате! то тогава ни трѣбва таквосъ: бутани, и забикалкы! нъ кажи това и това тіе грешка! та да са поправа ако съмъ чистъ човекъ! както и азъ за вашы-тѣ най-малкы криволици, или по добре да кажя неразборій ни гы замълчавамъ! За Отечество работимъ Баіо! кажи ти мои ты[3]) и азъ твой ты[4]) кривицы, па да са поправиме,, || и се да си вървимъ іедно! || ако ще бѫдемъ хора.

В. Ль-кій.

Юнія 20 изъ Бъл. въ 1871 г.[5])

Писмото ви отъ 1 Юнія получихъ.

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски. Кн. I, № 4, стр. 29.

---

[1]) Да се обяви по реда си че е съ насъ и законно да дойде при насъ.

[2]) не видя.

[3]) кажете моитѣ кривици.

[4]) и азъ да кажа твоитѣ.

[5]) Годината е поставена не отъ В. Левски, а отъ Ив. П. Хр. Кършовски.

№ 27.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Върху заповѣдьта да не отварятъ писмата му въ Ловечъ. Отъ що се явили раздори между емиграцията въ Влашко и какъ той избѣгва това зло въ България. Всѣкой трѣбва самъ да знае мисъльта си и като я приематъ съ болшинство на общото събрание ще отговаря за последицитѣ отъ нея; ако приематъ чужда мисъль, ще се подчини, ще изпълнява най-грижливо, но не отговаря за авторство на мисъльта. Занапредъ трѣбва да се гласува срещу писменно подадени мнения. Противъ празднитѣ кореспонденций. Всичкото му време отива за събиране пари. Пристигане на Д. Общи. За нѣщо писано въ в. Румунулъ: грешка на брата му. Какъ да се събератъ пари отъ богатитѣ българи въ Влашко.

Азисъ Рушидоолу. Небоолу![1])

Въ писмото си на Мурадооглулара[2]) 21. Маіа давате[3]) имъ бѣлѣжка защо да ни отварятъ мисмата?[4]) ами да чякатъ кога дода азъ да гы отвора(тъ), || чи тогава?[5]) Кое то ние право казвате;[6]) и азъ казвамъ че ни е право, защото ни вър(ш)ѭ нищо до кѫтто имъ не прѣстава; || а ето защо имъ сѫмъ казалъ, да гы ни разпечятватъ: за еднѫ само думѫ, което значи лозинкѫ, и това само азъ трябва да го знаѭ; което е ключъ на тайнѫтѫ, съ тяхъ на едно?[7]) Нее ли за тяхна здравость?[8]) и знаяли въ кое писмо ще ми забелѣжи ти таквозъ нящо![9]) Казвати пакъ: чи щомъ додатъ отъ Васъ писма трябва да Ви се отговори, макаръ ма нѣмало;

---

[1]) Отъ горе отбелязано: Пріето тукъ на 4 Авгу(стъ) 1871. Т. Мѫгурелле, отговорь 9 Ав. 1871.

[2]) Маринъ п. Лукановъ, председатель на комитета въ Ловечъ и подпредседатель на Ц. Комитетъ въ Българско, който има седалище въ сѫщия градъ.

[3]) правите.

[4]) защо да не отварятъ писмата.

[5]) ами тогава?

[6]) казвате нѣщо, което не е право.

[7]) лозинката е ключъ на тайната, бива ли заедно и тѣ да го знаятъ?

[8]) не е ли по-сигурно за тѣхъ самитѣ да не го знаятъ?

[9]) и зная ли въ кое писмо ще ми съобщите нѣщо тайно да заповѣдамъ, само това писмо да не отварятъ?

|| а какъвъ ще бждѣ тоя отговоръ когато тѣ по мое разглед-ване сж,[1]) || може, криво (да сж б. р.) отговорили и азъ захващамъ да пишж другъ отговоръ не съобразенъ съ тѣхнійтъ? || тогава какво правите Вій тамъ, а тукъ какво става? || не е ли подобро като ся сберемъ и както ся намѣри за подобро така да стани![2]) До сѣга така като ся вървели работы ты ни,[3]) се слепи не смѣ ли гы раждали! || въ Влашко ни сж ли тія причинити, дѣто днесь работатъ задружно, пакъ утрѣ захващатъ да ся нападатъ! Азъ несжмъ съгласенъ въ такова нѣщо[4]) съгласенъ сжмъ тогава, когато понапрѣдъ смѣ разглѣдали, че вишегласіето като не одобрява мненіе то ми! то, тогава турямъ се да работа съ тяхъ заедно съ сичкы ты си силы![5]) нъ пакъ неподписвамъ че азъ сжмъ го избралъ за така да бждѣ?[6]) пжкъ то ако излѣзи на добро, то е на вишегласіето; || и зло ако е, пакъ на тѣхнж отговорность остава; || мене ма нѣма тамъ || защото не подписвамъ, || а и не развалямъ като е по вишегласіе; || длъжность ми е да работа и азъ съ него; (съ вишегласието б. р.) || нъ като ся одобри моето прѣдложеніе отъ вишегласіето, тогава сжмъ въ отговорность на злото; || и нека чернеж (тогава б. р.) азъ прѣдъ народътъ.

Отъ сѣга за напрѣдъ въ другъ по правъ пжть трябва да са трьгни; като, кога то има да ся дава мненіе врьху някож работж, или за отговоръ на някой поважни писма, трѣбва сѣкы, който ще дава гласътъ си, и да бжди въ работжтж! той по негово избираніе, трябва да даде копіето си въ централнійтъ комитетъ;[7]) и отъ тамъ ще ся зема вишегласіе то; || и тогава никой съ никого нѣма да ся припира, и да раз-

[1]) когато съдържанието на тия писма и отговорътъ, който се иска на тѣхъ е само отъ моя компетентность?

[2]) не е ли по-добре, като се върна азъ самъ въ Ловечъ и да се сберемъ цѣлиятъ Комитетъ и каквото намѣримъ за добро да отговоримъ?

[3]) като сж вървѣли безъ редь (всѣкой да не знае иерархически своята компетентность, своята властъ).

[4]) азъ не мога да допустна подобенъ редъ на нѣщата.

[5]) ако моето мнение не получи вишегласие, азъ пакъ се подчинявамъ (работи съ всички сили въ полза на решението на мнозинството).

[6]) Но не подписва, че е гласувалъ за решението.

[7]) нека всѣкой споредъ своето убеждение да даде писменно мнението си.

валя; като е подписалъ че по вишегласіето ще работи; || пакъ кому то не стига умътъ да рѣшава,[1]) а иска да бѫдѣ и той въ работѫтѫ, тогава трябва да подпиши занѣкого, на когото ся по вѣр(я)ва, чи каквото ся извьрши ще бѫдѣ склоненъ на неговото.

На другы ты Ви двѣ писма заедно съ П. Хитовото отъ Бял Градъ 3-ый Јунія и друго отъ Д. Ценова отъ 15-ый Јунія изъ Букурещъ. На двѣты ти писма едното надписътъ до Муратоoглу, другото на мене; и въ двѣты си пишишъ ни защо си ни улѣснимъ хора за прѣнасяніе и донасяніе писма почѣсто; || това смѣ го приказвали и нія отъ когато стѣ го заказвали и вія, || а съ какво ся наряждатъ хора; нали съ пары! || пѫкъ до сѣга сми вършили безъ пары, и сѣга смѣ пакъ безъ пары. || Или ще кажи ты, съ колко пары ся нарѣждатъ такыва хора! Не; || ако само работѫтѫ е за тія хора, да ся нарѣждатъ, па да зимами и да даваме само съ голи кориспонденцїы, дася питами, вій какво мислити, а ній какво правимъ? то е лесно; || нъ подиръ алекымъ селямъ и още има работы които трябатъ по напрѣдъ отъ това; || ни смѣ Ви и поминали затяхъ работы, защо то като нямами пары, ній мълчимъ.

Я чюйте! какво ще ви кажѫ: видимъ всичкы че безъ пары ты нищо нѣма да направимъ. Отговоръ на първы ты Ви писма, и сѣга пакъ Ви казвами че, турями ся вѣче да търсиме пары ты подъ какъвто начинъ вѣче можемъ. Искамъ да кажѫ, чи като ся турями чисто на тоя пѫть ни ще можемъ на времѣ, нито да получавами писма, нито да Ви испращами, || защото, както Ви казвамъ по горѣ, докато ся не съберемъ да разглѣдвами писмото Ви неможе да Ви се отговаря. решително.

Съ Димит. Общій получихми писмата и печятътъ; || печятътъ е въ всичко добръ, само левътъ нѣма корона, || защо така? ако е збъркано трѣба другъ да ся порьчя. Белѣжити ни нѣщо, дѣто прочитамъ въ вѣстникъ Ромунулъ, отъ 16-ый Јунія, земено отъ другы Вѣстн., || тое грѣшка тамъ отъ Васъ пропустнато и паднало е на Турското правителство въ рѫцѣ, || или е отъ кардашлъкътъ ти да е далъ на нѣкадѣ да четатъ, какво то е далъ на единъ карловецъ, и му рѣклъ да го дава тукъ таме да четатъ и раздрьнкало ся бѣше.[2]) Пи-

---

[1]) да има самъ убеждение и мнение.

[2]) Сравни писмо № 24.

тамъ Ви! колко листа ся напечятани, колко стѣ ми испратили, и азъ да Ви кажѭ колко сѫмъ получѭлъ, отъ тамъ ще ся види грѣшкѫтѫ. Димит. Общій иди отъ тамъ безъ пары съ 30 гр. па и азъ като сѫмъ безъ тяхъ, разбира ся вѣче какво ще правимъ. За панаіотовоту писмо ние [1]. нуждно да Ви описвамъ съдържяніето му, чели стѣ го. Сѫщо и отъ Д. Ценова изъ Букурещъ.

Сичкы ты отъ Васъ писма пѣть съ П. и Д. Ценову, получихгы съ печятътъ наедно на 30-ый юній. Срѣщу отговоратни на Плоешкити писма, и вія отъ вашѭ тамъ стърнѫ, като членове на тайното ни Правителство, (и) съгласни съ нашето вишегласіе тукъ, да имъ искате решителенъ отговоръ, или съ насъ, или не! защото на неразбрани писма каквото имъ бѣше нацапано безъ разсѫдъ писмото, нашитѣ тукъ членове четѫтъ, и дреми имса; на такова писмо и като ченіймса ще [2]) да отговарятъ. Като получитѣ отговоратъ имъ на писматани, зиметѣ и вія тамъ копіе; за сякакви дирни случки.

Пріеметѣ поздравленіетоми, и Братски ви целувамъ всички членове тамъ на Тайнотони Пр. Пра. въ Бъл. Особно и въ кѫщата ви на Г-жа Екатерина и пр.

Вашъ братовчетъ. Асланъ Дервишоооглу.

871
Юлий 6. изъ Тра.(кия р.)

Като щомса здобія съ 60—70. хиляди гр. ще дода тамъ, и тогава има много работи да са свършѫтъ, и други да са туратъ наретъ, за сега ги замѫлчявамъ.

На влашкитѣ (ни) чіорбаджій! които даватъ съ дума, кой 1000, кой 2000, кой 3000. хиляди желтици, нъ тогава, когато видатъ! . . .[3]) || ка(же)те имъ, чи тѣхнити и милионъ жълтици, нѣкаси бѫдатъ тѣхни тогава; || когато ній днесъ се излагами[4]) въ най голѣмити опасностьти, даги сабирами по 20—100 и 1000 гр. и не искатъ да знаятъ на (за б. р.) днешнити Юнаци като мрьтъ по тія пари, докѫтто ги сѫбирѫтъ, и си нариджѫтъ работата! || дощи денъ, и тія Юнаци, да не искатъ и да чуятъ за такивато чіорбаджій, на които са по мили 1000-та гр. отъ

---

[1]) не е.
[2]) не имъ се ще.
[3]) че е готово и почва възстанието.
[4]) Отъ горе писано днесъ и заличено.

Българскити Освободители дето мрътъ ката день. Кажете имъ да го запишѫтъ. Отъ Одесса никакжвъ отговоръ на нащитѣ писма? ами (и) отъ Киселски?

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 8, стр. 766.
Н. Б. II Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

№ 28.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Упреци по отношение на влашкитѣ българи. Нѣма време да иде при тѣхъ да се разберать. Жално му е дето още не му подавать рѫка за работа. Намекъ, ако се сдобие съ пари, да извика Каравелова да издава в. Свобода въ България и да подкрепи дѣлото. Ще извести, кога самъ ще дойде въ Ромѫния.

Азисъ Рушидооглу!

Писмото Вы получихъ въ което ми бележите чи стѣ получили писмата ми отъ 20 іунія || имате и другы отъ 7 іулія 2. Едно за тебе другото за Д. Ценова, || като щомъ стеги получили мисла Д. Цѣновуту и първы-тѣ за Райча и Кършовскы, да сти ги изпратили. Отъ тія хора казвате и вія какво отъ кожята имъ царвули ни ставатъ; || наистинна както са утивали до сега ако тъй отиватъ до край то намѣсто да ни помагатъ тій ще ни позбъркватъ безъ да са осѣщатъ. Това самъ имъ писвалъ и копіета имъ държя за бялъ дѣнь...! Голѣми прѣчкы и убыйства са на работитѣ ни минали, и за напрѣдъ такыва хора, пакъ казватъ и азъ съмъ Българинъ!... Срѣщу такивато както даватъ мненіе нашы-тѣ Ловчалій да ся излъжятъ веднашь и да имъ неподаваме вѣче рака? Збращемъ са и доказа ща ви, щото да го има сѣкы за най първа бележка която ще му чисти пътъ-тъ за дѣто саіе той наканель пакъ || и по мненіе-то на Л(овчалий) никакъ не върви!... дано намѣряхмѣ случяй да приказваме лично, та сѣкы да земеше бележка щото да ни пропада въ работата си (съ б. р.) никого съ какъвъ-то и да ся туря (въ работа б. р.) па макаръ и да не постоянствовалъ. Писма-та ми са такива кога пишя да гы неспирате! || днѣсь ви са виждатъ за безполѣзни тый мой лжжя?[1]) а за утрѣ ще ни бѫдатъ фактъ срѣщу такивато непостоянни, или неразбранны отъ кой-то

[1]) виждатъ ви се като моя измислица.

утрѣ може да пораcте противо-положна партія намъ! || като отъ днѣсъ забележатъ [1]) че ный смѣ гы лъгали и не смѣ гы щели въ работитѣ си. Тій ще намиратъ хіляди причини тогава за дѣто днѣсъ имъ бъркало работата. Слѣдователно срѣщу такава отрова, днѣсъ го върши, [2]) па утри да мълчи. Вій Г-нъ Азиссе! добре имъ пише-те: ако иматъ нѣщо важно нѣка ми пишять, а да дода ни можя, не чи нищя.

Поздравѣте гы іоще отъ менъ какво че міе жялъ [3]) за дѣто іоще не ни подаватъ ръка въ работа-та ни? дали защо-то си работимъ чисто Българскы, и не искаме вѣче да са водимъ по-нѣкого извънъ Българско? като така саіе и одобрило отъ више-гласіето, || и пакъ по вишегласіе, което ни са ареся отъ одвънъ, пріймаме го, || а на думи ни са основаваме ни за единъ дѣнъ да чякаме. Азиссе! поздравети и Кара-вѣлова, || какво (кажете му че б. р.) ако съмъ живъ скоро ще го викнемъ да са провикне съ Свобода [4]) съ насъ по нашето мненіе въ Българско. Съдрьжяніето на пысма-та ни ваши и наши дѣ са пары-тѣ? [5]) || много мъчно са сега добыватъ! а особенно ній да гы търсимъ; било іе лѣсно прѣди 10—15 години; [6]) || и пакъ ще гы търсимъ че какво-то Богъ даде. Прѣдложелсамъ на нѣкой другы отъ чорбаджійтѣ отъ най-добры-тѣ, нъ много мъчно щътъ пожертвоватъ || и то колко? а чи ́трѣба да дода (въ Влашко б. р.) тъй и безъ друго || и щомъ са улесна ще дода || като по-напрѣдъ ви пышя за дохожданіето ми какъ ще бъде.

871. юлія 27. Филибе.

Дервишіооглу Асланъ Ефенди.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8014.
Арх. т. I, № 10, стр. 33.

---

[1]) твърдятъ.

[2]) днесъ му нагoвори всичко.

[3]) жалъ ми е.

[4]) в. Свобода, редактиранъ отъ Л. Каравеловъ.

[5]) Твърде несигурно съзидана фраза. Става почти невѣроятно да се долови сѫщинската мисъль, която се крие въ нея. Съдржанията на писмата ни ваши и наши (заплашителното окрѫжно за пари, печатано въ Букурещъ, и специалнитѣ писма, съ които го придружава Левски) е ясно, добро, внушително, но не действува пакъ: не носи пари. Де сѫ паритѣ?

[6]) Бдителността на турската власть сега се е усилила и страхътъ у хората — доброволно или насила да подпомагатъ парично революцията — се увеличилъ.

№ 29.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Праща две писма за Ломъ и Пиротъ. Да се държи тайно отъ българитѣ въ Влашко, които не сж организирани по уставъ Тѣ сж безъ гаранция (не могатъ да бждатъ смъртно наказани, ако престжпятъ.)

Прибавка.[1])

Г-не! Приближете[2]) съдрьжяніето и на двѣте писма точно и да ги испроводити въ Ломъ до Г-на Хр.[3]) вашіятъ съгражданинъ, който пжкъ отъ тамъ ще ги припиши и ще ги испроводи за Пиродъ и другаде; || приказвалисми, пишете му и пакъ; щото като са разглѣдатъ тамъ и другаде, дето е испратилъ, добре! да ни забелѣжятъ чрѣзъ васъ въ кратко какво имъ аресва, какво не. || нѣка ни пишжтъ чрѣзъ васъ защото е по сигоръ и по за скоро. || дайте си и единъ знакъ за зимани и давани. || Имената имъ, и мѣстото имъ де работатъ тій! нѣма да обаждатѣ на вашитѣ отъ влашко членове, защото мисла да нематѣ іоще съставенъ Оставъ. който да награжда пристжпникжтъ, въ сжщіятъ часъ съ смърть || отсвѣнъ то![4]) отъ тука іоще вишегласіето ни дава дума да ви са кажи такова нящо![5]) защото глѣдатъ ката день отъ тамъ работи, днесъ наредъ, утри безъ редъ, други день никаквата, || и сичкіятъ святъ имъ научи какво сж работили и де са іоще мислили.

Сжщіятъ Дервишоогглу.

за Рушидооглу Ӑзиса.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8015.
Арх. т. I, № 12, стр. 36.

---

[1]) Към изпращанитѣ две писма.
[2]) препишете.
[3]) Савчовъ?
[4]) освенъ това.
[5]) комитета още нѣма решение да се разкриватъ подробности по тайната организация.

№ 30.

Левски до Сливенци.

Да събиратъ пари, и чорбаджийтѣ, които сѫ безучастни въ народното дѣло, да убиватъ. Десятъкъ за събирачитѣ.

Вище чрѣзъ Вашитѣ тайни юнаци за Пари! отъ недобри, т. е. чіорбаджіи еедници и ненародни, които не искатъ да зематъ участіе въ народното дѣло, а предаватъ — тряба и да сѫ убиватъ съ врѣме.

Юнаците отъ дето зематъ Пари, тряба да се изважда десетокътъ отъ Парите да имъ са разделя, а другитѣ да оставатъ въ касата.[1])

Ас. Дер. Кѫрджялж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8090.
Арх. т. I, № 9, стр. 32.

№ 31.

Левски до Маринъ п. Лукановъ.

Въ отговоръ на оплакванията имъ, че нѣма начинъ да се сдобиятъ съ пари, съобщава, че и тамъ, дето е сега (Тракия), опитватъ съ добро или зло да направятъ отстѫпчиви чорбаджийтѣ. До сега опитътъ не сполучилъ. Писалъ въ Пазарджикъ и София, подканилъ ги да измъкнатъ пари, за да купятъ орѫжие отъ Узунджовския панаиръ. Предвижда ненадейна революция споредъ в. Турция отъ 20. VII. Да пишатъ въ Лѣсковецъ и лѣсковчани да се отнесатъ писмено по-нататъкъ за сѫщата цель.

Г-да Братія Муратооглуларь![2])

Въ първы-ты Ви и сегашны писма нали опира сѐ въ парж-тж! отзавчера нарѣждахмы и ній на едно мѣсто та дано

---

[1]) Тая записчица, безъ дата, запазена въ Сливенския архивъ и отнасяща се, навѣрно, до Сливенъ и околноститѣ, трѣбва да се пада въ лѣлото 1871 г. Тя стои въ свръзка пакъ съ печатното окрѫжно отъ 10 мартъ 1871 г. Тя е и най-капиталния документъ за терористичнитѣ похвати на Левски, писана съ собствената му рѫка и безъ всѣкакви забикалки. За отчаянието му, че съ добро пари не се събиратъ, личи и отъ по-преднитѣ писма № 25 и 28.

[2]) Това писмо притежаваме въ копие съ почерка на Ив. Драсовъ, секретарь на Ц. Комитетъ въ Ловечъ, за дето е и отправено. Отъ Ловечъ, въ преписъ, то е било препратено въ Т. Магорели на Д. Хр. Поповъ, който го и запазилъ.

прокопцами; нъ за злж случкж! отъ гдѣ мя огади правит(елството) та не улучихми.[1]) Сега пакъ кроимъ на други две три мѣста, че дѣто получимь. Отъ тамъ каквото свършимь, ще додимъ пжкъ кждѣ Васъ като понапрѣдъ ще ви явимъ да имате преготвено мѣсто за 3—4 юнака; || тогава ще пишите и Сава[2]) да доди. || до 10—15 дни колкото за единъ хлѣбъ дано намѣряше въ Плѣвенъ. || тукъ има единъ планъ, който ся отнася само до насъ.

На 24 юлія съобщихъ писмата Плоешкы изъ Букурещъ Д. Ценовоту и Азисово-то отъ 6-ий юлия, на Пазаржичани Софіянцы и отъ тамъ нататъкъ || въ друго мое писмо съ тѣхъ заедно,[3]) и имъ казвамъ да ся събержтъ всичкы-ты и който отъ тѣхъ иматъ довѣріе въ чорбаджийты като въ файзлій, чяфути, турцы, Българы и пр. да вдигнжтъ кой колкото може || и ній отъ тукъ ще глѣдами по чисто народно съ писмата[4]) и печятъ-тъ, да съберемъ поскоро еднж суммж да отидемъ на узунджово дано ся снабдехми отъ какво годѣ оржжіе. Прѣди панахыратъ нѣкой день по-напрѣдъ ако (се) сдобияхми съ пары-ты, то може да ся отиде и въ Цариградъ, за да искарами и Американска.[5]) Приписвамъ [6]) имъ и още да гледатъ какъ-то и да е, защото предвиждамъ ненадѣйна Революція, спорѣдъ както ще видите въ весникъ Тур. (Турція) въ притуркж-тж отъ 20 юлія. Еничерско-то въстаніе почнало, || сжщо дане бы ся съединили одескый-тъ и плоескый-тъ комитети и да преминатъ[7]) като ни глѣдатъ донейдѣ че все ся готвимъ и пакъ нѣма ничто.

Отъ двѣте което и да ся случи нито противъ него, нито смѣемъ да сѣдимъ съ сгжрнжти ржцѣ, || та да го имате и Ви прѣдъ очи || и направете така както пишя на Пазарджичани и Софіянци, || пишете и Ви сжщо-то отъ Васъ нататакъ: както въ Лесковецъ, тій нататакъ [8]) и прочее. Прѣди което ако направять да ни извѣстять. || та комуто ще повѣрать пары-ты да гы донесе на Узунджово, да му дадемъ отъ тукъ единъ знакъ,

---

[1]) Опитътъ на Левски да измъкне пари отъ чорбаджий не сполучилъ.

[2]) Младеновъ, родомъ отъ Тетевенъ.

[3]) съ горнитѣ писма заедно.

[4]) Печатното окржжно отъ 10 мартъ 1871.

[5]) Малка печатна машина.

[6]) предписвамъ.

[7]) неясна мисль.

[8]) и тѣ—лѣсковци—да пишатъ по-нататъкъ.

по който ще го познаемъ тамъ, че е нашъ човѣкъ || и отъ колко часъ-тъ до колко и на кое мѣсто да ся яви, и до като невиди стокѫ-тѫ да не дава пары-ты.

Сѫобщете отъ тамъ и на Азиса[1]) какво сьмь писалъ изъ Българско, та да пише по скоро и той на Ломь и отъ тамъ въ Пиротъ. На такыва пары лесно можемъ да посрѣшнемъ лихвѫ-тѫ по много начина: (Защото нѣма отъ друго мѣсто отъ гдѣ) || пѫкъ като ся земе стокѫ-тѫ вѣче ще остане на моя грижа да ѭ разнесѫ || и пакъ ще й сѫберѫ пары-ты; че ако имами врѣме още да гы държиме, то ще купувами до като гы държатъ вѣче у насъ.

Вашъ Дервишолу Асланъ.

871 юлий 27-ый Филибе.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8013.
Арх. т. I, № 11, стр. 34.

№ 32.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Порѫчка Д. Хр. Поповъ да пише на Ф. Тотя сѫщото, което Левски е писалъ на Панайота. Праща два уставо-проекта за Ценовичъ и Каравеловъ. Да препише единъ екземпляръ и да го прати въ Ломъ, а отъ тамъ да го пратятъ въ Пиротъ. Ще мине самъ иска, да му означатъ (опишатъ) единъ вѣренъ човѣкъ въ Пиротъ. Едната отъ тритѣ пушки, които е купилъ Д. Хр. Поповъ, е вече въ Плѣвенъ. Иска хиляда куршуми. Съобщава, че Ангелъ Кънчевъ е вече при него.

Азисъ Рошидоглу! Небоолу.

Спо(ре)дъ както виждашъ, е, и на Васъ, както пишимъ на Панаiота, сѫщото ще пишитѣ отъ нашѭ стърнѭ, и на Ф. Тотѭ. Пращаме Ви два закона, единiятъ на Васъ, и за Ценова въ Букурещъ, глѣдайте хубаво, което ни намирате задобро, туряйте белѣшка, па iоще и какъ! || съ една дума, каквото намирате за добро да са отътури, или притури, белѣжете на кратко, и ясно. Като и ще прибързовате та даниги[2]) испратити, || щото Ц. Комитетъ, повишегласiето на сичкити Членове, а най повѣче ще глѣда вишегласiето въ Българско, и ще го проводи даса напечята. Другiятъ законъ ще прово-

[1]) Д. Хр. Поповъ.
[2]) да побързатъ да му ги изпратятъ.

дите на Г-на Каравелова. Задлъжявате са іоще, Вій като (го) прегледате добре въ Т. Ма. да го проводите и на Ломъ, пжкъ отъ Ломъ даго испроводатъ за Пиротъ и дето познаватъ іоще. За подобрѣ, ще напр(ав)ите трудъ, сжщіятъ законъ даси остани при васъ, пжкъ да припишити отъ него другъ, по сжщите наши точки и той да са испрати. Питайте отъ Ломъ дави забележѭтъ името и презъ името, на някой отъ най добрите ни членове въ Пиротъ, като му опишѭтъ и физиономіята и годините точно, || защото подиръ дългото ни обикаляніе ще миним и отъ тамъ; || на сжщіятъ Членъ, въ Пиротъ, тряба даму са предизвѣсти отъ Ломъ. Белѣшкити за въ Пиротъ като щомъ Виса прат(ят)ъ отъ Ломъ, Вія ще глѣдате да ги испроводите по скоричко до Моратоогулларж[1])

Іоще за малко времѣ Ви оставаме длъжни за печятатъ, и на Каравелова, за печятаніето, на писмата.

Тритѣ пушки вѣче стѣ купили, нъ като нямаме іоще пари! || то ще Ви мола баримъ за едната която е въ Плѣвенъ даѭ снабдите съ хиляда коршуми, и даѭ задържите іоще двѣ или три недели, || надявамса до тогава дано са улеснѭ, и дави прата парите, іоще, и съ лихвата на парите заколкото време ѭ дрьжитѣ. И сега мі е много нужна, защото някакъ по съ живо сьрце (ще) отвождамъ по пжтѭтси, || може би да ми откупи нейде и животатъ іоще веднжжъ! || нъ какво ще права когато засега іоще нямамъ.

Съсъ законатъ, отъ сякаде, Вія, и Ценовъ, прибьрзвайте даниги испратите въ Ловечъ съ сичките имъ белѣжки.

Братовче! отъ сега вѣче А. К. остава съ мене на нашжтж работа, и докрай.

Асланъ Дервишооглу.

Приимете сжрдечното поздравленіе, и пренесете сжштото и на сестра си Г-жа Катерина, от Вашіа пріател.

А. Кжнчевъ.[2])

Бжлгарско 29 септемврій 1871 год.

М. Сб. кн. XVI и XVII, № 9, стр. 768.
Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.

---

[1]) Въ Ловечъ.

[2]) На обратната страна стоятъ бележки отъ Дан. Хр. Поповъ:—На 4/8-врія (октомврий р.) писахъ на Хр. Савчевъ въ Ломъ и пратихъ му чрезъ Т. Бедоровъ писмото съ законитѣ. Отговоръ на кжсо 3/8-врія (Окт. р.) 1871. На 5/8-врія писахъ на Ф. Тотя. На 22/8врія писахъ повторомъ на Хр. Савчевъ и на Хр. Бедоровъ въ Ломъ.

№ 33.

Левски до Панайотъ Хитовъ.

Възразява на редъ негови мнения, напр., че е било време да се бърза съ възстание, че имало страхъ отъ Русия и пр. Всички воеводи трѣбвало да си бѫдатъ при народа, да го приготвятъ за бой и да го пазятъ, да го учатъ на редъ и пр. Предупреждава го, да не води преговори съ никакви чужди народности безъ съгласието на рев. организация, осѫжда го, ако иде да се бори съ босненци и херцеговинци, преди да е отдалъ живота си за дѣлото на своя собственъ народъ.

Свободолюбивіи побратиме!

Почитаемото ни Ваше писмо отъ 30-ый приехме; || найнапредъ казватѣ че общото положеніе въ Европа принуждавало Ви да ни питатѣ за Вашето мнебіе даліе умѣстно. || — и понадоло излагатѣ въ кратцѣ това Ваше мненіе.

Нашіятъ по настоящій отговоръ е слѣдующій: дето казватѣ чіе времѣ вече да потьрсимъ и ній своето право, защото господарите ни нищятъ нивга да ни го даржѫтъ сами, отсвѣнъ ако сами си го не вземемъ — то е тѫй, и това наше убежденіе накарало ніе да са заловимъ въ работа.

По надоло казватѣ чи ако са ній забавимъ, боитесѫ чи ще подпаднимъ подъ други по якь господарь,[1]) || и тогава щяло да бѫде всичко кѫсно. — На това Ви отговаряме чи не трябва бързаніе, || защото отъ 8 мѣсеца време е, откакъ сме сѫ заловили да си работимъ по чисто Български въ Българско, || и да ся не облягами на вънкѫшни думи, отъ Българи, които живеятъ изъ вънъ Българско, || което всичко тяхно до сега било се лъжѫ. . . || па іоще и опитъ ни показва чи бързата работа излиза ялова; || а страхѫтъ, чи може да ни завлече поякъ господарь, е май неумѣстенъ, защото е страхъ отъ много години у насъ та нѣкаго[2]) потърпимъ іоще малко времѣ; || ній сто пѫти по много бързами отъ Васъ, защото пѫтьѫтъ ніе изъ Българско, изподъ Баюнетитѣ неприятелски. || въ 3-то Предложеніе казвате, че ниможимса приготви нивга както исками, и чи нашите богати ни би взели участіе до де не видатъ нѣща важни; — Съгласни сме съ Васъ чи нивга не можимъ са приготви както другите сили; || нъ по много сме

---

[1]) подразбира Русия.

[2]) та нека да го търпимъ.

приготвени отъ Другите въ Духатъ, и естественната сила на Народатни, който е готовъ вѣче, и чяка на първіятъ знакъ и Т. Ц. К. щомъ като му са даде; || нъ и твърде сме убедени чи тряба поне толкова да са приготвимъ, колкото е нужно да са предвиди една добра сетнинѫ въ предпріетието ни, || защото въ нищо не приготвени, ще има сетнина нищо, и никаква! Въ 4-тото предложеніе казвате, че най-главното е да са приготви и вътри; || а Васъ питаме: народъ да са приготви за бой, сами може ли да са приготви? || или трѣбва главатарите му повѣче и по сигорно да го приготвѭтъ? || като тряба и секи день да са намиратъ между него, || да държятъ редъ, и тишинѫ, || іоще, ако би са случило и нѣкакво издайство въ непріятелски рѫцѣ! . . . да го зематъ назадъ? Не Брате! Приказвалисме върху това и вниманіе ни сте давали, чи тряба всичкити войводи да си бѫдатъ въ Българско, защото извънъ носатъ вреда а не полза! || приказващимъ и пакъ предъ народното главно събраніе; || защото нашѫтѫ работѫ да са е свършилѫ по отколѭ, стоеше въ рѫцете на войводите понапредъ! Исповядащимса. Въ 5-тото си Предложеніе, че имате уговоръ съ нѣкой провинцій отъ друга народность[1]) и споредъ копіята на тоя уговоръ чякате нашето решеніе; || нъ понеже тія копія ніе достигнала іоще до нашите рѫце, ни можемъ Ви да нищо отговоръ за сега.

Белѣжка: отъ сега ако щи бѫдитѣ съ насъ наедно въ работа, т. е. по заповѣтьтѫ на Т. Ц. К., няма вѣче да правитѣ никакви уговори съсъ отъ каквато и да е народность до кѫтто ни земитѣ припорѫчителство отъ Ц. ни К. въ Б. [2]) който предварително ще ви ограничи въ думите; || извънъ това на никакви уговори ни сѫ подписвами, || отъ което и най-лесно е да ни нанисе най-голямото побъркованіе; и такъвъ, който не постѫпва така, ніе[3]) нашъ. Въ 6-стото, като ни молите за отговоръ, навождате, чи ако ни видите чи няма надежда отъ Народатни, ще бѫдите пренудени да земите участіе съ които сте имали уговоръ да са біете за чужда свобода! за жялость Ви казваме чи това Ваше предложеніе ни

---

[1]) Босна и Херциговина.

[2]) Българско.

[3]) не е.

малко смущава, || Вии добрѣ познавате нуждите на нашіятъ Народъ, || знайте че малцина сѫ които ще го поведіѫтъ, да са Бори за свободата си, || а Вія за чуждатѫ! [1]) пакъ ще кажѭ: чисто народніятъ чилякъ, Бори са до което вѣче времѣ, (до когато може б. р.) да избави своѭтси Народъ понапредъ па тогава нѣка глѣда и на други! ако той не случи[2]) то трябва да умре въ народната си работа! || тукъ е праведното разсѫжденіе.

Срѣщнахмиса съ А. К.[3]) || и отъ сега за напредъ, е наработа. За чiовѣкъ, дето искати да Ви пратимъ за споразуменіе, отъ това да са върнете назадъ [4]) та гледайте чясъ напредъ да си додите въ Българско, чи си имами много работа! . . | въ нашите рѫце стои да наредимъ; и приготвимъ всичко. || първото е парити, илати и ще ги намеримъ де са; || и подиръ малко вѣчь да развіемъ Байрякатъ. По надоло въ Писмото си казвате: тежко е на единъ Народъ да очаква отъ едно, или отъ нѣколко лица своето Благополучіе! || Като ни знамъ въ каква смисаль е писано това, потвърдяваме и нія, чи всички задружно тряба да вършимъ всяко нѣщо, което е за Народно освобожденіе. Дѣлата, които сѫ вършили до сега, и които има да са извършяватъ, било е и ще бѫдѫтъ по вишегласіето на всичкити члено(ве), които съставляватъ: Т. Ц. К. а не по мненіето на тогова или оногова.

Ако желаете, елатеси, || защото напразни писма нямаме такова времѣ та да отговаряме. || Пѫкъ на горнити Свободолюбивій Господа,[5]) съ който стѣ имали уговоръ, поздравляваме ги и нія, даваме имъ и чиста речъ, какво щомъ бѫдимъ приготвени, и вчясѫтъ ще ги намѣримъ, и да направимъ Братска свързкѫ въ двѣ думи, ака са тій искренни! || Наближава времето, и ще викнемъ въ единъ гласъ.

В. Львскій.

1871. г. Септ. 29. Бълг.

---

[1]) а вий сте се заели да се борите за чужда свобода.

[2]) оставете се отъ тая мисъль.

[3]) Ангелъ Кънчевъ.

[4]) следъ което да се върнете въ България.

[5]) Водители отъ Босна и Херциговина, дошли нарочно въ Бѣлградъ.

Бай Панаіоте,

Додох, видіах и в истинноста на гореизложеното са убедих. — Освенъ да додите тука, другото сичко й лжжа.

Ваш
А. Кжнчевъ.

Пріето тука въ Т. Мжгор.
8/ы 871.

Д. Хр. Поповъ.

Явими по скоро гдѣ е Г-нъ Л. Каравеловъ имамъ и негови писма.[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8016.
Арх. т. I, № 13, стр. 36.

№ 34.

Левски до по-просвѣтенъ и богатъ българинъ въ Влашко.

Подканя го да даде моралната и материалната си подкрепа за успѣха на народното дѣло. Отъ никой чуждъ помощь не чакаме.

В. Българско 6/10 71 —

Родоліубивый Господине!

Настояще то мы може да Вы сж види доста смело || — длъжность — ны е, тряба да я испълниме.

Г-не! Днешніиа векъ е векъ на Свободата и равноправностьта на сичкыте народности, || днесъ сякои притѣсненъ и потъпканъ, сякой кому то робските синджире тѣжжт на вратж, и който носи жалостно то и срамотното име робъ, напъналъ е сичките си Сили, и нравственни и физически и тжрси случай да стжрси $\overset{т}{\text{о}}$ себе, под какъвъто начинъ и да бы было робското тегло, да раскжсж веригите робски, и да отстрани $\overset{т}{\text{о}}$ Себе си далече Името Робъ, иска свободно да живѣе, и да сж наслаждава съ природата Божія, иска да

---

[1]) Отъ което трѣбва да се разбира, че презъ това време — октомврий 1871 г. — Каравеловъ не се намира въ Букурещъ. Д. Хр. Поповъ, за да пита за него Панайота, трѣбва да е предполагалъ, че и редактора на в. Свобода се намира сжщо въ Бѣлградъ, или наблизо отъ тамъ.

бжде човекъ; Робе смы и Ный Българете, и въ нашжтж татковина върлуватъ Турски золумкяри и Яничари, || и наши те долини Ечжтъ ѿ робски охтенія и въздишки; но и ние търсиме случай да раскжсаме робските тѣзи вериги, да изгониме далече ѿ земята си турските Кеседжій, да подигнеме исъбьримъ[1]) Храмъ на Правата Свобода, и да дадеме всякому своето.

Какви сж прѣдначьртанията ни, и по какъвъ начинъ работиме, за това можете сж достатъчно увѣри ѿ Членътъ ни въ Т. Мжгурелле, Г-нъ Д. Хр. Поповъ за всичко въ подробность; Отъ Никого страннаго нищо сж не надѣваме, || и никому за нищо са не молиме; Всичко са състой Споредъ насъ, въ нашыте здружны Силы, || противъ тяхъ неможе противостоя и най силната Стихіа.

Защото туй дѣло е дѣло за Народното Освобождение, || дѣло Българско, || Централнитъ Б. Р. Комитетъ Счита за своя дължность да яви и поканы сякого Българина, былъ кой былъ, и гдѣ былъ, да вземе участіе внего, || Като има предъ видъ Васъ и Вашыте Сякодневны жьртвования; за Милиа Си Народъ, въ отношеніе на които Стоите на Чело измежду другите родолюбцы, взема Смелостьтж да покани и Васъ, и да Вы моли да му подадете Братскжта си ржка, и да му помогнете, колкото Ви сили те допущатъ, и Нравственно и Материално. Съ това ще дадете примѣръ и на другите ны Извънъ Българско родолюбци, зада Ви послѣдватъ, и направятъ Сжщото.

Врѣмето за помаганието е Сега, подиръ захващанието на въстанието общо, не ще да Имаме нужда ѿ Ничія помощь, || вратата за родолюбците ще да са затворатъ. Останали те и закъснелите не ще бжджтъ вече Нашы приятели (На Отечеството) Не ще да ги е раждала Българка, не сж хора.

Длъжность ны бѣше, изпълнихме я. Учтиво молиме за Чесното Вы Слово.

В. Львскій.

Прието тука на 27 8/врія 1871
Т. Мжгурелле
Д. Хр. Поповъ.

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

---

[1]) съградимъ.

№ 35.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ

Пита за Филипъ Тотя, за Ценовичъ (ходилъ ли е до Черна-Гора), за Каравелова (излиза ли Свобода), има ли въ Влашко още нѣкой родолюбецъ, комуто да се поднесе поканително писмо Писмото до Тошковъ подписано само отъ Левски. Отговори няма да се получаватъ, освенъ чрезъ Д. Хр. Поповъ.

Господине,

Отговоръ отъ Фил(ипа) имате ли? Д. Цен(овичъ) ходилъ ли е на Чер(на) Г(ора)? К. Веловъ (Каравеловъ) издавали С(вобода)? Билеты-ты [1]) напечятаха ли сѫ? Сава [2]) завърнѫ ли сѫ, и гдѣ ся намѣрва сега? „Дума“[3]) престанѫ ли? [издумали сѫ]. Имали още нѣкой родолюбъ за да му ся поднесе писмо? [4]) Пріехте ли сы напълно спорѣдъ белѣжкате ми пары-ты? Испращайте ни редовно Пер. списаніе. Браилското събраніе разиде ли сѫ? [5]) Съ копіе мой вѣчъ пишете. Писмо-то на Тошкова ако поднесете чрѣзъ Фил(ипа) явете съ особнѫ белѣжка на Филипа,[6]) Ако бы го попиталь: [7]) зачто само В. Л(евскій) да ся подписва, а не всичкы-ты членове на Ком(итета), да му отговори, че законъ-тъ ни не допрощава, и че ще разбере, кога-то отговори, и кога-то самъ види законъ-тъ, а гдѣто не сме го подпечятали съ общій печять причината è да не бы пропаднѫлъ пакъ да ся направи други нему подобенъ, че подиръ да ни пречятъ въ дѣло-то. Ще имъ явите, че отговоръ пакъ прѣзъ Васъ ся може получи, а прѣзъ другыго презъ никого и пр.

Вашъ.

1871. Окт. 27.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8018.
Арх. т. I, № 14, стр. 30.

---

[1]) квитанций.

[2]) Младеновъ.

[3]) Дума на българскитѣ емигранти — редактиранъ отъ Хр. Ботевъ.

[4]) Поканително писмо за парични помощи.

[5]) На Ученолюбивото Дружество.

[6]) Филипъ Тотю.

[7]) ако Тошковъ попита Филипа.

№ 36.

Левски до Теофанъ Райновъ.

Ангелъ Кънчевъ огива тамъ за работа, ще му разясни всичко. Да му обади и той каквото има да казва.

871. Ноем. 25 Бъл.

Бай Т. Райновъ.

Намѣсто писмо ето Ви А. К. нашь Братъ и работникъ, съ упълномошно писмо иди тамь за работа, || каквото сме, ще Ви каже, || дайте му и Вашите белѣжки, какво мислите, и какво работите.

Така поздравлявамъ всички наши тамь, || така ще пишити и на другите дето са намиратъ.

Пріемете сърдечно — целувката ми.

Вашь Братъ В. Ль-кій.

адр. Т. Райнову
Гюргюво.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8019.

№ 37.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Да иде заедно съ А. К. при Каравеловъ. Каквото речатъ, нека писмото се предаде въ Българско. Специално писмо до Каравелова (безъ печатъ). Общо писмо (съ печатъ) за А. К. (пълномощно да говори отъ име на Ц. К.).

Г. Д. Хр. Поповъ!

Ц. К. Ви избыра заедно съ А. К. да отидете при Л. К. въ Бук(урещъ). Ако имате врѣме пригответе ся, че когато Ви ся телеграфира отъ Гюргево да тръгнете, та заедно да отидете съ А. К. || това ще бѫде отъ днесъ послѣ 5 дни.

На А. К. ся дадохѫ потрѣбны-ты забѣлежкы какво да говорите. И всичко каквото говорите ще искате отъ него писменно, за да поднесете тукъ.

Привремѣнно правителство.
(печатъ)

П. П. Испращатъ Ви ся настоящы-ты 6 писма, които въ сѫщый чясъ като прѣглѣдате ще ги испратите всѣко на мѣсто-то му, || особно Каравеловы-ты ще занесето Ви сами като отидете. Отъ В. Л-кый писмото ще го дадете особно на

К. Велова (Каравелова) а общото съ печать-тъ ще го дадете на А. К. зачто-то то му е прѣпоржкж-тж и безъ него не може да говори ничто. Въ противенъ случай ако ни можете да отидете самъ, то сигурно трѣбва да испратите К. Веловы-ты писма съ сьщый чясъ (общото писмо съ което ся испраща и препоржчва А. К. ще го испратите въ особенъ пликъ чрѣзъ Кар. Велова за А. К) || нъ по добрѣ ще сторите ако Ви самъ отидете, зачто-то мислимъ, че по добра работа ще ся свърше, като сте и Ви. [1])

Н. Б. II. А. п. 60. № 8020.
Арх. т. I, № 15, стр. 40.

№ 38.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Подканя пакъ Панайотъ Хитовъ да си доди въ България. Каравеловъ да не го вика чрезъ вестника си. Смущение въ организацията.

Плевенъ 1871 Декемврій 28.

Братовче! както виждашъ въ писмата ни за П. Хитіова, и Ф. Тотж, пишимъ чакъ отъ мож стърнж, а особито на Панайота да си доди!!! || дето пиши, чи, ако додьлъ щялъ, да нанисе вреда? това е негово шикалкавяніе! нія му казахми: чи отъ вънъ като стои носи вреда, || а като е вътри знаемъ какво ще нанисе.

Пишете на Каравѣлова, мола гу послѣдній пжть Братски, да ни ма вика вѣче чрѣзъ вѣстникатси, защото ще повѣрувамъ на някой си на думити като ми казватъ: Брате Львскій! безъ да са усетишъ Каравеловъ ще та придаде! ето какво: въ 20-ій брой въ „свобода" дето бѣше писалъ за мене и ма викаше да са срещнимъ въ Букурещъ! произведе тайна буна пакъ между турците, || и Българи шпиони, съ приоблечени Български дрѣхи. диратъ, запитватъ, запиратъ, по конаците, по хановете, и даватъ заповѣти по сичкитѣ ханове така: щомь доди чіовѣкъ среденъ бой, или билъ височакъ, руси мустачки, съ дрѣхи, било шяроки, тесни или офицерски,

---

[1]) Това писмо е продиктувано отъ Левски, а писано вѣроятно отъ Ив. Драсовъ. Подъ него съ ржката на Левски, стои забелязано: За Д. Хр. Поповъ въ Т. М., неиспратено по причина на карантината.

може и съ просяшки! || тосъ чясъ да додите да сторите хаберъ на конакатъ!!!...

Тоѭ денъ когато прочитахъ іоще вѣстникатъ, и привтасаха отъ нѣколко мѣста извѣстія, съ нарочно хора, за да зиматъ мѣрки, || въ сѫщото време на пратеницити ми, казахъ, кой е причината на това зло! || за което прибавихъ, че редакторътъ ніе[1]) мислилъ чи ще произведе съ това зле, || затова наповнете му ако има нящо тайно да ми пиши презъ Васъ, || пѫкъ Вій му дайте клѣтва какво нямa да му распечятвате писмото.

Ль-ій.

Искахъ на всичкити да имъ пишѫ по особно; но приносящіятъ нѣмаше време да чяка.[2])

Сѫщій.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8021.
Арх. т. I, № 16, стр. 40.

№ 39.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Упрекъ че далъ ухо на интриги и повѣрвалъ въ тѣхъ, безъ последователность въ себе си и безъ смѣтка, че Левски мисли и действува безъ промѣна.

871 Дек. 31. Плевенъ.

Братовче!

Приносящіятъ Ви го припорѫчвамъ, и добро момче е, само иди и ми са забелязва, какво за напредъ да бѫде нашъ, чякъ до смъртъ. Той желае да постѫпи въ военното училище въ Одесса, и за напредъ да бѫде готовъ свършенъ войникъ. — Той си има нужните, споредъ както ни писахте, чи трябало. || вище по думите му, и управете го за Одеса.

Получихъ писмото Ви до Г-да М-рж[3]) въ Плевенъ, || и немахъ време да Ви отговора за неразбранните Ви, които стѣ

[1]) не е.

[2]) Цѣлото е приписка къмъ писмото на А. Хиновъ Поповъ съ дата 1871, декемврий 28. Адресътъ до брата му Данаилъ е писанъ отъ рѫката на сѫщия. Върху адресната страница Д. Хр. Поповъ бележи: На 29 писахъ на П. Хитовъ, на 30 писахъ на Л. Каравеловъ, на 29 писахъ (отговорилъ р.) на А. Х. Поповъ.

[3]) Муратоглярж (Ловчанския комитетъ), означенъ въ Плѣвенъ — нарочно.

така купили, така ги и пишите? забележка: вчера каквото сме говорили, и писали, тряба и днесъ да го имаме предъ очи, да ни ни са смеятъ хората въ работите утри!! || асъ ще докажѩ, чи до днесъ каквото сѫмъ работилъ нямамъ погрѣшка вь нищо. — Писмата ми са у вась, и писмата Ви са у насъ!...|| и пакъ ще Ви пишѩ, нъ за сега Бързамъ.

Саву [1]) до някой день иди съ двама іоще другари, || глѣдайте Брате, тамъ лежи всичко.—|| и ній ще гледаме отъ тукъ || съ хората сме твърде [2]) Отъ сякаде.

В. Лъвскій.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8022.
Арх. т. I, № 17, стр. 41.

№ 40.

Левски до Панайотъ Хитовъ.

Праща му Законътъ (уставопроектътъ) за да си направи бележкитѣ и да го върне. Напомня му да не пише на своя глава и да не разпорежда до никого въ България помимо Комитета. Мислитѣ си Панайотъ може да изложи въ общото събрание въ Букурещъ, което ще се свика скоро.

Г-ну Пан. Хитову
въ Бѣлградъ.[3])

Ц. Б. Р. К.
въ
Българско
Брой . . . 2-ый
3
(печатна бланка)

Българско Јаннуар. 10-й 1872.[4])

Родолюбивий Господине!

Писало Ви ся е и другъ пѫть, че тукъ въ Българско сѫществува Ц. Комитетъ, || сѫщо и по всичкы-ты градове съ околны-ты имъ села сѫществуват чястни комит— кои то подлѣжѭтъ подъ Ц. Ком. и ся управляват спорѣдъ законъ тъ; || слѣдователно и Ви като Българинъ и прочутъ Воевода, спо-

---

[1]) Сава Младеновъ.

[2]) разполагаме.

[3]) Адресъ на писмото.

[4]) Д. Хр. Поповъ белѣжи подъ писмото: прието тука въ Т. Могурелле: 16 януария, 1872. — Бел. сѫщо отъ Панайотъ Хитовъ: Прието въ Бѣлградъ: 6 февруарий 1872 год.

рѣдъ писмата Ви разбирамы, че желаете да учяствувате въ народно-то ни дѣло, || нъ трѣба непрѣменно да ся съобразите съ законъ тъ кого-то Ви сега пращамы, та да не давате гласъ и чястно да пишете отъ себѣ си какъ то сте писали на Сливненци и др. за работы кои то само отъ Ц. Ком — зависять, || зачто то писано то Ви на Сливненцы е намъ противно, || Въ отговоръ на призованіето ни да додите тукъ, казвате, че никаква полза неще принесете за сега. || Като сте увѣрены, че е тъй, стойте си та бѫдете бари приготвени, || зачто то скоро ще стане събраніе въ Влашко гдѣ-то ще ся съберѫть множина отъ работницы-ты ни, та какво то мислите, ще представите на събраніе то. || А кога и гдѣ ще бѫде събраніе то ще Ви явимь. || За това събраніе никому нѣма да явявате, . . .

Законъ тъ когото Ви пращами ще го прегледати и ще дадете белѣжкы ты си върху него || и ще го върните въ Турно, || зачто то ся прибирать вѣче отъ врѣдъ за да ся печяти.

Привременно правителство
въ Бѫлгария.
I отд. отъ Б. Р. Ц. К.
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8026.

№ 41.

Левски до Филипъ Тотю.

Еднакво съ по-предното писмо. Уставопроектътъ вече му билъ изпратенъ. Прави му бележка за постѫпката къмъ Силистренци. Кани го на събранието.

Г-ну Ф. Тотю
въ Одесса[1])

Ц. Б. Р. К. Българско Јаннуар. 10 1872
въ
Българско
Брой 2ый

Родолюбивий Господине!

Писало Ви ся е и другъ пѫть, че тукъ въ Българско сѫществува Ц. Комитетъ, сѫщо и по всичкы-ты градове съ околны-ты имъ села сѫществуватъ чястни комитети които

[1]) Адресъ на писмото.

подлѣжжть подъ Ц. Ком. и ся управляватъ спорѣдъ занонъ-тъ; || слѣдователно и Ви като Българинъ и прочутъ Воевода, спорѣдъ писмата Ви разбырамы, че желаете да учяствувате въ народно то ни дѣло || нъ трѣба да ся съобразите съ законъ-тъ кой-то Ви е испратенъ да дадете и белѣжкы-ты си върху него — и да го върните въ Турно, || зачто то ся пребиратъ отъ врѣдъ за да ся напечяти.

Постжпката Ви съ Силистренцы е доста глупава и като на Васъ лице неприлична. — Ако неможите направи недѣйте разваля.

Скоро ще правимь събраніе въ Влашко, бждете Ви готови за да присжтствувате. Кога и гдѣ ще бжде ще Ви явимь, за кое-то събраніе само Ви ще знаете и никому нѣма да явявате.

Привременното Правителство
въ Бжлгария
I отд. отъ Б. Р. Ц. К.[1])
(печатъ)

Пріето тука въ Т. Мжгурелле
16и Януарія 1872.
Д. Хр. Поповъ.

Н. Б. II. В. п. 4, № 433.
Арх. Ф. Симидовъ.

№ 42.

Левски до неизвестно лице.

Установява псевдонима си и тайния начинъ за кореспонденция.

отъ 1872 јан. 12.

Писмо до нази така: Г-не Ас. Дервишіооглу.[2])

тоя натписъ ще бжде извжтри, и изъ вънка на сжщото писмо . . . . (скжсано б. р.) за печята, послѣ ще са притвори въ

[1]) На гърба на втория листъ отъ това писмо на Левски стои писмо на Дан. Хр. Поповъ, отъ Т. Мог. пакъ до Ф. Тотя, засегаще парични разправий. Като препращалъ писмото на Апостола, използувалъ праздното мѣсто да пише и самъ до Хвърковатия воевода.

[2]) Трѣбва да приемемъ, че това е първи пжть, когато Левски установява своя известенъ псевдонимъ. Псне документътъ е съ най-ранната дата, отъ всички известни досега. По после Апостолътъ допълня преинаЧеното си име: Асланъ Дервишоглу Кжрджалж. Асланъ по турски

пликъ, а на пликатъ напиши така Г-ну Маринъ Попъ Лукановъ кааведжи въ Ловечъ. Извѫтре на плика ще пишете така. Г-не задрѫжшъ притвореното, чи сѫщіятъ, ч(овѣкъ) ще доде да си го търси, той е високъ дибелъ въ снага, черна и дълга (коса) . . . (скѫсано б. р.).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8027.
Арх. т. I, № 21, стр. 46.

№ 43.

Левски до Комитета въ Карлово.

Трѣбва да се бърза съ приготовленията за възстание: Черна-Гора и Сърбия сѫ готови да действуватъ и чакатъ насъ Идеология занародовластие. Левски обикаля отъ 3—4 години. Следъ съставянето на Централния Комитетъ, обикаля по законъ. Закона ще се поправи и утвърди. Установяватъ се вноски на всѣки комитетъ.

Ц. Р. Б. К. Българско 16 Януар. 1872.
въ
Бѫлгарско
Брой 1-ый

Братія членове на Ч. Б. Р. Комитетъ!
Въ Карлово [1])

Споредъ препорѫжкѫтѫ на испратеныты ни хора глѣдайте да работите по скоро, зачто-то осилва (действията си б. р.) и енергическый тур. ком.?! млада турція! а по-близо е да захванать чьрногорци сърби съ тур. бой. . . . Споредъ писмата отъ Чьрногорскы-ты юнацы ни пишать въ какво сми готови, та да имъ назначимъ и день-тъ въ който да ся почне въ едно и сѫщо врѣмя. Нашій отговоръ бѣше тъй: Братія: още въ малко има да ся приготвимь и ще Ви явимь; слѣдователно трѣба бързаніе, зачто-то въ много не сми приготвени, а хората като ни гледатъ, че мързеливо работимь нѣма дани чякать. . .

означава лъвъ; дервишъ — калугеръ, дяконъ, какъвто си бѣше Левски; дервишоглу — калугеровъ синъ; Кѫрджалѫ — планинецъ, а сѫщо пѫтникъ, странникъ и пр.

[1]) Писмото е писано въ Букурещъ, въ съгласие съ Л. Каравеловъ, но подъ форма, че ужъ излиза отъ Българско.

Предвижда ни ся и, че, ще ни преварять наедно съ Сърбыты, || едно е само гдѣ-то спира чьрногорцы-ты и неподавать още ржкж да захванжть наедно съ Срѫбско то прав. зачто то тѣхната и нашя цѣль е една (народноправленіе) което и тѣ тайно сж си прѣдначьртали, || нъ както и да е нѣма да ни чякать за дълго врѣмя да ся мжремь (да се мждримъ б. р.) въ работж-тж си, || и ако ся захваняше отъ коя-то и да е странж бой съ турцы-ты, пъкъ ній въ нищо неприготвени!!!. || за това Ц. К. е невиненъ, || зачто-то какво-то е виждалъ и чувалъ прѣдизвѣстявалъ е на всичкы-ты ч. комитети. || Ако ли пъкъ ни преварять горны-ты за които казахмы и ся захваняше бой съ тур. и то ще е за насъ честита случка и за неизпущаніе врѣмя е. || Въ такъвъ случай Ц. Ком. ще употрѣби всичкы-ты си силы по-скоро да дадѣ рѣдъ [1]) на всичкы-ты чястни ком. за Революція, | зачто-то инакъ сми изгубени во вѣкы вѣковъ. . . .

Прѣди да ся съставять ч. ком. по всичко българско нашый-тъ работникъ В. Л-кый въ обикаляніето му на 3—4 год. въ Българско, дадени точна смѣтка: гдѣ какви хора има и какво е земалъ и давалъ съ тѣхъ. А подырь съставяніето на Ц. Ком. ся отрѣди пакъ сжщый (В. Л-кый) съ прѣдначьртанíята ни (съ законътъ) по сжщы-ты мѣста гдѣ-то познава да състави ч. ком. за което пакъ даде точна смѣтка гдѣ что го е срѣшнжло || и отъ прѣпоржчаны-ты му лица гдѣ какъ е посрѣшнжть, || а какъ то Ви е казано отъ него, като направите белѣжкы на законътъ и го испратите придруженъ съ двѣ лиры турскы || какъ то ся и испратиха отъ по-многого мѣста, || тогава Ц. Ком. по вишегласіето на всичкыты чястни ком. ще го напечята и распрати на всѣкждѣ за да се води и управлява по него всѣкы работникъ на народното ни дѣло.

Ц. Ком. налага данъкъ на всѣкы членъ веднъжь за всѣкогы: || всѣкы единъ спорѣдъ състояніето си ще даде десятъкъ-тъ си и то въ 2-таксита[2]) || за първый-тъ трѣба вѣче да глѣдате та чтомъ Ви пишемь да бжде готовъ | пъкъ за 2-рый—съ пары-ты наедно ще си испратите и единъ представитель за гдѣто ся повика да дава гласъ върху всичкы-ты ни народны работы, | ще присжствува и въ общенароднжтж смѣтка. като: отъ гдѣ колко са е зело и гдѣ колко ся е дало

[1]) разпоредба.

[2]) вноски.

и въобще въ Българско гдѣ кога ся захванжло и какво е изработено, || която смѣтка ще ся поднѐсе на всѣки членъ прѣдъ очы. || За сега колко то събрани пары имате внесте ни гы, зачто то имаме голѣма нужда, || дайте и белѣжкы подъ какви зна́кове ще познавамы общината Ви и Вишегласното Ви рѣшеніе на която ще ся основава Ц. Комитетъ.

Съвѣтва ми Вы братскы и по Българскж длъжность да глѣдате да свършите явените Вамъ до сега длъжности, || зачто то и друго има да Ви забелѣжимь отпослѣ да свършите и сме вѣчь готови . . .

Отъ много чястни ком. сж ни писали да имъ внасямы В. „Свобода", || та и Ви ако желаете да пріемате, дайте на хората ни за стойность-тж на Вѣстникъ-тъ 119 гроша за да испращамы и Вамъ.

Привременно правителство
Въ Бжлгария
I отд. отъ Б. Р. Ц. К.
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8028.

№ 44.

Левски до Ч. Р. Комитетъ въ Сливенъ.

Както по-първото писмо № 43 до Карлово. Бележи на Сливенци да не изпълнятъ писмото на Панайотъ Хитовъ и да не му отговарятъ.

Българско 16 Януарія 1872.

Братія членове на Ч. Р. Б. Комитетъ!
Въ Сливенъ.[1])

Спорѣдъ прѣпоржки-ти на испратены-ты ни хора глѣдайте да работите по-скоро, защо-то ся усилва еничерский-тъ Тур. ком. млада Турція! || а по близо ѐ да захващжтъ чърногорцы и сьрбы съ турцы-ты бой. . . Чьрногорскы-ты юнацы въ писмо-то си ни питать: въ който да ся почне въ едно и сжщо врѣмя. Наший отговоръ бѣше тоя: Братія! още въ

---

[1]) Писмото е запазено въ Сливенския архивъ.

малко има да ся приготвимъ и ще Ви явимъ. Слѣдователно трѣба бързаніе, || зачто-то въ много не сме приготвени, || а хората като ни гледатъ, че мързеливо работимъ, нѣма да ни чякатъ. Прѣдвижда ни се, и че ще ни преварятъ чьрногорцы-ты заедно съ Сьрбити, || едно е само дѣто спира чьрногорцы-ты и неподаватъ още ржкж да захванжть наедно съ Срьбско-то прав(ителство): зачто-то тѣхнж-тж и нашж цѣль е една (Народно-правленіе) кое-то и тѣ тайно сж си предначьртали, || нъ какъ-то и да е нѣма да ни чакатъ за дълго врѣмя да сж мждремъ въ работж-тж си, || и ако ся захваняше отъ конж-то и да е странж бой съ Турцы-ты, пъкъ ний въ ничто неприготвени . . . || за кое-то Ц. комитетъ ѐ невиненъ, || зачто-то какво-то ѐ виждалъ и чувалъ прѣдизвѣстявалъ ѐ на всичкы час(тни) комитети. Ако ли пъкъ ни преварятъ горны-ты, за които казахмы и ся захваняше бой съ Турцы-ты, и то ще е за насъ чести-тж случкж и за неиспущаніе врѣмя ѐ. || Въ такъвъ случаи Ц. Ком. ще употрѣби всичкы-ты си сили по̀-скоро да даде рѣдъ на всичкы-ты час(тни) ком. за Революціж, || зачто инакъ смы изгубены во вѣкы вѣковъ ! ! ! . . .

Прѣди да ся съставятъ ч(астни) ком. по-всичко Българско нашыйтъ работникъ В. Л-скый (Левски) въ обикаляніе-то му на 3—4 год. въ Българско, даде ни точна смѣтка: гдѣ какви хора има и какво е земалъ и давалъ съ тѣхъ. А подыръ съставяніе-то на Ц(ентрални) ком. сж отрѣди пакъ сжщый В. Л-кый съ прѣдначьртанія-та ни [съ законъ-тъ] по сжщы-ты мѣста гдѣто познава, да състави ч. ком. || за което пъкъ даде точна смѣткж гдѣ что го е срѣшнжло и отъ прѣпоржчаны-ты му лица гдѣ какъ е посрѣшнжтъ || и какъ то Ви ѐ казано отъ него, като направите бєлѣжкы на законъ-тъ и го испратите придруженъ съ 2 лиры тур. || какъ-то ся и испратиха отъ по̀вѣчето мѣста. Тогава Ц. Ком. по вишегласіе-то на всичкы-ты чястни ком. ще го напечати и разпрати на всѣкждѣ за да ся води и управлява и по него всѣкы работникъ на народно-то ни дѣло.

Ц. комитетъ налага данъкъ на всѣкы членъ веднъжь за винагы, || всѣкы единъ спорѣдь състояніе-то си ще даде десятъкъ-тъ си и то въ 2 таксита; [1]) за първый-тѣ трѣба вече

---

[1]) вноски.

да глѣдате, та чтомъ Ви пишемь да бѫде готовъ, || пъкъ за 2-рый съ парыты заедно ще си испратите и единъ прѣдставитель за гдѣто ся повика да дава гласъ върху всичкы-ты ни народни работы, || ще присѫствува и въ общянароднѫ-тѫ смѣткѫ, да види отъ гдѣ какво ся ѐ зело и гдѣ ся ѐ дало и въобще въ Българско гдѣ кога ѐ захванато и какво ѐ изработено, || коя-то смѣткѫ ще ся поднесе на всѣкы членъ прѣдъ очи. За сега колко-то събрани пари имате внесете ни гы, зачтото имаме голѣма нужда, || дайте и бєлѣжкы, подъ каквы знакове ще познавамы общината Ви и вишегласно-то Ви рѣшеніе, на което ще ся основава Ц. комитетъ.

Съвѣтва ми Ви братскы и по българскѫ длъжность да гледате да свършите Вамъ явены-ты за сега длъжности, зачто-то и друго има да Ви забелѣжимъ отпослѣ да свършите и сми вѣчь готови . . .[1])

Вижте и въ Панаіотови-ты писма, че положеніе-то ни е такова както-то Ви и ный-белѣжимъ. Нъ и въ сѫщы-ты му има и доста грѣшкы, за то вардете гы, че скоро ще гы (подири б. р.) Ц. К. на разглѣдваніе прѣдъ главно-то събраніе, || гдѣто щѫть бѫдь(тъ) и лицата които сѫ писали върху народны-ты ни работы. На тія писма ще му отговорите тъй Г-не! за всичко що ни пишешъ, то е работа на Ц. Ком. и съ него трѣбва да ся разберешъ, отъ гдѣто зависимъ какъ-то ній, тъй и всичкы чяс. ком. водими по единъ законъ, който по вишегласіе-то на всичкы ни—ѐ нареденъ || и докъ-то ся несъобразите съ законъ-тъ и поднесете писменно вашето учястіе че сте членъ на Ц. К. и всичкы твой писма ще бѫдѫтъ напразно || зачто-то не смѣемъ да Ви отговарями.

Тамъ въ писмо-то му виждамъ да Ви кани да си изберете чловѣкъ, та съ приносящый-тъ да отиди при хора-та гдѣто гы познава, та да ся разберете за всичко. Приносящый-тъ гдѣто ще води вашый-тъ човѣкъ за споразуменіе-то ѐ въ Ловечь при частный-тъ комитетъ || и думы-ти Ви отъ тамъ ще бѫдѫтъ сѫщы-ты тыія които Ви горѣ белѣжимъ.

Отъ много чястни ком. сѫ ни писали да имъ внасями В(ѣстникъ) „Свобода" та и ви ако желаете да пріимате дайте

---

[1]) и тогава ще бѫдемъ вече готови за общото дѣло, за което ни канятъ черногорци и сърби.

на хора-та ни за стойность-тѫ на Вѣстникъ-тъ 118 гр. за да испращаме и Вамъ.[1])

Привременно правителство
въ България
I отд. отъ Б. Р. Ц. К.
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8030.
Арх. т. I, № 22, стр. 46.

№ 45.

Левски до Димитро Папазоглу.

Левски му напомня какъ много пѫти билъ разговарялъ съ него. Папазоглу показвалъ ревность, а сега изстиналъ къмъ работата. Организацията трѣбва да събира работници отъ всички съсловия. Праща му Уставопроекта за грегледъ. Да обади, ако вмѣсто пратеницитѣ предпочита самъ Левски да се яви предъ него, за да посочи на кои лица още въ Казанлъкъ и околностьта може да разчита организацията.

Б. Ц. Р. К.
въ Българско
Брой 1-ый

Българско 16 Януарія 1872.

Почитаемій Господа![2])
Въ Казанлѫкъ.

Лицето В. Л-ый, който отъ толкова год(ини) насамъ работи върху освобожденіе-то на бѣдно-то наше отечество, Ви е познато. Вы сте ся разговаряли съ него много пѫти за работы-ты на това прѣдпріятіе, за което испонапрѣдъ сте му давали и голѣмы надѣжды че ще бѫдете едни отъ ягкы-ты работници на това дѣло || още сте го и насърдчяли да слѣдва намѣреніето си а отпослѣ [не знамъ по какви причини] сте нѣкакъ отстранявали. Работа, която кара човѣка да мисли че Ви или не щете да знаете отнют[3]) за тѫзи работѫ или нѣмате довѣріе въ рѣчено-то лице.

---

[1]) Отстрани на писмото стои бележка съ почерка на М. Т. Грековъ, единъ отъ водителитѣ на Сливенския комитетъ: Заповѣдь за бързо приготовление.

[2]) Диктовка на Левски въ Букурещъ. Писачътъ е стилизиралъ фразата и държалъ свой правописъ.

[3]) Съвсемъ—русизъмъ, който Левски не употрѣбява.

Може да е было сѣкакъ тогава и имали сте право отъ еднѫ странѫ, кѫто не сте виждали прѣдъ очи никакво дѣло, което да може да Ви увѣри и убѣди, че тѫзи работа е сериозна работа и ще слѣдва цѣлъта си на всѣкакъвъ начинъ.

Сега обаче чрѣзъ неуморимо-то труденіе на нарѣчено-то лице, както и чрѣзъ содѣйствіе-то на още нѣкои лица изъ българско, какъ то и отвънъ работа-та добрѣ напрѣдва и днесъ тука въ българско, мѣжду толкова чястны комитеты, кои-то ся съставихѫ почти по всичкы градове и села, сѫществува и Центр. Бълг. Револ. Комитетъ, отъ кой-то кѫто ся управятъ сичкы другы чястны комитеты работа-та слѣдва пѫтъ-тъ си.

Сѫщій-тъ Ц. Б. Р. Ком. чрѣзъ съдѣиствіе-то и на другы-ты чястни ком(итети) като ся труди непрѣстанно да събира работници отъ сѣкѫкви съсловія изъ отечеството ни за народно-то дѣло, и като ся научава отъ сѫщійтъ В. Л-кый за Вашето родолюбіе, че сте едни отъ онѣзи, кои-то желаѭтъ добро-то на отечеството си, при всичкы ваши изпослѣ колебанія, не се съмнява дали ще влѣзите въ числото на работницы-ты на народно-то ни дѣло, и за това като опрѣдѣля и изпраща свои хора съ писма, за разни мѣста изъ отечеството ни праща и при вазъ тези които ви приносятъ настоящето ни писмо, които сѫ снабдени съ препоркы-ты ни, какъ-то и съ съставеный-тъ отъ Ц. Б. Р. К. законъ, които се поднася на сѣкыго, кой-то приеме да влѣзе въ кръгъ-тъ на работыты му, за да разбере целъ-тѫ и наредбы-ты на въсприетото дѣло и по тѣхъ да сѫ води.

Слѣдователно и Вы като единъ отъ добрыты Българскы сынове, кои-то можятъ много да помогнѫтъ на отечество-то си чрѣзъ способностъ-тѫ си, поканвате ся да ся съобразите съ народно-то желаніе || като пріеми-те рѣченый-тъ законъ, ще го преглѣдате и ще дадете спорѣдъ мненіе-то си бѣлѣжкы писменны за удобреніе или неудобреніе. Зачто-то тъй като ся пріемнѫтъ отъ сѣкадѣ бѣлѣжкы-ты върху рѣченый-тъ законъ, кои-то вѣчъ отъ повѣчето мѣста ся пріехѫ, ще ся напечя-та и ще ся испрати всѣкадѣ.

Ц. Б. Р. К. желае да съобщы работѫ-тѫ на още нѣкои лица въ градътъ Ви какъ-то и въ околностъ-тѫ, нъ като нѣма добры свѣденія още за кой какъвъ е, и В. Л. като му

прѣпорѫчва Васъ за такива, [1]) кой-то познавате и можете да вършите какъ-то Ви е Богъ научилъ, но пакъ спорѣдъ правилата на законъ-тъ.

Наконецъ чрѣзъ настоящы-ты ни хора, ще ни дадете мнѣнието си писменно, ако ли (може быти) да не искате чрѣзъ другыго освѣнъ чрѣзъ В. Л. да ся споразумѣете, то ще ни явите писменно чрѣзъ нашы-ты хора дѣ и когы можете да се съберете съ него и да ся разговорите.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8029.
Арх. т. I, № 23. стр. 48.

№ 46.

Левски до Лѣсковци и Търновци.

Описание на С. и В. Препорѫжка за сѫщитѣ като организатори. Планъ на смѣтководство за вноски и други комитетски харчове.

1872 Януария 17

Братия! [2])

Отъ Централния комитетъ казанитѣ ви пѣсни [3]) отъ разни мѣста, че се пѣятъ различно [4]) за нашия народъ и държава, така е!... || и друго спасение нѣма, освѣнъ да продадеме и ризитѣ си, та да се сдобиемъ до срѣдства и да заиграемъ нашето си хоро!... || което ще върни и горнитѣ пѣснопойци назадъ, [5]) || и насъ ще извади изъ подъ деспотитѣ || и сме вече

---

[1]) Поставена бележка подъ самото писмо: В. Л. по едно врѣме ся я срѣщалъ съ Васъ и Вие като сте го питали съ кого въ Пловдивъ да ся разговори зарадъ Васъ, прѣпорѫчилъ Ви Г. Рашка (Д-ръ Рашко б. р.) нъ въ кѫсо врѣме като не еималъ случая да ви обади че не е говорилъ съ него за Васъ (за да го предупреди за Васъ б. р.) и Г. Р. (въ б. р.) съмнѣніе да не бѫде измама, отказалъ познанство-то си съ В. Л. || за туй може Ви да сте влѣзли въ съмнѣниіе, || нъ това ще се уравни чрѣзъ бѫдѫщы-ты ни споразумѣнія.

[2]) въ Лѣсковецъ и Търново.

[3]) препорѫчанитѣ мѣрки и указания отъ Централния Комитетъ.

[4]) има лица които правятъ възражения и се лѫчатъ разно.

[5]) силата и бързото преданно действие на вѣрнитѣ хора на комитета ще вѣрнатъ (ще убедатъ) и колебающитѣ се.

тогава най щастливитѣ!... Това горнитѣ пѣснопойци познаватъ твърдѣ добрѣ || и ний сами видиме вечь като се потурнахме нѣколко пѫти въ опитъ. || Слѣдователно съ препорѫжката на С. и В.,[1]) на бой еднакви; единия подебелчякъ съ черникави срѣдни мустаки; другия съ руси мустаки. Дайте и земете свободно, || нъ за сичко съ бѣлежки: кой день сѫ пристигнѫли? кога сѫ излѣзли? колко разноски сѫ направили и за какво? || платили ли сѫ или не платили? || бѣлежкитѣ искаме въ ваша пусулка. Сѫщо и колко пари имъ давате, ще ги записвате въ особна ваша пусулка, || и да имъ я дадете, пѫкъ тий ще записватъ вамъ: колко сѫ зели? || и щомъ си принесѫтъ смѣткитѣ въ Центр. Комитетъ отъ дѣ какво сѫ земале, тогава ще ви распратѭ расписскитѣ отъ Цен. Комитетъ срѣщу даденитѣ ви.

Асланъ Дервишоглу Кѫрджалѫ.

Изъ Архиологически и исторически изследвания—Д-ръ В. Беронъ, стр. 305, 1886 г.

№ 47.

Левски до повече Частни комитети.

Еднакво по съдържание съ предното писмо. Навѣрно — чернова, зарегистрирана съ подробна адресна бележка.

872 Иян(уарій) 17.

Братія!

Отъ Ц. К. казаните Ви песни отъ различни мѣста чи са пеятъ различно за Нашіятъ Народъ и дръжява, такъ е!... || и друго спасеніе няма за насъ, отсвѣнъ по скоро да продадеме и ризата си, та да са здобіемъ до срѣдства, и да заиграемъ нашето си хоро! || което ще върни и горнити пѣснопойци, || и насъ ще извади из-под-деспотите, и смѣ вечъ най щастливите!... Това горнити песнопоици познаватъ твърдѣ добрѣ, и ній сами виждаме вѣкъ като сѫ потурнѫхми нѣколко пѫти въ опитъ. Слѣдователно, съ припорѫкѫтѫ на С. и В. момци на бой еднакви, единіятъ по дебеличякъ, и черникави мустачки средни, другіятъ руси мустачки. Съ тяхъ

---

[1]) Сава Младеновъ и Василъ Йонковъ.

дайте и земете слободно, нъ за сичко съ белѣшки: кой день са пристигнали, кога са излѣзли, колко разноски са направили и за какво! || платили не платили, || белѣшките искаме отъ Васъ съ пусулки; || сжщо и колко пари имъ давате, ще ги записвате въ особна пусулка, и да имъ я дадете; пжкъ тїй ще записватъ вамъ колко имъ давате || и щомъ принесжтъ смѣтките си въ Ц. К. отъ де какво са зели, тогава ще распрата расписките отъ Ц. К. срещу даденити Ви.[1])

Асланъ Дервишїооглу Кжрджялж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8032.
Арх. т. I, № 24, стр. 50.

№ 48.

Левски до Троянския комитетъ.

Препраща заподозрения конь. Указания де и какъ да се държи тайно.

872. Јан. 18 Ловечъ

Господине испращаме Ви единъ конъ даго задрьжите въ Троянъ или по добре, до десетина или двайсятъ дена, || колкото за зобъ, и сино, примиретему асъ като дода ще си платж. и конятъ дани ходи по вънъ защото е подозрянъ. || Както и да е задрьжтего или привасъ, или въ манастирятъ, или въ колибити, да му са ни качувате да ходите по вънъ. || Пжкъ на чювѣкатни който ще ви го докара да му земите конь другъ съ кирїя и да си доди за въ Ловечъ.

Асланоoглу Видинли.[2])

Явете ни до кой карарсте дошле!

адр.: Махмудая Филибели. [3])

Спомени и очерки — М. Ив. Марковски, кн. I, стр. 69.
Изъ частния арх. на Троянския комитетъ.

---

[1]) Бележка отъ Левски подъ страницата: Отъ сжщите подписани на Търново, Лясковецъ, Сливенъ, Желѣзникъ, Пловдивъ, Пазарджикъ, Панагюрище, Копривщица и Карлово съ приносящити Саву Младеновъ и Василъ Јонковъ.

[2]) Следва знакътъ на Левски.

[3]) В. Спасовъ — ханджия въ Троянъ, членъ отъ Комитета.

№ 49.

Левски до Плѣвенци.

Заповѣдь за точна комитетска отчетность: колко разходи и наличность иматъ, колко хора, коне и пр. Засилва се Млада Турция. Наближава Черногорци и Сърби да почнатъ бой съ турци. Трѣбва да сме готови, за да имъ назначимъ день за начало на общи действия. Тѣхнитѣ воеводи подканили Централния Бълг. Комитетъ и чакали за отговоръ. Комитетътъ предизвестява и слага отговорность отъ себе си. Левски обикалялъ 4—5 години преди да се състави Ц. Комитетъ, а последниятъ пакъ него избралъ днесъ за обиколка по сжщитѣ мѣста. Левски преди далъ смѣтка (докладвалъ) за хората, за земанията и даванията си, а сега предъ Комитета докладвалъ и за съставенитѣ Частни Рев. Бъл. Комитети споредъ устава (закона), върху който той имъ билъ вече говорилъ какъ да си направятъ бележкитѣ, а сега трѣбвало да побързатъ да го изпратятъ въ Ц. К., който ще го разгледа и окончателно установи. За членски и общи комитетски вноски въ два срока: веднага и чрезъ представитель въ общото събрание. За събиране пари отъ чорбаджийтѣ по всички начини. За псевдонима на Левски.

Ц. Б. Р. К.
въ Българско
1-ый

Българско 23. Януарія 1872.

Братія членове на Ч. Р. Б. Комитетъ.

Въ Плѣвенъ.[1])

Работа-та ви за сега (изисквана б. р.) отъ Цен. Ком. е: да ни дадете смѣткы съ бѣлѣжкы-ты ви[2]) отъ хора-та ни които сж Ви испращани смисія[3]) да Ви покажжтъ пжть-тъ за избавленіе на поробено-то ни отечество. Бѣлѣжкы кога и кои хора ви сж испращяны отъ Ц. К. || на всяко дохожданіе съ каква мисіж сж быле || и вій какъ сте ги пріели? Смѣтка: имено кой кога е дошълъ, колко дена е стоялъ. каквы разноскы е направилъ— || и за какво кога е платилъ—и кога не? За всичко точно, кратко и ясно— || писмено ще съобщи-тѣ на Ц. Ком. Вашя смѣтка: относително съ законъ-тъ[4]) || какъ-то

---

[1]) Писмото се отнася до цикъла отъ по-предни кореспонденций № № 42, 43 и пр., но е интересно да се изучава въ свръзка съ оплакванията на Левски до Д. Хр. П. отъ брата му Анастасъ въ Плѣвенъ № № 22, 25, 27 и др.

[2]) писменни документи.

[3]) съ мисия.

[4]) съгласно изискванията на устава.

въ градъ-тъ Ви тжй сжщо и по околны-ты села работы-тѣ ли да ся съставятъ подобны дружества— || и имено съ кой села; || приносятъ ли смѣтка за работа-та си въ Ч. Ви Ком. || колко членове сте въ Ч. Ком. подъ нумѣра отъ 1-во, 2-ро и т. н. безъ имена; || колко войводи има испитани, || какви сж и дѣ сж намиратъ? Колко и какво оржжіе има, || тайни кжщи, или ханове за укриваніе на подозрѣны наши хора, было пеши или съ коніе [защото ся случва [1])] || и іоще мѣста за сьбыраніе на военый матеріялъ? Ако нѣкой поканенъ даземе учястіе въ народнж-тж ни работа, ся откаже, имено ще го забѣлежите съ причины-ты по които, ся отказва. Колко черны души имате, които Ви прѣчятъ въ работж-тж, || съ описаніе на физиономіята имъ и на каква сж работж. Ще ны явите колко юнацы имате готови съ оружія, || които за сѣкы день да сж въ градъ-тъ ви, та щомъ станатъ нуждны на Ц. Ком. да ги повыка. Колко пары сте внесли въ Ц. Ком. || колко коня и по заколко || имено кому сж дадены пары-ты и коньеты и срѣщу дадѣны-ты получили сте разпискы отъ Ц. Ком. и чрѣзъ кого || и още отъ кой мѣсецъ и день? Колко распискы сж, по колко и отъ кое нумиро. За всичко писмено ще съобщы-тѣ на Ц. Ком. щомъ като ви ся пише за смѣткы. Ще бързате за сичко защото ся осилва и еничерскый тур. комитетъ, млада турціж, || а по-близо е да захванатъ Чьрно-горцы и Сърби съ Тур. бой!!! Чьрногорскы-ты войводи въ писма-та си до Ц. Ком. ни питатъ: готови ли сми и въ какво? Ако сми готови то да имъ назначимъ день-тъ въ кой-то да ся захване въ едно и сжщо врѣме. Нашій-тъ отговоръ бѣше тъй: още въ малко има да ся приготвимъ и ще Ви явимъ; слѣдователно трѣба бързаніе защо-то въ много ни смѣ приготвени, а хората, като ни глѣдатъ мързеливи въ работата нѣма и да ни чякатъ. Прѣдвиждани ся че ще ни прѣварятъ на едно съ Сърбы-ты; едно е само дѣто спира Чьрногорцы-ты и не подаватъ още ржкж на Срьбско-то прав., защо-то тѣхна-та и нашж цѣль е една [народно-правленіе] кое-то и тѣ тайно сж си прѣдначьртали; нъ какъ-то и да е нѣма да ни чякатъ за дълго врѣме да ся мждремъ въ работа-та си и ако ся захваняше отъ коя и да е странж бой-тъ, пькъ ній въ нищо неприготвени. . . за това Ц. Ком. е невиненъ; защо-то какво-то

---

[1]) защото сж случва да пжтуватъ и съ коне.

е виждаль и чувалъ прѣдизвѣстявалъ е на всичкы-ты Ч. Ком. Нъ и пакъ ако ни прѣварятъ горны-ты за които казахмы и ся захваняше бой-тъ и то ще е за неиспущаніе врѣме, защо-то инакъ сми изгубени въ вѣкы вѣковъ. Въ такъвъ случяй Ц. Ком. ще употрѣби всичкы-ты си сили за да даде поскоро рѣдъ на всичкы-ты Ч. Ком. за Революція.

Прѣди да ся съставатъ Ч. Ком. въ Българско нашій-тъ работникъ В. Л-кый въ обыкаляніе-то си отъ 4-5 год. по българско, даде точна смѣтка: гдѣ каквы хора има и какво е земалъ и давалъ съ тѣхъ. Подиръ съставяніе-то на Ц. Ком. отрѣди ся пакъ сѫщый-тъ (В. Л-кый) съ законъ-тъ по сѫщи-тѣ мѣста да състави Ч. Р. Б. Комитети за кое-то пакъ даде точна смѣтка: дѣ что го е срѣщнѫло и отъ прѣпорѫчены-ты му дѣ какъ е посрѣшнѫтъ. Как-то вы е казано отъ него като дадете белѣжкы-ты си за законъ-тъ, ще го испратите придруженъ съ 2 лири турскы, както ся и испратиха вѣче отъ по многото мѣста. Тогава Ц. Ком., по вишегласіе-то на всичкы-ты чястни комитети ще го напечята и распрати на всѣкаде да ся води и управлява всякой работникъ по него въ народната ни работѫ.

Ц. Ком. налага данъкъ на всѣкы членъ веднъжъ за всѣкогы. Всѣкы единъ спорѣдъ състояніе-то си ще даде десятокъ-тъ отъ имотъ-тъ и то 2 таксита: за първый-тъ трѣбва да глѣдате та щомъ Ви ся пише да бѫде готовъ, пѫкъ за вторый-тъ съ пары-ты заедно ще си испратите и единъ прѣдставитель за дѣто ся повыка да дава гласъ върху сичкы-ты народны работы; ще присѫствува и въ обще народнѫ-тѫ смѣткѫ като: отъ гдѣ колко ся е зело, а гдѣ ся е дало и въ обще въ Българско гдѣ кога е захванато и какво е изработено. Тая смѣтка ще сѫ подн(е б. р.)се сѣкы членъ прѣдъ очы.[1])

Сега за пары ??? глѣдайте подъ какъвъ-то вѣче начинъ да бѫде поскоро??? А колкото имате за сега събраны внесте нигы, защо-то имаме голѣмѫ нуждѫ. Дайте и белѣжкы подъ каквы знакове ще познаваме вашя-та община и вишегласно-то

---

[1]) Недоисказана мисъль. Трѣбва да се разбира, че втората смѣтка, а именно: отъ де колко се е дало и въобще въ България, гдѣ кога е захванато дѣлото и какво е извършено — това ще се изложи въ Общото събрание предъ очитѣ на всички.

Ви рѣшеніе, на кое-то ще ся основава Ц. Комитетъ. Съвѣтвами ви братскы и по Българскѫ длъжность да глѣдате да свършите явените вамъ за сега длъжности, защото има и друго да ви забѣлежимъ да свършите и смѣ вечь готови.

Лицето чрѣзъ което ще се разбиратѣ съ Ц. К. е Асланъ Дервишіоглу Кѫрджѫлѫ, по напредъ, забелязаното Вамъ В. Ль-скый. На сѫщото лице името ще са променява, споредъ обстоятелствата, за които ще предизвѣсти Ц. К. щомъ види чіе нужно да са промени.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8035
Арх. т. I, № 25, стр. 51.

№ 50.

Левски до Орханийци и околнитѣ села.

За неизбежностьта отъ борба да се срине безчестното робство. Оформено съзнание за терорь противъ несъзнателнитѣ и опачнитѣ българи. Подиръ 30—40 дни общо събрание на емиграцията. Делегация изъ Българско. Да се бърза съ събиране на пѫтни пари, дорде не се е размразилъ Дунавъ. По подиръ общо събрание въ Българско.

872. Јан. 29.
Брой 2.

Братія чл. на Ч. Р. К.

Въ Орханіето.

Писмата Ви отъ 6. и отъ 15 Јан. получихме, и съдържаніето имъ твърдѣ добрѣ разбрахме, и срѣщу даденити Ви за законатъ, пращаме Ви и расписката, за която ще ни явите получилили стѣ, а законатъ ніе дошелъ іоще до насъ.

Пишите ни, чи сте като оногосъ, дето е заровилъ талантатъ и нататакъ, || пакъ давате ни надежда.[1])

Вище слѣдующето отъ насъ,[2]) || и дано не бѫдите вѣчь

[1]) Нѣматъ пари на рѫка, но че ще иматъ. — Не притежаваме самото писмо на Орханийци, за да приведемъ текстуално признанието имъ. А сравнението е споредъ библейската притча за таланта (старинна монета): притежательтъ му го заровилъ нейде въ земята, забравилъ где, и сега нито може да му се радва, че го притежава, нито може съ него да зарадва другиго.

[2]) вижте кое имаме да ви кажемъ отъ наша страна.

като оногосъ, дето заровилъ талантатъ, но хора!![1]) ето: ніе ли жялно вѣчъ да бѫдимъ таквисъ! кой не знае тѣглилата на бѣдното ни отѣчество, и кой Българинъ вѣче не вижда живиничната си рана отъ тиранинатъ, която са въкопава отъ день на день![2]) || сѣки знае, и сѣки Българинъ вижда, нъ каквое![3]) || едному и кокалите захванала да му прояда тазъ проклѣта живиница, и за него е, (е ясно, че трѣба б. р.) чясъ понапрѣдъ да умре съ пушката въ ръкѫ, [готовъ за революция!] || той не иска насърченіе на думи || а други, като іоще не сяща болките на тази живиница която го е заяла съ цѣль, да дояде него, чи послѣ да захване (и б. р.) Дѣцата му, и тъй нататакъ.[4]) Нъ щели глѣдаме ній съ страдающите[5]) на таквато хладнокръвни, и мними родолюбци, които ни жялатъ ни на Децата си![6]) Не! не! ни чясъ! || и казанс е вѣче свобода чиста или смърть.

Ній насърчяме всичките чле(нове) и съочясници, въ народната ни свята работа да бѫджтъ вѣрни, и постоянни въ сяко отношеніе къмъ цѣльтж, като зематъ по напредъ предъ очи и рѣчьтъ: по добрѣ смърть чесна, нежели смърть безчесна || и наистина: който постоянствова до край неговото е

---

[1]) но да бѫдете изпълнителни и достойни членове на Комитета.—На това сѫщото мѣсто, следъ х о р а ! ! Левски собственоржчно поставилъ звездица за знакъ на бележка подъ страницата. А долу, подъ страницата наистина стои пакъ звездица и срещу нея бележка: Т о в а т о ч н о к а к т о с і е, т а к а и щ е и д а с т а н е, н о з а д р у г и т ѣ с е л а с е з а х в а щ а о т ъ з в е з д а т а з а с я к о.—Отъ което трѣбва да сѫдимъ: 1. че настоящиятъ текстъ на писмото до Орханийци е само черновка. 2. че то е черновка и за всички села въ Орханийско, въ които има Ч. Р. Комитети и до които Левски ще да е изпратилъ сѫщото писмо. 3. че писмото до Орханийци ще бѫде точно копие отъ черновката и 4. че всички други писма до селата нѣма да съдържатъ не само първитѣ два кратки пасажи отъ черновката, но още и обръщението тукъ съ двѣтѣ начални мисли до самата звезда. — След. до всѣко село ще почва просто: е т о н е е л и и пр.

[2]) раната става все по-дълбока отъ день на день.

[3]) всѣки българинъ види тази горчива истина, но какво излиза въ действителность?

[4]) остава си съчувственикъ ужъ по дѣлото народно, ама на думи и насърдчения само.

[5]) настраданитѣ.

[6]) които не жалятъ нито децата си!

неописана радость съ голѣмити му дарове [1]) отъ Българскіятъ народъ. И ето чясатъ е сега,[2]) което да спечели сѣки.[3]) Още като някой си: [4]) ама ако умрѫ! || то нія му казваме чи[5]) нѣговото имѣ, на вѣкъ остава живо, || заслугата му, ще са предава на Деца, унуци и пр. Слѣдователно да са спечели този святи Даръ, и отъ Бога вѣнецъ, тряба по напредъ да са жертвува сичко па и себѣ си! а и сѣки тряба да даде баръ най-малко Десетъкътъ отъ имуществото си! Това е данъкътъ дѣто Ви са писа— || когото, колкото по скоро да глѣдате. да го приготвити, || и то точно споредъ състоянието си: || защото ако са усети отъ послѣ чи нѣкой утай, или отрече помощѫ си, ще доде врѣмѣто което е вѣчъ близо, и ще са обезчести отъ цѣліятъ Български Народъ. — Ако сега са утарваше [6]) отъ нашіятъ нощъ! || който послѣ малко [7]) ще захване да испълнява длъжностите си срѣщу опачните [мними родолюбци, които обещаватъ за когато чакъ видатъ] || и (които б. р.) предлагатъ сякакви извиненіята като: че ушъ му било припятствовало незнамъ какво си, и неприлягало му да земе участіе, || пари не дава; да не би да узнало Тур. Прав. || или пѫкъ готови пари нямалъ, || и тѫй нататака. — Натакивато за извиненіята имъ, казахме и пакъ ще кажимъ: че чисто народніятъ Българинъ, който е разбралъ, и вижда мѫките, и неволите, на миліятъ ни народъ, който е усетилъ вѣче въ сърце-то си всѣкидневните горѣщи и кръвави сълзи на нашите обезчестени майки, Братія и сестри!!! отъ тиранинатъ! || то за него няма страхъ, || няма извиненіята никакви || а смъртѫ му е самата утѣха и душеспасеніе. — Която смърть заслужава горѣ-

---

[1]) признателность.

[2]) е ударилъ.

[3]) всѣки да спечели туй високо дарение на народа си.

[4]) и още, както казватъ нѣкои:

[5]) та ние това му и казваме, че. . . — Цѣлиятъ този пасажъ отъ писмото, и по стилъ и по тонъ, е една проповѣдь изъ Свещеното писание.

[6]) се отървѣше.

[7]) Споредъ датата на настоящето писмо—29. I. 1872 г., решението да се съберать пари отъ чорбаджийтѣ чрезъ терорь, което формално се взе на Общото събрание отъ края на априлъ с. г., е било установено още отъ началото на годината, когато Левски е въ Букурещъ. А може би и отъ по-рано. Но кому отъ двамата е принадлежало авторството на плана за терористическия начинъ на изнудване—за това нѣмаме по-точни фактически указания.

рѣчената ни слава отъ българскитѣ народъ, || и вѣнецъ отъ Бога. Инакъ отъ това[1]) той не е Българинъ, не е християнинъ, не е чіовѣкъ! Слѣдователно, нему смърть, смърть и смърть.[2])

Подиръ 30—40 деня ще испроводиме лицето ни Асланъ Дервишооглу съ іоще някой и други за въ Влашко, дето ще стане скупщина отъ чисто народни Българи, отъ разни мѣста, извънъ живущіи отъ Българско. Тамъ ще се дава мненіе, върху всичките ни народни работи, споредъ обстоятелствата и Общото положеніе въ Европа. Това тяхно вишегласно мненіе, ще са даде тукъ въ Ц. К. а ний пѫкъ ще распратимъ сичкити ч(ястни) комитети, да свикаме представителите, и по вишегласіе ще правимъ всичко.

Хората ни, които ще са испрататъ отъ Ц. К. за въ Влашко, тій са испращатъ съ миссія да вършатъ и други работи и, за които отъ послѣ ще Ви съобщимъ. Слѣдователно, ше трябатъ по вечко пари, затова ще глѣдате колкото е възможно по вечко да зберете и да ни ги внисете 10—15 дена по напредъ, до патуваніето на хората ни; защото, ще глѣдаме колкото е възможно поскоро да отидатъ и да са върнѫтъ, до като не ни са протръгнали Вапоритѣ, защото применуваніето имъ понататакъ, и на самъ е твърде опасно, па и времѣто ни не чякѫ—хѫ!!!...

До кътто са върни Лицето ни чрѣзъ когото са разбираме съ Васъ, и Вий съ насъ![3]) Вій се подъ сѫщити бележки ще оправяте писмата си, и съ надписатъ пакъ Асланъ Дервишіоoглу Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8036.
Арх. т. I, № 26, стр. 53.

---

[1]) не постѫпи ли, не чувствува ли така —

[2]) Тази неумолима логика у Левски, която му диктува отъ рано заключението за смъртно наказание на безчувственитѣ, при оная им пулсивность и непосрѣдственость на сѫжденията у него въобще, ни дава право да предположимъ, че той е истинския авторъ на терористическия методъ.

[3]) Левски, който още се мае въ Букурещъ.

№ 51.

Левски до новоoглашени въ Комитетското дѣло.

Радость. Трѣбватъ задружни сили, за да възобновимъ пакъ славната си древна държава и да станемъ равни съ другитѣ народи на Европа. Да събиратъ пари. Да пращатъ често свой човѣкъ въ познатия центъръ за споразумение.

Г-да!

Писмо то Ви отъ 14 февр. получихъ и съдържаніе то му разбрахъ. Радвамъ ся, че и Ви (ако и по кѫсно) сте влѣзли въ работѫ. Братія! Възобновленіе то на нишя та славна (прѣди) държява, отърваніе-то ни отъ проклѣты Агаряне, за да си добые първѫ-тѫ честь и слава наше то мило отечество Българско, най-послѣ да бѫдемь равни съ другы-ты Европѣйскы народы, зависи отъ нашы-ты собственни задружни силы, || като е тъй, Вамъ подлѣжи да ся покажите достойны, вѣрны и неустрашимы въ всѣко отношеніе. Дързость братія и напрѣдъ! Ваше-то съучястіе въ народно-то ни дѣло, ще остави имяна та Ви неизгладимы въ народнѫ-тѫ ни исторія. . . || само умно работете. Трудете ся та да събирате пары! || зачто-то нужда голѣма имамы. Начесто си испращайте човѣкъ до познато то Ви село и са настанявайте, споразумѣвайте и насърдчайте.

Тыя дни ще испратя писмо то Ви на Ц. Ком. и ще му явѭ за Ваше-то участіе въ дѣло-то.

Като Ви поздравя сьм Вашь

Асл. Дер. Кѫрж.

1872 февр. 19-ый. [1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8047.

№ 52.

Левски до Орханийци.

Да явягъ на ближни пунктове представителитѣ (делегати) и да сѫ готови за Общото събрание. Може единъ да се опълномощава отъ повече мѣста. Разноски по 10 лири т. Известие следъ 15—20 дни за тръгване. Пощалионътъ ще почака доде се споразумѣятъ съ околийтѣ.

---

[1]) Безъ опредѣленъ адресъ.

1872. 28 Фев. На кжржтъ въ Тракія.

Братія чл. на Ч. Б. Р. К.

Въ Сюлюманъ-ооглу Даудъ.[1])

Явете на Бочукооглу[2]),Дервишіооглу Мехметъ-Кжрджялж,[3]) и отъ Васъ, или отъ Хасанъ Касанъ,[4]) да бжде приготвенъ Представителжтъ отъ тія мѣста по единъ безъ друго, пжкъ отъ сичкити други мѣста да дадатъ припоржчителството си тямъ [отъ сяко място упълномошно писмо когото изберж̑тъ]. На представителити за разноските имъ тряба да имъ дадатъ не помалко отъ 10 л. тур. || и послѣ 15—20 дена ще имъ известимъ да тръгватъ.

По бързайте, и явете на сичкити познати Вамъ мѣста. Съ приносящіятъ Ви, ще ни явите какъ стѣ направили. — Който ще почяка до като предложите на речените ни мѣста, и земете отговоратъ имъ.[5])

Ас. Дер. Кжрджялж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8049.
Арх. т. I, № 27, стр. 56.

№ 53.

Левски до неизвестенъ Ч. Комитетъ.

Наставления за представителя, когото ще избератъ. Безъ разлика отъ подобни, съдържащи се въ други писма.

1872. Мартъ 24 Бълг.

Братія чл.

Расписаса за Представителите по сичките ч. ко[6]) (скжсано б. р.) днесъ послѣ 12 дена да тръгва за въ влашко призъ

---

[1]) Орхание.

[2]) Етрополе.

[3]) Тетевенъ.

[4]) Правецъ или Гложене.

[5]) Съ ржката на Левски забелязано на обратната страница: Копіе на Ч. К. (частнитѣ комитети р) отъ 28 фев. 72. отъ А. Дер. Кжрджжлж - което ще рече: всѣко друго отъ означенитѣ мѣста, освенъ Орхание, трѣбва да получи копие.

[6]) оповести се по всички частни комитети да си избератъ представители.

[stamp]

де[1]) (скжсано б. р.) за полезно, това и Вія ще направите, съ белеш (скжсано б. р.) то така: Братія Представители! упълномощя (скжсано б. р.) на одраното кжсче книга, да гласоподава за насъ, и е (скжсано б. р.) съ потолкова, и толкова способни юнаци да носятъ (скжсано б. р.) които са намиратъ и еди колко за Войводи. . въ сичките (скжсано б. р.) мира са и еди колко оржжіе, толкова гладки пушки, ата (скжсано б. р.) нети іоще отъ кога и отъ кого Віе подарена най напредъ ра (скжсано б. р.) и Вія какъ сте му пріели, и сега какви сте! и кога какво (скжсано б. р.) писано отъ Ц. К. || срѣщалили сте нѣщо недобро по ва (скжсано б. р.)

въ упьлномощіето на Представителятъ, няма да (скжсано б. р.) тому, ни отъ де иди, а за увѣреніе нему, ще носи (скжсано б. р.) книга, и асъ като го поискамъ той тряба да ми го (скжсано б. р.) съ единa съ другата половина ще са разбере оть дее.

Когото изберете за Представитель, дайте му 3 (скжсано б. р.) писмо сь одраната книжка, въ него е написано неговата (скжсано б. р.) до кжто иди и да са върни. за разноски ще го снабдиты не по малко отъ 10 л. т. (скжсано б. р.)

Ас. Дер. Кжрджялж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8051.

№ 54.

Левски до единъ представитель за Общото събрание.

Да мине за Влашко презъ дето му е по-лесно. Да се яви на Гюргево въ х. Петровия ханъ, да земе стая горе, дето на вратата има написана главна буква „Р". Ако нѣма този белегъ никжде, да влѣзе въ коя и да е стая и да напиши самъ „Р" на вратата. Особенъ начинъ какъ да се разбере съ по-новъ, който дойде следъ него и почука.

(скжсано б. р.) . . .2 мар. 24 Бълг.

Представителю!

(скжсано б. р.) одраното кжсче книга, земи и белѣжките споредъ писмото (скжсано б. р.) са за въ влашко призъ дето тіе полесно,

[1]) презъ дето намѣри за по-лесно.

а тряба да излезешъ (скѫсано б. р.). во на х. Петровіятъ ханъ, и нека да ти дадатъ стая на гор (скѫсано б. р.) тъ отъ дѣсна или на лѣва, отъ двoратъ пригледай на всич (скѫсано б. р.) ай на горніятъ като отъ одвънъ на вратите има ли запи (скѫсано б. р.) тебишеръ главна буква Р. ако няма то влезъ въ една (скѫсано б. р.) а запиши изъ вънъ на вратата съ тебиширь главна буква (скѫсано б. р.) и като доди някой отъ одвънь и рече: наши сме: тогава извътри (скѫсано б. р.) ряба да го накарашъ да ти разясни буквата Р. която значи Революція, и тогава можете да бѫдите въ една стая, да си раз (скѫсано б. р.) ждате, и приказвате за всичко, нъ ти, ни другіятъ нямате (скѫсано б. р.) во да са питате кой отъ дее.

Буквата Р. ще бѫде написана само на една стаѭ чрѣзъ (скѫсано б. р.) ще става посрящаніето.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ[1]).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8051.

№ 55.

Левски до Орханийци.

Предписва представителитѣ отъ Орхание, Тетевенъ и Етрополе да тръгнатъ до 15—20 дни.

Братія чл. на Ч. Б. Р. К.

Въ Сюлюман-оогулларъ-Даудъ.

За Преставителите. отъ Васъ, Етрополѣ, и Тетевени, нѣка бѫдатъ готови послѣ 15—20 дена, и снабдени съ по 10 л. т. десетъ лири турски.[2])

Н. Б. II. Г. п. 60, № 8122.

---

[1]) На гърба на горнитѣ две писма — № № 53 и 54, които носятъ единъ и сѫщъ инвен. №, е поставена следната бележка отъ Левски.

Копіе представителите
на 1872. Мар. 24: за въ влашко.

[2]) Писмото е отъ кѫде срѣдата на мартъ 1872 год.

№ 56.

Левски до Дервишогларъ и Хасанъ Касанъ.

Упрекъ задето писали, че иматъ избрани представители, а сега нѣматъ такива: пишели и говорѣли, че знаятъ нѣщо, което не сѫ знаяли. Като нѣмали свой човѣкъ, нека да опълномошатъ Левски. Опѫтване какъ да напишатъ пълномощното си.

Братія Дервишоогларь Мее(медъ) Кѫр(джалѫ)[1]) и Хасанъ Касанови![2])

Хора за чудини стѣ! || защо пишите, и говорите, за онова въ което іоще нисте увѣрени, и казвате го това е! || нали разбирате чи както са писало вамь въ едно и сѫщо врѣмѣ, така сѫщо са е писало по сичкити р. к. || и за да са пригот-вать ведно, и сѫщо време. Казахте чи имате Представители добри и готови, а сига нищели! Като какво разбирате тасъ работа, която е най важна и деликатна, та днесь едно да са хорати, а утри друго! Недейте да се показваме предъ Вън-кашните ни братія, неспособни и страшлювци, || защото, тій като ни глѣдатъ таквисъ, нищѫтъ и да ни вярвать чи ній вѣче чувствоваме за свобода, и чи день напредъ глѣцаме да отхвърлемь ярематси отъ врѫтѫтъ! Пѫкъ отъ тамъ чякаме голяма помощь! Се като ни видатъ сега какви момчета са пращатъ за Представители, за колко ще ни уценѫтъ отъ та-мошнитѣ братія. Вище баръ и направете упълномощіята си като хората, въ което да забелѣжите ако би имали пълно до-вѣрието си въ мене, и речете така: Братія Представители! нашіятъ членъ е Асланъ Дервишіоглу въ него имами напълно довѣрието си, || той познава най-добре духатъ на селените ни и гражданите ни, || той съ една дума по тьнко ни познава въ всичко, || и той каквото направи направено е за насъ; || и чіо-вѣкатъ, който се испраща отъ насъ е представитель да за-свидетелствува за сѫщіятъ, || и да земе смѣтка отъ него, спо-редъ писмата отъ Ц-тъ ни К-тъ.[3])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8101.
Арх. т. I, № 29, стр. 57.

---

[1]) Тетевенъ.

[2]) Навѣрно Гложене, за което се споменава още името Скендеръ Ефенди. Или е нѣкое друго близко село: Правецъ, Осиковица и др. Това днесъ не може вече да се провѣри съ изискана точность.

[3]) Писмото е отъ къмъ края на мартъ 1872 год.

№ 57.

Левски до Търновци и Лѣсковци.

Нека всѣкой се увѣри по-напредъ въ неизбежностьта на дѣлото, слѣпо никой да не се повежда. За сега на Общото събрание отива той самъ, Левски, отъ страна на Ц. К., заедно съ представители по единъ отъ окржжие. Ще вематъ мнението нашитѣ братя тамъ и после Ц. К. ще държи общъ съборъ въ България за истинско решение. Опредѣлятъ се качествата, на които да отговарятъ представителитѣ. Известнитѣ наставления съ какво да се снабди избраниятъ представитель. Да тръгне следъ 7—8 дни.

1872. 30. мар. Бъл.

Братія чл. на Ч. Б. Р. К. въ Тър. и Ля.

Писалисме посичкитѣ ч. к. и приготвилиса; || казваме и Вамъ: Вище, съберетеса, кажете и на онія които казватъ, чиса българи! || и (които твърдятъ че—б. р.) желаяли да работатъ за освобожденіето Българско, нъ нямали довѣріе въ работите! || ... това е и наше (мнение б. р.) отколжк казано: сляпо никой да са ни повожда въ работа, || защото на такъвъ никога му ни повѣряваме тайна. Ето какво: отъ стърнж на сичкото Ваше окржжіе, изберете единъ свесенъ Представитель който е разбралъ въ какво положение сме въ Българско, || и въобще (изберете единъ, който е разбралъ б. р.) духатъ на селените, и гражданите ни къмъ цѣльта, || и дадоди въ Влашко, || тамъ дето ще стане скупщина, отъ Българи чистонародни отъ разни мѣста извънъ живущій отъ Българско, || ще даватъ мненіе за работите ни отъ тукнататъкъ споредъ общото положеніе въ Европа, || и обстоятелствата въ Българско, || това тяхно мненіе щеса принесе тукъ въ Ц. К. и по вишегласіето на сичките ч. к. ще са рѣши сждбата на Българскіятъ народъ, съобразно съ врѣмѣто, || за сега тамъ въ Влашко, отивамъ асъ, отъ стърнж на Ц. К. съ горните Представители, || ще явимъ работите ни какъ вървжтъ въ Българско || и врьху това ще земемъ мненіето на нашите Братія отъ тамъ || послѣ това ще дамъ смѣтка предъ сичките Представители, отъ стърнж на Ц. К. де и колко пжти са пращани наши хора, какво гіе срѣшнало, отъ де, какво са зели, и дали, и какво има готово. Смѣтка, която ще са даде на секи Представитель, да я поднисе предъ очи на секи членъ на народната работа. Слѣдователно, на Представителятъ Ви,

тряба да дадете слѣдующитѣ белѣшки, съ упълномощието така: Братія Представители! Упълномощяваме приносящіятъ на одраното кѫсче книга,[1]) да гласоподава за насъ и едно, двѣ, и пр.[2]) || сега съ по толкова, и толкова способни юнаци да носятъ орѫжіе, между които са намиратъ и еди колко способни за Войводи, || въ сичките тія има толкова шишинета, гладки пушки, леворвери, и пр. || а колко на ново повикани. Отъ кога, и отъ кого Віе подадена най напредъ работата, || и Віе каксте му пріели. || и досега какви белѣжки не добри имате въ него, || кога каквото Віе било писано отъ Ц. К. ималоліе нѣщо недобро по Ваше мненіе. Въ упълномощието на Представителять няма да пишите, ни името му, ни отъ де иде! а за увѣрѣніе нему отъ де иди. и кой е, ще носи въ себѣ си одраното кѫсче книга, || и асъ като муги поискамъ той тряба да ми го даде, || и като го присъединѫ съ другата му половина, ще знамъ.

Когото избѣрете за представитель, дайте му запечатаното писмо[3]) съ одраното книжче, защото въ него е написано неговата сигорность до кътто иди и да са върни.

За разноски ще го снабдите не по малко отъ 10, л. тур. десеть. Пѫтѫтъ му за влашко, призъ дето види чи муе по лѣсно.

Отъ днесъ послѣ 7—8 дена нека тръгва, || по редѫтъ въ писмото му отъ дето щее Представителятъ, отъ едното, или другото място, тряба да земе отъ дето няма Пред. Сѫщѫ припорѫкѫ,[4]) съ одраното книжле заедно, което Ви пращаме, за едното, и за другото място. || Който Ви поднесе писмото, като види какъ ще направите, тогава ще Ви даде одраните книжки, съ писмото на представителятъ.

Ас. Дер. Кѫрджѫлѫ.

Изъ Миналото — подъ редакцията на
П. С. Кършовски, кн. I, № 6, стр. 34.
Изъ частния арх. на Маринъ Цонзарътъ въ Лѣсковецъ.

---

[1]) Кѫсче хартия съ надписано име на селото или града и прерѣзано на две презъ надписа: едното кѫсче пратено на Левски,—другото дадено на представителя. Като се срещнатъ, съпоставятъ двѣтѣ кѫсчета и се упознаватъ. (Вж. факсимиле — образецъ въ края на тома).

[2]) Изброени всички сведения споредъ заповѣдьта отъ писмо № 48 и др.

[3]) съ пълномощното и сведенията.

[4]) Пълномощно и отъ другото мѣсто, отъ дето нѣма представитель. Подразбира се, че отъ Търново и Лѣсковецъ е решено да върви само единъ. Той ще има писмо и отъ другото мѣсто, а сѫщо и одрано листче, приготвено за тамъ.

№ 58.

Левски до Сливенци.

Праща 94 печатни разписки (квитанции). Да се даватъ срещу вноски отъ чорбаджийскитѣ писма. Указание какъ да се попълватъ. Да се бърза разумно въ дѣлото. Тръгналитѣ безчетъ шпиони на властьта. За самоубийството на Ангелъ Кънчевъ. Било просто нящо. Не знаялъ отъ страхъ, какво да прави. Но честна смърть. Въ кореспонденцията да не се довѣряватъ само на комитетския печатъ, доде не видятъ саморжчния подписъ на Левски. Какъ тълкува причинитѣ за смъртьта на Ангелъ Кънчевъ

1872. 4 Ап(рилъ) Бъл(гария).

Братія чл(енове) на Ч. Б. Р. К.

Чрѣзъ Стамболлу Мехметъ Ефенди.

Пращамъ Ви печатни расписки 94 листе съ по първите ви за 24. Сичкити деветдесеть и четири. първити отъ брой 50—73, а сегашнити отъ брой 137—191. чясни, а общи часни комитетски отъ брой 22 до 43.

Ще ги давате споредъ Чюрбаджийските печатни писма[1]) и секиму който желае отъ се сърце да жьртвува предъ Олтарятъ на народніятъ Жьртвеникъ.

Чясно, секиму ще давате отъ часните, а кога една община, т. е. някой ч. комитетъ дава отъ общо-сабраните пары ще давате отъ общите, ще пишете по редъ: въ Българско, дена, месеца, и коя година, отъ кого пріети! отъ Ч. комитетъ ли, или отъ друго лице! и въ кое мѣсто. Чрѣзъ кого пріети, чрѣзъ ч. комитетъли, или чрѣзъ друго лице, отъ което мѣсто. Сжщото написаното въ листата ще се пише и въ малкото кжсче което остава (кютюкъ). и то ще Ви бжде правата смѣтка, която ще предавате отъ врѣме на врѣме въ Ц. К.

Вище въ простата книга Примѣръ, както за отъ ч. комитети, така и за отъ ч. лица като: приехме отъ Г-на подъ брой № 1-во въ Стамболлу Мехметъ Ефенди. Ще ся прирязва призъ средъ словата и ще оставатъ малките кжсчета наречени (кютюкъ).

Брой слѣдъ брой ще са даватъ. На секи градъ, или село, захваща са отъ № 1-во и пр. не по имената сжщи.

Ас. Дер. Кжрджялж.

---

[1]) Поканително-заплашително писмо отъ мартъ 1871 год.

Споредъ Времѣто, тряба Бързаніе!... || нъ и твърде умно, защото има цяла Ордія шпиони, пръснати по сичко Българско и то учени магарита.

Научили сте са чрѣзъ весникатъ за А. К.[1]) чи са е убилъ въ Русчукъ и нищо няма намерено въ него, || чіовѣкъ проводихме и разбрахме по тьнко: просто нящо! Страхътму е причинило да ни знай какво да прави. Остави името си безсмъртно. За честнити хора е такава смъртъ! Безъ подписката ми да ся ни повѣрявате и на печататъ! Пада въ ръце, и приработваса! Ни на вчерашніятъ работникъ,[2]) || защото отъ тая проклѣта шпионска ордія лесно може би да са излъжи безъ да знае,[3]) || ставалое, и става! За Ангеловото така искамъ да повярвамъ.[4])

Небойте са Братія Български синове, отъ такава смърть! Защото е най-сладка, чесна, и правата смъртъ днесъ за секи Българина. Дързость! и постоянство! Врѣмето е близо, ще видимъ и Свобода.

Същий.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8101.
Арх. т. I. № 32, стр. 59.

№ 59.

Левски до Троянския Частенъ Революционенъ комитетъ.

Да го осведомятъ, дали сж поканили по виднитѣ си лица (чорбаджии) на работа. Какво сж направили съ други, които съчувствуватъ, но нѣмали довѣрие. За представитель въ Влашко. Ако не желаятъ да опълномощатъ Ловченския представитель, нека посочатъ свой. Разноски повече и опасность отъ повсемѣстни представители. Съ какви сведения да снабдятъ представителя си. Да тръгва до 2—3—4 дни.

---

[1]) Ангелъ Кънчевъ.

[2]) да не се довѣряватъ ни на вчерашния работникъ.

[3]) лесно може нѣкой да бжде излъганъ (подведенъ) и да издаде нѣкого, безъ да знае.

[4]) За смъртьта на Ангелъ Кжнчевъ предполагалъ, че нѣкой отъ безчисленитѣ шпиони на властьта е подвелъ нѣкое комитетско лице несъзнателно да подскаже нѣщо по адресъ на самоубилия се, който при обикновения опитъ да бждатъ по придирчиви при провѣрка на документитѣ му на пристанището въ Русе, преди да тръгне съ парахода презъ Дунава за отсрѣщния брѣгъ, почувствувалъ се е съвсемъ издаденъ, безъ да има явни указания, нито улики, за това предпочелъ да се самоубие-

1872. 4-й Апр., България,

Братия чл. на Ч. Б. Р. К.

„Какво стана съ законътъ Ви? Направихте ли бѣлѣжки върху него или по съдържанието си е добръ за Вази? Като Ви бѣхме задължили, по заповѣдьтѫ отъ Ц. К. да съобщите работата ни и на нѣкои и други отъ по̀-първитѣ Ви лица по име [1]) и да дадѫтъ рѣшението си сѣки за сѣбе, гдѣ е гласътъ ни? [2]) || или, ако небѫдите имъ съобщили, незнаете ли, че спадате въ сѫдъ. споредъ законътъ? Отговорете ни явили ли сте имъ и сѣки за себѣ си какво е казалъ: || ще бѫди ли съ нази и съ народътъ, || или противъ нази и противъ народътъ е? Явете иоще и на ония, които казватъ, че сѫ Българи и желаѭли да работѭтъ за народното ни освобожденіе, нъ нѣмали довѣріе въ работитѣ! Това и ние отколе сме казали: никой да се не повожда слѣпо въ работата, защото на таквисъ никога нѣма да имъ повѣримъ тайна. Слѣдователно, ето какво: писали сме по всичкитѣ Ч. К. да си изберѫтъ и приготвятъ прѣдставители за въ Влашко и приготвили сѫ. Казваме и Вамъ, ако нѣмате довѣрие въ Ло [3]) представитель и да му дадете упълномощителното си да гласоподава и за Васъ въ засѣданието, то, по вишегласие да си изберете прѣдставитель, който е позналъ духътъ на по-голѣмата ни часть отъ народътъ ни къмъ цѣльта и въобще състоянието му; да познава и обстоятелствата въобще въ Българско какви сѫ; || защото тамъ въ Влашко (въ заседанието), ще бѫдѫтъ хора чисто народни, прѣдставители българи. извънъ живущи отъ Българско отъ разни мѣста, || а отъ тукъ азъ съ горѣрѣченитѣ ни прѣдставители, по рѣшението на Ц. К. ше явимъ работитѣ ни какъ вървѭтъ въ Българско и доде сѫ дошле, || върху което ще даватъ мнение за отъ тукъ нататъкъ какъ трѣбва да вървѭтъ работитѣ ни, споредъ обстоятелствата ни въ Българско и общото положение въ Европа; || и това тѣхно мнение ще се принесе тукъ въ Ц. К. и по вишегласіето на сичкитѣ ч. к. ще се рѣши сѫдбата на Българскиятъ народъ,

---

[1]) Покана къмъ влиятелни и богати лица (чорбаджии) да подкрепятъ морално или материялно дѣлото.

[2]) до где сте стигнали, до коя степень сте се отзовали на гласа ни? Какво сте извършили?

[3]) Ловченския.

съобразно съ врѣмето. Иоще работата ни тамъ е да дадемъ смѣтка отъ страна на ц. к. на всичкитѣ прѣдставители: гдѣ, колко пѫти се е провождало съ народна цѣль наши хора, а какво ги е срѣщнало, отъ гдѣ какво сѫ зели и дали и какво има готово. Смѣтка, която ще се даде на сѣки прѣдставитель да іѫ поднесе прѣдъ очитѣ на сѣки членъ на народната работа.

Братия! побързайте и направете упълномощително си за Ло прѣдставитель, за да не се харчатъ повече пари и представителитѣ да се несъбиратъ много, та да пада работата ни въ подозрѣние || или пъкъ, ако нѣмате точно довѣрие въ сичко на Ло, то и за Вашиятъ трѣбва да стане упълномощителното така: „Братия прѣдставители! упълномощаваме приносящиятъ на одраното късче книга да гласоподава за насъ и едно, двѣ и пр. села, съ по толкова и толкова способни юнаци да носятъ орѫжие, между които ся намиратъ и еди колко способни за войводи; || и въ всичкитѣ тия има толкова шишенета, гладки пушки, револвери и пр.; || и толквва има за първо повикване. Отъ кого и кога Ви е подадена [1]) най-напредъ работата и Вие какъ сте му приели; [2]) || до сега нѣкакви бѣлѣжки имате ли въ него,[3]) || отъ Ц. К. кога каквото Ви е било писано срѣщали ли сте нѣщо не добро по Ваше мнѣние || и съ една дума за сега какви сте“.[4])

Въ упълномощителното си на прѣдставительтъ нѣма да бѣлѣжите ни името му, ни мѣстото отъ гдѣто иде. А за увѣрение нему отъ гдѣ и гдѣ е прѣдставитель, ще носи въ себѣ си одраното късче книга и азъ като му го поискамъ, той трѣба да ми го даде и като го присъединѭ съ другата му половина, ще знамъ.

Ако нарочно отъ Ваша страна си испроводите представитель, за разноски трѣбва да го снабдите не по-малко отъ 10 л. турски (десеть), ако ли упълномощите другиятъ (въ Ло), ще му дадете 5 л. т.—петь. Пѫтьтъ му за тамъ, прѣзъ гдѣто му е по-лесно, || но трѣбва да излѣзе на Гюргево и отъ днесь послѣ 2—3—4 дни да тръгва.

Съвѣтвайте се добрѣ за прѣдставительтъ, защото то е най-деликатната и важната работа, — да нѣма отпослѣ нѣкои да останѫтъ въ недовѣрие за прѣдставительтъ ? . . .

---

[1]) сте посветени най-напредъ въ работата.

[2]) какъ сте му възприели указанията и порѫчкитѣ.

[3]) не ви ли е сторена нѣкаква неправда отъ негова страна.

[4]) въ какво положение се намира за сега дѣлото у васъ.

Когото изберете за прѣдставитель, дайте му запечатаното писмо, въ което е написана неговата сигурность. До като иди и да са върне други нетрѣбва да знае. —

Асланъ Дервишооглу Кѫрджалѫ.

Спомени и очерки — М. Ив. Марковски, кн. I, стр. 82.

№ 60.

Левски до Сава Кършовски въ Елена.

Получилъ изпратенитѣ пари. Може да дойде до 1—2 месеца. Иска да се запознае съ Х. М.

Баіо Савва!

Писмото съ 150 л. т. ми донеси О. М. [1]) чрѣзъ когото испращамъ распискѫ-тѫ за предаваніе и увереніе и исканитѣ ком. книжа.

До 1—2 м. можи да дода и тогава ще ви дамъ наставленія и знакове за да не би пропаднало нещо и ще запозная Х. М. [2])

Явете до кой караръ сте дошли.

Поздравлявамъ Ви съ д. Д. [3]) искренно и Братски.

Ас. Дер. Кѫрджѫлѫ.

1872. 5 Апр. Българско.

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски кн. 1, № 20, стр. 89.

[1]) Отецъ Матей Преображенски (Миткалото).

[2]) Хаджи Михаилъ Н. Момчиловъ чорбаджия и голѣмъ богаташъ, синъ на известния Куру Никола Момчиловъ и братъ на известния учитель-граматикъ Ив. Н. Момчиловъ.

[3]) Навѣрно дѣдо Духовникъ Архимандритъ Галактионъ Хилендарецъ, исповѣдникъ въ гр. Елена, роденъ презъ 1842 г. въ с. Кременъ— Неврокопско. Свършилъ богословското училище въ Бѣлградъ. Починалъ на 20.XI. 1894 г. въ Елена. (Бел. на П. С. Кършовски).

№ 61.

Левски до Сливенци.

Изпраща квитанц‹и. Точни указания кой видъ за какво сѫ и какъ да се изпълнятъ — както квитанцията, която се откѫсва, тъй и кочана квитанция. Днесь тръгва за Влашко.

1872. Апр. [1])

Братiя чл. на Ч. Б. Р. К.

Чрѣзъ Стамболлу Меeметъ.

Ефенди.

Испращаме Ви печятни Расписки, които ще дава-те срѣщу дадените пари, споредъ чiорбаджiйските печатни писма, и пр. || които би помагали парично въ Народното Дѣло. || Ще са даватъ вмѣсто името му, подъ №-ро, отъ едно, двѣ, и пр. въ едното село, въ другото село, захваща пакъ отъ първо №-ро, || а мястото отъ дето е чiовѣкатъ, ще са замѣни подъ друго име[2]) каквото и да е, или друго, село, или градъ, като: Прiехме отъ № 1,во въ Стамболлу Меeметъ Ефенди, въ мѣсто Сливенъ! Чрѣзъ, Ч. К. въ Стамбол. Мее. Ефенди, или чрѣзъ №-ро еди коеси, отъ което е мѣсто, толкова гроша, и словомъ толкова, отъ лири еди колко и пр. Сѫщото ще са записва и въ малкото кѫсче [3]) което значи (кютюкъ), || както захваща отгоре: брой, ще пишишъ колкото е записанъ въ белетѫтъ. 187 , която е годината и месецатъ отъ, №-ро еди коеси, въкоето е място, || Чрѣзъ, №-ро еди коеси, или Чрѣзъ Ч. к. еди кое място. || Ще са одреже послѣ това кѫсче, и то ще Ви бѫде правата смѣтка, която ще предавате отъ време на времѣ въ Ц. К.

По сѫщiятъ редъ ще са даватъ и Комитетскити (Общити) расписки, кату: Прiехме отъ: Ч. Б. Р. К. въ еди кое място и пр. както и другите.

---

[1]) Деньтъ трѣбва да поставимъ следъ 5.IV. (в. предидущето писмо № 58) и предъ 13.IV (споредъ № 59). Всѣкой случай по-близо до последната дата: къмъ 10.IV.

[2]) ще се постави псевдонимъ, като се пише име на друго село или градъ.

[3]) Контраразписка, оставаща въ кочана отъ квитанционния тевтеръ.

Испращаме Ви 55, листа отъ брой 137-до 191. И по първити отъ — брой 50—73 . . . 24 листа сичкити 79, седемдесеть и деветь листа. Чясни и други за Чяс. Комитети Общи,[1]) 15. петнайсять—отъ брой 29—43.

Отъ днесъ трьгвамъ за въ Влашко.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8056.
Арх. т. I, № 31, стр. 58.

№ 62.

Левски до Филипъ Тотю.

13, Априль 1872.

Днесь пристигнахъ блапополучно, [2]) и утрѣ тръгвамъ. [3]) Глѣдай да додишъ и ти по-скоро.

В. Л-кій. [4])

Н. Б. II. А. п. 63, № 8623.—Арх. Д. Хр. Поповъ.
Арх. т. I, № 33, стр. 61.

№ 63.

Левски до Димитъръ Общи.

Засѣга противокомитетската агитация на Дякона Паисий, убитъ скоро после това въ Орхание.

Д-тре!!! [5])

Утрѣ тръгвамъ за Столицата[6]) ще мина презъ Карданъ.[7]) Извѣстниятъ на тебъ и на всинца ни Николчо Арнаудовъ въ

---

[1]) Квитанции за внесени (общи) суми отъ име на Частния комитетъ за Централния Комитетъ — въ различие отъ квитанций давани на всѣкой комитетски членъ лично и отдѣлно за вноскитѣ му.

[2]) въ Турно-Магурели.

[3]) за Букурещъ.

[4]) Цѣлото е приписка къмъ писмото на Данаилъ Хр. Поповъ до Хвърковатия воевода отъ сѫщата дата

[5]) По съдържание на писмото трѣбва да е Димитъръ Общи.

[6]) Ловечъ.

[7]) Тетевенъ

Драко[1]) отказалъ да даде обѣщаната прѣдъ менъ отъ него парична помощь на пратеника ни И. Н. Пр.[2]) заплашвалъ нашитѣ хора съ прѣдателство на турскитѣ власти. Нашитѣ отъ Драко рѣшихж да се убие. Съ нѣколко момчета отъ тайната чета нападни на кжщата му, него само убий, а кжщата му запали. Научавамъ се отъ вѣрни наши хора че дяконъ Паиси ми е мжтѣлъ водата отдѣто е поминжлъ; проповѣдвалъ миръ, тишина и овча покорность, псувалъ тѣзи, които проповѣдвали бунта, т. е. насъ. Заканвалъ се на нѣкои селски попове, наши хора, че щѣлъ да имъ обрѣсне брадитѣ, ако се поведжтъ по тѣзи хаймани и нехранимайковци, т. е. подиръ насъ. Слѣди за неговитѣ дѣйствия: пусни по диритѣ му наши вѣрни хора, гледай да сж отъ по-събуденичкитѣ, || ако вземе много да бърка вижъ му работата, както се слѣдва. За сега само слѣди и съобщавай писменно въ столицата. Ако доде работата до убийство, гледай масторски да се извърше.

Лупенъ — Д. А.
23 априлий — В. Л.

Миналото — Ст. Заимовъ, кн. I, стр. 40, 1898 г.[3])

---

[1]) Етрополе.

[2]) Илия Ниновъ Правчановъ — (По-преднитѣ четири бележки заедно съ тази заемаме изъ книгата на г. Заимовъ. — б. р.)

[3]) Това писмо не притежаваме въ оригиналъ нито въ Народната Библиотека, нито въ кой и да е отъ известнитѣ досега частни архиви. Помѣстваме го тукъ за пълнота. То има всички признаци да излѣзе апокрифно. Обрѣщението Д-тре!!!, съ което почва, е доста интимно, фамилярно, за да ни подсѣти както трѣбва, че не е отъ Левски. Езикътъ въ цѣлото изложение и до последната запетая нѣма нищо общо съ останалата кореспонденция на Апостола. Употрѣбенитѣ псевдоними Карданъ, Драко и пр. сж отъ по-късно време. Засегнатата въ съдържанието дейность на Паисий се отнася действително къмъ лѣтото 1872 год. Доколкото ни е известно, г. Ст. Заимовъ притежава сбирка отъ документи изъ миналото, които ако — дай Боже! нѣкога се отключатъ, ще се разкрие покрай многото други тайни и мистерията на това писмо.

№ 64.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Желае да се запознае съ брата на Каравелова.

Бай Каравеловъ!

Научихъ, че братви дошелъ изъ Русия и щялъ да си доди въ отечеството си. Поздравете го, и ако имамъ честь да се срещнемъ изъ Българско, желая да се запознаемъ.

Н. Б. II. Б. п. 102, № 24 — Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 23, стр. 780.

№ 65.

Левски до Олимпий Пановъ.

За дрехитѣ и портретитѣ.

Братленце Пановъ!

Дрехити си получихъ и принесохаса. Портретити ми ги испратете чрѣзъ Д. Хр. Поповъ. [1])

Н. Б. II. Б. п. 102, № 24. — Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 23, стр. 780.

№ 66.

Левски до Кирякъ Цанковъ.

Писмена поржчка да се изпълни нѣщо отнасяще се до Олтеница. Защо последния градъ мрази Каравелова. Влизатъ въ организацията, защото Главниятъ центъръ е въ България. Каравеловъ да не пише повече противъ старитѣ. Не действувало добре предъ чуждитѣ народности. Сжщо и отъ Гюргево противъ Каравелова. Дали му две лири турски въ Олтеница безъ да искатъ квитанция.

---

[1]) И двѣтѣ писъмца — това, заедно съ по-предното — сж писани на едно листенце на лицето и опакото. Писани сж, навѣрно, отъ Букурещъ — въ момента, преди Левски да тръгне последенъ пжть за България. Следъ като се простилъ вече съ адреснитѣ лица, по придружаващия го до извънъ града имъ припомнилъ наумeното си. Датата е день-два преди 27.VI. 1872 г.

Баю!

Въ Букурещъ.

Ще доде човѣкъ отъ Олтеница ще ви даде писмо отъ мене отворено. || вище споредъ писмото и направете както трябя. Тій са Турятъ за работата защото имъ казахъ Че Главниіятъ Центъръ е въ Българско. Повѣчето души мразятъ (постжпката б. р.) на Каравелова защото напада на Старите, || а другите народности като слушяли за това, ползовалиса.— || затова имъ казахъ, чи му са е рекло вѣче да не пиши ни за стари, ни за млади, || койтое кривъ и пречи на народатни ще са явява въ Ц. К. отъ дето ще са каже по сичките наши да знаятъ за това. Така и трѣба вѣче, || защото ето намиратса хора и като глѣдатъ на такива работи не зематъ участіе. || пжкъ въ състояніе (сж б. р.) доста да помогнатъ матеріялно, и! . . Усещамъ, и разбрахъ отъ много души въ влашко, по мненіето имъ: ако тая работа са управлява отъ Българско то ще бжде работа, и ній земаме учястіе.[1])

Както Ви казвамъ за Каравелова отъ Олтеница, сжщо и въ Гюргюво нѣколко души го мразятъ за това, || пжкъ виждатмиса добри хора. въ Олтеница ми дадоха 2 л. т. безъ да имъ искамъ, || и асъ имъ казахъ чи ще добіятъ белетъ за тяхъ, || а теми казаха: „даваметиги тебе, нещемъ белетъ. Човѣкатъ който ще доде да Ви донесе писмото е нисъкъ, и русъ.

Драгой Стойчовъ.[2])

1872. Јун. 27. Т. маго. [3])

Н. Б. П. Б. п. 102, № 26.
Арх. К. Цанковъ. група 21—30.

---

[1]) — тогава и ний ще земеме участие, казвали тѣ.

[2]) следва знака на Левски.

[3]) Мжчно е да се допустне, че има съзнателно преиначаване името на града. Пжтьтъ (маршрута) на Левски за въ България личи ясно отъ следващето тукъ писмо. Въ Т.-Магурели Левски е дошълъ следъ като билъ посетилъ Олтеница.

№ 67.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Да прегледа писмата му до Филипъ Тотя и Ил. Лукановъ въ Одеса. Да приложи по единъ уставъ. Утре тръгва за Пикетъ, а отъ тамъ до 3 дни за въ България. Констатиралъ на разни мѣста изъ Влашко, че рѣдко българинъ нѣма да се зачисли въ организацията, но имало недоволни отъ Каравелова. За в. Свобода да се изпраща презъ Русе. Платилъ за печата. Да се даде на всички Ч. К. въ Влашко да съставятъ други Ч. К. Имало желающи, а Каравеловъ не можелъ да ги знае. За Тома Панталеевъ, че не превелъ дадената му сръбска книжка. Да се натовари друго лице.

Бае Каравеловъ!

Въ Букурещъ.

Утри тръгвамъ отъ Тукъ за Пикетъ, а послѣ тридни може за Бжлгарско. Писмата ми за Одесса пригледайте ги, и въ двѣте писма ще туриге по единъ уставъ.—Едното за Илія Лукановъ, добре да е запечатано и да са приключи въ Филиповото. Поскоро испратете уставите по Ч. К-ти въ влашко. Нарятко хора дето нещжсж зематъ за работа. Срѣшнахъ мнозина хора да ви окривяватъ въ някой работи, и казватъ: Тая работа ніе (за б. р.) Каравеловъ, || залавямиса, защото знаемъ чи ще излѣзи на работа.[1]) || —защото Каравеловъ е човѣкъ, който казва: Ассамъ!!!.[2]) Испратетеми онова! на което тряба да се подпишатъ и онія Комитети, на които представителите не бяха престигнали, изъ Българско, тряба да поднеса и да подпишятъ || весницити, до кжтто нидобіешъ второ писмо въ което датиса каже де, и де по колко да испращашъ, до тогава редовно ще ги испращашъ въ Рушчукъ, до когото знаешъ. || —ще направишъ и особно писмо на Илариона [3]) да си отридатъ човѣкъ който ще ги

---

[1]) но пакъ ще се заловятъ, защото виждатъ, че работата ще се изведе на добъръ край.

[2]) Каравеловъ се отнасялъ запов[illegible]ически.

[3]) Драгостиновъ.

прійма отъ оногосъ, комуто си ги ти испратилъ. Петтѣхъ жялтици за печятатъ[1]) на Д. Хр. Поповъ дадохъ. На сичките Ч. К. въ влашко, ще имъ дадете право да съставляватъ и други Ч. К. защото има хора, пѫкъ сичките неможете да знайте. — и спóредъ уставатъ ще ги оправятъ до Ц. К. отъ отъ дѣто вѣче ще зематъ и даватъ. Налити казвахъ чи помногото хора знаятъ да сѫ припорѫчватъ а не правать нищо! Казвахти и за Тома Пантелеевъ! видяхса въ Турно, попитахгу, за книжката привеллія е, а той ми каза че мислялъ дая даде на Мишайкова, Искай книжката, и намерете човѣкъ дая приведе, неѫ и другите поскоро! па да са плати. || де останаха обѣщанiята на Евремъ Марковичов! ако ги испрати, нѣкаса приведатъ поскоричко на Български, и испратетемиги.

1872 Јун. 27: Т. Маго.

В. Л-скій.

Н. Б. II. Б. п. 102, № 27.
Арх. К. Цанкоъ, група 21—30.

№ 68.

Левски до Кирякъ Цанковъ.

Днесъ тръгва за Пикетъ. Съставили комитетъ въ Турно-Магурели въ негово присѫствие. Да имъ се пратятъ устави. Машината за пушка. Да му пратятъ брада и мустаци Мустацитѣ нито дълги, нито малки. Трогателно сбогомъ. Всичко чрезъ Д. Хр. П.

Баіо![2])

Испратете поскоро и тукъ нужните както на секи Ч. Ком. Председатель, подпредседатель, и касіеринъ, и 15 Члѣнове са съставиха до кѫтто бѣхъ въ Градатъ. Сега, и секи пѫтъ, сичко ще испращате до Д. Хр. Поповъ.

днесъ трѫгвамъ за Пикетъ.

Збогомъ, збогомъ, збогомъ.

1872. Іун. 30. Т. Магорелль.

Дрогоичо Ивановъ.

---

[1]) Стойностьта за направа на печатъ за вѫтрешния Рев. комитетъ. Сумата внесалъ на Д. Хр. П.

[2]) К. Цанковъ.

Вище да са направи машината за пушката, дето да прави фишеците й, вище дами земите и едни два чивта мустаки и брадж малко черникави || мустакити ни [1]) длжги, ни малки. Отпишетеми за парити да Ви ги испрата.

Сжщій.

Н. Б. II. Б. п. 102. — Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 10, стр. 769.

№ 69.

Левски до Кирякъ Цанковъ.

На 1 юлий, 9 часа (5 часа по европейски следъ обѣдъ) преминалъ Дунава и стигналъ въ Орѣхово. Въ Пикетъ срещналъ желающи да влѣзатъ въ Народното дѣло. Да откупятъ 500 пушки. Устроилъ начина на пренасянето. Ще ги изплатятъ отъ Българско и ще поржчатъ нови. Засега да се намѣрятъ жертвуватели въ Влашко да кредитиратъ временно Българския народъ. Легенда изъ нрода, че единъ човѣкъ съ шарени очи ще освободи България.

Баіо! [2])

Вчера по 9 чяса, отъ Пикетъ, за въ Оряово приминахъ Благополучно || всичкити писани мой глѣдайте поскоричко да ми ги испратите: мустаки, Брждж, машина за фишеци, и войнишкити Правила. || въ Пикетъ сж срешнжхъ съ Петръ Јордановъ и Катрановъ, искатъ да зематъ учястіе! вище.

За Принасяніе стока въ Българско, изнамБриса място, || имаме и хора които ще го приематъ съ умайсторосанъ способъ. || —та вище и отпишетени, [3]) || акоса намиратъ родолюбиви Богати и да направатъ тая за случай на Отечеството ни: да поржчятъ отъ най добрата система 500, длъги като понапредса испитатъ на секи десетъ една, за да не излезатъ фалшиви, и катоги внесемъ въ Българско ще глѣдаме за малко време да имъ внесемъ парити, и да са поржчжтъ Още. Ако това направатъ нѣкой родолюбци, то по напред тряба дами отпишете да са разберемъ по ясно.

---

[1]) нито.
[2]) К. Цанковъ.
[3]) пратете.

Новинж: Нашите Т.[1]) казватъ по Българите тукъ таме, че щяло да излезе отъ западъ единъ човѣкъ съ шярени очи, и той ще освободи България.

днесъ останалсамъ безъ жялтички, и сжмъ въ голѣми мжки.

Поздравлявам Ви искренно, и целувам Ви Братски.

1872 Юлій 2 Българско.

Драгомирчу Ивановъ.

Н. Б. II. Б. п. 102. — Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 11, стр. 759.

№ 70.

Левски до Кирякъ Цанковъ.

По лице пжтуващо отъ България до Турно-Магурели, праща поржчки чрезъ Д. Хр. П. Ако получи отговоръ, ще изпрати подготвенъ човѣкъ да свърши работата. Въ Ловечъ, дето е съсредоточена кореспонденцията му, заварилъ писмо отъ Ил. Лукановъ. Пита що е станало съ двете писма, за които е дума въ № 62.

Баио!

Приносящиятъ е, упълномощенъ[2]) до Данаила[3]) да му говоре нѣщо за Васъ[4]) || а Д. като по близо до Васъ, е, и безопасно.[5])—Приказаніята нему за Васъ, ще Виги съобщи, и Вія по скоро ще ми отговорите ако е възможно! та да Ви испрата човѣкъ, който разбира добрѣ по язикатъ, да чете и да пиши.[6])

докато бѣхь Тамъ, отъ Т. Маг. Писахъ двѣ писма за Одесса, едно за Филипа, другото за единъ ученикъ, Илия Лукановъ. Писмата бяха отворени, и чрѣзъ Васъ, въ Вашите писма притворени, || и пишяхъ Ви да имъ дадете по единъ

[1]) Търновци.

[2]) пратенъ.

[3]) Д. Хр. Поповъ.

[4]) да му говори за нѣщо, което има да изпълните вие.

[5]) като довѣрено лице, не е опасно да знае и той.

[6]) Иносказателно. Отнася се, навѣрно, за пушкитѣ, които ако сж готови, Левски ще прати човѣкъ да ги пренесе.

уставъ, || за това никакъ незнамъ какво стана, а тукъ намѣрихъ писмо отъ Илия Лукановъ, отъ 24 юнiя, въ което казва: до сега отъ Васъ, никакво писмо нямамъ. Испрателили сте ги, получинили са, и какъвимъ е отговоратъ, явете ми.[1])

Сѫщiй.

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 21, стр. 780.

№ 71.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Вестникъ Свобода да се изпраща презъ Русе. Ц. К. въ Букурещъ се забавилъ да изпрати уставъ въ Т. Магурели и Олтеница, дето се съставили нови комитети. Въ Българско и Тракия билъ вече разнесенъ всѣкѫде. Следъ нѣкой день отъ днесъ ще тръгне да обиколи всички комитети. За лошитѣ постѫпки на Д. Общи. Отъ време се изказалъ противъ Общи, но вишегласието надвило. За купената въ Букурешъ французска пушка и за отдѣлна капза. За иглянката, купена отъ Д. Хр. П. За попъ Кръстю, който отива въ Влашко да печати вестникъ; последниятъ свободно ще се разпространява въ България. За Величко Ефенди. За готвеното прилагане на терора и приготовляваното убийство на дяконъ Паисий.

№ 6и.

Баио![2]) Вѣстницити Сво. отъ първи Брой получихъ десеть, не двайсетъ както бѣше думата.—Пращай ми двайсятъ. чи парити няма да Ви забава за дѫлго времѣ. Вѣсницити ми изпращай редовно презъ Рушчукъ, и въ единъ денъ. || —вишъ, опредѣли единъ денъ назадъ, та ако ви са случи даса забави въ печятанието си единъ денъ назадъ, то пакъ да може въ означеното времѣ да пристигатъ въ рушчукъ, || защото единъ денъ закѫснялъ, отива цяла неделѭ, Така е наредена пощата.

Съ Вѣсницити заедно, получавамъ отъ Д. Хр. Поповъ писмо въ което ми са хвали, съ ново-съставениятъ имъ Коми-

[1]) Писмото е безъ дата. Писано е скоро следъ преминаване на Левски въ България, което стана на 1 юлий 1872 г. (вж. по-предното писмо № 64. Обажда се отъ Ловечъ).

[2]) Безъ дата. Произхожда отъ Ловечъ преди 5 юлий — преди Левски да е тръгналъ още по планираната обиколка. Едно отъ първитѣ писма, които Апостолътъ пише следъ като се е върналъ отъ Букурещъ.

тетъ,[1]) чи добре тръгналъ въ Предприятието си, || но устав ите и пр. което трябаше досега да сти имъ испратили, неполучили още! Както отъ тамъ, сжщо и отъ Олтеница[2]) Ви бѣхъ писалъ: че, съставихаса нови ч. к. || само поскоричко да имъ дадете нужнитѣ наставленія, уставите, и расписките, та да тръгнатъ поскоро въ пжтьжтъ. — Ній тукъ, въ Бжлгарско, и въ тракія, разнесохаса на сяко място и отъ днесъ послѣ някой день ще тръг(н)а да обиколж сичките ч. к-ти, и да имъ дамъ някакви тайни знакове за прѣдпазване, отъ всяко нѣщо.

Д. Общій ще го извадимъ изъ службата му, поради неспособноститѣ му, || по онія мѣста дето бѣше отриденъ, готови съставени ч. к-ти, само да (ги) наглѣдва, и подканя въ работете имъ, и отъ време на врѣмѣ да дава смѣтка, то(й) излязалъ отъ границата си, || и споредъ както виждамъ по естественият му характеръ, хвалби, помногото съ лжжи, || предъ съочясниците вѣче,[3]) но, и по крѫчмите на хората говорилъ: ей Братія! Купувайте си оржжие, че знайтели, лятоска има нящо! Тукъ таме и лжгжлъ; че билъ принесалъ хиляда хиляди иглинячки пу(ш)ки, || и отъ дума надума разбере и Прав.[4]) || узнало и за името му, || и съ кжкжвто кон ходи, || то[5]) по сичкото онова окружие дириса подъ листо. — Правителството облякло хора съ Български дрехи, и показватса тук таме чиса народни, || казватъ чи биле испроводени отъ влашко да са срешнатъ съ Д. Общій и пр., || додоха нѣкой и други отъ онія стърни, членове отъ Народната работа, и казватъ: Д. Общій отъ нашитѣ старни да го махните, || и писарат му! Защото инакъ, несме вѣче въ работа. — Това заварихъ въ Българско!

За Д. Общій, съ времѣ казвахъ чи нее за таквасъ работа, а само да го водишъ слѣдъ себѣ, || но нѣколко[6]) по вишегласие казаха.[7])

---

[1]) Сравни писмо № 63.

[2]) Вѣрно указание кои мѣста е посетилъ въ Влашко, преди да се върне отъ Общото събрание въ Букурещъ, отъ края на априлъ и началото на май 1872 г.

[3]) както и да е.

[4]) Правителството (турско).

[5]) та.

[6]) отъ Централния комитетъ въ Ловечъ.

[7]) по вишегласие го наложили да остане на работа.

Моля Ви, да задлъжите Панова[1]) или Ячу,[2]) тіи знаятъ дето купих пушката || да имъ дадеш пари да ми зематъ за пушката още петстотинъ фишека, || и машината дето щеше да мия[3]) направи французинатъ, да си пълна самъ фишеците, || и петстотенъ празни фишеци, || но да Ви каже какса пжлнжтъ, па пишете ми ясно да мога даса разберж. || питайте французинатъ за тия фишеци неможе ли са набави евзжтж дето пали! Защото ніе[4]) капза, а по сичкото джно намазано съ такъвъ огнъ, || и дето са случи т. е. на която стърнж и да са обжрни фишекатъ, иглата като удари, палиса.— Та ако може са достави такъвъ материалъ, да са туря пакъ въ изгжрмелити фишеци отъ сжщіятъ огнъ, || тогава ние[5]) нужда да ми купувате повѣче фишеци отсвѣнъ двѣстя пжлни, и триста празни, || и отъ сжщиятъ материял да ми пратите || и да ми пишите какса туря, и по колко.

За всичко дайте парите, || а аколи нямате вия, то мола Г-нъ Ц-ва,[6]) или Спира, да дадатъ за мене назаемъ, не за млого,[7]) до два месеца ще имги внеса, || защото още са занимавамъ съ работи,[8]) та нисамъ (още) писалъ на Ч. К. да ми внесатъ.[9])

Зимахъ и друга иглинячка пушка отъ Д. Хр. По. която миса (види б. р.) твърде здрава, и много по добра на биене. (войнишка съ тесакъ, но тесакатъ запрянъ на гюмрукатъ въ Австрія). Сега и на Данаила пишя да ми прати фишеците й, чи като я пробамъ, и да ми са ареса, ще Ви пишя.

Нашъ Свещеникъ, на име Попъ Крьстю, ще доде при васъ да са разбере ще може ли на Вашята печятница да издава вѣстникъ, който ще бжде слободенъ за въ Българско. Той щеше да отиди въ Ибраила да го издава, но асъ му казахъ по напредъ да доди даса разбере съ Васъ. Човѣкъ е който може да Ви бжде полѣзенъ, па и Вія нему въ неговата

---

[1]) Олимпий Пановъ.

[2]) Кирякъ Цанковъ.

[3]) да ми я.

[4]) не е.

[5]) не е.

[6]) Ценовъ—касиеръ на Централния комитетъ.

[7]) много време, но.

[8]) Още разнася устава и организира въ завършенъ видъ Частнитѣ комитети, като подвежда подъ клетва и пр.

[9]) събранитѣ си суми.

работа. Той ще доде съ осмъ-десеть хиляди гр. Вище дано направите подобра работа. И словослагателятъ е съ него, за когото Ви приказваше Грую, и асъ.

Ас. Др. Кърджялъ.

Пакъ да Ви напомна: ако доди някой да Ви дрънка за нящо народно глѣдайте какво правите, || и безъ знакъ, ако ще и Братти да му не вярвашъ. || Вѣличко Ефенди, до някой денъ щеса возвѣличи съ главата на доло.[1])—Въспрятаме ръкавити си! [2]) и каквото ми са чини ще сѫ почне отъ черна глава.[3])

Н. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 14, стр. 770.

№ 72.

Левски до Троянския комитетъ.

Праща билети, съ нуждните наставления за употрѣбление. Праща двадесеть устава да се раздадатъ подъ нумера, като се бележи, кому е давано. Като дойде, самъ ще даде тайнитѣ знакове. Подписка за иглянки пушки. Да се поръчатъ отведнажъ 2000 пушки, ще дойдатъ поевтино. До петнадесеть дни може да дойде.

1872 Юлія 15 Българско[4])

Братія!

Испращаме Ви расписки (билети), двайсетъ коли, по осмъ расписки, които ще давате секиму кога каквото дава въ народната каса, подъ №-ра (вмѣсто името), || споредъ както виждате въ първіятъ, който сме Ви написали за примеръ. — ще

---

[1]) Величко Стояновъ отъ Русе, убитъ скоро после това по Комитетско решение.

[2]) Приготовляватъ се да приложатъ решението, взето въ Букурещъ за терористически присъди.

[3]) отъ калугеръ. Намекъ за дяконъ Паисия отъ Ловченската митрополия, убитъ скоро после това отъ Димитръ Общи въ Орхание.

[4]) Следъ като Левски вече се е завърналъ отъ Общото събрание, състояло се презъ май въ Букурещъ. Покойния М. Ив. Марковски, който пръвъ публикува това писмо, погрешилъ датата му, като бележи 15 юний 1872. Противоречието е явно съ предшествуващитѣ нумера 61—65. Грешката се дължи на кривo прочитане на текста или просто на незабелязано печатарско побъркване. (Спомени и Очерки, стр. 89, Враца, 1902 г.).

одрязовате единіятъ белетъ презсредъ голѣмите Слова, и ще са дава човѣку, а другіятъ остава кютюкъ, които ще ги трьси Ц. К. за смѣтка, отъ де какво сте земале.

Испращаме Ви и двайсетъ устава които ще раздадете по действителнитѣ членове да работатъ по него.— || и тій ще са даватъ както и всяко нѣщо по №ръ, ще са бележе кому каквоса дава, и кога сае дало.

Вършете всичко споредъ уставатъ, да не пропадате въ наказаніе! Сжбирайте и пари до кжтто дода, защото трябатъ || тогава ще Ви дамъ всичките знакове, и наставленія, за да не би пропадало нищо въ непріятелски ржце.

Нужное, всѣки дѣйствителенъ членъ отъ сега да са приготви съ най-добро оржжіе, || казалесме на сякаде, пишимъ и Вамъ: || вище, и забелѣжете въ околност-та Ви колко души ще са намератъ дето даможятъ сега даса потпишятъ по за една иглинячка пушка, || които сме преглѣдали и одобрили за наша работа.—то колкото по много са поржчатъ, толкова и по евтено ще ни паднатъ. || —отъ тия пушки една по една са купуватъ по деветъ л. тур. ако са поржчжтъ две хиля. мэжятъ да ни паднатъ по шес—седмъ л. тур. безъ куршуми, — куршумити ще можимъ да си ги правимъ тукъ, а само ще са купатъ фишеците.—хилядата фишека може да стора(тъ) две л. тур. до три, а испиталисме ги че биятъ добре. хиляда и двѣста метра и съ баіонетиса.

до петнайсетъ дена може да дода, затова дано пригот-вите за което Ви пишя. — Пари и за пушките.

Асланъ Дервишооглу Кжрджялж.

П. П. Касиеринатъ, тряба да води дневникъ за работите добри, и зли, на секи съочясникъ въ Народното дѣло.—Както казахъ и по горѣ: въ мѣсто имѣто да са зема и дава, ще са зема и дава подъ №-ръ.

Сжщій.

Сто Лири турски дадохъ на В. Левски.

Касиер на Троянскія р. к.

Изъ частния арх. на Троянския комитетъ.
Спомени и Очерки — отъ М. Ив. Марковски, кн. I, стр. 89.

№ 73.

Левски до Троянския комитетъ.

Псевдонимъ х. Хасанаа въ Карлово. Начинъ за надписване адреса.

Вашѭ белешка.

Отъ днесъ на татъкъ, ще прiймате, и испращате писма по тоѭ начинъ: извѫтре на писмото вмѣсто Троянъ, Карлово, извънъ натписатъ за Васъ. Чрѣзъ Василь Ханджия за х. Асанаа въ Карлово.

пѫкъ подъ какъвъ начинъ ще отправяге писмата си (пощата) до лицето на Ц. К. Чрезъ когото са вънася отъ сяка стърна за въ Ц. К. назначищемъ на Представителят Ви. до тогава няма кому да писвате.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ.

Изъ частния арх. на Троянския комитетъ.
Спомени и очерки — М. Ив. Марковски, кн. I, факсимиле—стр. 3, текстъ—стр. 81.

№ 74.

Левски до Сливенци.

Изпраща разписки и устави. Упѫтвания. Уставитѣ срещу разписка Касиерътъ на Комитета да води дневникъ, кой какъ се държи отъ членоветѣ. Но по нумера, не по име.

Братiя![1])

Испращаме Ви расписки (билети) четирисятъ коли, по осмъ билетѫ отъ които ще давате секиму кога каквото дава въ Народната каса. Подъ №-ръ, [вмѣсто името му], споредъ както Виждате първиятъ билетъ отъ горе, писанъ за примеръ. — Така ще са режятъ презъ средъ големите слова, и ще са даватъ човѣку, а другиятъ билетъ т. е. другата половина, ще остава кютюкъ, въ касиеринътъ, отъ дето Ц. К. ще дири смѣтка, отъ де, какво са е земало.

Испращаме Ви четиресетъ устава, които ще раздадете на дѣйствителни-те членове да работатъ по него. — Уставите,

---

1) Отправено до Сливенския Ч. Р. К. По рамкитѣ стои бележка съ почерка на М. Т. Грековъ.

както и всяко нѣщо, ще са белѣже подъ №-ръ, кому какво са дава, и кога.

Испращаме Ви и едно окрѫжно писмо отъ Ц. К., което тряба да са прочите предъ сичкитѣ членове.

Съ всичките си сили да са трудите за събираніе пари! Бързайте, защото тамъ ни стои сичката работа.

Касиеринатъ тряба да води дневникъ за сичките добри и не добри работи, на секи членъ, отъ който денъ постѫпѫ въ Народното дѣло. — Както казахъ по-горе: въ мѣсто името да са зема, и дава, ще са зема, и дава подъ №-ръ.

Съ второ ще упълномоща някого, или ще дода самъ, да Ви са дадатъ нужните наставленія, и знакове, безъ които няма да вярвате ни на работникатъ, ни на никому другъ.

Нужно е всѣкой дѣйствителенъ членъ, отъ сега да са приготви съ най-добро орѫжие. Писалисме на сичките Ч. К пишиме и Вамъ: поскоро да забелѣжите въ околностьта Ви колко души има да са подпишятъ сега по за една Иглинячка пушка, отъ които сме преглѣдале, и одобриле — цената имъ е, деветъ л. тур. безъ фишеци, които са купуватъ една по една, ако ли са порѫчатъ двѣ хил. ще са дадатъ може шестъ седемъ л. тур. казва продавачѫтъ. А фишеците имъ можатъ да са правать тукъ, само като купимъ празни Чушулките имъ. — Хилядата фишека, може да ни станатъ двѣ-три л. тур. Пълнатса най-скоро, биятъ отъ хиляда метра на горе, здрави са, и съ баюнетиса, [войнишки].

Асланъ Дервишооглу Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8063.
Арх. т. I, № 35, стр. 62.

№ 75.

Левски до Частнитѣ комитети.

Разпраща се утвърдения и отпечатанъ уставъ по всички Частни комитети. Сѫщо и печатно окрѫжно. Чака да се завърнатъ хората, съ които е распратилъ по-напредъ — преди да тръгне за Влашко — квитанционни книги и самъ ще дойде да раздаде общи разписки за полученитѣ суми, както и да разгледа текущитѣ смѣтки. Всѣки Ч. к. трѣбва да има свой печатъ. Наставления какъ и кому да се дава устава. Какъ да се употрѣбяватъ уставни знаци.

Братія! [1])

Смѣтките за доходите, и расходите, повторомъ ще Ви са поднесатъ, защото, работниците още (не б. р.) ни са дали точна смѣтка за де какво са дали до сега. — сега ги викаме и като земимъ смѣткитѣ имъ ще Ви са поднесатъ. Сѫщо и нужните знакове, безъ които няма да са повѣрявате никому, билъ работникъ, или които другъ.

Въ чястниіятъ Ви Комитетъ испращаме билете които ще давате секиму срѣщу му пари кога какво дава, подъ №-ра каквото и до сега. Пѫкъ отъ Ц. К. ще получавате другъ билетъ срѣщу събраното количество, кои каквито внесете. Ч. К. тряба да си има печятъ, когото ще удря на сѣки даденъ белетъ. Белетите сѫ у преносящіятъ комуто сѫ дадени да ги разподели споредъ мѣста, и отъ сяко мѣсто, т. е. Ч. К. да земе писменно за пріетото имъ количество билети. Съ тия белети ще земате и давате, докато дода самъ, или упълномоща другъ, да Ви са разкажи за по много работи. На сѫщіятъ даватму са и уставите да Ви даде по нѣколко екземпларя съ които тряба умно да са располагате т. е. комуто ніе за даване да го има, то да му са прочите и пакъ да си остани въ комитетатъ.—Неизбежно е да го има секи деиствітеленъ членъ отъ когото са чяка по всичко работа. Испраща Ви са и по едно окрѫжно писмо отъ Ц. К. което тряба да са прочите предъ сичките членове. Сѫщо и уставатъ да го прочите единъ отъ членовете предъ сичките, и да го раскаже подробно.

Асанъ Дервишоолу Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8102.
Арх. т. I, № 20, стр. 45.

№ 76.

Левски до означени нѣколко Ч. комитети.

Пращатъ се квитанции, устави, Окрѫжно писмо. Начинъ за изпълнение и раздаване — споредъ по-преднитѣ писма. Ц. комитетъ (въ Ловечъ) ще поднесе смѣткитѣ си предъ Ч. комитети. Разпратенитѣ работници не сѫ още поднесли смѣткитѣ си.

---

[1]) Безъ дата По съдържание е прилично на по-преднитѣ писма. Трѣбва да е писано на тѣхната дата, като служи за черновка на сѫщитѣ писма.

Братия членове на частнитѣ комитети: —

Искендеръ ефенди, Сюлиманооглу Даудъ, Хасанъ Касанъ, Скендеръ Дервишооглу, Хаджооглу Рушидъ, Джутовъ, Бочукооглу, Узунъ Хасанъ, Мехметъ Ходжовъ и Иллерически: —

Смѣткитѣ за доходитѣ и разходитѣ на Ц. К. повторомъ ще ви са поднесжтъ, защото работницитѣ не са дали още точна смѣтка за дѣ какво са дали до сега: сега ги викаме, че като земемъ смѣткитѣ имъ ще ви са поднесжтъ; сжщо и нуждницитѣ знакове, безъ които нѣма да вѣрвате никому, — билъ работникъ, или кой да е другъ. —

Въ частниятъ ви Комитетъ испращаме расписки (квитанций), които ще давате сѣкиму срѣщу даденитѣ му пари: кога какво дава въ Комитетътъ подъ №-ра, каквото и до сега; пжкъ отъ Ц. Комитетъ ще получавате друга расписка срѣщу събраното количество пари, каквото внесете въ Ц. Комитетъ. За тия расписки Ц. К. ще ви иска смѣтка отъ време на време, споредъ както ще ви разкаже приносящиятъ.

Частниятъ Комитетъ трѣба да има печатъ, когото ще удря на сѣки даденъ билетъ (расписка) - Распискитѣ и уставитѣ са дадени у приносящиятъ да остави спорѣдъ мѣстото; дѣ колкото сж назначени. Съ уставитѣ трѣба умно да се располагате! т. е. комуто не е за даване да го има въ себе си, то да му се прочете, ако не знае да чете; или ако знае, самъ нека го прочете до като кажи: че го е разбралъ вече; и оставилъ да си остане въ Комитетътъ. [1])

На който дѣйствителенъ членъ са даде Уставъ да го има въ себе си, трѣба писарьтъ на частниятъ Комитетъ да белѣжи именно: подъ кои №-ръ и кому го дава? както и расписките. Нуждно е да го има въ себе си сѣки дѣйствителенъ членъ, отъ когото ся чака повече работа. — Испраща ви ся и по едно окржжно писмо отъ Ц. К., което трѣба да ся прочете предъ всичкитѣ членове. Имаме нужда за пари! — Затова вижте каквото има събрани, внесете ни ги чрезъ приносящиятъ, който съ неговата си ржка трѣба да запише въ касиерската книга, или особни пусулки трѣба да остави:

---

[1]) даденъ само на прочитъ и върнатъ обратно въ Комитета.

че зема толкова и толкова; и бѣлѣжкитѣ ще ставатъ и съ числа и словомъ. [1])

Асланъ Дервишооглу Кърджалж.

Изъ Археологически и исторически изследвания — Д-ръ В. Беронъ стр. 310, 1886 г.

№ 77.

Левски до Частенъ комитетъ.

По съдържание като по-първитѣ. Непъленъ подписъ да се срещне съ прерязаната книга. Всѣки да си купи игленка. На какъвъ адресъ да отправятъ писмата си. Пращането да става само по вѣренъ човѣкъ.

Б. Р. Ц. К.
въ България
(печатна бланка)

Братія!
Въ Куртооглу Саали.[2])

Испращаме Ви два устава, по които ще са владате и управлявате. Уставите и расписките, двѣ коли по осмь, шеснайсеть расписки, които Ви пращаме за сега, и ще стоятъ въ Дѣйствителните члѣнове на комитета [уставите въ Председателя, а расписките, въ касіеринатъ]. Пращамъ Ви два устава: единіятъ да стои въ комитетатъ по когото ще са управлява секи работникъ. || а другіятъ, съ когото ще превождате нови работници, || може извънъ градеца ви (да се намира б. р.) някои [3]) да е комуто тряба да са прати да разбере — || (Но само като познавате добре чіовѣкатъ. Расписки ще са дава секиму кога каквото дава въ касата народна. — Това е работа на касіеринатъ да ги дава, споредъ както вижда първіятъ билеть, който е написанъ за примеръ. — Така ще са режять презъ голѣмите слова, и ще са дава чіовѣку, а другата му половина ще остава кютюкъ, въ касіеринътъ, отъ дето Ц-тъ Комитетъ ще дири смѣтка. А отъ касата Ви, кога са даватъ

---

[1]) Писмото е безъ дата, но отъ сжщото време като по-първото.
[2]) Малъкъ градъ. Не може точно да се опредѣли кой.
[3]) достоенъ човѣкъ, да е такъвъ, комуто трѣбва да се прати устава да го разбере.

парите въ Ц. К-тъ, ще получавате другъ Централній билетъ срещу парите — общій. Испращаме Ви и едно Окружно писмо, което тряба да са прочете предъ секи членъ.

Съ сичката си сила да се потрудите за сабираніе пари! Тамъ ни стои сичката работа.—Побързайте. Касіеринатъ тряба да води дневникъ, 3 . . . (скжсано б. р.) добри, и не добри работи, на сѣки съочяс. . . (скжсано б. р.) родното дѣло, отъ който день е пост. . . (скжсано б. р.) нищо на правото име, няма да се записва, споредъ както виждате и отъ горе на расписката подъ №-ръ. Съ второ ще Ви са яви за доходите и расходите на Ц. К-тъ. Безъ тоя печатъ, и съ потписката отдоло, никому нѣма да вярвъте въ нищо! Билъ вчера работникъ, а днесъ като няма сжщитѣ белѣжки, не е истиненъ. На сѣки пратеникъ отъ Ц. К-тъ, ща му искате когато (до)ди упълномощието споредъ нѣговите приказанія. За увѣреніе, дали е истинско писмото съ Печятатъ, защото има майстори, което можи да са направи и да стане чудо! . . . За това да бждете спокойни, и увѣрени, ще тржсите потписката ми съ прорязаната книга подъ печятатъ. — Пжкъ за очи, ще подписвамъ какво и да е име.

Нужно е за сѣки членъ отъ сега да са приготви, т. е. да даде пари по за една иглинячка.—Съ отговоратви, по приносящіятъ Ви ще забелѣжите колко души ще си земете иглинячки, защото да са зематъ изведнжжъ, и еднаформа, съ ени фишеци. — Това вече събирами отъ сяко мѣсто, за да видимь въ брой колко ще са сьберать и да са отиди да са поржчжтъ. — Отъ десеть л(ири) турски няма да бждхтъ по скжпи.

Когато имате да отправяте поща, или писма до нази, на сжщото писмо ще турите правіятми натписъ Асланъ Дервешоорлу Кжрджялж. Въ Търново. Послѣ щего туришь въ други пликь и на пликатъ натписатъ ще пишете за Г-на Маринъ Попъ Лукановъ Ханджи. Въ Ловечъ. Нъ извжтри въ пликатъ ще пишете така: Пріятелю молави предайте приключеното на пощата. Нъ пакъ когато пращати писма глѣдайте сьсь знаень чіовѣкъ.[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8023.
Арх. т. I, № 34, стр. 61.

---

[1]) Безъ дата. Писано е въ сжщото време катс предшествуващитѣ.

№ 78.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Подробности коя отъ пушкитѣ да се предпочете—иглянка или другия видъ, купена чрезъ французина въ Букурещъ. Да се споразумѣе съ Каравелова и Ценовичъ и да направи по-едра доставка. Следъ 15 дни ще иде въ Плѣвенъ. Нѣкои нѣща, които очаква.

1872 Юлия. 25. Бъл.

Братовче!

Въ Т. Магорели.

Стоката[1]) приехъ, за която бѣхъ броилъ парити въ Букурещъ, на Бай Ангели, || нъ поржчяй по скоричко и за другата подъ тая смѣтка № 1/23, 2/11, 3/13, 4/32, 5/73, 6/12, 1/21, 2/18, 4/26[2]) отъ сжщите нумера като получимъ, пишими за парити,[3]) || нъ скоричко дамиса испрататъ, чи ще права проба, || ако миса[4]) аресатъ при другата,[5]) която самъ земалъ отъ Букурещъ, ще Ви пишя да явите мострата на К-ва,[6]) та дето самъ земалъ другата отъ човѣкатъ[7]) въ Букурещъ, снего може (да б. р.) направите пазарлжкатъ отъ[8]) колкото можимъ да поржчяме, || той, отъ когото земахъ стоката, каза, че може съ сичкіятси тжкжмъ[9]) дадоде стоката въ Букурещъ. Споредъ както виждамъ вашята стока аресвамиса, но безъ такжмжтъ[10]) голямъ косуръ е. затова разговорете са съ Д. Цен. и К-ва,[11]) че тій знаятъ съ кого по нататакъ тряба да говоратъ.

У васъ на мазжтж забравихъ два сждж съ копие мастило. Испратимигу поскоричко || тряба ми, а нямамъ. || отъ

[1]) пушката.

[2]) Шифъръ.

[3]) сумата за колкото иглени пушки може да достави.

[4]) ми се харесатъ.

[5]) повече отъ другата (френската).

[6]) на Каравелова.

[7]) французина.

[8]) върху повече пушки, които може да поржчаме наеднажъ, за да ни дойдатъ по-евтино.

[9]) съ всичкитѣ части на пушката, съ куршумитѣ, гилзитѣ, капзитѣ и пр.

[10]) На игленката пушка, доставена отъ Д. Хр. П., задържали тесака въ Виена. (Сравни писмо № 71 отъ по напредъ).

[11]) Съ Д. Ценовичъ, касиеръ на Ц. комитетъ и Каравеловъ председатель.

Букурещъ щѣха да ми проводатъ о[1]) Васъ нѣкой нѣща,[2]) ако си ги получилъ, испратими ги и тяхъ до мржковиятъ[3]) ханъ, асъ послѣ 15, дена ще отида въ Плевенъ да си ги приема. Прати ми и уставатъ.

Туку свършовахъ Писмото, и Вашето получихъ. || писахъ[4]) за дето ни сѫ Ви още пратили уставите, и пр. По писмото испратими сичката[5]) и направи смѣтката на Лири Тур. || защото както пишешъ за стотината (гр.) 80 В. асъ немога да разбера, ваши ли казвашъ, влашкили, вехтили.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 12, стр. 770.

№ 79.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Цельта на рев. дѣло въ България е братство безъ разлика на религия и народность. Подаване рѫка на всички вѫтре и вънъ. Сърбитѣ да приематъ 150—200 български младежи въ военното си училище. Каравеловъ писмено да ги помоли, и ако се съгласятъ, да извести. Ако не сѫ съгласни, ще подиримъ другаде. Ако отъ никѫде нѣма помощь, ще караме сами.

№-ръ 5-й

1872 юлия. 25. Бѫлгарія.

Бае Каравеловъ!

Въ Букурещъ.

Цѣльтѫни въ Българское, Братсво! Съ сѣкиго, безъ да глѣдаме на вяра. и на Народность, || рѫкѫтѫ си подавами секиму който желае да пролива кръвъ съ Насъ заедно за животь, и Свобода Човѣческа! || това Ви е извѣсно. Слѣдователно, тукъ думата ни е за нашите Братия Сърби, които така сѫщо

---

[1]) до васъ или чрезъ васъ,

[2]) Бради, мустаци и пр. за дегизиране.

[3]) Мръвковия ханъ.

[4]) Писалъ въ Ц. комитетъ въ Букурещъ да му пратятъ по-скоро уставитѣ, за да бѫдатъ прехвърлени отсамъ.

[5]) Да прати всичката порѫчка изложена въ писмото, като стойностьта означи срещу лири турски.

исповядватъ: Свобода, или Смърть. И ето врѣмѣто да покажятъ дѣйствително, че тия сж Сърби, и Братия на Българете! Нiй днесъ искаме да са освободиме, и простираме имъ ржкжтж си за помощъ, || отъ каквото можятъ да ни помогнатъ. — Нiй са нуждаемъ отъ Водители Народни за Бойното полѣ, и молиме ги да ни дадатъ място Въ войнишкото[1]) училище, за 150—200 душъ. За това, задлъжявате са отъ Ц. Ко. по скоричко тайно да поднесете писмото ни[2]) на Срьбско (то б. р.) Правителство, || че ако намѣри мѣсто прошението ни,[3]) отговоретени поскоричко, за да са разберемъ по ясно, съ Срьбското Правителство за тажь работа,[4]) която ще имъ презнае Българскиятъ Народъ.[5]) Аколи не, то ще трьсимъ надруго място.—Аколи отъ нiйде няма помощь за Българинатъ, то работа си ние пакъ работа.

В. Львскiй.

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 13, стр. 770.

№ 80.

Левски до Централния комитетъ въ Влашко.

Народътъ духомъ готовъ. Липса на пари. Надежда отъ Влашко. Нужда отъ воеводи. Измисленъ епизодъ съ цель за заблуда, ако писмото падне въ вражески ржце.

1872 Юлия 25 Бжлгария

Баиовци!

Въ Букурещъ.

Народатъ ни е твърде добрѣ приготвенъ Духомъ, Членовете на Тасъ Свята работа, едвамъ спосрящатъ разноските за повѣче нящо!!!.. трябж твърде дълго времѣ, Асъ спо-

[1]) имъ.

[2]) желанието ни.

[3]) молбата ни.

[4]) за да изпълнимъ въ подробности работата (да туримъ въ действие плана).

[5]) за която Българскиятъ народъ ще бжде признателенъ на сърбитѣ.

редъ както ценж работата, и глѣдамъ предъ очи, моето мнение е, по скоро да са турише въ редъ работата, за която пишж на К-ва. — Глѣдайте Братия и постарайте са да но са туреше това пьрво, и най-свято нѣщо, въ работа! || докжт-то са наредимъ, и приготвимъ вжтре, нѣка са приготватъ и Главни Водачи който ще дадатъ редъ отъ краятъ на работата и въ Главните позицій да са туратъ по единъ, и по двама души! || инак сме, нищо и никакво!!... Съ нетрьпение чакамъ за отговорат Ви, ца вида удобрявателии, и ще ли са тури въ работа. || безъ Пари няма добри капламии по окружната страна ние и бехме по напредъ, но преварили други тарговци. Азъ Главното ми беше да престигни воеводчянски, и той ще да дигне и капламити, и другити кожи, защото има готови Пари. || не сме още казвале, та да изгубиме и надеждатаси на работата || отъ кравите ще падни добрь керъ, но тряба петку да е на тая работа!... Ти да знаешъ Асланоолу Чифутинатъ, съ дервишаа каква смяшна работа направиха! завчера въ понделникъ долу въ зимникатъ скокнахж врьзъ Кжрджялията та да му счупатъ главжтж за онія Пари.

Вашъ съдружникъ К. Н. Марковъ.

Н. Б. II. Б. п. 102. № 28.
Арх. К. Цанковъ.

№ 81

Левски до Димитъръ Общи.

Поканилъ го да слуша съ ушитѣ си оплакванията противъ него, но не дошълъ. Да се обади де е, ще го позика, като се върне отъ Етрополе. Трѣбва за напредъ да се турятъ въ редъ работитѣ му.

Бай Димитре![1])

Трябаши да додишъ за да слушяшъ съ ушитѣ си за какво питамъ, и хората какво ми отговарятъ: || но вѣче си болѣнъ || и ако не можешъ до, за нагоре до дето ще ида, та да се знае дето си, [2]) та като са завърнж отъ Бочукооглу [3])

---

[1]) Д. Общи.

[2]) то поне да ми известѣше де си

[3]) Етрополе.

да бждешъ и ти тамъ, [1]) та да са расправать работите Ви,[2])
та да вършите както тряба за напредъ.[3])

Ас. Дер. Кжр.[4])

Н. Б. II. А, п. 60, № 8058.[5])
Арх. т. I. № 30, стр. 58.

№ 82.

Левски до приятель.

Записка до познатъ въ селото да посочи на приносящия адресното скривалище.

Приятелю Стефане![6])

Забележете[7]) на приносящіа който познавате като народни хора въ Хаскюй[8]) за да са отправа по право до нихъ.[9])

Димитроолу Ованезъ ефенди
въ Калпак(лж) Мах(але). Бр. Ад. Веліаа.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8055.

№ 83.

Левски до Централния комитетъ въ Ловечъ.

Да разгледатъ писмото на Анастаса П. Хиновъ. Да пратятъ отговоръ до Данаилъ Хр. Поповъ, този ще върне преписката на Левски, а той ще я отправи за окончателно решение до Комитета въ Плѣвенъ.

---

[1]) да те известя да бждешъ и ти дето съмъ.

[2]) та да се разгледатъ възникналитѣ недоразумения между тебъ и Частнитѣ Рев. комитети.

[3]) та да карашъ по единъ установенъ редъ за напредъ.

[4]) Писмото (записка) е безъ дата и може да се отнесе къмъ края на юлий или началото на августъ 1872 г.—писано, по всѣка вѣроятность, въ Орхание, или въ нѣкое отъ околнитѣ села.

[5]) Текстътъ (черновка) вж. — Отдѣлъ II, № 117, IX, Смѣтки и бележки.

[6]) Нѣкой селянинъ изъ Орханийскитѣ села.

[7]) посочете.

[8]) приносящиятъ е народенъ човѣкъ отъ Орхание, когото познавашъ (Стоянъ Пандура воевода—вж. писмо отъ 12. XII. 1872 г., което следва).

[9]) да се отправи до скривалището на Д. Общи.

Баiовци![1])

Писмото Анастасово[2]) като го разглѣдате, и отговоратму, [3]) да го испроводите до Брата му Данаилъ Хр. Поповъ въ Т. Маг. Който ще миги испрати || пжкъ асъ тогава ще ги испровода на Ч-т имъ К-тъ, [4]) да ги приглѣдатъ, и да го викатъ да му го дадатъ, на сжщiятъ.

Сжщiй.[5])

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 22, стр. 780.

№ 84.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Фишецитѣ, ако още не сж пристигнали отъ Галацъ, да се изискать телеграфически и да му се изпратятъ. Войнишкитѣ правила и всичко останало е на мазата. Праща сума за Каравелова и за него срещу исканото. Устно предаване по приносящия писмото на нѣкои тайни нѣща. Тритѣ букви за увѣрение на самоличностьта. Вика Сава Младеновъ да се върне

За Азисъ Рушидооглу Видинли,
Въ Никополъ.[6])

1872 Ав. 3-iй Бжлгарско.

Братовче!

Въ Никополь.

Щомъ получихъ писмото Ви, и на 25 Юлия писахъ и асъ Вамъ приключено Въ Каравелово(то писмо б. р.). Писал Ви бѣхъ и пакъ Ви пишя: испратете ми сичките фишеци (хилядата.) || ако не бждктъ дошле още отъ Галацъ, телеграфирайте, (та) съ Първи Вапоръ щомъ получи отъ Васъ Телеграфъ, да Ви ги испроводи, || и Вiя слесте на скелята, земете ги, и дайте ги на Власаки да ги принесе, || и да ги даде на

---

[1]) членове на комитета.

[2]) На Анастасъ п. Хиновъ отъ Плѣвенъ.

[3]) вашиятъ отговоръ.

[4]) Ще изпроводи писмото на Анастаса и своя отговоръ до Частния Рев. ком. въ Плѣвенъ да се произнесе по възникналия споръ.

[5]) Трѣбва да се отнесе къмъ началото на августъ 1872 год. Левски е по обиколка.

[6]) Вмѣсто Г. Магурели.

Приносящіятъ Ви Писмото, комуто отъ тукъ съмъ казалъ, акоса случи така, да почяка денъ, два, три. Приносящіятъ има и други дрогари, се нашиса, || дайте всичко на Власаки да го принесе, и даимгу даде.—Пусулата (джлекоглѣда), мастилото, книжята запечятанити, долуса сена мазжтж, || и Войнишкити Правила. Портрети мой щяха да Ви испровождатъ отъ Букурещъ, || ако бждят испратени, и тях имъ дай.

Испращамти шеснайсеть л. тур. една желтица,[1]) една рубля, и двайсятъ пари, отъ които, деветъ лири, съ писмото Каравелово ще проводишъ,[2]) осталитеса осмстотенъ гр. наши, [са Твое], за стоката.—Аколи трябатъ още, пишими да ти ги прата. На К-ва[3]) ще проводишъ единъ патронъ (фишекъ) и даму расправешъ каква формае пушката.

Ас. Дер. Кжрджялж.

П. П. Приносящият Ви е упълномощенъ да Ви говори за нѣща които са за К-ва, || и Ти по думите на упълномошніятъ Братъ, ще пишешъ и да разправишъ ясно на К-ва за приказаніята Ви.[4]) — Пишнж и нему че има даму съобщимъ нѣщо.

За увѣреніе че приносящіятъ числіе![5]) забележетему трите Главни Букви и ако Ви ги раскажи що значятъ то сжщіяте,[6]) а Війя ще му кажите отзиватъ.

Саву Младеновъ, ако ще! нѣкаси доди, че има вѣче работа. || —ще са плаща на черни души,[7]) || и дето има пари ще искаме, ако недаватъ, ще земаме.[8])

Момчета задаги ніе страхъ като ще принесатъ стоката за коятоса дошле, та ако е възможно нѣка е принесе и нея Власаки![9]) Вище.

Сжщій.

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 15, стр. 772.

---

[1]) австрийска (минцъ).

[2]) на Каравелова.

[3]) Каравелова.

[4]) за това, което ви е разказано.

[5]) чистъ (честенъ, истински) ли е.

[6]) то той е истинскиятъ.

[7]) ще се убиватъ противници на дѣлото, а С. М. се предвижда да бжде единъ отъ изпълнителитѣ.

[8]) ще се събиратъ пари по принудителенъ начинъ.

[9]) ако момчетата ги е страхъ да пренесатъ далекогледа, книжата, мастилото и пр., да повѣри и тѣхъ на Власаки.

№ 85.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Писалъ ли е до Сръбското правителство за постжпване българчета въ военното училище. За устава и за квитанции. Войнишкитѣ правила и книгата на Ефремъ Марковичъ. Праща пари. За образеца патронъ отъ иглянката. За доставка на 500 пушки чрезъ французина. Машина за фишеци на иглянката. Пита ще дойде ли Олимпий Пановъ.

1872. Ав. 3-ій Бжлгарско. №-ръ 10-й.

Баио!

Въ Букурещъ.

Приносящиятъ е, Въ Т. Магорелли, и ще чяка неповѣче отъ тридни.

На Писмото ми отъ 25 Юлия което Ви пратихъ чрѣзъ Рушчукъ, отговоретеми, поднеслилисте Писмото ни на Срьбското Правителство, и щелини дадатъ място въ Военното училище, както на 68, || само подъ други условия, — за което, ако би приели да ни дадатъ място, нарочно тряба да отидатъ някой (отъ насъ), да са говори за това. || —това съобщихъ на сичкитѣ ч. к-ти, и по желанието имъ, да може да са освободимъ.

Испратими ония работи, които тряба да поднесж да подпишятъ и ония ч. к-ти, на които Представителите не бѣха Пристигнале.[1])

Испратете ми още двѣстж устава, || и напечятайте още отъ чясните билети триста коли. — не отъ Централните.[2])

Войнишките Правила поскоро да са напечятатъ и испратетениги. — || и ония отъ Ефремъ Марковичъ. || испращамти деветъ л. тур. за поржчяните ни нѣща въ писмото отъ 25, Юлія, || че каквото не достига, направи смѣтката заедно съ десеттяхъ Вѣсници, за които Ви длжжж (та да Ви ги внеса б. р.), || па да ми ги испращате и редовно (весницитѣ б. р.) презъ Рушчукъ, споредъ Писмото, || и пишими да тиги внеса (длъжимитѣ суми б. р.) —

---

[1]) да изпрати протоколитѣ на Общото събрание, за да ги подпишатъ отсжствуващитѣ делегати.

[2]) иска квитанции само срещу членски вноски.

Данаилъ ще Ви Прати единъ Патронъ (фишек). отъ Иглянката, която сѫмъ купилъ отъ него, та да го занесете на французинатъ да направи и друга машина [1]) да са правать и сѫщите.[2])

Питайте французинатъ: могатли да додатъ (пушки б. р.) Въ Букурещъ, или дето (се посочи б. р.) въ Влашко, съсъ Баюнетити (съсъ Тесаците си) заедно! || колко (е б. р.) цената имъ на петтяхъ стотенъ, а колко хилядата! || отъ числото на Пушките една трета чясть ще бѫдатъ безъ Баюнети, (и) кѫси, а двѣти чясти длѫги, и съ тессаци. || —Фишеците имъ едни.[3]) и питайте, отъ като са порѫчятъ, за колко врѣме могатъ да бѫдатъ готови. || следъ някой день като получя фишеците отъ Данаила, ще я упитамъ, (пушката б. р.) и като ми са хареса, ще Ви пишя кол—(ко б. р.) да порѫчяте за прьвъ пѫть, || като земете (и) една за мостра и да я запечятате.

Пановъ,[4]) ще може ли да дододи, (да дойде въ България б. р.) явете ми. Желаѭ да ми явите: Какъ вървите Вия, и Вашите ч. к-ти. Тайната поща стори севтето да убива.— || отъ днесъ нататакъ ще бѫде евтено.[5]) за работите дето Ви пишѫ отъ 25 Юлія, и сега отговаряйте ми ясно, и презъ Рушчукъ.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ.

Ако можите прибѫрза, и съ приносящіятъ можете. (да ми отговорите).

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 16, стр. 773.

---

[1]) за пълнене фишеци.

[2]) да се правятъ фишеци и за иглянката. (Има машина за другата пушка).

[3]) еднакви и на дългитѣ, и на кѫситѣ.

[4]) Олимпий Пановъ.

[5]) ще зачестятъ смъртнитѣ наказания.

№ 86.

Левски до Христо Ивановъ Книговезеца.

Честити му сватбата, но гълчи го, задето е закъснѣлъ да експедира букурешкитѣ писма. Чрезъ другъ пощалионъ Лѣвски успѣлъ вече да отправи въ Букурещъ нова кореспонденция и тамъ ще се усъмнатъ за сѫдбата на предидущата. По убийството на Козлевъ въ Лѣсковецъ. Трѣбва да се убие и синъ му, за да се избавятъ арестуванитѣ вече съзаклятници. Кои сѫ запрѣнитѣ по убийството на дяконъ Паисий въ Орхание. Лѣвски ще мине къмъ Търново 25—30 дни следъ Богородица. Да не си служатъ съ сатири и да не се заканватъ никому. Да не преставатъ да действуватъ.

1872 Августа 4.

Брате!

въ Идрине[1])

Отъ като ти са даде упълномощението, глѣдай народната работа повече отъ всичко друго, повече и отъ тебѣ-си да я уважявашь! Честитя ви вѣнчаванието и дай Боже на добрѣ! за нѣщата[2]) какво имъ пречеше на пѫтятъ,[3]) и щомъ като пристигнахѫ ти не си ги испратилъ! Букурешкитѣ[4]) послѣ два деня ще са тѫрсятъ отъ Букурещь; || защото подиръ тѣхъ писахъ други за Букурещь, и имъ казвамъ: да глѣдатъ въ първитѣ писма и да вършатъ![5]) Сега ето че ще паднатъ въ съмнѣние за тия писма, какво ли са станали!...[6]) За да са избавятъ затворенитѣ трѣба да са убие и синъ му сега,[7]) ако той не е чисть![8]) ако съ предателски думи е показанъ Маринъ,[9]) и го са запрѣли, то не трѣба да го майте.[10]) — И тайно, само ония, който ще го извърши.[11]) Отъ тукашнитѣ

[1]) Търново.

[2]) писмата.

[3]) кой имъ възпираше експедирането.

[4]) писма.

[5]) да изпълнатъ първитѣ писма.

[6]) ще се боятъ да не сѫ паднали въ рѫце на вражеската власть.

[7]) синътъ на вече убития.

[8]) ако не е привърженикъ на Комитета.

[9]) ако синътъ е издалъ Марина Станчевъ и сѫ арестували последния.

[10]) да не се маятъ, но да убиятъ и предателя синъ.

[11]) всичко да се държи въ тайна: да го знаятъ сама ония, които сѫ натоварени да извършатъ смъртната присѫда.

работи не чува са нищо. За Диаконътъ [1]) по шюпе, единъ има нашъ запрянъ; двамина не наши. Подиръ Св. Богородица, 25—30 деня може да дода. — Пазете, сатири да са не хвърлятъ, нито да са заканвате нѣкому!...

Работата вжршете, но умно! [2])

Ас. Дервишооглу Кжрджалж.

Изъ Археологически и исторически изследвания — Д-ра В. Беронъ, стр. 311. 1886 г.

№ 87.

Левски до Ч. Р. комитетъ Ихтияръ Касанъ Хатемъ.

Изпраща четири коли по осемь разписки. Съвети какъ да се употрѣбяватъ. И едно печатно окржжно и три устава. Да съберать пари и да изпратятъ. Касиерътъ да води дневникъ за поведение. Ще опълномощи нѣкого да иде при тѣхъ или ще дойде самъ да имъ даде съвети какъ да се пазятъ, какви знаци ще употрѣбяватъ и пр. — Подписка за купуване пушки. Цената на иглянката 9 л. т. Събраниѣ у касиера да се предаватъ по пощата Дико Пѣевъ въ Орхание.

Б. Р. Ц. К. Мѣсецъ Ав. 6-ий 1872.
въ България

Братія!

Въ Ихтіяръ Касанъ Хатемъ. [3])

Испращаме Ви расписки четри коли по осмъ расписки, отъ които ще давате секиму кога каквото дава въ народната каса.— || подъ №-ръ [въ мѣсто името], || споредъ както виждате първіятъ отгорѣ билетъ, писанъ за примѣръ да Видите отъ него, || а сжщіятси остава. Така ще са режатъ и презъ голѣмите слова, и ще са даватъ чіовѣку, || а другата му половина ще остане кютюкъ, въ касіеринатъ, отъ дето, Ц. К-тъ, ще дири смѣтка на касіеринатъ отъ де какво земалъ. Испращаме Ви и три устава, които ще дадете на Действителните члѣнове да работатъ по него.—Уставите, както и всѣко нящо ще са белѣжи кому какво са дава подъ №-ръ.

Испращаме Ви и едно Окружно писмо отъ Ц. К-тъ, което тряба да са прочете предъ сичките членове.

---

[1]) Дяконъ Паисий, убитъ изъ засада отъ Д. Общи въ Орхание.
[2]) недейте спира да действувате, но вършете умно.
[3]) Село въ Орханийско.

Съ сичките си сили да са трудите да събирате пари защото тамъ ни стои сичката работа. — Сега ако имате нящо събрано испратете ни го по скоричко защото имаме нужда за много работа.

Касиеринатъ тряба да води дневникъ за сичките добри и не добри работи на секи членъ, отъ който день постжпя въ народната работа, и както казахъ! подъ №-ръ.

Съ второ, [1]) ще упълномоща някого, или ще дода самъ да Ви са дадатъ нужните наставленія, и знакове, безъ които няма да вярвате никому билъ работникъ, или кой другъ. Нужно е всѣки членъ отъ сега да са приготви съ най добро оружіе—писали сме на сичките Ч. Комитети, пишеме и Вамъ: поскоро да забелѣжите по междуси, и околност-тж Ви, колко души има да са подпишятъ по за една иглинячка пушка, който може нѣка и повѣче, отъ което сме преглѣдале, и одобрили— Цѣната имъ е деветъ л. тур. безъ фишеци, като се купуватъ една по една. А колкото са поржчятъ по много, толкова ще спаднатъ и по-евтини.—Фишеците имъ, ще могатъ да са правятъ и тука, тогава ще ни бждатъ и те по-евтино. Пушки отъ добрите, пжлнатса най-скоро, біятъ отъ хиляда и петстотенъ раскрачнж съ Баюнети [войнишки]. Който са подпиши за Пушка нѣка дава и парите тамъ на касіерина, || Чи ката денъ (не могатъ б. р.) да са поржчятъ || то (поржчването б. р.) ще бжде скоро, | тогава ще поискаме да ни внесете изведнжжъ парите, || и колкото пари внесете толкова и пушки ще имате.

Пари. и писма ще ги предавате въ Сюлюманооглу Даудъ на Пощата Д. Пеевъ.

Асланъ Дервишооглу Кжрджялж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8068.
Арх. т. I, № 36, стр. 64.

№ 88.

Левски до Ц. комитетъ въ Букурещъ.

Праща една бележка отъ Д. Общи и свое писмо къмъ нея. Всѣкой членъ отъ Комитета да депозира писмено заключенията си на председателя. Повикалъ работницитѣ да изравнятъ своитѣ смѣтки до сега и да положатъ клетва по новия уставъ и по новия начинъ на дейность

---

[1]) писмо.

за напредъ. Всички дошли, Д. Общи не дошълъ. Изброява всички грѣхове, които тежатъ върху последния. На всички далъ пълномощия да продължатъ службата си, на Д. Общи отказва да даде. Общность въ действията му съ Анастасъ п. Хиновъ. Описание на длъжноститѣ, които изпълнява Левски. Търси достоенъ човѣкъ, който да го замѣсти за всичко, а самъ той да се заеме съ събиране на пари. Случката е важна и трѣбва да се установи единъ редъ за всички подобни и за винаги. Замѣстника му трѣбва да представи поржчители. Левски не далъ такива, защото самъ е събиралъ и сега самъ дава смѣтка за всичко.

№-ръ 21-й,

1872 Ав. 25 Българско.

Братия Чл. на Ц. К-тъ!

Приключенитѣ двѣ писма едно въ друго, едното садраното, безъ Датата съ малкото кжсче Писмо, което ма обвинява, а другото е отговоратму.—Пращамъ Ви ги, сѣки члѣнъ посамичякъ да осжди[1]) тія писма, кое (писмо) има право, и като какво право! т. е. съобразно съ правилата на уставътъ! и като осжди[2]) сѣки члѣнъ, писменно дасапринесе на Председателятъ,[3]) || послѣ и асъ като осждя, ще го принеса писменно на Председателятъ, || и даса реши сждбжтж.[4]) —Която трѣба да са извърши съ слѣдющите още думи, [5]) за Д. Общій: [6]) || като си додохъ Въ Българско, по уставътъ трябаше да повикамъ сичките работници, на които бѣхъ далъ упълномощенія, да имъ прочита уставатъ, и като удобратъ, да положатъ клѣтва какво и за напредъ ще слѣдватъ по него, || тогава (трѣбваше б. р.) да имдамъ[7]) ново упълнощеніе съ новіятъ печятъ. Това потвьрдихъ на сичките други, [8]) || повикахъ (прочее б. р.) и Д. Общій да донесе въ досегашните работи смѣткитѣси,[9]) || и за какъвто го припоржча работата

---

[1]) да обсжди, да изучи и прецени.

[2]) като отсжди —

[3]) да изложи писмено заключенията си и изложението да предаде на председателя.

[4]) да се тегли присждата.

[5]) къмъ присждата трѣбва да се header зематъ още следнитѣ обстоятелства предвидъ.

[6]) касае се за —

[7]) да имъ дамъ.

[8]) това извършихъ спрямо всички други.

[9]) да докладва смѣткитѣ по досегашната си работа.

му,[1]) да земе упълномощеніето си и давьрви,[2]) || а той нещя дадоди || ами (поиска б. р.) да му провода тамъ упълномощеніето, || и (поиска б. р.) да отиде въ Македонія, || което асъ не мога да му дамъ затова, защото е весъ книженъ, || а ще са срѣща съ хора които ще му задаватъ някой тѣжки запитванія,[3]) || на които (като) не е способенъ да докаже, [4]) ще остане замълчянъ, || и тогава какъ ще пріематъ онія хора работа || като ще заключатъ нищо въ Димитра, [5]) и ще ричятъ: тоя който иде дани даде работа, [6]) сами не познава пѫтекитей. || Какъ ще му дамъ упълномощіе, когато са непокорява каквото му са казва, [7]) ами сряща тайните пощи, че имъ зима безъ заповѣдътѫ ми уставите, и другите нужни, които разпратихъ по онія мѣста за дето бѣше отреденъ да ги обикаля. Какъ ще му дамъ упѫлномощіе, кату кого де срешни отъ работниците, и казва имъ: като ними праща упѫлномощіе, и асъ вѣче няма да вносямъ нему пари, || и казалсамъ на чясните комитети, да му не вносятъ вече пари, ами даги събиратъ въ касата си, || чи азъ ще имъ кажя да ги дадатъ на единъ вѣренъ човѣкъ, || чи съ мене наедно ще ги занесемъ въ Влашко на К-ва! [8]) сѫщо и Анастасъ казва въ писмото си.[9]) Какъ ще му дамъ упълномощеніе, когато (той не е годенъ б. р.) съ нѣговите безумій, и лудорій || (Т. Правителс. не дава по онія мѣста да премине вѣче страненъ). И още отъ колкото е народната работа, надлъговая предхората,[10]) || а вѣче и предъ съочясниците! [11]) какъ да го вѣрвамъ и да му дамъ упѫлномощіе, когато той няма вяра,[12]) и распечятвалъ е, веднѫжъ Комитетки писма,

[1]) и както се намѣри, че е заслужилъ съ досегашната си дейность

[2]) да получи ново пълномощно за да продължи работата си.

[3]) ще му задаватъ важни въпроси по организацията на революционното дѣло.

[4]) да отговори.

[5]) като заключатъ, че нѣма нищо свѣсно у Димитра.

[6]) да ни въведе въ работата.

[7]) когато не изпълнява, каквото му се каже.

[8]) Каравелова.

[9]) Анастасъ попъ Хиновъ отъ Плѣвенъ, братъ на Д. Хр Поповъ отъ Т. Магурели, се държи по сѫщия неуставенъ начинъ, както Д. Общи.

[10]) твърди нѣща извънъ рамкитѣ на народната работа.

[11]) говори небивалици дори предъ посветени на дѣлото наши членове, които лесно хващатъ лъжитѣ му.

[12]) самъ той не вѣрва въ сѫщината на дѣлото, поради което и лъже.

които му бѣхъ далъ да ги носи на Ч-те К-ти! || това бѣше когато още се носише уставатъ на удобреніе.

Сичкото това произлиза че неможе да уцени като какъ тряба да са почита Народната работа, || затова го и нападатъ множина (мнозина б. р) отъ ония старни [1]) че неспособенъ билъ, та искатъ когато имъ испровожцаме съ тикава цѣль хора, да бѫдѫтъ по-разбрани. Тія думи ги имамъ и писменни отъ някой Ч. К-ти. || а дето са дохождале усно да ми казватъ, са доста.[2]) При сичките тія, асъ нѐсѫмму казалъ още нищо,[3]) || викамгу да доди и да са развиди тойліе кривъ, или трьсатъ извиненіе които го нападатъ,[4]) || трьсатъ причини дани са вѣче въ работа! || пѫкъ хората са здрави и по първите по онія стьрни;[5]) || повните[6]) и преставителятъ съ учелата какъ говорише за него. Сега цинете, и осѫждайте,[7]) || асъ ще сѫда най послѣ.

Той, както и Анастасъ, незнаятъ кои са Членовете на Ц. К-тъ,[8]) А мислатъ чіе при К-ва,[9]) || защото знаятъ чи събираніето е тамъ било. По думити на Анастаса, ако Димитръ съвоятси[10]) умъ го послуша и разгласи че ассѫмъ лѫжецъ, и (че само б. р.) глѣдамъ да грабамъ пари яма,[11]) та да (и ако б. р.) разгласи по ч. к-ти да сабератъ отъ нѣкой мѣста пари. и да Ви ги донесатъ, може (да съберагъ б. р.) и милионъ! || разбираса отъ (мен) припорѫкѫ няма да иматъ, || а Вія какъ ще ги пріемете, и парите щеліймъ земете! [12] (щеліймса покажете чисте чл. на Ц. К. или съочястници само на тасъ работа). [13]) Каква важность ще дадете на (тази б. р.)

---

[1]) страни (мѣста).

[2]) а доста сѫ, дето сѫ идвали и устно да ми се оплакватъ отъ всички тѣзи недостатъци на Д. Общи.

[3]) не му направилъ никакви забележки досега.

[4]) търсятъ сами да прикриятъ кривинитѣ и бездействието си въ дѣлото.

[5]) а пъкъ тѣ — които говорятъ противъ Д. Общи — сѫ най сигурнитѣ и най-първи членове на Комитета по ония мѣста.

[6]) ще си припомните.

[7]) ценете и отсѫждайте.

[8]) не знаятъ че вие, членоветѣ на Централния комитетъ въ Ловечъ (въ Българско), сте силни и натоварени да сѫдите.

[9]) мислятъ че всичко е съсредоточено около Каравелова.

[10]) съ своя си.

[11]) Яма—турска дума: произволенъ, свободенъ, публиченъ грабежъ.

[12]) Пита: тѣ какъ ще посрѣщнатъ акцията? Ще приематъ ли отъ Анастасъ п. Хиновъ и Д. Общи на тѣхна глава събрани пари?

[13]) ще ли се покажатъ на висотата си като членове на Централния комитетъ или ще се превърнатъ въ съучастници на двамата.

работа, чякамъ да вида. — Отъ тукъ ще земе пжтъ, и занапредъ,[1]) ако биса случило подобно нѣщо: || може и поголямо?,..[2]) Отъ тукъ ще вzематъ пжтъ и членоветѣ на Ц. К-тъ, и за напредъ какъ ще можятъ да управляват.—По мене, какъ сждж асъ тая работ,[3]) като получя отговоръ и сега отъ Димитра комуто писахъ че подир св. Богоро. ще отида дагонамера готовъ въ смѣткитему, и за по ясно да са разбера за работитѣ му, [4]) || и тогава. [5])

Питайте Д. Общій: парити колкоміе принелъ,[6]) намѣреллигіе,[7]) || или (дали б. р.) на поканніятму печятъ са ги дали, на които пишя да дадатъ! [8]) на които пари май половината ще излѣзатъ негови разноски?[9]) Но отсега ако ще върши работи![10]) ще му опредѣла и разноските, споредъ както виждамъ. [11])

А кажете и на Анастаса: да доди и да му дамъ мястото си: || да располага работите на сичкитѣ ч. к-ти, || да управлява всѣкидневните имъ криви постжпки, || да посряща тайните пощи, || да зема, и дава, писменните имъ отговори,[12]) || да дава упълномощія на работниците споредъ способноста на чіовѣкатъ, || да намира хора за тайна полиція, || да ги нарежда, || и даса споразумява съ нея, и пр. и пр. || съ една дума даму повѣра канцаларіята си, || да държи дневникъ на тая работа, || защото като глѣдамъ че сиката (всичката б. р.) ни работа упира до пари, пжкъ няма, та небихъ стоялъ на едно място ни менута! || и денатъ и нощж да миса се (все б. р.) денъ, || и въ кжсо времѣ мога да намѣра парити

---

[1]) споредъ тая случка трѣбва да се установи единъ редъ на нѣщата за всѣкога въ бждаще.

[2]) а може да се случи и нѣщо по-пакостно.

[3]) моето мнение — какъ сжда азъ по тая случка — ще имате.

[4]) и по-ясно да вникна въ работитѣ му.

[5]) ще се разберемъ помежду си и съ васъ.

[6]) колко пари му е донесълъ до сега.

[7]) събралъ, установилъ ли е, каква имъ е цѣлата сума.

[8]) дали срещу показания отъ него печатъ сж му внесли тѣзи пари, или ги има отъ ония, на които съмъ писалъ азъ самичъкъ да му дадатъ.

[9]) но ще излѣзе, че полозината отъ тѣзи пари той е изхарчилъ за себе си.

[10]) ако остане още на работа въ Комитета.

[11]) ще ограница размѣра на разходитѣ, съ които може до разполага.

[12]) да получава писмата отъ тайнитѣ пощи и да отговаря.

безъ печятъ[1]) за тая работа. — Търса такжвъ, за да му повѣра горните,[2]) пжкъ асъ да падна по пешятъ на парите. Баіо! и на Васъ казвамъ: припоржчяйтеми такжвъ единъ, || да даде кифилитеси[3]) и да остане да върши[4]) || но ще кажите: ти гого (кого б. р) си далъ кифилъ! || ето (моятъ кефилъ е б. р) работата, която самъ я довелъ сами до дотукъ, и сами искамъ да дамъ смѣтка, за доходите, и разходите, || и сами показвамъ какъ тряба да са върши, за да неможе да пропадне парица, || и да не смее даса лжжи! . . . Това е мой кифилъ. А думите на горните са интриги, || и съ чювали глупости.

Ас. Дер. Кжрджялж.

Н. Б. II Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 18, стр. 775.

№ 89.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Недостигъ отъ пари. Нѣма да му открива вече, ако нѣкжде не сж доволни отъ него (отъ Каравелова). За войнишкитѣ правила. Подробно описание на случката въ Ловечъ, дето Левски уби единъ слуга. За успѣха на дѣлото трѣбва повече да вѣрватъ въ него, а не да даватъ подпора на глупци.

1872 Ав. 25 Българско. №-ръ 28-й.

Бае Павловъ!

Писмото ти отъ 26 Юлія, получихго на 6 Ав. съ пановуту заедно. || работата Ви добра, а пари няма, || това е и отъ (при б. р.) насъ, || едвамъ досега сае посрящало разноските, и твърде малко за друго || за Ц-въ, не мога да разбера Ценовліе, ил Цанковъ дето неще да бжде въ работа.[5]) За Вѣс. Св.[6]) надявамса скоро да Ви събера (абонати б. р.) за 15—20

[1]) безъ отдѣленъ печатъ (специално пълномощно).

[2]) изброенитѣ по-горе длъжности.

[3]) поржчитель (турски: кефилъ).

[4]) да поеме работата.

[5]) Писали му, че Ц-въ не искалъ повече да остане въ Комитетската работа, а Левски недоумѣва за кого е думата: За Ценовичъ или за Кирякъ Цанковъ.

[6]) Вестникъ Свобода.

Броя още. || За Словослагателат ще гдѣдами даного испратимъ, || детоти пишѫ отъ Олтеница и отъ Гюргево че говоратъ нѣкойси недобро за тебѣ, асъ мисла че добро права, щото да ги обедимъ въ истината,[1]) но като е така,[2]) неща вѣче. || — || асъ го имахъ за длъжность. Данаилъ и сега ми пиши че не прiелъ още уставите и пр. || мисла и въ Олтеница да ни си ги[3]) испратилъ? Писмата Чрѣзъ Рушчукъ, отъ 25 Юлiя, и чрѣзъ Данаила отъ 3. Ав. вярвамъ да стеги получили, || чрѣзъ Русчукъ дето, забавиниса въ Търново[4]) по причини, защото са уби отъ Тайната Полицiя, Лясковскiя чорбаджи Василь. За порѫчяните ни въ тяхъ писма[5]) пращамти чрѣзъ Данаила още л. тур. 10, десетъ, || които неща поскоричко дами испратишъ, || Войнишките Правила, и отъ Ефремъ Марковичя. || Отъ Ч-те К-ти ми проглушиха главата съ писма дама питатъ: дадели (Сърбия б. р.) отговоръ за Военното училище та да изпратимъ момците си, които сме приготвили и чякатъ. Премного Ви натягвамъ съ порѫчките, но какво! || Когато сичките сега трябатъ, || и като ги няма спираса работата; || —недейте забавя и онiя нѣща, дето бѣхме задлъжили Данаила да Ви разправи || съ негонiе[6]) оправенъ пѫтьѫтъ на сякаде, || и никоги на работникъ нашъ пѫтятса неспира.[7]) —тукае и врѫската на работитѣ.[8]) Молави! за пари, ще глѣдам като са улѣсна и ще ви провождамъ. Презъ тiя дни, щяхъ даса здобiя, съ силата на орѫжiетоси, и щяхъ да посрѣшна доста работа, || и твойте борчуви (щяхъ б. р.) да плата, и! . . . || но врѣмето ми неспомогна.—съ още единъ другаръ, по пладня въ Ловечъ въ срѣдъ града, преобличенъ, тайно, че презъ друга кѫща влизамъ у едного Чорбаджiя, комуто бѣха искале помощь за заточенниците въ Дiяръ-Бекиръ, || а това куче, отъ като недалъ ни пара, напсуваги, || и

---

[1]) да имъ се разкрие истината, та да не го нападатъ повече.

[2]) но щомъ ти се сърдишъ, или мислишъ, че не се постига цельта,

[3]) не ще да си ги изпратилъ.

[4]) писмата, които бѣха отправени чрезъ Русе, сѫ се забавили въ Търново.

[5]) нѣщата, за които въ ония писма порѫчвахъ да ми изпратишъ.

[6]) съ разрешението на оня въпросъ (за купуване на пушки) намъ ни е оправено

[7]) не ще да се спира.

[8]) тукъ е ядката на цѣлото ни дѣло.

укорилги че биле разваляли спокойствіето имъ? || —на шкембетата. Асъ искахъ да го! и паритиму,[1]) || но както правих смѣтката си въ кѫщи, на пазарятъ не излѣзи така, || а да видимъ каква! (смѣтка б. р.) || по Европейски чясатъ, призденатъ на 3, Скрити (бѣхме б. р.) ній въ кѫщѫтѫ му, || фамилията му отишла бѣше на Троенскіятъ Манастиръ, || а той съ калфата си само, 24 годишенъ момакъ, споредъ както испитахъ, отъ дюкянатси дохождалъ секи пѫть предъ момчето единъ и половина чясъ, || то небѣше така![2]) пред Св. Богородица въ Понделникъ по 3, чяса Европейски[3]) дохожда калфата му, отваря портата, която бѣше заключена отъ одвѫнъ, и влиза, || но предъ да доди исчюпел бѣхъ врати, сандѫци, и не намѣрихъ повѣче отсвѣнъ 1400, гр. тур. се бешлици, || така бѣхъ приготвенъ вѫтри, ако додеши той напредъ нѣмаше да става никакъвъ шумъ. || а то доде напредъ момчето, || посрѣщнаго другарятми, || (момчето б. р.) нададе викъ: тичяйте хора! || на която стърнѫ бѣхъ въ дворатъ до кѫто пристигна то се (все б. р.) вика и бориса съ другарятми, || пристигнѫхъ, рѫгнѫхго съ кѫмѫтѫ си на смьрть, та дано збъркаше народътъ посоката на гласатъ който бѣше напѫлнилъ улицата, || неумря изведнъжъ || захвана да вика повѣче, || което неможеше да са укрій вѣче, || рѫгнѫхго още веднъжъ, за да са немѫчи, и да неможе да каже какви са биле, (нападателитѣ б. р.) || жялно! за невинното момче, || но ако не бѣше така, инакъ бѣше уцапано на много стърни!... || до кѫтто постигнемъ цѣлтѫси ще отидатъ и невинни хорица доста. Като утворихъ портата, то святъ бѣше като панаиръ! || съ излазяніето ни, изведнѫжъ вдигамъ крѫвавитси (кървавия си б. р.) ножъ, и снѣколко турски рѣчи спущамса врьзъ народа, || отворихани пѫть, || и слѣдъ насъ, ето ти и полицията, || изглееда ни, || па това си бѣше, || на другія денъ, търсини, (търсения б. р.) запиранія, кого де срѣшнатъ || ни казалъ чи ги видялъ хайдутите,[4]) || доста топордія || запираха и отъ члековите ни, които бѣха комшій на оногова човѣка || —едни казватъ отъ Българите турци бѣха! || а други: турци и българи, || а турците: Българи

[1]) да го убия и да задигна и паритѣ му.

[2]) а сега не се случи така.

[3]) когато Левски се билъ вече прехвърлилъ въ кѫщата му.

[4]) раненото момче не могло да каже, че е видяло хайдутитѣ.

риса! || ето и куршуматъ дето падналъ отъ тѣхъ! въ нашите турци, няма такива пушки.— || съ думи още[1]) че това е Комитетска работа, || и (турцитѣ казали б. р.) ній тряба да търсимъ по сичките кѫщя на Българите! || па нищо.[2]) За натакъ като земе да са убиватъ Чувства, може и да бѫде.[3])

Баіо! да ти кажа една като сто! Сичкити неразборій, зависти, укори, които произлазятъ отъ глупости повѣче, сѫ тій причина дето раздѣлятъ единъ народъ на чясти, || и не остава нищо,[4]) || това Вій твърде добре познавате, || слѣдователно, въ насъ, за да не може да добіе сила тая поразія,[5]) а да земе силенъ вървешъ работата ни, безъ да пропацни въ непріятелски рѫцѣ нищочко! Отъ която работа и Вія да прокопцате, други хора като тебъ,[6]) та да са залѣгните съвършенно на нашя работа.— || вѣче ти,[7]) не тряба да пропусташъ (напустнешъ б. р.) работата си, защото не приличя на нищо![8]) (Но б. р.) да са привари сяка поразія, нетряба да давате потпора на глупци, || а да ми поддьржяте,[9]) като казвате секиму: съ Львскій ако вія са не разберете, за Васъ няма работа!! Това така тряба да направите, || а които убедени въ менъ!......[10]) || и няма (да последва б. р.) нищо лошаво.

Питай французинатъ за 8. Пушки отъ най добрити иглинячки, и най кѫсите, колко желтици, (ще струватъ б. р.) || сега[11]) да ми отговоришъ, та да пратимъ и парити.

Ас. Дер. Кѫрджялж.

Български Революционни
Централенъ комитетъ.
(печатъ)

Н. Б. II. Б. п. 102, № 29.
Арх. К. Цанковъ.

---

[1]) станало дума още.

[2]) но пакъ нищо подобно не предприели.

[3]) по-нататъкъ като почне да се убиватъ повече чорбаджии, чувствувамъ, че може турцитѣ да предприематъ претърсвания у българитѣ.

[4]) и тогасъ отъ тоя народъ не става нищо.

[5]) завистъ, укори, неразбории и пр.

[6]) трѣбватъ по-други хора, отъ като тебе.

[7]) колкото се отнася вече само до тебе.

[8]) защото иначе не би приличало на нищо.

[9]) а трѣбва да ме поддържате.

[10]) ако сте убедени въ менъ.

[11]) веднага.

№ 90.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Като обсжди работата, защото Анастасъ му е братъ, да пише на Левски. Да пише самъ и на Каравелова. Праща 15 т. лири.

872. Ав. 25. Българско.

Братовче!

Да са небава да пишя и тебѣ особно, || прочити всичките ми писани за Каравѣлова, и пр.[1]) || разсжди и ти || защото тiе братъ Бай Анастасъ[2]) || iоще и работите познавашъ някакъ по отблизичко отъ другитѣ по нови съочясници, || и както разсждишъ, така пиши и ти К-ву,[3]) ако щешъ.

Писмата щомъ ги прочитешъ, и ще ги запечяташъ || но твой печятъ няма да туряшъ, || и затова което си прочелъ никой няма да знай!... Писмото Баiово ти, ще го испрати К-въ пакъ до тебѣ, || а ти да ми го испроводишъ нзабавно. || защото ще го провода до Ч-тъ имъ Комитетъ,[4]) да го викатъ,[5]) и да му го дадатъ.

За всичкити нѣща дето ти бѣхъ писалъ да ми ги испроводишъ, испроводими ги, защото ми са нужни. Парити провождамъ 15 л. тур. и $^1/_2$, петнайсятъ и половина, || десетяхъ ще проводишъ на К-ва, а другите твой задето ти са длжжж.— Но недей да оставашъ нѣщата за други пжтъ. защото разноски,[6]) || а трудове опасни са![7]) Здравейте![8])

Ас. Дер. Кжрджялж.

Български Революционенъ
Комитетъ.
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8071.
Арх. т. I., № 37, стр. 65.

---

[1]) Д. Хр. Поповъ бележи отъ страна на писмото: Азъ имахъ воля да отварямъ и прочитамъ всичкитѣ кореспонденции, а после да ги пращамъ на адреситѣ. Д. Хр. П отъ начало повече вѣрвалъ на брата си, който бѣ наклеветилъ Левски предъ Каравелова.

[2]) бай Анастасъ ти е братъ.

[3]) Каравелову.

[4]) ще го прати въ Плѣвенъ.

[5]) Анастаса.

[6]) разноски ставатъ по безплодни кореспонденции.

[7]) опасни сж трудоветѣ, за да се подържа кореспонденция.

[8]) На гърба на писмото Д. Хр. П. бележи: Отговоръ 22 7/врия (септемврия р.) 872.

№ 91.

Левски до Анастасъ п. Хиновъ.

Трета година откакъ се запозналъ съ него. Въ дѣлото е отъ 1861 г. Прочелъ ли е устава и окрѫжното писмо. Не го напада (настѫпва), но има пълномощно и длъжность му е да го изпита. Ако той не разбира (не види), децата му ще видятъ. Съ клеветитѣ си прави престѫпление да бѫде осѫденъ на смърть. Нека докаже кривитѣ си твърдения за Ангелъ Кънчевъ. Гласежитѣ му съ Димитъръ Общи. Оплакванията на последния. Нѣма право за лични разправии да се обърне къмъ частния тѣхенъ комитетъ. Случката съ посрѣдника пратенъ отъ него до Левски. Въпросътъ по избора на представитель отъ Плѣвенъ. Да бѫде готовъ съ обвиненията си. Комитета имъ, по заповѣдь отъ Централния комитетъ, ще го вика на сѫдъ.

1872 Ав. 25 Българско. №-ръ 20-й.

Господинъ Анастасе!

Въ Плѣвенъ.

Отговарямъ на Писмото ти, което и (е б. р.) безъ дата, а получихго на 5-ій Ав. чуешли Господине! асъ ако не бѣхъ вѣликодушенъ,[1]) не бихъ престигналъ до тукъ, отъ 61, во,[2]) та да са запознаяхми и стебѣ, ето трета годинае. || питамта да ми отговоришъ, че отговорелси, или не! товаміе[3]) длъжность да та попитамъ: прочелли си уставатъ, който по вишегласіето на сичките ч. к-ти[4]) е потвърденъ, || и (прочелъ ли си б. р.) окружното Писмо, въ което заповядва Ц. К-тъ! || които Висамъ испратилъ отъ двѣ недѣли напрѣдъ.

Баю! асъ нита[5]) настѫпвамъ на краката, нъ испитвам по уставатъ, || а извършвамъ споредъ упълномощіетоси, като по напретъ Благоразумно испитвамъ, и зема факти въ рѫцетеси, || пѫкти, прави потвои кефъ.

Както казахъ по горе: Ассѫмъ[6]) посвѣтиль себѣси на Отечѣствот си още отъ 61, во да му служя до смьрть, и да работа по Народната волѭ, || и ако това ти невидишъ чеси

---

[1]) преданъ и вѣренъ на дѣлото.
[2]) отъ 1861 г.
[3]) това ми е —
[4]) Частни комитети.
[5]) не те.
[6]) азъ съмъ.

невѣренъ,[1]) то децатати ще видатъ, || ще помислатъ и за тебѣ, || Слѣдователно, и по волята Народна, Ето и уставатъ, по когото като върви секи народенъ няма закакво да са пишятъ глупости, които го докарватъ да престѫпи за смърть.[2]) Ето чи ти не си Народенъ: || виж(д)ашъ злото Народно, и ни го казвашъ, || а чякашго да стани поголямо, и да убие Народа!— Навождашми А. Покойнiй,[3]) когото познавамъ за чисть чiовѣкъ и работникъ, || а ти го учернювашъ като доказвашъ фактично,[4]) чи ако той би билъ живъ щяло сичкото да излѣзе на яве,[5]) || каквото и за Д. съ когото нещели сте да оставите работата тѫй за напредъ?[6]) || тукъ падашъ въ отговорность, да омiешъ лицето на Покойниятъ съ истинната,[7]) || когого мислихме че ни държеше кривото ни менута въ себѣ си,[8]) || комуто далъ бяхъ и упълномощiе отъ дето ма викаха, да каже всичко щото знае,[9]) || и отъ катоса завърнѫ, нѣма за много и почина,[10]) || да мо е лѣка пръсть, || защото, очевидно е вече тукъ, че не е ималъ скрито всебѣси нищо. || така сѫщо тряба да исповядашъ и за Д.[11]) Споредъ писмототи както виждамъ, чи тисае раскаiовалъ,[12]) дето нисѫмму билъ уважавалъ[13]) работити, || и недавалсѫмму предница?[14]) || (а) приносялми пари, || пѫкъ асъ стоя по два три месеца на едно място, и ямъ готови пари? || и казвашми, няма яма![15]) Таквисъ чясни мрѫ-

---

[1]) защото нѣмашъ вѣра въ менъ.

[2]) да мине границата, за да заслужи смъртно наказание.

[3]) привеждашъ ми за примѣръ покойния Ангелъ Кънчевъ.

[4]) като твърдишъ.

[5]) ако А. К. билъ живъ, щѣли да излѣзатъ на яве всички злоупотрѣбления, които върши Левски.

[6]) по сѫщия начинъ и съ Димитъръ Общи щѣли сте сега да извадите всички мои злоупотрѣбления на яве.

[7]) защото не можешъ да докажешъ истината и трѣбва да се отречешъ отъ клеветитѣ си.

[8]) за когото ний мислѣхме (и мислимъ), че ни на минута не хранѣше зла мисъль въ себе си.

[9]) и когото пратихъ да иде, дето викаха самия мене и го опълномощихъ да говори.

[10]) нѣмалъ е време да открива или да мисли зло за Левски.

[11]) Димитъръ Общи.

[12]) оплаквалъ ти се е.

[13]) не удобрявалъ.

[14]) Д. Общи се оплаквалъ, че Левски не го оставялъ да напредне.

[15]) яма — имотъ, пари обречени на плячка.

сотій като говоришъ отъ себѣси, който[1]) нѣмашъ и право да питашъ защо това (е) тжй, или онова инакъ, отсвѣнъ ч-тъ к-тъ,[2]) на когото са е и писало какво има да са прави! а инакъ, ти чясно неправишъ друго нищо, отсвѣнъ интрига, която спира ходатъ на народната работа. Акоси расждрдинъ отъ оногова, чрѣзъ когото си искал даса разберешъ съ мене за Представите(л) какъ да стане отъ Ваша старнж, разбериса съ него,[3]) който казва: че неси дошолъ нарочно до мене, а само да са повидишъ![4]) па и на това не отказахъ! — При насъ когито разговаряхми съсъ Пратеникатъ, бѣше и другъ члѣнъ който чу че казахъ; асъ ще излѣза на моравата нѣка доди![5]) || отъ тамъ нататакъ незная за Прикаските Ви.[6]) пжкъ за Представителъ бѣхъ писалъ на ч-т Ви к-тъ[7]) да избе-

---

[1]) такива лични (чясни) клевети (мръсоти) хвърляшъ върху менъ отъ свое име — ти който споредъ устава.

[2]) забравилъ си, че само Частниятъ комитетъ въ Плѣвенъ.

[3]) ако те е разсърдилъ оня, чрезъ когото искаше да се разберешъ съ менъ върху въпроса какъ да стане избирането на представитель за Общото събрание въ Букурещъ презъ миналия май, разправи се съ него.

[4]) той не ми каза нищо друго, освенъ че си искалъ да се повидишъ съ мене, а не че ще разискваме за избора на представитель.

[5]) При разговора на Левски съ посрѣдствуващето лице присжтствувалъ и трети свидетель, който билъ комитетски човѣкъ, следователно, посрѣдникътъ на Анастасъ п. Хиновъ нѣмало защо да не каже открито цельта на мисията, съ която е билъ натоваренъ отъ него. Левски назначилъ свиждането да стане извънъ града на една опредѣлена морава. Свидетельтъ чулъ това. Всичката трудность за разбиране на тоя наистина труденъ откжсъ изъ писмото на Левски се заключава въ извънредно тежкитѣ обстоятелства, при които революционната организация презъ онова време е работило. Скривалището на Левски е известно само на две—три довѣрени лица отъ града. Едно отъ тия лица е посрѣдникъ за исканото свиждане. Последното не може да стане въ самото скривалище: избѣгва се всѣко движение около него, за да не се нѣкакъ привлече будното око на властьта. Така — свиждането се е налагало да стане навънъ. Но по чия вина все пакъ то не е станало (въ свръзка съ което—споредъ както се разбира отъ писмото—е избухнала нова срѣдня отъ страна на А. п. Х. къмъ Левски) — този въпросъ остава да се изясни чрезъ други документи.

[6]) не знае какво се е говорило между него и пратеника.

[7]) на Частниятъ Ви комитетъ.

ржтъ, упълномощатъ, и да тръгни по пжтятъ както бѣхъ писалъ. — Както Вамъ,[1]) и (на) другите ч. к-ти еднакво бѣхъ писалъ.[2]) да прекжсна сега: (да отговарямъ по нататъкъ б. р.) на сичките твой бжлвочи! || така казвамъ, защото са (нѣщо б. р.) беззаконо (не сж по уставатъ, когото асъ почитамъ за най свято, и заклѣлсамса да го испълнявамъ точно). || на всичките изложени твой въписмототи (клевети б. р.) отъ край до край, събери документите, и да ги предадешъ въ Чястніятъ Ви Комитетъ, || че отъ тамъ щеса зематъ и да сж принесжтъ на сждъ, || че Власт-тж, ще разсжди, || и (може б. р.) дати даде Правото. || аколи пжкъ по тія твой работи[3]) ч-тъ к-тъ Віе спрялъ отъ работататаси, та няма кой даги пріеми,[4]) то (тѣ б. р.) нѣка бжджтъ готови вь Тебъ че катоса повикашъ,[5]) въ чясжтъ тряба да бждешъ готовъ.

Асланъ Дервишооглу Кжрджялж.

Бай Анастасе! Ти мя запозна съ Асланъ Дер. Кжрджялж, и до днесъ съмъ работилъ съ него. До днесь не сьмь позналъ въ него никаквж грѣшкж. Чистъ е.

В. Т. А.[6])

Подобно и азъ. М.[7])

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 17, стр. 773.

---

[1]) както въ Плѣвенъ. така —

[2]) не правихъ никакъвъ особенъ намекъ, кого да изберата, та да ме подозрешъ, че съмъ желалъ да осуетя твоето избиране за представитель.

[3]) ако пораци тѣзи твои незаконни постжпки (обвинения противъ менъ).

[4]) вашиятъ Комитетъ ти е отнелъ възможность да действувашъ по нататъкъ (ако той не имъ дава ходъ, не ги приема).

[5]) Частнияхъ ви комитетъ въ Плѣвенъ ще те повика по заповѣдь отъ Централния комитетъ.

[6]) Велико Търново — Асѣновци.

[7]) Навѣрно, Отецъ Матей Миткалото. Двѣтѣ бележки носятъ два различни почерка.

№ 92.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Не може да намѣри човѣкъ, който да го замѣсти. Увеличена бдителность на властьта. За Груя ужъ годенъ за замѣстникъ, при първа опастость се изплашилъ и уннцожилъ припаси, архива и пр. Защо е трудно да си намѣри замѣстникъ. Съвокупность отъ избрани качества въ едно и сжщо лице, което би се избрало за апостолъ. Изброява тѣзи качества. Самопортретъ на Левски.

За Г-нъ К-ва

Въ Букурещъ.[1])

Бае!

Работата още няма кой да я поеме, тасжмъ принуденъ още сами даса излагамъ въ опасности да тичамъ на горе на долу. Пжкъ турцити няма село ни по кжратъ ханища, да ниса распратили да търсатъ. Пишятми писма отъ вредъ даса не излагаме въ опасности, || а не мога даглѣдамъ на страшливитини работници, които отъ страхь за сиратъ сичко, || и работата да стои на едно място. Завчяра като имаше една топордія[2]) въ единъ градъ, въ който бѣхъ и асъ, предирванія, бастисванія[3]) нинадейно по кжщя, || а асъ дето бѣхъ въ кжщжтж днесъ излязохъ изъ кжщи, на другиятъ денъ бабастисаха, || отъ видило, до видило по улицити Турци вардатъ за странни хора. При таковато нящо втоя градъ исплашватса сички, || отъ тоя градъ е и Грую,[4]) които ми пиши защо бяхъ излязалъ вѣче оттамь, || и отишалъ бѣхъ подруги страни. Пишими да ни дохождамъ скоро като преовѣличава предирванията на Тур. || ушъ че биле търсиле и у тяхъ и пр. та нямало място де да слѣза. || иоще казалъ дето бѣхъ оставилъ припасъ, тевтери и пр. да са хвьрлятъ въ заодатъ! || видишли работа отъ страхопжзлювци! || Затова още несамъ повѣрилъ, работата си другиму || защото ако е въ едно,[5]) въ другого

---

[1]) Адресътъ е на обратната страница.

[2]) смутъ.

[3]) обиски.

[4]) Условно име, — навѣрно Хр. Ивановъ Книговезеца отъ Търново, за когото Каравеловъ и Левски сж били говорили помежду си да се назначи за помощникъ и евентуално замѣстникъ на Левски.

[5]) ако подхожда въ едно.

няма. (ако е решителенъ, то-той ще бжде неразсждителенъ, аколіе разсждителенъ то страхътъ му го непуща да прикрачи понататакъ, още и встрахливъ случай [1]) развалятса готовите работи). || а работите Писма дето дохождать ката денъ тряба даса расправятъ, || пжкъ като ма няма стоятъ на едно място задълго време до кжттоса завжрнж, || а и то ніе[2]) работа. — Имаме чесни хора, но като небиле одавна [3]) въ тасъ работа даса упознаятъ съ нея, щото да могатъ да сждятъ, пакъ нищо,[4]) и по зло.[5]) — Водителите на тая работа тряба да са упознали до тьнко човѣците, || като койе К-въ, Ц-въ[6]), Петко, Стоянъ, и пр. || въ какво са добри, а въ какво не! || де стоятъ тѣхните слабости, || щото даимса недава || да [паднатъ [втяхъ, || и даса не увреждатъ! [7]) даса осждатъ единиятъ и другіятъ безъ даса повредатъ въ работата и пр. [8]) На такива хора дай работа, които са разсждителни, постоянни безстрашливи и великодушни. [9]) — безъ тія едно да липцува на водачятъ на тая св. работа, [10]) то той ще я улайнени както идае. — (Още и по времето [11]) да нарѣжда и работите) || длъжностмие да кажя,[12]) защото може да умрж. [13]) Глѣдайте.

1872. Сеп. 16, Бъл.

Твой Тропчу. (Ас. Др. Кжрд.)

---

[1]) въ случай на опасность.

[2]) не е.

[3]) отъ по-дълго време.

[4]) не сж за нишо.

[5]) по-зле съ тѣхъ, отколкото безъ тѣхъ.

[6]) кой е Каравеловъ, Ценовъ.

[7]) да не се изхабяватъ сами.

[8]) да се критикуватъ единъ другъ, но да не се отклоняватъ взаимно отъ работата.

[9]) дай работа, но само на такива, които сж и разсждителни, и издържливи (постоянни) и безстрашливи, и беззаветно отдадени (великодушни).

[10]) света работа.

[11]) редовно, неуморно или сжщо: споредъ обстоятелстеата да нарежда и пр.

[12]) длъжность ми е да посоча, да опредѣля какво липсва, какво трѣбва.

[13]) може внезапно да ме хванатъ, да ме убиятъ.

П. П. току испращахъ пратеникъ за влашко и получихъ писмото ти отъ 19 Ав.

Сѫщій.

Н. Б. II. Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 20, стр. 779.

№ 93.

Левски до Данаилъ Хр. Поповъ.

Получилъ негово писмо съ обръщение: Господа — асъ несѫмъ Г-да! Преди 16 дни тръгналъ да обикаля Частнитѣ комитети. На Д. Общи прощава за простотията му, ако бѣше ученъ нѣма да му прости да престѫпва устава: ще го убие. Изброява редъ случаи отъ престѫпления негови. Интригитѣ на двамата съ Анастасъ п. Хиновъ. — Присъединилъ Ч. к. единъ въ другъ, събралъ ги въ едно окрѫжие съ центъръ Орхание, за да ги освободи отъ влиянието на Д. Общи. Тъй ще направи въ цѣла България. Поведението на даскалътъ писарь на Комитета въ село. Фалшифицирано решение подъ влияние на Д. Общи. Предложение до Ц. к. въ Букурещъ да изберат ръководящъ центъръ въ България. Левски ще върне пълномощното си, ще стане подчиненъ. Отъ едно място тряба да се сфири". Извънъ Българско той не се мѣси, но и тѣ отъ Букурещъ да не се мѣсятъ. Знаятъ го отъ десеть години, трѣбва да му довѣряватъ, а не да даватъ ухо на глупци и интриги. Пълномощие на Хр. Ив. Книговезеца. Разлика между думи и дѣла. За убийството на Т. Начевъ отъ Орѣхово. Каравеловъ съ гледане още не позналъ до сега нищо.

1872 Сеп. 16,-й Бъл. № 40,-й.

Братовче!

Получихъ едно твое писмо безъ Дата което ма намира на едно село, || отгоре на писмото, ми казва Господа![1]) асъ несѫмъ г-да! понадоло, за стоката и пр.[2]) || асъ за моята стока предъ 16, дена още, като тръгнѫхъ по ч-те к-те[3]) по работа оставихъ въ моратооглу[4]) $15^1/_2$ л. тур. || десеттяхъ за К-ва[5]), а петяхъ и половина за тебѣ. Като са научихъ че нибеле[6]) още испратени, днесъ испращамъ човѣкъ и народенъ

[1]) стои обръщение — Господа!
[2]) По-надолу вече следва за стоката и за всичко друго.
[3]) по Частнитѣ комитети.
[4]) Ловечъ.
[5]) за Каравелова.
[6]) не били.

работникъ || комуто може да са повѣри и Лозинка и сичко, || тойе работникъ по онова окружіе, за дето бѣхъ упълномощилъ и Д. об. || комуто Д. об. незаслужава низа царвулятму, относително, за точните испълненія въ устават, и да слушя на заповѣдите, коитомуса даватъ! || Бай Д. чіе заслужелъ въ много нѣща за смърть, такае,[1]) но прощаватмуса на простотіятаму досега! || ако да бѣше ученъ не можяхъ да потѫпчя законатъ, и тряба да изпѫлнѫ.[2]) Бай Д. нее предатель, но неразбранъ—горделивъ, || и говори за работи отъ себѣ, безъ дазнай каде водатъ, || а устата му колкото го препорѫчватъ, не излиза на хилядо едно,[3]) || и колкото е позаслужилъ. хиляда пѫти да ніе било, || защото тойе причина та са родиха недовѣрія между някой въ съочясниците.—задавал имъ е думи да мислатъ различно,[4]) пѫкъ на мене казва, че тій така мислиле, || и запитвале го?[5]) и то ма принуди поскоро да обикола онова окружіе,[6]) дето той ходи, безъ да показвамъ на ч-те к ти[7]) че той мие така говорилъ. Питахъ[8]) иматъ ли някакво съмненіе въ нящо на Ц-тъ К-тъ,[9]) споредъ думите на Д. Об. койтоги каза предъ сичкити члѣнове на единъ чястенъ К-тъ,[10]) за което имъ искахъ писменно, и дадохами чи не![11]) || и въ други единъ ч-тенъ к-тъ говорилъ: въ това окружіе, така да сторимъ, инакъ да направимъ, и пр. || па и за понататакъ биле![12]) || това е било въ Бочукооглу,[13]) || а Председа-

---

[1]) че Димитъръ Общи за много свои постѫпки е заслужилъ вече смъртно наказание, затова не ще и дума.

[2]) ако не бѣше тъй простъ (да бѣше ученъ) не можехъ да се отклоня отъ устава и трѣбваше да го убия.

[3]) отъ хилядото що обещава съ уста, не изпълня ни едно.

[4]) поучвалъ ги да мислятъ грѣшно.

[5]) и запитвали го ужъ както грѣшно мислѣли.

[6]) Орханийско.

[7]) Частнитѣ комитети.

[8]) питалъ самия Частенъ комитетъ.

[9]) Централниятъ комитетъ.

[10]) Д. Общи казвалъ предъ други Ч. к., че ония се оплаквали.

[11]) поискалъ имъ писмено да потвърдятъ, наистина ли се оплаквали отъ Ц. к., и тѣ дали писмо, че тѣ не сѫ се били оплаквали.

[12]) па додалъ и нѣщо повече, което никой не е мислилъ да решава въ Ц. к.

[13]) Етрополе.

телат[1]) го питалъ: това извѣстноліе въ Ц-тъ К-тъ! а Бай Д. казалъ, че за сичко билъ разговарялъ,[2]) || и то било[3]) по вишегласіето на сичките ч-ни к-ти || и за това да станило; [4]) въ сжщото времѣ пиши и мене, че наредилоса вѣче въ онова окружіе работите твърде добре, || и за това не трябало да отивамъ вѣче по онія страни! || пжкъ зеха да дохождатъ писма отъ онія страни както виждате. Извънъ писаните казвалимиса устно, че говорилъ за нѣща, за които несмеяли да пишятъ, за да не би даимъ направи пакость.

Въ това окружіе са състои отъ[5]) 15, ч. к-ти (села, единъ градъ и двѣ паланки).[6]) Като излязохъ да разправа за горните баркотій, присъединихъ някой селца въ ецно, (поблизни,)[7]) дадох имъ редъ по който да са водатъ въ работата си сами, помежду селата,[8]) || безъ да има нужда да имса праща отъ Ц-тъ К-тъ човѣкъ начесто, || отъ което може да са улови работата, || а чисае компромитирала то е![9]) || и така земахъ вишегласіето отъ сичките ч. к-ти въ това окружіе за Окружній Центръ, || както виждате въ писмото на тія два пресжединени ч. к-ти,[10]) сжщо и вградатъ и пр.[11]) Пращамъ Ви и копіето какъ заповядамъ на ч. к-ти, т. е. какво наставленіе имъ давамъ.— || и на Окружніят Центръ[12]), || щото, извънъ това[13]) даса (не) върши, || въ което пада и работникатъ, предъ мойте очие за наказаніе.[14]) || —така искамъ да направа по сичко Бъл-

---

[1]) Т. Пѣевъ.

[2]) съ хората отъ Ц. к.

[3]) отговаряло на желанията, било възприето отъ мнозинството на всички Ч. к. въ окржга.

[4]) изисквалъ го да се изпълни.

[5]) имаме.

[6]) Орхание, Тетевенъ, Етрополе и 12 села.

[7]) Частни комитети отъ по-близки села свързалъ въ единъ комитетъ съ най-силното лице въ тоя пунктъ на чело.

[8]) далъ имъ право сами да се ржководятъ.

[9]) а истина е, че работата се е компрометирала.

[10]) това се вижда отъ писмото на два присъединени Ч. к. приложено къмъ настоящето писмо.

[11]) сжщо взелъ съгласието и на града.

[12]) сжщото заповѣдалъ.

[13]) което е разпоредено.

[14]) къмъ това спада и отдѣлниятъ работникъ (членъ на Комитета), който ако сгрѣши, заслужава предъ моитѣ очи наказание.

гарско, || и тогава щеса върши съ помалко разноски, || поскоро, посигорно, и безгрижя, чи ще пропадне нѣщо въ не(п)рияржце, || каквито мѣрки и да зема, нашята работа неще може даса спре.[1]) Но тогава може, когато са привари даса непропощатъ глупости, какво Бай Д-ти, като ето още какво:[2]) като видя че земах вѣче вишегласіето за Центръ въ онова Окружіе, и неще може да прави по негово,[3]) то той въ други единъ ч. к-тъ, казал имъ даса не пресъединяватъ съ окружниятъ Центръ, а незнамъ де![4]) писарят имъ е Даскалатъ, || той ми каза, че решили въ събераніето си да са управатъ[5]) направо въ Влашко до К-ва.[6]) товами казаха други отъ членовете че било съгласно съ Д. об. направено. Нее ли глупость отъ едно окружіе да дѣли едно село, || и отъ тамъ да слушямъ думи, чи ассжмъ билъ тръгналъ да си играя съ хората, и да ги лжжя? || това малколіе помия! || това като така почухъ, донесемиса и писменно, какво тій въ събераніето си така одобрили, повикахъ и други да допопитамъ за това, || и да имъ покажя писмото, въ което има и единъ малакъ печятъ, || тій като видяха писмото, казаха: това чи такаса е направило казани Даскалатъ да знаемъ, || но нисжни викале Възбраніето,[7]) а пжкъ тонж печятъ, още ніе ни показанъ[8]) да го познаваме! || за което искаме да питаме и ній, || кога са прави за нящо, събераніето само отъ 3—4 души ли само става, || и тій каквото решятъ ли бива решено! || тоя Даскалъ по напрѣдъ го бѣхъ изокалъ[9]) за нечесното му повѣденіе, || и сега отъ оня денъ отишіолъ въ едно село, и рекалъ: Ц-тъ К-тъ е въ село || и заповѣда са да извадите днешніятъ Вашъ Даколъ,[10]) та да земете еди койси? || това ми каза представителятъ който дохожда въ сж-

---

[1]) каквито мѣрки и да зема, все може да попадне нѣщо въ неприятелски ржце, но нашата работа не ще може да се спре.

[2]) Но това може само тогава, когато се превари да не се пропущатъ глупости каквато съ бай Димитра и като ето още каква глупость:

[3]) да се разпорежда по неговата си воля.

[4]) а да се държатъ не знамъ де.

[5]) отнасятъ.

[6]) Каравелова.

[7]) решили отъ тѣхно име, но безъ тѣхно съгласие.

[8]) не е ни (не ни е показанъ).

[9]) изхокалъ го.

[10]) даскалъ.

беранiето въ Влашко, чи било казано предъ него, и предъ още единъ. || на тоя Даскалъ далму Д. Об. 5. л. тур. назаемъ, || има ли Д. об. това право? || ето така са вършят отъ неразбрани мозаци работи, || а зрителите като глѣдатъ, (отстрани б. р.) проповядватъ[1]) работата (ни б. р.) за ? . . . . || да прекжсна, || и да непжлнж книжята съ глупости, || даса ни работи денъ, пжкъ десеть дена даса расправя, || и най послѣ даса ни нападаме единъ други, || Вище и направете така: зберетеса, и прегледайте потьнко работите, || па дайте и гласътси въ едно място,[2]) като земете и оттукъ, отъ някой място и друго гласъ,[3]) отъ дето да са управлява сяко място, и секи работникъ Въ Българско! [4]) || азъ на драго сьрце давамъ упълномощiето си[5]) назадъ и даса управлявамъ и асъ отъ онова мѣсто, || но предварително тряба да явя на Народатъ така: че до тукъ бѣше моя работа, а отсега за напредъ Вишегласiето намира други дѣловодители, || слѣдователно, въ мое име няма да земате и да давате. || но това даса извърши така, траба да зема и дамъ точна смѣтка въ досегашните си работи || (особно копiе а асъ дасиго скрiя).[6]) Па тогава щеса управямъ по новата команда, съ сичките си сили, и най честно! || за тiями думи че ги изричямъ съ чисто сьрце, кжлнж Виса въ Името Народно, || така Ви казвамъ, че отъ едно място тряба даса сфири, а сичките други да играятъ, || пжкъ песента нiе от предочитени,[7]) || кумутоса хареса нѣкаса хваща на Орото, || безъ така да е, няма нищо![8]) и по пусто става || това коетосае случило досега даса разправи,[9]) || па вѣче данеслушяте глупци, и да не припоржчвате хора, като очите Ви насички Васъ, равно неглѣдатъ. Бай Азисе! Ти по сьрце, и по душжси чисто-народенъ, || така сжмъ та припоржчвалъ на хора. които несата ценили до тамъ, || но асъ вярвамь очитеси, || защото

---

[1]) разгласяватъ, препоржчватъ.

[2]) опредѣлете единъ центъръ.

[3]) като вземете съгласието и на нѣколко мѣста отъ тука.

[4]) и отъ тамъ опредѣлете да се управляватъ всички комитети и всички работници въ България.

[5]) връщамъ пълномощното си.

[6]) да си запази копие отъ всичко по-важно, което предава.

[7]) ний знаемъ пѣсеньта, известна ни е.

[8]) ако не направимъ това, нищо не сме направили.

[9]) да се прецени здраво и да приключимъ съ него.

досега нисжмж излжгали! А ти Баио[1]) и сами виждашъ че досега сългѣданіе на уста,[2]) неси още позналъ нищо, и никого, || попреглѣдайса въ писмата! || това дасиго кажимъ въ очи ніе[3]) срамота! така правать чистити хора. || за това ако вишегласието рече да продължавамъ работатаси за напредъ, недейми припоржча работникъ така като Д. об. || а да кажишъ: мисла да бжде добръ! || па споредъ думата която сжмъ далъ предъ членовете на Ц-тъ К-тъ, нямамъ право нито да земамъ, нито да дамъ (извънъ Българско) безъ знаніето Председателево, || както и другите като членове съ сжщото упжлномощіе извънъ Българско дето и даса намиратъ, нямать право да земать и давать из-Българско безъ моето знаяніе! Слѣдователно, каквото имате дами казвате нѣщо ново, или за такива разправици да Випишятъ отъ нейде, сичко тряба да премине чрѣзъ К-ва,[4]) че той знае за нататакъ, || и оттамъ тряба да миса пиши, || и пакъ тамъ ще и отговарямъ. || знай за напредъ. || —отсвѣнъ поржчяніята Ви отъ менъ: дами купишъ, или тамъ така да направишъ, и то Віе по Волята каквато досега, и Ви признаваме.[5]) || защото Бай Д. ако плачиши предъ двайсятъ души и двайсеттяхъ души ако ми пишяха, и асъ секиму ако расправяхъ, тогава тешкони и горко на Балгурят когото ній мелимъ. || който не е чисть, убивамго, || на неразбраніят не даваммy което вида чи нее за него, || испитвамъ чіовѣкатъ въ работа и такаго пущамъ за понататакъ![6]) поправо да кажя: ако Вій менъ несте познали койтоса траколямъ десета година въ тая работа, то за другите сте съвсемъ излжгани.[7]) || ако кажите че нямате довѣріе въ мене, то Ассжмъ готовъ да Ви докажя фактично,[8]) || (да докажа б. р.) не само

[1]) Обръщение къмъ Любенъ Каравеловъ.

[2]) като давашъ ухо само на приказкитѣ на хората.

[3]) не е.

[4]) Каравелова.

[5]) само каквото ви съмъ поржчалъ (да купишъ или това и онова да извършишъ отъ тамъ) и то ако ви е по волята — ако желаешъ: както е било до сега, само това ви признавамъ.

[6]) и тогава само възлагамъ му работа за напредъ.

[7]) за другитѣ, които сж по-прости, нѣма защо да чакате да ме признаватъ и като черпите сведенията си отъ тѣхъ и имъ вѣрвате, вие сте излъгани съвсемъ. (Това писмо ни дава най-вдъхновената логика, до която съ перо се е издигалъ Левски).

[8]) азъ съмъ готовъ да докажа вашата неоснователность съ факти на ржка.

за менъ, но и за секиго който е влязалъ макаръ два дена съ мене въ работа.— || това да стане (но за да стане това б. р.) тряба даса спре народната работа за нѣколко времѣ || и (оня б. р.) предъ когото ще давамъ смѣтка, тряба да бѫде тамъ за нѣколко време до кѫттоса развиди.[1]) аколи пѫкъ кажете, че имате довѣріе, то асъ Ви пѫкъ казвамъ, че принесенитѣ Ви думи сѫ[2]) лѫжя. и дърти интриги. Сѫдете умно, че отнаса чяка[3]) ушъ пусто и вьрло по голѣми работи! . . . . Д. Общіе засега да муса кажи: иди свьрши еди коеси, || па като свьрши, тогава дамуса кажи пѫкъ за друго, (да свърши б. р.) || затова е Д. || за друго не! || а колкото за Бай Анастаса видяща? || и другомиса донесе въ ушите, коетое изречено отъ единъ неговъ Пріятель? . . . . . . но не казвамъ до кѫтто не разбера добре. Братія! || отваряйтеси очите, и даса несрящатъ вѣче таквисъ маскѫрлѫци, || защото дето нисае очистилъ х. Иванчу ефен(ди)я и пр.[4]) и (дето б. р.) нямаме още пара даса поддьржятъ работници колкото трябатъ, чи и времетоса простира безъ това,[5]) причината е на такивато празни писма, и интригански расправій! което мога да спрѫ, и да нисѫ до толкова,[6]) но както Ви казвамъ погоре: Вій които сте отъ толкова време въ работа съ мене, давалистеми и пари,(—) припорѫчяйтема на другите и докажетеимъ въ нящо досега намерилилистеми шярлатанлѫкъ, и не Благоразумно извършено нящо?[7]) || има Въ Българско работникъ комутосамъ далъ упълномощіе да работи и той на друга стърнѫ,[8]) каквото на Д. || той е оше отъ 62-ро съ менъ въ работа,[9]) той най-добре може да докаже за менъ, имамли безумни работи, лѫжи, интриги, и превилегій, както казватъ Бай Д. и Бай Анастасъ. Баювци пакъ да повтора: въ тая работа добрѣ

---

[1]) докато се изясни всичко.

[2]) донесенията, които сте получили, и на които се опирате, за да ме критикувате сѫ —

[3]) че отъ насъ се чакатъ.

[4]) Типично — въ смисъль: дето не сме очистили досега този или онзи чорбаджия —

[5]) а пъкъ сме закъснѣли и безъ това.

[6]) и да не се занимавамъ съ него —

[7]) посочете ме, обяснете на другитѣ: виждали ли сте нѣкаква неискреность, нѣщо неблагоразумно извършено до сега отъ мене.

[8]) Хр. Ивановъ Книговезеца въ Търново.

[9]) отъ Легията на Раковски въ Бѣлградъ.

тряба даса отварятъ очите! || и работа тряба работа! || не даса слуша секиму. || защото има хиляди работи даса вършятъ, а неможятъ по таквисъ неразборій даса вършятъ. || —недавамъ никому нищо отъ работниците договоратъ отъ себе за работи до кѫтто асъ несѫмъ известенъ, || защото на работа излазя друго, || а предъ които е говорено става лѫжя, || и така хората имса иска даневярватъ вѣче на друго.[1]) || де какво е говорено, немога Ви написа защото книгитеса съ пари.

Бай Азисе! туку свършвахъ пристигна и другото Ви писмо отъ 8, септ. въ което ми казвашъ: решилси да убіятъ въ Оряово Т. Начева неправедно?[2]) || затова трябало да привара, и да кажя да го не убиватъ?[3]) || лѫжяе! писменно за това още несѫмъ ни зелъ, ни далъ, даса извърши,[4]) || и както мися донесоха думи, акоса докаже чіе така, тряба да умрѫтъ.[5]) || натовати казвамъ: такива думи можятъ даса случятъ и умене, и у тебе.[6]) || натовати казвамъ: предъ вашите очие всичкое истинно коетоса изрече![7]) || занасъ няма шѫгѫ, || защото всичко речено наистина, изменяваса на шѫгѫ.[8]) || — въ народната работа няма шѫгѫ, пазете сѫ Ви казвамъ?!.. || защото и мойте шяги даги земате за работа.[9]) || за Т. Начевъ, чюнкемъ казвашъ чи ще бѫде отсега нататакъ чисть, дай гаранція? || —ако щешъ, (дай гаранция б. р.) и за Тома Младеновъ учителятъ? || тебѣ земамъ за гаранція. Я. В. не![10]) || днесъ пишя да нему думатъ нищо, (на Т. Начевъ б. р.) и ще бѫде свободенъ. || — прибързайте съ гаранціятаси.

---

1) вече и така хората взѣха да се съмняватъ, дали нашата работа е сериозна.

2) казвалъ, че Левски несправедливо билъ заповѣдалъ да убиятъ Т. Начева отъ Орѣхово.

3) настоявалъ Левски да побърза и отмѣни заповѣдьта си.

4) не е още писмено заповѣдалъ.

5) но каквито донесения имамъ, ако се оправдаятъ, трѣбва да се убие.

6) казалъ още, че Т. Начевъ е една душа, каквито сѫ самитѣ Д. Хр. Поповъ и Левски.

7) всичко, което ти се покаже съ дума, земашъ за чиста монета.

8) всичко наистина (сериозно) се изрече, но се превръща на шега, защото е само думи (а всѣка дума трѣбва да се потвърди и съ дѣло, само тогава не е шега).

9) у менъ нѣма думи, които да не сѫ дѣло.

10) Касае се за единъ членъ отъ Орѣховския комитетъ, който се застѫпилъ предъ Д. Хр. П. да не се убива Т. Начевъ.

Писмата три, получихъ безъ нищо [1]). || — двѣ твое и едното чуждо.

Пращамъ Ви три писма, отъ три чястни Комитети, || едното съ двата печята е, отъ два К-та които сега присъединихъ, || по неговото съдрьжаніе е. отъ сичките Ч. К-ти [2]) въ онова окружіе дето беше упълномощенъ Д. об. да работи. || акоми не вярвате надумите, и дадоди работата даса приглѣда потьнко, тогава, тогава ще Ви дамъ сичките подадени писма отъ Ч. К-ти. — Приглѣдайте писмата добре, каквото да разберете сичко, || и даса неглѣда пресъ кжрпж вѣче. || па, тия писма отъ Чясните Комитети катоги разглѣдате, дамиги испроводите назадъ, защото вода дневникъ на сичките боклуци, и добри работи. || — отъ коготоса извършяватъ.

Щомъ прочитешъ Бай Азисе писмото, и тосъ чясъ даго проводишъ на К-ва,[3]) съ сичкити други писма.

Вашъ по сьрце Чисть! Ас. Дер. Кжрджжлж.

Бае К-въ! дайте даса разглѣдатъ сичките ми писма, и топтанъ отговоръ желая (съ една дума). || защото друго яче асъ несмея даса бъркамъ въ работа. [4])

Твой побратимъ Драгойчу.[5])

Н. Б. II Б. п. 102. Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII, № 19, стр. 776.

---

[1]) непридружени съ никаква пратка.

[2]) съ сжщото съдържание имамъ писма отъ всички Частни комитети.

[3]) Каравелова.

[4]) иначе — зарѣзвамъ работата.

[5]) Отстрани Д. Хр. Поповъ бележи: отговоръ 22 7/ври (септемврий).

№ 94.

Левски до Орханийци.

Подробни инструкции, оставени на първия новосъставенъ Окрѫженъ центъръ.

Братія чле(нове) на Ч. Б. Р. К.

Въ . . . . . [1])

Внимателно бързайте! и нищо отъ предѣлите на о(у)ставатъ няма да вършите! а по сьдержаніето му, всичко тряба да са върши и скоро!... Ц. К-тъ, сичко Българско свързова съ нѣколко укружни центра, чрѣзъ които по лѣсно, по скоро съ по-малко разноски, и по сигорно да прави споразуменіята [да зема и дава]. Той [Ц-тъ К-тъ], по местоположеніето между тукашните стърни намира за добро да бѫде Центръ окрѫжній тукъ, което Вій на драго сьрце ако пріемете, ще си приготвяте полека- лека таини войници [решителни и пистоянни юнаци], които ще са намиратъ за въ сякакавъ случай, ако би??? Вій члѣновете на тоя окружній центрь, ще нареждате свободни работници да свързоватъ искуственно на всичкото това окружіе селата, по малките градове за тукъ. — Така: отъ село по двама. председателатъ, и единъ отъ първите имъ Юнаци. които трѣба да са познаватъ единъ други, че когато се съобщи на председателятъ нѣщо, той пѫкъ тряба да го съобщи на командующіятъ юнакъ, които ще знае какъ за понататакъ да върви. Отъ всяко мѣсто на двама таквисъ ще ги белѣжите во тукашната кондика, и всѫщото врѣмѣ ще имъ промѣнити имената на единіятъ, и на другіятъ и ще имъ кажите да броѭтъ въ селото си отъ първо №-ро въ мѣсто имената, които ще стѫпятъ въ святото народно дѣло,

---

[1]) Запазена отъ Левски черновка. Ядката отъ тѣзи инструкции се заключава въ по-предното писмо № 93. Орхание като даде на Левски идея — поради безредицитѣ, които бѣ посѣлъ Д. Общи въ него и въ околноститѣ му — да пригърне новата система за Окрѫжни центрове, като едничка спасителна за Комитетското дѣло въ бѫдаще, биде първъ отъ всички центрове обявенъ за революционенъ окрѫгъ. Сѫщитѣ инструкции се депозиратъ по-късно съ нѣкои индивидуални указания въ Пловдивско, Ст.-Загора и Сливенъ, които по реда си сѫ обявени за Рев. окрѫзи (Вж. писма № № 95 и 98).

и се подъ сѫщото имъ №-ро вѣчъ ще зематъ и ще даватъ за сичко. Послѣ Вій отъ тукъ отъ времѣ на времѣ ще имъ искате №-рата колко са придоби-ли, безъ имената имъ да познавате отсвѣнъ Председателовото име, и напопьрвіятъ имъ Юнакъ. Сѫщо така отъ времѣ на времѣ ще имъ искате печялата отъ кѫмъ пари, срѣщу които ще имъ давате расписка отъ Централніятъ Комитетъ съ Печятатъ Централни, кѫтъ секи кой кога принася въ касата ще му се даватъ отъ чясните расписки, на които расписки тряба да има ударенъ печятатъ отъ сѫщото мѣсто подъ който комитетъ [село] зависи който печятъ, изъ най-напредъ тряба да се подпише писменно тукъ въ Окружніятъ Центрь, да са припознае което писмо тряба да се кріе, и за малки расправій, и не споразуменіята за висящи подъ тоя Окружній Центрь ще са расправятъ тукъ по най-добри разглѣжданія, а относително до смьртно наказаніе ще са явява и въ Ц-тъ К-тъ ако врѣмето допусни, || инакъ! за сяка смьрть, ще са иска отговоръ [фактично] || на сяко село тряба да са промени и името, като напр. както виждате Вашето. — Сѫщо и писмата подъ тоя начинъ (ще се адресуватъ б. р.) || на сѫщото имѣ на чіовѣкатъ, и на селото няма да са зема и дава, || и писмото натписатъ му като че ли ніе за това село.

За всичко, тая работа ще минава въ двѣ кондики, едната е която ще бѫде ключъ на другата, съ която ще са зема и дава за всичко подъ №-ръ, и тя ще бѫде секи день въ рѫцети на комитетските члѣнове, а другата на която ще бѫде написано правото име на селото, и №-рата имъ и пр. всичко преиначено въ друго. Въ нея кондика ще са белѣжи която ще носи името ключь на сичко. Отъ който ключь дневната кондика ще са управя ако би нещо да са е забравило,— па и други които не е писалъ въ тяхъ, като земе ключатъ и дневната кондика на сяко село по особно ще ставатъ сичките му белѣжки кога какво става добро или зло, въ коя година е постѫпило селото, въ кой мес. и день, сѫщо и за приносатму, и за разноските, така ще са белѣжи. Така сѫщо и сяко село ще белѣжи за свойте си придобити членове, въ кой день постѫпѫ, кога какво дава и кога каквото зло или добро направилъ.

За сичките речени горе белѣжки, доходи и расходи отъ сичкото Окружіе, като са приключватъ отъ време на време

въ Окружніятъ Центръ, заедно съ подобните и отъ тука ще са предаватъ въ Ц-тъ К-тъ когато са поискатъ. [1])

Н. Б. II. А. п. 50, № 8098.
Арх. т. I, № 38, стр. 66.

№ 95.

Левски до Частния к. въ Т.-Пазарджикъ.

Окрѫжниятъ центъръ е опредѣленъ отъ Ц. к. да бѫде тукъ. Ще рѫководятъ по-малкитѣ градове и села въ центъра. Два регистра: ключъ и дневникъ. Редъ за списъци въ село. Имената на колко души отъ частнитѣ комитети могатъ да се знаятъ. За всички други—само съ нумера. Редътъ за кореспонденция съ псевдоними. За десятъка. Приложена смѣтка. Сѫщото писмо отправено за Ст.-Загора 6. XI, за Сливенъ 9. XI. 1872.

1872 ок. 25. (№ 43-й.[2])

Тукъ.

Братія Членове на Ч. Б. Р. К.

Въ Юдачооглу Селиникли[3]).

Бързайте и внимателно! и нищо отъ прѣделите на Оставатъ[4]) нѣма да вършите, || а по сьдържаніе-то му всичко трѣбва да ся върши по скоро! . . . Ето какво: Ц. К-тъ, сичко Българско свързова съ нѣколко Окружній Центра, чрезъ които мѣста по̀ лесно, поскоро, съ по малко разноскы, и по сигорно да прави споразуменія т. е. (да зема и дава) съ Ч-те К-те. То Ц. К-тъ, по мѣстоположеніето между тукашны-ты страни намира за добро за окружный центръ, да бѫде тукъ, || кое-то Вій на драго сърдце ако пріемете, ще си приготвявате полѣка-лѣка и тайни Войници, отъ решителни и постоянни юнаци, || кои-то ще ся за всякакъвъ случяй, ако бы[5]) || Вій

---

[1]) Първообразъ отъ окрѫжно писмо, което поединично се адресира къмъ всички градове, опредѣлени да станатъ центрове на Революционни окрѫзи.

[2]) Нумерация на Левски.

[3]) Т.-Пазарджикъ.

[4]) извънъ предѣлитѣ на устава.

[5]) Фразата като че нарочно не е довършена и подразбира: а к о б и с е з а п о в ѣ д а л а р е в о л ю ц и я.

членовете на тоя Окружній Центръ ще нареждате способны работници да свързвать по малкы-ты градове и села на това окружіе за тукъ,[1]) отъ сѣко село по двама души: Прѣдседательıъ и единъ отъ по първи-ти имъ юнаци || и тія двама-та требва да ся познаватъ по между си, || че кога-то ся съобщи на Председатель-тъ нѣщо, то той пакъ трѣбва да го съобщи на главнокумандующій Юнакъ, || кой-то пакъ ще глѣда за по нататъкъ. И така като ся забѣлежѫть отъ всѣко мѣсто въ кондикѫ-тѫ[2]) по двамѫ таквизъ, и въ сѫщо-то врѣмя ще имъ промените и имената, въ другы несъществующи тамъ,[3]) || и ще имъ кажете да броять въ село-то си отъ пръвъ Номеръ, въ мѣсто имена-та които влизать въ работа и се подъ сѫщо-то № на секы единъ ще земать въ работа и давать за сичко до край.[4]) Послѣ Вій отъ тукъ отъ врѣмя на врѣмя ще имъ искате нумера-та колкото ся прыдобивали[5]) безъ имена-та имъ, || освѣнъ дето ще познавате (лично и по име б. р.) само прѣдседатель-тъ, || и отъ попърви-ти имъ юнаци единъ || сѫщо така отъ врѣме на врѣме ще искате и печяла-та имъ отъ къмъ пари, || Срѣщу кои-то ще имъ давати и расписки отъ Ц. К-тъ, Съ печять Централній.—Пѫкъ секи кой когато дава въ касѫ-тѫ ще му ся давать отъ часните расписки, || на които расписки требва да има ударенъ печятъ отъ сѫщо-то мѣсто подъ дѣто за виси, || кой-то печять изъ най напредъ требва да го поднесе писменно тукъ въ Окружнійтъ Центръ да ся припознае. || и това писмо трѣбва да ся кріе на здраво мѣсто.

За малкы расправій и не споразуменія та Сѫди Окрѫжній Центрь по най добри разглежданія || и относително до смъртни ти наказанія ще ся явява и на Ц-тъ К-тъ, а(ко) врѣмето допуща, || инакъ за сѣка смьрть ще са иска отговоръ (фактично).[6])

На секо село требва да ся промени и Името както на. пр.[7]) виждате Вашето. Сѫщо и Писмата (да се адресуватъ

---

[1]) съ центъра.

[2]) въ регистъра (дневника).

[3]) ще имъ дадете други имена, които не се срѣщатъ тамъ.

[4]) да записватъ членоветѣ на комитета въ селото си съ нумера, като почнатъ отъ първи и сѐ подъ нумера да зематъ и даватъ съ тѣхъ вмѣсто да бележатъ имената имъ.

[5]) колкото сѫ се събрали.

[6]) фактиченъ отчетъ.

[7]) напримѣръ.

б. р.) подъ тоя начинъ, || на сѫщо-то име на човѣка и на село-то нѣма да ся зема и дава, || и на писмо то надпись-тъ като чи ли ніе за това село.[1]) За всичко тая работа ще минува въ двѣ кондикы,[2]) една-та ще бѫде ключь на другѫ-тѫ || която ще бѫде секи день въ рѫцете на членовети, || и въ нея ще ся зема и дава безъ имена и съ №-ръ. Друга-та коя-то ще носи името ключь на сичко, и отъ коя-то ще ся оправя дневна-та, || за това въ неія (въ ключьѫть) ще бѫде записано и право-то име на село-то съ заменено-то и право-то име отъ село-то на Прѣдседатель-тъ и на пьрвій-тъ имъ юнакъ и пр.[3]) отъ кой-то ключь дневня-та кондика ще ся поправя, ако бы нѣщо да ся е забравило. || па и другы кой-то не е писань ни въ една-та ни въ друга-та, като гы земе, и да може да разбере всичкы-ти дѣйствія || въ ключь-тъ и въ дневникъ-тъ, трѣбва да ся пиши на сѣко село всичкы-ты му работи. || —село-то отъ кога е постѫпило, кога и какво е принесло и какво изработило, въ коя година месець и денъ, || така сѫщо и сяко село ще бележи за въ вѫтрешни-ти си дѣйствія, За всичкы-ти реченни горѣ бѣлежкы, доходи и разходи отъ сичко-то това окружіе, като ся приключявать отъ врѣмя на времѣ въ Окружній-ть Центръ заедно и съ подобни-ти || и отъ тоя градъ ще ся придавать въ Ц-тъ К-тъ кога-то ся поискатъ.

Ще кажете и това: секи членъ по скоричко да глѣда да принесе десятокъ-тъ си отъ сичко-то си иманіе веднажъ за сѣкога, || Отсвѣнъ сега като прибьрзать поскоро да дадъть и по десять Л. Т.[4]) за пушка игленна която ще му ся даде. || Десетокъ-тъ на сѣки членъ остава ся на секыму по чиста-та му съвесть да присметни сичкото си иманіе, и да даде дългатъ си!

Чисто народния-тъ мѫжъ дава всичко па и себе си жертва.[5])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8073.

---

[1]) адресътъ да гласи, като че писмото е отправено до друго село.

[2]) тефтеръ, регистьръ.

[3]) въ ключа ще се записва правото име на селото, на председателя и на юнака.

[4]) лири турски.

[5]) Следватъ бележки съ моливъ отъ Левски: а) Тукъ ще намерите колко пари са са зели (до сега отъ васъ б. р.) и колко са са разнели, а кусура са са внесли на Караве-

№ 96.

Левски до Частния к. въ Т.-Пазарджикъ.

Дошълъ човѣкъ преди двадесеть дни да го вика за въ Влашко. Днесъ телеграфиралъ, че може само следъ 30 дни. Той билъ готовъ въ скоро време да иде. Изрежда работитѣ, които го чакатъ тамъ. Но обещалъ тукъ да извърши редъ нѣща. Като го викали сега, да гледатъ въ града, до който пише, да съберать пари. Ще ги предадать на приносящия, ако самъ не дойде следъ 15—20 дни. Праща имъ разрѣзана книга. Не може лесно да отиде въ Влашко. Възможно е и никога да не може вече да отиде.

872. 8/врія 29.[1]) Плов.[2]) №-ра (44-й).

Братія! Въ . . . .

Прѣдъ двайсѣть дни (билъ б. р.) пратенъ чіовѣкъ нарочно отъ Влашко да ма вика. || незнамъ за какво!? || днесъ телеграфирахъ че, послѣ 30 дена ще ся управа за тамъ.

Имаме дадени думи да ся вършятъ много работы, казвалъ сѫмъ Ви![3]) || може бы за военното училище да ся тури въ рѣдъ, || или пу. . .[4]) и правилата военны, || за което асла бѣхъ готовъ послѣ малко времѣ да утидяхъ да ся туреше въ рѣдъ.[5]) Сега като ма и викатъ отъ тамъ по скоро да утида, глѣдайте да съобщите по сичкыты членове (въ града б. р.) и по вънъ (въ селата б. р.), да съберетѣ пары колкото можитѣ по вѣчко || та да ся види за горныты нужды, || защото неможя лѣсно да утида пакъ, || може и никога?[6]) || та пари!

лова и Данаила Поповъ въ Магоре(ли)—за оржжие. б) За Сли(венъ) № 45, Ное(мврий) 9. в) За Ес(ки) Заа(ра) (Стара-Загора б. р.) № 44 1872 6-й (Ноемврий б. р.) Трѣбва да приемемъ, че последнитѣ две бележки сж писани по-късно, следъ като е било писано на реченитѣ мѣста; безъ да се остави копие (черновка). Тамъ писмото е било просто диктувано (вж. п. № 89 за Сливенъ). Копието отъ Ст.-Загора не е запазено. Така, двѣтѣ бележки добиватъ важность извънъ канцеларското (регистративно) назначение.

[1]) октомврий 29.

[2]) Пловдивъ.

[3]) казвахъ ви, че съмъ обещалъ много работи да уредя.

[4]) пушки да се пренесатъ.

[5]) мислилъ и така да прескочи следъ малко време до Влашко, за да изпълни висящи работи тамъ.

[6]) Трѣбва да се подразбира, че вестьта за ареститѣ въ Орханийско е стигнала до него и смущава духа му. Той чувствува натежнялата атмосфера около себе си.

пари!... || и колкото повѣче съберете, ще гы дадете (на) приносящійа познатійтѣ Ви поща,[1]) ако сами недода послѣ 15—20 дена.

Забравилъ бѣхъ да Ви остава разрязана книга, сѣга Ви испращамъ, чрѣзъ която ще ми търсите подписка тайно.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8075.[3])

№ 97.

Левски до Любенъ Каравеловъ.

Вчера се известилъ за пратеника имъ, но не го видѣлъ. Известили му съ тракийската поща. Билъ писалъ по-напредъ, че е готовъ да дойде, но сега се заловилъ съ устройството на окрѫжнитѣ центрове. Още е самъ, не може да си намѣри подходящъ замѣстникъ. Само така трѣбва, както самъ той върши. Не иска хора като Д. Общи, които казватъ, че вършатъ (Левски нищо не върши) и че сѫ пратени отъ по-голѣмо мѣсто. Следъ 30—38 дена ще дойде. Даже ако трѣбва да захвърли всичко, пакъ не може да дойде преди 30 дни. За Теофилъ Райновъ. Следъ 20 дни ще се върне отнозо въ Пловдивъ и иска да завари писмо отъ Каравеловъ. Както и да е трѣбва да дойде въ Влашко. Миналъ презъ Копривщица, праща му много здраве.

1872 Ок. 30,й Пловъ,

№-ръ 44-й[4]

Баіо!

Вчера ся извѣстихъ[5]) че имало отъ Васъ чіовѣкъ нарочно до менѣ, но не срѣщнахъ ся, || затова ся извѣстихъ отъ Тракыйскѫта пощѫ[6]), || и съ думы, че поскоро трябало да дода въ Влашко || който аслѫ бѣхъ готовъ подыръ малко

---

[1]) Бай Иванъ Арабаджията, отъ Царацово.

[2]) Като допълнение къмъ горното вж. следващето писмо № 98.

[3]) Върху страницата на оригинала подъ тази сигнатура въ Нар. Библиотека личи бележка или недоумение на Захари Стояновъ: Узуновъ? И почеркътъ, и стилътъ, съ всичко друго характерно въ съдържанието, сѫ на Левски. Узуновъ излиза на сцената едвамъ следъ смъртьта на Левски. Засега той е учитель въ Сливенъ.

[4]) За кореспонденцията си сь Влашко Левски води отдѣленъ нумеръ.

[5]) Известилъ се презъ Ловечъ.

[6]) Гане Маджареца отъ Карлово.

да дода да ся развиди за работыты дѣто Ви бѣхъ писалъ по напрѣдъ; Като за Военното училище въ Сърбіѭ и пр. || нъ рекохъ по напрѣдъ да състава въ Българіѭ и Тракіѭ съ нѣколко окружны центра, || които центра да зематъ и даватъ съ своитѣ си дѣла, || щото подъ тоя начинъ ся работи съ по малко разноскы по скоро и най сигорно за да не бы пропаднала работата въ неприятелскы рѫцѣ. Той Ц-тъ К-тъ чрѣзъ тоя центрь прави работа съ сичкото окружіе. Още сѫмъ сами, || не намѣрохъ чіовѣкъ комуто да прѣдамъ работата си, || и азъ да ся заловя за другото, || щото и пары да ся намѣратъ, по скоро, па и прѣдателыты ни да не сѫществуватъ вѣче нійдѣ изъ Българско! || но щяло да стане малко гюрюлтійка отъ брьснатитѣ главы, то ся знае, || нъ и безъ така няма работа скоро.[1]) Казахъ едному[2]) работата му го не допуща, || пъкъ да остави работата веднага ще ся компомитиралъ, || а да ходи като менъ, не стиска му беру (? р.) (страхгое). Другы има много, като Д. Общій, || нъ асъ несмѣя да пущамъ хора да лѫжятъ народа отъ каквѫто не е работата[3]) || и да казватъ че тій вършятъ и че ся пращатъ отъ по голѣмо мѣсто;[4]) || а по умнытѣ и за въ работѫ хора, като сѫ по пооглѣдатъ въ таквизы работници и казватъ: това са шярлатаній и прости работи. За най добрѣ да ся върши, щото, ни шпіонинъ да неможе да разбере, по сигорно, поскоро, и съ помалко разноскы да ходи работата, така тряба, както върша.[5]) || Като дода разяснища Ви. До 30—38 дена можя до, || ако е таквазъ работата щото сичко да остава и да дода, пѫкъ отъ 30, дене

---

[1]) безъ това не можемъ се приготви скоро.

[2]) поканилъ едного (за свой замѣстникъ).

[3]) да говорятъ на народа за нѣща чужди на дѣлото.

[4]) Тежъкъ съ спокойния тонъ и почти болезненъ съ своята яснота намекъ на Каравелова за катастрофата въ Орханийско, която тепърва се разразява въ истинския си размѣръ. Каравеловъ изпрати и единъ видъ натрапи Д. Общи на Левски. Следъ като Д. Общи бѣ убилъ Паисий презъ юлий м. и обра пощата на септемврий, мнозина бѣха приятели на тактиката на Д. Общи за решителни действия и го превъзнасяха, отъ което се засѣнчваше повидиму Левски, който ужъ не вършилъ нищо. Сега въ началото на катастрофата сарказмътъ на Левски се уравновесява съ голѣмата му болка. Заедно съ вестьта за пратеникъ отъ Влашко, той е получилъ известие отъ Ловечъ за лошия ходъ на работитѣ и писмо да не се вестява нататъкъ.

[5]) трѣбва само така, както кара той.

понапрѣдъ немога до. || Райновъ[1]) е въ Ц/градъ[2]) и направилъ е работа || и ще бждѣ главний управитель на желѣзницжтж въ Пловцивъ. Мнозина ми подписватъ отъ нашытѣ, че той никогы, неможе да бждѣ инакъвъ? Послѣ 20 дена ще ся завърна въ Пловдивъ || дано намѣра твое писмо въ което да ми разяснишъ защо ма викате || нъ азъ пакъ както и да е тряба да дода. Нъ малко послѣ до кжто да съставяхъ Българско[3]) съ нѣколко окружны Центрове. Много Ви здраве отъ Вашы те отъ Копривщица || ходихъ.

Трой Драгойчо.

Н. Б. П. А. п. 60. № 8075.

№ 98.

Левски до Сливенци.

Сливенъ става Окрžженъ центъръ. Подробности по административното устройство и функциитѣ на окржга — както въ писмо № 96.

1872. 9- 9'врий № 45.

Братія членове на Ч. Б. Р. К.[4])
въ Стамболу-Мехмедъ-Ефенди.

Бързайте и внимателно! и нищо отъ предѣлите на уставътъ нѣма да вършите, и по съдържаніето му, всичко трѣбва да ся върши и скоро! . . Ето какво. Ц. К-тъ, сичко Българско свързва съ окржжни центра, чрезъ които мѣста по лесно, по скоро, съ по малко разноскы и по сигурно да прави споразуменія т. е. (да зема и дава) съ Ч-те К-те та Ц. К-тъ, по мѣстоложеніе-то между тукашни-ты страни намира за добро за окржжный центръ да бжде тукъ. което Вій на драго сърдце ако пріемете, ще си приготвяте полѣка-лѣка и тайни Воиници, отъ рѣшителни и постоянни юнаци, които ще ся намиратъ за всякакъвъ случяй, Ако бы! || Вій членове-ты на тоя окржжній центръ ще нареждате способны работници да свързуватъ

[1]) Теофанъ Райновъ.
[2]) Цариградъ.
[3]) да организира, да свържe България.
[4]) Сведения въ писмото до Каравелова № 97 отъ 30 октомврий 1872 г.

по малки-ты градове и села на това окрѫжіе за тукъ, отъ сѣко село по двама души: Предсѣдатель-тъ и единъ отъ по пьрвы-ты имъ юнаци || и тія двамата трѣбва да ся познаватъ помежду си, че кога-то ся съобщи на Предсѣдатель-тъ нѣщо, то той пакъ трѣбва да го съобщи на главнокомандующій юнакъ, който пакъ ще глѣда за понататакъ. И така като ся забѣлѣжатъ отъ всяко мѣсто въ кондикѫ-тѫ по двама таквизи и въ сѫщото врѣмя ще имъ промѣните и имената, въ другы несъществующи тамъ, и ще имъ кажите да броятъ въ село-то си отъ првъ Номеръ, въ мѣсто имена-та, които влизатъ въ работа и се подъ сѫщото-то № на сѣкы единъ ще зематъ и даватъ за всичко до край. Послѣ Вій отъ тукъ отъ врѣмя на врѣмя ще имъ искате нумера-та колко-то сѫ придобывали безъ имената имъ, освѣнъ дѣто ще познавате само предсѣдатель-тъ и отъ по пьрвы-ти имъ юнаци единъ, || — сѫщо така отъ врѣмя на врѣмя ще искате и печялата имъ отъ къмъ пари, срѣщо кои-то ще имъ давате и расписки отъ Ц. К-тъ, съ печять Централній. Пѫкъ сѣкій кой когато дава въ касѫ-тѫ ще му ся даватъ отъ чястни-тѣ расписки, на които расписки трѣбва да има ударенъ печятъ-тъ отъ сѫщото мѣсто подъ дѣто зависи, който печятъ изъ най-напредъ требва да го поднесе писменно тукъ въ окружніи-тъ центръ да я припознае и това писмо трѣбва да ся кріѣе на здраво мѣсто.

За малкы расправіи и не споразуменія-та ще сѫди Окрѫжній Центръ по най добри разглѣжданія и относително до смъртнити наказанія ще ся явява и на Ц-тъ К-тъ, ако врѣме-то допуща, инакъ за сѣка смьртъ ще ся иска отговоръ (фактично).

На сѣко село трѣбва да ся промѣни и имя-то, както напр. виждате Вашето. Сѫщо и Писма-та подъ тоя начинъ, || на сѫще-то име на човѣка и на селото нѣма да ся зема и дава и на писмо-то надписъ-тъ като че ни е за това село. За всичка тая работа ще минува въ двѣ кондикы, една-та ще бѫде ключъ на другѫ-тѫ, която ще бѫди сѣки день въ рѫцеты на членове-ты и въ нея ще ся зема и дава безъ имена и съ Номеръ. Друга-та която ще носи имя-то: „ключь на всичко, и и отъ коя-то ще ся оправя дневна-та, затова въ неія (въ ключьтъ) ще бѫде записано и правото име на село-то съ заменено-то, и правото име отъ село-то на председатель и по пьрвый-тъ имъ юнакъ и пр. || отъ който ключь дневня-та кондика ще ся поправя, ако бы нѣщо да ся е забравило. || — па

и другы кой-то не е писанъ ни въ една-та ни въ друга-та, като гы земе, и да може да разбере всичкы-ты дѣйствія, || въ ключь-тъ и въ дневникъ-тъ, трѣбва да ся пиши на сѣко село всичкы-ты му работи. — село-то отъ кога е постѫпило, кога, какво е принесло и какво изработило, въ коя год. месѣцъ и день, || така сѫщо и сяко село ще бѣлѣжи за въ вѫтрешни-ти си дѣйствія. || За всичкы-ты речены горѣ Бѣлѣжкы, доходи и расходи отъ сичко-то това окрѫжіе, като ся приключяватъ отъ врѣмя на врѣмя въ окрѫжній-тъ центръ заедно и съ подобны-ты || и отъ тоя градъ ще сѫ предаватъ въ Ц-тъ К-тъ когато ся поискатъ.

Ще кажите и това: Сѣки членъ по скоричко да глѣда да принесе дѣсятокъ-тъ си отъ сичкото си иманіе, веднажъ за сѣкогы, освенъ това, да прибързатъ по скоро да дадѫтъ и по 10 (десеть) лиры т. за пушка игленна която ще му ся даде. Дѣсятокъ-тъ на сѣкы членъ оставя ся на сѣкыму почистата съвѣсть да присмѣтня сичко-то си иманіе и да даде длъгъ-тъ си! Чисто народныятъ мѫжъ дава всичко, па и себе си жертвова.

Асланъ Дервишооглу Кѫрджалѫ
Бѫлгарски Революционни Централенъ
Комитетъ.
(печатъ).

На свободното поле е забелязано отъ чужда рѫка: „Настоящото писмо е писано отъ революционера Атанасъ Ц. Узуновъ подъ диктовката на Левски по образеца донесенъ отъ Апостола"[1]).

Н. Б. Н. А. п. 60. № 8078.

[1]) Бележката представлява за насъ многостранна важность: 1. дава ни факта, че Левски лично е предалъ писменнитѣ си инструкции въ седалището на новооснования Окр. центъръ; 2. че наистина на 9 ноемврий 1872 е билъ въ Сливенъ; 3. че безъ друго пакъ лично самъ е предалъ писменнитѣ си инструкции въ Т.-Пазарджикъ (пс. № 96) съ точно указание на датата, кога е тамъ, и 4. тукъ имаме образецъ отъ почерка на А. Узуновъ.

№ 99.

Старозагорци

Левски до Сливенци.

На 21 пристигнала поща отъ Търново съ писмо до Левски отъ Ц. к. въ Букурещъ. Левски, който се срещналъ съ пратеника, представилъ полученото писмо на разглеждане въ Старо-загорския Окржженъ центъръ, като задължилъ последния, да пише до Сливенъ да header тѣ идентично решение. Не могатъ да изпълнятъ заповѣдьта за бърза революция. Нѣматъ оржжие, не сж готови. Най-извѣтрѣлиятъ чолѣкъ не би повѣрвалъ, че този моментъ може въ България да избухне сполучливо движение. Помощьта на Сърбия и Черна-Гора разбиратъ само, ако тѣзи държави сж вече почнали бой съ турцитѣ.

Братія.

Въ Стамболу Мехметъ Ефенди.[1])

На 21-ьй тѣкущаго пристигна една поща отъ Търновскыя окржженъ центръ,[2]) съ миссія да търси Асланъ Дервишоглу твърдѣ на бърже, за когото носеше и писмо отъ страна на Ц. комитетъ, || сполучи и ся срѣщна тукъ: ето ви и копіе (отъ б. р.) писмо-то отъ Централний комитетъ:

Брате Василе!

Попрѣди та подканихме на подвигъ, но нѣка си опипомъ. Сега ти обаждаме че обстоятелствата извыкувать безъ друго коражъ отъ наша страна и подиганіе на революція; причинитѣ кои-то и ти можешь да познавашъ не щемъ да ти ги расказваме, а обаждаме ти че трѣба да вървишь на бой безъ да губишь ни минута. На сичкы-тѣ тадявашни юнаци са писа и ще да заминять на срѣща, и на дѣваме са отъ Сърбія и отъ Черна-Гора за помощь.

Кара Мустафа
1872 Бучукоолу.[3])
Ноемвр. 2-ьй

---

[1]) Левски е напустналъ Сливенъ придруженъ отъ Тане Стояновъ между 9 и 15 с. м. На последната дата той снабдява Таня съ пълномощно. На 22 ноемврий той изпраща сжщия съ писмо до Орхание и съ друго до Трайковичъ въ София, за да се осведоми по-точно за събитията тамъ. (Сравни следващитѣ № № 100 и 101).

[2]) Отецъ Матей Преображенски (Миткалото).

[3]) Любенъ Каравеловъ.

Въ сѫщія день направихме засѣданіе въ присѫтствіето на Асланъ Д-олу,[1]) кой-то ни прѣдстави на разискваніе и горне-то писмо || слѣдъ едно дълго и серіозно размишленіе вьрху рѣченно-то писмо, нашето мнѣніе бѣше съвсемъ противно. Отъ истина ній не познаваме отъ близо причинитѣ, кои-то извыкват толкози скоро избухваніе-то на Революція-та, || обаче ный мислимъ че днешнь-ти обстоятелства не бы сѫ промѣнил толкозъ скоро: непріятелятъ не ще ся усили до тогась; до когато ный бързаме малко много да ся приготвимъ. Помощь-тѫ на Сьрбія и Черна-гора ный разбираме само тогасъ, когато сѫ вплетени въ бой съ Непріятеля. По рѣшеніе-то на туй събраніе написа ся съ този духъ писмо отъ страна-та ни До Цен-ный Комитетъ, || както ако е възможно да ся прѣдвари за сега пламваніе-то на Революція-та поне до една година. || Надѣвамъ ся че и ваши-тѣ мнѣнія отговарятъ на нашитѣ. Както и да ѐ, и вый като съставяте единъ комитетъ нуждно ѐ да пишите до Цен-ый Комитетъ колкото ѐ възможно по скоро, кое-то ще ся направи отъ сички-тѣ частни Комитети || за да знае Ц. Комитетъ съ какво има да разполага и да прави по точны смѣткы-тѣ си. По заповѣдъ отъ Ас. Д-олу ето по кой начинъ ще пишите на Ц. Комитетъ || и писмо-то си ще испратите до насъ за да гы прѣпратимъ изедно съ нашето.

„Слѣдъ като изѣвите мнѣнія-та си за налѣжаща-та революція ще дадете още свѣденія, че правите това съ съгласіе на толкова и толкова села съ по толкозъ юнаци, кои-то да носѫть орѫжіе || и колко села сѫ по свѣстни въ работа-та си, и колко не, || и у колко села малцина сѫ събудени а има надѣжда въ малко врѣме да оживѣѭть сички, и да подадѫть рѫка за работа спорѣдъ както ны води устава. И спорѣдъ наставлені-та на Асланъ Д-олу и най извѣтрѣліятъ чолѣкъ не би повѣрвалъ че ѐ възможно да излѣзе съ сполука таквозъ бързо движеніе, когато ный въ нищо още не сми приготвены. Обаче за сѣкой случай ній вы подаваме рѫка".

---

[1]) Писмото иде отъ име на Старо-загорския комитетъ, но явно е, че е било продиктувано отъ Левски. Носи неговитѣ идеи, държи неговия начинъ за излагане на мисли и пр. Затова го помѣстваме въ този отдѣлъ.

Това ще направите по заповѣдь Асланъ Д-олу, както и да изъвявате и набѣлежите сжщо-то и на околны-тѣ въ окржжіето вы за да постжпять и тый съобразно.

Поздравяваме ви и оставаме

Ваши братія

1872 Единрнили джузаи

Ноем. 22-го

До Господина

Стамболу Мехметъ Ефенди

Въ Сливенъ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 7991.
Арх. Л. Каравеловъ.

№ 100.

Левски до Орханийци.

Носительтъ на писмото е познатъ съ тѣхния Д. Пѣевъ. Натоваренъ е да иде въ София, да изучи работитѣ, да мине после презъ Орхание, да му дадатъ единъ другарь отъ тамъ. По-добре е да опредѣлятъ Д. Пѣевъ. Двамата ще идатъ въ Ловечъ, дето той скоро ще пристигне. Д. Пѣевъ да предупреди кжщата, дето слиза и да излиза заранъ или вечерь да го посрещне на мѣстото, което знае. Д. Пѣевъ, ако е пренесълъ нѣщо отъ Влашко, да го даде на приносящия.

Братія! Въ Окржжніятъ Центръ

Сюлюманоогду Даудъ

Като не бѣше при мене разрязаната книга, и да Ви пишя презъ нея, то ще дадете довѣріе на думите на приносящіятъ каквото Ви каже. Той са познава съ Д. Пеевъ Вашъ || среденъ на бой червени мустаки, сиви очи, бялъ на лице, въ говоренієто си е брьзорекъ. Той нарочно е отправенъ до Софія да разбере точно работите станали, и да замине призъ Васъ, да Ви разкаже, || та сжщото, да явите и на другите Ч. К. || и да ги насърчяте въ предпріятієто да вървать напредъ, безъ да изгубватъ куражжтси. — Да сабиратъ пари за оржжіе, и пр. защото свадбата е близо, || отивамъ на мястото, за да се опредѣли денжтъ вѣче. Асъ имахъ писмо отъ председателятъ на Ц-тъ К-тъ, въ което ми са казва, да дамъ гласъ за рево-

люція, || но Азъ това писмо, зехъ за неразбрано, и не дадохъ гласъ! || защото глѣдамъ по нѣкои страни още нѣматъ известіе, || пжкъ, отъ кжмъ чисто оржжіе, нямаме никаде нищо. — Сега вѣче сичкитѣ Ч. К-ти търсатъ средства за пари, кои ще продаватъ стока, други ще вдигатъ съ лихва, и скоро, скоро, да сабиратъ парите си секи Ч. К-тъ, || и съ първо писмо като са поискатъ каквото внесжтъ, това ще и да бжде. Явете на сичките Ч. К-ти да бързатъ, || и колкото вѣче могатъ да сжбержтъ пари и да са готови, че отпослѣ, два дена да искатъ, някои си да внесатъ пари вѣче е кжсно, || и за тяхъ няма оржжіе. На приносящіятъ забележете и Вія точно както са станали работите около Васъ, || който пжкъ ще ги отнесе въ другите окрж жни центри, || които пжкъ ще разнесатъ тая работа по свойте околностти. Испращамъ Ви една разрязана книга, отъ окружніятъ центрь, та когато има нящо да Ви са пиши, или Вій да пишите, чрѣзъ нея книга ще правите споразуменіята за сичко || безъ нея книга сички писма няма да са зематъ за истинни. — Както Віе вѣче расправено, баръ подписката[1]) тряба да бжде писана презъ нея, || и отъ доло още веднькж тряба да са пише отворено потписката, || за да се знае писмото отъ дека е. Асъ вѣче Вашата потписка оставихъ въ тоя Окружній Центрь,[2]) || па и сжщото име на селото Ви, || така сжщо ще забелѣжете и Вія тяхната. — Приносящіятъ ще ви каже какъ, съ приносящіятъ заедно Д. Пеевъ, или отъ Васъ който другъ да доде единъ въ Ловечь, || и тамъ като додатъ, никому няма да казватъ, че азъ ще примина призъ тамъ. || — Казалсжмъ на приносящіятъ какво ще прави като отиди въ Ловѣчъ. Глѣдайте да отиди съ приносящія Д. Пе(евъ), || че като пристигнатъ въ Ловѣчъ Д. Пеевъ тутакси да ма потьрси[3]), || той знае мястото ми (въ коя кжщж слизамъ),

---

[1]) подписътъ.

[2]) Ст.-Загора.

[3]) Тукъ имаме указание за непоколебимъ маршрутъ презъ Ловечъ за Влашко. Левски е подканенъ сега да бърза не само отъ по-ранния зовъ отъ Букурещъ да иде по-скоре тамъ (Вж. писма № № 98, 99). Безпокойната заповѣдь на Каравелова за революция означава за него ново и жестоко недоразумение, което трѣбва да изглади независимо отъ това, че съ тракийската поща, която му е известила за поканата на Л. Каравеловъ, той е получилъ писмо отъ Маринъ п. Лукановъ непременно да дойде въ Ловечъ (Вж. отдѣлъ IV). Малко по-подиръ обаче, Лев-

|| ако ли ма няма още, то той да яви на оная кѫщѫ, че ида, || та да сѫ извѣстени, || пѫкъ Д. Пеевъ, сутрина рано да излазя на краятъ въ Ловечъ, или вечерь, той знае на кое мѣсто.

Д. Пеевъ, ако има нѣщо принесалъ като фишеци, отъ Влашко, да ги даде на приносящіятъ.

Братски поздравявамъ и целувамъ всички куражлій членове.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8104.
Арх. т. I, № 40, стр. 69.

№ 101.

Левски до Трайковичъ.

Обвинява го като главенъ виновникъ на всички издайства. И понапредъ пращалъ хора въ София да изпитатъ за него и сѫ върнали съ неблагоприятни сведения. Съобщилъ билъ на пашата, че въ София сѫществува Комитетъ. Да даде писменъ отговоръ по приносящия настоящето. Отговора ще врѫчи на пратеника само вънъ отъ града. Чорбаджи Мано, комуто билъ противникъ, билъ добъръ човѣкъ и сѫщо се оплаквалъ отъ него. Левски билъ сѫщия, който съ турски дрехи се явилъ нѣкога при него въ собата съ печатно писмо на рѫка.

Баій Д. Трайковичъ!

Въ Софія.

Приносящіятъ е чіовѣкъ нашъ, които са испраща направо до Васъ да му дадете всичките си белѣжки (отговоръ), на долните питанія.

Баіо! Всичките станали работи въ Вашіятъ градъ отъ Правителството Турско, върху нашитѣ хора! причината си билъ ти! || така казватъ мнозина || и нарочно хора сме изпращале преди тая случка, за да Ви видимъ какъ стоите въ Нашите работи, || които потвърдяватъ, че Вія сте казале предъ

ски получава обезпокоителни известия за подхвърленото предателско писмо въ столицата на Ц. к. въ България, и отъ тогава — споредъ писмото му отъ 12 дек. с. г.. което следва малко по-подиръ — той се колебае дали да мине презъ Ловечъ? Така, той е въ пълна информация, какво става въ София, Букурещъ и Ловечъ.

Пашата, какво въ Софія съществувало К-тъ[1]) || а именно показалси даскалете ни! || За таквосъ предателство, ако и да ми са казале наши чисти хора, но пакъ ни сжмъ имъ повярвалъ за да не би биле излъгани. Ето: днесъ секи Българинса вика на работа да искаже родолюбіето си, || защото чясжтса опредѣлява за свободата, || а до кой предѣлъ е дошла работата ни, не щж да Ви кажя, || защото предъ много наши лица, оставате съмнителни. || Вамъ за сега не остава нищо друго, а точно да дадете уписаніе на приносящіятъ за сичките станали работи въ градатви. — Какъ са е предала работата изъ най напредъ || кой кои е предалъ, || кому какъвъ е билъ истиндакатъ,[2]) || именно затворенити, кои сж, отъ де са, подъ какъвъ затворса, и сждбата имъ за какво сочи?... дѣйствіята на тая работа точно да опишите, отъ първіятъ день, до сега, || кога каксае осжждало въ конакатъ. Писменно за всичко ща дадете на Приносящіятъ на това писмо. Ваше (то б. р.) тряба да му го дадете извънъ граджтъ, като излезе да си връви. Сичко това, по чиста съвѣсть тряба да направишъ, || т. е. твойте, е другите кривиците, (да изложишъ б. р.) защото на признателніятъ,[3]) до нейде са упрощава, ако той въ незнанието е извършилъ. Ако са докаже че ти излѣзешъ чистъ, тогава ще земашъ и давашъ запонататакъ отъ онова място, отъ дето ти са е дало червената книжка (уставатъ).

Асежмъ, който Ви са бѣхъ представилъ съ турски дрехи у Васъ въ собата, съ печятано писмо кжмъ Васъ.

В. Л-скій.

П. П. Отъ противната твоя страна [х. Ману] за когото казвашъ че билъ Черна душа, днесъ мнозина потвърдяватъ за него че билъ добъръ чіовѣкъ, и народенъ, || а отъ Васъ са боялъ за да ни го предадете! Кажи ми за понататака сега.

Сжщій.

Н. Б. П. А. п. 60, № 8099.
Арх. т. I, № 18, стр. 42.

---

[1]) Комитетъ.

[2]) Разпитътъ при следователя и въ процеса.

[3]) на самопризналия се.

№ 102.

Левски до Христо Ивановъ Книговезеца.

Получилъ всичко, което му е билъ писалъ чрезъ Ловечъ. Сжщо получилъ писмото му чрезъ Отецъ Матей Преображенски при срещата въ Ст.-Загора. Да съобщи заповѣдьта за революция въ окржга, но съ обяснение, че е отблъсната за нѣкой месецъ. Печатътъ на Ц. к. е билъ издаденъ на турското правителство въ София. Нѣма да се употрѣбява вече. Само подписътъ съ разрѣзана книга. Новъ псевдонимъ. Д. Общи предава всичко. Отъ София дошълъ човѣкъ.

Брате Христемага

Въ Търново[1]).

Всичко що си писалъ чрѣзъ Алилаа Селевли (Ловѣчъ)[2]), и писмото чрѣзъ Дяда Калугера съ когото са срещнахъ въ Ески Загра за всичко това получихъ и разбрахъ. Вѣче разбрали стѣ вънкашното положеніе[3]) че сме луди безъ друго да вървимъ на Бой || което мисла да сте съобщили досега дето вѣче знайте! || ако ли не сте, то ще съобщите на сякаде[4]) и ще съобщите какво сега революціята я отблжснахме за някой месецъ и другъ.

Брате || по причините Софийски, съ печатать няма да са зема и дава до извѣсно времѣ! || а само съ потписката ми, която ще я търсите чрѣзъ разрязаната книга, || и отъ днесъ ще познавате името ми: Ибріямаа Анадоллу. Извесни да сте че Д. Общ. предава всичко щото знае! || отъ Софія доде чіовѣкъ

---

[1]) декемврий 12, 1872 г.

[2]) Съобщението че — въ началото на октомврий отъ Влашко дошълъ човѣкъ да го вика (писмо № 99) и писмото на Каравелова отъ 30 октомврий, че Д. Общи е заловенъ. Първото Левски е получилъ на 29 октомврий, а последното (или ако еималъ още и друга кореспонденция неизвестна намъ) е получилъ сега.

[3]) Намекъ, че знаятъ заповѣдьта за революция, че писмото на Каравелова, донесено отъ О. М., е прочетено въ Търново. (Снето и пратено копие до Левски). Оригиналътъ останалъ въ Русе.

[4]) Захарий Стояновъ бележи подъ текста: Не сж изпратени, както се вижда и двете тия писма (заедно съ предидущето). Но това твърдение мжчно може да се защити. Ржжанковъ се върна отъ Троянския манастиръ живъ и здравъ въ Т.-Пазарджикъ, трѣбва да е миналъ и презъ Орхание.

нарочно да ми расправя затова || който са познава съ Д. Общи да стои на щрекъ || въ кѫщата си да не спи, а по прiятели[1])-

Н. Б. II. А. п. 60, № 808
Арх. т. I., № 46, стр. 78.

№ 103.

Левски до Орханийци.

Пламенно насърдчение. На пѫть е за въ Влашко. Революцията отложена за малко. Да направятъ последни усилия да се приготвятъ. Писмата праща съ Ръжанковъ. Порѫчка да влѣзатъ въ връзка съ Т.-Пазарджикъ. Новиятъ псевдонимъ на Левски. Печатътъ не се употрѣбява, защото е издаденъ. Само съ подписа му на разрѣзана книга. Тайна порѫжка, която ще имъ се предаде устно тамъ отъ пратеника.

1872 Дек. 12

Братiя въ Окружнiятъ Центръ
Въ Сюлюманооглу Даудъ.

Напредъ и небоитеся, || Нека Българското Юнашко око, са не бои вѣче отъ мѫките на дрипавiятъ читакъ, || Ето времѣто са вѣчъ решява близо || и да докажемъ душманину че Българинатъ не ще бѫде вѣчъ робъ, а свободенъ, || и който отъ тяхъ неприпознае нашите закони, и да живее съ насъ по сѫщите граждански правила, Той съ всичко, въ единъ мигъ ще стане на прахъ и пепелъ.

Нiй членовете на Централниiятъ Комитетъ, збирамиса[2]) да определимъ вѣче времѣ, за общо народно въстанiе, || защото силно ни принуждава вънкашното обстоятелство, безъ друго да вървимъ на Бой и минута да са не губи || на това спираме за нѣкой мѣсецъ и другъ, до кѫтто са извести по сичките стърни на Българско, да са приготватъ отъ къмъ Барутъ, куршумъ, и пр. || да даватъ кой колкото пари вѣчи има, да вдигатъ съ лихва кой колкото вѣче може, || които пари най много до два месеца да бѫджтъ готови, || че щомъ пишемъ, да са донесатъ за дето ги поискамъ, || та до като са

---

[1]) Подразбира се всѣкжде въ окрѫга. Но Левски избѣгва да употрѣби тоя изразъ, защото освенъ въ Орхание, никжде въ северна България не бѣ още наредилъ окрѫжни центрове.

[2]) Иска да каже: че е тръгналъ и е на пѫть за въ Букурещъ, дето ще се съберать, за да вземать едно последно решение.

нарежда работата за революція, да станатъ готови пушките и сичкіятъ други припасъ, || и да са разнесе по мѣстата за дето е нужно, защото вдигнемли вѣче Народните Байраци, до тамъ е сичкото преуготовленіе? || —всичко това по скоро да съобщите по сичките стърни. Приносящіятъ[1]) е нашъ Братъ, отъ Окржжніятъ Центръ, Юдачооглу Селиникли[2]). Нему ще дадете адресат си, и ще земете адресат имъ за споразумяваніе писменно, и сякакъ. Точно ще му забелѣжите на книга за сичките станали тамъ работи, и сега какъ стоіжтъ || всичко щото има донесено отъ Влашко да го дадете на някого, и да го донесе въ Ловѣчъ на Николчя Алачятъ въ маалата дрыстини, || а поскоро вище да ми испратите фишеците на иглінячката ми. Сичките тамкашни имена да ги промените въ други || —и мойто въ мѣсто Ас. Дер. Кжрджялж, ще познавате Ибріямаа Анадоллу, и потписката ми ще я дирити чрѣзъ разрязаната книга, безъ печятатъ, защото печятатъ падна въ подозреніе. Приносящія и усно ще Ви говори за нящо, || вище ако можете, дайте му здрава дума[3]).

Ибріямаа Анадоллу: (В. Л-скій).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8084.
Арх. т. I, № 45, стр. 77.

№ 104.

Левски до Т.-Пазарджикъ.

Да се оставятъ всички критики на страна. Имаме решителни хора съ които ще караме работата напредъ. Окржзитѣ предоставени на себе си, безъ приижддащи чужди хора отъ вънъ, сж неуязвими. Не трѣбва да кръстосватъ ржце, защото работата се била предала. Не му харесватъ ученитѣ. Да го опълномощатъ, да ги представлява въ Букурещъ, дето отива. Да пишатъ въ окржзитѣ Сливенъ, Ст.-Загора, да сторятъ сжщото.

Бае

Въ Юдачооглу Селиникли.

Подиръ сношните ми думи, работата няма да са оставя, каквито и придирвания да бждятъ[4]) || имаме решителни ра-

[1]) Ръжанковъ отъ Т.-Пазарджикъ.

[2]) Т.-Пазарджикъ.

[3]) да му дадатъ писменно съгласието си за отлагане на революцията, за да ги представлява на важното събрание, за което отива въ Влашко.

[4]) каквито и критики да се явятъ.

ботници, които наистина няма да оставятъ работата каквото и да става, || но не по хубаво да обмислюватъ отъ Васъ![1]) Слѣдователно не оставяйте и сами[2]). — Никакви заплашванія и предирки не могатъ да спрѫтъ работата. Когато са работи помѣжду ви умно и скоро[3]) безъ да дохожда вънкашенъ чювѣкъ да Ви подканя, чрѣзъ когото може да се издаде, || а безъ него[4]) никакъ[5]) ако само не стане (между самитѣ васъ б. р.) вътрешно предателство. Работете както Ви са казва, || защото не ще оставимъ да се протака работата по страхове.

Вія сте вѣче Окрѫжній Центръ имате и длъжностъ често да разпращате насърчителни Писма по всичките стърни които спадатъ подъ вашето Окрѫжіе, || още и на другите Окрѫжни Центра, || като са подканяте въ работата да върви умно, || отъ което насърченіе и подканя(не) на работата става посърчено, по умно, сигорно, || отъ колкото да са страхува чювѣкъ и да казва: чякайте да видимъ еди деси какво ще стани дето са я предала работата? Твърде сте излѫгани въ тая сигурность! || въ такѫвъ случай, тряба скоро насърчаваніе съ примери. Азъ вѣче отвождамъ да са срещна и съ другите членове на Ц-тъ К-тъ, и ще глѣдамъ да са върши работата по най добръ редъ, и сигорностъ, || и мойте думи предъ другите членове, ще бѫджтъ съобразно съ народатъ въ Българско, който міе, предъ очи въ сичко, за сполуката на нашата революція. Слѣдователно, иска да имате довѣріе въ мене чи асъ ще говора сѫщото което виждамъ въ Народатъ, || и чи ще глѣдамъ да прави работи както са изискватъ за най добре || защото въ много работи нашите учени ми са не аресватъ. Вие ще направите едно писмо съ печятатъ: Окрѫжній, въ което ще ма упълномощите предъ другите членове въ Ц-тъ К-тъ, че всичко каквото има да се върши, за сполуката на милото ни Отечество Българія за освобожденіето ни отъ

---

[1]) но не искамъ да кажа, че обмислявать по-хубаво отъ васъ, и сѫ решителни.

[2]) не оставяйте вий сами да отпадне работата.

[3]) бързо.

[4]) безъ вънкашенъ човѣкъ.

[5]) никакъ нѣма защо да се боите че ще бѫдете предадени.

урчинатъ, има[1]) пълна Свобода отъ насъ,[2]) да говори, и прави[3]) всичко предъ секи Българинъ и предъ каквато и да е народность.

Такова сжщо упълномощіе да направатъ, ще поканите Плов(дивъ) съ околностътж му[4]). Окржжніятъ Центръ (Ески заара) подъ дето спада чярпанъ, ени заара и Кжзжнлжкъ съ своите околности и Окржжніятъ Центръ (Сливенъ) подъ дето спада и кот съ своитѣ околносъти.[5]) Ако тія Окржжни Центра, така сжщо иматъ довѣріето си въ менъ || —да са върши работа, така тряба || и което правите да тежи гласътъ ми || [6])—и ето работа кату каквато тряба.

В. Лъвскій (Ас. Дер. Кжрджялж).

Ибріямаа Анадоллу.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8088.
Арх. т. I, № 47, стр. 79.

№ 105.

Левски до Централния к. въ Ловечъ.

Писали му за 7 октомврий да не идва въ града имъ, но малко подиръ това председательтъ отъ свое име му писалъ, да дойде. Известили му, че имало подхвърлено писмо съ подправенъ почеркъ на Левски. Подозира, че сами членоветѣ на Комитета сж извършили това, за да го сплашатъ да не дойде. Ако всички откажатъ, Левски знае автора на подправеното писмо. Това е предателство отъ страхъ. У председательтъ има пари отъ други комитети. Левски по-преди му ги искалъ, а той съ писмо отговорилъ, че ги билъ употрѣбилъ за кжсо време въ своя работа. Всичко да се вземе отъ председателя, и всичко друго (принадлежащо на Ц. к. въ Ловечъ) да се прехвърли у Николча Сирковъ. Левски ще дойде самъ, или ще прати човѣкъ да ги прибере. Никой отъ Комитета не може вече да се мѣси въ работата на Сиркова. Сведения за Д. Общи. Левски не вѣрвалъ на общата препоржка отъ Бу-

---

[1]) азъ имамъ

[2]) отъ васъ

[3]) да говоря и правя.

[4]) Самия Пловдивъ Левски не счита за революционенъ окржгъ.

[5]) Трѣбва да се направи заключение двояко: 1) или че въ Стара-Загора и Сливенъ Левски не е билъ решенъ непременно да замине за Влашко, та имъ поиска само писмено да отблъснатъ дигането на революция и 2) или че тамъ не е билъ още решенъ, като иде при Каравелова да поиска и самъ по-скорошното обявяване на въстание. А за да можеше да даде гласа си за такова сждбоносно решение, трѣбваше да бжде опълномощенъ отъ окржзитѣ.

[6]) извършеното отъ васъ ще направи да тежи гласа ми.

курещъ, съ която Общи билъ дошълъ, и въ обиколкитѣ го държалъ далечъ отъ себе си. Д. Общи се билъ оплаквалъ за това предъ Ловченци, но тѣзи не извадили поука отъ постѫпката на Левски. Ив. Драсовъ, Д. Пъшковъ и др. наложили Д. Общи да бѫде упълномощенъ за самостоятеленъ рѫководитель на Орханийско. Но скоро потръгнали оплаквания отъ тамъ. Левски го викалъ на обяснение въ Ловечъ, той не дошълъ. Пратилъ му Д. Пѣевъ, той пакъ не дошълъ. Левски отишълъ самъ въ Орханийско, поканилъ Д. Обши да обиколятъ заедно мѣстата, отъ дето имало оплаквания отъ него, но той пакъ не дошълъ. По Стоянъ Пандура му съобщилъ да не напада пощата, той не послушалъ. Д. Общи и Ангелъ Кънчевъ наричали Левски превилегистъ, искали да ги остави да действуватъ на своя глава. Не го послушали и пострадали и двамата. Левски искалъ да нападне и освободи арестуванитѣ. Съображения защо се въздържалъ. Отива въ Влашко съ цель да отложи въстанието. Обявява Ловечъ за Окрѫженъ центъръ.

1872. Дек. 12-й Бъл.

Братія.

Въ Алилаа Селевли.

Въ писмото Ви отъ 1872/7 окт. е, дани дохождамъ скоро въ градътъ Ви, защото можело да стани!...[1]) || а председателятъ Ви, въ писмото Ви по нѣгово мненіе, да дода та да видимъ какво тряба да са върши[2]) || защото споредъ както Ви виждалъ, отъ Вашите кожи царвули не ставали! и сичко това происхождало отъ страхѫтъ Ви. По думитѣ на Председателятъ Ви, оправихъ са да дода въ градѫтъ Ви, и да са срѣшна съ някой и другъ веднъжъ за сякоги, || защото и времѣто е вѣче твърде кѫсо, та и ни ни остава да прехождаме за повѣче пѫти. Току да тръгна за въ градѫтъ Ви получихъ писмо въ което ми са белѣжи, че са биле подхвърляли въ някоя кѫщѫ писма съ моіѫ подписка: Ас. Дер. Кѫрджѫлѫ въ които писма казвало: да ми донесете тевтерятъ на еди коя си колиба и тамъ да го оставите, а сичко друго каквото има, да го изгорите! || и въ писмото, ойдордисвани словата като да приличятъ на мойте[3]). Писменно да ми дадете[4]) за тія писма които са писани отъ Васъ. Пророкувамъ цѣлтѫ каква Віе била, ||

---

[1]) че имало опасность, властьта да тръгне по претърсвания и да не би да го хванатъ.

[2]) но председательтъ на Комитета отдѣлно му писалъ да дойде.

[3]) преправенъ почерка да прилича на неговия.

[4]) писмено да му дадатъ обяснение.

и (да ми съобщите б. р.) по вишегласіе ли сте го направиле, || или самъ някой, (отъ васъ е съчинилъ и подхвърлялъ писма б. р.) || и кой е! ако на това са отричете (всички б. р.) и секи каже отъ Васъ незнамъ, то асъ знамъ и ще Ви го покажя да го видите кои е.[1]) За слѣдствіето[2]) на тія подхвьрляни писма, оставамъ да говора до като вида щели исповяда самъ оня които гіе мушкалъ въ Портата изъ ряската, || и като (изповѣда б. р.) какво сіе мислиль съ това, || па тогава (ще говоря и азъ б. р.) По тія писма страхувамса ца дода въ градѫт Ви. || въ тяхъ тѫлкувамъ: Предателство истинно, || и предателство без да ще || отъ страхъ || но вище какво ще Ви забелѣжѫ веднѫжъ за сякога, || и веднѫжь и сто пѫти излизамъ отъ длъжностѫ си. || (да ви забелѣжѫ б. р.) пѫкъ защо искахъ да дода || затова колкото писма, пари, весници, и всичко каквото има оставено въ Вась, и у Председателятъ тайни работи,[3]) да са принесатъ у Николчя[4]) че или асъ ще примина да ги зема, или други ще провода да ги отнесе, дето събираме вѣче сичките работи [5]) || защот времѣто заповяда || у председателятъ има принесени отъ други комитети пари, || по напредъ ги искахъ, а той ми писа че ги употребиль за день два въ своя работа, || той не е ли челъ въ уставатъ! На комитетска пара минутата са не знае кога щѫ са поиска. Сега както казахъ: пари, писма, и пр. да се занесатъ у Николчови, || и всичко отъ днесь нататакъ кой каквото има съ менъ, у Николчя да оставя || , отъ тамъ ще и получава, || за понататакъ не тряба да го[6]) питате, отъ де пріима, и за де испраща! || мой неща ако додатъ до Васъ отъ нейде, няма да ги разваляте, (разпечатвате б. р.) || като писма, и пр. недейте ги и бави, а всѫщото времѣ нему Предаваите. Какво да Ви права като сами са показвате неспособни при другите[7]), които вчера са захванали! Днешната случка, Ви са е пред-

[1]) който е писалъ подхвърленото писмо.

[2]) за цельта и значението

[3]) печатъ, общъ регистъръ и др., съ които — споредъ устава — разпорежда само председательтъ.

[4]) Сирковъ.

[5]) да прибере архива на Ц. комитетъ въ Българско и всичко друго и да го отнесе при Ц. к. въ Букурещъ.

[6]) Николча Сирковъ.

[7]) въ сравнение съ другитѣ.

сказвала сто пжти чи може да бжде! || срещу което исповядахте чи ще постоянствовате. Де Віе постоянството! || и затова сами не сте ли Вій причината да страдатъ и други хора, || като Ви казвахъ предъ Дим. Общий предъ очите му, какво той не е за на своя глава да са отрежда на работа! || толкова думи не стигаше ли Ви дето Ви изговорихъ при него, та да си съставите (мнение б. р.) и за понататъкъ! || колкото време е ходилъ понапредъ съ мене, не чювахте ли изъ устата му като са оплакваше предъ Васъ, чи дето да сме утишле, него сжмъ оставялъ на ханатъ, пжкъ асъ сами сжмъ вършилъ || а него ни сжмъ представялъ предъ другите членове да са запознае съ тяхъ! Подъ тія ясни думи баръ нєразбрахте ли, че асъ само на препоржкжтж му отъ дето са праща до мене[1]) ни са довѣрявамъ въ него, || както и въ Ангела,[2]) || до кжтто Асъ сами ги не опитамъ както знамъ! || но ще кажите като ходихте и трима два месеца наедно, непознали ги? || тукъ ми трябатъ много думи, за да Ви докажя[3]) || че въ народната работа да са упознае чіовѣкъ до колко е родолюбецъ, и постоянъ на сяко нѣщо, че често са случва времѣ за да са упознае чіовѣкъ, па и твърде дълго времѣ![4]) || затова едни народи дето Бързатъ за такова нѣщо, печалатгу за по много години, отъ колкото онія, които баратъ полѣка. Вія ми казвахте: за тая работа тряба да са распрататъ хора на сяка стърнж и да са върши по скоро, || и асъ Ви казвахъ че тряба, но нѣма такива хора! || а Вія ми показвахте А. К. и Д. Об. На А. К. му казахъ като на ученъ чіовѣкъ, че тая работа да я научи като него чіовѣкъ да я върши непогрѣшно, то трябатъ му не по малко (отъ) четри години, || като ся скита на сяка стърнж и да сряща въ различни мненія хора, и пр. и пр. || а той въ тія думи ма зе като чи ли земамъ на себе си привелегій! Вія чухте като му казвахъ, какъ тряба да са постжпи и въ рушчукъ, || видяхте като не слушя и какво станж.[5]) || Сжщо и Д.

---

[1]) отъ Каравелова.

[2]) Ангелъ Кънчевъ.

[3]) за да ви разясня този въпросъ.

[4]) често трѣбва твърде дълго време, за да упознаемъ единъ човѣкъ, доколко е родолюбецъ и постоянъ за всѣко нѣщо.

[5]) Намекъ за самоубийството на Ангелъ Кънчевъ презъ мартъ 1872 год. въ момента, когато турската власть посегна да го залови въ Русе.

Об. ма земаше за Превелегистъ, || като показваше и вамъ, || ¹) езъ да разбере, чи работата Народна не върви по други пжть, отсвенъ по оніж когото показвамъ || Д. Об. да са отреди по Орханско, и да му са даде упълномощіе таквосъ, ²) решихте сички Вій, || като повече даваше гласжт си Анастасъ³) отъ Плѣвенъ, Ваню, и Пжшковъ⁴) || и отпослѣ малко,⁵) чи-техте противъ него⁶) писма отъ онія стърни⁷) Сами Пжшковъ, и др. отъ онія стърни усно колко го нападаха, като предвиждале, че споредъ лудите му работи скоро щяло да пропадни работата по онія стърни! || споредъ които писма, и думи, писахму да доди да видимъ тово което са казва за него тжй ліе! Той не доде. Писахму, и нарочно пратихъ Д. Поща,⁸)пакъ да му каже да доде, и да донесе смѣтка, отъ работата си де какво е замалъ и де е давалъ), || пакъ не доде. Отидохъ самичякъ най-послѣ, защото и писма ми додоха отъ някой чясни комитети, въ които ми пишятъ за работи съвсемъ друго яче показвани отъ Д. Общій. Повикахъ го съ мень за едно да доди да обиколимъ мѣстата отъ дето са напада, || а той каза чи ще доди, и на утрищніятъ день, вѣче го ни видяхъ до сега. Тамъ му останаха и смѣтки, и расправія за сичко въ затвора сега. Се тогава като го ни видяхъ на другіятъ день, та да му кажях да ни бастисватъ за сега и Пощата, защото работата си до като наредимъ, па тогава да са види съ какви хора тряба да са бастиса! || това казахъ на Стоянъ Пандуръ (войводата) да каже и на Д. Об. || но както за сичко, и затова не е слушялъ. Ето чи Вия сте си причина да треперите отъ страхъ, щото и мене вѣче място не давате да дода въ градѫтъ Ви, и да вдигна сичко щото има до сега въ Вашіятъ градъ, по причина че Д. Об. познава сички Ви! ... || Въ подозреніе като сте, и затова тряба да приберете всичко, и даго предадете, както Ви белѣжя по-горѣ. Пжкъ

---

¹) като говорѣше за това и вамъ.

²) и да му се даде пълномощно, че е шефъ на изпълнителния (терористиченъ) комитетъ въ оня край —

³) Анастасъ п. Хиновъ

⁴) членове отъ Ловченския комитетъ: Ив. Драсовъ и Д. Пъшковъ.

⁵) и скоро подиръ

⁶) четяхте противъ Д. Общи.

⁷) писма пълни съ оплаквания.

⁸) Дико Пѣевъ.

Вій, занапредъ дързость! || запренити запрени, || а другите тряба да мислатъ че (сж) полагали клѣтва! Който не испълнява клѣтвата въ която са е клѣль предъ Евангеліето, т. е. въ вярата си и въ честа си, той е най нискіятъ, и гнуснавіятъ чіовѣкъ на свѣтатъ! || По-добре е (за човѣка б. р.) сто години мжки чесни, а нежели да тжпчи честжси, и вярата си! Утри е день и ще са кажи на такъвъ: ниси честенъ, ни си Българинъ, лжжешъ и въ Евангеліето. Нали сте са заклѣли чи ще исполнявате уставатъ, || като са паднали тія Братія въ затворъ, може би да ги прататъ и въ заточеніе, помагате ли имъ, както приписва въ уставатъ; || че секи отъ другарите му, е длъженъ да му помага кога падне въ беда! || азъ можяхъ да ги отървж, току щомъ са научихъ, || но ще са развали голямата работа която е вѣче дошла да са види на видело[1]), || отсвенъ това, извести са и Чи ще ги пуснатъ сичките, отсвѣнъ обирачите на Поща. Затова и въспряхъ работата назадъ, чи ще бжде по-добре. Па ако тій останатъ въ затворъ, скоро е, съ революціята заедно да си ги землемъ неповредими. Слушяите сега на долните ми думи, па прощайте за сякога, || защото Ви говорихъ, говорихъ, а Вія сте си се Вія, || отъ сега наскоро времѣ ако станете, други, хаиде да видимъ.

Споредъ уставатъ, работата е, до, кжтто са не видимъ че можимъ самички да си источимъ платното, няма да са дава гласъ за въстаніе! || а сега излазя друго! || споредъ вънкашното обстоятелство[2]) и да са не протокатъ работите ни || защото да са не случятъ и други Орхански подобни работи, въ които кой знай може да попаднатъ онія хора въ които са надявали да повѣдатъ работата, [3]) решява са едно твърде скорошно въстаніе. Писали сме по сичките Чяс. Ком. да даватъ кой колкото вѣче пари има, и колкото може да вдига съ лихва, и тія пари най-много за два месеца колкото са приготватъ, съ тяхъ ще поржчяме за оржжіе, отъ послѣ и да внисе някой няма оржжіе, || защото въ кжсо едно времѣ, турямиса пжкъ въ друга работа, и готови сме да са

---

[1]) дошло (наближило) е вече да обявимъ общо възстание.

[2]) Черна-Гора и Сърбия обещали помощь.

[3]) да не станатъ арести и въ други области като въ Орханийско и работницитѣ като се издадатъ единъ други, да се ощети всѣки планъ за възстание.

провозгласи въстаніето[1]) || —съ голяма мжкж ако можимъ отблжснж това времѣ за някой месецъ повѣче, ще бжде работата много още подобра. — Годината няма да прехвърли. || Това ненадейно времѣ, заповядаше ми предъ три недели още въ началото на зимата да дамъ гласъ за въстаніе! || нъ като тжй нинадеино, още въ нищо, и никакво неприготвени върнжхмиго за нѣкой месецъ и другъ, || до кжтто са съберемъ сичките членове на Цен. К-тъ, и да дадемъ по добръ редъ на това въстаніе. Слѣдва още както и на окржжнитѣ центри[2]).

В. Л-скій (Ибріямаа Анадоллу)[3]).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8083
Арх. т. I, № 44, стр. 73.

---

[1]) въ кжсо време като се реши да провъзгласимъ възстание, не можемъ вече да се занимаваме съ доставка на оржжие и съ други подготвителни работи.

[2]) Последната бележка означава, че писмото е било придружено съ копие отъ подробнитѣ инструкции дадени до Орхание, Сливенъ и пр., че се превърща въ Рев. Окр. центрътъ и Ловечъ.

[3]) Вж. специално факсимиле въ края на тома.

II.

СМѢТКИ, БЕЛЕЖКИ И ДР. ОТЪ ЛЕВСКИ.

№ 106.

Автобиографски разказъ въ стихове.

Въ Карлово се родилъ. Отишълъ въ Стара-планина, въ Влашко и Сърбия. Презъ пжтуване съ четата слизалъ въ Карлово, видѣлъ се съ свои близки другари и настигналъ пакъ воеводата си и четата на опредѣлено мѣсто.

асъ Василь Львскій въ Карлово роденъ
отъ Българска майка юнакъ азъ роденъ
нищахъ да сжмь турскій и никакъвъ робъ
сжщото да глѣдамъ и на милятси родъ ||
станахъ и утидохъ въ стара планина[1])
за година врѣме се асъ разгледахъ ||
въ Сърбія ходихъ и по влашко скитахъ[2]) ||
отъ нийде помошъ за нашж Свобода
станахъ отидохъ въ стара планина
съ вярна дружина сь Панаіотъ войвода[3])
юнаци народни тяхань асъ Байрактаръ
за година врѣме всичко разгледахъ
което ни знажхъ войвода асъ питахъ
главни друмица и тьнки пжтеки
се ги белѣжж за напредъ намъ леки
хубава гора студенае и вода,
за наши жени и дребни деца
до кжтъ асъ проходихъ въ стара планина

---

1) Неясенъ намекъ. Не е установено отъ всички досегашни изучвания върху живота на Левски де, кога и съ кого Апостола е могалъ да ходи изъ Стара-планина, преди да стане байрактарь на Панайотъ Хитовъ въ 1867 г., за което повествува по-надолу.

2) Въ първата легия съ Раковски въ 1862 г. въ Бѣлградъ.

3) Зимата 1866/67 г. зимува въ Ромъния, а пролѣтьта 1867 г. минаватъ въ България, есеньта с. г. въ Сърбия, въ втората Легия въ Бѣлградъ и на юний 1868 г. пакъ въ Влашко (Ср. писма №№ 1, 3 и пр., отд. I.).

Турци поганци менъ угадиха
тешка потира тій са вдигнаха
кatъ скакалци по гора тръгнжха
и сичко Карлово обиколиха
и по улици стражѫ поставиха
дано менъ живъ уловяха
или баръ главата ми здобіяха
гламави Турци мръсни Агарянци
отъ планини слизахъ за Карлово отивахъ
съ тюрюмето Иванъ азъ да са видѭхъ
Самъ самниничякъ обкиченъ обрѫженъ
съ пушка белгійска и чивъ пищови
и остра сабія на менъ блещяха
призъ двѣ призъ три стражи си минахъ
на четвьртата мене съзряха
потеглихъ пушка извадихъ и сабія
нискими доварь грѫдобранъ бѣше
страхо-пѫзли турци веднагъ се прьснаха
отъ самичякъ асъ щомме видѣха,
въ зора то бѣше въ Карлово ни влязохъ
на кѫржтъ остахъ въ зелени мамули,
кога бѣ вѣчерь примѫкнахса асъ
съ работници хора заедно и асъ [кать идатъ отъ кѫрж]
няма тюрюмето уловенъ той беше,
съ още единъ другарь Тинко Пулевъ беше
въ видинъ запрени за три години
тяхната сѫдба въ друго уловени,
нашите писма други посрящалъ
всичко подробно все той расправялъ,
станахъ да сіида пакъ при дружина
Далъ бѣхъ и дума кои денъ ще стигна
день и нощь вървяхъ едни царвули скѫсахъ
за да стигна само както си казахъ,
дадохъ и лозинка сечено дърво
катъ додохъ на мѣсто няма ги тамо,
засвирихъ съ трѫбѫ екнѫ ми горѫ
никакъвъ отзивъ отъ мойѭга дружина.
повторихъ съ трѫбѫ овчаръ ся обади
добрѣ день юначе тихоми обади
да ни бѫдишь ти Львскій Байряктаръ
съ Панаіотъ войвода неговъ ти дрогаръ

отговорихъ асъ на старіятъ овчарь
отъ де ти знаешъ за Львскій Байрактаръ
виждамта синко на него приличяшъ
както мій казалъ сжщій войвода
ако та вида да ти обада
какъ ни сж тука а при царска Мандра,
видишъ овчарти! тамса наблизо
подъ тяхъ одцоло малко по ниско,
потира има, да свиришь нидей
тебдилъ тій ходатъ съ Юрушки дрей,
то бе зарань рано и съ пушка на рамо
за единъ два чяса стигнахъ ази тамо
посрешнама стражѭ единъ нашъ другаръ
добредошіоль рече Львскій нашъ Байрактаръ
ето и дружината съ Панайіотъ войвода
всички ся радватъ и добре дошіолъ ми казватъ[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8112.
Арх. т. I, № 51, стр. 83.

№ 107.

Дописка до в. „Свобода“.

Свобода билъ вестникъ свободолюбивъ, ратувалъ за равенство на народитѣ. Да се помоли Сърбия да станемъ заедно. Двойна задача наведнажъ: политическа свобода и република. Небрежно мислене за турцитѣ. Гласъ предъ свѣта за теглилата.

Г. редакторе на в. Сво(бода).

Бай Каравеловъ? вій като чисти,[2]) свободенъ[3]) вѣстникаръ Български || такъвъ (ви б. р) показва и листатъ когото издавате Свобода? || на всеки народъ безъ разлика които би показаль да живее[4]).

---

[1]) Това стихотворение, поради свежия въторгъ, който още носи къмъ четното боравяне по Стара-планина и съ подробноститѣ по него, трѣбва да се отнесе къмъ най-раннитѣ опити на Левски отъ тоя родъ, ако изобщо е ималъ и други такива, каквито досега не се оказва да сж запазени.

[2]) Вий сте честенъ,

[3]) свободолюбивъ

[4]) вий се борите безъ разлика за всѣки народъ, който би показалъ, че иска да живѣе свободенъ.

Нiй Българитѣ бѣхми честити чакъ отъ сега, да са здобiемъ съ вѣстникъ, пълно-свободенъ. Прѣзъ когото да дава право на всѣки народъ да представимъ народното ни мнение предъ свѣтатъ. Че и нiя сме хора и искаме да живеемъ чiовѣшки || да бждемъ свободни съ пълна свобода, въ земята ни, Тамъ дето живее Българиньтъ? въ Българiя, Тракiя, Македонiя. Па и отъ каквато и да е народность да живеятъ въ тоя нашъ рай, ще бждатъ равно-правни съ Българинътъ въ всичко. Ще имаме едно знамѣ, на което ще пиши, свята и чиста република? || сжщото желаемъ и на Братiя Сърби, черногорци, ромжнци и пр. да не остаиватъ слѣдъ назъ. Въ едно и сжщо врѣме да дадатъ гласатъ си[1]). Врѣме е съ единъ трудъ да спечелимъ онова, което трьсили са и трьсатъ Братiя Французи т. е. Млада Францiя, Млада росiя и пр. || колко скжпо? и съ какви загуби? Братъ Брата да убiе || сега е врѣме да преваримъ това зло? || ... втора борба?[2])Братъ Брата, синъ Баща, Баща сина си даубiе? сега е лесно, и можемъ? съ малко матерiялъ да се спасимъ отъ това гнусно и не вѣрно тиранство iоще и сто пжти на задъ отъ нази въ всичко. Неговити топови, неговити игленки пушки, са въ нашите ржце. Само трѣбва ни iоще мжничко врѣме да поработиме години. Нъ, отъ тогава Бай Каравеловъ? както ви пишя въ писмата съ Г-да и Братiя, Марина и Ивана[3])и тогава съ Божiя воля ще сосипимъ гнилата и страшлива държава. Та да сазидаме друга много трайна по новото зидание, || да сасипимъ казвамъ гнилата и беззаконната Държава? || — не чiовецити не женитѣ имь и децата имь? || тогава ако са покоратъ само на горнити св. закони, равно съ Българинатъ.

---

[1]) обща революция отъ българи, сърби, ромъни и пр. за една балканска република.

[2]) сега да дадемъ толкова жертви за политическа свобода и после да водимъ втора борба за република?

[3]) Маринъ п. Лукановъ и Ив. Драсовъ, които преди да положатъ клетва и да ся отдадатъ напълно на Комитетското дѣло, предпочетоха заедно съ другаритѣ си — съчувственици отъ Ловечъ и спълномошени сжщо и отъ тѣхъ, да прескочатъ до Каравелова въ Букурещъ, за да се увѣрятъ, че наистина е положено начало на Комитетската организация.

Бай редакторе? прѣзъ вѣстникатъ ви или както знаете за по добре, питаме Братіята ни сърби щели ни подаджтъ ржкж противъ общіятъ ни врагъ въ едно врѣме или не? || нека ни кажатъ искренно, та да знаемъ както да работимъ и нiй и тiй, щото да не проливаме много кръвь. Срамота ние да си сравнявами силата съ таквизъ гламици каквито са Турците. Хората отправятъ топовите и пушките, сами не біятъ, когато непріятельтъ ми е по гламавъ отъ мене, той е въ рьцете ми съ всичкіятъ му матеріялъ[1]).

Питаме? сега като искаме да вървимъ къмъ правіятъ животъ и свобода, кой може ни застана на пжтжть ако неиска баръ да даде гласа си за доброто? || мисла никой да ни смее.
Да дава правото на всѣки народъ, па и на всѣки чіовѣкъ, който иска да живее почтенно и свободно. И нiй Българите отъ оддавна са напжваме съ всичката си сила да викаме камъ чіовѣчеството и свободата? || всекидневните ни убийства, потурчванія на не връстните ни грабнати деца отъ турчена, обечестіованието на девойките ни и на жените ни се отъ турчена, секидневно оплакване е било съ кървави сьлзи предъ европейските консули. На нашіятъ предрезналъ гласъ, никакавъ одзивъ, отъ никаде за помощь, а напротивъ ставатъ учители противъ назъ. Тогава де остава тяхното образование и чіовѣчество?... || а, и се тжй ли ще имъ плачемъ и да са надявами на тѣхните лъжи? || не, намѣсто сьлзи, сега леемь куршуми || а надеждата ніе на Правосждніятъ или нашите мишници || и ето че идимъ Г-нъ Ре(дакторе) прѣзъ вѣстникатъ ви да си представимъ народното мненіе прѣдъ свѣта.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8096. [2])
Арх. т. I, № 50, стр. 82.

---

[1]) Тъмна мисъль, мжчна да се дешифрира — както изобщо не малко отъ най-интереснитѣ мѣста при кой и да е ржкописъ на Левски. Тукъ е искалъ, може би, да каже: хората въ Европа пращатъ топоветѣ и пушкитѣ и смазватъ врага си. А ний имаме гламавъ врагъ: като се дигнемъ всички отведнажъ — сърби и българи — до бой нѣма да дойде, ще отнемемъ всичкото въоржжение на турцитѣ и ще решимъ борбата. Наивни мечти!

[2]) Тази сигнатура съответствува на единъ преписъ отъ Хр. Б. Загорски и В. Платнаровъ (15. VI. 1884 г.) който намираме въ Нар. Библиотека. Оригиналътъ е останалъ у покойния Платнаровъ. Доку-

№ 108.

Клетва полагана отъ новопосветени.

Кълне се въ Бога, честьта и отечеството си да постоянствува до смърть, да пази тайна и да бжде убитъ, ако измѣни. Обстановка, начинъ за полагане клетва.

НАРОДНА КЛѢТВА.

Заклѣвамь са въ Евангеліето, въ честж си, и въ Отѣчеството си, предъ Бога, и предъ Чесното събраніе на съзаклятіето, че отъ сичко което ми са яви, няма да кажж и открія никому нищо до смърть и до гробъ.

Заклѣвамся и обѣщавамъ какво полагамъ за святата тази цѣль, животъ и имотъ.

Заклѣвамся и обѣщавамь, безусловна покорность на законите и на заповѣд-тж на съзаклятніятъ Таенъ-Централенъ-Български-Революціонній Комитетъ съврѣмѣнно мжлченіе, и тайность на дѣлата.

А въ противенъ случяй, ако бждж Предатель, или престжпникъ, съгласявамся да бждж прободень отъ оржжіето на това съзаклятіе, което има длъжность да ма брани, а и право да ма сжди.

Заклѣвамсж.

Забелѣжка. Ново-оглашеніиятъ, ще са исправи предъ една маса, на която ще има сложено едно Евангеліе, или крьсть, единъ ножь, и единъ револверь, и ще си тури лѣвата ржкж на сьрцето, а дѣсната ще іж вдигне на горѣ, и ще слѣдва да дума слѣдоющите думи т. е. горѣизложените[1]).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8077.
Арх. т. I, № 48, стр. 80.

ментътъ представлява нѣщо като опитъ за дописка писана съ моливъ. Последнитѣ два откжса: Питаме?... и Да дава правото... сж нахвърлени на особени листчета хартия. Що се отнася до времето, кога е могълъ да бжде нахвърленъ този опитъ, това трѣбва да отнесемъ къмъ края на 1869 или въ началото (пролѣтьта) на 1870 г.—въ всѣки случай, следъ като почна да излиза въ Букурещъ в. Свобода на Каравелова (октомврий 1869 г.).

[1]) Тоя образецъ на клетва е писанъ съ ржката на Левски. За по ясно разбиране, той трѣбва да се сравни съ по-раншни текстове на подобенъ родъ клетви. Вж. Спомени отъ Д-ръ Ив. Касабовъ, стр. 59, София 1905 г.: Клѣтва на Тайния Ц. Комитетъ отъ 1866 г. Вж. още оригинала въ Арх. на В. въ Н. Б. п. 169, инв. № 9261 и 9262 — погрешно, впрочемъ, поставенъ въ папката на Централния Революционенъ комитетъ, който почва сжществуването си съ смъртьта на Тайния Ц. комитетъ презъ втората половина на 1869 г., а се оформява едвамъ въ 1872 г. Текстътъ у Ив. Касабовъ е идентиченъ съ запазения ржкописенъ оригиналъ.

№ 109.

Послание до селяни.

Изпращалъ преди апостолъ, но нищо не пожертвували. Сега праща другъ и нека всѣки внесе каквото може.

Братiя българе[1]).

Преди Ви испращахме Апостол но нищо не познахме. Я помислете какво работите, като нищо не явите. Вiя сте забравиле защо времето наближи вечь. Ето ви исправождаме и Другъ Апостолъ съ приносящето ще бѫдете уверени на него за което ви заджлжаваме. Да сж потрудите, кой колкото е въ состоянiе за да возблагодарите, и то е сжщото за васъ, защо Ако и да жалите вашето Богатство, то е Прахъ и пепелъ.

Но мислете часжтъ и сетнините, защо ще плачете[2]).

Бжлгарiя.

Бж
———
сво

(печатъ)

Разписка за 1050 гр. получени отъ Лютаково, отъ Игнатъ Коцовъ[3]).

---

[1]) Свободно копие на неизвестенъ преписвачъ — копие отъ едно възвание, съчинено отъ Левски и предназначено за къмъ селяни. Безъ дата, безъ адресъ. Навѣрно е разнасяно и копирано отъ ржка на ржка. Но твърде пламенно и характерно, като агитационенъ инструментъ на Левски. Може да се отнесе къмъ началото на организационното дѣло на Апостола. Печатътъ е доста примитивенъ, за да не се различи отъ нѣщо селско. Малъкъ и грубо обрѣзанъ, той е съ турска и старинна орнаментика.

[2]) Доставено отъ непознато лице изъ неизвестенъ архивъ.

[3]) Приписка съ сжщия почеркъ.

№ 110.

Листъ за входящъ и изходящъ регистъръ.

Писма, испращани, и пріймани, па и въ кое време[1]).

I.

Писмо отъ Търново.

отъ 8 Дек. въ 1870. го. отъ Христю Ивановъ Ловчялія въ Търново книговезецъ || писано до Горнити първи работници, не насжщото имъ име, нъ, подъ друго? ето какъ: Г-ну Парашкива Стойчіовъ Ханджиски въ Ловечъ, || сжщо и неговата подписка е, не сжщото му име, нъ така: Мирчю Крастювъ. Това писмоса однася и домене, така: дайтегу и на Братми В. Львскій да го прочите[2]).

II.

Писмо отъ Търново.

до В. Львскій. Мирчю Крьстювъ въ Търново. Декем. денъ неписалъ. се отъ Христю Ивановъ Ловчжлията. Пиши отъ страна на Лясковчени. важное. на 1870[3]).

III.

Писмо оть Търново.

до В. Львскій. Мирчю Кърстювъ Книговезецъ въ Търно. Дек. 26 на 1870. важно е! отъ страна на Лясковчени[4]) [5]).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8109.

---

[1]) Надписъ отъ Левски.

[2]) Бележка на свободното поле отъ страни: Писмо отъ Търново, а отдолу въ срѣдата на бележката следва знака на Левски.

[3]) Бележка на свободното поле отъ страни: отъ Търново, а отдолу въ срѣдата на бележката следва знака на Левски (Вж. за тоя знакъ факсимиле въ края на тома).

[4]) Бележка на свободното поле отъ страни: отъ Търново.

[5]) На гърба на този откжснатъ полулистъ стои съ моливъ стъ чужда ржка двойна бележка: а) Като все заедно сж работели отъ начало на работа за пропаганда въ България за освобождението на България а неговото име Хр. Ив. Книговезецъ. б) въ Лесковицъ у Маринъ Станчовъ има още много неща, които треба да търсите щото сж прінесі центора тамъ подиръ оловянето на Левски подъ надзирателството на Дели Хритема, неговъ 1-й другаръ.

№ 111.

Листъ за входящъ и изходящъ регистъръ.

I.

Писмо отъ Г. Живковъ.

1870. 28. Окт. отъ Букурещъ. Чрезъ единъ прiятель въ негово писмо пр...[1]) затова и не подписалъ името ми отъ горе на писмото. вж...[2]) начяло захваща: Любезній ми Брате? пжкъ Свършва: целу...[3]) Братски твой Джуро. (подъ име Г. Живковъ.) важное.

II.

Две писма наедно: отъ Г. Живковъ и Д. Хр. Поповъ.

1870. 4. Декем. Писмо отъ двама Дейци. единъ пише отъ една страна, а другъ отъ горе пиши: едно-душній ми Брате! а Свършiова: твой Джуро. както горе. Другiятми пиши на другата старна, отъ 18: Дек. отъ гореми пиши: Бае драгнiо! под таквосъ име мусамъ забелязалъ да ми пиши, а доло свършва твой Братовче Драгомирчю. подъ име, (Данаилъ Хр. Поповъ) въ Т. Могорели

писмото е написано отъ четиртяхъ страни, и няма натписъ важное.

III.

Две писма наедно: до Г. Живковъ и Т. Райновъ.

1871: 8. Јан. изъ Българско Пишж Г-ну Джуру, (на Г. Живковъ) и на Г-на Райнова, въ Гюргiово, въ едно писмо. Копiето му имами

IV.

Писмо до по-виднитѣ водители въ Влашко.

1871: 8. Јан. изъ Българско. Писмо, общо срещу работата имъ, въ влашко на Г-нъ Кара-веловъ, на Д. Ценовъ, Райновъ, Живковъ, Кржшiовск. Копiето мiе, въ три коли (книги) сини. отъ тукъ секи ще разбе... ясно и истинно, какъ мжчно сае работило въ Българско като нiе имало кой дани помогни въ нищо, нъ iоще ниса и бъркали работити ни, споредъ тѣхнитѣ лжжливи обѣщанiя, на бъркотiй.

---

[1]) Скжсано въ края листо.
[2]) Скжсано.
[3]) Скжсано.

V.

Отговоръ отъ Г. Живковъ.

1871. 26. Jан. отъ Гюргюво. за В. Львскій. въ Българско. || отъ зачялото на писмото пиши: подушевній ми Брате, а пѫкъ свършва така: винагисамъ твой: Ж. Джуро. Отговоръ е, на горното ми писмо.

VI.

Писмо отъ Д. Хр. Поповъ.

1871. 4. фев. отъ Т. Могорели. това писмо въ двѣ коли сини. пиши Г-нъ Данаилъ Хр. Поповъ за въ Българско на В. Ль.... нъ подъ други имена както ще видити надоло.

отъ горе на писмо така: Бае Вълчо Драгіновъ! па свършіова до нейде така: вашъ Братовче Драгомирчо. и продължява нататакъ за работи много || въ това писмо заминяватъ горните имена, пакъ въ други Турски. отнасятъ на сѫщіятъ който пиши, и на В. Львскій, за да не би пропаднали писмата. ето какъ: Братовче Аслане Дервишооглу въ Лэвечъ. пѫкъ Свършва: вашъ Братовче Азисъ.

„Кориспонденція.

Съ Подобни Имена, и знакове.

Съ Влашко.“[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8109.

№ 112.

Листъ за входящъ и изходящъ регистъръ.

I.

Две писма: отъ Д. Хр. Поповъ и Филипъ Тотю.

Рушидоглу Небойлу. и съ нѣколко турски слова неразбрани. ушъ чіе турско.[2]) друго едно малко писамце пакъ отъ сѫщіятъ, пратино изъ Одеса, отъ Филипъ Тотѭ на 1870 29. Дек.

---

[1]) Бележка върху бѣлата първа страница на листа съ едри букви на краснописъ, но пакъ отъ рѫката на Левски.

[2]) Нѣкои свои писма Левски сѫщо придружава съ знакъ по подобие на кѫсъ турски надписъ (ср. факсимиле въ края на тома). Нарочно поканихме познавачъ на турски языкъ да разчете надписа, но той потвърди горното обяснение, че писаното е само привидно подражание на арабския характеръ на азбуката у ж ъ ч ѐ е т у р с к о, както се изразява Левски, но не означава нищо.

II.

Писмо отъ Д. Хр. Поповъ.

1\. 9. Мар.[1]) изъ Никополъ ушъ? пжкъто изъ Т. Могорели. Натписатму е: Господинъ Асланъ Дервишоглу на Николува ханъ — Кжбелли. — въ Плевенъ. || изъ вжтри отъ начяло: Ефенди Асланъ Дервишоглу пжкъ свършва: Вашъ Братовче Азисъ Рушидоглу.

III.

Отговоръ на по-първото.

1\. 21. Мар. Срещу Горнюту; Г-ну Азису Рошидооглу. въ Никополъ ушъ? ато се е за въ Т. Магорели на Г-на Данаила Хр. Поповъ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8115.

№ 113.

Пликове съ адреси отъ Левски.

I.

За Господина Азиса Рушидолу Небоолу. Въ Никополь.[2])

II.

За Господина Азиса Рушидолу Небоолу· Въ Никополь.[3])

III.

За Д. Хр. Поповъ Въ Т. Магурели.[4])

IV.

За Азисъ Рушидооглу Видинли въ Никополъ.[5])

Н. Б. II. Б. п. 102, гр. 21-30.
Арх. К. Цанковъ.

[1]) Първата цифра означава едно писмо; следва дата 9 мартъ

[2]) Придруженъ съ фалшивъ турски надписъ. Бележка отъ Дан. Хр. Поповъ: прiето тукъ на 21 ^{10}/врiя (декемврия) 1871, отговорено на 23 ^{10}/врiя 1871.

[3]) Бележка отъ Д. Хр. Поповъ: Прiето тукъ на 4 Авг. 1871, Т.-Магур. — Отговоръ 9 Авг. 1871. — На 16 Авг. пакъ писахъ и притворихъ писмото отъ Д. Ц. за тамъ.

[4]) Бележка отъ Д. Хр. Поповъ: Прiето на 16 Августъ, отговоръ 16 Августъ 871,

[5]) Бележка отъ Д. Хр. Поповъ: Прiето на 5 Августъ 871; отговоръ 8 Августъ 871.

№ 114.

Листъ за обвивка на писмо.

Два турски адреса (фалшиви) [1])

Н. Б. II. Б. п. 102, гр. 21—30.
Арх. К. Цанковъ.

№ 115.

Адреси въ Влашко.

Два адреса: Плоещъ и Букурещъ.

До
господина Мирчо Павловичъ.
въ Плоиещъ

Господину
Спиро Константинъ
въ Букурещъ
Hanu Zamfir

Н. Б. II. А. п. 60, № 8120.

№ 116.

УСТАВОПРОЕКТЪ [1]).
За събранiята въобще.

Сичките членове на комитета са въ събранiята равноправни.

Събранiята щѫ ставатъ редовно и въ неделѭтѫ два пѫти, въ нужда и почесто. Решенiята въ събранiята щѫ ста-

[1]) Вѫтре въ листа сѫ били загърнати две писма: затова и два турски адреса. Д. Хр. Поповъ бележи: (надъ адреса) На 5 Августъ 1871 пратихъ писмата (отъ Левски б. р.) за Райча и Кръшовски. Втора бележка отъ Д. Хр. Поповъ: (подъ адреса) Приета тукъ на 12 Јунiя 1871, отговоръ на сѫщата дата № а.

[2]) Съ почерка и стила на Левски. (Вж. Арх. на В. т. I, стр. 94 бележка). Относно наивната фантазмагория подчертана въ тази бележка сравни дописка № 104 тукъ. (По-подробно по въпроса: История на Априлското възстание отъ Д. Т. Страшимировъ, т. I, 1908).

ватъ по вишегласіе, което Председательятъ подиръ нужните разисквания обевява. Решѣнията щѫ носатъ комитетскіятъ печятъ, безъ него, ни сѫ припознати.

Писма до Ц. Ком. както и отъ него до вънкашните чясни комитети, щѫ сѫ пріематъ и испровождатъ само чрѣзъ едно лице, което Ц. Ком. ще назначи. Никой отъ чясните комитети нѣма да знай де е Ц. Ком. и кои лица гу съставляватъ.

I

Устройство.

За да може комитететъ по лесно да нареди работите и приготви революцията, състави въ градищата съ околните имъ села чясни р. Б. комитети.

За да може по добре да наглѣдва работите на чясните комитети, и да извършява наказанията на престѫпниците на закона нареди тайна полиція.

А за да можѭтъ да бѫдѫтъ и съобщенията между него и чясните Комитети по сигорни нареди революционерна тайна поща.

II

Пари.

Съ пари ще са снабдява Ц. Б. р. к. самъ или чрѣзъ чясните комитети на начинъ, когото той съ съгласіето на чясніятъ к. за най добре намѣри.

III

Хора.

Съ хора, било за Войводи, пощари, полиціени, или пѫкъ за дѣйствующъ на първи позивъ войници, ще са снабдява Ц. Р. Б. К. или направо или, чрѣзъ другите чясни комитети, по наредбата, която той ще имъ даде.

IV

Орѫжіе и други Бойни потреби.

Съ орѫжіе ще са снабдява Ц. Р. Б. К. самъ, като проводи понапредъ хора учени които разумяватъ отъ орѫжіе да го преглѣдатъ.

Чясните Български Революционарни Комитети.

Сякой градъ съ околните си села съставлява чястенъ Б. Р. К., който са управлява тѫй сѫщо както и централніятъ.

Сякой честенъ Б. Р. К. са допитва и отъ правя писмата си до Ц. Комитетъ, подъ когото направо и зависи.

Сички писма и решенiята отъ чяснiятъ Б. Р. Комитетъ, до Централнiятъ ще са управятъ пакъ чрѣзъ едно тайно лице, което чяснiятъ комитетъ ще си назначи.

Както члѣновете на Ц. Ком. ни сѫ никому извѣсни, тѫй сѫщо и члѣновете на чяснiятъ Ком. сѫ тайни.

Само по едно лице отъ чясните комитети е извѣсно на Ц. Комитетъ.

За вслучяй ако лицето, назначено отъ чяснiятъ Комитетъ, чрѣзъ което ставатъ сношенiята на Комитетите падне въ непрiятелски рѫцѣ.

Длъжностьта на чясните Б. Р. Комитети.

Чясните Б. Р. Комитети сѫ длъжни да съобщаватъ на Ц. Комитетъ:

1) Отъ колко села са състои околностьтѫ имъ.

2) Въ кое село колко хора има, и отъ каква са народность, и по колко отъ сяка народность.

3) Колко има Български юнаци способни да носѭтъ орѫжiе, и колко са готови за първи позивъ.

4) Колко орѫжiе иматъ и какво е.

5) Дали иматъ въ околностьтѫ си способни хора за Войводи, и де са намиратъ.

6) Колко може да са збере въ нужно време жито, увесъ, ичмикъ, сино, слама, и други потреби, за храна на животните.

7) Колко може да има волови, крави, конiе, овци, и др.

8) Колко ѭхжрж и по за колко животни, и др. подобни, които ще имса назначѭтъ отъ Ц. Комитетъ.

Тайната Полицiя.

Тайната полицiя зависи и е подъ заповѣдтѫ само на Ц. Комитетъ.

НАРЕДБА
на Работниците за освобожденiето на Българскiятъ народъ.

Подбуда и цѣль.

Подбуда. Тиранството, безчеловѣщината, и самата държявна система на Турското Правителство, на Балканскiятъ

Полуостровъ; Цель. — съ една обща революція да са направи коренно преобразуваніе на сегашната държявна деспотско-тиранска система и да са замени съ демократска република. (Народно-управленіе) на сѫщото това място, което сѫ нашите предеди съ силата на орѫжіето и съ своѭта свята кръвъ отъ купили, въ което днесъ безчеловѣчно беснеѭтъ турски кесаджій и еничери, и въ което владей правото на силата, да са подигни храмъ на истината и правата свобода, и Турскіятъ чіорбаджалѫкъ да даде място на съгласіето, Братството и съвършенното равенство. между всичкити народностьти, Българи, Турци, Евреи, и пр. щѫтъ бѫдѫтъ равноправни въ сяко отношеніе, било въ вярѫ било въ народность, било въ гражданско отношеніе, било въ каквото; било, всичко щѫтъ спадатъ подъ единъ общъ законъ, който по вишегласието отъ всичкити народностьти ще са избере.

За извършваніето на таквази революція нужни сѫ: 1) урежданіе, 2) пари, 3) хора, 4) орѫжіе и други Бойни] потрѣби.

За да са приготватъ всичките тези, и да ся извърши самата революція, наредиха са хора, избрани по съгласіето на по голямата чясть на Б. Народъ, и съставиха Централенъ Български революционеренъ Комитетъ.

Централніятъ Български Революционеренъ Комитетъ.

Пребиваніето на Ц. Б. Р. Комитетъ е въ Българско, но именно въ кой градъ е нѣма да са знае — На сякаде и нійде.

Б. Ц. Р. Комитетъ са състои отъ единъ председатель, и единъ подпредседатель, единъ писаръ, и единъ помощникъ, единъ касіеринъ, иіоще седемъ члена, между които е и единъ попъ.

Председателятъ, писаратъ, и тѣхните помошници, и касиеринатъ са избиратъ отъ членовете на Комитетатъ въ нужда щѫтсѫ проминяватъ отъ сѫщите и ще бѫдѫтъ подъ надзора имъ.

Длъжностьта на Председателятъ.

1. Да отваря и затваря заседаніята.
2. Въ нужно времѣ да свиква изъ вънъ редни събранія.

3. Да варди и одържѫ редъ на разискванията и гласоподаванията въ заседанията.

4. Да въвежда въ работа решенията на заседанията.

5. Да води надзоръ на подпредседателятъ, писарите, и касиератъ въ испълняванието на длъжностьтите имъ.

6. Въ гласоподаванията щѫ дава само единъ гласъ, въ случяй, когато и на двѣте стърни гласоподаванията са равни, може да даде юще единъ.

Длъжностьта на Подпредседателятъ.

1. Ще помага на Председателятъ въ извършването на Длъжностите му.

2. Въ времѣ на отсѫдствието на Председателово, ще го заменява въ службата му.

Длъжностьта на Касиера.

1. Ще прийма пари отъ чясните Б. Р. Комитети, и отъ други мѣста, на срѣщо които ще дава расписки подъ нумера, ще ги записва въ Касиерската книга, ще явява за тяхъ и на комитета за да са запишѭтъ и въ главната Комитетска книга.

2. Ще издава пари по рѣшението на комитета, на сякаде, и за сичко.

Тайна Полиция.

Никой отъ чясните Комитети нѣма да знай отъ кои лица тя състои.

Броѭ на членовете е неизвестенъ, Ц. Комитетъ го определява споредъ потребитѣ.

Членовете на тайната полиция сѫ распрѫснати по сичкитѣ градища.

Сякой отъ члѣновете на тайната полиция познава революционерните работници въ града, въ когото е определенъ чрѣзъ единъ знакъ, който му е съобщенъ отъ Ц. Комитетъ.

Длъжностьта на тайната полиция.

1) Да наглѣдва тайно дѣлата на революционернитѣ работници въ града си и да ги съобщава на Ц. Комитетъ.

2) Да опитва и да са увѣрява въ точност-тѫ и вѣрностьтѫ на тайната полиция.

3) Да шпионира турскитѣ шпиони, и да предирва стжпкж по стжпкж дѣлата на турската полиція, и да ги съобщава направо на Ц. Ком.

4) Да е извършителна власть на Ц. К. т. е. да наказва пристжпниците на закона, споредъ заповѣдтж на Ц. Ком.

Смъртните наказанія ще са извършяватъ тайно, но ако обстоятелствата не позволяватъ, ще са извършяватъ на явни мѣста и срѣдъ пладнж.

Споразуменіята на полиціята съ Ц. Ком. ще ставатъ само чрѣзъ единъ човѣкъ, когото Ц. К. е назначилъ, и който въ сжщото времѣ е управитель на другите членове на полиціята въ града.

Членовете на полиціята трѣба да са хора избрани, юнаци, решителни, вѣрни и постоянни.

Наказанія ще извършватъ онези члѣнове на тайната полиція, на които падне жребе, и които са намиратъ въ града, дето ще са извърши наказанието.

Тайната поща.

Тайната поща зависи и се управлява направо отъ Ц. Ком.

Броя на членовете на Т. поща не е опредѣленъ, ще са увѣличаватъ или умаляватъ споредъ потребите.

Членъ отъ тайната поща нѣма да познава повѣче отъ четирма или петима отъ свойте другари.

Разнасянието на писма, решенія, или други съобщенія щж сж съобщаватъ отъ лице на лице съ нужните лозинки— никакъ направо.

Какъ щж сж пріиематъ нови революционарни работници.

Сякой който иска да участвува въ вѣликото дѣло на народното ни освобожденіе, тряба да се яви съ времѣ, за да не кажи подиръ че желалъ да работи нъ нямалъ случяй.

Ако нѣкой поканенъ, отъ Ц. К. да земе учстіе въ работите ни, се откаже, тряба да изложи писменно причините и основанията, на които се отказва, и условіята подъ които би пріелъ.

Който иска да земе участіе въ работите ни, тряба да има припоржка отъ някого отъ познатите до нѣкой революционерній работникъ.

Когато сж припоржчкж на нѣкой отъ работниците нѣкой вънкашенъ човѣкъ, тряба понапредъ да го испита: кой е,

отъ де иде, какво иска, какви му са мислите, и др. па да яви за сичките тези на Ц. Ко. като прибави іоще и добръ описъ на физиономіята му, и въобще на сичките му свойства характеристични, а пъкъ нѣка да го задържи доде пріемне отговоръ отъ комите(та).

Когато ся яви на Комитета, че нѣкой си е проводенъ отъ нѣкой дружество или отъ нѣкого за нѣкакво си спора-зумѣніе съ комитетатъ, то той тряба да яви на тайната полиція да го испита, а пжкъ въ сжщото времѣ да са увѣри самъ, или писменно или усно, отъ чіовѣкатъ, когото нарочно тряба да проводи до онезъ които са го най-напредъ препоржчяли, или право до оногосъ, отъ когото казва чіе билъ проводенъ.

Когато Комитетатса увѣри че проводеніятъ или препоржчяніятъ чіовѣкъ е чистъ, влиза съ него въ споразуменіе посрѣдствомъ едного, когото той самъ сіе отредилъ.

За пріемванието на Войводите и тѣхните длъжность-ти.

Войводите сж пріематъ по гореизложеніятъ начинъ. Когато нѣкой Войвода са яви на Ц. К. и поиска да бжде пріетъ, тряба по на предъ да положи испитъ отъ нужните военни науки предъ комисіята военна, която Ц. К. ще нареди, и споредъ знаніето ще застжпи и приличното място. — Безъ испитъ ніе пріетъ никой,

Длъжностите на Войводите сж: да пригледатъ позиційте, да избержтъ и определіжтъ бранителни точки, и да направатъ нужните Фортофикаторни планови за окреплѣніето имъ, да назначжтъ опирационите, и комуникационните линій, да направатъ планъ за революціята да приготватъ нужніятъ военъ законъ, и най подиръ, да вдигнатъ народните Байраци и да прогласжтъ народната Свобода и Балканската република.

За секиго въобще.

Сякой отъ члѣновите на ревулуционарните работници, билъ кой билъ, тряба да знай самъ, и да вържи въ сърцето си това, щото му е повѣрено.

Не трѣба да казва, нито да загатва за таквисъ работи на любовница, на жена, и пр. само най искренніят си прія-

тель може да позагатва нѣща, та кога се увѣри, чи и той желае заедно съ него да дели щастіе на Бойното полѣ, може да го пріемне като извѣсти предварително, чясніятъ комитетъ, подъ когото зависи.

Ако нѣкой отъ ревулуционарите падне въ някоѭ нужда, сякой отъ другарите му [разумява са сичките други ревулуционари] е длъженъ на показаніят му знакъ да му помогни.

Ако са появи някой непознатъ чіовѣкъ, та поиска въ Името на Ц. К. да Буни Народатъ, или други подобни, макарь тойималъ нужніятъ знакъ [може би откраднатъ или съ силата на оржжіето испитанъ].

Въ такъвъ случяй тряба да са яви на Ц. К. и да са прислѣдва, па ако може и да се улови, отъ тайната полиція.

Ако са случи чи лозинката падни въ непріятелски ржце, тряба по-скоро да са яви на Ц. К. да ѭ промени.

Ако някой тайно или на други начинъ са научи чи непріятелите кроѭтъ нѣщо тайно, тряба изведнжжъ да яви на Ц. К., па ако може и на другите чясни Комитети.

Наказателенъ законъ.

§ 1) Ако някой, билъ Войвода, билъ членъ на комитета, билъ вънкашенъ, билъ кой билъ, дрьзне да издаде нещо на непріятелятъ ни ще са накаже съ смъртъ.

§ 2) Ако някой отъ вліятелните Българи, или войвода, подкупенъ отъ чуждо Правителство, или отъ друго чясно лице, поиска да ни пречи въ работите, подъ какъвто начинъ и да било, такъвъ ще са счита за непріятель, и ще са наказва съ смъртъ.

§ 3) Ако някой призрѣ и отхвърли предначьртаната държавна система „демократска република“ и състави партій за деспотско-тиранска или костинтуционна система, то и таквизи ще са считатъ за непріятели на отѣчеството ни, и ще са наказватъ съ смърть.

§ 4) Ако някой не припознай Централніятъ ревулуционеренъ Български Комитетъ, и поиска да са упита по своѭ глава да подигне Бунтъ, то за пръвъ пжть ще му са кажи, но ако и то нипомогни ще са накаже съ смъртъ.

§ 5) Ако някой отъ членовете на Тайната полиція са откаже да извьрши по заповѣдта на комитета някое си наказаніе, ще са накаже съ смърть.

§ 6) Ако някой въ піянство искаже нѣщо отъ Тайната, за пръвъ пжть ще му са напомни, повторомъ ще са отстрани отъ работата ни.

§ 7) Ако някой отъ служящите, като предсѣдательтъ, и др. поиска да злоупотреби съ служ(еб)ната власть, за първъ пжть ще са лиши отъ служба; повторомъ ще са извади съвсемъ като са по напредъ подпиши за грѣшката си, и да ѭ поднесе писменно на Комитета, ако и такъ не испълни, ще са накаже съ смърть.

Нужно Проглашеніе.

Централніятъ Български Революционаренъ Комитетъ, въ Имѣто на сичките онѣзи които сж го избрали упълномощили основанъ на своѭтж тайна полиція и съ силата на нейното оржжіе проглашява:

I. Никой отъ Българските Войводи или чіорбаджій нѣма право да представлява Българскіятъ народъ предъ другите народностьти, и да прави съ тяхъ уговори безъ знаніето на Ц. Ко.

II. Никой няма право да съставлява други революционерни Комитети безъ знаніето на Ц. Ко.

III. Никой няма право да издава революционерни прокламацій, и да Буни народа безъ знаніето на Ц. Комитетъ.

Забелѣжка.

Тоѭ законъ ще трае до захващаніето на революціята. — Щомь гръмне първата пушка важностьта му пада, и ще влѣзе въ дѣйствіе новъ военъ законь, когото Войводите съ съгласіето на Ц. Комитетъ, нареждатъ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8107,
Арх. т. I, № 52, стр. 85—94.

№ 117

Смѣтка.

Лични разходи.

Мои разноски	
обувки кѫрски съподкови . .	31
за дрехи	234
фесъ	21
чурапи	6
Цѫклина сахар	2:2
за салепъ почерпахъ и други . .	2:30
за Баня съ іоще единъ другар .	2:$^1/_2$
игли	$^1/_2$
за ризи	130
копчета за ризи	4
шикеръ	4
за Балтонатми кожи	10
шекеръ кааве	5
антерія и фланела иляяче . . .	78
шуба съ подплатата и панталони	190:10
шикеръ	скѫсано
гребенъ	
котия съ оглѣ	
ябалки	
брьснато	

Н. Б. II. А. п. 60, № 8123.

№ 118.

Бележникъ за смѣтки.

I.

Земания-давания въ пари.

въ Лов.(ечъ) предавамъ на касіеринатъ гр. 2443:20	Зимамъ отъ касіеринатъ 630 : от. Л. Т. 6 [1]) 728 : отъ напо 8

II. Наемъ на тайна кѫща	III. Лични разносни.
За осигоряваніе кѫщѫ	разноски-теми въ Тайните кѫщи
260	50
91	105
60	8:½
104	5:
	14:
515 (гр.)	182:½ (гр.)

IV. Облекло на Д. Общи.	V. Обзавеждане на коне.
разноски за обликло на Д. общи	Такжми за конети
49 шлякъ	54
за пан.[2]) и шѫвъ	7 кон. торби
	130 седло каспя
	10 зенгій
6 чорапи	10 лѣк.
55 (гр.)	211 (гр.)

VI. За пощалионъ.	VII. При пѫтуване.
На Тракійската поща 125 (гр.)	Конски ‖ разноски съмене заедно и смене кога съ двама, кога съ трима ‖ сами несамъ билъ. — и съ други дребни разноски 1235 (гр.)

---

[1]) всичко лири турски.

[2]) за панталони.

VIII.

На пѫть отъ Орхание.

За троица отъ Сюлюманоглу Даудъ || дваматиги виках || за разноски 65 (гр.)

IX.

За мисията на Стоянъ Пандуръ.

На Стоянъ войвода 42 (гр.)[1]

X.

Свое облекло.

разнос за облик.[2]) мое

285

21 фес

51 бели ризи и гащи

4 копчита[3])

10 на кожухарин

78 антерія и фланела

207 шуба и пант.

12 поправяніе на обувкитеми

668 (гр.)

XI.

За жребецъ, орѫжие и др.

Борч за хататъ

3150

купих	210 леворвер
изгубих	54
купихъ шишине	200
за цици	4
ключъ	4:25
за книги	10:
за пликове	3:
книги	83
Барутъ	18:20
мерилки за барутъ	15:
	3677:5 (гр.)

XII.

Отъ Царацово до Карлово.

На Стояна и на Димитра отъ Царицуву до Карлово.

21

105

XIII.

За Ангелъ Кънчевъ.

За А. К.

шяяк за пан.

49

6 чорапи

103 горни и долни ризи

158

XIV.

Докарани коне въ Орхание.

На Сюлюманоглу даудовата Поща кога докараха конети и за конити, съ троица

162

XV.

Човѣкъ отъ Тетевенъ въ Орхание.

На Василъ Тетеваницатъ

210: въ Орханіе

---

[1]) Стоянъ Пандуръ (вж. писмо № 102, стр. 193).

[2]) облекло.

[3]) 4 гр. за копчета.

XVI.

За разни пощи (пощалиони).

На Пощата която отиди за представителите
във Тър. ля (във Т.-Магурели? б. р.)

	40	
за във Тракія	54	на пощ. за Пред.
за Поща	52	до Сюлю. Даудъ
за Сюлюм.	17:2	Даудъ Поща
за каикъ	40	
	203	

XVII.

Старъ дългъ отъ 1870 г.

вехтъ борч отъ
1870 : 70 : за обувки
296 : за Д. об. кога
доде изъ Влашко
366

XVIII.

В. Йонковъ и др.

на В. Јонковъ
104
105
210 съ три другаря
45:20
464:20

XIX.

Тескерета и паспорти.

За тескерета
9:20
11:
17:20 паспор.
38

XX.

За Дико Пѣевъ.

на Д. П. Поща
20:20 кога закара коня
120: въ Троянъ
54:
18:
64:
17:20
294:

XXI.

Сава Младеновъ.

На С. Мла.
31
210 Л. Т. 2
21 за харч
262

XXII.

За двама отъ Тетевенъ.

На С. М. и В. Јон.
отъ Л. Т.105 гр. 624:

XXIII.

Д. Общи до София.

На Д. Общи
1871. 1. Дек. 291
1872. 12. Ян. 282
21 въ Тете.
24 въ Софiя
126 кога да върни
хататъ въ Софiя
744

XXIV.

Вноска отъ двама агитатори.

даватми
С. М. и В. Јон.[1])
427

XXV.

Вноска отъ Ангелъ Кънчевъ.

давами[2])
А. К.
235

XXVI.

Вноска отъ попъ Кръстя.

давами
касiеринътъ
въ Л.[3])
1358

XXVII.

Отъ Частни комитети.

дали ми са
чяс. комитети
на Право менъ
6306

XXVIII.

Отъ пощата Д. Пѣевъ.

давами
пощата
Д. Пеевъ
3243

Н. Б. II. А. п. 60, № 8111.

№ 119.

Обща смѣтка.

Отдѣлнитѣ смѣтки изъ по-предния бележникъ съединени въ общъ сборъ.

42 на Стоянъ Войвода[4])
126 на Стоянъ Войвода и на Д. Пеевъ отъ Царцово до Карлово, защото ги пратихъ съ кираджiя

[1]) Сава Младеновъ и Василъ Йонковъ.
[2]) Ангелъ Кънчевъ му далъ (на Левски).
[3]) въ Ловечъ.
[4]) Тая смѣтка се отнася до пролѣтьта на 1872 г.

162	на Сюлюманоглу Даудовата Поща кога докараха конети, донесоха и законите.
464:20	на В. Юндова.
294	на Д. Пеевъ Поща.
624	на С. М. и В. Јонкова.
515	за осигоряваніе Тайни кѫщи.
182:20	разноски въ тайните кѫщи.
55	за обликло на Д. Общій.
744	на Д. Общій.
296	на Д. Общій кога доде отъ влашко, отсвень другите, тія самъ земалъ на заемъ и платихме.
70	мое за обувки отъ 1870 вехтъ борчъ.
668	мое за обликло
158	на Анг. Кѫн(чевъ) за шиякь за пан(талони) и чорапи.
210	на Василъ Тетевеницать.
38	за тескерета
262	на С. Млад. (Сава Младеновъ).
211	такѫми за конети.
125	на Тракійската Поща.
65	на Троица оть Сюлюманооглу даудъ викахъ ги за работа.
3,150	купихь хатать.
310	леворверь.
54	изгубихъ.
200	купихъ шишине.
63:5	за баруть, цици, ключъ, книги и пликове.
140	на Пощите кога да свикатъ Предста(вители).
40	за каикъ презъ влашко.
1.235:30	разноски съ конять заедно кога съ двама, кога съ трима сами нисамь биль, сь други дребни разноски.
10.404:35	

Н. Б. II. А. п. 60, № 8091.
Арх. т. I, № 28, стр. 56.

№ 120.

Разходи на Д. Общи.

Записани разноски въ Скендеръ Дервишоглу при отиване и връщане отъ Етрополе.

1872 юнария 17-ти

когато доде Г- Д. Македонски[1]) на 16 юнария и на 17-ти тръгна за етрополе расноски има 9: за коня и човешко и не заплати

Скендеръ Дервишооглу

и пакъ кога са върна 4: февруари и пакъ тргна този день за Б. на По. и масравъ има тогава 2: гроша конете човеците [2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8034.

№ 121.

Дългъ на Ц. к.

Маринъ Станчевъ отъ Лѣсковецъ има да зема 371·25 гроша.

Маринъ Станчевъ ханджія
въ Лѣсковецъ[3]).

Да дава Ц. Б. Р. К.

1872 Яну. 27	за броени те на С. М. и В. Јонковъ		
	за Вѣст. своб.	гр.	118
	„ коня на Ц. Р. Б. К.		208
	„ Разноски тѣ имъ		45·25
			371·25

Н. Б. II. А. п. 68, № 9158.
Арх. на Лѣсковския комитетъ.

---

[1]) Димитъръ Общи.

[2]) Цѣлиятъ текстъ носи почерка на Левски.

[3]) Писано отъ чужда ржка. Но и самия текстъ на смѣтка носи въздебелъ почеркъ и туря въ съмнение, дали е на Левски, макаръ по съдържание да не може да принадлежи никому другиму.

№ 122.

Смѣтка на Д. Общи изъ Орханийско.

Вноски на отдѣлни частни комитети. Съ какво се е отчелъ Д. Общи и какво е самъ изхарчилъ отъ 12 януарий до 12 февруарий 1872 г.

Дервишооглу мехметъ кѫрджалѫр 93 общи
и пакъ чясни 5 л. т. . . . . гр. 525 чяс.
и пакъ чясни 8 минца . . . гр. 432 чяс.
и пакъ чясни . . . . гр. 210 чяс.
и други чясни . . . . гр. 91 чяс.
и други чясни . . . гр. 182 чяс.

1533

Хасанъ Касанъ . 5 л. т. . . гр. 525 чяс. № 2,
и пакъ . . . . 5 л. т. . . гр. 525 чяс. № 3,
и пакъ . . . . 5 л. т. . . гр. 525 чяс. № 4,
и пакъ . . . . 5 л. т. . . гр. 525 чяс. № 5.

2100

Елесъ Джутовъ 7 б. мид. . . . гр. 147
и пакъ . . . . 1 л. т. . . . гр. 105
и пакъ . . . . 1½ минцъ . . гр. 80:10
и пакъ дребосѫкъ . . . . . . гр. 25:30
и други . . . . . 5. б. мид. гр. 105

463: общи

Иллерически . . . . . . гр. 551: общи

Исаакъ Хайнъ . . . . 1 л. т. гр. 105 общи

Скендеръ Дервишооглу разни гр. 1180 общи

Отъ пусулите сабрани — гр. 5932 [платени — 436]
разноски на сичката сумма
отъ 12 Јян. съсъ 291 гр. до 16 февр. направилъ Д. Общій гр. 604:5
Чисти пари ми предава . . . . гр. 5172
а расписки дадохъ за горнити . . гр. 5932

Смѣтка на Д. Общій
отъ Јян. 12 съ 282 гр. испращаса поработа до 12 февр.[1]) негови разноски

Приноса пусули	— 5932: гр.	платени	— 436
а Готови пари внася	— 5172: гр.	неплатени	— 168:10
			604:10

Н. Б. II. А. п. 60, № 8037.

№ 123.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Членове и оржжие въ Елесъ Джутовъ.

1) Елесъ Джутовъ
въ орханіето № членове 16
на вжнъ 4
шишанета и кавале, въ Орханіето и околните 10 села имале 200 пушки
за пржвъ позивъ имаме готови 150 души
способни за по малки воиводи 10 души
Подписатъ
1-и февруар. 872 орханіе Елесъ Джутовъ[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8038.

№ 124.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Членове и оржжие въ Рушидъ Ходжоолу.

2) Въ Рушидъ Ходжоолу
имаме работницы осьмнадесять
3-й февр. 1872 Рушидъ Ходжоолу
Пушки разны има 130

Н. Б. II. А. п. 60 8039.

[1]) 1872 год.

[2]) Тази и следващитѣ разписки, макаръ и приподписвани отъ представители на различни Ч. комитети сж диктувани и лично прибирани отъ Левски.

№ 125.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Членове и оржжие въ Скендеръ Дервишооглу.

3) Въ Скендер Дервишооглу има 22 работницы
и пушкы кавале шишанета с кабуръ дервенялии 80
4-й февр. 1872

Н. Б. II. А. п. 60, № 8040.

№ 126.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Членове и оржжие въ Хасанъ Касанъ.

4) Членове 40 четыридесять
Пушкы кавале и шишанета 200 двѣсте
872 февр. 5-ый Хасанъ Касанъ

Н. Б. II. А. п. 60, № 8041.

№ 127.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Членове и оржжие въ Куртоглу Али.

5) Членове до 40 душы
пушкы кавалина и шишанета има до 30
достойны за воеводи 4 душ
запрьвъ позивъ 20 души
872 февр. 7-ый Куртоклу али.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8042.

№ 128.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Предадени отъ Дервишоглу Мехмедъ на Д. Общи суми за оржжие.

6) Давамы на Г-на Д. Общій за три револвера пары-ты 93 гр. или деветдесятъ и три гр. отъ касжта за които ще ни сж прати общій билетъ. и № 6 даде 5 лир. Т. и № 9. 8 минца за тѣхъ ще ся пратятъ другы 2 билета.

10-й февр. 872

Дервиш оглу мехмета
кжрджала

Н. Б. II. А. п. 60, № 8043.

№ 129.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Внасятъ отъ Скендеръ Дервишоглу на Д. Общи една обща комитетска сума и други пари за оржжие.

7) Давамь на Г-на Д. Общій 1180 гр. за които ще ми ся прати общій билетъ.

и парыте за единъ револверъ даваме, и единъ счюпенъ револверъ.

10-й февр. 872 Скендер-Дервишооглу

Н. Б. II. А. п. 60, № 8044.

№ 130.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Суми за оржжие отъ Хасанъ Касанъ.

8) Дава № 4-то 5 лиры Т. и ще му ся прати особенъ билетъ и 5-то № дава 5 лиры Т. и нему ще ся даде особенъ билетъ.

10-й февр. 872 Хасанъ Касанъ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8045.

№ 131.

Състояние на Частенъ комитетъ.

Колко членове и орѫжие иматъ въ Бекири Кадриолу.

9) Членове имамы 10 душь
пушкы; кавале шишанета 20
за добъръ войвода 1
12-й февр. 872

Бекиръ Кадриуло.

Н. Б. II А. п. 60, № 8046.

№ 132.

Преименуване на Ч. Р. к.

Установяватъ се псевдоними за Сливенъ, Ст.-Загора и Лѣсковецъ за кореспонденция чрезъ тайната поща.

Отъ днесъ нататъкъ, ще познавате въ мѣсто градѫт Ви Сливенъ, така: Стамболлу Мееметь Ефенди.

Ески загра . . . . . Едирнели Афѫзаа

Лясковецъ . . . . . Бору Иленчинецъ.

Подъ тия имена ще зимате и давате никакъ направо, а се съ тайната Поща.

Ас. Дер. Кѫрджялѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8087.
Арх. т. I. № 41, стр. 71.

№ 133.

Търсени смѣтки отъ Ловченския комитетъ.

Смѣтка на Ив. Драсовъ и др.[1]).

Ванюва смѣтка Остаха у менъ — гр. 1054

На Марина[2]) за прѣдстав(ителство б. р.) = 253:3/4
на Т. Пет. Драсовъ за коньтъ = 208

---

[1]) Отъ пролѣтьта 1872 г.

[2]) Маринъ п. Лукановъ.

Хр. Иван. въ Търн. 1 рев. съ 200 кор.	=	360
за Търн. разноскы. К. Неик.	=	$50:^1/_2$
3 ножчета у Ангела К.(ънчевъ б. р.)	=	36
за цѣрь за коньтъ	=	5
Мойта пушка у Д. Общ.	=	312
		$1125:^1/_4$
За тър. Ан. Цоч.	=	$46\ ^1/_2$
		$1171:^3/_4$
у менъ	=	1054
тыя незнамъ[1])	=	$117\ ^3/_4$

трѣба ви да мигы дадете.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8105.

№ 134.

Смѣтка за внесени суми.

Завѣрена смѣтка върху Д. Общи отъ Тайсолъ, Дели Муратъ, Соломонъ, Решидъ Ходжа оглу, Муса Кеседжия, Дели Ибраимъ, Елесъ Джутовъ. Разпращане общи квитанции чрезъ Елесъ Джутовъ. Сумата внесена отъ В. Йонковъ.

1872. Мар. 17-ый[2])

Отъ Тайсолъ: за № 1-во л. т. 2 особенъ билетъ и за № 2 л. т. 1 особенъ билетъ.

Отъ Дели Муратъ: за 189 гр. общій билетъ

Отъ Соломонъ: за № 1-во л. т. 2 особенъ билетъ

Отъ Решидъ Ходжа-оглу:	л. т.	5
	Руска ж..	1
	л. т.	$^1/_2$
	бѣлы мед.	2
	Сванци	$1^1/_2$
	бѣло м.	$^1/_4$

за всичкы-ты тія Общій билетъ.

---

[1]) Тази сума не знае отъ де я взелъ, но похарчилъ я за работа, и я иска отъ Комитета въ Ловечъ.

[2]) На гърба на писмото Левски е отбелязалъ съ своя ржка: Получини чрѣз В. Јонкова.

Отъ Муса Кеседжія: за л. т. 1 общій билетъ

Отъ Дели Ибраима: за 126 гр. общій билетъ

Отъ Елеза Джутовъ: за № „12 л. т. 6 особенъ билетъ за № 13 л. т. 5 особ. билетъ; за № „20 минца 5 особ. билетъ. за № „4 л. т. 2 особ. билетъ, и за 77 гр. общій билетъ.

За всичкы-ты нумера, ще изпратите билети-ты чрезъ Елеза Джутовъ за гр. 3379¼ сир. три хиляди и триста и седемдесетъ и деветь и десятъ пары.

Всичкы-ты тыя нумера заедно съ пары-ты, прѣдавами на Г-на В. Јон.

Д. Общій[1])

Н. Б. Н. А. п. 62, № 8454.

№ 135.

Квитанции.

Отъ Троянския Ч. Р. к. за общи комитетски вноски.

Брой 31-й 1872, февр. 18 отъ № 16 то въ Орханието чрѣзъ Д. Пѣевъ — поща 300 или триста, отъ л. т. 105 и отъ бѣло медж. 21 гр.

Брой 20-й 1872 отъ брой 5-й въ Гложене чрезъ Василъ Ионковъ една лира турска отъ 105 гр. или сто и петь гроша.

Брой 22-й 1872, 25 мартъ отъ Ч. Б. Р. К. въ Дели Муратъ чрѣзъ Д. Общий гр. 189, сто и осемдесеть и деветъ, отъ бѣли мидж. гроша 21.

Спомени и очерки — М. Ив. Марковски
кн. I, стр. 67.
Изъ частния арх. на Троянския комитетъ.

---

[1]) При всичко че смѣтката не иде непосрѣдствено отъ Левски, помѣстваме я въ настоящия отдѣлъ като лично поета отъ него (въ духа на собствената му бележка) за която има да се отчита самъ прѣдъ Ц. к.

№ 136.

Квитанция.

Отъ комитетски членъ изъ Елесъ Джутовъ.

Б. Ц. Р. К. Българско 25, Мар. 1872
въ
Българско
Брой 77-и

Пріихме отъ Г-на подъ брй № 12-й въ Елесъ Джутовъ 6 л. тур. шесть отъ 105,630, гр. шестстотенъ и трійесть.

Пріети чрѣзъ Д. Общій.

Привременното правителство въ Бжлгария
I од. отъ В. Р. Ц. К.
(Печатъ)

Привременното Бълг. правителство

Изъ Биографията на Левски отъ Ст. Заимовъ
стр. 157, 1895 г.

№ 137.

Образецъ отъ квитанция[1])

Образецъ за Стара-Загора.

№ 24
Брой 43-й
1872. 4, Апр.
Отъ Ч. Б. Р. К.

или отъ №ро, еди въ еди де си
Чрѣзъ Пощата еди коя си има еди кое №ро и отъ кое мѣсто гр. 500 петсто. отъ лири т. 104 и пр.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8053.

---

[1]) На всѣки Ч. к. се изпраща кочанъ отъ квитанции. Първата квитанция отъ начало на кочана Левски е попълвалъ самъ за образецъ. Това той отбелязва подробно въ препроводителнитѣ си писма.

№ 138.

Образецъ отъ квитанция.

Посочватъ се на касиера на Ч. к. конкретно всички подробности, които трѣбва да съдържа една квитанция за внесени суми отъ всѣки отдѣленъ членъ на Комитета.

Ц. Б. Р. К. № 15 Българія 4, Апр. 1872
въ
Българско
Брой 43-и

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К. въ Едирнели Афѫзаа гр. 500. петстотенъ, отъ лири т. 104 и пр. пріети чрѣзъ Пощата еди кой си, и отъ де! или чрѣзъ № еди кое си и отъ де!

Н. Б. II. А. п. 60, № 8054

№ 139.

Отбелязани имена на дейци.

Въ Касапъ Маала и въ Твърдица.

Маню Стояновъ касапъ
маала драгойчіо

въ твърдица
пріятелъ

Стоянъ Стоювъ кираджи.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8119.

№ 140.

Мѣсто за преминаване Дунава.

Тепекюй отсамъ и до Корабия отвъдъ.

Пременуване Дуна.(ва) подъ тепе-кюй(?) Българска старана $^{1}/_{4}$ чясъ отъ влашка подъ село Корабія 2 чяса.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8086.

№ 141.

Бележникъ за смѣтки.

I.

Разноски по отдѣлни работници.

давамъ на работ.

42 на Стоянъ войво.
21 на кираджията
162 кога докараха конети
619 на В. Јон.
276:20 на Д. поща
105 на Д. и Стояна
624 на В. Јон. и Са. Мл.
262: на С. М.
291: на Д. Общ.
282: на Д. Общ.
167: на Д. Общ. за панта. (лони)
210: на В. Тетевеницат
21: на Д. Об.
24: на Д. Об.
126: на Д. Об.
25:20 на Д. об. за бели гащи
65: Пжтни на трима
6: чура. на Д. Об.
45:20 В. Јон.
38: А. К. за Панта. (лони)

3313:20
125: за тра. Пощаджи два пж.
296: Д. об. вехти
40: за Поща илен.
17:20 Поща сюлю.
54: Поща тракійс.

3846:

II.

За конь.

конски отсвенъ ематъ

10
10: цяр
5: илар
54: такжм
7 торби

86
130 такжм
16: кован.
105 едно място и Пла за 35 дена
9: кован.
12 кованъ.

358:

III.

Дневни разходи въ скривалища.

кжшни дето жи-веят потайно

50
105
9:$\frac{1}{2}$
2:30
9:20
8:20 шикер
5: шикер
2: шикер
10: пастар.(ма)
2: шикер.

204:10
91:

295:10

IV.

За тайни кжщи наемъ.

за осигуряваніе кжщж тайни

260:

260
60
104

424:

V.

За облекло.

мои за дрехи

167:
21: фесъ
25:20 за гащи
6: чура(пи)
103:20 ризи
4:
10:
207:20 шуба и панта
70: анте. фла. шаяч.

614:20
2:20 гребен
:30 котiя
вехто 70: обувки
12 карпени обув.
4 пране

703:30

VI.

Комитетски, за военна подготовка.

Общи.

3150: за хата
210: за револ.
34 изгубини
200 шишине
9:20 тескере
4: цици за пуш.
5: книги за писа.
4:25 сингеръ, ключъ на Пуш.
16: книги бели
3: пликове
32:10 сечми, курш. барутъ

3668:15
15: терза за барутъ
2: бели книги
11: тескере
2:20 бели книги
115: за тескере и раз. до оря. и да са вжрни
17:20 за паспор.
25: поща до сюм.
40: въ оря. қаик-парѩсѫ

3896:15

VII.

За цървове.

за лѣкове

2:20
2:20

5:

VIII.

Специални разходи при пжтуване.

по Кулити щеш ни щеш за кааве

5:
3:20
5: приводачъ
5: приводачъ
2:20 приводачъ
2: кааве

23:

IX.

Отъ попъ Кръстю и др. (приходъ)

Прiимамъ отъ касiеринатъ 630
728[1])
Отъ В. Јон. и С. М. 427
отъ А. Кж. 309

2094

Прiимамъ отъ Пощ. Д. Пее. 3243:

5337:

Земамъ отъ нѣколко мѣста направо 6306:

11643:

---

[1]) Отъ попъ Кръстю.

X.
Обща сума.
На работ.
3846:

XI.
Обща сума.
Конски отсвенъ ематъ
358

XII.
Обща сума.
Кѫшни дето сѫмъ живялъ
995:10

XIII.
Обща сума.
кирія за тайни кѫщи
494

XIV.
Обща сума.
Мой за дрехи
703:30

XV.
Обща сума.
За общи работи
3896:15

XVI.
Обща сума.
лѣкове
5

XVII.
Обща сума.
По Кулити каaве парѫсѫ и приводачъ парѫсѫ
23

XVIII.
Сборъ на всички разходни точки.

	3846
	358
	295:10
	424:
	703:30
	3896:15
	5:
	23:
	9551:15
въ едно денонощіе разноски	848:10 мои, кога съ трима, съ двама конници. съ конятъ и чiовѣкатъ
	10399:25

XIX.

Конкретни пера по единъ разходъ.

разноски кога съ трима, кога съ двама твѫрде малко дни сѫмъ билъ сами. въ едно денонощіе съ конѭтъ 1871, отъ 25 Ное. до 7, Маія

104
15
66
30
38:90
58:90
21:20
38:10
54:20
18:10
65:
100:
42:10
86:
58;
50:

848:10

XX.

Монети въ наличность.

	105
	81
	105
	840
	8505
	52:20
$81:\frac{1}{2}$ Л. Т. гр. 105 тур. гр.	8557:20
1 руска	94:
3 руски цван.	9:
14 минца отъ 54, гр.	756:
4 мин. проби[1]) $53\frac{1}{2}$ гр.	214:
9 напо. от. 91 гр.	819:
2 ингилишко отъ 115 гр.	230:
2 руск. цван. по 3 гр.	6
	10685:20

[1]) пробити

Б. Н. II. A. п. 60, № 1816.

№ 142.

Два адреса.

Псевдоними: Драгомирчу и Драгню Костовъ.

I.

Адреси за мене. Драгомирчу.

Г-нъ Д. Хр. Поповъ за В. Л-скій[1]) въ Т. Магорел.

II.

Други Г-ну Христю Ивановъ Книговезецъ въ Търново. Така: Пріятелю! Споредъ надписатъ на Притвореното мола Ви дайтего на пощата.

Името ми ще бжде: Драгню Костовъ въ Кжзжнлжкъ.[2])

Н. Б. II. Б. п. 102, № 30. Арх. К. Цанковъ.
Мн. Сб. кн. XVI и XVII, № 23, стр. 780.

№ 143.

Псевдонимни адреси.

Псевдоними на Хр. Ивановъ и Д. Общи. Хр. Ивановъ членъ на Ц. комитетъ.

Ключъ, на Прійначенити Имена на работниците Въ Ц-тъ К-тъ.

Въ Годината и денатъ, отъ когато сж постжпили }

Година. Мес. Денъ.

Христю Ивановъ Книговезецъ, Ловчялія, заменява са — съ Дели Христемага,
Димитръ Общій — Селимъ Муратооглу
Ангелъ Кжнчевъ рушч. (уклия)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8128.

---

[1]) В. Л-скій е зачеркнато.

[2]) Сравни К. Цанковъ, — Отдѣленъ отпечатъкъ № 23, стр. 30. Отпечатани сж подъ единъ нумеръ съ още две записки (Вж. отд. I, № № 64 и 65).

№ 144.

Знакъ.

Предназначенъ за Ячо Цанковъ, секретарь на Ц. к. въ Букурещъ.

Знакатміе долоподписаниятъ:[1])

В. Левскій.

Н. Б. II. Б. п. 102, № 25.
Арх. К. Цанковъ.

№ 145.

Знакъ и парола.

Знакатъми за Ячу Цанковъ:[2])

отъ насъ Пратеникъ съ знакъ тоѭ: С. Ч. Р. О. на което тряба да му са отговори: Свобода Чрѣзъ революція обща. приносящія тогава ще каже и отзива: истина на сяко мѣсто дето живее Българинатъ.[3])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8057.

№ 146.

Листъ за смѣтка.

Отдѣлни пера по пѫтуването на Левски до Букурещъ 1872 г.

2924:15 у Кара.(велова б. р.)[4])
отъ хаарчя 608:22 за общи рабо.

---

[1]) Вж. факсимиле въ края на тома.

[2]) Вж. факсимиле въ края на тома.

[3]) На гърба на листа стои бележка съ рѫката на Кириякъ (Ячо) Цанковъ: Знакатъ въ писмата на Б. Р. Ц. К. до В. Львски ще бѫде за сега, до когато са не улови неговата тайность, долниятъ: (единъ рѫкописенъ инициялъ *т* съ извъртяна линия отъ долу). Като упалномощенъ подтвърдявамъ (подп.) К. Цанковъ.

[4]) Писано въ печатницата на Каравеловъ, на гърба на единъ печатарски листъ (коректура на шпалта), върху лицето на който стои рѫкописния текстъ на Устава на Ц. Р. комитетъ съ окончателни поправки отъ рѫката на Л. Каравеловъ, върху рѫкописъ, още неустановенъ, чий може да бѫде. Подъ смѣтката стои ключъ въ цифри—шифъръ отъ рѫката на Левски. (Вж. факсимиле въ края на тома).

мои разноски	182:30	за обликло	
отъ велигденъ до Јун. 1	26:	за пране	
отъ велигденъ до Јн. 1-ый	204:	за едени плаща на Ка-	
Плащамъ на Данаила	540:	за пушката (раве.(лова)	
на испадналъ Патрио.(отъ б. р.)	96:	отъ когото виждахъ го-	
взаимъ на наши:	10:32	ляма полза.	
взаимъ на Пандур.(ски?)	3:20		
отъ като минахъ Дунаватъ, за вапоръ и жилезница	31:4		
за квартира	20:23	отъ като минахъ дуна. до въ Буку.	
отъ като минахъ дун. до Букур.	20:	за едини отъ 10 Апр. до 16.	
отъ 11 Апр. до Ју. 1	364:	питіе и каруцни разноски за нужда.	
	5031:10	сумма	
мой	182:30	разноски за двѣ ризи горни и двѣ, долни, два чивта бели гащи, четири чивта чорапи ботуши	
	5214:1		

Н. Б. II. А. п. 60, № 8108.

№ 147.

Шифръ.

Азбука съ цифри въ низходящъ редъ.

99	98	97	96	95	94	93	92	91
а	б	в	г	д	е	ж	з	и
90	89	88	87	86	85	84	83	82
к	л	м	н	о	п	р	с	т
81	80	79	78	77	76	75	74	73
	ф	х	ц	ч	ш	щ	ъ	ь
72	71	70	69[1])					
ѣ	ю	я	ж					

Н. Б. II. А. п. 60, № 8108.

[1]) Писанъ на гърба на листа, на който стои ржкописътъ на Устава (ср. бележка къмъ № 146). Тази азбука е ключъ на цифрения шифъръ, съ който Левски си е служилъ.

№ 148.

Шифръ и лозинка.[1])

Специално за Влашко.

Писменно съ циври отъ $\frac{3}{а}$[2])

Лозинка

Т(урно б. р.) Мог(урели б. р.)

Т. и А. С.

одзивъ

Богъ напредъ.

трите Букви значятъ: ти и ас сме сжщите.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8092.
Арх. т. I, № 8, стр. 32.

№ 149.

Разписка за изтеглена сума.

Взети пари отъ касиера на Ц. к. въ Букурещъ.

Бае Каравеловъ!

Приймамъ отъ Бай Ценова гр. вехти 590, или петстотинъ и деведесетъ.

В. Л-скій.

Букурещъ
872. Јун. 16:

Н. Б. II. А. п. 55, № 7320.
Арх. Д. Ценовичъ.

---

[1]) Ситна записчица.

[2]) Ключъ за цифрена азбука, като се почне отъ 3-а, 4-б, 5-в и пр.

№ 150.

Листъ за смѣтки.

Комитетски постѫпления.

Чрѣзъ В. Јонко.	общи	чясни	
110	1152	105	
105	722:35	525	отъ
105	122:20	105	ржциписни
105	77:	105	белети
105	126:	105	
535	105:	105	6306
	189:	210	
	369:	270	
	48:	525	
	93:	630	
	105:	210	
	297:	105	
	551:	210	
	1180:	100	
	463:	100	
	210:	100	
	210:	100	
	210:	50	
	210:	54	
	1630:20	100	
	8043:30	210	
		210	
		105	
		315	
		105	
		210	
		105	
		105	
		157:20	
		400	
		300	
		182	
		91	
		210	
		432	
		525	
		525	
		525	
		525	
		525	
		9576:20	

Сичкити

24456:15 давамъ
белети[1])

1872 отъ Яннуа. 25 до 1. вій Юлія
Приймамъ въ билети, и на право менъ донесени.[2]

Н. Б. II. А. п. 60, № 8125.

№ 151.

Смѣтка презъ време пребиваването на Левски въ Влашко.

I.

Общи и лични разноски.

540 пушка отъ одзадъ дето са пълни бесъ куршуми.
774 пушка отъ одзадъ дето са пълни съ куршуми 100 и раковитей (?)
124 пушка белгийска съ единъ оганъ: съ баюнетъ
434 Сабія
540 два дългогледа
62 компасъ
66:28 цинкали[3]) и писалка
463:22 за законатъ бели книги, и червени корици, фигурити[4]) и книга за белети.

---

[1]) Горната часть на листчето хартия, отъ дето иде тази смѣтка, е скъсана презъ последнитѣ два реда, въ които се чете написано съ ръката на Левски:... Данаила чи ассъмъ билъ шарлатанинъ. Това е въ свързка съ преписката между Дан. Хр. Поповъ отъ Т.-Могурели и братъ му Анастасъ отъ Плѣвенъ, който клеветѣше Левски. Относително цифритѣ върху листа трѣбва да се предположи, че Апостолътъ е провѣрявалъ смѣткитѣ по всички квитанции, които е издавалъ срещу получени суми.

[2]) Тази бележка стои на обратната страница на листа.

[3]) Цианкали (отрова). Както е известно, Левски носѣше отрова при себе си, запазена въ специална муска, съ цель, да тури бързо край на живота си, въ случай че бъде хванатъ.

[4]) Хартия за отпечатване уставътъ. Последниятъ носи червени корици — дебела плътна хартия, и върху задния листъ отвънка—образа на бунтовникъ съ сабя, стъпкалъ полумесеца подъ крака.

256:	за вехтіятъ и новіятъ печятъ.
44:	на двѣ жени за пренасяніе нещата.
96:	за военни правила сржбски
9:	за истриваніе пушка която опитвахъ и я не купихъ
33	книги за окржжни писма, и книги за Ц. К.
1480:	за Букви на печятницата съ които ще са печятатъ само наши работи.
652:	за вѣсници Сво. (Свобода б. р.)
18:	копіе мастило[1])
175:	мой за ризи бели гащи, ботуши и врьтовеска
10:5	мой за подкжрпованіе обувките ми.
96:	мой за балтонъ.
60:5	за вапоръ
65:	за каруци отъ скелята до градатъ и отъ градатъ до скелята
27:4	за желѣзница
21:	Ятакъ парасж[2])
96:	на испадналъ родолюбецъ: който ни е подпомагалъ парично нѣколко пжти.
10:	на другъ народенъ испадналъ.
20:32	милостиня вжнкжшна
36:	за пране мой
6209:16	сума извжнъ разноскити за едени
375	за едени отъ 1 Апр. до 1 юлія отсвѣнъ велегденскити разноски.
84	за три дни по великден и въ денжтъ на Св. Кирила и Мет. и още единъ веселіе коги замина Лясковскія Предс.
89	извжнъ сичкитѣ разноски, дребни разнос. и почерпованіе съ пріятели.
6757:30	
96	за шжвъ на формата
6853:30	сичката сума похарчено въ влашко отъ л. тур. 62 гр.

[1]) копирно мастило.

[2]) за легло въ ханъ или хотелъ.

II.[1])

Отбелязани монети въ харчъ и загубата отъ размѣната имъ.

Турски пари похарчовамъ

въ влашко

турски		влашки
отъ л. тур. 104 гр.	11495:30	6853:30
за 13, Лис. Своб. изваж.	1560	
	2935 пагубата по 1 гр. на лир. измежду които пари имаше и бели мид. и сяка мид. губи по двайсят пари	146:20
		10082:10

Н. Б. II. А. п. 60, № 8113.

№ 152.

Писмена клетва на Левски.[2])

Приема възложенитѣ му длъжности, отговаря по Устава и кълне се предъ отечеството.

Долуподписаниятъ, като приемамъ всичкитѣ длъжности, които ми се налагатъ чрѣзъ упълномощието ми, дадено отъ Ц. Б. Р. К., и съмъ въ отговорность на своитѣ дѣйствия, съгласявамъ се въ всичко и съ дѣйствията на другитѣ членове на Ц. К., които ще разпореджтъ помежду си длъжноститѣ по способностьта на всѣкиго по обстоятелствата. Сжщиятъ отговарямъ за дѣйствията си по уставътъ прѣдъ другитѣ членове на Ц. К. и се заклевамъ прѣдъ нашето Отечество България, че ще слѣдвамъ точно длъжностьта си.

16 28 Юний 1872 година.

В. Левский

Н. Б. II. Б, п. 102, Арх. К. Цанковъ.
М. Сб. кн. XVI и XVII; стр. 6 въ предговора отъ отдѣлния отпечатъкъ.

---

[1]) На гърба на листа.

[2]) Четена предъ членоветѣ на Ц. к. въ Букурещъ и депозирана тамъ.

№ 153.

Псевдоними.

Около Ловечъ.

врачешъ Лезо оглу
Лажане Мехмедола
Елешница Кара ибо
Монилтъ елешъ шехъ
Муратъ видинли

Н. Б. II. А. п. 60, № 8118.

№ 154.

Смѣтка съ печатницата.

Колко устави и квитанции е зелъ отъ Ц. к. и колко оставатъ.

въ Кжзжнлжкъ
доку Мирчувъ касапъ[1])

Зимамъ
чясни 520 коли по 8, билетя
Цен.(трални)[2]) 204 коли по 8,
беле.
Устави 500

оставатъ въ Ком. Буку. чяс
билети 521 №-ра Цен. 29 коли
по 8 белетя устави 899

Н. Б. II. А. п. 60, № 8126.

---

[1]) Адресъ на гърба на листа.
[2]) Общи.

№ 155.

Пълномощно съ по-широки права.

Натоварва Хр. Ивановъ Книговезеца да контролира следнитѣ частни комитети и мѣстни организатори: Асланоолу Асланъ, Бору Иленченецъ, Петко Паровъ, Вичо Севлиевецъ, Кючюкъ Мехмедъ Търновалѫ и Х. Бекираа Стамболу. Особени препорѫки за личностьта и обозначение на главнитѣ му функции.

Б. Р. Ц. К.

въ Б.

Мѣсецъ юлія 25 1872.

Упълномощіе

Носящіять това писмо подъ името новъ книговѣзецъ..[1]) което имѣ споредъ обстоятелствата ще го изменява, като предварително да яви за това. Това лице отъ 62-ра г.[2]) до сега между своѭтъ си частенъ интересъ, занимавалъ са е и въ народни работи отъ колкото са го вече допущали силите, и тія му работи го припорѫчватъ за вѣренъ, решителенъ и постояненъ. Слѣдователно и отъ сега нататъкъ упълномощава се до извѣстно врѣме да работи за освобожденіето на милото ни отѣчество Българія, съ сѣки българинъ, който желае да постѫпи въ народното дѣло по предѣлите на уставатъ. Асланоолу Асланъ, Бору Иленчинецъ, Петко Паровъ, Вичо Севліевецъ, Кючюкъ Мехмедъ Търновалѫ и Х. Бекираа Стамбоолу, да пребира работите имъ, които имъ са порѫчали отъ Ц. К. да вършатъ, да наглѣдва дѣлата имъ, отъ врѣме да дава смѣтка въ ц. к. за сичките станали добри и не добри работи.

Въ това лице, като има пѫлно довѣріе ц. комитетъ, за това и приканва сѣкиго родолюбивъ българинъ да даде мнѣніето си предъ рѣченото лице относително за народната ни цѣль, че ако той не е въ състояніе да докаже на нѣкакви предложенія, то той секога покоренъ да са допитва отъ ц. комитетъ, за което не разбира, || на сѫщото лице ще са даватъ и паритѣ за въ цетралнія комитетъ отъ реченитѣ частни комитети.

Асланъ Дервишооглу Кѫрджѫлѫ.

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски. Кн. I, № 88, стр. 305.

---

[1]) Самото име на Книговезеца е изрѣзано. Навѣрно това е станало после отъ притежателя за предпазване.

[2]) Хр. Ивановъ Книговезецътъ бѣше членъ на първата Легия въ 1862 год. въ Бѣлградъ при Раковски.

№ 156.

Смѣтки и бележки.

I.

За кѫщата на Н. Сирковъ въ Ловечъ.

1872 разноски за едини, и пране въ тайната кѫща дето живеѭ

Агустъ 3 въ Алилаа Силевли гр. 54

II.

Лични.

Мои разнос.

1:20 вакса
2: скорбялѫ
3: копчита за джилетката ми

III.

Пѫтни отъ Орѣхово до Ловечъ и други.

Разноски отъ 1-й юлія 1872

гр.
25: отъ Оряово до Ловечъ съ още единъ другаръ съ конятъ заед.
3: за книги
6: за книги
15: за менгими малко за Пушката
15: за кѫмѫ

IV.

Пощенски.

Пощенски разноски Сюлюманооглу Доудовата поща гр. 45 отъ Дервшоглу мее. Кѫрд. до Сюлюманооглу Даудъ

V.

Пѫтни.

коня съ единъ чіовѣкъ Авг. 26 гр. 8
Калугерову

VI.

Означени вноски въ монети отъ Каранъ (Рустемъ).

франга жълта	1,	гр.	91
минца три	3	гр.	162
бели миджиди		гр.	63
и други пари разни		гр.	8
			314

(навѣрно: дадени отъ . . . б. р.) Каранъ (рустемъ)

VII.

Нумера на комит. тайна полиция, която лъже.

1872 юлія 20 — На Първо №-р и 2-ро въ Алилаа Силевли на Гайната Полиция отридене да земамъ коне || народни пари се ме лжжяха || два коня съ кирія и разноски за шесть деня сичко гр. 107[1])

VIII.

Скица на редъ задачи (планове) за изпълнение.

Центъръ за споразумяваніе![2]) За отношеніето на Д. Общи.[3]) Тайни бележки съ воеводата и председательтъ.[4]) Пари за пушки и събирането имъ на едно мѣсто.[5]) Лъжи не трѣба[6])

---

[1]) Следва смѣтка за Асланоолу Асланъ № 1, во въ- и за Алилаа Селевли № 1, во въ- за да убиятъ Величка ефенди гр. . . . (не се чете) — цѣлото е зачеркнато.

[2]) Зачелки отъ мисъль за окржжни центрове. Отнася се до лѣтото 1872 год. Мжчно четливо, почти заличено. Писано съ моливъ—както цѣлия листъ.

[3]) Първитѣ признаци на вироглавство отъ страна на Д. Общи — поне по-осезателно — спадатъ презъ лѣтото 1872 год.

[4]) Всѣки окржгъ се предполагаше да има воевода. Съ него и съ окржжния председатель трѣбваше Левски да се сношава тайно, като шефъ на Временното правителство.

[5]) за окржга. Досега тия пари събираше само Левски.

[6]) Знакъ, че Д. Общи събиралъ пари за пушки, разточителств/валъ и отказва да даде смѣтка на Левски.

IX.

Поканителна записка.

Бай Димитре!

Трѣбаши да додишъ, за да слушашъ съ ушити си за какво питамъ и харата какво ми отговарять: но вѣче си болѣнъ и ако не можешъ до, за на горе додето ще ида, то да са знае дето си, та като се завърнѫ въ Бочукооглу да бѫдешь и ти тамъ, та да са расправатъ работите Ви, та да вършите както трѣба зананапредъ.

А. Дер. Кѫр.[1])

X.

Препорѫчителна записка.

Приятелю Стефане!

Забележете на приносящіа който познавате като народни хора въ Хаскіой за да са отправа направо до ніхъ

Димитроолу Ованезъ ефенди

въ Калпак(лѫ) Мах(але) Бр. Ад. Веліаа.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8058.

№ 157.

Приходи.

Вноски отъ трима членове на частенъ комитетъ.

Въ Дервишооглу меемет Кѫрджѫлѫ

Сем. П	210
Мар. Ма.	91
Василъ П.	182
събрани	483

Н. Б. II. А. п. 60, № 8121.

---

[1]) Черновка отъ отправено писмо. (Вж. № 81, стр. 143, отд. !).

[2]) Писано съ преправенъ почеркъ и съ мастило. (Вж. писмо № 82 стр. 144, отд. I).

№ 158.

Разписка.

Сава Младеновъ и Василъ Йонковъ удостовѣряватъ, че сѫ прибрали сума отъ Сливенския Ч. к.

№ 16.

Пріехмы отъ Сливнѣския Ч. Б. Р. К. 371.10 триста и сѣдѣмдесеть и единъ и десѣтъ пари.

С. М. и В. Јонковъ.

1872 7/врій 27.

Н. Б. П. А. п. 68, № 9129.

№ 159.

Смѣтка на пжть.

Разноски въ Враца.

На Д. Поща за гащи и обувки		гр. 76:10
въ враца съ двама души и единъ конъ		
за двѣ денонощія		гр. 35
и ситни разнос.		гр. 4
на дяда	гр. 3	
на момчето	гр. 1 ½	
наши	14:12	
	19	
на три заеде(не)	6	
	25:	
отъ дяда Попъ	23:20	

Н. Б. П. А. п. 60, № 8124.

№ 160.

Забелязанъ комитетски деецъ.

Име на лице отъ Галешникъ — зап. Македония.

особни Белѣшки
за чисти [1])
близо Охрида отсамъ шесъ сахата
Галешникъ
82 99 87
84
96 91 90
80 [2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8124.

№ 161.

Дадено пълномощно на лице.

Мито Цвѣтковъ отъ Враца е натоваренъ да уреди прехождане презъ Дунавъ въ Ломъ и Орѣхово.

№ 3

Упълномощение.

16 Септемврия 1872

За въ Авраамачю Часовниковъ Така:

Носящия това писмо Митю Цвѣтковъ упълномощява са за въ Ломъ и въ Орѣхово, да направи съ съгласието на рѣченитѣ мѣста: по-лесенъ пѫть и по-сигурно за споразумѣния съ Ц-тъ К-тъ и съ другитѣ мѣста на окрѫжието имъ; и да нагледва въ селото отъ дѣто е рѣчения Митю чрѣзъ дѣто пакъ ще зема и да дава за всичко до извѣстно време.

Изъ Археологически и исторически изследвания — Д-ръ В. Беронъ, стр. 312, 1886 г..

---

[1]) Приятели на революционната идея.
[2]) Всички цифри означаватъ име на лице по шифъръ.

№ 162.

Бележки.

По пжть презъ Т.-Пазарджикъ, Ст.-Загора и Сливенъ.

(Т.-) Пазар. (джикъ б. р.)

Пріимамъ 12 коли по 8 билета централни отъ № 109

25-ый 8-врія 872

оставямъ въ Едирнели Афжзаа коли централ. 10 отъ № 205

1872 Ное. 6

въ Стамболіу Мехметъ Ефенди Бил. Цен. отъ № 285

1872 Ное. 9

Н. Б. II. А. п. 60, № 8074.

№ 163.

Квитанция.

Приета сума отъ Сливенъ следъ завръщане отъ Котелъ. Отъ тази квитанция имаме запазена контра-разписка—кочанъ, изпълнена сжщо отъ Левски.

№ 102 Месѣцъ Ное. 14-й 1872
№ 8 б

Ц. Б. Р. К.

въ

Бжлгарія

Бжлгарія

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К въ Стамболлу Мехметъ Ефенди гр. 1560 или хиляда и петстотенъ и шейсетъ отъ л. ту. гр. 104 сто и четири.

чрезъ касиеринатъ

Български Революционни
Централенъ комитетъ
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8079.

№ 164.

Квитанция.

Образецъ квитанция отъ кочанъ.

№ 101-й

55 Месѣцъ 187..

Ц. Б. Р. К.

въ

Бжлгарія

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К. въ или Юдачооглу Селиникли гр. 416 четри стотенъ и шестнайсеть отъ Л. Тур. четри отъ 104 гро.

чрезъ Х. Асанаа[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8081.

№ 165.

Пълномощно за окржженъ организаторъ

На Таню Стояновъ съ граници: Джумайско, Османъ-Пазарско, Провадийско, Добричско. Котленско и пр., подъ ведомството на Сливенския Рев. окржгъ. Особна препоржка предъ съчувственици. Подробно обозначение на функциитѣ.

1872. Ноем. 15-ий.

Упълномощіе.

Носящіять това писмо подъ името Кадиръ Афжзъ (Т. Стояновъ) което имѣ той споредъ обстоятелствата може да си го изменява, като предварително яви за това въ Окржжниятъ Центръ, подъ дето и зависи (ще зема и дава) за сичко || сжщото лице припоржчва са отъ нѣколко мѣста (Ч. К-ти), за искренъ- деятеленъ- и постоянъ работникъ, въ свѣтата ни народна цѣль, която са отнася за освобожденіето на милото ни Отѣчество Българія. Слѣдователно, това лице като има отъ нѣколко мѣста припоржчителни писма за работникъ, за

[1]) Гази квитанция, попълнена отъ Левски като образецъ, е кочанъ; личната не притежаваме.

това и дава му са това упълномощіе, да действува по мѣстата: Джумайско, Османь-Пазарско, Провадійско, Аджиоллу-Пазарджиско, и въ околността Котленска като: Медвенъ, Градецъ, Жеравна и пр. т. е. да съставя чястни револ(юционни.) Комитети, по наредбата на уставатъ, и отъ които мѣста ще зема на двама души подъ белѣжка имената: Председателови, и отъ по първите имъ юнаци единъ, който тряба да са забелѣжятъ въ Окрѫжніятъ центръ, правото и промененото имъ имѣ на Председателятъ, и на попървіятъ юнакъ. На упьлномощното лице като са дава пълно довѣріе въ работата му, затова преканва се секи отъ реченитѣ мѣста да уважява приказанията нѣгови, || и сичко какво са е зело и дало съ това упълномощно лице ще се явява писменно въ Окрѫжніятъ Центръ, отъ дето пѫкъ ще са предава смѣтка отъ времѣ на времѣ въ Ц-тъ К-тъ за сичките дѣйствія които спадатъ подъ Окружніятъ Центръ. Упълномошното лице, ще Ви разясни за сичко какъ тряба да са работи, и писменните споразуменія подъ какви белѣжки тряба да ставатъ, щото неприятелятъ нищо да не може да разбере, ако би му паднало нѣщо въ рѫце. Ц-тъ Комитетъ съ сичките реченни мѣста ще зема и дава чрѣзъ Окружніятъ Центръ за сичко, слѣдователно и сѣки единъ, за каквото и да иска да се отнесе до Централніятъ Революционній К-тъ, нѣка се отнисе чрѣзъ Окружніятъ Центръ Стамболлу Мехмедъ Ефенди.[1])

Асланъ Дервишооглу Кѫрджялѫ.

1872. Дек. 20й №-ръ 4-й за Ивана Муратооглу Афѫзаа въ Тулчянско окружіе.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8080.
Ар. т. I, № 42, стр. 71.

[1]) Сливенъ.

[2]) По-късна бележка на Левски. Навѣрно сѫщото пълномощно е дадено и на друго лице. Отбелязани сѫ датата на даването, името (псевдонима) на лицето и мѣстоназначението му за работа.

№ 166.

Бележки и смѣтки.[1])

I.

Разходи за конь.

Конски раз. извънъ ематъ

Кованъ двата крака	6:10
каяръ четиртя крака	6:
Кованъ	12:
единъ конъ каяръ, а другиятъ	24:10
Кованъ изново единъ	12
каяръ	6
чисало, гребенъ, и гебре	5:30
гемъ, юлари два, и два колани, и терликъ	62:10
	110:10

II.

Чорбаджии въ Н.-Загора (шифръ).

въ н. заго. (Нова-Загора б. р.)
Съмнителни бога,(таши б. р.) и първен.(ци)
х. 968683. 838999978677 [2])
х. 9987958687, х. 8891829497 [3])
х. 95918891829984, х. 859487779497 [4])
8286958684999091. х. 90839497 [5])
х. 34918382869558684 х. 988687778697 [6])
929989184 х. 91897197 [7])
8382998881 х. 976989770497 [8])

---

[1]) Навѣрно, отбелязването върху листа е почнато на обратенъ отъ Сливенъ пжть къмъ Ново-Загорско и допълненъ постепенно, или доизкаранъ на паметь следъ пристигане въ Ловечъ.

[2]) Дешифрирани по ключъ инв. № 8108: Хаджи Госп(одинъ б. р.) Славовъ.

[3]) х. Андонъ х. Митевъ.

[4]) х. Димитъръ х. Пенчевъ.

[5]) Тодораки х. Коевъ.

[6]) х. Ристодоръ х. Бончовъ.

[7]) Зафиръ х. Илювъ.

[8]) Стаму х. Вълчевъ.

III.

За купуване леворверъ.

земамъ 3, напалеона гр. 273 за Леворверъ на Дяда х. Ма.(карий б. р.)

IV.

Лични разходи.

мой	
за подкжрпованіе обувкитеми	10
гребен	3

V.

Изпратени две писма.

Писмо до Стамболлу Мех. Ефен. №-р 46

Писмо до Едирнели Афжзаа №-р 47

VI.

Отбелязани отъ Карлово: три телеграми, поща за Тракия и поща за София.

въ Кар.(лово б. р.) на испадналъ нашъ И. С.	110
на Тракій. поща	20:$^1/_2$
телеграма пла. три.	61:$^1/_2$
на Тракій. поща	40
на Тракій. поща за Софія	104
	336
за тескерета двѣ	
кифиллимета двѣ	24

VII.

Поща за Търново (12. XII) и две тескерета.

на пощата за Тър.(во б. р.) 12. Дек.	45$^1/_2$
за тескерета двѣ	25
пагуба отъ желтици	6

VIII.

Помощь на арестуванитѣ Ловченци.

на 18 Дек. 1872, на Ловченскити затворници[1])
въ Софія, за двама души 200

IX.

Подробенъ маршрутъ отъ последното пѫтуване на Левски отъ Ловечъ, Троянъ, Карлово, Т.-Пазарджикъ, Панагюрище, Копривщица, Пловдивъ, Хасково до Сливенъ — Котелъ и обратно презъ Пазарджикъ.

въ Кар.(лово б. р.) разноски за кон. и мене	32:
Пазар.(джикъ б. р.) дребни раз.	30:
Панаг.(юрище б. р.) за кон. и мене и дребни дру.	28:
Копр.(ивщица б. р.) за кон. и мене	29 ½
Стрел.(ча б. р.) съ конятъ заедно	18:
Плов.(дивъ б. р.) дребни и конъ	23:
ени-маале	8: ½
аскюю съ конятъ и дребни	37:
Чар. (Чирпанъ б. р.) съ конятъ и дребни	12:
Ес. заа. (Ст.-Загора б. р.) съ конятъ и дребни	28:30
Ени заа. (Нов-Загора б. р.) дребни	17:
Сливенъ съ двама конни. и дреб.	19:½
Ичеря	17:10
Коте.(лъ) дребни	5:15
	309:25
Слив.(енъ) съ коне и дребни	16:
Ени заа. съ коне и дребни	18:
Ески заа дребни	8:
Чарпанъ съ коне двама	17:30
Пловд. дребни	12
Пазард. дребн.	19
	400:15

отъ първи Дек. до 25-й съ още единъ конник 302
спирамса въ една тайна кѫщѫ отъ 10 Дек.

Н. Б. II. А. п. 60. № 8111.

---

[1]) Сумата трѣбва да е пратена изъ Ловечъ.

№ 167.

Адреси и лица.

Бележка за пощата (пощалиона). Въ Ст.-Загора трѣбва да знае К. (Колю Ганчевъ).

Едирнели Афжзаа. Въ Заара е Г-нъ К. за когото Ви казахъ въ Сливенъ като бѣхъ.

Отъ днесъ ще глѣдате назначената Ви Адреса, а отъ долу грѫдѫтъ, ще са пиши различно.

Пощата тряба да познава мястото, инакъ не!

Ас. Дер. Кжрджялж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8085.
Арх. т. I, № 43, стр. 72.

№ 168.

Квитанции.

I.

На Ст.-Загора и Орханийско.

№ 103-й
Месѣцъ Ное. 20-й 1872
19 Ц. Б. Р. К.
въ
Бжлгарія

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К. въ едернели
Афжзаа гр. 1206 или |
хиляда и двѣста и шесть отъ
напалеона гр. 91 девѣде-
сетъ и единъ

Чрезъ Касіератъ

II.

№ 104-и

Месѣцъ Ное. 28 1872

Ц. Б. Р. К.

въ

Бжлгарія

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К. въ Юдачооглу Селиникли гр. 1280 или хиляда и двѣста и осамдесет отъ Л. Ту. 104 сто и четири

Чрезъ Касіера х. Асанаа.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8081б

№ 169.

Оплакване на Левски.[1])

На 27 януарий 1873 год. Левски се оплаква въ затвора въ София предъ троица другари, единъ отъ които запазва думитѣ му. Само 20 заптии го пазили отъ Ловечъ до Търново и до София и никой не излѣзалъ да го спаси. Българскиятъ народъ спѣлъ още. Предаденъ отъ Ловченецъ. Той пръсналъ турцитѣ, които го окржжили, но тѣ стреляли и го ранили.

Ахъ Бжлгарио, Бжлгарио! защо си толкози заспала! Събудисе, събуди отъ дълбокия сънь! Стига вече, 5 вѣка близо! Азъ сиромаха, уловенъ отъ ловчанецъ предатель, въ село Къкрена на хана на края, уловенъ отъ 20 души заптиета и нѣколко души бжлгарски изроди. Съ мене си имахъ двама братія вѣрни мои другари решителни и тий мене не оставиха. Отъ потираджиитѣ лесно щехме да се избавимь, защото беше късно. Презъ ноща като ги прегазихъ и едногото ударихъ, тѣ хвьрлиха отъ 20 пушки на горѣ изведнажъ на мене; ранихъ се отъ ецната пушка на лѣвото ухо. Отъ тамъ ни закарахж при каймакама въ Ловичь, и отъ тамъ безъ забава въ Търново ни испратиха при пашата, а той следъ единъ

---

1) Тѣзи думи Левски е изрекалъ на 27 януар. 1873 година въ тъмницата въ София, сутриньта въ $10^1/_2$ часа по турски, на разсъмвание предъ трима души и когато ги е изрекалъ е плакалъ. Тѣ биле написани на бѣлъ листъ безъ подписъ и предадени на Берона отъ Маринъ Станчовъ, отъ Лѣсковецъ, другарь на Левски. (Бележка въ книгата на Д-ръ В. Беронъ — Археологически и исторически изследвания, стр. 270, 1886 г., изъ която заемаме и самия текстъ).

часъ ни върна отъ Търново за София и ни изпрати до тамъ съ 20 души заптииета. Ахъ!! помислихъ азъ на умътъ си; страшно да извикамъ, като левъ на Балканѫ: „Елате, мои мили братия Българи, решителни юнаци! мене отървете отъ 20 заптий! По пѫтя няма никой и азъ бѣхъ все въ надѣжда...

Събуждайте се, събуждайте! И на орѫжие ставайте!

Сега е време за революция... Турска сила вече пада. На мойто мѣсто има другъ, но не се е явилъ още. Никой отъ Васъ да се нераспуща, работа вършете, не се плашете!!... Азъ вече отивамъ, Богу духъ ще предамъ"... [1])

№ 170.

Списъкъ на спомоществователи.

Бележката нѣма ни дата, ни обозначение на мѣстопребиванието на лицата и нито знакъ на обозначенитѣ вноски.

Спомоществованія

Кырко Петровъ	150
Ив. Петровъ	60
х. Мичу Караязъ	120
х. Гьока Павловъ	200
Кирко х. Ивановъ	50
Минчу Вазовъ	50
х. Димитаръ	150
Петъръ Дончовъ	80
Ив. Попъ Станчовъ	300
Мичо Шешеджіевъ	40
Ив. Бушнакъ	120
Танчу Дамяновъ	400
Петръ Глигоровъ	80
Ив. Пиперковъ	50
х. Цочо Кырковъ	100
Иванчу Нетковъ	70

Н. Б. II. А. п. 60, № 8117.

---

[1]) Този документъ трѣбва да се гледа като плодъ на народната фантазия, и ний като такъвъ го помѣстяме тукъ. Има цена като най-пресенъ източникъ за народното съчувствие къмъ катастрофата съ единъ любимъ националенъ герой и при това не е лишенъ и отъ нѣкои ценни и фактически указания. Може да предположимъ, че е творчество на близко познаващо Левски лице, което изглежда, че е могло да подражава до известна степень мисъльта и начина на израза у Левски

III.

ДЖЕБНОТО БЕЛЕЖНИЧЕ НА ЛЕВСКИ.

№ 171.

Смѣтки.[1])

Получени помощи отъ Голѣмъ-Изворъ, Етрополе, Тетевенъ, Орхание, Видраре.

		Л. т.[2])	
	Изворъ	2	
	Етрополе		1603:1/2
	Тетеве.	2	
	Орханіе	2	
	ведраре	2	
			832
			1603:1/2
1001	наполе. отъ 91[3])		2435:1/2
504	мидж. бели 25 отъ	21[4])	
45:1/2	напол. 1/2		
53:	минца[5])		
1603:1/2	Етрополски		

		Л.	
210:	отъ ли. 105	2.	изворъ
210:	отъ ли. 105:	2:	тете.
210:	отъ ли. 105	2:	ведра.
210:	отъ мин. 54:		и бели мид. разни
2443			

---

[1]) Отъ вънъ на кожената корица стои отпечатана съ голѣми златни букви: Agenda. На вжтрешната корица отпредъ съ орнаментирани бордюри се чете: Notiz-Buch für Geschäftsleute jeden Berufs — Бележникъ-книга за служащи отъ всѣко заведение. Между писанитѣ букви личатъ отбелязани смѣтки на Левски, които копираме и даваме тукъ.

[2]) лири турски.

[3]) наполеона.

[4]) 25 бѣли меджидиета съ стойность по 21 грошъ.

[5]) Австрийски половинъ наполеонъ.

№ 172.

Смѣтка.[1])

Суми въ монети, безъ обозначение на произхода имъ.

2	л. т.	124	208	
3:	пола[2])	162	271	
4:	мин.	128	216	102
		414	695	426

№ 173.

Текстъ изъ молитвеникъ.[3])

Славословие на Светитѣ братия Кирилъ и Методий.

Яко Апостоловъ единоправнія и Словѣнски странъ учителіе Кириле и Методіе, Богомудрій владико всѣхъ молите, вся языки словенскія утвьрдити въ православій и единомислій умерити миръ и спасти души нашѧ.

№ 174.

Смѣтка.[4])

Революционни планове въ цифри: 125 хил. съмишленици съ наложенъ данъкъ по 1 австрийски минцъ на глава (53 гроша) — всичко шесть милиона и пр.

212	125000
159	53
309	375080
45	625000
725	6,625000
	25000
	53
	75000
	125000
	1,325000

[1]) На първата страница между печатнитѣ букви съ календарно обозначение.

[2]) Руска златна монета.

[3]) Върху опакито на вжтрешната корица съ едъръ, тържественъ шрифтъ.

[4]) Горе на страницата.

№ 175.

Народно лѣкуване.[1])

За клиновъ чозѣкъ, зжболъ, сърдцеболъ, изгорѣло и жълтеница.

Лѣкове 1871 (год.)[2])

1.

За Клиновъ Чіовѣкъ. Костинурка жяба водна дая оловишъ чи дая затворишъ и тя ще снисе яйце което ще го опечешъ пакъ яшъ и друго нищо.

2.

За зжби. Отъ трьнка коренъ || 3: др.[3]) стипца 1. чяша фасулюва вода 1. чяша ракія па са тури въ ново гжрне да вржтъ, нъ отъ чюшма вода да вратъ: после земи 3 камачета бѣли да ги нагорящишъ въ огня па ги пусни въ гжрнето, тогава зини надъ гжрнето да врьви парата въ устата че като по истини водата земи да плакнешъ устата си нѣколко пжти. Аколіе единъ зжбъ да боли и той да е кувъ тогава земи киречъ негасенъ и малко катранъ и барутъ па ги смеси послѣ земи малко памукъ че запуши на дупката отгоре.

3.

Срьце дето пріяда като живо || Земи въ устата си соль и като са напжлнатъ устата съ солена плюмка, тури поле[4]) въ устата си и малко балсама че преглжтни.

4.

За изгорено || Кромидъ лукъ да ся счука съ жабляка и медъ и да (се р.) на лее прясно млѣко и да са пие.

5.

За жялтеница || Мрьтва коприва тя е горчива цвѣта червено отъ нея да нарежишъ 25: др. въ половина ока шише

---

1) На 3 стр.
2) Горе на страницата.
3) драма.
4) после.

че да напжлнишъ шишету съ бялу вину старо послѣ да туришъ шишету вжн на кжщата да стои три денонощія послѣ на три сутрини да го испій подиръ сяко едно піяне да изяда по- 2 оряха най малко и лимонъ съ кората съ залакъ послѣ това 1. лжжица оцетъ да испій.

№ 176.

Военни. [1])

За лозинка презъ време обсада на градъ. Какъ да се постжпва, ако се хванатъ пленници, ако противникътъ, или отъ всѣкаква народность хора извикатъ войводата да води преговори за примирие, за да даде сведения и пр. „Света република".

На всеки нашъ Бомбандированъ[2]) Градъ безъ тія знакове са ниможе ни единъ день.

Лозинка Градска, лоз(инка) войницка, || вообще. и лоз. четовна,[3]) лоз. между войводити, || особно, за всякакавъ противенъ[4]) случай. || и те всичкити са изменяватъ отъ време на време || а въ противни случяйности са изменяватъ по често и на секи ден, || биле[5]) и по двапати са случва. || нъ сичкители? || не, само оная за коятосме въ недовѣріе. || а другитити си са изменяватъ отъ време на време споредъ както ще ни покаже законатъ. || Ако[6]) войвода падни въ плѣнъ, или умре? || Ако войникъ падни въ плѣнъ или побегне? || Ако нѣкое неприятелско отделеніе падни въ рьцетени което сме здобили съ оржжіето си, или прибегне да са потчинатъ подъ нашето знаме, или единъ по два бягатъ или трьсатъ защита. || Ако пратеникъ отъ непріятелска страна, или самъ войводата имъ иска да са види и разговори съ войводата ни? || въ който градъ[7]) или при войвода са би явили отъ каквато и дае народность лица да испитватъ какво искамн ній Българите отъ турчинатъ? || за тоя найваженъ въпросъ ни единъ градъ самъ да (не б. р.) смее, ни войвода, смее да подписва

---

[1]) Стр. 7.

[2]) обсаденъ.

[3]) за чета, за отдѣлна войскова часть.

[4]) съмнителенъ.

[5]) даже.

[6]) Стр. 8.

[7]) Стр. 9.

за нѣкакво примиреніе съ турчинатъ като имъ предлагатъ нѣкакви права.

Секи градъ и сяко село и войвода ще знае какво да одговарѭ на това питаніе като ще е приготвенъ отъ по на предъ за това.[1])

№ 177.

За боядисване.[2])

Какъ да се направи вапцилка за алено и червено.

За вапцилка алено на
една ока.
др.
40: кѫрмасъ
40: тергія
на 50: кизапъ вода 100 др.
10: калай топенъ
8: зардишяв.

За Червену
др.
30: стипца
30: тергія
и 200: брежд. || откатса испере отъ стипцата и тергіята || стипцата и тергіята са туря докато е студена водата. || послѣ ще ври 2: чяса и ще се испере въ студена вода хубаво. пакъ ще се тури друга вода.

и брездата[3]) ще са тури изведнажъ докато е студена водата || па ще са тури на огнятъ и катоса згрее додето може дати търпи рѫкѫта || ще са свали отъ огнятъ и ще са туратъ нещата които ще са вапцуватъ || и ще са разбѫркватъ на често да са хвани добре боята || до 2: чяса || па ще са тури на огнятъ да вѫзври и като вѫзври ще го свалимъ || па ще извадимъ нещага || а въ чіорбата ще туримъ до 2: ок. пепель и ще турями студена вода до дето стани чіорбата да ти търпи рѫката || тогава пакъ ще са натопатъ нещата || и да се разбрькватъ добре || и по-скоро ще са извади да са упере въ Студена вода. Свършена посла.[4])

---

[1]) На стр. 10 продължава: На това питаніе като ще е приготвенъ отъ по-напредъ за това. Прибавено и зачеркнато: Слънце, най-деликатъ въпросъ, т. е. света република.

[2]) Стр. 11.

[3]) преждата.

[4]) Сърбизъмъ: посла — работа.

№ 178.

Цикл отъ пѣсни.[1])

Известни патриотически стихове, пѣяни въ онова време: Току щосе яви зората—Искамъ, мамо, да те видя—Сбогомъ, мила—Салъ за тебе мисла, мамо.

1.

Току що се яви зората въ единъ прекрасній майскій день излязохъ асъ изъ одаята душевно много сокрушенъ. || но где камъ кого асъ да тръгнѫ || кой може да ме утеши || камъ кой мадрецъ да ся обьрна съсъ сжвѣтъ да ми ся яви || и тжй си мисляхъ съ нетрьпеніе и много мно(го б. р.) асъ мжлчяхъ. По сьрдѣчното си влеченіе камъ Трапезица асъ тръгнахъ, на вредъ тамъ тихое.

2.

Искамъ мамо да та вида и вси мили у дома но знамето ма не оставѭ до кога ли ще мога до.

3.

Збогомъ мила кой знай дали щешма видишъ вѣче живъ.

Но драга нещешма забрави ако падна асъ убитъ.

4.

Салъ за тебѣ мисла мамо и са готва за боя || предъ вразите рамо съ рамо въ кръвъ ще са облеѭ.

5.

Съ богомъ мила

Кой знай дали —

№ 179.

Адреси.[2])

Отъ Т.-Пазарджикъ до Левски: Мамудаа Едирнели въ Кирко Бухаловия ханъ съ подписъ: П. Т. Боневъ. Върху пликътъ: х. Афжзаа, махала Сюлюкъ Кавакли.

Пазар.[3])

Писмо за мене: маамудаа едирнели на Кирку бухаловіят ханъ.

х. афжзаа тяхна подписка П. Т. Боневъ на пликат маала Сюлюкъ кавакли.

---

[1]) Стр. 14—16.

[2]) Стр. 17.

[3]) Пазарджикъ.

№ 180.

Планъ за работа.[1])

1. Да се приготви човѣкъ за представитель. 2. Каси за разноски. 3. Нужда отъ пѫтни станции (ханища, кръчми) за организационни дейци на пѫть. 4. За връзки между градове и села чрезъ вѣрни хора. 5. Контролъ надъ пощалиони. 6. Избиране на воеводи. 7. Разпредѣление на работа между дейцитѣ.

1, да си приготватъ чіовѣкъ отъ сяка стрънѫ готовъ за приставитель дето са повика да разглѣдва народни работи връху които ще бѫде упълномощенъ отъ мѣстото си, и да гласоподава.

2, да са сабиратъ каси подъ каквато вѣче видъ можѭтъ отъ които пари щеса улеснява и преставителя до като отиди и да са вьрни.

3, да са приготвѭтъ някоѭ и друга кѫща или ханъ т. е. место у наши хора дето да са намира за секи денъ по малко сино и ичимикъ та кога замини нашъ чіовѣкъ, съсъ знакатси, по което щеса познава чіе нашъ чіовѣкъ || и тогава ще са пріима въ таково място, щото да ни бѫди предъ очи на правителството, || пѫкъ за които на тескерето му, показащимму какъ; || таквисъ места тряба по-скоро да са приготвѭт и недай Боже ако би са компромитиралъ някой да има място за окривани; || сѫщо. и отъ тукъ за на друго място.

4, да са при вързоватъ градъ съ Градъ, село съ Село, съ по-единъ чіовѣкъ по разбранъ и безстрашливъ, който ще работи по вишегласіето на тѣхнитеси; ни една дума няма право да изрече до катоса не пита отъ тѣхнити си и да му подпишѭтъ.

5, отъ едно място на друго коги са испраща пратеникъ съ писмо или като тѫй, безъ знакатъ да са ни пріийма и да са неиспраща защото може да са случи някоѭ измама? па и отъ сѫщити работници, днесъ е добръ, и постоянствова, а утри може не? имами примери.

6, тряба да са издирватъ войводи биле учени или прости, Има ги! като дето са хайдутували по година двѣ и повѣче; || на които и ще са казва по нящо споредъ чіовѣкатъ, || а комуто

---

[1]) Стр. 19—26.

ніе никакъ за казване сproти неговити слабости като въ піянство или тайна не може да одържи или не чувствова никакъ отъ такова нещо то за таквисъ тряба да имъ се бележи мястото дето живеятъ щото когато потряба да го знаймъ дее.

7, Сичкити деици въ градатъ тряба да са расподѣлатъ въ работата, кой за какво можи като напримеръ: единъ има влияніе между гражданите и чіорбаджійте, други между селските учители, чіорбаджій и пр. Сичкити да са прибиратъ въ една точка, и отъ време на време да имса иска работата || сжщо и градовете предаватъ работата си въ друга по голяма точка.

№ 181.

Мотиви за пѣсень.[1])

Върху издайницитѣ.

Кажи ти на издайниците чи знаимъ делата имъ
Които тѣ изврьшяватъ,
да трепятъ войните ни
Збогомъ и пр.

№ 182.

Мотиви за пѣсень.[2])

Тржба предъ кървавъ бой.

Чуй мамо какъ за тржбява тоизи гласъ
За кръвавъ бой
Но вишній нѣкъ ни защищава
Както прави всегда Той.
Зб.

---

[1]) Стр. 27.

[2]) Стр. 28.

№ 183.

Адресъ.[1])

Псевдонимъ на Левски: Никола Ранеловъ, сѫщо Афжсъ ефенди (въ хана на Хр. Търневъ, въ Каршияка).

въ Пло.[2])

Никола раанеловъ или[3]) пжкъ друго афжсъ ефенди на Търновичъ на ханатъ.

№ 184.

Адресъ който се подразбира.[4])

х. Асанаа като по-познатъ псевдонимъ замененъ съ новъ.

пжкъ то е за х. Асанаа.

№ 185.

Адресъ презъ второ лице.[5])

Чрезъ Сребр. (подставено лице) за х. Афжзаа на Хана на х. Асанаа. Сопотъ се взема за Карлово и обратно. х. Асанаа е и лице, и ханъ. Сѫщо Асанъ и Афжзъ се подразбиратъ за име на едно и сѫщо лице.

Чрезъ Сребр. въ Соп.(отъ) за х. Афжзаа въ Кар.(лово) на х. асанаа на хана.

№ 186.

Препоржка.[6])

Решителенъ, достоенъ да одържи до смърть, освѣтленъ (осведоменъ).

Негова милость ви го оставямъ танж вѣчеръ гость и припоржчвамвиго за отъ най добритени юнаци, и решителенъ

---

1) Стр. 29.
2) въ Пловдивъ.
3) или — зачеркнато.
4) Стр. 29.
5) Стр. 30.
6) Стр. 31.

въ всѣки случай, достоенъ е да удьржи до смьрть всяка тайна. || безъ сумненіе, || слободни да сте предъ него въ сичко. || и разберете са за каквото има да ви расправи.[1])

№ 187.

Пѣсень.[2])

Отдѣлни мѣста изъ познатата пѣсень на Ботева: **Не плачи майко, не тжжи**, съ характерни малки поправки — споредъ както ги е чулъ и както самъ ги е схващалъ Левски.

да ходимъ да са
скитами
не мили клѣти недраги
асъ зная майко милсамъ ти
Че можѫ младъ да загина
Ахъ, утра като примина
презъ тихій бѣли дунава
Но кажи какво да права
а ма си майко родила
и пр.
на Бащино ми огнище
тамъ дето асъ сжмъ пораснал̃ъ
и първо млѣко засукалъ
тамъ дето либе хубаво
Черни си очи вдигнеше
и съ онасъ тиха осмивка
въ скрьбноги сьрце впіеше
тамъ дето Баща и Братія
Черни чернеѭтъ за мене.
ахъ мила Майко юнашка
Простима и вѣчь прощавай
асъ вѣче пушка нарамихъ
и на гласъ тичямъ Свободенъ
Срѣщу врага си безвѣрній
тамъ асъ за мило за драго
за тебъ за Баща за Братя

---

[1]) Зачеркнато отъ Левски — навѣрно като изпълнено копие.
[2]) Стр. 33—39. По-предната страница 32 въ бележничето е празна.

За него щжсж залова
пакъ каквото сабя покаже
и честж мале юнашка
а ти га чуешъ майноле
че коршумъ пропее надъ село
и момци вѣче наскочатъ
ти излѣзъ и пр.
нито пжкъ слушай и хора
дето щжтъ кажжтъ за мене
ни храни майко излези
нъ иди майко у дома
и съсърце всичко раскажи
на мойте Братя премили
да повнатъ и тѣ да знаятъ
че и гѣ Братъ са имали
и Братъ имъ падна загина
и туй че клѣтникъ ни трая
прѣдъ турчинъ глава да сnative
сирмашко тѣгло да глѣда
кажи имъ, майко да повнатъ
да повнатъ мене да търсатъ
бѣлими мѣса по скали
по скали и по Орлеци
черними крьви въ земята
въ земята мале черната
дами найдатъ пушката
пушката майко сабіята
и дето срѣшнатъ душманинъ
съ куршумъ да го поздравятъ
а пжкъ съсъ сабія помилватъ
ако ли майко неможишъ
отъ милость и туй да сторишъ
то гаса зберать момитѣ
пред. нази майко на хоро
и додат. мойте връсници
и скрьбно либе съ другарки
ти излѣсъ майко послушай
съ мойте Братя не връсни
моята песен юнашка
какъ и за какво съмъ загиналъ

и каквисамъ думи издумалъ
Предъ смъртѫ и предъ другари
тѣшко щишъ майко да глѣдашъ
ти на туй хоро вѣсело
и като срѣшнешъ погледа
на мойто либе хубаво
далбоко ще ми въздѫхнатъ
двѣ срьца мили за мене
нейното майко и твойто
и двѣ щат. сьлзи да капнатъ
на Стари гѫрди и млади
а туй щѫтъ Братя да видатъ
и кога майко пораснатъ
като Батя си да станатъ
силно да любятъ и мразятъ.....
ако ли мале майноле
живъ и здравъ стигна до село
живъ и здравъ съ Байракъ въ рѫка
и подъ Байракъ лични юнаци
напети въ дрѣхи войнишки
съ лѣвове златни на чело
иглѣнки пушки на рамо
съ саби змій на крьста
тогасъ майко юнашка
и либе мило хубаво
берете цвѣтя въ градина
кѫсайтѣ Брашлянъ и здравецъ
плетете вѣнци и китки
та ила майко при мене
Елама майко пригѫрни
и въ красно чело цалони
Красно съ двѣ думи завѣтни„
"Свобода и смърть юнашка"
и асъ щѫ либе пригѫрна
съ кървава рѫка презъ рамо
да чуйто сьрце юнашко
плача му да спра съ целувка
сьлзити съ уста да глѫтна
и тогасъ майко прощавай
ти либе нима забравяй

дрожина тръгва отива
пѫтѭ е страшенъ нъ славенъ
съ можѭ младъ да загина
нъ стигами тази награда
да каже нявга народа
Умря сиромаха за правда
за правда и за Свобода...

№ 188.

Знакъ.[1])

Вълни отъ полегати, паралелни линии свършващи конусообразно съ извивка прилична на буква З.

За писмо само така[2])

№ 189.

Лозинка.[3])

Конкретно означенъ встѫпителенъ разговоръ за упознаване съ комитетски пратеникъ.

пѫкъ за нарочно испратенъ чіовѣкъ съ лозинка така добръ день или добръ вечеръ чіорбаджи. отговоръ: далти Господъ добро, отъ де идишъ и каква е работата! Пратеникатъ ще каже: асъ ида отъ добро място, имамъ гласъ! Тогава

---

[1]) Стр. 40.

[2]) Начертанъ познатия знакъ. (Сѫщия цитиранъ по-рано. Ср. Н. Б. II. Б. п. 102, № 25. Вж. факсимиле въ края на тома). Надъ самия знакъ личи подписъ Львскій, но е заличенъ. Трудно е да се опредѣли значението на тази бележка. Знакътъ може да е първообразъ на оня белегъ, който знаемъ като опредѣленъ за кореспонденция въ Букурещъ между Левски и Ц. к., додето Апостолътъ се мае тамъ. Или самата бележка е послешна, и тогазъ трѣбва да има по-друго значение. Въ такъвъ случай белегътъ се задържа отъ Левски за употрѣбление и въ вѫтрешността на България, но само за писма пакъ за служба по дѣлото, но единъ видъ частни, дето нѣма да се постави комитетския печатъ, нито ще носятъ познатия псевдонимъ на Апостола.

[3]) Стр. 40.

ако е сжщіятъ чіовѣкъ до когото е проводенъ ще му кажи: ако имашъ гласъ хайдемъ въ кжщи. и сядаса вѣче въ разговоръ.

№ 190.

Покупки.[1])

Платно и хасе.

За Ль-кій

такану платно лахт 7:$^1/_2$

платно асе 5:$^1/_2$

№ 191.

Смѣтка.[2])

Сума отъ две хиляди и петстотинь лири по 103 гроша.

$$\begin{array}{r} 2500 \\ 103 \\ \hline 7500 \\ 2500 \\ 2500 \\ \hline 282500 \end{array}$$

№ 192.

Адресъ.[1])

София, Самоилъ Юсофаче, Исакъ Хаинъ.

отъ София
Самоилъ Юсофаче. Мое
Исаакъ Хаинъ
пращанити ми

[1]) Стр. 41.
[2]) Погрешно смѣтане: 2500 × 103 = 257500, а не 282500.
[3]) Стр. 42.

№ 193.

Адресъ.[1])

Трайковичъ Мееметъ ефенди Едирнели х. Мануовия ханъ.

на Трай...
Меемет ефенди едирнели на х. Мануватъ ханъ.

№ 194.

Знакъ.[2])

Парола за пратеникътъ до София да встжпи въ разговоръ.

в. Софiя.
имамъ дума. Знакъ.[3]) пратеникатъ ще каже || пжкъ на него отговоратъ || слѣдъ другити думи ще повдигни и фесатси като чилиго на мѣстж.

№ 195.

Имена.[4])

Три имена на известни габровци.

Габр.[5])
Христю Петкувъ Манавовъ
доси драгановъ
Колчу дравоту

---

[1]) Стр. 42.

[2]) Стр. 43.

[3]) Думата Знакъ зачеркната грижливо.

[4]) Стр. 45. (Страница 44 е празна).

[5]) Габрово.

№ 196.

Собственъ адресъ.[1])

Мар. п. Лукановъ на дѣдовия Станчовъ ханъ въ Ловечъ. (Условно).

отъ Тря.[2])

Ас. Дервишооглу кѫрджьлѫ чрезъ Христѫ книговезицатъ Ловечъ[3]) пакъ чрезъ Маринъ Попъ Лукановъ.

Каведжіятъ на Дядова Станчовъ ханъ

№ 197.

Адресъ.[4])

Въ Трѣвна Павли Кънювъ дюлгеринъ (преправено) чрезъ Христо Никифоровъ (чуждъ на Комитета човѣкъ).

За Тряв.

За него писмо, Павли Кѫнювъ дюлгаръ чрезъ Христѫ Никифоровъ.

№ 198.

Имена.[5])

Две имена безъ означение отгде сѫ и въ свързка съ що. Навѣрно лица, които Левски има предъ видъ за работа.

Теохаровъ
Василъ Петровъ.

---

[1]) Трѣвна. Зачеркнато.
[2]) Стр. 47. (Страница 46 е празна).
[3]) Вмѣсто Търново.
[4]) Стр. 48.
[5]) Стр. 49.

№ 199.

Смѣтки.[1])

Три смѣтки: сборна сума отъ наличность, лично изхарчени и другъ сборъ отъ постѫпления навѣрно за които има сведения, че ще се получатъ.

235	389	525
1050	01	270
105	63	624
831	453	91
600	харчѭ	1420
297		
2300		
5418		
453		
4265		
ачикъ[2])		

№ 200.

Имена.[3])

Рѫджево, Конаре, Бони, Кою.

рѫжову конари || Бони,
Кою

№ 201.

За орѫжие.[4])

Порѫчка за 4 леворвера отъ които 3 предплатени.

Приймамъ за Левор. 3:1/2 лири турски из || Приймамъ за два Леворвера 7: Лири Ту. || Пѫкъ за единъ остава да го плататъ отъ после.[5])

---

1) Стр. 50.

2) Турски изразъ, означава недостигъ, но по смисъль тукъ трѣбва да се вземе за оставаща на лице сума.

3) Стр. 51.

4) Стр. 52.

5) Цѣлата бележка е зачеркната.

№ 202.

Бележка.[1])

Ангелъ Кънчевъ. Величковъ ханъ.

белѣшка отъ Ангела на величкоолу на ханатъ да го трьса.

№ 203.

Имена.[2])

Четири имена безъ мѣсто и назначение.

Власи х. Петрувъ
х. Калчу х. Петрувъ
Димитръ П. Поповъ
Нену Маринувъ Шипковенски

№ 204.

Адресъ.[3])

П. Никифоровъ. Димо Панковъ. Молоолу Юсимаа—псевдонимъ на Левски.

На П. Никифороолу на кафинету за диму Панкувъ[4]) пжкъ той за молоолу Юсимаа

№ 205.

Адресъ.[5])

Псевдонимъ.

х. Ибраимолу Мехметъ Идирнели видинде[6])

---

[1]) Стр. 52.
[2]) Стр. 52.
[3]) Стр. 53.
[4]) Димо Панковъ е зачеркнато.
[5]) Стр. 53.
[6]) Цѣлиятъ тозъ псевдонимъ е зачеркнатъ.

№ 206.

Медицинска.[1])

Отрова и противоотрова.

chlororor

противно

Amonia

№ 207.

Знакъ.[2])

Бистрица, прекоръ или закачка за знакъ.

бистрица: за има. има три тополи.

Народе ? ? ? ?

№ 208.

Адресъ.[3])

Цвѣтко Първ-овь отъ Хичковци до Орѣхово.

Патуваніе.

близо Ора-то чясъ и пол. вр-ешъ Цвятко Първ-овъ отъ хичковци. до.

№ 209.

Смѣтка.[4])

Пари внесени отъ Таня Стояновъ.

162
194:1/2
661
5944
―――――― Таню Стояновъ.
6961:25

1) Стр. 53.
2) Стр. 54.
3) Стр. 55.
4) Стр. 55.

№ 210.

Лозинка.[1])

Лозинка на Ангелъ Кънчевъ въ Пловдивъ.

Лози. Ан. въ пл.

№ 211.

Адресъ.[2])

Разградъ, Варошъ маале — З. Илиевъ.

разград, варошъ маале, Зачу Илиевъ.

№ 212.

Смѣтка.[3])

Внесени отъ Левски пари въ Ловечъ.

Придавамъ на Аалила Силевли пари гр. 2443:1/2

№ 213.

Смѣтка.[4])

Взелъ пари отъ касата въ Ловечъ.

отъ Алилаа Силевли зимамъ отъ 105 ли. тур. 6: л.
отъ 101 наполеона 8:

№ 214.

Смѣтки.[5])

Стоянъ воевода отъ Тракия назадъ. Стоянъ и Димитъръ отъ Царацово до Карлово.

28. фев. 72

На Стоянъ Войвода за разноски когатогу изпратихъ отъ Тракія за домаму гр. 42

На кираджіята дету закара Стояна и Димитра отъ Цара.(цово б. р.) до Карлово 21

---

1) Стр. 55.

2) Стр. 56.

3) Стр. 57.

4) Стр. 58.

5) Стр. 61. Страница 59 и 60 сѫ празни.

№ 215.

Бележка.[1])

За кореспонденция съ Орхание.

За Сюлюманооглу Даудовата поща

№ 216.

Разходъ.[2])

За донесени закони.

1872 Јя. 30. кога доде пощата съ законити отъ . . . (зачеркнато б. р.) докараха я два конѭ, беха трима души дохимъ за разноски 162

№ 217.

Разходъ.[3])

За В. Йонковъ.

24. Мар. 1872 на В. Јон. 104.

№ 218.

Смѣтка.[4])

Димитъръ му става помощникъ въ работата. Закаранъ конь въ Троянъ. Докаранъ хатъ въ Ловечъ и писма занесени въ Плѣвенъ. Отъ Тракия съ Стоянъ за Тетевенъ.

1872 Јя. отъ 16 влиза Димитръ въ работа || отъ Сюл. Дау. оставямго за другаръ при мене

Негови разноски

17. Јя. кога закара конятъ въ Троянъ 20:20
21: Јя. за харчъ да остави на кѫщата си 120

---

[1]) Стр. 62.
[2]) Стр. 62.
[3]) Стр. 62.
[4]) Стр. 64. Стр. 63 е праздна.

24. Јян.	кога доноси писма на Плѣвенъ и да докара хататъ въ Ло.[1]) минцъ	54
5. фев.	за капаклій царвули	18
		212:20
6. фев.	Пращамгу въ селото му да си промени тескерето, и да земе іоще единъ другаръ давамму за разноски	
6. фев.	даватмуса.	гр. 64
28. февр.	когаги испратихъ съсъ Стоянъ войвода отъ Тракія за Те. и пр.	105
		383:20

№ 219.

Особна мисия.[2])

Ангелъ Кънчевъ се опредѣля за Разградско.

На 1872 Јян. 22 съ Припоржчка отъ Ц. К. испраща са А. К. за разградъ и околӧ да състави Ч. К. || даватму са и печятни белети (расписки отъ Ц. К. съ печята) които ще дава срѣщу дадените му пари отъ Ч. К-ти и отъ други чясни лица, за въ Ц. К. броњтъ на расписките комитетски е отъ първій до осмій, а на чясните от, първій до двадесятій.

Даватмуса и 3. печятни писма, два Бъл. гласа, и двѣ прокла.

№ 220.

Мисия.[3])

Сава Младеновъ и Василъ Йонковъ се изпращатъ да заобиколятъ нѣколко града по комитетска работа. Размѣръ на разхода.

На С. и В. смѣтка

1872 Јян. 17.

Съ припоржка испровождамъ С. М. и В. Јон.[4]) по нѣколко градове съ мисія да заматъ смѣтка де квотосамъ наре-

---

[1]) Ловечъ.

[2]) Стр. 65.

[3]) Стр. 66.

[4]) Сава Младеновъ отъ Тетевенъ и Василъ Йонковъ отъ Гложене.

дилъ т. е. де въ какво са е напреднало а въ какво не. гр.
давамъ иимъ асъ за[1]) разноски отъ Лир. Тур. 104: 624

№ 221.

Смѣтка.[2])

За С. Младеновъ и В. Йонковъ. Лира английска и два ямурлука сливенски внасятъ отъ мѣстата, дето сѫ биле пратени.

Јя. 16: Саву м.[3]) за
тиджяретъ кіядѭ[4]) 31
12. фев. на С. двѣ лири турски гр. 210
13. фев. давамъ на В. Јо. отъ печатнити расписки 2 отъ брой 14 до 20.

С. М. и В. Јо. отъ припорѫчянити имъ, места вносять 3 л. т. и 1, ингилишка л. и два юмурлука сливненски.

№ 222.

Смѣтка.[5])

За Д. Общи. Забравилъ за какво похарчилъ дадената му сума.

1871

Димитрова смѣтка

отъ 1. ви Дек. до Јян. 10-ій даденимуса 291 || за тія пари му исках смѣтка, а той каза чи забравилъ за де какво е далъ нито е писалъ.

---

[1]) за — прибавено отпосле надъ реда.

[2]) Стр. 66.

[3]) Писано почти цѣлото име: Саву Младено и после заличено до инициала.

[4]) Документъ за занятие и печалби.

[5]) Стр. 67.

[6]) Стр. 67.

№ 223.

Специално назначение.[1])

Д. Общи се назначава въ Орханийско. Инструкции. Дадена за разходи сума.

1872 Јян. 12

опредѣлява се Д. Общій да обикаля мѣстата по[2]) и околностите имъ, за всичко по налогатъ имъ от законатъ (Ц. Ко.), да носи смѣтка отъ врѣме на врѣме, по предначьртанитему, за горнити мѣста работа: де какво става и зима и дава.

испращаса съ гр. 282

№ 224.

Административно-финансова бележка.[3])

Отъ кога точно почва да води приходо-разходна книга.

1871.

отъ Ноемврій 25-й захващамъ да вода точна смѣтка отъ дека какво зимамъ, и за какво ги давамъ.

№ 225.

Смѣтка.

Ангелъ Кънчевъ „касиеринъ" презъ време на пжтуване. Какви пари земалъ отъ него; колко останали у касиера.

Зимамъ. [останалити пари въ него.][4])

Месецъ.

на Ное. 25 отъ Ангела въ Ло[5]) коги да отиди въ Влашко

---

[1]) Стр. 68.

[2]) Писано съ моливъ и зачеркнато после съ мастило.

[3]) Стр. 68.

[4]) Отбелязано въ жгъла на страницата срещу земаното въ Ломъ и отдѣлено съ жглова линия. Предназначени пари да се внесатъ въ Ц. к., но не внесени.

[5]) Ломъ писано съ моливъ, както цѣлиятъ текстъ на бележката, но заличено подиръ съ мастило и оставено само „Ло" — пакъ съ мастило. Почти всички последующи страници писани съ моливъ, а корегирани подиръ съ мастило.

235 и други по първи се отъ него || щотогу бѣхми нарекли касиеринъ, и да харчи въ патуваніетони единъ.

По сичкити тія мѣста каквото сае зело и давало той е отговоренъ като касіеринъ.[1])

№ 226.

Маршрутъ.[2])

Пжтуване изъ Тракия заедно съ Ангелъ Кънчевъ. Отъ Ловечъ и обратно презъ Пловдивъ, Сливенъ, Търново и пр.

Патуваніетоние било изъ Ловечъ, въ троянъ, Карлово, Клисура, Копривщица, панагюрище, Пазарджикъ, Пловдивъ, Чярпанъ, ески заара, Сливенъ, Търново, Трявна, Севлиево, и пакъ въ Ловечъ.[1])

№ 227.

Смѣтка.[3])

Смѣтка за пжтуването отъ по-преди.

въ растояніето на това обикаляніе зимамъ.

Зимамъ			Давамъ	
			Отъ Анге.	
въ пл.[4])	гр.	15:	давамъ за башлжкъ	15
на хататъ (зобъ б. р.) въ Царацову		2:	за испро[5])	2
			за испр.	3
въ заара		3:	за ичмикъ	16
въ трявна		54:	и друго за три обяда	
въ Севліев			и 8 кавета	10
			и за една обувка съ подкови	31
			за каяръ на конжтъ съ харчъ на конжтъ и асъ	27:$^{1}/_{2}$
Ангела		74		104:$^{1}/_{2}$

---

[1]) Бележка съ вертикални къмъ текста редове върху свободното поле на страницата отъ дѣсно.

[2]) Стр. 68. Това пжтуване не трѣбва да се смѣсва съ другия маршрутъ.—Смѣтка отд. II № 162, стр. 262, когато Левски пжтува самъ.

[3]) Стр. 68—69.

[4]) Пловдивъ. До края заличено съ мастило.

[5]) Изпроводякъ. Когато гостенинъ отпжтува, той раздава, както е обичай, по нѣкоя пара на децата на семейството, при което е гостувалъ.

№ 228.

Смѣтка.[1])

Въ Троянъ и Карлово. Тукъ е осигурена и втора кѫща.

въ Троянъ за асмѫтѫ подплата ‖ на хататъ потшивъ за коланити	10:
въ Карлово, за конѩтъ и за едене въ кѫщѭтѫ дето са прибирамъ	5
защото са бедни	50
и за усигоряваніе друга една кѫщѫ годишна кирія въ Карлово	260:$^1/_2$
	440:$^1/_2$

№ 229.

Лични и пѫтни.[2])

За платъ. И по пѫть за София презъ Ташъ-кесенъ и др. ханове.

Приведени щото харчѫ	440:$^1/_2$
Купихъ шиякъ за панталони за Димитра и мене	204
за шѫвъ	130
въ Л.[3]) веднѫшъ за ичмикъ	20:$^1/_2$
и за сино и слама и пакъ за ичмикъ се въ Ловечъ	45:$^1/_2$
за конъ и харчъ	210
въ Бучукооглу на хана	30
На василъ[4]) едно и друго, съ трима іоше негови другари повикани за нашѫ работа давамъ му за харчъ	210
въ Софія	10
въ Ташъ-Кесенъ на отвождани и врьщани за Софія	27
между Софія и ташъ-кесенъ на хановити	4:30
	1437:10

[1]) Стр. 69.
[2]) Стр. 70.
[3]) Ловечъ.
[4]) В. Йонковъ.

№230.

Отбелязанъ разходъ.[1])

Дадени за личенъ разходъ на Димитра пари.

Приведе.	
щото харчѫ	1437:10
въ те.[2]) на Дими.	21

№ 231.

Подробна смѣтка на пѫть.[3])

Враждебна, Панега, Гложене, Червенъ-брѣгъ, Телишъ, Плѣвенъ. Хатъ въ София. Милостиня на сирота жена.

въ Софія за Дими.	42
въ враждебна Софійско	7
на Димитра кога да върниши хататъ въ София	126
на Панега на ханатъ	13
въ Гл.[4]) два конака	10:30
въ Червени брякъ по Коледа за два вѣчера	12:
въ телишъ	3:
за хататъ	3150
на Савата[5]) за харчъ	21
въ Плевенъ испроводякъ кафе и други дребни	5
за фесъ за мене	21
по Св. василъ додоха да ми Чиститатъ народни деца	8
на сирота жена при която намирамъ прибежище въ зълъ случай пѫкъ сирота няма отъ де	105
	4982

[1]) Стр. 71.
[2]) Тетевенъ
[3]) Стр. 71.
[4]) Гложене.
[5]) Младеновъ.

№ 232.

Бележка за пратеници.[1])

Троица вѣрни хора изпратени за Влашко.

Димитъръ и Сава съ още единъ другаръ испращаме ги въ Влашко съ конете заедно за харчъ 586 $^{1}/_{2}$ [2])

№ 233.

Смѣтка. [3])

Купенъ леворверъ. Януарий 7 въ Троянския манастиръ. Въ Троянъ. Въ кжщата на Христо Латинеца въ Дрѫстени.

Приведе. що харчя —	4982
купихъ леворверъ за	210
Јян. 7 въ троен. ма. съ гоидата[4]) на едно	4
каяръ, и церихъ конятъ отъ настинка и за зѫбица	10
синджирлія юларъ	5
на Троянъ на ханъ	18:20
за 4-ри гащи платно американъ	27
и шѫвъ за гащити	24
у ристюви въ дрьстини изгубихъ еднѫ жѫлтица ве- черьта на другіятъ день питахъ намериналіе казаха чи нинамерили	54
	5335:20

№ 234.

Смѣтка. [5])

Купилъ шишане. За Христо Латинеца тескере. За троица викани отъ Изворъ до Ловечъ.

Приведе. що харчѭ[6])	5335:25
купихъ едно шишине	200
на Христѭ, въ дрьстини за тескере	9 $^{1}/_{2}$

---

[1]) Стр. 72.

[2]) Тази бележка, писана съ моливъ, е зачеркната пакъ съ моливъ отъ Апостола. Сумата 586 $^{1}/_{2}$ е била придадена къмъ пренесената 4982, полученъ сборъ 5558: $^{1}/_{2}$, и после отмахната.

[3]) Стр. 72.

[4]) говедата.

[5]) Стр. 73.

[6]) Преведенитѣ суми се отбелязвани горе въ дѣсния жгълъ на всѣка нова страница.

на Христѫ за ичимикъ	24
за такѫмъ на хататъ билянъ гююслюкъ[1]) и гемъ на вехту[2])	54
за разноски на троица Сюлюманъ Даудъ два пати ги виками отъ Сюлюманъ Изворъ до Л.(овечъ) [3])	65
На василя гл.(оженецъ)	210
	5898:

№ 235.

Смѣтка.[4])

За чорапи на Димитра. Небетъ шекеръ противъ кашлица, салепъ и др.

За пушката цици 4-ри	4
За чурапи на Димитра и за мени	12
за пастарма на Плѣвенъ	9 1/2
испроводякъ	2
за небетъ шикеръ за кашлица	2 1/2
Салепъ пихъ почерпахъ и кѫшнити хора	2:10
	5930:10

№ 236.

Смѣтка.[5])

За баня, пастърма и свѣщи въ Ловечъ. Игли за шевъ.

преведе. що харчѫ	5930:10
на В. Гл.	45:20
	5,975:30
За баня съ единъ іоще др.	2:20

---

[1]) Металенъ нагрѫдникъ.

[2]) На Анастаса плевналията—заличено грижливо съ мастило.

[3]) Зачеркнато съ мастило до края и оставено само Л. Зъчеркнато всичко, следъ като е било писано еднъжъ отъ Изворъ до. . . .

[4]) Стр. 73. Продължение на горната смѣтка безъ преносъ. Но прекѫснато еднажъ и продължено отново, само че въ друго време. Тѣзи смѣтки трѣбва да разгледваме като откѫси отъ приходоразходенъ дневникъ. Само че правятъ впечетление, да сѫ водени съ пракѫсване, безъ редовни дати и често по паметь.

[5]) Стр. 74.

за пастьрма и свѣшти въ Л.(овичъ) [1])	9:20
игли за шжвъ	:20
за книги пера игли	5
	5993:10

№ 237.

Бележка.[2])

На Сава Младеновъ 16. I. 1872, въ Ловечъ.

1872 Jан. 16 давамъ на Сава Младеновъ за Тиджаретъ кіяджъ въ Ловечъ 31

№ 238.

Бележка.[3])

Спаднатъ разходъ за В. Йонковъ.

привед. що харчя	5993:10
Отъ В. Jo-та смѣтка изваждамъ	210
	6103:10

№ 239.

Бележка.

Кой закаралъ коня въ Троянъ.

на изворскіятъ юнакъ който коня закара и остави въ Троянъ[4])

[1]) Записано съ мастило.
[2]) Цѣлата бележка е зачеркната съ мастило.
[3]) Стр. 75.
[4]) Стр. 75. Грижливо зачеркнато съ моливъ и мастило и трудно отгадаемо.

№ 240.

Смѣтка.[1])

Боза, вълна за чорапи, копчета за риза и др.

за 3: оки вжлна за чіорапы и една риза отъ	
такано платно и друга хасява	103:½
за сингеръ и ключъ на пушка	4:25
за буза	: 0
за чивте копчета на риза	4
	6216:15

№ 241.

Лични разходи.[2])

Въ Ловечъ на скривалище у Попъ Луканъ 22 — 28 януарий 1872 г.

привед. що хар.	6216:15
22 јя. у Мар.[3]) за пастарма	3
за книги на Ванѫ	10
на В. за пликове	3
28. јя. у П. Лу.[4]) дето живея за шикеря.	4
за яйца	4 ½
28: книги за писани	6
на Ангела шиякъ за панталони и джилетка	49
На кожихарат за балтонатми	10
	6305:25

[1]) Стр. 76.
[2]) Стр. 76.
[3]) Маринъ п. Лукановъ.
[4]) попъ Луканъ.

№ 242.

Смѣтка. [1])

На Латинеца за ечемикъ. — 8 февруарий за домашни разходи.

въ Л.(овечъ) за ичмикъ фев. 7 на Христѫ	50
фев. 8 въ Л. на кѫщѫтѫ за шикеръ и кааве	5
куршуми и сачми	13
една антерія и една фланела шяячева	78
	6451:25

№ 243.

Смѣтка. [2])

Три дни до Троянъ. Шаекъ за шуба.

Приведе. щото харчя	6451:25
За една ока Барутъ[3])	
полвина ока и седемдесетъ и петъ драма Барутъ	$18^1/_2$
шяякъ за шуба и панталони лахти $19^1/_2$: гр.	83:30
двѣ конски торби	7
8 фев. ходихъ въ тро.[4]) съ (двама — заличено б. р.)	
іоще единъ другаръ за три дни — разноски	18:10
	6583:5

№ 244.

Смѣтка. [5])

Разноски у попъ Луканови и въ Дръстени.

на 10 фев. на кѫщѫтѫ въ Л. у П. Л. за шикеръ	2
10. Ло. у П. Л. за пастарма	10
13 въ дрьс.[6]) на кѫщѫтѫ за шикер гр.	2
Плащамъ за двата коня ичимикъ гр. 40 (заличено б. р.)	
	6597:5

---

[1]) Стр. 76.

[2]) Стр. 77.

[3]) Заличено съ моливъ.

[4]) Троянъ.

[5]) Личи неточность въ обозначение на днитѣ. Предидущата смѣтка 3 дни до Троянъ отъ 8—10 включително.

[6]) Махала Дръстени въ Ловечъ.

№ 245.

Смѣтка.[1])

Разходи отъ 16—20 февруарий въ Ловечъ.

приведе.	6597: 5
на тайна кѫщѫ за менъ за впротивенъ случай,	
тамъ дрьжѭ и народни работи сиротинска кѫщае	
16 фев. давамъ гр.	91
19 фев. половинъ годишна кирія за кѫща въ Ловечъ	60
19: такѫмъ за конъ седло, гемъ зингій съ каишити гр.	130
19 фев. за шѫвъ на една моя шуба, и панталони и	
за подплата съ кожи	56 1/2
за слама и сино	
20 фев. въ Ло.(вечъ б. р.)	65
	7053:50

№ 246.

Смѣтка.[2])

Отъ 22—23 февр. до Троянъ. За скрития конь. Харчъ по кулитѣ за троица.

	7053:5
Терза (мерилка за Барутъ)	15
за книги	2
за три язика волски за попѫтъ едени	9
22 фев. въ Троян за кованъ	10
23 фев. за конъ който бѣше оставенъ да го!! [3]) въ	
Тр. за 35: дни	105
23 разноски	12
отъ Л. до Т.[4]) по кулити за кааве съ троицани	5
за кованъ	6
	7217:5

---

[1]) Стр. 78.

[2]) Стр. 79.

[3]) криятъ.

[4]) Заличено съ мастило: Троянъ.

№ 247.

Смѣтка.[1])

Въ Карлово два дни — 25 февр. Въ Дудене и Каратопракъ.

25, два дни въ Карлово	60
въ Дудини	1 1/2
26, въ Карато (топракъ б. р.)	17
за и лимони	1
(зиличено б. р.) на общата Тракийска	
	7296:25

№ 248.

Смѣтка.[2])

Въ Пазарджикъ (29 февр.), презъ Цалапица и обратно пакъ презъ Цалапица. Въ Пловдивъ три дни. Пѫть презъ Черпелiи (2 мартъ).

29. въ Пазарджикъ съ iоще единъ конникъ	18
Гребенъ за мене	2 1/2
маслини и рапонъ	3
на Пощаджiята тракийска Ивана за разноски въ кѫщатаму	125
въ Цалапица на отвождани, и врьщани отъ Пазарджикъ	7
въ Пловдивъ 3 дни исплатихъ на ханатъ и дребни разноски	8
2 Мар. на Чарпалiй съ iоще единъ конникъ за една вечеръ	13:30
	7463:35

№ 249.

Смѣтка[3])

Презъ Карлово. Посетени села. Въ Чирпанъ презъ Абрашларе. Отъ 3—9 мартъ.

	7463:35
3, м. въ Чукурлiй	3
5, м. въ Карлово двѣ вѣчери	19

[1]) Стр. 79.
[2]) Стр. 80.
[3]) Стр. 81.

5, м.	въ Маджери испроводякъ една котія съ огледало	:30
7, м.	въ амзалари	10:
7: м.	въ албашову	2:
7: м.	въ абрашлари за каве и за конете	1
	за Ябалки	1:1/5
9, м.	въ Чарпанъ за дребни разноски двадни	3
	брьснати	2
	за тескере	11
	масрафъ	34:30

№ 250.

Бележка.[1])

Кога и съ колко гроша въ джоба пристига Д. Общи изъ Влашко Обуща на вересия.

отъ 1870 год. дългъ въ Карлово за обувки	70
доде Д. Общій изъ влашко съ 30: гр. земалъ	
бѣхъ назаемъ и не му сам ги давалъ	296
	7919:15

№ 251.

Смѣтка.[2])

Разноски въ Сливенъ, Хаинето, Казанлъкъ. Отъ Шипка до Трѣвна. Въ бичкиджийницата на Николча. Въ Габрово.

15, м.	въ Сливенъ масрав.	12
	пакъ тукъ оставямъ печятни писма 13, и расписки чясни 24 отъ брой 50—73.	
15, м.	за поправяне убувките ми	12
16 м.		8
17. м.	въ Хаиниту	10:5
	кованъ	9
18 м.	въ Кжзжнлъкъ	7:1/2

[1]) Стр. 81.

[2]) Стр. 82.

19, м.	въ шипка съ іоще единъ другаръ	16:$1/_2$
	за по пжтъ маслини хлябъ ябълки	3
	отъ шипка до трявна по биклиметата	
	кааве парасж на четри мяста	3 $1/_2$
		8005:20
	за пране[1])	4
21. м.	на бичкиджійницата	9
		8018:20
	на Николчя за да стегни одаичката	104
22 м.	въ Габрово хлябъ маслини ябалки	2
		8024:20

№ 252.

Смѣтка.[2])

За поща до Търново и Лѣсковецъ. До Орхание.

27 м.(артъ) книги за расписки и писани	2 $1/_2$
30 м. на Асла. Асан, и Боруиленческата поща за Предс.(тавитель)	40
4 Апр. на Сюлю. Даудовата поща	17 $1/_2$
4 Апр. на Тракійската поща, за Пред.	54

№ 253.

Бележка.[3])

На пжть за Влашко, заедно съ председателя на Ловченския комитетъ.

6 Апр. тръгвамъ за Влаш. съ предс.(едателя) презъ Ор.(яхово) граница оть Алилаа Силевли до ор. за разноски три дни съ конъ съ іоще единъ другаръ за дама испрати и да са върни за другарятъ да ся върни съ 3, конѭ

за пашапортъ[4]) 17 $1/_2$

8156

[1]) Стр. 83.

[2]) Стр. 83.

[3]) Стр. 83.

[4]) Тази бележка е писана съ мастило и зачеркната накрѫстъ съ две линии. Чете се ясно.

№ 254.

Смѣтка.[1])

За поща до Орхание. За каикъ въ лошо време.

29 Мар. забравини за ичмикъ, сино, и за отъ Л.(овечъ)

поща до Сюлюма.(нъ) Даудъ	52
въ Оряово	8
въ Ор. за каикъ въ развалено време	40
	8256
отъ одзадъ записанити дето самъ[2]) давалъ	2148:20
	10404:20

№ 255.

Смѣтка.[3])

Подаръкъ на именния му день. Прибежище при сирота жена. За троица изпратени въ Влашко.

приведени що харчѫ	4266 ½
деца отъ наши хора додоха да ми чиститатъ името на нова година	8
на една сирота нашѭ жена при която намирамъ прибежище гр.	105
димитрь и Саву и іоще единъ другаръ испращамъ за влаш. съ коне и имъ давамъ[4])	586 ½

№ 256.

Смѣтка.[5])

Получени пари отъ Тетевенъ въ монети.

6006	8539
2233	610
8539	128
	9897

[1]) Стр. 84.
[2]) По-късно записани действителни разходи.
[3]) Стр. 90. Страници 85 — 89 сѫ празднı.
[4]) Последната бележка зачеркната. Записана е по-напредъ.
[5]) Стр. 92. Стр. 91 е празднa.

отъ те.(тевенъ)	л. тур.	
	20:	
минца	2:$^{1}/_{2}$	
бели меджидій	3:	
единъ цванец	3: гр.	
	9897[1])	

№ 257

Постжпления.[2])

Вноски отъ Етрополе, София, Тетевенъ, Осиково, Гложене.

отъ де какво взимамъ

приведени	2397
отъ Бочукооглу[3])	600
отъ Исакъ хаинъ[4])	297
	3294
отъ Дер. ме. кжр.[5])	2300
	5594
отъ Скендеръ Дерви.[6])	502
	6096
отъ Искендеръ ефенди[7])	210
	6306

№ 258.

Бележка.

Тръгване презъ Балкана за Тракия. Взимани пари отъ Д. Пеевъ.

18. фев. 1872 зимамъ отъ Пощата Д. Пеевъ 3243 отъ л. т. 102: гр.

[1]) Сумата отбелязана на свободното поле подъ последния редъ. Цѣлата смѣтка е зачеркната съ моливъ. Само двойния сборъ отъ цифри горе стои свободенъ.

[2]) Стр. 93.

[3]) Заличено: Етрополе и писано съ мастило: Бочукооглу.

[4]) Заличено: отъ София Ковачевъ.

[5]) Заличено: Тетевенъ, писано съ мастило и съкратено: Дервишоолу Мееметъ Кжрджалж.

[6]) Заличено: Осиковица.

[7]) Заличено: Гложене.

трьгвамъ за презъ Бълканатъ въ Тракія съ двама конници — на 20. фев. зимамъ и 10. печятни писма 12 расписки чясни, и 30 общи.

№ 259.

Бележка.[1])

Какво взелъ отъ попъ Кръстя.

зелсамъ отъ
касіератъ 6 л. т. 630
и пакъ — 8, напол. 728
11643
10685
22328[2])

№ 260.

Смѣтка.[3])

Сума отъ общъ разходъ. Загуба при монетна размѣна.

3846
358
295:10
424
703
3896:15
5
23
848:10

сумма 10399:25 щото похарчо.
на Парити Пагуба 130, по гр. 1 на л. тур.
а на бяло мид.
20 пари

похарчини 10530:5. турски.

[1]) Стр. 94.
[2]) Отдѣлно на долния край на листа.
[3]) Стр. 95.

№ 261.

Смѣтка.[1])

Взелъ суми отъ Ангелъ Кънчевъ на пѫть: въ Пловдивъ, Царацово (повторени съ съкращение и псевдоними), въ Ст.-Загора, Трѣвна, Севлиево и Ловечъ.

отъ Ангела зимамъ гр. по(пѫть)	
въ Пловдивъ	15
въ Царацову	2
отъ Ангела зимамъ гр.	
въ Серезли Юсеина[2])	15
въ Цар.ацову[3])	2
въ Едирнели афѫзаа[4])	2
въ Петко Пѫровъ[5])	54
въ Кючикъ ме. търновалѫ[6])	104
въ Л.(овечъ)	235
до тукъ о(тъ) Анге.(ла)	

№ 262.

Постѫпления.[7])

П лучено отъ Видраре и Орхание.

въ Б. на По[8])	1050
въ Сюлюмаоглу Даудъ	105
въ Б. на По.	831
приведени	2397

---

[1]) Стр. 96.

[2]) Вмѣсто Пловдивъ писано първоначално съ моливъ и заличено съ перо и написанъ съ мастило псевдонима.

[3]) Краятъ заличенъ.

[4]) Вмѣсто Стара-Загора.

[5]) Вм. Трѣвна.

[6]) Вм. Севлиево.

[7]) Стр. 96.

[8]) Богъ на помощъ, печатъ на частния комитетъ въ с. Видраре.

№ 263.

Разходъ.

За хата. На изпроводякъ въ Царацово.

харчѭ	
за хататъ башлѫкъ	15
въ Ц. испроводякъ	2

№ 264.

Разходи.[1])

Въ Троянъ за хатътъ и въ Карлово въ две кѫщи. Панталони.

Харчѭ[2])

въ Троянъ, двалахти обѫ за амѫтѫ, и потшивахъ коланити се на хататъ	10:
въ Карлово. за хататъ на ханатъ	15:
въ Карлово на кѫщѫтѫ дето стоѭ за едини	20:
и друго заосигорявани друга кѫщѫ	260:
и пакъ въ Кар. за шиякъ за Панталони	105:
	405:

№ 265.

Разходи.[3])

Въ Пловцивъ, Царацово, Ст.-Загора, Трѣвна, Севлиево, Ловечъ, Етрополе. София, Ташъ-Кесенъ. За С. Младеновъ конь, на В. Йонковъ расписки. Сборъ огъ цифри.

Приведени	405
въ Плов. за Башлѫкъ на ха.	15
на Царацову испрово.	2:
въ Заара за испроводякъ	3:

---

1) Стр. 97.

2) Начело на страницата почнато и заличено: Харчiѫ: въ П. за хатътъ башлѫкъ 15: въ Ц. испроводякъ 2.

3) Стр. 98.

въ трявна за ичмикъ	12:
и пакъ за три обяда и осмь кавета	9:20
и пакъ за обувки съ подковити	31
въ Севліево за мене и конѭтъ харчъ	22:20
и пакъ за каяръ на хат.	5:
въ Ловѣчъ за ичмикъ на хататъ	20:20
на Сава Младеновъ давамъ да си земи конъ	210:
въ Етрополѣ	30
на василъ іонковъ отъ Гложини	105
въ Софія	10
Ташъ кесенъ	14½
	695½

105
38
———
840
315
———
3990
695:½
———
4685:½

1885
695:½
———
4580
4200:½
695
———
4895:½

5594
783
———
4811

№ 266.

Смѣтка.[1])

Само цифри.

105
38
———
840
315
———

3990
695 ½
———
4685 ½

3885
695 ½
———
3580 ½

4200
695 ½
———
4895 ½

5594
783
———
4811

[1]) Стр. 99 — 100. Листътъ (стр. 99 — 100) е наполовинъ откѫснатъ

№ 267.

Разходъ.[1])

На Димитра въ Тетевенъ, София, Враждебна, Ташъ-Кес нъ, при кулата на хана.

приведени	695 $^{1}/_{2}$
На Димитра въ тетевени	21
на Димитра въ Софія	42
въ враждебна	7
на хановити софишски въ полѣто на отвождани въ Софія, и на врьштани	4 30
	770: 0
въ Ташъ кесенъ (Саранци б. р.)	14 $^{1}/_{2}$
и пакъ на врьщане въ ташъ кесенъ[2])	12
при кулата на ханатъ на отивани и на връщани въ Соф.	1
	783:30

№ 268.

Смѣтка.[3])

На Димитра, въ Пэнега, Гложене, на Коледа, въ Червенъ-брѣгъ, Телишъ, Плѣвенъ и др.

приведени	783:30
на Димитра	126
на Панега на хан.	13
въ Гложени два конака	10:3
въ Червени Брякъ на Колида за двѣ вѣчери	2
телишъ	2
леблебій и стафиди	1
въ Плевенъ за хататъ	3150
	4098:20
на Савата	21
на василъ тетевеницатъ	102
	4219:20

[2]) Стр. 101.

[3]) По-напредъ написано (на по-горния редъ): въ Ташъ-кесенъ 14$^{1}/_{2}$ и заличено.

[4]) Стр. 102.

№ 269.

Смѣтка.[1])

Взелъ отъ Ангелъ Кънчевъ.

г. отъ Ангела зимамъ
104
5:
3

№ 270.

Смѣтка.[2])

Дребни разходи въ Плѣвенъ.

Приведени	4219:$^1/_2$
въ Плевенъ испроводякъ и кааве и други дребни разнос.	5:
фесъ за мене	21
	4245:$^1/_2$
въ Ловечъ за ичмикъ[3])	21:
	4266:$^1/_2$

№ 271.

Смѣтка.[4])

Въ Трѣвна, Севлиево, Ловечъ, Ст.-Загора. Изпроводякъ на детето на народенъ човѣкъ.

Харчѭ!	гр.
въ трявна, за ичмикъ	12
въ Севлієво, за менѭ, и за конѭтъ	22:20
	5:

[1]) Стр. 103.

[2]) Стр. 103.

[3]) Прибавено съ моливъ и заличено пакъ съ моливъ: Три деца отъ наши хора додоха дама сорукуватъ и да ми честитатъ на много години.

[4]) Стр. 105. Стр. 106 е празднa. Горе е почнато и заличено съ моливъ: Приведени 105:$^1/_2$ на Василъ Ионковъ отъ Гложени 105.

и пакъ за каяръ на ко. испроводякъ	:20
въ Ловечъ за конѫтъ ичим.	20:20
за каишити на хататъ и дрьвину маслу	1:20
въ иски заара за испроводякъ на единъ народенъ чилякъ и моѭ роднина на детето му, едно цванче	3:
въ трявна, едни обувки за по кѫрѫтъ съ подковити наедно	31:
и пакъ три единета и 8 кавета[1])	2:20
	105:20

№ 272.

Бележка.[2])

Тръгва за Тракия (21. II.) съ троица другари. Харчъ на Абланския и Дълбошкия ханъ.

21. фев. трьгвамъ съ трима конници за през Балканатъ въ Тракія разноскити ми

	гр:	пари
21 на Абланскія ханъ	:	30
21 на далбошкіятъ ханъ	1 :	

№ 273.

Бележка.[3])

Какъ да ставатъ гласуванията: устно или писмено. Какво положение ще заема отъ днесъ въ организацията. Никакво общение съ чужди безъ съгласие на вѫтрешната организация. За печата. Случаи. За смѣняване на Ц. к.

Гласоподаванія̀та писменноли ще са даватъ!

асъ какъ тряба да бѫда въ работите отъ днесъ нататъкъ!

---

[1]) Тая смѣтка е зачеркната.

[2]) Стр. 106.

[3]) Стр. 114. Страници 107—113 сѫ праздни. На стр. 110 писано съ мастило и заличено: 1) Тукъ оставямъ едно отъ печатанити писма. За Етрополе подписка В. Л-ий, 2) За Ви-

на никаква народность нямa да съобщавате нищо народно, до кжтто ни земете гласътъ ни!

съ печатат какъ за дане би Лжстително!

въ случяй ако Ц. К. неизвършава длъжноститеси, то Ч. К-ти ще проминатъ членовите на Ц. К. или. . .

№ 274.

Адреси.[1])

За П. Хитовъ и Д. Хр. Поповъ.

адреса.

Г-ну Гоіорги Чавутовъ въ Каларашъ за Хитіова.

въ Т. М.

Г-ну Драгомирчіову

Братовче ми.

№ 275.

Адреси.[2])

За Ломъ. Описание на лице.

писма отъ Ломъ за Асланъ Дервишооглу. Г-ну Кжрджялж

високъ съ черна Брждж 50 годишенъ.

драре В. Л-ий. — На стр. 112 личи: 1) Костаки х. Котовъ отъ фев. 6 872: Писмо. и 2). съвсемъ грижливо заличено: Заповѣда тайно на х. Стани за 6 души юнаци Стоянъ съ дружината му да имъ. . . Заплати по една пушка, единъ ножъ и по единъ леворверъ и да имъ дава по малко тютюнъ за попжть.

[1]) Стр. 116.

[2]) Стр. 116.

№ 276.

Бележка.[1])

За смъртьта на брата му Христо.

въ Букурещъ 1870 почина Братми Христю на 9:ый Апр. чяса по 11:$^1/_2$ по Европейски презъ деньтъ.

№ 277.

Смѣтка.[2])

Сума отъ разни монети.

126

158	182	54	594	11 м(инца)
126	180	11	182	3 п(ола)
32	90	54	312	3 м(еджиди)
	455	54	10 8	
		593	45	
			1133	

№ 278.

Бележка.[3])

Гробътъ на Иванъ отъ Панайотовата чета 1867 г.

Упокоиса Капитанъ Иванъ отъ Трьново между Братаница и Орта-Конакъ. въ Коджя Юртъ между Тетевени и Златица, на 1867:

Н. Б. II. А. п. 60, № 8025.
Бележничето на Левски — обща сигнатура за № 171—278.

---

[1]) Стр. 116.
[2]) Стр. 116.
[3]) Стр. 116.

IV.

ПИСМА ДО ЛЕВСКИ.

№ 279.

Филипъ Тотю до Левски.

Писмото имъ получилъ, приема поканата да води народна кореспонденция съ тѣхъ, но само ако нѣматъ нищо общо съ букурещкитѣ българи, било стари, било млади. Панайотъ Хитовъ гледалъ европейскитѣ политики и конференции. Въ Сърбия искалъ да стреля Дякона, сега Дяконътъ се издигналъ да го не стига.

20 февр. 1871. Одеса.

Приятеле![1])

Писмо-то вы получихъ на 2 ф. наст. год. и писано-то вы разумѣхъ. Премного се зарадвахъ като въ писмото си мя питате и разпитвате за някой любопитны работи за да вы обаджѫ. Дѣйствително азъ помнѭ да имамь съ васъ народни кореcподенции, ако вый пристаните да сѫ придържавате съ Букурещкитѣ вагабонды было млади было стары, кои-то сѣкій единъ отъ тѣхъ ищѫтъ да бѫдѫтъ царе, кнезове и подобны титоли. Тѣхното властолюбіе, корыстолюбіе и пусты мечты накарвать гы до безуміе да лудежть. Тыи чакать само нѣкой българинъ да завѣщай нѣщо и да го глътнать като ненаситны орли.

Като вы е извѣстно на букурешките българы дѣлата и сквернитѣ имъ постѫпки можеме ли ныи равнодушно да си изказваме чувствата на тѣхъ?

Что сѫ касай за Панаіота той вече станалъ български дипломатъ сь кого-то като насъ хора не сѫ пріети отъ негова свѣтлость. Панаіотъ, брате е човѣкъ высокъ слѣдва за Европейските политики и за конфиренціитѣ. Гордость въ него до уши . . .

Азъ желаѭ до открыя нѣкои потайности, но страхъ мѫ е брате, че ваша милость като имате малко сношения-та съ Букурешлыйски-тѣ вагабонты ще имъ по открѭте сичко и тогава работата ще излѣзи на мѣсто добра, зла. Ако можишъ да знаишъ сичко какво върша откажи сѫ отъ букурешките

[1]) Чрезъ Данаилъ Хр. Поповъ въ Т.-Магурели.

българи, защото тій нежелаѭтъ добро-то на Отечество-то си, спорѣдъ като видими Дѣлата имъ. Впрочемъ вые твърдѣ добрѣ гы знаете что сѫ и какви сѫ.

За отсрѣщнитѣ българы обади ми истината тъй ли е до колко-то ги азъ знаѭ съ сичките му подробности.

Кой казва, че емигрантите сѫ гордѣять и нещать да иматъ споразуменія съ тѣхъ това е чиста измыслица, лъжѭ, защото ты самъ баремъ си въ Балкана былъ до колко хиляди дойдоха да ни помагать и ный ни гы приѣхмы?

За Львскій напишети ми тѫчны извѣстія за неговите дѣла, до колко е успѣлъ въ предпріятіето си спорѣдъ както сѫ научавашь отъ доволно вѣрны коресподенціи къмъ кадѣ Львскій повече дѣйствова. За всичко горѣказанно извѣсты ми истината.

Съ друго писмо ще сѫ споразумѣемъ братски.

Филипъ Тотю войвода.

P. S. Гордоста на Панаіота е тая че той въ Сърбія ищеше да стрѣля діакона а днесъ діакона доказа истарай сѫ повече да докажи врѣдностѫ си, а сега Панаіотъ не е достоинъ и царвуля му да обърни на опаки, защо-то горделиво крачи подиръ политиката и конфиренціите. Олеле мале и той има очи да сѫ нарича първостѫпенны български предводитель. Сърдети сѫ сърдете свѣта го знай до колко той струва и діакона.

Сѫщій

Тука получиса едно писмо отъ Букурещките Българи и хората сѫ спориха да сѫ смѣять съ тѣхните властолюбивы мечти. Какъ-те ищѫть да бѫдѫть министри, префекти и такива много глупавы мысли.

Сѫщій

Изъ миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски, кн. I, № 3, стр. 23.

№ 280.

Панайотъ Хитовъ до Левски.

Общото положение въ Европа. Ако закъснѣемъ още и не се освободимъ, ще попаднемъ подъ другъ господарь. Народътъ не може никакъ да се притотви. Богатитѣ ни нѣма да се присъединятъ, доде не видятъ да се почне нѣщо важно. Ако се забавятъ въ България, той ще води бой за освобождение на другъ народъ, съ когото се уговорилъ. Идеитѣ му за народно движение. Да се избере единъ, за да разполага съ всичкитѣ работи вънъ и вжтре. Той е готовъ да помогне за всичко и отъ вънъ и за вжтре.

брате и господо принодевама денесно општ положения
1 у европа да ви питам за моето мнения дали е уместо || ас мисла чие времи и ния да потрсим нашто праву отъ нашти господари което нема даго [illegible]дат без да го земим Самити ні
2. ако са ния забавими асмисла и са боя чи ще веч касно когато падним под дро ги господар
3 ни знаими чи никога ниможим са приготви как то ис ками заштото сми сиормаси || дрого нашити богати хора дорде ни видат неш то поважно неш те земат у честия
4 главно е да са при готви ватре народа сас какотo можи
5 колко за от ванни ще са потродим || и как то ще види ти копието от оговорат ми сас некои дроги провинци и от дрога народност ако сдобрити
6 ас вимола отговур || ако вида че нема надежда от народа щебада принoден да зема участ ия сас които имам угоор да са биа за чизда слобода || ако несклони нашият нарот за да са одапре ас ща ида сас унези които са бият за слобода ако вида чи от нашият нарот нема на дежда за бои || братея помислети сами можи человек от ван засега даподаднеш то на народа че неште да са улови || ето принасештия писмо то ми щеви раскажи замлого работи и ще видити далие таи илине || а ще вимола дами отговорити или у палномоштити некои от вас дадоди даса споразумеими и да говурим подробно засичко

оставам ваш брат

П Х славенски

теш ко ономова народа които учеква от един или от наколико лиц(а) да са не совземи (самъ) сас сичката си сила || азатова пак требва неколко лица да го до ведат до

такова пед у зетия[1]) дрого ако решити и даса захвани нещто парву витреба да си наредити споразумениа помиждо си и да изберети работи за устрояванието на пределити и за спуразумението сас ванкашнити за да са удари на веннаш от сека страна

ето ас от ван мога дави помогна когато щети || ако ли са боити от ватре и немати кои да ви нариди и започни ако намерити за ножно ас и ватре до фаждам даза почна кога то ма повикати || дане мислити чи ас сам от ван чи са отова не боя || дето ма отредити ас сам готоф дави послoжа като честит син на народат си

копия афторо[2])

Н. Б. II. А. п. 61, № 8405.

№ 281.

Любенъ Каравеловъ до Левски.

Печатницата още нестъкмена. Билетитѣ ще се приготвятъ.

Брате!

Вчера приехъ писмото ти, което са е малко задържало некаде си. На Балкански испроводихъ писмата; той ще да дойде скоро въ Букурещъ и тогава ще да видиме що да се прави. Работата върви наредъ. Печатницата още не сѫмъ натѫкмилъ. Много работа имамъ. Пари ще гледамъ да ти испрата по-скоро. Билетитѣ ще бѫдатъ скоро готови. Имай тѫрпене. Следъ печестиня деня ще ти напиша за сичко.

Букурещъ 1871

Септем. 21 — Твой братъ Л. Каравеловъ

Н. Б. II. А. п. 60, № 7988.
Арх. т. I, № 2, стр. 4.

---

[1]) Сърбизмъ: предузетие — намѣрение.

[2]) Това е черновка отъ писмо, което не е запазено въ Ловченския архивъ. Левски отговори на всички въпроси по реда, по който сѫ изложени тука. Писмото е безъ дата и трѣбва да го отнесемъ единъ месецъ преди отговора на Левски (Вж. отд. I, писмо № 33, стр. 79).

№ 282.

Панайотъ Хитовъ до Левски.

Удобрява изпратения му Уставопроектъ. Само два члена не добре предвидени. Благодари, че е избранъ за чл. на Ц. к. Счита, че здраво е подета сега работата. Изявява готовность да извърши всичко, което му се отреди.

Господа Членове на Б. р. Ц. К.!

Приехъ Ви писмото за Октомврий и разумѣхъ всичко, що ми пишитѣ. Прочетохъ остава, който сте ми проводѣли съ писмото за едно. Въ него е всичко добрѣ нарѣдено, само има два члена, които не са добрѣ прѣдвидѣни, но тѣ ще останатъ за сетнѣ когато сѫ видиме лично. Азъ видѣхъ въ писмото, че сте ма избрали за членъ на Ц. К. Затова Ви благодаря като сте ма удостоили за това мѣсто. Но братія азъ като сѫмъ оджлеченъ отъ Васъ, немога да пренесѫ онази полза, която сѫ изисква отъ менѣ. Азъ имамъ надежда да дойда при Васъ послѣ четири мѣсеца. Но Вий ако видите за нужно сега да дойда, то ми пишете да дода. Азъ видя че сте издиле работата въ добро дѣйствие, затова немога Ви исказа моята благодарность камто Васъ. Но азъ много пѫтя сѫмъ оставалъ излѫганъ отъ което ми свидетелствуватъ, които държа за спомѣнъ на милото си отечество. Пишите ми, че ще да ми проводите 50 билети, но азъ неги получахъ, ако бѣхѫ дошле до сега щѣхъ да ги раздамъ и да Ви проводя паритѣ. Но сега мисля, че неще да бѫдиме излѫгжни, като вижда(мъ) че работата е по темелно захвната || и затова азъ сѫмъ готовъ да извѫрша всичко, което ми са одрѣди.

Оставамъ Вашъ сѫбратъ и полизна слуга на милото си отечество.[1])

Н. Б. II А. п. 61, № 8404.[2])

---

[1]) Писмото е придружено съ бележки за насилията на турци и албанци върху българското население въ Дебърско.

[2]) Това писмо, заедно съ други следващи писма на П. Хитовъ които не носятъ особеноститѣ на Панайотова правописъ, сѫ писани вѣроятно по негова диктовка.

№ 283.

Платнаровъ до Левски.

Д. Общи дошълъ и заминалъ за Хисаръ. Изпълнени поржчки: опинци, пари, фишеци. За П. Поповъ. Издадени отъ шпиони. Голѣма опасность. Да се спре работата до нѣкое време. Подозрение въ Ботю и Митю. Левски и Д. Общи били видѣни подъ Пулевата бахчия. Иска виждане до вечерьта.

На въпроситѣ Ви бързамъ на кжсо да Ва отговора: Д. Общій доде и отиде на Исаръть; Василъ отиде въ петакъ още не приготвено, освѣнъ онова що знаешъ, т. е. опинци и 2 т.[1]) || ф-ци[2]) нѣма, || нѣма и какъ да земемъ, за това ній трѣбва да направимъ като имаме прахъ, трѣбава калжпъ, за кжщитѣ ще остане да ся съберемъ всички. Петръ ходи на Джбене, на Царацово не —; за дрѣхитѣ искатъ всичко 111 гр. Тоя е на кратко отговорътъ ни.

Брате Л-ски! При всичкитѣ ни трудове и грижи, на конецъ доде едно нѣщо, което потърсы на всичкы ни сърдцата отъ страхъ! Тур-то Пр-во узнало че си билъ тука, при това узнало и нази всичкы ни чрѣзъ шпіонитѣ си (особенно мене и П. Поповъ) гдѣто прѣди 10 дена, както ся научихме отъ единъ нашъ Братъ (когото Богъ да поживи!) щели да ни вържать и пратать въ Пловдивъ, нъ благодареніе на добритѣ хора! Които ни защитили и оправдали; и отъ тогази Пр-то строго испитва и слѣди стжпкитѣ ни; кажи ни какво да правимъ!?

Не мя е страхъ отъ нищо брате! нъ добрійтъ онзи нашъ Братъ, който ни съобщи горнето ни ся моли, за да не компрометираме цѣло Карлово, прѣдъ Пр-вото, да ся вардимъ и да напустнемъ плановетѣ си сѣга ако би да имаме, да ся замине малко, додѣ ся уталожатъ духоветѣ на непріятелитѣ ни, че послѣ нека въpшимъ каквото си знаемъ.

Ахъ! Брате! Много черни души имаме, които за нищо не считатъ това що ся дума прѣдателство; нъ ще доде день, та и тій ще ся наградятъ за заслугитѣ си. Нъ сѣга мжчно!..

Спорѣдъ както ся види работата шпионитѣ ни не ся други освѣнъ Ботю и Минчю; първійтъ и двама други Ви са видѣли

---

[1]) турски лири.

[2]) фишеци.

долу подъ пулевжтж бахчія съ Общій и други и отъ тогази Пр-вото ся е стрѣснало и ни прислѣдва || отъ напрѣдъ нищо ся незнаеше.

Колътъ[1]) излиза рано вечѣрь и научихме ся че ся нарѣдили отъ турскитѣ махали да излиза всѣка вѣчеръ по единъ чiовѣкъ да вардатъ.

(под.) И. С. М.

П. Отъ всичкитѣ най-много компрометиранъ сжмъ азъ на което причинжтж е Ботю съ когото прѣди единъ мѣсецъ ся карахме за чястни наши работи.

Кажи ми що да правя сѣга . . . ! ? ако е възможно да са видимъ довечѣра изъ града, а особенно към нази . .[2])

(под.) Сжщiй.[3])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8095.

№ 284.

Панайотъ Хитовъ до Левски.

Разглежда Уставапроекта съ нѣкои бележки. Не трѣбва открито да се пише за демократична република. Околнитѣ монархически династии ще ни пакостятъ. Преписка към писмото: да не се изпълнява смъртно наказание, безъ печатъ отъ Централния комитетъ. Какъ да се пази печата. Противъ пиянството. Болесть е.

1872 Януар.

Родолюбиви Господа дѣйствители за народното освобожденiе!

Уважаемо-то Ви отъ 10 Яннуарiа 1872 год. прiяхъ и разумѣхъ съджржанiе-то му и твардѣ ми е драго, като глѣдамъ че сжществува Ц. Б. Комитетъ (кое-то и по-напрѣди сьмъ знаялъ) и частни комитети въ всичкы-тѣ окржжни Бъл. градове. — Жално ми е Г-да, като сьмъ отъ 3 мѣсяци на самъ боленъ, — но при всичко това азъ ся постарахъ да прѣглѣ-

---

[1]) Стражата.

[2]) Точенъ препись отъ първообразното 12-ий априлий 1884 г. Хр. Загорски гр. Карлово.

[3]) Оргинала се намира въ ржцетѣ на В. Ив. Платнаровъ. Двете тия бележки се намирагъ вь края на писмото.

дамъ уставътъ за освобожденіе-то, — но като болестенъ не вѣрвамъ ни самъ си дали сьмъ можилъ да изразѭ подпълно мнѣніе-то си, — спорядъ както Ви ми бѣлѣжите. На забѣлѣжваніето Ви, че сьмъ Българинъ, сьмь и желаѭ да участвувамъ въ народното дѣло, а гдѣ-то мя наричате „прочутъ войвода“ ще Ви забѣлѣжѭ, да ми неприписвате такива качества, защо то азъ не сьмь достоенъ да носѭ такова име... Колкото че отъ писма-та ми разбирате че сьмь желалъ да участвувамъ въ народното дѣло, то упѫтвамъ Ви да ся сѣтите на минѫло-то, а не напрѣдъ дѣла-та ми и врѣме-то ще покажѫтъ. Отдавна сьмъ желалъ да видѫ такъвзи законъ и гвърдѣ ми драго като го видѣхъ || виждами ся като слънце прѣдъ очи-тѣ и всякой човѣкъ праведенъ би ся съ него съобразилъ и желая да ся съобразѭ спорядъ казваніе-то Ви непрѣмѣнно, но само кога-то видѭ въ дѣйствіе туренъ. Гдѣ-то сьмь писалъ на сливенци нетрѣба да мыслити че съмь ималъ нѣкакво свое намѣреніе, защото Ви знаете че има при васъ хора отъ мень рѫкомандувани, а тъй сѫщо и човѣкъ тъ кой-то носеше писмото не е имало нѣщо, кое-то дае противно на правителството Ви. — Ако бѫдѫ здравъ кога-то бѫде събраніе-то Ви готовъ сьмь да идѫ и да прѣдставѭ предъ събр. мнѣніе-то си. Както видите въ законътъ далъ сьмь мнѣніе-то си, колкото сьмь видѣлъ че е нуждно. И тъй въ първий-тъ артикалъ (т. е. членъ) направилъ сьмъ забѣлѣжваніе на изрезана-та Ви „Демократ. Република“, || но нетрѣба ца мыслите или криво ца разберете че сьмь противенъ на това не! Защо-то никой не иде да подържава тиранството, но за да се спечели и подържа правѫ-тѫ свободѫ, || и всѣкой кой-то иде противъ тиранството, трѣба да е желатель на Демок. република, || но това нiй нетрѣба да го явявами и печатамы, а да го задържимъ за насъ си, || защо то прѣдставете си околности-тѣ, сѣтете ся та толкова династическы-тѣ около насъ правителства, кои-то щомъ чуѭтъ рѣчь тѫ Дем. република, ще ны очернѭтъ предъ-другы-тѣ правит. || а още и ще ны спречѫтъ въ светы-тѣ прѣдпріятія. Най-послѣ сѣтете ся що става съ французкыйтъ народъ, който е далечъ отъ насъ съ просвященіето си. Нiй трѣба тайно да утвърдимъ републикѫтѫ а не да ны чуе свѣтъ-тъ и явно да исповѣдвамы това. Околни-тѣ или съседнитѣ династіи и правит. не ще могѭтъ явно да нападатъ на републикѫ-тѫ ны защо-то иматъ

и помежду си републиканци но могѫтъ съ другы начинъ ще се старѭтъ да ны попречѭтъ — Защото въ рѫце-тѣ на династіи-тѣ е орѫжіе-то, и тый могѫтъ да ны спрѫтъ, щото трѣба 100 год. повече да удари надирѣ прѣдпріятіето ны. Ній сега за сега трѣба да ся боримъ за свободѫ и равноправность и да унищужимъ тирани-тѣ, туй трѣба да говоримъ и за него да работимъ, пакъ това като доспѣемъ да прогласимъ републикѫ-тѫ.

Това си мнѣніе не налагамъ, но пакъ го оставямъ на Ваше-то оцѣненіе.

Най-послѣ като Ви поздравлявамъ и желаѭ да видѭ съ очи-тѣ си това което ся работи самъ

Ваш.

членове те градски на таината полицıа нетреба да предузиматъ никакво убиство догде неса уверят като видят печата од централніат комитет, на причината чи управителя можи да има карес или завист на некого гражданина.[1])

Печатътъ на ц. ком. трѣбва да ся чува съ два ключа единътъ да е въ рѫце-тѣ на прѣд. а другый-тъ ключъ да е въ единаго отъ членове-тѣ. Само тогава да може да ся вади, когато присѫтствуватъ всичкы-тѣ членове — това да не би въ случай могло да ся злоупотрѣби.

може нѣкой съ намѣреніе да ся опіе и да искаже тайноститѣ, то не слѣдвали че и той трѣбва при първо усѣщаніе да ся накаже съсъ смърть? Трѣбва и затова още, да ся прѣдпазватъ и другы отъ подобни случаи. Освѣнъ това работницитѣ на р. Б. ком. да прѣдпазвате отъ піянството, даже и да иматъ наказаніе затова.

Н. Б. II. А. п. 61, № 8248.

[1]) До края приписка къмъ писмото.

№ 285.

Иллерически до Левски.

Колко внесли на Д. Общи.

даваме на Г-на Д. Общій 551 или петь стотинъ и педесе и единъ

872 іануаръ 15-и

Иллеричиски.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8456.

№ 286.

Рашидъ Ходжоолу до Левски.

Известие за внесенъ абонаменгъ на в. Свобода.

Даваме на даудолу сюлюманъ и на иллиричиски 120 или сто и двайсе гроша заради весникъ свобода и направиха харчъ 15:30 и не платиха

872 1/23 1-ий

ришит хожолу.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8433.

№ 287.

Исакъ Хаимъ до Левски.

Известие за движението на Д. Общи.

Исакъ Хаимъ 1872 Янн. 27-ый

Г-нъ Д. Общый дойде тука вчера на 26-ый, а днесъ на 27-ый тръгнува. Дадохмему сто и петь гроша.

Исакъ Хаимъ.[1])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8436.

---

[1]) Псевдонимитѣ сѫ на лица и на комитети. Тѣзи разписки сочатъ движението на Л. по провѣрка дѣлата на Д. Об. и нарочно сѫ изискани отъ Л. Затова ги поставяме въ кореспонденцията до него. Произхождатъ отъ разни Орханийски и Тетевенски села.

№ 288.

Елесъ Джутовъ до Левски.

Колко внесли на Д. Общи.

7 Б. Мед.	21 гр.	147
1 Л. Тур.	105	105
1 минц.	53:2	80:10
дребосакъ		25:30
	Собр.	358
5 б. М.	ще брои	105
		463

давамъ на Г-да Дим. Общій четиристотинъ и шіесе три гроша

1 февру. 1872 Елесъ Джутовъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8437.

№ 289.

Елесъ Джутовъ до Левски.

Отиване на Д. Общи до Исакъ Хаимъ. Разноски.

872 на 21 јануарія доде Д. Общій въ Елесъ Джутовъ отиде за Исаакъ Хаинъ на 23-ий и направи масрафъ 18 гроша не платилъ; доде отъ исаф хаимъ на 1-и февруарія и отиде на 3-ыи февр. и направиха разноски 26 гроша, не платилъ,

Орханіе 3-ыи февр. 872 Елесъ Джутовъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8438.

№ 290.

Рашидъ Ходжоолу до Левски.

За разноскитѣ на Д. Общи.

На 3-й февр. 1872 доде Г-нъ Д. Общій въ Рушидъ Ходжоолу и направи разноскы 12 гр. и не плати.

Решидъ
Ходжо-оглу.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8439.

№ 291.

Хасанъ Касанъ до Левски.

Д. Общи до Осиковица и назадъ. Разноски.

На 15-ый януар. дойде Г-нъ Д. Общій и 16-ый замина за Осиковицѫ, разноскы 9 гр. за човѣка и за конь; неплати, Пакъ на 4-ый ся завьрна отъ горѣ на февруарій, а на петый замина, разноскы 12 гр., не плати.

1872 февр. 5-ый.

Хасанъ Касанъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8440.

№ 292.

Бочукооглу до Левски.

Разноски на Д. Общи. Колко орѫжие и юнаци иматъ.

Ч. Р. Ц. К.

въ

Етр.(ополе).

Г-нъ Д Общій въ заминуваніе-то си дойде въ Бочукооглу на 17-й януар. по болѣстнѫ причинѫ останѫ до 21-й януар. Разноскы на хана имà гр. 52. На врьщаніе дойде въ Бочукооглу 3-й Февруар. и тръгнѫ на 4-й.

Членоветѣ ни сѫ на брой 14. Имаме въ Етрополе и околнитѣ му колыбы около 200 шишенета и кавале.

Бочукоглу.

1872 февр. 4-й.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8584
Арх. т. I, № 3, стр. 343.

№ 293.

Хасанъ Касанъ до Левски.

Вноски отъ членове за орѫжие, врѫчени на Д. Общи.

Давамъ на Г-на Д. Общій № 2-ро 5-или пять лиры турскы.

и №-ро 3-то дава 5-или пять лиры Тур. на Г-на Д. Общій.

1872 февруар. 5-ый.

Хасанъ Касанъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8441.

№ 294.

Хитихаръ Касапъ Хатемъ до Левски.

Д. Общи дошълъ прьвъ пжть. Колко оржжие иматъ.

На 5-й февр. 1872 доде за прьвъ пжть Г-нъ Д. Общій и излѣзе на 6-й и направи разноскы 13:30 гр. и не плати. работницы имаме 4 душъ пушкы; кавале шишенета имаме 50. и 1. двоецѣвж.

Хитихаръ касапъ Хатемъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8442.

№ 295

Иллерически до Левски.

Д. Общи дошълъ прьвъ пжть. Разноски. Число на юнаци и оржжие.

На 6 февр. 872 даде за првъ пътъ Г-нъ Д. Общій и излезе на 7-мій и направи разноскж 4 гр. и не плати. работници имаме 14 души. Пушки, кавале и шишанета имаме 32.

Иллерически.[1])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8585.

№ 296.

Дервишоглу Мехмедъ Кърджала до Левски.

За сторени разноски отъ писаря на Д. Общи.

На 7-й февр. 1872 доде писаря на Г-на Д. Общій и на 10 излѣзе и на прави разноскы 27 гр. и не плати.

Тет.

Дервишоглу Мехмедъ
кържалъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8443.

---

[1]) Село въ Орханийско. Погрѣшно въ Арх. т. I. стр. 343. Съ сжщия псевдонимъ си служи понѣкогашъ и Димитъръ Общи.

№ 297.

Куртоглу Али до Левски.

Движение на Д. Общи.

Д. Общый доде презъ тукъ на 15 ый Януар 1872 и на сѫщый день замина а върнася на февруаръ 7-ый и он замина. разноски нѣма

Куртуоглу-алиа.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8435.

№ 298.

Дервишоглу Мехмедъ Кърджала.

Разноски и движение на Д. Общи. Колко юнаци и оржжия иматъ.

Д. Общій дойде тука на 13-ый Януарія присѣдя 1 день и ся върна пакъ на 7-й а на 10-ый февр. излѣзе.
разноскы (заличено, не се чете б. р.) . . . гр. неплатени.
Готови пушки и шишане-та имамы 500 различни.
Членове 10 душь
За пръвъ позивъ 2 душь.

Дервишь-оглу Мехмедъ Кѫрджялѫ

1872 февр. 11-ый.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8586.

№ 299.

Бекиръ Кадриолу до Левски.

Д. Общи дошълъ за пръвъ пѫть, повторилъ. Разноски.

На 12- jан. 1872 доде Г-нъ Д. Общій за пръвъ пѫтъ и направи разноскы $5^1/_2$ гр. и неплати.
пакъ сѫ врьнѫ на 11-й февр. а излѣзе на 12-й февр. и направи разноскыи 12 гр. и не плати.

бикиръ кадриуло

Н. Б. II. А. п. 62, № 8434.

№ 300.

Мехмедъ Ходжовъ до Левски.

Иллерически дошълъ за пръвъ пѫть. Разноски.

За прѫвъ пѫть доходи илѣрически и направи 10 гроша харчь и нѣ плати

1872 февр. 14 мехметъ оджовъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8444.

№ 301.

Елесъ Джутовъ до Левски.

Колко внесли на Д. Общи. Искали два вида квитанции.

Пріемнѣте отъ Д. за сѣга 1,000 гр. и отъ първень 473 четыре стотинь и седемдесять и три гр. всичкы-ти стоятъ 1473 гдѣ-то ще ни пратите печятаны билети за № 1-во за 105 за № 3-о за 157$^1/_2$, за № 11-о за 400; за № 16-о за 300 гр. и за останалыты 511 гр. ще ни пратите общій билетъ.

1872. февр. 15-ый Елезъ Джутовъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8445.

№ 302.

Филипъ Тотю до Левски.

Не е съгласенъ съ възражението имъ за силистренци. Той ги възвърналъ отъ възстание, но далъ имъ куражъ. Проводили планъ да възстанатъ и Ф. Тотю да поеме командуването надъ Силистренско и Добруджа презъ декемврий срѣдъ зима. Подробна критика и другъ планъ за движение лѣте. Иска общо събрание, за да се разясни въпроса.

гр. Одеса 1872 год. 20 февруарий.

Г-да!

Вий ми изпроваждате хора и по вашето рѣшение, което сте рѣшиле, азъ не могѫ да ся съгласяǁкогато ний съберемъ въ засѣдание áзъ имамъ доказателство ǁ и както и да кажете вий, че азъ съмъ постѫпилъ глупаво да съмъ възвърналъ силистренчени, азъ съмъ имъ далъ по-голѣмъ куражъ

|| когато тѣ въставатъ да знаятъ, че тѣ не възставатъ за себе си || да знаятъ тѣ че въставжтъ за 1 беденъ и поробенъ народъ, та да издуматъ да защитятъ останалитѣ като изложжтъ своитѣ тѣла на бойното поле, || та който остане (живъ б. р.) да каже: тѣзи мжже и наши братя изложихж своитѣ тѣла на бойното поле, бари ний сега останахме свободни. Вий сте испроводиле вашитѣ планове рѣшени отъ васъ съ Силистренчени да рѣшж да идж съ тѣхъ въ Силистренско да заема Силистренско. Добриджанско подъ команда || когато ги азъ поканя по вашитѣ думи въ мѣсецъ Декемврий, когато има най-голѣма фартуна и дебѣлъ снѣгъ, че неможела тогава да ходи турска (войска б. р.), тогазъ да сме биле възстанели по вашето и да сме заградели селата и да се пазимъ за да не могжтъ турцитѣ да влѣзжтъ. Азъ прѣдвиждамъ мѣжду вашето рѣшение като че не е вземалъ никой участие въ бой, || то е вѣрно което казвате вий, пъкъ царската войска не щѣла да дойде отгорѣ ни, || азъ ви увѣрявамъ че вѣрно нѣма да дойде да се изложи тамъ гдѣто сме ний заложени, но тя ще ви обиколи отъ $1/2$ сахатъ на далечь и като хвърли нѣколко гранати съ топоветѣ тогазъ ще се запали селото безъ да убийте 1 турчинъ отъ тѣхъ, || тогизъ какво направяте по тъзи планъ? || салъ безъ да убийте нѣкой турчинъ ще пострада цѣлъ народъ. За това, азъ имамъ докачение гдѣто ми казвате, че съмъ развалилъ, а не поправялъ.

По моему, азъ никой пжтъ не съмъ съгласенъ да направимъ въстание въ България зимно врѣме || и то като се развие шумата добрѣ, тогазъ да се отбержтъ хора които са способни да управляватъ пушка и ножъ || та да можемъ да водимъ противницитѣ та да се борятъ тѣ съ насъ по горитѣ; || а не да затъпчатъ бедния народъ жени и дѣца; || азъ туй прѣдадохъ на вашитѣ депотати Силистренченитѣ та да не съгласяватъ никой пжть да правятъ бунтъ зимно врѣме, та да излагатъ нещастния народъ който е за бой и който не е.

Сега като ви поздравя за това да се разберемъ и искате да се сберемъ въ Букорещъ та ще се споразумейме по добрѣ както трѣбва.

Съ поздравъ Войвода

Ф. Тотю.

Ф. Тотю отъ Ф. Стояновъ-Симидовъ стр. 507, 1900 г.[1]

---

[1]) Първообраза на това писмо не се оказа въ архива на покойния Ф. Симидовъ, който архивъ е вече откупенъ отъ Нар. Библиотека.

№ 303.

Ихтиаръ Касапъ Хатемъ до Левски.

Дали на Иллерически и Даудолу Сюлюманъ абонаментъ за в. Свобода. Неплатени разноски.

На 24 доде иллерически и на даудолу сюлюманъ и на 25 февру. си утидоха и дадохме имъ 120 гроша за весникъ свобода и направиха харчъ 12 гр. и не платиха

ихтиаръ касапъ хатимъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8460.

№ 304.

Муса Кесаджи до Левски.

Д. Общи дошълъ за прѣвъ пжть. Внесена сума. Искатъ общъ билетъ.

На 1872 февр. 27-й доде за прьвъ пжтъ Г-нъ Д. Общій, а на 28 февр. излѣзе И му дадохмы 1 лира турскж отъ 105 гр. за което ще ни ся прати общій билетъ печятанъ

муса-кесаджи.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8446.

№ 305.

Хасанъ Касанъ до Левски.

Разпискитѣ получени. Внасяна сума отъ Батулци. Опредѣлили представитель за общото събрание въ Букурещъ.

Братія чл. на Ц. Б. Р. К.!

Въ Българско.

Расписки-ты срѣщо четыритѣхъ пушкы отъ 7-мый того пріехмы чрезъ Д. Общій; подобно и отъ 19 краткото Ви получихмы ведно съ распискыты, срѣщо 10-или десяттѣхъ л. т. внесени чрѣзъ Д. Пѣева. Сега щѣте пріемнѣте 9 или девять л. т. и срѣщо тѣхъ ще ни проводите расписки за

№-ро 12; 14; 15, и 16-то по за еднж Л. Т. А, за № 1-во (отъ Батулци)[1] за 5, или пять Л. Т.

Чрѣзъ Дауд-оглу Сюлюмана, что ни ся съобщи, отрѣдихмы за представитель . . . . (заличено б. р.) като по свободенъ отъ домашни работы, за когото ще ни съобщите гдѣ да си извади тескере и прѣзъ кож скелж.[2])

1872 февр. 28.

Б. на П. Хасанъ Касанъ

Н. Б. II. А. п. 60, № 8048.

№ 306.

Чайсолъ до Левски.

Д. Общи дошълъ за прьвъ пжть. Внесени суми, чакатъ квитанции.

На 1872 февр. 28-й доде Г-нъ Д. Общій за прьвъ пжтъ и заминж и му дадухмы отъ 1-во № 2 лири турскы отъ 105 гр. и 2. № 1. лира Т. за които ще ни пратятъ 2 печятни билети.

Чайсолъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8447.

№ 307.

Сюлюманъ до Левски.

Д. Общи дошълъ за прьвъ пжть. Вноска. Искатъ квитанция.

На 1872 мартъ 4-й доде за прьвъ пжтъ Г-нъ Д. Общій а на 5-й излѣзе. И му даде № 1. 2. л. т. отъ 105 гр. за които ще му ся прати печятанъ билетъ.

Кжщи има 80. български.

Сюлюманъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8449.

---

[1]) Въ днешна Тетевенска околия.

[2]) Адресъ писанъ на външната страница на писмото: За Г-на Асл. Дервишо-олу Кжрджеля. Левски бележи: Брой 4-ий.

№ 308.

Дели Муратъ до Левски.

Членски вноски чрезъ Д. Общи. Искатъ общъ билетъ.

Давамъ на Г-нъ Д. Общій

№1-во.	1	л.	т.	отъ	105 гр.
№ 2-ро	1	б.	м.	отъ	21 гр.
№ 3-то	1	б.	м.	отъ	21 гр.
№ 4-то	1	б.	м.	отъ	21 гр.
№ 5-то	1	б.	м.	отъ	21 гр.

Всичкы-те ся събиратъ = 189 гр.

отъ л. т. отъ 105 гр. За тѣхъ ще ни ся прати общій билетъ

1872. Мартъ 7. Дели Муратъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8450.

№ 309.

Дели Ибраимъ до Левски.

Искатъ общъ билетъ срещу внесени суми.

Давамъ на Г-на Д. Общій №. 1. 2. 3. по 2. б. м. отъ 21 гр. които са събиратъ 126 гр. отъ л. т. 105 гр. за които ще ны ся прати общій билетъ.

1872. мартъ 9-й. Дели Ибраимъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8451.

№ 310.

Асанъ Ефенди до Левски.

Абонаментъ за в. Свобода чрезъ Иллерически и Даудолу Сюлюманъ.

Давамъ на илирически и на дахудулу силиманъ грошу 120 или сто и дваесе за весникъ свобода.

1872 мартъ 12 асанъ ефенди.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8453.

№ 311.

Елесъ Джутовъ до Левски.

Искатъ печатни квитанции срещу дадени вноски.

Даваме Долуподписани на Д. Общій отъ

	№. 12	6 л. Тур.	630	отъ	105
отъ	№ 13	5 л. Тур.	525	„	104
	№ 20	5 Минци —	270	отъ	54
	№ 4	2 л. Тур.	210	„	105

Общій Грошове 1712: т. л.

Хилядо и седемстотинъ и дванайсе Гроша

1872 Мартъ 16-ый

Елесъ Джутовъ

ще да са проводатъ петъ печатни Билета за Гореказанны-те

Н. Б. II. А. п. 62, № 8452.

№ 312.

Фатиме, Шефика, Юсемъ Анамъ до Левски.

Внесена сума на Д. Общи.

1872. Мартъ, 18-й

Придавамъ на Г. свому Д. Общій гроша 1152.

фатиме анамъ

шефика анамъ

юсемъ Анамъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8455.

№ 313.

Любенъ Каравеловъ до Левски.

Решение на Ц. Р. к. въ Букурещъ да има общо събрание. Искатъ представители отъ всички Б. Р. к.

Б. Р. Ц. К. 1872 мартъ 18

Въ едно отъ засѣданията са рѣши щото на 20 идущий Априлий да стане общо събрание, въ което да присжтствуватъ представители отъ сичкитѣ Б. Р. К. На това събрание ще са разглѣдатъ и турятъ въ рѣдъ нѣкои отъ голѣма важность работи. За това и вие съ сѣки начинъ ще глѣдате да пратите единъ свой представитель, който ще даде мнѣние за работитѣ, които ще се разглѣдатъ.

приемете братскитѣ ни поздравления.

Кара Мустафа.[1])

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски, кн. I, № 36, стр. 200.

№ 314.

Троянци до Левски.

Безъ бележки приели устава. Опълномощаватъ представитель. Отчетъ за състоянието и дейностьта на комитета.

Братия прѣдставители![2])

Приносящиятъ настоящето ни и одраното късче книга е упълномощенъ да гласоподава за насъ въ общото събрание.

Прѣди петь мѣсеца отъ днесъ ни се съобщи отъ страна на Ц. К. чрѣзъ едно лице да участвуваме и ний въ народната ни работа, като ни се изпрати единъ законъ, по който да се ржководимъ и, ако намѣримъ за нуждно нѣщо, да дадемъ нѣкакви бѣлѣжки върху него. Ний, като се намѣрихме за слаби, ненамѣрихме за нуждно да правимъ никакви бѣлѣжки;

[1]) Л. Каравеловъ.

[2]) Писмото е безъ дата, но съгласно заповѣдьта на Левски отъ 4 априлъ 1872 год., на която е отговоръ, трѣбва да е писано най-късно до три четири дни следъ поржчката.

за наша смѣтка остава одобренъ || и благоразумното вишегласие каквото направи, то ни е прието.

Ржководими по горѣказаний законъ, сме работили до сега и ето работата ни:

Въ селото ни има до двѣ хиляди души способни да носять оржжие, което си и иматъ, и то е шишенета съ камъни и гладки пушки едноцѣвки. Дѣйствителни членове на ком. сж тридесять души, отъ които за първи позивъ достойни не по-много отъ десятъ души. Съ Божиж волиж числото на членоветѣ отъ день на день расте. За малки войводи, юнаци на оржжие, но не извѣстни въ работата, има до 30 души.

Отъ страна на Ц. К. сж ни посѣщавали не повече отъ четири пжти и то: по едно, двѣ и три лица заедно, на които само разноскитѣ сме плащали въ селото.[1])

Спомени и очерки — М. Ив. Марковски кн. I, стр. 85.

№ 315.

Д. Хр. Поповъ до Левски.

Не може да дойде на Общото събрание. Препоржчва братовчеда си А. Брашляновъ. Препратилъ цѣлата кореспонденция отъ вжтрешностьта чрезъ Каравелова. Получилъ писмо отъ П. Хитовъ, който не може да дойде: боленъ отъ 5 месеци.

Т. Мжгур. 3/15 Маія 1872

Господ. В. Львскій.

Въ Букурещъ.

Вѣрвамъ да сте пріели телеграфъ-тъ ми кого-то Вы проводихъ като отговоръ на Г-на Л. Карав., чрѣзъ когото Вы явихъ, чи споредъ — самотж-та въ която сж нахождамъ, по причинж чи момчето сестрино ми, което имахъ въ діугенжтъ си, понеже ся разболѣ и отиди си за Плѣвенъ, като ме ос-

---

[1]) Това писмо е отговоръ на писмото на Левски отъ 4 априлъ 1872 г. Последниятъ дава точно образеца за пълномощно — каквото представлява въ сжщность писмото — и троянци сж го изпълнили (Вж. отд. I, п. № 59, стр. 116). Опълномощеното лице е Маринъ п. Лукановъ отъ Ц. к. съгласно инструкциитѣ пакъ на Левски.

тави безъ слуга, зато съ никакъвъ не можа да оставя, чи дадойда, освѣнъ ако рѣшяхъ да затвора діугенъ-тъ си, зато казахъ Ви въ телеграфъ-тъ си, чи щото рѣшите, азъ удобрявамъ. Това вѣрвамъ да Вы го е казалъ Г-нъ Л. Каравеловъ.

Днѣсь понеже стана потрѣба зада дойде въ Букурещъ Г-нъ А. Бръшляновъ братовчетоми по своя си работа, комуто, моля дададете 10-те наполеона за пушкѫ-тѫ, кои-то ще и да брои на човек-тъ отъ кого-то е взета [или чрѣзъ кого-то е порѫчанѫ], защото и пишѫ сѫщо му Комисіонеру, какъ днесъ му провождамъ стойность-тѫ на толковарвѣменно проводенната му пушка. Вѣрвамъ да сте пріели писма-та, кои-то Вы проводихъ. Отсрѣщны-те, ако и да бѣха кѫсно достигнале до тука, азъ ги адресувахъ до Каравелова, по първо проводихъ едно за М. Попова[1]) — все чрѣзъ Карав.

Незная ако сте пріели нѣкой отговоръ отъ П. Хитова, и отъ Ф. Тотя. Ако бы да ся завърне поскоро насамъ братовчето мы, явете ми що е станало до сеги; имали и нѣкой вънщны българы въ Събраніе-то Вы? т. е. или изъ Сърбія, Австрія, Русія? За сеги като нѣмамъ що друго да Вы явѫ жела благополученъ распорѣдакъ, и добро споразумѣніе, Вы поздравлявамъ.

Сьмь вашъ пріятель Д. Хр. Попповъ.

Рекомандувайте Г-на А. Брашлянова въ събраніе-то Вы, като добъръ съотечественикъ.

Сѫщий.

(П. П.) Днесь пріехъ писмо отъ Г-на П. Х-това отъ 24 Априлія, въ което ми казва тъй: Пріехъ Вы писмо-то отъ 13/25 т. м. но съ никакъвъ начинъ не могѫ да слѣза за Букурещъ, по причина на тѣжка-тѫ ми болѣсть, която отъ 5 мѣсеца мя мѫчи; и тѫй, щото рѣши честното Народно Събраніе, тои удобрява всичко, и сѫ подписва своерѫчно

П. Хитовъ.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8624.
Арх. т. I, № 7, стр. 157.

[1]) Маринъ попъ Лукановъ.

№ 316.

Христо Ивановъ Книговезеца до Левски.

Съобщава смѣтката на Русенци. Колко пари сж изхарчили. Иска да се изпратятъ билети на всички отдѣлни вносители. Платени разноски на убиеца на шпионина. Исканиятъ отъ него револверъ ще върне, когато сложи отъ себе си възложената му работа. Работницитѣ, дето се проваждатъ „насамъ-нататъкъ", трѣбва да се снадяватъ съ оржжие. Това трѣбва да предложи на членоветѣ на Ц. к.

1872 Май 4 въ Дрянъ-Кюху[1]).

Господинъ Драгане,

Дохожда отъ руссе единъ человекъ ими прідади сметката щотоса сьбралі и разнели похарчили. Сичките въ купъ сьбрани, пари 1911 гроша; отъ тѣхъ дадени на А. К. 1208 гр. и то имъ далъ белети за прієтите пари отъ А. К. и ви ги внесалъ.

безъ билетъ:

54 гр. порачалъ А. К. та дали на Желя некогоси въ руссе за нуждата му.

236 гр. дадини на радя и дето сваршилъ живота на шпионина та заминалъ за отъ среща.

213 гр. на затворените въ русе момчета масравъ дадени.

200 гр. на момчето дето дохожда отъ руссе до тука да придаде сметката.

703

За тези 703 гр.(оша) са безъ белетъ чи ако припознайте тези разноски споредъ устава, да имъ проводите белета за 703 гр. Но можи да кажіте вия стеги похарчиле и защо имъ белетъ, || не така || но требува даимъ са даде белетъ защото тези които са работниците теса долни и нематъ жілезо, чиса збирали отъ другите тези пари и за уверение требува даимъ дадатъ насреща белети. И искали белети, които дали парите горни, 1 белетъ за 54 а други за 236, а други 213 и други за 200 (гроша). За товави молимъ и ни требува да имъ пріпознайте тези пари и имъ испроводети белетите. То можите даимъ проводите и по-много белети за сьбирани и други пари, чи вия както удобрите за по-добре. Г-нъ Драгане вими пишите за р(еволверъ) давиго провода и ази щавиго провода

---

[1]) Търново.

но не сига когито ни можя веки да варша работа чи тогава ни ми и требува. А колкото за предишнія щави до искусуря парите но по подире, защото сига немахъ сабрани пари || чета и това требува да прідложіте на членови-те чи работниците детоги провождати насамъ на татакъ требува да ги снабдите съ добро оражіе, инакъ ще имате отговорность когито се улови некои живъ съ докоменти, той нище е виноватъ но настоятелството защо ни прідвиждало и ни снабдавало съ потребите.

Когито работника устави да работи тогизи зиметимо сичку но додето е въ работа никога дани ходи безъ него. Както и дае има да говоря вровъ (връхъ) това доста, но другипатъ. За сига оставамъ вашъ; [1])

Драганъ Цанковъ.[2])

Н. Б. II. А. п. 63, № 8645.
Арх. т. I, № 2, стр. 275.

317.

Д. Общи до Левски.

I.

Предателски хвалби на дякона Паисий изъ Орханийски села.

872 на Май 10, Вь решитъ ходжогло ето какво известие отъ вашия Дяконъ владика какво е држнкалъ претъ народни хора || деие и кадеса намира Димитаръ опщи || нещж да критъ отъ мене || виесте народни и азъ самъ народенъ и самъ спомогналъ 6000 хилди гр. и още ще спомогна || защото мие Приятель [3]) || защото азъ самъ ходилъ съ него отъ едно село до охрането. Не, не || азъ Брате несамго ви-

---

[1]) Този пасажъ е прибавенъ отъ после на опакито на листа.

[2]) Хр. Ивановъ Книговезеца. Левски бележи на гърба на писмото: Асланоолу Асанъ, № 2-й. Писмото е адресувано: За господина Драгана Мирчовъ въ Авжилари.

[3]) Дяконъ Паисий отъ Ловечъ се хвалилъ предъ селяни въ село Решидъ Ходжооглу, че билъ приятель на Д. Общи, съ цель да предразположи селянитѣ да издадатъ тайни за Д. Общи и за Комитетското дѣло въобще.

делъ || това е лжжж гола || и казалъ преди 2 недели Уловихаго Въ София и му и уловиха писмата и му зеле 260-гр. Джезж. || а това е лжжа гола съ очи несамго виделъ не това е тамъ казва

12-ый маіи, 1872 тогіва гіе ялъ.

II.

Думи на Дякона пакъ отъ тоя характеръ, но казани на друго мѣсто.

Ето какво е думалъ при Малка Бочукоглу || запиталъ за народни работи, и де віе гулемътъ даскалъ || на каде са намира || какъ врж ви работата, || тука знаете ли нещо за народность или незнаете, || а той муе отъговорилъ какво ма питашъ? || азъ незная какво ма питашъ? (отговорилъ на Паисий б. р.) охъ! не || знаешъ знаешъ а нещеми кажешъ || видешли азъ какво имамъ 2 леворвели || а той рекалъ какво е това нещо и какъ смешъ да го носишъ това да имаме ние такова нещо турците беха ни избесили || (отг. на П. б. р.): и вие ако щете, можете да имате || а той рекалъ оде ще земемъ да имаме || Кажете на димитаръ общи той ще ви донесе и длжги пушки по 16 — огня и той пре-нелъ хилядо хиледи (потвърдилъ дяконъ П. б. р.) || а той му казалъ какво ми думашъ азъ незная. Какво ми думашъ нитого познавамъ || (—) знаешъ а неще ми са обадишъ || и пакъ му рекалъ азъ незная (за)това нищо.

III.

Други подробности за Паисий.

872 на маи 15 Ето какво думалъ претъ скендеръ дервишоглу Питалъ единъ членъ най доленъ познавашли Димитра общи каде се намира || а той му рекалъ за койма димитра ма питашъ ние имаме Димитровци много тука || (—) за народниятъ питамъ || (—) азъ незная какво ма питашъ. || и повече го оставилъ и него питалъ ніщо || и молави Братя пратете ми поскоро на централния[1])
чернали душа или не е явете ми съ сжщата поща по скоро доде се мая тадева да го очиста ако е за чистене || нека са потпишатъ 24 лица да го очиста || и Повнители зимжска когато ми казахте тасъ черна душа не казали некаде че въ нашъ Ловечъ има добри работници.

---

[1]) Иска решение на Ц. комитетъ въ Ловечъ.

IV.

Какво приказвали четирма души за Д. Общи. Последниятъ пита: тѣзи лоши слухове по неговъ адресъ не сж ли измислица отъ Ц. комитетъ въ Ловечъ.

872 маи 13 д. Ето известие отъ дервишоло Мехметъ-кржжжли дето са думали 4 лица въ едно место дето са продава вино и ракй, каве || ето какво са думале(:) димитаръ опщи не достоенъ и не го познавамъ за нищо || (бива го само б. р.) за една утрова или за една пушка и за убийство || молави васъ явете ми отъ васли е и това или отъ техъ || ако е отъ васъ кажете ми? азъ за потсила несамъ дошалъ да работа || Това мя намери таина поща и яви въ Софийското че ми каза вжнкашна тайна поща детоми казали и викатъ вжнкашни || селене тий викатъ да си стискатъ устата да не ни праватъ нашия народни тука ни да ни праватъ бесъ време да станемъ да не оставимъ мишки въ Тетювене || тжй ни викатъ селени(!) евете имъ[1]) нека следватъ съ чисто дело защото съ такива интриги и сме изгубили царство!

V.

Съ двама шпиони пилъ бира въ Пловдивъ и не могли да го познаятъ. Работата му въ Орханийско вървѣла много добре.

Молави Братя радваите са || на всжкаде работата следва добре додето хода и додето самъ ходилъ || а колко за мене не бойте са || азъ хода съ апостолски си дрехи съ секакви а вие съ божя сила напретъ || Братя не бойтеся а шпионе нека држнкатъ на горе на доле азъ съ техъ самъ Пилъ бира въ Филеби и пакъ ни ма познаха || единъ беше отъ сопотъ единъ беше отъ русчукъ || Богъ напретъ.

VI.

За четири странни хора, които изкочили презъ нощьта и шпионирали комитетски човѣкъ. Питали го и за Д. Общи.

872 маи 10 Пресъ ноща на часа 3 ново известие искочили предъ нашъ човеко 4 души || какви са незная || (—) Добъръ вечеръ Братя мои как сте здраволи сте живоли сте || Ти ли си дето имаше 6 сина || азе самъ || ти имашъ синъ на

[1]) явете имъ.

име димитръ || асамъ || ами на каде е || у дома е || хайде ма заведешъ при || и той ги завелъ || и щомъ влезли вжтри ре-кле му влашки добаръ вечеръ || и му рекли искараи Баща си женит на вжнка имаме нещо да говора || и той скаралъ ги навжнка и седналъ || приказвале си влашки || нй сме на-родни || сега сме заминале (сме се върнали б. р.) отъ среща и знаеме че сте народни || не бой се || азъ какво ми казвать и мамъ право тжй Трєбва да е чуваме || молимъ да ни кажете митра обци накаде се намира || имаме работа съ него || и ние сме испратени отъ место съ него да се срешнемъ съ него || а той имъ рекалъ азъ незная нищо || и не зная и за куго ма питате || (—) дето ходеше зжмжска съ алесъ конъ а сега съ кулесъ || а той имъ рекалъ нито знаеме нито позна-ваме || а той имъ рекалъ знаешъ ама несмеешъ да ни са обадишъ || той пакъ рекалъ незная нищо

Пакъ го попитале какъ и димитаръ чорбаджията въ исворъ[1]) дроволие и живолие || и тоимъ рекалъ здравъ || и му рекле зда го поздравимъ и да му кажете тжй кога дадатъ отъ юку-мат з поветъ — да дига хора потеря да ни вдига нашанци и народни ами по прости защото ізжкъ защото ние, щемъ, измреме ама отъ техъ щеме, убиеме и ніе ще замінеме при гложки[2]) манастиръ и пресъ тетевенската планина ще ути-демъ въ карловско и за філібишко || и си казале че имаме дружина || и тие ще да минатъ презъ трожнско || и та молиме каквото думахме тукъ да остане || и имале влашки сабли и бжлгарски дрехи и навуща до колени и съ черни вржви и са нояле и турнале лепъ въ чанти и му рекли баю немаме пари да ти платимъ || извадиле и му харизале единъ ножъ || а той имъ рекалъ защо мие не ми трєбва || Тогава тие му рекли земи го доще време ще ти требва || а той нещелъ да го земе те го оставиле зорле || а той го е скрилъ ножа добре и да го питатъ отъ юкюмата и да го печатъ тои неще да кажи

---

[1]) Голѣмъ-Изворъ.

[2]) Гложенския.

VII.

Въ Тетевенския балканъ хванали трима турци, викнали ги въ юкюмата. Другъ билъ убитъ и ушитѣ му донесли въ Тетевенъ. Хората внесли пари за Свобода, много се забавила и негодували.

друго ново известіе Въ Тетевенската планина фанаха 3 ма турци и ги викаха на юкюмата и едного друго убиха и му донесоха ушите въ Тетевене || и ви Писувамъ камъ весниците искатъ хората и викатъ стана толкова време тишко имъ на хората да не праватъ хората калпови.

(872 маи 10 денъ.[1])

Н. Б. II. А. п. 69, № 9430.

№ 318.

Д. Общи до Левски.

I.

Вестникъ Свобода да се изпише за Лютаково. Хората негодуватъ.

1872 маиа 17

и молави покорено що не писатъ лютокоскй лисъ во весника за що хората викатъ и питатъ дане мислатъ хората чесме калепови.

II.

Всички абонати негодуватъ за вестника, че не иде. Моли да го изпращатъ.

и пакъ ви питамъ и за друго камови весниците || хората викатъ и питатъ ката денъ || и молави по исъ ипратетеги по скору.

Н. Б. II. А. п. 69, № 9428.
Бележка отъ Неизвестни архиви.

---

[1]) Върху това писмо Левски е отбелязалъ: № 6-й, зачеркналъ го и пише: №-ръ 1. Д. Общій.

№ 319.

Централния комитетъ до Левски.

Пълномощно да действува всѣкжде предъ българитѣ. Да представлява неограничено Ц. Р. комитетъ въ всичко. Покана да му се подчиняватъ и довѣряватъ всички, като облеченъ съ пълно довѣрие на Ц. к. Пълна власть да приведе въ изпълнение наказанията.

Упжлномощие.

Носящий това писмо, който до сега ви е познатъ подъ името Асланъ Дервишоглу Кжрджалж (В. Л-скій) което име той спорѣдъ обстоятелствата може да си го измѣнява, като прѣдварително ви яви, за това, има пжлно право и упълномощие отъ Българскиятъ централни революционни комитетъ, да дѣйствува на сѣкжде при Българите и предъ когото и да е отъ тѣхъ за нашата народна работа, която са отнася до освобождението на милото ни отечество Бжлгария! Сжщото лице представлява Бжлгарскиятъ Централенъ революционни комитетъ въ сичко и дѣйствията му са неограничени, разбира са, по предѣлите на уставътъ.

Бжлгарския революционни централни комитетъ има пжлно довѣрие въ това лице, и за това приканва сѣки Бжлгаринъ, който вече е работникъ въ нашето дѣло или който ще стжпи въ него и вжобше всичките Българи да му дадатъ и те пжлно довѣрие, да уважаватъ заповѣдите му и да са отнасатъ до него за сѣка потребность, която се отнася до народното ни дѣло.

Това лице, като има пжлно упжлномощие отъ Българскиятъ централни революционни комитетъ има и пжлна власть да превожда въ действие сичкитѣ ония длжжности, които са предписватъ отъ уставътъ, слѣдователно и наказанията, подъ които могатъ да паднатъ и членовете на Българскитѣ частни революционни комитети и ония низки, подли и предатели Бжлгари, които противодѣйствуватъ на нашето народно дѣло.

Български революционни
централенъ комитетъ.
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 60, № 8089.
Арх. т. I, № 49, стр. 81.

№ 320.

Христо Ивановъ Книговезеца до Левски.

Да се пази (цената на Левски въ сравнение съ хиляди дейци). Въ Русе, Търново и Лѣсковецъ искатъ билети. Пратилъ пушката му.

Въ Търнову 1872 Јулія 6-й

Г-нъ Асл(анъ) Дер(вишоглу Каржалж).

Катови чиститя добрата расходка иви чиститя добрія напредакъ не(к)ни поможи свѣвишний. Нови моля добре да упитовате ходинито ви си.[1]) Но наванъ нидейти утива въ наи многото опасно̀стъ сами, не чита ни жаля номае дани са некакъ убишъ или уловишъ, защото хиляда ни не жали като меня и другитеса по-лесно спичелятъ, но като тебя ни ниможимъ спичели никога. Тайта поздравлява и иванчу захралията[2]) Канчу замина за захара иви поздравлява и той. Но висте имали отъ утровата казова некойси, ако имати проводетими малко акое вазможно. Отъ русе искатъ белети, тай и отъ лесковицъ, така и нія искамѝ нови || пиши ни тамли за 50 гр. белетъ да дадемли[3]) || и детоса давали цо сига за разноски тукашни и ванщни пріпознатилиса, || катови внисеми досига сметката си (беленца) отъ де колку парисми прібрали, и десмиги употребили(;) затуй ни пишети поджнку. Като нема веки за какво да Ви пиша напразно безъ знание оставамъ Вашъ и братъ, прізнателенъ.

Дели Христемага Дервишъ.

Х. Ив. К. К.[4])

Оставихъ отъ законитѣ единъ нощавиго провода подире. Вишъ сичку натаманліе. Продихти[5]) и друга-та пушка отъ подиръ дето беші я проводилъ.[6])

Сжщій.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8648.
Арх. т. 1, № 4, стр. 277.

---

[1]) Си прибавено отгоре.

[2]) Иванъ Х. Димитровъ, родомъ отъ Стара-Загора и търговецъ въ Търново.

[3]) пиши ни тамъ ли (въ центъра) да представимъ квитанция за 50 гр. (стойностьта на исканитѣ билети).

[4]) Ив. Комитетски куриеръ.

[5]) испратихъ ти.

[6]) Адресувано: Ас(ланъ) Дер(вишоглу) Кържялж Въ Ловичъ.

№ 321.

Врачанци до Левски.

Получили уставъ, окржжно и пр. Обещалъ съ писмо отъ 4. VII. да дойде до 6—7 дни, но минало времето и не дошълъ. Въ Балкана се явили до 35 злодейци. Войводата имъ Василъ. Работитѣ вървѣли добре, спечелили нови работници.

Бжлгарско.

За Гос. Асланъ Дервишъ оглу Кжрджалж.

Слѣдъ братскитѣ ни поздравленія, писмото ви отъ 17-ый сжщаго съ окржжното писмо съ уставете и съ расписките приехъ ме и сж возблагодарихме много, || Пишете че или сами или опжлномощенъ некой отъ страната ви за шесь-седемь дена ще дойде, || срока дойде и замина васъ нема, || за това молимъ ви по-скоро дойдете защо ви пречекваме съ големо нетжрпеніе.

Съ настоящето ще ви явимъ, защо въ нашія балканъ отъ двaесе дена сж маятъ около 35 души злодейци || и едни ги казватъ да сж арнаути други сърбе а най посля на 21-ый сжщаго Допратиха на нашіятъ кайма каминъ писмо въ което си описватъ имената и го канатъ да излезе да ги улови, || но като не можихме да научиме на сичките имената научих ме че войводата имъ билъ некой си василъ, || за това сяднахме да виявимъ да имате известія. || и нашиятъ кайма каминъ който мислимъ да вие познатъ на име русчуклу неджипъ, като е ходилъ отнапредъ кжръ ага си за това го и поставиха сега на Видинскія санджакъ и харсжсъ мехмуру.

Въ името на всевишнія работата ни отива напредъ и отъ дохожданeто на устави те и пр. сме спечалили 5 душъ та станахме 15-души || защо премислихме до вашето дохождне да работиме полека до де ни дадете нужнитѣ наставленія.

Печата ни не е още фтасалъ по причина дека немаме още въ работниците си златаръ, но ще бжде както е потписано отдоле.

и като нема за сега друго що да ви пишеме остаяме въ надежда, Ваши братя.

Бълг. своб. Ч. Б. Р. К. Въ Аврамачо Юсуфиковъ[1])
1872 Јулiи 2-ый

Н. Б. II. А. п. 60, № 8064.

---

[1]) Бележка на Левски къмъ писмото: Аврамачо Юсификовъ №-ръ 9.

№ 322.

Данаилъ Хр. Поповъ до Левски.

Поржчанитѣ за пушката куршуми пристигнали въ Галацъ, да яви колко му сж необходими. За пристигналитѣ късно въ Букурещъ представители. Писмо отъ Каравеловъ; телеграма за това следния день откакъ е тръгналъ.

Турно Мжгорели 9 Юлий 1872 год.

Бае Ас(ланъ) Дервишоглу!

Тези дене пріехъ извѣстіе за К-те на П-та[1]) ни пристигнале 1000, защото и толкова и бѣхъ поржчалъ да поржчать, || цѣнжтж ми являватъ чи костова гр. 80 В.[2]) стотината, прѣдаденъ тука намъ — зато бжрзамъ да Вы явж, а пъкъ вый може-те да сж разполагате какъ-то Вы е згодно, || но пакъ азъ быхъ казалъ ни ще да Вы сж потрѣбны всичкы-те, защо-то знае-те чи тука такава стокж не сж нахожда за проданъ || въ случай да бы вы потрѣбвале повече, ако бы да (вмѣсто: а пъкъ б. р.) вземете само малко, защото може (то останалитѣ може б. р.) и да сж продаджтъ, и послѣ какво ще правишъ съ п-та. Тука още не сж дошле, но въ Галацъ сж престигнале, и тжй пріехъ извѣстіе отъ комісіонеринъ-тъ за пристиганіе-то имъ, който ми казва тжй: да му явж поскоро колко ще вземж а въ сжщо-то врѣме да му проводж и стойность-тж за колко-то быхъ поржчалъ да проводи, иначе казва не ги провожда, и това за знаніе Вы. Въ сжщійтъ день когато тржгна отъ тука, пріехъ писмо отъ Л. К-ва (Л. Каравелова), който ми пише тжй, кажи Л-кому (Левскому) чи хората на които е казалъ да го намѣратъ въ Б-к-р (Букурещъ) пристигнале быле тамо и Вы очаквале; но понеже бѣхте вече тржгнале азъ на вторый-тъ день сутрень-тж, телеграфирахъ на Я. В-ва за васъ, и Вы явихъ това и вѣрвамъ да Вы е престигналъ телеграфътъ. Незная ако сте писале назадъ на Л. К-ва. Азъ му отговорихъ писменно, чи сте тржгнале, и чи сьмь Вы телеграфиралъ.

Дѣйствіето ны тукашно почна, ако идае за сега въ началото си камъ слабо, но всякж работа въ начало-то си е

---

[1]) куршумитѣ на пушката.

[2]) влашки.

тжй — хората не сж отказватъ; поржчанните нѣща на Спира не сж ны още проводены, незная защо.

За сега като остаямъ безъ повечето, Вы поздравявамъ и сьмь Вашъ.

Аз(исъ) Рушидоглу.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8626.
Арх. т. I, № 9, стр. 159.

№ 323.

Христо Ивановъ Книговезеца до Левски.

Съвети за предпазване.

Т/11 Юлія 1872.

Брате!

Като принасямъ Сердечнитѣ си Къмъ Вазъ Поздравленія, ще Ва моля винаги да имате предъ видъ, Голѣмо предпазваніе на живота си понеже съ васъ народатъ ще можи да рабути и да успеье Напредъ за места сѫмнителни иматѣ хора достоини || тѣхъ пращаитѣ, || отъ Вази сж иска тжзи Служба която сте я вършили въ растояніе на нѣколко години || отъ Вази се иска благоденствіето на нашія народъ и Отъ Вашіятъ Святъ Подвигъ, || имами хора които да отговарятъ за посланіето си || Само ги поучаваи какъ трябва да направятъ || а вийса Стоитѣ на страна || понеже отъ Вази по Големи рабути сж отчакватъ.

Безъ повече като Ва поздравявамъ

Иван.

Писма никоги да не отидатъ здрави[1]) щомъ сж отговарятъ на които сж иска Отговоръ. Гледатѣ че ви писахъ и прости Слова то Стана понеже сега писахъ писмо съ прости Слова че сгришихъ и въ Вашето писмо.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8260.

---

[1]) да се унищожаватъ.

[2]) Писмото носи адресъ: Асланоолу Асанъ. Отъ страни е писано: Лафскій. Левски отбелязалъ: № 3-й.

№ 324.

Врачанци до Левски.

За двама отъ града имъ, които били разведени отъ Д. Общи изъ Орханийско. Изпращатъ се пари за помощь. Обещание за повече.

Асланъ дервйшо-олу Кжрджали

Послучай двама човецы отъ Граданй като отидуха за Бучукъ олу на йспйтание й са оставйхъ сасъ д. македонскй който ймъ разказалъ за опщото народно Свято дяло което сж варшй йсъ цяла Балгарйя за освобожденйето нй отъ чуждото йго. Спетъ свершванието на йстйти тйя торгналй Сасъ македонски за дервишъ олу Мехметъ Кжрджала й примйнали пресъ Сулумеа олу даутъ и се ракомендирали отъ М. Претъ членовете на Ч. к. За което дело ги уверйлъ и ти е колкото биле кадаръ После отйшлй нашите на дервйш олу Мехметъ кжрджела и темъ имъ расказали отъ те(де) сж врщатъ въ Граданй до тога сасъ едно прйстйгане спачелиха още осамь членове обаче й те наможаха нй расправатъ добре. Послений пратй Македонскй единъ членъ отъ Ч. К. въ Сулоуменъ олу даутъ за което нй увери й той подобре като бехме въ заседание сичкй й ето сега вй испращаме две лири турскй за нужните нй заработени вещы
(за който чека човѣкъ въ Солуменъ олу даутъ); та за напредъ сж надеваме сосъ Божйя воля й сà общи трутъ да внесеме повече А сега като приевнеме потрѣбнйтени работй ща вй Пратиме посещйя човекъ още пари колкото можемъ Повече,
Имено Граданй ще вй каже прйносящцыя писмото на Аврамачо Юсувйковъ[1])

872 юлйя 11.

Н. Б. II. А. п. 60, №. 8059.

---

[1]) Писмото носи адресъ: За Асланъ Дервишъ олу Кжрджалж въ не знамъ где. До адреса стои прибавка къмъ писмото: За едно и сто и двасеть гроша сальтова писмо за весникъ С. бода. Левски бележи подъ писмото: 1872, на юлiя 16-й получино Аврамачу Юсовиковъ №-ръ 2-й.

№ 325.

Дяконъ Паисий до Левски.

Известява за внесена на М. П. сума за общината имъ.

Преди неколко времи като са разговорйхме съ Г-на Марина Поповъ за еди коя си работа Броихму 5. петь бели меджидіета за общината имъ[1])

1872 іулий 11-й

Пайсіи Архидіяконъ[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8061.

№ 326.

Писарьтъ на Д. Общи до Левски.

Сторени разноски. Името на Д. Общи се променя за напредъ: Селимъ Мургашъ-оглу (вмѣсто Д. Македонски).

Асланъ Дервиш-оглу Кърджелж![3])

Смѣткы-те за разноскы-те си не смы направиле още, по причинж; че си има Д. Македонскы, другы заниманія за които ще Вы разкаже приносящіятъ, обаче ніе имамы и другы смѣткы съ него, които ся слѣдующите:

като тръгнахме за Исакъ Хаимъ	16	гр.
за такжмъ на коня	54	"
за тескерета за мене	21	"
за тевтере (2)	5	"
на Алила Селевли на ханж	22:20	"
на ханж нашы разноскы	140	"
които ставатъ всичкы	258:20	"

---

[1]) По-подиръ следва писмо отъ Орхание съ нѣкои подробности върху това.

[2]) Бележка на Левски къмъ писмото: Діяконова №-ръ 7-й.

[3]) На гърба на писмото Левски е отбелязалъ: 1872 на юлія 16 получино №-ръ 1-й. Опитъ да държи особенъ входящъ регистъръ.

за тѣзи пари ми ся обѣща, че ще ми ся даде билетъ, или ще ми гы врьне като спечелимъ, па сега нито билетъ нито пари.

1872 Юлія 13-й Писарътъ на Д. Македон.

Имято на Д. Макед. ся замѣни съ Селимъ Мургаш-оглу, а не е, Македонскы

(сжщій)

Н. Б. II. А. п. 62, № 8457.
Арх. Д. Общи.

№ 327.

Едирнели Бохуръ Несимъ до Левски.

Комитетски хора само двама. Нѣматъ хора отечестволюбци. Има много души, които трѣбва да се изчистятъ. За примѣръ две имена. Но не било полезно да се бърза съ агитация.

Юлія 16 872.

№ 12[1]) Милы Братія!

Честнитѣ Вы двѣ отъ 10 и 14 съ сяко благодареніе пріехме; сжщо и билетите съ първото шесть и съ второто другы двадесятъ сичкы на брой двадесять и шесть и тѣхъ пріехме отъ доносителя на настоящето ны.

Мылы Братія! Ный наистина съ сяка радость въспріехме да работимъ спорѣдъ силитѣ по народното свято дѣло, нъ съ голѣмо прискърбіе Вы явяваме че тукъ въ града ни много мжчно ще можемъ да успѣемъ, защото тука кажи че съвсѣмъ нѣмаме почти никакъ отечестволюбци и достойни лица на които да ся повѣри таината. Ный само двама тукъ щемъ ся трудимъ днесь за днесь до гдѣто сполучимъ и другы достойни лица. Другояче не може.

До сега сме съобщили на трима четворица и оттѣхъ двамата сж пріели по единъ билетъ, нъ за дѣятелность неспособни, а другитѣ ся отказахж, нъ ный ще имъ предложимъ още веднъжъ та пакъ ако ся откажатъ тогава ще Вы изявимъ имената имъ. — Днесь обаче имаме тукъ много черны души които ще Вы гы изявимъ да ся изчистятъ, нъ защото

---

[1]) Нумерация на Левски.

оттѣхъ сѫ и доста богати па има и доволно пары да излѣзѫтъ и за това за сега тѣхъ ще оставимъ съ второ да Вы ги кажимъ кои сѫ, а днесь само ще Вы явимъ двама които ако е възможно часъ напрѣдъ да ся очистятъ тѣ сѫ: Симеонъ Ефенди и Матея Х. Петровъ, защото тѣхното влияніе е голѣмо мѣжду народътъ и щомъ досетятъ нѣщо щатъ го предадътъ на часътъ на Турцитѣ.

Молимъ Вы, братія, отъ все сърдце за сега да ны бѫдите снисходителни и да не ны принуждавате да бързаме, защото отъ бързанiето може да произлезе нѣкое зло, та по е добрѣ да е полека че разумно да ся работи. По тѫзи причина ный за сега ще потърпимъ малко безъ да съобщаваме вече нѣкому, а щемъ ся впустнемъ по отблизу да вникнемъ въ народното мнѣніе за да можемъ да извлечемъ и научимъ нѣщо, ко́ето ще Вы съобщаваме. За сичко това ще Вы раскаже приносяча.

Ето днесь ще пріемите отъ сѫщія десетъ тур. лири число 10 за които сме пріели отъ сѫщія расписка. Разноскытѣ си е платилъ самъ.

Днесь за днесь по голѣма нужда на нѣманіе добри патріотическы лица, ще ся отправяте до едного отъ насъ подъ брой 2-ый отъ когото ще пріемате за сега за всичко отговоръ, дордѣто да си изнамѣримъ и другы сътрудници, че послѣ щемъ Вы явимъ едно само лице, кое ще пріема пощата.

На градътъ ны знакътъ одобрихме тъй както сте го писали въ послѣднето си:

За Господ.
Едирнели Бохур-несимъ
Въ Ч. Р. К.

Остаемъ съ поздравленія и почитанія

. . . .
. . . .[1])

Н. Б. II. А. п. 68, № 9161.

---

[1]) Адресъ: За Господ.

Едиринели Бахур-несимъ

Въ. Османъ-Пазаръ

№ 328.

Бочукоглу до Левски.

Пропагандата вървѣла успѣшно, трѣбвало вече да се мисли за оржжие и войнишки упражнения. Бочукоглу и Иллирически желаятъ пълномощно да идатъ по агитация къмъ Радомиръ и Кюстендилъ. Покана за сватба.

1872 Јулія 18-и.

Почитаемий ни Г-не Асланъ Дервишоглу Кжржалж![1])

Прѣди да са отговоримъ на окржжните Ви писма, ние Ви поздравяваме съ желанието ни „Добрѣ дошле, брате“ отъ спасителното за народа ни послание, и изразяваме ви нашата благодарность за благоразумното Ви пжтувание, на което слѣдствието е и благополучното ви завржщание, което зарадва и насжрдчи синца ни.

Нека сега да ви питаме и за работите ни: Милий нашъ брате! сполуката на нашата обща цѣль налага ни длжжность да уважаваме законите и властьта на приврѣменното ни народно правителство; затова бждете и увѣренни, че ни най-малка мисжль не преминува прѣзъ уматъ ни, за да мѣняваме и неудобряваме работи и постановления, които сж удобрени отъ обще вишегласие. Ето защо не само ще да са стараемъ да са съображаваме съ приказанията на Ц. Комитетъ, но и будно и строго ще да прислѣдуваме сѣкого, който би джрзналъ да са непокори и несжобрази съ тѣхъ.

Колкото за пари, едничките, средства, които сж душя на народната ни работа, то е нашя първа грижя и ние векѣ ще да туримь на ржка едно количество, което, ще и да ви внесемь, а и за напрѣдъ има здрави надежди и за още; защото народатъ ни, брате, бактисалъ отъ тиранство, готовъ е и ризата отъ гжрбатъ си да даде, стига само умно и вѣрно да вжрватъ работите ни, А намъ е драго, че такова сумнѣние не сжществува. Ето кое трѣбува и Васъ да утѣшява, да ви радва и да Ви насжрдчава въ народно-то дѣло.

---

[1]) Писмото е адресувано: На Асланъ Дервишоглу Кжрджалж въ Златица. Левски бележи на свободното поле: Бочукоглу, № 3-й отъ 18 юлия.

Милий брате! Врѣмето е кѫсо, страданията голѣми, а народното единство и ревность като сѫ сигурни, то трѣбува да са ползуваме отъ тѣхъ: моралното разпространяване на свѣтата ни цѣль трѣбува да вѫрви най-бѫрже, но и материялното, сирѣчь вѫоружванието на народатъ не трѣбува да закѫснѣва нито на минута.

Тие сѫ нашите желания, за които ние сме готови, колкото силите ни помагатъ, да жертвуваме. Но за орѫжіе, отрова, и войнишки обучения защо ли не ни са помѣнува нищо въ окрѫжните писма?

Споредъ сѫдѫржанието на уставатъ сѣкой Ч. Б. Р. К. има дѫлжность да са старае за да пропагандира между народатъ ни народното дѣло и да сѫбира материялни средства. Бочюкоглувъ и Илерически[1]) са ѣмчатъ че сѫ въ състояние да извѫршѫтъ това въ името на Ц. К. въ Радомиръ, Кюстендилъ и по-натамъ въ Македония, ако дозволатъ обстоятелствата. Добрѣ би било, мислимъ, да ги снабдите съ нужните пѫлномощни писма, прокламации, расписки за помощи, отрова и проч. за да обходатъ реченитѣ мѣста, които сѫ прѣдверието на Македония и които оставатъ занемарени. Направете по скоро щото е нужно за тая работа.

Нашиятъ Бочукоглувъ подиръ единъ мѣсецъ ще прави свадбѫ, на която ще покани и ближните околни комитети[1]) Но желае, щото и Вие да почетете съ присѫтствието си вѣнчалниятъ му обрядъ. Това ви са прѣдизвестява, щото по случай на това пѫтувание да свѫршите и нѣкое народно дѣло. Здравѣйте!

Ваши едномисленници чрѣзъ Бочукоглу.

Приехме единъ Уставъ и 48 расписки за приѣмание помощь отъ Илирически, по когото ви испровождаме гр. 210 или двѣ лири турски.[2])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8589.
Арх. т. I, № 4, стр. 445.

---

[1]) Сватбата на Т. Пѣевъ е подробно описана отъ Ст. Заимовъ (Миналото т. I).

[2]) Захарий Стояновъ бележи отъ страни на това писмо: Отъ Т. Пѣевъ. Почеркътъ е действително на бившия етрополски учитель и и после бѣглецъ въ Романия.

№ 329.

Д. Общи до Левски.

Подробности кога и кѫде убилъ дякона Паисий. Нараняване при бѣгството му. Предсмъртни подозрения на Паисий по отношение на Врачешъ, Скравена и Г.-Изворъ. Трѣбвало да се извърши убийство и въ Ракита.

1872 на юли 22[1])

Това писмо да са испрати на место на центратъ. Посретъ нощьта по часа 4 ударихъ черна душа владишка Дяконо шпионинъ! У сретъ Орането. Изведнашъ укачихъ коня и го припуснахъ и тамъ паднахъ коня съ мене у единъ гйоль и тамъ ми изпаднаха 9 фишеци отъ леворверъ и ми останахѫ шапка отъ главата и кисийка сасъ пари: 2 лири турски и 1 полъ и 56 гроша дребни пари и ма приби коня. Тосчасамъ боленъ болима лява рѫка и гръпъ и сга са церимъ и това е малка работа. слетъ малко време ще замине. Щомъ падналъ дошѫлъ каймакамина таго питалъ гечемишола дяко ефенди накуго имашъ шубе || и тоймурекалъ имамъ шубе на скравена и на врачшъ и на 2 гюмрукчии и на Изворъ на даскалче || и сега са тие затворени || 2 чесае живелъ па е пукналъ || сосъ 2 крушуме самго наранилъ || ету асъ извѫрших това сега гледайты да извѫрши и виe вовъ ракита

селимъ мургашъ оглу

и намериле у него пари 39 хиляди гроша

Н. Б. II. А. п. 52, № 8458.
Арх. Д. Общи.

№ 330.

Едирнели Бохуръ Несимъ до Левски.

Слухове за вoрѫжени комити. Бити отъ властьта хора. Подканване да се накажатъ невѣрни къмъ дѣлото хора.

№ 13[2]) Котелъ 24-ый юлій 1872.

Братъ ми!

Писмото Вы пріехме ведно съ ширититѣ, които дядо като не гы ареса Вы гы връщаме за да гы върните и вые отъ

---

[1]) На гърба на писмото Левски е отбелязалъ: Д. Общій №-ръ 2 й отъ 22 Юлія.

[1]) Нумерация на Левски.

гдѣто сте гы зели. Колкото за парытѣ гр. 41 що сте дали на брата му гы броихме на приносящія на настоящето ми.

Отъ завчера телеграфътъ ся бѣше присякълъ отсамъ Османъ-Пазаръ, и ся говори че комитетски хора го присѣкли. разни слухове сѫ чіоватъ за овчеритѣ.

Прислѣдовѫтъ гы зелкытѣ, нъ много сѫ ся наплашили щото и тѣ незнаятъ кадѣ да ходятъ. Двама отъ долапчіитѣ ся били отъ зелкытѣ и едного запирахѫ че были давали хлѣбъ, нъ нищо оттова. Слухове чуваме че отъ Ц. Р. Б. К. ся были раздавали билети, а отъ гдѣ това, братъ ми! ный ся очудваме и за сега не смеиме нѣщо да работимъ. Очаквамы да ся извьрше онова, което Вы бѣхме говорили, та после ще почнемъ да работимъ. Безъ извършванието на това ные неще можемъ да успѣемъ въ дѣлото си, както и да е глѣдайте да ся извьрше нѣкое чудо, па послѣ е по лесно.

Паздравлявамы Вы и сме Ваши № 1 и 2.

П. П. Пріехме и расписката за парытѣ, които Ви бѣхме броили.

Сѫщій

На брата ми пары не му давайте вече

№ 1.

адресъ; чрезъ Господинъ Едринени Бохуръ несима

за Г. Т. С.[1])

Въ

Н. Б. II. А. п. 68, № 9162.

№ 331.

Иллерически до Левски.

Канятъ го да дойде. Събрали се нѣкои пари, които ще му предадатъ.

Почитаемеишійни Г:не

Асланъ дервишъ оглу

Крджелѫ

Констовіе обичате по Часнити Комитети да ходите акоби да са е случило даса намирате (да сте дошле) и въ тоизи

---

[1]) Таньо Стояновъ.

часнiи ко: желая да са видимъ защото имаме нещо да са разговориме и имаме неколко собрано количество пари да виги внесемъ споредъ каквото щеви каже и Приключеното писмо.

872 іуліи 25 вашъ едномислящій

чрезъ иллерически[1])

8 коли отъ №-р, 4008—4064, десетъ Устава, шестъ укру(жни) писма[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8065.

№ 332.

Бочукоглу до Левски.

Строги претърсвания следъ убийството на дяконъ Паисия. Да не идва сега. Гощавка на Тетевенския и мѣстния (Етрополски) мюдюри. Досѣщатъ се за Комитетската организация. Противъ плана на Левски за общо събрание на Вѫтрешната организация. Да се остави за по-подиръ. Мисъль за Македония. Отъ нѣколко села единъ депутатъ.

Брате Асланъ Дервишоглу Кѫрджаллѫ!

Отговаряме са на писмото Ви отъ 26 того месеца и Ви казваме, че приѣхме чрѣзъ Иллирически седемь устави, петь окрѫжни писма и една расписка срѣщу дадените ни двѣ лири Турски. Приѣхме още на шесть коли четиридесеть и осемь расписки, които заедно съ уставите и окрѫжните писма ще да употрѣбимъ, гдѣто е нужно.

По причина на познатото Ви приключение[3]) ставатъ строги прѣдирвания: заптиета и други шпионе прѣоблечени различно ходатъ по селата, и туку речи, явно говоратъ за ком(ити). Азъ писахъ по сичкитѣ Ч. К. около насъ добрѣ да се пазатъ.

Прѣди една недѣля дохаждà въ село-то ни Тетевенскиятъ мюдюринъ. Той ма има и за свой искрененъ приятель и за тѣхно мекере, и ми обади, че насѣща нѣщо въ Тетевене. Той ма задѫлжи добрѣ да обдирвамъ такива работи и да ги съобщимь на приличното мѣсто, та да ма наградятъ

---

[1]) Писмото е адресувано: За Асланъ Дервишоглу Кѫрджалѫ въ Златица. Левски бележи: № 3-й, Юлія 28.

[2]) Приписка къмъ писмото.

[3]) Убийството на цякона Паисия въ Орхание.

както трѣбува. При това той ма заджлжи да ида и въ Тетевенъ за да шпионисамъ тамошните. На 20 того азъ му правихъ въ кжщата си зияфетъ, на който бѣше дошалъ и тукашниятъ мюдюринъ, заедно съ кадията. Отъ разговорите имъ разумѣхъ, че усѣщатъ нѣщо, но неможатъ нищо да уловатъ.

Това бѣше прѣди приключението, а сега по слѣдствие на приключението предирванията сж по-строги. За това, нашь брате, всѣко ваше помжрднувание може да е опасно и за народно-то ни дѣло и за Васъ, та вие трѣбува да тжрпите и да стоите тамъ, гдѣто сте, а работата ни пакъ ще си следва по возможности да вжрви на напрѣдъ по тоя начинъ до тогава, до когато видимь, че обстоятелствата ни позволать за да сме честити да Ви видимь лично. Сжвѣтувайте колкото можете повѣче, а и Вие сами са пазете и гледайте тайната да не излезне на бѣло, защото втори пжть мжчно ще бжде да поведемь народътъ така, както сме го повели сега.

За депутате дѣто пишете поради горните причини никакъ не е врѣме сега. Ние тждѣва и въ кжщите си не можемъ да правиме приятелски сжбирания отъ повѣче лица, а камо ли въ едно село да са сжбиратъ депутати съ непозната цѣль! Довѣрието на работниците ни е добро, всѣкой е благодаренъ отъ распорежданията на Ц. К. Слѣдователно това може да отложи сжбранието на депутатите за подиръ.

За сега нека посредственно да са вжршатъ работите и да са гледа за сжбиранието на пари. За мѣстото кждѣто трѣбува да стане скупщината, когато го позволатъ обстоятелствата трѣбва да правимь тие разсуждения: Бжлгарскитѣ села сж въ голѣмо подозрѣние, а пакъ въ Турско-Бжлгарскитѣ е невъзможно.

Ето какво е моето мнѣние за това: като сжобщимъ и и распространимь работата изъ Македония, то може въ тамошнитѣ страни догдѣто още не са е усѣтило, каквото тждѣва, да стане сжбранието. Вие брате сте опитенъ, но не е злѣ да Ви напомнимь за въ сѣкой случай слѣдующето правило: за сѣка работа, която имаме да извжршимь, трѣбова по прѣди да прѣмышляваме противното и лошавото, което може да ни сполети отъ страна на неприятелите, а слѣдъ това размышлявание да са зимать приличнитѣ мѣрки, щото да отстраняваме това противно и лошаво.

Въ случай, кога стане позволително, да ся сѫберать депутатите, мислимь, че за да се избѣгнать подозрѣнията, които сѫ твърдѣ вѫзможни, по-добрѣ ще да е отъ два или три комитета по единъ човѣкъ да са проводи, и то хора вѣрни и свѣдущи, а именно представителитѣ.

Иллирически сѫщиятъ неможе да дойде за да ни расправи устно нѣкои ваши порѫчания. Но мисля, че ще ся срѣщнемь наскоро.

Здравѣйте.

Ваши едномисленници чрѣзъ Бочукоглу.[1])

Българско 1872 г.

Юлия 29.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8590.
Арх. т. I, № 5, стр. 347,

№ 333.

Дервишоглу Мехмедъ Кърджала до Левски.

Не е време да дохожда сега; стоката скѫпа. Съ второ писмо ще му се яви да дойде.

Г-не!

Стока-та, коя-то имахте намѣреніе да земете отъ наше село и прочее . . , не е врѣме за земане сѣга, защо-то е много скѫпа; а когато стане по-евтина, то ще Ви явимъ съ второ писмо, та дойдѣте да земнете стока; а сѣга си стоите на мѣсто, защо-то не я время

При-тія поздравлявамы Вы и Ви желаемъ добъръ успѣхъ въ прѣдпріятията Ви:

872 Јул. 29-ый. Вашь

Дервишь-оглу Мехмедъ Кѫрджялѫ[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8066.

---

[1]) Левски бележи отдолу: Бочукооглу №-ръ 5-й.

[2]) Писмото адресирано: За Господина Асланъ Дервишь-оглу Кѫрджялѫ Въ Русчюкъ.

№ 334.

Попътъ отъ Иллерически до Левски.

По-преди дохождалъ, но Левски не го приелъ. Сега иде да земе пълномощно на Бочукоглу за въ Македония. За увѣрение прилага писмото на Бочукоглу отъ 29. VII. 1872 г.

Брате Асланъ Дервишоглу Крджалж,[1])

По преди не пріехте ма. Кажи за че самъ проводенъ за да зема за Бочукоглу полномощіе за въ Македонія но сега ще разберете за истина чрезъ неговото писмо което е проводено до менъ затова вижте и проводете нужните белешки и полномощіето за да са върши работата какъ-то трѣбва.

И вій видите защото неможе да дода пакъ както ми пише а за ваше дохождание никакъ не е време.

(1)872 августъ 1-ий.

Вашъ едномислящій Иллерически.
С. на Н. Ти.[2])
(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 62, № 8587.
Арх. т. I, № 2, стр. 343.

№ 335.

Иллерически до Левски.

Попътъ отъ Иллерически не можалъ лично да дойде до Левски и праща приписката отъ 1 августъ по друго лице.

Баю. Това е до менъ но прочететего чи азъ неможахъ дадода сами при васъ

Илерически
С. На
Н. Ти.
(печатъ)

На Иллерически
въ Стани мака.[3])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8587.

---

[1]) Това писмо е приписка къмъ писмото на Бочукоглу до Иллерически, отъ 29/VII. 1872 г., което следва по-подиръ.

[2]) Смърть на нашитѣ тирани.

[3]) Левски бѣлежи къмъ писмото: Иллерически № 6-ий.

№ 336.

Христо Ивановъ Книговезеца до Левски.

За убийството на Василъ Чорбаджи въ Лѣсковецъ. Кои сж арестувани. Пощата не отправилъ още за Влашко. Да не дохожда за сега.

Брате

За жалостъ завар̈ихъ големи пр̈іпятствія станали, ето какви въ Лѣсковецъ; убили Васіля чорбажа и уловиле бай Дима и момчетому и бай Димо исказалъ много мажѐ и мажѐтеса сѐ на инкяръ чи докарали и женитеимъ даги плашатъ та дано те да искажатъ някого, но нїмога да са научa точно и подробно защото човекатнигo нема тука дето са учеше въ кунака едно друго. Бай Маринъ малкия[1]) и тоие запренъ и сига е и той подъ испїтъ строгъ. Научихса тази заранъ чи Димо щели даго усадятъ за 15 годин(ъ) а другите низная, Големи валнуванія ставатъ изъ градани, чи работите ще са позабавятъ. Фарлини и други сатири за нашите чорбаджїи кои-то имъ казоватъ или даса поправятъ или ще ги последоватъ съ Василева даръ чи днестъ ще викатъ момчетата. || така казватъ, и нази щели да викатъ ужъ, чи низна какво ще стани като са научa подробно за сичко щати ява. За което са задлажихъ да работя щеса по забави, защото съ когото щехъ да работя, теса затворени. Тозие човѣкъ[2]) нашъ. разговорїса добре съ нєго и той е наш; по налеимо малку мозакъ и го разпитай дати кажи усно какво е станало, за всичко можи дати кажи || за удвжтъ. Нисамъ испроводилъ още нещата но тези дена щеги испровода, само нашта работа ще устани за по подире. || нидей дохожда още за насамъ додетоти ни пиша нидей шава дани сгрешїмъ и припанїмъ работа въ опасностъ. Ниправедно направиле работа и беза-

---

[1]) Маринъ Станчевъ, нарич анъ малкия Маринъ за различие отъ голѣмия Маринъ (Цонзарътъ).

[2]) Носачътъ на това писмо.

конъ селените отъ Л. Явини за нагоре какво е станало точно ако сиса научилъ за нашта работа, и други по нойи акоса станали.

Сбогомъ за сига.

Дели Христемъ Ефенди.[1])

Оранйе Августъ 3 1872

Н. Б. II. А. п. 63, № 8648.
Арх. т. I, № 5, стр. 278.

№ 337.

Орханийци до Левски.

Писалъ да му изпратятъ Д. П. за да дойде. Съветватъ да не идва. Отъ Елесъ Джутовъ настоявали Д. Общи да се пази. Особни разпоредби на Тетевенския мюдюринъ. Подозрения. Питани по селата. Ихтияръ Касапъ Хатемъ се сърдилъ, че е забравенъ. Въ Аврамачо Юсофиковъ го чакатъ. За внесената сума отъ дяконъ Паисий.

Г-нъ асланъ дервишъ оглу Кжрджалж!

Попреди бехте-ни писале да проводиме Д. П. да доде-те за тадева, да са направи Собираніе, понеже като-ся прилучиха работите кои-то са вжршиха тадева, опасное заваше-то дохождание, закоето сае хортувало и въ Орханіе-то на конака че има комитетъ тадева, както-ни и отъ писаха отъ Елесъ джутовъ да сторимъ аберъ на селимъ мургашъ оглу да са пази, Нашія кетипинъ али ефенди още е запренъ и ся надеями даго пуста-тъ тія дни, По преди мина тетевенскія-тъ мюдюринъ пресъ село-то ни и стори аберъ по селата да идатъ бекчии-те и пандури-те въ мехметъ дервишъ оглу Кжрджалж да диратъ лошави хора ато не ходиха отъ нигдѣ, той излазилъ съ тамошни-те та ходилъ да дири по динки-те барутчий и ся върналъ, А тука думалъ предъ нашія-тъ чорбаджія че подуша нещо изъ горепоменато-то село а неможе хване край. Научавамеса чеса пустени шпионе по села-та и хода-тъ различно, та поради тія причини забавихме отговора·

---

[1]) Писмото е адресувано: За Кържала Мустафа Дервиш олу въ Лозаряво. На сжщата адресна страница стои отбелязано съ ржката на Левски: Асланоолу Асланъ Търново № 4-й, но Търново е заличено.

Отъ ихтиаръ касапъ хатемци дохождатъ 2-пжти та питатъ: за назъ нема да са проводи нищо, ни уставъ ни окржжно писмо ни расписки нето нищо, само вестникатъ кои-то имъ пратихми А віе прате-те потрѣбни-те имъ за работаніе вѣщи да имъ ги дадемъ че казва-тъ: пари нэма какъ да сабираме, като нема съ какво да уверяваме членове-те, и колко-то пары имаме собрани не знаемъ защо сме ги собирали: и безъ новини т. е. (писма) нема даги дадемъ и незнаемъ кому, заради това имъ отъ пише-те по пространичко какво да правать. въ аврамачо іосафиковъ пре много се надеятъ да поидете да ги настани-те какво да правать и пари иматъ собрани та дано ви пржлега некакъ да идете отъ долу презъ непознати-те села, защо-то презъ тадева е опасно, и ако идете обадете-ни, за пжлномощіе-то на Бочукъ оглу || за 2-те лиры т. несме приели іощъ билетатъ. На №-ро 1-во го бележи и ни го пратете || въ отсжствіето ви обадете ни чрезъ кого да са споразумевами и съ кого: отъ вѣстниците-ни единъ е запренъ въ гложене незнаемъ по коя причина, и какъ да лжжемъ онова село. Слѣдователно дано Богъ благоволи и врѣмето ни допусти да са видимъ и разговоримъ устно, защо-то записане нема мастило: нето хартій. Наше-то свято дѣло вжрви надъ! . . Пишете ни по пространно да са разумеваме по добре.

Единъ отъ наши-те членове М. П.[1]) като сж разговарялъ едно врѣме съ діакона зелъ отъ него 5-Бѣли меджедіета безъ да обади некому || после като доде діавола пакъ за владишки-те пары, каза ни че далъ тези пары за общинж-тж, и го накарахме та са подписа саморжчно че гие далъ. и ти пратимъ неговата потписка, || сега като поискахме тизи пары А той ни казва азъ самъ ги зелъ въ заемъ отъ него, и ако міе волж щеги дамъ аколи не неги давамъ.

Здравѣй.

Ваши едномисленници Сюлиманъ оглу даудъ въ съг. и люб.

Съгласіе и любовь Б. Ч. Р. К.

Бжлгарско 1872 августъ 3-ый[2]) (печатъ)

---

[1]) Маринъ Поповъ. Ср. № 323, стр. 358.

[2]) Адресъ на писмото: За Асланъ Дервишъ оглу Кжрджалж въ Цариградъ. Левски бележи: Сюлюманооглу Даудъ, №-ръ 7-й.

Нарочно та поздравлявамъ Банке. и слѣдъ катови целувамъ въ уста остаямъ въ здравіе и въ надежа за отговоръ вашъ Братъ Г. Ханджи въ съг. и люб.

Сжщій.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8066.

№ 338.

Бочукоглу до Левски.

Пакъ противъ общото събрание. Интересенъ мотивъ: работата преувеличавана досега. Преиначавания отъ Д. Об. Какъ разпалилъ народа. Слухъ за военно училище. Купуване пушки. Да не се убива освенъ тайно, съ отрова. Въпросъ за войнишка униформа. Апостоли по цѣла Европейска Турция. Ускоряване на революцията. Особени причини. Мнение на попа отъ Иллерически и на Д. Общи за революционни околии. За Радомиръ, Кюстендилъ и Криворечна-Паланка. Отворилъ Ч. к. въ Ломъ, Силистра и Черна вода презъ пжтуването си за Букурещъ. За срѣдоточие и облекчаване работата на Левски. Учени и влиятелни деятели. За преводи на военни книги.

1872 Августъ 6-й.

Почитаемий Брате Асл. Дерв. Кжрджаллж!

Потвжрдявамъ Ви прѣдишното си писмо отъ Юлия и Ви повтарамъ и сега, че сжбиранието на скупщина, на която призовавате по двама депутати отъ всѣкой комитетъ, не са одобри отъ мнозината ни: едно че спионе сж распустени поради приключението съ метлата[1]), а друго, че работниците ни за да бждатъ по-ревностни, работата имъ е прѣдставлявана много увеличено, а на сжбранието тя ще са види сѣкому сжвсѣмъ слаба.

Отъ само себе са разбира, че това така е трѣбувало и да бжде; защото както частниятъ слабъ човѣкъ бива джрзостенъ и рѣшителенъ чрѣзъ побуждението на нѣкое влиятелно лице, сжщо така е единъ бѣденъ и слабъ народъ, какжвто е Бжлгарскиятъ, подчиненъ и ограниченъ отъ сѣкждѣ, става рѣшителенъ и ревностенъ въ народното прѣдприятие, ако само му посочатъ на матеряялна и морална помощь отъ други народи.

[1]) Дяконъ Паисий.

Освѣнъ увеличението, има и много нѣща казани отъ наши хора, каквото отъ Общиятъ, друго яче, а на сжбранието ще сж видатъ сжвсѣмъ друго-яче; така щото щомъ са улови нѣкадѣ една лжжа, то народатъ, твжрдѣ вторачено и внимателно слѣдва и распитува всичко, ще вдигне довѣрието си и отъ истината. За това именно е и трѣбвало пазение още отъ начало. Но при все това неможемъ да укоримъ Общиятъ братъ, защото само чрѣзъ тоя способъ той е сполучилъ да распали народатъ доволно.

Вжрху скупщината нѣка кажемъ и това: сжбрания и викания на депутати ставатъ само заради важни работи; а ние имаме ли такива важни работи? — Смѣтките ни биле би важни, ако би са минало доволно врѣме, въ което сѣкой комитетъ да бѣше давалъ по нѣколко пжти помощь; ако ли полагате за нѣкое важно сжобщение, то такова нѣщо е много по-лесно да стане писменно. Ето причините поради които за сега свикването на депутати е колкото излишно, толкова и невжзможно. Вашата постжпка е формална, слѣдователно справедлива; но формалноститѣ само тогава сж и вжзможни, и умѣстни даже и нужни когато ние би са ползували отъ материялна и морална сила на нашата работа, а сега ние нѣмаме ни едната, ни другата, и трѣбува да тжрпиме съ приспособяването на формалностите до тогава, до когато спечелимъ тие двѣ сили.

Слухъ са е раздалъ, като отъ Васъ изрѣчено, че сѣкой ч. ком(итетъ) трѣбувало да прати по единъ или по двама младежи на военно учение. Ако това е истинно, пишете ни незабавно, за да знамъ какъ да говора на нашите.

За оржжие сжщо така Общий пренесе една пушка, и каза, че такива пушки сж са прѣнасвали. Съ това той добрѣ прави; защото отъ една страна ще са туратъ малко пари на ржка, а отъ друга работниците ни щомъ чуятъ нѣщо за вжоржжването си, стоплюватъ са въ народното дѣло. Азъ веке записвамъ мущерии за такива пушки ония отъ по-сжстоятелните ни работници, отъ които ще гледаме да зимаме и по нѣщо пей. Това е второ нѣщо, за което незабавно ще ни са отговорите.

Убиванието на изродите съ пушка става ограничително за народното ни дѣло, когато ние имаме нужда отъ довѣ-

рието на неприятелите си, та да можемъ да изработимъ по-скоро баремъ пжрвостепенните си планове. За това добрѣ е убиванието за сега да става само тайнимъ образомъ — съ отрова. Но отрова нѣма ли? Това е третий вопросъ, на който ще ни отговорите.

Едно защото народатъ ни веке неможе да тжрпи и работниците ни не сж на миръ, ако имъ не даваме бѣлези за едно скорошно вжзстание, а друго за да са ускори появението на народната революция, нуждно е да са опредѣли и формата на войнишкото народно облѣкло: какви дрѣхи ще иматъ обикновените ни работници, които ще сжставляватъ пѣхотните планински и полски чети, какви конницата и т. н. Дрѣхите трѣбува добрѣ да са мисли какжвъ кроежъ трѣбува да иматъ, защото отъ нехниятъ устрашителенъ видъ ние печалимъ и друга сила вжрху нашите неприятели. Правението на дрѣхите трѣбува да започне още отъ сега, ако искаме да бждатъ на тжкмо готови слѣдъ три, четери, или колкото бжде нужно години. Това е четвжрти въпросъ.

Петото и най-важното е това: единъ часъ по-скоро пращание на апостоли за распространявание на народната ни цѣль по сичка Европейска Турция. Тогава само и материялните ни срѣдства могатъ да бждатъ по-достаточни, и врѣмето на революцията — по-ближно. Забѣлежете добрѣ, че ако отложимъ революцията ни джлго врѣме, народътъ ще са обладае отъ равнодушие и студенина, та неще може нищо да са свжрши.

Ако искаме да са каже, че вжршимъ работа вжрвимъ на напрѣдъ, то вмѣсто свикване на депутати заради едни багатели, съ които да влазимъ въ очи на неприятелите, по-добрѣ ще бжде да са пращатъ хора за да пропагандиратъ и устрояватъ на сѣкадѣ комитете. Работата не е малка, мислете че имате на ржка да сжедините и сжберете цѣлъ Бжлгарски народъ!

Общиятъ ни каза, че са е срѣщалъ съ попатъ на Иллерически, съ когото сж говорили, че за поголѣма здравина и напрѣдване на работите ни и за облечение на грижите Ви, щото да можете да работите по-дѣятелно и по други страни, видѣло са е за прилично да са направятъ нѣкои мѣста срѣдоточия за своите околи, на които да бждатъ нагледници и да издаватъ въ името на Централниятъ сичките нужни поста-

новления и пр. Той ми каза, че таквъ за околните си щѣлъ да бжде и Бочукоглу. За това нѣщо трѣбува да имаме отъ Васъ писменно удобрение, чрѣзъ което става избирането. Това избирание ще знаятъ само прѣдсѣдателите, на които пакъ Вие ще да обадите. Това като стане по-скоро, пратете ни по нѣколко екземпляра Български гласове, прокламации камъ селянете, поканителни за помощь и нови окржжни писма. Това е шестий вопросъ. Седмото е за отиванието ни въ Радомиръ, Кюстендилъ и Криворечна паланка за да се нарѣдятъ и тамо сигурно работите, като устроимъ общини, пощи, тайни кжщи и пр. — Седмо питание.

Въ пжтуванието си като прѣдставитель азъ отворихъ част. Ком. въ Ломъ, Силистра и Черна-Вода. За тая работа Ви писахъ отъ Турно-мжгурели. Сега Ви повтарамъ, че и тие мѣста трѣбува да са обикалятъ. Направете и тамъ нѣкое срѣдоточие, което да работи въ името на Центр. и да Ви облегчава въ работите. За тая цѣль избирайте си учени, важни и влиятелни между народатъ и дѣятелни работници. Тогава само работата ще земе по-голѣмо значение.

Съ осмиятъ си отговоръ кажете ни, що станаха книгите, които трѣбаше да са преведатъ заради военно обучение на работниците ни.

Съ прилично почитание Ви поздравлявамъ и оставамъ готовъ испжлнителъ на распоряжданията ви.

Вашъ едномисленникъ Бучукоглу[1])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8591.
Арх. т. I, №. 6, стр. 349.

№ 339.

Хасанъ Касанъ до Левски.

Известие за произволнитѣ действия на попа отъ Иллерически. Сепаратистически комитетъ. Ходилъ при Левски. Слухове че последния опредѣлилъ за свой замѣстникъ Бочукоглу. Недоволство отъ това.

Господине Асланъ Дервишь-олу К!

Пріѣхме уставъ-тъ заедно съ окрѫжно-то писмо и нѣколко печатны билѣти срещу земаніе пары за кое-то ся твърде

[1]) Между редоветѣ на свободно поле Левски отбелязалъ едро: № 8-й.

възрадвахме, и ся трудимъ да испълняваме законъ-тъ (уставътъ) буквално, до колкото допущатъ обстоятелства-та.

Така сѫщо и работа-та ны върви на добре и нѣмаме спънка отъ никаде, само попа Иллерически ны прѣчи въ нѣкои работи съ свое-то незапираніе, а само ходи на кѫде-то и нѣ трѣба, а пакъ хора-та отъ махала-та му сѣкы день ся уплакватъ че нѣма кой да имъ попува, а пакъ нѣкои отъ попростыты и неизвестны-ты хора, казватъ попа ходи по села-та да вдига бунтъ. — Той самъ си е съставилъ чястенъ к. подъ названіе Иллеріческы, нъ тамъ има известны и почти за въ работа само 2-3 мина тѣ сѫ и за пощари и за членове и за пощари и за работницы, а по тъзъ причина сѫ пропадали нѣкои писма на съвсѣмъ прости и нѣ извѣстни человѣцы да гы носятъ отъ едно мѣсто за друго; кое-то нѣщо е опасно. А за да си настани човѣцы за членове, той ходи при нѣкои отъ наши-ты членове и гы обѣждава всѣкакъ да ся оставятъ отъ нашій комитъ (комитетъ б. р.) и да ся прѣсъединятъ съ нѣго, та отпосле да ходи Хасанъ Касанъ да ся допитва отъ Иллерическы, и другы такыва като прави само да сѣе несъгласіе, ніе го съвѣтовахме нѣколко пѫти да ся остави отъ тія лоши постѫпкы кои-то може да докаратъ и лошь край, нъ той ся неоставя, зато Вы явимъ да му докажете и да го съвѣтвате и Вы да ся откаже отъ това си намѣреніе, за да не принесе въ мѣсто полза врѣда.

Истина, той ся труди за общо добро, нъ и нія нали за това сме положили всичко-то си стараніе, нъ пакъ трѣба и да прѣпазваме.

Завчяра безъ да сѫ обади нѣкому е дохождалъ при Вазе, и като си доде обажда ны че сте упълномощили Бочюкъ-оглу да е на мѣсто-то Вы, това ако е тъй намъ ны ся види твьрде мѫчно.

Здравѣйте!!!

1872 Августъ 8-ый — Вашь за всѣгда

Въ Б. на П. — Хаса Касанъ [1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8069.

---

[1]) Бележка отъ Левски на гърба на писмото: Хасанъ Касанъ №ръ 10-й.

№ 340.

Сюлюманоглу Даудъ до Левски.

Солидаризиратъ се съ Хасанъ-Касанъ противъ попа отъ Иллерически. Нѣма да приематъ писма съ печата на последния.

Г-нъ асланъ дер. оглу Кѫрджелѫ!

Ето че прiхожда-ме пакъ съ настоящетоси писамце да ви поздравимъ братски, и ви испращаме iощъ три писма които ни додоха отъ както излезе пощаринатъ ни за при вазъ, iоще го немаше докато пратихме и тiя. На учихме сѫ за селиме мургашъ оглу чи утишалъ въ аврамачо Юсофиковъ, единъ кои-то го е превелъ отъ елезе джутовъ натата̀къ ни обади, || при тiя Вы явявами защо-то Иллерически е въ гулемо подозренiе и отъ Бѫлгаре и отъ турци вече: кои-то питатъ абе този П. каде токо ходи та ся не прибира тука никога? а пакъ тiе като нематъ ни членове ни пощаре, по добре е дасѫ общи съ Хасанъ Касанови-те членове ѝ да работи едното ймя и едина-тъ печатъ. Защо-то вече казватъ: Отъ ѝллер. ако ни доде писмо съ С. на Н. тиръ[1]), нема даго прiемаме за което сме премислиле ѝ нiе да ги не прiимаме поради негови-те постѫпки, Отъ които може лесно да ѝзлезе свято-то-ни Дѣло на бѣло. Предъ не прiятеля. другэ нема како да ви пишеме ѝ ѝставями въ на дежда Ваши ѐодномисиеници

Силиманоiлу даудъ Въ с-iе и люб.

Бѫлгарско 1872 августъ 8-ый

Оса . . Нашiя-тъ кѣтипинъ ѝще е запренъ[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8070.

№ 341.

Анастасъ п. Хиновъ до Левски.[3])

Инсинуации противъ Левски. „Нѣма дума". Левски седѣлъ по 3 — 4 месеци на едно мѣсто и едялъ пари. Ще иде въ Букурещъ при Каравелова и ще оправи тази работа.

Прiѐхъ писмотови ѝ разумѐхъ содержа̀нието му, || глѐдамъ че ми казвашъ че самъ рекалъ че като неща да бада содружникъ ази, то ѝ бра̀тми не щелъ бѝлъ да следва въ содру-

[1]) Смърть на нашитѣ тирани.

[2]) Бележка на Левски: Сюлюманоглу Даудъ, №-ръ 11-й.

[3]) Това писмо е безъ дата. Отнася се къмъ началото на есеньта 1872 г.

жеството, || іавйшми че й нему, пишешъ кòлкото зарадѝ мѐне || àсамъ казалъ днѐсъ й утре пáкъ казвамъ, че съ лажа рàбота нѐма да варша, кàкто тѝ || à дето казвашъ че самъ рѐкалъ, за братасито лажешъ й лажата когàто й да е ще йзлѐзе на іаве, || àзима йспратиха зимасъ до тебе нарочно || й ази йспратихъ вечерта до тебе човѐкъ че даса срѐшнемъ да са разговòримъ, || à тѝ казвашъ че немашъ време, || й като ᶜа срешновашъ съ брàкятами тия та попитале заради мѐне à ти си казалъ че ма билò страхъ да утйда да са срѐшна съ тѐбе, || ѐто чэ си лажецъ, || дето, бехъ провòдилъ човѐка дотѐбе та да са вйдимъ, попитаи го, || той ти казà на дюканаси, акота попйтатъ вграда ти срещалиса, à ти кажи че стеса срещàли, àзиму, тай казàхъ брате àзи лажа некабола || требова прàво да ймъ убàда, || въ ортакламата знàете добрѐ че лажа небйва, || и сега да казвашъ чэ самъ бйлъ рѐкалъ че àсъ като òстàвамъ, че й братми остàва, ѐ тòва й втора лажа, || но ако да бѐше жйвъ, à.[1]) тосичко щеше да излезе на іаве, || но за напретъ пàкъ нѐма да уставимъ тай, съ д.[2]) кривото требова да го поправимъ || ази съ нѐго ща[3]) утида въ бу.[4]) при к. в.[5]) й ще му расправимъ сйчко, || нема іàма парѝ, || и да са стой на едно мѐсто по 3. 4. месеци й да са іадѐ || знàете добрѐ че и пчилйте до еднò врѐме одаватъ чесъ на бунбаритѣ, а после имъ исичатъ крилѐте, като видатъ че само на готоищатъ да іадатъ || окорѐвашъ. д.[6]) но нѐмашъ ни еднò прàво. || тòй ти принеси па(ри), а нѐ тйнѐму. || но знаѐшъ че пàкъ сме ния причйна, || ако дабехме слушàле тѐбѐ, щеши и доднѐсъ да стой на хàна и тай сбòгомъ всйчки приятели

Сащий.[7])

Н. Б. II. А. п. 102, № 37-а.

---

[1]) Ангелъ Кънчевъ.

[2]) съ Д. Общи.

[3]) сь Д. Общи.

[4]) Букурещъ.

[5]) Каравелова.

[6]) Димитъръ Общи.

[7]) Писмото е адресувано: За Господ. Маринъ По. Лукановъ въ Ловечъ, председатель на Ловченския комитетъ, чрезъ когото и Левски отговаря. Ср. отд. I, писмо № 91, стр. 161.

№ 342.

Анастасъ п. Хиновъ до Левски.

Левски го клеветилъ на братъ му, че се сбира съ лоши хора Възражение. Закана.

Пѝшишми че самъ са сбиралъ съ мокар.(?) ѝ саму рапралъ[1]) нѐкоя си работа, || ази знамъ съ кого хурутувамъ || ази самъ питалъ за нѐго отъ градави а тиясами доказали и тоия отъ вашитѣ содружнице, та за това и ази самса собиралъ съ него, || знаешъ добре чи и ти ми припоручи твой единъ приятелъ а после пишешъ на братами, че като несамъ билъ ази достойнъ то съ недостойни хора самса сбиралъ. || асъ можа направо да ти кажа, че когато ти хоротуватъ устата, то ушитите не да̀вали внимание, || ти го припорачвашъ тѝ го укорявашъ, || но молатиса недеими туку стапа на краката, че ща са исправа единъ патъ и ща та клацна въ челото, || и нама да ма забравишъ за сегоги,[2])

Н. Б. II. А. п. 107, № 37б.

№ 343.

Тетевенци до Левски.

Не искатъ да се присъединятъ къмъ Сюлюманоглу Даудъ.

Г-да!

Пытате ны за да ли ще ся присъеденимъ съ Силиманъ-оглу Даудъ, ныя въ заседаніе-то си рѣшихмы да ся присъединимъ на друго мѣсто.

872 7 врія 10-ыи.

Дервишъ-оглу Мехмедъ Кжрджелж.

Н. Б. II. А. п. 60, № 8072.

---

[1]) и съмъ му разправялъ.

[2]) Писано е на кжсче хартия безъ дата, безъ обрѫщение и адресъ. Покойниятъ Д. Пъшковъ помнѣше ясно тая записка. Въ Нар. Библиотеката тя е оставена безъ нумерация и причислена като додатъкъ къмъ предидущето писмо. Сега двѣтѣ писма получаватъ нумерация: 37-а и 37-б. Тѣ сж различни по тонъ, съдържание и време на произходъ. Намѣреното кжсче хартия говори вече за пламенно раздухана вражда.

№ 344.

Христо Ивановъ Книговезеца до Левски.

Изпратилъ Отецъ Матей Преображенски по изказано желание отъ Левски. Запрещение на заканванията и сатиритѣ. Оплакване противъ чорбаджиитѣ. Или да дойде Левски самъ, или да изпрати Общи. Известие отъ Русе за пушка, щикъ и др. нѣща.

Брате,

Проводихви очката[1]) за когото бехти писали, низная да лиса срештнахти съ него или не; ако нисте са срешнали съ него той е на Троянския манастіръ съ едно момче, и виште таго намерете на мѣстотому. И ви бехтеми писали чищи да додите и забранілі бехти заканваніето и сатірі. Явете ни по-скоро щели да додите или ни дай хордена[2]), ини проводети чорбаджиски писма печатані за даса закачи да са чистятъ трьнито,[3]) || инакъ неварви работата. ви казахти предъ тези лица || и низная какво да права, като те бъркатъ сичко. || работатае много трудна но ще търками, нема какво. || направилесми само разноски нагоре на долу около 400 гр(оша), а отъ нйденисми зели парі. Затова илате вия, іліни проводети общія насамъ, или другиго некого.

въ Асланоолу Асанъ.[4])   Дели Христема-га
1872 Септев. 27

(П. П.) Писахмеви за една пуш. и една сабя отъ касіте данія проводите, ини имами малко парі зети да си купімъ отъ тяхъ, защо-то ніе нужна, отворете ни патъ.

Евяватъ отъ Русе чи ималисте една проводена за вази но нія зная каквае; и сюгіята[5]) на пушката по предишна и тя била въ Русе. Има и други онци неща се за вази, || проводихти по-напредъ 40 ве. слоб.[6]) и сига ви проваждамъ ищи кусуре. Мачно щавиги проваждамъ като немате хора давиги зіматъ.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8649.
Арх. т. I, № 6, стр. 279.

---

[1]) Отецъ Матей Преображенски (Миткалото).

[2]) Печатъ.

[3]) Да се убиватъ противници на революционното дѣло.

[4]) Търново.

[5]) Сюнгия — щикъ.

[6]) в. Свобода.

№ 345.

Мар. п. Лукановъ до Левски.

Препраща комитетска кореспонденция. Оплаква се отъ липса на пълномощие, за да знае и да може всичко. Пакана да дойде. Мнение на другитѣ членове да не идва.

Г Аслане

Писма пристигнахж завчера, днесь ти гы испращамъ — Отъ тука нема друго що да ти пишж, освень да ти явж чи отъ нашити баджеци цьрвули нема да станатъ. Сичкы ти ся исплашили отъ една тупурдія, а по нататъкъ незнаж що ще бжде. — Сичко на мене облѣгнало, пакъ азъ безъ да знаж сичко, и безъ да можж сичко нищо не могж да сторж. Вѣстници ти стожтъ у мене, както и другы-ти книгы. Не знаж кому и какь да гы распратж. — Тѣ мыслятъ да не дохождашь скоро тука, защото гы е страхъ || а мене ако пыташъ, азъ бы рѣкълъ да додишь да ся споразумѣйми какво и какъ има да работимъ.

За сега въ кратко незнамъ какво да ти пишж.

Алилаа Селивли Алилаа Силевли[1])
1872. Октовр. 7.

Н. Б. II. А. п. 69, № 9449.

№ 346.

Любенъ Каравеловъ до Левски.

Отговоръ на писмото и телеграмата на Левски отъ Пловдивъ. Преди единъ месецъ известие за обира. Общи искалъ да мине отвждъ. После малко — писмо отъ Етрополе за мисията на Т. Пѣевъ, известено предварително по всички частни комитети. Обиколка въ Влашко и пристигането му въ Букурешъ. Следъ два дни писма и депеша за залавяне на Д. Общи. Подробности по предаването му, известие за арести въ Тетевенъ, Ловечъ и др. Всичко открито. Пратени въ Влашко турски шпиони да ловатъ комити. Кога заминалъ Фердинандъ за отсреща. Левски срещалъ ли се е съ него? Никога не му писалъ да доди (а не както криво се учеше Левски). Трѣбва да дойде до пролѣть.

---

[1]) Писмото е адресувано: Асланъ Др. Крждялж. Въ х. Хасанаа Карловалж. Левски отговаря съ писмо отъ 12. XII. (Ср. отд. I, № 105, стр. 197).

Баыо Кржджала Мустафа!

Писмото ти и телеграмата приехме. Ще ти опиша сега нѣкой и други известия, които приехме презъ тия дни за отсрѣщните работи. Преди единъ месѣцъ приехме едно писмо отъ Т. Магурели, въ което ни извѣстяваха, за обиранието на турската поща подъ предводителството на Общия и се тогава ни пишеха, че общия ще доде при насъ; подиръ малко врѣме, следъ това, приехме друго писмо отъ Т. П.[1]) съ очилата въ което ни извѣстява, че той съ други двама още единъ помакъ и единъ бжлгаринъ сж проводени съ мисия отъ тамошния каймакаминъ за да издиратъ злодѣйцитѣ на това дѣло така сжщо и дано съ тоя случай да хванатъ нѣкой комета. Т. П. или Мирчо съ очилата ни разказа, че преди да тржгне съ тая мисия той обявилъ на тамошнитѣ Ч. К. като тржгналъ той ходилъ въ Т. Магурели, Крайово, Бекетъ, Питещъ и др. а най послѣ пристигна и тука, но само съ единиятъ си другарь, бжлгаринътъ, защото помакътъ нѣмалъ вече пари и тие го испратили до Д. П. въ Т. Магурели, та като са вжрнатъ да си ходятъ наедно. Тука Мирчо ни разказа за мисията съ която е пратенъ и че планътъ за да се обере пощата билъ скроенъ у него, — но следъ два дни подиръ неговото дохождание приехме писма и депеша въ които ни писаха, че Общиятъ е уловенъ и че него го е предалъ нѣкои си Стоянъ Шунтовъ, който билъ затворенъ въ тъмницата по сжмнение и който билъ принуденъ да каже отъ тѣжка мжка (това говори писмото). Тоя Стоянъ Шунтовъ билъ облѣкалъ Общия съ селски дрѣхи и го билъ испратилъ, но сѣтне наедно съсъ заптиета отиватъ и олавятъ Общия въ нѣкоя си кржчма. Сега за сега Мирчо казва, че Общия билъ главниятъ дѣецъ за да се обере пощата, каква е работата не знаемъ. И въ писмата ни явяваха, че много наши хора отъ Тетевене, Ловечь, София и Орхание сж изловени и че почти сичките наши работи са открити, тогава ние ви писахме едно писмо на което сждржанието вече знаите.[2]) Мирчо е тука и ще седи до тогава до дѣто не са види каква е работата, единиятъ неговъ другарь, бжлгари-

---

[1]) Т. Пѣевъ.

[2]) Сравни писмото на Левски отъ 30 окт. № 97, стр. 182.

нътъ казва че е отишълъ въ Слатина при нѣкой си свои познайници, а помакътъ който билъ отишалъ въ Т. М. преминалъ отъ срѣща подиръ като чакалъ нѣколко врѣме другаритѣ си.

Тия дни дохаждаха и нѣкои си турци отъ Русчукъ за които са говори въ едно писмо отъ Русчукъ, че имале мисия да откриватъ нѣкои си кометети и да зематъ нѣкои личности отъ тука, сега тие са заминале за Браила и Галацъ. Ти ни пишеше, че нѣма съ кого да работишъ, фердинандъ замина отъ срѣща, трѣба вече да са е срѣщналъ съ тебѣ, той е добро момче.

Ти трѣба да имашъ вече извѣстие за тая работа, ще видишъ какво трѣба да са прави, ще пишешъ и намъ ако си разбралъ нѣщо по точно; какъ стои работата и какъвъ редъ трѣба да са земе за напредъ. Ние никога не сме писале да додишъ, но ако мислишъ, че трѣба да се видишъ съ насъ то доди, но както и да е ако не сега скоро то до пролеть трѣба да додишъ за да са рѣши нѣщо за започванието.[1])

Л. Куручешмелѫ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 7999.
Арх. т. I, № 7, стр. 7.

№ 347.

Любенъ Каравеловъ до Левски.

По залавянето на Д. Общи. Затворницитѣ да се освободятъ съ сила. Ако турското правителство гледа на работата като на просто обирчество да не се предприема нѣщо.

Брате Василе!

Данаилъ ни телеграфира, че са е уловилъ Димитръ заедно съ момцитѣ си, намерили ся у Димитра 50 хил. гроша.

Турското правителство е затворило, и постоянно затваря свѣтътъ, употребете всичкитѣ си сили за да земете отъ тур-

---

[1]) Подъ текста въ Нар. Библиотека едча чужда, отъ по-ново време ржка е писала дата: 13 Ноемврий 872 г. Това не е приемливо. Писмото трѣбва да е писано въ края на октомври.

скытѣ ржце затворницитѣ, защото инакъ ще бжде всичко предадено.

1872 окт. 30 Здравейте Вашь

Бако Бакаловъ бучуковлу

П. П. Ако Турцитѣ глѣдатъ на тая работа като на хайдушка, то не ще трѣбва да ся нападатъ пжтницитѣ.

Сжщий.

Арх. т. I, № 4, стр. 5.

№ 348.

Любенъ Каравеловъ до Левски.

Покана да обяви веднага възстание.

Брате В...

По прѣди ви писахме и подканихме на подвигъ, но нѣкакъ си опипомъ.

Сега ви обаждаме, че обстоятелствата извикватъ безъ друго куражь от нашата страна и подиганіе на революціята. причините които и ти можишь да познавашь, не ще ме да ти разказваме, а обаждаме ти само, чи трѣба да вървишь на бой безъ да губишь ни минута. На сичкитѣ тадѣвашни юнаци са писа и щать да заминать от срѣща. Надѣиме се за помощь и от С. и Ч.

1872 Кара мустафа

Ноемвр. 1872 Бучугоглу.[1])

Н. Б. II. В. п. I, № 39.
Арх. Обретеновъ.

---

[1]) Това е оргиналътъ на Каравеловото писмо до Левски. То е безъ точна дата и трѣбва да се разбира, че е било отправено отъ Каравелова на 1 ноемврий. Този оригиналъ се изнамѣри въ най-ново време, откакъ се откупи архива на г. Н. Т. Обретеновъ.

№ 349.

Любенъ Каравеловъ до Левски.

Копие отъ предидущето.

Брате Василе![1])

По прѣди ти писахме и подканяхме на подвигъ, нѣка(къ) си опипомъ. Сега ти обаждаме, че обстоятелства-та извикуватъ безъ друго коражъ отъ наша страна и подигание на революция; причинитѣ, кои-то и ти можешъ да познавашъ, не щемъ да ти ги расказваме, а обаждаме ти само, че трѣбва да сж вжрви на бой безъ да губимъ ни минута. На сички-тѣ тадявашни юнаци са писа и щжтъ да заминатъ отъ срѣща, и надѣваме са за помощь отъ Сърбія и Черна-гора.

1872 Ноемвр. 2-ий [2])

Кара мустафа Бучукоолу.

Арх. т. I, № 6, стр. 5.

---

[1]) Притежаваме два преписа отъ писмото на Каравелова: копие съ ржката на Д. Хр. Поповъ отъ Т.-Магурели, което е намѣрило Левски въ България и е било запазено въ Ловченския архивъ; и преписъ отъ сжщото копие, извършенъ въ Стара-Загора, и приложенъ къмъ едно писмо до Сливенъ съ наставление да дадатъ отрицателенъ отговоръ Каравелову. Отговорътъ на Старозагорци до Каравелова, писанъ въ присжствие на самия Левски или диктуванъ отъ него заедно съ копието даваме въ следния, V отд. на тома. Трѣбва още да забележимъ, че горнитѣ подробности, изтъкнати още въ Архива на възраждането отъ 1908 г. влизатъ въ известно противоречие съ обясненията дадени отъ г. Н. Т. Обретеновъ за историята на оригинала на това писмо (срв. „Проломъ“ кн. 4, 1923). Но липсва ни за сега едно по специално проучване на въпроса.

[2]) Датата 2 ноемврий означава, че писмото е копирано на тая дата. Малко е допустимо, щото Каравеловъ да го е писалъ пакъ на 2 ноемврий и писмото да е успѣло да пропжтува отъ Букурещъ до Т.-Магурели въ сжщия день.

№ 350.

Н. Ръженковъ до Левски.

Смѣтка за приходи и разходи по пѫтя Сопотъ — Троянъ.

б а і о дамъ ты сметка

Колку пари сѫмъ земалъ и що самъ похарчілъ въ

сопотъ зехъ две рублй	35:	
за твоѫтъ конь куга, 4: ока йчймйкъ	3:	
да трѫгнемъ вечертѫ	32:	
на ханджйѩ та за моіѫ конъ	21:	
	11:	
за ліѫпъ[1]) за по пѫтѫ	2:	10
	8:	30
въ іганово дадухтй	4:	
	4:	30
въ троіѫнъ за 100 драмъ захаръ	1:	35
оставатъ	2:	35

Тукашни разноскй

на двата конѫ каіѫръ по 5: гроша	10:	
3: вечера стаіѫ на конетѣ по 10 гр.	30:	
онѫзй сутрйна кога додохъ на два та си кона:	5:	
за закарваніето на едіна конъ	20:	
мой разноскй	8:	
за месо 1-и ока и половина й 50 драмъ	3:	10
Збранниі	76:	10 до

деведе се й единъ остаіѫтъ 14:30 й два
гроша й трйсе и петъ пари 2:35: отъ двете рублй
правать 17 25

Пращамъ ты гй, а у менъ остава единъ наполеонъ й занего щеда дѫржа точна сметка.

вашъ Р а ж е н к о в ъ

Н. Б. II. А. п. 60, № 8106.

---

[1]) хлѣбъ.

V.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯ МЕЖДУ СЪВРЕМЕНИЦИ

№ 351.

Ст. Хр. Буйновъ до Раковски.

Човѣкъ изпратенъ съ препоржка до Тошковича въ Одеса. Самъ Буйновъ тръгва презъ България: Сливенъ, Казанлъкъ, Калоферъ, Пловдивъ, Пазарджикъ, София за Бѣлградъ. Подготвя да минатъ момци за легията въ Бѣлградъ. Други пжтуватъ презъ Варна, Шуменъ, Търново, Русе и пр. Духоветѣ въ България. Състоянието на работитѣ въ Турската империя.

Приятельо!

Преминалж-тж неделя отъ 8 того асъ писахъ на кжсо, за пріемванието му неся съмнявами. Днѣсъ безъ да забикалямъ на широко, ще Ви кажа че Вчера испратихме Г-на Балкан. за Одесса като му дадохме и едно писмо подписано отъ 6 члена на обществото ни, освѣнъ това и Старіи Х. П. Т. му даде едно писмо съ което го препоручава Тошковичу за честностьтж. И така снабденъ съ Вашето и тія писма давно откжснятъ нѣщо отъ тамъ (като ся мае тамъ 4. 5. дни) ще отиде спорѣдъ заповѣдьтж Ви въ Ибраила, и после въ Бесарабія! Азъ пжкъ подиръ 15 дни съ Божія Воля ще мина презъ Сливенъ, Казанлжкъ, Калоф., Пловд., Пазард., Софія и подиръ нѣколко дѣна ще съмъ при Вазы, а други ще минатъ презъ Варна, Шуменъ, Търново, рухчукъ, и пр. съ еднж дума работата ся почна дѣломь а не само словомъ, тачи каквото Богъ даде! [1]) Отъ Сливенъ ми пишатъ, че сичко сж нарѣдили, и чакатъ само да мина отъ тамъ, за да ся извѣстятъ по точно (защото черная сждбж! не оставя да ся споразумѣе человѣкъ

---

[1]) Липсватъ ни данни дали Буйновъ на пжть отъ Калоферъ за Пловдивъ, не се е отбилъ и въ Карлово. Така бихме добили възможность да посочимъ конкретно, по кои пжтища Левски влиза въ контактъ съ агитацията, предприета отъ Раковски. Както е известено, пролѣтьта 1862 г. младиятъ Левски открадна коня на вуйча си Архимандритъ и избѣга отъ Карлово, за да влѣзе въ легията на великия революционеръ, основана презъ сжщата година въ Бѣлградъ.

съ писмо) и така не подиръ много ще Вы укружятъ най малко 10. млади и рѣшителни! . . .

Всѣки е зарязалъ рѣлигиозний въпросъ, и е съгласенъ на рѣшеніето Вы, това Вы го казвамъ искренно, даже и старите съ четири очи глѣдатъ такова нѣщо! . . . и съ уста твърдѣ много обѣщаватъ, и добри надѣжи ны давати нъ врѣмято ще покаже сичко! . . .

Бай Раковски! какво добро ся учаква отъ такова правителство като турското, когато глѣдаме че отъ качването на новій султанъ работитѣ отиватъ злѣ! Той щомъ ся качи преселеніето ся появи въ отечеството ны! Извади каймета съ които съблече сиромасите, и отъ това монедата вмѣсто да слѣзе отъ дѣнь на дѣнь ся качва преди два дни (въ понделникъ) бѣше лирата 198$^1/_2$ а днѣска я слушаме 230. гр. и то само името лира ся слуша а да дадешъ и 240 гр. няма лира, Какво станаха убо толкова злато и срѣбро? на пашите въ санджцитѣ и . . . а народа нека ся радва че държи каймe догдѣ най послѣ излезе Царска Висока заповѣдь! че каймe калпъ търъ и тогава съ него ондесъ алманѫ. тачи отъ това размишлявайте положеніето на Турція, нъ отъ друга странѫ е за насъ много добрѣ, пословицата дума, че на кучето кога приближи смъртьтѫ то отива да пикае на овчарската тояга, и той го убива.

Нѣма защо да Ви продлъжавами, нъ ся задоволявами като Ви кажа, че народа . . . както тука, така и по вънъ, е твърдѣ разпаленъ, послѣдователи доволно. Азъ ще чакамъ отговора на това ми писмо, за да нѣма нѣщо да ми забѣлежите, и щомъ го пріема ще тръгна, както и другите за опредѣленитѣ мѣста, на конецъ като Ви братски поздравя оставащ за всѣгда Вашъ искренній

Ц. Градъ 15. 9/мврія 1861.

Ст. Хр. Буйновъ

Вътре претворените писма ми остави Г-нъ Бълк. да Ви ги притвора. Нарочно Ви поздравлява обществото.

Н. Б. II. А. п. 85, № 7067.
Арх. Раковски.

№ 352.

Раковски до Българския народъ.

Позивъ за възстание. Турското царство е на пропадане. Примѣръ на безсилие отъ турска страна е дългата борба въ Черна-Гора и Херцеговина. Трѣбва единъ всеобщъ и силенъ ударъ отъ българска страна Европа е разположена да ни съдействува.

1-го Августа 1862.

Мили братя Българи?

Време дойде вѣкы и ные да съкрушимъ тяжко то иго на наши тѣ мѫчители невѣрны Турцы? Що е нашъ животъ въ това безчестьно робство? Не е ли всегдашна тяшка тягота? коѭ милѫ добринѫ имаме подъ това люто османско владеніе? Подобрѣ, братья, една сладка маломинутна за свобода смьрть, а нѣ дьлговѣченъ рабски животъ подъ тыя безчеловѣчны Турски мѫкы!

Ставайте, братья, на орѫжие мало и голѣмо за нашѫ тѫ милѫ свободѫ и независимость! Турско то царство вѣкы пропадва. Тии сѫ вѣкы изгубили военныи духъ, тии сѫ ся вдали въ разслабѫ и разкошность, тии сѫ исиромашели и уголѣли; нѣмѫтъ вѣкы срьбро и злато; тѣхно то число сравнително съ насъ е ничтожно; тии не могѫтъ въ еднѫ нуждѫ да съсрѣдоточѭтъ на едно мѣсто значително число воинства. Примѣръ да бѫде намъ Ерцеговската и Черногорската война, тѣ нищо не могѫтъ да сторѭтъ толкова време! Що стоиме Българи! За когы чѣкаме? Европа и цѣлъ просвѣщенъ свѣтъ сѫ расположены да съдѣйствувѫтъ за нашѫ тѫ свободѫ, нъ трѣба ные да почнимъ и да покажимъ чи сме въистинѫ достойни за свободѫ. Трѣбва да покажимъ чи въ нашы тѣ жили тече іеще старо Българска юнашка кръвь и чи мѫчителитѣ нѣсѫ ѭ съвсѣмъ испили! Турци сами проповѣдѫтъ іавно падение си и готвѭтъ ся отъ първы ударъ да бѣгѫтъ въ Азиѭ.

Единъ всеобщы и силенъ ударъ ще реши нашѫ тѫ славнѫ бѫдущность кату разгони и истрѣби мрьсны тѣ крьвницы мусулманы отъ нашитѣ прѣдѣли! До когы, братя, вѣкы да търпимъ безчестие, грабительства, убійства и тяжкы угнятеныя отъ Турскѫ тѫ звѣрскѫ невѣрность? Ето вамъ Балкански полуостровъ въ огънь запаленъ. Наши тѣ Единородни

и Единовѣрни братя и съсѣди, сички на оржжие храборно и побѣдносно бижть, сѣкжть и трѣбижть общыя неприятѣль, старъ крьвникъ турчинъ? Може ли да бжди и за нась по добро друго благо врѣміе отъ това? Нека никой не мысли чи свободж ся добыва безъ кръвь и безъ скжпоцѣннж жьртвж! Нека никой не чѣка отъ другиго да го освободи. Наша та свобода отъ насъ зависы! Нека всѣки запиши дълбоко въ сърце то си за святж възторгнж рѣчь — свобода или смъртъ и съ пламенъ мечь да върви въ бойно то поле подъ знамяна на непобѣдимыя Българскы Львъ; а Божа всесилна дѣсница намъ ще помогни![1])

Народный войвода
Г. С. Раковскый.

Изъ Миналото — подъ редакцията на
П. С. Кършовски кн. I, № 39, стр. 203.
Н. Б. II. А. п. 87.¹ № 7771 а, б.

№ 353.

Отецъ Мартирия до Райно Поповичъ.

Първообразъ на плана на Левски за апостолство въ България съ цель за всенародно възстание.

Априлъ 14 1867 година

2. 17. 1. 19. 6, 17.1. 9. 24. 15, 5. 1. 11. 1. 76. 25, 14. 1. 2. 12. 4. 1. 17. 18. 11. 10. 1. 11. 15. 13. 9. 19. 6. 19. 5. 1. 16. 1. 8. 10, 14. 1. 3. 17. 6. 13.6.19.15, 24. 6. 11. 20. 4. 1. 19. 15, 5. 1.18. 19.1.14.1.19, 18. 6. 11. 1. 5. 6, 9. 8. 3. 6. 5. 14. 1. 7, 19. 15. 9. 8. 10, 16. 12. 1. 14, 1. 8. 4. 15, 9. 13. 1. 13, 9, 5. 1. 2. 1. 5. 13. 6. 18. 15. 4. 12. 1. 18. 14. 9. 18. 1. 18. 10. 24. 11. 10. 19. 6, 14. 1. 25. 10, 18. 15. 18. 6. 5. 9, 5. 17. 20. 4,

---

[1]) Мисъльта на Раковски бѣше да поведе своитѣ легионери, между които е и Левски, като голѣма чета презъ сръбската граница, да хване Балкана и да разбунтува цѣла България съ сборенъ центъръ Търново. Разочарованието дойде по външни политически причини и планътъ се осуети. Тази несполука и зависимость отъ каприза на външнитѣ въздействия, повторени и по-подиръ, за които Левски не веднажъ споменува въ своитѣ писма, образуватъ непосрѣдствения източникъ, като ни даватъ и фактическата база за онова преобразование въ метода на революционната борба, което съставлява сжщина за голѣмото име на Апостола въ недавнашната ни политическа история.

15, 14. 6. 2. 10. 3. 1, 9, 5. 1. 13. 9, 10. 1. 3. 9. 19. 6, 16. 15. 18. 11. 15. 17. 15, 8. 1. 25. 19. 15. 19. 15, 26. 6, 5. 1. 9. 8. 12. 6. 8, 1, 20, 2. 15. 12. 4. 1. 17. 10. 1,

13. 1. 17. 19. 9. 6, 16. 17. 15. 16. 15. 3. 5. 14. 10. 11, 20, 2. 6. 12. 4. 17. 1. 5.

Дешифрирано това гласи:

Брате Райчо да кажишъ на Български-т комитет да пази навремето че кугато да станжтъ секжде извѣднажъ тоизи планъ азъ го имамъ и да бждими согласни съ сичкити наши съсѣди друго не бива и да ми явите по скоро защото ще да излѣзж у Болгария.[1])

Мартие Проповдник у Белград.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 9281.

№ 354.

Н. М. Тошковъ до Хр. Георгиевъ.

Споразумение между старитѣ и Тошковъ въ Букурещъ. Планътъ на Тошковъ за дейность въ Одеса. Предлага да се изпратятъ отъ Букурещъ двама делегати въ Сърбия и трима въ Петербургъ по сътрудническото дѣло Г. Грамадовъ се готви да дойде въ Влашко. Нѣкои разноски на Раковски.

Одесса 20-ій Априлій 1867.

Г-дине Хр. Георгіевъ

Бюкарестъ

До поздравленіе-то си за праздникъ.тъ на Христ. воскресеніе азъ присоединѣвамъ искреннж признателность за доброто пріеманіе, което имахте добринж.тж да ми направите въ Бюкарестъ, гдѣто, благодареніе на вашж.тж рекомандація, азъ бѣхъ радушно пріетъ отъ наши.тѣ тамъ съотечественици.

Дотѣзи азъ трѣба да приложа че не остава друго, освенъ да ся старайме щото общото дѣло, което сме прѣдпріели да

---

[1]) Адресъ на писмото: Господару Търговцу плоешкому Райчу Поповичу. Въ Плоещъ.

[2]) Върху личностьта на този малко нѣщо анормаленъ калугеръ, фанатично предаденъ на срьбската по онова време държавна политика, вж. бележката на Панайотъ Хитовъ къмъ едно отъ следващитѣ писма.

върви въ желаемій.тъ напрѣдокъ. Това много зависи отъ васъ, защото, до-колко-то азъ проумѣхъ, вый, достойно ся радвате на голѣмо довѣріе отъ стърнѫ на наши-тѣ съотечественници.

Слѣдъ пристигнуваніе-то си тука, азъ не намѣрихъ удобно време за да съобща на наши-тѣ съотечественници тука поручевіе-то съ което бѣхъ натоваренъ. Това ще направя днесъ утрѣ, и ще ся трудя усърдно да ги убѣда да за пріемѫтъ дѣятелно участіе въ съдрѫжество.то което сми устроили. Съ слѣдующе.то си же ще прибързамъ да ви дамъ отчетъ заедно съ вноскѫ срещу стойность.тѫ на акціи.тѣ които сполуча да намѣста.

Днесъ има да ви помоля само да отберете отъ нашй.тѣ тамо лица достойни и способни, отъ които двѣ да ся испратѭтъ по съдружеско.то, разумѣвасе, дѣло, въ Сърбія, и други три лица въ голѣмій.тъ нашъ градъ П. Отъ тамъ може да ся чака голѣма добринѫ за общото дѣло.

На посторонни.тѣ обаче помощи ніи трѣбва да глѣдами, като на нѣщо второстепенно. Наши.тѣ собственни старанія и енергически-тѣ ни мѣрки трѣбва да държѫтъ първо.то мѣсто. Само тѫй можемъ да достигнемъ добъръ резюлтатъ. Минута.та е благопріятна; обстоятелства.та са за насъ; сега е прочее време.то да докажемъ на свѣтъ-тъ чи и ній ни спимъ.[1])

Г. Грамадовъ достигна днесъ у Градъ-тъ ни, и скоро ще дойде у Градъ-тъ ви. Той ще ви съобщи много интересни работи.

Притварямъ ви тука вносете 864 отъ 50 срещо 11 спар тлии у Лондонъ 2/Md които продайте и отъ стойность.тѫ имъ удържете.

Крем. 75 които платихте за смѫ. леи Г. Раковскому, а усталитѣ нека стоѭтъ у васъ до вторѫ моѭ заповѣдь.

При тія ви поздравлѣвамъ братски и сърдечно и съмъ ви усьрдный пріятель

Н. М. Тошковъ

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

---

[1]) Инициатива за втората легия въ 1867 г. въ Бѣлградъ.

№ 355.

Н. М. Тошковъ до Хр. Георгиевъ.

Избранъ комитетъ въ Одеса. Ще влѣзе въ сношение съ славянскитѣ общества въ Москва и Петербургъ. Да се прибави особенъ членъ къмъ проекта, за съюзъ съ Сърбия — гарантиране взаимно довѣрие.

Одесса 24-ий, Априлий 1867.

Господине,

Въ послѣдня.то си писмо отъ 20-ий на текущій.тъ, азъ ви ся обѣщахъ за нѣкои подробности, относително до дѣйствыя.та на тукашно.то ни Общество по общо.то ни дѣло.

На 21-ий Април. свыкахъ всички.тѣ българи които тука живѣятъ, познакомихъ ги съ работи.тѣ които тамъ са вършѫтъ, и имъ показахъ нужд҄ж-тж да вземѫтъ живо участіе въ това дѣло.

Както трѣбваше да чаками, тѣ не скрыха съчувствые.то си към него, и, въ испълненіе на обѣщаніе.то, което тамъ ви дадохъ, избрася комитетъ отъ 7 души, натоваряни да работѭтъ, съ всички.тѣ завысящи отъ него способи, по общо.то дѣло.

Тойзи комитетъ скоро ще влѣзи въ сношеніе съобщества.та въ Петербургъ и въ Москвѫ, на които ще проси подържкѫ.тѫ отъ материальнѫ и нравственнѫ стърнѫ. Отговори.тѣ имъ на время ще ви ся съобщѭтъ.

Днесъ, 24 Априлий, спорѣдъ съгласіе.то ми, надѣвамъ ся да ся сѫ отправѣли нашитѣ депутате въ Сърбіа за да усѫществѭтъ станало.то прѣдначертаніе. Нѣмамъ нужда да ви казвамъ, чи не трѣбва да допустнете никакво отлаганіе, защо.то работа.та и удобство.то на минутѫ.тѫ не търпи отлаганіе.

Въ проектъ.тъ за съюзъ-тъ ни съ Сърб. правителство, трѣбва, по наше.то мнѣніе, да ся прибави още едно условіе, на което отсѫствіе.то живо ся чувствува. Въ новій.тъ пунктъ трѣбва да ся каже, чи никое отъ договореающи.тѣ страни, нѣма право да направи никакъвъ договоръ, безъ съгласіе.то и удобреніето на другѫ.тѫ.

Съ това ся привардвами отъ случайнѫ вреднѫ възможность.

Съ молбѫ да ми давате потрѣбни.тѣ извѣстія, върху работитѣ които тамъ ся вършѫтъ, извѣстія които ще рѫководѫтъ дѣйствіе-то на тукашній-тъ комитетъ азъ ви поздравѣвамъ и съмъ вы съотечественикъ

Н. М. Тошковъ

До Г. Г. Членоветѣ
на Настоятельство-то
у Букарестъ

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

№ 356.

Данаилъ Хр. Поповъ до Тайния Ц. комитетъ.

Очаква да му се прати устава на Комитета. Успѣлъ вече да го прочете у нѣкои българи, членове на сѫдилището въ Т.-Магурели. Почти явно събиране помощи за преминаване на бунтовна чета въ България. Не било споредъ устава, но нѣмали кой да имъ изясни, да се освѣтлятъ.

Т. Мѫгурелле 10 Маіа 1867

Г-да И. П. Грудовъ

Въ Букурещѫ[1])

Состава[2]) или (начина) ради созаклетници-те когото щехте да ми провождате до днес не сам приел, причината непознавам. Тук прочетох у Г-на Маноли Василиу него(въ) состав || виждам ватре чи все кой созаклетник ще има разноски-те си за отивание и вращание негово за тас година || но напротив гледам чи тук гдето има не колко души очакват благополучно време за да минат (Бог дя им е на помощ) но чувам как Г-нъ И. Бунеско президентина от трибунала и Г-нъ М. Василиу искат іавно да соберат помощ за тех(:) пари барут || умоляват разни персони[3]) и то вервам че не е дозволено. Вище че им дайте точни изіаснениа-та как да сдедват него составъ. Г-нъ Маноли го приел от Александри от Г-нъ

---

[1]) Сложенъ европейски шифръ съ латиница.

[2]) Устава на Тайния Централенъ комитетъ.

[3]) Въпросътъ е за четата на Филипъ Тотя.

Вича пановича; — Безъ друго като Ви поздравлявамъ очаквамъ отговоръ-тъ Ви и съмъ Вашъ съотечественникъ.[1])

Д. Хр. Попов

№1 ако има нещо ново печатано моліа ви проводете ни.

Сжщій.

Изъ архива на Ц. Т. комитетъ.

№ 357.

Хр. Георгиевъ до Н. М. Тошковъ.

Да не бързатъ, докато упълномощенитѣ отъ Букурещъ не се срещнатъ съ Михаилъ, Сръбски князъ. Предлаганата прибавка къмъ проекта за съюзъ съ Сърбия се зема въ внимание. Найденъ Геровъ, който билъ въ Букурещъ, ще дойде и въ Одеса.

Букурещь 2.ій Маій 1,867.

Господіе!

Братското ваше отъ 24. изходящаго не малко нж удошевли кьту видюхмы чи нашыте въ Градътъ вы Съотечественицы съ благодареніе удобриха и пріеха да участвувать въ проіектатъ койту въ Личноіо ны срещаные изработихмы за установленіе на едно Народно Сдружество.

Избраниты ви Настоятелы сж умолявать да пустжпуватъ усторожно, да не бързатъ въ това важно предпріятіе, догдѣ не ся Срѣщнатъ нашыти уполномощны Съ Г. Г. Миша, отъ къщата на когото завыси не само нашето Сполучваніе, но іощы и възпаленіето на нашыти братя да Съучаствуватъ съ угромнитѣ капиталы, То не ще закъснѣй, и щомъ са свърши ще ви сж прати человѣкъ, да вы съобщы всичку точно, и съ споразумѣйтіе за начинатъ съ когото да позовѣте съучастницыти.

Предлагаематж вы прибавка за въ осло̀выята сж взе въ забележка и бждете спокойны всичко що сж касае за общата полза ще сж Стараемъ да Стане.

[1]) Писмото е дешифрирано отъ г. Люб. Петровъ, пазитель въ Архивния отдѣлъ при Народната библиотека въ София.

Г-нъ Н. Геровъ подиръ нѣкой день ще мине презъ Градътъ вы той ща вы изясны за всичку точно.

Отъ Странѫ на всичкитѣ кѫту вѫ братски поздравя Оставамъ вашъ Съотечественникъ

Дѣловодительтъ:
А. Михайловъ

До Г. Г. Членове на настоятелството.
Въ Одесса.

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ

№ 358.

Н. М. Тошковъ до Хр. Георгиевъ.

Отложили изпращането на Г. Грамадовъ. Очаквали Найденъ Геровъ и Евлоги Георгиевъ да стигнатъ въ Одеса. Да бързатъ съ депутацията въ Сърбия. Кесяковъ е въ Цариградъ и чака по-нататъшни решения. По-благоприятни условия за независима българска дейность въ Букурещъ, отколкато въ Одеса. Обстоятелствата благоприятни.

Одесса 15/27 Маій 1867.

Г-дине Христо Георгіевъ
у Бюкарестъ

Пріятельско. то ви отъ 2 на текущій.тъ пріехъ и прочетохъ съ удовольствіе. Спорѣдъ желаніе. то ви, тръгнуваніе.то на Г. Грамадовъ за градъ.тъ ви ся отложи до пристигнуваніе.то на Г. Геровъ, когото очаквами, заедно съ братъ Ви Г. Евлогія, въ Одессѫ.

Отъ насъ тука нищо още ново и интересно. Отговорътъ на писма.та които распратихми не сми още пріели. Ако ни доставѭтъ нѣщо ново нѣма да отпусна за да ви го придамъ. До тогива, ній чаками отъ васъ писмо за да видимъ какво свършихте тамъ, гдѣто щѣхте да изпращате нарочно человѣци. Това извѣстіе го чаками съ голѣмо нетърпеніе, защото отъ сполукѫ-тѫ ни въ това дѣло може да ся чака голѣма добринѫ за общото предпріятіе.

Г. Кисаковъ ся намира още въ Цариградъ. Той се намира въ выжидательно положеніе. Той е готовъ да тръгне на първо повыкваніе тамъ гдѣто е нужно присѫствіе.то му и гдѣто ся нуждаѭтъ за услуги.тѣ му.

Моля ви горѣщо, както Васъ. тжй и дружинѫ.тѫ, да ся старайте усърдно да повдигате напрѣдъ, колко.то е възможно, нашѫ-тѫ работѫ. Вій сте турѣни въ такова условіе и ся намирате въ такова положеніе, щото отъ ваше.то работеніе може да са чака несомнѣнно сполука. Наше.то тука положеніе е съвършенно различно. Ній не можемъ да направимъ онова което бы желали, и което вій отъ тамо можите да направите. При всичко това, ній нѣма никогажъ да откажемъ разновидно.то си съдѣйствіе. Обстоятелства.та ся благопріятни. Настроеніе.то на умове.тѣ е превосходно; желаніе.то е голѣмо да вземѫтъ всички.тѣ участіе въ съдружество.то ни. Такива ся мои.тѣ частни отъ вьрѣдъ извѣстія. Осѣща се само нужда.та да ся дадѫтъ распорежданія.та отъ стърнѫ на оніе които ще управлѣвѫтъ дѣла.та на прѣдпріетія.та. Трѣбва да ся не допустне да замине въ бездѣйствіе това лѣто. Защо.то всичко ще бѫде загубено за наше.то прѣдпріятие.

Въ надѣжда за нашійтъ отговоръ, азъ ви увѣрѣвамъ за голѣмо.то почитаніе съ което съмъ

вашъ пріятель

Н. М. Тошковъ.

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

№ 359.

Панайотъ Хитовъ до Н. Балкански.

Парични затруднения да се подготви четата на х. Димитра. Панайотъ Хитовъ не можалъ да дойде въ Букурещъ, това ще направи малко по-късно, сега ще прати вѣренъ свой човѣкъ. Въ противовесъ на оправданието на старцитѣ, че му дали много пари отъ лани за четата, дава точна смѣтка. Приходъ и разходъ презъ похода по Балкана и за момцитѣ му въ легията. Дата на тръгването за въ България и на пристигането въ Сърбия.

31 мартъ 1868 год.

Любезни куме!

Писмо·то ти отъ 7 марта 1868 приехъ и разумѣхъ що ми пишешь.

Отъ предишните ти писма предвиждахъ и азъ, че тжй ще излѣзе онова, за което ми бѣлѣжешь сега особенно. Рѣчь·та ми ıе тука за двѣс-тѣ тѣхъ момци,[1]) които не ти ıе

[1]) Четата на х. Димитъръ и Ст. Караджа.

било възможно да ги приготвишь. Нѣка за това да не ти іе мжчно никакъ, защо-то вече заматъ се по-добри мѣрки за общата ни рабэта, коіато се надѣж по тахж причина да се поправи и нейнихж-тъ вървежъ да упокои и срадва сѣкиго отъ насъ. И това сичко трѣба да стане сега — твърдѣ скоро защо-то закжснѣвані-е — недай Боже — много лесно може да тури насъ въ по-люта злочестина. Жалъ ма іе, че не можихъ до сега да дойдж самъ на Букурещъ, и тиіе дни на-дали ще ми прилегне да дойдж. Нъ бжди увѣренъ, че, ако азъ не дойдж самичъкъ, непрѣменно щж проводж подиръ нѣкой и други день свой вѣренъ и достоинъ застжпникъ до градъ-тъ ви за тосъ часъ, а подирѣ може да ази да дойдж — споредъ както стане по-голѣма потрѣба.

Колкото за онова, дѣто ти казали старци-тѣ,[1]) че ми давали доста пари, ето излагамъ ти щото ми сж дали:

1) Проводили сж ми	50	
2) Ти си ми проводилъ по г. Теохара.	25	лири турски
3) Отъ г. Шопова пріехъ	10	лири турски
4) " "	10	наполеона
5) Отъ сърбско-то правителство	$65^1/_2$	
Сички-те правжть турски пари	11690 гр.	

Ти-е пари, разумѣва се, приіемвалъ съмъ отъ іесеніесь насамъ, т. іе. отъ какъ съмъ се върнжлъ съ момци-те отъ Балканъ-тъ въ Сърбиж до сега. А ето що съмъ разнесълъ:

1) Разноски-те въ походъ-тъ на чети-те отъ тръгваніе-то ни (28 Априла 1867) въ планина-та до стигваніе-то ни въ Сърбиж (20 августа 1867) 6055 гр. $^3/_4$ пар.

2) Отъ іесенесь насамъ разнесалъ съмъ особно подиръ момци-те ни, които встжпвахж въ войска-та,[2]) слѣджжщата сума 5559 гр. $^3/_4$ пар.

3) И за себе си разноска отъ іесенесь насамъ 3000 гр.

Съсь отвъдни-те на іедно ставать 14615 гр. $^1/_2$

Ти знаіешь, че онасъ пролѣть за приготвеніе приіехме 180 лири турски, и смѣтката отъ отъ онжсь зима іе у Тебе,

[1]) Отъ Добродетелната дружина.

[2]) Легията отъ 1867—68 год., дето е Левски.

сравни сега това сичко и пресмѣтни, за да видишъ и упознаіешь истенно-то положение на сичката смѣтка. Само никому сега недумай нищо върху това, ами потавай се за сега, ачи, ако подирѣ стане нужда, ще разгледаме сичка-та смѣтка основателно, върху коіето имамь на ржка сички-те потрѣбни доказателства. Нѣмай за това никаква грижа, само скрий добрѣ и това писмо и недѣй го показва никому.

Поздравлявамъ Та братски, така и сичка-та ти любезна фамилиѭ.

Твой побратимъ

панаіот хитув[1])

Н. Б. II. А. п. 61, № 8177.

№ 360.

Гр. Д. Начовичъ до Хр. Георгиевъ.

На пжть за Бѣлградъ съ мисия по сждбата на Легията. Положението на Филипъ Тотя. Българинъ, сждия въ Т.-Магурели. Противникъ на четната политика.

Крайова 7 Априлий 1868

Господине Хр. Георгіевъ у Букурещъ.

Надявамъ ся да сте пріели писмо-то ми отъ 1. тек. което ви бяхъ писалъ отъ Александрія и ви го бяхъ испроводилъ съ рецеписъ презъ Г-на Хр. х. Костова. Въ това писмо ви бяхъ разказалъ подробно всичко що бяхъ направилъ въ Александрія, върху предметъ-тъ както и за работи-ти на Тотя.

На тржгнуваніе то си ся срешнахъ пакъ съ Тотя и отъ испитванія-та ми можахъ да ся убѣдя чи той наистина ще мине въ Българско ако намѣри средства и чи главна-та причина на това е дѣто той няма средства за препитаніе-то си.

Увѣренъ сжмъ обаче че Г-нъ Репановичъ ще сполучи да издѣйствува въ Александрія да не му ся дава никаква помощь за минуване то му.

---

[1]) Само приподписано отъ П. Хитовъ.

Въ Турно Мжгорели главната моя длжжность както и на пріятелите ми Тома и Янко бѣше да убѣдя тамошнити наши единородци за злощастія та които ще произлезатъ отъ безвременно-то минуваніе на чети ти. Азъ говорихъ за това особено съ Г-на Ганъ Бунеска който бѣше прелималко президентинъ на Трибунала а сега е адвокатинъ. Този Българинъ патриотъ има голямо влияніе въ Турно както предъ граждани-ти тжй и предъ тамошно-то началство, и той ся убѣди чи не е още време да минатъ чети и чи е много зло ако не ся работи задружно и отъ хора умни и опитни и е противенъ на претенцій-ти на Войводи-ти; той ми ся обѣща да дѣйствува съ всички ти си сили за да ся въспре минуваніе то на четити и въ нужда да употреби правителственна сила.

Непрестанни-ти джждове не ни позволяватъ никакъ да слѣдвами скоро пжтуваніе-то си за това едвамъ вчера престигнахми тука ако и да смятахми за вчера да бждимъ вече въ Бѣлградъ.

Азъ тука ся срешнахъ съ Г-на Петръ Дянковъ и му разказахъ подробно всичко-то което ми бяхте заповядали да имъ говоря. Г-нъ Кжнчо Теодоровъ отсжствува отъ градъ-тъ.

Тукашни-ти Българи ся оплакватъ отъ багабонти Българи, които ся казватъ че отиватъ въ Бѣлградъ (испроводени отъ Букурещъ) или ся вращатъ за работа въ Букурещъ (проводени нарочно отъ Бѣлградъ) и имъ искатъ пари и ги псуватъ ако не имъ даватъ. Помногото отъ тяхъ вмѣсто да си слѣдватъ пжтя оставали по кржчми-ти или отивали по селата и проповѣдвали разни вредителни лжжіе. Ный имъ казахми да не даватъ никому нито една пара ако не го лично познаватъ за добръ и честенъ. Тука сварихме двама, които ся вращаха отъ Бѣлградъ, направили ся болни и продаватъ кадри; двама, отъ които най да не ся надява человѣкъ да направятъ това. Тѣ ни казаха някои шаралопи за тамошнити ученици и които сж толкозъ непріятни щото не смея да ви ги съобща преди да идемъ да ся научимъ за точность-та имъ и които вярвамъ чи сж лжжіе както и всички-ти други които подобни-ти имъ пржскатъ по свѣтъ-тъ.

Пріемнете, моля ви, увѣреніе-то за моята преданность

Гр. Д. Начовичъ

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

№ 361.

Гр. Д. Начевичъ до Хр. Георгиевъ.

Среща въ Крайова съ предварително напустнали частитѣ си легионери отъ Бѣлградъ. Тревожни сведения за състоянието на работитѣ въ Легията.

Бѣлградъ, 14-ій Априлій 1868.

Господине Иванъ Парвановъ.[1])

Напомнивамъ Ви, писмата си отъ 1. и 7. тек. които ся надявамъ да сте временно пріели чрѣзъ Господина Х. х. К. Въ послѣднито си ви казвахъ чи ся срещнахъ въ Крайова съ нѣколко отъ тукашни-те военни ученици, които си были временно дали оставката,[2]) и които ми дадоха най-печални-ти новини за тѣхни-ти събратія въ Бѣлградъ: азъ ви казахъ тогазъ чи това извѣстіе може да бѫди лѫжовно. По злощастіе обаче, като престигнахъ тука ся увѣрихъ чи всичко было истинна и чи работата е много сериозна, даже и опасна. Всички-ти ученици, разярени до най-високъ степенъ, си дали оставка-та и не пріематъ нито да имъ ся предложи да ся възвърнатъ отъ това тѣхно решение.

Ето, споредъ тяхъ, главни-ти причини които сѫ ги докарали до отчаяніе и които сѫ имъ отнели всяко довѣріе:

„Отначало, казватъ тѣ, ный бяхми добря, учахми ся редовно, напредвами; наши-ти учители (офицери) ни обичаха и ный имъ бяхми крайно предадени. Слѣдъ нѣколко време обаче, изведнаждъ, въ растояніе на единъ часъ, книги, маси, мастилници, столови, всичко ся задигна, учители-ти ся пропѫдиха, добри-ти серженти и началници ся махнаха и вмѣсто тѣхъ ни туриха истински тирани; а намъ ни казаха чи онова което бяхми научили е доволно, чи стига да направимъ малко практика за да станимъ достоини за официри и ни туриха този часъ въ сръбски-ти части дѣто ни наложиха строги длѫжности: да чистимъ незнамъ що, да ходимъ цѣлъ день подиръ робяши-ти, ипроч. ипроч. работи отъ които ный нямахми ни-

---

1) Хр. Георгиевъ.

2) Нѣкои отъ нашитѣ легионери въ Бѣлградъ се видѣли принудени да изоставятъ легията, преди тя да бѫде разпустната съ заповѣдь отъ сръбското правителство.

каква полза, и дѣто си губяхми всичко-то време. Отъ това ный проумявами чи Сърбити не бяха задоволни дѣто ный ся учахми добря и напредвахми.

„Послѣ три мѣсеца, казватъ момци-ти, училището ни, като поискаха старити, ся пакъ въстанови, но не като напредъ; и тиранство-то като не преставаши, като ни все принуждаваха да вардимъ стража, да вардимъ робяти, да сечемъ и да носимъ дърва ипроч. ный неможехми да си слѣдвами науки-ти. Отдруга страна запирванія-та, попържни-ти, неправдити, руганія-та съ народность-та ни ся умножаваха отъ день на день; като чи нарочно ся правеше всичко това, съ цѣль да ни принудятъ да си излезимъ.

„Отъ комитетъ-тъ дохождаха Г-нъ Христо, Г-нъ Киселски Г-нъ Колони и енергически настояваха да ся поправи това; Правителство-то имъ ся обѣщаваше да направи всичко но ето до днесъ нищо не ся е наредило, но напротивъ отъ день на день по зло става. Ный загубихми довѣріе-то кжмъ тукашното Началство и за силата на комитетъ-тъ и нещемъ вече да стоимъ тука ако щжтъ и да ни позлатятъ, ный предпочитами смърть-та нежели да робувами подъ Сърби-ти".

Разумява ся чи азъ уборювахъ всички-ти точки на оплаквянія-та имъ: представлявахъ имъ страданія-та като не толкозъ тѣжки колко-то тѣ мислятъ; увѣрявахъ ги за искренность-та на тукашно-то правителство; отдавахъ недостаткити на неспоразумѣніе-то и ги увѣрявахъ чи въ бждуще всичко ще ся поправи. Всички-ти мои говорянія обаче неможатъ нито да имъ повърнатъ загубеното довѣріе, нито да ги убедятъ за поправяніе-то на училището, съ една дума ярость-та имъ затъпила разумъ-тъ имъ.

Главна-та причина дѣто докарала ненадейно избухваніе-то на тѣхна-та ярость и причинила общо-то даваніе на оставка-та имъ е слѣдоющета:

Ученици-ти, за работа или безъ работа, ходили при Г-на Мустакова. Единъ день Г-нъ Мустаковъ вижда самъ съ очите си единъ сърбски Солдатинъ до врата-таму, туренъ (отъ кого?) да глѣда и да забелязва кои ученици ходятъ при Г-нъ Мустакова и онезъ които ходили този день при него ся наказали съ затворъ за нѣколко дена. Други нѣколко ученици като виждатъ това поговорили помеждуси да си дадатъ оставка-та и шпіонити които ги чули извѣстили тутакси на командирина.

Този незабавя да свика всички-ти ученици на редъ и да ги пита въобщѣ кои сѫ онезъ които искатъ да си излѣзатъ. Ученци-ти ся умѫлчели отначало, но командирина като захвалъ да имъ крящи, да ги заплашва съ стрелени, съ бой, тѣ изведнажъ престѫпили всички-ти и си искали оставка-та. Това като видялъ командирина заповядалъ имъ да дадатъ писменъ рапортъ за причинити които ги накарватъ на тѫзи постѫпка. Ученици-ти излогватъ тогизъ писменно до Министръ-тъ всички-ти тѣхни незадоволствія и свършуватъ чи подъ никакѫвъ начинъ тѣ няма да пріематъ да останатъ за напредъ.

Министръ-тъ, безъ да вземе никакви укротителни мѣрки, безъ да даде вниманіе на желанията които комитетъ-тъ бѣше изразилъ въ писмото си № 11 за поправяніе-то на състояніе-то, и като чи е той това чакалъ, отбира 9 момчета, найинтелигентни-ти и които сѫ ся най-старали за въздържаніе-то на тѣхното заведеніе, и като ги на хуква добря имъ заповядва да оставятъ Бѣлградъ въ 24 часа.

Имената на тези момчета сѫ слѣдоющи-ти: Петръ Мешайковъ, Иванъ Кѫршовски, Михаилъ Танасовъ, Василъ Ивановъ, Коста Ефтимовъ, Иванъ Мѫнзовъ, Янко Ванковъ, Тома Пантелеевъ и неговия братъ Петръ. Моля ви да забележите имената на Янка и Тома които сѫ помежду испѫдени-ти още преди тѣ да престигнатъ тука, защото ный пѫтувахми заедно. Отъ това ви можите да заключите колко справедливо сѫ и другити испѫдени.

Другити ученици, като виждатъ каква строгость употребява правителство-то противъ изпѫдени-ти и ги принудява, като няма вапоръ, да преминатъ въ Австрія отъ дѣто можатъ да ги проводятъ въ Турско (казватъ тѣ), ся разлютяватъ до една невъображаема степенъ; тѣ си наистина загубили разумъ-тъ.

Като изпѫжда тези, Министръ-тъ заповядва да изпѫждатъ малко по малко и други-ти Българи.

Азъ престигнахъ тука токмо на този пунктъ когито вечъ горезабелязанни-ти испѫдени ученици щяха да тръгватъ и незабавихъ време да ида да ся представя на Г-на Николича, да му дамъ ваше-то писмо и да го моля да употреби всички-ти възможни и прилични средства за угасяваніе-то на този пожаръ, който не само чи уничтожява всички-ти планове за Югославянство-то но и отцѣпва до дѫлго време двата народа.

Г-нъ Николичъ ми одрѣза изведнажъ всички-ти надѣжди; той ми каза открито чи тряба да ся осѫдятъ всички-ти Българи и чи нѣма да ся пріеματъ други освенъ онезъ които ся покоряватъ съ всичка-та точность на военна-та дисциплина. Това мя много очуди отъ страна-та на единъ Югославянинъ толкозъ искренъ и ревностенъ; азъ мисля чи щеше да бѫде по-добро ако той бѣше малко отстѫпилъ за полза на обща-та Идея.

Г-нъ Николичъ ми каза и слѣдоющи-ти думи:

„Отначало Гърци-ти ни казаха чи и ный неще да можемъ нищо да направимъ съ Българи-ти; но чи е по-добря да ги поделимъ. Ный като съжелявахми вашия злощастенъ народъ, не ся склонихми да робува той вечно ту подъ единъ ту подъ други народъ; но ся отговорихми на Гърци-ти чи ни ще имъ покажимъ какво можимъ всичко да направимъ съ Българи-ти. Днесъ обаче, ный виждами че Гърци-ти сѫ имали право.“

Знамъ че ще ся зачудити на тези думи, защото тѣ и меня много наскърбиха но ви моля да бѫдите увѣрени че това сѫ неговити точни думи, които ни той каза като ся връщахми отъ Министерство-то, жалъ ни е само чи неможа да ви опиша и начинъ-тъ съ когото ги той каза за да имъ проумѣе-те по-добря важность-та.

Азъ ходихъ послѣ съ Г-на Мустакова при военния Министръ за да молимъ и него да вземе нуждни-ти мѣрки за укротяваніе-то на ученици-ти. Негови-ти думи ни показаха чи той не е зелъ въ никакво вниманіе исканія-та на комитетъ-тъ въ писмото № 11. И той ни даде сѫщия отговоръ чи е рѣшенъ да испѫди всички-ти ученици; „азъ „искамъ да имамъ войници съвършенно покорни и „подчинени на военни-ти закони и никакъ не пріемамъ„ хора които да ся занимаватъ съ вѣстници „и съ политика.„ Ный го помолихми да испѫди сержантинъ-тъ които прави голѣми злоупотребенія противъ ученици-ти, но безъ да сполучимъ. Всичкото което ный сполучихми въ тази наша първа визита бѣше да ся пріематъ пакъ назацъ Янко и Тома за да останатъ при онезъ ученици които бы ся покорили на закони-ти и останатъ занапредъ; невероятное обаче, чи ще ся намѣрятъ таквезъ ученици които да останатъ подъ таквезъ условія.

Ный като вицяхми отъ една страна постоянство-то на всечки-ти ученици да си излезатъ и отъ друга страна посто-

янство-то на Министерство-то да не взема укротителни мѣрки и да иска да ги испжди ако не ся съвършенно подчинятъ на дисциплината и изнамѣрихме за добро да дадемъ имената на по-вироглави-ти отпомежду ученици-ти, които подбуждатъ другарити си на постоянство, на Министрѫ-тъ и да го молимъ да испжди по-първо тяхъ за да можимъ да уговоримъ други-ти да влезатъ въ здравия разумъ; въ сжщото време мисляхми да дѣйствувами и предъ министрѫ-тъ за да направи някои отстжпванія, които би улеснили нашж-тж мисия предъ ученици-ти.

Може да ви е криво като сме предложижи да ся изпждятъ по-твърдоглави-ти, които не разбиратъ никакъ отъ дума. Нашето споразуменіе бѣше наистинна да не ся пуща никой отъ тяхъ, но ный трябаше да изберемъ отъ двѣ злощастія по-малко-то вмѣсто да ся испждятъ всички-ти ученици ный помислихми да подѣйствувами да ся задържатъ по-многото отъ тѣхъ ако е возможно. Може да мислите чи е трябало да ся употреби военна сила за да ся задържатъ всички-ти въ училището. Правителството никога не ся бы склонило на то но въ противенъ случай, въ яростьта си ученици-те ся бы защищавали до смъртъ; сами-те тѣхни офицери засвидѣтелствуватъ за това, и то бы повече повредило постиганіе-то на обща-та цѣль. Никой други начинъ освенъ добрина-та неможи да ся употреби съ тяхъ; а добрина-та не е никакъ пріета отъ началници-ти както и отъ Министрътъ. За това всичкити разумни тукашни хора неудобряватъ тази постжпка на правителство-то.

Ный мислимъ чи за сега отъ тука е вечъ всичко свършено; ный няма обаче да пристанимъ да ся стараимъ до послѣденъ часъ за поправленіе-то на това положеніе, ный ще употребимъ сички-ти средства които имами на ржка за да уталожимъ отъ една страна ученици-ти а отъ друга да добіемъ някои отстжпки отъ правителството. Ный ви молимъ обаче, въ сжщо-то време, да вземите тамо, колкото по-скоро е възможно, всички-ти мѣрки които ще намѣрите за добри за да ся предварятъ злощастія-та които отчаяніе-то на тези войници бы ги възбудило да направятъ; ный незнаимъ дали познавате какви работи сж тези человѣци въ състояніе да направятъ!

Вы ми бяхте говорили единъ день за едно сжщо военно училище въ Россія и Г-нъ Колони (казватъ ученици-ти) като исповядалъ самъ чи е добря упозналъ какво отъ тукашното правителство нямало вечъ никаква надѣжда, имъ ся былъ обѣщалъ да издѣйствува до въскресеніе да ся въстанови на друго мѣсто едно сжщо заведеніе дѣто тѣ ще ся примѣстятъ. Това неще да бжде никакъ зля.

Това е днешното положеніе на работа-та; ный сме увѣрени че ви и особено Г-нъ Колони, който е самъ видялъ началото на тѣхно-то размжтваніе, ще познайте лесно важностьта на това злощастіе и ще веземите предварително мѣрки. Колкото отъ наша страна ный всякакъ ще ся старайми да задържимъ тука по-голѣма-та часть отъ учениците, поне привременно; не можимъ обаче да ви дадемъ никакво увѣреніе чи ще сполучимъ желаніе-то си а най-много като виждами колко е присьрце на тукашни-тѣ да съдѣйствуватъ и да отстжпятъ нещичко за постигваніе-то на това укротяваніе.

Пріемнете Г-да уѣреніе-то за моята безкрайна преданность

Гр. Д. Начовичъ

Моля ви като пріемете отъ Болградъ 20 (лири австрийски б. р.) за Тома Пантелеевъ дѣто сж били съ грешка проодени, да ми ги проводите до мѣня презъ Г-на Иорданъ Поповичъ ако немапрезъ другадѣ.

сжщій

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ

№ 362.

Гр. Д. Начевичъ до Христо Георгиевъ.

Какво е станало последнитѣ два дни 15 и 16 априлъ съ легионеритѣ. Намѣрението на военния министъръ да отстрани всички легионери следъ като предварително е изпждилъ нѣколко. Въ проектъ за безусловно подчинение. Застжпването на италиянския консулъ. Радостьта на австрийския и турския консули. Предварителни писмени искания на Комитета на Старитѣ отъ Букурещъ, за да се излѣзе отъ трудното

положение. Посещение на Начевичъ при военния министъръ. Отказъ по първата точка: да се извадятъ българскитѣ легионери изъ разнитѣ военни сръбски части и да се образува единенъ български легионъ. Обещание на министра да се образуватъ два класа за военно преподаване: за учени и неучени легионери. Противъ желанието на Комитета да опредѣли месечна плата на легионеритѣ. За сръбския командиръ. Нежелание на легионеритѣ да останатъ въ легията. Решението за тѣлесно наказание. Случаятъ съ десеттѣ души. Моралътъ на легионеритѣ. Безъ патриотизмъ. Готови да се обърнатъ за помощь къмъ австрийския консулъ. Опасность отъ завръщането имъ въ Влашко. Да се взематъ мѣрки тамъ чрезъ Влашкото началство. За мисията на Ристича въ Европа.

Бѣлградъ, 16 Априлий 1868.

Господине Иване Парвановъ[1]) у Букурещъ.

Напомнивамъ ви писмо то си отъ 14 текущ. което предадохъ на тукашното руско консулато да ви ся изпрати сигорно, и въ което ви бяхъ описалъ подробно положеніе то натукашни-ти наши работи. Съ настоящето си ида да ви съобща всичко що е станало отъ вчера насамъ.

Извѣстихъ ви по кой начинъ ся испждиха първити ученици и какво министерството има намѣреніе да испжди всички-ти които не ся безусловно покоряватъ. Това ся разчу на всѣкадѣ изъ градъ-тъ и по разумни ти человѣци ся много разгнѣвили за тази постжпка на правителство-то. Азъ имахъ случай да ся запозная и да ся разговарямъ съ человѣци отъ разни занимания и ся убѣдихъ чи тѣ по-добря чувствоватъ убійствени-ти слѣдствія на тази постжпка отъ колкото власть-та.

Тези слухове сж ся тжй сжщо разпространилы и помѣжду застъпници-ти на странни-ти сили защото вчера сутренъ италіянския консулъ, който ся види да е благонамѣренъ заизбавленіе-то на въсточни-ти христіяни, ходилъ при воения министръ да му извѣсти чи австрийскія и турския консули неможатъ да си изражатъ радость-та за тази тямъ пріятна случка Дядо Цеко като научилъ това отъ самия министръ и като го видялъ умисленъ доди да ми извѣсти тозъ часъ. Азъ като чухъ това незабавихъ врѣме да ида при Министрътъ да опитамъ дано някакси духъ-тъ имъ да ся е обжр-

[1]) Хр. Георгиевъ.

[library stamp]

налъ и дано можа да откача някои отстжпки; и наистина азъ намѣрихъ Министрътъ по разположенъ отъ първенъ и му предложихъ всички-ти точки които комитетътъ бѣше писменно искалъ.

За събиранiето на всички-ти Българи на едно мѣсто, той ми отговори чи нѣмали такава голяма казарма която да можи да ги побере всички-ти; сиречъ нищо за най важнжтж точкж.

За преподаванiе-то той ми ся обѣща да раздѣли ученици-ти на два класа за учени и неучени.

Той извади тази чета отъ управленiе-то но военния началникъ я поставилъ подъ свой особенъ надзоръ като й променилъ и названiе-то (учебна чета вмѣсто срелячка чета).

Той никакъ неудобрява намѣренiето на комитетътъ да дава на войници-ти особена плата.

Министрътъ ми ся обѣща да махни сержантина на войници-ти отъ когото тѣ много страдали; но командиринъ-тъ, който е иоще по лошавъ остава се сжщия, а то не е маловажно, защото тогазъ никаква поправка не е възможна. Този человѣкъ е лудъ, той е ученъ въ предметъ-тъ си, но няма никакжвъ тактъ. Два дена наредъ му говорихми съ Г-на Стоянова за начинътъ по когото той тряба да ся отнася съ Българи-ти, но послѣ толкозь разправи ный съжалость съзряхми че той нито най-малко-то не е проумялъ. Този человѣкъ не е друго освенъ една машина за строга военна дисциплина. Тука има и други офицери които сж наистина образованни и учени хора, по злощастiе обаче не щжтъ да отбератъ едного отъ тяхъ за ученици-ти.

Тези сж отстжпки-ти които направи военния министръ, и както виждате то е нула, но щели да можатъ и тѣ да ся турятъ въ дѣйствiе отъ человѣци, които никакъ не проумяватъ цѣль-та която комитетъ-тъ гони? това е питанiе-то. Колкото за ученици-ти които ся ный надявами да останатъ като ся поправи наредбата, до днесъ още никакво съобщинiе не сме прiели отъ тяхъ; тѣ ощи постоянствуватъ на първото си решенiе — да си излѣзатъ, и само когито ся започне увожданiе то на преобразуванiя-та — ако това стани някоги — тогазъ само ще можи да ся упознаи навѣрно ако има някоя надѣжда.

Казахъ ви по горя чи тукашни-ти управители които ся поставени надъ наши-ти нямать никакжвъ тактъ и развалятъ по-много отъ колкото имъ иди одржки да поправятъ; ето що се случи вчера:

Преди два мѣсеца 10 души отъ чети-ти си были дали оставката и като до сега не пріели никакжвъ отговоръ тѣ изявили чи няма вече да излязватъ на упражненіе; тази тѣхна постжпка е вредителна и безумна но началникъ-тъ имъ никакъ не постжпилъ по-разумно. Той изважда цялъ регименть улавя на сила тези Българи и имъ ударя по единъ добръ бой и ги пуща въ градъ-тъ. Тези бити ти като излязватъ отъ тамъ отиватъ право при други ти Българчета и плачешкомъ имъ разказватъ всичко. Вы проумѣвате слѣдствіе то на това всички ти ученици решили да ся защищаватъ задружно до смъртъ и да не оставятъ да ся бутни никой. Когито тѣ разговаряли това въ огжня си дошло имъ наредба чи който не ся покорява за напредъ ще ся наказва телесно; тази глупава постжпка ги още по много отвьрдила въ решеніе то имъ и работата е въ лошо положеніе. По вечето момчета сжчестолюбиви и предпочитатъ да ся острелятъ нежели да ги біятъ предъ единъ цялъ регименть като волове (казватъ тѣ.)

Подобни безрасждни постжпки имъ отнематъ всичко довѣріе; тѣ ся виждатъ като въ опасность турени и тогазъ няма никакво съмненіе чи тѣ ще постоянствуватъ да искатъ да си излезатъ. Когито обнасяніето на началници-ти имъ е съвсемъ противоположно на увѣренія-та които имъ ный давами няма съмненіе чи тези размжтени глази да не вярватъ нито назъ и да подозряватъ даже и нашжтж искренность и нашжтж честность.

За излязваніе тѣ помногото нямать никакви дрехи и нито една пара. Тѣ искатъ отъ насъ и застрашаватъ да идатъ да искатъ отъ австрійскиятъ консулъ. Това е жално, но ный като нямаме нищо на ржка неможимъ да имъ дадемъ нищо безъ вашето дозволеніе. Но тези техни думи ви показватъ какви сж тези хора, колко струва тѣхния патріотизъмъ; тѣ въспріемватъ да станатъ предатели, шпіони!! отъ таквези хора малка надѣжда.

Всичката нашж грижж е за тѣхното отиваніе въ Влашко дѣто тѣ можатъ да направятъ голѣми пакости; за това ный пребжрзувами да ви извѣстимъ да вземете нуждни-ти мѣрки

или сами или чрезъ тамошното началство. Най-добро е да сж употрѣби сила противъ тези хора защото тѣ отъ убѣжденіе неотбиратъ и ако тѣ имаха малко свясъ въ главжтж си тѣ щяха да потърпятъ още едно кжсо време докжтъ ся вcase заематъ мѣрки-ти които Г-нъ Колони имъ ся былъ обѣщалъ. Грешката обаче, както ви раказахъ по-горя, не е изключително тяхна; малко добра воля отъ други-ти можеше всичко да поправи.

Можи да сте ся вечъ извѣстили Г-нъ Ристичъ тржгна за въ Европа. Споредъ официални-ти вѣстници той отивалъ при дворовити да иска оничтоженіе-то на сждебни-ти права на представители-ти на тези сили: мжлви ся обаче чи при тази той ималъ и някаква си съвсемъ друга политическа мисія. Колко сж вѣрни тези слухови, които ся говорятъ отъ достоуважяеми хора, то ный незнаимъ; считами ся обаче задлжжни да ви ги съобщимъ.

Пріемнете, молимъ ви, увѣреніе-то за моята безкрайна преданность.

Гр. Д. Начовичъ.

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

№ 363.

Момци четници до войводата Панайотъ Хитовъ.

Другаритѣ на Левски отъ четата въ 1867 г. следъ пръсване на Легията, търсятъ помощь отъ войводата си. Колко отъ тѣхъ и кои сж се присъединили къмъ х. Димитъръ. „Шпиони на сръбското правителство". Преследвания и арести въ Влашко. Да останатъ ли въ Влашко, или да се върнатъ въ Бѣлградъ при него. Филипъ Тотя дирятъ да го арестуватъ.

1868 лѣто Јулія 16 Букурещъ

Г(-нъ) Панаіотъ Хитовъ.

Първо идеми да ви поздравиме какъ сме живу и здраву и молимъ все вишніи за ваше здравіе.

Втору писмото ніе задругу само дависа явиме, въ какво состояніе са намираме днесъ и какъ Г. х. Димитъръ и Караджата коджа ибріямъ и други що са пріишле отъ Сърбія всички, и са набиратъ до двесте итриси 230 души отъ нази; лански са пріишле 4. стефанъ, аликочъ, тулчаліята и дрянов-

ски; а ніе други що сме останали овдѣ направихани ачи сме били всички сосъ тѣбя и филипъ шпиони подкупницы отъ сърбското правитѣлство и ни направиха които останаха отъ х. Димитрува страна накараха да ни запиратъ ката день по комисий; Но сега ви се молимъ да ни явите каква рабута да рабутимъ защо нѣмаме никаква помощъ отъ нійде, тука ли да стоимъ или тамо при тѣбя. да ни са отговоритѣ по скору защо са намѣрваме днѣсъ въ Букурещъ до тридесять душы но като глѣдатъ ачіе такава рабутата зафатиха дасе отъ чаиватъ, но моливми да ни са отговоритѣ ако има нѣкоя народна цѣль да са рабуты пратѣтени отговоръ, за да додиме тамо или за разноски да ни спомогнатъ. и тай оставамѣ ніе твой за отговоръ, асъ а муджа(?)

Иванъ Костадинувичъ, Кръстю Поповичъ Каршовскій [1])
Милан Лабъчевић, Танасъ Грозювъ Трандафилъ Андревичъ, Стоянъ Петкувъ, Петку Ибишъ, дяду Курти, Дянку, Иванъ Фучичіе, Иванъ Черногорчи, и прочіе.

И да знаешъ какъ диратъ отъ Правитѣлството Филѣпъ, за да не замине . . .

И за отговоръ ще да пріемнемъ отъ канцѣларіята сърбска съ име на Милана Лабчувичъ . .

адресъ: Да получи на Г-ну Панаіотъ Хитіовъ воивода.
въ Беуграду

Н. Б. II. А. п. 67, № 8994.

№ 364.

Ив. Кършовски до П. Хитовъ.

Връща се отъ Русия, дето забѣгналъ отъ гоненията на влашката полиция. Известие за успѣхитѣ на х. Димитра.

Галацъ 1868 г. Августъ 20-ій.

Господ. Панаіоте!

Днѣсь пристигнахъ съ русскія параплоѣъ изъ Одесса, гдѣто бѣхъ отишьлъ кога-то ни лувяха въ Влашко, и бѣхъ

---

[2]) Кръстю Кършовски е братъ на Ив. Кършовски. Билъ е въ 1867 г. въ четата на П. Хитовъ. Поминалъ се въ Варненско 1901 год.

единъ цѣлъ мѣсяцъ. Вчера вечьръ часа по 9 трьгнахъ отъ тамъ.

Имате нарочно поздравленіе отъ Г-(нъ) Н. М. Тошкова, той чулъ че сте дошле въ Влашко, и азъ за това побьрзахъ да дода, да ся разговориме за всичко. Колко-то за сега нищо немогѫ вы говори защо-то . . . побьрзай и си доди ако нѣмашъ работа.

Поздравленіе и до всички пріятелье!

Научих ся че сте быле слаби; за това трѣба да си промѣните въздѫха (хавата).

Като нѣмамъ друго що да вы пишѫ, освѣнь да вы ся похвалѭ: че чернія хайверъ[1]) къмъ насъ има добра цѣна; чьрвенія[2]) пакъ напротывъ отъ день на день не само, нъ и отъ минутъ на минутъ сваля се.

Сбогомъ! и добро видѣніе! Дано Богъ по-скоро ни сбере, Вашъ покорны за сѣкоги

Иванъ П. Х. Кѫршовскы.

Н. Б. II. А. п. 67, № 8950.
Арх. т. I, № 1, стр. 464.

№ 365.

Гр. Д. Начовичъ до Панайотъ Хитовъ.

Много възстанници къмъ Сливенъ и Габрово. Надежда П. Хитовъ да събере дружина за пролѣть. Левски заминалъ отъ Браила къмъ Галацъ. Спънки въ дѣлото отъ страна на приятелитѣ на Русия (Стария Комитетъ). За запирането на Касабовъ, Ф. Тотю и Сапуновъ. Опасность за П. Хитовъ да влѣзе сѫщо въ затвора, ако се яви въ Романия.

Букурещъ, 4 Септем(ври) 1868.

Господине Панайоте Хитовъ

у Бѣлградъ.

Надѣвамъ ся да сте пріели писмо-то ми отъ 29 прошлаго и да сте проумѣли какве ся станали тукашни-ти българи; и сега неща да ви повтарямъ описаніе-то имъ.

---

[1]) Българскитѣ възстаници въ Балкана подъ воеводството на Хаджи Димитъръ и Стефанъ Караджа.

[2]) Турцитѣ.

Бакалинъ-тъ отъ Гюргево беши дошелъ тука и азъ можахъ да ся разговоря подробно за наша-та работа: той е на всичко склоненъ и ся надявя да може да направи нящо. Преключвамъ ви едно писмо отъ него на Гърски, въ което ще видишъ чи ви подканва да испращате стока[1]), защото той вярва чи имало много стока, около Сливенъ Габрово и проч(ие). както го вярватъ тука сички-ти. Азъ се надявамъ да сте сѫ научили ви до сега точно за тазъ работа и чи ще ся владате както го разсѫдите да е по-добро, и ся надявамъ да оставите за великъ-день да режите зелки-ти защото тогисъ мисирки-тѣ сѫ слатки съ армея.

Бяхъ чулъ Василя[1]) на Брайла и докатъ да му телеграфирамъ той заминалъ за на доло затова мисля да слеза тези дни кѫдято Галацъ да го търся за давидимь да захванимъ пустата работа която отъ сега посреща спѫнки въ дядови Ивановити хора, и ми ся струва чи няма да измѫти пилце. Азъ много ще ся зарадвамъ ако добія отъ васъ някое писамце презъ някой пріятель въ Брайла, за да ми кажите тамошни-ти работи и вашето мненіе, защото сѫмъ останалъ саминъ по между толкозъ Арнаути и ще подлудея.

Касабовъ е у Пушкарията и Славейковъ е въ заптіе-то, Тотю и Сапуновъ на Полицията и проч(ие). Ако обичашъ заповядай тука да ся повидимъ презъ пармаклѫкъ-тъ.

Други новини нямамъ.

Вашъ усердній пріятель Г. Д. Второвановъ.

(П. П.) Поздравете дяда Цека и всички-ти пріятели заедно и Г-нъ Коста.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9021.
Арх. т. I, № 2, стр. 438.

---

[1]) Възстаници.

[1]) Левски.

№ 366.

Хр. Марковъ до П. Хитовъ.

Момци на пѫть за Сърбия. Върнати отъ Турно-Северинъ. Настаняватъ се по господари. Затворени: Василъ отъ Калоферъ. Затворенъ е Ф. Тотю — отъ една неделя арестуванъ въ Букурещъ. Левски затворенъ нѣколко дни, но пустнатъ поради раната му (отъ операцията). Случки въ Видинъ и Ломъ. Караджата живъ още.

Поздравленіе

Панаоьтъ Хитовъ

Въ Бѣльградъ.

Прехождамъ съ кратко си писмо дава поздравя идазнаити каквосми живо и здраво.

и второви изивявамъ какво като престигнахми на турно северинъ и върнаха назатъ моите другаре въ краьова. но ази минахъ като маринеръ и никой нима попита заницщо, но другарите отъ краьова отиватъ завъ радуевицъ и двоицата заминуватъ на калафатъ и дохождатъ на радуевицъ а илія остава у радуевицъ доде намери времи да премини на груево. но като дохожда единъ маавринъ иги превиква да ги попита каквиса хора идаимъ прегледа палочите и като ги прегледа иниги одобрява иги прибира при себе си но момчетата оставатъ подъ гаранція на Г. Т. и какво ще стане за после нікой нізнае.

но ази като минахъ иотивамъ за пашуле на мушіата и намерихъ тамо железка и негови другари двоица но жилеско остава за въ пашуле при Г. Т. но ніе дохождаме на краьова защото е опасно край границата и момчетата са настаняватъ на господари.

и новините дето слушами и человеци които са дошле отъ турско казватъ защо въ Българіа сѫществува онова което чуваме чрезъ вестніціти и казватъ требва да вервами сраженіата които сме чували. и друго поново като са воуражаватъ неколко българи съ василя калоферицъ който беше въ четата ти улавя влашкото правителство и ги притваря. и за тоте В. какво е затворенъ става една ніделя у Букурещь и твѫрде е строго посичката влахіа и са въ подозреніе тези хора които следоватъ тѫзи работа и Діакона е билъ затворенъ неколико дена но са го пуснале чрезь раната да се цери.

и друга новина като Бѣхъ на Т. северинъ додоха некой Бѫлгаре отъ Видинъ които исповядваха нападеніето на конака

и потвърдяватъ защое истина и са биле случіли нея вечерь на ломъ и презъ ноща сж убива мидюрина и сичките коита са биле у конака на ломъ паланка но както казватъ можи да са слезли отъ балкана и неколко младежи отъ внутра. и искатъ да докажатъ вестіата изъ Бжлгаріа какво стефанъ В. Тулчанліа е живъ и са слави у балкана защото казваніата които казватъ онзи стефанъ е други и немамъ друго що да ви пиша. ново докато слезити по на долу и кога известими нещо поново ще ся трудя да ви известя оставайте въ здравіе.

Христомарковъ М. В.

(1)868. септемвріе 11

изъ краьова.[1])

Н. Б. II. А. п. 61, № 8193.

№ 367.

Гр. Д. Начовичъ до П. Хитовъ.

За основаване на Книжовното дружество. За революционнитѣ приготовления. Противодействие на нашитѣ дипломати (Стария комитетъ). Идея на П. Хитовъ. Левски заминава за Букурещъ.

Браила, 27 Септемвр(ий) 1868

Господине Панайотъ Хитовъ

у Бѣлградъ.

Писмо-то ви отъ 19 текущаго пріехъ и побързувамъ да ви ся отговоря. Наше-то предпріятіе съ Стоянова отива добря; и ся надявамъ да стани по-добро отъ колкото ся мисляше но онова съ Бакалина[2]) и Балкани-ти отива по слабичко, но и то не е зля.

Радвамъ ся като виждамъ че лаяния-та на наши-ти дипломати не ви прави впечатление и ви отговаряте съ при-

[1]) Писмото е адресирано: Господинъ коста лазаровичъ у Беуграда. Сжщия адресъ следва на влашки.

[2]) Д. Горовъ отъ Гюргево.

зреніе-то което тѣ заслужаватъ. Много добря казвате чи врѣмето ще покаже кой какжвъ е. Азъ сжмь на истото мнение и бждете увѣрени чи ще постоянствувамъ въ нашето предпріятіе до послѣдніото си издиханіе.

Ваше писмо отъ 9 Септем(врий) не съмъ пріемалъ: то или ся е загубило или пакъ е въ Букурещъ ако бждити го пратиле презъ тоя градъ. Но въ всякый случай побързайте да ми пишите за онезъ работи които сте писали въ това писмо защото можи то да е вечь загубено.

Василъ[1]) отиди въ Букурещъ за нашжтж работа и чакамъ отъ него сяки часъ извѣстіе да ми кажи какво е направилъ.

Въ отчакваніе на вашия отговоръ ви̯ поздравлявамъ братски и сжмъ

вашъ вѣренъ пріятель Г. Д. Н.

(П. П.) Вярвамъ чи сте пріели на Бакалина отъ Гюргево писмото. Поздравете всички-ти пріятели безъ изключеніе.

Сжщій.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9023.
Арх. т. I, № 4, стр. 440.

№ 368.

Отецъ Михаилъ (Мартирия) до Панайотъ Хитовъ.

Ще се върне въ Турция. Иска да се предаде самъ, за да спаси други калугери отъ гонение поради него. Слуша гласа на Бога. Другитѣ дя слушатъ Миливоя Блазнавацъ. Биографична бележка. Мартирия като наложенъ придружникъ на Панайотъ Хитовъ до Влашко. Мисията на Панайота да отклони х. Димитра отъ минаване съ чета въ България.

Брате воіводо Панаіоте, и ті брате Цеко и сві Болгарі, прощаваіте, за навек, защото нема веке да ме відіте, защото отивам на волно страданіе на турціте у рацете ім, за да обезбедим сіромашките попові и калугері, у турската држава, коіто страдат заради мене. имам верні известія, дето мі казуват, дека відат турціте не познат поп или калугер водат го

---

[1]) Левски.

у конак и го много испітуват да не сам азе, па за това ште ида че да не влачат сіромашкіте попові и калугері, по конаците. Азе братія моі и да мремъ за народ и правда, ако и да не бі іош това правія, но сега като изгубіх надежда од сека една страна, освен Бога, а и саміте вія несте согласні; за това и да завръша онова што сам длжан за вршіті куга да е, ако ште Господь Бог ісус Хрістос А вія братія бадете согласні, и трудете се за вашіте братія и децата ві, слушайте блазнавца мілівои, оня разуман човек довольно и азе бі го слушал но слушам Бога и требува да азе на пред пролія крв за вѣра и народ, и да ві не сам на пут, да се боіте даште да бада княз балгарскі а вія нештете. и да ві не побркам плановете. Сега вія од мене на січкі страні пат отворен, срећіће народіте сі. Азъ отівам пред престол Божі, и ште да се мола Богу за вазе и за православніте народі, Амін, да го прочітате сінца проповеднік[1])

Свето Христово Евангелія

5/10 1868 Мартірія

Михаил Ђорђевић.

Н. Б. II. А. п. 61, № 8192.

Това писмо е от калугере отец мартирия коиту беши пратен сас меня от воения министер милиае близнавац въ 1868 година кату утивах от белград за букуреш да убидевам Х. Димитра дане дигат вастания горе поминатия той мартирия еродом от берковица по негуву осну на мене разказвания но от колевреми сиса приселили во сарбия[2])

№ 369.

Сръбското Народно надлежателство до Българското Народно настоятелство въ Букурещъ.

Резюме на разменени по-напредъ писма. Изразени съжаления за случка съ младъ българинъ. Отдѣлни случаи да не влиятъ—тѣ не могатъ да задушатъ вдъхновението за обща работа между двата народа. Частни донесения и лица да не ги навеждатъ на озлобление противъ цѣлия

---

[1]) Писмото е адресувано: Войвода Болгарскому Господіну Панаіоту, Господіну Цеки и На січкіте Болгарі у Београду.

[2]) Бележка отъ Панайотъ Хитовъ на обратната страна на писмото.

Сръбски народъ. Също и отъ българска страна не еднажъ съ думи е било наранявано сръбското народно чувство. Намекъ че несмисленото направление, което неотдавна бѣха взели работитѣ съ легията се дължело на агитациитѣ само на едного, и нѣма защо тѣ, сърбитѣ да приписватъ това на Българския народъ нито на българското общество въ Букурещъ. Двѣтѣ страни трѣбва да радва предпазливо избрания пѫть на благоразумието. Сърбитѣ държатъ искренно и вѣрно за българското дѣло като за нераздѣлно отъ своето. Голѣмата пакость за България отъ преминаването на х. Димитровата чета, и отъ епизодичното, четно движение въобще. Опропастяване народнитѣ сили, обезсилване духа за освободителното дѣло, и безцелна загуба отъ хора тъй нуждни, когато ще се почне общото и взаимно сръбско-българско народно дѣло.

Народному Българскомъ Настоятелству

Примили смо Ваше уважаємо писмо № 17. и разумѣли смо Ваше жалбе, коє се односе на случаєве сожаленія достойне.

Мы смо Вамъ у предходеѣемъ нашемъ писму № 10. изявили о томе наше сожаленіє са обясненіємъ околностій, коє су произвеле тако непріятный случай са овде бывшимъ младимъ Бугарина, на Вамъ то исто и сада изявити не пропуштамо.

Но овомъ приликомъ, изъ любови према обштествари, налазимо се приятно обвезанима изявити Вамъ и основоположенія нашегъ постоянногъ направленія, по коима и случай, на какове непріятне природе онъ быо, онъ остає самымъ случаємъ, али онъ никада не бы у станіо быо да поремети наша братска искренна отношенія, нити да угуши наша одушевленія за обштенародно дѣло и за сродный Българскій народъ.

Мы вѣрумоє да су Вамъ се могле нанети непріятности отъ партикулярныхъ лица; но то се могло догодити изъ глупости и неразсудности, а такова околность не бы Вамъ могла дати основаногъ повода къ озлобленію на цѣли народъ Србскій и на насъ саме, или къ презренію и самаго нешегъ обштенародногъ предпріятія.

Мы Васъ можемо увѣрити, да су наше народно чувство и Ваши сонародници више пута несмисленнымъ словомъ и дѣломъ увредили, па да то неки и сада чинити продужую, шта више, да є єдинъ отъ ньихъ и главна причина быо ономе направленію, коє су овде бывши Българи узели, и мы смо само са сожаленіємъ сматрали такова несмислена появленія, и никада намъ ніє ни наумъ пало, да такове увреде принисуємо Българскому народу, или да озлобленіє управимо на народно

Българско Настоятелство, нити смо Вам такове несмислености непоминяли, нити икада наше одушевленіє спрамъ обштенародногъ дѣла и на найкраће време у сумню доводили.

У овако непоколебимомъ, али свакадъ смотренномъ расположенію вы ћете насъ свакадъ видити готове да учинимо по правилама благоразумія оно, што смо учинити кадри, да се наше обштенародно дѣло не само разумнымъ и патріотическимъ коракомъ узвыси, но да оно и цѣли сходнымъ на и смотренно избраннымъ путемъ и Васъ и насъ унапрежденіэмъ своимъ обрадує.

Нека наши непріятельи, нека и сами лакоумни наши сонародници говоре, па нека они и неумѣстна предпоставленія, какова хоће, чине, Вы ћете се са цѣлимъ народомъ Българскимъ увѣрити, да мы за Вашу стварь исто тако искренно и вѣрно, као и за свою собственну и мыслимо и дѣламо, єдну одъ друге нераздваяюћи.

Ово овако ясно и искренно исповѣдаюћи Вамъ, увѣравамо Васъ, да ћемо се радовати, ако бы ова обяснєнія о дошодившимсе непріятностима престала, и ако бы узнаймнымъ споразумленіємъ могли отворити и сама стварна совѣщанія по предмету нашегъ обиштегъ дѣйства.

Напослѣдкъ неможемо пропустити да Вамъ не примѣтимо убиточна слѣдства, коя су произведена у Българской малоумнымъ упаданѣмъ почастныхъ неразборичыхъ чета. Оно, чега смо се мы страшили да не наступи, то сада да у Българской постои, ясно потврђую извѣстія, коя отъ онога края добіямо. Евошта су учинили неразумни и непослушни люди са своимъ четама: прво, упропастили су ону снагу, коя се у одсудномъ часу съ пользомъ могла употребити; друго, застрашили су народъ Българскій, да онъ сада не сме ни да мысли о свомъ освобожденію, а іоштъ манѣ да се отважи на ополченіє; треће, довели су Србію у непріятно положеніє и подранили су неповѣрніє спрамъ Србіє, и четврто учинили су нашегъ обштегъ непріятеля обозрителнымъ, да се сада принужденымъ налази у толико съ всѣимъ напрезанѣмъ спремати се, како да буде у стању свако покушеніє востанія угушити. Ужасно нещастіє, кое непослушность производи, мы ћемо и у будуће имати оплакивати, ако вы не бы употребили сва средства, да се то више не догоди.

И овомъ приликомъ мы Васъ увѣравамо о нашой братской любови и почитанію, молеђи Васъ да обратите вниманіє своє на отношеніє наше отъ 23-го Априлія о. т. № 6.

№ 11.

27-га Октомбра 1868 . Србско
у Београду народно Надлежателство.

Изъ частния арх. на Ив. Ев. Гешевъ.

№ 370.

Хр. Ботевъ до Ив. Драсовъ.

Живѣяли на самчя край въ Букурещъ въ една вѣтрена мелница заедно съ своя сътечественикъ Василъ Дяконътъ. На два три дни веднажъ намирали хлѣбъ. Левски билъ нечутъ характеръ. Подробности за веселия му нравъ.

. . . Пиша ти приятелйо, че азъ останахъ тука (Букурещъ) съ намѣрение да стана учитель на бжлгарското училище; но силно са излжгахъ. Достигнахъ до такова жалостно положение, което не можа ти описа. Живѣя сжвършенно бѣдно, дрипите, които имахъ са сждраха, и мень ма е срамъ да излѣзя деня по улиците. Живѣя на самиятъ край въ Букурещъ въ една вѣтраничава воденица, заедно съ моятъ сжотечественникъ, Василъ Дяконътъ. За припитанието ни не питай, защото едвамъ на два и три деня намираме хлѣбъ да си уталожимъ гладътъ . . . Тие дни мисля да джржа скаска въ читалището „Братски любовъ", но какъ ще да са явя, не зная! При сичкото това критическо положение, азъ пакъ си не губя джрзостьта и си неизмѣнявамъ честното слово . . . Приятельтъ ми Левски, съ когото живѣемъ е нечутъ характеръ. Когато ние са намираме въ най-критическо положение, то той и тогава си е такавъ веселъ, както и когато са намираме въ най-добро положение. Студъ, джрво и камакъ са пука, гладни отъ два или три деня, а той пѣе и се веселъ. Вечерь дордето ще лѣгнимъ той пѣе; сутрина щомъ си отвори очите пакъ пѣе. Колкото и да са намирашъ въ отчаяность, той ще та развесели и ще та накара да забравишъ

сичкитѣ тжги и страдания. Приятно е човѣку да живѣе съ подобни личности!!...[1])

Изъ биографията на Хр. Ботевъ—отъ
Зах. Стояновъ стр. 139, 1888 г.

№ 371.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

За лични нѣкои земания. Съобщение, че Левски дошълъ на 6 декемврий въ Т.-Магурели и търси материална помощь, за да премине въ България.

Т. Магурели, 1868 декември 7

Поч. мои Г-да П. Х.

Отъ като сж намирамъ безъ ваше честно, ида да ви получа въ драгоцѣнно-то здравие.

Преди една седмица ви бѣх(ъ) писалъ незная дали сте ми приели писмото; което ви явихъ за запис(а) че Д. не го е приел(ъ).

И Иванчо ми казва че ви билъ писалъ на което сте сж споразумели да ви прати пари-те право до вази.

Ако сж е изгубилъ записж, то вій ми пишете подробно, отъ кой месецъ и кой денъ и кога му е сорока, чи ми заповедай-те да приемна паритѣ за да му давамъ Довада[2]). Сжщо и въ писмо-то ми, моле-те го [Ива(на)] за да ми брои пари-те че тогава остава на моя Дибачія[3]) за да ги взема и ви ги пратж...

Съ това за сега въ известие ви че В. Диякона[4]) дойде вчера, и иска да го улеснимъ, за да иде въ Цариградъ и отъ

---

[1]) Писмо на Хр. Ботевъ до Ив. Драсовъ. Не притежаваме оригинала. Изобщо въ Народната библиотека нѣмаме нищо отъ кореспонденцията на Ботева. Архивътъ на великия поетъ се намира въ частни ржце и додето той не се откупи и не получи достжпъ за всички научни сили въ страната, нѣма да имаме пълно освѣтление върху истинскитѣ отношения мужду Ботевъ и Левски и въобще върху действителната политическа дейность на Ботева.

[2]) смѣтка (сърбизъмъ).

[3]) оставамъ азъ длъжникъ (романизъмъ).

[4]) Левски.

тамъ въ дома си . .. И като науча тарговия-та му (интереса) ще ви явѭ съ 2-ро по-подробно.

Джубето още не сѫмъ го приелъ, сѫщо и отъ Каракалъ съ Г-да И. несѫмъ се разговорилъ.

Като ви целуна и поздравѭ братски оставамъ въ надежда за отговорѫ ви. Колкото за песни-те на ноти толкова и за нови интереси.

Тука приеха телеграфъ че Гѫрція реши разбой съ Турція.

Приятеля ви Т. Ковачовъ.[1])

Н. Б. II. А. п. 67, № 9078.
Арх. т. I, № 6, стр. 324.

№ 372.

Филипъ Тотю до П. Хитовъ.

Презъ лѣтото идвалъ и се разговаряли въ Бѣлградъ. Върналъ се въ Влашко и го арестували, та не можилъ да изпълни, каквото билъ обещалъ. Сега го пустнали: изтекло времето за запиране споредъ съответната политика. Фиксиратъ да живѣе въ Александрия. Нѣма препитание. Обещанието на сръбския консулъ. Поржка на последния да се обърне къмъ П. Хитовъ. Какъ го запрѣли въ Букурещъ. Обещание и безсилие на сръбския консулъ да го освободи. Покана отъ гръцкия и отъ други консули. Опасностъ да не се омотае въ нечии интриги. Иска бързъ отговоръ.

Аликсандріа Јануаріе 16. 1869.

Господа! Панаютъ Хитовъ

Въ Белиградъ.

Днесъ ида съ настоіаще то да ви поздрава и да ви еве Какво Ази като дохождахъ летоска при вази и разговаріахме за много работи, като са вѫрнахъ тука Оловихама и мѫ Арес-

[1]) Биографическа бележка на П. Х.: Тодор Ковачиф е родом от свиштоф. най млогу писма ще са намет отъ негу и пот име ходже ефенди и най сетне т. ковачиф подир услубуждениету на балгария тои стана наи сетне чиновник и въ София са уби сам сас леворвер. (Сравни писмото на Т. Ковачевъ до П. Хитовъ отъ 20. VIII. 1868 г. Н. Б. II. А. п. 67, № 9073. Арх. т. I, № 1, стр. 319).

тосаха Спредъ (споредъ б. р.) както віе позна то; и заради това неможихъ да испълна Онова което ви са біахъ обещалъ.

Днесъ като са испълни Определено то време на Ареста ми, и Споредъ тіахна та политика ма Освободиха, и ми казваха да живеа тука и да ни са Отхвърлемъ никога отъ техъ, Ази на това ни можіахъ да имъ отговора нищо, но само имъ казахъ чи ще ви дамъ одговоръ после единъ месицъ. Само и само ми беши намереніето да са Споразумеимъ съ вази! После това отидохъ при Сржб. консолъ и му казахъ Господа· Ази Стоіахъ 5. месица запріанъ Споредъ чи віе познато, Ази сега немамъ препитаніе що тріаба да правимъ. А той ми отговори така: чи Ази ще пиша на правителството въ Бели гр. и віе пише ти панаюту Чи вище що ще ви Одговори. после за вашето Препитаніе е лесно. За туй ще та моле колкото е возможно по скоро да ми са одговоришъ.

Ази като са върнахъ отъ Градъви щомъ престигнахъ въ Букурещъ, Отидохъ право при Консола; и му обадихъ, чи мъ търсетъ строго да мъ Оловътъ. После той ми казува да се ни бое и да ма Оловатъ, за 2—3. дена, той ще ме освободи. Но Споредъ политиката както Отиваше въ онова време, ни можіа да ма Освободи. и тъй Ази си търпіахъ до Определено то време.

Отъ като са ма Освободили Стана 2 — 3. пъти като ма викатъ отъ Гръцкото Консалато и отъ други ощи, но Ази ни съмъ до днесъ отишелъ ни одговорилъ никому. За това молеви Одговоретеми колко по скоро да са споразумеемъ двама за да знаемъ какво правимъ. да ни са умотаемъ въ нещо чи после незнае краетму Какъвъ ще излезе. друго като ніамамъ по ново оставамъ за всегда вашъ Пріателъ

Филипъ Тоте.

Поздравете Молеви Госда Јордана Н. Поповъ Отъ странъта ми и му каже те да проща(ва) за писмо дето ни съмъ му] писалъ

същии.

За Господина
Панаіота Хитива
Въ Белиградъ.[1])

Н. Б. II. А. п. 63, № 8597.

[1]) адресъ.

№ 373.

Ив. П. Х. Кършовски до П. Хитовъ.

Погрѣшна статия въ сръбски вестникъ за нѣкакъвъ български воевода, върналъ се живъ отъ България следъ заминаване на х. Димитровата чета и арестуванъ отъ влашката полиция. Противозаконно осъдени подържници на четитѣ въ Гюргево. Известия за дѣлото. Братътъ на Кършовски боленъ въ Букурещъ. Вести изъ Турция. Левски заминалъ за отсреща. Османъ паша управитель на Туна Вилаети.

Гюргево 1869 Jан(уари) 28-ій

Господинъ Панаіоте!

Въ Бѣлъ-градъ.

Писмото ви отъ 19 т. м. съ голѣмо благодареніе прочетохъ и разумѣхъ що мы пишити. Члена, който сте прочели въ сърбскія вѣстникъ твърдѣ погрѣшно ще бѫди писанъ, защо такъвзи войвода тука нѣма; нъ може-би да говори за онѣзи, кои-то ужъ быле взѣли участіе въ прѣминаваніе-то на четы-тѣ. Истина е че едни отъ тѣхъ осѫдли гюргюрскія трибуналъ за по 6 мѣсѫцы затворъ, а други за по 3! нъ защо-то не бѣше спорѣдъ закона, тѣ апелираха и сѫдбата имъ сѫ отнесе сега въ Букурещъ, гдѣ-то и отиди Бакалу-оглу за онѫзи работа (отъ страна на) всичкы-тѣ.

Колкото пакъ за търговія-та (ни)що друго не могѫ вы каза, освѣнъ: добрѣ отива, а кога-то додите вы самы, тогава по добрѣ ще ся извѣстите. — Прѣзъ праздницы-тѣ бѣхъ въ Букурещь, гдѣ-то ся срѣщнахъ съ Балкански и съ домородство-то му и основанъ на негова разговоръ вы пишѭ горнето. Г-(нъ) Драгана Ганчева настанихме при него на мошія-та. Сутра тръгвамъ за Букурещъ, по причинѫ че братъ мы е боленъ. Ако научѭ нѣщо писа-щѫ вы. — Турцы-тѣ сѣкѫтъ леда по край Дунава по 2—3 хвати, отъ страхъ, де не бы нѣкоя чета да прѣскочи по леда. — Господъ умъ да имъ даде!

Діякона[1]) замина за свята гора! Вапора отъ Руссе днѣсь заминѫ за Видинъ, отъ гдѣ-то ще взѣми намѣстника на Сабри пашя, Босненскія Османъ-пашя, кой-то ще бѫде управитель на Туна Вилаети. — Въ Цариградъ се издалъ законъ, за под-

---

[1]) Левски.

чиненіе на българскы-тѣ училища подъ правителств(ената) власть. — Митхатъ ся труди тайно да придобіе Българи-тѣ на своѭ странѫ и да го искатъ за под-кралъ на Българія, Македонія и Тракія! Голѣма распра има между него и Али паша, кой е по-добъръ!

Оставамъ вашъ вѣчно искренъ доброжелатель.

И. П. Х. Кѫршовскы.[1])

Н. Б. II. А. п. 67, № 8751.
Арх. т. I, № 2, стр. 464.

№ 374.

Писмо отъ българинъ въ Галацъ до свой побратимъ въ Букурещъ.

За благополучното преминаване на Левски въ България. Опровергава се слухътъ за приготвени руски пушки да се даватъ на българитѣ. Нѣмска интрига. Намекъ за русофобия у побратима въ Букурещъ. Обявява за излишни наставленията дадени противъ русофилство.

Галацъ 5 февруар. 869.

Побратиме! Въ Букурещъ.

Писахъ Вы на 25 прошл. и Вы извѣстихъ за благополучно-то пристигваніе на Д. Левскы въ Цграде и че въ сѫщій день тръгнѫль за Румелія.

Отговарямъ ся на приятелското ми Ваше писмо 1 текущ. отъ кое-то като ся увѣдомихъ за потрѣбнытѣ извѣстявамъ Вы

При всичко че знаите тука наши-ты духовы Руссофовіѫ-тѫ не Вы излизѫ. За спокойствіе Вы казваме за дѣто ми пишите че имало готовы Русскы пушкы за Българыты е вѣтърничявѫ работѫ. Като че ли въ Влашко сѫ ся довършили Нѣмци-ты . . Ный брате сме постояны на начялѫ-тѫ си за това излишно е да ны наставлявате.

Изъ неиздадения арх. на Ц. Т. комитетъ въ Букурещъ.

---

[2]) Прибавено надлъжъ отъ страни: Отворихме и тука бълг. читалище подъ имя „Съединеніе" Сѫщій.

№ 375.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Ф. Тотю ще замине за Одеса, щѣлъ да го придружава Тома Пантелеевъ. Левски на 11 ноемврий премичалъ благополучно въ България. За дейностьта си отсрща щѣлъ да пише Ковачеву, а тоя ще държи въ течение П. Хитова.

Т.-Магуреле 1869 февруаріе 13

Почитенниі мои Г-да П. Х.

Честното ви писамцѣ отъ 24 минав(шаго) приехъ радостно, и содержание-то проумѣхъ, като сж радвамъ за драгоцѣнно-то ви здравіе. Сжщо и ніи благодаримъ всевишнему Б(огу) че сме добре.

Въ извѣствіе ви че Г-да Тотю замина за Букурещь и Т. П.[1]) ще ходе съ Г-ря си, и отъ Б(укурещъ) ще удари съ Т. за Одесса за целтж коя-то сж любопитни [печалба-тж съ пагубатж сж братія]. Въ извѣствіе, че и Г-да В. Діякона[2]) стигна благополучно въ Ц-градъ, и на 11 Декемвріе замина по тжрговія-та за кжмъ Отечеството си. . . на което тія дни като ми пише що е купилъ, не щж забравіж отъ да ви явіж . . . .

Моля ви, капел-майсторж кои-то писа песните, ако ги е преписалъ на ноти, пратете ми единъ екзэмпляр(ъ).

Поздравете приятели-те отъ странж-тж а особно Никола Князова, Дядж Илеа, Коста Јордан(овъ), Алексе, Цека. Като ви целуна сладко и поздравіж сердечно ожидавамъ сладкиіа ви отговоръ.

Приятеля ви: Т. Ковачовъ

П. Мешайковъ е отъ два месеца $^1/_2$ при меня и ви поздравлява. К.

(П. П.) Слѣдъ 5 дни ще ви плати Иванчо пари-те и безъ забава ще ви ги пратимъ.

T. Kovacioff.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9080.
Арх. т. I, № 8, стр. 325.

---

[1]) Тома Пантелеевъ.

[2]) В. Левски.

№ 376.

Т. Ковачевъ до П. Хитовъ.

Пристигане на Левски обратно изъ България. Искусно прикриване дѣлото предъ Ковачовъ и др. Чака сведения за Тотя. Левски ходилъ въ Тракия и България. Въ Пловдивъ посетилъ руския консулъ. Слухъ изъ народа за Хаджи Димитра въ Рилския манастиръ. Успѣхъ на дѣлото вредъ. Сега по-надеждно въ комитетитѣ изъ Влашкс и въ Одеса.

Т. Магуреле 1869 Февруаріе 25.

Поч. мои Г-да П. Х.

Честно-то ви ась приехъ содержаніе-то имъ проумѣхъ сигорно . . .

Вчера престигна В. Левскіи отъ Отечество-то ны, за да приемне лозинка-та и да сж вжрне пакъ презъ Никополъ, и тжй като немахъ сигорна л[1]) зговорехме сж за да иде въ големо-то село, и заминува. Азъ отчеквахъ некого Г-ря кой-то щеше да провожда Тотя дето ви писахъ въ О. и той като дойде и сж разговаря ще ви пиша точно . . .

Дякона като излязалъ неповреден от Ц. Г. и слѣдвалъ изъ Тракія и Болгарія дето віе познато, и като се разговаралъ съ сички по. и отъ ф. съ к. р.[2]) Само за въ рила не е можелъ да иде щото е опасно, но сжществуватъ. . . .[3]) за На-

---

[1]) Навѣрно Лозинка. Трѣбва да предположимъ, че Левски е залъгвалъ Ковачова съ нѣкои условности изъ практиката на Ц. Т. комитетъ въ Букурещъ, за да прикрие истинската цель на пжтуването си. Ковачовъ като членъ на Тайния комитетъ нѣмалъ лозинка (таенъ знакъ), съ който Левски да минава отъ комитетъ до комитетъ въ вжтрешностьта, та последния ще иде да се снабди съ такъвъ въ Букурещъ. Ив. Касабовъ, който презъ това време представляваше ржководството на Комитета, сжщо се е заблуждавалъ дълго, по отношение на истинската мисия на Апостола, който нарочно или неволно е минавалъ предъ него като агентъ на Комитета. Въ намека на Ковачова и въ едно отъ попреднитѣ му писма дето се хвали на П. Хитовъ, че Левски обещалъ да го държи писмено въ течение на дейностьта си изъ България, трѣбва пакъ да видимъ не нѣщо повече освенъ прикриване. Левски не е довѣрявалъ Ковачову и малко по-подиръ той предупредилъ и Панайота да се пази отъ него (Отд. I, писмо № 6, стр. 13).

[2]) консула руски отъ Филибе (Пловдивъ)

[3]) Въ оригинала сж поставени два реда точки и отгоре съвсемъ ситно и таинствено обозначени два инициала Х. Д : Хаджи Димитръ

рода || Млади и Стари зели участіе заради цель-тѫ ны. Но само да сѫ появи нещо по-големичко и по сиріозно отъ лани, и тій сѫ готови сички на оружіе. Моля ви, явете ны има ли нѣщо надежда отъ вазы по за скоро... че отъ тука нема надежда що-то е въ периколъ големъ. Това пр.[1]) има надежда за сега въ колоніи-те и въ О(деса). Споредъ както сме сѫ разговарали съ Г-на кой-то го очакватъ и кой-то щеше да провожда Т. като сѫ споразумее дето е отишелъ въ кратце· Като ви целуна братски и поздравьѫ сердечно ожидавамъ сладкійа ви отговоръ

Т. К.

(П. П.) Се съ този параходъ ви сѫ пращатъ парите отъ Иванча 14 наполеона.

Т. К.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9081.
Арх. т. I, № 9, стр. 326.

№ 377.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Ф. Тотю въ неизвестность. Ив. Касабовъ въ Т.-Магурели. Писмо отъ Левски, който вика Касабовъ да се върне въ Букурещъ. Въпросъ да се печататъ прокламация и квитанции. Касабовъ заминалъ.

Турно̀м 1869 Мартіе 14

Любезніи мои Солакъ?[2])

Честно-то ви писамцѣ отъ 4 того м. приехъ и содержаніе-то му проумѣхъ. Кусура отъ полица-та за 4 наполеона тія дни ще ви пратимъ, на което сѫмъ му зелъ и залогъ освен(ъ) полицата.

За Т. Ф.[3]) като го презиратъ то и строго го диратъ. Г-даржѫ кой-то щеше да го прати за панаиря неможалъ да го

съвмѣстно съ думата сѫществуватъ, съ която се свършва фразата. То означава, че Хаджи Димитъръ съ 1000 души още се държи въ Рилския манастиръ — споредъ както Ковачовъ е съобщилъ Хитову съ едно по-предно писмо (отъ 15. I. т. г.), което не публикуваме тукъ.

[1]) предприятие.

[2]) П. Хитовъ бѣше лѣвакъ: по турски—солакъ.

[3]) Ф. Тотю.

намѣри въ Б.[1]) и като дойде тука сж разговорихме: съ Г-даря, и не сме сигоръ въ него. Т. Ф. не знае се де е. Тия дни беше тука И. Касабовъ, дава добри надежди, || приех писмо отъ Левскій,[2]) който ми пише че дошелъ още единъ като него тжрговецъ въ голямото село отъ странжтж на неколко тжрновцы и . . . за да контрати стока, и щели да излѣзатъ за панаиря още на 1 мартіе, но оставили да видатъ перво какъ отива тукашната пияца, що то като сж споразумее съ вращаніе-то на Касабова, ще имъ печата прок.[3]) и кондрати, за да заминатъ 2-мата Левскій и Д.[4]) да зафанатъ работж по отъ рано ?? съ скацнашитѣ които имжтъ въ Тжр. Сли. Со. Плов. Перушчица и др., съ намереніе за воскресеніе да бждатъ въ работж. И Касабовъ замина отъ тука за го. село и на скоро ще ми пише, като дойде и Левски да му видж контратж, коя и каква ценж има орденда купува ще ви явиж подробно . . .

Моля ви явете ми и ваше мненіе. Като ви целуня братски и поздравіж сердечно, ожидавамъ сладкіиа ви отговоръ.

Моля ви поздравете и Дяда Ил. Це, Ал., J. Поповъ, и.

Азисъ Достунузъ Ходжа ефенди.[5])

(П.П.) Следъ три дена иде един прия(тель) Димитріе Николич(ъ) Косовица Болградченин. На кои-то иде отъ долу ще сеж споразумеете съ милосттж му.[6])

Сжщіиа.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9082.
Арх. т. I, № 10, стр. 327.

---

[1]) Букурещъ.

[2]) Навѣрно е измислица на Ковачовъ, че кореспондира съ Апостола. А може да приемемъ сжщо. че Левски наистина му е писалъ писмо, било за да вика Касабова да се върне въ столицата, било и съ цѣль за прикриване. Защото всичко което следва въ писмото като описание на плана, като какво мислѣлъ да прави Левски на пролѣть, не отговаря на фактитѣ.

[3]) Прокламация и квитанции.

[4]) Навѣрно, този инициалъ Д. означава нѣкого отъ близкитѣ дейци на Ц. Т. к.. като Дамяновъ и др.

[5]) На гърба на писмото съ ржката на Панайотъ Хитовъ е отбелязано: Отъ Т. Ковачовъ.

[6]) Тази приписка е съ друго по-черно мастило.

№ 378.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Ф. Тотю билъ вече въ Одеса. Препоръчително писмо за Д. Общи който заминава за Бѣлградъ.

Т. Магуреле 1869 Мартіе 20.

Любезній ми Пр. Солакъ ефенди.

Желая ви благополучно въ здравіе-то. За мень сѫ не сумнявате.

Т. Ф.[1]) е въ Одеса...

Приносящііа на това писамце е на име Димитріе Николае Косовица[2]) нашъ приятель.

Предстоите му за нуждата. Като ви поздравѭ сердечно ожидавамъ ви отговоръ.

Азисъ Достунусъ Ходжа ефенди.

Н. Б. II. А. п, 67, № 9083.
Арх. т. I, № 11, стр. 328.

№ 379.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Левски се върналъ отъ Букурещъ. Още скроени заблуди за Ковачовъ. Слухове, че Панайотъ Хиговъ не е вече сѫщия юнакъ и воевода, както е билъ.

Т. Магуреле 1869 Мартіе 27.

Любезніи мои П. Х.

Честни те ви 2 писамца отъ 23 т. м. приехъ, и много сѫ зарадвахъ. За драгоценно то ви здравіе се радвамъ.

Отъ Иванча пари те не мога да зема още.

Въ известіе ви че Левскіи дойде отъ голямо-то село и отчаква да му престигне средство, че да иде да разнесе пари за скацнашитѣ. доде доде (дойдеб. р.) време-то за панаиря, на

---

[1]) Ф. Тотю.
[2]) Димитъръ Общи.

което ще дойда да ся разговоря и контратимъ като остане 20 дена до панаира, за да можишъ и ти да престигнешъ на определеното место, дето ще ми сж даде заповедъ. Но само да бждите онія които ви знаяхъ, да не бжди-те сж промелили както казватъ нѣкои си?

Тука нема никаква пияца скацашянскж.

Съ 2-ро ви пиша подробно, като ви целуна и поздравѭ сердечно ожидавамъ сладкіиа ви отговоръ.

Азисъ достунузъ Афузъ ефенди.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9084.
Арх. т. I, № 12, стр. 328.

№ 380.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

За бунтовници събрани отъ Левски и Ф. Тотю. Фантастични известия. Левски къмъ Солунъ въ помощь на х. Димитра и др.

. . . .[1])

Почтенній мои Г-да П.

На четири мои писма отговэръ немамъ. Причинатж що?

Въ извествые ви че Левскій слѣдва добре, отъ 500 овни купини, и не искарани на соватъ[2]) Ф. Т. Замина презъ Ц. г. контрати и той 500. Дойде въ Карлово К. С. дето си имаха скацнаши, чобани съ Лев. Споразумѣха сж да усредоточжтъ, кассж тука?[3]) и е добре, на което си иматъ сички-те потребни леснини.

Л.[4]) отиде кжмъ Солунъ за да сж споразумее съ х. Д.[5]) щото и той ималъ 600 купини овны за лжчини заедно и въ

[1]) Писмото е безъ дата; но по съдържание спада въ реда на по предната кореспонденция.

[2]) Възтаници, записани и готови за въ Балкана.

[3]) Трѣбва да се разбира, че въ Карлово е пристигналъ нѣкой съмишленикъ на дѣлото, пратенъ отъ Левски: К. С. — лицето не е известно.

[4]) Левски.

[5]) Съ Хаджи Димитра. Дълго следъ смъртьта на последния на Бузлуджа, вѣрваше се още, че той се бие съ турцитѣ,

едно време да зафанатъ. Отъ тука и отъ долу много тжрговцы заминувахж за Ц. г. щото имами болесть въ овни-те. Тракийски-те сж здрави и сигурны . . .

Моля ви явете ми как(ъ) отива пияца-тж къмъ вазы, ще ли можите да купите, отлжчите, преминете, за да ви явіж деніж на отваряніе-то на панаиря.

Като ви целуна братски и поздравыж сердечно ожидавамъ сладкіиа ви отговоръ:

Азисъ Достунус(ъ) Аафуз(ъ) ефенди.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9085.
Арх. т. I, № 13, стр. 329.

№ 381.

Отъ Временното правителство въ Балкана до Българския народъ.

Несносното положение на Българския народъ. Всички трѣбва да се въоржжатъ съ каквото можатъ и да въстанатъ. Обрѫщение къмъ турското население като братя, онеправдани сжщо отъ властьта. Различието по вѣра не важи. Въпросътъ за държава и управление е друга областъ. Позивъ къмъ Европа. Времето сгодно за възстание. Трѣбва да се чака знакъ отъ Стара-планина отъ Привременното правителство.

Къмъ Български народъ.

Българине! Сичко онова което бѣше най свято, най мило и драго на твой злощастенъ родъ, днесъ е осквьрнено, потжпкано, поразено. Твоята свята вѣра страда, съ твоето щастіе бѣсній паша ся разполага, твоята честь отъ сурова сила ся гази, въ твоята кжща усойна зжмя отровя домородіето ти, дѣцата ти; много чадати вечъ зарази съ смьртоносното си джханіе заразающитѣ души; бѣснѣе тови клето чудовище като нигде на свѣта. Охъ! ты горко усѣщашъ това тжжній Българине! Нъ пакъ твоитѣ сълзи, твоити тжжби, твоитѣ молби нѣкакъ сж глухи за твоитѣ неисказани тамъ тѣглила, дето би могли твоята сждба да поправыжтъ. Горчивіятъ опитъ тя учи, щото на нищо да ся ненадявашъ отъ султанитѣ и неговитѣ лжжливи съвѣтници!

Сѣки народъ заслужава сѫдбата която сподѣля. Само робътъ ся оставя доброволно на своята сѫдба. Покажетѣ, о българи, че не сте сътворѣни само да робувате. покажете че сте достойни сынове на вашитѣ славни бащи, покажете, че въ вашите жили тѣче още по нѣкоѭ капчица отъ Крумовій и Симеоновій народъ! — Станете братя Българи! хванете коси, ножове, сопи и отмѫстетe си и избавете ся отъ срамотното робство!

Облѣгнете ся само въ себе си и въ вашата сила, седемь милиона народъ сте, портата е растрѣперена, слаба, умаломощена; вашитѣ братія които съ васъ страдаѭтъ толкосъ вѣкове ще ви помогнѭть да смажите на клѣтата зѫмя клѣтата глава: Всевышній Богъ, отмѫстителятъ на потѫпканитѣ народи ще отмѫсти и Васъ!

А вій братя на Мохамедовата вѣра, дѣ сѫ вашитѣ правдини съ които ся наслаждавате? — Дѣ е вашій имотъ който сте имали? Какво сте придобили като проливате всякоги непрѣстанно кръвь? И вій сте, братія погазени, излъгани както и ній. Сичко що сте имали нѣкогашь, е измрѣло въ безправедната дръжава дѣто владѣятъ на силство и сила, власть и заповѣдь, а не право и праведность, начяло и праведно понятіе.

Богъ е осѫдилъ васъ и насъ, и ній невидиме друго въ васъ, освѣнъ едни братія които съ насъ живѣѭть по много отъ четери вѣкове въ сѫщото отечество, които тѣглѭтъ съ насъ заедно едни и сѫщи мѫки. Ній Българитѣ подаваме ви братската си рѫка. Религіозни смѣтки не щемь да водимь съ васъ. Блазѣ на оногози, който е щасливъ въ вѣрата си. Идете, братя, по обичая си въ вашитѣ джаміи, молете ся Богу по вашій начинъ, — Това нищо неще ви прѣчи да бѫдите равноправни въ свободна Българія.

Вѣрата спасява душата; а дръжавата не е завѣденіе въ което да ся приготвя душевното спасеніе, нъ е завѣденіе въ което убезбѣдява и утвърждава политическото и гражданското право на сѣки гражданинъ, безъ разлика.

Братія Мюсулмани! въ свободна Българія има мѣсто за синца ни Оныя, които ви каратъ да пробивате съ смъртоносното орѫжіе нашитѣ гѫрди, на нашитѣ жени и на нашитѣ дѣца, тѣ сѫ вашитѣ и нашитѣ непріятели. Тѣ само искатъ

да господаруватъ, да сучатъ вашжта и нашжта кръвь! — Хайде и вій станете съ насъ за вашата и нашата свобода!

А ты пакъ Христіянско Европо, допости да ся освободимь и ній; по много отъ тебе не искаме. Бжди праведна и человѣчна; недѣй възмутява человѣческата съвѣсть помагающицъ на най гнжсната тиранія подъ която страдажть отъ толкосъ столѣтія невиннитѣ народи, които като бждать освободени ще ти бждать отъ по голѣма полза, отъ колкото гнилата дрьжава която само твоята милость и твоитѣ пари я недопущатъ да ся срути.

Братія Българи! дрьзоственно прочее скочете всички на оржжіе противъ вашитѣ столѣтни огнетители. Доста сме сьлзи проливали; ето сега е врѣме сгодно. Чякайте само на прьвій знакъ който ще ви ся даде отъ нашя Стара Планина, пакъ тогава напрѣдъ! — На рѣшителніятъ и Богъ помага, а щастливата бждущность ще да ви задоволи за сичкитѣ мжки и жьртви които сега, послѣдній пжть ще принесете прѣдъ жьртвеника на Отечеството и на златната свобода!

Стара Планина, Априлія 1869.

От ъ Привр ѣменото правителство
въ Балкана.

Българското
Привр ѣменно правителство.
(печатъ)

Изъ Миналото—подъ редакцията на П. С. Кършовски
кн. I, № 26, стр. 168.

№ 382.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Изпраща картина на х. Димитра на Петрошанъ. Левски преминалъ на 1 май въ България. Ф. Т. се обадилъ писмено отъ Одеса; поздравява П. Хитовъ и приятели около него. Адреса му. Фантастични сведетія за х. Димитрови четници.

Т. Магуреле 1869 Май 9

Любезнiи мои Г-да П. Х.

Честни те ви п. отъ 23 мартъ и отъ 14 априлiе радостно приехъ и содержанiе то му добре проумѣхъ. За забавянiе-то на отговора имъ мѫ извине-те, причина та е че неможахъ да ви извада пари те отъ Иванча.

Приймне-те сега $4^1/_2$ наполеона подъ марка К. Л. № 4 е една кадра отъ созаклятiе-то х. Димитрово на Петрошанъ.

За Левскiи ви писахъ че на 1[1]) маи трѫгна благополучно отъ Ц. градъ за панаиря!![2]) По-преди пратихме книгите[3]) за панаиря.

Въ извествiе ви е че Ф. Т. е въ Одесѫ, Полския улица въ кантора на Тодораке Пулева. Поздравлява ви, сѫщо и Г-да Јордана Попова, Дяда Иля, и ви моли да му пиши-те и яви-те нещо.

Въ извествiе ви новини-те кои то научихме въ отечество-то ни чрезъ единъ(ъ) сигоренъ(ъ) чоовекъ кой то е видял(ъ) самъ.

На сливненскiи а пѫть за Елена, селото Дреновецъ, на Горгеовъ ден сутренѫ тѫ като биле народа въ церква за лютургiа, дошле отъ х. Димитрови те момцы 12 души вооружени добре, като оставатъ 6 мина на врата-та, и 6-на отиватъ тѫ целуватъ икони те. Миросва ги свещеника, и дава анафура, споредъ обичаи а; излизатъ и влизатъ други те 6 на сѫщо и тѣ си направѭтъ обичаи а??? Като сѫ свършила света-та литургiя разговорили сѫ съ народа, и изскали за да явѭтъ на Субаша-тѫ, но субаша казалъ на народа, че нема заповедъ да гони такива хора, нито да ги пита отъ гдѣ идатъ и за какво ходатъ; при това казва на народа да имъ кажатъ че го не намерили; и ако искатъ ядене, петiе да имъ дадѫтъ но пари да не искатъ; сядатъ въ двора на церквата съ по-пѫрви-те отъ народа, ядатъ, пиватъ добре, и сѫ отъ теглятъ за работѫ-тѫ си въ планинѫ тѫ????

---

[1]) Въ оригиналния рѫкописъ е писано 1 (единица съ точка отгоре и прибавено *a*) да се чете „първия", но *a* е зачеркнато и станало като 9 и цѣлото число може да се чете 19. А то би противоречило съ датата на писмото, която е 9 май, а сѫщо и съ реда на последующитѣ писма.

[2]) за въ България.

[3]) прокламации и квитанции.

Научих(ъ) сж че сте пратиле Хр. за мошія-тж си, явете ни дошел(ъ) ли е. Какъ стоятъ работи-те ?? Ако не е дошелъ щели се отбие до мени. Моля ви явете ми нещо ако има ново въ градж ви.

Като ви целуна братски и поздравж сердечно ожидавамъ на бжрзо сладкія ви отговоръ.[1])

Приятеля ви Афузъ ефенди.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9086.
Арх. т. I, № 14, стр. 330.

№ 383.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Левски прибралъ отъ Никополъ прокламациитѣ и квитанциитѣ. Сведения за Ф. Тотя. Чакалъ другари, за да минатъ заедно въ България.

Т. Магуреле, 1869 Май 14.

Любезни ми Прият(елю).[2])

Отъ като сж намирамъ безъ ваше честно п(исмо) ида да ви получа драгоценно въ здравіето на което молж Божіе-то око да ви го уварди.

На 7 того ви пратихъ $4^1/_2$ наполеон(а) въ групъ подъ марка К. Л. № 3 и една кадра въ тенеке подъ марка к. л. Плата:

на 1-вій групъ	$2^1/_2$ сванца
на 2. подъ № 3	2 сван.
кадра въ тенеке	$4^1/_2$ сван.
писмата	$1^1/_2$ сван.

За приемваніето на вторы-те не ми отговаряте за да бждa спокоен за приемваніето имъ.

Моля ви отговерете ми и нещо ново пишете ми.

---

[1]) Отъ страни стои бележка отъ П. Хитовъ: Единъ групъ марка К. Л. № 3. Едно тенеке К. Л. № 3.

[2]) П. Хитовъ.

Въ известіе ви че Діякона[1]) на 6 того м. дойде въ Плевенъ и Никопол(ъ) тѫ си прие полици-те и потребни-те, че трѫгна вече за панаиря споредъ както ми пишехте Господство ви.

Заради Ф. Т.[2]) ви явихъ че е въ Одесса, отчаква ощъ нѣкои търговцы, на крето отидоха, за да трѫгнѫтъ отъ там за панаиря.

Моля ви явете ми кавви известія имашъ отъ мошія-тѫ си, дойде ди човѣка, ще ли можешъ да идишъ за панаиря, допуща ли тѫ време-то и обстоятелства-та. Мисля отъ Иванчова-тѫ полица да сѫ свѫрши кусура (остатъка).

Моля ви поздраве-те приятели-те Дядж Иля, Цека Коста, Юрдана, а вамъ като ви целуна братски и поздравѫ сердечно, ожидавамъ сладкіиа ви отговор(ъ).

Приятеля ви: Т. Ковачовъ.

Н. Б. П. А. п. 67, № 9087.
Арх. т. I, № 15, стр. 331.

№ 384.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Питане — минали ли сѫ възстаници въ България презъ Сръбско. Въ Влашко затишие. Панайотъ му писалъ, че иска да дойде въ Румания. Безцелно. Новинитѣ, които в. Народность дава за Левски.

Магуреле, 1869 Май 27.

Любезніи мои Пр.

Честно-то ви писамце отъ 12 содержава да не бѫдѫ нещо сѫрдитъ; за чудо ми сѫ види. Азъ толко често ца ви пиша а вій на 5 — едно ми отговаряте, и нищо ново; Преди 3 дни ви писахъ и сега ви явявамъ че преди 15 дена ви пратих $4^1/_2$ наполеони, и една кадра въ тенеке подъ марка К. Л. Платихъ 8 св(анца) транспортъ за приеманіето имъ. Не отговаряте нищо че ако сѫ губятъ да ви пратѭ фракове-те, за да ви ги плати агенціята.

---

[1]) В. Левски.

[2]) Филипъ Тотю.

За панаиря явете ми отидоха ли, ще идатъ ли търговцы отъ странжтж ви, че вида дами пишите че ще додити въ Влахія; тука нема тжрговцы, и нематъ ценж стоки-те отъ странжтж ви може да иди те за панаиря че закасне отваряне-то на оборж . . .

Левскіи дойде до Никополъ, дадох му полицы и отъ като е заминал немие писал нищо. Новини-те ги обнародва Народность.

Като ви целуна братски и поздравиж сердечно, очаквамъ сладкіи а ви отговоръ съ новини.

Братви Т. Ковачовъ

Ако би да додите донесете ми единъ леворвел(ъ) ще ви го платиж почтенно.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9089.
Арх. т. I, № 17, стр. 333.

№ 385.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Условия при които би могълъ да дойде въ Бѣлградъ. Нѣма известие отъ Левски. Ще дойде, ако закъснѣе въстанието. Ако избухне скоро, ще му телеграфира. Пита дали и отъ сръбска страна ще се дигнатъ на помощь.

(Турно) Магуреле 1869, Иуніе 15

Почтенніи мои.

Предъ очи-те ми лежжтъ честни-те ви отъ маі 22+2+5 Иун(и) писамца, на кое-то седержаніето имъ добре проумѣхъ. За потвержденето на мои-те писма немате отъ нигде да ви яви нѣкои точно, бждете сигорни що ви сжмъ явилъ е. е. е. треба дасте сигоръ.

За дохожданіе при вази ще сж трудиж да ви извадя отъ Т. и Я. 20 н.[1]) кои-то ви длжжа, че ако ги зема ще дода || а очаквамъ безъ друго известіе отъ Л. и ако сж забави отвареніе-то на панаиря ще дода, ако ли е на скоро, неще мога да дода, че излезе ново жито, ще ида пакъ по кжра. Изве-

---

[1]) наполеона.

не-те мѫ че неможахъ да ви отговоря на бѫрзо: едно че небехъ въ града, друго че отчаквамъ известіе отъ Л.

За купуваніе то имъ слѣдватъ много добре. Като отговори Л., чи на скоро може да ви и телиграфирамъ.

Моля ви явете ми нещо ново, щели мрѫдни ценѫ тѫ или не въ градѫ ви. Като ви целуна братски ожидавамъ сладкіиа ви отговоръ.

Приятеля ви Т. Ковачовъ.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9090.
Арх. т. I, № 18, стр. 333.

№ 386.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Следъ една седмица желае да види П. Хитовъ въ Бѣлградъ. Отъ Левски нѣма известие.

Поч. мои Господа П.

Желая ви благополучно въ здравіе-то, и добри успехи.

Не съмъ сигоренъ дали сте готови за панаиря, че слѣдъ една седмица да ви пратя малко пари. Янко го незная де е но отъ Сома ще ви извадя борджя и азъ колко-то сѫ улесня, дали щѫ ви получа слѣдъ една седмица въ градѫ ви понеже ош-те се сумняватъ твърде много за панаиръ... и сѫ умислени злѣ.

Нѣмамъ още никакво извѣстіе отъ Левскій.

Пріимне те Братското ми целованіе и искренно поздравлѣніе на което ожидавамъ сладкіи а ви отговоръ и на фторо писамце.[1])

Аазисъ достунузъ Ходжа ефенди.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9091.
Арх. т. I, № 19, стр. 334.

[1]) Писмото е безъ дата, отнася се към втората половина на месецъ юний 1869 г.

№ 387.

Ц. Т. комитетъ до Мацини.

Другарьтъ имъ Теофанъ Райновъ се завърналъ отъ посещението при външния либераленъ свѣтъ. Трогнати сѫ отъ добрия приемъ, който Мацини му оказалъ въ Лондонъ и отъ добритѣ съвети, които чрезъ него изпраща на Комитета. Тѣзи съвети ще се осѫществятъ на дѣло. Готови сѫ сега да прекрачатъ тѣснитѣ граници на Мемоара отъ 1867 г. и да пропагандиратъ републиканизма. Но програмата на Мемоара ще запазятъ все пакъ за вѫтрешнитѣ дейци. Тѣ не могатъ да работятъ освенъ подъ негово прикритие. Подробности върху многостранния духовенъ, литературенъ и политическо-материалния подемъ на страната.

Bucarest, 16/28 Juillet, 1869.

Monsieur G. Mazzini!

Notre camarade Raïnoff est de retour de son excursion qu'il a faite dans le monde libéral; il nous a surpris très agréablement par le récit de la réception que vous lui avez faite et par les bons conseils que vous lui avez donné dans notre cause. Nous avons toujours très comptés sur votre concours moral et notre espérance a été justifiée. Nous vous sommes par conséquance très redevables et soyez assuré que nous ne manquerons jamais à prêter la plus grande attention à vos bons conseils, que nous tâcherons à exécuter tant qu'il nous sera possible Nous nous avons mis, des aprésent à franchir les limites ètroites du mémoire de 1867[1]) et à propager le republicanisme, tandis que nous laisserons à nos frères transdaunaviens à agir pour ce mémoare, puisqu'il faut savoir qu'ils ne peuvent autrement agir là que sous ce prétexte. Nous sommes convaincus qu'il faut beaucoup demander pour obtenir quelque chose, et à cela surtous nous servira le radicalisme que nous embrasserons ici dans la libre Roumanie. Ne doutez point dans le démocratisme des Bulgares; il n'ya rien à douter, puisque si les Turcs ne nous ons pas rendu d'autres services, ils nous ons rendu tous égaux et cela nous facilitera beaucoup l'oeuvre.

---

[1]) Мемоарътъ до султана отъ 1867 г. — най-първата характерна стѫпка отъ дейностьта на Бълг. Централенъ Таенъ комитетъ — плёдираше, както е известно, за дуализмъ между България и Турция, като султана се короняса въ старата столица Търново за Български царь.

Il n'y a chez nous ni aristocratie, ni domination de la prêtraille, exepté les prêtres grecs avec leur patriarche de Constantinople, à qui nous avons declaré la guerre depuis une quinzaine d' annés, et que nous avons été heureux à rendre la plus populaire pour notre nation, qui a obtenu des succès satisfaisants sur toute la ligne. Et cette question combien n'a-t-elle reveillée les esprits, que des services, n'a-t-elle rendu à notre question politique, en lui préparant le terrain!

Nos seuls ennemis à l'intéricur, il est triste à le dire, [sont ceux d'entre les Bulgares de Bucarest, qui se nomment eux-mêmes notables, puisque c'est ainsi que leur a dicté le baron d'Offenberg, poursuivent encore leur chemin erroné, mais ils ne pourront rien faire, car la propagande, l'influence morale, l'intelligence se trouvent dans nos main.

Quant aux faits, il y a partout en Bulgarie des petites bandes nationales, qui tiennent les Turcs dans une émotion continue. Nous avons formé une société littéraire, à laquelle, nous attachons des grandes espérances, puisque l'appel a trouvé un grand retentissement dans les coeurs des Bulgares. Cette société aura le but, de procurer des moyens d'existence aux littérates bulgares, qui de leur part seront obligés à travailler sans cesse pour l'enrichissement de notre litterature sous tous les points de vue. Cette société possède deja un capital de 300,000 fr. Un de nos camarades Stoianoff, est. surtout qui poursuit cette noble mission; il a concu cette idée à Prague, il y a deux années, et de ce temps jusque présents il a agi avec la plus grande assiduité pour la réalisation de cette idée. Odessa, Bolgrad, Kichenev, Bucarest, Giurgevo, Braïla, Galatz etc. se trouvent participées dans la somme que nous vous avons indique plus haut. Ce sont toujours les notables, incités par la Russie, qui s'opposent à cette société, mais ils ne pourront rien faire, car ils ne peuvent pas s'opposer directement, risquants d'être tués à coups de pierres par la masse indignée.

En fin nous vous signalons une activité croissante dans tous les cercles bulgares; chacun travaille, S'att..., chacun sacrific, et beaucoup sont prèts à mourir.

An avant!

Nous nous recomandons à votre bienveillance paternelle.

La société

„Amour Fraternelle"

P. S. Vous vous servirez toujours de l'adresse que vous a donnée M. Raïnoff.

Изъ неиздадения арх. на Тайния Ц. комитетъ.

№ 388.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Фантастично съобщение, че Левски ходилъ съ 30 души по политѣ на Троянския и Врачански балкани.

Магуреле 1869 Августъ 24.

Любезніи мои приятелю.

Отъ като сѫ намирамъ безъ ваше честно, ида да ви получа въ драгоценно-то ви здравіе, на което моля Божіе-то око да Ви го уварди.

За менъ сѫ не сумнявайте. Въ извествіе ви че Кѫршовскій сѫ вѫрна отъ бани-те. Жално бѣше че не сте могли да сѫ видите 1. че не сте му отговорили на телеграфа, 2 че не е ималъ растояніе да сѫ бави що-то училище-то наближава да сѫ отвори; какъ и да е ви поздравлява. Вчера беше Пантилей Вълнювъ замина за Букурещъ за да проводи совати-те си; печелѫтъ 800 наполеона. Т. Пантилеевъ и той беше тука, паздравляватъ ви.

Ново. Василъ ходи съ 30 души въ поли-те на Троенскіиа и Врачанскіи балканъ. Единъ Врачалия съ 20 души удариха и оловиха Агите, моля ви за песните които писаха, ако ги сѫ Превадили на ноти, пратете ми. Поздравете моля ви приятели-те които питатъ за нази.

Като ви целуна братски и поздравѭ сердечно, ожидавамъ сладкіиа ви отговоръ.

Приятеля ви Т. Ковачовъ.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9093.
Арх. т. I, № 21, стр. 335.

№ 389.

Ив. Кършовски до П. Хитовъ.

На Филипъ Тотя Руското правителство опредѣлило 50 рубли на месецъ. Левски билъ около Сливенъ. За картинитѣ: заклеване на х. Димитра и Ст. Караджа и убийството на Войводовъ и Цвѣтко. За сѫдбата на политически осѫденитѣ българи въ Влашко.

Гюргево 1869 г. Августъ 31.

Господ. П. Хитовъ![1])

Бѣлградъ.

Пратено-то ваше писмо до Г-нъ Балкански испратихъ. Сѫще и момчето Станчо Јоцовъ вчера испратихме за Болградъ, като му събрахъ отъ тука 4 наполеона за пѫтны разноскы.

Настоящето писамце мы ся испрати отъ Букурещъ да вы го пратя, кое-то вы и приключямь. Друго по-ново отъ къмъ насъ нѣма; Научявамъ ся само, че Тотю былъ въ Одессѫ (человѣкъ, кой-то прѣди 15 дни говорилъ съ него бѣше тука и обади) и му давали на издьржаніе 50 рублы. — Василъ около Сливянъ.

Поздравете всичкы пріятели, и нарочно Г-нъ Коста Лазарова, Г. Анастаса Ст. фотографа.

Казвахте мы за цѣна-та на кадры-тѣ, съзаклятіе-то е по 1 бѣло мѣджедіе, а пакъ Войводовъ и Цвѣтко по $2^1/_2$ цванца нѣмскы.

Като нѣмамъ що друго да вы пишѭ. — Сутра ще ся свърши сѫдбѫтѫ на Н. Бакалова и другы-тѣ съ него. Князъ Карло като трьгна отъ тука за Европѫ. опрости всичкы политическы прѣстѫпници, мыслѭ че и Българскы-тѣ, като ся свьрши сѫдбѫ-тѫ щѫ вы пишѭ. Оставамъ да очяквамъ отговора ви.

Вашъ всеглашенъ И. Кѫршовскы.

Н. Б. П. А. п. 67, № 8952.
Арх. т. I, № 3. стр. 466.

---

[1]) Адресъ на писмото: Monsieur Costa Lazarovitz дуванжіја (тютюнопродавецъ б.р.) на теразіама спрема чесми за Господ. П. Хитова. Belgrad

№ 390.

Т. Ковачовъ до Панайотъ Хитовъ.

Левски миналъ презъ Т.-Магурели преди седмица. Фантастични сведения: заминалъ на конь за Александрия. Д. Общи улесненъ съ пари по заповѣдь на П. Хитовъ и изпратенъ за Браила.

Т(урно) Магорели, 2 Септември 1869 г.

Любезніи мои П.

Честно-то ви отъ 22 текущагэ съ радость отъ принося-ща го приехъ, содержаніе-то му добре проумѣхъ.

Не малко сѫ зарадвахъ, като сѫ лично видяхъ и разговорихъ съ Д.

За В. Левскій ви явихъ преди една седмица че замина за Александрія, атлия, тѫй е миналъ отъ Т. но кадя отива, кога ще сѫ вѫрни, неми яви що-то немахъ време да разговаря подробно, каза че ще ми пиши. Василя плесналія го ванаха на врачанскій монастиръ. Т. Ф[1]). съ Василя[2]) Карловица сѫ въ Одесса.

Споредъ заповедь-тѫ Ви улесних Д. и го испратихъ за бра[3]) съ рекомандація.

Благополучно пристигна, и замина. За револверъ забравихте. Моля ви поздравете приятели те, а вази като ви целуна братски и поздравѭ сердечно, ожидавамъ сладкіиа ви отговоръ.

Вашъ братъ Т. Ковачовъ[4]).

Н. Б. II. А. п. 67, № 9095.
Арх. т. I, № 23, стр. 336.

---

[1]) Ф. Тотю.

[2]) Василъ Платнаровъ.

[3]) Браила.

[4]) Адресъ на писмото: Domnului Kosta Ladarovici tutungie la Teradija Belgrad, Serbie.

№ 391.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Левски миналъ презъ Букурещъ. Превратни сведения дадени му отъ Левски за състоянието на духовете въ България, съ цель да не му довѣри истината.

Магуреле 1869 Септември 5.

Любезніи мои П.

Отъ като сѫмъ лишенъ безъ ваше честно моля ви причина тѫ коя е.

Желая ви благополучно. За менъ са не сумнявай.

Въ известіе ви че Васил Плевненица го фанаха и обраха на врачанскіиа монастирь.

Левскій дойде отъ панаиря. Питахъ го за добитакѫ, твжрде е слабъ, нема ценѫ и ще го презимува за напролеть да го харчи, според мнение-то негово. Пространно неможах да сѫ разговоря. Идеше отъ големо-то село, отиде презъ Александрія за големото село. За вращаніето му не зная кога и отъ де ще сѫ вжрне.

Тотю е съ Василя въ Одеса, Тома, Петр и Мешайковъ ви поздравлява.

Като ви целуна братски и поздравѭ сердечно, ожидавамъ сладкійа ви отговоръ.

Пр. и братви Т. К. Ходжа.

Н. Б. П. А. п. 67, № 9094.
Арх. т. I, № 22, стр. 335.

№ 392.

Т. Ковачовъ до Панайотъ Хитовъ.

Пакъ за пристигането на Д. Общи, изпратенъ за Браила. Предположение че Диарбекирскитѣ заточеници българи ще ги пустнатъ. Повторение на сведенията за Левски, Ф. Тотю и Д. Общи. Приписка отъ Тома Пантелеевъ. Подкрепили препорѫчани отъ Панайота младежи. Неблагоприятни слухове пръскани за Панайота. Да не ги слуша.

Т. Магуреле, 1869 септември 16.

Любезніи мои бр. П. Х.

Послѣдне-то ви отъ 10 того месица радостно приехъ и сѫдержаніе то му добрѣ проумѣхъ. За чудо ми е две мои

писма какъ да не сте приели, едно чрезъ поща та, а друго чрезъ Јоца Стаменковичъ, кой-то трѫгна за въ градѫ ви. Въ извествіе ви че Д. Косовецъ престигна и го испратихъ благополучно за въ... Сѫщо ще сѫ старая и за П. споредъ заповедь-тѫ ви; моля ви кои віе писал отъ градѫ ни споредъ как то яви те. Бележе те ни го, да му сѫ отговоря отъ странѫтѫ ви.

Въ извествие ви че Васил(ъ) Плевненеца го фанаха и обраха на врачанскіиа манастир, В. Левскіи премина коненикъ и замина за големо-то село, като сѫ вѫрне ще сѫ разговоремъ подробно... Ф. Т. съ Василя Карловица сѫ вѫрнаха презъ Ц. градъ (Цариградъ) въ Одесса.

Запрени те въ Деярибекиръ ще ги пущатъ. Съ Янка не сѫмъ сѫ виждал с време.

Пантилеи дохожда тук и отиде за Бикетъ.

Д. Косовица като престигне до Г-да Николаке[1]) ще ви яви.

Като ви поздравѭ сердечно и целуна братски, ожидавамъ сладкіи а ви отговор. Поздравете моля ви приятелите отъ страната ни.

Брат ви Т. Ковачовъ.

(Приписка).

Бачо Панаіоте!

Поздравленія-та ви чрезъ Г-на Т. Ковачовъ съ радость пріемамъ || препорученитe Ви младежи Споредъ силата си помогнахме. Г-нъ Ванковъ е далекъ отъ насъ, близо една година не сѫмъ го виделъ. Радувамъ сѫ на вашето постоянство и ви моля да бѫдите хладнокрѫвни и да не слушате хорските празни хорати, но като доди времето тогава то ще покаже кой е веренъ на Отечеството и кой е предатель. Самото Светописаніе казва, конецъ дѣло окрашаетъ.

Поздравете моля Г-на Коста Лазаровъ и Г-на Анастаса Јорганджіятѫ и сички пріятели. Поздравете още Г-на Илича нашія благодѣтель.

---

[1]) Балкански.

Поздравленiя имате отъ Г-на Мишайкова, той е юнакъ.
Сладко ви поздравлявамъ и сжмъ

Вашъ за секога Тома Пантелеевъ.

Поздравлява ви и Даскала Троеница.[1])

Н. Б, II. А. п. 67, № 9096
Арх. т. I, № 24, стр. 337.

№ 393.

Пратеникъ на Ц. Т. комитетъ до своята централа въ Букурещъ.

Причини за арестуването на Кършовски. Телеграфическо донесение на руския представитель въ Букурещъ до графъ Игнатиевъ да арестуватъ и него (пратеника на Ц. Т. к.). Застжпване на цариградскитѣ българи. Сближение съ руското посолство въ Цариградъ. Положението на пратеника заздравено. Кършовски ще бжде освободенъ. Дякона (Левски) ако е още въ Влашко, да не тръгва за въ Турция, преди той (пратеникътъ на Ц. Т. к.) да се завърне въ Букурещъ. Интригитѣ на Христо Георгиевъ и Офенбергъ разбити.

№ 2124[2] Цариград 23 8/бріа 869.[2])

Незнам дали приехте две мои писма през србското консолато. || отговор не приех. || за кршовски са научих че запрен по причина Богданович || тука тилеграфиралъ Офенберг и за мене че сам учiастник та Игнатиеф малко остана да даде нота на ми(ни)стерството || но работата ся обрна в полза. || тука гарантираха за мене и това стана причина да са сближа до посолството и да расправа за сичко || щото ми зарачаха да хода на често та ужъ да додим в споразумление. || аз сам оздравен в сяко отношение. || Обещаха ми са че много скоро ще пуснат кршовски. || кога дода много ще приказваме. || от грцка страна са научихме че станало союз между влашко србиа и грцко заедно с египет || и блгарити изключени. || Истина ли е || дiаконат ако е още в влашко да ни дохожда в турско да чака догде дода.

---

[1]) Д. Икономовъ, авторъ на плана за обсебване парахода „Радецки" отъ Хр. Ботевъ въ 1876 г.

[2]) Шифъръ на Тайния Ц. комитетъ.

Запознах са с некой си . . . . дошол от тука || изпитайте за него и ако ви пише отговорете му.

Уловиха тука некой си христа калофериц матрозин в французскити вапори наскоро допадналъ отъ Браила.

Жулвекурт.[1])

За всичко да са малчи догде дода.

П. П.

С интригити против нотабилити сполучих. || игнатиеф иска да му са даде изложение за сичкити злоупотрѣбления христови и офенбергови без отговорност. || за това скоро да са направи рапорт без подпис, да са изложе колкото може за да се ползуваме отъ обстоiателствата. || това е нужно. || кршовски решително ще са пустне. || за всичко крайна тайност.[2])

Изъ неиздадения архивъ на Ц. Т. комитетъ.

№ 394.

Ив. Кършовски до П. Хитовъ.

Д. Общи въ Букурещъ. Липса на възможность да му помогне. Препоръчително писмо до Т.-Магурели. Планъ да премине въ България и да се срещне съ Левски. За черногореца Зега Стефановичъ, желающъ да участвува въ бълг. дѣло. За преминаването на Ив. Цанковъ и Бойко Нешовъ отъ Одеса въ Цариградъ и пр. Теофанъ Райновъ дошълъ въ Букурещъ и сега е въ Гюргево. Новини за моавинитѣ и българскитѣ чиновници отъ Турско. За каймакамина отъ Ада-Кале.

Букурещъ 1870 марта 25 Св. Благовѣщенiе

Господине Панаiоте!

Почтенното ви писамце отъ 14 тоя мѣсяцъ получихъ снощи отъ Г. Димитра Косовскы (Общiй). Той ми казва, че вие сте му казали: да ся потрудѭ, да го спомогна; но въ писмото ви такова нѣщо не ми бѣлѣжите! Слѣдователно, азъ ако и да го познавамъ[3]), нъ безъ да имамъ отъ васъ

[1]) Условенъ подписъ на Т. Ц. комитетъ въ кореспонденцията му съ интернационала на Бакуниститѣ.

[2]) Писмото е дешифрирано отъ г. Любенъ Петровъ, пазитель въ Архивния отдѣлъ при Народната библиотека въ София.

[3]) Отъ легията въ Бѣлградъ.

нѣщо да ми бѣлѣжите, никога нищо не щѫ да направя. А спорѣдъ днѣшно то ми положеніе и да искахъ да направя нѣщо не можяхъ; защото, (ви може да не знаете) стары тѣ Букурещки магарета успѣхѫ да направятъ интригы и въ Гюргево, което азъ като видѣхъ, потрудихся нѣкакъ да но се унищожѭтъ (интригитѣ); нъ, за общѫ нашѭ жалость неможихъ. Въ слѣдствіе на това, като видѣхъ че интригы тѣ хванаха да сѫ умножяватъ, и че щѫтъ ся разваљѭтъ: както община та, тѫй и училището а и читалището, прѣдпочетохъ да бѫдѫ гладенъ отъ колкото задоволенъ и си дадохъ оставката отъ учителствованіе-то още на февруарій 7. И тѫй днѣсъ за днѣсъ съмь безъ никакво заниманіе. — Спорѣдъ болесть та (ревматизмъ), коѭто имамъ едно, и друго да ся по-отмахна за врѣме отъ Гюргево додохъ тукъ и влѣзъхъ въ болницѫтѫ Колантина на 27 февр. до вчера, и вчера излѣзохъ часъ-тъ по $10^1/_2$, и на кавенето ся срѣщнахъ съ Г. Д. Косовски, случайно. Слѣдъ два дни той ще трьгне отъ тука за Гюргево, а отъ тамъ за Турну Магурели. Азъ му направихъ писма за тамъ за Ковачева и Даніила, за да му спомогнѫтъ нѣщо и да го составятъ съ Дякона. Той е испроводилъ дестина души за панаиря, че и той[1]) имаше намѣреніе да пѫтува; нъ незнаѭ ако е заминалъ или нѣ? — Тука е дошьлъ Г-нъ Зечо Стефановичь, черногорецъ; той е, що е былъ съ Лука Вукаловичь, и що бѣше въ Цариградъ, и за когото ся говореше че ся е потурчилъ. Негова милость е дошелъ да пита: има ли нѣщо да ся работи? и ако има — то той е готовъ да влѣзе въ нашы-тѣ народны прѣдпріятія — да воюва. Ни[2]) ся държиме къмъ него съвсѣмъ хладнокрьвно, и не му даваме да узнае сѫщность-та на работы-тѣ ны. Той казва че познава твърдѣ добрѣ нашія народъ и много го похвалява; но кой знае, може бы да има нѣкои свои предначертанія. Но отъ друга страна пакъ азъ бихъ казалъ, че той нѣма нѣщо, което да ни доведе въ съмнѣніе. Той е взѣлъ отъ Одесса Ивана Цанкова телеграфчийчето (Тулченчето) и Бойка Нешова и ги завелъ въ Цариградъ. На Бойка далъ пары и го проводилъ да отиде въ Българія къмъ Сливенъ и по други мѣста, но той вмѣсто да отиде за опрѣдѣленитѣ мѣста, дошьлъ си въ

---

[1]) Д. Общи.

[2]) ние.

Браила отъ Цариградъ. До колко е това истина ви по-добрѣ може да знаете отъ мене. Иванъ Цанковъ пакъ спорѣдъ страшливость-та си, която той има, былъ е непотрѣбенъ за прѣдпріятія-та на Г. Зега, за това той го е прѣпорѫчилъ пакъ въ Цариградъ и Иванъ Цанковъ е получилъ пакъ служба въ телеграва въ Авлона, и тамо работи сега. По врѣмя може да мине и по въ вѫтрѣшни-тѣ мѣста на отечество-то ни. Не бы было злѣ, мислѭ азъ, ако ви имахте улесненіе и время да додите тука и ся срѣщнете съ Г. Зеча, кого-то вие ще можете най-добрѣ да оцѣните по негови-тѣ разговоры. Той ще постои тука нѣколко дни 10—12. Вижте както намѣрите за добрѣ, тъй направете. Азъ быхъ желалъ що-то вы да додите и като додите да ми явите да дода и азъ да си поговориме; а това е твърдѣ отъ голѣма важность за нашы-тѣ прѣдпріятія; азъ баремъ тъй мыслѭ.

Азъ щѫ си отида утрѣ или въ петакъ за Гюргево. Тамъ щѫ си отворѭ или една крьчма или едно кавене и щѫ продавамъ вино и кахве, само и само да бѫда независимъ. Това щѫ направѭ, съ Божіѭ волѭ, азъ за напрѣдъ. Доста сьмь билъ зависимь. — Райновъ е дошьлъ тука прѣди 1 мѣсяцъ и сега е въ Гюргево.

Новины. Моавины-тѣ паднаха въ Турско; правителство-то турско уничтожи Българскы-тѣ чиновници прѣди нѣколко дни. Каймакаминъ-тъ на Ада-кале дошелъ въ Видинъ и едни отъ Българи-тѣ го отровили; тъй ся говори.

Поздравленіе отъ Г. Юрданова до васъ и до Г. Балканскы. Сѫщо и отъ мене. Очѣквамъ отговоръ. — И Росети ви поздравлява.[1])

Вашъ единомысленныкъ И. Кѫршовскы.[2])

Н. Б. II. А. п. 67, №. 8954.
Арх. т. I. № 5. стр. 467.

№ 395.

Данаилъ Хр. Поповъ до Панайотъ Хитовъ.

Д. Общи пристигналъ въ Т.-Магурели (отъ Букурещъ—Олтеница) вчерашния день. П. Х. заминалъ за Бѣлградъ да види, разположено ли

---

[1]) Отъ страни на писмото е забелязано: Приключено-то (навѣрно — писмо, б. р.) е отъ Г. Цека. Сѫщій

[2]) Адресъ на писмото: Monsieur Nicola Balcansci — за господина Панайота Хытова: La satulu Suditi.

е Сръбското правителство да улесни пжтя презъ своята държава за българското дѣло. Отъ страна на „общитѣ дейци“ въ вжтрешностьта на България му се отговаря за това негово начинание. Въ България работата е започната сериозно и коренно. Въ Влашко само Д. Хр. Поповъ, и никой другъ не знае какво се върши тамъ. Сжщо отсреща никой не познава де е центъра на работата. Но тѣ, дейцитѣ въ Влашко, преди решението на Панайота, били решили да изпратятъ двама-трима души до Сръбското правителство за споразумение и ако не успѣели, щѣли независимо да продължатъ пакъ и ще почнатъ вълнения, когато сж видятъ готови. Но отвжтре отложили този планъ. Тамъ поставятъ на преденъ планъ организуването на народа, че тогава да водятъ преговори съ Сърбия, която ако откаже, тѣ ще си почнатъ работата сами, като сж увѣрени, че отъ сръбска страна тогава и тъй ще се присъединятъ, за да използуватъ случая. Знаяло се, че сърбитѣ не сж искрени. За идния септемврий вжтре очаквали да се сдобиятъ съ пари и оржжие безъ ничия помощь (тайно). Филипъ Тотю готовъ за помощь. Тошковъ ще представи българскитѣ делегати на самия руски императоръ и ще издействуватъ улеснения. Но отсреща пакъ не сж съгласни да молятъ ничие правителство, преди сами да сж съвсемъ готови. Па и тогава може да се обърнатъ къмъ нѣкое правителство, но пакъ само следъ едно решение на Привременното правителство вжтре въ България и не по решение на Панайотъ Хитовъ, или на кое и да било друго частно лице. Д. Ценовъ не ще да го е освѣтлилъ по това. Той не знае. Кани П. Хитовъ да се съобрази съ приетия редъ и да не се отдаде на пристрастие за първенство. Този редъ е не само за него, но за всички. По-после народътъ и историята ще приценатъ заслугитѣ всѣкиму. Изпраща му отговора на Левски на негово писмо. Д. Хр. П. уговорилъ и се съгласили съ Д. Общи, последния да мине отсреща, но пакъ ще чака за съгласие отъ тамъ. Съобщава му за заминаванието на неговитѣ момци: Стоянъ, Георги, Хаджията и Стефанъ, оставени въ мушията на Балкански. Стоянъ се захваналъ за търговия.

Г-нъ П. Хитовъі

Въ Бѣлградъ.[1])

Вчера тука пристигна Г-нъ Димитръ Общій, отъ Олтеница, подиръ разны те ны разговори, доказа ми чи Выи сте въ Бѣлградъ отишле съ цѣль, за да видите каква политика държи Сърбското Правителство срѣщу Насъ, и да ли ще иска ны направи улѣсненія за пренасяніе и Преминуваніе прѣзъ държавжтж му безъ да ны правы припятствыя. — Вжрху всичкыте тыя ето какво ще Вы докажеме пакъ Ный отъ тукъ, и то не отъ нашж Странж, но отъ странжтж на отсрѣщныте ны общы дѣйцы; знайте чи Нашенцыте Отсрѣща сж захванале

1) Безъ дата, която трѣбва да поставимъ нѣколко дни следъ 25 мартъ 1870 г.

работа та да я вършатъ серіозно, коренно, т. е. започнале сѫ да организуватъ и да склучаватъ народа върху общата ны работа, работа та до колкото познавамъ защо то тука въ Влашко никой други не я познава, освенъ азъ, защо то никому вече не открыватъ нищо какво то тамо работатъ, освѣнъ тука въ Турно мене, всичкы писма сѫ провождатъ до мене чи отсрѣща никой незнае гдѣ и на кое мѣсто сѫ намира Центра на работа та, освѣнъ азъ — въ прочемъ ный тука по прѣди бѣхме сѫ разговориле по между си за да проводиме 2 — 3 души хора добры, съ пълны упълномощія от Странѫ на централный отсрѣшенъ комитетъ, и да ги проводиме въ Сърбія на право до Правителство-то зада изыскатъ ако може да имаме формално Споразумѣніе, съ него върху всичкы те ны потрѣбности който бы имале, като докажѫтъ на правит. — Чи то ако бы да неще да вземе участіе въ Наше-то Искание — което е й тѣхнъ Интересъ, то ный пакъ и безъ тѣхъ ще си слѣдваме работа та, и ще Почнеме вълненіе то като сѫ видиме Приготвены — Но тѣ отъ отсрѣща ето какво ны отговарятъ — Ный удобряваме вашето това Мнѣніе, но въ дѣйствіе неискаме за сега да го полагаме, съ Никакъвъ Начинъ, защо то ный по първо трѣбва вътрешно да сѫ Организуваме добре, Споредъ какъ то сме започнале, и Споредъ какъ то ны отива и работа та добре, и отъ какъ то сѫ видиме Приготвены тогава може да проводиме прѣдставители защо то тогава ще можеме да докажеме на Правит-Сърбско чи всичко имаме готово, и то ако бы да сѫ откаже да не вземе участіе, ный ще си почнеме работата, и ще ги оставиме тѣхъ Настранѫ —, а тѣ когато видѫтъ чи работа та е узрѣла и е Серіозна, вѣрваме чи тогава само ще дадѫтъ съчувствіе, иначе знаете кой сѫ Сърбски те владѣтели, и колко пѫти ны сѫ подлагале Динена корѫ и сме останале до сега тѫй както видите. Тѣ ны казватъ отсрѣща, чи сеги за мѣсець 7/врія, като сѫ Само добіятъ съ пары, ще могѫтъ да си добіятъ доволно орѫжіе, безъ да ги узнава никой, Това е твърде добро, защо то отъ тука неможе да сѫ внасѫ отсрѣща орѫжіе — Освѣнъ това, отъ Одесса ны писа Тотіо чи той е готовъ на всякое повыкваніе. Писа ны още чи тамо Г-нъ Тошковъ и другите казали щото да сѫ съберать отъ 4-ти страны на Българія подписи, да сѫ проводатъ и 3 души съ упълномощны писма, които да отидатъ въ Одеса до тѣхъ

и той Г-нъ Тошковъ сѫ задължава да отиде съ тѣхъ и да ги Прѣдстави на сѫщія Императоръ, и казватъ чи знаятъ вѣрно чи Императора ще съчувствува на това, и трѣба да ны направи улесненія, но и натова отгорѣ нашите отсрѣщны все първія отговоръ дадоха, и никакъ не искатъ за сега до гдѣто не сѫ добре организуватъ, до ходатъ при едно или друго правителство, а като сѫ нарѣдатъ добре, тогава само може да направатъ такова нѣщо, и то ако го удобри тогава привремѣнното имъ правителство. За това всичко азъ зная чи Г-нъ Д. Ценовъ не е Вы доказвалъ нищо, защото и Незнае, а азъ Вы казвамъ, чи каквото и да работите Вія Самъ-си нѣще бѫде пріето отъ тѣхъ, ако не бѫдете въ споразумѣніе съ тѣхъ и да вѫрвите какъ то тѣ оттамо виждатъ чи е нуждно да сѫ вѫрви, а пакъ Вый ако сте съ Чисто народно чувство, и не сте Человѣкъ съ пристрастіе трѣбва за общото добро да сѫ съобразите съ тѣхните нарѣдбы, наработы те, а иначе ако напримѣръ азъ искамъ да сѫ веде работата по мое мненііе, и то може за Первенство, тѫй сѫщо или пакъ ваша милость и други поискатъ да сѫ веде работа та обща по тѣхно Мненіе, тогава брате нищо нищо нищо, нѣма да направиме, Ный за сега искаме да работиме съгласно братски за Общо то ны добро, а не да глѣдаме, за Первенства, това не мислете чи го казвамъ Вамъ, но за всякого Едного Българина, чи после Народътъ и Исторіята ны, ще отдадетъ всякому онова по достойнство то му — Ако слѣдваме да вѫрвиме тѫй, ще напрѣднеме, а ако ли почнеме да тѫрсиме Первенства, нищо нема да направиме, и ще бѫдеме отговорни и предъ Бога и предъ народътъ — Ето брате чи Ви доказахъ доволно пространно работата какъ е почната, и знай чи добре отива, но Само по тоя начинъ — Сега остава да сѫ мыслите и да вѫршите работите си, Но имайте прѣдъ видътъ си горныте ми казани отъ странѫ не моя, но от странѫ На Общій тъ Ны Съборъ отсрѣщенъ. Като сѫ върнешъ надолу, отбій сѫ до тука — безъ друго, Азъ вчера писахъ В. Львскому и Дружія, чи сѫмь вы писалъ, и каквото ми отговорите, ще имъ го съобщѫ — Ето тука Ви проваждамъ и писмо отъ В. Л. което е отговоръ на Вашето, което му бѣхте проводиле, Азъ незнаяхъ навѣрно гдѣ сѫ намирате, чи да Вы го проводѫ, но вчера като дойде тука Г-нъ Димитръ Общій, отъ Олтеница, той ми каза чи сте въ Белградъ

още, зато ето Вы го провождамъ Той ще Вы очаква Тука до гдѣто сѫ завърнете, но ако ще сѫ бавите, Отговорете по скоро.

Ный тука сѫ разговорихме съ Г-нъ Димитра и удобрихме щото той да не стои Тадѣва да сѫ измайва напраздно, но по добре е да мине отсрѣща, и да сѫ събере съ тѣхъ чи все ще бѫде за полза, но това нема да стане догдѣто неприемиме отъ Срѣща Отговоръ, ако удобряватъ за сега да мине или незнаете чи негова милость не е познатъ въ Отсрѣщните страни,[1]) и може Свободно да мине, на това отгоре отговорете и Вія поскоро.

Г-нъ Димитръ казва чи Момчета ти, Стоянъ, Георги и Хаджията, и Стефанъ Намиратъ сѫ въ сѫщото мѣсто гдѣто Сте ги оставиле, Стоянъ сѫ е уловилъ съ Търговія, Направилъ с контрактъ съ единъ Българинъ отсрѣща. Но все тамо ще сѫ Намира. Казва да Вы пишѫ чи за оная търговія неможе да стане Нищо и Той за това дошелъ тука, Отговорете безъ друго.

Н. Б. II. А п. 63, № 8619.
Арх. т. I, № 2, стр. 151.

---

[1]) Панайотъ Хитовъ ни е завещалъ следната биографическа бележка по този въпросъ: Димитар косовиц родом из пек (Ипекъ б. р) 1869 гдина дрогаремо христьо касап велоувъ родом от пажар зик филибе пажарзик (Т.-Пазарджикъ до Пловдивъ б. р.) и михаил самоковлия гес трима дрогаре на 1869 година излезоха из сарбия по стара планина. — Н. Б. II. А. п. 61, № 8387. Освенъ това, ний притежаваме още следнитѣ документи, които установяватъ личностьта на Д. Общи:

1) Кралство Италия[1])
Служебно извлечение

Министерство на войната

От наборнитѣ списъци и отъ документитѣ, които се намиратъ въ Министерството на войната, удостовѣрява се следното

Име, презиме, мѣсторождение, белези		Редъ на службитѣ.
Наборно отдѣление	Димитъръ Николовъ синъ на и на	Отпуснатъ като доброволецъ на военна служба за една година вследствие на кралска заповѣдь отъ 6. май 1866 г. . . . . на 24 май 1866 г.

---

[1]) Преводътъ е направенъ отъ г. К. Мутафовъ.

№ въ регистра 4772

жители на
околия
роденъ на
въ
община
околия
ръсть
коса
вежди
очи
чело
уста
челюсть
лице
цвѣтъ
(не се чете)
занятие и
поминакъ
жененъ за

Освободенъ окончателно вследствие разтуряне корпуса . . . 20 септемврий 1866 г.

Участвувалъ въ военния походъ презъ 1866 год.

Дава му се право да носи Възпоменателния Италиянски орденъ отъ 1866 г.

Издаденъ по искане

(не се чете)

Въ увѣрение на което издава се това свидетелство, за да послужи, когато бжде потрѣбно.

Флоренция 19 ноември 1869 год.

Началникъ канцеларията на наборнитѣ списъци:

Маринни

(печатъ)

Н. Б. II. А. п. 62. № 9426.

2) Комендансгво на Ретимниски участъкъ

удостовѣрява, че

Димитръ Николовъ отъ Бѣлиградъ Сръбский като дошелъ въ Критъ около средината на ноемврий 1866 год. се записа въ четата на доброволцитѣ, която бѣше подъ мойта команда, и служилъ съ усърдие и саможертвание на святата борба за освобождението на Кирицитѣ. Той присжствувалъ и сж е борилъ юнашки на следующитѣ битки:

1) на битката на Кисамски касители
2) на „ на Кидонийскитѣ Лакади
3) на „ на Малев
4) на „ на Милопотамский Кандилаптъ
5) на „ Сорикийски каллиоплитъ
6) не се чете — скжсано
7) на Селиа } Св Василскийо
8) на Куми }
9) на Вотича Саракийски

Въ цѣлото време той показа добро поведение, за което му се дава настоящето свидетелство, за да му служи за доказателство на неговата служба.

Салта на 10 октомврии 1867

Началникъ М. Κορωνα...

№ 1602

Временното правителство на Крета

Провѣрено

Въ Куриа Апокоронскй

8 Ноемврий 1867 подъ заповѣдьта

Секретарь

Леонидасъ П. Логиосъ

Н. Б. II. В. п. 4, № 489.

3) Началството на Светивасилевскатата Околия удостовѣрява че,

Димитриосъ Николау отъ Бѣлградъ, Сърбия, дошълъ като доброволецъ въ Критъ на 14 ноемврий 1866 год., за да участвува въ свещената борба за независимостьта на нашето отечество, и причисленъ въ началото къмъ корпуса на Общия началникъ Г-нъ П. Коронеу отъ когото е получилъ удостовѣрение при разнитѣ сражения въ които е присжствувалъ, което и ние признаваме и удостовѣряваме, че се е намиралъ винаги съ подведомственитѣ ми хора, следъ заминаването на Г-нъ П. Коронеу, дойде, причисли се къмъ нашитѣ войници и храбро се би въ следнитѣ сражения

1) Въ сражението въ Иеракари
2) Въ Амбелаки (Кетимно)
3) Въ Свети Иоанъ (Минопотамо)
4) Въ Финикия (Свети Василий)
5) „ Полиризо
6) „ Родакинонъ
7) „ Иеракири (Амориу)
8) „ Алинбалу Волака
9) „ Ануселяна (Свети Василий)
10) Въ Началото въ Арменусъ и Кастелонъ (Ретимно, гдето пленилъ и единъ турчинъ)

При пребиваванието си тукъ, както и при реченитѣ сражения, въ които се би съ храбрость и себеотрицание, показа поведение отлично, —

Дава му се проче настоящето, за да му послужи, когато стане нужда.

Селя (Свети Василий) 1868 октомврий 30 трйсети.

Общия Началникъ на Околията Свети Василий

Михаилъ Цударосъ

Началникъ на Западния секторъ и Свети Василий.

Георгиосъ Плеврисъ

Завѣри се и се подвърждава

Селя Свети Василий сѫщия день

Комисията на сектора Ретимно

Председатель: (не се чете)

(печатъ).

Н. Б. II. А. п. 69, № 9447.

№ 396.

Т. Ковачовъ до Панайотъ Хитовъ.

За пристиганего на Д. Общи въ Т.-Магурели. Срѣдствата, които събрали за него, за да мине въ България по рекомандация на Ив. Кършовски.

Т.-Магуреле, 1870 Априліе 1.

Почтенніи мои Господа П. Хитјовъ.

Честно-то ви предпорѫчано писамце отъ 14 текущаго, чрезъ приятеля Д.[1]) съ голяма радость приехъ, и содержаніе-то му добре проумѣхъ. Съ поредъ заповедь-тѫ ви сѫ потрудихъ, и го изпратихъ за панаиря, макаръ и да немахъ време съ ортаци-те за да сѫ улеснимъ, но пак трѫгва благополучно, и здраво радостно отъ странѫ-тѫ ми съ $2^1/_2$ Н. и единъ мои при. 94 гр., рекомандаціетѫ на Кѫршовъ || 85 гр. на Груе || Ще ви чака заповедьтѫ и писмо, || Или да пратете потребни.[2]) или скоро явере да си не отъ чаква, яверъ[3]) но да тѫрси селяметъ съ дружі[4]) Като ви сладко целуна и сердечно поздравѭ, ожидавамъ сладкійа ви отговоръ колкото Д. Общій толко и азъ.

Братъ ви Т. Ковачовъ.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9098.
Арх. т. I, № 26, стр. 339.

397.

Т. Ковачовъ до П. Хитовъ.

Д. Общи изпратилъ въ България. Нѣма отговоръ за пристиганего му тамъ. Иска сведения отъ П. Хитовъ, ако Д. Общи бѫде му се обадилъ отъ тамъ.

---

[1]) Данаилъ Хр. Поповъ.

[2]) срѣдства.

[3]) известие: да не чака напраздно.

[4]) Селяметъ — спасение съ дружина (за да мине въ България). Панайотъ е изпратилъ Д. Общи въ Влашко, безъ да опредѣли бѫдащето му назначение.

Турн(о) Мугорели 1870 Априліе 9.

Почтенній мои Г-да П. Х.

Желая ви благополучно съ Царски-те праздницы. Преди една седмица ви бѣхъ писалъ чрезъ Кжршовскіи, за приемваніе-то на писмо-то не ми отговаря-те. Причината коя е.

Д. го испратихъ за панаиря, и колкото може да сж намери вжрхуми дадох(ъ) му. За престигваніе-то му още отговоръ не сжмъ приелъ. Вамъ ако е отговорилъ, явете ми, и за панаиря готвите ли сж . . . отговаряй-те ми. Поздраве-те Г-да Н. Б.[1]) а вази като ви братски целуна и сердечно поздрвяж.

Сжмъ едномислецъ Т. Ковачовъ.

Н. Б. II. А. п. 67, № 9099.
Арх. т. I, № 27, стр. 339.

№ 398.

Д. Ценовичъ до П. Хитовъ.

П. Хитовъ въ Каларашъ. Известява му се отъ Букурещъ, отговора на сръбския консулъ. Отъ Бѣлградъ се получило съгласие да иде тамъ, когато иска. Приписка отъ Левски до П. Хитовъ да не кореспондира съ Т. Ковачовъ.

Букурещ на 13 Маје 1870.

Господ. Панайотъ Хитовъ —

у Каларашъ.

Дохожда Господ. Цукичъ Сьрбскій консоль, и ми каза да ви пиша чи пріелъ отговорь отъ Белград за Вась, и казватъ, когато щете можете да отидите. за туй ви давамъ познанье Вы поздравлјвам

Вашь Пријтель,

Д. Цѣновичъ

[1]) Балкански.

Казалъ ви бѣхъ да ни писвате на Ковачева вѣче нищо, ето сега отъ десеть дена насамъ двапати ми пищѫтъ отъ Т. Магорели че белѣжятъ въ него съмненіе, като предатель което потвърдяватъ отъ Свищовъ двапати усно и писменно.

В. Лъв-скій.[1])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8538 а, б.

№ 399.

Ив. Кършовски до П. Хитовъ.

Живковъ ще се пресели въ Влашко. Левски заминалъ презъ Гюргево за България преди една седмица, но не му се обадилъ. Ив. Соколовъ и зеть му Василъ (на Ив. К.) арестувани въ Видинъ. Народни хора, изпратени отъ П. Хитовъ, минали въ България. Нѣмало отговоръ.

Гюргево 1870 Јуній 3.

Г. Панаиоте!

Поздравленіе отъ Г. Г. Живкова отъ Русси; той ще до 15 дни да доди съвсѣмъ тука. Діякона замина отъ тука днѣсь една недѣля[2]), но безъ да ми са обади — казаха ми пріятелитѣ, кои-то го видѣли въ парахода. Ив. Соколовъ и моя зетъ Василъ сѫ затворени повѣче отъ два месеци въ Видинъ, защо-то носили бради.

Приключеното писмо получихъ и ви го пращамъ. Отъ търговцитѣ що отидохѫ за панаиря никакъвъ отговоръ нѣма още. Незнаѭ що е това?

Вашъ И. Кѫршовскы.

Н. Б. II. А. п. 67, № 8955.
Арх. т. I, № 6, стр. 469.

---

[1]) Тази прибавка къмъ писмото на Ценовича дадохме въ отдѣла съ кореспонденцията на Левски (отд. I, № 6, стр. 13).
[2]) преди една недѣля отъ днесъ.

№ 400.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Тиховъ Обретеновъ.

Приелъ пратения вестникъ и го прочелъ. Иска постоянно да му се дават сведения по дѣлото. Презрение към „буболечкитѣ“. За нѣкои неудобрителни работи въ Русе.

Тихо! Наздар!

бѫдими здравъ башибозуче прiех „Зорницата“[1]) и онуй прочетох. пописвай ми сiакога за тiах нещта азъ шѫ правѭ потребното. Пикай са в бубулечките iурданови. Поздрави сичките башибозуци . . . (не се чете) Чолаки и сички почитини хора.

Чух че станали магарешки работи нiакакви си но гледай си работа и викай: време и моiе право туй та сѫветвам. Поздрави майка си от мене ий кажи да живей! и да влива катран в рогата на глупавити си комшийки.

Бѫди ми здрав и следвай захванатото си.

Твой

Кѫнчев[2])

Н. Б. II. В. п. I, № 8.
Арх. Обретеновъ.

№ 401.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ.

Края на първата учебна година въ Таборъ. Не може да си дойде за ваканцията въ Русе, пѫтуването скѫпо. За добрата училищна програма тамъ.

За кечито е туй.

Любезнiй прiятелю Тихо

Написаното ти въ вѣст. Турцѭ прочетохъ и проумѣхъ за сички Добрѣ си дошелъ въ Руссе. И нiй тукъ имаме ва-

---

[1]) вмѣсто в. Свобода.

[2]) Писмото е безъ дата и се отнася към края на пролѣтьта 1870 г.

канція. нъ сме твърдѣ далечъ отъ дома си и разноски тѣ за пѫть сѫ твърдѣ големи, за туй май скоро не ще можемъ видѣ Русчукъ.

Тукъ ученици тѣ обикновено пѫтувѫтъ, пресъ ваканцiѭтѫ по Чехско дѣто има рудници, фабрики и пр. за да ся обогатятъ съ познания, || нъ нiй сички като прѫвѫ годинѫ сме тукъ за сега || отвѫнъ Таборъ не ще излѣземъ.

Програмата на тук. гимназiя отколѣ си ѭ видѣлъ въ календаря на Данова. Тукъ обрьщѫтъ голѣмо вниманiе на математикѫтѫ. До годынѫ повѣчето отъ Бѫлгарчета-та ще постѫпимъ въ 5-iя класъ, като редовни ученици. Тукъ захващѫтъ да са прѣдавѫтъ най добритѣ прѣдмѣти: Химiя, Дескриптива, Геометрiя, Минералогiя и Ботаникѫ и пр.

Много добрѣ ще сторишь да ми напишишь ако искашь въ кратко нѣщо за програмѫтѫ на Лицея, а особенно туй което слѣдвѫ ти миналѫтѫ годынѫ.

Нѣмамь друго за сега какво да ти пишѫ.

Въ Таборъ 6 Августъ 1870 Твоя прiятель

В. Христовъ

П. П. Много зрави и на братати Ангелѫ

На Г-на Петку П. Ивановъ

Русе

Н. Б. II. В. п. 1, № 2.
Арх. Обретеновъ.

№ 402.

Шишковъ до Т. Обретеновъ.

Благодарность за даванитѣ сведения, що става въ България. Интересъ къмъ сѫдбата на читалището въ Русе.

Тихо,

Благодаренiе на тѣбе чи ни пишешь много новини. Тукъ дини нѣма, ама има череши, вишници, присади се въ едно сѫщо врѣме.

Ангелъ ни каза за онуй което си ми заржчѣлъ, и надѣвамъ сѫ да сѫ ти порасправили за туй. Ехъ да знаишь какъ чехитѣ имѫ много безъ работѫ тукъ и ходѫтъ та ся прѣсѣлявѫтъ въ Америкѫ, въ Русiѭ, въ Кавказъ, въ Седмиградско и пр.

Ако искашь пиши ни кой е прѣдседатель на читалището, кои сж настоятелитѣ и пр. Иджть ли да го посѣщавжть или както у Глаголузуви бѣше останало само намъ Факлінж ако би да е на умираніе, то не му и трѣба, нъ земете го за кракъ и хайде на боклука.

Много здравіе на Радж,[1]) хемъ да не се сърди дѣто не съмь му отговорилъ.

На Таборъ Въсилъ

Чокъ селямъ Шишковъ знашь го я[2])

Н. Б. II. В. п. 1 № 3.
Арх. Обретеновъ.

№ 403.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ.

За една чешка книга. Насърдчение да кара работата си по народното дѣло.

Бай Тихо,

Бжди ми здрав!

Писмото ти пріех и за новините ти благодарѭ.

Поздрави Чолака и му кажи че има начешки „Zlata domaci kniha" струва 2 for. ама не шж можи да ѭ разбере. Сждржава: 800 примера за правене на различни домашни нещта. както за іедини тжй и за други потребици. 150 рецепти за различни болести, роднина и домашност — основа на домашното щтастіе — отгаіане на деца, правила за домàшно стопанство — поріадждк. ако ще нека ми іави азъ шж му ѭ проводѭ.

Поздрави Тома[3]) и му кажи да не чака написмо много защто то не шж мога сега скоро да му пишіа.

---

[1]) Ради Ивановъ.

[2]) Това писмо е писано на гърба на предидущето писмо № 2 отъ сжщия архивъ, затова ще има и сжщата дата.

[3]) Тома Кърджиевъ.

Караи...! благодарѭ ти за петех реда. Таквизи сѫ световнити работи.

Поздрави майка си и Ив. Н. Пенчева отъ твоѭ

Пріехго на 1870 8/врия 12 отговорихъ на 13 сѫщи.[1]

А. Кѫнчевъ

Н. Б. II. Б. п. 1, № 9.
Арх. Обретеновъ.

№ 404.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ.

Колко българчета се учатъ въ Таборъ. Критика надъ тайнитѣ планове на Митхадъ паша.

Тука, бай Иване, станахме 52 души бѫлгарановци, вървимъ добре и са надіавам да засрамим чесите. В земледелското училиште сме 5 души.

Поздрави брата си, Тиха, Тома, Ганча и другите другари

Таборъ 14/11 70 год. Твой Братъ

А. Кѫнчевъ

Бай Тихо!

Ето аз купих книжка та и ѭ провождам, като ѭ приіемиш предай му ѭ,

Аз братко, отколіа не сѫм ти писал, можи да тий криво, ама недей са сѫрди заштото ти им. 100 бога а а а

Блазети! у вес имате сега ефендемъ и певашко (?) дружество, тѫй а а а Бѫлгарина сиромах пука от глад а пѫк ній шѫ му пейми и шѫ го забавліаваме с беседи. Може би чи по новата Србска мода. Дай вѫзмож. на гладен чиліак да са весели и играй ама по нашата пословица народна: гладна мечка хоро неиграй. Ней се, както и да й, господ да имъ напомош.

Поздрави: майка си, Ивана Н. Пенча, Ганча, радка и сички други.

Тихо! дай приключеното на Чорапчіева.

твой

А. Кѫнчевъ

Н. Б. II. В. п. 1, № 10 и 11.
Арх. Обретеновъ.

---

[1] Бележка отъ Обретеновъ.

№ 405.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ.

Ученолюбиви планове. Нѣщо за събиране на бубулечки.

Бай Тихо!

Причината, дето не сжм ти писал от толкос време на сам, и, правичката да ти кажѫ, мжрзелат.

В иедно от писмата си до Јурдана искаш да кажеш че той искал да за подиграва с тебе като ти писалъ да му сжбираш и провождаш бубулечки, но то не ие истина. Дати са изюснж: Земешли въ ржцете си ніакога зоология, ботаника, гиология или пжк минералогия, шж видиш сума области и градове, въ които казва да са намира този или онзи минерал, тжзи или онжзи билка или пжк животно и др. а за Бжлгарія ни спомен. Зашто ли? Да ли й лишена от различни животни, скжпоцени камане и от хубави и важни билки и цвѣтіа? Дали и тіа нема хубави и потребни за челечеството нешта та да заслужи 2 пржста міосто в горезаните книги? Не, братко, не ие неие лишена от ништо, тіа й богата и пребогата, но кой й написал и изнесал пред света европски нейнитѣ богатства? Кой й рекжл барем 2 словца за красното желиазо за красніа мермер што са намира въ Рила и за богатата Азіатска флора на іужна та страна от Балкана? — никой, никой. Чиіа длжжност ие да направи и извжрши казанити работи, дали на европейците или на нас? Тріаба да на й срам . . .

Туй шжти бжди доста, мислѫ, да са увѣришъ че несме и че не сж подиграваме с тебе, но вжршиме туй. коіето тріаба като бжлгари да вжршиме.

За сега стига, друг пжт пак Поздрави: Ганча, Тома, Газіата, Чолака, Ивана Пенчева, Никола и . . . (господипомолимсе) и ми пиши ако штеш нешто за мойта работа ако знаш разуміаваса.

Поздрави и майка си

Твой

А. Кжнчевъ.

Абе Тихо! Ти туй писмо дето го проводи на Јурдана на шига ли си го писал или наистина? Нему нему доди добре.

А. Кжнчевъ.

Поздрави бащта ми ако го видиш, кажи му че сжм здрав като камак.

Н. Б. II В, п. 1, № 18.
Арх. Обретеновъ.

№ 406.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ.

Разсжждения върху волята. Изявления за добри приятелски връзки

Бай Тихо,

Бжди ми здрав!

Аз, като челіак, като свесно животно, имам слободна воліа. И само тіа (воліата ми) може да заповіада на мойте телесни части: на ума ми, іазиками, устата ми, ржцете ми и др. а никоіа друга чужда, а и те (телесните ми части), като нейни слуги, слушат само неіа а никоіа друга чужда. Само моите уста и іазик могжт да хортуват туй коіето воліата ми иска, само мойте ржце могжт да пишжт и работнжт туй коіето воліата ми иска. С іедна реч: само мойте телесни органи могжт да бждат правозастжпници на мойта воліа а никой други.

Каквиса онези телесни органи които слугуват тайно на чужда воліа? — непоштени, подли. Коіето шж рече, че и онзи брат, който ма й застжпил прет тебе и тий казал че сжм са сърдіал когато си ма ти наричал в писмата си „без... и башиб...", й непоштен челіак — подлец.

Ти твжрде добре знайш че мойто начало й; што іе — іе, што неіе — неіе. Аз ако са біах сжрдил штіах дати пишж а нештнжх да търсж правозастжпник — ржцете ми работнжт а и ума ми іоште не сай разболіал. Може би че поштенина брат й искал да ми направи с туй добрина, но кажиму че й излжган.

Ако си челіак кажи ми го кой й. Казваш че Ради ходіал вече с бастон и. . . Господ да муй напомош.

Поздрави Ивана дед Генча, Шишка, Карагіаура, и др. Кажи на Тома че утріа — в други ден щж му пишж.

Хем кажи на онези башибоз. . . да не разваліатъ компаніата за какви даіе глупости.

„дето са двама сжбрани в мойто име там сжм и аз“

Христос.

Н. Б. II. В. п. 2, № 13.
Арх. Обретеновъ.

№ 407.

Студентъ отъ Таборъ до Н. Т. Обретеновъ.

За особени новини изъ Русе. Поздравление отъ Ангелъ Кънчевъ съ знакъ за предупреждение.

Тихо,[1])

Днесъ нж пуснаха за Коледа и азъ захванахъ да ти пишж да не рѣчешь че не сьмъ ти писалъ и пр. Послѣдньото ми писмо което бѣхъ ти пратилъ и което ми върнж, незнаж по коя причинж, сперѣдъ Тома ли сперѣдъ кого било нейсе, ама азъ сега са прѣдуварлювамь, да не би пакъ да стане таквосъ нѣщо, || какво има на Русчукъ? Има ли студъ, има ли лакерда? Тука е много студено. Има ли въ русчукъ пѣвачки дружества, има ли голчювци? Има ли безъ работж хора, които като Сърби тѣ като си платжтъ малкія данъкъ надигжтъ си краката и пѣжтъ и прокарвжтъ тжй врѣмято си? Има ли безъ работж хора, които отъ мжрзелъ проповѣдватъ просвѣщеніе за пары. Михалъ Митевъ отъ Русчукъ писалъ тука че народъ тъ много напрѣдва. Имахъ случай да прочетж нѣколко и почти сички тѣ ти писма и ти не пишешь че народа напрѣдва или пакъ че има надѣжда за да напрѣд-

[1]) Отбелязано горе надъ писмото: Издадено 1870 10/вріе 11 получено 21, отговорено 29.

не, нъ ти билѣ не казвашь че има въ Русчукъ Бжлгарски народъ или по-добрѣ Бжлгаре. Тѣ трѣбва да сж са измѣнили. Има ли въ Русчукъ солена риба? Женжть ли сж стари-тѣ моми или сж принудени да са турчжть. Напрѣдва ли тжрговіж тж въ Русчукъ, богатѣжть ли Бжлгаритѣ? Балове вѣрвамъ да сж изрѣдни, цѣли, пжлни, хубави и пр. Напълно изгубили ли сж Бжлгарытѣ Бжлгарскж-тж наруживость, имали училище Бжлгарско, какво е? Нѣкое ново ли е?

Отъ нашія Таборъ азъ нѣмамь нищо ново да ти кажж освѣнъ че Българчета мжрджть, 2—3 са замѣтохж въ Пролж. Чехитѣ гладни за пары и за нищо отъ малко до голѣмо отъ богатъ до сиромахъ, отъ голѣмецъ и народенъ патріотъ до най долнія и прѣдатель се за пары мислжтъ, За пари сичко и душжтж си давжть.

Поздрави сички тѣ пріятели въ Русчукъ ако ги има. Какво прави Ганчо, кани ли са да мж бійка гато доджъ?

Много здрави на сичкитѣ. Ангелъ тж поздравлява и много здрави отъ него да не вѣрвашь, каза, сичко туй което ти са пиши защото подъ боядисано. . ко (скжсано) са кріяло и друго.

Портрета си на кого го прощашь? В. Читалище за насъ отъ Русчукъ дѣто сме ли го пращашь или за сичкитѣ Бжлгарчета въ Таборъ? 4 брое додохж надписани: за Н. Т. Обретеновъ. Писалъ си да го надписвжть на У. М. С. Но тѣ надписали едно чит. за У. М. С. и твоето за Н. Т. О. пакъ го пращжть. Дай вниманіе да тж не накаржтъ за 2 да платишь.

Толкосъ и сбогомъ

Твоятъ

Въ Таборъ $\frac{23}{12}$ 1870

Василъ Христовъ

Ти са смѣеше но пишиць каквото ти даде $\frac{7}{8}$ $\frac{1}{2}$

Много здрави отъ Куна и отъ Янаке

Въ Таборъ 23 Декемврія 1870

Н. Б. Н. В. п. 1, № 12.
Арх. Обретеновъ.

№ 408.

Филипъ Тотю до Ив. Кършовски.

Болка отъ нѣкои неоправдани слухове по неговъ адресъ. Нѣ дошълъ въ Русия да се продаде за интересъ, а остава българинъ като вѣкога. Излага условията, при които могатъ българчета да следватъ въ Руското военно училище. Скептицизъмъ относително военното образование. Не трѣбва всички да сме офицери. Да не чакаме чужда държава да ни изучи и освободи, ще минемъ отъ единъ тиранинъ подъ другъ. Исторически примѣри. За Панайота и сръбската политика. За независими народни действия. Иска да поведе до три хиляди души въ България. Неясность по отношение на революционното дѣло, което предстои на България.

28-ий Дек. 1870 Одессѫ.

Господинъ Иванъ Кѫршовскій

Здравствуй!

Писмото вы получено и писаното разумѣхъ, въ кое-то срѣщамъ голѣми противоположности, нъ силно мя удивлява, коя и по каква причина вый тъй недовѣрчиво мы пишите. Не, брате, вый не трѣбува тъй да мыслите, защото причината е друга и ази ни сѣки му могѫ да изкажѭ какво ми лежи въ средѫтѫ на сърце то. Азъ, драгій ми пріятеле ни можяхъ да живѣя въ Влахія, защо-то отъ четыръ-тѣхъ страны правителство-то мя прислѣдваше. Кажете ми сега, дѣ азъ да намѣря мѣсто дѣто и азъ като секи человѣкъ да си приклонѫ главѫтѫ? Дѣ можяхъ азъ да си почина? Разумѣва сѫ сърдцето мы днесъ за днесъ като сѫ намира въ едно кѫрваво сѫстояніе и тѣжко и горко но оныи брате Българы, които мислѧть, че азъ толко за единъ интересъ сьмь сѫ преселилъ или подобрѣ като человѣкъ отъ нуждѫ сьмъ дошелъ въ Россія. Но азъ сѣкога сьмь былъ Българинъ и вѣчно ще си останѫ Българинъ. Азъ чувствувалъ сьмь и сѣкога ще чувствувамъ това, което трѣбува секій единъ отъ насъ да чувствова.

Въ писмо-то си пишишь: трѣбува ли да сидимъ съ сгѫрнати рѫцѣ въ тія размирны врѣмена? Е, брате, като ми казвашь тоя въпросъ да ты отвѣтя противното. — Ный трѣбува да изритаме дѣтински-тѣ пелены и синца като единъ человѣкъ да станимъ, да си отарвемъ драгоцѣнната свобода. Сѣ-

кій единъ честенъ и благороденъ Българинъ никога не трѣбува да мысли, че като сж изучимъ въ военно искуство тогава да тръгнимъ и фанимъ оружіе да сж освободимъ. Не, не брате, днесъ му е врѣмя-то, а не да чакаме да дойдатъ да ни освободать други-тѣ държави. Кой то чака да доиди едикой си царь да ни освободи, той ни желай да е свободенъ, нъ желай да промѣни господаретъ си на другъ тиранинъ. Ето програмата на военното училище: правата на военното училище сж четыри годишны, на свой счетъ трѣбува да си направишъ дрѣхи и сѣки единъ мѣсяцъ трѣбува да си имашъ най-малко четыри рубли. Ако издържишь слѣдъ четири годины екзаменъ ще излѣзишъ офицеринъ. Това училище е полезно за насъ Българитѣ, нъ ный ако чакаме синца да излѣземъ офицеры, то ный чрѣзъ сто години нѣма можимъ да сж освободимъ Земете днешна Францiя, погледнете що сж тамъ върши: Наполеоновата войска пропадна защото и тя като насъ мыслеше да става офицеры, Нъ земете сега народа французскiя кой то станалъ хжшь като мене и тебе и мжжки сж държи противу прусацыты. Погледнете вокругъ себе си какво сме и що сме, ный ако чувствуваме человѣчески нѣма да стоимъ съ сгърнати ржцѣ като буковы дърветж. Ами да ся стегниме юнашки па да ся хопниме исполински и да хукнеме въ душманска та тълпа въ заключеніе.

Вашж мылость все малко много отбирате да четете отъ исторiя. Занимавайта ся и въ кои исторiи выи ще намѣрите гдѣто сж были въ бѣдность и иго тиранско и тѣ сж ся отнеели въ странна земя да ся учать военно изкуство и съ сжщитѣ пушки да земжтъ и да отидать да освободятъ своятъ си народъ. Не, не то ные было никога и нище бжди; само той народъ кой то се подъ иго (намира б. р.) друго нему спасенье нѣма освѣнъ да станы хжшовскы и тогава свобода топла да добіе.

Питамта зарадъ Панаіотъ войвода дѣ и кждѣ сж намира сега. На мене нидейте сж сърди че азъ ни сьмь вы писалъ, защото вый знаете сичко защо азъ ни можахъ да сж събирамъ. Какво стана съ него че не сж чува, || по едно врѣме чухъ че е на мушията на Николаки Балканскы. На 68 г. азъ го видѣхъ въ Сърбия || казваше, че ще сж пита отъ него и водѣши сж по сърбската политика || и то знайное ако сж ный водиме по чуждите политики то ный секога на дирѣ ще

оставаме и нищо нѣма да свършиме. Право брате, ако сж водимъ, каквото ни казватъ и той щеши да бжди гоненъ изъ Влахія като мене.

Тези горѣказанните да гы оставимъ на стърнж, нъ азъ вы питамъ: молж ви кажи ми има ли тамъ у васъ около двѣ или три хиляди души, който да чувствоватъ днесъ да вървимъ да гы калимъ. Не да чувствовать съ кисіи тѣ като нѣкои нъ да жертвоваме най-драгоценното си въ свѣта, защо то много пжти ставж чувствоватъ нѣкой съ пары и не ни трѣбува да чувствоваме другояче т. е. человѣческы, а не по говѣжды || всѣкій честенъ хжшь да прижалей живота си па и ный да бждимъ хора и да живеимъ по човѣшкы, а не да чувствоваме на слова, а на дѣла да покажимъ че ныи сме способны достойны за свобода.

Като поздравете сички пріятели отъ наша стърна сжщо поздравети и Панаіотъ войвода.

Като мы получите писмото и прочетете го трѣбува да мы сж отговорите. Кога ще мы пишете, Адресътъ е: въ канторътъ на Николай Мироновича или въ кантора та на Рашеева. И задължавате мя ако мы отговорите съ второ и съ другы писма по на пространно ще си открыимъ сьрдца та защото и азъ да зная какво сж върши у васъ, защо то нужное отъ моя странж да зная

Сбогомъ Филипъ Тотю войвода.

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски кн. I, № 2, стр. 16.

№ 409.

Привременното правителство въ Балкана до нѣкои имотни българи.

Следъ много опити отъ преди, измислили сега истинското срѣдство, за да се освободи Бълг. народъ отъ робство. Това срѣдство иска пари. Ако лицето не внесе доброволно опредѣлената сума, която му се опредѣля и не се обяви на страната на народното дѣло, чака го смърть заедно съ цѣлото му домородство.

Стара Планина 1871 Януарій 1-ій.[1])

Г-не . . .

Въ . . . . .

Както въобще всичкыты Българи желаятъ освобождението си отъ несносното варварско иго на агаряниты, тъй и

---

[1]) Първообразъ на окржжното отъ мартъ 1871 г.

вій вѣрваме да чювствовате отъ все сърце това. А за да ся здобиемъ съ такова нѣщо трѣбва да измислимъ срѣдство, чрѣзъ което да постигнемъ желанието си. При толкова опити едва сполучхме да измислимъ реченнoто срѣдство, и то вечъ ся осжществи до колкото го изискваше нуждата, || нъ работата е, че друго още едно ся явява, безъ което ся още повече неможе; то е пари, пари и пари!!! || ви като сте единъ отъ родолюбивитѣ и здравомислящи Българи още и като ны е познато състоянието Ви идемъ съ настоящето си да Ви молимъ да благоволитѣ да пожертвовате за народній ни жертвенникъ . . . за които ще Ви ся даде единъ билетъ отъ Привремѣното Българско Правителство, което ще и отговаря за тѣхъ . . . Г-не . . . Това и ненадейно предложение ще Ви ся види твърде чюдно! || нъ да ся чудите врѣме не остава. || пакъ и никому дору и на най-вѣрній си прїятель нѣма да обаждате, || ако ли въ противенъ случай недай Боже! да сте отъ лошитѣ и народоубійци хора идитѣ и обадете нѣкому не добръ чiовѣкъ или ся сторитѣ добри та обадите на турското правителство писмото ни или чiовѣкътъ който ще Ви ся представи за решителній Ви отговоръ го предадете, въобразетѣ си каква мъзда ще Ви ся въздаде, || нѣма и да ся осетитѣ кога ще сте лишени отъ животъ и то не само Ви нъ и цѣлото Ви домородство. Ако ли пакъ дай Боже! ни ся отговоритѣ съ приличнійтъ и патриотически отговоръ и испълнитѣ длъжностьта си като добръ Българинъ ще можитѣ подиръ да научитѣ коренно цѣльта ни защо са нужднi тія пари.

Пребързайте та съобщетѣ първий си и послѣденъ отговоръ на чiовѣка когото Ви пращаме, защото 100,000 Български юнаци чакатъ съ нетърпение отговора Ви.

Прїймете братскитѣ ни поздравлѣнія.

Отъ привремѣнното
Българско Правителство
въ Балкана.[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8007.
Арх. т. I, № 1, стр. 241.

---

[1]) Оригиналътъ се намира у В. Платнаровъ.

№ 410.

Привременното правителство въ Балкана до нѣкои поимотни хора отъ Българския народъ.

Отредени лица сж натоварени да съберать пари отъ народа и пакъ за народа. Ако тѣ бждатъ предадени и пострадатъ, ще бждатъ заменени съ нови събирачи. Привременното правителство ще издаде разписки срещу внесената сума. Правителството на освободена вече България ще вземе смѣтка отъ Привременното правителство, както ще сжди, кой колко е внесълъ, доброволно ли е внесълъ и пр. Тѣзи, които съставляватъ сега Привременното правителство въ България, не се бои отъ никакво заплашване или наказание на турската власъ.

Въ Българ. 1871 февр. 6-ій.

Въобще всѣки Българинъ иска вече освобождението си отъ несносното иго агарянско; Тъй и вій мислимъ да чювствовате отъ все сърце това. А да Ви имаме за истиній такъвъ Българинъ и човѣкъ, ще ся забѣлежитѣ действително както Ви бѣлежимъ по доло и тогава ще бждите равно съ всичкитѣ прѣдъ свѣтата ни Р(еволюция) || ако ли не? То пакъ сами не сте, имате дружина съ които ще Ви пратимъ тамъ??? || При чернаго Бота. Съ това ти добро или зло? Ще са забѣлежитѣ въ продължението на исторіята ни съ златни или черни слова съ което като заслужитѣ не само на отечеството ни въ което си ся родилъ и носишъ славното му имѣ Българинъ? Нъ оставяшъ сжщійтъ надписъ и на фамиліята си прѣдъ окото на златната ни свобода. Ето г-не зимаме опитни срѣдства чрѣзъ които ще ся освободимъ вече || то са отъ тѣхъ двѣ най главнитѣ питанія: Имаме ли хора па и пари? на тія питанія сме готови за първото че имаме, и то е най-главния матеріалъ? || а второто нѣмаме иоще, || отъ днесъ туря са първото и ще (ся) намѣри второто. Ето какъ: ній отрѣденитѣ отъ главното число ще събираме вторійтъ матеріялъ, || ако ли ній умрѣмъ то други са преготвени на мѣстото ни чакъ до като са испълни суммата и то сме вечъ готови. А отъ гдѣ ли ще ги събираме? || отъ Българитѣ за въ Българско. || така са правили и другитѣ народи които са днесъ свободни. || така и ній щемъ. || Ето предлагаме, както по всичкитѣ градове на хората по възможность, така и въ тоя градъ не само на Вазъ нъ и на по горня па и по-долня ржка ще

дадятъ вѣднажъ за всѣки пжть. || всѣки спорѣдъ колкото говиждаме че може. || за които пари на всѣкиго ще са даде по единъ билетъ печатанъ отъ приврѣменното ни Правителство, който ще отговаря за даденитѣ му. прѣдъ цѣлійтъ народъ || па чакъ тогавашното ни свободно правителство ще търси смѣтка отъ днешното ни приврѣменно. отъ гдѣ е земало имено || па гдѣ и за какво е давало? || по кой начинъ е захващало и гдѣ и съ кого какво е работило па гдѣ е свършвало, || колко юнаци е загубило и причината за смърть-та имъ? || именно и отъ кой градъ отъ кое село са? || то за всичко ще са предава смѣтка, отъ тукъ ще са разбире всѣкиму и наградата; кой съ каквото е заслужилъ, || едни ще са радватъ и ще пеятъ благодарителни песни Богу и на умирающитѣ днесъ кой на вжже, кой посеченъ, кой въ затворъ предалъ духъ за свободата. а други ще плачатъ и оплакватъ днитѣ си и честьта си щжть кълнатъ бащитѣ си за прѣдателство което са правили днесъ на народнитѣ ни дейци. Г-не ній имаме да Ви казваме много нъ за сега стига. || чакъ тогава? като Ви видимъ какъ ще са представитѣ прѣдъ народнійтъ ни жертвеникъ. || отъ горе като прочете(те) съ внимание до тукъ ще Ви ся види чюдно това ненадейно прѣдложение? || нъ да ся чудитѣ врѣме Ви не остая па и никому дору и на най вѣрнійтъ си пріятель нѣма да обаждате || то е нашата работа || ній позна(ва)ме всичкитѣ хора отъ единъ до край и въ състоянието имъ, па и духатъ.

Вій остая за вазе си да глѣдате и отговарятѣ, да не би казали отъ послѣ че азъ искахъ, а нѣмаше отъ гдѣ да ся науча на вѣрно, и да ми ся покаже пжть-тъ къмъ гдѣ да вървя. На Ви пжтьтъ: намираме Ви по възможвость (въ състояние б. р.) да дадете . . . Нъ ще кажитѣ нѣмаме готови? подъ лихва са или въ стока то, и Вій трѣбва да земете съ лихва, или продайте стока на какжвто и да е начинъ, та да платитѣ първійтъ си дългъ Богу, и на отечеството си, за които ще получитѣ горнійтъ билетъ, и единъ знакъ когото ще криетѣ па като доде часътъ на въстанието ни ще Ви ся иска тоя знакъ подъ байрякътъ, || че у когото нѣма или билетътъ баръ да покаже? тежко и горко томува??? || па и фамилията ще бжде укорѣна прѣдъ свѣтата ни Р. . . . || сега вече съ свирка и сь тжпанъ нѣма да Ви расправяме. || ако дадетѣ доброволно което Ви искаме, ще бждетѣ честити

всички, и ще бждетѣ подъ защита съ всичкото си домочадие въ нашитѣ ржцѣ, и подъ наша грижа чакъ до оня день? Ако ли бждете инакви и постжпитѣ варварски т. е. тръситѣ причини каквото да не даватѣ които Ви ся иска, или покажитѣ писмото ни на правителството, и станитѣ прѣдатели на чіовекътъ ни когото Ви пращами да са разбѣгне, или пуснетѣ приказки на вжнъ изъ мѣжду таквизъ изродници български? тогава земете на уматъ си ще глѣдатѣ и съ очитѣ си, че които съставляваме днѣшното привремѣнно Правителство, въ Българія не ся бои вече и не иска да глѣда бѣззаконното и варварско гнило правителство? || всичкитѣ негови заплашванія, мжки, бѣсилници, пращанія въ Деаръ бекиръ, сж прѣдъ Българското юнашко око днесъ нищо. всѣки юнакъ има предначѣртания отъ привремѣнното ни правителство въ главжтж си, съ което да преваря всѣко зло, и награжда всѣко добро. Той носи на челото си свобода чиста, или смърть. || рѣшавайтѣ сега по скоро първій си и послѣденъ отговоръ на чіовекътъ когото Ви пращаме, защото хиляди Български юнаци чакатъ съ нитърпение отговорътъ Ви, Тія сж [1])

Отъ Привремѣнното
Българско правителство.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8008.
Арх. т. I, № 2, стр. 242.

№ 411.

Привременното правителство до нѣкои имотни българи.

Сжщото заплашително писмо стилизирано окончателно отъ Любенъ Каравеловъ и отпечатано въ неговата печатница въ Букурещъ. Привременното Правителство въ Балкана е замѣстено съ Главенъ Народенъ Революционенъ комитетъ, а последния е натоварилъ лицата, които ще събератъ нужднитѣ пари. Привременното правителство като изпълнитель на решенията на Революционния комитетъ ще издава билети срещу всѣка внесена сума. Комитета дължи да даде смѣтка предъ бждащето българско свободно правителство.

---

[1]) Оригиналътъ се намира въ В. Платнаровъ.

[2]) Пристособено за опредѣлено лице, редактирано и разширено отъ Левски, възъ основа на предидущия първообразъ на печатното окржжно.

Господине . . . . . !

Въ . . . . .

Сѣки въобще българинъ иска днесъ своето добро, и желае да са освободи отъ агарянското робство, слѣдователно и вие, ако сте само българинъ и честитъ човѣкъ и ако желаете добро на отечеството си, трѣба да са предадете съ сичкото си сърце и душа на народното дѣло, и да покажете, че сте достоенъ синъ на България и свободолюбивъ човѣкъ. Повтаряме, ако сте вие родолюбецъ, християнинъ и мъжъ, то трѣба да изпълните долеказанните наши, и на сичка България, желания; а ако ли не, то честните и родолюбивите българе ще да ви прокълнатъ и твърде скоро ще да ви испроводатъ при . . . Сѣщайте са. Предателите, чорбаджиете, изѣдниците и турските подлизурки ще да висатъ на едно дърво съ нашите неприятели, — страшно ще бъде народното отмъщение. Койти днесъ не желае да бъде свободенъ, той не е българинъ и не е човѣкъ! И така, вие сте свободни да изберете за себѣ си пъть и да вървите по него, т. е. или съ назе или съ народътъ, или съ турските джеляте и кръвопийци. Прибързайте да запишете името си на страниците исторически съ златни или съ черни думи, и постарайте са да явите по-скоро: черно робство ли искате, или златна свобода.

Нашите желания съ вамъ извѣстни, но ние пакъ трѣба да повторимъ. Ние желаеме да са освободиме изъ подъ турското иго и да бъдеме хора, Пригответа са и вие и очѣквайте оная минута, която ще твърде скоро да избие. Но за да извършиме това велико дѣло, намъ съ потрѣбни двѣ нѣща хора и пари. Хора ние имаме, а пари нѣмаме; но съ божията помощь ще да найдеме твърде скоро и тѣхъ. Нашиятъ главни народни комитетъ е избралъ насъ да съберeме потрѣбните за нашето освобождение пари, и ние ще да ги съберeме. А отъ дѣ? — Ние ще да ги съберeме отъ тамъ, отъ дѣто съ ги събирале и другите народности, т. е. отъ самиятъ народъ. И така, ние предлагаме, и вамъ да пожертвовате веднашъ за сѣкога щото можете и колкото можете. Сѣкиму изъ васъ ще

бжде даденъ билетъ отъ бжлгарското привременно правителство; а това правителство ще да отговаря за дадената му сумма предъ народътъ, т. е. предъ бжлгарскиятъ народни революционни комитетъ, който така сжщо ще да отговаря предъ бждощето бжлгарско свободно правителство. Привременото бжлгарско правителство ще да държи подробни смѣтки отъ дека колко е земало, дека ги е употрѣбило, колко бжлгаре сж пошнале, какъ сж пошнале и пр. Щастливи сж ония наши народолюбци, които повдигнатъ ржка за своята свобода, — тѣхнитѣ имена ще да са славатъ вѣчно; а страшливите, изѣдниците и хладнокржвните ще бждатъ проклѣти во вѣки вѣковъ. Който е бжлгаринъ, когото бжлгарка е родила, и който не иска да бжде турски робъ, той трѣба да жертвува всичко, за да може послѣ да добие много. „Да продадеме имането си, заложиме жените си, и дѣцата си, и да откупиме отечеството си“, рѣкалъ Мининъ.

Господине! Ние искиме да ви кажеме много, но за сега стига и толкова, — отъ васъ самите зависи да притурите това щото ние не сме изказале.

Вамъ ще да се покаже чудно нашето предложение, защото то ще да дойде до васъ ненадѣйно; но за чудене врѣме не остава, — историята насъ не ще да чѣка да се чудиме. Сичкото това вие трѣба да държите тайно, — и вашите найближни приятели не трѣба нищо до знаятъ. Вие трѣба да отговаряте семи за себѣ си. Гледайте да не кажете послѣ: „азъ искахъ да помогна, но нѣмаше отъ дѣ да са науча навѣрно кому да дамъ и какъ да дамъ“. Ние имаме хора на сѣкаде, и познаваме сѣкиго изъ васъ, познаваме състоянието ви и даже духътъ ви, слѣдователно ние ще да намѣриме възможность да ви явиме . . . Но вие може да кажете: „нѣмаме пари“. — „Земете назаемъ, продайте стока, заложете кжщата си, и дайте пьрвиятъ си длжгъ на отечеството, на свободата и на Бога. Който помогне същo и да е, той ще да има отъ насъ, освѣнъ горe казаниятъ билетъ, единъ знакъ, а тоя знакъ ще бжде неговото спасение. Когато нашите юнаци станатъ подъ байракъ (а това ще да бжде твърде скоро), то тѣшко томува, който имъ не покаже билетътъ и знакътъ си! Който не приѣме участие въ нашето народно движение, то ще да се счита за прѣдатель и за неприятель на народътъ ни, и ще да са расплати за грѣховетѣ си; фа-

милията му ще бѫде укорѣна прѣдъ свѣтътъ. Повтаряме, ако дадете доброволно щото сте длъжни да дадете, то ще бѫдете честити, и заедно съ вашето домочадие, ще бѫдете подъ нашата защита чакъ до онзи день . . . А ако постѫпите съ насъ варварски, т. е. ако предадете писмото ни, или човѣкътъ ни, когото ви пращаме да се разберете; ако изнесете навѫнъ нашите желания и ги разкажете на нѣкои наши бѫлгарски изроди, или, акó тѫрсите причина, за да не цадете това, щото искатъ отъ васъ, съ една дума, ако злоупотрѣбите нашето довѣрие, то страшно ще да ви са отмѫсти. Земете си на умътъ, че ония мѫже, които стоятъ като главатаре въ народното движение и които сѫставляватъ врѣменното правителство, не се боятъ вече отъ никого, и рѣшиле сѫ са да вѫрватъ напредъ, безъ да са обѫрщатъ назадъ. Ние са не боиме вече нито отъ турското беззаконие, нито отъ турските мекерета! Сичките турски мѫки, бѣсилници, пращания въ Деарибикиръ и пр. сѫ прѣдъ окото на българските юнаци н и щ о. Сѣки юнакъ има своето предначѫртание въ главата си; а народниятъ комитетъ и приврѣменното правителство ще да предварятъ сѣко зло и ще да награждаватъ сѣко добро. На нашето чело е написано: „чиста свобода или юнашка смърть“.

Рѣшавайте са сега по-скоро да ни кажете „с ъ н а з и л и с т е“ или „п р о т и в ъ н а с ъ“, защото хилѣди юнаци очѣкватъ отговорътъ ви

(?) 1871 г. Мартъ 10.

I отд. отъ Б. Р. Ц. К.

П р и в р е м е н н о т о п р а в и т е л с т в о

в ъ Б ж л г а р и я.

Н. Б. II. А. п. 66, № 9171.
Арх. т. I, № 3, стр. 244.

№ 412.

Филипъ Тотю до Ив. П. Х. Кършовски.

За пушкитѣ които трѣбва да се пренесатъ. На 23 мартъ получилъ писмото на Левски. Възхвалява дейностьта му. Трѣбва да го държатъ въ течение на неговата сѫдба, за да помогне, кога се наложи. Да се опредѣли презъ кѫде и какъ да се пренесатъ пушкитѣ.

Господинъ Иванчо

Днесъ заднесъ сѫ случи въ Одессѫ тъзъ страшна революція ни можяхъ да ся распорядж за испращаніе-то на стока-та, за коя-то съ предпоследното си бѣхъ вы извѣстилъ. Прочее като глѣдамъ че отъ ваша странж нѣма никакво начъртаніе за приносеніе-то на стоката зехъ да ся сумнѣвамъ за ваше-то хладнокровно участіе въ това благодатно дѣло. Трѣбува отъ вашѫ странѫ рѣшителио да ми кажите, ако ще ся, трудите за преносеніе-то, то трѣбува да не глѣдаме на препятствіята, защо-то безъ препятствія нищо не ставж.

Писмо-то на Львскій получихъ на 23 Марта, кой-то като го прочетохъ сичко точно разумѣхъ. Радвамъ ся на Львскій че той неуморно сѫ труди за общо-то благоденствіе.; Молѫ Бога да но му Господь подъри дълги дни и го запазва отъ непріятелите.

1-й Априль 1871 За скоро отговоръ

Филипъ-Тотю

P. S. Истена какъ-то пиши Львскій работа-та е добра. Ако има нѣкои опасни извѣстія отъ Львскій извѣстети ми, за да ся съобразявамь съ моитѣ предначъртанія

Сѫщіи

Поздравете сички пріятели, а осебнно на г-на Д. Попова. Като намѣритѣ мѣсто прѣзъ кадѣ и какъ да гы прехвърлимъ. Съ една рѣчь трѣбува умно да действувува, разумѣвася вый ще ся старайте или на нѣкое скеля или на нѣкоя болта да ся истоварять. Както намѣритѣ за подобрѣ.

Чакамъ съ нетерпеніе отговоръ

Сѫщій

Н. Б. И. Б. п. 102, № 60.

№ 413.

Филипъ Тотю до Ив. Кършовски и Д. Хр. Поповъ.

Съмнява се, доколко Сръбското правителство ще поиска да подпомогне народното ни дѣло. Имали сме примѣри, че то не желае нашата свобода. Не захваля дето отлагатъ пренасянето на пушкитѣ. Не е

разговарялъ съ одескитѣ българи за едно споразумение съ Сръбското или Влашкото правителства. Писмото му, въ което има важна тайна да се предаде по-скоро на Левски. Да му кажатъ че иска бързъ отговоръ.

Г-да Иванчо и Д. Попова.!

Послѣдне-то вы писмо получихъ на 3-й Април!я и като го прочетохъ разбрахъ съчиненiетови. Не знаѫ до колко Сърбско-то правителство можи да ни помогни въ народно-то движенiе май малко нѣщо съмнително, защо Сърбско-то правителство е извѣстно на сичкы-тѣ наши Българы до колко то ни съчувствова, до колко казвамъ искатъ Свободата, Имаме примѣри очевидни предъ насъ.

Понадоло въ писмо-то си пишите, че да могѫть тукашниты дейцы да хвлязать въ споразумѣнiе или съ Сърбско-то правителство или съ Влашко-то. Затова истена не сьмь подробно разговарялъ съ тукашни-тѣ родолюбцы.

Колко-то за пушки-тѣ пишите, що съ никакъвъ начинъ не могѫть сѫ принесѫ въ Влашко по причина, че Влашко-то правителство и пишите да имамь търпенiе.[1]) Твърдѣ добрѣ брате да търпѫ само търпенiето ми да не остани напрасно.

Приключено-то писмо постарайте ся много бройно да го испратите до дiякона, защо-то въ него писмо ама такава тайна която ако удобрять сичкитѣ българы ще извлечемъ много голѣма полза и ще можимь да дѣйствоваме въ народното движенiе сигорно.

За сега толкова вы пишѫ съ второ писмо по пространно. Щомъ го испроводите пишетему да ся поскоро отговори зада знаемъ какъ и що да правимь.

Вашь искренiий прiятель

8 Апр. 1871

Филипъ-Тотю-войвода[2])

---

[1]) Преписътъ е точенъ. Въ текста личи недовършена мисъль която — впрочемъ — се разбира отъ само себе си: пушкитѣ не могатъ да се пренесатъ поради бдителнитѣ мѣрки на Влашкото правителство.

[2]) Филипъ Тотю е само подписалъ писмото, а самото то е писано съ другъ почеркъ.

Адресъ. Отъ вънъ на плико-тъ ще пишете Николай М. Тошковъ, а вътрѣ на друго плико Филипъ-Тотю, защо май малко нѣщо опасно, по тжзь причинж тъй е по сигорно,

Сжщій

Р. S. Тезы пушки, азъ да бѣхъ на вашето мѣсто вѣрвайте бога, че щѣхъ да гы принесж съ какъвто да е начинъ въ нѣкоя болта.

Сжщій

Р. S. Щомъ получите тія мои писма, какъ може по скоро да мися отговорите, защо да не сьмь въ сумнѣніе и тайно да гы испроводите приключены-ти писма.

Сжщій

Н. Б. II. Б. п. 102, № 61.

№ 414.

Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ.

Смѣтка срещу получено и очаквано да се получи окрѫжно. За кое е платено и за кое остава да се плати още, ако се получи.

Г-не Азисъ Рушидоолу!

Въ Никополъ[1])

Въ онова писмо Вы е бѣлѣжено всичко подробно Азъ Вы бѣлѣжя само за смѣткѫ.

Пьрвый пѫть Вы пратихмы Наполеоны		33
вторый — 6 минца и	„ „	38½
Сега ще пріемете пакъ		46½ и

2 минца, които ще бѣлѣжите на смѣткѫтѫ ми

Думата Вы съ М. е да дадемъ на брата Вы 3 наполеоня. Те ся дадохѫ. Които напол. ще минете на моя-та смѣт. . . . .

Освѣнъ това думата ны бѣше за 50 Р.[2]) а те струватъ

[1]) Адресъ на писмото: Азисъ Рушидоглу на Компанията на Ханътъ въ Никополъ.

[2]) Револвери.

150 нап. Ный до сега Вы пращами горніото число, а то число като е недостаточно умолжваме Вы ако бы да дойде стокжтж до дѣ още несме Вы подпжлнили целата, дайте Вы, че поподирь щемь Вы гы проводи.

Здравствуйте Вашь

Муратооолу Ибрахимъ

Търновалж[1])

Н. Б. II. В. п. 4, № 417.

№ 415.

Панайотъ Хитовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

За поисканото оржжие. Трѣбва нѣкой лично да дойде въ Бѣлградъ за споразумение. Само тъй ще може да се направи каквото може. И то по-скоро, защото може той да замине нѣкжде. Обажда си адреса, иска да се пази тайна.

белград

Господинъ данаил мене ми показа господин Юрдан що ще мо писали || урожия то семожи ама брате нимогат ви описа сас писмо || от миналити времена колко сам са засрамил пет света когато нема сас кого да са спразумеш || ас сам ву вас уверен Чис ти искрен Син на отечесто си || ако е таи както пишиш ас ва моле на пра вети трот до тока[2]) то ест до белграт да са разговорим осмено[3]) и дати раскаже сичко кое са из изсква от нас || но ній видими чи не можими да направими сичко колкото са иска от нас ама барим ни на правеми и колкото можими || и то ако додити не кои до тока нека по

---

[1]) Бележки на Д. Хр. Поповъ къмъ писмото: а) Това писмо ми е проводено отъ Ив. Драсовъ, Членъ Комитета Ловченски — въ год. 1871 април. 13 — Д. Хр. Поповъ Т. Магурелле. б) Бехме нарочно наредили, чи всекое писмо за мене, да ся адресува като за въ Никополь, а чи ако би да са случеше да се улови, да не ся знае отъ гдѣ е, и да не ся знае чи е за мене тука, въ Т. Магурелле, та за това и имената си бехме опредѣлили като за Турци.

Д. Хр. Поповъ

[2]) трудъ до тука.

[3]) устно.

скоро защто то времето е такос което и яс сам нимога да знаи како можи да са случи || ако знаити де е декона кажети мо да са бодни[1]) чи ни един не ше ознаи кога са дигни прах от ветира || молеви отговоретими чириз настаса фотографо Анастас фотогравъ стоянович от бел град при старото здания || приими братски поздрав

год 1871 мая 17

Панаіот Хитіовъ

Семо ви моле да ни пишиш на ни кого замене нищто || ништа дама знаат каде хода.

Н. Б. II. Б. п. 102, № 35.

№ 416.

Ю. Н. Поповъ до Д. Хр. Поповъ.

Отсѫствувалъ и заварилъ писмото му да го чака. Може и повече пушки да се намѣрятъ, но трѣбва нѣкой лично да се яви за споразумение. П. Хитовъ ще се заеме съ работата, пъкъ и той е готовъ да помогне.

Бялград 18 Маия 1871

Господ. Д. Хр. Поповъ у Т. Могорелле

Ази бех на поста[2]) и преди 4 дена има от като сам душел и писмотови от 4 текушния Месец преди 6 дена душло е дубихгу и дубря гу распозумях дето ми пишите за пушките || можат и помлогу от колко пишите ама за това ви пиша на ново || наи дубря ще бади като доиди идин или двама от вази || защото тези риботи ние вазможно без лично разговор да са сварщат || за това гледаити приятели колко по скоро, ази хуртувах сас Господ П. Хитова заради тази работа и тое сас свем задоволен || и му казувах случаино ако нисам у дума защото са надявам пак за 2 Недели да патуем и ако ни сам тука то ще надявамса да сварши тази работа и без мене.

Приятели ази млогу сам са трудил за наще работи до сега както и мислим давие познато || можах до сега цѣла исто-

---

[1]) Да сѫ будни (да се пазятъ).

[2]) напусналъ (отпѫтувалъ).

рия да изваде, || и за това както ви казувах све можи сас распоризумоени даса сварши || оня маш сас кого, надявамса ако даде господъ даса видими скоро и даса распоразумоеми ако можи нящо да сваршими ако не тогава тряба и аза даса зафана у някоя работа защото така ни можи даса живоя

ваш приятелъ

Јорданъ Н. Поповъ

Н. Б. П. Б, п. 102. № 36.

№ 417.

Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ.

Да побърза макаръ на части да препрати револверитѣ, сжщо и печата. Очакватъ да се върне Левски. За скарването между Ценовичъ и Л. Каравеловъ и спиране на в. Свобода. Непременно да се почне новъ вестникъ. За малка чета въ Еленско. Пречи на дѣлото. Увеличена опасность за Левски. Теофилъ Райновъ се сърдилъ на Левски. Пристигнало писмо отъ Кършовски, но не смѣяли да го разпечататъ преди да стигне Левски. Голѣма потеря въ Балкана. Хаджи Димитъръ билъ живъ.

1871 год. 7 Юний

Г-не Азисъ Рушидоолу.

Въ Никополъ.

Разбрахмы коя е причина-та гдѣто ся е забавила до сега стокжтж ны. Но, ви пакъ ся потрудете дано поскоричко ся внесеше, зачтото мущерій-ты ся притѣсняватъ. Ако всичкж-тж изведнъжь неможе, то глѣдайте за поскоро та испратети макаръ половинж-тж, зачто-то нѣколцина си понакупиха отъ другадѣ [като ся поусумнихж да не бжде лъжа] та за расправяніе-то на нашж-тж ще бжде малко труднично. Сжщо и крьстъ-тъ[1]) испратете зачтото слѣдъ 10—15 дни може да ся завьрне В. (Левски). Та ще е нужденъ.

Ами какво е станжло съ Д. Ц(еновичъ) и Л. К(аравеловъ) та дырный-тъ заминжлъ за Нови-Садъ? Ами листъ-тъ

---

[1]) Печатътъ.

престанжлъ ли е?[1]) Ако е престанжлъ потрудете се дано другъ почeнеше. На това причината коя е? незнаемъ. Нъ както ся научихмы отъ Н.[2]) тѣ помѣжду си ся скарали нѣщо. Ако е истина това, жалко! и жално? и никога горкый-тъ ни народецъ неще отдъхне?!! Кога-то най патріотиты още и начело на работж-тж не могжтъ да ся споразумѣжтъ?!... То вѣчь на насъ како остава? Нъ что ли ще каже и по простый народъ!?

Байчо! Всичкжтж ни надѣждж сега на Васъ остава. Да Ви съвѣтвамы ный отъ тукъ то è излишно. Остава Ви сами да сж сжвѣтвате и водите по здравіи разумь и отъ собственото си народно чувство. Наистена че работжтж Ви ся сега удвоява и е отвжнъ силытѣ Ви; но Ви бързайте! до гдѣ-то ся ный отъ тукъ поулѣснимъ, та тогава и Ви ще ся поусвободите и ный..

Има 10—15 дни какъ сме ся научили, че нѣколцина незнаемъ отъ где преминжли отсамъ и близо при Елена [Търокржжіе] нападнали нѣкой пжтницы и имъ зели близо двѣстѣ хыледы гроша.[3]) Подиря имъ има сега потерж, нъ до днесь нигдѣ не сж можели да гы нападнжть и сега не сж знаятъ на кждѣ сж. Ако сте извѣстни отъ това потрудете ся та дано ся развърнжтъ зачто-то голѣмж прѣчкж причиняватъ на работж-тж ны. Ный ще пишемъ и въ Тър[4]) дано гы развърняхж...[5])

Райновъ говорилъ сума прикаскы на нашій Н. сърдилъ сж, че В. Л(евски) му писалъ противното и съ думы-ты си поубезсърчилъ момчето. Отъ Кжршо(вски) има до В. Л. писмо, какво му пише незнаемъ.. кога-то си доди В. ще видимъ тогава, сега несмѣемъ да го разпечатаме.

При това като Ви поздравявамы всичкы оставемы вы крайно признателны. Поздравете Анг(ела) и прочіи.

Вашъ

Мурадоолу Ибрахимъ[6])

---

[1]) Вестникъ Свобода.

[2]) Н. Хитровъ фотографъ.

[3]) Липсватъ сведения за подобна чета.

[4]) Търново.

[5]) Да ги придуматъ, четата да се върне задъ Дунава, да не продължава нападенията си.

[6]) Ив. Т. Драсовъ отъ страна на Ловченския комитетъ.

П. П. забравихъ да Ви наумя за праховете[1]) гдѣ-то щѣхте да ны пращате какво стана. Нуждны сѫ пратете гы. Ами за малкиты[2]) пратеты само еднѫ за да гы видимъ, че после щемъ Ви каза колко да пратити.

Сѫщий.

(Прибавка). Свършилъ бѣхъ горнето когато сѭ предизвестихме отъ врѣдъ че потерѫ страшнѫ завладѣла всичкы балканскы тесни патекы може отъ 20,000 души да има повече потерѫ опасно е за горни-тѣ дважъ по опасно е за В. (Левски) че днесь е пѫтешественикъ и ни го знаемъ гдѣ се намира сега. Богъ да е на помощь на всичкы!!

Наистина ли е Хаджи Димитъръ въ Галацъ и Гюргево былъ, зачто-то наши хора ни казаха, че го виждали. .[3])

Сега вѣчь ако имѫ да ни пишите нѣщо пищете ни прѣзъ оня листъ кой-то сте ни дали[4]) и съ твърдѣ вѣрни хора. .

Н. Б. II. А. п. 62, № 8475.
Арх. т. I, № 1, стр. 681.

№ 418.

Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ.

За сърднята на Ан. п. Хиновъ. Щѣлъ да мине въ Влашко. Съвети какъ Д. Хр. Поповъ да го придобри. Новъ посрѣдственикъ, вмѣсто Ан. п. Х. Защо се забави приготвянето на печата. За писмото отъ Райчо, Живковъ, Т. Райновъ и пр. Забелязали противоречия. Викали Левски да се спора зумеятъ. Левски съгласенъ съ Д. Хр. Поповъ, защо не се споразумеятъ съ последния. Писмото се изпратило до Левски. Сава Младеновъ пристигналъ, пратетъ отъ Левски и заминалъ за Плѣвенъ. Приети били петтѣ книги. Дали Д. Общи да дойде, или да не дойде, ще се произнесе Левски. Какъ да се пренесе оржжието. Нароченъ човѣкъ още не могатъ издържа.

---

[1]) Барутъ.

[2]) Картуши.

[3]) Известно е, че дълги години следъ като Х. Димитъръ падна убитъ въ 1868 год. на Бузлуджа, слухове се разнасяха, че е билъ още живъ.

[4]) Шифъръ чрезъ изрѣзанъ листъ.

1871 Юнія 9-ый.

Г-не Азисе

Оня день на 7-ый того Ви писахмы и нарочно пратихмы човѣкъ до родный Ви градъ[1]) да го занесе и да разгледа отъ близо работж-тж каква е гдѣ-то братъ Ви ся е толкова разсжрдилъ. Нъ за жалость ако (човѣкъ-тъ ны) и да употрѣбилъ всичкы-ты си силы и краснорѣчіе; пакъ неможемъ да го отвърне отъ това му мнѣніе, особно и писмо му писахмы насърдчително, нъ той пакъ той, пакъ той. Той казалъ прѣдъ човѣкъ-ть ны, че тыя дни щѣлъ да доде при васъ [за това пребързва-мы, дано пріемеше да Ви го донесе (писмото) и да пренесе кръстътъ] Ви ся трудете та дано ся придобряше защото той бѣше най верный ны посрѣдственникъ. Чякъ толкова противно му не говорете нъ съ кротость и снисходителность, зачтото знаете, че винагы поумныйтъ трѣба да ся покори ако иска да му ся неповряжда търговіята. Наистена, че той не е отъ онѣзи да прави предателство, нъ жалното е зачто единъ отъ най-дѣятелни-ти членове да ся отчае и напослѣднѐ врѣме отрече, за еднж ничдожня още и злѣ, разбранж причинж!?! Толкосъ отъ насъ, и Ви пакъ както знаете . . .

Писмата Ви отъ 25-ый маія получихмы на 4-ый того вечерь тж (кои-то нашій нарочно пратенъ човѣкъ донесе) и особнж-тж Ви забѣлежка по новый ны посрѣдственникъ за кръстътъ прочетохме, и доста ся зарадвахмы, че е излѣзалъ на бѣлъ свѣтъ ако и кжсно! . . . Сега щете ни расправите подробно коя е била причина-та за забавянѣето му и на Л. К.[2]) за отсжствіе-то сжщо и за спираніе-то на листъ-тъ[3]) Съ еднж думж за всичко какво и какъ вършятъ тамошны-ты ны първи . . . защ-то ный тукъ колко-то и какви-то извѣстія сме получили виждатъ ни сж противоположни на мнѣніе-то. Сжщо и въ сегашно-то Райчево писмо срѣщамъ друго мнѣніе, или подобрѣ да кажемъ: мнѣніе на Живкова, Райнова и дружіе.

---

[1]) Плѣвенъ.

[2]) Л. Каравеловъ.

[3]) Вестникъ Свобода.

Призовавать го[1]) да си доди както и да е, че имали незнамъ какво да ся споразумѣвать. Ный до колко-то сме познали В. Левскій той е съвършенно на ваше-то мнѣніе,[2]) нека иматъ добринж-тж тия съ Васъ да ся споразумѣятъ за сега; защото той скоро имъ не може отговори зачто-то не е тукъ. Явете имъ да иматъ малко търпѣніе за отговоръ. Писмо-то ся испрати до него . . .

Радостны сж и много радостни извѣстія то кои-то тая заранъ получихмы отъ човѣкъ-тъ на В. Левскій, който пжтува заедно съ него по нѣколко градове и села. До днесь всичко благополучно и той е днесъ въ безопасность. По тоя сжщи човѣкъ Ви и пишемъ кой-то днесь заминува за родный Ви градъ. Той е Сав.[3]) той ще ся побави тамъ догдѣ съ върне В. Л. . . .

Петтѣхъ книги сж приети бждете спокойни.

За Дим.[4]) да доди или да не доди остава В. Л. да отговори . . . Байчо! ще Ви молимъ ако е възможно да позабавите майкж си и сестрж си при Васъ до гдѣ-то пристигне стокжтж ни; и щомъ пристигне явете ни поскоро, та да пратиме и с.[5]) да пренесжтъ колко-то можятъ и колко-то останжтъ да ся споразумѣете какъ и по кой начинъ да ся принесжтъ[6]). Само Ви ся потрудете дано по скоричко стигнехж стокыты. За нароченъ човѣкь брате неможемъ още издържя, затова ни сж нуждни посрѣдственицы. Че като ся поосвободимъ отъ къмъ матеріялецъ и него щемъ направи. Потерж-тж до сега и отъ сега ще гоне все вѣтръ-тъ . . .

Вашъ Ибр. Мехмедъ[7]).

Н. Б. II. А. п. 62, № 8476.
Арх. т, I, № 2, стр. 183.

---

[1]) Левски.

[2]) Отъ страни Дан. Хр. Поповъ бележи: забележете това, отъ което трѣбва да сждимъ, че настоящето писмо е препращано до нѣкои заинтересовани да го прочетатъ.

[3]) Сава Младеновъ, революционенъ пощалйонъ отъ Тетевенъ.

[4]) Димитъръ Общи.

[5]) стойностьта.

[6]) Въпросътъ е за оржжие.

[7]) Ив. Т. Драсовъ отъ страна на Ловченския комитетъ.

№ 419.

Филипъ Тотю до Данаилъ Хр. Поповъ.

Пита за отговоръ отъ Левски. Не познава добре Д. Общи, за когото узналъ, че е вече вжтре.

Драгий ми пріятелю

Г-нъ Д. Хр. Поповъ.

Въ Турно Могуреле,

Днесъ вашето писмо получихъ и съдержаніето му точно разбрахъ. Първите писма, които ви бѣхъ пратилъ за Дякончиту тѣхнія отговоръ не съмъ получавалъ. Моля ва Г. Поповъ, като ми получитѣ писмото отговоре ти ми са или пишети нѣкой новини, защото до сега нищо не съмъ са научилъ отъ нигде. За Панаіота дѣто ми пишитѣ и него разбрахъ, и въ писмото си ми пишитѣ за Димитра македончиту което отишло при Дякончиту да вършатъ работа; радвамъ сж на такива народни поборници, които са решаватъ да вършатъ полезни работи за народа си, поздравети тогова пріятеля и отъ моя страна, защото азъ отъ близо не могж да го твърде познавамъ. Поздраветѣ тоже и сичкитѣ мои верни пріятели отъ моя странж.

Оставамъ за всегда вашъ доброжелателний пріятель.

Одесса 14 Юнія 1871 г.

Ф. Т. Войвода.

Адресата ми е така: Господина Николай Мероновичу Тошкова въ Кантора за Г. Филиппа Т. Войвода въ Одесса

Н. Б. И. В, п. 4. № 423.

№ 420.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Д. Общи стигналъ въ Ловечъ. Донесълъ писма и печата. Левски го нѣма. Д. Об. се връща, но ще дойде пакъ, за да се видятъ съ Левски.

За неполучени писма. Липса на пари за да се подържа постояненъ пощалионъ. За емигрирачето на Т. Живковъ отъ Търново въ Влашко. Нѣкой шумненецъ събира момци и моми за драматическа група.

1871 Юній 17 ый

Г. Азисъ Рушидоолу!

На 16 Юнія дойде тукъ общій Д. когото ни препоръчихте и ны донесе 2 писма за насъ и за В. Л. друго още едно отъ П. Х. донесе и кръстъ-тъ. Сега ся пакъ врьща. Сегашното Ви писмо за насъ ѐ безъ столѣтіе и дата: още и препорѫчка та Ви не ѐ добра защо-то възрастъ и лицето нѐ ни явявате: нъ това може да бѫде за безопасность. Бъдете спокойни пьрвы ты Вы писма ся пріети и испратете ни за мѣстото имъ. За злѫ честь В. Л. го нѣма още и неможехѫ да ся видять съ Д. Нъ може бы съ второ дохождаціе да ся видять, за что-то той (Д.) каза, че ще пакъ да ся вьрне.

Въ удивленіе остахмы като ны белѣжите, че не сте пріемали отъ насъ писма?! на 7 ый и 9 ый того Ви писахмы пьрвото чрѣзъ А. М. М. второто съ брата Ви. Тыя писма ако несте ги получили още явете ни да гы диримь

Добрѣ говорите да си нарѣдимь човѣкъ нъ пусти пары нѣмамы още. Сега като доди В. Л. ще видимь какво е извършилъ пакъ и съ Крьстътъ сме въ надѣжда да земемь нѣкоя услѣпа! [1]) Глѣдайте за принасянето на стокѫ-тѫ да е сигоръ както Ви и бѣлезахмы съ жени. Сѫщо и прахътъ и масата испратете ако сте намѣрили.

Отъ Търново ни белѣжать за нѣкой си полякъ живковъ Т. Магурелле а уженeнъ въ търново, че щелъ да фалира ако отъ нашиты нѣкой имать земани давани да глѣдать да ся разправатъ предварително. Сѫщо и за нѣкой си шумналиія билъ събиралъ въ търново момчета и момичета да гы води въ Влашко при войникова да сѫ учать за актіори че послѣ да ходять изъ Българско да представлявать театра. За всичко това питайтѣ и ни явете, че сѫ ни задьлжили..

---

[1]) Услѣпа или услѣпка е обяснено въ речника на Найденъ Геровъ въ смисъль на залъгалка. Текстътъ е ясенъ, не буди двусмислие: Ив. Драсовъ е искалъ да каже услѣпа и не е мислилъ нѣщо друго.

За сега сбогомъ, че врѣме нѣмамь. като си доди В. ще Ви явимь всичко подробно. Спомогнахмы на Д. отъ тукъ 2—3 жълтицы.

Вашь

Муратоолу Ибрахымъ.[1])

Н. Б. II Б. п. 102, № 38.

№ 421.

Отъ Ангелъ Кънчевъ за Панайотъ Хитовъ.

Взелъ въ заемъ пари, за да продължи пѫтя си отъ Таборъ за въ България.

Крайна нужда ма накара да са одбѭ въ Біалград и да тѫрсѭ помош за да могѫ да си отидѫ в Бѫлгарско. Господин Панаіот Хитов ми даде 2 Австрійски жѫлтици

Ангел Кѫнчев

Біалград 3 іулій 1871 год. ученик от Таборското економно учимище.

Н. Б. II. Б. п. 63, № 8636.

№ 422.

Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ.

Не му вѣрвалъ досега, но увѣрилъ се въ постоянството му и иска да си кореспондиратъ. Да стане посрѣдникъ за кореспонденции. Припомня му срещата имъ въ Русе, за да се сѣти кой е.

Господинъ Никола!

Отъ много време са каня дави пиша задави поздрава съ искрено-то сърце но дависа ни види некакъ криво, защото не ви вероваxъ на младите години, но сига като ма увери В. Г. Абаджиефъ за вази честе следовали по младия духъ, и нима стърпе за дави не пиша и дави помоля акое вазможно

---

[1]) Адресъ: За Азисъ Рушидоолу Ефенди Неболу
въ Плѣвенъ на (Гегата на Ханатъ).

за дами станишъ вѣренъ корісподентинъ акосте за помного въ стоенитоси въ руссе, но и то требува да вардите добре и пазите таината си, защото имамъ коресподентинъ но на далечъ и много мачноса споразумевамъ но отъ тукъ презъ руссе е по скоро некакси и по добре ми са види || така също и данони снабдявате съ новини поскоро както и ни(е) можимъ отъ тука дави снабдимъ. Ви можи дамасте заборавиле но ази щави-ся ява, || наумлівие когито стоехъ на мануловото кафіне преззимата и довфаждахъ да са разговаряхми съ вази въ читалището, туй самъ ази то! за сига ща прікасна долгитеси разговори додетося сздобия съ вашите отговори на постоянството ви!

Вашъ както щешъ Хр. Ив. Книговезецъ

Въ Търнуву 1871 Jуніа 7-и.

Поздравете Панайота Семерджіевъ
Търновчито нарочно

Поздравете Манола Мартиновъ нарочно защото искамъ даму пиша но като ниго зная далие тамъ иліе по-наванъ ниму пиша по причина чи пріехъ едно писмо отъ него и му писахъ отговора на писмото немамъ известие далігое пріелъ или пропаднало неиди и затуваму не писувамъ чи немамъ отговоръ

Сжщий

Поздравете сички пріятелй нарочно.

Н. Б. II. В. п. 11. № 23.
Арх. Обретеновъ.

№ 423.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Препраща писма отъ Левски. Писмата до Плоещчани ще задържи комитета въ Ловечъ. Решили да не кореспондиратъ повече съ тѣхъ. Ще съобщатъ решението си и на Левски. Д. Общи имъ донесълъ пари и оржжие и сжщия день заминалъ за Тракия. Занесълъ писмата и печата. За смълчаването на Филипъ Тотю. Пита кой е писалъ въ Вандереръ. Да нумерува писмата си, да личи, кога се изгуби нѣкое. Ще купятъ машинка за снемане копие отъ кореспонденцията. Иска по-подробни сведения за военното училище въ Одеса. Билъ посрещналъ доста недружно брата си. Този се поусмирилъ и ще се върне

пакъ на работа. Да вземе бележка отъ тѣхния печатъ, който за напредъ редовно ще скрепва писмата имъ. Не знаятъ, кога ще се върне Левски; имало доста работа въ Тракия.

№ 1-во

1871 Юлія 11 ый

Г-не Азисъ Рушидоолу!

Приключены-ты писма сѫ получини тукъ още на 27 ый Юнія, причина та гдѣ то ся толкова забавихѫ е: нѣманіе човѣкъ. С. былъ дохождалъ при Васъ безъ да ни ся обади и тъй остахѫ до тоя день.

Писма та за Райч. и др. слѣдъ като гы прочетете задрьжте гы, зачто то ній тукъ видѣхмы за ненуждно да имъ ся пише вѣче, нъ веднъжь за винагы да ся прекратѭть кореспонденцій-ты съ тѣхъ като знаемь, че оннаржнь баджянданъ чяржкъ чикмасъ ний сѫщо-то писахмы и на В. Л. че съ второ ще Ви съобщимь и негово то мнѣніе за това.

Отъ Д. общ. получихмы $2^1/_2$ нап. и 2 ре. заедно съ 150 кор. Чудно ни ся види зачто сега ни явявате по-скѫпѫ цѣнѫ-тѫ имъ?! ній спорѣдъ първо-то Ви писмо сме явили на всичкы цѣнѫтѫ-имъ, та сега незнаемь какво да имъ говоримь . . .

Д. още въ сѫщій день заміна за Тракыя и сега трѣба да ся е настанилъ на нѣкоя работѫ. Той занесе и писмата и крьстъ-тъ на В. Л. понеже нарочно пратенный ны човѣкъ до него като ся завърна ни обади, че го иска, сѫщый ны донесе радостни вѣсти, отъ тамо.

Какъ то ній тукъ отварямы всѣко писмо; тъй сѫщо и Ви тамо трѣба да отваряте, зачто-то може бы да стане нѣкога нужда за поскоро да ся отговори на нѣкое писмо. Какво ли ся замълчя Ф. Т. та неотговори на първото писмо кое то му ся прати въ отговоръ на исканы ты отъ тамо надписы и печяти!

Ами кой ли ще бѫде писалъ въ „Вандереръ" това? дали неще бы Райч. или отъ тѣхны ты нѣкой? Отъ тія извѣстія не е липсало нито едно, какъ може да бѫде то отъ Руссе? Това е все отъ Влашко явно а не отъ Българско. Трудете ся та ся научете кой е?!

Писма вѣче колко-то пишете отъ днесъ послѣ назначавайте гы съ № за по̀ сигоръ, зачто то ако бы ся изгубило

нѣкое — лесно ся познава. Още по добрѣ ще бѫде ако изваждамы отъ всичкы ты си писма копіе. . Ній ще ся потрудимъ дано си купимъ еднѫ машинкѫ за да си вадимъ копіе на писмата които пишимъ.

Добрѣ ще бѫде ако день напрѣдъ ся пренесеше стокѫ-тѫ, зачто-то глѣдамъ, че балладиса тукъ и по евтенѫ. Колко то за маскы ты, тѣ ни ся нуждны за нощя, кога имамы нѣкоя работѫ, много добре щеше бѫде ако ся намѣреше отъ оня прахъ.

За военно то училище въ Одесса Ви молимъ да ни явите напространно за програмата му. Дрѣхы яденіе отъ гдѣ? и тыя пары кои то ни пишите да си има едно момче зачто му ся нуждны и пр. пр. зачто-то тукъ има нѣколцина които желаять да отидать нъ гы е́ страхъ дане бѫде животъ тъ тамо труденъ.

Отъ брата Ви пріехъ на 4 ый того писмо, въ което ми ся доста жолува, че Ви несте ся никакъ обжрнали къмъ него като былъ при Васъ и много още || той виждамы, че ще пакъ да захвани работѫ, Вы му пишете ако обичяте и ся примирете вѣчь . . .

Съ слѣдный печять вѣчь ща подпечятвамы писма та Ви припознайте го . . .

Кога ще ся завьрне В. Л. незнаемъ зачто то тамо си има работѫ доста

Вашь Муратоолу Ибрахимъ

Н. Б. II. Б. п. 102, № 39.

№ 424.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Заповѣдь отъ Левски да не се задържатъ писмата до Плоещчани. Комитета отъ Ловечъ се съгласява. Сава Младеновъ отказва да циркулира повече като поща до Т.-Магурели, сѫщо и да съдействува за пренасяне на пушкитѣ и пр. Липса на пари. Заплашителното писмо, разпратено въ Ловечъ, не дало резултатъ. За С. М. да намѣри Д. Хр. П. за търговска работа отъ тамъ, та покрай нея да се пренасятъ мvниционнитѣ покупки. Анастасъ п. Хиновъ искалъ разноскитѣ, които направилъ досега по комитета. Левски обаденъ на властьта. Неясность по поведението на дейцитѣ въ Влашко. Искатъ квитанции.

871 г. Юлий 21-ый

Г-не Азисе!

На 11 Юлія пріехми тыя писма, нъ като човѣкъ-тъ бѣше заминжлъ за кждѣ Васъ останжхж за до сега.

На В. Л.(евски) мнѣніето е да ся дадатъ на Райча и др.. писма-та (както Ви и белѣжи самъ). На това негово предложеніе, не можемъ да ся противимъ, като той ни белѣжи особно въ едно (за насъ) писмо, че гы познава отъ близо и има доста факты, за тѣхны-ты работы и проч. съ еднж думж. Ви ще направите какво-то Ви белѣжи.

На 18-ый сжщаго пріехмы Вашы-ты писма съ прибавкы и отъ Вашій братъ сжщо и отъ Сав(ата). Нека Ви съобщж вкратцѣ и тѣхното възраженіе: С(ава) ни бележи, чи былъ безъ работж и че щѣлъ да влѣзе въ подозрѣніе ако доди още нѣкой пжть при Васъ, и за пренасяніе-то на стокж-тж ни белѣжятъ да му диримь колая. Съ еднж думж той неможе. Причина-та съ която ся извинява е: че безъ работж като ходи и дохожда непремѣнно ще влѣзе въ подозрѣніе; наистена това си е така, нъ що брате и ный отъ тукъ да сторимь, не сме слънце за да огрѣемь всичкый-тъ Българскы народецъ, нѣмами днесъ нито аспра, за да му дадемь нѣколко за да купи нѣщо да прекара и да донесе отъ стокатж-тж ни. А пжкъ за жалость още неможихмы отъ нигдѣ да ископчимь нито една парж; само сми въ надеждж, че кога и въ кой день ще ся усжществи тая надѣждж незнамь!! Съ една рѣчь планове доста сми си предначьртали и всѣкы день почти ся опитвами, нъ още нѣма нищо. Отъ писмата[1]) ній тукъ дадохмы на двоица троица, нъ удовлетворителенъ отговоръ нѣмамы. Ще Ви ся молимь пакъ Вамь дано Ви отъ тамо имъ намѣряхте нѣкоя работж тадано покрай нея ся принесеше и стокж-тж ни зачто-то ни е много нуждна. Сав. като бѣше прѣди тукъ ни говореше, че нѣкой си търговецъ искалъ да Ви даде пары за да му купите стокж отъ тукъ, вижте дано направите за сега такова нѣщо, та дано имъ се улеснеше пжть-тъ. Братъ Ви пжкъ ни белѣжи, че былъ похарчилъ повече отъ колко-то сме дали отъ тукъ на Сав. и иска да му гы пратимъ, незнаемь вѣчь какво да имъ отговарями. ній отъ тукъ давахмы и давахми, тѣ пжкъ отъ тамо зачто ли непо-

[1]) Поднесли заплашително печатно писмо, за да внесе кой колкото може.

жертвувать нещичко. незнаемь. Тѣ всичкы отъ тамо ся свили и чакатъ всичко отъ насъ, всичко всичко! пустити пары не ни давать да вървимь по-скоро, но добъръ е Богъ! Тыя дни ще ударимъ яйца на масло, пакъ какво-то ще да става[1])

За прахъ-тъ кой-то ни белѣжите че былъ отъ веднъжь ній отъ него си имаме, намъ ни е нужденъ отъ оня кой-то наималко въ разтояніе въ еднѫ 7 (седмица) поне да подѣйствува. Потрудете ся дано отъ него ни намѣрите, той ся намира у докторы-ты, поискайте отъ нѣкой докторъ ако сте ближни пріятели съ нѣкого... Има за много и много работи още да ся говори, нъ пары-ты ни пречять чтомь ся сдобіемь съ колко годѣ ще прескоче единъ отъ насъ, и тогава щемь ся разговоримь напространно.

За жалость въ еднѫ пріятелскѫ забелѣжка срѣщами че В. Л(евски) го обадили на Тур. прав(ителство) незнаемь дали ся трѫгнали да го дирятъ, нъ пакъ невѣрвами да можятъ да го хванать понеже навредъ пѫть-тъ му е отворенъ...

Отъ писма-та на Райч. и др. сѫщо и отъ сегашно-то до Цен. извадете копіе...

Дали ся неможе случи нѣкога да ся съберете съ Вашы-ты тамо синковцы да си поговорите лично и открито само да видите напослѣдъкъ какво ще говорять и мнѣніе-то имъ накѫдѣ клони: на развала ли или на управа?! Зачто-то отъ тѣхны-ты писма неможе да ся разбере нищо освѣнь да си доди В. Л...

Чтомъ пристигне стокѫ-тѫ ни; явете ни въ сѫщый чясь (в)кратцѣ само за нея, ако бы ся случилъ нѣкой вѣренъ то по кого-то ще ни явите за нея; че ній отъ тукъ незабавно да му диримь колая та да пратимь хора да ѭ принесѫть.

Дано ся напечатахѫ билетите,[2]) че отъ сеги станаха нуждни; дали сме на нѣколко.[3]) Нъ ако бы дали пары нещеима да имъ дадемъ потрѣбній-тъ белеть.

Сбогомь.

Ваши

Муратоглу Ибрахимъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8477.
Арх. т. I, № 3, стр. 184.

---

[1]) Намекъ да се извадятъ пари съ терористични срѣдства.
[2]) квитанции.
[3]) Поднесли заплашително печатно писмо.

№ 425.

Българскиятъ Революционенъ Централенъ комитетъ до Българския народъ.

Прѣвъ дебютъ на новооснования Б. Р. Ц. комитетъ. Прокламация къмъ Българския народъ. Турското правителство решило да наложи нови данъци, да изпродаде горитѣ, лозята, овощнитѣ дървета. Турцитѣ хранятъ хареми, олани, слуги . . . добруватъ и веселятъ се, а българинътъ плаща и се мѫчи. И за благодарность ограбватъ, безчестятъ, избиватъ българскитѣ семейства. Намѣсто пари и данъци, на турчина дай куршумъ и брадва по главата . . . Турското царство ще издъхне безъ пари (ако не му плащатъ данъци). Англия, Франция и Австрия не искали, или не могли повече да помагатъ на Турция. Българинътъ да не слуша чорбаджиитѣ. Геновичъ, Арнаудовъ, хаджи Иванчо ефенди, Доротея — продаватъ народа си за своя джебъ. Нашитѣ дѣди продали свободата, синоветѣ, унукитѣ си, надъ насъ лежи Божие проклятие . . . Уварвена е вѣрата ни, съвестьта ни и домашния ни законъ, нека ги пазиме, да не се турчимъ, както искатъ чорбаджиитѣ. Да не слушаме хора, които гледатъ да ни смразятъ единъ съ други, съ сърби, руси, ромъни и пр. Ако нѣкой русинъ, сърбичъ или гръцки фанариотъ ни е направилъ зло, трѣбва него да гонимъ, а не руския, сръбския, гръцкия и пр. народи. Нашитѣ български фанариоти сѫщо ни правятъ зло, но народа не е кривъ за това. Русия не могла да иска да ни пороби, защото получила урокъ отъ поляцитѣ. Сърбия безъ насъ, ние безъ Сърбия не можемъ: ние отдѣлно сме малки и слаби, неприятелитѣ ни сѫ силни, а заедно и ний ще станемъ силни. Днесъ е друго време. Ни едно племе не може да седи на шията на друго племе. Ний сме по-многочислени отъ гърци, сърби и пр. и не сме разцепени по между си по вѣра, а сме едно цѣло и тѣ не сѫ опасни. Предстои ни братски съюзъ, една държава. Швейцария обединява три народа. Примѣри още: Америка, Италия, обединена отъ Гарибалди . . . Подробности върху единството ни съ Сърбия, може да сме едно и пакъ всѣкой — тѣ и ний да се управляваме по нашия си народенъ законъ. Да се молимъ на св. Кирила и Методия и да се готвимъ за бой. Българи и сърби, словенци и хървати, босняци и херцеговинци, черногорци и словаци, поляци и чехи, ромъни и гърци, да забравятъ враждитѣ и да се пригърнатъ братски.

Братия Бѫлгари!

Турското правителство е намислило да положи на шията на своитѣ подданици и други нови даноци, безъ да помисли можатъ ли тие да ги плащатъ, когато сѫ и сами сѫвсемъ оголѣли и обосѣле, и когато умиратъ отъ гладъ. Отъ друга страна ние видиме, че великиятъ глупецъ Али-паша и свинската сѣнка сѫ намислиле да продадатъ и да осѣкатъ горитѣ, да унищожатъ лозята и да изтрѣбатъ плодовитите овошки. А какво мисли да добие чрезъ това дебѣлата

сѣнка? — Нищо друго, освѣнъ да ни осиромаши да ни направи неспособни за нищо и за никакво. А трѣбва ли ние днесъ да се покориме и да дозволиме на глупавитѣ читаци да са подигравать съ назе и да ни са смѣятъ въ очите? — Срамота е и грѣхота е.

Братия бѫлгаре! Време е вече дошло да бѫдеме и ние хора, каквито са и другитѣ народи на свѣтътъ, и да вардиме това щото сме изработиле съ толкова тѣшки мѫки и съ такъвъ крѫвавъ потъ! Питаме ви, за кого ние работиме? за кого печѣлиме и сьбираме? за кого са мѫчиме и потиме? — Сѣки изъ насъ работи като волъ, потѣе и дене и нощe, пролива крѫвави сълзи; а не може да охрани жената си, дрѣбните си дѣчица и остарѣлитѣ си баща и майка. Бѫлгаринътъ копнѣе и дене и нощe подъ ралото, надъ мотиката и надъ косата: а нѣма съ какво да помѣне умрѣлите си родители и съ какво да крѫсти новорожденитѣ си дѣца и унучета. Агата сичко пояда, дебелата сѣнка сичко испива! А кажете ни защо бѫлгарете да работятъ и да плащатъ, а турците да лочатъ на готово? кажете ни защо бѫлгарете и другите христиене да са мѫчатъ и да потѣятъ; а султанътъ, пашите, кадиете и въобще секи турчинъ да живѣятъ да се веселятъ и да хранятъ съ бѫлгарската крѫвь цѣло стадо хареми, олани, аджми, софти, а най послѣ и цариградските кучета? А каква благодарность за нашите пожертвования ние видиме отъ пашите гнуснави, развратни и проклѣти господари? Намѣсто благодарность и съчувствие султанътъ, везирьтъ му, пашите, кадиете и моллите газатъ сичко, щото е за насъ свѣто чисто и честно: обиратъ черковите ни и монастирите ни палатъ кѫщите ни, пращатъ братята ни въ заточение, безчестатъ сестрите ни, турчатъ децата ни, затварятъ училищата ни, ограбватъ имането ни и пиятъ крѫвта ни като піявици!

Братия бѫлгаре! Ние трѣба твѫрде добре да примислиме защо и за какво турцитѣ искатъ днесъ отъ насъ и други новъ данокъ, и трѣба ли ние да имъ го дадеме или не. Трѣба ли ние да имъ дозволиме да ни осѣкатъ горите и да ни унищожатъ лозята и овошките? — Не трѣба, защото за нашите собствени пари турците ще да си купатъ барутъ, куршуме и камшици, и пакъ за нашите гѫрбове. Не давайте, братия, пари ако и да имате; не давайте сега беделъ-парасѫ имдадие-парасѫ харачъ-парасѫ и пр. за да не поискатъ отъ васъ слѣдъ месѣцъ или два, ешекъ-парасѫ и кйопекъ-парасѫ; не

давайте на неприятельтъ си камжне, за да ви бие съ тѣхъ! Намѣсто пари и данаци дайте имъ куршумъ и брадва по главата; намѣсто приятелство и дружба, накарайте ги да избжлватъ оная свѣта крхвъ която тие сж изсмукале изъ жилитѣ на нашите бащи и майки изъ жилите на нашитѣ братия и сестри и изъ жилитѣ на нашитѣ дрѣбни дѣчица. Не вѣрвайте за нищо на султанътъ и на неговите крхвожадни паши тия ви лжжатъ. Никога вжлкътъ не може да бжде братъ на ягнето. Я припомнѣте си колка пжти ви сж обѣщали и колко пжти ви сж излжгали! Отъ турчинъ да очѣква добро може само безумниятъ и народниятъ предатель.

Братия бжлгаре! Не давайте на нашите неприятели помощь и поддържка: „Турското царство безъ пари ще да издъхне и само отъ себе си, и бжлгарыте ако желаятъ да бждатъ свободни и щастливи, то трѣбва да му не плащжтъ вече данокъ, защото тоя данокъ ше да го сжживи и ще да му даде сила още на нѣколко години", казва единъ тверде уменъ човекъ, Англия днесъ са е отказала вече да поддържава турската империя. Франция е джлжна да поддържа сама себѣ си, а Австрия нѣма съ какво да и помогне, следователно ако и ние са откажиме да плащаме данокъ, то агите ще да изпукатъ отъ гладъ.

Не слушайте нашите предатели юди, които ви продаватъ на османлийте. Ние казваме за Геновича, за Арнаудова за хаджи Иванча-ефенди, за Доротея и много други. които за свойжтъ собственъ джебъ и за своето нечисто гжрло искатъ да ни разврататъ и отурчатъ. Братия, нашите дѣдове продадоха на турцитѣ своята свобода и своите синове и унуки, надъ насъ и до днесъ виси божието проклѣтие и ние сме джлжни да страдаме и да искупуваме тѣхните грѣхове, нѣка не кажатъ синовете ни и унуките ни, че и ние сме продале комуто и да е своятъ богъ, своята вѣра, законъ и съвѣсть. Вардете това щото сж увардили бащите ни съ толкова мжки. Нека сж проклѣти ония хора които продаватъ бащината си крхвь и майчиното си млѣко! Въ нашето отечество са намиратъ и такива хора, които гледатъ да посѣжтъ вражда и несъгласие между назе и сжрбите, между назе и русите, между ромжните и сърбете, между сърбете и харватите, между балгарете и гжрците. Тия гнуснави проповѣдници и вѣрни слуги на Али-паша и на Андрашие ефенди ни казватъ, че Россия иска да забие свойятъ байрякъ на нашата земя и

да ни направи свои робове, че Сърбия иска да владѣе надъ назе, или, че сржбското правителство е намѣрено да ни държи въ робство и неволя, и че за тая цѣль то са било подружило съ турското правителство. Сичко това е лъжа, и лъжа най-безсовѣстна. Така могатъ да минатъ и да позоратъ само ония хора които сж хранатъ изъ чужда кесия, или ония, които нѣматъ въ главата си нито за двѣ пари мозжкъ. Който познава добре сжрбете и руссите, той трѣба да са смѣе и да презира нашитѣ учители. Но тука трѣба да забѣлѣжиме, че ако нѣкой сърбинъ, нѣкой ромжнинъ или нѣкой русинъ ни е направилъ до днесъ нѣкое зло, то ние трѣба да окривяваме него, а не сичкия народъ. Така сжщо, ако гжрцките фанариоти ни сж правиле до сега зло, то ни сж правиле такова сжщо зло, и нашите български фанариоти, и за това ние не трѣба да ненавиждаме сичкиятъ гржцки народъ който е готовъ сѣкога да извади ножътъ си противъ турските капасжзе. Не може еднороденъ или едновѣренъ братъ да желае зло на брата си, както не може и единъ чуждъ човѣкъ па желае добро на чуждиятъ, — това явление е твжрде природно. Россия е до толкова голѣма и силна държава, щото за нея нѣколко милиона сжрбе или бжлгаре сж капка въ морето. Какво сж мислиле и работиле до днесъ руссите (т. е. руското правителство) ние това трѣба ца оставимъ на страна; а сега ние свободно можеме каза че Россия са е убѣдила, щото ако ни покори то ние ще да й принесеме врѣда, а не полза, зло, а не добро. Поляцитѣ бѣха за Россия добра школа, изъ която тя вече са е поучила памѣть, и отъ сега ще гледа да добие приятели, а не неприятели. За Сжрбия ние ще да кажемъ слѣдующето. Ни съ едно племе бжлгарите нѣматъ такова естественно родство и до толкова обци интереси, отъ колкото сж сжрбете. Както Сжрбия безъ насъ, така и ние безъ Сжрбия нищо не можеме направи. Неприятелите ни сж силни, а ние единъ безъ други сме малки. Но нашите неприятели ни казватъ, че Сжрбия иска да ни осьрби. Ромжния да ни овласи, а гжрцетѣ да ни огжрчатъ. Който има въ главата си баремъ малко умъ и разумъ, той не трѣба да вѣрва на тия лжжи; изпжрво, днесъ сж настанале вече такива времена въ които ни едно племе не може да седи на шията на друго: второ, бжлгарете сж много по многочисленни отъ сжрбете, отъ гжрцете и даже отъ ромжнете; третйо, ние сички сме едновѣрни, еднородни и заедно сме страдале въ продължe-

нието на петъ столѣтия, и за това междуназе не може да бжде нищо друго освѣнъ братски съюзъ, любовь и дружба. Тука нѣма нито бжлгарете да бждатъ робове, нито гжрцете нито сжрбете; а братия предъ бога и предъ хората. Който е челъ землеописанието той знае, че въ Швейцария живѣятъ немци, французе и италиянци: сѣки изъ тия народи си има свой закони и своя вѣра; но сичките тия иматъ едно дружно господарство. Така сжщо е и въ Америка. Италия около хилядо и петстотинъ годинъ са дробѣше на малки господарства: на княжества на кралсьтва, на херцогства, на републики и на папства и робуваше ту на нѣмците, ту на французите, ту на тжлстите папи и езуите; но появи си Гарибалди сжедини я въ едно цѣло, и тя днесъ стана една отъ пжрвитѣ джржави.

Но за Сжрбия ние трѣбва да поговориме повече, защото, както казахме по-горе, съ нея ние сме свѣзани и нравстенно и материално: изпжрво насъ сближава нашата народность, второ — нашата вѣра, а третио — нашитѣ общи интереси. Но нашите неприятели ни казватъ, че Сжрбия иска да ни усвои и да ни бжде господаръ. Тука ние сме джлжни да почитаме сами себе си, що има въ Сжрбия, което би могло да се нарече насилие ако ние го приемемъ. Първата сила която сближава народите е вѣрата, а нашата вѣра е една, слѣдователно Сърбия нѣма нито да ни отурчи, нито да ни очафути, така сжщо и ние нея. Втората сила, която свѣзва хората е народностьта, а нашата народность е една т. е. тя е славянска народность. Освѣнъ това сѣки изъ насъ трѣба да остане свой: бжлгаринътъ — бжлгаринъ, сжрбина — сжрбинъ, тжрновченинътъ — търновченинъ, а мостарецътъ — мостарецъ. Третйо наше родство е езикътъ. Но бжлгаринътъ се разумѣва съ сжрбинътъ, а сжрбинътъ разбира що говори бжлгаринътъ, защото — двата езика, или, по-правилно да кажиме, нашите нарѣчия сж произлѣзле отъ единъ славянски корѣнъ, слѣдователно нито сжрбинътъ има нужда да са обжлгари, нито бжлгаринътъ да са осжрби, — сѣки трѣба да уварди своето, както сме биле и до днесъ. Ние знаемъ, че Сърбите въ Сжрбия говорятъ едно нарѣчие, а сжрбете въ Харватско — друго; така сжщо Бжлгарете въ Тракия и въ Македония не говорятъ едно нарѣчие; а ни единъ отъ насъ не желае насила да накара карловецътъ да говори шуменски колкото за нашитѣ нрави и обичаи, то и тия сж у насъ едни

исти: Кралевичъ Марко е нашъ общи юнакъ, сжрбинътъ пѣе бжлгарски пѣсни, а бжлгаринътъ сжрбски и пр.

Най-послѣ, както сжрбете, така и ние желаемь да бждимъ свободни люде и да се управляваме по ония закони които сждаде самиятъ народъ, а тия закони не могатъ да бждатъ неприятни нито за сжрбете, нито за бжлгарете. Сжрбия нѣма аристокрация, и ние я нещеме, въ Сърбия е търговията свободна, и ние това искаме, въ Сжрбия сждътъ е единъ за сѣки човѣкъ, и ние това търсимъ и най послѣ въ Сжрбия данокътъ е по малъкъ отъ данокътъ въ Австрия, въ Ромжния, въ Россия, и катъ рѣчи отъ всичка Европа а това тжрси сѣки човѣкъ. И така ние питаме още веднашъ: що има въ Сжрбия, което би ние непожелале да имаме? А що има въ бжлгарскиятъ народь отъ което би са отказале сжрбете? Това щото е мило на бжлгаринътъ, мило е и на сжрбинътъ; а това щото ненавижда сжрбинътъ, него ненавижда и бжлгаринътъ. А когато е така, то намъ не остава нищо друго освенъ да са сжединими и да са постараеме да освѣтлиме лицата си и да добиеме най-скжпото за сѣки човѣкъ доброто т. е. своята свобода и самоуправление. Освѣнъ това, когато ние достигнемъ своята свобода, то нека самиятъ народъ рѣшава своята сждба както иска и както му са вижда за подобре; а нашата днесъ свѣта обязаность е да са освободиме колкото са може по-скоро. Али пашовиятъ шпионинъ Бедискини рѣкалъ, дорде бжлгарете, сжрбете и гжците са каратъ за магарешката сѣнка до тогава и Али паша и Андрашия и Вайстъ ще да пушатъ чубуците си. Бедискински е правъ.

И така сѣкому свое, а за синца ни едно общо. Който търси свобода, той не може да бжде деспотъ. Когато ние съставихме своята държава по волята на самия народъ, то сѣки деспотизмъ губи своето значение.

Намиратъ са между назе и такива приятели, които ни пращатъ да търсимъ помощь отъ Францъ Иосифа, отъ Виктория, отъ Вилхелма, и отъ папата; но тия тирани до толкова са грижатъ за насъ, колкото и персидския шахъ. Нашата помощь е въ нашите собствени сили; а нашите приятели сж нашите пушки, и нашите мишници.

Братия Българе! Молете са на нашите свѣтли равноапостолни братия Кирила и Методия и приготовлявайте са за бой! Нека солунските братия ни дойдатъ на помощь, нека

ни покриятъ съ своите крила и нека ни научатъ щото е за насъ добро и полезно! — Братство и дружба, правда и любовь, искреность и топлосжрдечие, споразумѣние и свободолюбие.

Бжлгаре и сжрбе, словенци и хорвате. бошняци и херцеговци, черногорци и словаци, поляци и чехи, ромжне и гжрци, прегжрнете са между себе си и заборавете вече ония дѣтински и нещастни вражди, които ни са гризле до сега сърцата. Петстотинъ-годишното робство, мжки и неволи трѣба да бждатъ наши учители и да ни научатъ това, щото е за насъ полезно и свѣто, да ни покажатъ пжть, по който трѣба да вжрвиме, за да достигнемъ до нашето общо щастие, и да ни служатъ като пжтеводители въ сичките наши предприятия. Ако да бѣха нашите дѣди и прадѣди живѣле братски и любовно, то не щехме и ние днесъ да бждеме робе на турците, на немците, на маджарете и на циганете; не щѣха нашите бащи и майки да проливатъ горчиви сжлзи и да носатъ черно за погиналите си дѣца; не щеха нашите сестри да бждатъ въ харемете на развратните паши и кадие; не щеха нашите дѣца да бждатъ пашове олане и чубукчие; не щеха нашите братя да гниятъ въ диари-бекиръ; не щеха маджарете да псуватъ нашия богъ, не щеха . . . . съ синджире на шийте и съ букаи на краката.

Хайдете сега да си подадеме единъ другиму братски ржка и да гледаме да искупиме грѣховете на нашите прадѣди, които ни продадоха на турци и на немци. Хайдете, братия, на оружие, и дано са заборавятъ старите срамотни години, и нека оживѣе нашата свѣта слава, — слава бжлгарска, сжрбска, хорватска, ромжнска и пр. и ние сички да бждеме свободни хора.

Прегжрнете са мили братия, и на оружие, на оружие! Смърть на нашите тирани!

1871 г. Юлия 23.

Отъ Бжлгарскиятъ
Революционни Централни
комитетъ[1])

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски кн. I, № 51, стр. 259.

№ 426.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

По-точна смѣтка какво дължатъ за пристигналитѣ при Д. Хр. П. пушки. Да отпустне половината на вѣра.

1871 г. Юлій 29 ый.

Г-не Азисе!

На 25-ый того получихме отъ брата Ви писмата Ви въ кои-то му белѣжите: колкото е възможно по-скоро да ни яви че стокѫ-тѫ ни пристигнала, и, че непрѣменно трѣба единъ отъ насъ да доди за да си уравнимъ смѣткѫ-тѫ; като земе съ себѣ си отъ 100 и по вѣче наполеона, чи и другѫ стокѫ Ви была пристигнѫла, та е неизбѣжимо нуждно да си купимь и отъ неѭ. Прибавяте още что-то безъ пары да не дохождами зачто-то Ви несте быле сега въ състояніе да ѭ предплатите, а пѫкъ търговецъ-тъ ѭ неосвобождавалъ до гдѣ-то му ся незаплати. Правитѣ ни още смѣткѫ колко Ви длъжнеемь, кои-то възкачвате на 100 напал(иона)!

Байчо! отъ таѭ Ви смѣткѫ неможихме да разберемь ничто. Ніи сме Ви порѫчали за 50 топа щамби[2]) кои-то щѫть бѫдѫть заедно съ 15,000 картуши а тѣ чинять спорѣдь договоръ-ть ни 150 нап(олиона) ній сме Ви пратили до сега 130 нап. длъжнемъ Ви още 20 нап. Тукъ сега ній неможемь да разбереме отъ що ся въскачвать на 100 нап. . . !

Най убѣдително Ви молимь да ни направите еднѫ точнѫ смѣткѫ: колко наполеона сте пріели? колко е порѫчена-та ни стока? и защо ся нуждни още пары?!?

При това Ви явявами, зачто ній днесь сме съвсѣмъ безъ пары! что-то пакъ Вамь ще ся молимь да ѭ издължите и ни пратите макарь половинѫ-тѫ отъ нея, та въ малко врѣме, като ѭ похарчимь ще Ви ся издължимь съвършенно и до тогава може бы надѣждата ни за пары да ся осѫществи та щемь до тогава единъ отъ насъ да ся споразумеемь на дълго и за много още работи.

---

[1]) Тоя позивъ е намѣренъ въ скривалището на църквата „Св. Димитрий" въ родното село на Бачо Киро Петрэвъ — Бѣла Черкова отъ другаря м Петко Тодоровъ, сега известния свещеникъ Франговъ. (Бележка на П. С. К).

[2]) Петдесеть пушки.

(П. П.) Въ едно отъ първы-ты си писма ни явихте да дадемь вмѣсто Васъ на брата Ви три напол. и тѣхъ ще минните на смѣткѫ-тѫ ни

Вашь Моратоолу Ибрахымь.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8478.
Арх. т. I, № 4, стр. 187.

№ 427.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Допълнение към съобщението отъ по предния день. Получили писма отъ Левски и ги препращатъ. Левски имъ явилъ, че и самъ е безъ пари.

1871 г. Юлій 30-ый.

Г-не Азисе;

Вчера чтомъ замина човѣкъ-тъ съ писмото което бѣше въ отговоръ на пратените Ви чрѣзъ брата Ви за насъ писма, въ сѫщѫ-тѫ вѣчерь доде отгорѣ нарочно пратеный ни човѣкъ, който донеси тыя писма кои-то Ви и приключвами. Отъ сѫдържяніе-то имъ ще разберете въ какво сми полуженіе днесь (безъ пари!!) . . Повторително Ви умолявами да ни преплатите стокѫ-тѫ и да ни пратите макарь половина тѫ че въ малко врѣме ще ви гы внесемъ. Направете ни е еднѫ точнѫ смѣтка за колко стокѫ сте порѫчали и колко пары сте пріели отъ насъ и прочие. Прѣемете поздравъ. Сбогомъ че време нѣмами за повѣче понеже пѫтникъ-тъ тръгва.

Ваши Муратооглуларъ.

Н. Б. II. А. п. 62, № 8479.
Арх. т. I, № 5, стр. 188.

№ 428.

Ангелъ Кънченъ до Панайотъ Хитовъ.

Взелъ рекомандации отъ Д. Хр. Поповъ въ Т.-Магурели. Въ недѣля заминава за вѫтрешностьта. Поздравлява Л. Каравеловъ (въ Бѣлградъ). Моли да съдействува за три българчета, които сѫ тръгнали да дойдатъ и да следватъ богословие тамъ.

Бай Панаіоте,

В Турно са одбих, с Данаила са намѣрих, работата му саобштих и потребните рекомандации за въ Бѫлгарско зех. В неделіа шѫ замина за в вѫтрешноста на Бѫлгарско да захвана и извѫршѫ мисіата си.

Руссе 17/8 71 год. Ваш А. Кѫнчевъ.

Поздрави Бай Каравелова, Бай Цека и Бай Михалія.

Препоржчвам ти тези три Бжлгарчета шж влизат в Богословыата, помогни им да са настанжт. Добри и распалени бжлгарчета сж.

пак А. Кжнчевъ.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8637.

№ 429.

Ученикъ отъ семинарията въ Бѣлградъ до Н. Т. Обретеновъ.

Среща съ Панайота. Русофобскитѣ агитации на последния. На лѣто ще премине въ България. Да си приготвятъ оржжие Обретеновъ както и А. Кънчевъ. Шифъръ за писмо.

Г-не Н. Т. Обретеновъ

Поздрави А. Кънчова и му кажи какъ писмата му распpавихъ. Първото, което бѣше за Хитова, като отидохъ тамъ заедно съ сичкитѣ българчета, двата калугери: Рилски и дѣдо Зиновій, заварихме старитѣ войводи: Цека, Иля и други. — Хитовъ изъ най-напредъ на попита секи отъ де е. Едни се казаха оть Русе, други изъ Елена, а трети изъ Прилепъ, най сетнѣ попита и мене отъ де самъ; казахъ му че трима се Русчуклій. Попитама „Какъ сж турцитѣ“, и азъ му казахъ: „Турцитѣ съ каквито идеи, съ каквито нрави, съ каквито обичаи сж биле преди дѣдо адамово време таквисъ сж и днесь“, а той стана горѣ на крака и отвори предметъ върхо похода ни за на лѣто, за освобождението ни отъ турцитѣ и какъ мисли Россія за насъ Българитѣ да на раздвои на части: Бълг. Тракия и Македония; да на раздѣли на три части, та да може послѣ лесно да на подчини подъ себе си. „За това“, прѣпоржчвамъ Ви думитѣ на Хитова „нѣма вече лжжа братия българчета, на лято готвимъ походъ противъ турцитѣ“. И ти Тихо приготви царвулитѣ, отрий оржжието и бжди готовъ. Тъй яви и на Ангела.

Второто писмо го предадохъ на Коста Радославлевичь. Той ми обеща да ми издействува за въ гимназията но какво да направи, като се записахъ вече въ Семинарията. Ама че бе(з)божникъ билъ ха, критикуваме Богъ отъ колко думи е произлязълъ.

Туй писмо го чети съ Ангела заедно

27 Августъ 1871 год. Твой искренъ
Белградъ Иванъ Н. Поповъ[1])

Н. Б. II. В. п. I. № 28.
Арх. Обретеновъ.

№ 430.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Получили писмо отъ П. Хитовъ, Ценовичъ и др. Левски още не пристигналъ, за да обсъдятъ общо и да отговорятъ. Изпратили му кореспонденц-ята, съ поржчка да си дойде. Левски битъ съгласенъ Ценовичъ да иде делегатъ въ Черна Гора за споразумение, но за представитель отъ тукъ оставало Комитета въ Ловечъ да се произнесе. А. Кънчевъ пристигналъ. По заповѣдь на Левски за напредъ не се кореспондира безъ общия печатъ.

Въ Ловечъ 1871 Августъ 28-ый

Г-не Азисе!

Отъ П. Х. и Вашы-ты писма получихми, чрѣзъ брата ви подыръ два дни получихми и отъ Д. Ц. и вашо-то, на всичкы-ты писма съдържаніе то разбрахми. Чякахми нѣколко дни дано додеше В. Л. че съ него заедно да отговоримъ на сичкы-ты, нъ той ся забави и до днесъ, нарочно пратихми до него човѣкъ да му занесе писма-та и да му каже да си доди зачто.то има и други работы тукъ да ся разглѣдватъ които безъ него неможятъ ся рѣши. Нъ той си ималъ тамо още работж, та слѣдъ 2—3 дена щѣлъ да доди Явява ни да ви съобщимъ, че всичкы-ты горѣ речени писма оставатъ на разглѣдваніе, та за това за сега не може да имъ ся отговори положително, нѣговото мнѣніе да отиде Цен. въ Ч-гора нъ, да бжде ограниченъ въ думы-ты си само да види сърдечно ли желаятъ сдружяваніе-то; а за отъ тукъ да ся прати прѣдставитель нищо не казва. Явете по-скоро на Д. Ц. вкратцѣ това и слѣць малко врѣме ще му ся отговори, на писмо-то сжщо и на П. Х.

Ангелъ доде вчера (на 27-Августь) и е тукъ дано додяше и В. отгорѣ та да ся немае чювѣкъ-тъ тукъ напразно

---

[1]) Това писмо е шифровано съ следната азбука:

А	Б	В	Г	Д	Ж	З	И	К	Л	М	Н	О	П	Р	С	Т	У	Ф	Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ѣ	Ю	Я	Ж
ж	я	ю	ѣ	ъ	щ	ш	ч	ц	х	ф	у	т	с	р	п	о	н	м	л	к	и	з	ж	с	д	г	в	б	а

Вижте та да но принесяхж повѣчко отъ стокж-тж, тыя кои-то ги нарочно пращами съ брата ви. А колко-то за отъ насъ да доди нѣкой зада си свършимъ смѣткж-тж и да прѣгледаме и другжтж стокж остава кога си доди В. Л. та като разгледами нѣкой и други тукъ подробности, тогава ще додимъ може бы иза другаде заминемъ.

Писма безъ общій-тъ печятъ ще ся считат льжовни така ни бѣлежи да ви явимь, че безъ печятьтъ общій нѣма да ви пише вѣче.

Брате! бавяніе-то лутаніе-то на горѣ та долу безъ ползж; е причина та пары-ты! ах! тѣзи пусти пари! мжчно ся днесь събират

Ваши Муратоолу Ибрахымъ

Н Б. II. А. п. 102, № 40.

№ 431.

Н. Т. Обретеновъ до Ангелъ Кънчевъ.

Иска му печатни (заплашителни) писма. Известия отъ Бѣлградъ.

Бачо Ангиле,

Писмото-ти прієхъ, || питашма какво права, || азъ съмъ добре и си следвамъ проповядваніета, || на когото кажа този отговоръ получавамъ, || каквото желаешъ ти таквози и ніи, || но ти глѣдаи както хортувахме да ме сдобишъ отъ нейде съ неколко обевленіе, защото съ тяхъ става по голямъ напредакъ и по голѣма распалителность даватъ на человека, чи друго здраве и надѣжда за напрѣтъ.

Иванъ[1]) ми пише съ новите букви отъ Б[2]) и ми пиши да ти кажа чи писмата които си моги далъ, сичките ги расправелъ || тжй сжщо и на Х. този послѣдніе много распалително хортувалъ за . . . . Пріимни писмото които ти проважда Юрданъ[3]) споредъ поречките писахъ на Василе[4]), но нѣмамъ никакъвъ отговоръ, || тѣзъ дни са кана пакъ да му пиша, || тжи сжщо и на другите ще известа натписави.

За сига сбогомъ желаеви добри успехи.

хемъ на писмата си тури дата.

1871 7-вріе 15 Твой Тиховъ[5])

Въ Руссе

---

[1]) Ив. п. Николовъ — ученикъ.

[2]) Бѣлградъ.

[3]) Юрд. Симеоновъ ученикъ въ Таборъ.

[4]) В. Христовъ ученикъ въ Мюнхенъ.

[5]) Н. Т. Обретеновъ. (Тѣзи бележки сж направени отъ г. Н. Т. Обретеновъ върху самото писмо б. р.).

Ако си въ Плевенъ поздрави ивана,[1]) несторовъ шуре || тжй и баща му на първие

сжщiи[2])

Н. Б. II. В. п. I, № 25.
Арх. Обретеновъ.

№ 432.

Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ.

Подробни смѣтки за получено оржжие и предадени пари.

871 Септем. 28-ый

Г-не Азисе!

Пары ты Ви брате забавихмы, нъ причинжтж на забавата имъ е тая, че: хора та отъ кои то мисляхмы на чясь-тъ да землемь и да Ви гы пратимь ся случиха на Узунджеово. Нiй знаемь, че и голѣма щета Ви причинихмы въ земанiе то Ви и даванiето; като толкова врѣме го бавихмы, (на които и лихва сте плащали!?!) нъ рано или кжсно било! все щемь Ви сж исплати двойно и тройно. Стига до тукъ. Нека Ви явимъ сега какво сме прiели до днесь, и какво има още да диримь: Отъ Д. Общ. прѣди прiехми 2 Р. и 150 к. . . и въ брой грошя 135. всичко грошя Влаш. = 416¾. Сега пакъ прiяхми 46 Р. и 2400 к. зачтото 3 тѣхъ бра(ть) ви гы оставилъ въ градъ уча в . . . и единыйтъ за жалость ся изгубилъ. Сега на Септем. 21-ый прiяхми отъ другый Ви братъ 1400 кар. всичкы 3800. диримь отъ Васъ спорѣдъ смѣткж-тж Вы 6200 кар. Ха! Спорѣдъ белѣжка та Ви 35 тѣхъ Р. имать всекь единъ по 300 к. тѣ трѣба да имать всичкы ты 10500 к. Ви ни бѣлѣжите 10,000. нъ това може бы: зачто то кар. ся земани особно.

Ето Ви и пары ты:	13 минца отъ	32	416
	6½ лиры тур.	62	403
	3 наполеона злат.	55	162
	2 Рускы званчета	1¾	3½
Толкова дирите отъ стокж-тж			984½
За Перiод. Списанiе 1 наполеонъ			54
			1038—20
Подырь остава да Ви ся даджть за печятьтъ			160
М. Поп(ъ Лукановъ) „ „ „			56—12
И на брата Ви сьмь далъ вмѣсто Васъ 3 нап. „5“162			
толкова и Ви дирити			1416 32

[1]) х. Костадиновъ, баща му х. Костадинъ х. Паковъ.
[2]) Адресъ на писмото: За Ангела бр. 66. Въ Плевенъ.

Уравненіе на смѣткѫ-тѫ ни:

35 — Р[1]) и 10 хыл. к. и тѣхни разноскы	5626³|₄
15 — Р. и разноскы „ „	1430
грошя	
2 — Р. и 150 — к.[2]) и 135 — пріети отъ Д. Общ.	416³|₄
	7773¹|₂
Пріели сте — 6524	
Апр. 12 вмѣсто Васъ на брата Ви 3 нап.[3]) 162	6789
Всичкый борчъ ніе тай	984¹|₂

Печять-тъ и на М. П.[4]) смѣткѫ-тѫ е особнѫ: за печатьтъ остава да отговаря Ц. Ком. а М.[5]) ще Ви внесе особно пары-ты: Само отъ Мар. смѣткѫ ще извадите 1 нап. за Пер. Списаніе защото ви[6]) внасямы сега за него пары-ты. Глѣдайте дано редовно ни ся пращатъ, до сега смы пріели само 2 броя отъ него. . [7])

Н. Б. II. В. п. 1, № 424.
Арх. Обретеновъ.

№ 433.

Ангелъ Кънчевъ до Н. Т. Обретеновъ.

Пристигнали въ Ловечъ. Не се срещнали още съ Левски. Кореспонденция съ приятели — чрезъ Д. Хр. П. въ Т.-Магурели.

Бай Коліо,

На 29|9[8]) пристигнах в Ловеч, с неколко души са намерих, но не сѫм са іоще видел с оногос, за когото додох, заштото го нѣма тука. Тез дни го чакам да доди. Какво то свѫршіа шѫти іавѭ.

---

[1]) Револвери.

[2]) куршуми.

[3]) наполеони.

[4]) Маринъ Поповъ.

[5]) Маринъ.

[6]) Мариновата.

[7]) Безъ подписъ. Данаилъ Хр. Поповъ бележи върху свободното поле на писмото: И това писмо е отъ Ив. Драсовъ до Мене.

[8]) Противоречие съ писмото на Ив. Драсовъ отъ 28.VIII № 430, стр. 509, който съобщава, че Ангелъ Кънчевъ е пристигналъ въ Ловечъ на 27 августъ.

Ако іе дошло ніакое писмо за мене в Руссе проводими го и ми іави какво правиш на тази адреса:

Danaiil Hr. Popoff
in
Turno Mogorele

а вжтре въ други плик напиши
за А. Кжнчева. Само толкос.

Поздрави и кажи на нашите башибозуци в Табор, в Лайпциг, в Минхен и в Прага да ми адресират и те тжй писмата си, но недей им казва определено въ кой град сжм.

Твой
Ан. Кжнчевъ

Поздрави Тома, Радіа, Ганча и други[1])

Н. Б. II. В. п. 1, № 24.

№ 434.

Райчо Поповъ до Панайотъ Хитовъ.

Оплаква се, че рѣдко получава отговоръ отъ него. Иска да работи съ Панайота по народното дѣло, ако той обича. За газьга Петралионъ. За съдружника му, който презъ Виена ще се отбие и ще дойде въ Бѣлградъ да се види съ Панайота. Скоро ще тръгнатъ много хора на възстание въ България.

Плоещъ 1871 октомврия 2-ый.

Любезнеыи мы Баи Панаеоте Въ
Белградъ.

Сасъ настоящето си бързамъ да ви са отговоря чи второ едно ваше писмо пріехъ вчера на 1-ыи сего чрезъ коетуми явявате цената на кожите по писамце отъ 8-ыи юніе итъи време мина за събиране, саму устава аку са намиратъ въ некого Сабрани готови и то сосъ умерена цена куяту вамъ е позната, но знаете какту сам ви казалъ чи кожи такива щоту за измет нити да са ни помисля, ане да са отбира и незабавно ми са отговорете || по добре и проба акуе възможно да ни проводите, || мущерыи са намиратъ за таквази стока но време мина, || надявамса дано са отвори по добра Епоха за

---

[1]) Писмото е безъ дата, както много често въ кореспонденцията на Ангелъ Кънчевъ, за което съгражданина и приятеля му Н. Т. Обретеновъ му прави бележка (вж. по-предното по реда си тукъ писмо). Въ всѣкой случай, то датува нѣколко дни следъ 29 септемврий 1871 г.

напретъ, но търгувіе има доста, || Бае Панаеоте! ними пишишъ нищо заради Газа Петралионъ || ни знамъ забравихтили какту ви бехъ пуръчалъ ачи всяку мои писмо севи помену-вахъ да са научите добре за ценитему, || сасъ тува става 4 писмо какви пишя и въ сяку сева питамъ за Газа Петралионъ. убърни¹)

но кату віе никакъ нимиса отговаряте идими да вярвамъ на два ума първу чи можи да ни сте пулучили ниедно отъ моите писма второ чи можи да нивиса ще даже и да немате дързностъ сосъ мене за да вършимъ; дету никакъ нимиса отговаряти. Но ази ва моля за сичку тува колку по скору да сторите трудъ да ми са отговорите куиса спънките дету тъи малчите, но сму (едно б. р.) ази вам казвам Баи Панаеоте! віе колкуту щете да мълчите но ази ма бори сувеста за общу добро иза таргувіята кояту тама яде отъ детински години куяту и щема изяде, дани малча доде усещамъ чи още имамъ малку сирмища || но колкоту за сношителни писма сосъ вази слетъ тува ще видя акумиса оговорите на питаніятами ще следувамъ или аку не още едно сиречъ и напусто щеви пиша па после ще ся замалча и ще прикъсна сички снушенія. И тогива други трудъ за да ся залавямъ сасъ други щеса мъча дано утворя тая занази свята търговія, защотуе доста дубра за нази || саму уртаци верни да има чувекъ. Асамъ вече решенъ за тоя кяръ споретъ какту ти казахь и устно; но желаяхъ сосъ вази защото повече мисляхъ чи віе сте са трудили за доброто на народа || но имаси кои дати уцени тува добро и мисляхъ за тува даса заловимъ на търговія но вамъ кату аресува въ Сърбія, Стоите и таму, || таму е обърни доста добра търговія какту сосъ кожи и сосъ петролионъ || но колкуто за Петроліонъ трябва перво да доидете ду тука да пригледате какса резервите за такава стока || защотуе многу ужасна и ще си направиме контрактите помежду си и сосъ Бога напретъ тугива. Чи пакъ ти вижъ какту тъе богъ научилъ, тъи пръви! . . .

Баи Пънаіоте! Моя уртакъ на цѣните чинимиса дагу пузнавашъ, || знаишли коие акутіе на ума отъ коготу купихъ казанятъ ръкіянъ || тоіе заминалъ приди неколку време за

¹) Нова страница въ писмото.

Віена || ималъ единъ братъ дагу види, чи ми казваше чи на връщане щему са да мини чрезъ Бели гратъ и дагу види и ніегу виждалъ, || но ази му казахъ аку да са улучи да мини да пита за вази || и тои ва пузнава || и чрезъ негу пруваждамъ устно поздравленіе и дави разкажи за някуиси неща и за търговіята детуви пиша || ачи и тои беше сосъ се сърце муса ще да влезе сосъ нази уртакъ, || аку да са видите молемва кажетимо да побръзва акуе възможно да сани бави защоту после малку време ще вкараме въ захланата да колиме увните || чи знае чи въ захлана трябатъ хора многу || пакъ ази самъ самъ кажиму чи зехъ унази горичка има и други още за проданъ аку ще да бърза ; . . И кату самъ увересъ чи нище са замалчите и този ретъ пуздрави сички пріятели куигу питатъ за мене ази самъ здравъ и весялъ Твои Искрененъ

Пріятелъ и Братъ Раичу Поповъ[1])

Н. Б. П. А. п. 61. № 8240.

№ 435.

Цв. х. Павловъ отъ Ловечъ до В. Бочовъ въ Троянъ.

Препоржчително за Ангелъ Кънчевъ, който пжтува заедно съ Левски и Д. Общи.

1871, Октомври 7: Ловечъ

Василъ Бочовъ, въ Троенъ,

Съ приносящето си кратко писамце, ида да ви поздравя и да вы получа въ доброто вы здравіе, как сме живо и здраво и Моля бога за вази.

Фторо, внимаваіте добре съ негова милось коіито ви принисе писмото. Тоій е личенъ, брадж черна гжстж. Щж можишъ да говоришъ прѣдъ него свободно. Тоій ніе самси но можи и да ни видишъ други-те, но и да ги видишъ нема да сж откривашъ придъ техъ. То ніе нищо чи си сж открилъ но ниможишъ приказува що-ту ни приказуватъ български. Тебъ ни ти-трѣба други, само приносящиятъ на писмото, съ него можишъ свободно, но колкото можишъ по умничко що-то е достж ученъ человекъ. Можи би да полиратъ нечто та да имъ намѣришъ. На тосъ часъ, тоій ѐ човекъ нашъ, (общи). Аку имашъ некого твоій верны можи ти сж збра на вечертж при техъ сичкы. Друго нема.

Оставеми въ обще. Ц. Х. Павловъ Ловечъ.

Спомени и очерки—М. Ив. Марковски кн. I, стр. 30.

---

[1]) Адресъ: Господинъ Панаеотъ Хитовъ Въ Бел-Гратъ.

№ 436.

Любенъ Каравеловъ до Панайотъ Хитовъ.

Събрали се преди три дни между себеси и решили да го викатъ. Писалъ въ България, за дето се гласятъ да го изпроводятъ.

Байо Панайоте!

Преди три деня са сжбрахме между себѣ си и рѣшихме да та повикаме тука: дорде ти не дойдешь, то нищо не може да са работи. Азъ писахъ тамо дека трѣба да та изпроводятъ по-скоро[1]) Пари още не сжмъ можалъ да сжбера, защото едвамъ тия дни съмь захваналъ да работа. Иди при Райчевича въ типографияты и кажи му да прибжрза да ми испрати ония слова, за които му телеграфирахъ и за които му писахъ.

Букурещъ 1871 Октом. 12. Вашъ Л. Каравеловъ

Н. Б. II. А. п. 60, № 7989.
Арх. т. I, № 3, стр. 4.

№ 437.

Филипъ Тотю до Данаилъ Хр. Поповъ.

Пушкитѣ билъ купилъ самъ Н. М. Тошковъ. Ф. Тотю билъ готовъ презъ май месецъ да ги пренесе отсамъ, но отложилъ по тѣхна заповѣдь. Подробности по силистренската случка. Недовѣрие на Тошковъ къмъ българитѣ. Ф. Тотю гордость на българитѣ въ Одеса. Не го пущатъ да рискува живота си напраздно. Но той е готовъ всѣкой часъ.

Господинъ Д. Хр. Поповъ!

Здраствуйте! писмата вы три-тѣ сжмъ получилъ има сж зарадвали || сждержаніе-то имъ разбрахъ сичко точно.

Писахтеми въ пжрвите вы писма да наченвамъ да испровождамъ проби-те железа, || асъ ёще пролетисъ когито вы писахъ презъ Мая месецъ щяхж да сж испроводятъ, нж вый ми казахте че неможе по унуй време. Пъкъ тугисъ ми бѣше нж сигуръ времето защо-то и бяхъ намерилъ отъ тука хора и тайно ми са даде отъ тука даже и отъ правителството само да можа да ги искрія, но вый като ми писахте че неможе, асъ почакахъ после единъ месецъ но асъ останахъ въ не-

---

[1]) Неясна мисъль. Не се разбира, кои ще го изпроводятъ: вжтрешнитѣ ли, или тѣзи които го викатъ. Не личи сжщо, дали Каравеловъ е искалъ да каже, че просто отправилъ писмо, за да предупреди хората въ вжтрешностьта, за взетото въ Букурещъ решение да имъ изпратятъ Панайотъ Хитова, та да поведе тамъ по-опитно работата, или имъ е фиксиралъ даже и мѣстото за работа, дето трѣба да стои П. Хитовъ, като стигне тамъ. Това писмо изобщо не само характеризира, но и излага Каравелова съ липсата на всѣкакъвъ организационенъ духъ.

тжрпеніе || потрудихся и стигнахъ самъ да ги натоваря и да дода безъ да знае никой и даги стоваря въ една нощъ и пакъ да съ вжрна безъ да знае никой, и азъ въ сжщото време отидохъ при Г-нъ Николай Мироновичъ което тои самъ гие купимъ и ми ги далъ намене.

Но асъ му казжхъ да сж приносятъ тамъ и малко и въ Балгарія, но негова милосъ ни адобри да ида сжмси, || и казж тжй асъ адобрявамъ, тжй може да изгубишъ себеси даже и и Бжлгарите сетне да ни работятъ нищто, и въ торо ако ваша милосъ да тржгните трябж да имате до най малко до 200: Австрійски желтици да плжтишъ налвуту да плжтишъ на хората дето да носятъ железото на шайката и на хората дето ще го изваждатъ да го искриятъ.

Действително асъ жертвамъ тези пушки на името за Отечеството ни на ли салъ тяхъ може да дамъ и помлого а само да знамъ че Бжлгарите ще направятъ туй дело, защото вярвамъ че нащто Отечество няма да са освободи само съсъ перо и сжсъ хурата доде ни проливами кржвъ и да давами пари защото сичките правителства съсъ пера и съсъ политика работятъ но помлого харчатъ и правятъ силни оружие за Отечеството си;

А! ній колко системи пушки приготвями за нашето Отечество. Сега асъ жертвамъ туй оружіе и още може да жертвамъ на петъ места още по толкози но да вида само да са работи, т. е. асъ нж този въпросъ нямамъ какво да му говоря но асъ флязахъ въ разговоръ съ него и му казахъ че Бжлгарите искатъ да вжршатъ и ша свжршатъ, нжли вый искате деломъ да видете че Бжлгарите и последнжтж хапкж отъ устата си и сжмички ши сж жертватъ, ето асъ днесъ ще пиша въ Бжлгарія едно писмо и то ще видете и ще са уверите, но асъ да не пиша Бжлгарія а само да држпна една полица и вый ще са уверите че туй е нжистена, || асъ Брате мой въ сжщото време на писахъ на някой си Бжлгари приятели въ Силистра тій съ народни ни само съ парити ми но и съ себеси но само да видятъ тия неща, и те таксахжми са че искатъ да правятъ, и даже колкото поскоро да са свжрши работата кога-то имъ писахъ имъ ризисних работа теса зарадвахж и 150. лири турски гутови когато имъ потрябжтъ за тжкжвъ случай гутови сж за 150 лири да ги жертватъ.

А съ сжщото писмо дето ще внесжтъ 150 ли. асъ поднесохъ писмото нж Г-нъ Николай Мироновичъ и му казахъ

вище Г-не че Бжлгарите сжживи и той много сж зарадва асъ му казахъ тегли имъ отъ ваша страна една полица де да вънесатъ парите, Н. Мироновичъ имъ писа едно писмо и имъ ризисни и даже и писмото имъ проводи въ Силистра, а полица-та да въ нисжтъ въ Галацъ те припознахж сичкото и проводихж писмо назадъ нему и мене, въ писма-та химъ пишихж тжй не за 150 лири турски но и за 1,000, и за 2,000 готови съ да дждж тъ, а за сега за полицата за 150. лири за онужденіе на тжзи работж за поветжви шиги въ несемъ, и то тези чи нисми тукъ синца а то кога-то съ сжбиржтъ по богати-те ни тжрговци тугисъ ній можемъ и помного биля Я то тезе съсъ въ торій параходъ ще ги въ несемъ.

Сега Брате да са разговарями и днесъ ни сж въ несли ниту нищо сега бива ли ца лжжимъ като негова милосъ единъ, чилякъ Богатъ и народинъ кога той 80,000 хиляди или 40,000 хиляди карбоници, готовъ и ёще по нагоре както рекохме да жертва, и то туй да ричемъ чи ние нищо но асъ мойти хурати чи ида сякаш съсъ тяхъ на разговоръ за което ній желаеми той ми рече видишли сега Тотю, нили ти казвахъ асъ че Бжлгарите по малко правятъ и помлого лжжатъ, то право трябж лжжа но ній нищо ни сме направили колко годи малко и тугисъ да лжжимъ . . .

Асъ бяхъ гутовъ да отпусна разноските да идешъ съ уружіе то и да искрійшъ но ти вярвай дето пишатъ чи 150. лири съ въ такса а да ги въ несжтъ и неможихъ да ги избиржтъ помежду си и да ги въ несжтъ то сж дума чи тия нямжтъ согласие || теса по скоро согласни кога идешъ тамъ съ оружието да тж огадятъ и да земжтъ 100. лири отъ турци-те и да тж преджджтъ, || но гледай дж ни нж изиграятъ съ глупостъ || защото да ни изгубимъ и тебе на празно || защото и ній тука колко годи как-то съ кардисами на Руссите съсъ единъ Бжлгаринъ когато да му ричемъ и той готовъ да жертва себе си за Отечество-то ни, какво-то сми борчліе синца и сички-те хора не испжлняватъ словото си на света даже и самите Русси вы ся радватъ.

За сега сички-те разговори да оставимъ на стржна но за втори пжть ще вы пиша по на пространо за сега Господа асъ ще вы моля дето ми пишете отъ Ц. Б. К. моля ви въ неговото име да ми испроводите закона, или единъ человекъ отъ Ле-вскій или отъ стржната отъ ваша милосъ или даже ако е вжзможно Г-нъ Д. Хр. Поповъ ако е вжзможно по тру-

детиса и плати сами и то ако сж согласите вый или други някой да изпроводите някой отъ комите-та то трѣба да му пишете непремено.

Удивляватъ мж вашете писма де то мж пита-те нж кжкжвъ сжмъ умъ. Брате! асъ никой пжтъ словото нисжмъ изминилъ които Богъ знае може да сжмъ гришилъ нейде си, и ни мисли никой пжтъ че асжмъ интиришчіе || асъ мисля че вашето сумненіе и Филипь утиде въ Руссия и получава 75 р. въ месеца и той веке ни май мисли за своето Отечество, || но не Брате тжй! но асъ както вый желайте за Отечеството и асъ тоже тжй, какво-то вый удобрявати тжй и асъ. Поздрави Г-нъ Ле-вскій отъ моя страна и сички пріятели отъ моя страна и сички наши Братя Бжлгари дето согласни да излязатъ противъ врагж съсъ острите сабій и съсъ острите ножови сжщо вы поздравлява и Г-нъ Н. М. Тошковъ за вашите успехи

Оставамъ вашъ приятелъ.

1871 год. Ф. Тотю Войвода

24 октомвріе.

Брате!

2. и 2-4 двама согласни да гонимъ варварина и асъ сжмъ третія || аче други някой не білъ согласенъ той да прави какво ще || той може да чака политика || за зелето политика няма || неговата политика на зелето е ножа.

Брате асъ ви чакжмъ съ нетжрпеніе вашія отговоръ. Ф. Тотю. Войвода. Моля вы Брате пишете ми и Г-нъ Иванчу Пишмиша какъ е той, защо то отъ млого време ни міе писалъ и низнамъ какъ е живо и здраво ли и поздравете го отъ моя стржна вашъ пріятелъ[1]).

24 октомвріе. 1871 Н. Б. П. Б. п. 102, № 62.

№ 438.

Панайотъ Хитовъ до своята дружина въ Сливенъ.

Лѣтоска имъ писалъ, искалъ да изпратятъ свои представители при него и да се уговорятъ за общо въстание, но тѣ само отговорили по пратеника, че сж готови, а то не било достатъчно. Трѣбва да се събератъ и да се уговорятъ съ ония, които ще имъ донесатъ писмото му и да се постигне общо съгласие. Подробенъ планъ за военни действия. Трѣбва предварително всѣкой да си приготви оржжие и припаси, да се упражнява и пр. Да подготвятъ граждани и селяни. Да се подготви отъ

[1]) Бележка отъ Д. Хр. Поповъ: Пріето тукъ 12 Ноемвр. 1871 г.

всички други градове най-напредъ Шуменъ. Той ще се погрижи да стори това и въ Битоля. Описание на обстоятелствата въ 1828 г. За нехайството на българитѣ да се сдобиятъ съ свобода. Поправка на едно мнение на Раковски.

брате мои идрожина у сливен ас тои лето ви писах и писмото ви мое бех замолил да до дити и сас приносештия писмото ми наено от вас когото ви намерити за способен и да са договурити и да ми отговорити намоето питания || а ви нажалос само сти казали чи сте готови || то азъ зная даетаи амато неможи таи || ами траба да са саберети даса договурити заенно сас унези които ви донисат писмо томи и за ено сас тех да кажити чи склоневати сички на енно мнения || мене ми доде за чудо като ми казаха чи нисте дошле ности казали чи ас ви знам || тое таи чи ас сам уверен чи ви сте секога били готови || само треба сега на дроги начин да са работи ако искамѝ посигорно дадостигними челта си || ви знаити сами чи затова нес не можили да направими ништо заштото касабити[1]) несабили сапоразумени енни сас дрога || вии знаити чи на 67 искахти дазафаним работа ама ас несклоних || зашто несклоних || затова чи виждах чи ви от сливен мислехти като земими сливена чи ште бади победено торското царство || ние братеа мои таи || ами треба на един пат и сливен и тарнову и виден и софия и филибе и анбол и проче и прочее || затова ви мола да бадити юнаци как то ви зная чисте били искрени синове на милата ни маика балгария || до сага от нашият славни град сливен никако изданству ние станало и яс у толкос ростояния време като приживех по нашти мили предели то ест наиякатами надежда е била се у коло сливен || и дади бог и зиме и лете както знаити сас малко дрожина пет шеш години ниможиха торцити несас низами несас казаци не сас дигани селата сас торци и балгари на потера ништо неможиха да направат зашто имах добри приятели както знаити || и яс са пазих добре || но да оставим ветото адавидим даса зафани наздраву || ето ви каз вам читраба да отберети от сливен един или двама ида додат сас приносештият тои писмо наено които ще ви раскажи усмено де щеви заведе ида са договурити || и яс ще у чеквам от говурат ви ако кажити сички заенно да дода ас щедода || аколи не ас ще гледам да са залова надрога работа || брате гледаи ти как треба да саработи || треба план да са направи

[1]) Касаба — градъ.

за сабирани пари и хора атова ни е мачно нещто като има достоини мажие то ест юнаци || ето как треба дабади тос план || парву траба секи юнак да си копи пошка ибарют ида си направи фишеци дабадат измерени на пошката мо и дроги пот ребни за един воиник || сетне даса гледа как сите сасабират наенно место || ето как това е наи лесно да гледати тас работа да бади || наи е полезно около петровден заштото е пална планината сас стока || а ви сливнени траба да гледати да но направити панаире дастава двапате как тое погергивден и юшти веннашъ на петровден наи лесно можи даса сабирами напанаире и можими от фрит[1]) да повиками хора да додатъ сас конети си сас урожиетоси таи сашто ще наридими и подроги места ете брате като би имало достоини синови нашито премило отечество сичко е лесно то ест такива които ни им са свиди жиота и имота си тоие ва състояния сичко да направи братея сливнени вии тряба добре даса запознаити сас шомналиинити зада может и тии да помогнатъ заштото шомене наи опасен град занашто ослобождения тос грат шомен траба даимами у него таквес досто ни хора зада может да го запалат да изгори топоната сос колета наенно[2]) || ако можи да са намери иош леснина да са запали и жепането[3]) приди дазафаним боят то ще бади голема полза занас || а имами юшти един таквози град опасен за нас тои е битола у македония || ама ас ще гледам дано намера и за него досто ини мажи насаштия начин да са оптреби || ас като сам уверен чи вии сами подобри планови знаите да скроити ама нниможих та замалча[4]) извинети ма || ништа даговура веч като знамъ чи ви знаити как ще приготвити селачити и проче || идрого ви катови искарват полов траба даса убучеват ни нишан и да си приговити фишеци || сетне траба дагледати шлитра ито корт[5]) да има секи наш чито лесно става набарот || да даде Богъ тои мое писмо да ви намери ва юнашко здрави и сас весели сарца || юнака никогиш ни тряба дасаочеива || заштото у іонашки ат закон кога са (не) учея юнака тои тогава добива дерзос и левско сарце и излиза протиф неприятелеси яросен и побезда неприятелеси || ваш саутечественик

[1]) отвредъ.
[2]) топханата (артилерийския арсеналъ) съ колята заедно.
[3]) погребъ съ муниции.
[4]) да замълча.
[5]) силитра и сѣра.

и гражданен Панаіот Хитовъ щеви продалжа наколко речи отъ миналити времина || на 1828 година като додаха роскити оиски доецерне и имаши са тех около 20 хиледи балгари олентири колаха торци распареха кадани иедеха і пияха сас гаиди || и роскити уиски седеха цела зима по балгария дето имаши чеорбажи и отидаха при роскити големци даискат да закоповат моши ида печелат пари || а башибозоцити олентири като хажи александрия които мисля чи и сега е жи у сливен и дроги млого таквези зимаха торскити кадани ихдиха сас тех у банета || а никомо недохож даши наума да кажи хаци давиди брате накако устава нашият нарот || като видеха чи росити щеса варнат тогава им доде на ума да плачет на роскити големци ама веч беши касно уговура беши саваршен || а дето пиши ракоски чи искал дибич да убарни топовити даги бии то ни е истена || само немам времи да ви разеснявам || никои ни ни е крив на(съ) балгари осом ни сами чи ниса тредим[1]) за милото си ослобождения || очек вам от вас юнашки ятви от говор

Панаіот Хитовъ

а ви й гледаи ти сега ас ви казвам чи ако не гледати заспасения вашти синови щя ви калнат || то ас ви казвам чи сега е времето и йма леснина за нашето избавления || ний треба дамислим като сниса родили и ще умреми || а що оставеми на нашти синови || оставеми им (не) дрого осом ропство || не ама ще кажити немакакву да направим || неетаи || има когато е человек решен да по жертва и жиот и имот тои можи сичко да направи || вий помислети чи ас сас по 20 или по 30 дрожина колко години ходих ис торско || акогато сотра ще имам 5 или 10 хиледи какво мога да направа [2])

Н. Б. II. А. п. 61, № 8400.

---

[1]) не се трудимъ.

[2]) Това е оригинала — черновка на писмото на П. Хитовъ до Сливенци отъ 23.XI.1871 год., което следъ като е било преписано отъ друга ржка и приподписано отъ П. Хитова е изпратено въ Сливенъ и което следва тукъ. Ние предаваме оригинала, не само защото ни говори поярко за начина на мисленето въобще у стария воевода, който и до край остана на страна отъ идейтѣ и дѣлото на Левски, но защото има и нѣкои отдѣлни мисли, които сж по-точно изразени. Освенъ това и последниятъ пасажъ тукъ не е включенъ въ отправеното на чисто писмо, а въ него сжщо не липсватъ нѣкои нѣща за подчертаване.

№ 439.

Панайотъ Хитовъ до своята дружина въ Сливенъ.

Сѫщата по предна черновка, стилизувана отъ друго лице и преписана на чисто, за да бѫде отпратена по адреса. Къмъ текста, доколкото е предаденъ, не личи никаква прибавка. И нито отдѣлнитѣ мисли отъ черновката сѫ претърпѣли нѣкжде чувствителна промѣна.

Любезнiй ми братiя и дружинѧ
въ Сливенъ!

Лѣтось ви писахъ, че въ писмо-то Ви молѧхъ да проводите съ приносящiй-тъ на писмо-то ми наедно отъ Васъ едного, когото Вiй намѣрите за способенъ, за да ся договоримъ за моето питанiе; но вы нажалость само ми казахте че сте говориле и повече нищо! Това и азъ го знаѧ, че е тъй, но не е възможно тъй да бѫде. Вiй трѣбва да ся съберете и да ся договорите заедно съ онѣзи, които Ви донасятъ писмо-то ми и съ тѣхъ заедно да кажете, че сте съгласни на едно мнѣнiе. Бѣше ми много чудно, като ми казаха, че не сте дошле, но сте казали че азъ Ви знамъ: то е тъй и азъ сьмь увѣренъ че Ви всѣкога сте били готови, но сега трѣба на други начинъ да ся работи, ако искамы по-сигорно да постигнемъ цѣль-тѫ си. За това не смы могли да напрѣднимъ, защо-то градоветѣ не сѫ были въ споразумѣнiе по между си. Знаете че на 67 лѣто искахте да захванемъ работа-та, но азъ не склонихъ затова, зашото видѣхъ, че вiй отъ Сливенъ мысляхте че щомъ земемъ Сливенъ ще падне Турското царство! Но не тъй братiя; трѣбва за едиiъ пѫть и Сливенъ и Търново и Видинъ и София, Филибе, Габрово и Ямболъ и пр. и пр. да ся подигнѫтъ за единъ пѫть. Затова ви молѧ да сте юнаци и както Ви знамъ че сте быле искренни сынове на мыло-то ны отечество. До сега отъ нашый-тъ славни градъСливенъ никакво издайство и прѣдадателство не е станало и азъ въ толкова растоянiе (врѣме) като приживѣхъ сѐ около Сливенъ и даде Богъ и зимѣ и летѣ по тiѧ мыли прѣдѣли както Ви е познато съ малка дружинкѫ петь-шесть години не можихѫ турцы-тѣ не съ низами, нити съ казаци и потери — отъ турцы и Българи нищо казвамъ не можихѫ да ми сторятъ, и то защото имахъ добри прiятели а и добрѣ ся чувахъ, както и сами знаете.....
Но да оставимъ старото и да се захванемъ и да глѣдаме по

здраво и по юнашкы. Затуй, ето сега Ви казвамъ че трѣбва да отберете отъ Сливенъ едного или двама и да доджтъ, съ приносящій-тъ на това писмо, заедно, кой-то устно ще да Ви разкаже гдѣ ще Ви заведе и да ся договорите, азъ ще очаквамъ отговорътъ Ви, ако кажѐте всички заедно да дойдж — азъ щж додж, ако ли не, ще глѣдамъ да ся захванж на друга работж...

Братія! глѣдайте, както трѣба да ся работи, трѣба планъ да ся направи за събираніе на пари и хора, а тòва лесно може да бжде, като имамы достойни мжжіе т.е. юнацы. То можѐ ето какъ: първо и първо всѣкой юнакъ трѣба да си купи пушкж и барутъ и да си направи фишеци, да бждтъ измѣрени на пушкж-тж му и други войнишкы потрѣбности да има. Подиръ това да ся глѣда какъ ще да ся сбержтъ на едно мѣсто. А ето какъ най-лесно: да гледате около петровъ-день защото е тогази пълнж планинж-тж съ стокж, а вій Сливнелій-тѣ да гледате да оправите да става панаиря два пжти, както е и по Георгіевъ-день да бжде и на Петровъ-день, пакъ тъй на панаирьтъ най-лѣсно можемъ да ся сберемъ и можемъ отъ всѣко мѣсто да повиками хора да дойджтъ съ коне-тѣ си и съ оржжіе-то си, тъй ще нарѣдимъ и по другы мѣста. Ето тъй братія, като имами достойни синове на отечество-то всичкото е лесно т. е. такыва хора кой-то освѣнъ отечеството да не жалжтъ нито животъ нито имотъ! защото кой-то това прежали той е готовъ да направи всичко. Братія сливненцы! Вій тряба да ся запознаете съ Шуменъ, кой-то е най опасенъ градъ за нашето освобожденіе. Въ него трѣба да имамы достойни хора, за да могатъ да го запалжтъ и да изгори топхана-та съ топове-тѣ а и жепхането, и то прѣди да захванемъ бойтъ, и туй ще бжде голѣма полза за насъ. Още единъ такъвзи градъ има а той е Бытоля (въ Македония) но и за него ще приготвимъ хора, та да постжпжтъ по сжщій-тъ начинъ. Увѣренъ съмъ че Ви и по добри планове знаете, но не могж да замжлчж и да Ви ненапоменж — извинете! Тъй сжщо съмъ увѣренъ че знаете какъ ще приготвите селачи-тѣ и пр. и пр. — Друго като Ви искарватъ по ловъ трѣба да ся обучавате на нишанъ и да си правите фишеци, послѣ трѣба да глѣдате силитра и тукюртъ да имате всѣкой пжть, че то лесно ще направимъ барутъ. Да даде Богъ това мое писмо

да Ви намѣри здрави и весели и съ распалени сърдца. Юнакъ никога не трѣбва да ся отчайва, защото въ юнашкій-тъ законъ казва: че кога-то ся не отчайва юнакъ-тъ, той тогава добива дързость и левско сърдце и излѣзва противъ непріятелътъ-тъ си свободенъ и побѣждава го.

Да Ви кажѫ още нѣколко рѣчи отъ минѫлы-тѣ врѣмена, На 1828 год. като дохождаха рускы-тѣ войски до Едрене, съ тѣхъ имаше и Българи волентири около 20,000 кои то коляха турцы распирахѫ каджни и гощаваха ся съ гайды. Рускы-тѣ воискы сѣдехѫ цѣлѫ зимѫ въ Българіѭ. Гдѣ-то имаше чіорбаджій отидоха при турскы-тѣ голѣмцы да искатъ да купуватъ мушіи и да печелѭтъ пары, а башибозуцы-тѣ волентири, като хаджи Александрія, който е и сега (мыслѭ живъ въ Сливенъ) и другы съ него взимахѫ турскы-тѣ каджни и ходихѫ съ тѣхъ по банытѣ, но за жалость! никому не доде на умъ-тъ и да каже: хайде да отидемъ братія, на какво остана нашійтъ народъ, и като видѣхѫ че Руситѣ ся връщатъ, тогава имъ доиде на умъ-тъ да плачѭтъ и да молѭтъ Рускы-тѣ голѣмцы, но всичко бѣше вече напразно — защо-то уговоръ-тъ бѣше свършенъ... А гдѣто пише Раковски че Дибичь (Рускы генералъ) искалъ да обърне топови-тѣ да гы біе то не е истина, само нѣмамъ врѣме да Ви пишѭ опространно: намъ никой не е ни кривъ освѣнъ ній сами Българи-тѣ, защо-то нещемъ да станемъ и да освободимъ отечество-то си мыла Българія. Отъ това ся види че ній нетрѣба да губимъ врѣме; и всичко-то зависа отъ Васъ, само гледайте да ся приготвите.

Като Вы поздравлявамъ най-искренно желаѭ Ви добро здравіе.

Вашъ съотечественникъ Панаіотъ Хитовъ.

Бѣлградъ, 23 ноемврий 1871 год.

Н. Б. Ц. А. п. 61, № 8243.
Арх. т. I, № 1, стр. 97.

№ 440.

Данаилъ Хр. Поповъ до Панайотъ Хитовъ.

Получилъ писмата по К. Пасковъ и отправилъ ги въ Букурещъ по назначение. Далъ на приносителя нуждния знакъ (лозунгъ), за да може въ България да предаде на Ангелъ Кънчевъ лично писмото, което

носи за него. Ангелъ Кънчевъ е въ обиколка заедно съ Левски и Д. Общи и не може да се намѣри безъ лозинка. Карантината се дигнала въ Турско и може вече да се пѫтува.

Господ. П. Хитовъ

Днѣсь пристигна тука Г-нъ К. Пасковъ даде ми Писма та за Д. Ценовъ, и за Л. Каравелова, Които и Проводихъ въ Сѫщійтъ день, ‖ взехъ отъ Него й пѝсмотэ което е за А. Кѫнчова, и го Проводихъ и него на Мѣсто то му, Понеже Ангелъ не е въ Руссе, но е заедно съ В. Л. и съ Димитра Македонеца, които сѫ намйратъ Отсрѣща при Ц. Б. Р. К. — и ходятъ на горе Надолу, Гдѣто Иматъ потрѣба. — На К. Паскова му дадохъ Нуждныйтъ знакъ съ когото Може да Ги Намѣри, ида разговаря съ Тѣхъ, а Иначе Неможе да ги намѣри Нигдѣ Гдѣ то и да бы отйшелъ. — Ако бы да Пріемна Нѣкое Пѝсмо за Васъ, то ще да побѫрзамъ да Вы го Провода.

Едва днесь ся Отвориха карантйныте Отсрѣща, и почнаха да Мйнуватъ хората; но Много хорйца Измрѣха по пѫтищата Тадява, защото не пріемаха на друга Скеля, Освѣнъ който иска да мине Отсрѣща, Трѣбва да Отиде въ Руссе да правй 11 дене карантйна безъ друго, здраствуйте —[1])

9 10-врія 1871. Т. Мѫгуреле.

Д. Хр. Поповъ

Н. Б. II. А. п. 63, № 8920.

№ 441.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Получени писма и в. Свобода. Ангелъ Кънчевъ е въ Ловечъ, но Левски го нѣма. Мнението на Д. Хр. Поповъ да отиде Ангелъ Кънчевъ при Каравелова, не е могло да се осѫществи поради карантината. Даже и нѣкои писма останали на пѫть. Хвали се съ добрия вървежъ на организацията.

Г-не —

Завчера получихмы писма та и 2 бр. „С. а Ви ни белѣжите, че пращате 3 бр. нъ може единый да ѐ осталъ въ Брата Ви.

---

[1]) Адресъ: A. U. Stoinovits Photograph in Belgrad за Господ. П. Хитова Белградъ.

Човѣкъ тъ го още нѣма за когото ни пратихте белетъ нъ може да доди. А. К. е тукъ а В. К. и др. гы нѣма нъ и тѣмъ ся надѣвамъ тыя дни да додѫть. Мнѣнието Ви да отиде А. К. при К. В. на пълно сподѣлямы, и прѣди 20 дни го бѣхмы пратили упълномощенъ сѫщо и писма имаше до разны лица, нъ мишкѫ-тѫ каквото мисли по нѣкогашь котка та го разваля тъй и то ся развали и А. К. ся върна безъ да може да отиде тамъ, сѫщо и писмата до Васъ ниможихѫ да дойдѫть по причинѫ на карантинѫ-тѫ. Сега кат ся завърнѫть и оныя; ще ся нарѣдять нѣкои нужны работы и ще ся пише до нуждны ты мѣста (лица), а тыя готовиты писма (които щѣхмы да Вы пратимь или по добрѣ кои то Ви пращахмы пакъ по горѣказанѫ тѫ причинѫ неможихѫ въ нуждно то врѣме да престигнѫть ще останѫть. Дружество то ни се урѣжда отъ день на день по добрѣ и ный сме увѣрени, че на всѣко нѣщо ще ся отговаря на чясь·тъ, тъй сѫщо и за всѣка работа, само остава тось пѫть да ся съберемь ирѣшимь.

Вашь Мур. Ибрахымь . . .

871 Декем. 14-ый

Н. Б. II. Б. п. 102, № 41.

№ 442.

Анастасъ п. Хиновъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Поржчки отъ домашенъ характеръ. Въ недѣля пристигналъ Левски самъ, нощувалъ дома му. Двама плѣвенци обещали да дойдатъ и да се разговарятъ съ Левски, но не дошли. Левски изпратимъ Д. Общи въ София. Къмъ двамата помощници на Левски: А. Кънчевъ и Д. Общи се присъединилъ още единъ (името му неизвестно). Апостолитѣ станали четворица.

Плевенъ. 1871 10 врия. 28.

гос. а. драги М. брат. х — Попови.

въ тур-магорели.

Приехме йспровòденнатави рòклѫ приéхми отъ косто нашъ йѫ харéсаха сички || àко има михалакюва скасани чорàпе да ги даце катарѝна на хажйиката да ги донесé, || едно топче кадафилуца дай на хажйиката за тодорѝцината рòклѫ, || единъ прасъ да е шѝрòка || й едѝнъ топъ гайтанъ за по полите за роклѫта, || бéхъ далъ на кирица едѝнъ свàнецъ да ти дадé дами йспратишъ. 2. кутѝки хàпове дàи ги и техъ да миги до-

несѐ || в неделж вечерта пристигна, в града ни гос. в. л. самичекъ й тасъ вечаръ е у дома, || ще ши да доде гос. ма петро; й. К. х. Н. да са разговоратъ, || гос. д. общий го испратилъ за Софиж. || содружниците ставатъ отъ денъ на день повече, || сега щомъ пристигна А.[1]) 4. души са сдружиха || и като нѣма друго що да ти пиша, сичкисме живо й здраво и самъ вашъ братъ завсегда. а. Х. Поповъ.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8021.

№ 443.

Русенци по общото дѣло чрезъ тѣхния протоколъ.

Изъ дейностьта на Ч. Р. комитетъ. Протоколи отъ 10, 13, 17, 18, 24 и 28 декемврий 1871 г. Подробности върху протоколъ отъ 17 декемвр.

Рѣшеніа на Чіастн. Рев. Бълг. Комитет
В Руссе.

10 Декемврій 1871

Въ сжбраніето си от днѣс решіаваме:

1-о Да поканимъ лицата И. и К. за съучіастници В дѣлото ни, като имъ сжобщимъ и нужните докумемти,

2-о Всіакое лице което ще сіа поканва за сжучіастник въ дѣлото ни ще сіа вика сѣкій въ особно сжбраніе. —

3-о Въ понеделник вечерь ще имаме сжбраніе. —

потвърдявасіа с подписите:

(следватъ подписитѣ въ шрифтъ)

Въ събраніето отъ 13. Декемврій 1871 рѣшавасіа:

1-о Пріема сіа за помощникъ въ работата ни К.

2-о Въ слѣдующето засѣданіе ще сіа повика и И.

3-о Въ петак вечерь ще имаме сжбраніе . . на 17 т. м.

(следватъ подписитѣ въ шрифтъ).

---

[1]) Ангелъ Кънчевъ заедно съ Д. Общи, Христо Ивановъ Книговезеца отъ Търново и Левски ставатъ четворица.

[2]) Къмъ това писмо стои специална преписка на Левски. В ж. о т д. I, № 3 8, с т р. 8 6.

Въ сжбраніето отъ 17 Декемврій[1]) сіа рѣшава:

1-о Защото главната длъжность на Ч. К. е да са доставжт хора за въ работа рѣшава сіа от сега дѣствующите членове да започнатъ да убѣждават Пріятели, познайници и пр. и да ги приготвятъ за въ сѣкій случай помощници на народното освобожденіе, и Балканската Република.

2-о Начинътъ по когото всѣкій отъ насъ ще сжобщава на повѣрените си дѣлото, ще става тжй:

а) Дѣлото ще ся повѣрява отъ насъ само на по отблизо познатите ни лица, и то слѣдъ едно здраво опитваніе на сжвестьтж му.

б) на лица които не сж познати отблизо на насъ ще имъ сж съобщава посредствомъ поверените ни, на които ще сж забрани строго да не откриватъ имената ни.

в) Сѣкій отъ насъ ще яви въ сжбранието ни, кому има да повѣри дѣлото за да не бы двѣ личности да сж явжтъ прѣдъ едного.

г) Слѣдъ крайното повѣреніе на дѣлото, комуто и дае ще сж явява името му въ събраніето и ще сж записва на особната книга

[1]) Пълниятъ текстъ на този протоколъ не притежаваме, затова помѣстяме тукъ този откжслекъ, който не е лишенъ отъ интересъ поне въ идейна посока. З. Стояновъ го е придружилъ съ следната бележка: За бждящата форма на управление въ Бжлгария, най-много е говорялъ А. Кжнчевъ. На сѣкждѣ той е говорялъ и писалъ, че Бжлгария ще да са именува Балканска Република. Въ едно засѣдание на комитетътъ въ Русчукъ, гдѣто е участвувалъ и самъ Кжнчевъ е, протоколирано и пр. (Биографията на В. Левски отъ З. Стояновъ стр. 75, 1884 г.). — Че за Балканска република е говорилъ „най-много“ Ангелъ Кънчевъ е едно субективно заключение, което изразява впечетлението и преценката на З. С. лично по отношение на Ангелъ Кънчевъ. Исторически трѣбва да се приеме, че А. К. е повтарялъ една идея, установена още по-рано отъ други: отъ Ц. Т. комитетъ въ Букурещъ презъ 1868 г. и отъ Ц. Революц. ком., пакъ тамъ, подъ водителството на Каравеловъ, Левски и др. отъ 1869 и 1870, додето А. К. влиза въ дѣлото едвамъ въ 1871 г.

д) Никой отъ хората не ще познава другиго отъ насъ освенъ оногози който му е сжобщилъ дѣлото.

3-о Числото на дѣйствующитѣ членове, които сжставляватъ Чястнія Револіціонаренъ Комитетъ въ Руссе, за сега не ще възлиза повече отъ седемъ души, които помѣжду си сіа броятъ за съзаклетници, и отговарятъ за всичко споредъ Привремениа законъ, който е нарѣденъ и повѣренъ отъ Центр. Комитетъ.

4-о Защото И. сж обѣща съ извиненіе че ще доди сутре вечерь рѣшава сіа да имаме и тогаз сжбраніе. —

(следватъ подписитѣ въ шрифтъ).

18 Декемврій. 1871.

Въ събраніето ни отъ днѣсъ сж рѣши:

1-о Зехме за съучястникъ въ дѣлото си и И.

2-о Въ Вторникъ вечерь на 21. того ще имаме събраніе.

(следватъ подписитѣ въ шрифтъ)

24. Декемвр. 1871.

Защото на 21. неможя да стане сжбраніе попричина на законни извиненія то въ сегашното си сжбраніе рѣшаваме

1-о Парите ще са поверяватъ на 91-ій

2-о За писарь сж назначава 80-ій

3-о За повѣритель на дѣлото 54-ій

4-о За Членове 104-ій и 114-ій

5-о Като са показаха лица, които искатъ да принесатъ парична помощь рѣшаваса да сж даде документътъ на 54-ій който ще е отговоренъ за него до второ събрание, когато ще му сж иска отчетъ.

054, 80 00104 — (шрифтъ).

28. Декемврій 1871.

По разни не предвидини причини документътъ сж зем отъ 54-ій и сж повѣрява на 80-ій, който въ идущето сжбраніе ще си даде отчетътъ.

054 80 91 — 00105

№ 444.

Любенъ Каравеловъ до Райчо Поповъ.

Иска му паспортъ съ описание на лице прилично на Левски. Увѣрява го, че нѣма особенъ рискъ.

Райчо,

Пашапортътъ вие трѣба да ми испроводите въ Букурещъ, и азъ да го испрата за дѣто трѣба. Азъ ти вече казахъ, че тоя пашапортъ не е за Панайота; а за едно момче руссо, високо, на 26 годинь, очи има руси, мустаки малки, разбрали сега? Ако Райчо са бои да не отговаря, то не трѣба да ми испращате гореказанниятъ пашапортъ, защото азъ намѣрихъ тука гржцки, за когото трѣба да са заплататъ само малко пари, но никой нѣма да рискува въ това дѣло. Трѣбало би да имаме повече повѣрение единъ къмъ други, защото друго-яче нищо не бива.

Твой Л. Каравеловъ

Букурещъ 1872, Януар. 1.

Както Райчо е гарантиралъ предъ властите, така и азъ гарантирамъ, че Райчо нѣма да отговаря за нищо, защото азъ отблизо познавамъ оная работа, за която се иска тоя пашапортъ. Пакъ повтарямъ. Ако райчо се бои то нека скжса тоя пашапортъ, а азъ ще да намѣра други.

Н. Б. Арх. Гораздъ Стойчевъ.

№ 445.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Л. Каравеловъ билъ писалъ на Д. Хр. Поповъ, че Левски самоволствувалъ. Левски предлагалъ въпросътъ да се разгледа въ едно събрание. Нѣмало защо троицата да отиватъ, както отъ тамъ поискали. Д. Общи билъ подозрѣнъ тамъ. А. Кънчева изпратили, и сега го чакатъ да се върне. Да се препише уставопроекта за П. Хитовъ.

1872 Януарий 10-ти

Господине!

Писмото Ви получихмы и разбрахмы кар. В.[1]) какво е писалъ за Васъ, и че В. Л. въ нѣкой отношения былъ своеволствувалъ. Всичко това е намъ непонятно, ще ся разберемъ тогава кога-то стане събраніето спорѣдъ какъ-то мисли бай Л-вски че было нуждно да стане.

---

[1]) Каравеловъ.

Троицата[1]) които Ви бѣхте видѣли за благословено да доджтъ при Васъ за[2]) ніи не виждамы за нужно || пакъ още и Д. Общій неможе дадоде че былъ тамо компрометиранъ, стига да сме способни та и тукъ гы намирамы[3]) . . .

Отъ писмата П. Х(итовъ и Ф(отюви) ще разберете какво са мисли, || за сега повѣче врѣме нѣмами . . . Ви какъ-то и да е трѣбва да препишите единъ отъ законы-ти и да му го пратите на П. Хит(овъ) зачто-то бѣлежимъ че ще му го пратите.

А. К(жнчевъ) пратихми за тамъ и тай неделя го учакваме да ся завърне.

Ваши Мур. Ибрахимъ

Н. Б. II. А. п. 62, № 8480.
Арх. т. 1, № 6, стр. 188.

№ 446.

Данаилъ Хр. Поповъ до Панайотъ Хитовъ.

Да направи своитѣ бележки върху уставопроекта, който му и изпраща. Съобщение че неговиятъ пратеникъ отъ изтеклата есень К. Пасковъ, за пристигането на когото въ Т.-Магурели му бѣ писалъ понапредъ, е успѣлъ да мине въ България.

Притварямъ Вы тукъ Законыте Преписаны отъ Оргинални те, които като Приглѣдате, Можете да направите разны бѣлѣжки, т. е, Ако виждате Чи Има нѣщо за прибавка направете знакове на Оное Мѣсто, и кажете какво то Можете. Мисля чѝ е за общо добро да сж прибави, || Сжщо тжй, ако виждате Чи Има нѣщо което е нуждно да ся извади Пакъ Тжй Направете пакъ други знакове на оныя Мѣста, и напишете чѝ Еди Кой сй Артйколъ е нуждно да ся извади. Тези бѣлѣжки ще да-ги Правите на половінія не написанъ Листъ, който е нарочно за това тжй Оставенъ — || и безъ Много забавж трѣбва да Ми Го върнете мен тука за да Имъ го провода, || Чи послѣ като Стане общо Събраніе ще да сж Извлѣче Една здрава Идея отъ всичкы те такива законы кои то сж распроводены

---

[1]) В. Левски, Д. Общи и Ан. п. Хиновъ отъ Плѣвенъ.

[2]) За разяснение на възникнали недоразумения.

[3]) Недоизказана и замъглена мисъль, която се отнася все още до въпроса, какъ да се изглади възникналото несъгласие. Отхвърля се предложението да се викатъ отвждъ Дунавъ. Може и тукъ да се събератъ тримата, стига да има способни хора да ги изслушатъ и помирятъ.

по всичкыте дѣйствуiущи Лица, || и тжй Като сж подтвърди ще сж напечати || Тогива и ще да сж туры въ дѣйствiе всичко, Спорѣдъ законны те Съдьржанiя || — въ прочемъ виждь те Чи не го забавяйте — Много у Вас —

На 9 10/врiя 1871 Вы писахъ Д. Хр. Поповъ
за Минуванiето на К. Паскова
вѣрвамъ да сте Го прiели
18 Јануарiя 1872 г- Т. Мжгур.[1])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8026.

№ 447.

Решение на Ч. Б. Р. комитетъ въ Русе.

Протоколъ отъ 21 януарий, 3, 9, 11, 15 февруарий, 28 априлъ, 7 и 11 май, 27 августъ. Решение да се премахне шпионинъ — предвидени разноски за изпълнение. Левски идва до Гюргево, призовали човѣкъ отъ Русе и го изпроводили до Търново.

Януарiй 21 1872.

Документътъ, който сж бѣше повѣрилъ на 54-iй сж взема назадъ и сж повѣрява на 91-iй

054 80 00104 0091

Февруарiй — 3. 1872

Документътъ, който сж бѣше повѣрилъ на 91-iй като дава отчетътъ си точно спорѣдъ нарѣдата вземаса назадъ и сж повѣрява на 104-iй който тъй сжщо ще си даде отчетъ въ идущето събранiе. Повѣряватъ сж отъ 91-iй гроша 208.—

054 80 9190 00104

Февруарiй 9. 1872

Документътъ, който ся бѣше повѣрилъ на 104-iй вземе ся назадъ и ся повѣрява на 81-iй, който въ идущето събранiе ще си даде отчетътъ. По извънрѣдны причины 91-iй и и 114-iй отсътствуватъ.

054 80 0010416

[1]) Приписка отъ Д. Хр. Поповъ къмъ писмото отъ Привременното правителство въ България до П. Хитовъ отъ 10. I. 1872. (Вж. отд. I, писмо № 40, стр. 88).

Февруарій 11 1872

Рѣшаваме да дадемъ на познатіятъ ни агентъ двѣ лири турски отпаритѣ, които имаме сѫбрани срѣщу расписката, която дава.

Пріехме обща Расписка срѣщу даденытѣ отъ 11-ій миналія мѣсецъ —

054 80 001046

Февруарій 15 1872

1-во Рѣшава сѫ: по причина на препятствіята, които сѫ предвидѣха отъ дохожданіето въ града ны на познато адно лице което по подлото си повѣденіе турѫ въ опасность народното дѣло, да сѫ изтрѣби часъ по-скоро ако и безъ знаніето на Ц. Б. р. К.

2-ро По необходима нужда дозволѣвася за всѣки, и за испрварваніе на всѣко зло, да сѫ разнесятъ отъ кассата около 500 гр.

за 80 54 054 0091 00104

Априлий 28. 1870

Рѣшаваса да отиде 54 за поща до търново за споразуменіе врахь важни нѣкои работи съ Ц. Б. р. К. съ разноски отъ касата.

054 0091 00104 16

1872 — маій 7

Като неможихме да сѫ споразумѣймы съ търново, то въ днешното си събраніе рѣшаваме да отиде 54-ій въ Букурещъ *а* за да сѫ споразумѣй лично, да занисе рапортатъ на работити тѣ ны до сега *б* да предложи за набавянѣето и на други іще сътрудныцы за тука и *г* да земе участіе въ народното събраніе.

954 0091 00104

1872 Май 11. —

По изискваніе на нуждата, повѣрява ся дѣлото и на $45^1/_2$, който ся позна за добъръ, и сега ся опълномощава за прѣдставитель въ Народното събраніе у Букурещь, а 54 ся назначява, освѣнь за прѣдставитель

054 $45^1|_2$ 00104 0091

1872 Авг. 27.

По причини разни които сѫ принудиха да оставимъ за нѣколко врѣме събраніята си а имено: нѣманіе на новия

уставъ, както и други нови нѣща които ни ся набавиха наскоро отъ Ц. К. иоще отсѫтствіето на нѣкои от сътрудницитѣ ни, сега пак като захващаме работитѣ рѣдовно, и за извършинитѣ прѣзъ туй врѣме кмквото за ходеніто на 54 въ Гюргево по призованіе на кѫрджелѫ Аслан-Олу Дервишь и за отиваніето му въ Търново съ поща, и понежи като тѣзи рѣшеніе не ся сѫ протоколирали, то днесь слѣдъ едно точно приглѣдваніе удобрават ся съ направенитѣ разноски: за Гюгево гроша 19 и за Търново гр. 325

— За напредъ като са туря вече въ точно испълненіе новій уставъ, за рѣдовното и неотложно испълненіе на длъжноститѣ, наложени на тукашній Ч. К. — рѣщява са, да са повѣри дѣлото на още нѣкои пріятели, а съ врѣменно отъ сега измѣнява са тѫзи система за бѣлѣзане на решениіята, както и имената на дѣйцитѣ са назначяватъ инакъ. И тѫй имената на досегашнитѣ: 54-й замѣнява са съ Кѫвржковъ, 91-ый съ Аспарухъ 104-ый съ Твердо; $45^1/_2$ — съ Бериславъ; а новопріетія са именува Динсизъ.

80-ый си даде оставката, която са пріе за законна; а S. помина са прѣди врѣме.

За второто събраніе ще са размысли и рѣши за останалитѣ потрѣбни.

Твердо. Аспарухъ. Къвраковъ Динсизъ

Берисловъ,

Н. Б. II. В, п. 1, № 27.

№ 448.

Сливенци до Панайотъ Хитовъ.

Да се съобрази съ Устава и съ разпоредбитѣ на Ц. Р. к., на който сѫ подчинени всички и писмено да заяви, че се присъединява къмъ революционната организация. Само тъй ще могатъ да кореспондиратъ съ него. Писано му е отъ Ц. Р. к. да си дойде въ България, нека дойде. Но тѣ го молятъ да избере Сливенъ. Тукъ вѣрватъ на него повече отколкото на всѣкой другъ воевода. Къмъ Д. Топаловъ изобщо да не се обръща за съдействие.

Сливенъ 27. януарія 1872.

Любезный друже П. Х.

Въ Бѣлградъ.

За всичко щo ни пишешъ, тое работа на Ц. К. и съ него трѣбва да се проумѣйте, отъ гдѣто зависимъ както ний, тъй

и всичкы чяст. комит. водими по единъ законъ, който по вышегласието на всичките ни е нарѣденъ || и докътъ ся не съобразите съ законъ-тъ и поднесете писменно вашето учястіе честе членъ на Ц. К. и всички твой писма ще бѫджтъ напразно, защото не смеемъ да имъ отговоримъ. Приключеното Ви за Г-нъ Н. Д. Т-глу предадохме, но приключените отъ сестренъ то ви дѣте тукъ до нѣкой, и други въобще за всичкитѣ въ града ги изгорихме и Ви напомняме іоще веднъждъ даго преглѣждате кога пише инакакиви хора пише.

Въ това сѫщото писмо отъ 23 9 вр. отъ миналатѫ година пишите за дохожданіе. Ный мыслимъ че Ц. К. віе писалъ вече нѣколко пѫтя да додите, защото Войводи ще трѣбватъ, спорѣдъ както ся работи. Ный сме намненіе да додите тукъ, защото нашите тукъ имѫтъ на Васъ по голѣмо довѣріе отколкото на другы войводѫ.

Отъ Част. Б. Р. Комитетъ

П. Р. до Д. Топаловъ вече недѣйте управя никой пісма, защото освѣнъ че нѣма що да Ви помогне, но може іоще да увреди всѣкоя работѫ..

Сѫщитѣ.

Н. Б. II. А. п. 68, № 9127.

№ 449.

Ангелъ Кънчевъ до Комитета въ Русе.

Издадена квитанция срещу получена комитетска сума.

Ц. Б. Р. К. Българско февруар. 11. 1872 г.
въ за расписката частна ст. 11/1 72.
Българско
Брой 2-й

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К. въ Русе 1000 гр. т. п. (хиляда гр. т. п.)[1])

Приети чрѣзъ Привременното Правителство
А. К. Борил . . .[2]) Въ Бѫлгария
І отд. отъ Б. Р. Ц. К.
(печатъ)

Н. Б. II. В. п. 1, № 29.

[1]) Т. п. — турски пари.
[2]) Подписъ на Ан. Кънчевъ.

№ 450.

Ангелъ Кънчевъ до Комитета въ Русе.

Издадена квитанция срещу получена комитетска вноска.

Ц. Б. Р. К. . Българско февруар. 11 1872.

въ

Българско

Брой 3-й

Пріехме отъ Ч. Б. Р. К. въ Руссе две лири т. п.

Пріети чрѣзъ

А. К. Борил . . Привременното правителство

въ Бжлгария

Іотд. отъ Б. Р. Ц. К.

(печатъ)

Н. Б. II. В. п. 1, № 80.

№ 451.

Данаилъ Хр. Поповъ до Панайотъ Хитовъ.

Получилъ назадъ устава и писмото му. Препраща му писмо дошло за него изъ България. Отворилъ го, защото му е дадено това право. За Левски и А. Кънчевъ не знае точно, кога ще минатъ въ Влашко и точно — кой ще мине отъ двамата.

Т. Мжгорели. 21[1]) Февр(уарий) 1872 год.

Господ. П. Хитовъ!

Пріехъ писмо-то Вы отъ 8[2]) т. м. вчера на 20 т. м. заедно съ законы-те, и видѣхъ съдържаніе-то му. Днесъ пріехъ отъ наши-те отъ Срѣща писма, въ които намѣрихъ и едно за Васъ, което Ви й притварямъ тука. Акой и да сьмъ гоотворилъ, то това право азъ го имамъ върху всички-те писма които минуватъ чрѣзъ мене да ги отварямъ, и послѣ да ги провваждамъ на мѣста-та имъ.

Пишатъ ми чи В. Львскій и А. Кжнчовъ ще мйнатъ за тука но защо не зная, а още не сж знае на сйгуръ, кога, и кой отъ тѣхъ ще ся опредѣлий да дойде.

Безъ друго за сега като Ви поздравлявамъ й сьмъ .

Вашъ пріятель

Д. Хр. Поппов ъ.

Н. Б. II. А, п. 63, № 8621.
Арх. т. I, № 4, стр, 155.

¹) Въ „Арх. на Възраждането“, т. I, стр. 155 стои погрѣшно 11 февр.
²) Пакъ тамъ е изпустната датата 8 февр.

№ 452.

Панайотъ Хитовъ до Н. Балкански.

Поради схващане на дѣсния му кракъ, не може да доде. Пренесли го въ спиталъ. Трѣбва да иде на бани. Състоянието на частнитѣ му смѣтки. Въ Влашко ималъ освенъ личнитѣ си дѣла още и други важни работи да урежда и му е мжка, дето не може да дойде. Скърбьта му за смъртьта на А. Кънчевъ.

Г-нъ Николаки Балкански!

Приехъ ви писмото, въ което ма поздравлявате ими пишете да ви испрата 4 пушки, а не ми пишете трѣбали на твой адресъ или на чаушовю на адреса. За това трѣба да ми одговоришъ на кой адресъ да ги провода. Ви въ първото си писмо бѣхте ми писали макаръ на ваши разноски, да дода тамь да ся видимъ, но злохчастіе десніятъ ми кракъ става 4 мѣсеца немога да Стапа на него. Сега подиръ дълго болуваніе доктурите ришиха та ся приселахъ въ шаптала, за щото веки немамъ да плащамъ визити, и така днесъ ся намервамъ въ Шпитала. А азъ мисляхъ като за есенихъ тука вѣки, а пролета баримъ да бъда въ Букурещъ, но по тасъ причина не е вазможно. Вий нищо неми пишите въ писмото си, тютюнджите тамли са и извадиха ли парите що ги бѣхми уложали, или направиха зараръ. Само ми пиши Стефанъ, че е при васъ на мушіята, а не ми пиши друго нищо дето е раненъ, или той мисли, че азъ незнамъ. Асъ самъ помного длаженъ детоса е задлажилъ Стефанъ на солените, но ако ще Богъ да ся дигна, тогази ще гледамъ да ся наплата, защото самъ на мнозина длажанъ. Но сега самъ въ шпитала подобре и затова мисла ако уздрава каде Гиргоденъ, ще ида празо на баните, Има едни бани въ Сърбія срешу Груя Тиухарувата мушія идинъ денъ на ватра по суху. Но за това всичко менъ ми трѣбатъ пари, || асъ отъ тука изгубихъ срѣдство отъ парити. За това ви моля ако са онези нещо отъ тютюня ущетяли както самъ са обищалъ у фатили мой тоестъ на моя смятка. Асъ мисла по моя смѣтка, че има още 35 лири мой у васъ а ти гледаи || те бѣха всичкити 60, вии ми пратихти 25 по димитровденъ и оставатъ още 35. || ако има що да ся плаща на мои сметки ти ги плати. Ако остани отъ тѣхъ нещо за меня на прави добро и миги испрати. Молята да ми отговоришъ имали нещо да пратишъ или не за

щото да траса сретство да ида на банити. А Асъ имамъ и други важни работи въ Влашко. Но позлохчастіе, илие за зло, илие за добро моето болуваніе то незнамъ.

Кога ми пратишъ писмо тъй да го адресирашъ:

Иванъ Г. Сапуновъ дуванджія на варушъ капія. За Панайот Х.

или писмо, или пари се до него и то рогамандувани на пощата || като не мога да ви утиша жалосното състояніе днесъ, което ма наскарбава, ино[1]) за булястами а друго за нѣкой най-добъръ момъкъ, който си изгуби живота за своето отечество.[2]) Многома е нажялило, защото малко ся раждатъ достоини хора за Отечеството си. За сега като немога ви описа всичкитѣ работи до дето не ся видимъ, примети пріятелски искрени поздравъ и поздравете домочадіето си молимъ бога да ви свара во добро здрави Ваш Бр. П. Х.[3])

Н. Б. II. А. п. 61, № 8403а

№ 453.

Панайотъ Хитовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

За самоубійството на А. К. на 6/II. се известилъ на 12 с. м. Моли Бога да оздравя, та да отплати за смъртьта на тази ангелска душа. Безпокои се, да не би следъ това събитие да се е разплелъ чорапа нѣкжде. За писмото (отговорътъ) изпратено му отъ Сливенъ не било отъ познатъ нему човѣкъ. Обещава, че ще мълчи и нѣма повече да пише нийде никому, доде не оздравя.

Г-нъ Д. П.!

Пріехъ писмото ви отъ 21 февруа. и разбрахъ сждаржаніетому съ приключаното писмо за едно. Но за жалость извинетима дето ни можихъ на скоро да ви ся одговора прѣзъ боласта, която ма е до толкосъ убила || не самъ въ състояніе да диктуамъ || и двамъ сега самъ ся на канилъ като ся видехъ малко добре и то ся намирамъ въ шпитала. Но на жалость на 12 марта извѣстихъ ся да е на 6 то Марто пострадалъ || единъ отъ нашите търговци, въ когото имахъ много

[1]) едно.

[2]) Ан. Кънчевъ.

[3]) Писмото е безъ дата. Запазено е като черновка върху единъ и сжщи листъ съ следващето писмо № 8403б, което еднакво е безъ дата. Двете сж писани въ едно и сжщо време: втората половина на мартъ 1872 г.

надежда. Много ся ускорбихъ защото асъ му рекохъ да мини презъ този пѫтъ, а не самъ въ състояніе днесъ да ида да ся одмаста спорѣтъ тежката боластъ, която векъ почева петийтъ месецъ, па пакъ имамъ надежда да уздрава и за тазика свѣта Ангалска душа, неща да остана длъжанъ и ще ся отъплата и то ако ми Богъ само здравито укрепи. Но нѣмамъ добро извѣстіе до кой степенъ ся дошле работите, после това сабитіе, да ли са е расплелъ жорапа неиди. Но сега ся одаличавамъ отъ този предметъ и мола поздрави Т. К. В. въ Б. || дето ми питашъ да ни пиша ниде нищо и туй писмо, което сами проводели чрезъ васъ отъ варгушъ, то виждамъ, че не е отъ мой познатъ човекъ Споредъ техното зайсваніе уверявамъ ги, че отъ туга нататакъ никому нищо нема да пиша до когато са вида въ предищното си здрави и въ Отечеството си.

А асъ инакъ (имамъ б. р.) много да имъ пиша, по причина отъ тази боласть немога.

За сега самоги поздравлявамъ и да бадатъ юнаци па ниде никому да са не буіжтъ

Вашъ искренъ пріятелъ: [1])

Н.-Б, II. А. п. 62, № 8403.

№ 454.

Панайотъ Хитовъ до Ст. В. Софийски въ Букурещъ.

Боленъ отъ 9 месеци сваналъ му се дѣсния кракъ. Не може да дойде въ Букурещъ. Да не идва въ Бѣлградъ, не може да му помогне Ако желае да мине въ Турско, да се отправи при Левски. За да го намѣри, трѣбва да отиде при Д. Хр. Поповъ въ Турно-Магурели.

Любѣзный мой Стояне!

Приѣхъ ви писмото отъ 21 мар. 1872 г. и разомѣхъ всичко, що ми пишешъ.

Азъ мислѣхъ сѣга да бѫда въ Букурѣщъ, но по злочасіе на буляста си не можихъ. Още тъзъ есенъ щяхъ да бѫда тамъ, но додяло ми се да бѫда падаръ по чуждитѣ муший.

---

[1]) Безъ дата. Навѣрно презъ мартъ или априлъ 1872 г. И безъ подписъ. Писмото притежаваме като черновка. Съ другъ почеркъ е отбелязанъ адреса върху свободното поле: Въ Турно Мугурели Господ. Д. Поповъ.

Азъ като незнаѭхъ голѣмо зло одъ где ще ма намери ето става 9 мѣсеци отъ както сьмь болянъ. Хванал ми са кьрка деснийтъ и неможахъ никако да го излѣча. Както виждамъ въ писмототи, че искашъ да додешъ туко, но туко нема, що да правишъ щото азъ немога да ви дамъ никаква помощь спорѣдъ боляста си. Ако желаешъ да отидешъ въ турско, то са отрави при Дякона, защото и Димитаръ общый е тамъ. Ако искашъ да гы на меришъ, то иди въ Т. Мугорели, при Г-нъ Д. Поповъ и да му покажишъ туй писмо.

вашъ добро желателъ[1])

П. И. Хитовъ

Н. Б, II. А. п. 61, № 8265.

№ 455.

Христо Ивановъ Книговезеца до Ц. Р. к. въ Ловечъ.

Задържа чуждия револверъ, който му искатъ. Сто гроша изгубилъ съ покупката на по-първия, и не дава този, доде си не купи другъ. И той е работникъ. Ангелъ Кънчевъ умрѣлъ отъ лошъ револверъ, като нѣмалъ по-добъръ, но не го чули. Чулъ, че хората въ Ловечъ истинали отъ работата. Сега било време най-строго да се работи.

Братiя.

Прiехмиви писмата и разбрахми. Сторихми длажностаси споредъ заповетави, за това ви явявамъ въ кратку, || работниците снабдявайте съ нуждите добре да ни стани нѣкой като по някой. Ази самъ безъ револверъ и негудувамъ за сега до деса неснабдя съ други; || отъ вехтия истеглихъ сто гроша, чи сига да устана безъ никакъвъ то нема да баде. Малку или много и ази самъ работникъ, за това нема да направя като кокошка, въ противенъ случай да . . . Тай сьщо и други който испраща по работа снабдяваитего съ добри оржжия, а не като покоинія,[2]) || той міса уплакова чиму небилъ добаръ и ази му казахъ да го промени а вія нисте зели внімание въ това. Слушамъ чи работниците тамъ істінали || за какво има да істіватъ, въ такова време най-строго требу-

[1]) Писмото е писано съ другъ почеркъ, а подписано отъ самия П. Хитовъ.

[2]) Ангелъ Кънчевъ.

ва да са работи. Какво има || неліе една смь,[1]) || но и тя требува да стане чесна и почтенна, || не нікакъ напредъ[2]) || само зрава и сигорна да е?

Въ Тьр. 1872 Мар.[3]) Вашъ М. Драгановъ.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8644.
Арх. т. I, № 1, стр. 275.

№ 456.

Д. П. Топаловъ до Сава Кършовски.

За тръгналия отъ Русе шпионинъ за Сливенъ. Дѣдо Духовникъ разказалъ за идването на Левски и Ангелъ Кънчевъ въ Елена. Да пише на брата си Иванъ въ Влашко да обади Панайотъ Хитову, че Сливенци го очакватъ. Иска да знае де е Левски. Да му кажатъ да дойде въ Сливенъ. Кършовски да дойде заедно. Писмо за Маринъ Станчевъ въ Лѣсковецъ.

Сливенъ 12.IV 1872.

Савичка! въ Елена.

Пратеното ви писмо съ дѣда Духовника[4]) пріехъ на здраво || пріехъ и копіето отъ писмото на Русчюшкиія комитетъ за заминалія шпіонинъ за Сливенъ. Злото се привари. Дѣдо Духовникъ ми разправи много работи а за Идваніето на Левскій Дякона и покойнія Ан. Кънчевъ въ Елена, за ходеніето имъ въ конака и за събраніето ви. И много работи ще ви разправи като стигни въ Елена. Ако е възможно явете на батя си Ивана[5]) да кажи на Панайотъ Хитова, че народа твърдѣ горѣщо и разпалено го чака за да го посрѣщни съ златни вѣнци на глава, и ній сме пакъ, като Сливенци, се по приготвени. Ако е възможно сѫщо явете ни за Левскій Дякона кждѣ е днесъ? Явете ни нѣкои по нови новини, но съ вѣренъ човѣкъ направо до мене въ Сливенъ. Какъ са Еленскитѣ чорбаджіи, прѣчатъ ли на дѣлото? Другото писмо до бае Маринъ Станчевъ въ Лясковецъ ще предадете или испратите направо до него съ вѣренъ човѣкъ. И Нему пиша за

---

[1]) смърть.

[2]) Неясно. Иска да каже: при тоя редъ на нѣщата не се отива напредъ.

[3]) Зачеркнато и прибавено: Априлъ 2.

[4]) Архимандритъ Галиктіонъ Хилендарецъ.

[5]) Ив. П. Хр. Кършовски.

Панаіота и Дякончето. Ако той тръгни за Сливенъ илате съ него и віе. За сега на кѫсо ви поздравляваме и Робова и сми доброжелателитѣ за добрія успѣхъ.

Д. П. Топаловъ.[1])

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски кн. I, № 11, стр. 49.

№ 457.

Данаилъ Хр. Поповъ до Филипъ Тотю.

Да дойде на общото събрание въ Букурещъ, както е обещалъ. Да пази тайна. Въ Галацъ и Браила да не се явява при никого. Тошкову въ Одеса да съобщи датата на събранието, защо не е осведоменъ.

Т. Мѫгур. 13/25 Априлія 1872.

Господ(инъ) Ф. Тотю

Въ Одесса.

Споредъ как-то Вы е вече познато, чи ще да ся състави едно Събраніе отъ повече дѣйствителны лица, отъ Т. Б. Комитетъ, за разглѣжданіе-то и пълното удобреніе на уставътъ, (или Законыте), по които ще да слѣдватъ за напрѣдъ дѣйствія-та, отъ лица отсрѣщны и тукашны, || и понеже днѣсь вече почнаха и да отиватъ въ Букурещъ, проводенныте отсрѣщны прѣдставители, за това споредъ обещаніе-то Вы, и споредъ длъжность-тѫ която Вы приканва, гледайте и вый колкото е възможно по скоро да трѫгнете, и дойдете въ Букурещъ. Но при всичко това гледайте що-то тръганіе-то Вы да бѫде тайно, сѫщо и дохажданіето Вы тука въ Влашко, за да не се издава гласъ какъ чи сте дошле. Като пристигнете въ Галацъ, не се являвайте никому, атѫй сѫщо и въ Браила отъ гдѣто ще да трѫгнете съ желѣзницата право за Букурещъ.

Въ прочемъ, за сега безъ друго като вѣрваме чи неще намѣрите никаква причина за отлагане, Вы поздравлявалъ и сьмъ Вашъ приятель.

Д. Хр. Поповъ

---

[1]) Авторътъ на Изъ Миналото бележи за Д. П. Топаловъ подъ страницата виденъ комитетски членъ, което не се потвърждава отъ писмото на Сливенския комитетъ до П. Хитовъ отъ 27 януарий № 448, което дадохме малко по-напредъ.

П. П. Имайте наумътъ си да явите на Г-на Н. М. Тошкова какъ чи тръгвате за тая цѣль за въ Букурещъ, понеже и Г-ому (господство му) е извѣстенъ за това, но не знае день-тъ кога за-то добре е да знае.[1])

Истиятъ.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8623.
Арх. т. I, № 6, стр. 156.

№ 458.

Данаилъ Хр. Поповъ до П. Хитовъ.

Заседанията на Общото събрание въ Букурещъ ще почнатъ веднага следъ великденскитѣ праздници, затова да побърза да дойде. Левски току що пристигналъ и ще тръгва за тамъ.

Т. Мжгур. 13-25 Априлія 1872.

Господ. П. Хитовъ.

Белградъ.

Писмо то Вы отъ 26 конч. Мартія пріехъ и видѣхъ съдержаніето му; цѣль-тж на писмото ми е тая: понеже споредъ какъ-то Вы е вече извѣстно съ врѣме чи ще да съставиме едно събраніе тука въ Букурещъ, отъ тукашны и отсрешны дѣйствителни членове отъ Т. Б. Комитетъ за пълното разглѣжданіе и удобреніе на законыте и прочая и понеже почнаха вече и да сж събиратъ отъ врѣдомъ проводены-те представители, зато бързаме да явиме и вамъ, за да побързате и доидете и Вы и колкото е възможно по скоро въ Букурещъ, гдѣ-то после празпныцы-те, ще да почнатъ безъ друго да ставатъ Събранія-та, за да ся свърши и нарѣди поскоро, защото отсрѣщны-те Прѣдставители немогжтъ да ся бавятъ повече врѣме; въ прочемъ, като вѣрвамъ, чи споредъ обѣщаніе-то Ви и длъжность-та която Вы приканва не ще да намѣрите никаквы причины за отложеніе или отричаніе, но ще да глѣдате поскоро да слѣзете; за сега безъ друго като Ви поздравляваме и сме

Ваши пріятели
Д. Хр. Поповъ

(П. П.). Господинъ В. Лъвскій днесъ пристигна благополучно тука и тръгва за Букурещъ и тамъ Ви учаква.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8622.
Арх. т. I, № 5, стр. 155.

---

[1]) Къмъ това писмо е приписката отъ Левски, която дадохме попредъ: Днесъ пристигнахъ благополучно и утри тръгвамъ. Гледай да додишъ и ти поскоро. В. Л-кій (Отд. I, № 62, стр. 121).

№ 459.

Панайотъ Хитовъ до Данаилъ Хр. Поповъ

Отъ петь месеца е на легло и не може да дойде. Приема всичко, каквото решатъ другитѣ делегати.

копия от писмо до комитета
въ букурешъ[1])

Г-да Д. Х. Поповъ!

Приехъ писмото Ви отъ 13/25 и разбрахъ всичко, що ми пишишъ.

Вый по-прѣди бѣхте ми писали, че трѣба да дода въ Букурещъ и да ся намера мѣжду онія почтени лица, които ще сѫ съберать. Вый твьрде добрѣ знайте спорѣдъ пьрвото ми писмо, че азъ ся намервамъ въ болясть, която ма владей отъ 5 мѣсяци насамъ и не сьмь въ състояніе да ся дигна отъ криветътъ си. Азъ на драго сьрце приемамъ това, което ми излагашъ въ писмото си и мислѭхъ до сѣга да бѫдѫ тамъ, но по причина на болястѫ си, не можахъ, а за диганіе отъ болястѫ си, нѣма никакавъ знакъ още. Но отъ моя стрьннѫ азъ приемамъ всичко, което решѫтъ почтенытѣ членовы въ събраніето.

Оставамъ Вашъ искреный пріятель:

Априлый 22 1872 год. П. И. Х.
Бѣлградъ.[2])

Н. Б. II. А. п. 60, № 8251.

№ 460.

Общото събрание въ Букурещъ. Протоколъ.

Псевдонимни имена на всички представени, отъ специални делегати мѣста. Единадесеть вмѣсто дванадесеть села отъ Орханийско представени заедно съ три града. Левски представялъ — Карлово, Сливенъ и Ст.-Загора. Външнитѣ рев. комитети представени безъ псевдоними.

Протоколъ

Рѣшенията на засѣданията на Ц. Б. Р. комитетъ. Априлія 29-й прѣгледаха сѫ пѫлномощните писма на прѣдставителите испроводени отъ частнитѣ Р. Б. комитети изъ Българско.

1-й представитель Т. П-въ[3]) 11 гласа, а именно:

Отъ Ч. Р. Б. Ком.

Елесъ Джутовъ

---

[1]) Собственорѫчна бележка отъ П. Хитовъ.

[2]) Писмото е писано съ другъ почеркъ, а подписано отъ самия П. Хитовъ. Това е чернова на писмото, която той е задържалъ за себе си.

[3]) Тодоръ Пѣевъ.

Решидъ Ходжоглу
Скендеръ Дервишоглу
Иллирический
Сулейманъ-оглу Даудъ
Бучюкоглу
Джамбазъ-Али
Узунъ-Хасанъ
Мехмедъ-Ходжовъ
Исаакъ Хаимъ
Грошонъ Давичонъ

2-й Прѣдставитель . . . 3 гласа отъ Ч. Р. Б. Ком.

Дервишъ-оглу Мехмедъ Кждржаля
Хасанъ-Касанъ
Искендеръ Ефенди

3-й Прѣдставитель. . . 2 гласа отъ Ч. Р. Б. Ком.

Лѣсковецъ
Тжрново

4-й Прѣдставитель. . . 2 гласа отъ Ч. Р. Б. К.

Мурадъоглу (Ловечъ)
Хаджи Хасанъ
Карловалж (Троянъ)

5-й Прѣдставитель съ 10 гласа отъ Ч. Р. Б. ком.

Стамбоглу Мехмедъ
Ефенди и околностьта му.

6-й Прѣдставитель В. Л-кий[1]) 3 гласа отъ Ч. Б. Р. ком. въ
Карлово
Захра
Сливенъ
заедно съ околнитѣ имъ частни комитети

7-й Прѣдставитель Х. Иванъ Ивановъ 1 гласъ Отъ Ч. Б. Р. ком. въ Болградъ

8-й Прѣдставитель Димитъръ Ивановъ Горовъ 1 гласъ Отъ Ч. Б. Р. ком. въ Гюргево

9-й Представитель Райчо Гжрблевъ 1 гласъ Отъ Ч. Б. Р. ком. въ Плоещъ

[1]) В. Левски.

10-й Прѣдставитель Илия Широковъ 1 гласъ Отъ Ч. Б. Р. Ком. въ Александрия

11-й Прѣдставитель Вѣнко Наботковъ и Т. Алтъновъ. Отъ Ч. Б. Р. Ком. въ Зимничъ.

12-й Прѣдставитель Павелъ Икономовъ 1 гласъ Отъ Ч. Б. Р. Ком. въ Браила.

13-й Прѣдставитель Любенъ Каравеловъ 3 гласа Отъ Ч. Р. Б. Ком. въ Краиова Турну Северинъ Калафатъ.

14-й Прѣдставителъ Д. Ценовичъ 1 гласъ Отъ Ч. Р. Б. Ком. въ Букурещъ.

15-й Прѣдставителъ за Данаiйла Попова — А. Брашляновъ ОтъЧ. Р.Б. Ком. въ Турно Могурели.

16-й Прѣдставителъ Иларионъ Драгостиновъ 1 гласъ Отъ Ч. Р. Б. Ком. въ Русчукъ.

17-й Прѣдставителъ Г. Карловски и П. Манафовъ Отъ Ч. Р. Б. Ком. въ Галацъ.

18-й Прѣдставитель П. Иордановъ изъ Бекетъ.

Засѣдания на комитета.

Априлия 29-й. Състависа комисия отъ четири члена: Л. Каравеловъ, Ячо (кириакъ) Цанковъ, В. Лжвски и Т. П-въ за да напише програмътъ и да прегледа уставътъ на Б.Р.Ц.К.

Маия 1-й. Комисията написа програмътъ и уставътъ и ги прочете въ сжщиятъ день прѣдъ прѣдставителите и членовете отъ Ц. Р. Б. ком. които нарочно за това направихж второ засѣдание.

Маия 2-й. Третио засѣдание отъ членовете на комисията и на прѣдставителитѣ, които прѣгледахж уставътъ до IX глава и направихж приличнитѣ забѣлѣжки по вишегласие.

Маия 3-й. 4-то засѣдание отъ членовете на комисията и на представителите които прѣгледахж уставътъ отъ IX глава до свършуванието му, като направихж бѣлѣжките си по вишегласие. На това засѣдание са рѣши да се начне напечатванието на уставътъ и да се пристжпи до избиранието на дѣиствуующите напрѣдъ членове въ Цент. Бълг. Рев. ком.

Маия 4-й. 5-то засѣдание отъ членоветѣ на комисията и на представителите, които зиматъ оставката на досегашниятъ централенъ комитетъ и пристжпватъ до избиранието на новиятъ Центр. Револ. Бъл. комитетъ. Причината

на това променявание се извърши по общето желание на представителитѣ отъ частните комитети въ Бълг. и Влашко. Преработихѫ уставътъ на досегашниятъ Ц. Р. Б. Ком. И така по единогласното удобрение на всичките прѣдставители отъ частнитѣ комитети въ България и Влашко избра са за главно лице въ новиятъ Цен. Рев. Бълг. комитетъ Г-нъ Любенъ Каравеловъ, когото опълномощяваме да избере и другите членове, които сѫ потребни споредъ гл. III та чл. 1-й на уставътътъ.

(подписи):

Т. Пѣевъ	Маринъ Х. Цонзоровъ
Райчо П. Грѫблювъ	Д. Цѣновичъ
М. Ивановъ	К. Цанковъ
Павелъ Икономовъ	Димитъръ Ив. Горовъ
Т. Алтѫновъ	за Данаила попъ Христовъ
Вѣнко Наботковъ	А. Брашляновъ
Илия А. Широковъ	Ив. Т. Драсовъ
Гѫлабъ (Олимпій) Пановъ	Хр. Поповъ
В. Л-кій	Никола Т. Обретеновъ
В. Јонковъ Гложански	В. С. Котелски
Маринъ П. Лукановъ	П. Н. Јордановъ

Букурещъ Апр. 29 1872 год.

Привремнното правителство въ България
I отд. отъ Б. Р. Ц. К.
(печатъ)

Изъ Миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски кн. I, № 41, стр. 215, по препись на Ив. П. Хр. Кършовски.

№ 461.

С. В. Софийски до Панайотъ Хитовъ.

Искалъ да дойде въ Бѣлградъ споредъ заповѣдьта, но задържалъ го Каравеловъ въ Букурещъ доде пристигне Левски. На 12 априлъ пристигналъ Левски и очаквали го много да пристигне и той (П. Х-въ). Да пише ясно, ако не може да дойде, за да не го чакатъ напраздно. Моли да го препорѫча на Левски и Каравеловъ, тѣзи да се увѣрятъ въ него и да разпоредятъ, за да мине и той въ България.

Букурешъ. Априлия 30 1872.

Господинъ Панаіоте,

Ида дави поздрава и желаеме вашето здраве. Споретъ вашете писмо и вашета заповедь коіта ма бехте определиле въ вашето доброжелателно писмо което бехте ми писали отъ 30 мартия. Азъ бехъ готофъ да тѫргна още вофъ сущото

време на априлія 12 доде и диякона и още неколко лица отъ България и много отчакуватъ да пристигнете по-скоро въ Букурешъ защото виса писали още отъ Българія и пакъ отъ Турно-суверинъ ви писалъ диякона за да додете по-скору || така отговоръ още неса приели. А ваша милость ако не можете да додете пишете имъ поивно и на диякона и до цало опщество и до Каравелофъ за да чаправатъ едно сретство да мина въ Българія защото и асъ желайя като секи единъ чисъ българинъ. Господинъ Панаіоте, мола ви да имъ пишете поиявно заради менъ, защото човекъ човека когато незнаіе тое мжчно даса увери въ него. Има още да са маіетъ 10 дена. Както нема вече що да ви пиша оставамъ вашъ покорни.

С. В. Софійскій.[1])

(П. П.) Поздравете и Атанаса Петровъ.

Н. Б. II. А. п. 67, № 8934.
Арх. т. I, № 2, стр. 441.

№ 462.

Единъ хжшъ до Панайотъ Хитовъ.

Нѣкои отъ тѣхна срѣда хжшове (навѣрно Левски и негови другари) се показвали предъ народа за народни и недовѣрявали на другитѣ заслужили хжшове. Нарекли се народни предводители и капитани. Зна, ели да лъжатъ. Такъвъ билъ Стоилко, бившъ кавалеристъ. Казалъ се че е шопъ, а билъ нишлия. Всички нишлии били шпиони. Въ 68 г. тѣ предали 13 хжшове. Тѣзи били спечелили нѣкоя пара въ скитанията си, а ония имъ поискали една часть, и като не получили нищо, предали ги на правителството. Иска да знае, оздравѣлъ ли е П. Хитовъ. По-напредъ го помолили да ги прибере при себе си на поминъкъ, но ако не може, ще се обърнатъ вече къмъ Иля воевода.

Г-не

М-цъ май 9.

Перво ви, поздравлявамъ какъ сме живо издраво и молимъ всевишнаго бога завашето добро здраве.

В-ро. Вы, приехмы драгоцено-то вы писмо съсъ неизбежна драгость. и разумехме що ни се отговаре-тѣ. || научавамысе зарди некой нашы народны показватъ предъ народа чи са народны || оны са сега предъ народа || тый первы о ищо кажатъ то бива || и се казва че тыя были народны предводители лы, и българскы предводители и капетаны. Защо-то знаятъ

[1]) Сравни биографически сведения отъ Панайотъ Хитовъ за лицето въ следващия отдѣлъ: Мемоари.

да лжжатъ. || а оны които са заслужели защото низнаятъ тыя нисса верветъ[1]) атоса тыи господинъ стоилко който е служилъ въ сърбско каваларинъ 7 годинъ || онъ се каза чисшоп (а онъ) || а ныйсе научаваме чие нишлія || както знайте че всичкы нишлія се шпионы. || аныясе научаваме отъ едного нашъ веренъ пріятель че на шейсето и осьмо лето са предали съсъ госдодинъ тассо на господинъ хилю сестрича който са намерва сега намушія Гжрла близо при турно-северинъ || не само ный видимъ, но всичкы хжшовы са упознали чеса тыя шпионы да предаватъ народа.

на 1868 лѣто са предали 13 души за нѣкоій работа които са заслужели. || послѣ са дошли оны въ града. || но попреди са гы заповедали до отидатъ съсъ тый заедно. || защо-то ниса были достоины заръды тая работж итъй ныса отишле, послѣ оны били вредны зелиса колко-то са зели, (даитѣ инасъ послѣ са ги намѣрели имъ казали даитѣ и нанасъ или ако не ще вы предадемъ на правительството || а оны нисаимъ дали нищо || и тъй са ги предали на правительство-то тж саги уловѣли и са ги за прели въ хапусъ. || половината отъхса измрели а половината сега въ окната, а! какво очекватѣ братя, отъ такыва народны човѣцы добро. Освѣнъ да прѣдава правѣдный народъ.

И се научаваме че е погиналъ единъ офицеръ на сърбскы границы, на! низнаемы отъ сърбска страна лие (граница лие) или отъ турска. || нисме извѣстны. || Иви умолявами даны си отговорытѣ по добрѣ листѣ отъ болкатж си, за което бехвы молилъ да се потрудитѣ ипакъ ви се молимъ отъ все сърцѣ да се потрудитѣ, || отъ колкото са може, || ако не! да помолитѣ господинъ Хилю да се потруде за хжшове коит сме покрусаны отъ всичкы || и вы умолявамы да поздравытѣ всичкы оный които бѣханы поздравилы, отъ наша страна

Оставамъ въ надѣжда заотговоръ вашъ покорный съотечественикъ

Недѣлко Стояновъ
българско читалище
Краіова[2])

Н. Б. II. А. п. 61, № 8252.

---

[1]) На тѣхъ не довѣряватъ.

[2]) Адресъ; Г-нъ панаіотъ Хитіевъ въ Бѣлъ-градъ

№ 463.

Данаилъ Хр. Поповъ до Панайотъ Хитовъ.

Общото събрание въ Букурещъ се разотишло. Той не можелъ да присѫтствува. Също явилъ о време, че и Панайотъ не ще може да бѫде тамъ, и че е съгласенъ съ всички решения, които заматъ. Преди три дена Левски му писалъ (отъ Букурещъ), че ще се печати уставътъ, и че следъ нѣколко дни ще мине презъ Т.-Магурели. Препорѫчва му приносителя на писмото — единъ младежъ отъ Плѣвенъ — да пристои предъ Сръбскитѣ власти да го приематъ тамъ въ нѣкое училище да се изучи въ полза на отечеството си.

Т. Мѫгу(рели) 18 Маия 1872.

Господ. П. Хитовъ!

Въ Бѣлградъ

Писмо-то Вы отъ 24 кончавшаго Априлия пріехъ на врѣме, и съдържаніе-то му видѣхъ; || а понеже събраніе-то бѣше почнало въ Букурещъ, дѣто присѫтствуваха повече народны прѣдставителы, отсрѣщны и тукашны, отъ които само азъ липсвахъ, по причина, чи бѣхъ осталъ саминъ въ діугенъ-тъ си, и никакъ не могохъ да оставя за да отида, ако и да ми телеграфира Г-нъ Каравеловъ, понеже бѣше нужда за да ся намѣра тамо лично, || но азъ имъ отговорихъ, и доказахъ причината, и тъй увѣрихъ ги, чи щото рѣши Събраніе-то по вышегласіе, и азъ удобрявамъ, || а послѣ това, случи сѫ чи подиръ 5—6 дена отиде за тамо братовче-то ми Г-нъ Ангели Брашляновъ, кого-то имъ препорѫчихъ, и тѫй той подписалъ протоколътъ ради мене, || сѫщо незабавихъ, но щомъ пріехъ Вашето, явихъ имъ мнѣніе-то Вы, какъ чи по причина на болѣсть-тѫ Вы, неможете да отидете, и тѫй удобрявате рѣшеніята имъ. Прѣди 3 дена пріехъ отъ В. Львскаго писмо, въ което на кѫсо ми казва чи всичко станало добро, || и тѫй по общо вышегласіе, рѣшило се да ся напечатѫтъ законы-те || и подиръ нѣкой и другъ день, като дойде той сѫщійа пакъ тука, тогава ще ми раскаже всичко подробно що ся е изработило. Събраніе-то сѫ разишло.

Тукъ пакъ идѫ въ другъ прѣдмѣтъ, || и като на познатъ ми родолюбецъ, дързнувамъ, и препорѫчвамъ Ви приноситель-тъ на настояще-то ми. Това момче е отъ сѫщійтъ ми рожденъ градъ Плѣвенъ, което понеже желае да влѣзе въ нѣкое полѣзно като за насъ училище правителственно, за то моля ви отъ странѫ-тѫ си, бѫдете добры, и за доброто на народность-тѫ ни постарайте се дано го настаните, въ нѣкое

такова ползувателно Правителственно училище, за да може да сж възползува и то покрай ваши-те посрѣдства, и за въ слѣдуіщемъ като си свърши курсътъ, да бжде за въ ползж на Отечеството ны. Момчето как-то го виждате, е отворено и тжй вѣрвамъ че ще може да отиде напрѣдъ въ кжсо врѣме, стига само щото Ваша Милость споредъ познайнствата които имате, съ высшите правителствены лица, да му пристоите, за да може да влѣзе въ нѣкое такова заведеніе, || и съ това на вѣрно ще да заслужите, освѣнъ едному бѣдному едно-родцу, нъ още повече и на Отечеството ны, което се лишава отъ такива възпытаници. На конецъ, като остаямъ въ пълно увѣреніе какъ чи не ще пренебрѣжите, както моята молба, а още повече и желаніето на младецъ-тъ, понеже познавамъ ващето родоліубіе, и тъй за сега безъ друго, като Вж поздравлявамъ оставамъ вашъ пріятель

Д. Хр. Поповъ

Н. Б. II. А. п. 63, № 8625.
Арх. т. I, № 8, стр. 158.

№ 464.

Часть отъ приготвения за печатане ржкописъ на Революционния уставъ.

Изъ глава II на Устава, продължение отъ чл. 2, цѣлитѣ 3 и 4 членове, засѣгащи устройството на комитетското управление: мѣстопребивание на Ц. к., устройство на Частнитѣ Р. комитети и за наказанията на провинили се чрезъ тайната рев. полиция.

4.

[1]) . . . . бжде може да прѣдставлява сичкиятъ централенъ комитетъ, (ако само има въ ржцете си)[2]) пжлномощно писмо, (за каквито работи и да е) отъ него.

3) За изпжлнение на предначертанната си цѣль, Централниятъ комитетъ съставлява и частни революцио-

---

[1]) Цѣлиятъ този откжсъ е писанъ върху тѣсна печатарска изрѣзка отъ хартия, съ непознатъ почеркъ, но съ поправки отъ Л. Каравеловъ. Личи си, че при разискванията, които сж станали въ Общото събрание, когато се е разглеждалъ основния текстъ на уставопроекта, съ предварителнитѣ бележки върху него отъ разни комитети, проектътъ е изцѣло преписанъ въ духа на взетитѣ решения и сложенъ въ окончателна форма за печатъ. И върху този готовъ за печатане текстъ — отъ който е горния откжслекъ, Л. Каравеловъ все още е прибавилъ свои стилистични поправки. Документътъ има важность въ свързка съ стария споръ, кому принадлежи първообраза, на уставопроекта и кому окончателния текстъ, по който е отпечатанъ устава на Р. к. Вж. и специално факсимиле въ края на тома.

[2]) Поставения въ скоби текстъ означава поправкитѣ и допълненията, носящи почерка на Л. Каравеловъ.

нарни Бжлгарски комитети, които (щатъ да) са устрояватъ и управляватъ (така) сжщо, както и централниятъ.

4) За наказание на престжпленията и за нагледвание на работите (на) частните комитети, Централниятъ комитетъ (има) и една тайна полиция отъ избра(н)ни, юнаци, рѣшителни, вѣрни и постоянни (люде).

Н. Б. II. А. п. 60, № 8108.

№ 465.

Бележка отъ Н. Т. Обретеновъ.

Сведения за общото събрание отъ края на априлъ и началото на май 1872 г. и за присжствуващитѣ тамъ делегати. Отъ кого е билъ писанъ Уставътъ, който разглөждаха и приеха въ Събранието.

на 1872 г. Маи 1 стана първото сжбраніе въ Букур. подъ председателството на Л. Каравеловъ и въ неговата кжща страда Верголуи № 32. Представителите отъ България бѣха Василъ Левски който представляваше цѣла тракия. Маринъ П. Лукансвъ представлѣеваше Ловичь съ околноста Тодоръ Пеевъ, Етрополе, Орхание, София, Тетевенъ Златица съ околностите. Големи Маринъ отъ Лѣсковецъ, Търново, Горне и долне Рѣховица, Лѣсковецъ и околностите. Никола Т. Обретеновъ и Ив. Драгостиновъ Русчукъ, Шуменъ, Разградъ Джумая съ околностите, останалите отъ влашко които сички бѣха на брои около 80—45 души, въ това събрание сж потвжрди устава, назначи се Каравеловъ за председателъ на комитета въ влашко и са потвжрди Левски за да бжди главенъ апостоль на цѣла България тракия и Македония, а центрътъ комитета са назначи да бжде въ Ловечь.

2) Сжбранието трая отъ 1—18 май 1872 уставатъ беши написанъ отъ А. Кжнчева и са прие съ малко изминение отъ сжбранието.

Н. Т. Обретеновъ

Н. Б. II. В. п. 2, № 42.

№ 466.

Централниятъ Р. комитетъ до всички Частни Р. комитети.

Окржжно печатно писмо. Общото събрание прегледало Устава и дало му по-добра наредба. По общо желание сжщиятъ се напечаталъ и ще се разпрати по всички Ч. Р. комитети, да се съобразяватъ съ него. Никой нѣма право да го измѣни и да отстжпи отъ него. Левски се опълномощава отново за ржководитель и ще си служи съ новия печатъ, като и стариятъ не губи значение. Той ще се яви при Ч. Р. комитети да имъ донесе Устава и да имъ даде нуждннтѣ наставления. Тайната полиция ще надзирава всѣкиго.

Окружно писмо до частниятъ революционни комитетъ въ . . . . .

Братия членове!

По желанието на сичките бжлгарски частни революционни комитети, сжбрахаса представители отъ сичките бжлгарски страни, прегледаха уставътъ и дадоха му по-добра нарѣдба. Представителите пожелаха да са напечата новиятъ уставъ и да са раздаде на частните комитети, и Централниятъ комитетъ испълни желанието ви. Трѣба да ви забѣлѣжиме тука, че тоя уставъ са одобри по вишегласие, слѣдователно никой нѣма право да измѣнява въ него ни най-малката точка. Вашата най-пжрва обязаность е да изучите сжджржанието на тоя уставъ и да изпжлнявате буквално неговите заповѣди.

Лицето, което бѣше упълномощено до сега отъ централниятъ революционни комитетъ са упжлномощава и за напредъ да продължава своите обязанности до извѣстно време, и ще да са служи съ ново повѣренниятъ му печатъ, безъ да изгуби ни най-малко уважение вѣхтиятъ печатъ въ досегашните работи. Това лице да дойде при васъ само (или ще да испроводи свои човѣкъ съ нужните знакове), зада ви даде смѣтка за доходите и расходите на бжлгарскиятъ революционни комитетъ, да ви донесе уставътъ и да ви даде нужните наставления

Централниятъ комитетъ, въ името на народътъ, ви повѣлява да уважавате приказванията на неговите упжлномощени членове и да испжлнявате уставътъ буквално. Тайната полиция ще слѣди за дѣйствията на сѣкиго.

Нашето дѣло вжрви напредъ, и ще са надѣяме, че, съ божието име, за насъ ще да настанатъ ония щастливи минути, които очѣква сѣко бжлгарско сжрце.

Бжлгария 1872 г. Юния 14.

№ . . .

Н. Б. II. А, п. 102, № 32.
Арх. т. I, № 4, стр. 247.

№ 467.

Христо Ивановъ Книговезеца до Николчо Сирковъ Халачътъ.

Препоржча му Отецъ Матея Преображенски Миткалото, да приематъ отъ него писмата и уставитѣ (Хр. Ив. задържалъ единъ). Като си дойде Левски, ще му ги предадатъ. Иска квитанции за ~~Русе и Лѣсковецъ~~. Щѣлъ самъ да дойде, но очаквалъ Левски да го вика за работа, та отложилъ сега. Псевдонима му за напредъ.

Търнову 1872 Јуніи 27

Батю Николчо С.

Катови поздравлявамъ нарочно съ булкататі безценна иви моля да приемните този калугерь на име оче матея и ще земите отъ него писмото и ще са потрудите на рочно да прі-берите сичко отъ него по тьнку и щего скриете чи като доди братми ще му прідадети нему и ще му кажіте чисамъ зелъ само единъ законъ и него щамуго провода. Кажетему да проводи по скору за руссе и за Лесковицъ и за тука белетите[1]) чиги искатъ, и другиму нема да казовате нищо чи имало нещо у вази и немало. Ази щехъ даси дода но мисля за понататакъ чимиса струва чи щема вика братми за работа, затова останахъ за по подира даси дода даси видя хемъ работата съ брата си В. Л. и за мойта. За сига като та поздравлявамъ искренно съ фамілиятати, оставамъ вашъ братъ Х. Ив. Книговезецъ. Променявамъ си името, Дели Христиемага и катоми пищите тай щеми натписовате името отъ горе. Като пріемните едно друго отъ оче матея щеми одарите телеграфъ, телеграфа щее тай подписа са полицата и пріехъ парите. Да са ослободя отъ мисалъ. Зато ви моля потродетісѫ и катови желая добаръ напредокъ оставамъ Вашъ?

Дели Христемага

Христо Ив.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8646.
Арх. т. I, № 3, стр. 277.

№ 468.

Данаилъ Хр. Поповъ до Любенъ Каравеловъ.

За пренасяне на в. Свобода въ България. Левски порѫчалъ да се пращатъ чрезъ Руското консулство въ Русе, отъ дето имало леснина какъ да се вематъ и разпратятъ въ вѫтрешностьта. Срещалъ затруднения и предлагалъ отъ Букурещъ сами да се потрудятъ и да ги прехвърлятъ до Русе. Въ Т.-Магурели образували Ч. Р. к., иска устави и квитанции.

Бае Каравеловъ!

Пріехъ 10 Листове отъ „Свобода" 1-й брой за Нашы те отсрѣщны || за тѣхъ ми ка(за) Львскій чи сте ся Споразумѣли да Имъ ги провождате прѣзъ Руссе, чрѣзъ Русско то Консулство, защото отъ тамо Иматъ какъ да ги зематъ на вър-

[1]) квитанции.

но- Казвамъ Ви да не ми ги провождате вече Мене защо то нѣмамъ какъ да Имъ ги провождамъ, || първо имъ сьмь провождалъ Мой те всичкы броеве, рѣдовно, но все съ Мѫчнотій, || за що то пѫтницыте ся страхуватъ да ги вематъ- || а сега по 10 броя нѣмамъ какъ и кому да ги давамъ, и това възнаніе Вы.

Вървамъ да Сте пріели писмото ми отъ миналата 7-ца. Василъ като бѣше тука и на трѫгванието си писа Г-ну Сп. Константинову зада ны проводи отъ устави те, и отъ расписки те, защо то Съставихме вече и тука Ч. Р. К. — но до днѣсъ още нѣмаме нищо- || попитай те го защо, Хората които зематъ участіе трѣбва да Имъ сѫ дава и по Единъ Уставъ, защото Тогава работа та си Има повече то значеніе

Вы Поздравлявамъ Д. Хр. Поповъ[1])

12 Јулія 1872 Турно

Н. Б. II. А. п. 102, № 42.

№ 469.

Бочукоглу до Иллерически.

Левски миналъ презъ селото имъ. Купена комитетска кола. Противъ плана на Левски за общо събрание (на Вѫтрешната организация). Трѣбва разширение на агитацията и събиране пари. Пролѣть ще дойде и нѣма да има готови Поздравлява попа на Иллерически. Етрополе не е удобно за общо събрание.

Юлия 29. 1872 г.

Ба[illegible]иятъ мой Иллерически![2])

Писмото ти приехъ, радувамъ са за срѣщата ви съ . . . Добро е станало дето се е видело благословно купуванието на Каруца. За депутати сега никакъ не е време. Прочети приключеното и ще разумѣешь причините. А като го прочетешь, запечати го и го прати въ Кѫркклисия споредъ надписатъ.[3])

А защо ли ни е сега Сабрание, когато секой има поверіе на работата и не е ли по-добрѣ да се гледа распространението на цѣльта и сѫбиранието на пари? Тованашата ра-

---

[1]) Адресъ: Господ- Л. Каравелову Букурещъ

[2]) Настоящето писмо е било предназначено да се поднесе на Левски като препорѫчително къмъ писмо или приписка отъ 1 августъ с. г. (вж. отд. IV, № 334, стр. 368).

[3]) Вж. писмото отъ Бочукоглу до Левски отд. IV, № 332, стр. 365, отъ 29 юлий 1872 г.

бота; за това пиши на лицето и искай му пстребните пжлномощия по-скоро да се дадатъ, за да са подпали и оня пламникъ, че врѣмето заминува; Дохожда есень, ще падна слана. а подиръ нея зима, слѣдъ която като утрѣ ще настигне и пролѣтьта и ще да ни застигне пакъ такива, се на сжщото мѣсто. Напрѣдъ! поскоро напрѣдъ!!

Човѣкатъ ви ма пита бива ли у насъ да стане събранието. Причината, поради която не бива, ще разберете отъ приключеното.

Добро видение и поздравете попатъ.

Вашъ едномисленикъ Бучукоглу.

(П. П.) Приключвамь ви погрѣшеното окржжно заедно съ единъ уставъ, една учернена разписка и 16 бѣлы.

(П. П.) Добрѣ са пазете...

Сжщий.

Н. Б. Н. А. п. 62, № 8537.

№ 470.

Ив. Драсовъ до Д. Хр. Поповъ.

Пратени лица да пренесатъ оржжие и др. Пренасянето да стане съ лодкари, които нарeдилъ Левски.

Ловичъ 1872 Августъ 2.

Г-не Данаыле!

Приносящій съ дружини-ти си иди да имъ прѣдадети останалата стока[1]) нъ Ви моля потрудете ся дано ся пренесеше съ варкаджій-ты. за които ни казва В. Л(евс)кый че били и тѣ въ работж[2]) зачто-то инъкъ не можатъ гы принеси всичкы-ты.

Отъ другы-тѣ писма ще ся увѣдомити по-ясно.

Пріемете поздрав(ление) и пр.

Вашъ Мур. Ибрахимъ.

Н. Б. Н. А. п. 62, № 8481.
Арх, г. I, № 7, стр. 189.

№ 471.

Хр. Ивановъ до Н. Т. Обретеновъ.

Късенъ отговоръ поради липса на вѣрно лице за поща. Такова да дирятъ и тѣ. Получилъ пълномощно отъ Левски за организаторъ на

[1]) оржжие.
[2]) съзаклятници.

оня край. Викалъ хора да имъ го покаже. Наставления за счетоводство. Полиция се наредила. Да не престжпватъ Устава, за да не се накаже нѣкой. Шпионуване единъ-други и донесения(!)

Търново 1/16 Августъ 1872 г.

Г-нъ П.

Въ Руссе.

Испратеннитѣ Ви неща сичкитѣ сме пріели а дето не ви отговарями на време причината е че неможимъ винаги да намеримъ сигорни хора за да ви отговоримъ. Завчера ти отговорихъ за испратенитѣ 25 книги. Мислимъ да са намери някое сигурно лице за да можи да ни принася сигорно писмата но и вій гледайтѣ дано са намери това лице, та да можимъ по добря да работимъ. На писмата ще държитѣ нумеро отъ сега нататакъ както гледатѣ горя № 1/16 тжй натакъ. || дето ги викахми отъ търново да додитѣ причинатж е тжзи за да видитѣ полномошното ми писмо съ което мя опжлномощява Ц. К. да сж внасятъ на мени колкото пари сж сжбиретъ отъ назначенитѣ чясни к. като имъ давамъ насреща расписка за внесеното ми количество, Лафся[1]) ще гледатѣ сретства както и да е || да сж сбиратъ пари съ сѣко срѣдство || дето да сж набави нужното количество било съ кражби обири съ сичко което можи да сж извърши || белитѣ ще ставатъ съ № както съ билетитѣ тъй и съ кютюка.[2]) Пазете строго правилатж на законника (устава б. р.) защо полиціятж сж нареди да ходи на сякаде да не би да пострада нѣкои, || ще сж шпионуватѣ единъ други и ще ми явяватѣ за да придварвами злото което може да произлезе, || за весницитѣ, книгитѣ стоиностъ тж имъ наскоро ще ви внесемъ а за портретитѣ ако искатѣ да ви ги пратимъ защото не сж сж йоще продали || . . . се пусна а другитѣ 6 мина сж затворени 40 (дни? б. р.) отъ тѣхъ тримата можи и тѣ наскоро да ся освободетъ но следъ нѣколко време понеже тримата сж издадоха а триматж постоянствуватъ. Писмата си нема да приключуватѣ съ пликж || за сякой случай като прочидни може да се копира и да ми сж придаде || за това ще сж приключватъ съ книгата си ще сж туря малка чертица на вжнкашния пликъ

[1]) лафса — което ще рече.

[2]) Билети ще се даватъ съ нумера — (вмѣсто името на вносителя на сумата ще се означи нумера му), който да се отбелязва на самия билетъ (квитанция). Тъй и на контра-квитанцията, кочана.

за да ся познава кога припадне писмото то и ви ся поднася за да знаитѣ да сж дървандисватѣ за предпазваніе || туи земетѣ подъ забилежка за винаги чиртичката която глецатѣ отъ вънъ на писмото; въ пликатъ т. е. въ Вътрешния пликъ нищо нѣма да билежитѣ. Отъ сега на татакъ писмата ми ще сж надписватъ отвънъ да Вази а вътрешното до П. а нашитѣ до Ст. безъ да сж казва вжтря придаитѣ писмото споредъ надписа му и тжзи митода ще бжди наидобратж.

За сега имаитѣ добринатж да приемитѣ братскитѣ ни поздравленія кжмъ синца ви Вашъ пріятелъ

за Ст. Карагьозовъ
Кърджковлу[1])

Последнито ви писмо отъ 14 того пріесж.

Н. Б. II. В. п. 1, № 32.
Арх. Обретеновъ.

№ 472.

Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ.

Тома Бричкаджията се опредѣля за поща. За шпионина Симеоновъ Да очистятъ тѣхнитѣ двама шпиони. Обяснение на инициали А. Т. С. К.

Търново 2/21 Авгу. 1872

Г-нъ П. Златевъ!

Въ Руссе.

(Отговоръ на — б. р.) Писмото ни 1/15[2]) нямами. Съмненіе че сте пріели || въ него ви расправихме нужнитѣ за тогазъ.

Днесъ ви явимъ че отъ сега нататъкъ ще даватѣ писма и други рабути на Х. Тома бричкарина || той е нашъ човѣкъ и нѣма да сж боитѣ отъ него. Определете му мѣсто дето ще приемате и давате съ него.

Гледайтѣ вече рабути тѣ да вървать редовно споредъ както ви сж писа въ предитовашното ни. Величко Симеоновъ е въ редъ и скоро ще отиде да сж посрешне съ двоматж си братя които придаде. Вій гледайтѣ да учиститѣ вашитѣ двамина тж[3]) ако неможе то и тѣмъ ще сж пратятъ единъ двама пріятели да имъ видятъ рабутжтж

---

[1]) Ив. х. Димитровъ.
[2]) Погрѣшка: вм. 1|16.
[3]) Петъръ Златевъ отъ Русе и Спасовъ отъ Габрово. (Обяснението е дадено подъ писмото отъ самия Н. Т. Обретеновъ б. р.)

Заметѣ подъ забилежка този знакъ които ще го познаватъ нашитѣ хора: Л. Т. С. К. значи азъ ти сме отъ единъ ком. та когато нѣкои иска да сж прикажи съ васъ то може да ви нареди таза буква.

Има нѣкои и други неща да ви испращатъ отъ среща като ги пріематѣ побързуваитѣ за испращанието имъ.

И тжй като принасямъ пріятелскитѣ си поздравленія

Вашъ пріятель

Ст. Карагюзовъ.

П. П. Поздрави отъ странатж ни (заличено)

Натписж па писматж ще сж държи а писмата ще сж скъсватъ щомъ сж отговорятъ. Името на нашатж и тжи нататакъ

Т. Ч.

1/15

2/21

Н. Б. II. В. п. 1, № 34.
Арх. Обретеновъ.

№ 473.

Н. Т. Обретеновъ до Д. Горовъ.

Нѣщата пренесени благополучно отъ Гюргево. Левски известѐнъ да пише въ Гюргево, какъ да работятъ. Револверъ да купи и да го изпрати.

Бай Димитре,

Бждети спокоини || пощаджіките пристигнаха благополучно, оставиха нещата и отидоха въ роднините си, || кажети на чувекатни дѐ да внисемъ пушката и отъ кого е, || тжй сжщо и весниците кому ще ги проводимъ, || отъ Търново ни ни евиха какъ сж пріели сичките неща дето гіимъ провождали до сега. Азъ имъ писахъ да еватъ на Левски за да ви пиши какво трѣба да правити(ти) и съ кого да работити сига || чякамъ за отговор || щомъ го получа ще ти пише || гледайте да събирати пари щото сж много нужни, || вардети добре редатъ на остава, щото таината пулиціе вече ся нареди за да ны подтпаднити потъ отговорность, || печята гледаите да го испроводити, || тжй сжщо и револверчето, ако нисте зели отъ Букурещъ то копете отъ Гюргево и ги придаити на чувекатни. || колкото пари кажети му за дави ги проводимъ.

Поздравленіе отъ сичките.

Августъ 28 1872.

Кж:вржка
Въ Руссе.

П. П. Куршумите нека бждж́тъ 50.

Н. Б. II. А. п. 69, №. 9320.
Арх. т. I, № 2, стр. 111.

№ 474.

Хр. Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ.

Изпратенитѣ нѣща получени. Обяснение за нощното пжтуване на Бричкаджията, поради което не можалъ да имъ се обади. За унищоване на кореспонденцията, щомъ се отговори.

Търново 3/4 7/врія 1872

Г-нъ

Въ Русе.

Писмото ви отъ 30 того пріехъ заедно съ испратенитѣ ми неща || бадетѣ спокоини, на писанитѣ ви сутра или въ срѣда ще отговоримъ имаитѣ търгеніе.

За бричкарина причината е тжзи че като намярва кирія презъ нуща излазятъ за това не ви сж е обадилъ. Той е на Свищовъ || като си доди съ него ще ви пишимъ и ще испратитѣ нещатж.

Писмата както и други пжтъ ви сжмъ писалъ не ги задържаитѣ като отговоритѣ || туи на много трябва да пазитѣ.[1])

Ви поздравлявамъ братски

Ст. Карагеозоглу

Н. Б. II. В. п. 1, № 36.
Арх. Обретеновъ.

№ 475.

Н. Т. Обретеновъ до Хр. Ивановъ Книговезеца.

Всички пратени имъ до сега писма получени. Препоржченъ човѣкъ, който изчезналъ. Пратили 30 книги отъ драмата Хаджи Димитъръ и 20 вестника за Левски. Да пратятъ отъ Търново хора да изпълнятъ смъртното наказание върху известенъ шпионинъ. Не сж богати да правятъ харчове, за да видятъ пълномощното му. Да се яви на Левски, да пише на лицето въ Гюргево. Като центъръ на вилаета, въ Русе има много шпиони. Тѣ пречатъ за по-точно изпълнение на Устава.

Отговоръ на писмата отъ 1/16 Авг. и 2/21 Августъ
1/4 7/врий 872.

Отговаряме на писмата ви отъ 1/16 и 2/21, на които съдържаніе то добре проумѣхме — бждити спокойни. Прѣпоржчаниый тъ Ви х. . . . (заличено) следъ като ми са прѣдстави, назначихме му мѣсто за да му дадемъ да ви донесе

---

[1]) Тази негова поржка трѣбва строго да пазятъ. Една неумѣстна мѣрка, отъ която се оплаква Левски като страхопъзлювска.

надлѣжниятъ отговоръ но въ тръгван е то си като и до сега не ни се яви, което ни кара да са сжмняваме, че не ще може да ни върши работа. Чрѣзъ . . . (заличено) кираджията Ви пратихмы едно сънджче съ 30 книги Х. Димитрова Драма, 20 Вѣстници за Львскій за пріемането на които очяквами отговоръ. Вый като познавате по добрѣ кираджія тѣ, назначети ни нѣкого за въ работа като го снабдите съ нужный-тъ знакъ, ако е потрѣбно. Колкото за моята работа и за. . . (заличено) мойтъ другарь за сега като нѣма хора, които да я извършятъ, добрѣ быхти направили ако ни пратяхте отъ тамъ хора защото по разни причини не ни допущяват срѣдствата за сега, Колкото за да прѣгледаме опълномощеното Ви писмо остават за посетнѣ, защото пары май немами. За тріончето сми писали врѣменно но нѣмами отговоръ още сжщо и за другитѣ нѣща. Евете на Львскій че челѣкътъ въ Гюргево е осталъ самъ да работи нѣка му пише спорѣдъ както му се е обѣщалъ.

Колкото за насъ, ный тукъ като смы въ центрътъ на Веляетътъ и са заобикаляме сѣкога отъ разни шпіоне срѣщаме спжнки за скорошното и на пълно туреніе въ дѣйствіе уставътъ, но при все туй ще са трудиме колкото е възможно и Ви поздравлявами

Вашъ пріятель

. . (заличено) & Cie [1])

Н. Б, II. В. н. 1, № 35.
Арх. Обретеновъ.

№ 476.

Орханийци до Радомирци, Кюстендилци и пр.

Временна препоржка за Т. Пѣевъ, — Фердинандъ . . . който трѣбва да замине като организаторъ въ Радомирско, Кюстендилско и Македония. Левски отсжствувалъ да го снабди съ форменно пълномощно, което остава да извърши по-подиръ. Снабдѣнъ е съ прокламации, окржжни писма, устави, квитанции и пр. Даватъ му се всички нуждни права: да съставя Ч. Р. комитети, да устройва тайни пощи, да избира тайни скривалища да получава, напжтва и пр.

---

[1]) Писмото е писано на гърба на писмото на Хр. Ив. Книговезеца отъ 21.VIII., № 34, което показва, че е чернова, или копие на испратения оригиналъ.

Братия Единородци!

Въ окржжията Сливенско и Османъ-Пазарско.[1])

Доносительтъ на настоящето ни е единъ отъ работниците за народното ни освобождение. Той са именува Фердинандъ[2]) и са прѣпоржчва до В. Л-ій и Д. Общій, сжщо така дѣйци за сжщата цѣль.

Отъ тие двѣ лица едното, у което за сега се намираше печатътъ, сирѣчь В. Л-скій, отсжтствува отъ тукашните страни и като не е познато скоро ли ще дойде, то за да са не губи врѣме въ народното ни сжбуждание, испращами въ вашитѣ страни Г-нъ Фердинанда съ цѣлъ да отвори частни революционни комитети, да устрои тайни пощи, да избере тайни кжщи за скривание на гоними лица отъ неприятелите ни, и да даде всичките нужни наставления за освобождението на милото ни отечество, разбира са спорѣдъ сждържанието на Уставатъ.

Г-нъ Фердинандъ ще Ви принесе и прокламацій, окржжни писма и устави на Бжлгарскиятъ Революционни Централни комитетъ. Сжщо така отъ него ще приемнете и расписка за волни помощи. Народното ни освобождение ви налага длъжность да употрѣбите въ полза всичките тие писменни наставления и колкото назидания би ви направилъ устно Г-нъ Фердинандъ.

Настоящето ще има важность до тогава, до когато са снабди Г-нъ Фердинандъ съ друго пълномощие, подтвърдено и съ печатътъ на Ц. Р. Б. Комитетъ.

Въ вашите страни са е работило и по-испрѣди за тая цѣль. Вие ще запознаете Г-на Фердинанда съ досегашните ваши работници и съ тѣхните лозинки. Здравейте!

Ваши едномисленици: Окржжній центъръ Сюлейманъ-оглу Даудъ, Частенъ Б. Р. К. Бучукоглу.

Нагледни(къ) на окржжниятъ центъръ въ Сюлейманъ-оглу Даудъ:

Д. Общий.[3])

Н. Б. II. А. п. 62, № 8588.
Арк. т. I, № 3, стр. 344.

---

[1]) Трѣбва да се разбира: Радомирско, Кюстендилско, Македония и пр.

[2]) Т. Пѣевъ.

[3]) Това писмо е безъ дата. Отнася се къмъ есеньта 1872 г. следъ като Левски бѣше обиколилъ Орханийско и замина за къмъ Тракия.

№ 477.

Панайотъ Хитовъ до Любенъ Каравеловъ.

Получилъ незаслужено посветената нему драма Хаджи Димитъръ. Трѣбвало да я посвети на подрѫжницитѣ на Хаджи Димитра, самъ той билъ противъ минаването му въ България. Или на Левски, че работи, а той отъ 5 години не вършилъ нищо. Прочелъ обявление, че ще издава книги за пѫтуванаята на Панайотъ Хитовъ по Балкана и за живота на стари воевода. Да не пише нищо за живота на Панайота, че щѣли да пострадатъ много хора. Да пише само за умрѣли. Но книгата щѣла да ползува младежьта.

Господин Каравеловъ приех книшкити драма хажи димитар и видех да е посветена на мене || но ас низасложвам това || заштото ас бех коитомо говурих да не минава у балкана || но са намериха дроги братия коитомо казаха да ми ни || имо помогнаха || затова мисла чи трабаши да са посвети на тех или от тех на неккои лице || илинаи сетне дае си посветил на в левски || заштото тои бари работи || а ас стана 5 години ништо не сам направел || и за това мисла чи даже и ще расарди от тес лица некои || но както знаити || дрого || прочетох обевлението укоето казваш чи ще пичетиш потованието на панаіота хитовъ постара планина и жиото писания на некои стари и нови воиводи и географически и статистически || то е добро но само да гледаш дани пишиш за моят жиот неш-то за сега чи ще ком-промитирами млого хора || а колкото за измрелите нови или стари воиводи тое добро || и ще распали младежити || и географическити зобилежки ще им по казват пате || за сега нем[...]м дрого що да ви пише оставам ваш приятел и ви поздравем || и даподздравиш госпожя ната и дроги приятели кои питат за нас || ас слава бога оздравех || іош малкома наболева крокат ама мисла чи ще са вида пот полно здравъ

белград септемврия 17 — Панаіот Хитовъ
1872

Н. Б. II. А. п. 61, № 8260.

№ 478.

Н. Т. Обретеновъ до Хр. Ив. Книговезеца.

Препращатъ 12, 13 и 20-тия брой на Свобода, за да се дадатъ на Левски. Човѣкътъ — известенъ на последния — пристигналъ отъ Букурещъ и чака разпоредба отъ него какво да прави.

Баи Стефане Карагіозовъ

Въ Търново

Пращамви 20 весника отъ вестникъ Свобода отъ 12 брой и 20 отъ 13 брой отъ тези по три задрѫжшти за вази а оста-

налите пратете на Васила, ако знаити Василъ на кждѣ е, || евети му чи познатіе му човекъ които беши въ Букурещъ на Гротата, сига е тука и очаква отговоръ отъ него, нека му еви по-скоро какво трябва да прави. Нищо ново нѣма за сига въ градани.

1872 7-ври 28 Руссе Вашъ пріятелъ

П. С. Златевъ

Н. Б. II. А. п. 69, № 9321.
Арх. т. I, № 1, стр. 111.

№ 479.

Данаилъ Хр. Поповъ до Любенъ Каравеловъ.

Констатира неразбории изъ кореспонденцията на Левски. Получилъ сведения отъ разни мѣста, че Левски своеволствува. Не се допитва и не слуша никого. Не гледа вишегласие. Но сжщо — всички само него слушатъ, което е противно на Устава. Д. Общи заслужилъ, а Левски го билъ укорявалъ. Брата му Анастасъ сжщо укорявалъ. То било само защото оня се опиталъ да го критикува за неправилнитѣ му действия. Всичко произлизало отъ заповѣдничество и отъ страсть, мисленето му — криво или право — да се слуша. Каравеловъ трѣбвало да го обуздае, иначе своеволията му ще разстроятъ дѣлото. Анастасъ П. Хиновъ се отказва занапредъ да взема участие въ работитѣ, та дано така да се поправятъ. Да прегледа писмата (обясненията) на Анастаса и да отговори, но да не затваря писмото си, та и той самъ ще присъедини къмъ него свое писмо. Въ Ловечъ сжщо и Д. Пъшковъ се отказалъ да участвува въ дѣлото.

Г-нъ Л. Каравеловъ

Притворени те писма днесь пріехъ, || парыте още не сьмь пріелъ, || като ги пріемна отъ човека съ идущата поща щж Вы ги провода; || Отъ всичко що ми пише и мене В. Л. виждамъ едни неразборій, на който би трѣбало да сж даде единъ край, || азъ какъ то, сж научавамъ отъ повече лица, които казватъ ча В. Л. Съвсемъ своевалствува, безъ да сж допитва до Никого за нищо, Ній знаеме чи каквото и да би трѣбало да сж извърши, трѣбва да сж свика събраніе, и споредъ Вишегласіе то да става всичко, а това той никакъ не считалъ за Нищо, || а Пакъ отъ друга Странж глѣдамъ чи сж уплаква чи не биле го Слушале, чи какъ ще да Слушатъ Само Него, когато Това нито Уставътъ не го Гласи, || защо ли не пріема той да сж споразумѣва съ другите около Него Членове, а ми върши всичко по Свое си Мнѣніе? За Д. Общій всички ми казватъ чи е заслужилъ и чи заслужва Гдето и да отиде, а той пакъ стои чи го укорява, || тжй сжщо и съ А. Хр. Поповъ т. е. съ брата ми, защото той Искалъ да му до-

каже за Нѣкой си Неправилностй които послѣдвалу отъ Странж тж на В. Л. а той Обърналъ друго яче работата, || всичко е чи Той Иска Само Неговійтъ Гласъ да сж чува и Неговите Мненія криви прави да сж удобряватъ. || това Мисля чи не е тжй, както той го Иска — зато не трѣбва никакъ да му дадавате Поводъ за такива Своеволія, || защото тѣзи Нѣгови Своеволія, ще прінесжтъ голѣми растройства на Много мѣста, които после неще бжде Никой въ Състояніе да ги поправи. Зато какъ то азъ тука тжй и Вый пишете му, и направете му забелѣжваніе, да сж остави отъ тыя безрѣдици догдѣто е още рано. Братъ ми А. Хр. Поповъ за напрѣдъ нема да принимава ни Най Малко Участіе въ Нар. работи. Само е Само да сж угасятъ тыя неспоразумѣнія — Като приглѣдате писмата му, проводете Отговоръ тъ му до мене Отворенъ, чи и азъ ще Му пишж.

И въ Ловечъ Единъ отъ Най-добрите работници Д. Пжшковъ все за тия Негови Своеволия, отказалъ сж е вече отъ работата, а пакъ то тжй не сж вършатъ Такива работи, || Ний вмѣсто да гледаме да привличаме Повече дѣйци, а то Напротивъ Споредъ Своеволията си отпжждаме и най добрите —

Въ поздравъ Д. Хр. Поповъ

3. oct. 1872 (печатъ)

Н. Б. II. А. п. 102, № 43.

№ 480.

Министерътъ на Вжтрешнитѣ дѣла въ Цариградъ до Великия везиръ.

Дунавския валия донесълъ за бунтовнитѣ агитации между българитѣ въ неговия вилаетъ. Съучастницитѣ брояли около 400—500 души. Начело на движението стояли кметоветѣ, чорбаджиитѣ и даскалитѣ на Орханийската касаба и селата Къкрина и Г.-Изворъ. Непосрѣдственитѣ органи на рев. комитетъ трябва да се изловатъ и накажатъ, за да се умири областьта. Предлага да се изпрати специална комисия въ София отъ военни и граждански лица за всестранна анкета и подвеждане подъ отговор остъ съ съставъ: председатель Али Саибъ паша и членове: Иванчо ефенди отъ Върховния сждебенъ съветъ и Шакиръ бей ефенди бившъ помощникъ валия въ Багдатъ. Назначената досега специална комисия отъ мѣстни дейци: мюсюлмани и християни въ София не е могла да внуши довѣрие на тамошното население, защото била и обвинитель и сждия. Опредѣля се въз аграждението имъ. На началника на втория корпусъ е дадена заповѣдь. Биле дадени инструкции да бжде готовъ при всѣко поискване на военна помощь.

Ваше Превъзходителство,

Донесено е било напоследъкъ до знанието на Негово Величество Султана рапорта на дунавския валия, съ който той ни съобщава по какъвъ начинъ нѣкои отъ превържени-

цитѣ на Букурешкия бунтовнически комитетъ сѫ попаднали въ рѫцетѣ на властьта и какъ останалитѣ сѫ се пръснали на малки части. Водителитѣ на този възсталалъ противъ отоманската държава комитетъ сѫ коджабашиитѣ, чорбаджиитѣ и даскалитѣ отъ орханийската касаба и селата Къкрина (Къкрекъ) и Изворъ, а тѣхнитѣ съучастници възлизатъ на 400—500 души. Това явствува отъ последното писмо на въпросния валия, съ което той се отнесе до насъ за упѫтвания и наставления. Министерскиятъ съветъ се събра на заседание, по този случай, Въ Високата порта (Бабъ-Али), въ петъкъ вечерьта на текущия месецъ, за да обсѫди и размѣни мисли по въпроса. Отъ сведенията, съ които разполагаме, известно ни е, че непосрѣдственитѣ органи на революционния комитетъ отъ Дунавската областъ сѫ повече отъ 20-тина души и вършатъ една превратна агитация, на която трѣбва да се тури край, като се арестуватъ и унищожатъ (изкоренятъ) главнитѣ имъ агитатори. Отъ известно време насамъ едни неблагонадежди хора, избрали България за арена на революционни опити и, чрезъ пари и други срѣдства, залъгватъ и разтревожватъ населението. Отъ опитъ е известно, че колкото по-ненаказани оставатъ подобни хора, толкова по-дръзки тѣ ставатъ въ своитѣ предателски деяния. Следователно, за да покаже своята мощь и своето решение да не търпи подобни нѣща, държавата трѣбва да накажи тѣзи, които сѫ въ нейнитѣ рѫце, чрезъ една специялна комисия, която да се избере и изпрати немедлено въ София съставена отъ военни и граждански лица, съ задача да произведе всестранна анкета и подведе подъ отговорность провинилитѣ се. Образуваната за тази цель въ София специялна комисия не може да внуши довѣрие на мѣстното население, защото тя става и обвинитель и сѫдия. Избраната отъ тукъ комисия да се председателствува отъ Али Саибъ паша, а за членове: Иванчо ефенди — членъ отъ Върховния сѫдебенъ съветъ и Шакиръ Бей ефенди — бившъ помощникъ валия въ Багдатъ.

На тия сѫщитѣ се предоставя правото да избиратъ измежду мѣстното мохамеданско и християнско население, ако се укаже нужда, и допълнителни членове за тази комисия. На горепоменатитѣ трима сановници, известни по своя безукоризненъ и правдивъ характеръ да се дадатъ наравно по

15,000 гроша пѫтни пари. На Негово Превъзходителство Али Саибъ паша, като председатель да се плаща и по 5,000 гроша месечна заплата, понеже е на действуваща служба, а на Шакиръ-бей ще се дава временно по 10,000 гроша месечно, като чиновникъ безъ редовна служба. Очевидно, въпросната специялна комисия, при изпълнение на своята задача, не ще има нужда отъ войскова помощь; безсъмненъ е фактътъ, че военната сила при подобни обстоятелства оказва голѣмъ ефектъ. За това, дадени сѫ нуждните инструкции на началника на втория корпусъ, Абди паша, да бѫде готовъ при всѣко поискване на помощь. Настоящето ни тескере, съдържаще тѣзи наши мнения и мѣрки, ще бѫде изпълнено щомъ получи одобрението на Негово Величество Султана.

29 Нисанъ 1289 г. Егира
29 априлъ 1873 година.[1])

№ 481.

Котленци до Сливенци.

Изгубили се пратенитѣ имъ квитанции. Подробности какъ сѫ изъдени отъ мишкитѣ. Членътъ на организацията, който се поболѣлъ. Липсватъ имъ други членове.

№ 6 Бр. чл. на Ч. Б. Р. К.

Въ Стамб. Мехмедъ Ефенди

На честното ви придружено съ три устави едвамъ днесь спешимъ да вы отговоримъ. Причината на това е че единъ отъ насъ отсѫдствова почти два мѣсеци врѣме. — Този ни

[1]) Запазихме датата, съ която управляющиятъ Ориенталския отдѣлъ при Нар. библиотека ни предаде този документъ. Тази дита не може да бѫде вѣрна. Презъ ноемврий 1872 назначената отъ Цариградъ чрезвичайна комисия, за да сѫди виновнитѣ по Арабаконашкия обиръ е вече стѫпила на българска земя. Да се мисли, че тя е получила назначението си едвамъ въ априлъ 1873 е недопустимо. Ние провѣрихме сѫщо превода на датата отъ турско на европейско лѣточисление чрезъ добъръ специалистъ и преводътъ е вѣренъ. Остава да приемемъ, че преписвача, съ който библиотечния нашъ чиновникъ си е служилъ въ Цариградъ, е направилъ грѣшка при копирането. Преводътъ на цѣлия документъ, който помѣстяме, е направенъ отъ сѫщия нашъ чиновниъ. Но той, като не е билъ свѣрилъ, или не е забелязалъ още въ Цариградъ противоречието въ преписа спрямо оригиналния текстъ, тъй и тукъ въ София, когато вече превождаше самъ документа, не се е сѣтилъ, или не е знаялъ да се замисли, за да ни даде нѣкое по-възможно обяснение върху грубата грѣшка — още повече, че ний му обърнахме вниманието върху изникващето противоречие. Ние поставихме, прочее, документа по хронологически редъ на мѣстото, което му се пада по съдържание. Бележимъ това, за да освободимъ читателя отъ всѣко недоумение. Чиновникътъ не е достатъчно само да знае чуждия езикъ, но още да има самъ наученъ интересъ и да е предварително подготвенъ по съдържанието и значението на ония документи, които събира.

братъ е още былъ пропаднжлъ въ тѣжка болѣсть гдѣто съ помощьта на лекарьтъ и на Бога едвамъ е можалъ да живѣе и да си дойде; той е днесь тукъ нъ още не може да дойде на себе си;

При отсждствіето на този братъ ные почти нищо не сме направили; нъ ето че ны ся прилучи една жалостна случка! Братътъ щѡ отсждствова по своя си работа, който попричина на болѣстьта си ся забави толкосъ, безъ да ся ненадява на правилъ една погрѣшка, която и ний не одобряваме, нъ нѣма щѡ да сторимъ, когато той съ сълзы на очитѣ си и съ страшно заклѣваніе въ честныя крьстъ и св. Евангеліе исповѣда си погрѣшката, за която и ный го простихме, нъ съ много напомнянія за други пжть да внимава добрѣ.

Погрѣшката на този братъ е тжзи: като го знаяхме че той е най-вѣренъ въ изпълненіето на длъжноститѣ си предали му бѣхме сичкитѣ белети да стоятъ у него ведно съ другитѣ писма, || той обаче лѣтосъ при тръгваніето си като му дострашало да гы държи на свободно мѣсто, рѣкалъ да гы скрые на безопасно мѣсто, като гы и обивилъ въ други книгы, || нъ за голѣма жалость сега като си дойде и гы потърсилъ на сжщото мѣсто нъ не гы намѣрилъ вече, || и спорѣдъ разказваніето му вижда ся че мышкытѣ ся гы завлѣкли и раскжсали тъй, щото днесь ные нѣмаме нито единъ билетъ. Отъ тѣхъ билети бѣхме распорѣдили само 4 на които Вы бѣхме внесли стойностьта 10 л., а за жалость нито расписката срѣщу тяхъ сѫществува нито на на 4-тѣ билети кочанътъ имъ има, сичко е уничтожено отъ проклѣтитѣ му мишкы!!

Братътъ отъ жалость и скърбь че ся е показалъ въ тжзи случка като недостоенъ и неспособенъ, колкото бѣше болѣнъ още повече ся поврѣди отъ мысляніе и скърбь; || ный обаче го утѣшихме че станалото ся невраща, нъ занапрѣдъ строго да глѣда, и добрѣ да пази всичко щѡ му ся повѣри.

Прочее милы братія, ные всички ся сматряме като виновати бързаме да Вы извѣстимъ часъ на прѣдъ и да Вы по молимъ и по просимъ прощеніе, || да ны простите, понеже ные още като новы въ тѣзи работы, та не е възможно до дѣ не прѣгрѣшимъ нѣщо.

Прочее молимъ Вы братія, ако е възможно вмѣсто онѣзъ билѣти да ни проводитѣ други такива, защото отъ сега на татъкъ ще хванжтъ да ни трѣбватъ.

Милы братія, наистина че много е трудно и мжчно работяніето по тжзи идея, нъ нѣма що, трѣба да ся работи полѣка лѣка щото да о кивлява и напрѣдва дѣлото. Наистина че ные още не сме намѣрили онѣзи лица които ни сж нуждны за настоятелство, нъ тѣ чакъ тогава може да ся изберЖтъ когато ся умножятъ другытѣ члѣнове.

Наистина че до сега, ако бѣше ся извършело очистяніето на онѣзи черни души, за които Вы явихме, много щеше да ни помогне въ дѣлото, нъ да но поне сега да ся извършаше това по за скоро.

Ахъ! Милы братія, ные ся пакъ повращаме на жалостната случка. — Вые може да кажите че да не бы да сме нѣщо злоупотрѣбили и да Вы ласкаемъ! Не братія не; || това недѣйте прекарва презъ умътъ си никога. Ные сме увѣрены, въ сичко на този ны братъ и го даже съжеляваме като го глѣдаме толкосъ огорченъ самъ на себе си за погрѣшката, щото това му побърка повече здравіето, || а и ные Вы ся заклѣваме въ имято Божіе, че сме готови всичко да жертвуваме за милото си отечество и самыйси животъ, а камоли да помислимъ за злоупотрѣбленія! Недай Боже!

Както и да е станалото ся невраща, || ные ся обѣщаваме че занапрѣдъ ще глѣдаме строго да изпълняваме длъжноститѣ си спорѣдъ уставътъ. А колкото за сега пакъ припадаме на молба и Вы молимъ да ни простите, и часъ напрѣдъ да ни ся отговорите за да ся успокой и братътъ за да може по скоро да оздравѣе и да ни помагж въ дѣлото, защо сме сами; нь да (но б. р.) съ Божіята волж да ся умножимъ много. Дай Боже!

Поздравляваме Вы отъ най-искренно сърдце и сме Вашитѣ братія отъ Ч. Б. Р. К.

Въ Едренели Бохуръ Несимъ.

18 8|врій 872

Н. Б. II А. п. 68, № 9163.

№ 482.

Христо Ивановъ Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ.

Бърза да имъ извести, че нѣкои комитетски хора паднали въ турски ржце, оказали се слаби и издали се единъ другъ. Предупреждава да унищожатъ кореспонденцията и всичко друго. Да не пращатъ писма повече.

Търново 30 октомврія 1872

Г. (скжсано) въ Русce.

Този часъ пріехъ известіе че отъ братіятж паднали нѣкои и други въ непріятелски раце || земете нужнитѣ мерки за сякои случаи || писма и други рабути пригледаитѣ и скжсаитѣ защото излезли нѣкои и други слаби въ прикаскитѣ си, || сношеніятж прикжсне(те б. р.) за привременно, до като ся известиме за сичко || съ 1 рѣчъ нищо недеитѣ праща до като не ви известимъ, || ако сте пратели нещо то прибързайтѣ да ми явитѣ || но дано не сте пратили.

Безъ повече за сега ви поздравямъ

Вашіятъ Христема

(скжсано) Ст. . . . [1])

Много мина отъ хората ни сж оловили и самъ Димитръ падналъ въ ржцете имъ сжщитѣ.

Н. Б. II. В. п. 1, № 33.
Арх. Обретеновъ.

483.

Хр. Ив. Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ.

Сжщото по-предно писмо подъ редакцията на З. Стояновъ, съ характернитѣ прибавки и тълкования на автора.

Господине Петръ Златевъ [2])

въ Русce.

Тоя часъ приехъ извѣстие, че отъ братията паднали нѣкои и други въ неприятелски ржцѣ. Земете нуждните мѣрки за сѣки случай; писма и други работи преглѣдайте и кжсайте, защото излѣзли нѣколко момчета слаби въ прикаскитѣ си (истиндаците). Прекжсайте сношенията приврѣменно, до като извѣстиме за сичко, съ една рѣчь, нищо недѣйте праща дордѣто не ви разяснимъ работата. Ако сте пратили нѣщо на скоро, то побързайте да ни явите, но дано не сте. Много отъ момчетата сж хванати и споредъ слухове, и самъ Общиятъ е падналь въ ржцѣ.

Тжрново 30 Октомврий 1872 год.

Безъ повече за сега ви поздравлявамъ

Ст. Карагйозовъ

Биографията на В. Левски отъ
З. Стояновъ стр. 86, 1884 г.

---

[1]) Навѣрно — новиятъ псевдонимъ Христемага, допълненъ съ стария — Ст. Карагйозовъ, който е билъ изличенъ, или скжсанъ.
[2]) Н. Т. Обретеновъ—Русе.

№ 484

Любенъ Каравеловъ до Г. Живковъ.

Арести и издадства въ България. Ако не минатъ дейци отъ Влашко да дигнатъ народа, всичко ще влѣзе въ ржцетѣ на врага. Загуба се навсегда довѣрието на народа, Европа се разочарова, нашето дѣло се прославя пакъ като нѣщо просто. Въ 1867 и 1868 сме се прославили безъ народа. Сега има подготвенъ народъ. Да събере колкото може дружина и да мине насреща. Сжщото писалъ на Левски.

Брате Георги!

въ Гюргево.

Всичко, което осигуряваше еднж пжлна бждаща революция, са е оловило: писма, устави, окржжнити и пр. всичко е въ турски ржце.

Едно нѣщо само ни остая: то сж нѣколко хиляди юнаци, които имаме въ Бжлгария. Но като сж хванжти нѣколцина отъ тѣхъ, то сж зеле да откриватъ и прѣдаватъ на турците своите другаре. Съ тоя начинъ неприятелятъ ще извжрже сичките и ще ги кара кждѣто иска като овце.

Ако наши отъ тука не минатъ и не дигнатъ народатъ, който е отчасти готовъ, но безъ заповѣдь не смѣе нищо да направи, то нашите неприятели ще мжчатъ, ще сждатъ и наказуватъ свѣтатъ не като политически престжпници. а като прости хайдуци.

Това е едно нещастіе, но има и други още двѣ: второто е че ние на всегда за губваме довѣрието на народатъ, кого веке неможемъ на никаквъ начинъ да вкараме въ револуция, третото е, че Европа неще да земе никакво участие въ разглежданието на сждатъ на толкова си нещастни работници и ще мисли че ние сме далѣче отъ да бждеме способни за граждански правà, и тогава ето ти Бжлгарската работа искарана пакъ проста, а Бжлгарете мжчени до неизвестенъ степенъ.

За да не бжде сичко това така, то трѣбва да се подигне народатъ и да покаже колко годѣ негодование камъ прѣзрителниятъ си тиранинъ.

Въ 1867 и 68 Бжлгарското оржжие са прослави чрѣзъ малцина юнаци и безъ народното сжчювствие. Но сега, когато почти въ цѣла Бжлгария сжществуватъ комитети; работата ще е много по силна, по-велика.

За това, брате, вие безъ да губите ни минута, сжбирайте колкото можете повече дружина и минувайте отсрѣща

да дигнете народатъ срѣщу сегашните прислѣдувания и да избавите страждущите.

Сжщото писахме и за Лжвски.[1]) Той не е паднжлъ въ неприятелски ржце. Здравѣйте!

Вашъ

1872 Кара Мустафа.

Ноемврія 2

П. П. Приключеното часъ по-напрѣдъ испроводете спорѣдъ надписатъ.

Н. Б. II. А. п. 60, № 7990.
Арх. т. I, № 6, стр. 6.

№ 485.

Сливенци до Любенъ Каравеловъ.

Отговарятъ на писмото му отъ 1 ноемврий до Левски, препратено имъ отъ Старозагорци. Отказватъ. Мотивитѣ сжщи, както и ония въ отказа на Ст.-загорци, продиктувани отъ Левски и изпратени имъ почти текстуално съ заповѣдь отъ сжщия.

1872. 24. 9|врій

№ 22 Ч. Б. Р. К.

Братія!

въ Кара-Мустафа Бучукоoглу.

Получихме едно писмо отъ нашити братія въ Едирнели Афузаи,[1]) заѣдно съ копіята на онова писмо което проводихте до Асланъ Д-оглу. Въ това ваше писмо извиквате всичкы-ты юнацы които се намиратъ тука да дигнатъ прѣпорецъ-тъ и съ този начинъ да избухне революція-та за освобожденіе-то на милото ны отечество, нъ ные ще попитаме васъ: знаете ли въ кое положеніе ся намира нашж-та свята работа, что-то тъй нечякано провождате извѣстіе за възстаніе-то? Ако незнаете то трѣбва да вы опишемъ положеніе-то си и тогыва вѣрно да си правите смѣткы-ты си: Ные нѣмаме, може да сж каже нито една нова пушка, а всичкы-ты ны които сж намиратъ тука сж стари полвина френскы (съ капсулъ) и полвина съ кремацы, които сж най лоши и най незгодны за въ тая работа, второ пары нѣмаме и трето свѣстны началницы ни липсуватъ. Ако ны проводите пърıвы-ты и третите то ще можемъ да извадимъ до 500—1000 души подъ оржжіе; сѣтнѣ казвате че сж надѣвате за помощь отъ Сърбія и Черна гора да ви кажемъ, че ныя не трѣбва отъ никого да сж надѣваме

[1]) Вж. отд. IV. писмо отъ 1 ноемврий, № 348, стр. 384.

а само на дѣсница-та си, тя ще ны избави. Додѣ-то не видимъ, че Сърбія и Черна гора сѫ залови съ Непріятелъ-тъ, до тогива нито (стѫпка) не правиме, тъй неприготвени както сме сега. Нека сѫ заловатъ напредъ тѣ, а сѣтне като гы видимъ че ся сбиха веднаждь дваждь, ще сѫ дигнемъ и ные, макаръ съ сопы, съ косы и съ брадвы.

Братыя ные не знаемъ, кое ва е накарало толкозъ бързо да ны извѣстявате и да искате да станемъ на кракы, нъ ако има нѣкоя положителна причина и толкозь силна что-то да може да оничтожи сила-та на уставъ-тъ, то ные сме готовы да подадемъ рѫка и да сѫ біемъ до гдѣ-то имаме въ телото си и една капка крьвь и най малко сила. Бѫдете увѣрены че и Българина знае да умыра на бойно-то поле за отечество-то си, нъ не е право на празно да сѫ лѣй крѫвь-тѫ ни.

Най малко най малко, иска още една цѣла година, за да сѫ готвиме, да събирате пушки пары и началницы, безъ пары, пушки и началницы нищо нѣма да стане.

Щомъ получихме горнето ные членове-ты сѫ сбрахме и слѣдъ едно дълго и серіозно разискваніе рѣшихме да вы напишемъ слѣдующето.

Това е нашето положеніе и мнѣніе, другы-те мѣста не знаеме, ако тѣ сѫ готовы да тръгнатъ, то на драго сърдце ще гы сподыримъ и ще имъ дадемъ братска рѫка въ тая свята работа.

Н. Б. II. А. п. 68, № 9128.

№ 486.

Хр. Ив. Книговезеца до Н. Т. Обретеновъ.

За приети и разпратени книги. По-точни сведения за приключението още нѣматъ. Намѣрили Левски въ Ст.-Загора. Тѣзи дни ще пристигне въ Търново. Да пишатъ на Каравеловъ за печатитѣ. Прилага писма до него отъ Левски и отъ Ст.-загорци, донесени до тукъ отъ Отецъ Матей.

Търново 25 9/врія 1872

. . . . (Обрьщението заличено)

Въ Руссе.

Писмото ви отъ 20 того на време пріехъ заедно съ качето.

Отъ геометрійтѣ 25-тѣ сме продали и за които ви внесѫхме стоиностѫ. Отъ последнитѣ 30—20 тѣ пратихме въ Загоре а 10-тѣхъ въ Ловичъ но не сме имъ събрали іоще паритѣ. Нѣмами точни свиденіятѫ іоще за приключеніето. Тези

дни ще доди главниятъ книжаръ когото намерихме въ Захра и като сж споразумеимъ ще ви пишимъ наподробно за сичко.

Пишете на Г. Петковъ въ Букурешъ за печатитѣ дето му порҗчихме нека ги направи и ни ги прати ето ви приключвемъ писмо до него.[1])

Н. Б. II. В. п. 1, № 37.
Арх. Обретеновъ.

№ 487.

Панайотъ Хитовъ до Българския Ц. Р. комитетъ.

Въ Сърбия забѣгналъ игумена на Драгалевския манастиръ от. Генадия, бившъ другарь на Левски въ бѣгството му въ 1862 презъ Нишъ за Бѣлградъ. Той дошълъ при Панайота и му разказалъ за Орханийската случка. Подробности по хващането на Д. Общи за издайствата си подученъ отъ Грѣцкия консулъ въ Пловдивъ, дето ходилъ лѣтоска. Описва портрета на Генадия. Праща го на Ц. Р. к. и имъ го рекомандува.

Господа членове б. р. ц. т. к. отъ софия доди единъ калогер които е бил Ягомен на драгалескиятъ манастир || тое манастир е близо до софия един сохат || тос калогер имито мое генадия || тои казва чее бил член на Софишкиятъ комитетъ и като са уловил димитаръ општи утетевенъ и го докарали у софия и исказал на колко хора от софия и отъ селата || и пратили отъ софия жандари да оловат и ягомена генадия от монастира || а генадия доспѣл та са метналъ на конет си и побегнал || и дошел у Сорбия || и доде при мене ими расказа за работата како са е слочило || и колкото е можил да узнае от издаванието на работата казвами чи димитар е уловен утетевен и го е крила енна жена довица || иреченея димитар когото са дошле да головат той са приоблекал сас женски дрехи и натоварел на един кон нещто парталак и ено дете сас него || божи чие жена и шеиди по тарлити как то имат обичеи тете венкити та ходат та носат хлеп на охцярити || и тай го видели торцити и го фанали || сормах димитар || то савиди чее забравел чи носи леорвер за ножно времи || или е дрога пирчина || ас сум нем катое ходил летос у Пловдиф та у променевал пашепортататси да ни е мо дал тос план грачкият консол || но било какомо драго || ас вижам ча нема практични хора || нема ни согласия измежду левски и дими ра || но горе рeченият генадия ма пита дамо каже де е кометете и иска да доди у бокорет и да тарси комитет || но

---

[1]) Писмо отъ Ст. Карагьозовъ.

ас мо казвам чи яс не зная нищто || както е и праву чи не зная || както несам познавал досега и речения генадия егомен || но сасичко че нисам познавал до сега генадия сега вижам че генадия на истена е бил помесен у работата || сега очекам от вас от говур що да права сас генадия || сащто питам и за мене ако намеравати вии за ножно да дода при вос вии ми пишети

Физогономията нареченият генадия години 40 возраст среден снага омерена коса черна малко пробелела лици чорвено очи черни лик валчес нос омерен коса гаста на сарци здравъ || разговор сарчен || има глет храбаръ[1])

Н. Б. Ц. А. п. 61, № 8263.

---

[1]) Писмото е безъ дата. Трѣбва да го поставимъ въ втората половина на ноемврий 1872 г. Къмъ него се отнася следната бележка на Панайотъ Хитовъ съ дата 28 ноемврий с.г, която въ Народната библиотека носи еднаква сигнатура:

„Година 1872: ноемвриа 28 ас панаiот хитиовъ като седех у бел град и се слошех що ще да са случи по беднотони отечество нищто са нечуваши ето из веназ че доди единъ калогер от София побегнал от манастиретъ то ест от манастирет драгалески тос манастир са намира блозо софия един сахат растояния пот планичата витоше калогере имото мое генадия този калогер катоми расказа чее бил у мешенъ ународ нитини работи то ст у кометета но комитета тамам са беши малко торил нарет ето чи ми каза егомен генадия чи са уловили около 50 человеци от тетивени и от орханието и от софишкити села ими изказа чи на това излавене е била пирчина хазната която е от нели очесницити на кометета на тес очесници поглаваръ е бил Димитар општи като ми каза чие димитар општи ас познава-*) тогова димира варло добре заштото речения димитар општи 68 година доди из гирит тои беши очесникъ у гиритската бона и понапрет е бил у чесник из италия сас гари балди то ст на 1866 като доди речения димитар ис гирит има намери у бел град има замоли да им дам сресвту да идат у торско като хаидоти и да на сарчават народа и яс пристанах и им дадох пошки и дроги потреби и отидоха но нешта да исповедам на сино що са е случило сас техното ходени това беши 69 лето като им дадох сресвту та утидоха и им показах сас кого даидат да не пострадат ас им показах коста от влашко село които беши 1864 лето сас мене иим показах тодора от Чипровци но коста не е мо испило зарака да иди сас тех а тодор у тиди и както беши познат тодор по беркоската област и ас мислех че ще направат работа но несогласието ни им дало дабадат дрожина както е богдал ами са скарали и са разделили и таи тодор сас своити момчета зел понещто и са варнал у сарбия а речениятъ димитар општи и христо от пазаржикъ касап велиоло и михаил от самоковъ са отделили от тодора и ходили по беркоската планина и пиротската и ги опколева една потера у пиротската планина горе на соватити баш пот три чуки дето савзема реката па отива у село доикинци избиват христа и михаила а димитар општи побегва и доде у белграт и ми каза чи мо избили дрогарити

и таи стана и замина за ибраил и тако по димитровден и яс у тидох у ибраила и са варнах та отидах на мошията содица при николаки балкански около колада еточи доди и димитар општи и седе до марта

---

*) Пренесалъ думата, безъ обаче да я довърши на новия редъ: познавахъ.

№ 488.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

Пристигналъ тетевенецъ и разказалъ подробности по Софийското приключение... Д. Общи не предавалъ. Показалъ се сърбинъ съ гръцки и италиянски паспорти Само това казалъ: биле трима—Ангелъ Кънчевъ, Левски и той. Левски билъ напусналъ страната преди два месеца. У Анастасъ п. Хиновъ намѣрили 2—3 револвера — само това било злото. Слухътъ, че Д. Общи държали свободенъ въ конака, не билъ вѣренъ. Другитѣ, заедно съ нѣкои жени били изтезавани. Дошли четворица консули отъ Русе и положението се смекчило. Подробности какъ станало разкриването на тайната по обира. Ареститѣ въ Тетевенъ и Орхание. Въ Ловечъ хванали двамата (за които въ Букурещъ знаели) и единъ попъ. Чувало се, че ще ловатъ и въ Враца. За комитетъ турцитѣ избѣгвали да говорятъ. Арестували хайдуци и обирачи. За добрия арменецъ Ованезъ Аладжаджиянъ, познатъ на комитета. Отказа на плѣвенскитѣ чорбаджии да се застжпятъ за Ан. п. Хиновъ. Отказа сжщо на чорбаджийтѣ отъ Русе, защото били виждали Ан. п. Х. често да ходи въ Влашко. Случката въ 1863—64 какъ единъ русенски чорбаджия Таке Х. п. Георгиевъ предалъ нѣколко души чрезъ владиката за пренесенъ брой отъ вестникъ на Раковски За шпионина Симеонъ Кушинъ и Теодоръ Вацовъ (отъ рода Кучовци).

принас и пак заиска да го помагам даиди у балкана но ас нештех веч да модам ништо итаи той стана и отиди у ибраил и сабрал десетина момка които имали по 15 или 20 желтици и ще ги оди у балкана и така им казал чи ще ги заведе у сарбия и от там ще ги изведе у балкана и таи завелги до белград и им зел парицити да им копова ножнити потреби и фанал да са крии от тех и таи тии като фанали да го тарсат тои побегнал у смедереву и от там заминал за у атина и есента пак сидоди итоди праву при мене ими са оплака чидро гаритимо които щел да оди опланината гоизлагали инирачили да идат и тои от затова побегнал оттех и отишелъ у смедереву и продал от пошкити които бил копел сас технити пари и отишел у грачко и санамерел сас леонида които гобеха оловили чини миса 66 година о един монастир и го беха закарали у цариград тос манастир у които беши уловен лиониди е около серес миса строва и таи мои димитар ми расказа чи сае виждал и сас короневу и сас иошти дроги капитани но аз не вярвах дащеда бади грачки спионен (гръци шпионинъ б. р.) но мислех гоче ходи да лажи да са храни и таи приседе принас и тас зима пролет та ас заминахъ за у сарбия а него оставих при николаки балкански да помага на мошията и даса храни но подир мене два месица ето чи ми пиши господин данаил попо (Данаилъ Хр. Поповъ, б. р.) из турна могорел чие дошел општи у могилица и иска даиди при декона но питат мене ас како щерека ас помислех и им отгоорих чи димитар е добар амае инат и сардит ное малко практичен у тес работи ако ще декона некаго прибере тое на комитета знанието както ще декона но сетне добих отговор чи е отишел придекона".

Подъ № 8263 имаме въ Н. библиотека три листове. Тука е преписанъ първия листъ, изписанъ и на двете страници, които бихме отбелязали подъ № 8263-а. На втория листъ следва копие отъ писмо до Ц. Р. комитетъ безъ дата, но отговаряще по време и по съдържание на тукъ даденитѣ бележки. Това копие дадохме и трѣбва да се смѣта № 8263-б. Третиятъ листъ съдържа копие отъ писмо съ интименъ характеръ — разбира се, всичко писано съ ржката на Панайота.

2·14 Декемврий 1872

Господа!

Вчера дойде човекъ отъ Тетевене, и ни расказва слѣдуіущето: за Димитра Общій гдѣто бѣхме чули чи отъ какъто го хванале него, ушъ той былъ предавалъ, исказвалъ всичко, не е истынна. Тоя човекъ е былъ очевидецъ тамо, защото и неговыйтъ братъ е уловенъ. — Димитръ казалъ самъ, чи той е сжщій тъ когото търсятъ и чи пары-те той е взелъ за народна цѣль, показалъ сж чи е сърбинъ, посочилъ два пашапорти гръцки и италіянски, за съдружницы-те свои той казалъ, ный бѣхме трима души върху тая работа, единія съ уби въ Руссе, вторія сьмь азъ, а третія го нѣма тадева, т. е. за Левский, той казалъ се е отдалечилъ отъ тыя страны прѣди два мѣсеца, и незная го гдѣ е, || за брата ми като го питале познавалиго той казалъ чи никакъ не го познава, || тжй сжщо казалъ и братъ ми — || а всичкото зло което е сполѣтело братъ ми, е това, защото у него нашле 2 или 3 револвере новы — за които го попитале чій сж, а той казалъ, мои сж и ги имамъ за проданъ защото азъ сьмь търговецъ човекъ. Питале го за билетите имъ, атой казалъ, чи ги има у тѣхъ си въ діугеня си, итжй го оставиле на странж, сега защото е боленъ || той съ х. Иванова сынъ — малкія, държжтъ ги въ спиталъ-тъ. Нѣколко отъ тѣхъ държатъ въ единъ ханъ подъ приглѣдъ и нѣколко сж въ затворъ. Гдѣто казвахме за Димитра ушъ чи былъ свободенъ въ конакътъ, не е истинна, || той былъ най строго вързанъ и повечето хора отъ тѣхъ, че две три жены много сж мжчени, но отъ както ходили тамо 4-ца души консуле отъ Руссе, по отслабали испитите имъ, и мжките имъ || — а всичкото т. е. главныйтъ источникъ на започеваніе-то на работата е, отъ тука. Двама души отъ онія които сж биле въ обираніе-то на поща-та, една вечерь като сѣделе въ кжщата си, хортувале за търсеніе-то, което ставало отъ странж на турцыте, за обираніе-то, тый казвале тжй помежду си, нека тый да търсятъ колкото и да щжтъ, неможятъ отъ насъ извади нищо, само да не бы да уловатъ еди кое си овчарче, което знаело работата, чи тогива може да излѣзе нѣщо. — Въ това врѣме отъ турцитѣ двама души прислушвале на вратата имъ, и кото чуле това, изведнжжъ ис тропале да имъ отворжтъ, || тый отвориле, и щомъ влѣзле, хванале да ги распытватъ за какво хортувале, тый

казале, чи си хортувале за свои си работи по между си, || тогава ги улавятъ, почватъ да ги мѫчатъ и биятъ звѣрски — а тый все не казвале нищо, до вторія день. Тогава на едно-го-то жена му като видѣла чи горели мѫжъ й съ нагорещены жилѣза врѣдомъ по тѣлото, тѫй щото быле вече на смърть, тя тогава захванала да вика да го оставятъ да го немѫчѫтъ, защото той не е кривъ, ама онези които сѫ я накарале нея да имъ мѣси 36 хлѣбове. Мъжътъ й като чулъ това извикалъ й да мълчи, но тя непрестала, || и тѫй турцытѣ вече сѫ увѣриле, и като чуле чи онія които сѫ ги накарале да мѣсатъ хлѣбове быле отъ х. Ивановите синове отъ Тетевене, отиватъ и бастисватъ тамо. Въ кѫщи была само старата имъ майка, тя казала чи не знае нищо, нито познава Димитре за когото тый сѫ питале, защо-то оная жена казала чи хлѣбовете ги пріелъ нѣкой си Димитръ главатаръ тѣхенъ. Турцыте отиватъ послѣ ги излавятъ синовете х. Иванови, и х. Ивана, докарватъ ги у дома имъ за да разпытватъ за Димитра и проч. Мѫжете ако ида отказвале съ рѣшителность чи не познаватъ такъвъ человѣкъ, а една отъ жените имъ, т. е. на по младія сынь х. Ивановъ като видѣла чи ги быять страшно, тя прилошела, хванала да вика защо не го кажѫтъ, защо казватъ чи не го познаватъ, || тогава мъжътъ й полѣтель на нея да я съсѣче съ ножъ, а турцыте го въспрѣле и закрилиле нея || върззатъ ги и ги затварятъ, || сѫщо и старата имъ майка много сѫ я мѫчиле защото тя никакъ нищо не казала ако и да знаяла, || а на жената млада дали 20—30 лири зада се не бои и да имъ изказва всичко || отъ което като узнале чи и коньтъ Димитровъ е на тѣхныйтъ ханъ, и чи Димитра го е завела еди коя си жена за въ Гложене, тогава улавятъ и оная жена и я подкарватъ съ себе си къмто Гложене. Тя казала чи отистина имало съ нея единъ човекъ когото тя непознавала защото тя си отивала тамо по своя си работа, които като стигнале край Гложене, тя се отдѣлила отъ него, и незная той човекъ гдѣе е отишелъ. Нея жена твърде много я мѫчиле и быле но тя не казала нищо, || тогава отиватъ при Василъ Јонковъ, улавятъ да го питатъ за Димитра. Той като видѣлъ чи е злѣ работата, потеглилъ съ револверъ-тъ си на тѣхъ, но пустытъ револверъ не хваналъ, потеглилъ повторанъ на себе си, той пакъ нехваналъ, || тогава го улавятъ, върззатъ и го били страшно || отъ тамо тръгнале

за Димитра, кого-то стигнале въ Черъково, || и той като видѣлъ чи е навѣрно предаденъ, турцыте го обыколиле съ пушки опречени у него, || той ако и да ималъ у себе си револверъ, но не былъ на лѣснина защото той былъ облѣченъ въ селски дрѣхи и ишель за тука, || тогава той казалъ кого търсите, тый казале Димитра, и той имъ отговорилъ чи е той сѫщійтъ. Тогава свалятъ го долу за да го быятъ, той имъ казалъ да не мѫ биете ако ищете да узнаете нѣщо, ако ли мѫ биете нищо неще Вы кажѫ. При всичко това не му было напраздно, || и тѫй връзватъ го добре въ жилѣза и го закарватъ въ Тетевени, || но той не исказалъ никого, освѣнъ чи той е на тая работа, и чи тый сѫ трима души както по горе казахъ. После това почнале врѣдомъ да ловятъ хората, когато бастисале у едного който былъ касіеринъ инашле вътре въ парите му и билети расписки, то той казалъ чи тая работа той я е свѫршилъ съ Малъ-Миддіуру турчинъ нѣкой си изедникъ, и съ други още нѣколко души турци отъ Орханието, || тогава улавятъ и тѣхъ, които сѫ смазани отъ бой и мѫки. Ето всичкѫтѫ истынна на почетакътъ на тая работа.

Въ Ловечъ какъ-то Ви бѣхъ казалъ уловыле само онія двамата и едного попа който е былъ въ истыте дѣйствія, чуваме ги почнале да търсятъ и въ Враца, но нікакъ не подъ име на комитетски работи, това нигдѣ не сѫ чува — а ми чи търсятъ хайдуците които обрали пощата. Презъ денеси бѣше тукъ познатыйтъ Вы ерменецъ г-нъ Ованезъ Аладжаджіянъ, человѣкъ Добъръ, и съ патріотически чувства, който съчувствува и на нашѫ-тѫ народность, || и ето какво ми каза: той ходилъ казва прѣди нѣколко дена въ Плевенъ, и тамо сѫ научилъ за братъ ми. Една вечерь свикалъ нѣколко души отъ по първенците Българе на разговоръ, и помежду другите, отваря речь за това, и предлага имъ да направятъ едно прошеніе до правителство-то, въ което да го увѣрѫтъ за брата ми чи е човекъ чистъ отъ тыя работи, || и тѫй той ще посрѣдствува при мѣстното Плевненско Правителство, да подтвърди прошеніето имъ, и тѫй да проводатъ въ Софія или Руссе до Паша та, зада го пустнатъ, || тый изедници отказале сѫ натова прѣдложеніе, и рекли чи какво-то си е търсилъ, той го е и намѣрилъ. Тогава единъ отъ Ерменците, който сѫ былъ малко по кефлендисалъ, започналъ да ги псува и укорява като едни магарета, като ги наричалъ всякакъ вече, и

ги испѫдилъ изъ кѫщата си. Навторытъ день, рѣченныйтъ ерменецъ който бѣше съ мене у Васъ, отива при каймакамина който е неговъ ближенъ прїятель, и отваря рѣчь и успѣва чи го увѣрява, чи той не е такъвъ човекъ, защо-то казалъ азъ познавамъ отъ близо твърде добре всичкѫтѫ имъ фамилія и го молилъ да пише той отъ странѫтѫ си една мазбатѫ до пашата, и да го увѣри за това, || и тѫй споредъ неговото доказателство, каймакаминъ-тъ сѫ увѣрилъ, и писалъ за това на пашата, а чи какъщеда стане още незнаеме. Той г-нъ Ованезъ отиде за Руссе, и пакъ ны сѫ обѣща, чи ще да глѣда съ всякой начинъ, и отъ тамо да посрѣдствува за това. Когато разказвалъ на каймакаміна въ Плевенъ за брата ми, казалъ му и това: трѣбва да знаете и това, чи тукашныте чорбаджіи, които сѫ най-паче въ мезличътъ тый всичкитe сѫ гонители на тая фамилія, (намъ), и тѫй азъ зная добре чи ако ги питате тѣхъ за него, тый ще Ви говоратъ противното, || това и станало тѫй, || на вторийтъ день, свикалъ мезличътъ, и при други-те, отворилъ хортѫ и за това, и тѫй нашите кучета, говориле много противно, той каймакамина имъ казалъ, ако го познавате чи е човекъ добъръ направете една мазбатѫ, дайте ми я да я подтвърдя, и да я проводиме за да се пустне човекъ-тъ, || а тый отговориле, че тый не искатъ да ся мѣшатъ въ такива работи, и чи не го познаватъ какъвъ човекъ е той, най много защото го быле виждале чи всякогашъ и често идвалъ тука въ Влашко затова незнаятъ какво е работилъ, и немогатъ да отговарятъ за него, || тогава каймакаминътъ сѫ увѣрилъ въ рѣчите на г-на Ованеза, и съобщилъ му всичкото щото тия кучета говориле. Господ. Ованезъ увѣрилъ пакъ каймакаминътъ, чи братово ми тукъ дохажданіе, не е было за друго, само защето половината нашѫ фамилія е тука, затова всякогашъ е дохождалъ при насъ, и е доносвалъ и заносвалъ по нѣкой си нѣща за проданъ за да си изважда разносите. Наконецъ турчинъ-тъ осталъ увѣренъ въ това, и казалъ чи и писалъ на пашата, || отъ друга страна и сѫщійтъ г-нъ Ованезъ знаите че ще може да издѣйствува нѣщо въ Руссе, защо-то тамо е познатъ съ всички-те първенци турци — чи дано станеше нѣщо да го извадятъ. Вище сега до колко сѫ кучета нашите кръстени турци, чужденците да ся стараятъ за нашето добро, а тый да гледатъ още да угнетяватъ. Тый магарета сѫ слѣдуіущите:

х. Константинъ х. Паковъ — най първо турски мекере, Пеко х, п. Георгіевъ отъ сѫщѫтѫ фамилія, турски бліудолизецъ, братъ му Таки х. п. Георгіевъ, който въ 1863—64 прѣдаде едного Плевнелія, който бѣше принесълъ единъ вестникъ отъ покойнаго Г. С. Раковски и тѫй на врьхъ Распети пѣтъкъ, изловиха 10-тина души, и ги закараха пешаци въ Ловечъ. Отъ тамъ въ Видинъ, отъ които единія умрѣ тамо въ затворъ-тъ, и и остави 5—6 дрѣбни сирачета, вторъ единъ младежъ на име Константинъ Юрдановъ изумѣ, аднесъ слава Богу добре е и се намира въ Віена, комисіонеринъ — а други-те едва пустнаха подиръ много мѫка. Това прѣдателство той направи чрезъ Владиката Пали-Свѣта, || четвърти отъ тѣзи магарета е Симеонъ Кушинъ едно диво магаре, което не знае нито името си да запише, и когото го иматъ турцыте въ конакътъ, зада имъ носи огьнъ на чубуци-те а пькъ той се мисли чи е ааза въ въ мезличътъ, || петія отъ тѣзи звѣрове е Теодоръ Вацовъ върлъ непріятель на Българите, а върлъ приятель турски, който почти всякогашъ води Турците у дома си и туря женыте си да имъ слугуватъ, и да имъ поливатъ водѫ на рѫцете, когато сѫ врѫщатъ отъ пиканіе-то си. — Тоя песъ е отъ такава фамилія, която сѫ нарича Кучовци по това, защо-то негови-те дѣди и бащи сѫ испояли свѣтѫ, въ времето си — тъй сѫщо и вуйка му Христо Кучоолу който е краставо мекере, и кой-то продавт честь-тѫ на дьщери-те си на турцы-те, за едно аферинъ Христо Чорбаджи — и прочея. — Безъ повече като Ви поздравлявамъ остаямъ Вашь

2·14 (Декемврия) 1872 г. Драгомировъ

На по пьрвото ми писмо не ми отговорихте еще — незная защо.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8627.
Арх. т. I, № 10, стр. 160.

№ 489.

Н. Т. Обретеновъ до Д. Горовъ.

Специалната сѫдебна комисия отъ Цариградъ минала последния петъкъ 1 декемврий презъ Русе и въ недѣля отпѫтувала съ парахода презъ Ломъ за София. Въ Русе запрѣнъ Догановъ. Комисията се занимала съ неговото дѣло и го пустнала. Търсили Г. Живковъ. Запрещание да се представи драмата Крумъ Страшни.

Баи Димитре.

Попреди бѣхъ ви явилъ за доганова чіе оловенъ отъ правителството и е затворенъ, || віи знайти веки, чи отъ цар-

градъ ся определи комісія зада отиди въ Софія и разглѣда нѣкакви си работи, || тоестъ споретъ писаніето на вестниците, тя, (комисіета). Миналіе петакъ пристигна отъ Цар-градъ въ градани и въ ниделе съ особенъ вапоръ замина за Ломъ отъ дето ще замини за определеното си мѣсто || въ тѫзи комісіе е и хаджи Иванчу, || тя като слези въ градани разглѣда дѣлата на доганова и като не го намери за виноватъ, (а само просто предаденъ) пуснаго, || следъ два дни отъ неговото запираніе, се тѫрси и георги живковъ, но понѣже той го нѣмаши тука и низнай ни какво са е случило съ клетія!.. за сига нѣма ми нищо, освенъ да ся озжртами като истжрвани заици и да глѣдами отдѣ щѣ доди ловецътъ.

Тяатрото Крумъ ся забрани отъ правителството, || макаръ и читалището дае дало жалба, но пакъ имъ ся казало чи нибива, || сига ниостава друго освенъ да ся пристави хаджи айватъ и карагіоза турска камедіе, || поповъ е знаи, нека віе кажи каква е морална. холанъ Карагіозъ бурда бакъсенда буна бакъ нео ингилисъ чякж сж . . .

Научява ми сж нѣщо за чіобска, ако сте известни и добре светини но съ скарата дето печети рибата.

Ами братми поповъ какъ е? оздравили и какво прави, || какъ си бе братче скачешли скачешли, ніосъ ба кукуллу, || живеи брате и се пачи строго дани ся повредишъ пакъ, || нидеи ходе ніиде, освенъ гледаи въ гіоргево да ся заловишъ на някои работа, || за сига толкосъ || и като ся видимъ ще ся разговареми надълго, || поздрави сичките пріятели, и пріятелки, утре вечеръ пакъ ще сж наказвами съ винцувата майка, ако щети біоіоріонусъ оннждждмъ му навжнъ, туй тука ніе кжрхама аннждкнму || и тжи целувамва синцави братски.

Баи Димитре азъ ся научвамъ чити било името христу, дето ще ся каже за рождество ще едемъ прасе, и тжи збогомъ останетиси

1872. Декемврıи 5. Вашъ Кжвржкъ

На Попова батіо му си доди завчера.[1])

Н. Б. II. А. п. 69, № 9429.

№ 490.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

Сведения на Ованесъ Аладжиянъ за заминаване на специалната сждебна комисия презъ Русе. Съставътъ й. Мисията на х. Иванчо Пен-

---

[1]) Писмото носи адресъ: Димитаръ Ивановъ мумджи въ Гюргево.

чевичъ, на пашата, на единъ габровецъ и пр. Слухъ, че Комитета е отредилъ човѣкъ да убие х. Иванча. Турската власть много търсила Т. Пѣевъ. На день 20—30 телеграми за Левски да се залови. Правителството притежава портрета. Ованесъ видѣлъ у Д. Хр. Поповъ портрета на Левски въ униформа и казалъ, че прилича на лицето, което Турското правителство е търсило да го залови по портретъ. За нередовно пристигане ня в. Свобода. Какъ Ованесъ спасилъ единъ пѫть Раковски въ Шуменъ. За шпиони изпратени въ Влашко, гърци и българи, да узнаятъ за Комитета. Безуспѣшно. Съмнение въ Русия. Д. Общи не обадилъ нищо за Революционния комитетъ въ Букурещъ. Въ Силистра заловени двама руски шпиони.

7 Декемврія 1872 г.

Господа!

Съ миналата поща Вы писахъ вѣрвамъ да сте по пріели — днесь тукъ дойде Г-нъ Ованезъ Аладжаджіянъ; Ерменецътъ, за когото Вы писахъ; чи той сж е турилъ да посрѣдствува за брата ми, и ето що ми казва: Презъ дене си като дошле отъ Цариградъ въ Руссе, тримата души които сж провождатъ отъ за Софія, за да разглѣдатъ какъ стои работа-та на вѣрно съ изловените, отъ тези трима души двамата сж Турци, единія Шакиръ бей, когото и азъ познавамъ, за твърде добръ човекъ, вторія единъ други Паша, и третія краставото куче х. Иванчо. Тый като стигнале въ Руссе, Г-нъ Ованезъ защото има добро познайнство съ Шакиръ бея, безъ забавно отишелъ при него, и по край другите, разказалъ му за брата ми, като напълно го увѣрилъ чи е на виновенъ, и чи всичката му винж е тая, защо-то имало у него само два револвера, || по тоя начинъ, той му ся обѣщалъ навѣрно, чи като отидатъ тамо ще го освободи; || за х. Иванчо казва тъй || той за да сж покаже на Българи-тѣ даже и Турци-те тамошны, чи заслужва много [при [Правителство-то, хората тамошны които искале да отидатъ да го посѣтжтъ, не ги пріемалъ, но съ призрѣніе казвалъ, чи нѣма врѣме сега, и тжй ги вржщалъ, || въ [Пашинскія конакъ въ Мезличатъ самія Ваалія като разговаряле другите Ази по между си за него гдѣто былъ присжтствувалъ и Г-нъ Ованезъ, чи като хортували за х. Ефенди Пашата сж обърналъ и рѣкалъ, тоя човекъ ако да бѣше човекъ совестенъ, той нещеше да глѣда за една заплата която му дава въ Царь градъ, да прави толкова си кіутулуци [лошавины] на народность-тж си, такъвъ човекъ казалъ не трѣбва да се счита за нищо. — Освѣнъ това, единъ българинъ Габровецъ. добре ученъ, който е на жилѣзница-та, казалъ, прѣдъ повече души чи него х.

Ефендія-та, кото отиде сега на горе за Софія, безъ друго подиръ нѣкой день ще сѫ чуе че сѫ го убили. Той казалъ чи затова има нарочно отрѣденъ човекъ, но доколко е това вѣрно незная. Сега за сега съ тыя бъркотій не бы было добре да го убиватъ — ако е това тъй приготвено; || сѫщія ми каза още чи едного Даскала каза много го търсятъ на всѣкѫде, по е явно чи е за бае Пѣева, || тѫй сѫщо още повече търсятъ казва съвсѣмъ много, и едного другиго който е былъ казва другаръ на Димитра, т. е. В. Львскаго, || казва чи на день по 20—30 депеший идатъ въ Руссе, и отъ тамо пакъ повече біятъ за повънъ врѣдомъ, все за него, || иматъ му и портретътъ; случи сѫ чи виде у мене единъ неговъ портретъ който е съ униформа, въ голѣмъ форматъ и като го приглѣда добре, каза чи тогова когото търсятъ, комуто и портретътъ иматъ, прилача на тогова, т. е. прилича на сѫщія него. Тогава азъ му казахъ чи тоя е единъ мой пріятель влахъ офицеринъ и тѫй сѫ замаза работата. Той днесь замина за Плевенъ, и като отиде тамо ще накара каймакамина който е неговъ човекъ почти, зада пише пакъ на Софія за брата ми, ачи вѣрвамъ чи съ това негово посрѣдствуваніе отистина пріятелско и патриотическо, ще може да сѫ отърве братъ ми; — Подиръ нѣкой денъ пакъ ще да дойде той тука, и ще видиме що е станало — Писащѫ Вы пакъ.

Съ вѣстника незнаеме какъ отивати. Прѣди една 7-ца (седмица) недойде въ Срѣда както трѣбва да идва и сега пакъ тъй, незная защо не отдавате на това внимание — вѣстникътъ излиза въ Сѫбота и тука можеше да го приемаме въ Понедѣлникъ, а той едва идва въ Срѣда, а сега пакъ чакъ подиръ една 7-ца — това не е отъ малкѫ значителность — Пишете Василю да има въ прѣдвидъ това щото Ви явихъ това е отъ най вѣренъ изворъ — каза ми още чи прѣди 1—2 7-ци, а и сега може — врѣдомъ по всите тукашны градища сѫ проводиле много души гърци шпіоне, и българе нѣколко зада разглѣждатъ дано могѫтъ да узнаятъ дали отистина отъ тука сѫ испроводени изловенны те Комитетски хора. Въ Букурещъ имало нѣколко души гърци, добре облечени като търговци, едни играле роля картофорска, други друга, но отъ тѣхъ повечето сѫ върнале, и казале чи нищо такова не сѫществува въ Влашко || — за тука Турно, саміитъ Валія пыталъ Г-на Ованеза, защо-то той му казалъ чи бѣше

дохождалъ тука, какъ стоятъ тука работи-те, имали нѣкоя такава миризма, а той го убѣдилъ тжй, азъ колкото за Турно, могж съ главатж си да Вы увѣрж чи съвсѣмъ нищо не сжществува, защото казалъ, азъ имамъ такъва пріятелъ близкенъ тамо, т. е. мене, който не бы ми скрилъ нищо, и който отистина чи е познатъ какъ чи е добъръ патріотинъ българинъ, но увѣрявамъ Вы чи не сжществува нищо такова — — [охъ-охъ — незнаешъ побратиме Ованезе съ кого имашъ да правишъ, и незнаешъ въ коя кжща спишъ — мыслехъ си азъ, когато той ми разказваше това]. Но както и да е, а азъ го познавамъ тогова човека отъ много врѣме за твърде добръ и съ патріотически чувства човекъ — който ако и да е отъ чужда народность, но азъ сьмь увѣренъ чи той намъ на българите не ни мисли злото. — Той е избавилъ покрилъ въ кжщата си единъ пжть покойниятъ Раковски, това въ Шуменъ, гдѣто безь малко ще ли да го уловятъ — и после го прѣоблекълъ чи го проводилъ за въ Влашко, Той ми каза още чи Тур. Правителство защото вижда чи неможе да узнае до сега отъ гдѣ е тая работа, съставили си сж идеж чи безъ друго е отъ Руссія, защото Димитръ Общій никакъ не е казалъ отъ гдѣ сж натъкмени, само казалъ чи нашето наумѣваніе е отъ Бога, зада си отървеме нашето право отъ Турци-те — съ които неможеме вече да живѣемъ. — Въ Силистра казва уловени сж двама Руски шпионе, съ некой си хартіи — затоза повече нищо.

Драгомировъ.

Н. Б. II. А. п. 63, № 8628.
Арх. т. I, № 11, стр. 165.

№ 491.

Г. Т. Икономовъ до キирякъ Цанковъ.

Известие отъ пжтници, че Стоянъ Пиндура отъ Орхание не билъ заловенъ, избѣгалъ въ Сърбия съ обранитѣ пари отъ пощата. Ханджия отъ околностьта на София, който застрелялъ жена си, за да не издава. За състава на сждебната комисия, която минала презъ Русе (единъ руски посланикъ въ нея!). За Догановъ и Г. Живковъ Протестъ отъ графъ Игнатиевъ и отъ Екзарха. Комисията въ Никополъ и въ Плѣвенъ.

Гюргево 9 декемврій 1872

Бай Цанковъ! Въ Букурещъ

Научавами са тука отъ едни пжтницы софійци и казватъ че стоянъ пандура който беше обралъ поща-тж не билъ хванатъ а избѣгналъ въ сжрбія заедно съ другарите си и съ

земените отъ поща-тѫ пари, || научавамиса още че нѣкой хан-
джія отъ вънъ софія като го мѫчиле за да кажи нещо и же-
натѫ му като гледала че до толкова злѣ го мѫчатъ и почнала
защо не кажишъ бре да та на мѫчатъ съ кои сѫ разгова-
ряше онзи денъ: послѣ мажа като видѣлъ каква е работѫтѫ
и казалъ на непріятелитѣ оставете ма да кажа какво е́
и тъй като го освободиле подърпа сѫ малко назатъ изважда
отъ джеба си единъ малакъ револверъ померилъ жена си въ
гѫрдитѣ която въ сѫщо-то време пада мъртва на земіятѫ и
пакъ неможле да испитатъ нещо отъ него, ами защо уби
жената си, обихъ я защо то можела направедно да накладе
на огана единъ цѣлъ народъ.

Комисіятѫ заминала презъ Русчукъ миналатѫ сѫбботѫ
и пресидели единъ денъ, въ комисіятѫ хаджи Иванчу, нѣколко
зелени, и единъ Руски посланикъ || , хаджи Иванчо като билъ
въ Руссе и като распиталъ за доганова че билъ просто пре-
даденъ пуща го, подиръ него търсиле георги Живковъ нъ
ниможали да го намератъ и до сега незная какво ѐ случило
съ него, комисіятѫ са посрешнала на никополскатѫ скеля отъ
100 души войскари || за тѫзи работѫ протестиралъ Егнатіевъ
и Егзарха, || комисіятѫ заминала за Плевѣнъ още нѣмаме от-
говоръ какъ са постѫпиле.

бай цанковъ вѣрвамь да стеса потрудиле заради пріема-
нието на момчетата което беше съ меня дошло въ Букурещъ
|| ако несте говориле още, ще ви мола да сѫ потрудите да
ми направите едно добро съ което крайно щема задължите,
|| очаквамъ отговора ви съ нетьрпеніе и вѣрвамъ чеще ма
зарадвате съ писмото си което очаквамъ, || за сега като та
поздравлявамъ и оставамъ въ здравіе твой Кара Георги.

Слѣдъ пущанието на доганова, запирале въ Руссе нѣ-
колко момчета за сѫщатѫ работѫ и като не испитали нещо
пуснали ги. сбогомъ сѫщи Геор. Т.

Икономовъ

Н. Б. II. А. п. 102, № 44.

№ 492.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

За дописката отъ Русе въ ромънския вестникъ „Ромѫнулъ“ отъ 9 декември, заета отъ нѣмски вестникъ. (Въ Русе било станало революция, подпалена отъ хора, изпратени отъ Букурещъ). Да отговорятъ достойно на тия клевети. Пита за новини отъ Левски.

Господа!

Това е третiо писмо какъ Вы пиша, || вѣрвамъ да степрiели другите две които бѣха адресирани до Гос. Сп. К. — Настоящыто ми не е задруго, само да ви кажѫ да видите въ Влашкiе Вѣстникъ — Ромѫнулъ отъ 9 т. м. Каква дописка е завзѣлъ отъ вдинъ Нѣмски Вѣстнйкъ, която е проводена отъ Руссе, разбира са отъ некое краставо Палйкаре

Тѫ носи заглавiе „Бълг—черков—Въпросъ" Той ще видите ви казва чи въ Руссе станало Революцiя отъ Млади Българе проводени нарочно отъ Градътъ Вы за това, у които сѫ и нашле Много Прокламацiй къмъто Българ. Народъ за общо Политическо Въстанiе. На това не трѣбва да се замълчи мысля, но да му отговорите както му прилича, на такова магаре каквото е онова гдѣто е писало такива бълвоче въ оня Немски — Вѣстникь — Отговорете ми какви извѣстiя имате отъ Василя —

Здравѣйти Драгомировъ[1])

12|12 72

Н. Б. II. А. п. 103, № 45.

№ 493.

Али Саибъ паша отъ София до Великия везиръ въ Цариградъ.

Текстъ на изпратената отъ председателя на специалната сѫдебна комисия до Великия везиръ телеграма. Праща съ първа поща книжата по смъртната присѫда на Д. Общи. Доброволно призналъ деянията си: пратенъ отъ Бѣлградския рев. комитетъ до Браилския и отъ този до Ловченския да събира пари за комитета и да въорѫжи хора противъ царството. Убилъ дякона, обралъ пощата. Моли за утвърждение на смъртната присѫда.

Изпращатъ Ви се, по първа поща, книжата по смъртната присѫда на Дяковалѫ Димитъръ, издадена днесъ на законно основание. Въпросното лице доброволно се е признало да е пратено отъ Бѣлградския бунтовнически комитетъ, който го е препорѫчалъ на Браилския, а този последния пъкъ го опредѣлилъ да бѫде въ услуга на Ловченския такъвъ — да обикаля българскитѣ села и да събира пари за комитета, сѫщо така и да въорѫжи комитетскитѣ членове противъ

[1]) Адресъ: За Л. К. въ Bucurest.

турската държава. Въпросниятъ Димитъръ умишлено убилъ съ пушка въ Орхание дякона — замѣстникъ на Ловченския владика, по заповѣдь на комитета отъ този градъ. На чело на голѣма тълпа, сжщиятъ съ пушка въ ржка, разграбилъ конвоираната отъ трима войници държавна хазна на пжть отъ Орхание за София.

По тия причини, моля да се издаде Височайшето Султанско Ираде за немедлено изпълнение на произнесената смъртна присжда.

София
13 Теввалъ 1288 г. отъ Егира
14 декемврий 1872 г.

Изъ Цариградския архивъ по обира на Орханийската поща.

№ 494.

Министерскиятъ съветъ въ Цариградъ до Султана.

Министерскиятъ съветъ въ Цариградъ съ тескере до Султана моли утвърждението на издадената отъ Извънредната комисия въ София смъртна присжда спрѣмо Димитъръ Общи. Изброяватъ се престжпленията, които е извършилъ.

Ваше Превъзходителство[1])

Министерскиятъ съветъ се е занимавалъ съ телеграмата на председателя на Софийската извънредна комисия, Негово Превъзходителство Али Саибъ паша, относно арестувания Дековалж Димитъръ, членъ на Бѣлградския бунтовнически комитетъ, образуванъ съ задача да се внесе смутъ всредъ населението. Както явствува отъ съдържанието на вжтрешната телеграма, Дяковалж Димитъръ самъ се призналъ за единъ отъ водителитѣ на размирницитѣ. Сжщиятъ умишлено убилъ въ Орхание дякона — замѣстникъ на Ловченския владика и обралъ, съ оржжие въ ржка, държавната хазна по пжтя Орхание — София. Комисията го е осждила на смърть възъ основа на непринуденото му самопризнание. Дѣлото заедно съ обвинителния актъ и присждата сж препратени въ криминалното отдѣление на Министерството на правосждието, гдето както си е реда, ще бждатъ прегледани. Предвидъ обаче на обстоятелството, че въпросната организация е образувана съ цель да се вдигне революция въ Румелия (Румили) и, че тя е пристжпила къмъ изпълнение на своитѣ замисли,

---

[1]) Министерскиятъ съветъ употрѣбява тука израза „Превъзходителство", а не „Величество", понеже писмото е отправено до първия секретарь на Султана.

едно спешно изпълнение на издаденото спрямо главнитѣ смутители наказание, не ще съмнение, ще послужи, въ сегашния моментъ и положение на нѣщата, за добъръ примѣръ на всички членове на горепоменатата революционна организация. Комисията моли телеграфически да се приведе въ изпълнение наказанието на Дяковалж Димитъръ, понеже самъ се е признaлъ за авторъ на приписанитѣ му злодеяния. Каквото обаче, заповѣда въ случая Н. В. Султана ще бжде изпълнено. По смъртнитѣ присжди на другитѣ членове на комитета, които Софийската комисия щѐ издаде възъ основа на закона, ще се произнесемъ последователно, при получаването на нужнитѣ донесения

29 Теввалъ 1289 отъ Егира.

18 декемврий 1872 г. Р. Хр.

Изъ Цариградския архивъ.

№ 495.

Първиятъ секретаръ на Султана до Великото везирство.

Известие, че Султанътъ е подписалъ ираде, съ което се утвърждава смъртната присжда на Д. Общи.

Честь ни е да Ви доложимъ смирено следното.

Вашето тескере, заедно съ приложената къмъ него телеграма, сж поднесени на Н. В. Султана, който благоволи да заповѣда да се издаде утвърдително Ираде по съдържанието на Вашия докладъ.

30 Теввалъ 1289 год. отъ Егира

19 декемврий 1872 год. Р. Хр.

Изъ Цариградския архивъ.

№ 496.

Али Саибъ паша до Великото везирство.

Телеграма. Иска се утвърждение смъртната присжда на Левски. Изброяватъ се престжпнитѣ му дѣла Мазбатата на Чрезвичайния сждъ въ София по издадената противъ Левски смъртна присжда е била порано изпратена по пощата.

Понеже се е установило, че арестуваниятъ напоследъкъ въ Ловечъ — водитель и инициаторъ на размирието Василъ Дяконъ Левски е подбуждалъ турскитѣ подданици да възставатъ съ оржжие противъ държавата, че въ замисленитѣ смутове е билъ подстрекатель и ржководитель, че пройзнесенитѣ отъ него речи и публикувани книжа сж дали конкретни по-

следствия и че, когато въ Ловечъ навлизалъ насилствено по кѫщята, убилъ, за да не бѫде заловенъ, единъ слуга. За всичко туй той е осѫденъ, съгласно имперския законъ, на смърть. — Мазбазата, която съдържа издадената противъ него присѫда, Ви е изпратена по поща. Молимъ издаването на султанско ираде за привеждането ѝ въ изпълнение.

София

14 Кянун-и-сани 1288 г. отъ Егира

14 януарий 1873 г.

Изъ Цариградския архивъ.

№ 497.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

Опровержение отъ плѣвненецъ, че ужъ презъ града прекарали Левски. Съобщение отъ Никополъ, че Д. Общи ще бѫде обесенъ въ София. Решено е 16 души да се закаратъ въ Цариградъ. Въ Сливенски балканъ заловени 30 - 40 души отъ х. Димитровата чета.

Господа!

Писмото Вы отъ т. м. пріехъ, и съдържаніето му видѣхъ; При всичко чи презъ дене си Вы телеграфирахъ какъ чи ся научихме за В. Л. чи е уловенъ, но вчера доиде човѣкъ отъ Плевенъ който познава Львскаго твърде добре, и ны каза чи не е былъ той, || тоя човекъ ны каза чи нарочно отишелъ два пѫти за да види съ очите си и да сѫ увѣри да ли е той, но като го виделъ твьрде, узналъ веча чи не е Той, а единъ съвсѣмъ непознатъ човекъ, облеченъ като въ Дервишки дрехи — който былъ много свьрзанъ въ жилѣза, и имало съ него до 15-го души заптіета, които го завождали за въ София. Днѣсъ пакъ дойде тука човекъ отъ Никополь, които ны казва чи Д. Общій ще го обѣсятъ въ — Софія други 16 душй рѣшиле да ги закаратъ въ Царьградъ, а отъ тамо на заточеніе, || а пакъ другите еще които имало изловены ще ги пустнатъ — Ачи незнаеме братъ ми по между койе — Друго еще казва чи въ Сливенскія Балканъ уловиле го 30—40 души — които казале чѝ тьй сѫ изъ балканете еще отъ врѣмето на х. Димитра || ты сѫ обрали тогавашната поща, по причина на неправдите които Тур-Правител. правы Ежедневно на Българите, и не ны дава правдыните, || тѣхъ ги закарале за въ Царьградъ — Това до колко е вѣрно незная, той казва чѝ и Вѣстникъ — „Дунавъ“ го пише това тжй — За Сега като съмъ безъ повече, Вы поздра и сьмъ

18 януаръ 1873 т. м. Драгомировъ

Н. Б. II. А. п. 102, № 48.

№ 498.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

Известие отъ единъ свищовецъ, че Левски е заловенъ по пѫть. Убилъ бинбашия и други още турци и падналъ раненъ. Сведения отъ другъ свищовецъ: хванатъ въ Ловечъ.

Господа!

При всичко чи Вы писахъ все подъ днешна дата въ което Вы казахъ чи извѣстіето по заулавяніето на В. Л. не е вѣрно ето що ны казва: Казва чи въ Ловченскатѫ казѫ уловенъ Дякона; подъ тоя видъ, || узнали турцыте чи такъва Единъ човекъ сѫ намиралъ тамо, излизатъ подира му, и като видѣли вече незнаеме въ село ли или на Пѫть, пустнали сѫ подира му, || той пустналъ чи убилъ първенецътъ имъ, т. е. Единъ Бимбашія, || тѫй ны казва тое човекъ, || послѣ ударилъ еще и други некой отъ Турцыте, || и като бѣгалъ, Единъ Българинъ който былъ съ турцыте, хвърлилъ чи го ударилъ въ рамото, || и тогава той падналъ чи тѫй го уловиле, || „Дай Боже Лѫжа да е“. || Единъ вторы все Свищовлія казва все днесъ чи не въ казѫтѫ, но кѫръ вътре въ Ловечъ сѫ го усѣтили, || и тѫй като отишле да го бастисатъ, той убилъ двама трима, и после го ранили него, и тѫй го уловиле || Но дано не бѫдеше тѫй и дано бѫде другъ нѣкой, а не той; || Тесъ дене ако това е истина, то трѣбва да имаме еще идруги извѣстия — Здравѣйте

Д. Драгомировъ[1])

18 януар 1873

Н. Б. II. Б. п. 102, № 49.

№ 499.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

Сведения още отъ свищовски, русенски и търновски пѫтници за залавянето на Левски. На ханъ въ Ловечъ. Стоялъ по-дълѫжко време. Глупости! Влѣзли нощемъ въ стаята му. Самозащита съ кама. Единъ ловченски попъ го предалъ. Получилъ пари отъ правителството. Юзбашия убитъ. Още двама и други ранени. Избѣгалъ въ едно село. Единъ българинъ го ранилъ задъ ухото. Замаянъ, уловили го. Поведенъ до Търново. Българитѣ готови да го отнематъ. Заведенъ въ Пловдивъ и София. Рускиятъ консулъ отъ Пловдивъ въ София сѫщо. Сигурно убеденъ че е хванатъ. Пита за Любенъ Каравеловъ, дошелъ ли си е. Какво се случило съ него.

---

[1]) Писмото е адресувано: Spiro Constantinov Hanu Simeon Bucurest.

Т. М. 25 Януар. 873

Господа!

Писмото ми ѿ 18 т. м. вѣрвамъ да сте пріели; днесь идѫ да Ви съобщѫ злощастни вѣсти, които тесъ дене добихме, чрѣзъ пѫтници тукъ дошли, отъ Свищовъ, Русе и Търново. Тій казватъ чи В. Львскій е уловенъ навѣрно и Ето какъ: Той былъ въ Ловечъ на Единъ ханъ, въ когото всичките нашенци теглеха, защото този ханъ е въ махлѫтѫ, и го държи Нашенецъ; — Тамо той виждa сѫ чи е пристоелъ повече врѣме, и това е голѣма глупость, споредъ Моето мнѣніе, защото, какъ може да ся стои въ Такъва единъ градъ, гдѣтое най-голѣмата опасность, но Сега вече всичко е излишно за критикуваніе; казватъ чи Единъ Тамошенъ Попъ узналъ, отишелъ чи го обадилъ на правителството, когото и наградиле съ пары — Но когато дошле да го уловѫтъ нощемъ, щомъ бутнали вратата и влѣзли, той хрипналъ дрьпналъ камѫтѫ си, и я забилъ въ ребрата на попьрвія юзбашія, тѫй и на вторія, и на третія, които останале на мѣстата си, още двама други ранени злѣ — Отъ тамъ побѣгва вънъ отъ градътъ, къмъ едно село, подира му рукнале да го гонятъ, и край Едно Село, Единъ Българинъ хвърга, и гоударя задъ ухото съ пушка, който и падва замаянъ, и тогава пристигватъ Турците, улавятъ и го вързватъ—; Казватъ едни чи го закарале въ Търново, гдѣто ако да быле го подържале тамо и на вторій день, Българите били готови да дадѫтъ огнь на конака — но това не станало защото го позеле за Филибе, а защо тамо незная. Отъ тамо го завели за Софія Казватъ ужъ чи и Рускія Консулъ ѿ Филибе отишелъ въ Софія затова, доколко сѫ вѣрни тия всите незнаеме, а чи той е уловенъ, то е вѣрно: — Ето тѣзи ни сѫ за Сега извѣстіята, които сѫ твьрде злощастни за Насъ — Но какво да кажеме, Това може да е отрѣдено тѫй ѿ Провиденіето, а пакъ Ній Останалите нетрѣбва да ся обезкуражаваме, ами да си глѣдаме Своята длъжность, а чи що Богъ даде

Ви поздравлявамъ и сьмъ

Вашенецъ

Драгомировъ

Бай Либенъ Дойде ли си? Какво стана съ него? Моля явете ми. —

Н. Б. II. В. п. 102, № 47.

№ 500.

Данаилъ Хр. Поповъ до Любенъ Каравеловъ.

Д. Общи обесенъ миналия вторникъ. Сѫщия день 60 души отъ затворницитѣ наши изпратени въ Цариградъ. Видѣли Левски, като го карали презъ Плѣвенъ.(!) Заловенъ не въ Ловечъ, а въ едно село. Преданъ Взелъ отрова. Наливали му млѣко въ устата. Повърналъ. Всички паши, каймаками и пр. го закарали отново презъ Плѣвенъ и Русе за Цариградъ. Иванчо Пенчовичъ тайно казалъ на затворницитѣ да не се признаватъ, но тѣ издали всичко отъ игла до конецъ. Голѣма простотия. Издали пощата отъ Букурещъ презъ Т.-Магурели и чрезъ брата му въ Плѣвенъ и т. н. Анастасъ п. Хиновъ самъ издалъ всички. Изказвалъ и други лица. Братъ му издалъ брата си. (Глупци съ кучи глави нека теглятъ веригитѣ вѣчно!) Високо мнение за Левски. Защо робуваме.

Турно Магурели отъ 26-ый Јеноварій[1]).

Байно.[2])

Всичко е свършено! Никакви вечь надѣжды! Ето защо: Вчера на 25 т. м. си доиде сестра ми отъ Плѣвенъ, ето що ми разказва: Д. Общый обѣсенъ въ София, миналыя вторникъ. Нашитѣ всичкы до 60 души въ сѫщыйтъ день сѫ гы проводили въ Цариградъ, а че отъ тамо ще имъ сѫ рѣши кой защо и — за гдѣ ė. В. Львскый, Славный ни Българинъ, е истина уловенъ, защото го видѣли вече съ очи-тѣ си, кога-то го прѣкарали прѣзъ Плѣвенъ, въ каруцѫ съ другы двама, той подигналъ перде-то, и характерисалъ нашитѣ, кои-то стоели на портѫ-тѫ. Той е уловенъ не въ Ловечь както Ви писахъ съ мыналѫ-тѫ пощѫ, нъ въ село . . . у което той прѣстоялъ повече врѣме, и пакъ, и пакъ нькой си проклетъ българинъ го прѣдалъ, той убылъ отъ турцы-тѣ, нъ пакъ българинъ го ударилъ съ куршумъ задъ ухото, тогава падналъ, изялъ утровѫ-тѫ, нъ прѣстигнали наливали му млѣко въ устатѫ и той гѫ избълвалъ, закарали го въ Софіѭ; отъ тамъ съ всичкитѣ паши, каимаками дошле пакъ въ Плѣвенъ, и заедно и комисари-тѣ закарали го въ Руссе а отъ тамъ за Ц(ари)градъ — Голѣмо злощастіе! Нъ ето пакъ друго, кое-то завършва всичко, Нашитѣ, като быле още въ Софіѭ, проводенитѣ комисари, а най-повѣче х. Иванчо проводилъ хаберъ на уловени-тѣ, тайнимъ образомъ, да не изказватъ нищо отъ щото знаѭтъ ако искатъ да ся освободѭтъ, нъ тѣ съ

---

[1]) 1873 год.

[2]) Л. Каравеловъ.

свои-тѣ прѣголѣми простотіи, непріели да държѭтъ и да не изказватъ нищо, нъ изказали всичко отъ иглѫ до конецъ, защо като видѣли наши-тѣ че тѣ изказватъ всичко нѣмали що да правѭтъ, освѣнъ да явѭтъ това въ Цариградъ; Помыслете си до каквѫ стъпень е была таѭ тѣхнѫ голѣмѫ простотѭ, щото гы заслѣпила злà-тѫ имъ честь, че непріели предложеніе-то и укоражаваніе-то Хаджи Иванчово за да мѫлчѭтъ, а мы отъ като изказали себѣ си въ всичко, казва ли още че отъ Букорещъ всичко е проваждано до менѣ, и азъ сьмь го проваждалъ брату си и тъй напрѣдъ —; Граждане-тѣ отъ Плѣвенъ направили харзуалъ съ доволно много подписы, и го проводили въ Софіѭ, за да измолѭтъ брата ми нъ когато го пріели тамо, казали че нее полѣзно тогава арзухалъ когато той самъ вече изказва явно всичко че е истинно. Сѫщо тъй казали когато дошле и въ Плѣвенъ, и каймакамина Плѣвненскы и другы ходили у дома за да приговарѭтъ нашите нъ пакъ тъй казали: Ніи не сме крывы, нъ крывы сѫ тѣ сами — защото незнаѭли да ся възползуватъ отъ срѣдството, което имъ се прѣдставило, за да могѫтъ да се избавятъ || освѣнъ това, амы още изказватъ и другы лица, както самъ той т. е. братъ ми казалъ че всичко е прѣзъ менѣ, проваждано, а че отсвѣнъ гдѣто не сѫ быле въ състояніе да се упазѭтъ сами себѣ си, но сѫ турили въ подозрѣніе и онѭ, които сѫ останали, и които спорѣдъ тѣхни-тѣ доказателства неще могѫтъ за напрѣдъ да работѭтъ, || защо на такыва глубцы, азъ не могѫ да съжелявамъ, амы ще кажѫ: Нека теглѭтъ вѣчно веригы-тѣ, когато сѫ быле хорѫ съ кучи глави, нъ отъ всичко най много съжелявамъ бѣдныйтъ В. Львскы, кой-то спорѣдъ тѣхнитѣ простотіи пропадва и той самъ т. е. изгубвамы едното рѣдко находящаго ся помѣжду насъ Българина, и желаѭ му отъ дънъ сьрце Божіѭ-тѫ всесилнѫ помощь, а другы-тѣ нека гы намѣри онова, което имъ трѣбува, когато сѫ тьй прости и не ся знаѭли да ся ползувѫтъ отъ обстоятелството горѣказано съ една речь, всичко е отъ нази си, а не отъ Турцы-тѣ защо-то тѣ ето че понеже неискахѫ да сѫ изказвахѫ на вънъ че тія работы сѫ отистенѫ Комитетскы, прѣдложили и сами на нашитѣ глубци да мѫлчѭтъ ако искатъ да бѫдѫтъ освободени. — На конецъ никакви сѫщества сме за това и робуваме — Недей разказва на другытѣ за да гы необезкуражавашь — знай си Самъ.

Тамамъ що пишехъ това, пріехъ и писмо-то Ви отъ 18 т. м. Видѣхъ съдържаніе-то му. — За сега още стоиме въ недоумѣніе — писащж Вы пакъ — Имамъ твърдѣ много занятіе съ писаніе.[1])

Здравѣйте.

Н. Б. П. А. п. 63, № 8629.
Арх. т. I, № 12, стр. 168.

№ 501.

Данаилъ Хр. Поповъ до Ц. Р. комитетъ въ Букурещъ.

Сжщото предно писмо съ нѣкои по-подробни указания, и съ особена точность въ сжжденията за собствения му братъ и за Левски. Цинцарътъ, дошълъ отъ Никополъ съобщилъ, че Турското правителство ще иска отъ Ромънското да се хванатъ 36 души българи, живущи въ Ромъния.

Господа!

Всичко е свършено; Сестра ми която бѣше отишла на Плевенъ още на 7=10|врія, вчера си дойде. Ето що ни разказва: Нашите прокопсани народни дѣйци, до 60 души проводени сж вече въ Цариградъ, още миналій Вторникъ и чи отъ тамо ще имъ сж рѣшава кой за що е врѣденъ. Бѣднийтъ В. Левскій отистина уловенъ, не въ Ловечъ, какъ то Ви писахъ, но въ село Какрина, близо до Ловечъ, който стоелъ тамо у свой човѣкъ, но пакъ други Бълг. проклѣтъ го узналъ, и продалъ, той убилъ отъ турци те, но и него Пакъ Българинъ го ударилъ задъ ухото съ куршумъ, и тъй го уловиле, и когато го прекарале презъ Плевенъ, съ множество турци заграденъ, Той като сж приближилъ до нашж тж порта тамо, подигналъ пердето на каруцата, и поздравилъ нашите които стоели на вратницата, съ него имало еще двама души — види сж чи е билъ газдата му — закарале го до Софія, и пакъ го върнале за Руссе, а отъ тамъ за Цариградъ съ него дошле въ Плевенъ всички те Паши и комисарите Царьградски Д. Общій убѣсенъ миналій вторникъ въ Софія — нашите всички глупци имале добръ Случай за да ся избавятъ, но тый Споредъ Глупостите си непріели, и тжй сега желая имъ и азъ Сжщій-а вѣчни вериги — а става Ето защо: Правителството Турско какъто ся виждаше еще отъ Начало, неискало да ся разознава на вънъ чи тиа работи сж комитетски и тжй, комисарите проводени въ Софія като стигнале тамо, тайнимъ образомъ проводиле до изловените хаберъ тжй: да държжтъ крайно отказваніе, да не исказватъ Нищо щото и да знаятъ

[1]) Това писмо притежаваме само въ копие.

защото ако държатъ тжй, ще бждже освободени, но тжй като хора съ Праздни Глави, които незнаятъ какъ да принесжтъ полза на Отечеството си, а ми вместо полза, Стократна врѣда отказале сж да пріематъ Това тѣхно укоражаваніе, ами сж рѣшиле да исказватъ всичко, кое какъ то е послѣдвало, отъ иглж до конецъ, а чи, отъ както тий сами за себе си не имъ родиле главите, да ся възползуватъ отъ тоя добръ Случай, и да сж избавятъ, та послѣ пакъ да могжтъ да дѣйствуватъ за Народното добро, но еще Глупостьтж имъ до тамо ги хласнала, що то исказали, чи всичко имъ е внасяно отъ Букурешъ презъ мене, и тьй сж Слѣдвале да работжтъ — помислете си до коя степень е тая тѣхна Глупость, щото отъ какъ то не сж биле въ състояніе да увардятъ себе си, а ми поврѣждатъ и останалите, които мжчно ще могжтъ вече да работжтъ — това Самъ братъ ми е доказалъ, защото когато Гражденете ѿ Плевенъ Проводиле Арзухолътъ съдоволне подписе за да го молятъ него, то правителство то таи казало, всичко вече е напраздно, когато тий Сами всичко исказватъ и нищо не искатъ да кріятъ — тий глупците тжй сж споразумѣли помежду си, щото да не кріятъ, ами доказватъ чи отистина сж работили за въстаніе и прч. Покрай тѣзи тѣхни простотій, за които явно казвамъ вече чи не ги съжалявамъ за Нищо а ми отиде и най добрий тъ ни Българинъ В. Львскій, комуто желая отъ дънъ Сърце, дано той може нѣкакъ да сж отърве; Ето що е казалъ Самъ Плевенскія каймакаминъ у дома, като ходилъ за да преговаря Старата ми майка, и Съпругата му братовами, — (никой не е кривъ, той Самъ е кривъ защото какъ то му сж е казало да държи да не казва нищо ако ще да го пустнатъ но той освѣнъ гдѣто чи нещялъ да запази Себе си, но още турилъ въ Поголѣмо подозрѣніе, и Малкій си братъ т. е. мене, като казалъ чи всичко презъ мене му е Проваждано), Ето ти догдѣе била безмѣрна тамо глупость, зато стократно повече съжелявамъ Львскаго, не него. — За х. Иванча, въ тоя Случай вече доказва ся, чи е показалъ добросклонностъ къмъ Нашенцытѣ, като повече знае ся чи отъ Негова Странж е било това укоражаваніе, което имъ е предложено, за да държатъ да не сж исказватъ, но когато тий сами незаслужавале за такава подпорка, то нѣмало вече какво да имъ прави човекътъ, и тжй пакъ ще кажж чи каквото зло и да имъ сж наложи за напредъ отъ Правителство

то, хакъ имъ е, да го теглятъ. — За сега толкова Имамъ, а това вече завърши всичко то, да видимъ какво подѣйствува пакъ за насъ Тур. Правителство, дали не ще ни поиска отъ тука? Вчера бѣше тука Единъ отъ Никополь, койтое тур. мекере, Цинцаринъ, който казалъ прѣдъ Едного ми приятеля, чи и отъ Влашко ще са искатъ до 36 души които сѫ доказани, чи и тій сѫ съучястницы въ Срѣщните работи — а чи видещемъ — Богъ да ни закрили —

Здравѣйте

26 Январъ 1873 — Драгомиреску

Какво стана съ Карамустафа — моля явете ми —

Н. Б. II. А. п. 102, № 64.

№ 502.

Ив. Драсовъ до Данаилъ Хр. Поповъ.

Срещналъ се съ Каравеловъ въ Бѣлградъ. Този не потвърдилъ залавянето на Левски и ще се върне скоро въ Букурещъ, отдето получилъ нѣколко телеграми да си дойде. Общо [събрание и възстание на пролѣть и пр.

Бѣлградъ 1873 Jан. 30

Господине Владимировъ,

Въ Никополъ

Стигнѫхъ вчера тукъ зарантѫ се намѣрихъ съ Карамустафа, при дългы-ты ми разговоры ми каза, че ималъ отъ В. Львскый писмо отъ 6 Януария, а спорѣдъ Вашето писмо оня човѣкъ е уловенъ още на свършяни декемврый, сега незнамь какъ (да) мисля, дето то и тукъ се разчуло, че былъ уловенъ. Отъ Търново дошьлъ единъ челѣкъ нарочно който и той былъ каранъ по сѫщѫтѫ работѫ въ Софіяързанъ нъ по щастіе негово освободили го. Той казвалъ че Львскый като былъ въ Какрина 3 чяса далечь отъ Ловичь и както спѣлъ издалъ го единъ та го бастисали той сполучилъ та убилъ двама и като търтилъ да бѣга единъ грьмнѫлъ слѣдъ него та го ударилъ въ ухото, той замаянъ отъ куршума пакъ като былъ съненъ паднѫлъ и тѣ (джандары-ты) сполучили та го хванали и завели го най напрѣдъ въ Търново по послѣ въ Софія когото затворили въ кашлити. Тъй ся говори. Другы пѫкъ говорятъ че быле го хванали въ Никополь, || съ една думѫ различни дрънканици ся чуватъ всичко това до колко е истена ни знамъ. Каравеловъ утрѣ ще тръгне за мѣстото си и ми ся обѣща, че за всичко ще ми съобщи подробно, ||

той получилъ отъ Букур. нѣколко телеграфа съ които го викжтъ да си отиде отъ това заключавамъ, че трѣбва да има доста важна работа. Спорѣдъ уговорити имъ было назначено да ся събере общо събраніе на първи мартъ || трудете ся дано стане по пълно, и дано ся рѣшеше за възстаніе! Вѣрвамъ сестра Ви да ся ѐ върнала, явете ми какво ѐ подробно работата.

Димитра обѐсили и то нощя, а пжкъ 15 души сж въ Діарбекиръ отсждени и други 4—5 по на малко, друго ся слуша че 64 души пратени за въ Цариградъ незнамъ кое да вѣрвамь. Панаіотъ ще иде при Карамустава.

Азъ днесь тръгвамъ за мѣсто то си пишете ми по-скоро. ще ся трудя да скопча всички ты ученици и дано съберехме помощь да ся испратеше и отъ насъ единъ за събраніето.

Като Ви поздравлявамъ съмь

Д. Ясеновъ

Н. Б. И. А. п. 102, № 43.

№ 503.

Панайотъ Хитовъ до Ц. Р. комитетъ.

Жалба за нещастието вжтре. (Софийската случка). Намекъ за Ангелъ Кънчевъ. Оплаква се отъ Лѐвски, че го не слушалъ. Защищава идейтѣ си. Ново устройство. Седемь месеци боленъ.

Драгий ми братія и родолюбци!

Приехъ ви писмото отъ Јаноария и разомехъ точно сждържанието му. Жално е братіж за страдающите, но погрѣшката нѝкой не я направи, освенъ нашата неопитность неспоразоменіе единъ помежду другиго.

Ахъ братія! азъ сжмъ много пжтя говорилъ, че трѣба работите строго да сж джржатъ, || но никой не обржщаше вниманіе на моите сжвети. Когато проводихъ покойния ангелъ при васъ поржчахъ му пакъ да додхожда при менѣ да сж договаряме, но очитеми го вече невидеха. Така сжщо сж надевахъ и на Дякона, че неще да ма забрави, но негова милость нещеше нито да чуѣ за менѣ и за моите сжвети. Азъ са осждихъ и писахъ нѣколко пжтя да зема участие въ работите бѣзъ дозволеніето отъ Ц. Б. К. защото мисляхъ въ себѣ, че 15 годишната ми брактика нещеше да бжде безполезна за премилото ни отечество. Но на жалость, че моите сжвети строго сж отбиха отъ Ц. Б. К. Но менѣ ма пакъ же-

жаше сѫрцето, че неопитноста ще докара припетствіе на с(в)етата бѫдущность, но немаше какво да права.

Може да сте исвѣстни за дѫлгото ми болуваніе което ма неостави да могахъ да дойда и тѫй при 7. месечното си болуваніе, никой ми нищо не писа. Азъ знаяхъ, че за моето мненіе и строги те ми сѫвети всѣки мо укоряваше, но азъ немаше що да права освенъ тѫрпеніе. И тѫй както ви и горѣ споменахъ, че послѣ 7 мѣсеца като оздравехъ, получихъ за Октомврія 1872 година едно писмо и единъ уставъ отъ Ц. Б. К. и пишаха въ писмото си, че до сега (не могли) да ми яватъ нищо и сега като турили работата въ по добъръ рѣдъ, писали ми и ма избрали за членъ на Ц. Б. К. и азъ имъ отговорихъ, че сѫмъ на тѣхно разположеніе. Но азъ пакъ са сумнясанъ кояли ги е причина накарала да ми пишатъ? Но ето, че слѣдъ 20 дена са научихъ че ги излувили и тогава дошло на ума на Ц. Б. К. да ми пиши и да ма избере за членъ. Но азъ пакъ нищо не ма е повредило, само ма е жалъ, че народните ни работи оставатъ назатъ. Приносяще я писмото ви ми разказа всичко тоестъ Черната шапка и азъ ви отговарямъ на писмото отъ 16 Јаноарія. Отъ тука братія нищо не очаквайте. Азъ отъ моя страна ви сѫветвамъ като немаме приготвено, да сѫ сѫбереме въ Букурещъ и да сѫ опрѣдѣлятъ хора за всѣка работа и случай. Азъ не са отказвамъ отъ работата, която ми са опрѣдели. Но азъ пакъ оставамъ на ваше разположеніе както удобрите. Ако ли пакъ кажите, че трѣба отчаяна борба непрѣмено, то азъ и на това сѫмъ готовъ, само стига вий да сѫ сѫгласите три, или четири града помежду си тѫй, щото въ 10 дни да станатъ на оружіе 10 хиледи души. А колко за отъ вѫнъ какъ стоятъ работите, ще ви ги извѣста точно ако са сѫберемъ въ Букурещъ. Сега остава вий да ми отговорите, на кое приставате? да сѫ сѫбереме ли или да дига ме баираците на пролятъ. Азъ приставамъ и на двѣте прѣдложенія

П. Х.

Н. Б. И. А. п. 51. № 8405.

№ 504.

Любенъ Каравеловъ за предателството.

Сѫобщение, че Левски е билъ предаденъ отъ Пано Петковъ Бонджора и Добре Механджия.

Бжлгарски извѣстия.

— Научаваме са изъ достовѣренъ източникъ, че покойни Василъ Левски е предаденъ отъ двама Ловчелие. Единъ изъ тѣхъ, по име Добре, е механджия; а другиятъ, по име Пано Петковъ, е обявленъ чапкжнинъ. Това извѣстие са подтвърдява съ множество факти. Тука е помѣшанъ и единъ попъ; но ние и до днесъ още не сме извѣстени до колко е голѣмо неговото предателство.

в. Независимость № 38, стр. 301, III г. 1873 г.

№ 505.

Любенъ Каравеловъ за предателството.

Опровергава по-ранишното съобщение. Предателството на попъ Кръстя. Причини. Колко комитетски пари имало у п. Кръстя. Подробности върху убиването на п. Кръстевия братъ отъ черкези. Сравнение между турци и българи.

Български извѣстия.

Плевенъ, 2. Августа. Позитивно вече са знае, че Василъ Левски е предаденъ отъ попъ Кржстя. Василъ е далъ на тоя попъ малко парици и нѣкои други нѣща да ги скрие; а тие парици и тие нѣща сж биле най-главната причина, която е накарала черковниятъ служитель да продаде една християнска душа на турскитѣ джеляте. Нѣколко честни бжлгаре сжвѣтовале Василя да не ходи при попъ Кржстя; но той ги не послушалъ, защото попъ Кржстйо е билъ предсѣдатель на единъ отъ частнитѣ комитети. Когато Василъ излѣзалъ изъ попъ Кржстевата кжща, то билъ хванатъ отъ заптиеите. На попъ Кржстя дале едно „аферимъ", едно горчиво каве, сто лири и единъ хатъ, и обѣщале му са да го не преслѣдватъ за неговитѣ стари грѣхове. У попъ Кржстя има около 100 лири Василеви пари. Сега-за-сега почти сѣки бжлгаринъ са гнуси отъ попа Кржстя. Сѣки бжлгаринъ го нарича Юда и презира го. Презиратъ го даже и турцитѣ. „Ако тоя попъ да би билъ човѣкъ, то не би издавалъ своитѣ братя", говорятъ турцитѣ. Тоя предатель бѣше дошелъ преди малко време въ градътъ ни; но нашите граждане го приѣха така, както не сж приемале и най-гнуснавитѣ гадове. Братътъ на попъ Кржстя бѣше напацнатъ между селата Нетрополия и Тръстеникъ отъ десетина души черкези. Той са

даврандисалъ, ранилъ троица и мислилъ да побѣгне; но множеството му надвило и изсѣкло го на парчета. Черкезите му сѫ земале около 10 хилѣди гроша. Попъ Крѫстйо бѣше дошѣлъ въ градътъ ни като даваджия. Преди да убиятъ попъ Крѫстйовиятъ братъ, сѫщите черкезе бѣха обрале пощата, която отивала изъ Плевенъ въ Видинъ. Пощата нѣмала пари. Разбойниците земале отъ куриеринътъ единъ сахатъ и около 2 хиляди гроша; а отъ братътъ на попъ Крѫстя една дрѣха и единъ револверъ. Когато са уловиха черкезите, то тия нѣща са намѣриха у тѣхъ. Най-напредъ правителството говореше, че братътъ на попъ Крѫстя е убиенъ отъ кометата и захвало бѣше да върлува изново, но когато неговите нѣща са намѣриха у оние исти разбойници, които бѣха обрале и пощата и които познаваше куриеринътъ, то са умири и напусна своите прислѣдования. Разбира са, че черкезите иматъ пѫлно право да правать всевѫзможни насилия. Правителството ги не прислѣдова. Една черкезка чета са разхожда между никополската и плевненската каза; но мѣстните власти дѣлатъ съ нея награбенното, слѣдователно разбойниците дѣйствуватъ сѫвсѣмъ независимо. Когато са мислѣше, че разбойниците сѫ бѫлгаре, които носятъ название „комета", то мѣстните власти бѣха повдигнале сичкитѣ селѣне да ги гонатъ; а когато са откри, че тие чети сѫ черкезски, то каймакамите захванаха изново да пушатъ наргилета си и да дрѣматъ отъ пиянство. Когато изъ гореказаната чета бѣха наранени двамина отъ попъ Крѫстйовиятъ братъ, то четата си отмѫстила надъ двѣ бѫлгарчета-овчарчата. Тие дѣца бѣха заклани близо до Плевенъ. Да ви разкажа и едно твѫрде чудно нѣщо. Нѣколко турчина са сбиле между себѣ си, и двамина са нараниле тѣшко. Правителството хвана ранените, но тие не пожелаха да кажатъ кой ги е наранилъ. Помислете си сега, какви турците и какви сме ние! Турците защищаватъ даже и своите убийци: а ние са издаваме, като бабички.

в. Независимость № 47, стр. 375, III г. 1873 г.

VI.

МЕМОАРИ И БЕЛЕЖКИ ОТЪ СЪВРЕМЕННИЦИ.

№ 506.

Бележниче на Ив. П. Х. Кършовски.[1])

I.

Смѣтка въ която, като личенъ секретарь (писарь) и касиеръ на воеводата, както и на четата, авторътъ означава, колко пари е далъ, кому, кога и за какво.

1866 декемврий 14

	давамъ на Господинъ панаюта Гроша	416 : 15 (пари)
	давамъ гр.	347 24 „
		764 00
	давамъ	320 27
		1084 27
		308 24
февроарі 1867		1393 : 11

стр. 2.

II.

Съкратенъ дневникъ за движението на четата отъ 28 априлъ до 13 май 1867 г. Отдѣлни случки по пѫть.

Въ кой день що ся случава

Отъ какъ тръгнахме въ похода съ народн. Българ. чьти 1867 Априлiи 28.

28 Освобод. ни Немцолу пушката и стояхме безъ вода.
29. Олувихме 1, зелка.[2])
30. Освободи ся пакъ 1, пушка.

Маіа

1. Срѣзахме зелката. удари ся вой. дн.
2. Хванахме 1, чьрк. освоб. пушкъ
3. Отьрвахме чьркезчето.
4. Зехме хлѣбъ и вода. .
5. Освободи ся пушка—
6. Обрахме бея. . .
7. Олувихме 2 зелки
8. Срѣзахме 2 зелки
9. Нищо
10. Олувихме и одушихме 1 зелка
11, Изядъхме 1, ере при. . .
12. . . . Цонко Ваевода.
13.

стр. 3.

III.

Депутация отъ Варна (отъ руския консулъ тамъ—Н. Даскаловъ). Четворица. 24 май. Разни случки съ четата до 15 августъ.

---

[1]) Откѫснати и случайно нашарени листчета изъ начертано съ сини и червени линии тевтерче, безъ корици. Безъ строга, или последователна връзка въ съдържанието. Страницитѣ сѫ обозначени съ цифри отъ насъ за по-лесна справка.

[2]) Единъ турчинъ.

На 24-ій Маія испроводихъме писма за въ Букурещь и Пловдивъ, за дѣто че не може да ся удьржи народа безъ да ся побуни. Въ сѫщія день дойдоха 4 момцы отъ Варна при насъ на имя Иванъ Колювъ род. отъ Желѣзникъ, Иванъ Русевъ Бачоварь отъ Желѣзн. село... Черпанъ и Иванъ Г. Сьпуновъ родъмъ отъ Казанлѫкъ, испроводени отъ Варна отъ Консолскія намѣстникъ Николай Даскаловъ за въ Планинѫ тѫ, безъ никакво пріуготовленіе, като имъ доказалъ че всичко е готово въ Планинѫ тѫ н. п. пушки ножови и Прахъ че ся работи непрѣстанно тамъ, и че было пълно съ юмаци тамъ. За увѣреніе ся подписватъ[1])

На 27 Маіа прѣзъ деня побѣгна Иванъ Колювъ отъ Желѣзникъ.

На 19-ій зехме 150 глави кашкавалъ

На 21 Јуніи ся отдѣли Дѣдо желіо съ 17 момка отъ Гл. Воевода безъ дозволеніе.

На 22 сѫщіи трѫгнахме за прибѣжище прѣзъ С. Пл.

На 7 улій 7 ми. Испрѣгна ся на Дянка Шипчанчето пушката, и зьрно то удари до Г-нъ П. Хитова и за малко щѣше да го убіе като спѣше.

Въ Карловскѫтѫ планинѫ.

На Јуліи 11 ударихмеся съ 3-ма Турцы прѣоблѣчени въ Влашки-Кара-каченскы-дрѣхы; 3 часа растояніе отъ Троянскія Манастирь къмъ былото.

На 18 умрѣ Ива Капетанъ отъ Тьрново отъ Народ. Бълг. чьти, въ планинѫ тѫ мѣжду Тетевенъ, и Златица, До Братанца на мѣсто то Голѣмо селище е трупа му; а главата му е заровена на лѣво отъ пѫтека та, що иде (отъ) Тетювени, като отивашъ къмъ Златица, до 1, Букъ и е записано и деня и год.: на Бука; а то мѣсто ся нарича Срѣднето почивало.

На 20-іи Св. Илія. Сбрахмеся съ Тотя, на 1 мандра между Софишко и Златицшко на билото, съ 4, души и Тотю 5 ма.

На 21-ій ся ударихме съ 1, билюкъ-башия въ Срѣдешко то окрѫжіе, на **1**, мандра

На 24-ій Взѣхме отъ 1, Пант,[2]) Иванча Зуцева[3]) 1, Ножь 1, пищовъ и 600 минц.

На 26-ій Јулій

Испрегнася пушката на Христо (Х. Санда) Градесчанина,[4]) и удари Ив. Сапунова Железничанина въ деснѫтѫ рѫкѫ, и прѣчупи кокола Въ сѫщія день вечьрта прѣминахме Искаръ рѣка, и ся разминахме съ потерата.

На 3-ій Августъ Дѣто чьрни Врьхъ Пир.

Изгубися Христо Градесчанина — Вечьрьта вървѣхме, и прѣдъ зора срѣщу 4 Авг. влѣзъхме въ Сьрбіія прѣзъ границата прѣзъ Иванова ливада.

На 8-іи Испроводихме писмо за въ Влашко на Г-нъ Н. Балканскы, въ Циганкѫ.

На 15 Св. Богородица друго писмо на Г. Н. Балканскы.

стр. 4.

IV

Среща съ потера въ Софийско. Отнети трофеи. Отнети нѣща от едно панагюрче.

1867 Јулій 25 ій

Ударихмеся съ потирата въ Срѣдешко окрѫжие и взѣхме отъ тѣхъ:

---

[1]) Следватъ саморѫчни подписи: Иванчу Г. Сапуновъ, Иванъ Кольовъ, Иванчу Русиовъ. 1867. м. 24-ій.

[2]) панта — скитникъ.

[3]) Името е по-късна прибавка съ моравъ моливъ. Цѣлото бележниче е писано съ черно мастило и отчасти съ черъ моливъ.

[4]) Отъ Градецъ, Котленско.

3, пищова
2, пушки
1, ножь съ сребрна държ.
1, Гръднякъ отъ, конь
2, зарка сребрны [1])
2, таса за вода.

Отъ Панагюрчето

2. Лири	204
1, Полъ	90
3, Минца	52
1, Антика	52
1, ½ мека махмудія	
Бѣли пари	25½
1, ножъ съ бѣлъ черьнь	
1, Пищовъ	

V

Обща смѣтка какво е харчила четата отъ 28 априлъ до 22 юлий. Дадени пари отъ Панайотъ Хитовъ на Дѣда Желя, на Дякона В. Левски и пр.

1867 г. Апр. 28 ій

Що разнасяме въ похода

28 1, двадесятакъ на кор.[2]) Кжршовс.	20
маіа	
3 ій 1½ лира за хлѣбъ П. Х.	154½
— 6 лири на кор. П. Х.	618
11, На шопитѣ за хлѣбъ П. Х.	45
12 За сирение	35
— 4½ шакера	32
— Соль и пиперь	3½
	908½
— 1½ ока сланина	12

дава Кжршовскы

22 1, бѣлъ двадес. за царв.	20
24 Дава Хр. Дряновски за т.[3]) и риб. и др.	47½
26 даде Г. П. Хит. за кирія	10
28 на чел. за брашно сжщій	100
20, на Бача Желя сжщій	100
Јуній	
22 за брашно и тют. даде Г. П. Х.	45
22 Савва Ат. Свищ.	10¾
— Дякона В. Львскы	
	1253¾

стр. 9.

VI

Цифрени смѣтки и пресмѣтания за сторени разходи.

---

[1]) Сребърни зарове за табла.

[2]) Представлява известни затруднения да се обясни, какво може да значи тази съкратена дума. Кършовски минава за по-грамотенъ човѣкъ въ четата, и такъвъ си е въ действителность. Панайотъ го наричаше писарь, както Левски бѣше байрактарь на четата. Възможно е самъ да иска да се величае като „кореспондентъ" (съкратено — кор.).

[3]) тютюнъ.

1393 : 11	1394 : 11	424
424	424	1393
969	969	1031
		200

стр. 13.

VII.

Отде взели хлѣбъ на 3 май. Обрани жени въ Русе отъ низамитѣ на Митхатъ паша.

1867 Маіа 3 ій

Маіа

3. Зехме хлѣбъ отъ Грамада отъ „ноне и еводорѣт ум." Митхатъ паша проваждалъ, низами тѣ си да обиратъ изъ Русчукъ жени — заклали 1 Българка 1 кѫдѫна а пакъ 1 кадъна като клали не можили да іѫ заколіѫ(тъ) и тя ся сторила на умрѣла, и когато излѣзли низамытѣ, тя хвьнала да вика, и гы излувили 12 души и тѣ си казали. Послѣ 4 дни пустили 8-души; но и другитѣ щѣли да пустнатъ.

стр. 14.

VIII.

Запознали се съ началника и кмета въ Княжевацъ.

1867 | Јулій,

Упознахме ся съ Началникъ Јоца Наумовичъ Кметъ Мито Яношевичъ.

стр. 15.

IX.

Бележка за четата на Иеремия Петровъ въ помощь на четитѣ въ планината.

Княжевецъ,
1867 г. Августа 20 ій

На 20 ій Јуліе Јереміе Петровъ отъ Ломъ-Паланка събралъ 4—500 душы Българи съ Дѣда Ивана отъ Видинско за да доди на помощь на Бълг. народны чьти въ Старж-планинж.

стр. 18.

X.

Обозначени кореспонденции до Н. Балкански, Г. С. Раковски и др. Заминалъ отъ Княжевацъ за Бѣлградъ.

До Родолюбивы тѣ Букур. Българи; и до Г. Раковскы.

На 18-ій До Г. Балканскы и Н. В. Чаушовъ да му явиме да пріема пис.[1])-ны що идатъ отъ Вла. и др. мѣста.
— 20-ій Отидъхме за въ Бѣлградъ отъ Княжевицъ.
26 до Г. Н. Балканскы
27 до Ника Стотиновъ и газда Добря въ Чачакъ.

стр. 19.

Изъ частния архивъ на г. М. Д.

---

[1]) писмата.

№ 507.

Бележникъ на Ив. П. Х. Кършовски презъ време на похода въ 1867.

I.

Отъ кжде потегля четата въ начало на похода. Кратко описание на нѣкои преминати мѣстности. Обозначение географскитѣ имена по пжтя на движението отъ 28. IV до края на месеца.

Походъ на народнытѣ чети изъ Бълг.

1867 Апр. 28, Петакъ.

Изъ подъ Българско Сливово, два часа разстояніе отъ Т-анъ,[1]) къмъ истокъ ся простира гора се покрай Дунава $1/2$ чясъ отъ рѣчено-то село къмъ Ис. прѣзь два брѣга-ржта, спахме въ горж-тж. Отъ тамъ ся види Влашко и Т-анъ Олца.[2]) Мѣсто безводно. На сутриньта тржгнахме отъ тамъ и въ рѣченото село на къмъ пладнѣ слязохме на една локва и тамъ пихме водж || олувихме 1 зелка || отъ тамъ ся опжтихме, и на западъ отъ селото, влѣзохме въ горж-тж, дѣто като вървѣхме се на западъ, и се надоло въ дърварскія пжтъ, намѣрихме сладка вода, и кладенецъ 1 часъ отъ рѣченото село. Отъ тамъ се пакъ къмъ западъ излѣзохме право на горѣ въ еднж пжтека на припѣка спахме. || На утрѣна 30 Апр. въ недѣля прѣсѣдѣхме до пладнѣ || тржгнахме се по сжщото направленіе. И се възъ дола къмъ югозападъ, и отъ тамъ като излѣзъхме, хванахме къмъ село Писанца 1 часъ растояніе, и хванахме отъ лѣво рѣченото село, се по дола, излѣзъхме на село Бѣлица 1 часъ разтояние отъ рѣченото село къмъ югозап.

И като сж навалихме въ селото отдѣсно имаше два кладенца налѣво отъ пжтя. Отъ тамъ излѣзъхме минахме покрай една корія, що е на югъ — Пладнѣ отъ реч. село. На дѣсно отъ тамъ $1/4$ ч. отъ рѣч. мѣсто ся удари Ст. съ пушката си като бѣше на стража. Слѣзъхме въ единъ долъ се въ пжтя, и единъ пжть не твърдѣ работенъ отива на лѣво въ 1 усои малъкъ гжстакъ. Други пжть върви се издола, и излѣзва прѣзъ нивята и ся извива къмъ югъ че влѣзва въ Дели Ормана.

II.

Убиватъ хванатия турчинъ. Вървятъ изъ Дели-Ормана. Хващатъ едно черкезче.

1 маіа сутр.

Тукъ срѣзахме зелката — дотука отъ рѣченото село Бѣлица е разстояніе 2 часа Отъ тамъ хванахме, се къмъ западъ изъ гора дрѣвна, и прѣзъ нивя отъ нѣгдѣ: и слѣзъхме пакъ въ Дели-Ормана на една голѣма локва, 3 часа растояніе Отъ тамъ тржгнахме къмъ западъ до $1/2$ часъ ся завърнахме къмъ югъ и вървяхме се изъ дели-ормана и хванахме 1 черкезче.

III.

Стигатъ до село Грамада (Дикили-ташъ). Край Разградъ до рѣка Ломъ. Черкезчето успѣло да избѣга. Край село Кжзъ-Муратъ къмъ Балкана. На 3 V. спятъ въ една градина.

2 маіа.

Отъ вървѣхме 2 часа и додъхме на село Грамада и зехме хлѣбъ.

На 3 маіа испустихме чъркезчето. Отъ тамъ излѣзъхме помѣжду Грамада[3]) и долнето село и поехме възъ единъ баиръ и като вървѣхме къмъ югъ два часа додъхме до желѣзнія пжть отъ дѣсно Р-дъ[4]) 1 часъ

[1]) Тутраканъ.
[2]) Тутраканъ — Олтеница.
[3]) Дикили-ташъ.
[4]) Разградъ.

отъ тамъ вървѣхме гжстакъ — дрѣбна гора, и слѣзъхме на Лома, и срѣщж него на дѣсно въ устието спахме. 3 маіа 1, часъ подъ Р-дъ-

Отъ тамъ излѣзъхме право къмъ югъ и се прѣзъ дребенъ гжстакъ, вървѣхме до 1½ часа и влѣзъхме въ едно устье въ пжтя, който отива къмъ Каз-Муратъ. Тука ся почеватъ гранкитѣ на Стара-Планина. И въ туй устье 4-5 истъчници съ добра студена вода. Отъ тамъ прѣминахме на лево горнето село а на десно лозята. Послѣ поехме работния пжть се на лѣво, къмъ югъ; и слѣдъ 2 часа ходъ, навалихме ся до друго едно село, и тука има вода източници; на лѣво отъ туй село олувихме пжтя, и се навалихме въ едно малко равнище, отъ тамъ прѣкосихме и олувихме пжтя на отсрѣщния брѣгъ къмъ югозападъ, и слѣдъ 1 часъ влѣзъхме въ единъ гжстакъ рѣдъкъ на дѣсно отъ пжтя и прѣспахме въ една градина, право къмъ западъ.

IV.

Обрали единъ керванъ. Вървятъ все край Лома. Хващатъ двама турци. На 7 май спѣли въ единъ проходъ.

4-й маіе.

Отъ тамъ излѣзъхме, и до ½ ч. къмъ и. излѣзъхме врьхъ едно, село, и отлѣво отъ селото, поѣхме възъ 1, Баирь, и вървѣхме се къмъ 3-2 ч. растояніе и спахме тука въ 5 маіе на утрѣ вечьрь слѣзъхме на къ ю. въ полето на една градина и зехме лукъ; и обрахме 1 керванъ и хлѣба имъ зехме. Отъ тамъ прѣкосихме прѣзъ полето 2 ч. къ ю, и като вървѣхме възъ Лома по воденицытѣ, олувихме отсрѣщнія баиръ, гора и вървѣхме се покрай гората 4—3, 1 ч, И тука спахме отъ лѣво въ гората 6-й маіа. Отъ тамъ хванахме къмъ ю. и слѣзъхме презъ 1 голѣмъ баиръ и ся спуснахме по дупито, защото бѣше много стржмно. И слѣдъ 1 ч. растояніе слѣзъхме пакъ на Лома, и олувихме 2 зелки. Отъ тамъ тржгнахме къмъ югъ въ 1 голѣмъ Дьрвентъ, дѣто като вървѣхме 2 ч. спахме отдѣсна страна въ него 7 маіа.

V.

Заклали двамата турци. Слѣзли къмъ Османъ-пазаръ. Покрай Твърдица. До Тича хващатъ турчинъ, убиватъ го. На 10 май се надвесватъ надъ Котелъ. Кждe Ломи-дѣлъ при Момитѣ.

На 8 маіа се на туй мѣсто срѣзахме 2-тѣ зелки. Отъ тамъ хванахме и слѣдъ 3½ ч. стигнахме отсамъ О.-Паз. прѣзъ 1 долъ подобенъ на корито, и презъ него къмъ Югъ спахме. Вечьрта на 9-ій маіа отъ тамъ слѣзъхме презъ баиря направо и ся навалихме прѣзъ лозята въ 1, долъ отдѣсно Ос. Пазарь. Отъ тамъ олувихме 1 пжть изъ лозята и минахме призъ Ос.-Пазарь на дѣсно. Отъ тамъ олувихме гредата додохми на 10-ій маіа на разсжмване въ Тича, и отъ лѣво подъ Т. прѣминахме до воденицата, прѣзъ дола, и хванахме 1 пжтека, изъ 1 устье— Тукъ олувихме 1, зелка, и я срѣзахме и излѣзъхме право надъ Кот. На 11 маіа ся въртѣхме около Кот., и слѣзъхме кждѣ Ломи-дѣлъ при Момитѣ, дѣто ядъхме Ере и зехме хлѣбъ.

VI.

Цонко войвода се отдѣлилъ въ лѣво отъ Котелъ съ 9 момци. До Стражата надъ Жеравна. Къмъ Нейково. По Ичерянската рѣка. Къмъ Дебела могила. На Синитѣ камъни надъ Сливенъ.

На 1 -й м ся върнахме пакъ назадъ къмъ К. и на ист. отъ него ся отдѣли Цонко Воевода II ст. съ 9 души. Отъ тамъ слѣзъхме на тепавицытѣ — діждъ. На 13-й бѣхме въ пьши долъ до стражата, отсамъ Жьравна на западъ и заклахме 1 даначе отъ говедаритѣ Жьр. и ѣхме брашно. Послѣ се навалихме право надоло къмъ Нейково, и минахме Ж. рѣка поѣхме прѣзъ 1 баиръ до нѣйдѣ рѣдакъ гжстакъ, а повърха полѣна и оттамъ ся навалихме въ Ичерянскжтж рѣка и като вървѣхме

се по рѣката до 3 ч. отбихме ся на дѣсно въ устьето, и тамъ опекохме месото и хлѣба, на 14-ій м. отъ тамъ поѣхме голѣмія ржтъ къмъ Дебела могила и като излѣзъхме на върха, вървѣхме се назападъ и слѣзъхме на камьньетѣ срѣщо Сл. Отъ тамъ ся повърнахме назадъ къмъ Сл. и ся навалихме въ конс. пжтека, що иде отъ Н. село — Сливенъ, и до 1 ч. разст. спахме въ долж, на 15-ія м. на сутрента на 16-ія м. ся върнахме пакъ назадъ въ сжщжтж пжтека слѣзъхме срѣщо Сл. въ Камьньетѣ отъ дѣто ся веди Круцухордъ.

VII.

Разноски за кираджий и хлѣбъ презъ първия день отъ похода.

1867 Априлъ 28-ій

Що имаме разноскы

8 1, двадесятакъ на кирижаритѣ Кжрш.

маіа 1 1/2 лира за хлѣбъ село грамада

3 — 6, лири пакъ на кирижаритѣ

VIII.

Изброени нѣща, които сж взели отъ заклания турчинъ на четвъртия день отъ похода. Поименно кому сж раздадени.

1 Маіа 1867

1, Въ пондѣлникъ сутринта прѣдъ слънце срѣзахме зелката, що бѣхме іж зѣли отъ селото Т. Сливово, и зехме отъ неіж нѣща, и сж у Войводата 1, сах[1]) шалъ и турски гроша 26, 1, чикія у писаря — 1, аба у Теодоръ Чьрноватъ 2 кис. 1, салтамарка у Хр. Х. Юрдан, 1 ножче, прьстенъ. У Дим. Димовъ — ударъ съ пушката си.

3 Извѣстиха ны отъ Градатъ: че Митхатъ-паша провождалъ низамитѣ си въ русч[2].) да колятъ женитѣ, и ги обиратъ

И отъ тѣхъ[3]) като уловили 12 души; тѣ сж исказали и подиръ 3. дни пуснаха 8-тѣ, нъ и другитѣ щж да пуснатъ.

IX.

Отдѣлна команда дири хлѣбъ. Непослушность предъ закона.

6. маіа

Що щжтъ да са дѣлжтъ отъ четата да дырятъ хлѣбъ ‖ Христемаа съ закона си трие гжза.

X.

Имена на момци отъ четата на Цонко войвода. Чърти на отдѣлни лица.

Прибавка на рапорта. 1867 г. Маіа 13

Съ Цонка Воевода момцы:

Писарь на Цонка: Савва А. Славчевъ Свищовъ год. 24

Възрасть высокъ — пари има 150 турски

Коса църна

Вѣжди —

очи —

носъ — обыченъ

Мустаци чърни

уста обична

брада нѣма

Вратъ обиченъ

бѣлѣгъ —

Х. Георги Тулчалія — пари нѣма

год. 27 — мустаки чърни

---

[1]) сахатъ (часовникъ).

[2]) Русчукъ.

[3]) женитѣ.

Възрасть высокъ брада —
Коса чьрна вратъ умѣренъ
Вежди — Бѣл. на дѣсно на врата.
Очи
носъ широкъ.

XI

Четирима българи, които Сърбия е предала на турцитѣ. Причини за предаването.

Сьрбія прѣдаде на Турція вь 1867 год.
Милошъ Пиротчанина ‖ той е былъ жандармъ предаденъ Септ. 16
Ив. Вучковъ село Влахово Авг. 12
Ив. Видинлія „ „
Петръ Нишлія „ „

Последнитѣ защото ходиха прѣзъ граница да ся біѭтъ съ Турцитѣ въ 1867 г. Тѣхъ ги срѣщнахме на Иванова ливада, гдѣто ги оловиха граничаритѣ, взѣха имъ оржжіето и ги закарахж въ Княжевацъ а послѣ ги прѣдадоха.¹)

Кжршовски.

Изъ частния архивъ на г. М. Д.

№ 508.

Другъ бележникъ на Ив. П. Х. Кършовски.

Име на хотелъ и съдържатель (патронъ) въ Крайова.

I.

Въ Крайова Г-нъ Ангелъ Бего Батронъ на Хотелъ Веронъ.

II.

Списъкъ ма малка група легионери отъ Бѣлградъ, стигнали въ Крайова.

Атанасъ Клисуровъ Калоф(ерецъ)
Кочо С. Костадиновъ
И. Ацовъ въ Краиова
Г. Ангелъ Вечо т. г.
Г. Савва — Т. Северинъ
Г. Христо Бурмовъ — Габрово.
Петъръ Дянковъ Крайова.

III.

Неизплатена бележка за вино.

1867 г. Априлъ

Лазаръ Казалъ на Иванча шнайдера на момчето, че команд. ще налея 5 оки вино. Симо има и ще го испита.

IV.

Синътъ на единъ дворцовъ въ Бѣлградъ оприличенъ на български принцъ.

---

¹) Братанецътъ на автора, публикува други по-пространни дневници по движението на четитѣ въ 1867 г. пакъ отъ Ив. п. Хр. Кършовски, види се, преработени и допълнени отъ сжщия, малко въ по-късно време и открити сега въ унаследенитѣ отъ него книжа. (Вж. „Еленска Защита", г. II. 1927, ред. П. С. Кършовски, въ Елена. Вестникътъ продължава да излиза още).

1868 февр. 18.

Г. Ивановић Апостоличъ говорилъ на Г. Анаст. Ивановичъ управитель Княжевъ на момчето му да не е нѣкой Българ. принцъ.

V.

Изброени разноски по пѫтя за Базящъ.

Що потрошавамъ

За квартира въ Бѣл-градъ дадохъ на наполеона	232:
за билети на вапора	129:
за пашпорти билети	16;
за кола за калабал. (багажъ, б. р.)	2:
на Мѫнзова	198:
Крайцари на Смед.	6:30
на базяшъ за пикетъ ?	24:
на Базяшъ за 4 бери (бири, б. р.)	6:
на наполеона 1 зв.	4:
за билети от Базящь	152:
за носенье санджци	2
	770:30
за гузба от капро	1
за кафе и вино	8
за 2 (пѫти) 100 др. вино	2
за билети	90
за пива	4
	871

VI.

Размѣръ на общитѣ пари и отъ кого сѫ събрани.

Общи пари у мене	14 лири отъ Муст.	1624
	Отъ Стояновъ 1/2 нап.	5

VII.

Разноски по пѫть презъ Турно-Северинъ. Разни пера отъ ежедневенъ характеръ.

Пренесени	875
на Наполеона	5
на Т. Северинъ на полиц.	1
на каруцата за дрех.	4
за пива	4
за пива и циголари	4
„ вечьрта каве	5
	898
За свирачи	2
на киражія 1 лир.	116
за квартира и еден.	80
	1096
За сечми 1/2 цван.	2
за ракия	3
	1101

VIII.

Приети за Мънзовъ и за пѫтни разноски пари.

Приехъ отъ наполе.

За Мѫнзова	20
за вапора	10
пренесени	1101

IX.

Разноски на пѫть два часа до Крайова.

За стфари разни (сърбизмъ: ствари — разни нѣща б. р.)	25
на пѫтя за ракия	4
на рѣката Жи . .	8
на механа 2 ч(аса) до Краи(ова)	7
Събрани	1145

X.

Дадени пари на Левски и на други легионери.

на Крайова	12
на Василъ Ивановъ	17
на Петръ Пант.[1])	28
на Мишайковъ	6
	1208

XI.

Обозначени отдѣлни разходи въ Крайова.

	Пренесени	1208
	на Каруцаря	344
6		1552
60		
366	на телеграфа	25
	за салами	4
	за смрьзнато	4
		1583
	за тютюнъ	12
	за кварт. на Крайово	151½
		1746½

XII.

Подробни цифри отъ приети суми

Дава наполеонъ

на мьнзова. 20

685	232		4	
173	129		4	
106	16		4	
104	2		5	
73	198		2	
77	4		80	
1118	24		2	
360	6		3	
1478	4		25	104
	152		4	
	2		8	
	1		7	
	8		12	
	2	173	17	
	90		28	173
	4		6	
	5		25	
	1		4	
	4		2	
	106		12	

[1]) Пантелеевъ.

5	24	30	
32	2	2:10	
160	48	1467	34
32	6	3	27
9	54	42	2:10
288	3	2	54
	162	84	6:30
		10	60:30
		94	10
			70

	280 : 38	имахме влаш.
вадимъ	83 : 15	разноски
	197 : 23	
	197 : 20	на каруцата
	3	

XIII.

Съ колко пари тръгватъ отъ Крайова. Направенъ заемъ.

Отъ Краиова колко пари имаме:

3 пола × 24 цв.	162
1 лира × 27 цв.	60 ; 30
10 цванца	22 : 20
6 по 22	3 : 12
4 цванца × 2 : 10	9
3 руски цванца	5 : 16
	262 : 38
изгубени	18 :
	280 : 38
Заемнахме 5 ж.	160
	440 : 38

XIV.

Отдѣлни разходи отъ Крайова нататъкъ за шестима.

Що сме потрошили отъ Краиьова 1868. Апр. 18.

Готова имахме		потрошени	
гр.	280 : 30	по пжтя	83 : 15
на заемъ		на 6-ма по цв.	67 : 20
5 жълт.	160 :	на биржк. да. .	2 : 10
всичко	440 : 30	за кир. 9 ж.	288 . .
вадиме раз.	441 : 5		441 : 5
		вадиме	440 : 30
			000 : 15

XV.

Отъ Букурещъ 27 априлъ 1868 г. писмо до Панайота.

Проводамъ писмо за въ Бѣлградъ на 1868 г. Апр. 27-ій до Г. П. Хитова отъ Букурещъ.

XVI.

Приема помощъ отъ Хр. Георгиевъ отъ Букурещъ и Райчо Поповъ отъ Плоещъ.

Пріяхме отъ Христа Георгіева и дадъхъ записъ за 6 ж. и 20 лир. т. грошови струва 310.

10 жьлтицы
5 връщаме
5
3 отъ Райча Попова
8 жьлтицы — 252

XVII.

Бележка отнасяща се до събиране на легионери нъ Бѣлградъ. Зимата 1867 г. Какви легионери очаквалъ Сръбскиятъ воененъ министъръ. Хули къмъ Мънзовъ и Кършовски.

1867 Дек. 6-ій

Когато дохождаха момчетата отъ Влашко въ Б-градъ Воен. министръ, казва на Цека да не му води хора Бозажіи и халважіи (прости) нъ хора учени.

(1868 г. Марта 6.) Казва му пакъ че не му трѣбатъ адвокати т. е. Бозажіи а халважіи неще, адвокати неще; нъ никакви.

XVIII.

Български надписи отъ Музея въ Букурешъ.

Въ Букурещкія музеумъ ся намѣрватъ едни двери отъ олтарь на които има надписъ

Доло на дѣснитѣ врати е надписъ: славъ воевода. . . въ сей земле.

Сжщо доло на лѣвытѣ врата е надписъ: . . .ҁ҃ѿ влахинскои влѣто = ц҃ѯ҃а = 961.

Околоврьсть на двѣритѣ има изрѣзани на вънъ букви, както и тѣзи; нъ освѣнь тѣзи другитѣ не ся познавать добрѣ защото сж изпочупени.

XIX.

Събитията отъ 4 мартъ 1868 г. въ Българската легия въ Бѣлградъ. Несправедливости на сръбскитѣ началници спрямо отдѣлни легионери-българи. Особена военна наредба. Какво говорили сръбскитѣ военни преподаватели за българитѣ. Неправди по Великдень.

Бѣлѣжки.

4. Отъ 1868 г. Мартъ 4-ій. Запрѣха 5 Българчета като изключиха сърбитѣ които бѣха въ сжщо обвинени.

10. Бѣха запрѣли Ив Молерова, Македонца че билъ въ града и то за 6 дена, другитѣ по 48 ч. Тукъ билъ барутя който ся запали и щѣха да изгоріжтъ ако не бѣше сьмнало и не бѣ единъ робяшъ да строши кофара и имъ отвори.

13. вика командиря Ефр. Марк. да му държимъ страна за извинение (да го оправдаиме)

14. Чети ся наредба отъ Министра чрѣзъ командиря 1-во; че трѣба да гледаме полит на Сърбското правит. 2; да изпълняме военнія законъ спорѣдъ духа на Сьрбс. правит. 3; И да не ходи никои да буни Българитѣ да біе Турцытѣ и да пали безъ дозволеніето на Сръбското правителство (!?) И който е пакъ ходилъ безъ дозволеніе тѣхно 1867 г. да буни Българитѣ, да ся исключи отъ дружеството; а за примѣръ на това ся изпъжда Еремия Петровъ и Найденъ Пешовъ, като участници на това дѣло.

16; Командиря вика Кжршовски да не говори никои че е тои като виновенъ просилъ извиненіе.

19; Вика Кжршовскы и Мжнзова и като ги хули съ най-безчестни думи, каза имъ че ще си даде оставката или че ще употрѣбя дървенъ господь!?

Причината на туй бѣше че Кжршовскы бѣше взѣлъ отъ командиря дозволеніе (безъ да пита), да ходи при доктора до гдѣ ся изцѣри. И защото е ходилъ при доктора и като боленъ осжди го съ Мжнзова по 8 дни затворъ! въ вторникъ по 6 ч.

Шпионитѣ на командиря научени отъ него му казватъ че ужъ рѣкли Българитѣ че Бълг. Комитетъ обдържалъ тжзи чъта! и за туй и тѣхъ запрѣха 2-ца по 6 дни.

20. Г. Ефр. Марк. въ предаванието на обща исторія въ военж-тж Академія си дозволилъ да говори че Българи не следъ много врѣме, а даже и днесъ не (ще) съществуватъ (!?)

24. Запрѣха Ивана Попова защото говори че онуй което е право ще испълняваме, а което не е право не ще го испълняваме.

31. на Въскресеніе запрѣха Михаила Танасова за нищо и никакво Че ужъ рѣклъ: днѣсь и Богъ не може да сжди а не пакъ други!? И като ходиха онези сжщи т. е. Иванъ Цанкова и Желѣзко Петровъ, които бѣха съучастныци въ това дѣло и помолиха да ги оставять днесь на този праздникъ, и ако е кривъ, да го запржть послѣ праздницитѣ: нъ тѣ бѣха отблъснати отъ командиря съ хули и бунтовницы. И маршъ на полѣ.

XX.

Заплашвания въ свързка съ подадената оставка на легионеритѣ. Бждащи планове на сърбитѣ за посърбване на Тракия, Македония и България. Военниятъ министъръ се съгласява да уволни легионеритѣ на малки групи по 5—6 души. Първо пустнали 7 души. Запрещение да не минаватъ въ България.

Априлій.

4 Каза Командиря като отидоха дружината при него да питатъ що стана за оставката? Вие сте бунтовницы и за васъ ще е куршумъ въ челото и на 5 едного ще стрѣлямъ.

Слѣдъ 2 ч. събра всичкитѣ чинове и имъ каза че всѣкого едного безъ разлика, който сж осжди да му иска оставка като куче въ минутата ще го обие.

5. Казалъ на Г. Н. че проводилъ 10 души мѣжду насъ да ни шпиониратъ що говориме; нъ много тайно сме държели, и неможилъ нищо да извлѣче.

6. Г. Драгашевичъ и Е. Марковичъ ся разговаряли съ писаря на Славковичъ го говорилъ въ одаята съ Хесерича като мислели че Пантели Вълневъ спи. Че Сьрбія да може за сега да земне Босна и Херцеговина, друго нищо не и е нуждно, освѣнь да чѣка 50 год. да ся осигури и послѣ лесно помалко помалко ще може да завладѣе Македонія, Тракія и Българія!

7. Отъ вѣренъ источникъ казва се за ще отиде Христичъ въ Паризъ да ся договаря за Босна и Херцеговина да ся даде на Сърбіж.

8. Говори ся че Турція дала на Сьрбія една часть отъ Босна съ договоръ таенъ и да ся прѣсѣлять въ Бѣлградъ 150 фамилии турцы, и да имъ ся отвори една жамия. Въ сжщо врѣмя и ще да ся оправя Байракъ жамія за това.

Подадохме причинытѣ на Г-на Министра за дѣто оставяме отъ войнството. Нъ всичко той отрѣче, и като свърши, каза че ще ни отпусни, нъ не изведнъжъ а по 5—6. За първитѣ ны пусна 7-мина. И каза че добрѣ да помниме, да не бы нѣкой да мине прѣзъ границa, защо ще бжде стрѣлянъ. И сега ще издамъ законъ на офицеритѣ които имамъ изъ България на всѣки... (не се чете) щомъ вы видіжтъ да вы стрѣлятъ.

XXI.

Пакъ за наредбата на Военния министеръ Изпъждатъ се ония, които въ 1867 г. били минали съ чета въ България.

Заповѣдь отъ воен. мин, Блазнавца чрѣзъ Ефр. Марковичь:
1) Да ся гледа политиката на Сърб. прав.
2) Да ся изпълнява сп. законъ по духа на Сърб. Правит.
3) Който е ходилъ въ 1867 год. да буни Бълг. и да убива Турцы да ся испъди и за примѣръ ся изпъжда Ерем. Петровъ и Найденъ Пешевъ, като участници на това.
Тъй пишяше нарѣдбата,

XXII.

Имената на запрѣнитѣ момчета въ крепостьта, когато избухналъ пожаръ. Две категории безъ хлѣбъ и съ $^1/_4$ хлѣбъ.

На 16 марта бѣхж запрѣни въ Бѣлъ градъ въ крѣпостнитѣ дупки гдѣто ся запали барутя безъ хлѣбъ Ат. Найденовъ Крушево. Желѣзко Петковъ Желѣзн. Сотиръ Пѣевъ Велесъ
По $^1/_4$ хлѣбъ на день —
Ив. Поповъ Горни Матеевци, Ив. Магденовъ Прилѣпъ, Ст. Цаневъ Лѣсковецъ.

Изъ частния Архивъ на г. М. Д.

№ 509.

Спомени на Ив. П. Х.Кършовски по двѣтѣ легии въ Бѣлградъ.

I.

Невѣрностьта на сърбитѣ спрямо първата легия на Раковски. Голѣмитѣ надежди на Раковски и приготовленията му още отъ 1860 г. Ауденция при сръбския князъ Михаилъ III. Обреновичь и предложение да събере български доброволци въ Сърбия. Бомбардирането на Бѣлградъ отъ крепостьта. Възторга на сърбитѣ отъ Българския легионъ. Най-опасната позиция срещу врага турена подъ българска защита. Българска стража около града да не бѣгатъ сърбитѣ.

Погледъ на Сърбско то Гостопріемство и братство, къмъ братята Българи.[1])

1-ій листъ.

Всѣкому е вече извѣстно лукавство то и небратство то на Сърбія както и нейно то правителство. Много пжти е казано, и много ся е писало за това; нъ има още мнозина отъ нашы тѣ братя Българи, които не искаха да повѣрватъ, това и са колебаяха още въ закорѣнелитѣ си предразсждъцы, които бѣха добили мѣсто на гражданство въ главитѣ имъ и затжпяваха здравия имъ разумъ, и по тоя начинъ тѣ са мжчіжха,

[1]) Безъ да се гледа на това заглавие, съ което самиятъ авторъ е надписалъ работата си, като по тоя начинъ ѝ дава характеръ на статия, помѣстваме я въ този отдѣлъ за мемоари, защото мимо всичко, цѣлата работа носи характеръ всепакъ на лични спомени. Ив. П. Кършовски участвува и въ двѣтѣ легии отъ 1862 и 1867 г., както и Левски. Ценнитѣ сведения, които Кършовски ни дава, засѣгатъ преживяванията на Апостола и обясняватъ по-кѫснитѣ му идеи. Освенъ това, много отъ подробноститѣ, дадени тукъ, не познаваме въ никой известенъ досега

а и сега са мжчать да убѣждавать всѣкого въ лъжливытѣ си надѣжды. Тѣзи наши братя бѣха и сж са заблудели до такава степень, щото бѣха изгубили правий пжть, и никое доказателство не бѣше въ състояніе да ги убѣди, че тѣ криво мислѭтъ, и че пжтіж който тѣ слѣдвать не излѣзва — нѣма исходъ, освѣнъ горчивий опитъ, който хиляди подобни заблудени бѣше довелъ въ съзнаніе и свѣстяваніе: Този опитъ бѣше неизбѣженъ за тѣзи нѣколко наши заблудени братя защото само слѣдъ неговото окусвание и тѣ щѣха да узнаѭтъ голата истина, така каквато тя си бѣше въ сжщность.

Прѣди да почнемъ да говориме и излагаме произшествията които породиха неизбѣжний опитъ, които трѣбаше да окусиме іоще единъ, и то дай Боже послѣденъ пжть за всѣкога за да са искоренять прѣдубѣжденията отъ сьрдцата на крайно заблудени тѣ и захласнати наши Братя, ний ще да говориме по напрѣдъ, за не отдавнашното гостопріимство, на братята Сърби т. е. отъ забѣлѣжителната дата: Бомбардирането на Бѣляо-градъ отъ Турцитѣ (1862 г.) несамо като очевидци, нъ и нѣщо повече: пишуштий е вземалъ живо участие въ ужаснітѣ битки при защитата на Сърбската столица, отъ нападенията на Турцитѣ и е билъ раненъ. Още 1860 г. покойний нашъ патриотъ Г. С. Раковски бѣше са установилъ въ Бѣлъ-градъ — столица на Сърбія, гдѣто той почна да издава извѣстний революционеренъ в. „Дунавски Лебедъ". Раковски че като прѣдвиждаше ще да ся породи свраждане между Турци и Сърби, той поиска да са въсползува отъ случая и обстоятелствата, та по тоя начинъ да може да принесе нѣкоя ползж и на своето поробено отечество, както и на своятъ народъ лежащъ въ робство. За тая цѣль той почна да разбужда духоветѣ на Българитѣ и да ги приготвя за едно въстание и съвременно почна да дири и събира срѣдства за купувание на оржжіе.

Въ туй врѣмя Сърбското правителство искаше както всѣкога да изиграе и пакъ една отъ своитѣ лукави роли; за да сполучи, то позъва пок. Раковски на една аудиенция, при Князъ Мйхаила Обрѣновича. Слѣдъ тая аудиенция която са даде въ двореца на Раковски дозволи да събира самоволци (волинтири) Българи и съвременно му са дадоха голѣми надѣжды, и още по голѣми обѣщания, невѣрностьта на които не закъснѣ да излѣзне на яве.

Сега Раковски безъ да губи врѣмя турна са на работа и почна мжжки да действува. На неговиятъ позивъ са отзъваха отъ всѣкадѣ Българи родолюбци и богаташи. Не слѣдъ много врѣмя дойдоха отъ врѣдъ български младежи распалени момцы съ които ся образува: „Българска чета". Който виждаше Всички тѣзи движенія, неможеше, да не повѣрва, че тукъ има да съ върши твърдѣ сериозна работа. Всичко са вършеше съ трѣскава дѣятелность и нищо не са жалеше за общото народно дѣло, за да можеше да са подготви потрѣбното за едно сериозно въстание. Всичко отиваше успѣшно, и не са чѣкаше освѣнъ да доди пролѣтъ и даса разелени шумата. И наистина съ идването на пролѣтьта, всичкитѣ колебания и съмнения трѣбаше да прѣстанатъ отъ да сжществуватъ. Бомбардиранието на Бѣлградъ бѣше достатъчно да убѣди

източникъ. Предполагахме да съкратимъ умозрителната часть отъ изложението, но при първия още опитъ трѣбваше да почувствуваме, колко едното е органически свързано съ другото. И тъй като наистина умозрителния елементъ и споменитѣ образуватъ едно органическо цѣло, решихме накрай, тѣ да вървятъ заедно. Още повече, че тѣзи умозрения сж отъ онова време, което ни занимава, и сж оригинални сами по себе. Тѣ ни идатъ отъ единъ другарь на Левски и до известна степень ни даватъ предпоставки за възгледитѣ на последния. Прочее, писмата на Левски, помѣстени тукъ въ тоя томъ, въ които ярко сж формулирани отрицателнитѣ възгледи на Апостола, по отношение на Сърбия, се изясняватъ и се мотивиратъ фактически съ мислитѣ и вдъхновението на Кършовски.

всѣкиго, че разрѣшението на въсточний въпросъ вече е въ надвечерието си, и че и за Българский народъ щжть да дойдать по свѣтли дни, и че деньтъ за раскжсванието на неговитѣ тѣжки робски петь вѣковни синджири са наближава — Едва сега можеше да са предполага вече че Сърбитѣ щжть да испълнятъ свято своето дадено обѣщание и само сега, само въ тоя часъ и въ тѣзи критически минути Сърбія позна, че има нужда, както е имала и други пжть отъ братята Българи, които всѣкога драговолно сж проливали своята кръвь за свободата на Сърбитѣ. Сега Хиляди уста выкаха: „Живили; браћа Бугари! (живѣяте братя българи!) небойте ся вѣче днѣсъ-ся отваря и за васъ поприще за да ся строшжтъ ржждивит тѣ вериги непріятелскы, въ които отъ $4^1/_2$ вѣка е окована милжтж, вы майка Българіiж Хайде, братя дръжте да испждиме единъ пжть турцитѣ отъ тука, и щомъ свършиме ще вървиме за въ Българіж"

Всѣки единъ си мисляше: че е дошьлъ вѣче часа който всѣки единъ Българичъ съ нетърпѣніе чѣка отъ $4^1/_2$ вѣка. Нъ отъ всички тѣзи хиляди уста които выкаха въ тжзи минута: на да-ли имаше поне еднж която да бѣше изговорила отъ чистосърдечіе и съ искреность, тѣзи сладки чарни рѣчи.

Сега всичкы Българи събрани подъ прѣдводителството на Раковски, въоржжени, напълниха всичкы тѣ Бѣлградскы улицы, залувиха всички тѣсни мѣста, и даваха страшенъ отпоръ на непріятеля, който опсипваше града отъ бѣлградската крѣпость съ гюллета и карташи[1]) отъ Стотини топовни уста.

На най-страшната опозиция коя то бѣше на пжтя на всички топовни уста, при Хотела Сърбска корона, бѣха зеловили нашитѣ Българи, подъ заповѣдьта на Раковски и Иля Маркова.

Въ мыгновениіе на срѣдъ ся подыгнаха обкопи, осъ всички тѣ най значителенъ бѣше този обкопъ който отбиваше най много непріятелскытѣ зърна. Една часть пакъ бѣше поставена като авангарда и бѣше прьсната отъ вънъ Бѣлъ-градъ околоврьстъ, за да врьща Сърбитѣ — граждани които бѣгаха на вънъ. Чудно бѣше а и смѣшно, да погледнете нѣкой когато почнаха да гжрміжть топови тѣ отъ крѣпостьта и да свиріжтъ гюлетата изъ града, какъ братята Сърби, прѣхвалени тѣ юнацы! въоржже и отъ пѣти до глава(та), оставили кжщята си бѣгатъ на вратъ на носъ кой на кждѣ-то види. Българитѣ пакъ кои то бѣха обградили околоврьсть града спорѣдъ заповѣдьта която имъ бѣше дадена, бѣха длъжни щото всѣкиго безъ разлика да врьщать назадь. Които пакъ нещеше ла ся върне, да му взѣмнать оржжіето и тогава да върви гдѣ-ще.

Всѣки който бѣше сторилъ намѣреніе да излѣзне изъ вънъ опрѣдѣлената линія т. е. да избѣгне; той за срамъ и пониженіе като жена си полагаше доло оржжіе то и отиваше съ голи ржцѣ. Въ града неостана никой който трѣбаше да остане, отсвѣнь Бекеритѣ т. е. Българитѣ и жандаритѣ.[2])

II.

Случки съ бѣгълцитѣ сърби въ Топчи дере. Интригитѣ на Сръбското правителство срещу главното командуване на Раковски. Отцепването на Илю войвода.

2-ій листъ

Слѣдъ като сѣкна гърмиля на топовы тѣ, заповѣдь сж издаде: да ся върни всѣки въ града; но кой да ся върне, никого нѣма. Правителството за да тури заповѣдь та си въ дѣйствіе, испроводи жандари нѣколко души въ околностьта на Бѣл. градъ, да върнатъ избѣгали тѣ жители Сърби — юнацы?! Нѣкой си Вълко жандаринъ Българинъ, отъ Клисура Пловдивско окржжіе съ іоще 3-ма друга: се Българи, като оти-

[1]) картечи.

[2]) Почти всички жандари бѣха Българи и извънъ Сърбія (б. на Ив. П. К)

вать въ Топчидере, за да връщать гражданыть въ града. виждать нѣколко сърби които сѣдѭтъ и ся разговарять, отъ които почти повѣчето лично твърдѣ добрѣ познавали. До гдѣ рѣченитѣ жандари да ся приближать до то мѣсто Сърбитѣ ся изгубвать А защо то гора та на около не е толкова близо за да могѫтъ за въ минутъ да ся скрыѭтъ; Жандаритѣ влѣзвать въ съмнѣніе, идаже въ удивленіе за тѫзи случка. Отъ любопитство за да узнаѭтъ тово тѣхно магическо прѣдставление, тѣ ако по напрѣдь и да нещѣха нищо да направѭтъ, нъ сега ся зовзѣха мѫжки за работа таси Тѣ почнаха да питать господжитѣ жьнитѣ имъ които бѣха тамъ, и стояха прави: а не сѣднали както напрѣдь. Гдѣ сѫ онези хора кои то прѣди пять минути бѣха при тѣхъ, и кои бѣха? на това отговора бѣше само мълчаніе. Рѣченія Вълко поогледва ся на около на горѣ, на доло и незнамъ какъ мѣрва му ся на окото нѣщо, подъ малакофа на едната господжа. Сега той издава заповѣть на дружи а та си да обиколѭтъ тѣзи господжици; а той остава посрѣдъ Той измысли едно за да не го държѭтъ за простъ и будала; а друго срѣдство, за да не бы отговарялъ на закона Подъ който подлежи, той нерачи нищо да прави; нъ само въ това ся ограничи; да сѣдне и попуши една цыгара пушакъ.

Въ това врѣмя другитѣ му дружина стояха прави. Слѣдъ сѣданіето си, той каза на Господжицитѣ, да заповѣдать да сѣднать; Нъ тѣ на това благодариха и нерачиха да сѣднатъ, зашото неможеха.

Вълко като си направи цыгара та, ако и да имаше пали-дьрвце (кибритъ, праханъ); нъ той замоли Господжицы тѣ ако позволявать да му даджть огжнь; Нъ ни една отъ тѣхъ като не смѣяше да ся помѣсти отъ мѣстото си, отговориха че нѣматъ. Всичко щото имъ ся прѣдлагаше, или искаше отъ страна на жандаритѣ, господжицытѣ отговаряха: или незнайме или немаме. Сега друго нищо не оставаше на Вълка и дружината му: отсвѣнь да играѭтъ вражеска роля, за постигане цѣлта си. За това Вълко скочи ненадѣйно правъ и извика: Ето турцы тѣ! гдѣ идѫть? Сега господжицытѣ ся уплашиха Тѣ забравиха че нетрѣбаше да ся мърдать отъ мѣста та си и почнаха коя кждѣ може да бѣгатъ. Въ това сѫщо време т. е въ минута та въ която ся размърдаха господж. ся появиха пакъ първитѣ лица, изъ подъ малакофи тѣ имъ гдѣто бѣха ся скрили като идяха жандаритѣ малко по напрѣдь. И тъй Вълко си сполучи желанието Той подбра тѣзи господиновцы съ дружината си заедно и ги закара въ Бѣл градъ, гдѣто изказа всичко що му ся случи.

Да додимъ сега пакъ на рѣчь та си, която бѣше да докажиме гостопріемството и братството, на братята Сърби къмъ Българи тѣ.

Слѣдъ прѣмиріе то което стана послѣ Бомбрдиранието на Бѣлградъ. Сърбитѣ, този изхвьргъ (избишка) на Славянскія народъ, даде свобода да ся сбиратъ и още Волинтири, и въ сѫщо то врѣмя и да ся обучаватъ (ерзекциратъ). Всѣки единъ отъ братята сърби като дигаше поличя или пицоля съ шливовица та, не забравяше да каже: ако Богъ да! оћемо у Балкано (Ако даде Богъ щемъ въ Стара-планинѫ)[1]) и живими браћия Бугари; (?!?!). Но Това тѣхно лицемѣріе излѣзна на видѣло.

Слѣдъ врьщаніе то на Князъ М. О. Т, отъ пѫтуванието си по Сьрбія, който бѣше отишьлъ прѣди Бомбардираніе то на Бѣлградъ. почнаха да ся вършѭтъ ужь серіозни работи. Всичко бѣше на рѣдъ. Орѫжіе: пушки, пищови, ножови. Прахъ, олово и др. т. ся вѣчь готвяха.

Въ единъ день когато Сърбія щеше вѣче да почне да си играй ролата съ Братя-та Българи, издаде единъ указъ който щеше да ся прочете на Българи тѣ — волинтиритѣ. — Въ него бѣше назначено отъ освѣнь всички другіи тѣхни лицемѣрія и льскателства и това: „да бѫди Г. Г. С. Раковскы главнокомандующій надъ всички тѣ Българи — волинтири за презъ граница. Прѣди да ся прочетеше този указъ Сърбіѭ имаше нѫжда да посѣе раздоръ мѣжду Българитѣ, което съ лъжливитѣ си обѣщанія сполучи.

---

[1]) Това ся говоряше само за едно лицемѣріе. (б. на Ив. П. Х. К.).

Илія (Илю) Марковъ, който до него врѣмя бѣше въ сичко съгласенъ съ Раковски, като простъ челѣкъ, защото неможи да узнае лукавщината на Сърбитѣ по причина че бѣ дошьлъ отъ скоро (отъ 6 м.) въ Сърбіiж, послуша имъ Съвѣтытѣ повѣрва обѣщанiята и ся склони да ся отдѣли отъ Раковскы. За да сполучи това трѣбаше му да склони момцы тѣ да напустнать Раковскы. Това бѣше ся турило въ дѣйствіе.

Раковскы за всичкы тѣзи работи вѣче бѣше извѣстенъ, и за да прѣдвари злото; той събра нѣколко отъ момцытѣ позрѣлитѣ да ся разговори, и имъ докаже що мисли Сьрбіiж.

III.

Съветитѣ на Раковски за единодушие. Легията събрана подъ знаме съ български левъ на Билна вода край Дунава подъ общо воеводство на Раковски. Четене указа за главно командуване. Протеста на нѣкои доброволци. Сръбска разпоредба за раздѣление на четата подъ Раковски и Илю воевода. Илю и момчетата му изпратени въ Крагуевацъ подъ предлогъ, че тамъ ще ги въоржжатъ, за да минатъ въ България. Четата на Раковски въ Бѣлградъ. Обноскитѣ на сърби къмъ четницитѣ въ Крагуевацъ. Отчаяние и общъ викъ да бждатъ разпуснати. Бѣгството на нѣколцина. Хващането и арестуването имъ. Намѣрение да бждатъ предадени на турцитѣ. Общо възмущение. Делегация да се иска освобождение на запренитѣ. Пустнати. Разпустнати всички голи, боси и изпждени на разни страни.

3-ій листъ

Слѣдъ дългия разговоръ въ който Раковскы доказваше всички тѣ тайны мисли ма Сьрбія, тои каза че: „семето на раздора и несъгласіето е вѣчь посѣяно помѣжду, и е хванало коренъ“ И повторително пакъ каза: „За насъ никакво спасеніе нѣма и не остава; отсвѣнь съгласно да ся държиме; А въ сжщото врѣмя да молиме правителството да ни дозволи; да отидеме на границата въ Княжевицъ или Зайчарь, гдѣ то ще сѣдиме да ся приготвяме, и чѣкаме згодно врѣмя. Въ това врѣмя ако дойде на Сьрбіж въ смѣтка, тя ще ни дозволи да прѣминеме; ако ли пакъ видиме че Сьрбіiж ще ся примири съ Турчина, което е по вѣроятно отъ първото. тогава, за насъ нище друго не остава отсвѣнь еднж нощь да прѣминеме границж та, и да почнеме нашето свято дѣло.

Слѣдъ нѣколко дни разнесе ся гласъ че ще да ся чете указа когото спомянжхме по горѣ. Издаде ся заповѣть да ся съберать сичкитѣ волентири на едно мѣсто. Тѣ ся събраха въ равнинж тж покрай Дунава, на Сѣверъ отъ Бѣлградъ, на мѣстото Хладна вода или Вилна вода. Тукъ ся поби народнія Бълг. львъ. Проводенія отъ страна на правителството офицеръ и Раковскы дойдяха тамъ, и указа взя да ся прочита.

Като почна да ся свършва прочитанието на указа, и ся спомяна че Р. ще бжде главнокомандующъ; ненадейно ся счю глъчка, мълва и негодуваніе. Нѣколко гласове прѣкжснаха четеніето на указе съ думы тѣ: „Ны нещемъ Раковскы за главнокомандующъ ! ? !

Тука ся отвори разискваніе, за коя е причина та на това неблагодареніе отъ Раковскы. Отговоръ на това неможеше да ся намѣри; Отсвѣнь че нещжть Раковскы. Въ този часъ ся отвори засѣданіе въ което ся рѣши ца ся отдѣліжть на еднж страна които нещжть Раковскы. Отдѣлиха ся половината отъ момцытѣ съ Ил!я (Иля) Маркова; а половината останаха при Раковскы. Това бѣше основата или по добрѣ плода отъ раздора и интригитѣ които посѣа Сърбіiж за да си изиграй ролата. Не ся мина много, излѣзна рѣшеніе щото едната половина която бѣше подъ командата на Иля да отиди въ Крагуевацъ, и тамъ ще да взѣмни оржжіе[1]) и като ся приготви ще заминува за прѣзъ граница. Съ тъзи

[1]) Забѣлежете че първото имъ оржжіе което имаха въ Бомбардираніето бѣше го обрало правителството. (Бел. на Ив. П. Хр. Кършовски б. р.).

лъжа ся изпроводиха тѣ въ Крагуевицъ, гдѣ то ги намѣстиха подъ шатри и имъ ся каза че само да си отпочинатъ, ще пріематъ оржжіе да вървіжть, за прѣзъ граница. Останалитѣ пакъ подъ командата на Раковскы си останаха въ Бѣлградъ

Първата половина съ Иля що отиди въ Крагуевицъ очакваше отъ день на день кой часъ да пріемне оржжіе спорѣдъ обѣщаніето на Сърбското правителство и да пжтува. Мина ся день-два, три, недѣля двѣ, три, мина ся $1^1/_2$ мес. надѣждж ся изгуби; защо бѣше вѣче Петровдень.

Всѣки единъ позна че е билъ излъганъ! нъ нѣмаше какво да прави, защо бѣше обвързанъ и подхвърленъ, подъ военнія законъ. Едно най малко противяніе, въ онова критическо положеніе -- бойновремя — ся наказваше съ смърть.[1]) Всѣки единъ безусловно, бѣше принжденъ слѣпо да ся покорява на Старейшината си, а най вѣче на закона

Хлѣбъ който ядъха до сега тѣзи свободолюбцы, трѣбаше и да го заплатіжть. Тука небѣше работа и мисаль да ся заплати хлѣба кой сж ѣли тѣзи волинтири; нъ главно бѣше да ся изнамѣри срѣдство, какъ да ся развали и распржсни тжзи чьта. За това Сърб. правит. накара волинтиритѣ да ходжть да косіжть сѣно, за военни коньe да го събирать, возіжть и др. т. съ което да ги докаратъ въ отчааніе за да си искать оставка — да ги распуснать. Като косиха единъ мѣс. нарѣдъ сѣно и друга работа като вършиха, доидяха въ несносно положеніе и отчайваніе: нъ никой пакъ не смѣяше да си подаде първи гласа, защото знаяше що го чѣка. Нѣколцина които не можеха да търпіжть вѣче това тиранство договарять ся да побѣгнать. И прѣзъ една нощь когато быле оставени да пазіжть сѣното, въоржжавать ся съ собственото си оржжіе, което имали отъ по-напрѣдъ приготвено скрыто и побѣгвать.

Подирь двадни търсенье, славять ги на граница та, взѣмать имъ оржжіето и ги туриатъ въ затворъ; съ намѣреніе да ги прѣдаджть на Турцитѣ. Като ся разнесе този гласъ голѣмо вълненіе стана помѣжду останалитѣ, и ся прѣдставять нѣколцына, отъ страна на всичкытѣ да моліжтъ да ся пустнать запрѣни тѣ; защо въ противянъ случай ще да ся породи по-голѣмо зло.

Правителството Сърб. пустна запрѣнытѣ. Въ сжщо то врѣмя пакъ распустна и тъзи чьта, що бѣше подъ команда та на Иля Маркова. Всѣки единъ излѣзна голъ и босъ. Всѣкому ся даде по единъ прогоненъ листь (протеренъ пасомъ). И ги приводиха; единъ на една страна, а други на друга.

IV.

Раковски разпуща самъ четата си. По два минца разноски да идатъ въ Влашко. Раненитѣ българи въ военната болница и възклицанието на княза Михаила при едно посѣщение. Двама сърби обиратъ сестреника на Раковски. Задължение отъ Сръб. правителство да брои 1200 жълтици на Раковски. Последния се връща следъ шесть месеци отъ Влашко да ги търси. Отказватъ му. Огорченията на Раковски, който напуска за всегда Сърбия. За измамническото позикване на Раковски въ Бѣлградъ прѣзъ 1864. Вечеря и нападение. Раковски по чудо спасенъ. Поржчката на Раковски да не се издава тази тайна.

4-ій листъ

Втората пакъ половина отъ тѣзи волинтири която остана въ Бѣлградъ, не бѣше толкова честита като Първата, да коси сѣно и др., нето пакъ бой твърдѣ видѣ; нъ само до гдѣ то назнаяше какъ прѣминуваше първата половина въ Карагуевицъ, за виждаше че е добрѣ и най-повече че ще отива за въ Старж-планинж.

[1]) Колкото за просто наказаніе като затворъ бой (батимъ) то вѣче бѣше почти всѣки часъ. Станало бѣше обичай (мода). (Бел. на Ив. П. Хр. К. — б. р.).

Единъ день Раковски, като бѣше ся увѣрилъ вѣче че нѣма никаква надѣжда отъ Сърбіѭ, събра неговитѣ момци, и имъ каза че защото неще бѫди нищо, подобрѣ е да имъ извади паши порти и имъ даде разноскы и да отидѭтъ въ Влашко; да ся заловѭть на работа; И да не сѣдѭтъ вѣче въ Сърбіѭ, зашото Сърбскытѣ батини сѫ много ефтини. Почти всички на това склониха, и слѣдъ двадни ся распустна и тъзи чьта и като си вэѣ сѣки пашипорта и по два минца за разноски и царвули излѣзъха изъ Сърбіѭ. Които пакъ останаха тамъ бѣха честити да окусать сладостьта на сърб. батини и по други пѫть.

До като въ врѣмято на бомбардираніе то ся говоряше „живили браћа Бугари! (живѣйте братя Българи! и други таквызи; напротивъ сега Братята Българи почнаха да се укорявать и хуліѭтъ, съ всѣкакви неприлични рѣчи. Тука забѣлѣжваме само една отъ тѣзи хулни думи като по добра и по примяна, за да види и познае всѣки единъ искрѣностьта и братството на . . . „Бугари лопови доћоше и оплячкаше варошъ" (Българи тѣ злочинцы доидоха и оплячкаха града) (?!) Това почти всѣкоги ся говоряше отъ много Сърбски уста; даже и отъ сами офицери.

Не бы било злѣ да напомянеме и слѣднето кое то потвърдява присѫтствіе то на не малко количество Българи въ Бѣлградъ въ врѣмя то на бѣлградско то бомбардираніе.

Слѣдъ врьщаніе то на князь М. О. III,[1]) отъ пѫтуваніе то си което и по горѣ спомянѫхме, той отиди да обиколи болницы тѣ гдѣ то имаше толкова ранени, отъ които и азъ единъ бѣхъ. Като доди въ воен. болницѫ почна да припитва ранени тѣ кои отъ гдѣ е родомъ. И когато чу отъ стотини уста че сѫ Българи и отъ Българіѭ родомъ; той ся намѣри въ голѣмо чудо. А най-голѣмо впечатлѣніе му направи и това; когато видѣ, че ни ти единъ Сърбинъ нѣмаше раненъ, отсвѣнъ нѣколцина които лѣжаха въ Болницѫтѫ іоще отъ прѣди бомбардирането и то: отъ жънски (свѣтовни) болести. ! ! !

Въ това си пораженіе той като смаянъ ся спрѣ, на срѣдъ въ еднѫ отъ одаитѣ и слѣдъ като сключи рѫцѣ си каза: „што ћете реħи! Бугари по барикадама, Бугари у патроли, Бугари рањени Бугари и — ? . . Заръ нѣмамъ я овде ни едногъ Србина, ко да е бранио своіу милу отачбину? тежко теби Србио! кодъ овакіихо твоихъ синове! ! !

Забравихме да напомянеме и това: че въ врѣмято на бомбардираніе то двама Сърби които идяха отъ селата за да біѭть Турцытѣ! при влѣзванието си въ Бѣлградски тѣ улицы, като срѣщатъ на Раковски сестрина синъ Кирила въ пѫтіѭ, който носяше въ една чанта 2000 жл.[2]) и повѣче, кои бѣше му далъ Раковски да ги пази и съ една пушка на рамо, тѣзи двама Сърбы юнаци (!?) посрѣдъ пладнѣ на улицата; въ сърб. столица му взѣха паритѣ съ чантата заедно какъ и пушката. Кирилъ си дохожда и явява на Раковскы случката. Раковскы става съ сѫщія Кирыла сестрина си синъ, взѣма іоще двама души, по бързи вазсѣдать на конье отидъха да търсѭть тѣзи, които бяха взѣли 2 00 златицы. Като минавать покрай една крѫчма и то вънъ отъ Бѣлградъ, чуватъ викъ и пѣяніе. Отбиватъ ся тука и намѣрватъ, едного то отъ онези двама юнаци Сърби които сѣди, піе и пѣе. Като го олавять намѣрватъ въ него близо 800 златицы. Останали тѣ пакъ 1200 злат. ги взѣлъ другія му другарь, който и побѣгналъ въ Австріѭ. Като доведъха тогава съ 800. златицы прѣдадоха го правителство то. 800 зл. ся дадъха на Раковскы на минута; а за останѫли тѣ 1200 зл. правителството въ този часъ гарантира (?!) и слѣдъ два дни стрѣляха тогава що го хванаха съ 800 зл.; а Раковскы остана давзѣма отъ правителст , което ся обѣща да ги заплати слѣдъ три мѣсяцы.

Раковски бѣши ходилъ въ Влашко, и като се завърна, слѣдъ 6 и повѣче мѣсяцы, въ Бѣлградъ той поиска тѣзи 1200 зл. отъ Сърбското

[1]) Михаилъ Обреновичъ III.

[2]) Австрийски жълтици — минцове.

правит.; нъ то отказа да му ги даде. Съ изговоръ, че тѣзи сѫ народни пари ! и че кога то Стани нѫжда за народни работи: само тогава ще ги дадѫть. Тази постѫпка много огорчи Раковски; нъ нѣмаше що да стори: Съ едно правителство на глава не ся излѣзва. И Раковскы отиди въ Влашко.

Близо пролѣть 1864 г. Раковски чрѣзъ едно частно лице ся повика да отиди въ Бѣлградъ; за да си взѣмне ужь 1200 злат. Той стана отъ Букурещъ и отиди въ Бѣлградъ; нъ всичко бѣше само гола лѫжа. Повикваніе то му въ Бѣлградъ било друго. Писмото отъ пріятеля (непріятеля) му имало задни мисли.! които ако затаиме ще да е голѣмъ грѣхъ отъ Бога; а голѣмъ срамъ отъ хората.

Една вечьрь призовавать Раковскы на вечеря (угощеніе) въ кѫщѫтѫ на единъ отъ чиновницы тѣ Сьрбскы. Той безъ никакво сѫмнѣніе отива. На вечеря сѫ были іоще три лица, които сѫ сѫщи тѣ мисли съ угостителя. Слѣдъ разговоръ при свьршваніето на вечерята, скачатъ тѣзи четворица души вьрху Раковски хвашатъ го за гушѫ-тѫ съ намѣреніе да го убіѭтъ: нъ той като узнава намѣреніето имъ, скача на крака, распрѫсва ги единъ по единъ изъ стаіѭта, и потьрси срѣдство да ся брани; нъ нѣмаше съ какво. Камѫта си и пищовчето съ двѣтѣ цѣви, което почти всѣки пѫть съ себе носяше, сега за зла честь като нѣмалъ отъ кого да се бои, понеже отива на гости оставилъ ги въ стаіѫ та си. Сега друго нищо не му остава отсвѣнъ съ голи рѫцѣ да ся брани, отъ четирма. Тѣзи четирма Г-цы,[1]) уплашени іоще отъ пьрвото похващанье на Раковскы, като ся бояха че ще ги надвлада; хвьрлиха ся като рисови вьрху му іоще единъ пѫть, на което той пакъ щѣше да сполучи да ги отбльсни отъ себе си; нъ по-злополучіе или благополучіе, като бѣха го притиснали, до прозореца който гледаше къмъ единъ малъкъ дворъ, заграденъ съ дъски, жамовитѣ му ся отвориха, и Раковскы пада отъ този прозорецъ доло, отъ вторія катъ на кѫща та, като ся удара на лѣвѫ тѫ странѫ въ ребрата, на една греда, която и была права. Отъ тамъ послѣ малко лѣжаніе, той става и си отива на квартира: И това бѣше едно угощеніе отъ страна на четворица бѣлградски чиновници, което отсвѣнь гдѣ то покоініи Раковски никога въ живота си не забрави; нъ іоще то (угощеніе) и самія му животъ скрати.[2])

V.

Разказъ, какъ ранения на позицията въ 1862 г. Ив. П. Хр. Кършовски е сурово третиранъ отъ сърбитѣ. Какъ се препитава презъ зимата 1873—4 г.

5-ій листъ.

Отъ всичко до тука що говорихме бѣше само да докажеме на Българския народъ, какъ ся отнасятъ хората когато иматъ нѫжда отъ нѣкого, и какъ когато нѣматъ.

Всичко това гостопріимство и братство на сьрбс. пр.[3]) ны показва явно какво трѣба да мыслиме за него и какво пакъ мысли то съ насъ Българитѣ.

---

[1]) Господиновци.

[2]) Всичко това сьмь слушалъ отъ устата на покойни Раковскы. Само лицата кои бѣха на това дѣло, не ми откри да знамъ. И за това колкото мы откри мя заклѣ въ имя то на народностьта; до гдѣ то тои е живъ никому да не явявам нищо отъ това (Пояснение на Ив. П. Х. К. — б.р.).

[3]) Сръбското правителство.

Единъ отъ Българитѣ волентири, Ив. П. Хр. Кжршовски който бѣше раненъ въ крака на барикадитѣ при Сърбска круна; пролѣжа 1½ година въ болницж тж, и като ся по продигна малко, отпуснаха го съ патерици изъ болница та. Той съ дзѣ (патерицы) тояги, като ся подпираше ходіжше, на горѣ, на доло, по бѣлградскитѣ улицы да проси за да ся храни. Единъждь единъ пріятель го съвѣтва, да подаде едно прошеніе на министра на вжтрѣшны тѣ дѣла, Г. Гарашнина, въ кое то, като му изяви причина та на болесть та си да го моли за помощь. И то не за пари; нъ само да има като единъ войникъ 1, ока хлѣбъ и друго нищо на день. А защо то бѣше зимно врѣмя, а имаше тогава турски кжщя стотини праздни; сжщо и дърза и дрѣхи; да го моли да му ся даде и една одая нѣгдѣ да сѣди малко дърва да ся топли неіж зима една дрѣшка да ся покрыза, и едного робяща[1]) отъ свободнитѣ който да сѣди при него и му послужва що му е нужно. Та Такова едно прошеніе ся направи отъ страната на болнія, и ся подаде на министра Г. Гарашанина, въ министерството вжтрѣш. работи. Министра като прочита тоза прошеніе, излѣзза вънъ отъ стаіжта си, и прѣзрително като изглецва болния, който стоѣше подпрѣнъ подъ мышцы тѣ си съ двѣ тоеги гологлавъ, и умилно къмъ него си бѣше обърналъ погледа, каза му: „що щешь ты? и гдѣ си былъ когато си ся разболѣлъ". Болнія му казва: „азъ съмъ: Българинъ, и бѣхъ на барикада та (обкопа) при сърбска корона, подъ команда та на Г. Раковс. Тамъ ся разболѣхъ, и отъ тамъ мя проводиха въ болницж тж, гдѣ то и лѣжахъ до сега. И сега като мя отпустна доктора изъ болница та, а нѣмамъ нигдѣ никого; то азъ вы моліж най-покорно Г. Министре, да ся смилите за меня и ми спомогнете".

На тія рѣчи отгорѣ, министра му отговаря: „Ты ако си былъ на барикады (окопи) тѣ, и азъ бѣхъ. И тъй ако бѣхъ азъ ся ранилъ и падналъ боленъ, мене кой щеше да погледне, и кой щеше да ми даде пари? ты ся благодари, че правителството ти е сторило толкова добро, гдѣ то тя е държало до сега, Спорѣдъ както казвашь почти 1½ въ болнцжтж. Какво искашь іоще? Хайде иди си отъ тука". И съ таквизи рѣчи Г. мин. испжди този боленъ; който всичката зима: ни милъ, ни драгъ ся е скиталъ тукъ тамя по бѣлградскытѣ улицы, и е върззалъ тестия (стомна)та съ кжрпа на время, да носи чакъ отъ Дунава, на тогозъ, на оногозъ казежія вода за да му даджтъ едно парче хлѣбъ и го прибержтъ да спи подъ потозитѣ на кавенетата, за да ся запази отъ студа на зимата.

Всичко до тука забѣлѣжано ся е случило отъ 1862—1864 год. за врѣмя догдѣ ся испждиха Турцытѣ изъ градищата въ крепости тѣ.

Да доидеме сега и поговориме за опыта, за който казахме въ началото на прѣдмета си, че трѣбаше да стане за да свѣсти за спали тѣ нѣколко наши братя българи отъ джлбокиіж сънь да докара въ съзнаніе заблждени тѣ въ криви тѣ си убѣжденія да разумѣіжть, че криво мисліжть, и че неотивать въ пжтіж който води къмъ спасеніе то; нъ — къмъ упропастяваніето.

VI.

За четитѣ въ 1867 г. Мемоарътъ. Надеждитѣ на сърбитѣ подкосени. Българитѣ се движатъ безъ инициатива отъ срѣбска страна.

Пакъ излъгани въ надѣждытѣ си отъ Сърбското правителство.

Въ Пролѣть та на 1867 г. съставяніе то на единъ таенъ Бълг. комитетъ въ Букурещь издаде „мемоара" който всѣкому е познатъ. Този мемоаръ искаше праведнытѣ правдини на Българитѣ отъ Султана.

[1]) Прислужникъ, вестовой.

Въ туй сѫщо врѣмя съ издаваніе на Мемоара, Сърбія [1]) заловиха енергически да иска да излѣзатъ Турцытѣ изъ крѣпоститѣ. За това бѣше много лесно; защо то имаше съ какво да плаши Султана. тя взѣ мемоара за орѫдые и при всѣко едно отнасяніе къмъ Високата порта, показва мемоара, съ заканваніе іоще, че ако не й даде Султана това и това кое тя искаше, тозъ часъ ще подпали огъня да букни революціѭ въ Българіѭ; и че всичко това отъ неіѭ зависи и въ неинитѣ рѫцѣ е. Само ако тя иска, Българіѭ ще мирува, и ако тя пакъ ще Българіѭ ще ся побуни.?? Турція съ простота та си, оплаши ся отъ това и бѣше принждена да имъ отстѫпи крѣпосты тѣ. Само и само то (!?) Сърбското правит. да за дьржи Българитѣ да ся не побуніѭть. Щомъ исдадоха крепоститѣ, Сърб. пр. вѣче сънуваше златни гори изъ Старѫ планинѫ. Старопланинскія полѫостровъ вече бѣше въ рѫцѣ му. То сънуваше че вѣче владѣе надъ този най-прѣкрасенъ прѣдѣлъ ка Европа и ся наслаждава отъ неговытѣ неисчерпими плодове и богатства.

Нъ о чудо! езведнаждь тя ся стрѣсна, и пробуди отъ този нейнъ мечтателенъ Сънь; когато почна да ся разнася гласъ, и почнаха да пишіѭтъ вѣстницы тѣ, че Българитѣ ся побунили! Особно биткы тѣ; при вървовка, Карлово [2]), Златица.

VII.

Четитѣ на хайдутъ Герго, дѣдо Иванъ Кулинъ, Еремия Петровъ и Найденъ Пешовъ подкрепени отъ Сръбското правителство съ цель да се демонстрира предъ турцитѣ, но издадени подиръ, за да се угоди на сѫщитѣ. Промъкването на Еремия Петровъ съ 40—50 души въ България. Какъ сърбитѣ го примамватъ да се върне. Арестуване на предводителитѣ. Доказаното двоеличие на сърбитѣ.

6-ий листъ

[3]) Принждиха Сърб. прав. да не мисли както е мислило и както мисляше че: Българи тѣ безъ негова помощь нищо не могѫть направи. Сега трѣбаше пакъ да играе своитѣ роли. За да се подмаже пакъ на Българитѣ и ги изиграй; то направи едно малко вълненіе въ вѫтрешностьта на Сърбия. Свика нѣколко и други рѣшителни и распалени нъ не опитни въ тѣзи работи Българи и имъ каза: да сбирѫть волинтири Българи отъ които да ся образуват чьти и да излѣзнать прѣзъ границата, и идѫть на помощь на братіѭта си които ся біѭха съ Турцы тѣ въ старѫ-планинѫ,

Всичко това ся положи твърдѣ скоро въ дѣйствіе, народа като народъ не позна лукавството, всѣки ся трудяше кой съ що може да спомогне. До 800 души сѫ събраха за това дѣдо, на чело сѫ постави причютія дѣдо Иванъ [4]) и Хайдутъ Герго іоще отъ 49 год. и Еремія Петровъ и Найденъ Пешовъ Ломпаланчани. Правителството имъ бѣше тайно на рѫка т. е. помагаше имъ. Тѣ бѣха по граница та около Княжевицъ и Зайчаиръ, се пакъ мѣждѫ братята си Българи, и бѣха готови да прѣминуват. Въ деніѫ въ който имъ бѣше опрѣдѣлено прѣминуваніе то; Сърбското правит. чрѣзъ началныцытѣ Княжевички и Зайчарски вдигнаха една часть отъ народна войска и ги обградиха въ горѫ тѫ, имъ взѣха амуницията. Тукъ вѣче на волинтиритѣ не оставаше да вършіѭть нищо друго; Отсвѣнъ или да ся біѭть съ народа и да пролѣіѭть

---

[1]) Отъ начало писано „сърбитѣ".

[2]) Погрѣшка: при Карлово битки между турци и български чети не е имало презъ 1867 г.

[3]) Самостоятелнитѣ четни действия отъ българска страна принудика —

[4]) Кулинъ.

братска невинна кръвь да взѣмнать амуницїята и да отидѫть прѣзъ граница или пакъ да си положіѫть орѫжіето и ся прѣдадѫть.

Нашитѣ Българи волинтири не имъ бѣше мѫчно да направѫть първото, нито пакъ ги бѣше страхъ; нъ здравія разумъ и съвѣсть та не имъ допустна да направіѫть това, защото щѣха да проливать невинна кръвь пакъ Българска[1]). За това тѣ избраха послѣднето: По благополучно, кога вѣче щѣха да се прѣдадѫть орѫжіето, народната войска ся оттѣгли на страна и ся отвори мѣсто за да могѫть да ся промѫкнать нѣколко души чрѣзъ шумата въ Българіiѫ. Това и стана. Дѣдо Иванъ, Хайдутъ Герго, Еремія и Найденъ Пешовъ, съ іоще 40—50 души сполучиха де ся измѫкнать чрѣзъ шумата на което имъ спомогна и нощната тьмнота, която не бѣше далечь защото бѣше вѣтрь. Като съ взѣ орѫжіето на останаленѣ закараха ги едни въ Зайчарь други пакъ въ Княжевицъ, гдѣто и ги запрѣха. Нъ само съ това Сьрб. прав. не бѣше задоволено; то искаше да вьрни и онѣзи юнаци които бѣха прѣминали, за да не ся побуни народа || и да почне да върши самси онова за което е способено и което Сьрб. прав. мисляше и мисли че само то е въ състояніе да направи; а безъ него нищо. (?!) За това то трѣбаше за да си сполучи цѣльта да льскае тѣзи, които бѣха прѣминали граница, за дано ги тури на рѫка, което и направи съ своитѣ лъжи, които то има въ по голѣма изобилность; отъ колкото сливи и свинье.

Тѣзи 40—50 души които бѣха прѣминали граница, почнаха подъ командата на Еремія Петровъ да вършіѫтъ всичко що имъ ся заповѣдаше. Тѣ удариха на една кула дѣто имаше 100 души Турскы войници които пазаха тукъ границата; и Турцы тѣ избѣгаха. Като не можиха нищо друго да направіѫть запалиха кулата и ся тѣглиха назадъ. Татари и черкези отъ околнитѣ села исплашени, запалиха си кѫщята, натовариха парцали (калабалѫка) тѣ и избѣгнаха въ Видинъ.

Еремія като ся оттегли съ дружина та си на едно високо мѣсто въ планинѫтѫ, на едно широко равнище, отгорѣ Бѣлградчикъ, почн4 да си упражнява дружината, въ Екзерцирѣ. На това мѣсто, той стоя 3—а дни, гдѣто и Турцы тѣ го знаіѫха; нъ не смѣиха да отидать върху му защото ся бояха отъ общо въстаніе. Само провождаха въ Сьрбіiѫ и питаха: „Що е това"?: Но Сьрбското правителство имъ отговори: „Не дѣйте ся боя! нѣма нищо; тѣ сѫ хайдути бѣженцы отъ Сьрбіiѫ; нъ ны ще ги изловиме, както и изловихме по многото отъ тѣхъ и сѫ сега запрѣни.

Тукъ сега явно ся види двоеличието на Сьрб. прав. То искаше да бѫди добрѣ и съ еднитѣ и съ другитѣ за негова полза.

Сьрбско то прав. да докажеше сега на Турція че не само словомъ; нъ и дѣлому е привързано на Султана трѣбаше какъ и да е, да вьрни тѣзи, които, то понапрѣдъ само подбуди въорѫжи и проводи да прѣминать. За това то проводи Княжевічкія началн. да отиди на граница (на плета), и да гледа както може да прѣлѫжи тѣзи да ся вьрнать. Началника като отиди тамъ, проводи да викнать Еремія, да доди да ся разговоріѫть нѣщо важно(!). Като дохожда Еремія, началника му прѣдставя че трѣба, да ся върнать за да ся нарѣди работа та както трѣба, и като ся приготвять подиръ тогава да излѣзнать съ по голѣма сила. Това и съ клѣтва потвьрди началника, само и само да може да ги привлѣче и да ся придадѫть. Никой не склоняваше на тѣзи голи лѫжи, особито Дѣдо Иванъ и Хайдутъ Герго, които познаваха твърдѣ добрѣ Сьрб. пр. и бѣха имали и други пѫть работа съ него, а то бѣще въ 1848—9 год затова тѣ несклониха ся; нъ вьрнаха пакъ назадь. Слѣдъ

---

[1]) Тука трѣба да забѣлѣжиме че всичка народна войска която бѣше дошла да луви волинтиритѣ, бѣше съставена само отъ чисти Българи. Ѧ и всички сега що сѫ на Истокъ отъ Сьрбіiѫ които отдѣлія природна граннца Българска Морава (Бугаръ Морово) сѫ се съ чисти Бѫтари насѣлени. (Пояснения на Ив. п. Хр. К. — б. р.).

това началника пакъ проводи да вика Еремія и като доде при него, предложи му пакъ сѫщото. Той като неопигенъ въ политич. работи не можи да упознае задни тѣ мисли на началника и ся обѣща да ся върнать Като отиди при дружината си, той имъ каза всичко; На това отгорѣ и пакъ не щѣха да склонѭть; нъ нуждата: нѣманіе амуниція (барутъ) ги принуди да ся върни. Съ надѣждѫ че ще бѫдать свободни за да могѫть да си набавіѭть амуниція и като ся приготвіѭть да излѣзнать пакъ тайно. Нъ тѣ ся излъгаха въ надѣжды тѣ си. Щомъ ся върнаха и прѣкрачиха плета тѣ вѣчь ся каяха; нъ бѣше късно. Като токо дойдъха въ Сърбіiѫ, вѫтрѣ границата тозъ часъ ги заобиколи народната войска, която бѣше скрита изъ горала и ги присилиха да си дадѫть орѫжіето.

VIII.

Появяването на Панайотъ Хитовъ съ 24 четници въ Сърбия. Редътъ по който сж пустнати да идатъ въ Бѣлградъ. Опитътъ воеводата и Кършовски да минатъ на правителствена сръбска издръжка. Първитѣ легионери въ Бѣлградъ. Особено тълкование за тѣхния произходъ. Откриване на специаленъ офицерски курсъ за български легионери. Първитѣ два изпита. За преподавателя капитанъ Драгашевичъ. Промѣни въ настроението на сърбитѣ следъ третия изпитъ. Смѣняване на началника Драгашевичъ.

7-ій листъ.

Слѣдъ като имъ взѣха орѫжіето закараха ги и тѣхъ въ Княжевицъ и ги запрѣха. Не послѣ много дни, пустнаха всички други; отсвѣнь Дѣда Ивана[1]) Хайдутъ Герго и Еремія, които и държаха въ строгъ затворъ, повече отъ Осьмь мѣсяцы.

Въ това сѫщо врѣмя ся появи и прочіотія Български главенъ воевода П. И. Хытовъ съ 24 юнаци отъ своята чета съ когото бѣше и Ив. П. Хр. Кѫршовски, които и му бѣше писарь. Той дойде прѣзъ границата на Агуста 4. 1867 г. Тука го пріяха най-добрѣ. Княжевичкія Началникъ щомъ ся извѣсти, за неговото дохажданіе въ часа бързо яви (телеграфира) на Министра въ Бѣлградъ. На границата пакъ проводи Капетана Княжевички да отиди при П. Хытова. Капетанина отиди на границата гдѣто занесе и хлѣбъ и ѣденія.

Единъ денъ слѣдъ пристигване на Хытова, ся появиха 4 момцы въорѫжени съ намѣреніе, да прѣминѫть границѫтѫ, за въ Българіiѫ; нъ позлощастіе като не можиха да ся укрыѭть, хванаха ги сърбски тѣ пандури, които пазіѭть границата взѣха имъ орѫжіе то и ги задържаха тамъ, гдѣто бѣше и дружината на Хытова на Иванова ливада.

На другія день, слѣдъ дохожданіе на Капетанина тръгнаха за Княжевицъ Хытовъ съ дружината си и съ него заедно и другитѣ, 4, които горѣ спомянѫхме. Като пристигнаха въ Княжевицъ испроводиха ги на Болницата, гдѣ то имъ съ даде 1—2 стаи та стояха почти 20 дни до като доди рѣшеніе отъ Министерството какво да ся прави съ тѣхъ. Другитѣ пакъ четворица Българи запрѣха на Началничеството.

Слѣдъ 3 дни отъ дохожданіето на Хытова и дружината му въ Княжевицъ, Началника повиква Хытова и писаря му Кѫршовски на кѫща та си. Послѣ дългія разговоръ, които имаха Началника каза: „Г. Ми истръ ми явява да ви кажа отъ негова страна че за васъ двоица ще ся погрижи, и ще иматѣ мѣсячно издържаніе“. На това отгорѣ Хытовъ и Кѫршовски като познаваха твърдѣ добрѣ намѣреніето и цѣль та на

---

[1]) Този дѣда Иванъ бѣше затварянъ въ Сърбіiѫ четире пѫти до това врѣмя а този бѣше пети пѫть сѐ за таквизи обще народни работи. (Бел. на Ив. П. Хр. Кършовски — б. р.),

Сърб. прав. за което имъ обѣщаваше това издържаніе; тѣ ако е да нѣмаха ни една пукна та пара, нъ благодаріжтъ че нѣматъ нжжда; и не въспріеха.

Тука чистичко и явно ся види кое бѣше намѣреніето на Сърб. правит. То ся мжчяше, какъ да може да вземе на ржка тія двоица попърви, а чрѣзъ тѣхъ и всички други. Спорѣдъ както направи и съ Иля Маркова когото издържава и има само за едно орждіе, а за нищо друго.

Слѣдъ 15 дни доди извѣстіе отъ Бѣлградъ за, че ся дава волiж на Хытова да може да иди гдѣ то ще. Хытовъ дади на момцы тѣ си разноски и като имъ извади и пашипорти, распустна ги, кой за кждѣ щѣше да отиди. Той пакъ съ писаря си и іоще едно момче И. Зерделійски отидъха въ Бѣлградъ. Тукъ тѣ завариха 10—12 момчета Българчета кое отъ Свищовъ кое отъ други мѣста, които бѣха избѣгнжли отъ турското бѣсило. Тѣхъ бѣха испроводили букурещкитѣ Българи търговци — членов. отъ комитета[1]), който ся състави послѣ случка та на сбиваніе при Върбовка които бѣха възрали нѣкакъвъ си уговоръ съ сярб. правит.[2]) Какъвъ бѣше този уговоръ? ако и да не е извѣстно; нъ отъ само себѣ-си е познато, че е былъ повѣче за въ ползж на Сърбско то правителство, отъ колкото на Българитѣ. Тука: то е въ съдържаніе на тоя уговоръ нищо нѣмаше искренно, отъ колкото лицемѣріе и лъскателство. Намѣреніе то на сърб. пр. небѣше за да направи; добро на Българитѣ; нъ да уплете неговата си кошница и послѣ да каже, както и е казвало: „политика та ся сега промѣни! не е сега врѣмя, и трѣба да чѣкаме сгодно врѣме(?!) а то нищо друго не значи; отсвѣнь чистичко Българска пословица: „Истакахъ си платното да ти сера въ бърдото“.

Да додиме сега и да видиме какъ направи сърб. прав. за достиганіе на цѣльта си? Като токо дойдъха тія български младежи които бѣха ржкомжндувани отъ Букурещ. Българи, членове отъ комитета чрѣзъ сърбс. посланикъ въ Букурещъ до сърб. пр. въ Бѣлградъ; Военнія министаръ извѣстенъ за дохожданіе то имъ чрѣзъ едно писмо отъ агентина му въ Букурещъ, проводи единъ Адютантинъ, да види одѣ сж и да ги повика да ся явять прѣдъ Военнія министръ. Адіотантина ходи, намѣри ги и ги доведи при Министра.

Слѣдъ дълги и широки разговори врѣхъ всѣкакви прѣдмети, най послѣ воен. Мин. имъ прѣдложи, че: ще ся постарае да ся отвори едно ново — заведение — воено училище — Академія, гдѣто за малко врѣмя ще ся положи трудъ, за да могжть да излѣзатъ нѣколко българи офицери; и то най-делечъ до Марта, кои то да могжть да прѣдвождать поне една чьта (120 чел.). И че тѣзи Българчета които ще, ся учжть въ това училище не ще бждать като прости войницы нъ ще имать сжщія животъ като Академицы тѣ, както н. п.: за ѣденіе ще имать особенъ готвачь, мѣсячна плата по 3 талира т. е 72 цванца нѣмски, и други таквизи. Слѣдъ 2—3 дена имъ ся даде мѣсто за живѣніе, квартири добри дрѣхи всѣкому ся мѣриха и скроиха все нови, отвори ся училището и почнаха да ся прѣдават прѣдметитѣ, които бѣха нжждни; а въ сжщо врѣмя и практично ся упражняваха т. е. правяха Екзерцирь.

Надъ тжзи новосъставена чьта която доби имя Българска самоволска чьта (Бугарска легія), ся опрѣдѣли за командирь професоръ и Офицеръ Капетанъ Драгашевичь (Драгашъ-Евичъ). Той съ своя трудъ и добро обхожданіе къмъ Бълг. младѣжи; придоби много почеть и уваженіе отъ тѣхъ. Подъ негова команда училището ако и да не бѣше

---

[1]) Не е точно.

[2]) Тия указания на Ив. П. Хр. К. че първитѣ легионери изпратени въ Бѣлградъ отъ Комитета, както и за основаването на Комитета, че е станало при преминаване на четитѣ въ България презъ пролѣтьта 1867 г. не отговарятъ на историческата действителность.

се нарѣдило както трѣбаше; нъ всѣки бѣше съ надѣжда че, скоро ще ся нарѣдіѫть. Като ся нарѣди училището, точно да ся говори че трѣба въ $1^1/_2$ мѣсецъ отгорѣ да ся положи испить и зату(й) всѣки трѣбаше да ся готви за него врѣмя. Труда който полагаха тѣзи Българчета бѣше извънрѣденъ. Слѣдъ два м. ся направи испитъ, гдѣто присѫтствуваха нѣколко офицери отъ всѣки родъ на войската. Сами тѣ: полковникъ Ив. Георгіевичь, и подполковникъ Јоксичь и застѫпника на военнія Министаръ Блазнавца, казаха че този успѣхъ въ това кратко врѣме е извънрѣденъ; и похвалиха твърдѣ добрѣ всички Българчета. На по първи тѣ пакъ отъ тѣхъ дадъха чинови (Каплари), като имъ пришиха по еднѫ звѣзда на якѫ тѫ.

Послѣ 15 дни ся направи и втори испитъ. Подиръ други 15 дни ся направи и трѣти испитъ. И въ послѣдены тѣ испи ти както и въ първія отличіе то на Бълг. бѣше похвалено, и всѣкому почетъ и уваженіе ся даваше; Нъ за зла чьсть съ свършваніе то на третія испитъ, професоритѣ прѣстанаха да дохо ждать рѣдовно въ училище то, наукитѣ ся прѣкѫснаха и училището ся развали; И Командиря Капет. Драгошевичь ся промѣни, и на негово мѣсто дойде противнія на Българщина та Ефр. Марковичь. Съ негово то дохажданіе заедно, дойде и нещастіе по мѣждѫ бълг. младѣжи. По добрѣ бѣше да дойдеше холерата да бѫди командирь надъ тѣзи бъл. млад.; отъ колкото Е. Марковичь. Защото холерата ако и да заразеше нѣкой и други, нещеше толкова врѣда да принесе; отъ колкото Е. С. Марковичь, който отвори смъртнѫ ранѫ въ сърдцето на всички Българи || въобще чрѣзъ сърдцата ни тѣзи Българи кой бѣха честити да бѫдѫть подъ негово управленіе, отъ тогава до распущаніе то на тѫзи чьта.

IX.

Опитъ за курсъ на нисши чинове. Неудобствата при преподаване. Разпредѣление на повечето четници като прости войници изъ казармитѣ. Произволи на сръбското началство и лошо третиране на българскитѣ легионери. Негодуванията отъ тѣхна страна. М. Колони и М. Бенли въ Бѣлградъ — като пратеници на Комитета на Старитѣ въ Букурещъ. Старото положение непроменно. Пристигането на Киселски изъ Русия. Обещание да се създадатъ редовни курсове. Петиция съ исканията на легионеритѣ въ 8 точки, подадена отъ легионеритѣ (българско военно дружество). Неизпълнение. Изостряне на положението.

8-ій листь.

Да додиме сега и видиме що би съ училище то което вѣче ся бѣше развалило.

Слѣдъ затваряніе то на първото училище, което бѣше въ горніѫ тѫ прѣградѫ на крѣпость тѫ въ сѫщото зданіе, що бѣше турска болница, като обитаваха Турцы въ Бѣлградъ, и гдѣто сѣдѣхме и ны; то тя прѣнеси въ долніѫ тѫ прѣградѫ въ еднѫ отъ турски тѣ касарни [1]), въ еднѫ голѣмѫ салѫ, дългa близо 60 разкрачя а широка 20 р. Първото до сага училище ся прѣпороди. Столови табли, книги, мастило, пера и друго тѣмъ подобны вѣчь исчезнаха. До гдѣто въ първото училище ся прѣдаваха прѣдмети тѣ всѣки единъ ги прѣписваше, отъ расказваніе то на професоритѣ; сега напротивъ нищо нѣмаше да ся пиши. Само когато додеше часа на прѣдаваніето, еднѫ цѣла чьта отъ 150 души, отиваше съ маршираніе отъ горніѫ тѫ крѣпость въ долнѫ тѫ да слуша прѣдмети въ училището. И не бѣще само тя доста; нъ дохождаха и

[1]) Казарми.

още до 150 отъ проститѣ сърбски нижи чинови[1]) долни чинови, и до 20 души жандари да слушатъ и тѣ тѣзи науки. Тѣзи не бѣха прости солдати, нъ каплари поднарѣдницы и нарѣдницы, и всички тѣ бѣха учени, едвамъ можеха да си записват имято.

За да дадеме по понятны свѣдѣнія за това послѣдне училище на читателя трѣба по другяче да му го опишеме. Въ това училище столови за сѣданіе маси за писаніе и др. т. не ся помянуваше. Нека си прѣдстави всѣки единъ една голѣма одая (сала) спорѣдъ както по-горѣ іѫ описахме, въ коіѫто стоіѫть повѣчь отъ 300 души (прави като конье) единъ професоръ сѣди на столъ въ едно кюше прѣдава нѣкой прѣдметь, като порасказва, като нѣкой Старѫ бабѫ кога приказва нѣкоіѫ басна. Прѣднинѫ тѫ отъ тѣзи слушатели (ученицы!) стои будна, онѣзи слѣдъ тѣхъ едни дреміѫть, едни спіѫть други пакъ ся смѣіѫть съ тѣхъ, като ги закачать; онези пакъ послѣдны тѣ които сѫ най отзадь тѣ пакъ запалили цыгари тѣ и пушіѫть. Така вѣче воліѫ тѫ (ищаха) за слушаніе на прѣдмети тѣ ся изгубваше вѣче мѣждѫ Българчетата. Всѣки видяше че такова ученіе е съвсѣмъ безполезно, и полаганіе трудъ е напраздно.

Трѣба да спомянеме и това. Като ся даде чинъ на нѣколко отъ Българчета та, което направиха само за лицемѣріе, колкото бѣха по сабудени, които на Сьрбс. пр. бѣха влѣзли въ око-то, тѣхъ ги извадиха отъ новообразуваната чьта и ги прьснаха мѣждѫ тѣхны тѣ войницы въ Сьрбс. войскѫ съ намѣреніе: не да ся упражняват спорѣдъ както ся говореше; нъ да имъ убіѫть съвсѣмъ дѫха който тѣ имаха И то бѣ еднѫ политика!

Тѣзи които пріяха чинъ особито онези които бѣха честити да ги испроводіѫть и прьснать по четитѣ въ Сърб. войскѫ, за тѣхъ вѣче училището бѣше страно нѣщо; тѣ трѣбаше вѣче да го забравіѫть да не мисліѫть за него. Произвола на нѣкои и други сърбски прости офицери, които имаха вѣче власть надъ онѣзи Българчета, почна отъ день на день да ся разширочява и да имъ убива духа. Това ги докара въ нетърпимо положеніе. Отъ мысьль тѣ почти всички ся поболѣха и едни отъ тѣхъ ся държаха на кракъ; други пакъ като неможяха вѣче да вършіѫть длъжноститѣ които имъ ся налагаха принждиха ся да отидѫть въ болницѫ тѫ. Нѣколцина си останаха неизцѣрими безъ да могѫть да си поправіѫть здравието, като придобиха грждо-боль, щото даже, и крьвь плюіѫха. Тѣзи нѣща станаха причина да ся роди най лошото нѣщо помѣжду Българчета та, а то бѣше отчайванието, кое то вѣче пущаше мѣждѫ имъ корень. Всѣки му сьрдцето истина, всѣки гледаше какъ поскоро да ся прѣминуваше врѣмя то и да додеше единъ пѫть Марта. Братство и любовь, които по-напрѣдь бѣха ся заявили мѣждѫ Българи и Сърби тѣ сега хванаха да ся изгубватъ. Сърбина гледаше Българина съ прѣзрително око, Българина пакъ напротивъ съ равнодушіе и съжаленіе гледаше на всичко що ся вършяше за него и за Негова рода отъ брата Сърбина. Той нищо друго неговоряше; отсвѣнь съ мълченіе и искренны въздишки съжаляваше брата Сърбина за простотата и кѫсогледството му, които не му допущаха да види подалечь отъ носа си.

Положеніе то на училище то което по горѣ спомянѫхме, си остана сѫщото, близо два мѣсяца и повѣче. По това врѣмя доидъха двоицѫ Българи М. Колони и М. Бенли отъ букурещь. И като членове на Бълг. комитетъ, съобщи имъ ся всичко това. Тѣ ходиха при Воен. министръ и му съобщиха всичко това, нъ той знае твърдѣ добрѣ да имъ ся подмажи съ неговото бѣло кафе и сладкодумни рѣчи, като ся извини прѣдъ тѣхъ, че той ужъ нищо отъ това незнаилъ (?). И че всичко ще ся поправи и ще доди на първія си редъ, и то не за много врѣмя. Излъгани

---

[2]) Нижи чинови казвать на всички които сѫ по-долни отъ официри; т. е. Нарѣдникъ, поднарѣдникъ и Капларь. За отличіе на чина, 1-вія; носи 3 звѣзди на яка си 2-ія; 2, а 2-ія 1 звѣзда. (Пояснение отъ Ив. П. Х. К. — б. р.).

тѣзи двоица, които като неопитни непознаваха добрѣ льскателствата на Сърб. пр. и неговитѣ министри: увѣряваха Българчета та че нетрѣба да иматъ грыжіж, и че това ся случило безъ извѣстіе на министра и до нѣкой день ще ся поправи Тѣзи двоица като увѣриха Българчетата, че всичко ще ся оправи отидъха за въ Австріiж. Като се завърнаха следъ единъ мѣсяцъ, и дойдъха въ Бѣлградъ, тѣ намѣриха, че несамо небѣше ся нищо нарѣдило, и поправило; нъ и много на противъ и на развала бѣше всичко отишло, а Бъл. бѣха дошле въ несносно положеніе.

Като имъ ся прѣдстави пакъ отъ страна на Българчета та че нищо не ся е поправило; нъ напротивъ всичко е станало позлѣ, до толкова щото ги бѣха карали даже и заходи тѣ да чистіжтъ (!). Съ това искаха да дока жіжтъ; че войника трѣба на всичко да на викне и всичко да знае. Тѣзи господиновцы ходиха пакъ при министра и като муговориха, — види ся по серіозно, прѣмѣсти ся пакъ училището въ горнето отдѣленіе на крепостьта, гдѣто бѣше и по първо и крыво—лѣво ся нарѣди, на вратитѣ ся залѣпиха расписи на предаваемитѣ науки отъ най добритѣ предмети; нъ тѣ расписи бѣха само чьрно на бѣло. Да ся изяснимъ подобрѣ: тѣ бѣха сжщо като турскія хати хумаюнъ. и нищо повѣче. Колко то за длъжноститѣ, тѣ ся вършяха съ най-голѣма тъчность. А какви бѣха длъжноститѣ? не ще е злѣ ако помянеме поне нѣколко отъ тѣхъ, да ги узнаіжтъ и читатели тѣ. Ето ги:

1) Да ходіжтъ съ робитѣ (запрѣнитѣ) да ги пазіжтъ когато ходіжтъ на работа: да метжтъ, да копаіжтъ да чистіжтъ заходитѣ, да сѣкжтъ дърва, да ги носіжтъ и др. т.

2) Да отиватъ посилни[1]) въ Канцеларіiжтж.

3) Да метжтъ училището, да чистіжтъ ламбитѣ, да кладжтъ огжнь на собитѣ и др. т.

4) Като отиджтъ на стражіж, ако нѣкой гражданинъ (войникъ не смѣе) по случай нѣгдѣ опогани; да ставатъ сутринъ рано, и като взѣме единъ метлж, други ибрика, да отиватъ да го чистіжтъ; и тъй единъ полива, а други пакъ мете до гдѣ ся очисти.

Двамата Букурешки Българи си бѣха отишле; а работи тѣ се тъй си вървѣха. Въ послѣдніжтж половинкж на февруарія доде други единъ родолюбецъ, който и той бѣше дошьлъ се по тжзи работа; Той бѣше Госп. Киселски. Като туку доде и видѣ работитѣ какъ отиватъ, той прѣдвидѣ, че не ще произлѣзатъ добри слѣдствія; затова пожела да ся потруди дано ся поправіжтъ работытѣ. На това отгорѣ Българчетата му подадъха писменно осьмъ бѣлѣжки (точки) които желаеха да ся изпълніжтъ. Бѣлѣжки (точки) тѣ бѣха следнитѣ:

1) училището, да ся нарѣди по такъвъ начинъ; щото наукитѣ, които се прѣдаватъ теорично да ся прѣдаватъ и практично.

2) Да ся събержтъ всичкытѣ Българ; които сж разпрженати по чьтитѣ на едно мѣсто мѣжджь които, да ся отбержтъ поспособны тѣ щото да слѣдватъ и тѣ онези наукы, които ще ся прѣдаватъ въ училище то; А отъ останжли тѣ пакъ да ся образова еднж чьтж, на която да ся прѣдава практично, всичко онова, което е най нжждно, да знае единъ добаръ войникъ.

3) Онези които учіжтъ въ училище да не вършіжтъ никакви длъжности въ горни зона; Тъй сжщо и новсъставената чьта, за коіжто спомѣнжхме въ 2 точкж, съ исключеніе; да ходи само единъ пжтъ въ недѣлжтж на стражіж, и то догдѣ научи този порѣдъкъ

4) Защо то онези които учіжтъ въ училише то, ще ся считатъ като Академцы то тѣхныя животъ въ всѣко отношеніе да бжде, като на Академцы тѣ.

[1]) Посилни е слуга който чисти канцеларіiжтж, мете носи воджь разнася писма чисти кундуритѣ на писаритѣ и др.т. (Пояснение на Ив. П. Хр. Кършовски — б. р.).

5) Никакъ не сме задоволни отъ днѣшнія командирь Г. поручникъ Ефрема Марковичя на когото сме повѣрени; Сѫщо и отъ Г. подпоручника Мирка Савичя и Г. Нарѣдника М. Карановича, защото тѣхното обхожданіе съ насъ ны убива и умствено и физично.

6) Желателно бы было, щото да не ся пріематъ въ дружество то таквизи хора, които съвсѣмъ неотговарять на нашіѫтѫ цѣль.

7) Желателно бы было, да ся взѣмнатъ прилични мѣркы за грубото поведеніе и отнасяніе на слѣднитѣ лица което имѫть към дружеството; Христифора Стефановичя. Панча Дасюва, Лазаря Костичя, Коста Кыпровскы, Тодора Мѫндринова и Никола Георчева настоящія чьтни писарь; защото докарватъ дружеството въ несносно положеніе и отчайваніе, Въ противянъ случай можіѫ произлѣзи зли слѣдствія.

8) Дружество то когато види изъ мѣждѫ себѣ-си, че има хора съ лошеви наклонности, да има право, да подава жялба противъ тѣхъ за да ся испѫдіѫть; като непоправими.

Ако тѣзи горѣозначени осьмъ точки ся взѣмнать въ вниманіе за да ся удовлетворіѫть; тогава дружеството бы имало най пріятенъ изгледъ, бы съотвѣтствовало на задатъка, кого то има прѣдъ очы си, и не бы имало занапрѣдь причина за оплакваніе

Бѣлградъ Българско военно дружество.
1868 г. февр. 28-ій

Г. Киселски[1]) прія тѣзи осьмь точки, и ги прѣдложи на военнія министаръ. Той му ся обѣща, както и първо бѣ ся обѣщавалъ, че за 4-5 дена всичко това ще ся положи въ желаннія рѣдъ. Нъ всичко това бѣше само голо обѣщаніе и лъжа, и нищо друго. Минаха ся тѣзи 4—5 дни нѣма нищо. Минаха ся 14—15 и нѣма нищо, минаха ся 24 и 25 — и пакъ нѣмаше нищо. Отъ една страна обѣщанiята бѣха голѣми; но праздны. Отъ друга пакъ грубото обнясяніе на сърбскитѣ чиновницы, на които бѣха подчинени наши тѣ Българчета, бѣха съвсѣмъ несносни. И истина кой можеше търпѣ това: Като додеше полковника да прави смотря (прѣгледъ) никой пѫть не забравяше да ги исхока съ всѣкакви непристойни рѣчи и безчьстни думы: като ги олавяше за рѫкава и говоряще: „видите ли тѣзи дрѣхи съ които сте облѣчени сѫ купувани съ пота на нашія селянинъ, който ходи съ съдрана риза на гърба си да работи, и хлѣба когото ядете го купува сѫщія селянинъ; а пакъ той яде мамалига. Вы не сте врѣдни нити за хлѣба що го ядете, и дрѣхы тѣ шо гиноситѣ. Само за гдѣто вы е прибрало правит. да ви храни и то вы е много.

Изъ частния архивъ на г. М. Д.

№ 510.

Бележки на Д. Пъшковъ.

Епизодъ. Великдень въ Ловечъ. Левски на хорото. Среща съ Али чаушъ — полицейски старши.

(Спомени на Димитр Н. Пѫшков от дейноста на Васил Левски).

I.

Васил Левски беше смел и неустрашим. В най критически времена на живота му той не губѣше присѫтствие на духа.

По Великденските праздници Ловчанци излизаха да се веселят в махлата „Дрѫстяне“, край града на „островчето“.

---

[1]) Приписка къмъ сѫщата страница.

Васил Левски пожела ла отидем заедно на Великденското хоро. Веселбата бѣше в своя разгар, тѫпани, зурли, гайди свиреха сред хорото, около него множество мѫже, жени, деца се любуваха на хорото всички весело настроени, особено момите и ергените. Ние с Левски обикаляйки из множеството срещнахме полицейския старши сражар — Али чауш с двама стражари, който обикаляше и бдеше за запазването на мира и спокойствието на празнуващите Великдена, обѫрна се кѫм мене, понеже бехме познати и ме запита другаря Ви от кѫде е? Левски изведаж ме превари и каза че е Свищовски тѫрговец. — По каква работа сте тук в тия праздници го запита Али чауш — Левски отговори — Известно Ви е че ние Свищовци тѫргуваме съ Ловеч, дойдох да са видя съ мищуриите си и посѫбера от вересите които ми дѫлжат. Али чауш каза хубаво и си замина.

II.

За купуване пушки отъ Швейцария. Липса на пари. Въпросътъ за терорь. Ловчанския комитетъ противъ. Нападение въ кѫщата на Тодоръ Халача. Убийство на слугата.

От Букурещ имаше от Л. Каравелов писмо, че Букурешкия Б. Ц. Р. комитет е условил пушки в Швейцария от една фабрика за готвящата се Бѫлгарска революция и настояваше да се сѫбират пари за изплащане на пушките, но пари мѫчно се сѫбираха, особено от тия които беха против революцията, па бе и рисковано да се излагаме. По повод на това Левски предложи в Ловешкия Централен Революционен Комитет да се нападат по богатите тѫрговци за пари, като се посочи пѫрви да бѫде нападнат Тодор Халача и се взема една по-голема сума от него, комисията обаче с болшинство отхвърли това искане на Левски понеже бе рисковано. Левски без да сѫобщи на комитета скришом нарежда да нападнат кѫщата на Тодор Халача с Вуто от село Видраре — един смел и неустрашим момак, на 14 август 1870 год. когато всички тѫрговци и една голема част от гражданиге беха семейно на Троянския монастир на храма панаиря Св. Богородица между които бе отишал и Тодор Халача. Сѫщия ден след пладня Левски и Вуто облечени в червени дрехи влизат в кѫщата на Тодор Халача, слугата който бил оставен да пази кѫщата, като ги видял уплашил се и почнал да вика за помощ. Левски се помѫчил да го застави да млѫкне като го уверявал че нему нищо зло нема да сторят, но слугата не се разбирал и почнал още по силно да вика, тогава Левски виждайки се в опасност забива камата си в гѫрдите му и го простира мѫртав. Вследствие виковете на слугата настава суматоха в махлата научава за това и полицията и след малко се явиле ноколко стражари и запазили изходите на улицата. Левски видял че се намира въ опасно положение напуща кѫщата отваря портата и излиза на улицата с другаря си. Стражарите като ги видяли и двамата с червени дрехи и добре вѫоржѫени изплашили се и избегали, а Левски и Вуто избегват из града и отиват в лозята на лозето на Хашнов, обличат си обикновените дрехи. Вуто заминал за Видраре. а Левски напѫлнил с трева гащите си и надвечер взел гащите с тревата и мотика на рамо по бели гащи и бос като прост работник влиза в града, дето присрещал край града Ловчанската полиция, която се раздвижила да тѫрси хайдутите с червените дрехи, а Левски спокойно минал през полицаите без да го подозират че това е лицето с червените дрехи което нападнало кѫщата на Ловчанския тѫрговец Тодор Халача. За голямо сѫжаление тоя смел опит на Левски излезе несполучлив и не е можал да постигне целта си.

След като Левски премина без опасност стражарската потера влезе в града и се настани в тайната кѫща на комитета на Никола Сирковъ.

III.

Левски по обиколка заедно съ Маринъ п. Лукановъ въ западна България.

Въ 1871 год. Левски замина с Марин Луканов на коне да обикалят западна Бжлгария по ревизия и подканят комитетите да усилят сжбирането на пари за условените в Швейцария пушки. Като посетили много градове и села стигнали в гр. Видин дето отседнали в комитетския хан. Ханджията който познавал Левски му сжобщил че го тжрси пец лист полицията. Левски дал нареждане на ханджията относително полицейското дирене и излезли заедно с Марина из пазаря, сжвършено спокоен, отива въ една книжарница и си набавил разни книжки за прочет на децата от училището и ги нарежда в една стая на хана. След малко дохожда . . .[1]) стр. 4.

IV.

Първа среща на Левски съ бждащи другари и поборници въ Ловечъ. Кои сж присжствували.

Намерихъ за умесно да напиша по обстоятелствено и съ доказателства за да се истжкни самата истина. На 1 Януари срѣщу Нова година 1869 г. стана събрание, въ това събрание присжтсваха Маринъ п. Лукановъ, Иванъ Драсовъ, Димитръ Пжшковъ, попъ Кржстю, Анастасъ Цочовъ Хитровъ, Никола Сираковъ, Изанчо Колевъ, Пано. . . Бояджи Драгановъ, Василъ Ионковъ, Анастасъ п. Хиновъ, Михалъ и Цвятко хаджи Павлови, Христо Иовковъ, Тодоръ и Диме Драсови, Денчо Хашовъ Дйковъ и други, избра се комитетъ отъ Маринъ п. Лукановъ, Иванъ Драсовъ, попъ Крæстю, Д. Пжшковъ и Анастасъ Цочовъ Хитровъ. Въ това събрание стана и клетвата отъ попъ Крæстя съставена отъ Ангелъ Кжнчевъ и В. Левски. Всякой цалуна на масата евангелието, реворверъ и кжма поставени кръстомъ. Слѣдъ това Левски, Маринъ п. Лукановъ и Василъ Ионковъ заминаха за Тетевене дѣто съставиха въ Тетевене и Гложене комитети и додоха въ Ловечъ. Отъ тукъ заминаха Търново и околноститѣ. стр. 6.

V.

Писмо отъ В. Йонковъ за арреститѣ въ Тетевенъ. Съвещание съ Маринъ п. Лукановъ.

На 27 октомври 1872 год. получихъ писмо отъ Василъ Ионковъ отъ Гложене съ комитетския кориеръ, той ми описва за разкрития и арреститѣ въ Тетевене отъ Махзаръ Паша, Софийски Вице губернатовъ. — Това съобщение отъ В. Ионковъ за много смоти, потърсихъ Маринъ Лукановъ да му съобща, но не го намерихъ. На 28 окт. се срѣщнахъ, прочетохме писмото отъ В. . . .[2])

---

[1]) Тоя епизодъ отъ споменитѣ на покойния Д. Пъшковъ е останалъ недовършенъ. До тукъ спеменитѣ сж диктувани отъ Пъшковъ, а отъ тукъ нататъкъ той ги пише саморжчно, отъ дето произлиза и разликата въ езика имъ.

[2]) Тѣзи записки на стария другарь на Левски отъ Ловченския Ц. комитетъ, писани, всѣкой случай, въ по-ново време, почватъ откжслечно, като нахвърлени бележки съ отдѣлни за себе си мотиви, отъ които ние даваме по-значителнитѣ тукъ. Както ще види читательтъ, тѣ даже се повтарятъ донѣкжде въ цѣлостното изложение, което следва.

VI.

Пжтьтъ на революционната поща отъ Букурещъ презъ Т.-Магурели и Плѣвенъ до Ловечъ. Отворени отъ Ан. п. Хиновъ писма. За скарването между него и Левски.

На Левски писмата отъ Любенъ Каравеловъ пър. минуваха чрѣзъ Данаилъ попъ Хиновъ въ Турно-Магуреле отъ тамъ до брата му Анастасъ попъ Хиновъ въ Плѣв. Чрѣзъ него (Анастаса) Левски си получаваше писмата, обаче разпечатани. За тая му непочтена дързость Левски му бѣше направилъ строго мъмрене и пр. Ат. попъ Хиновъ отговорилъ на Левски доста сърдито и не въздържано. Въ писмото е имало едно заканително изражание, а именно: не ми стжпай на опашката, защото ще се исправа да те клацна въ самото чело. Това ми каза Маринъ попъ Лукановъ, писмото не съмъ челъ. Това писмо въ кореспонденцията на Левски не се намѣри въ самара, трѣбва да го е пратилъ Лев. на Каравелова въ Букурещъ.

Отъ тогава Ан. попъ Хиновъ прѣкжсна сношенията си съ Левски и Ловчанския комитетъ и се присъедини къмъ Димитръ Общи и Тетевенския комитетъ и почна да интригува прѣдъ Общи срѣщу Левски.

стр. 7.

VII.

За своеволнитѣ действия на Д. Общи по обира. Тетевенъ солидаренъ съ него. Ловченскиятъ комитетъ противъ решението на Левски да убие Д. Общи. Противъ твърденията на единъ по-късенъ хроникйоръ. Споменъ за лъжливи твърдения на Д. Общи.

Общи се обяви самостоятеленъ организаторъ и бѣ прикжсналъ сношенията си съ Левски. За тъзи нетактичность и подготвянето му на хора да обере пощата, Левски ходи два пжти до въ Тетевенъ да убие самъ Общи, обаче Тетевенския комитетъ скри Общи и Левски не можи да испълни заповѣтьта на Любенъ Каравеловъ. Ловченския комитетъ не бѣше съгласенъ да се обере пощатата, вслѣдствие на което Левски ходи два пжти да убие Общи. Тома Василевъ пише въ списанието демократия год. 1922 г. страница 382 споменъ арабаконашкото приключение, че обирането на пощата билъ съгласенъ и Ловчанския комитетъ, това а твърдялъ Общи за да убеди Тетевенския комитетъ и хората, които щя му помагатъ за обиране пощата, това твърди Тодоръ Бръмбара и Маринъ Николовъ, първия отъ Тетевене съучастникъ по обирането на пощата съ Общи, втория Маринъ Николовъ отъ Орхание, касиеръ държавенъ въ Орхание, заточени въ Анадода въ градя Адана-Мадени.

стр. 8.

VIII.

Противъ твърдението на Симидовъ, че Книговезеца билъ пратенъ отъ Левски като екзекуторъ на Д. Общи. Защо не е билъ убитъ последния.

Г-нъ Ф. Симидовъ твърди, че Левски пратилъ екзекутора на комитета Христо Ивановъ отъ Търнаво, комитета не е ималъ никакви сношения съ Христо Ивановъ и да го третира като екзекуторъ, понеже нѣмаше нужда отъ такъвъ; Христо Ивановъ не бѣше посветенъ въ работитѣ на Ловчанския комитетъ, тъй щото Левски не е го пращалъ въ Орхание да убие Общи, Общи постоянно живѣеше въ Тетевене, Тетевенъ бѣше неговата резиденция и тамъ бѣха неговитѣ тайни скрива-

лица (кѫщи), вслѣдствие на което Левски неможи да го убие при двукратното му ходене въ Тетевенъ, понеже комитета подозираше по внушение на Общи, че Левски ще го убие. Тетевенския комитетъ не откри скривалището на Д. Общи и Левски не можи да изпълни заповѣтьта на Любенъ Каравеловъ. стр. 9.

IX.

Какъ е билъ откритъ обира. Начало на ареститѣ.

Д. Общи следъ като обра пощата на Арабаконакъ съ своитѣ другари отъ Тетевенскитѣ колиби, слѣдъ единъ мѣсецъ Турската власть откри кои се обрали пощата разкри се и комитета тетевенски секретаря на комитета Иванъ Фурнаджиевъ учитель въ Тетевенъ подъ тежкитѣ истезания не може да издържи, вслѣдствие на което раскри всичко и прѣдаде архивата на Махзаръ паша.

Аристуваха първенцитѣ Хаджи Станчо Врабевски, Петко Милевъ, Иванъ Ибришимовъ, Иванъ Фурнаджиевъ, учителя Пупешковъ и други около 25 души. Левски бѣше организиралъ всички села и паланки въ Орханийско и Тетевенско.

X.

Следъ издаване на Тетевенския архивъ отъ учителя Фурнаджиевъ. Д. Общи при В. Йонковъ въ Гложене.

Слѣдъ тия раскрития на комитета отъ секретара Ив. Фурнаджиевъ, като прѣдаде и цѣлата архива, Махзаръ паша се стресна и уплаши отъ тия раскрития, които Левски бѣше организиралъ всички села паланки Орханийско и Тетевенско, изиска едно отдѣление редовна войска отъ София, събра башибозуци голѣмо множество отъ селата Помашка Лѣшница, Турски Изворъ, Галата и Градешница и заедно съ редовнитѣ войски и бащибозуцитѣ блокира цѣло Тетевене, щото отъ Тетевене навънъ, бѣше невъзможно човѣкъ да излѣзе.

Махзаръ паша нареди да се обискиратъ подозрителнитѣ кѫщи и да се намѣри Общи. Посветената Ненка Павлова въ тайнитѣ на комитета, облича Общи въ кѫдѫнски дрехи, които земала отъ една циганка Тетевенска жителка, забрадила го по кѫдѫнски добре, щото само очитѣ му виждали, натоварватъ се и двамата по единъ цедилникъ съ жито въ цѣдила на кѫрбоветѣ си, по Тетевенски обичай, и заминаватъ, като стигнали на поста питале ги кѫдѣ утиватъ смѣлата Ненка Павлова отговорила на воденица.
Поста ги пустилъ и като преминали едно растояние, което имъ трѣбвало да се невиждатъ отиватъ въ с. Гложене при Василъ Ионковъ, Общи обяснява въ какво положение се намира Тетевене и тъй че е рѣшилъ да замине прѣзъ Турно-Магорели за Романия.

XI.

Застигане и хващане на Д. Общи въ Чериково. Срещу кои турски обещания Д. Общи е взелъ да издава комитетскитѣ тайни.

Василъ Ионковъ веднага испраща Общи съ Дако Диковъ отъ Гложене съ два коня за Никополъ. Раскритията въ Тетевенъ продължаватъ и като се открило, че Н. Павлова е извѣла Общи отъ Тетевенъ, испраща Махзарь паша потера, която застига Общи въ с. Чериково.

улавя го и го връща въ Тетевенъ. Димитъръ Общи прѣдъ Махзаръ паша безъ стеснение е почналъ да разкрива всичко подробно и обстоятелствено. Византиеца Махзаръ паша е уверилъ Общи, че ще го назначи кжр-а-гасж (полски началникъ) за да залови всички комити. Общи поласканъ отъ пашата раскри всички организации въ Ловечъ, Орханийско и Тетевенско, откараха за София Орханийчени и Тетевенци около 80 души оковани въ зелеза, между които и Общи, който ги увещава изъ пжтя да изказватъ всички замесени въ комитетскитѣ работи. Да оставимъ Тетевене и Орхание и да се върнемъ въ Ловечъ.

XII.

Какъ сж били арестувани членоветѣ на Централния комитетъ въ Ловечъ: Маринъ п. Лукановъ и Д. Пъшковъ. Разпита въ полицията. Опитътъ на каймакамина да предразположи арестуванитѣ към самопризнание.

На 30 Октомври 1872 год. часа кжде 8 по Европейски излязохъ отъ кжщата на Герганъ Изаковъ подъ наемъ отправихъ се къмъ чаршията, като стигнахъ до 7 елимата илтя олукъ (сега подъ Арменското училище) сжщата чаршия. При чешмата стоеше Бошнакъ Юсинъ Чаушъ (полицейски старши) Поздравихъ го и си заминахъ, обаче той мя последва съ младши полицейски стражарь, запита мя баща ми дохождалъ ли е скоро отъ село, на въпроса защо тие, отговори ми, че хади юзъ баши (сотникъ на полицейската стража) поржчалъ да му прате масло, та ако го е пратилъ да му се отнесе, отговорихъ му че нищо незнамъ. Тъй като нищо не знаешъ, заповядай да идемъ при хаджи юзъ баши да се обясните. Доближихъ до конака, хаджи юзъ баши като ме съгледа отъ стаята си, срѣщна ни и трима ни съ двама стражари и мя запита по въпроса за маслото, отговорихъ, че нищо незнамъ. Покани мя доста любезно да отидемъ горѣ въ кжнцаларията му, покани мя да сѣдна и ми сложи котия съ папироси и кибритъ да запуша, слѣдъ това излезе, като ми каза да го почакамъ. Слѣдъ неговото излизане отъ канцеларията се исправиха двама души стражари съ пушки. Почувствувахъ, че съмъ арестуванъ. Прѣди три дена комитетския кориеръ донесе отъ Гложене писмо въ което подробно описва събитията въ Тетевене и че Димитръ Общи си е развързалъ язика. Пристояхъ въ канцеларията на юзъ башията около 2 часа.

Слѣдъ това доде Бошнакъ Юсинъ чаушъ и съ двамата стражари заведоха мя при каймакамина, тамъ беше донесенъ отъ кжщи сжнджка ми и единъ човалъ съ книги за прочитъ. Каймакамина мя попита твой ли е тозъ сжнджкъ и какво има въ него, казахъ му си държа тевтеритѣ, записи и разни расписки, контракти, търговски писма и пари. По искането на каймакамина отворихъ сжнджка и преводчикъ Турчинъ почна да прѣгледва, книгитѣ, тевтеритѣ и пр. въ сжнджка, прѣброиха паритѣ които се намериха въ сжнджка и ги прѣдадоха на касиера, който ми даде квитанция срѣщу сумата съ обозначение и монетитѣ.

Прѣв(о)дчикътъ, трѣбваше да бжде потурченъ Ерменецъ или Евреинъ. Прѣво(д)чикътъ се взря въ една квитанция получена отъ читалашния касиеръ попъ Тодоръ Мишаковъ(?) на зададенитѣ въпроси, отъ какво учреждение е тая квитанция и колко пари си внелъ, и кое е управитель, обяснихъ му това е читалище получената квитанция ми е дадена отъ касиера Попъ Тодоръ Мишаковъ за внесенитѣ отъ менъ членски вносъ. Слѣдъ това влязохме съ каймакамина въ друга стая, а прѣводчика прати стражарь за попъ Тодоръ Мишаковъ, който като удостоверилъ истиноста на квитанцията освободиле го.

Останахме двама съ каймакамина подаде ми цигара и кибритъ да запаля. Слѣдъ това почна да мя запитва за нѣща, които нѣматъ нищо общо съ комитетскитѣ работи, отъ това разбрахъ, че каймакамина нищо

незнае за станалото разкритие въ Тетевенъ, бѣхъ спокоенъ. Доде Бошнакъ Юсинъ Чаушъ прѣдадема нему и ми каза не се стеснявай ти ще бѫдишъ у насъ на гостѣ за сега. Бошнакъ Юсинъ мя остави отвънъ въ кжве отджа (стая гдѣто си варатъ ключаритѣ на затвора кафе). Прѣзъ нощьта кждѣ 10 часа заведоха ма въ идире мезлиси (окрѫжния съвѣтъ) подъ прѣдсѣдателството на каймакамина подложиха ме на испитъ, които трая ополо два часа. Испита изобщо се въртеше около комитетитѣ и Левски, обаче азъ всичко отказвахъ, като увѣрявахъ членоветѣ (на) съвѣта това е клевета отъ неприятелитѣ. Прѣдъ Васъ бейветѣ на града Ловечь и негово превъзходителство каймакамина стоятъ на масата моитѣ тевтери, въ тяхъ ще видите, че азъ се занимавамъ съ ярешки и агнешки кожи и коприна при това още зелъ съмъ десятъка на двѣ села Сопотъ и Микре и това е подигнало завистьта на мойте неприятели да ма сасипатъ и оничтозать. Слѣдъ като ми прочете секретаратъ казания Мехмедъ бей Черибашиолу попита мя вѣрно ли се записали показанията, отговорихме му вѣрно, подписахъ ги.

Следъ това заведоха мя пакъ. Отъ този распитъ разбрахъ че сме прѣдадени, отъ душевни мѫки и терзания цѣла нощь неможехъ да заспя. Бошнакъ Юсина всѣка сутрень ма пущуше отъ затвора въ кафе отджа да си пиемъ заедно съ него кафето, преди да се пустатъ арестантитѣ изъ двора, че бѣше още рано, съгледахъ Маринъ Лука овъ четутива съ Речепъ чаушъ за въ нужника, помолихъ Бошнакь Юсиня да ма прѣда на Реджебъ чаушъ да ида по нужду, че имамъ диария. Съ реджебъ бѣхъ познатъ отъ близо, че ми длъже, като стигнахме до нужника успѣхъ да му спусна въ ржката единъ напалеонъ, той се спря до вратнта на нужника и си запуши цигарата. Тукъ нужника е съ 4—5 отдѣления на около са оградени съ доваръ около 2 метра отгоре покрити съ плочи, тъй щото вътре като влѣзе човѣкъ отъ вънъ не се вижда. Казахъ на Марина прѣдадени сме горчивата чаша намъ се бѫдна съ тебъ да я испиемъ, пази се да не изпаднемъ въ малодушие, за насъ не остава друго освенъ да държимъ, че незнаемъ нищо, тамъ е нашето спасение устафатъ гласи, че който издаде наказанието смъртно. Исусъ Христосъ който притърпе до край тъй бжде спасенъ. Ще притърпимъ всички мжки само да запазимъ Ловечъ и последователитѣ идѣята нѣма да пропадне. Заклехме се и двама, че нѣма да изкажиме нищо цѣлунахме и се раздѣлихме.

стр. 11.

XIII.

Отвеждане на Ловченскитѣ затворници въ София. Очна ставка между тѣхъ и Д. Общи. Погрѣшно хванатия п. Луканъ върнатъ. Д. Общи иска п. Кръстя.

На 13-ый Ноемврій.

На 13 Ноември 1872 г. прѣзъ нощьта Бошнакъ Юсинъ чаушъ мя заведе при каймакамина въ частната му кѫща (харема му), която е задъ конака въ самия дворъ, прѣди да стигнемъ въ кѫщата на каймакамина, казахъ на Бошнакъ Юсинъ, да не е наредилъ да ма изтезаватъ нощесъ. Закле ми се въ Мохамедъ, че нищо подобно нѣма да стане, виждалъ съмъ добрини отъ тебъ, вѣрвай мя нѣма небой се. Влязохме при каймакамина, при него бѣше Али бей, единъ отъ влиятелнитѣ големци и членъ въ идарето — окрѫжния съвѣтъ — каймакамина мя покани да сѣдна на противния столъ близо срѣщу него, покани ма съ цигара, слѣдъ малко слугата донесе на черпня три кафета, които по напрѣдъ поднесе менъ, казахъ на слугата по-напрѣдъ поднеси на негово прѣвъзходителство и бейтъ, каймакамина веднага каза Ви сте гость въ мойта кѫща моля заповядайте Ви понапрѣдъ, слѣдъ половинъ часъ сѫщия слуга донесе на черпня три голѣми стъклени чаши съ шербетъ и поднесе по сѫщия начинъ както и кафета, както каймакамина така и Али бей бѣха много любезни къмъ менъ. Слѣдъ тия гощавки Али бей

мя запита за баща ми какъ е той дохождалъ ли е скоро отъ село, тие тукашнитѣ граждани отъ идире мезлисъ — окр. съвѣтъ — се събрахме и решихме да туримъ край на тая работа, да та освободимъ да си гледашъ работити едно, че се нанася позоръ на града и друго, че и насъ ще обвинятъ по-голямитѣ власти че сме били невнимателни и пр. Слѣдъ Али бей, започна каймакамина. Той бѣше много любезенъ къмъ менъ. Ти трѣбва да се откриешъ прѣдъ насъ тукъ, кълнемъ ти се въ нашата вяра въ дѣцата си че дума отъ насъ нѣма да излезе да ни съобщишъ кждѣ се крие тукъ въ Ловечь Дяконъ Василъ Левски и какъ можимъ да го уловимъ, ти ще получишъ опрощение и ще тя пустимъ на свобода да не гниешъ по затворитѣ¹) и 2000 гроша, а пакъ азъ ще получа декорация и повишение. На тия увещания отговорихъ му, че Ви сте мя распитвале нѣколко пжти, и сега Ви заявявамъ, чи непознавамъ такъвъ човѣкъ на име Василъ Левски (да) зная та да Ви услуша, а той употрѣби всичкото си Византийско умение за да ма убеди. Той произнасяше турскитѣ като гржкъ; трѣбва да бѣше потурченъ гръкъ или гръкъ отъ островитѣ. Това увещание трая около 3 часа. Слѣдъ това каймакамина позвани съ стоящия прѣдъ него на масата званецъ, влезе Бошнакъ Юсинъ и мя сведе въ затвора и каза на ухото днесъ зами авате за София. Слѣдъ като престояхъ въ затвора да си поотпочина, оморенъ отъ душевното терзание на каймакамина съ продължителнитѣ распити и увещания, отвори Юсинъ затвора и ми каза излезъ, всичио е готово, помислихъ, че бесилката е готова, ще ма убесатъ ли — казахъ ти прѣди малко, че ще заминете за София. Азъ съмъ само по чорапи, — всичко още снощи земахъ отъ твоята кжща кълцуне и пълтонъ, подарихъ му 2 наполеона и му казахъ мене ще ма обесатъ, копи си нѣщо за споменъ ти много ми услужи Излезохме двама на двора тамъ ма чякаха Маринъ Лукановъ и попъ Луканъ на коне оковани съ зелеза качихъ и азъ на празния конъ, оковаха мя съ железа у коня и тръгнахме по пжтя за Микре съ 3 стражари и 1 поручикъ и за 3 дена стигнахме въ София. Веднага ни изкараха прѣдъ Махзаръ паша по негово нареждане доде Дим. Общи окованъ въ железа на десния кракъ, попита го пашата познавашъ ли тия хора, общи отговори двамата са мои хора, попа не е тозъ когото искамъ, онзи попъ е младъ въздебелъ и нисъкъ Пашата още прѣдъ насъ освободи попъ Лукана и заповѣда на полицаи да му даджтъ стражаръ до Ловечъ съ писмо, че се освобождава.

XIV.

Двамата ловченци представени по отдѣлно. Разпити предъ сжда. Предателски показания на Д. Общи, В. Бушарановъ и Ан. п. Хиновъ.

Насъ ни арестуваха отдѣлно съ Марина, мене оставиха въ затвора дѣто бѣше затворенъ Д. Общи. Затвора бѣше на два етажа, Общи бѣше на долния етажъ а ази на горния етажъ. Слѣдъ нѣколко дена пристигна чрѣзвичайния сждъ състоящъ се: Али саидъ паша Генералъ свършилъ въ Парижъ за Прѣдседатель, Хаджи Иванчо Пенчовичъ отъ Русе членъ въ Държавния съвѣтъ въ Цариградъ, Шакиръ Ефенди и единъ Турчинъ слѣдователь.

Слѣдъ два деня повикамя въ чрѣзвичайния сждъ, почна прѣдсѣдателя да ми задава въпроси: съ какво се занимавамъ, жененъ ли съмъ,²) ти се обвиняващъ че си членъ въ комитета организиранъ отъ дякона Василъ Левски въ Ловечъ, я ни разкажи на колко години е В. Левски, кжде живѣе тоя човѣкъ въ Ловечъ, въ коя кжща, какво мислехте да

¹) Ще те избавимъ отъ бесилката — (Бел. на Д. Пъшковъ).

²) Отъ какво вѣроисповедание съмъ „ „ „

правите. Азъ по това нищо незная, въ Ловечъ на име Василъ Левски незнамъ да има нито пъкъ нѣкакъвъ комитетъ да има въ Ловечъ.

Д. Общи познавашъ, не познавамъ, въ градината на Якимъ Шишковъ ходилъ ли си, срѣщалъ ли си се съ него и да говорите за политически работи, съ такъвъ човѣкъ, съ непознатъ човѣкъ въ Якимовата градина не съмъ се срещалъ. Ходилъ ли си въ Романия и защо? ходилъ съмъ да купувамъ агнешки кожи, съ туй се занимавамъ. Познавашъ ли Анастасъ попъ Хиновъ отъ Плѣвенъ, познавамъ го, познавашъ ли Маринъ попъ Лукановъ и Ив. Драсовъ, познавамъ, я ми раскажи защо са ходиле въ Романия, незнамъ да се ходиле въ Романия. По нареждане на пашата Общи доде. На зададени въпроси, той каза, че само два пѫти е ималъ съ ме е срѣща въ градината на Якимъ Шишковъ и въ дома на Ив. Драсовъ и сме разговаряли за комитетски работи, но той каза че положително знае че съмъ членъ въ комитета. Това е главата или пакъ се припознава за нѣкого. Подлецъ, шарлатанинъ, лъжецъ и го заплюхъ! Той неможи да установи гдѣ живѣя и съ какво се занимавамъ, отъ това се разбра, че е шарлатанинъ и си дава значение на великъ човѣкъ. Съ Якимъ Шишковъ съмъ съдружникъ въ закупувание вино и ракия за това често отивамъ въ градинитѣ кѫдето ни е склада, съ какво ще удостовѣришъ съдружието си съ Шишковъ, съ самитѣ ми тевтери, които стоятъ прѣдъ почитаемия сѫдъ сложени на масата Слѣдъ това доде Василъ Бушарановъ, той твърди, че съ Левски заедно съмъ ходилъ въ Орхание и по селата да организирамъ комитети.

Слѣдъ него влезе и се распита Анастасъ п. Хиновъ, който сѫщото потвърди и той потвърди, че азъ съмъ членъ въ комитета, обърна се къмъ (менъ) и каза защо не кажимъ самата истина. Той бѣше много обширенъ и дори злобенъ противъ Ловчанския комитетъ въ който влизамъ като членъ управителъ и често съмъ придружавалъ Левски до Плѣвенъ и по селата.

XV.

Въпроси зададени отъ х. Иванчо Пенчовичъ. Отговори.

Хаджи Иванчо Пенчовичъ мя запита — въ Ловечъ се е подвизавалъ дълго врѣмя Ангелъ Кѫнчовъ, запознали бе се съ него и нѣкаква търговска сделка правилъ ли си съ него, когато Ангелъ Кѫнчовъ се застрѣля въ Русе у него се намѣри контрактъ за ярешки кожи подписанъ отъ тебъ, обаче ние тогава не искахме да подигаме такъвъ въпросъ. — Такъвъ човѣкъ не познавамъ, нито съмъ подписвалъ контрактъ за ярешки кожи. Това е уйдорма (на) нѣкой мой неприятель, който ги имамъ изобилно въ Ловечь. х. Иванчо Пенчовичъ каза: влизамъ въ 40 улици въ Ловечъ и се тебъ намирамъ въ тая работа, покай се и раскажи какво искате, който се покае и раскаже своитѣ прѣстѫпления спрямо закона, по закона една сто му се прощава, който не се раскае за своитѣ прѣстѫпления, наказва се най-строго, помисли си и утрѣ ела ни кажи. Азъ нѣма повѣче какво да кажа азъ съмъ наклеветенъ, клеветницитѣ ми завиждатъ за моето материално положение, съ своя трудъ, честность и коректность си пробихъ пѫть въ Търговския свѣтъ, занимавамъ съ купуване ерешки и агнешки кожи, пашкуле и коприна, зелъ съмъ т. г. десятъка на двѣ села Сопотъ и Микре. Тевтеритѣ ми и търговскитѣ ми писма са на масата прѣдъ почитаеми сѫдъ отъ които сѫдътъ ще се удостовери за моитѣ търговски сдѣлки. Прѣдставителя на една богата сфейцарска търговска кѫща Леонидь ми е открилъ кредитъ за който съмъ заслужилъ своята честность въ това ще се удостовѣри почит. сѫдъ отъ неговитѣ писма и тевтеритѣ ми. Относително

клеве(ти)тѣ на Общи и Анастасъ попъ Хиновъ върху менъ, невѣрвамъ почит. сѫдъ да имъ даде добра оцѣнка понеже и двама се опорочени въ обирането на пощата у които се намериха обранитѣ пари у А. П. Хиновъ 4,000 гроша.

XVI.

Разпити отъ втория день. Особени въпроси отъ председателя Али Саибъ паша. Докарзането на Левски. Арестувани въ казармата, а не при тѣхъ въ затвора. Н. Цвѣтковъ арестуванъ при тѣхъ.

На втория день стражара мя заведе въ сѫдътъ. Али Сайдъ паша се обърна къмъ менъ, вѣрвамъ, че сега ще улеснишъ и сѫдътъ съ своитѣ признания. Вчера сѫдътъ се занима съ твоитъ распитъ цѣли 3 часа, расправи сега въ коя година доде Левски, кога съставихте комитета и кои се членове въ комитета. Азъ и вчера заявихъ прѣдъ сѫдътъ, че непознавамъ такъвъ човѣкъ на имя Левски да живѣе въ Ловечь, незнамъ да има комитетъ въ Ловечь. Познавашъ ли Патю Чорбаджи, познавамъ, отъ кѫдѣ е, отъ Видраре, по какьвъ случай се запозна съ него, копувалъ съмъ отъ него ерешки и агнешки кожи и коприна.

Х. Иванчо Пенчовичъ ми каза, че Орханийци и Тетевенци твърдятъ, че ти заедно съ В. Левски сте обиколиле по селата и сте съставиле комитети, казахъ и вчера, че човѣкъ на имя В. Левски непознавамъ нито зная да има нѣкакви комитети, това го потвърдихъ нѣколко пѫти прѣдъ каймакамина въ Ловечъ и прѣдъ сѫдѫтъ. Въ това врѣмя до гдѣто мя распитваше Х. И. Пенчовичъ, Али Саибъ паша четеше фр. вѣстникъ. Слѣдъ това мя отведоха въ затвора. Сѫдътъ се държеше прилично въ врѣмя на слѣдствието.

Слѣдъ нѣколко дена докараха Левски и Николя Цвятковъ, Левски беше арестуванъ въ казармата, а Никола Цвятковъ при менъ въ 4 отдѣление на затвора.

стр. 22.

XVII.

Съ кого Левски е изваденъ на очна ставка. Предателството на В. Бошарановъ.

Г-нъ Д-ръ Стояновъ пише въ книгата си „Градътъ Ловечъ" на стр. 43, че Маринъ попъ Лукановъ и Димитъръ Пѫшковъ затворени заедно съ Левски, тоза е погрѣшно прѣдадено на Д-ръ Стоянова. Левски бѣше затворенъ въ казармата самъ. Между Левски и Димитъръ Пѫшковъ, очна ставка не е имало. В. Бушерановъ е виканъ прѣдъ сѫда да узнае дали е сѫщия Левски и той потвърдилъ това, и Левски прѣзрително го пронизалъ съ поглѣда си. Азъ (Д. Пѫшковъ) не съмъ присѫтствувалъ на спора Левски съ Пенчовичъ, който хвалилъ Султана, че далъ екзархия и училища.

XVIII.

Разказъ на Н. Цвѣтковъ за хващането на Левски. Пѫтьтъ отъ Ловечъ до Къкрина. Левски смутенъ. Случката съ стражарина на „Пази-Мость".

Никола Цвятковъ, както казахъ по-горѣ, бѣше затворенъ при менъ, за улавянето на Левски ми расправи слѣдующето: Никола Сирковъ съ Левски бѣха натуряли книжата на Левски въ сламата на самаря

на коня на пайстрога ми. Сутрѣньта, 26 Декемврий 1872 год. Никола Цвятковъ тръгналъ отъ дрѣстене отъ кѫщата на пайстрога ми съ негова конь въ самаря на който бѣха зашити книжата и тевтерчето на Левски прѣзъ пчелинска стена изъ пѫтеката, като се наговорили съ Левски да се срещнатъ на кръстомъпѫть на Севлиевското шосе, а Левски въ сѫщото време тръгналъ прѣзъ Стратишъ по шосето пѣши, като пратилъ Христа Лукановъ съ нѣколко момчета напрѣдъ да провѣрятъ да нѣма нѣкоя засада наредени отъ турцитѣ, а Левски вървялъ слѣдъ тѣхъ на нѣколко раскрача. Левски изминалъ опаснитѣ мѣста по Севлиевското шосе благополучно и като се събрали на кръстомъ пѫть съ Никола Цвятковъ и се раздѣлилъ съ Христа, обаче Левски билъ много неспокоенъ. Като се събрали на кръстомъ пѫть Никола Цвятковъ се качилъ на коня, а Левски тръгналъ пѣши и заминали по Севлийското шосе, като наближиле „Пази мость". Никола съгледалъ отдалечъ единъ стражарь на конь и обадилъ на Левски, Левски се отбилъ къмъ лозята; кѫдѣ чешмата срѣшнали се съ стражара, който запиталъ Никола кѫдѣ утива и кой е другаря му. Никола казалъ че него пазнавалъ сега го стигналь на пѫтя. Заптието запиталъ Левски кой е и за кѫдѣ отива, отивамъ казалъ Левски на лозето си, азъ съмъ отъ Ловечь, да видя колко кола боклукъ се докарали кираджиитѣ, Стражара заминалъ по шосето кѫдѣ Ловечь, а Левски изъ пѫтеката утишалъ на горѣ изъ лозята и стигналъ Никола на шосето до самия гйолъ. Левски се качилъ на коня и по мръкнало стигнале въ селото Какрина и слезли на комитетското ханче при Христа Латинеца, комитетски човѣкъ и познатъ съ Левски и Никола Цвятковъ, Левски още вечерьта порѫчалъ на Христа Латинеца като попѣятъ първи петли да иде да намѣри конь за до Севлиево и ще додишъ съ насъ да ни покажишъ пѫтеката за Севлиево да неминуваме по шосето, защото постояно стражари кръстосватъ по шосето. Като запѣли петлитѣ Христа Латинеца отишелъ да търси конь за Левски. Слѣдъ излизането на Латинеца минало се нѣколко врѣмя потропале се вънншитѣ врати на ханчето, Никола помислилъ че се върналъ Хр. Латинеца и поискалъ да иде да му отвори, въ тови врѣмя почукало се втори пѫть по силно и извикалъ на Турски отвори бе ханджи, тогасъ Никола се връша при Левски и му казалъ заградени сме отъ много стражари и познахъ по гласа вчерашния стражарь, който ни срѣшна вчера на шосето. Левски грабва своя револверъ и на Латинеца [1]), като казалъ на Никола да каже че го непознава. стр. 22.

XIX.

Подробности върху последния моментъ отъ хващането на Левски.

Левски излязалъ прѣзъ малкитѣ врата на яхъра на двора и отишалъ къмъ вратника на Денча, като мислялъ че тамъ нѣмало никой; Безъ да отвори вратника за да не скърца, прискочилъ го, гащитѣ му се закачиле на вратника и той заедно съ вратника падналъ по лицето си на земята. Тамъ имало скрити трима стражари, които той въ тъмнината не съгледалъ, които веднага го натиснали на земята. Левски ги отхвърля, става и стрѣля върху имъ и наранява едного отъ тѣхъ. Наранения билъ Бошнакъ Юсинъ Чаушъ. Въ тази шашърма, тримата стражари извикале на другаритѣ си тичайте, че ще го опустимъ, всичкитѣ около 12 души съ пушки стрѣляли въ залпъ, единъ коршумъ само ударилъ Левски надъ лѣвото ухо, а единъ стражаръ го ударилъ съ тесака и му отрѣзалъ горната половина на ухото. Въ това врѣме Никола билъ въ стаята, а вънъ всичко утихнало, помислилъ, че Левски е избягалъ и се успо-

[1]) „Предаденъ съмъ казалъ" — стоятъ думитѣ на Левски въ черновката на споменитѣ на Д. Пъшковъ.

коилъ. Прибралъ всички нѣща на Левски и ги натрупалъ на леглото гдѣто спялъ Левски. Стражаритѣ почнали да блъскатъ вратата да имъ се отвори, Никола се присторилъ че спи, въ това врѣмя се връща Христо Латинеца, Турцитѣ го хващать, той казва че е ханджията, потропалъ, Никола се обадилъ и отворилъ вратата. Влизатъ нѣколко стражари въ ханчето, питатъ кой кждѣ е спалъ. Никола показалъ на стражаритѣ кждѣ е спалъ непознатия и стражаритѣ му прибрали нѣщата. Слѣдъ това довели непознатъ, гологлавъ, безъ поесъ, съ паднали гащи, вързани назадъ ржце, потъналъ въ кръвь, първоначално Никола неможалъ да го познае. Като го изправили той извикалъ „прощавайте брятя и ти мило отечество, за тебѣ азъ отивамъ"... Тогава Никола по гласа го позналъ че е Левски. Стражаритѣ накарали Никола да му вдигне и върже гащитѣ Левски качиле на кола заедно съ ранения стражарь и други стражари, а Никола и Латинеца вързалл съ едно вжже съ ржцѣтѣ назадъ и тръгнале. Като изминали отъ Какрина едно значително растояние седнали да чакатъ колата съ Левски. Като стигналн колата, Нико а и Христо Латинеца качиле въ друга кола, а Левски останапъ съ ранения стражарь и тръгнали за Ловечь, по пжтя Никола и Христо сж бити съ сопи до забравяне да кажатъ този ли е Левски, но тѣ и двамата казвали че не го познаватъ. Като стигнали до Стратишъ вмѣсто изъ шосето да влѣзатъ, слѣзли направо изъ баиря пѣша, минали реката Осъмъ прѣзъ пѣшия мость и влѣзли въ Конака. Левски затворили въ стаята на стражаритѣ, а Никола и Христа затвориле по отдѣлно. Никола ми каза, че щомъ пристигнали наскоро влѣзе попъ Кръсто въ конака и отиде направо въ стаята при Левски. Никола послѣ изъ пжтя като отивале за София, Левски му казалъ, че попъ Кръстю като влѣзалъ при него попиталъ го: какъ стана тая работа, Левски му отговорилъ: „Стана каквато стана то се мина вече". Каза ми Никола, че каймакамина слѣдъ като се увѣрилъ отъ попъ Кръстя, че заловения е сжщия Левски, тогава чакъ телеграфиралъ въ Търново на мютасерифина (окр. управитель) и последния е поискалъ Левски. Това Никола чулъ отъ ключаря на затвора, който разправялъ прѣдъ арестантитѣ съ голѣмо възхищение и радость, че уловенъ главния комита.

Казахъ на Никола, нашата участь съ Марина не сж ни съобщиле още, може да ни обесатъ или испратятъ по Анадолскитѣ зандани да оставимъ коститѣ си, но тебе и Латинеца вѣрвамъ сждътъ да ви освободи, щомъ не сте признали че познавате Левски. Като се завърнишъ, да запазишъ книжата на Левски зашити въ самаря на коня. Бждете бодри сѣмято което посѣя Левски ще из икне, макарь по-кжсно, но ще даде добъръ плодъ. Никола се оплакова, че до София много зле са ги третирале.

стр. 24.

XX.

Бележка за пристигането въ София. Дата за арестуването на п. Кръстя.

Д. Пжшковъ съ Маринъ П. Лукановъ и попъ Луканъ пристигнали въ София на 17 ноември 1872 г., въ сжщия день при очна ставка съ Д. Общи въ София т. е. на 17 ноември 1872 год., е билъ арестуванъ Попъ Кръстю и на 18 ноември 1872 год. билъ освободенъ. Това обстоятелство ми расказаха: Христо попъ Лукановъ, Анастасъ Хитровъ, Калю Боровъ и други членове отъ рев. комитетъ.

стр. 29.

XXI,

За фалшивитѣ подхвърлени писма въ двора на Величка Хашнова Три писма съ подражание на почерка и съ подписа на Левски. Хашнова

и мжжътъ ѝ отиватъ на назначеното мѣсто въ лозето имъ. Преоблеченитѣ полицаи. Попъ Кръстю въ горичката.

Величка по баща попъ Луканова, а по мжжъ Хашнова разказа, че слѣдъ освобождението на попъ Кръстя отъ затворя на 18 ноември 1872 год. получила на 3 пжти писма послѣдователно хвърляни нощно врѣмя въ двора ѝ, на неинъ адресъ съ подписъ на Левски, съ съдържание да занесе кореспонденцията му на нейното лозе и той (Левски) ще се яви да си я земе. Обаче тя подозирала, че въ тия писма се крие прѣдателство, защото познала почерка на попъ Кръстя.

Като получила слѣдъ нѣколко дена и третото писмо хвърлено прѣзъ нощьта въ двора ѝ съ подписъ Левски и съ сжщото съдържание, убѣдила мжжа си да отидатъ на лозе да опитатъ да ли ще се яви Левски, като взели съ себе си само мотики и лукъ да посѣятъ, за да маскиратъ утиването си. Тамъ на лозето почнали съ мжжа си да копаятъ и сждятъ лукъ. Въ това врѣмя видѣли, че къмъ тѣхъ иджтъ нѣколко души селени съ Горно-Павликенско облекло. Като дошле при Величка и мжжа ѝ тия въображаеми селени, познали началника на полицията и нѣкои отъ полицейскитѣ стражари, въоржжени подъ селскитѣ дрѣхи. Обискирале ги и като ненамериле нищо подозрително казали имъ да си отидатъ. Като минавали по край близката горица до лозето, съгледали попъ Кръстя въ горицата.

стр. 29.

XXII.

Разказъ на баба Марийка Николчова (жена на Николча Сирковъ, а по-късно на Николча Цвѣтковъ). За срещата между Левски и п. Кръстя въ нейната кжща на Дръстене въ Ловечъ. Заповѣдь на Левски п. Кръстю да се яви въ Къкринското ханче и да даде смѣтка.

Баба Марийка Николчова, нейната кжща бѣше една отъ тайнитѣ кжщи въ които се криеше Левски, разказа ми, че слѣдъ като ни арестуваха съ Маринъ попъ Лукановъ и откараха въ София да ни сждятъ, Левски се завърналъ отъ Стара Загора въ Ловечъ и се остановилъ въ нейната кжща въ Дръстене, въ която ималъ срѣща съ попъ Кръстя. Разговорътъ имъ билъ доста разпаленъ и на двамата, тя баба Марийка дочула, че Левски му казалъ на попъ Кръстя да додишъ утрѣ вечерь въ Какрина при Христа Латинеца да си разчистимъ смѣткитѣ. По улицата кръстосвали стражари по край кжщата на баба Марийка Николчова, когато попъ Кръстю и Левски биле въ кжщата ѝ, баба Марийка замолила подъ Кръстя да се отстранатъ съ Левски да не би стражаритѣ да додятъ да ги арестуватъ. Попъ Кръстю казалъ да не се бои нѣма да стане нищо. Обаче Левски е билъ доста растревоженъ, каза баба Марийка.

Христо се казваше Латинеца, който държеше ханчето комитетско въ с. Какрина за пренощуване на апостолитѣ.

стр. 30.

XXIII.

За срещането на Д. Пъшковъ и Бошнакъ Чаушъ скоро следъ освобождението. Показания на Бошнакъ Чаушъ (предводитель на потерата) върху хващането на Левски. По въпроса кой е съобщилъ, че нея вечерь Левски ще бжде въ Къкринското ханче.

Николчо Цвѣтковъ освободиха, защото Д. Общи не го познаваше.

За улавянето на Левски билъ пратенъ старшия полицейски стражаръ Бошнакъ Юсинъ Чаушъ. Като се завърна отъ бѣгството въ Руско

Турската война въ 1877 г. утидохме при него: Иванъ Драсовъ, Маринъ Лукановъ и Д. Пжшковъ. Запитахме го да ни разкаже какъ е уловенъ Левски и отъ кждѣ знаеше, че Левски ще бжде тжзи вечерь на Какринското ханче. Бошнакъ Юсинъ каза, че го повикалъ каймакамина и му заповѣдалъ да земе съ себе си 10 души полицейски стражари и да отидатъ въ Какрина на ханчето да уловатъ Левски, като имъ далъ строго нареждане да пазягъ да не го убиятъ. На въпроса отъ кждѣ знае каймакамина че Левски тая вечерь ще бжде въ Какрина на ханчето. Юсинъ Чаушъ каза, че каймакамина нищо не казалъ отъ кжде знае че Левски ще бжде въ Какрина тази вечерь, обаче бейоветѣ отъ идаре мезлиши (окр. съвѣтъ) говореле, че попъ Кръстю съобщилъ за това.

стр. 32, 33.

№ 511.

Дневникъ на Д. Н. Пъшковъ държанъ въ Диаръ-Бекиръ.[1])

I.

Дата и обстановка на арестуването на Маринъ п. Лукановъ председатель и Д. Пъшковъ виденъ членъ на Ловченския Ц. Р. комитетъ. Разпитъ въ конака и др. подробности. Стариятъ попъ Луканъ, баща на председателя, сжщо арестуванъ.

Дневникъ въ пжтуваніе-то ми отъ Ловечь до въ Діяр-і-бекыръ (т. е. до гр. София и отъ София за Дияр-Бекиръ 1873 10-врии 3-ыи Діяр-Бекыръ).

На 30-ыи Октомбрія 1872 година чяса по два сутрѣнь-тж, като излизахъ отъ кжщи (на Гергана Ивановъ отъ кжщж-тж въ коіа-то живѣехъ поднаемъ) у пжтихъ ся къмъ пазарь-тъ и щомъ додохъ до чешмата (кладенецъ-тъ) (Ѧлтж-Олукъ), съгледахъ заптіе-то Юсинъ онъ-Баши, кой-то бѣ ся исправилъ до чешма-та, и, като го доближихъ поздравима съ едно необикновенно, сабахлиръ хаиръ-Олсунъ и ми каза: буюрунъ юз Баши чаріоръ сени. Попытахъ го, гдѣ е? на конака е, отговори. Ѧзъ са упжтихъ къмъ конакъ-тъ, заедно съ рѣченно-то заптіе, придруженъ още съ едно заптіе, кое-то стоеше прѣдъ фурна-та, когато излизахъ отъ кжщи, и то нарочно испратено за мень.

Щомъ стигнжхме до конака юз-башиі-тъ ны присрѣщнж вънъ до порта-та и мя запыта веднаги; бабанъ Бурдамжджръ? іокъ, отговорихъ му; бенъ она смарлжджмь тере ягъ ичюнъ аджеба важжтъ гюндереджекъ хиберимь іокъ, му казахъ, Това като свърши вързнж ся изведнжждъ и мя заповѣда учтиво да иджсъ него въ стаіж-тж му; азъ тукъ имахъ честь-тж да ся поканж отъ сжщиі-тъ да сѣднж на мендеръ-тъ. Сѣденіето ся продължи 1 чясъ безъ да ми каже защо мя е выкалъ, послѣ той излезе навънъ и веднага ся исправи воурожена стража на вратж-тж. Като стояхъ подъ стражіж до единъ чясъ, завѣдохж мя въ стаіж-тж на томрукъ агасж, дѣто като сѣдѣхъ около два часа, извѣдохж ма прѣдъ каймакамина въ идаре-мезличка-та стая, кой-то бѣше самъ, и като мя заповѣда да сѣднж; захванж да мя запытва какъ сьмь, що ми е занаятіе-то и другы такыва въпроси, нъ най-чюденъ бѣше въпросъ-тъ: одилъ ли сьмъ въ Търново, да, отговорихъ му; „тамъ има хубавы момиче-та, каза каймакамина, ты нѣмашь

[1]) Тѣзи записки помѣстяме поради фактическата имъ важность. Тѣ ни сж ценни не само въ началото си, но и до край, въ свързка съ подигнатитѣ въпроси за предаването на Левски отъ попъ Кръстя.

ли нѣкоіж любовница? азъ не му отговорихъ нищо, само ся по позасмѣхъ. При тыя разговори донесохж ми сжнджка, и като мя накара да го отворж, захванахж да търсять и пригледовать книгы-ти; слѣдъ като пригледа добрѣ всичко, Турчина що знаеше да чете Българскы, натуряхж пакъ всичкы-ты ми нѣща въ сжнджкж, освѣнь билетъ-тъ отъ дружеството Постоянство и ся вторачихж на печатъ-тъ, що носеше билетъ-тъ, до толкова, щото не бѣ възможно да имъ ся докажеше истинж-тж, макаръ и да имъ доказвахъ, че това е билетъ издължителенъ, понеже сьмь членъ отъ това дружество, като си платихъ дългъ-тъ дадохж ми настоящій билетъ, нъ тѣ пакъ остахж въ съмненіе до вечертж, до дѣто зехж точни свѣденія за рѣченный билетъ. Това, като ся свърши, свалихж ма пакъ въ томрукъ одаіж. Вечерь-та чяса около три, като ся събрахж членоветы на идаре мезлеси, извадихж ма на истинтакъ (испыть), който траіж около два чяса, и като подписахъ испытъ-тъ си, дадеми ся заповѣдь да си идж пакъ на сжщо-то мѣсто. Прѣзъ нощь-тж ма оставихж въ еднж вонещж, влажнж и съ развалень въздухъ стаіж, дѣто сичкжтж нощь стояхъ накрака, защото бѣ пълна съ затворници, та нѣмаше, дѣ да ся сѣдне. И тъй въ туй положеніе прѣкарахъ цѣли 15 дена и петнадесать нощи.

II.

Тримата отведени въ София. Случки по пжть. Среща на Д. Пжшковъ съ бащата ум въ с. Сопотъ.

На 13 Ноемврія т. е. въ понделникъ прѣзъ нощь-тж чяса по 8, като дадохъ пакъ испытъ, кой-то трая около три чяса, свалихж мя пакъ на сжщо-то мѣсто, дѣто, като по сѣдѣхъ до половинъ чясъ, искарахж мя надвора, дѣто бѣше попъ Луканъ и сынь му Маринъ, обыколени съ стража, да не бы да вржкнжть. Като сѣтихме, че ще ны откарвать на нѣкждѣ, помолихме ги да си доставимъ зимни пжтни дрѣхи, понеже бѣ студѣно, нъ гласатъ ни не са послушя и ніе трѣбваше съ тжнкиты си облѣкла да упорствуваме и на студь-тж. Слѣдъ малко даде ся заповѣдь и ны ся качихме на коніетѣ, що бѣхж приготвени нарочно занасъ, и като ны уковахж въ жилѣза, тръгнжхме придружени съ нѣколко заптіета и милязимина Мехмеда-а, нъ за кадѣ? и ныи незнаемь. Като излѣзохме при телеграфъ-тъ, възвыхме къмъ Топускж-тж чешмж и като іж доближихме, азъ поискахъ да ми даджть водицж, да си поугжсж сърдцето, кое-то горѣше, като огынь, нь вмѣсто водж, азъ изѣдохъ нѣколко попржжни отъ едно заптіе, що ни карахж: вѣра, крьсть и прочее.

Излѣзояме отъ Ловечь и като ся упростихъ съ него, упжтихме ся къмъ Юго-Западъ въ пжть-тъ, който води къмъ Микре, и безъ да ся спрѣмъ никадѣ, осьмнжхме край Топузовж-тж корія, и тъй като вървехме безъ да ся спрѣмь нѣкадѣ, за обѣдь стигнжхме на Микренскытѣ ханове, дѣто, като по убѣдовахме надвѣ-натри; тръгнжхме и вечерь-тж стигнжхме по 11 чяса въ Турскы Изворъ, дѣто ны затворихж въ общійтъ конакъ подъ селскж стражіж.

Прѣзъ нощь-тж пристигнж баща ми съ Вжля Стояновъ, (кому-то бѣхъ пратилъ извѣстіе съ едно Турче,) баща ми, като мя видіж въ укови заплака, и мень дожаля, очитѣ ми ся налѣхж съ сьлзи, нъ вътрешенъ гласъ ми каза: плачь-тъ е за жены-тѣ...

азъ ся въздържахъ отъ плачь-тъ, нъ буцж ми сѣднж на гжрло-то и не можихъ да продумамь нищо на баща си, само пріяхъ малко парици отъ него, и си отидѣ, безъ да можимъ да си рѣчемь баре сбогомъ.

На 15-ыи того тръгнжхме прѣди да ся сьмне два часа, каждѣ пладнѣ стигнжхме на Видрарскитѣ ханове, дѣто Тодоръ Бояджія-та (Видрарецъ) ны гости съ топалъ бобъ, отъ тамъ като тръгнжхме вечерь-тж чяса по 10 стигнжхме въ Орханіе-то, дѣто ны затворихж и триманы въ

еднѫ тѣснѫ и влажнѫ затворкѫ. Вечерь-тѫ чяса по три ны извѣдохѫ (и трима ны) при каймакамина, кой-то, ны по запыта по нѣщо, нъ като не получи удовлетворителенъ отговоръ даде заповѣдь да ны отвѣдѫть пакъ на сѫщо-то мѣсто; тукъ приминѫхъ много неспокойно, както тѣлесно тъй и душевно. Сутрѣнь-тѫ на 16-ыго, като уковахѫ само мень и съ беликчета, подкарахѫ ны Орханійски заптіета, нъ очювай Боже! въ пѫть-тъ прѣтърпѣхме най-бестидни попрѫжни: вѣра, крьстъ, майка и пр. На ташь-Кесенъ чаушь-тъ, що ны караше, като видѣ, че рѫцѣ-тѣ ми бѣхѫ утѣкле отъ студь-тъ, откова белекчета, дѣто почивахме около единъ чясъ, подиръ пакъ ма укова и тръгнѫхме, дѣто вечерьтѫ по 10 чяса стигнѫхме на горня Малинѫ. Тукъ принощувахме на еднѫ Българскѫ кѫща, подъ стражіѫ отъ Българе (Ихтіаръ-мезл.). Сутрѣнь-та на 17-ыи докарахѫ отъ село-то мекерета, мень са падча на дѣлъ еднѫ бѣлѫ кобилѫ запрѣла съвсѣмь, съ самаръ голъ и безъ люлкы, рѣкохъ това ми е на касметь и ся качихъ. Студь-тѫ бѣще чрѣзмѣрнѫ, нъ беликчета-та украсявахѫ рѫцетѣ ми. Въ този дечь вѣеше насрѣща ны студенъ вѣтъръ, който ни пронизваше чякъ въ сърдцата.

III.

Очна ставка съ Д. Общи въ София. Стариятъ попъ Луканъ освободенъ. Срокъ на разпититѣ и ареститѣ въ София.

Въ Софіѭ стигнѫхме чяса по 7, дѣто, като ны извѣдохѫ прѣдъ Махзаръ паша. П о р ѫ ч а до доведѫтъ Димитръ Общи, той доде бѣ окованъ въ желѣза. Махзаръ паша го запита познавашъ ли тия хора, Общи отговори двамата са мои хора, а попа когото искамъ той е младъ, нисъкъ въздебелъ, него искамъ. На попъ Лукана, ся дозволи да ся върне свободенъ въ Ловечъ съ стражарь, а насъ съ Марина (сина му) оставихѫ въ дворъ-тъ на тьмницѫ-тѫ, дѣто ны държахѫ 5—6 дена на студъ-тѫ безъ огънь и безъ постелка; послѣ, като ны направихѫ истинтакъ-испитъ, менъ турихѫ въ четвърто-то отдѣленіе на затвора, а Марина въ трете-то отдѣленіе. Отъ тукъ нататъкъ захващатъ истинтаци-тѣ ни дѣто паша-та въ единъ испытъ, дѣто бѣхѫ членоветѣ и той (Масхарь паша) разѣрено мя напопържа на вѣрѫ, безъ да ся срамува отъ членове-тѣ на мезлиса, че не щѫ да признаіѫ онова, що ми стоварять мюзевири-тѣ. Тукъ стоехме подъ затворъ въ тѫмницѫ отъ 18 Ноемврія 1872 г. до 18 Янноарій 1873 год. Като ся свършихѫ истинтаци-тѣ, каза ни ся да ся приготвимъ, че ще идемь на заточеніе.

IV.

На заточение. Пѫтътъ презъ Ихтиманъ, Вѣтренъ, Пловдивъ и Одринъ. Особени случки отъ Одринъ до Цариградъ. Вестьта за утвърждение на смъртната присжда на Левски.

На 1873 година 18 Януарій. Осемнадесять души тръгнѫхме отъ Софійскы затворъ пѣши до казарма-тѫ, щомъ влѣзохме въ дворъ-тъ на казарм. бурія-та за свири и ми ся заобиколихме съ въорѫжени войни, които държахѫ пушки-тѣ посочени върху насъ, като че чякахѫ заповѣдь за да ни застрѣлятъ; ніе бѣхме въ голѣмо отчаяніе-то, нъ слѣдъ малко чюхме радостньйі-тъ гласъ „бининъ" и мы ся навѣзохме на 6 брички нарочно приготвени за насъ и вечерь-та спахме на новый ханъ отъ дѣто утрѣнь-тѫ на 19-ыи съ затворени рѫцѣ въ беликчета трьгнѫхме и стигнѫхме въ Ихтиманъ, дѣто всички спахме съ укови-тѣ си. На 10-ыи стигнѫхме въ Вѣтренъ, гдѣто съ затворени рѫцѣ въ жилѣза, прѣспахме въ еднѫ кѫщѫ окрѫженѫ отъ черкези. По пѫть-ть на 21 на Бошюля (село)

мюлюзмина Ибрахымъ, псува най-безстидно и би безъ да има вина селскыи-тъ попъ. който поработж-тж си заминуваше по край кола-та, дѣ-то ся бѣхме спрѣли на пжть-тъ предъ кръчмж-тж на Атанаса попчето. Отъ тамъ часа по осемь стигнжхме въ Пазарджискыи-тъ правителственъ конакъ, дѣто въ еднж тжмнж, нечистж и много студенж тжмницж, прѣспахме много безспокойно. Отъ Пазарджикъ на 2?-ыи I Стигнжхме въ Пловдивскый-тъ правителственъ конакъ въ присждствіе-то на много народъ и ны затвориха въ еднж добрж стаіж, т. е. въ таіж въ коіж бѣхж прѣсѣдѣли и наши-тѣ прѣдшественици Орханійци, Тетевенци и Видрарци. Тукъ прѣсѣдѣхме двѣ нощи и единъ день на 24. I ся качихме на кола въ конака, отидохме на жилѣзницж-тж, отъ дѣто за осемь чяса стигнжхме въ Едрене. Тукъ всичкы ны оставихж въ хамбарь-тъ уковани въ жилѣза, освѣнъ Ковачевъ, кой-то бѣше отдѣленъ отъ насъ въ II класъ. Въ Едрене стигнжхме вечерь-тж чясъ-тъ на два на станціж-тж, отъ дѣто, ако и да искахме да си хванимъ брички да не ходимъ пѣшя до града, кой-то е близо до $^1/_2$ чясъ далечь отъ станціж-тж, не ни дадохж, и пѣши изморени ни закарахж въ градскж-тж терсанж. Тукашната терсана е много лоша, защото е отъ гяйгыръ и затворницитѣ прѣблѣднѣли и исжхнали. Тукъ като прѣспахме, на утрѣнь-тж чясъ-тъ на 7 ся навезохме въ срѣдъ конака на петь красни бричкы при присждствіе-то на много множество людеи, пазеха ни Казац и Българи; както и прѣзъ чаршія-та едвамъ ся промжкнжхме между хора-та, които ся бѣхж нарочно стекли да гледать. Вечерь-тж стигнжхмы на Хапса; дѣто ни затворихж въ два затвора толкова лоши, щото хората и свиніе-тѣ си незатварять въ подобни затвори. Тукашни-тѣ заптіе-та ся показахж много лоши и безчеловѣчни. Единъ сухъ съ бѣли мустаци чернъ, заптіе ны псува; а пакъ чяушь-тъ не даде ми да си зема симидъ, кой-то ся продаваше въ дворъ-тъ; псува най-бестидно симедчія-та и го испжди. Отъ тукъ на 24 испратени, вечерь-тж стигнжхме въ Баба Ескы, дѣто ны пріяхж и испратихж много добрѣ. Прѣзъ день-тъ (курбатъ байржмж) дойдохме въ Люле-Бургасъ. Тукъ ны посрѣщнжхж хора много, както и каймакамина по любопытствовалъ бѣше за да ны види. Затворихж ны на едно мѣсто, отдѣто послѣ ны извадихж и затворихж на друго по-лоше отъ Хапсанскж-тж тьмницж, мѣсто въ кое-то прѣспахме безспокойно, колко-то може да прѣмысле человѣкъ. Не 28-ыи I. отъ тамъ трьгнжхме и стигнжхме въ Чорла и тукъ преспахме безпокойно. На 29-ыи I. отъ тамъ стигнжхме на Силиврія и тука прѣминжхме добрѣ. На 30-ыи I. отъ тамъ трьгнжхме и откакъ прѣминжхме прѣзъ Чяталджа[1]), и отъ катъ прѣцапахме пѣши азмаци-тѣ при жилѣзницатж и ся укаляхме до уши, качихме ся на жилѣзницж-тж (азъ и Ковачевъ бѣхме въ третій класъ, а другыты въ амбаря) и чясъ-тъ на единъ пристигнжхме въ Цари-градъ на Сиркеджи скелеси. Тукъ заобыколени отъ купъ заптиета, трьгнжхмы пѣша и стигнжхме на Баба-заптіе (Централенъ затворъ), гдѣто прѣкарани отъ врата, въ врата, ны затворихж при наши-тѣ прѣдшественици, на 30-ыи въ Вторникъ вечерь.

V.

На парахода „Туна“ отъ Цариградъ презъ Босфора и Черно-море до Ираклия и Самсунъ на Малоазийския брѣгъ. Подробности на пжть по сухо презъ турски, кюрдски и арменски покрайнини до Диаръ-бекиръ. Змии и скорпиони въ затвора — вжтре въ крепостьта. Смекчение на сждбата имъ по намѣса на арменската община.

---

[1]) Въ Чяталджа прѣстоехме 3 чяса на почивка. Въ това врѣме офицера, който ни конвоираше имà срѣща съ каймакамина, отъ когото узналъ, че солтана потвърдилъ смъртната присжда на Левски, съобщи ни като новина.

Тукъ (въ Цариградъ, б. р.) присѣдѣхме единъ мясецъ и половина, сирѣчъ на 14 Мартъ ны искарахѫ изъ затворъ-тъ и като дадохѫ на сѣкого по едно заптіе слѣдъ него, слѣзохме на Сиркеджи скелеси, дѣто ся навезохме на Турскый-тъ вапоръ Туна, който пресѣдѣ на скеля-та прѣзъ нощь-тѫ и сутрѣнь-тѫ на 15-ый III. чяса по 11 трьгнѫ, дѣто като минѫхме бухиза, влѣзохме въ Черно море, кое-то извѣднѫжъ поболи всичкы ны, и като ся люляхмы болни день и нощь, между разярени тѣ вълны, стигнѫхме въ лимана срѣщу Иракліѭ, дѣто приседѣхме два дни, защото море-то ся разигра много[1]. Тукъ излязохме въ града на расходка, дѣто намѣрихме и единъ Българинъ абаджія, който стои 11 год., но сиромахъ доста. На 18-ый Мартъ напустнахме пристанището. трьгнѫхме, нъ врѣме-то бѣше много лошо и морскы-тѣ вълни, до толкова блъскахѫ вапора, щото бѣдствоваше да потѫне и мы бѣхме изгубиле всяка надѣжда за спасеніе, нъ Богъ кой-то си има грижіѫ-тѫ за всякого, избави ны, и като прѣминѫхме край градове-тѣ: Амасра, Неболъ и Синапъ, дѣто вапора ся спря за малко врѣме; На вапора ся видѣхме съ единъ нашъ ліченъ (познатъ) на име Стоянъ Камеляжі, който живѣе въ Синапъ отъ 14 год. съ камелячиликъ, Излѣзохме на Самсонъ на 20-ьй Мартъ чяса по единъ утрѣнь-тѫ, посрѣщнати отъ единъ купъ заптіе-та, дѣто ни затворихѫ въ еднѫ много тьмнѫ (безъ прозорци) затворка.

Утрѣнь-тѫ на 21 Мартъ, като са накачихме на катѫре съ голи самаре, трьгнѫхме, обиколени съ много войскѫ, коіѫ-то, като допѫтсвува съ насъ до половинъ чясъ отъ града, върна ся, а мы съ единъ милязиминъ и нѣколко войны, като притьрпѣхме доста мѫчноти въ пѫть-тъ, вечерь-тѫ едвамъ стигнѫхме на Чякаллѫ ханъ (село-то ся выка така, че и хана носи това имя), дѣто, като приноющувахме доста добрѣ, защото ны дозволи милязимина, та ся по начюкахме), утрѣнь-тѫ на 23-ьй III. като пѫтовахме три чяса, стигнѫхме на Каваклѫ, село отъ 70 кѫщи, нъ стои мюдюринъ, дѣто ны вкарахѫ въ правителственый-тъ домъ, и докато по стоехме до половинъ чясъ на двора, дѣто и обѣдовахме на крака, трьгнѫхме; тукъ ны залови единъ силенъ дъждъ, дѣто измокрени и окаляни едвамъ вечерь-та по 12 чяса стигнѫхме на Турско-Караманлійско-то село Ала-Юртъ, дѣто приноющувахме много безспокойно у попъ Левтерюви, понеже и попъ-тъ много сиромахъ, та нѣма какво да ни постели, нъ кални и мокри спахме на гола-тѫ земіѫ. Утрѣнь-тѫ на 23 Мартъ като трьгнѫхме заваля много студенъ снѣгъ, нъ по пладне врѣмя-то ся управи и ны съ благодареніе слѣдоваме пѫть-тъ си, дѣто чяса по 10 вечерь-тѫ, стигнѫхме на Турско-то село Ауренъ и ни затворихѫ въ еднѫ селска стаіѫ. На 24-ьй III. стигнѫхме въ градъ-тъ Амасія, който е мѣжду двѣ скали, и прѣзъ него тече рѣка Тукатъ. Тамъ ны затворихѫ въ много тѫмнѫ затворкѫ. Тукашнитѣ затворници страшно ся наказвать съ по 30—40 окы пранга нй крака му.

---

[1]) Въ Ираклия стана една неприятность, между офицера и каймакамина на града, щото шѣхме да идемъ въ затвора. На пристанището се качихме на Гръцка лотка да ни закара до парахода. Лодкаджията настоява да се качинъ всинца, обаче ние и офицера настояваме да ни закара на два пѫти до парахода, защото се боехме да не потѫне лотката, че бѣхме съ матрозитѣ 30 души, да се издавимъ. Постоянството на Гърка лодкажия, извика да го набиемъ добрѣ, той избяга и се оплака на каймакамина и додоха съ нѣколко стражари. Гърка посочи кои сѫ го биле. Каймакамина поиска да ги арестува, обаче ние се воспротивихме, и не ги дадохме на стражаритѣ да зематъ другаритѣ ни. Офицерина който ни конвоираше извади саблята и заяви на Каймак. Тези хора са менъ прѣдадени, тѣ са като агнета и азъ отговарямь за тѣхъ. Каймакамина се разбра и накара лоткаджията да ни закара на парахода на два пѫти.

Въ Амасіѫ има много вѣхти зданія и стара твърдынѫ срѣщу града на скалѫ-тѫ. Отъ востокъ по край пѫть-тъ иде подземенъ водо-проводъ правенъ отъ Римленитѣ, нъ сега разваленъ и присѫхнѫлъ. За него разказватъ, че го е правилъ Ферад-Шеринъ. На 25-ый III. утрѣнь-тѫ трьгнѫхме само съ 8 души войни и единъ сотникъ, кой-то бѣше доста добьръ човѣкъ; този день валя дъждъ, дѣто по измокрени за 7 чяса стигнѫхме въ Турското село Хениске, дѣто ны оставихѫ въ селскѫ-тѫ стаіѫ. Селенитѣ ны посрѣщнахѫ учтиво и ны нагостихѫ съ селскы прости ястіета: Чюрба отъ болгуръ, пилавъ отъ жито и спанакъ съ болгуръ. Тукъ бѣ ны доста топло, нъ селска-та стража, до толкова мя беспокои цѣла нощь съ галчава-тѫ си, щото никакъ неможихъ да заспѫ. На 26-ы III. като трьгнѫхме за 5 чяса стигнѫхме на Турхалъ Турски градецъ, дѣто ны оставихѫ въ едно кафене. Надъ града отъ къмъ Истокъ има стара твьрдыніѫ.

На 27-ыи III. трьгнѫхме за Тукатъ дѣто стигнѫхме съ много мѫкы, защо-то заптіе-то, който тръгнѫ отъ Турхалъ да ны прѣдводи, караше ны на мензилъ (лингъ); Той насьрдчаше и войни-тѣ, като имъ говореше, за такыва като насъ трѣбва „изетъ" и тъй утрошени стигнѫхме въ Тукатъ, дѣто, като минувахме прѣзъ срѣдъ чяршія-та множество хора отъ всякаквѫ народность, ся трупахѫ на купове, купове, за да ны гледатъ; като стигнѫхме въ правителственый-тъ ко акъ, ны затворихѫ въ една много тѫмнѫ и нечистѫ стаіѫ; щомъ слѣзохме, посѣтихѫ ны единъ Круатецъ и единъ Грькъ отъ Западно вѣро-испоѣданіе. Надъ граца въ скалѫ-тѫ има стара твардынѫ, казватъ да е правена отъ Римляне-тѣ. Сутрѣнь-тѫ ся расходихме изъ града съ едно заптіе, придружени отъ Круатеца Андона. Утрѣнь-тѫ на 28 III. като трьгнѫхме за 6 чяса стигнѫхме въ Ерменско-то село Ятмѫшь, дѣто селени-тѣ ны гостихѫ съ селскы прости ястіета и ся показахѫ доста състрадателни къмъ насъ. На 29-ый III. прѣзъ деня минѫхме доста высокы и балканисти мѣста, дѣто за 7 чяса стигнѫхме на Ени-ханъ, село смѣсѣно отъ Турци и Ерменци. Тукъ прѣнощувахме добрѣ, нъ домакыня (Арменецъ) не бѣше толко благодаренъ, и особно жена му, коя-то и изѣде нѣколко тоегы отъ чаушина, що ны караше, че ны не пріема да прѣнощуваме въ кѫщѫ-тѫ й.

На 30-ыи III. прѣзъ деня на пѫть-тъ намѣрихме минералнѫ водѫ (Борфесъ) отъ коя-то, като пійнѫхме по малко, трьгнѫхме и за 4 чяса стигнѫхме въ Турското село Кѫлѫнъ, дѣто прѣспахме въ еднѫ много хубава подземнѫ стаіѫ. Вечерь-тѫ притежятель-тъ на стаіѫ-тѫ, ны гости съ проста Булгуревѫ чорбѫ и съ тѫнкы петурки, кои-то имъ служять вмѣсто хлѣбъ, нъ ніи не можихмы да гы ѣдемь защо-то бѣха сурови (неопечени добрѣ).

На 31-ыи III. трьгнѫхме, дѣто за 5 чяса стигнѫхме въ Сивасъ, нъ и тукъ оставихме много хора безъ работѫ, които бѣхѫ ся натрупали прѣдъ Правителственный-тъ домъ за да ны гледать; а назъ вмѣсто да ны вкарѫть въ конака, закарахѫ ны въ едны вѣхти затвори, дѣто, като минѫхме прѣзъ чатыри врати, затворихѫ ны въ еднѫ тѣснѫ, водещѫ и безъ прозорци хапсана, освѣнъ еднѫ малка дупкѫ на тавана (тукашнитѣ кѫщи ся равни и покрити съ прьсть, не като по насъ). Вѫздухъ-тъ бѣше развален до най-высока стьпень, освѣнъ това, що бѣхме 20 души въ такавѫ тѣснѫ затворкѫ, нъ имаше и трима тамошни болни затворници, които съ кашленіе-то си вонещи-тѣ храчкы, ми докарахѫ най-голѣмо безспокойствіе и гнусота, толкова доколко-то може да си воубрази чилѣкъ; Това положеніе ми докара голѣмо отчаяніе, нъ като гледахъ тамъ въ затворъ-тъ имаше по-злощастни отъ менъ, дадохъ си малко утѣшеніе. Тукъ прѣсѣдѣхме два дни и три нощи дѣто приминѫхме съ много голѣмы мѫкы отъ горѣщинѫ и отъ развален ый-тъ въздухъ. Утрѣнь-тѫ на 3-ый Априлий съ петь войни и петъ заптіета трьгнѫхме, и като минѫхме прѣзъ планинѫ Теджеръ, която бѣ покрита съ снѣгъ, дѣто за 7 чяса стигнѫхме въ Арменско-то село Улашъ. Въ този день много силепъ и студенъ вѣтърь вѣеше срѣщу насъ. На 4-ьй IV. тръг-

нѫхме утрѣнь-тѫ много рано, защо-то пѫть-тъ ни бѣше дѫлѫгъ дѣто като извървѣхме 4 чяса стигнахме въ Турското село Диликлиташъ, дѣто и обѣдовахме. Въ това село Турскы-тѣ жены ходѫть открыти безъ никакво пазеніе; дрѣхы-тѣ имъ сѫ сѫщо, като на наши-тѣ челенгирки; на главы-тѣ си носѫть сукла; момытѣ и млады-тѣ булки носѫть на носоветѣ си обици или брьмкы. По тыя села и Арменкы-тѣ носѫть такова сѫщо облѣкло. Отъ тамъ за 4 чяса стигнѫхме въ Кашалъ, сирѣчь паланка, дѣто сѣди мюдюринъ, кое-то е смѣсено съ Турци и Арменци. Отъ Улашь до Кангалъ е осемь чяса. Тамъ принощувахме не толко добрѣ, защо-то стражя-та селска, що бѣ оставена за да ны пазе, прави ни много досажданіе съ разговорътъ си. На 5-ьй IV. за петь чяса, стигнѫхме въ Турско-то село Аладжа-ханъ, тукъ стаія-та, дѣто ны затвориха като неможи да ны събере, нѣколко души спахме въ конюшницѫ-тѫ (ехаръ), дѣто стражата селска съ многото си галчава не ны остави спокойни цѣла нощь да заспимъ. Утрѣнь-та на 6-ьй IV. додохме за 5 чяса въ Турското село Асанъ-Челеби¹), дѣто като бѣхме свършиле хлѣба си зехме брашно отъ домакыня и си мѣсихме хлѣбъ; (защо-то по тѣзи страны хора-та незнаять да мѣсѫть хлѣбъ, като по насъ, нъ печать тѫнкы питкы на врьшникъ железенъ, расточени съ махалкѫ). Този хлѣбъ бѣ ичименикъ, нъ ныи ся благодарихме и отъ него, като нѣма по-добъръ. На 7-ыи минѫхме прѣзъ много бези плодни мѣста и голи врьхове; минѫхме и прѣзъ паланкѫ-тѫ Хекынъ ханъ, дѣто искахме да си земемъ отъ фурни-тѣ хлѣбъ, нъ меемурина, що бѣ съ насъ, не ни даде да си земемь. Въ този день зехме 12 чяса пѫть, дѣто додохме на Кюртското село Кѫржнъ, отъ десетина кѫщи; мѫже-тѣ нѣмаше, а жени-тѣ не ни пріяхѫ, можеше да ся породи и бой, ако бѣха поискали войници-тѣ да останѫть тамъ, защо-то Кюрткыни-тѣ ся готови на всякой случай за бой. Отамь, като извървехме още 2¹/₂ чяса съ много мѫчнотіи, съваекачваніе и слизаніе по высокы-тѣ и не проходими бърда, едвамъ по мрькнало стигнѫхме въ казѫлбашко-то село Кѫнакъ, дѣто ны затворихѫ въ единъ ехѫръ пълнъ съ лайна и бълхы. Тамъ прѣнощувахме много злѣ, дѣто посрѣщнахме и въскрьсеніе (Вѣлигдень) въ реченый-тъ кабинетъ.

Утрѣнь-тѫ на врьхъ Велигдень, като се поздравихме единъ другы съ обикновенното Христосъ вьскрьсна, по ядохме млѣкце съ ичименъ сухъ лѣбецъ, кой-то и тъй не бѣ толко въ изобиліе за да ни насити както трѣбва. Отъ тамъ на 8-ыи Апр. като трьгнѫхме минѫхме прѣзъ сел-ата Кѫзалбашки: Девелй, (дѣто ны прѣвари една бабичка и ны питаше съ плачь за сына си, кой-то былъ воинъ въ Еменскѫ-тѫ биткѫ, защо-то тя ны мислеше, че ся врьщаме отъ войнѫ-тѫ.) Ахъ! да ли не прѣварятъ и наши-тѣ майки чужденци-тѣ и да гы запытоватъ за насъ!?) и Мешеидъ, въ това село почивахме около единъ чясъ, дѣто единъ отъ селени-тѣ ни каза, че въ тѣзи околности продумалъ единъ овенъ на овчаря; овчарь-тъ отстрахъ на вторый-тъ день не смѣилъ да иде съ

---

¹) Тукъ сѫбрахме по между си по 50 гроша, които дадохме на офицера, на конвоя, за да ни даде писмото отъ Великия Везиръ до Диар.-Бекирския валия. Христо П. Ковачевъ, който знаеше писмения Турски язикъ прочете писмото въ което бѣха написани присѫдитѣ на всички осѫдени по „Араба-конаското приключение“. За насъ съ Маринъ П. Лукановъ Великия везиръ пише на Валията да ни пазатъ добре, да не избѣгаме, защото за тяхъ Д. Н. Пѫшковъ и М. П. Лукановъ — присѫди не е произнесена отъ Чрѣзвичайния сѫдъ, понеже, отказвали да се сьочастници въ комитета, а по свидѣтелскитѣ показания на Димитра Общи, Анастасъ попъ Хиновъ, Бошарановъ и други безъ клѣтви отъ другаритѣ, испращатъ се на заточение до животъ въ Диари-Бекирската крепость. Писахме до Дунавския валия да разслѣдва отново за тѣхното участие въ тая организация и допълнително ще ви съобщимъ тѣхнитѣ наказания.

овцетѣ, нъ господарь-ть му ся усмѣлилъ и като отишелъ съ овцетѣ, овенъ-тъ му казалъ: „вчера овчара, ако бѣше ми отговорилъ на 1-ый пѫть, щѣхъ да потопя всичко, на 2-ый пѫть, ако бѣ отговорилъ, щѣхъ да захвана голѣмо сраженіе между народите, на 3-ый пѫть — щѣхъ да направя всичкый-тъ свѣтъ въ миръ и благоденствіе".

Този день пѫтовахме 5 чяса, дѣто стигнѫхме Кюртското село Хорамъ и принощувахме на еднѫ бейскѫ стаіѫ много добрѣ. Тукъ видѣхме въ еднѫ градина ѣколко дървета до коя-то минуваше една долчинѫ съ бистра водицѫ, коя-то іѫ правеше да прилича на нашенска градина. На 9-ый IV. като прѣминѫхми доста баири и долини, за 5 чяса додохме до рѣкѫ Ефрадъ, коя-то минѫхме съ каикъ и като ся накачихме пакъ на катари-тѣ, за 10 минути влѣзохке въ града Гюмюшъ Мадени. Тукъ има фабрика за срѣбро, което копаѭтъ по околности-тѣ на града. Утрѣнь-тѫ на 10-ыи IV., като минѫхме покрай срѣбърнѫ-тѫ фабрикѫ (срѣброто се обработва премитивно и се праща въ Европа), отбыхме ся да іѫ видимь, и оттамъ като трьгнѫхме за 6 чяса дойдохме въ Арменско-то село Арпаудъ, дѣто ны затворихѫ въ единъ зимникъ при добитъка въ миризливытѣ лайна, дѣто отъ меризмѫ-тѫ на лайна-та отъ дѫхѫтъ на говедата и на стражіѫ-тѫ, коя-то ся състоеше отъ 15 души, произлизахѫ смьрто-носни меризми, дѣто съ голѣми мѫкы едвамъ усѫмнѫхме здрави. На 11-ыи IV. за 4 чяса стигнѫхме въ Арпутъ, дѣто, като постоехме, на катѫретѣ прѣдъ правителственый-тъ домъ до 1¼ чяса, отведохѫ ны и ни затворихѫ въ еднѫ широкѫ затворкѫ. Този градъ се нарича и Мезре и е приселенъ отъ вѣхтый-тъ градъ Арпудъ прѣди 30 години, кой-то е на единъ высокъ врьхъ, и новый-тъ Арпудъ, е на равно мѣсто и е далечь отъ старый-тъ 1½ чяса. Тукъ сѣди и паша-та на управленіе-то. Еже-годно ся приселяватъ въ новый-тъ градъ и може въ продължеиіе 50 годины старый-тъ градъ да запустее. На 12. IV. утрѣнь-тѫ трьгнѫхме и обѣдовахме на Турско-то село Ого, оттамъ като трьгнѫхме, минѫхме покрай езеро-то Гюлджикъ, дѣто си купихме и рыбѫ отъ рыбо-ловци-тѣ, що ловѣхѫ съ каикъ. Това езеро не ся истича наникѫдѣ; простира ся надлъжь 6 чяса, а на ширъ 2 чяса, въ него има островъ, на кого-то има останкы отъ чьрковѫ. Разказвать, че на мѣсто-то на езеро-то имало село христіянско; прѣди 100 г. избухнала ненадѣйно водѫ-тѫ и го потопила, за което свидѣлствоватъ и черковни-тѣ останкы Вечерь-тѫ стигнѫхме въ Кюртско-то село Кезикъ, дѣто ны затворихѫ въ единъ зимникъ при добытъка. Кезикъ е далечь 6 чяса отъ Арпутъ

На 13-ьй Апр. за 6 чяса стигнѫхме въ Арганскый-тъ Мадемъ (Аргана-Мадеми), дѣто ны затворихѫ въ едно кафене, и като щомь слѣзохме, отдѣлихѫ отъ насъ Василя Јонковъ отъ Гложене и Цвятка Вълчовъ отъ Правецъ и гы затворихѫ въ терсена-та Мадемска съ по два-та крака уковани въ железа[1])

Въ сѫщій-тъ день посѣтихме терсената въ коіѫ-то бѣхѫ затворени още 17 души Българе, (онія що бѣхѫ убрали хазната на Араба Конакъ), които злѣ стенѣхѫ подъ тѣжкы-тѣ укови на желѣза-та. Тукъ има родница бѫкѫрена) На 14-ый IV. за 10 чяса стигнѫхме въ Кюртско-то село

[1]) Василъ Ионковъ, Атанасъ Узуновъ и други, слѣдъ като увѣриха каймакамима съ своето добро поведение въ затвора, сваля имъ желѣзата и почна да ги праща изъ града на работа. Тѣ спечелиха довѣрието на каймакамина, който ги пущаше да работятъ на държавното шосе само съ единъ стражарь. Бабичката Ерменка, която ги перяла, имала кѫщичка, която капела. Василъ Ионковъ и Ат. Узуновъ съ нѣколко души отъ другаритѣ си, зематъ единъ стражарь съ себе си по разрѣшение отъ директора на Затвора и утиватъ да направятъ кѫщичката на своята перачка. Свалили покрива на кѫщата, поне(же) мръкнало, оставиле на другия (день) да я покриятъ. Пратиле стражара да имъ купи тютюнъ и избѣгали всички, като оставиле кѫщата непокрита. (Прибавка отъ по-късно време — б. р.).

Тилхаранъ. Вечерь-тѫ ны затворихѫ въ еднѫ тѣснѫ и безъ прозорци стаіѫ, дѣто отъ дышяніе-то ны, ся развали въздухътъ, та цѣла нощь минѫхме въ мѫкы. Тукъ заклахме едно ере. На 15-ыи IV. утрѣнь-тѫ трьгнѫхме рано, дѣто, като извървехме около 5 чяса, стигнѫхме въ Діяр-і-бекыръ, дѣто ны спрѣхѫ вънъ отъ калето на новый-тъ сарай (дѣто сѣди валія-та) кой-то е далечъ отъ градъ-тъ $^1/_4$ чяса: тукъ стоехме на дворъ-тъ до единъ чясъ, послѣ единъ сотникъ ны нарѣди, като войни по двама и за обыколени съ нѣколко заптіета съ баюнети, откарахѫ ны пѣши до въ вѣхтый-тъ сарай, кой-то е чякъ въ вѫтрѣшно-то кале, дѣто, като ны притьрсиха хубаво за ножове, тыкнахѫ ны въ единъ затворъ много влаженъ и пълнъ съ зміи и скорпіи, дѣто прикарахме цѣли 15 (петнадесять) дни въ голѣмо отчаяніе, нъ Богъ, кой-то никога не забравя оныя, кои-то страда-ть п р а в д и р а д и, ето че праща тукашнѫ-тѫ Православнѫ Арабскѫ общинѫ, коіѫ-то съ ходатайството и съ порачителство-то си прѣдъ мѣстно-то правителство, извади ны изъ прочютѫтѫ Діяр-бекырскѫ терсенѫ на 1 май 1873 година, и тъй ны ся видѣхмы вечь свободни въ града Діяр-і-бекыръ, дѣто наши-тѣ вѣхти Българе, ны завѣдохѫ на черквѫ-тѫ св. Козма за да приноскувамы.

Д. Н. Пѫшковъ

отъ Сопотъ Ловчански.

Едн. ока сено	1036—10	(паспортъ)
За др.	207—10	(патрони)
Две малки сѫнд.	6	
Голѣмо-то сѫнд	10	
писмо до Цар. гр.	6	
Кырія за Скендерунъ	10	
	1275 $^1/_2$ гроша.	

Горнитѣ нѣща приготвени за пягане (бѣгане) отъ Дияр-Бекиръ въ 1876 6 Юлий.

№ 512.

Бележникъ на Маринъ п. Лукановъ държанъ въ Диаръ-Бекиръ.

Факти и случки изъ живота на заточенитѣ въ Диаръ-Бекиръ. Думи изъ кюрдския езикъ, напомнящи български. Списъкъ на [умрѣли и живи заточеници.

Р а з н и Б ѣ л е ж к ы 1875 А п р и л ъ 1-ый Д і я р-б е к ы р ъ.[1])

Кюрдскы думы.

Бра (брать), мыкъ (мышка), бука (булка), мака (майка), кучикъ (куче), чель (чело), вѫре (върви), куда (кѫдѣ), ту (ты), езъ (азъ), жѐны (женѫ), езъ занимь (азъ зная), ту зани (ты знаешь), азъ ну-занимъ (азъ нѐ зная), ту ну зани (ты незнаешъ), не дȁе (не дава, трето лице), кійже кій (чиі, кой), на-дамь (недавамь) — авай чій льо (тѣзи кои сѫ бе) — мри (умрѣлъ).

[1]) Бележникътъ на Маринъ] п. Лукановъ, за жалость, не е запазенъ цѣлъ.

Априлий 1-ы телеграфирахме до В. Везиръ да ны пустжтъ отъ затвора.

На 28-ы Мартъ дохожда Алия и ны дозволи да одимъ по 2 чяса на день да ся разхождаме, нъ жилезаря пакъ не ны дозволи — единъ день бѣхме нѣколко души вънь той извика на вардачитѣ удрете и всички-тѣ вжтрѣ.

Съ Берковскый ний сме вардени отъ единъ вардачъ, Ний го пустихме да докара железаря.

Апр. 25 — Нѣколко души отъ страна на мѣстнитѣ българи помолиха валията да ни пустни съ Ив. (не се чете). Азъ съ Ив. от(п)устна[1].

На 3 юний изведохж ны изъ затвора и ны оставихж въ единъ каушъ на заптіетата, като дадохме 3 лири; въ сжщій-тъ день доде отъ Цар-дъ Яверина на Великый Везиръ, да прегледа нѣкои градскы работы.

На 30-ыи юніи яверина съ съвѣта (мезлича) заедно доде на затвора и пригледа всичкы-тѣ затворници, както и насъ, и направи забѣлежка на мезлича, че нѣматъ пригводины.

На 28-ыи мя втрѣсе съ една силна горѣщина, която трая 24 чяса.

1-ыи Юлія ся сбихме съ Ап Хр.

Августь 8-ыи телеграфирахме на В. В. Есатъ Паша да яви на Мюфетишина да ни разглѣда работата.

Затварятъ, когато не е имъ заповѣдано отъ Цариградъ.

Стоянъ Заимовъ, като побѣгна на 13 Декем. 1874 год. ны затворихж (62) души — страшна-та недѣля за Българете, а на 20-ый того ны пустихж, като ни зехж новы поржчители.

Като побѣгна и Тане Стояновъ отъ Сливенъ пакъ ны затворихж на 19 Ян. 1875 г. въ единъ гывгірлія зандамъ.

На 1 февр. телеграфирахме до В. Везиръ за положеніе-то си.

На 4-ын февр. ны извадихж отъ зандана и ни затворихж въ единъ Суварискы каушь.

На 6-ыи февр. ся раздаде слухъ, че ще ны вдигнатъ за Дигиэра (градъ съ много лошь климатъ; Діярбекырско окржжіе).

На 12 ферв. пакъ телегр.(афирахме) до В. Везиръ да искаме да ны пустнат.

---

[1]) Писано е съ моливъ, буквитѣ сж зацапани напълно и не се четатъ.

На 21 февр. ны примѣстиха въ другъ единъ затворъ не по-добъръ отъ зандана, съ разлика само, че ни дозволихѫ да са расхождаме денемъ по двора.

На 18-ыи май 1876 г. чясатъ по 7 ся извѣстихъ, че ся въскачилъ на прѣстола Морадъ.

Умрѣли.

Иванъ Николовъ ѿ (отъ) Троянъ 1862 г. умрѣлъ на 1866 г.

Тодоръ отъ село Бѣлица (Рылскы монастиръ — б. р.) 1862 г. умрѣлъ — 1866 г.

Стефанъ Бошнака
Раму Бошнака
Георгы (Битола) 1862 умрѣлъ 1862 г.
Христо Тулчялія (Жеравна) 1862 умрѣлъ 1863
Петко Пашя ѿ село Грамада (Видинско) 1862 умрѣлъ 1863

Дѣдо Нино ѿ село Бранковица (Видинско) 1862 г. ум. 1863 г.

Иванъ Лаоторъ ѿ село Грьцко (Видинско) 1862 г. ум. 1863 г.

Петъръ Павловъ ѿ Пловдивъ окр. Белю(во) другарь на Хрулевъ (Тодоръ Хрулевъ отъ Свищовъ б. р.)

Иванъ Рачевъ ѿ Габрово 1862 г. ум. 1866 г.
Дядо Иванікія Величко ѿ Софія 1862 умр. 1855
Савва Бошняка ѿ Баня-Лука
Мито Юнковъ отъ Свищовъ 1867 г. ум. 1867 г.
Никола Шопа (Врачанско) 1867 г. ум. 1868 г.
Колю Копойчето „ 1867 г. ум. 1867 „
Кара Иванъ Касапина „ 1867 г. ум. 1868 „

Бождаръ Петковъ (въ Арпут) (Врачанско) 1867 г. ум. 1867 г. въ Арпутъ.

Симеонъ Лицовъ 1867 г. ум. въ Мадена
Андрея Петровъ 1867 г. ум. 1867

Дѣдо Стоянъ Мечка ѿ с. Желява (Софийско) на 27-ыи 8-врія умрѣ въ сѫбота 1873 г.

Василъ Петровъ ѿ Тетевенъ на 5. 7-врія 1873 чяса по 12 вечерта.

Дидю Пеювъ ѿ Г. Изворъ (Орхан.)
Дико Беровъ „ „
Станю Х. Ивановъ ѿ Тетевенъ
Тодоръ Хрулевъ ѿ Свищовъ

попъ Димитъръ ѿ Габрово — нарочно утровенъ въ Цариг. болница отъ Доктора, кой-то е былъ сродникъ на Григори Тър. митроп. Грькъ 1862

Гачо Казанджи ѿ Стара Загора 1862 ум. въ терсаната Цариградъ.

Пенчо Пантало(нджи — б. р.) 1862 г. ум. въ терс. Цариградска.

Панаіотъ Николовъ Бѫлѫкчия-та отъ Арбанасе-то Търновско 1862 г. въ тер. Цариград.

х. Петъръ Муткурчето ѿ Търново 1862 ум. въ тер. Цариградска.

Иларіонъ Хайверко-оглу 1862 умр. въ терс. Цариградска.

Симеонъ — 1862 г.

Въ Мадена.

Вълко Цоловъ ѿ село Правецъ (Орханийско).

Живи заточеници

От 1862 Јунія 24

Бр. х. П. Теодосій и Јосифъ Иноци ὠ Лѣсковскый мон. (Търновско).
Дончо Ивановъ 15 г. "
Никола Кр. Кыселовъ 15 г. отъ Беброво (Джомайско — б. р.).

1860 Јунія 8 (Паша Пет. . .)

Стоянъ Ювковъ ὠ село Грьцко (Видинско)
Иванъ Марковъ "

г. 1872 г. 15 октом.

10 Маринъ Николовъ ὠ Орханіе-то
Гавріилъ Генчовъ бр. "
3 Мито Петковъ ὠ Враца
3 Стоянъ Стамен. ὠ Орханіе-то
3 Христо Цвѣтковъ ὠ село Койнаре (Орѣховско)
10 Попъ Георгы Диковъ ὠ Видраре (Орханійско)
Бр. Филю и Іосефъ п. Петрови 6
Иванъ Ветевъ ὠ Видраре (Орханийско) 6
Вуте Ветевъ " 7
Вуте Пеиовъ " 6
Дико Тодоровъ ὠ г. Изворъ (Орханійско) 4
Василъ Бушарановъ "
х. Станю х. Станчевъ ὠ Тетевенъ (Орхан.)
Петъръ М. Берковскы ὠ Ломъ Палан.(ка)
Мирчо Петковъ Поповъ ὠ Казанл.(ѫкъ)
Кыріякъ В. Сербезовъ ὠ Черпанъ
х. п. Димитъръ Ивановъ ὠ "
Янко Т. Кочевъ "
Георгы Данчевъ "
Стефанъ П. Сливковъ ὠ Ст. Загора
Георгы х. Дечевъ ὠ Стара-Загора
х. Минчо Кѫнчовъ (попъ Минчо) ὠ село Арабаджиево (С. Загорско)
Еню х. Димитровъ
Станчо Петровъ ὠ Джембазе-то (Ст. Загорско)
Бойчо Русевъ ὠ село Гюреджій "
Дойчо Димовъ ὠ село Сейменъ "
Христо Иличъ ω Пловдивъ
Костадинъ Дугановъ ω Копр(ивщица)
Стоянъ П. Заимовъ ὠ Чирпанъ
ω тюркмишли
Тане Стояновъ ω Сливенъ

Въ Ангора (Енгюръ)

10 Димитъръ Крачюновъ ω село Г. Изворъ (Орханійско)
Георгы Стайковъ
Маринъ п. Димитр.(овъ)

Петко Милювъ ω Тетевенъ (Орхан.)
3 Марко Юнчовъ „
5 Лало Пеювъ „
3 Петъръ Цаковъ
8 Дочо М. Мрьвковъ „
3 Станю х. Ивановъ „
3 Иванъ Петковъ „
8 Иванъ Стояновъ „
10 Иванъ Лиловъ ω село Сопотъ (Пловдійско)
10 Илия Костовъ „
5 Х. П. Ковачевъ „
3 х. Стоянъ п. Пенковъ ω с. Желява (Софійско)
3 Тане И. Крайчевъ „
Маринъ п. Лукановъ ω Ловечъ
Д. Н. Пѫшковъ ω село Сопотъ (Ловчян.)
Анастасъ п. Христовъ[1]) ω Плевенъ
3 Станчо х. Николовъ ω село Лопянъ (Орханійско)
4 Петко Диковъ ω село Осиковица „
6 В. Ц. Пупешковъ ω Тетевенъ „

1873 г. 14 май

Бр. Георгы и Михо х. П. Минчевъ отъ Хаскюй (Пловдивско)
Костадинъ Тодевъ „
Янко Таневъ „
Димитъръ п. Стефан. „

№ 513.

Списъкъ отъ Анастасъ п. Хиновъ на заточеници въ Мала Азия.[2])

I.

Отъ Софийс. приключение.

1. Василъ Ивановъ „Левский—Дякона" Отъ г. Карлово—Убѣсенъ на 6 февр. 1873 г. въ г. София

2. Димитъръ Николовъ „Общий" Отъ с. Дяково (Албанско окр.) Убѣсенъ на 10 Януар. 1873 г. въ г. София.

3. Ненка Павловица[3]) отъ г. Тетевене Държена е въ г. София 3½ м-ца подъ арестъ и освободена.

---

[1]) Ан. п. Хиновъ.

[2]) Сведенията сж събирани и списъкътъ стъкменъ още отъ Диаръ-Бекиръ презъ 1873—78 отъ Анастасъ Хр. Поповъ — братъ на Данаилъ Хр. Поповъ отъ Турно-Магурели. Първоначално — презъ време на другаруването му съ Левски — той бѣ известенъ подъ име Анастасъ попъ Хиновъ. Фигурира въ настоящия списъкъ: IV, № 1. Списъкътъ ни е доставенъ отъ сина му Мих. Ан. Поповъ, живущъ въ Плѣвенъ.

[3]) Тя е която изведе Д. Общий преоблеченъ въ женски дрѣхи посрѣдъ множество Тур. войска, която бѣше обсадила Тетевене и непущаше никого нито да влиза, нито да излиза изъ градътъ и търсеха Общий, тя го завѣде до с. Гложене гдѣто го предаде на В. Јонковъ— съучастникъ въ народнитѣ движения (Бел. отъ Ан. п. Хиновъ).

II.

От Софийс. приключение.

а) Въ Бакжржия — Мадемъ.[1])

1. Стоянъ Костовъ Пандурина отъ г. Тетевене
2. Лечо Николовъ „ „ „ умрѣлъ въ Бакжр.-Мадема.
3. Атанасъ Толовъ „ „ „
4. Вжло Станчовъ „ „ „
5. Маринъ Станчовъ „ „ „
6. Јото Тенковъ „ „ „
7. Цако Генчовъ „ „ „
8. Найденъ Вълковъ „ „ „
9. Павелъ Лалювъ „ „ „
10. Тодоръ Крьстювъ „ „ „
11. Маринъ Павловъ „ „ „
12. Василъ Јонковъ отъ с. Гложене
13. Велчо Јотовъ отъ г. Орхание
14. Божилъ Генчовъ „ „ „
15. Никола Цвѣтковъ „ с. Правецъ
16. Васиинъ Цоловъ „ „ „ Умрѣлъ на 8 юний 1874 въ Бак.-Мадемъ.
17. Цвѣтко Вълчовъ „ „ „ Умрѣлъ на 2 май 1874 г. въ Бак.-Мадемъ.
18. Доко Сжйковъ „ с. Г.-Изворъ
19. Вутю Ниновъ „ „ „

III.

б) Въ г. Енгюръ (Ангора).

1. Димитръ Крачуновъ отъ с. Г.-Изворъ
2. Георги Стойковъ „ „ „
3. Маринъ П. Димитровъ „ „ „

IV.

в) Въ г. Деяръ-Бекиръ.

1. Анастасъ Хр. Попповъ (попъ Хиновъ) отъ г. Плѣвенъ Амнистиранъ прѣзъ 1878 год. и на 14 май с. г, се завърна въ Плѣв.
2. Гаврилъ Генчовъ Брънбаровъ отъ г. Орхание избѣгалъ на 25 юний 1876 год.
3. Маринъ Николовъ „ „ „
4. Стоянъ Стаменовъ „ „ „
5. Димитръ Петковъ Бояджи „ г. Вратца
6. п. Георги Д. Тутманиковъ отъ с. Видраре
7. Филю п. Петровъ „ „ „
8. Јосифъ п. Петровъ „ „ „
9. Иванъ Ветювъ „ „ „
10. Вутю Ветювъ „ „ „
11. Вутю Пеловъ „ „ „
12. Христо Цвѣтковъ Гашовъ отъ с. Койнаре.
13. Илия Костовъ „ г. Сопотъ
14. Гюндузовъ (учитель)

---

[1]) Бакжржия-Мадемъ е главната терсина на Дияръ-Бекиръ (Бел. на Ан. п. Х.).

15. Христо Петровъ Ковачовъ (учитель) отъ г. Сопотъ
16. Иванъ Лиловъ Фурнаджиевъ (учитель) „ „ „
17. Василъ Бушарановъ отъ с. Г.-Изворъ
18. Дико Тодоровъ „ „ „
19. Дидю Пѣевъ „ „ „ Умрѣлъ на 14 октомвр. 1874 г. въ Д.-Бекиръ
20. Дико Беровъ „ „ „ Умрѣлъ на 14 марта 1875 г. въ Д.-Бекиръ.
21. Станчо п. Николовъ „ с. Луненъ
22. Петко Даковъ „ „ Осиковица
23. Маринъ п. Лукановъ „ г. Ловечъ. Избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
24. Димитъръ п. Николовъ Пжшковъ отъ с. Сопотъ (Ловч. окр.) Избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
25. х. Станю х. Станчовъ отъ гр. Тетевенъ Избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
26. Станчо х. Ивановъ „ „ „ Умрѣлъ въ Д. Бекиръ
27. Станю х. Ивановъ „ „ „
28. Лало Пѣювъ „ „ „ Умрѣлъ въ Д. Бекиръ
29. Петко Милювъ „ „ „ избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
30. Марко Јончовъ „ „
31. Иванъ Стояновъ (лѣкарь) „ „
32. Дочо Мариновъ Мржвковъ „ „
33. Иванъ Петковъ отъ „
34. Стоянъ Костовъ пандуръ „ „
35. Петръ Цаковъ отъ „
36. Василъ Петровъ „ „ „ Умрѣлъ въ Д. Бекиръ
37. Василъ Цвѣтковъ Пупешковъ (учитель) отъ г. Тетевенъ
38. Попъ Стоянъ п. Пенковъ отъ с. Жилява (Соф. окр.)
39. Тоне Ивановъ „ „ „ „
40. Стоянъ Младеновъ мечката „ „ „ „ Умрѣлъ на 27 октомврий 1873 г. въ Д. Бекиръ

V.

Отъ Шуменското приключение

а) Въ г. Мусулъ[1])

1. Танасъ Стойковъ Ковачевъ отъ г. Шуменъ
2. Танасъ Жечевъ Преславски „ „
3. Злати Велчевъ Ченгелский „ „ „
4. Георги Никовъ абаджи „ „
5. Тодоръ Мариновъ учитекь „ г. Русе
6. Василъ Станчевъ Дилковъ отъ гр. Шуменъ
7. Рафаилъ Гергевъ Мащевъ „ „ „

VI.

б) Въ Д.-Бекиръ.

1. Таню Стояновъ[2]) Уйгунсуза отъ гр. Сливенъ — избѣгалъ на 14 Януар. 1875 г.
2. Христо Гжлжба Сарневъ[3]) отъ г. Калоферъ — Стоелъ 5 ½ год. въ Цариг. затвори и 2 год. въ Д.-Бекиръ.

---

[1]) Престигнали въ Д. Бекиръ на 17 октомврии 1876 г., и на 20 октом. с. г. заминали за г. Мусулъ.

[2]) Докаранъ самъ, който стоелъ само 3—4 месеца и избѣгналъ.

[3]) На 23 марта 1875 г. престигналъ въ Д. Бекиръ. (Бележки на Ан. п. Хиновъ).

VII.

Отъ Хасковското приключение.

Въ Д.-Бекиръ[1])

1. Костадинъ Т. Семедчиеъ отъ гр. Хасково
2. Янаки Тонювъ „ „ „ } Избѣгнали на 25
3. Георги х. Ив. Минчевъ „ „ „ } юний 1876 год.
4. Мих. х. Ив. Минчевъ „ „ „
5. Дим. П. Стефановъ
6. х. П. Димитъръ Ив. Коларовъ отъ гр. Чирпанъ
7. Янко Т. Кочовъ (учитель) „ „ „
8. Георги Данчевъ (живописецъ) „ „ „ избѣгалъ на 25
9. Кирякъ В. Сербезовъ (учитель) „ „ „ юний 1876 г.
10. Стоянъ П. Заимовъ (учитель) „ „ „ избѣгалъ на 25
11. Стефанъ П. Сливковъ отъ Стара-Загора окт. 1874 г.
12. Георги х. Дечовъ „ „ „
13. Дойчо Димовъ Аладжиевъ отъ с. Семейне (Ст.-Загор. окр.)
14. Бойчо Русевъ отъ с. Гюреджий (Ст'-Загор. окр.) избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
15. п. Еню п. Димитровъ отъ с. Гюнели-Махле Умрѣлъ на 7 Авгус. 1876 г. въ Д. Бекиръ.
16. п. Минчо Кжнчевъ отъ с. Арабаджиево
17. Станчо Петровъ отъ с. Джамбазето падналъ отъ Д.-Бекир. крепость че ся пребилъ.
18. Христо Иличь отъ гр. Пловдивъ
19. Костадинъ Дошювъ (?) отъ гр. Копривщица Избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
20. Мирчо Поповъ Аспаруховъ отъ гр. Казанлжкъ Избѣгалъ на 25 юний 1876 г.
21. Петръ Ив. Берковски (учитель) отъ гр. Ломъ Избѣгалъ на 25 юний 1876 год.

VIII.

Въ Бакжржия-Мадемъ.

1. Атанасъ Ц. Узуновъ (учитель) отъ гр. Одринъ

IX.

Отъ Търновското приключение (1862 г.)

а) Въ г. Кютая.

1. Стани Димчевъ отъ г. Търново
2. Павелъ Тютюнджиятъ „ „ „
3. Симеонъ Петровъ мазилото „ „ „
4. Край Бенчо „ „ „
5. Колю Кундурджията „ „ „
6. Иванчо Кундурджията „ „ „
7. Танасъ Фуранджията „ „ Казанлжкъ
8. Симеонъ . . . . „ „ Търново
9. Дедо Митрофанъ Свѣщеникъ „ „ Габрово
18. Василъ Игнатовъ „ „ Търново Умрѣлъ въ Кютая.

---

[1]) Пристигнали въ Д. Бекиръ на 4 февр. 1874 год. (Бел. на Ан. п. Х.).

X.

б) Въ Цариградъ [1]).

1. Ботю . . . . отъ г. Габроов
2. Трифонъ Момчевъ. . . (не се чете) „ „ Търново
3. Танасъ Кундурджия „ „
4. Стефанъ Маждраковъ „ „
5. Стефанъ Димитровъ „ „
6. Илия . . . . „ „
7. Ангелъ „ „
8. Маринъ х. Недѣлковъ „ „
9. Дедо Димо Рогювъ „ „

XI.

в) Отъ сжщото приключение [2])

1. х. Патръ Моткуровъ отъ г. Търново
2. Петръ Симеоновъ „ „ „
3. Иларионъ Хайверковъ „ „ „
4. Панайотъ Баляковъ „ с. Арбанаси (Търн. окр.)
5. Гичо Бакарджията „ г. Стара-Загора
6. И още единъ неговъ другаръ (неизвѣстно името) отъ г. Стара-Загора.
7. Попъ Димитъръ отъ г. Габрово.

XII.

с). Въ г. Кютая.

1. Михаилъ Радославовъ отъ г. Ловечь — Стоелъ само 3 год. въ Кютая и освободенъ.

Отъ 1868 год.

XIII.

а) Въ г. Акия.

1. Попъ Димитръ отъ с. Василювци (Ломско окр).
2. Ангелъ Гиховъ „ г. Русе.
3. Тончо Стояновъ „ „ Тулча
4. Савва Кжнчовъ „ „ Търново
5. Христо Николовъ „ с. Шипка Избѣгалъ отъ затвора на 15 юний 1874 г.
6. Крьстю Минковъ „ г. Казанлжкъ
7. Маринъ Нейковъ „ „ Свищовъ
8. Тодоръ Симеоновъ „ с. Галиче (Орѣхов. окр.)

XIV.

б) Въ гр. Мердинъ [3])

1. Димитръ Манчовъ отъ г. Плѣвенъ
2. Василъ Ганчевъ „ „ „
3. Докторъ Миркович „ „ Сливенъ
4. Брайко Коприщенеца „ „ Коприщица

---

[1]) Оставени подъ поржчителство въ Цариградъ да живѣятъ.
[2]) Умрѣли въ Цариградскитѣ терсани.
[3]) Които слѣдъ 5½ год. стоение въ Царигр. терсани, на 5 Августъ 1874 г. ги докарали въ Д.-Бекиръ, гдѣто и тамъ стоели до 1½ месеци и на 14 ноемвр. 1874 г. по срѣдъ нощь ги дигнали за г. Мердинъ.

XV.

Имената на заточеници отъ разни приключения, умрѣли въ Д.-Бекиръ и други градове на Азия.

1. Георги (Дедовъ Хилювъ другарь) отъ гр. Манастиръ
2. Тодоръ . . . . „ с. Белица (Разлошко окр.)
3. Паша Петко „ „ Грамадове (Видин. „)
4. Дедо Нено Найденовъ „ „ Бранковецъ (Видин. „)
5. Иванъ Радаговъ „ „ Гржцко („ „)
6. Стефанъ . . . . отъ Сараевското окржжие
7. Ралчо . . . . „ „ „
8. Савва . . . . „ Банялука
9. Иванъ Рачовъ „ г. Габрово
10. Иванъ Найденовъ „ г. Троянъ
11. Јеромонахъ дедо Јовсиникия „ „ София
12. Христо . . . . „ „ Жеравна
13. Петръ Павловъ (ножарь) „ с. Белюво (Пазардж. окр.)
14. Тодоръ Хрулевъ (учитель-книжовникъ) отъ гр. Свищовъ
15. Митю Юнката „ „ „
16. Никола Копювъ „ „ „
17. Николай Врачановъ „ „ „
18. Кара — Иванъ „ „ „

XVI.

Въ гр. Мезре.

1. Симеонъ Влаха отъ г. Свищовъ

XVII.

Въ Бакжржия-Мадемъ.

1. Тодоръ Бождаровъ (учитель) отъ г. Свищовъ.

№ 514.

Бележки на Панайотъ Хитовъ за Ст. В. Софийски.

Родно мѣсто, детство, образование. Ученичество и чиракуване при чорбаджии въ Русе. Емигриране въ Влашко. При предводителитѣ на емиграцията: Раковски и Панайотъ Хитовъ. Временно занимание на мушията на Н. Балкански. Нощно нападение на трима разбойници. Излекуване отъ тежкитѣ рани. Другаруване съ Панайота и Левски по Балкана. Пакъ частни занимания въ Влашко. Предводитель на самостоятелна малка чета по планината. Избиване на четата въ Софийско.

Стоянъ велковъ Софийски[1])

Родомъ отъ с. Желява Софийску окрожие
на поножиету Моргаш-планина.

въ малу летиету си Стоянъ билъ даденъ абажия при единъ балгаренъ коиту ходи по селата да шиу дрехи на селенитѣ но младиятъ

[1]) Тѣзи бележки на мустакатия воевода притежаваме отъ неговитѣ наследници. Тѣ не сж довършени. Твърде колоритни споредъ разсѣя-

Стоянъ кату нему, се харесвалу тосъ занаятъ побегва отъ мастуратъ си и сасъ некои патници кирижии дошелъ въ г. русчукъ || не повня сичку що, ми е приказвалъ Стоянь но само тоие желаялъ да ходи на училище и самъ забравелъ каке станалу и тогавашнити русчушки чурбажии как-туги наричете вй сега кметуви или притседатели на гратскити совети.

А тогава наречени чорбажии и турски мекерета па и придатели кои са биле невреме русчушки чурбажии незная но това е билу приди 26 или 27 години можи би и 30 години точно неповна но дадодимъ на предмета на младия Стоянъ || кату са намерелу таковено (едно — б. р.) момче ст(р)анну въ г. ресе и сѫсъ желания да са учи да чате и пиши разбира са чи стоянъ е расказалъ на тогавашнити чорбажии отъ де е родомъ и отъ какви родители и чурбажии те му исполнели желаниету на местели гу да има седалииститу и въ черковата и да ше-та въ празнични дни въ черковата и да ходи даса учи въ въ гратскоту училишти || тане следвалъ Стоянъ Сафински но и тука не-гу сдражялу || как е станалу неповна но тоие минал дунава и е дошел романия въ г. букуреш исие избрал занаят даса учи табак || ие ути-шел при един немец || катуе изучил табаклака донеиде попричина на ракоскиуту прибивания (на Раковски) въ букуреш и влашкути движения испажданието на княза куза прис 1866 година и моету дохождание въ Букуреш дошло доушити на младият стояна моргашкият патник табак въ табашката махала въ букуреш || кату му дошло дуушити чи ракоски и некои си панают воиеда щели да сабират юнаци и да варват за въ балгария тоина постна табаклака потарсва каштата на ракоски но понегу време ракоски поразни причини и гонения биши на поснал г. букуреш и сас панают хитовъ беха на мушията синешти или наречена циганка при никола балкански || но стоян като на душва дирити накадеса зами-нали тосчас улавя патя и етугу на мушията и са притставя на 2 мата емигранти и исказва своету жилания чи иска да си пролеи кравта за свободата на своету заробенну отечеству || и посоветати на двамата ими-гранти младия Стоян чи ние време сега за въ балгария идачяка за по загодну време стоян нае енна крачма от Н. балкански въ полету на бу-курешкият пат за полувеш (Плоещъ, б. р.) и остана да таргува дордеса варни панают и ракоски и са устанувиха при н. балкански || и стоян веч беши известен от сичко чи настояштата пролет ще варви сас воеодата на балкана и са обучяваши на искуство упражнения вауружия || и тамам уколу 21 или 22 годишен рас (ръстъ — б. р.) саварзан як очи сиви коса плава гаста от наякити натури || но мо беши зарачену от воеодата щом мракни да запасва камата и пиштофити да са на поясат мо заштоту крач-мата е срет полету можи да са слочи дагу на паднат некои игу убират и убият за пари || и Стоян следваши наставленията от воеодата.

а крачмата беши на един крастo пат дету са слочваши честу да замракват и понекои и пиша хора уморени от далгият пат || итаи един вечер приз зимата дохождат трима патници власи и замракват на крач-мата || и стоян по привичката кату залезе сланци запасва камата за подва (забодва — б. р.) пиштофа на пояса си и гостити вечерели станало вре-ме веч за легани и стоян оставил гостити даси лягат и тои утишел въ другата стая даспи и са расурожи и легнал || но слет полвин чяс изви-кали гостити илани даи юшти енна ока вину идати платим чи сутра ра-ну ще варвим || и стоян какту бил легнал става без да земи уружия въ себя си и утишел да им дава вину и тии извадели пари да им даде сметка даму платат || утува време катуе правел сметка тиса (тѣ се — б. р.) фаргат от горему олаветгу и тримата за да гу варжят || но стоян са залавя сас тях || итаи далгу време е траяла борбата || най сетне един

нитѣ изъ тѣхъ оригинални възгледи на стария хайдутинъ върху духа на епохата, тѣ ни даватъ приблизително портретъ на единъ отъ съвръст-ницитѣ и съратницитѣ на Левски, и представляватъ интересъ като проба на тъмния фонъ отъ онова врѣме, надъ който се възправя свѣтлия и ге-ниаленъ образъ на Левски.

от тримата сполучва и зема топора тоест брадвата и другити двама са даржят сас стояна а третия удри сас брадвата дету заварни поглавата по гарба наи сетне сполучели тагу свалили на земята и за фанали сас един нош дагу колет ‖ но Стоян кату са бранел сас голи раце изрязали му бяха рацети и от енната страна доспели са ножа до врата му иму бяха отрязали чини ми са дяснуту ухо чякъ до чулеста ‖ но стоян като са уплашил веч чещезагини сабирал си силити изнову и става са двамата на гарба му и третия гу коли и са утарва от рацетиим и сваре та влазе въ своята стая к право на уружието ‖ но немаши уружиету веч на мястуту му ‖ само намери единат пиштоф подвъзглавницата ‖ се усашту време подирему влязаха и разбоиницити ‖ а стоян грамва вас тях и ранява енуго въ дебелината въ крака и другия ударе са пиштофа у главата и пиштофа беши станал на парчета ‖ и усашту време харсазити грамватъ вас стояна сас негувата пушка кояту беха зели от по напрет но нигу сапулучили ‖ стоян тогава извикал на влашки ох умрех и са чатнал на земята и са сторил умрял ‖ атииси пригоорели повлашки бреи ако сторения толкос удари неумира ни от како лие душята едвам го уморих ми ‖ беше ‖ но Стоян се слушел що са гоори ‖ и един казал от тримата явиш дание жиф чи ако стани избива ни тука като котки.

и зел топора и му ударил 4—5 топора подирницата но Стоян немраднал кату са стувал на умрел ‖ и убирачити обрали що намерили и си утишле ‖ стоян слет кату си утишле идвам можял да са качи на патат си иси легнал но веч на умирани ‖ Сутрента рану на рассамнани минава един поп от близкуту селу и влазе у крачмата щода види стоян на пата едвам гоори и му казал убиха ме молета иди и кажи на мушията ‖ ету попа дошел и казал на Н. Балкански ‖ балкански вика мене тичеи виш панаюте стояна гу убили ‖ поскуру аз утивам намирам стояна у краф потанал едвам можи да си отваре челестити (челюстите — б. р.) да гоори ‖ саму учитиму са палнат сас салзи но не плачи ‖ и учитиму станали малки ‖ адаята въ куятусе борели и четиритн кушета стенити залети сас краф сякаш чи си заклал бивол ‖ зех да гу разглеждам раката прирязана от горе приз жилата врата прирязан на три места по малку еноту ухо прис полвината и смакнату до чулеста и виси кату селска мусима гердане даржиса накожета ‖ аз гу отрязах игу зафарлих ‖ гледам главата му гастата и плава коса сякаш каносана за горяла краф ‖ та додоха и слугити от мушията накарахги да за палат собата турих ода да са стопли на мокрих главата остригах карвавата глава що да вида тя удрена сас чука на брадвата и рассечена на три места от чукана са потлипила от кокола ‖ мислехъ сега акугу натоваримъ на кола и гу носим за мущията то ще истини и ще умре ‖ но намерих за добре на местуту да го лекувами дорде са посаживи ‖ тос чяс зарачах да заколет 4—5 овена от офцети на Н. Балкански и гу сабляках гол увих гу у пресните кожи то горбому беши исписан от чука на брадвата и почернел ‖ и ас сам са сумнявах дали ще можи да издаржи тас яка снага на тес тешки удари ‖ и ако можи да извадим на седналата краф наван ‖ и таи стоян идвам подир 4 дена можя да пододи въ себе си и можя хапни ‖ ас са турих сас моиту знание за рани и фитили въ главата ‖ едвам за 40 дена стоян беши веч на крака ‖ но главата у студену време гу набуляваши ‖ нииде не му остана кусур освин ухоту остана савсям малку от ухоту му.

оздрави добре и пролетта прис 1867 год стоян доди сас моята чета и един ден като бяхми минали дунава пот тотракан помежду селуту белица и караач гу бях наредилъ накараул ‖ подир малку грамна ена пошка и са издаде един глас яоллиле ‖ раскачехаса момчетата сапоснахса и ас каккое ‖ Стоян са даржи сас енна рака за челоту и дума удареха ма ‖ гледам гу куршума му разрязал кожета на челото от долу нагоре. Питам коита удари ‖ незная ‖ даи си пошката ету тоита пошка шешенету сас остар коршум испразнена ‖ и гу галях и гу варзахме ‖ призлятуту ходи сас мене и есанта кату распоснах момчета у сарбия въ княживац и стоян отиде пак въ романия при Н. Балкански ‖ и балкански

са приместил на друга мишіия въ барагана и стоян сас негу || пак му дал ена крачма въ селуту судици и стоян продалжява това занятие до 1869 дорде доди Любенъ Каравелуф сас печят ницата въ букуреш || каравелоф катv немаши сретсва Стоян наи напрет му са притечи у помош заштоту беши на поснал крачмарлака || и наи напрет тои е дал пара на каравелува дакупи бакрач затоплени ода || ие помагал на машичата || но сетне понекои причини тои ненавиждаши каравелува || наи многу по причина на каравелоуца || незная и сам забравел причинити

ас кату са разбулях въ белграт стоян кату са научил етугу чидоди дамавиди и пакса варна за у романия || прис 1873 година кату ми пишеши честу и ас му отговарях и тои знаяши чи ас ще утивам за въ русия сабрахмиса въ букуреш и тои ма придружи за у росия кату за биколихми одеса кишнову и прочие и са варнахми въ романия въ г. полувешт (Плоещъ б р.)

но стоян придварително беши ришил іошти приз зимата сас юрдана на ракоски сестрен син да сабират ена четица и да варват за валгария || ас неможях да одобра тос техен план кату им расказвах чи нее времи чи дякона урежда у балгария комитети какту знаити веч сичко но почякаити іошти някоя година дано докараме време та сичкома ше иди(мъ) || но моити думи неможиха да обидатъ стояна и юрдана || стоян си обарна наи сетне ими каза чии сам бил не каиилъ (не се съгласявалъ) да са прославелу другу ими || натова ас му отгоорих чи ас желая да има чети но нема такива опетни да ги придождат || иму рекох невидех тили чи дету имаши по опетни веч не останаха ще се изгубити и вии а кату стане нужда нема кои да излези || но какво ми отгоори стоян || асналибях сас тебе нализная балканити || ас санадявам чи ще мога да придождам ена чета || и ще са намера сас дякона е сас општи и пак ще дода при тебе въ сарбия || само ми даи малко пари и припорака от ток да ми са помогни да изляза чи за балкана ас са небуя || аз му казах кату нема слошати нати 15 лири нати припорака и дададе господ да са видим живу издраву || и таи са разделихми сас стояна въ полувеш || стоян утиде въ галас при Г. рафаила танасуф и тои гу приготвелъ и ги испрател прис сакче || ас нечух ништу затях || сетне чух чиса пуявила въ осман пазар и от там какво са правели несазнае || но по писмата от рафаил танасуф у галац коиту ги испрати ми пиши чи ти чяк въ котленския балкан едвам уредили четата си и от там потеглели по балкана кам софия || разбираса чи потерити саги следвали || ас бях писал и на някои мои приятели по балканските места да имъ помагат въ случяи акуса појават при тях || но нииде не ги видели || и наи сетне са научих чи тии пристигнали до моргаш планина и там ги издали и избити сичките || и от само единса отарвал жиф и раненъ и дошел при рафаила въ галац и му расказал сичко за коету имам писмо от р. танасувъ но . . .[1])

---

[1]) Запазена е по-късно писана бележка отъ домашния архивъ на Панайота, която закржгля сждбата на Стоянъ Велковъ. Тя гласи:

помоиту заключения тос коиту е бил ранен и е расказал чи е бил сас стояна ни е вярну || и по расказванието ту || а христа донуф наречен голап (гължбъ б. р.) воеода коиту кату бивши начялник въ орхание и минавал потес места по планината моргаш и по селата ми расказва чие избита такава ена чета близу селоту желява при монастире св богородица и на вярну ще бади тас саштата стоян и юрдан нешин || и таи ас изгубих іошти един добар и храбар и млат юнак но що даправя като нема слошат но ми казват чи ни сам бил каил.

г. русчук 15 маи 1889 год. написал Па. Хитов.

По допълнителни сведения отъ живи съвременници, четата е слѣзла отъ планината, за да мине по лесно Искъра, но била издебната като е

№ 515.

Бележки на Панайотъ Хитовъ за Левски.

Левски презъ 1862 г. билъ въ Бѣлградъ... По-подиръ станалъ учитель въ Добруджа. Въ 1867 дошълъ чри Панайота заедно съ Бойко Нешевъ изъ Копривщица. Раковски му го препоръчалъ за байрактаръ, но Левски не билъ достатъчно опитенъ. Панайотъ ималъ за помощникъ дѣдо Желя, затова приелъ Левски за байрактарь. Въ 1868 г. Левски не не сполучилъ да мине съ Хаджи Димитра, по неизвестни за Панайота причини. Поискалъ да влѣзе въ България отъ Зайчаръ, но обстоятелствата не му помогнали. Въ Влашко получилъ подкрепа отъ Данаилъ Хр. Поповъ и миналъ въ България за комитетска дейность. Панайотъ не билъ съучастникъ въ тази работа. Държалъ писмата на Левски. Не знае какъ Левски е билъ хванатъ въ Къкрина. Имало надежда въ дѣлото на Левски и гледалъ да му помага. На 1871 го викали въ Букурещъ, но билъ боленъ и не дошълъ. Следъ смъртьта на Левски, въ 1873 г. дошълъ въ Букурещъ на събрание. Нѣкои общи бележки за понататъшното развитие на комитетското дѣло. Пѫтуване съ Стояна Софийски до Русия.

Забелешка за васил е декона.

ас нимога дазная подробну сичкити деиствия на декона || но ще забилежа само толкос колкото ас имам известия || Васил декона родум ис карлуву на 62 година кату чул чи ще има воина сарбия сас торци ти става от карлуу идухожда у сарбия у белград и са записва при раковски само олник || и там подир кату нистана лу нищу тои са враща пак у торско и незная как са е от гоорел прит торскоту правителству || и таи сетне е утишел по доброженската страна и е бил учител по баба дааскити села || и таи кату прибавилъ времету си потес страни сас учителствания до 67 година на 67 година кату чулъ чи ще минават чети из влашко ету чидоде декона и боико нешив ис коприщица коиту ас и непознавах до негу време || и таи покоиният раковски ми припораче декона какгу знаи че билъ при негу само олиц (доброволецъ, б. р.) и сошти ми придлужи чи треба да гу от редим за баиракатар || на коету помоету мнения ниможиши да бади || но прочее ас имах деда желе когуту бех веч наредил да ми бади помагач || изатува приех декона да бади баиракатар при мене || заштоту не беши пректичен за да можи дамоса повери чета дая придожда || и таи какту у парвата си книга веч казах как са саварши 67 година на 68 година като са распоснаха момчета избел град у коиту беши и декона || декона кату несполучи даизлези сас хажи димитра тои искаши да излези приз заичер || но несполучи || заштоту ено чи немаше пари даса(с)набди момчета сас потребити им дрогу заштоту губеха намирисали у заичер чи е и тои от бонтовницити || и таи тои утива у влашко || но покаква причина нее можил даиди сас х дими(т)ра незная || и таи тои са бавил по влашко 68 година наи повичи при Г. данаила попова у торно могорелъ || и таи декона от 68 год. сас поддаржаниету на Г. данаила зафана да работи какту приминаваши честу ту у торскоту у влашко || и оспе да направи комитети из балгария || но ас затува нимога да упише нищу подробну защоту не сам би(л) учестник у работата || затова са надея на унези братия коиту са били у работата да опишет подробну || и таи какту и по напрет казах чи даржа писмата които имам от декона и от комитете и от чесни лица и пак ще каже и моле секигу преятеле и народу (б.) Лубица (народолюбеца б. р.) накоготу попаднат писмата ми у раце некаги придаде на некои учена дро-

---

спѣла край брѣга безъ орѫжие, което сѫ скрили, за да минатъ понезабелязано въ Сърбия и избити. Навѣрно имаме пакъ единъ случай на предателство отъ нечия страна изъ самия народъ.

жина даги пригледа и напечети за помен на потомствуту балгарско || и таи декона какту са улуви блозу ловеч у селу какрена коету ас незнам подробну как е станалу и нимога нищту подробну да на пиша нарaботата са нанеси голем одар || аз дорде работиши декона ако и да ни земах учестия но и пак гледах дету са можи да им са помага и се имах надежда || но като изгубих и тас малка надежда ету чифанаха да ми пишет от комитетити да са гледа даса саберем и данаредим работата пак дасаработи какту ми беха писали и 71 година дадода у бокарест дето са беха сабрали || но ас сапоради чи бех болен насмарт ниможих дадода || и таи сега 73 година станъх от белград и додох у бокореш дету беха ми писали и от букорешт и от балгария дасаса берели у букорешт и да видим даса поправи работата беши разгоор по писмата ни да са саберем на 20 априлия 73 година || ас шом стигнах у букореш и видех чи работае савсем слепа но ипак помислих чи нетреба да са оставе || намислихми у букуреш кату са сабрахми нас пет шест || тобехми един беши каравелув дрогият димитар ченув. третият ячу цанкoв четвартият спиру костандинув бакален иедин ученик из болград поими панов и стоян софишки || кату са разгуорехми и видими чи наипре требат пари на мислех ми да напечятами белети от по енна немска желтица и от 2 и от 5 и таи касиер да бади д. ценув || и какту сабрахми помижду си нещту околу 20 митма и ас зех у мене близу за 2000 минца билети и дамина приз полувешт и ибраила и галас белград какту ми беха казали от бокореш и ми дадоха от поменатити лица то ест от каравелува от ценува припорака за да разгледам уш на поменатити градове комететити по колко пари са сабрала || но на посту || кату отпатувах от бокореш за полувеш зех и стояна сас мене софишки коиту беши дошел нарочи ис полувеш у букореш за да са види сас мене и като учесник у работата сас мене іошти от 67 година.

и таи кату додахми сас стояна у полувеш що давидиш || от сичките полувешки балгари при никогу нибеши вазможну да са приближим или да прогуорим за народна работа || само и само оставам признателен на четири петлица (четири-петь лица б. р.) които на посрешнаха и от радо сарци би помогнали на беднуту си отечещту || тес лица са поименv Г, раичу поп граблув хаджи парашкива бенув стефан дели минковъ георги занфиров тома хитов хотограв || и дрогиму небеши вазможну да са каже || но тес хора небеха богати || ако и да желаяха от сичко сарци ослубождениету на народатси како мога дасторат || но трѣба да знаятъ четатили ти ни чи тое град е заселен от сами балгари варалу (смесено ?) малку енна чес власи || но нещте никои да чуе за дрогу само да муе как да можи да живее и даса убогати || но кату са разгуорехми са горе реченити искрене патриоти чи са ниможи нищту заминахми сас стояна за браила || заштото стоян софишки желаеши да варви сас мене и ас ни мога да си направа остата да му река дани иди сас мене ако и да бех оскоден сас парити || и таи додахми у браила || но и тока какту из полувеш и іошти по луши (още по-лоши б. р) до когуто имах припораката тои бил мажет (мѫжътъ б. р.) само затова учесник само да узнава работата ида убажда на противната партия кояту беши от богати тарговци коиту имат улияния насекаде из влашко какту е саварзана тарговията един грат сас дроги || и таи имаши хора коиту неслушеха тас проклета богаташка парпаня но напразну отъ голацити коиту имаха сношения сас богатити ставаха у тии техни мекерета || и таи раскасвашиса множество ту на малки чести и нищту ниможеши даса направи || ас като видех чи и у ибраила нема нищту заминах за у галас || но и там беши саштуту || саму еди(н) Г. рафаил танасов коиту са тродиши сас се сарци || но питаме един що може дастори || и тои небеши толкос богат а секигу помагаши кои от де доди || от там заминахми за болграт || но оболграт небеши какту у горереченити градове || и там ни един от старити и по богатити ни видехми

ама имаши млади тарговци и помлади около 20 доши и сичкоим беши на месту || какова разлика ако беха сичкити влашки балгари както белгратскити млади коиту ни дадоха вапетления (впечатления б. р.) та балгария биса ослободила за три месица || като видехми и болград станахми сас стояна и заминахми за у росия || минах ми на кобел и отам за ак керман от ак керман за одеса || додох ми у одеса

Н. Б. II. А. п. 61. № 8424.

№ 516

Бележки на Панайотъ Хитовъ за Д. Общи.

Д. Общи билъ родомъ изъ Ипекъ или изъ Призренъ. На 1862 се записалъ въ легията при Раковски. На 1865 год. участвувалъ въ четицата на Стояна, шурей на Панайотъ Хитовъ. После миналъ въ Италия при Гарибалди, а следъ туй взелъ участие въ Критското възстание. Презъ Ати а и Влашко въ Бѣлградъ въ 1869 г. До тогава Панайотъ само билъ слушалъ за него отъ Раковски. Образували четица отъ седемь души подъ водителството на Тодоръ Чипровченина и минали въ България. Трима (заедно съ Д. Общи) се отдѣлили въ Балкана и ударили къмъ Пиротско. Д. Общи се върналъ самъ въ Бѣлградъ, и начесто се срещали съ него въ Браила. Билъ ахчия. Лѣтото искалъ презъ Сърбия да мине отново по Стара-планина, но изневѣрили му неговитѣ другари и той ходилъ въ Атина и на новата есень се върналъ при Панайота на мушията на Балкански въ Влашко. На 1871 Панайотъ билъ питанъ отъ Т.-Магурели, далъ мнение да изпратятъ Общи при дякона, ако последния желае, защото самъ Панайотъ не се месѣлъ въ работитѣ на Левски, който билъ противенъ на неговитѣ съвети. Вариантъ съ подробности за характера на Д. Общи (инатъ) и за сбиването имъ съ Левски. Отъ Нѣмско пристигналъ следъ два месеци и Ангелъ Кънчевъ, поискалъ му препоръжка, за да мине вѫтре въ България при Дякона, но воеводата и нему отговорилъ, че вѫтре не го слушатъ. А. Кънчевъ му писалъ изъ България, че безъ него работитѣ не вървятъ, но Панайотъ не помнѣлъ, какво му билъ отговорилъ и копие не запазилъ. Есеньта Д. Общи билъ хванатъ отъ турцитѣ около Тетевенъ.

забилешка за димитра општи

ас поминах у моету патувани постара планина устраницата 90 чи ми е казал димитар косовски за убиствуту на шоретми стояна || сега ще забилежа задимитрова жиот отколкото ас зная || димитр општи или димитар косовски се е едно ими || димитар е родомъ или ис пек или из призрен || той е билъ на 62 година записанъ у белград при ракоски самоолник || сетне десае бавил до 65 година забравилъ сам но на 65 год той са появева у четицата при стояна когато са гу обили || и ако небеши димитар дараскажи то нештеши да са открие убиствуто || но димитар кату са варналъ у влашко и расказал на ракоски за стоянуоту как е станалу и сае изгубил и сетне е утишел у италия на 66 година || тоие бил самоолник при гариболдивити чети || и като са распоснали италианскити самоолници димитар от там утишел при коронеу у крит || не издаржел додеса придадоха критенити || и от там дошел у атина || от атина у влашко || из влашку у сарбия у белграт || и таи това беши 69 година приз марта || ас тогува челувека непознавах до 69 година само бех чул от ракоски за негу || и таи кату доде при мене ими са исказа коие и седе у белград ду гергов ден и имаши иошти един момак поими христу касап велив из татар пазарджик коиту и тои е бил у гирит и са познаха сас димитра || христу беши дошелъ понапрет у белград || и таи

кату са распознаха сас христа и зафанаха дадохождат česту примене и ма замолиха да им дам ножните срества и да ги препорачем на приятели за да са запознаят и да излезат постара планина кату народни хайдути || но ас им казвах чи ни са опитни на местата и ще са изгубат ще ги избият неиди потерити || но ти налегаха иннакву || и таи ас саклоних и им помогнах иги ракомандувах при един мои приятел у княживиц за да им бади тои прид одител || заштото знаях чи тоие достоен за да подожда ена чета || и таи сас тех са садрожи иошти ено момче поиме михаил родом ис самоков коету и то беши рас палену от патриотически чуства || и ас им дадох ракомандация ду тодора чипровченина коиту живеи у княживиц задаиди сас тех и да ги придожда || но правителствените чиновници упазили и ги улувили у книживиц иги затрили || и заштото димитар имаши гарцки пашпорт пос али ги и ги варнали на зат || ноти и пак са сабрали и минали приз границата и тодор имъ е станал пред одител || от прилики (най-напредъ б. р.) били са 7 души но увек (сърбизмъ: винаги б. р,) е главната причина не согласието || и таи кату дошле до искара и приседели на враченската планина пет шест деня и минали некои торци по патя но тодор ни им допоснал да излезатъ и да прават сас торците какоту штат и дроги юшти незнам щу || отделетса от тодора тримата (:) димитар и христу и михаил и трагват по планината накаде пирот || забравел сам колко време са ходели сами || един ден било даждовну времету а тии били на планината три чуки от каде селуту доикинци приени охчери || и седели от млогуту дани у колибата || билу денем || и таи заградилаги потерата у колибата и тии убили един от торците и искочили от колибата уж даса зафанат догората || но торските пошки ударели христа и михаила || михаил пак побегнал ранен сас димитра || а христу са от делил настрана и ниса сабрал веч сас тех || но михаил нее могал да варви заштото е бил налуши месту ранен и замолил димитра дагу не оставя жив дагу немачет торците || и димитар му отсекал главата и я зел и побегнал || а заради христа мислил чи ги е ударен и тарсел го дану са сабере сас негу нигу намерел || и таи етоти чидоде пак у белград || но никои незнаяши чие ходил по тас рабута || и ми расказа сичко || подир са известих чи на христа главата отнесли сегмените у пирот || а тодур сас дрогите момци ходил колко ту щел и са варна пак живу и здраву || подир тува димитар замина за влашку уколу крастовден || ас подимитровден станах от бел град и додах у браила и намерих димитра у ибраил ахчия || ас заминах за мошията садици при николаки балкански за да приседа тае зима при балкански дету и приседях || ету 70 година приз марта чидоде пак димитар општи на мошията и ми каза чи сабрал седем 8 момчета ище варви пак за у балкана ноще мине прис сарбия || и таи замина || ас призлетото пак останах на мошията [1]) ето димитар чи пак доде есента ими расказа чиниможил даиди у балкана заштото ушгу излагали дрогарите му и нирачили даидат сас негу || и таи тои ходил у грачку у атина и са варнал ||

---

[1]) Въ Народната библиотека притежаваме запазенъ единъ подобенъ вариантъ къмъ следващия тукъ пасажъ — разбира се, пакъ отъ ръката на Панайотъ Хитовъ. Този вариантъ съдържа нѣкои ценни особености и гласи както следва:

есента пакъ доде и ми каза чи уш момчетата гу излагали и нерачили даи идат и тои сам нимал щодаанаправи и ходил у атина и саварнал || и приз зимата остана принас намошията пролет та 71 година ас заминах от влашко за у сарбия димитра оставих на мошията но щом додах убелград и са мина месиц и полувина ету ис тарну могурел ену писмо от данаила попов пишими чи дошел димитар општи и иска даиди

и пак тае зима остана при нас на мошията || на 71 год. ас са варнах пак у сарбия у белград а димитар остана при николаки балкански ушт да слугова || и там ас кату поседех у белград до петровден ету едну писмо от торну могурели от данаил попов || пиши ми чи димитар општи е дошел и иска даиди придекона || но ас веч знаях димитра иму от гоорех на касу за димитровата история и мо писах чи аки иска декона васил некагу прибере || заштото ас са немеса нанегувата работа || заштото знаях чи васил декона е противен на моити савети || и таи подир малко пак ми от гоори данаил чи гу испратели при декона

подир 2 месеца доде и ангел канчев из немско и ма замоли дагу припорачем на декона вагиле и да земи и тои учестия у работата || но асмо расказах чи ни са меса заштото ни ма слушет || иму расказах сичко || и мо казах на кои начин ще са намери сас декона и как требада работат || и му бех порачел дами пиши доколко са напреднали сас успехат си || и ангел ми от гоори чи работатае таи но дорде ни додишт тока ништу нема || но ас ни помна на туи му писмо како сам от гоорил || заштото ни таржа от писмата си копия || на деяса чи дету сам писал засияку акоса са прикрили писмата по касну ще са намерат и ще са напечатат || таи сашту колкото писма сам приел за движениету на (за)риулучиену (революционнитѣ б. р.) от нушения даржеги иги катам и подир време надея са накогуту паднад нарака чи ще са потроди да ги на печети заспомен на потомстуту.

сега пак да продалжа расказатси || приз зимата на 72 година тии работиха но ас тварде малку известия имах от от работата || пролета са уби ангел у росчук || приз есента са улови е димитар у тетевен || посетне са улови и васил декона и таи са нанеси голем удар на работата.

Н. Б. II. А. п. 61. № 8424.

№ 517.

Правила върху начина какъ да се ржководятъ горски чети (Отъ П. Хитовъ).

Подробни правила и съвети какъ да се образуватъ и водятъ горски чети. Опредѣлятъ се правата и длъжноститѣ на воеводата, както и на замѣстника му — байрактара на четата. Дисциплинарни и практически правила за четницитѣ.

при декона но асъ кату знаях димитра писах наданаила чидимитар е добар ное инатлия иаку гу расардат ще излези луше работата но инак ас са не месе дякона ако иска некагу прибере заштото от негу зависе сичко || и тои подир пакми пиши данаил чигу испратели || и оттогава насетне ништу ними писаха дордеса ни улови димитар у тетевен но ако иданими пишеха ас291 семожех даса науча как им утива работата ||ас веч бех чул чи димитар и декона имат припирни измижду себе но пот полну незнаях чии е достиг нала распрата дозбивани ||като са улови димитар општи и предади и дрогити които са земали участия сас негу от софия беши побегнал един калугер поими генадиа който оправлелъ сас дра галевскиият манастир и доде речениятъ калугер гинадия и ми разказа сичко що са слочило у тетевен и у софия сас излувенити.

сабираниету наена хаидушка чета ножное наи прет тес дрогари които щесаришет да умрат за правдата да са добре примислат дали ще могат да са одостоят даиспалнат обиштанити си думи бескоито не е вазможно да са саберат и да трагнат.

Тас дрожина наипре кату са сабере треба даразмисли чи затех || треба поопширен план || тиітреба наипре даимат добар предодител които даможи даги предожда колкотое вазможно нашироко за да ни биса задражели се наено месту за да са неотчея от тех околното населения и им узнаи патиштата и местата по които тиі прибиват иги издадат или избия сами околното населения || или пак аку не(ма) такава человек помиждy им които да ги оди на далеко треба да ходат тварде таину и се данагазват по малко у непознати места и пакса враштат назат у познатото им место || заштото ти е у познатото си место могат да играят ролата си наи добре || заштото там име познато местоту и челувецити || затова треба сека чета даима своити предели у които ще играи наи важната си рола || а колко ту тас чета продалжева годините толкова става по опитна и запознава понашироко пределити || и момците стават опитни и излазат от тех нови и практични воивуди || и веч им са по(з)нати местата.

1 парву || при парвуту им сабрания треба да помислат и да скороят план за зимовищи деще призимеет || заштоту, нашти места са стодени и падат дебели снегуве || и ниможи зиме да са деиствува сас малко дрогари освин тайну понекои сигорни места дето да са улеснени сас сичко || и пак да имат план за противен слочеи за избегвани || и дрогото им место дае веч приготвену.

2. . треба да си опpиделет време колко време ще ходат наено и за каква цел || и какав рет ще дражет за добриет си поредак || парву воиводата е далжен сас баиpактара си заено да показват на момците как да си дaржет пошкити как да са упасват как да са убуват царвулиди и как да си стегат пот коленети || умерно да си стегат краката зада ни са налива кравта дулу у стапалата им чи им утичет краката а от многуту варвени.

3. . ди им покаже секи момак дазнаи да си разглобива пошката и я причисти и пак на места сичко на месту.

4. . да ги научет каквето пошки и да имат дамогат сами да си прават фишецити.

5. . да са потродат даснапдат момците сас сички нож(н)и припаси фишиклии сабли или ятагани кои за коету е способен.

6. . на секи момак торбата дае добре направена задани му додева кату варви || секи треба да има у торбата по един калап сапон и поена риза на гарба си а ена у торбата || кату намерат слободно време да обличет праната а кирливата да упере || таи сашту треба да има секи игли и конци браснич за браснати.

7. да им припомне често за икономия на фишеци и хлеп.

8. когато добави повече барот и мо дозолева место ту даги учи да бият нанишен и баржи да пошкат (да пушкатъ, б. р.)

9. . дето са задаржи денем да денова да ни показва позицията като разгледа от де можи даги нападни неприятела им||и като ги распореди да се отморет и им покажи и нареди стражата си.

10. : нареждането на стражата треба да бади наи искосну наредена спорет местото ету как || акое местоту некое високо да можи да са види от далеко || кату им покажи непрестанну да си не от зимат очите от оприделеното место дето ще гледа стражата и му кажи чи несме)е)ни да сазанима у саштото време или даси гледа уружеету или да гу чисти или да са пошти || чи ако са загледа нещте види неприятела си на чеса || и като мо заповеда да се пази саштият стражар дае затулен или у шума или зат камак или зат брег или у тревата || да ни

би са случило таи сашто и неприятеле да гледа от неиди сас далиглет иги види и си направи планат иги приварди на тргвани удари иги разбии ни надеину || както нареди тас страже която казах ми чи ще гледа надалеко треза да нареди и лрога ближна стража която ще гледа блозу около дрожината колкото дозоловява местуту дани би са приближел некои ненадеино прис шумата или по некои ниско место от дету нимо-жи да гу види парвата стража която гледа надалеко || за да ни нагази некои у момците нинадеину иги вици и побегни или акое от неприятелска да ги удари подир тува || треба да опрецели пак дроги които ще преглежда стражити да ни заспат и даги промене на оприделеноту им време.

11. , сас парву ту запирани за отмарени или заденовани треба да казва на момците саму на ено оприделено место дахоцат пован || дрогу да са кажи на момците никои да ни излиза бес питани от ватрешната стража на ван за да не би са случипу некои да побегни некои от момцити || и ватрешната страже без дозоления никогу нетреба дапоскатъ наван от неината линия без знакат които има да и са покажи.

12. . приди даидат стражарити треба даим е прегледану уружието далие чисту и им са пораче ако са появи нинадеину неприятела и немат време коги да известат на секунтата да пошкат (да стрелятъ, б. р) нанегу || заштото ако са затарчет даяват неприятеле ще ги удари у гарба заштото местото е савсем близу || ако стражета наше пошка (стреля) на тех тии ще са смоштат и колко да са са решили данападат сещеса повасрат и нашта ватора стража ще доци у помош и момцити колко и да са заспали ще са сабота (ще се събудят, б. р.) пириготват и ще посрешнас неприятела си и ще го разбият || заштото неприятела треба да напада отван а нашту месту секи пат треба да бади избрану || дету ще са запреми даденувами или да отмареми треба (да) избирами яко месту за секи слочеи.

13. . дрожината акое малко от 10 или 8 или 12 момка тугава само воиводата сас баирактере са доста даприглецват и на реждат момцити || ако ли са 20 или 25 или 35 или 50 тугава треба насеки пет момка да са оприцели по един по практичен да распорежда сас петтех || и, кату сенат да отмарет неици секи сас оприцилените си момци да седа от делно || таи сашто кату ще варват треба секи да пази на своити момци || заштото техноту хоцене се ноштя и местата нииим дозолеват да варват идинцодроги ами варват един поцир дроги и са протачат и лесно са изгубват от дирнити понекои || затова треба на пет по един да пази.

14. . кату трагнат на пат ни смеет да гуорат да ги ни ослуше некои от далеч || или пак ако има нешто блозу тех неште може чует || треба даим са кажи данаместат оражиетохси дани дранка || акое месичина и са сумневат дагинивиди некои от далеч дадаржет пошките долу дани са блескат отдалеч.

15. . воиводат(а) секи пат кату ще похожда на пат треба добре да примерва растояниету доцето има да стига да ни би са излагал и ни можи да стигни на оприделенноту месту гои мисли и остани на некои слабу и не яку месту и гу намери неприятелетму и тварди лесно ще гу разбии кату ни гу помага позицията.

16. . секи пат треба воиводат(а) да гледа да са запира на такова месту дету да има (в)оца и гора || ако са случи да испанни на безодно месту даказва на момцити да ни ецат || само по малко дазакосват зада могат даиздаржет на жедат || да ни ги принуди жацат да идат безвреме да тарсат ода чи можи да са случи зло за тех.

17. . далжене воиоцат да глеца дани остани бес хлеп || да са дели хлеба и едениту равчу на сички || секи пат да приповнува на момцити да имат икономия сас хлеба || дордету ненабават хлеп никако да ни изидат сичкиетси хлеп || само един два залага да изидат || кога приминат

при ода да им недава да пият || заштото жадни могат даварват но гладни нимогат || да им кажи да са опасват стегнату и да са задаржеват да ни ходат по ван ду колкоту е вазможну || за да ни им са испразнат стомахити и им прималеи и запрат, || неште могат да варват нити са пак за бои

18. . секи пат кату варват и стигнат до некоя ода да искат или да пият или да минат треба да са васпрат малко по назат и да са от делет по-малко от тех според множестото им и да утиват да пият ода а дрогити да седат приготвенни сас пошкити на рацети за да ниса слочи местуту завардену от неприятелет им и ги удари неприготвени || таи треба да вардат енни дроги дордеса на пият ода

аколи пак ще минават некоя сомнителна река пак таи сашту ени да вардат приготвенни за бои дрогити да минават || кату минат отех полвината иса приготват за обрана тугава да минават и дрогити

19. . воиодат е далжен щом са приближи до некои сомнителну месту дету изглежда да можи да пази неприятел даса запре по далеко и да покажи на момцити чи тува мѣсту е сомнителну || и да бѫдат преосторожни || или пак ако е местуту савсем тесну инаможи да са забиколи от големата темнотà тогава треба да са запре и таи таину да са т(р)опа (ходи б. р.) и тайну || и да пораче на момцити да са пазат и да ни говурат ништу || и да ни кашлат || тутун да ни пият || дорде зослошет добре далищечует нешту.

20 . иоште никаку данидава на оторену месту да пошет тутун и да палат киприт чи ги вижда некои нинадеину или са слочва таги одаре неприятелет || само като са на слободну месту тогава можда са и гоори и пие тутун.

21. . далжен е воеодат да са пази и да ни пие никакео питие за да се намира секуга у бистар памет за да може да опровле другарити си || таи сашту треба дабади и баирактаретму || но у сащтуту време треба да пази и на момцити си дани би намерели неиде вину или дрогу питие и сана пият || заштоту затех е сека минута опасна || само кога са некаде на добро усигурену месту тогава можи да им дупосни да пият и то сас мерка пак да ни са опият

да са зарикат дани пият ништу дорде ходат похаидутлок то ще бади многу подобре засичкити дрогари

22. . юшти при парвуту сабирани и угувварени воиводат треба да кажи на дрожината чи нисмеет да са карат помиждy си заништу || и като ги припита имат ли нешто земани давани измежду себе си и ги изравни данемат ништо което да може да им дава причина да са карат || и като им пораче чи нисмее никои да напцува или окорева другаре си за ништо || или акоса некои осади да на подни некогу от дрогарити си а дрогарет му ништу да нимо от говоре само да кажи на дрогити да слошет какгу напаца || и кату идат при воиводат дамокажет || а воиводат е далжен да позове унугова които е напсувал дрогареси имо науми чи у закона е забранену да са напада на дрогаре си имо кажи чи акоса усади и iошти един патат да направи такава погрешка ще бѫде наказан според времету || а на дрогият дакажи чи треба да тарпи и ни са сарди чи ще додй време да са присади сека погрешка || а на писара да кажи да запиши на унугова погрешката кои що е погрешил.

23 . таи сашту и на секигу погрешките да са записват треба да пораче воиводат на писара.

24. . воиводате далжен дабади приосторожен да пази да са неслучва никакви разправии мижду момцити || даудошева сека распра || данисмеет момцити му даса карат заништу || чикога ту имат слободну време и питат о воиводат си и от(в)орат (в)опрос засичко тогава можи да са присади сека погрешка по правелну || точе нинможи даса излож(и) никакав закон за наказания || заштото хаитошката чета нема нийде пристаништи || затова треба воиводат дае природну надарен дабади таи тар-

пелив за сичко дорде неса увери чи тарпениету му щедокара зло || и таи кату види чи има такива дрожина измежду момцити му които ниможи да ги поправи сас ништу тогава ниму остава дрогу среству освин да са посоветва сас баирактаре си и сас повернити отъ дрожината иги лиши от жиотат им || и пораче на писара си да запиши защто са усадени на смарт.

25. . от осаденити какоту идае останалу пари или уражие треба даса даде на роднинитим || аколи ние вазможну тогава саразделе измежду момцити както садели сичку обичну.

26. . когату варват приз некоя гора денем или ноште катуе несичена секои пат треба да са оприделет сапоред мложеството по два или потри момка за да разглеждат сапорет местото прет четата да нема некои посия у дарина четата у средата и я разбии || таи сашту иот подиреа оставет понеколко за да пазат даги непристигни некоя потере от подире иги издеби и ги удари у гарба нинадеину.

27. . акое патет савсем сомнителен тогава се отбиват от пате и варват призгората дебишком дорде излезат от самнителнуту месту

28. . окоса слочи да менава четата некое поле и има гористи места полето тосазнае чи ще деноват у гората || самонетреба да са отдаличеват от края || заштото местото е равну са нивиди от ватре из гората полету || затова треба да са запират прикрая ида гледат полету приздена коиминава || и да нидоди неприятеле изаварди края и кату излезат даги одари нинадеину || за това треба да са запрат накрая и дагледат приздена полету коикаде отива || ида са сигорни като трагват

29. . акоса слочи даги заградат у равнищата тогава неостава дрого освин дагледат признош та да подерат от некои позгудну месту да излезат задани доведе неприятеле и поголема сила

30. . акоса пак слочи да останат на некои чисто поле тогава се пак треба да са избира место позгодну зада ниможи да ги зафашта пошка || местото треба да бади бреговиту или даима трапишта за да могат да са запазват || и треба таи да са распоредат дадодат гарп сас гарп да могат да бранат насекаде || и даси ископаят поена допка у кояту да можи да са сложи дасазапазва и понадалеч от техси колко 200 или 250 крачки наоколу || треба даископаят допка колка да можи да са збира конски крак и да са гледа дабадат подалбочки || и праста да са кара настрана зада са непознава местоту чие копану || заштото това месту е равница пак ще дадат и сас коне данападат || затова допкити ще ни помогнат || коненицити акоса у садат заштотое чиста полена да нападнат ти ще си испосакатат конети и нашти пошки нештe гармат напразну.

31. . заштотое. (повтаря въ съкратенъ видъ т. 30).

32. аку ослочеи попадни некои от дрогарити у неприятелски раце даса наложи ништу даказва за неговити си дрогари или задеиствеята на четата или за познати немо лица || само можд0 (може да б. р.) лажи както мододи наум || да доказва чи ништо незнаят момцити сичко знаи воиодат на момцити || ништо неповерено дазнаят || и сас това полесно ще от бегни от сичко

33. дрожината у таков слочеи като виздат читоиние исказал нищо ти треба даса тродат сас какавту начин могат занегу оту избавление || заштоту тоие бил постоян и таи ти треба да са постараят насеки начин ил дагу извадат или у месту негу нанисат на неприятеле си даквас штета дабади хиледи поти поголема от техната || и тогава и техният дрогар ще бади олеснен или у светен и пак неприятелет ил ще бади принуден от страхат коитомо задава четата да са пази от секокриву дело.

34.. воиодат е далжен iош катоса сабере четата данабави мехлемзарани и дроги остроменти за вадени коршуми и за разрезвани рани.

35.. като са рани некои от дрожината тосчес даса прива(р)зва раната за да се непотлутева || акоса ранинекои пак опасну тогава даго занисат детоса наисигорни || или дакажи ми раненети и като остават раненити остават при тех момци колкоту да могат да ги вардат и им привазват ранити || а дрогигити сас главната чета щеса тродат да са борат сас неприятеле и гледат среству зараненити.

36. воиводат е далжен секи пат данаумева на момцити от дето и да земат нещто за иедени или за пини да ни едат дорде ни накарат унугова коиту гуе донесал даеде или пие напрет макар да бади и саму чиста ода || заштото треба да знаят чи неприятелет ще опотреби и наи подлити средства акоса остават у немарчост тогава тварде лесно ще бадат или истровени или упиени и избити бездамогат даса бранат

37.. секи момак треба да има или мошема или некои плат от платну почесту за да можи да го забрани от дажда || и то треба колко са можи даса гледа да бадат леки сичкити ни потреби които тии носат

38.. секи воивода сас другарити си заену треба да са стараят дету ида чуят торска чета дая приследват и като им падни назгода дая изтребват

39.. секи народу придател треба да изтреблеват безникакву измолвания или откопвания

40. Които са осади дазакопи нещту кату десетак от отоманското правителству и зафани дазиманеправедну от сиромасити и коету немуса пада треба и негу да приследват народнити юнаци ама бил тои от коиту и да е рот или народност или вера

41.. треба секи пат кату доди некое от приятели ти обични дохождат при четата ни и показва за народнити придатели нетряба отвенаги да са уверават и на кажат унугова за когото имса гуори дордеса неуверат добре за да ни са слочи да опропастат некои праведен и добар человек || заштото са слочва некои са карат помежду си или завижда игу наклеветева кату народу придател || затова треба добре да са испита и кату сауверат тогава да изваршет унува коету е тои засилужел

42.. секуга треба воиводат да гледа да отбегва да са не отпошта у сражения сас неприятеля си без ножда || заштото четата е малка и бои без мратви ретку са слочва и без ранени || затова треба саму кугату веч ние вазможну да са избегни тогава да са пошта у сражения || и то да гледа се колкоса можи да избира месту коетое запазну || и да гледа се изнинадну да ударе на противникат си || заштото нашият неприятел ако изгоби 10 или 20 или 50 от хората си тои има от деги на мести и акомоса ранат от хората тои има де даги глеца || а нии немами ниту енуту нит дрогуту || затова треба да пазим момците си добре чи бестех ништу ниможи направи || акоги непази и ги остави да изгинат или са испоранат тогава остава без напредак

43.. таи сащто момцити треба да пазат воиводат си даму недават даса излага секога сас тех заенно у бои || чи ако слочи дазагини начеса им са усакатва работата

44.. у слочеи смарт навоиводат тос час му застопва местуту баиректара || а за баирактар са избира наи опитният измежцу момцити.

45.. денем никакву да са не варви прис голи места || заштото са види от далеко и таи може да ги види неприятелет им от далеко и са сакрие и им заварди патет и лесну ги разбива || аколи пакъ е ножда да са варви то треба да са опотреби искоству на варвежа треба да са пошта по един момак напрет колкото достига пошка и добре да разглежда || и подир негу пак са поштат два ил три момка на сащтото растояния да варват подир негу || и четата треба да са раздели на две чети || и да варват пак раздалечина от дрога колкото стига пошка || ако

у случеи са сакрие неприятела от парвити и удари на помного то тогава подирнити и предните ще могат да избават ударенити си дрогари.

46,. секи пат когато нашта чета ще са удари сас неприятелатси треба дагледа дадоди от кадету дуфа ветера || заштото ако доди под ветара ще ударе дима ваз нас и ще ни за темнева очити и неште можим да виждами де мерима || коли залувим место над ветера тогава нашия неприятел неште таи сашто да вижда да бие добре и ще изгуби битката си

47.. воиводат треба да гледа акое даждовну времето и е калну местото на което има да патова да ни отива || заштото ено чи неможи да варват от калта дрогу ще прават дире на кадету идат || на такова време или да седи у месту или да избира песачиви и каменити места за ходени

48.. секога треба (да) пази на времету || и сапорет времето да залове таквес места които ще мо помогнат надеиствията || аковиди чи времету е ветровиту и стодену да ни са задържева у голи места за да са неслучи савсем стодену и ни можи да достигни до онези места които са гористи и опазни (скрити б. р.) места ще примразнат сички и ниса заништу || затоватреба добре да мотри (гледа б. р.) воиводат

49.. катое времето даждавну и вижда чи са придошле рикити на такова време ди ни(в)оди момциди на кадето има големи оди чи ни можи да мини || ами дадаржи варховети и да обикале (в)однити места от далеко за да ниса слочи да го загради неприятелат до некоя ода чинимогат да отбегнат и щедодат у критическу полужение

членъ 50 ако има некои от нашти дрожина у неприятелски раце дае фанат то треба и нашта чета да гледа да улови от неприятелите си неколко доши и тос час да иска ослубождениету на дрогаре си || и кони (ако не б. р.) им гу поснат и тии ще са осветат (сърбизмъ: ще отмъстятъ б. р.) на унези които са намират у рацети им

51.. ножни сакровишта || четата по които предели деиствува треба да има на 4 ил на 5 места сакрити за нея ножни потреби или брашну на писмет барот коршум и нешту заедени || наи добре можи да седи ражену брашну да са неразвали катуе насуфу месту || и малку добре насулену || и мет || а. зазимну време можи и месо кату е добре насолену

52(53 у П. Х.) наи строгуе забранену коиту са усади да открании нешту измежду дрожината || тос чес са наказва сас смарт

53(55 у П. Х.) делбата между четата как трѣба да стани.

Н. Б. II. А. п. 61, № 8424.

№ 518.

Дописка на попъ Кръстя.

Отхвърля обвинението на в. „Славянинъ", че билъ предалъ Левски. Този и другаритѣ му отъ Ловечъ сами се били издали единъ други, а издали и него. Турцитѣ го заловили и изтезавали, но той разумно се спогодилъ съ тѣхъ. Левски билъ убиецъ. Паритѣ, които били събирани отъ народа ужъ за освобождението му, били харчени за лична угода. П. Кръстю ако искалъ да предава щѣло да стане много зле: щѣли мнозина да пострадатъ. Но въ споразумението си съ турцитѣ той спасилъ ловченци. Песимистична характеристика на поборницитѣ отъ Тетевенъ, върнали се отъ заточение следъ освобождението. Нападки противъ революционното дѣло въобще.

Помятникътъ
на священнодіакона Игнатія Львскы
Дописка

Подъ тоя насловъ въ 2-ры брой на вѣст. Славянинъ отъ тая година, ся излага единъ членъ, който, между другото, говори че, священнодіаконътъ былъ издаденъ отъ попъ Кръстя изъ Ловичь и, уловенъ, закаранъ въ Софія и пр.

Врѣме ся минува отъ както е обнародванъ тоя членъ, и, читателитѣ му, като виждатъ замълчанието попъ Крьстюво срѣщу това, не сѫ изоѣгнали отъ да си съставатъ мнѣніе за пълна истина на това, което е обнародвано.

Попъ Крьстю не е ся замълчалъ, нито пріема да замълчи да не отговори на клеветитѣ на такыва подли хора, които, за да закрыіѫтъ недостоинството си въ добри отношенія, и лошевинитѣ които подъ булото на патріотизмътъ и родолюбието вършатъ, и, за да ся прѣпорѫчатъ прѣдъ народа като народни труженици, та да можатъ да си играіѫтъ съ проститѣ хора както си щѫтъ, изваждатъ срѣщу другитѣ такива клевети, които да помогнѫтъ на злитѣ имъ намѣренія. Той е още тогава написалъ отговорътъ си на това, нъ, по погрѣшка, като го пратилъ на вѣст: Марица за обнародваніе, останалъ необнародванъ до сега. — Тъй попъ Крьстю пріема повторително да отговори на тія велики труженици въ народното движеніе, които сѫ съставили рѣченый членъ, не за друго, а само за да искатъ да покажатъ прѣдъ свѣта, че, тій, а не други, сѫ причината на освобожденіето ни, та съ това да можатъ да ся прѣпорѫчатъ за по голѣми постове и да ся располагатъ, покрай огромнитѣ заплати, които понеразборъ имъ са даватъ, нъ даже и съ правото на сиротинята, която ужъ управляватъ като родолюбци. — А за да бѫде поясенъ отговорътъ п. Крьстю вижда за нужно да го разчлени по обширно и, ето какво казва той за това.

Най напрѣдъ казва че, такъвзи священнодіаконъ, съ такова име, въ живота си не е виждалъ, нито го знае, а познава добрѣ священнодіакона Паисія, който гніе не въ Софія, а въ Орханіе, убитъ на права Бога отъ рѫцѣтѣ на несмысленнитѣ наши народни двигатели. Да не сѫ тѣхна милость побъркали името мѣстото!? — Знае още, казва п. Крьстю, и невинното младо момче убито посрѣдъ пладнѣ въ Ловичь (въ Денчовата кѫша) отъ несмыслена рѫка, на което кръвьта и днесъ выка за отмьщеніе.

Уловенъ край Ловичь и закаранъ въ Софія, попъ Крьстю не знае никакъвъ діаконъ, а знае Василія Львски и казва че, не е той причина на улавянето му, нъ причина сѫ самитѣ тія, които клеветѭтъ нѣго. Който ся гордѣіѫтъ съ онова прѣдъ проститѣ хора, което не сѫ заслужили, а потулятъ това) което сѫ извършили. — Нъ каквато имъ бѣше чиста и разумно вършена работата, тъй іѫ и доизкарахѫ, — А чудното е, дѣто тіи, при всичко това, прѣхласнати отъ гордостьта си, дѣйствително мыслятъ че сѫ извършили голѣмо дѣло; даже и дързноватъ да казватъ че тій, а не велика Росія сѫ извършили дѣлото, и съ това като дважди каненени замѣстихѫ ся на постове, сѫщо като онзи добъръ рабь, комуто рѣкълъ Господарьтъ „влѣзни въ радостьта на господаря си". — Нъ, п. Крьстю като знае добрѣ тѫзи работа, уприличвава іѫ на слѣдующата прикаска,

„Львътъ — Царьтъ звѣрски — еднъжъ ся накани
Да иди въ гората лова да си хвани,
И, цѣльта си по добрѣ за да сполучи,
За добро намѣри да не води кучи,
Нъ поведе с'себе си едно животно,
Което да кажіѫ не ще да й срамотно:
Това, дѣто носи на гърба с'товаре,
А името сѫщо ако искать — магаре. —

Той не го поведе нѣщо за прилика,
Нъ защото може высоко да выка;
Животнитѣ то с'гласа си да пропжжда,
А льва въ засѣда само да гы хваща. —
Магарето й вездѣ въ гората выкало,
Сички животини съ гласа си дигало:
Отъ нѣговый ревъ ся сичко поплашило,
Мыслили сж, Богъ знай какво е страшило.
Львътъ е дочаквалъ и рѣдомъ е хващалъ,
Безъ да ся е нѣгдѣ на далечь поклащалъ.

Работа ся свърши, львътъ си почива,
Ето и магарето къ нѣго отива.
То ся по наблизо до льва привлѣкло:
Види ловъ грамада и гордо му рѣкло:
„Познавашъ ли ме, о мой Господине,
„Че сичкото това е само отъ мене?"
— „Да тя не познавамъ, о грозота нагла",
Рѣкълъ львътъ „и азъ щѣхъ да ся уплашж".

И тъй, попъ Крьстю повторително казва че, не той, нъ тій самитѣ, т. е. Ловчанскитѣ труженици сж были издадницитѣ, защото п. Крьстю ако да бѣше такъвъ, той можаше на врѣмето да издаде работа, когато не само Львски, не само тѣхна милость, нъ и мнозина отъ народа имаше да пострадатъ. Какъ тогава той не бѣше издадникъ, а стана такъвъ само за единъ Львски и то тогава, когато ся обра хазната и ся изловихж толкова съучастници, които ся изказахж единъ други? Защо, като ся хванахж тѣхна милость изъ Ловичь и ся откарахж въ Софія, и телеграфатъ пристигна за п. Кръстя? Отъ дѣ знаеше правителството че и той е въ работа? Кой убади на правителството, че п. Кръстю знае всичкитѣ участници по име, както и Львски и дѣ ся той намира? Кой стана причина да уловжтъ п. Крьстя и съ звѣрски начинъ да го принуждаватъ да убади сичко? Ако помянжтитѣ труженици съ едно заплашваніе изказаха единъ други толкова души, още и невинни хора смѣсихж въ тжзи работа, то съ какво право и съ каква чиста съвѣсть наричатъ другиго издадникъ? — Тій като бѣхж чисти и мждри хора и като знаяхж разумно да вършатъ работата си, защо вършихж такива глупости и варварства, та доведохж работата до тамъ? Кой и защо уби діакона Пасиия, когато той бѣше невиненъ човѣкъ и, който и при изджхваніето си не изказа убійцитѣ ако и да ги знаеше кои сж? Кой и защо уби невинното младо момче въ Ловичь (въ Денчовата кжща) и защо отиде тамъ? Народъ ли да събужда, или кжща да обира и хора да убива? — Всичкитѣ тѣзи глупости докарахж работата до тамъ, спорѣдъ Евангеліето: „Имже мѣраго мѣрите, возмѣрится вамъ." Ако тѣзи народодвигатели ся наемахж да събуятъ народа на въстаніе, то, съ обираніе кжщя и хазни, и съ убиваніе невинни хора ли трябваше да бждi? Или тіи мыслехж че, съ това щжть можатъ да набаватъ потрѣбнитѣ на въстаніето? Това може и едно малко дете да разбере че е глупость, или пжкъ че, подъ булото на народно движеніе, ся кріеше нѣщо частно интіересно, което е и очевидно — благодареніе на кжсоглѣдството и глупавщината на тогавашното правителство, което не можеше да отличи бѣлото отъ чьрнето, нъ го разбираше все едно. — Разумныйтъ человѣкъ може да нарѣче народно движеніе, само онія дързновенни юнаци, като х. Димитра, Ботя, Панаіота и др. които гы послѣцвахж и излизахж да ся біижтъ съ тиранското правителство и изгынахж за отечеството си; както и толкова братя въ Тракія, а не такивато съмнителни потайности, които ся вършехж по явна посока към съсипителни слѣдствія — Щжтъ кажатъ че, така ако не станеше, другояче не можеше да стане. Да, нъ тогава

невиннитѣ хора каква грѣшка имахѫ и, ако и тъй, но тогава съ какво оправденіе другигиго наричатъ издадникъ?

— Такивато глупави работи имахѫ, и такъвъ край, и тоя край щеше да бѫде по дебелъ, ако п. Крьстю не постѫпи нѣкакъ разумно, като видѣ че по други начинъ не ще може да ся погаси налѣжащій пожаръ съ единъ искуственъ начинъ да убѣди правителството че, не сѫществува такова нѣщо, което ся дири отъ Софія, според доказваніето на Софійскитѣ затворници, т. е. въ Ловечь каква работа има и кои и колко сѫ участницитѣ. — Ако п. Крьстю бѣше такъвъ, за какъвто го тіи мыслехѫ дали тогава не можище той да искаже толкова работи и да увлѣче въ примка толкова душы спорѣдъ както іѫ карахѫ тѣхна милость?

Да, тіи като го подозрѣвахѫ, и той имъ глѣдаше умътъ и си мълчеше, мыслехѫ че той нищо не знаеше отъ работата, и като бѣхѫ глупаво увѣрени въ това, тіи, спорѣдъ сѫществующіятъ тогава уставъ, опрѣдѣлили бѣхѫ и да ся убіе п. Кр. като прѣдатель. Нъ, както имъ бѣхѫ сичкитѣ работи глупави, тъй и тогава глупаво постѫпихѫ, като опрѣдѣлили за убиваніето му едного ничтожнаго піяница, когото п. Кр. минутно можеше да го испрати обрьснатъ отъ тамъ, дѣто бѣше отишелъ да бръсне, ако искаше. Попъ Кр. и това прѣглътна, като виждаше явно че Богъ пази правитѣ отъ погублѣніе¹)

— Отъ сичко това тѣхна милость не бѣхѫ разумни да разберать че, п. Крьстю не е такъвъ какъвто го тіи мыслехѫ. — Въ врѣме на Тракійското въстаніе всѣки знае че, правителството бѣше на щрекъ и глѣдаше само да му ся внуши нѣщо. И тогава пакъ дали не можеше п. Крьстю да убади нѣшо? Или той нищо не знаеше, ако и да ся пазехѫ тіи отъ него. Белки той не знаеше попъ Горчо кѫдѣ и защо ходи съ другаря си; или Г. Глупчо кѫдѣ шеташе? Нъ, то ся види че, тіи ся потрудихѫ самички да прѣдварятъ да ся искажатъ единъ други, както въ Софійското приключеніе и да направятъ да гы влачатъ на самъ нататъкъ.

Хей, Господиновци! Шарлатаніитѣ ви не минуватъ прѣдъ дѣда ви попа, защото той не е горничански попъ, той отбира до нѣйдѣ чьрното отъ бѣлото и, знай че, пьршееніето ви е много голѣмо, а работата ви нищо. Вие на врѣмето съ голи рѫцѣ ся каняхте да ся біете съ непріятiела, като ся обѣщавахте да пожьртвувате сичко, а въ послѣдно врѣме шарлатаніята ви излѣзе на лице, защото когато велика Росія кръвь проливаше зарадъ насъ, віе слѣдъ гърбътъ й тичахте по плячки по грабежи и спекулацій, като продавахте едно пърче хлѣбъ за 1—2 фр. и то на оногова утруденаго рускаго солдатина, който върви на прѣдъ съ пушка въ рѫка и тѣгли най-голѣми трудности, за да ны освобождава? — Кажете ми кой отъ васъ взе участіе въ битката тогава, когато сичко имахте, и пушки, и топове, и пари, безъ да имахте нужда хазчи да разбивате и кѫщи да обирате? Отидохѫ, наистина, и взехѫ участіе нѣкои Българчета, нъ кои? Віе тикнахте други да отидатъ да ся біѭтъ, да страдатъ и да гинатъ; отъ които днесь живи останалитѣ прѣзирате да ся скитатъ голи и боси, а віе като ся бояхте да не бы новоосвободеното ни отечество да остане безъ управители, държяхте ся за такива и, още ся не освободило едно мѣсто, или градъ, віе ся събирахте на тумби задъ гърбътъ на освободителитѣ Руси и правихте съвѣщаніе за кои какъвъ постъ ще замѣсти въ управлѣніето, като ся превземе това, или онова мѣсто. — Сега назлѫ, назлѫ, ся гордѣйте съ постове и заплати, нъ я ми кажете, съ какъвъ подвигъ придобыхте тія постове и заплати? — На простацитѣ можете да докажете сѣкакъ, какъ сте гы придобыли, нъ кажете, молимъ, и на насъ които знаемъ всичко до

¹) П. Крьстю е извѣстенъ че, тіи и сега сѫ на мнѣніе да извършатъ занята си, нъ той не туря това въ умътъ си, като знае лично (не)пріятелитѣ си, и оставя отъ послѣ да ся расправя съ тѣхъ за това. (Пел. на п. Кръстю).

колко струвате и доколко сте извършили. — Кажете ни по напрѣдъ, на спроти предишното ви обѣщаніе, че ще пожьртвовате и животъ, и имотъ, и сичко за освобожденіето на отечеството ни, дѣ остана то? Кажете ни, дѣ остана самоотвьрженіето ви и родолюбіето ви? Кажете ни, дѣ остана желаніето ви, да видите добрѣ урѣдени народнитѣ ни училища и истинско священство. Кажете ни, дѣ остана желаніето ви, да ся урѣджтъ чърквитѣ; желаніето ви, да ся прѣзрѣ чорбаджійството и своеволіята; да ся уреди източникъ за помаганѣ на бѣднитѣ; да ся отвори касса, която подържа инвалидитѣ на учителството и священството; да ся турятъ въ добъръ рѣдъ занаятитѣ и търговіята; да ся подкрѣпи земледѣліето и скотовъдството; да ся улучшатъ четалищата; да ся съставятъ дружества за разни благотворни прѣдпріятія, и пр. и пр. кажете ни, сичко това дѣ остана, и какво стана?

... Ако вые не сте въ възможность да ни го кажете, то ніе не ще ся освѣнимъ да го расправимъ на васъ.

Като родолюбиви труженци за освобожденіето на отечеството ни, віе въ часътъ на освобожденіето му ся заловихте да покажете дѣломъ онова, за което ся напрѣдъ емчахте, обѣщавахте, пьршяхте, кряскахте и наговаряхте. На мѣсто самоотвьрженіето и родолюбіето си, което си приписвахте, вие тичахте слѣдъ освободителитѣ Руси, не съ пушка въ ржка срѣщу непріятеля, нъ съ разни стоки, да гы продаеате на освободителитъ съ двойна и тройна цѣна, за да печялите още отъ гърба имъ. На мѣсто да жьртвовате животъ и имотъ въ тоя случай, віе тичахте по плячки и по грабежи, безъ да мыслехте на това за сѣтнината ¹) Срѣщу желаніето и обещаніето ви, да видите наредени училища и священство віе, съ пьрво замѣщаніе на управителнитѣ постове, прѣзрѣхте и училища, и священство, и черква, и вѣра и ся потрудихте само за онова, което да ви прикрѣпя на постоветѣ и да посрѣща частнитѣ ви интереси.—

Кой е този, който ще отрече; че днешнитѣ училища и чьркви не сж въ много по лоше състояніе, отъ колкото въ миналото врѣме? — Като сте на чело, на власть, обърнахте ли ся до днесь да ся погрижите за чьркова и училище? — На мѣсто желаніето ви: да умржтъ чорбаджійството и своеволіята, можете ли да отрѣчете віе сами, че не сте по дърти чорбаджіи и изедници и, кажете ни, въ какво състои разницата ви отъ бывшитѣ чорбаджіи? — На мѣсто да ся погрижите за из-

---

¹) Съ пьрво заврьщанье х. Станю отъ Тетевене като извѣстенъ по Софійското приключеніе патріотъ, долови ся до управлѣніето въ Тетевене е въ малко врѣме, докатъ да го усѣти населеніето, уграби и убра свѣтътъ работи, за да си покаже родолюбіето. Гаврилъ Ленчовъ отъ Орханіе, дѣто и сънь го не оставяше отъ ходенье по плячки и по грабежи. Тодоръ Пѣевъ отъ Етрополь, когото простоцитѣ много въсхваляватъ за добъръ и деятеленъ патріотъ, патріотизмътъ си дѣятелностьта си въ това показа, дѣто вършеше въ Ловечь разни търговіи и мжжки и женски; особно въ чорбаджійското си управлѣніе като бывшій окр. прѣдсѣдатель и като настоящій окр. началникъ. А нашитѣ Ловч. подвижнидй, като имъ ся падна властьта ржцѣтѣ въ Ловичь изпонапълнихж си домоветѣ съ матеріално родолюбіе; съ патріотизмъ на недвижими имоти; сж доброжелателство отъ кжщни украшенія; съ самоотвьрженіе отъ свѣтликови полове и нови неистрити рубли и пр. — Тъй трѣбва човѣкъ да е, дѣятеленъ и вреденъ. Видите ли какъ помага родолюбіето на човѣка, който го има? Въ двѣ години отгорѣ, безъ капиталъ и безъ трудъ, дава на човѣка да има всичко: и капиталъ, и недвижими имоти, и чарди, и харгелета и салтанити, даже и лично уваженіе. (Бел. на п. Кр.)

дирваніе на източници за подкрѣпяне бѣднитѣ, кажете ни, какво направихте до сега въ това отношеніе? — На мѣсто да ся потрудете за охваряніе каса за поддържаніе инвалидитѣ училищни и чърковни, освень дѣто това ни на умъ си не сте турали, за да подкрѣпите каприціитѣ си, не трудихте ли ся да унижите нѣкои по достойни учители, за да подкрѣпите шарлатанитѣ; не трудихте ли ся и не трудите ли ся да подържате нѣкои безквасни священици, за да побѣдите онія, които сами знаете какви сѫ и да побъркате чърквитѣ? — На мѣсто да подкрѣпите и помогнете на земледѣліето и скотовъдството, какво се погрижвяте за това? — На мѣсто да поддържите четалищата и дружествата, дѣ ви читалища и дружества на днешно врѣме? Погрижихте са, помысли ли нѣкой отъ васъ за това, които полагахте душу свою за овцы? —

— При тія явни шарлатании нашитѣ подвижници, безъ да гы е срамъ; ако не отъ хората, поне отъ съвѣстьта имъ, и, безъ да помыслятъ че, коги да е правото ще излѣзе на лице, дозволяватъ са още да говорятъ тукъ тамъ, (между проститѣ хора разбира се, за да потвърдятъ шарлатаніитѣ си) че, у п. Крьстя имало не знамъ колко хиляди гроша комитетски пари, които останали тогава у нѣго. Чудно е, защо не обнародвахѫ и това, нъ то ся види, тіи, като виждатъ че, прилича да излѣзе наопъко, не ся рѣшаватъ да го обнародватъ, и само дѣто имъ уйдисва го говоратъ.

Както за това, тъй и за много други работи има ній още да говоримъ, нъ за сега спираме, за да си починемъ

Ловичь 1879 Ноемвр. 29.

Н. Б. Архивенъ отдѣлъ.

Изъ Трѣбника на п. Кръстя.)[1]

---

[1]) Не е сигниранъ още.

VII.

СВЕДЕНИЯ СЪБРАНИ ВЪ НАШИ ДНИ.

№ 519.

Документъ за заточенъ комитетски членъ.

Лицето Станю х. Ивановъ отъ Тетевенъ е арестувано на 30. X. 1872 г. Деньтъ на издаване присжда за три години заточение въ Диаръ-Бекиръ. Деньтъ на освобожденеито следъ като наказанието е било издържано. Описание на лицето. Заверка на превода отъ Българското Министерство на Външнитѣ работи.

Препи[с]ъ.

Министерство
на
Външнитѣ Работи
и
Исповѣданията
Драгоманско Бюро

Освобождава се отъ герб. сборъ по бѣдность

Името, прѣзимето и мѣстожителството: Станiо Хаджи Ивановъ отъ Селото Тетевенъ, въ България. на възрасть 25 години

Поданство: Османска Империя.

Родътъ на прѣстжплението и злодѣянието:

Билъ е съучастникъ въ образовавшия се комитетъ, ржсть: кжсичъкъ, очи: черни; мустаци: жълти. Брада: нѣма. Лице: Бѣло и валчесто.

Здравъ — телѣсно.

Срокътъ на осжжданието и законния членъ: съобразно съ Императорскй Наказателенъ законъ, той е осжденъ на три години въ окови („колай-бендиокъ").

Датата отъ първоначалното му арестуване: арестуванъ отъ 10-й денъ на мѣсецъ рамазанъ 1289 год. Мѣстото гдѣто ще издържи (излежи) наказанието си: въ Дияр-Бекиръ. Книжата и №-ра на издадената присжда: подъ №-ръ десятий отъ 19-й Мухаремъ 1290 година. Арестуването на горѣпоменатаго Станя Хаджи Ивановъ, на когото мѣстожителството, отличителнитѣ черти и поданството, както и доказаното му престжпление сж изложени погорѣ сж е започнало отъ десетий день на месецъ рамазанъ 1289 година, осжданъ е билъ на три годишенъ крѣпостенъ затворъ въ окови и четей, като такъвъ е билъ записанъ и регистриранъ въ специалната кочанна книга. За доказателство, че той си излѣжалъ наказанието си, — то на рѣчениего Станiо се издаде настоящата расписка (пусула).

30. X. 1872 г. ст. ст,
7. III. 1873 г. ст. ст.
30. X. 1872 г. ст. ст.
3. Юлий. 1875 г. ст. ст.

11-ий Джемази-юн-ахаръ 1292 година
(печ.) на Диар-бекирски воененъ сждъ.

За вѣрностьта на прѣвода:
(под.) Драгоманинъ: Д. А. Ихчиевъ.

Министерството на Външнитѣ Работи и Исповѣданията засвидѣтелствува горѣприложения подписъ на Драгоманина си Д. А. Ихчиевъ.

гр. София 12-й Юний 1893 год.

(под.) за Главенъ Секретарь: М. Теодоровъ.

№ 520.

Игуменътъ на Рилския манастиръ за идването на Левски въ Копривщица.

Бившиятъ духовникъ въ Копривщица, а по-подиръ игуменъ на Рилския манастиръ, архимандритъ Кесарий. издава свидетелство на клисаря при Копривщенската черкова св. Богородица Никола Н. Клисаровъ. Игуменътъ удостовѣрява, че по онова време, когато Левски е посещавалъ въ дейностьта си презъ 1870—1873 год. Копривщица, билъ слизалъ въ неговия метохъ и клисарьтъ услужвалъ на революционното дѣло.

Свидѣтелство.

Подписанний свидѣтелствовамъ за Г-на Никола Н. Клисаровъ отъ градѣцатъ Копривщица, въ качеството си на Духовникъ въ казанниятъ градѣцъ отъ 1870, год. до убѣсванието на Левски, моятъ метохъ служеше за прибѣжище и скривалище на Великиятъ Апостолъ и проповѣдникъ на свободѫта, покойний Василъ Левский. Казанниятъ Никола въ качеството си на клисарь при Цѫрквата Св. Богородица, служеше ми за расиленъ и во време на засѣдание като стражаръ.

За удостовѣрение на това, давамъ настоящето свидѣтелство на Никола Н. Клисаровъ, да мо послужи по возможности гдѣто се види за нуждно.

Игуменъ на Св. Рилска Обитель:

8-и Мартъ 1896 Архимандритъ Кесарий

Рил. Монастиръ

№ 521.

Данаилъ Хр. Поповъ по 25 годишнината отъ смъртьта на Левски.

Поздравлява комитета „Василъ Левски" по случай освещаване паметника на Левски въ София.

Komiteta Vasil Levski

Sofia

Duschevno jaleia nemoga prisutstvovam Otprazdnuvanieto 25 godischnata muceniceska Smert na istinnia Nasch Sveatetz Vasil Levski.

Molea poclonetesea pred Monumentamu izamene!

data la Daniil Poppov

6/18/г./98 —

Преписъ на български.

Комитета Василъ Левски

София

Душевно жаля немога да присѫтствовамъ при Отпразднуванiето 25 Годишната мѫченическа смъртъ, на истыннія Нашъ Святецъ, Василъ Левски.

Моля Вы, поклонете ся предъ Паметника му и за мене.

Ромъния Данаилъ Хр. Поповъ

Т. Магурелле

6 февруаріе 1898

№ 522.

Панайотъ Хитовъ до Ив. П. Хр. Кършовски.

Наклеветенъ въ списанието „Поборникъ-опълченецъ“ по внушение отъ Филипъ Тотю. Възстановява истината, дали сж взели пари отъ Хр. П. Дрѣновски за въоржжаване на четата въ 1867.

г. Русе 22 декемврия 1898 год.

Лубезни ми Иване,

като несамви писал от некогаш но сега имам слочая дави пише идави поздрава сас светлити празници рождесво Христову като моле бога даги прикарати здраву и веселу но покрай тува дависа оплаче чисам нападнат отъ редакцияте на поборническият ополченски весник[1]) дету са издава тукъ въ русе отъ Филип семидовъ чи ас и покойният балкански[2]) уш прис 1867 година сми излагали[3]) христя дряновски[4]) въ румания на мушията циганка да сми му зели 2000 напалеона да уружавеми четата ! а бебрате ти нали беши писар на четата нали знаш чи христу дрянуски доиде принас въ балгария пот котел въ бовата на виче падарифнадолапа[5]) сас иванче телиграфчият от Жеравна || и нали знаш чити писа писмоту сас хцифри[6]) да пратих ми ивана тагу занеси на Балкански дагу придаде на кумитета въ букуреш || нали знаш чи христу варвя саснас дадету распоснахми четата || а пак тии казват чи дет кату смиса сришнали сас тотувата чета чи дрянуски не варвял сас моята чета но отишел сас тотувата || ти знаш чи тоту имаши сас негуси саму двама хора иван пстович чернугориц и милан лапчивич сарбин родом от г. крушевиц || сега тес хора защо лажатъ || какву искат || асса чуда защоетува || ас ниискам и немога а ти аку искаш от гоориим чити си бил писар на четата и си даржал сметки и знаиш подобря от секи || и аку можиш наи добря ще бжди весник юнак[7]) да са упрувергаи || защоту товае целата истена || но аку неможиш дагу опрувергаш тогава молета варними писмоту назат || чи ас ше виде какву щеправа || ас щеса струвам чи несам чел ништу || та и ми казаха чи тоту е казвал || я тоту от казва чи ниеказал || но насеки начин неговае рабута || приими сардечният ми поздравления

П. И. Хитовъ

Изъ миналото — подъ редакцията на П. С. Кършовски кн. I, № 35, стр. 196.

---

[1]) „Поборникъ-Опълченецъ“ — биографическо илюстровано списание излизало въ Русе подъ редакцията на Ф. Симидовъ презъ 1898—1900. Гл. книга 4—6 стр. 20 и книга 7—9 стр. 48.

[2]) Никола Балкански

[3]) излъгали

[4]) Христо П. Дрѣновски.

[5]) На Вичо Падаровъ на долапа (тепавицата).

[6]) Съ шифъръ.

[7]) „Юнакъ“, органъ на поборницитѣ и опълченцитѣ, излизалъ въ София, презъ 1898—1900 г.

№ 523.

Д-ръ Рашко Стойчевъ до Ст. Заимовъ.

За запискитѣ, които Д-ръ Рашко щялъ да приготви върху дейностьта си отъ преди Априлското въстание — още отъ днитѣ на Левски.

Г-не С. Заимовъ

По обиколката Ви за събирание материялъ за Алманахъ-тъ, когото ще издадете азъ не се намѣрихъ въ гр. Копривщица за да можа да присътствувамъ въ събранието, а пакъ сьмъ отъ главнитѣ дѣйци сѫщо отъ моята кѫща сѫ издадоха прокламацій-тѣ за въстание т. е. последното събрание, затова моля да ми забѣлежите за биографията ми какъ да бѫде само по копришкото въстание или по пространно понеже съмъ участвувалъ въ врѣме Левски даже по рано въ 1867 год. сьмъ билъ въ София и сьмъ ималъ кориспонденция съ вратца но трѣбва да стане голѣма статия която може би да не се приеме, а по копришкото въстание може да го направимъ по кратко и по забѣлежително.

При това да ми дадете срокатъ до кога да Ви испрата всичкитѣ съ полтрета за поставяние гдѣто видите че му е мѣстото.

гр. Пловдивъ 15. IX. 1900 год. Съ поздравъ

Рашко Стойчевъ

№ 524.

За пушката на Левски.

Указания за по-послешната сѫдба на пушката на Ангелъ Кънчевъ и Левски. Подробно описание на сѫщата.

М. Н. П.
НАРОДЕНЪ МУЗЕЙ
№ 117
11. III — 1908 г.
София.

До Господина
Данайлъ Хр. Поповъ
въ Турну Магуреле.

Отговоръ 17/3 908.

Честъ имамъ, Уважаеми Господине, да Ви съобща, че предадената отъ Васъ на Господина Плѣвненския Кметъ пушка, съ която се е обучавалъ революционера А. Кънневъ и В. Левски, за да се запази въ Плѣвненския музай, се препрати на съхранение въ Народния музей, за което послѣдния Ви изказва най-учтива благодарность.

Директоръ: (п.) В. Добруски.[1])

[1]) Писмото е придружено съ следната приписка отъ Д. Хр. Поповъ: „Пушката коя-то проводихъ за да ся пастрй въ Нар-Музей въ Софія, е предружена съ слѣдующе-то описание:

„Въ година 1870-та, порѫчахъ нарочно и донесохъ две орѫжія отъ найусовершенствуванната тогава система, съ цѣль, за да ги подарѫ на нашите Народны Святи Апостоли, В. Левски, и А. Кѫнчевъ, кои-то

№ 525.

Данаилъ Хр. Поповъ до Министъра на просвѣщението.

Иска да му се изпрати „Архива на Възраждането“, издаденъ отъ Мин. на просвѣтата. Притежателитѣ на архиви и исторически ценности почнали въ по-ново време да спекулиратъ съ сжщитѣ. Посочва Филипъ Симидовъ редакторъ на „Поборникъ Опълченецъ“ като единъ отъ тѣзи спекуланти. Ласкателствата и лъжливитѣ обещания, чрезъ които Ф. С. придумалъ Д. Хр. П. да тури на разположение на Ф. С. всички документи, които притежава отъ миналото. Условието било, следъ като ги използува за списанието си, оригиналитѣ Ф. С. да предаде въ Народната библиотека, което никакъ не извършилъ. Списанието скоро спрѣло. Малко документи били публикувани, но нищо не се внесло въ Нар. библиотека. Следъ това всички негови писмени настоявания, да му се върнатъ документитѣ, останали безъ отговоръ. За пушката на Левски която останала и до сега въ ржцетѣ на Маринъ п. Лукановъ, а трѣбвало да мине безвъзмездно въ музея.

Високопочитаеміи Господинъ

Министрѐ на Просвѣщеніето

— Въ Софія

Понеже тія дни идва при мене на посѣщеніе внукъ ми Мих. А. Попповъ, изъ Плевенъ, кой-то е Синъ на покойнія ми братъ — Народенъ Страдалецъ — Анастасъ Хр. Поповъ, кой-то въ Слѣдствіе откриването отъ Турци-те, на комитетски-те ны дѣйствія, биде уловенъ и той, и отъ какъ-то ги сждиха въ Софія, заедно съ покойнія В. Левски, братъ ми биде осжденъ на вѣчно заточеніе — въ окови — й проводенъ — съ други още Нар. труженници — въ Д-бекиръ, но благодареніе на застжпването на Руското Правит., следъ войнжтж, биде освободенъ и се завърна, чи си свърши дните въ родината ни; Внукъ ми сйнъ-му, като дойде тука донесе ми неколко бълг. вестници, между които и Нар. Права, брой 149-тіи отъ 9 т. м. въ когото съ голѣмо душевно удоволствіе видѣхъ, чи Вий Високопочитаемій Г-нъ Министре, взели Сте инициатива чи се е издала вече — книга І-ій томъ „Архйвъ на възражданіето“ въ която сж описаний цѣнни документи, по политическо-то ни възражданіе, и пере-

---

тогава ся намираха у мене въ домътъ ми, гдѣто преживѣха три цѣли Мѣсеца догдѣто урѣдихме, преходванието имъ въ България, за съставяніе на тогавашныте дѣятелны комитети; Въ всичко това време колкото стоеха тука, и двамата ся обучаваха ежедневно, съ тія оржжія; После преминуваніето на Левски чрѣзъ Никополъ до Плевенъ, успѣхъ да прекарамъ Едната пушка, която, после откриваніето на Комитетскитѣ ны дѣйствия, и улавяніето на Левскій, не зная що е Станала оная пушка, а втората, която трѣбваше да прекараме, за А. Кжнчева, послучай самоубийството му, (въ Руссе) пушката остана, и ся пази у мене и до днесь; Днесь, послучай идваніето тука, на делегацията отъ Плевенъ, за да положатъ вѣнци на признателность, къмъ Ромжнския тукашенъ Паметникъ. въсползувахсе отъ случая, и я предадохъ Г-ну Кмету отъ Плевенъ, съ молба нарочна за да я вложатъ въ Плевенския музей, гдѣто да ся съхранява, като важна Реликвія — за Споменъ! — Това описаніе поржчахъ да ся покачи върху рѣчената пушка за да може всекой посѣтителъ на Музея, да прочете и узнае, каква е тая пушка, и — отъ кого е препратена въ Музея, на съхраненіе; —

Турну-Магурелле — Даніилъ Хр. Поповъ

28-ій Ноемврія 1907. — Ветеранъ-Старъ Нар. Поборникъ.“

писки-те на разните Нар. дейци, между които видехъ да се споменува и моето име; Незная до колко е било възможно да ся съберать поголема часть на такива документи, защото върху това имамъ убѣдителни й неуспорими вече доказателства, като зная чи има много много нашенци, кои-то притежавать разни важни документи, но за жалость, много отъ таквато лица, съ цѣлъ може би спекулатйвна неискатъ да ги дадѫтъ — какъ-то подобава, а ги задържать, чи може да имъ се представять случай, чи да ги продадѫтъ некому си издателю — кои-то би се заелъ съ вписванието имъ за обща Нар. Полза; Пиша Въ това тѫй и настоявамъ върху мнѣнието и убѣждението си, защото имамъ достатъчни доказателства въ рѫцете си, че дѣйствително има такива хора, съ такива позорни и противопатриотични характери! А зада не би, щото Віи Г-нъ Министре, да се подвоумите върху моите исказани съ сърдечна горесть обвиненія върху лица отъ такива низки спекулативни характери, но азъ ще да Ви укажа съ пълна откровеность такива доказателства, кои-то, отъ какъ-то видите, чи дѣйствително сьмъ въ правото си за да ги наричамъ: Злодей на народните ни права! и въ заключеніе, Вый Г-не Министре, ще да имате вече право да направите такива распореженія, щото, волею неволею да се заставятъ тія мерзави спекуланти, да прѣдадѫтъ вече, всичко което имъ е повѣрено, съ цѣль, чи да му се даде гласность въ печата, за което потомство-то ны да можи да се радва и да исказва свои-те признателности, къмъ онія, кои-то сѫ се стараели всяческимъ начиномъ, зада се освободи отечеството ни отъ тиранските тогавашни угнѣтенія и прч;

Понеже Вы казахъ, че ще да Вы дамъ дѣйствителни доказателства върху обвиненіята, кои-то отправямъ къмъ таквато недоброжелатели народни, то нека почна да Вы разкажа кой именно лица сѫ такива, Ето ги: Първія е — Филипъ Симидовъ изъ — Руссе, когото познавате; Тоя Г-ъ понеже ме е зналъ кой сьмъ и какво сьмъ работилъ, по народното ни възражденіе, рѣшилъ се да почне да събира, отъ видните Нар. дѣйци, разни свѣдѣнія, писма — біографіи. портрети — и прч съ цѣль зада ги обнародва въ своето Періодическо списаніе „Поб. Опълченецъ“, което беше почналъ да издава въ год. 1899-та, писа ми нѣколко пѫти и най после дойде самъ при мене нарочно и отъкакъто ми изложи решението си моли ме до небеса зада му предамъ всичко, щото имамъ запазено по Народните ни дѣйствія; Азъ понеже знамъ що за стока сѫ народнитѣ ни хора, почти чи му отказахъ, но той не мя остави догдѣто най-после мя убѣди, като ми даде честно слово (такива честни слова като неговите, повече се намирать у циганите) чи щсмъ се напечати всичко, щото се сьдържа въ документитѣ ми, обрѣче се велегласно, чи оригиналите по мое нарочно желаніе и право, ще да ги внесе, въ Нар. библиотека въ Софія, за да стоѫтъ тамо на съхраненіе, за винаги, като цѣнни документи и прч; Рѣшихъ най после й му ги Предадохъ; той въсхитенъ, незнаеше какъ да ми изкаже своята благодарность, замина си, и почна издаването на періодическото си списаніе; издаването ако и да вървеше нѣкакъ-си бавно, но при все това, следва година, азавтората издади Едва до 5-та книжка и спрѣ вече, не зная по какви съображенія; Въ това разтояніе, обнародва се въ книга десѣта — листь 9-ті, часть отъ біографията ми, заедно съ портрета ми, и въ книга 5-та год. — втора — листь 12-ті, последва съ описваніе біографіята ми съ часть ѿ документите ми, и съ снимката на бащамита ни кѫща изъ Плевенъ, въ която са е окривалъ Покойнія В. Левски, гдето е билъ съставенъ и Първія Плевенски Комитетъ и прч; Съ тая пета книжка се прекрати издаваніето, нареченното списаніе, но отъ поверените ми нему документи, Едва Една твьрде малка часть биде почната да се описва въ списаніето, а Остатъка отъ много-то други важни документи, останаха вече у него и до днешенъ день; Азъ като видехъ, чи нѣма вече да ги описва, писахъ му неколко пѫти зада ми ги възвьрне, защото тійсѫ мое притежаніе, или-же, споредъ обѣщаніето и задълженіята-си да ги внесе

въ Нар. библіотека въ Софія за съхраненіе, а той отъ както се измълчва дълго време, най-после отговори, чи ги нема вече, защото сѫ биле изгубени и работата остана блато и до днесь; Между многото важни документи ще да Вы укажа и за Единъ, кой-то споредъ моето скромно мнѣние е отъ голѣма важность! Това е, оригинала на клѣтвата, писана на голѣмъ листь бѣла дебела хартія, въ която е писанъ ѿ мене текста на клѣтвата, и все тамо фигуриратъ — подписите на всекой членъ ѿ комитета ны, а тѫй също е приложенъ подъ текста ѝ, и печата на Ц. Б. Р. К. —; Той — Симидовъ — Самъ казва въ брой 5-ти год. 2-ра листь 14-ті, чи има въ рѫцете си тоя важенъ документъ (който по права смисълъ, може за насъ да се нарича: Една важна Реликвія), и казва, чи въ послѣдующите броеве на списаніето ще да я превадатъ — въ „Фак-Симиле", а оригиналътъ ѝ, съ други много документи, щеда бѫдатъ предадени въ Нар. музей — библиотека, за съхраненіе; Освенъ тоя важенъ документъ, предалъ му сьмь и важната книга, издадена отъ Пок. Раковкки, (съ когото сьмь работилъ лично) и въ която се описва на Български и на Ромѫнски, ходътъ на черковнія ны въпросъ; Отъ нея книга нищо не е писано въ списаніето му; Освѣнъ тія до тукъ указани важни документи, далъ сьмь му твърде много писма по народните ны дѣйствія, и все тѫй много писма пріемани отъ Д. Бекиръ, отъ мѫченйка братъ-ми, въ които се описватъ разни интересни неща, за историята ны; Всичко на конецъ е у тогова Народенъ Зломислецъ, защото, ако да не бѣше такъвъ, то той требваше да изпълни обещанията и задълженията си къмъ мене, и, понеже не е му било възможно да слѣдва съ издаваніето на списаніито, то въ тоя случай длъженъ беше да ги внесе въ Народната библіотека за пастреніе, а не да ны отговаря, чи ги нѣма вече и чи незнае що сѫ станали; Хичъ позволено ли е на единъ честечъ человекъ (ако самъ честенъ да е) щото да ми възразява, чи незнае що сѫ станали, Едни такива важни документи, кои-то му сѫ поверѣни съ морално задълженіе, че откакто ся послужи съ тѣхъ за въ списаніето, да ги внесе веднага за съхраненіе въ обществената Нар. библіотека? такива осѫдителни постъпки — не се прощават некому, а още повече на Едного като него, които е писалъ доста писма, съ които не еималъ достатъчни думи за да ми благодари за доставенитѣ ми нему документи, и тіе негови благодарителни заявленія сѫ изказани отъ него къмъ мене въ самото му списаніе и прч; вервамъ прочее Г-не Министре, че отъкакъто видѣхте моите до тукъ описани доказателства Сами Выі, ще да ми дадете право, чи дѣйствително справедливо наричамъ, таквата хора, Народни злодѣй — и злоупотребители на Народни правдини! До тукъ за Симидова; —

Сега да Вы раскажа още едно такова сѫщо злодѣяніе съ другъ предметъ, кои-то тоже се крие у другиго все така Народенъ злодѣй!

Етого: Още въ год. 1870-та порѫчахъ нарочно и донесохъ две Пушки, отъ Една много добреусовершенствувана за тогава система, съ цѣль, чи да ги подаря — на В. Левски и на Ангелъ Кѫнчевъ, които тогава престояха у мене дълго време, догдѣто да успѣя — да нарѣдя — преминаването имъ, въ България за съставеніе — комитетите; Донесохъ пушкитѣ, заплатихъ отъ себе си, 250 лева и имъ ги предадохъ тука, а тій въ всичко време почти 2 мес., колкото стояха тука у мене, всѣкой день се обучаваха съ пушки-тѣ; После прекарваніето чрезъ Никополъ за Плевенъ, на В. Левски, успѣхъ чи прекарахъ, (ако и съ голѣмъ рискъ), Едната пушка за В. Л. която биде прекарана отъ самата ми майка — баба Попадія, пушката биде разглобена на 2-3 части, — и на конецъ, прекарахме я благополучно и я занесе майка ми въ Плѣвенъ, и отъ тамъ братъ ми я препроводилъ за Ловечъ гдѣто беше Комитета; После

жалостното разкриваніе на Комитетските ни дѣйствія, пушката била прокрита у Едни нашенци Троянци, кои-то най-после сж я предали, по Личното настояваніе на Маринъ П. Лукановъ — Ловченецъ; това го зная положително! Маринъ П. Лукановъ, какъ-то и Симидовъ, и до сега мълчи и тае пушката, която не е негова, а е Народна, — защото азъ съ тая цѣль сьмь я донесълъ чи да я дамъ на Единъ Нар. поборникъ, съ която да защищава Народнитѣ интереси, а не да я задаржа Еди-кой си, съ цѣль може би, за некогажъ да се възползова той лично, отъ цѣнность-тж на такава Една Реликвія! Писа му се чи да я внесе въ Нар. Музей за съхранение, но и той се измълча и отказа, нещо много осждително! Віи Г-не Министре, ако обичате, — имате право, защото имате и средство, да разпорѣдите тжй, щото, ще-неще — М. П. Лукановъ, да предаде пушката, която да се внесе въ Нар. Музей; той за сега е побаните, Вый можете да нарѣдите, защото — имате право да се направи всичко и да се извади на бѣлъ свѣтъ Пушката, а тжй сжщо и гореспомѣнжти-тѣ ми документи, задържани отъ Симидова;

Относително втората пушка, която беше за пок. А. Кжнчевъ тя остана у мене, непроводена, защото Покойния — се самоуби въ Руссе край Дунава — когато видѣлъ чи турските жандари тичали къмъ скелята, за да го уловятъ; Азъ като доблестенъ испълнитель на дългътъ си, продържахъ рѣченната пушка у дома си дѣли 37 години, а Есенесь, когато идва тука отъ Плевенъ членна делегація, за да положатъ венецъ на тукашния военнъ монументъ, то възползувахъ се отъ случая, и имъ я предадохъ съ нарочна молба и поржчка, за да я внесатъ въ Нар. Музей за съхраненіе, нещо което и стана, защото получихъ даже офиціялно увѣдомленіе отъ страна на Дирекцията на Музея (писмо № 115 отъ 11- -1908 г.) че преводената ми пушка, е получена, и вложена въ музея;

Офиціялното съобщеніе е отъ 11 мартъ год. 1908-а подъ № 117.— Тя заслужава да се види —; На нея има прекачено описваніе отъ моя странж, въ което се описва, отъ кого е, и значението й; — На конецъ уважаемій Г-нъ Министре, вървамъ чи Вый, които имате неоспоримо право — да се застъпвате за изследваніе, изнамѣрваніе и прибираніе всичко, което би послужило за бждащето наше поколѣніе, за да знае що се е работило нѣкогажъ отъ тѣхните праотци за добиване свободата на Отечеството ны, ще да се постараете, чи оказаните Лица, да предаджтъ, пьрвіе — документите, които Вы описахъ по-горе, авторіе — пушката на покойнія В. Левски, заедно съ ятагана й, който служи като баіонетъ —; Не требва да имъ вѣрвате въ никакъвъ видъ техни отказванія или увѣряванія, чи не ги притежаватъ, защото у тія хора нема ни съвѣсть, ни честь, но сж истински злоупотребители на Народни вещи!

На братовія си синъ, Мих А. Поповъ поржчахъ за да внесе право до Васъ — Леза 5·5⁰/₀ — и позволявамъ си да Вы помоля да дадете распореженіе, зада ми се проводи подъ пощенски бандеролъ книга-та—, „Архивъ на възражданіето“, пьрвія томъ, когото отъкакъ прочетж, ще да го подаржа на за въ Никополското Гр. Читалище, за съхраненіе, гдѣто всякогашъ провождамъ даромъ, разни полезни книги: Български, Ромжнски, Руски, Френски и прч. — Такова е било всякогашъ моето душевно стремленіе!

Моля Вы Высокопочитаеміи Г-нъ Министре, благоволите па пріемите моите къмъ Васъ най-почтителни Поздрави и благопожеланія.

Т. Магуреле 14-и Юлія 1908 год.

Вашъ сънародникъ
Ветеранъ Д. Хр. Поповъ.
Старъ Нар. поборникъ
отъ Т. Магурелле.

P. S. Въ Нар. библіотека вѣрвамъ, чи требва да иматъ всите броеве отъ списаніето на Ф. Симидова, Поборникъ-Опълченецъ. Можете ги взе и ще да ви ите, какво именно той Симидовъ, пише върху всичко що сьмь му далъ за въ списаніето му; — а тжй сжщо ще да видите и часть отъ біографіята ми

Сжщий

№ 526.

М. Ив. Марковски до Народния комитетъ[1]).

За оригиналния текстъ на две писма отъ Левски, които трѣбва да се търсятъ въ едно семейство, живуще въ София. Въпросъ за тржбата на Левски. По спора, кой е авторъ на предателството. Време и мѣсто-произхождение на първитѣ умозаключения на Ст. Заимовъ, че попъ Кръстю не е предательтъ. Една статия за началото на апостолската дейность на Левски.

Плевен, 22 Януар. 1923 г.

Много уважаеми Госп. Кацев[2]),

Притежавам почитаемото Ви писмо с дата 17. I. 923 г. Благодаря за вниманието Ви вжрху моят скромен труд. Относно неиздаването на II книжка „Спомени и очерки“ много правилно сте отгатнали. По голе-мата част от материята сжм отпечатжл в списанията „Бжлгар. сбирка“ и Илюстрация „Светлина“.

От вжпросните 4 оригинални писма на Левски, споменати в пред-говора на книгата ми, притежавам само две, а другите две се намираха у Димитр П. Попов, бивш машинист по железниците, който живееше в София, обаче той се е поминал преди 7—8 години. Жената му беше гжркиня и тя се оженила за друг, но незная за кого. Димитр П. Попов е сват на Кржстю Диловски от г. Орхане, който има магазин в София некжде около палатжт. Ако Ви е известна тая фирма, Кр. Диловски, от там ще можете да изучите дали сжпругата на Димитр П. Попов (покой-ника) е запазила тия оригинални писма на Левски.

Извинявайте моля, че немам вжзможность да Ви достав я портре-тите на деятелите от троянски р. к. с кжси биографически бележки, защото нема запазени такива. Сжщо немам вжзможност да Ви доставя снимки от Какринското ханче, от Троянския мжнастир и от кжщите, дето Левски е спирал, защото в Руско-турската война 1877 година, ба-шибозуците изгориха целият град — Троян, включая и кжщите, дето е спирал Левски. За снимката на Троянския мжнастир, може Ви е да изи-скате направо от Игумена на сжщия монастир, който вервам, с удовол-ствие ще Ви услужи. А за снимка на какринското ханче може да по-искате от кмета на гр. Ловеч Иван Пжшков, който е син на Димитр Пжшков, бивш другар на Левски. Ако нема готова снимка, помолете го да изпрати с градския файтон един фотограф в Какрина да направи снимка на ханчето, ако разбира се стои, на общински разноски, и да Ви я препрати.

Тука има един Попов, който е Ловченски зет, ще се срещна с него да проверя да ли знае нещо за тржбата на Левски, за което ще Ви сжобща допжлнително.

---

[1]) Нар. ком. Василъ Левски — инициаторъ на настоящето издание и неговъ притежатель.

[2]) Секретарь на Народния комитетъ.

Относно установяването факта за истинския предател на Левски това немога да проверя, защото требва да утивам в Ловеч, а пжк немам вжзможност да направя това. И по този вжпрос може да замолите Ловчанския кмет да провери и Ви сжобщи.

По този вжпрос знам, че преди 15—16 години чух от устата на Стоян Заимов, който току що беше дошжл от Ловеч, че там се носела мжлва какво не Поп Кржстю е бил предательт на Левски, а некой си друг. Защото некой си стар ловчанлия, които бил на смжртно легло, отишжл некой си свещеник да го изпов-да и да го пречести, тогава болника се изповедал, че не поп Кржсю е предал Левски, а той (болния) го е предал.

В списанието „Развитие", брой II от 1 август 1918 год. — София на стр. 151 е поместена една статия, с която се силае да установи годината, от която Левски е почнал своята деятелност. И намира, че аз сжм дал най точни сведения в моята книга за годината, когато Левски е почнал своята деятелност и тя е 1859 год., а сведенията на биографите на Левски от Ст. Заимов и Захар. Стоянов не биле верни.

Приложени тук изпращам Ви двете оригинални писма 1) на Левски, за които се говори по горе, с дати 15 юний 1872 год, (от $1^1/_2$ стр.) и 18 януари 1872 год (от $^1/_2$ стр)[1]) На пжрвото на гжрба има написано с молив: сто лири турски дацох на В. „Левски".

Това е почерка на касиера на Троянския Р. К. Познавам го много добре

На второто писмо адреса е на гжрба — „Махмудая Филибили", което значи „Васил Спасов Ханджият". член от Троян. Р. К.

Изпращам Ви и фотографията на трето писмо (без дата), — което го има в факсимиле в книжката ми.

Изпращам Ви сжщо и три оригинални квитанции от три вида, за които се говори в писмото на Левски.

С сжрдечен поздрав М. И. Марковски

№ 527.

П. С. Кършовски до Народния комитетъ.

По запискитѣ, завещани отъ Сава П. Кършовски. За пристигането на Левски и Ангелъ Кънчевъ въ Елена. Покровителство на турската полиция, за да пжтуватъ безопасно до Троянския манастиръ.

гр. В. Тжрново, 5 февруарии 1923.

Уваж. Г-н Кацевъ,

Сведенията за апостолите Левски и Кжнчев сжм черпил от мемоарните-споменните бележки на баща ми. Действително баща ми се воминал през ноща на 26 срещу 27 март 1913 год. след като някой войници му съобщили, че брат ми Рашо — юрист — запасен подпоручик билъ убит при щурмуването на Одрин По малкия ми брат, — който като зап. подпоручикъ, тоже юрист. при отстжплението отъ Добруджа простина и се помина — ми писа, че баща ми преди да почине, като се почувствал зле, му поржчал да запази записките му, които като се завърна да издам. Това писмо пратено в гр. Серес, ме намери в пжр-

---

[1]) Тия две оригинални писма Ви изпращам под условие, щото след като си послужите с тех, да ми ги повжрните обратно, защото имам и др. истор. документи и предмети. (Бел. на М. Ив. Мар.)

витѣ дни на м. април ий 1913 в гр. Солун. През 1915 г. събитията преварихa и издаването на записките отложих за по благоприятно време. Сега по случай 50 год. юбилей — научих за това преди 15-16 дни — набързо възпроизведох посещението на конака от Левски и Кънчев и пътуването им до монастиря под закрилата на турската полиция.

Така, че тези сведения са черпени отъ записките, които по-късно ще видят бел свет, както и неколко писма.

С поздрав

П. С. Кършовски.

№ 528.

М. Ив. Марковски до Народния комитетъ.

За оригиналния портретъ на Левски съ лично неговъ подписъ, предаденъ въ музейната сбирка при Ловченското градско читалище. Поправка на по-раннитѣ биографи относно ханчето, дето е хванатъ Левски. Ханчето не се е намирало на Севлиевското шосе, но въ селото Какрина. Съдбата на това ханче. Свещ. Г. Антиповъ като авторъ на версията, че не попъ Кръстю е предалъ Левски.

Плевен, 10 февр. 1923 г.

Много уважаеми Г-н Кацев,

В Плевен има един младъ адвокат, именуем Добри Богданов, родом от г. Ловеч. Научих се че у майка му, която умре преди единъ месец в Ловеч, имало запазени некакви предмети от Левски. Срещнах се с Г-н Д. Богданов и той ми каза, че майка му била запазила един оригинален портрет на Левски, който се бил подписал саморъчно на него, Но тя била предала тоя портрет на Ловчанското читалище.

Г-н Д. Богданов каза, че в писаното до сега за залавянето на Левски има много грешки. А той знае това от баща си, който е бил другар на Левски. Той каза, че Левски не е хванат въ това какринско ханче, което се намирало на шосето Ловеч—Севлиево, а въ друго ханче което се намирало в самото село Какрина, но това ханче от после било развалено и обърнато въ къща за живение. Той знаел това много добре, защото имали имоти въ с. Какрина и много добре знае как е станало залавянето на Левски и в кое ханче е бил заловен.

И той твърди, че не поп Кръстю е предал Левски, а друг некой си, който, когато на смъртното легло бил изповядан от свещ. Г. Антипов, бил казал, че той е предателя на Левски, а не поп Кръстю.

Аз помолих г-н Д. Богданов да Ви пише всичко, каквото знае по това и му дадох адреса Ви. Той се задължи, че ще направи това.[1])

С сърдечен поздрав:

М. И. Марковски.

[1]) Срещахме се лично съ г. Д. Б. въ Плѣвенъ. Той потвърди съобщеното тукъ. (Б. р.)

№ 529.

П. С. Кършовски до Народния комитетъ.

Запазени писма на Левски въ архивата на С. П. Кършовски. Една часть предадена на Захарий Стояновъ и неповърната. Печата на П Хитовата чета. Малка печатница и медицински инструменти на сѫщата чета. Де е публикувана биографията на С. П. Кършовски. За отецъ Галиктионъ Хилендарски, за Робовски и Константиновъ.

Гр. Свищов, 23 февруарий 1923 г.

Уваж. Господин Кацев,

Отговарям на почитаемото Ви писамце от 17 т. м.

Разбрах роднинските врѫзки с кое семейство в гр. Елена Ви свѫрзват. Когато Вий през 1912 год. сте биле в гр. Елена аз не сѫм бил там и вероятно за това не сѫм Ви Видел и не сме се запознали.

В писамцето си от 5 т. м. мисля, че споменах, какво баща ми притежава и писма от Левски, Кѫнчев, П. Хитов, Л. Каравелов и др. До колкото зная той е турил в ред тези писма. Една част от тези писма баща ми, малко преди смѫртта на Зах. Стоянов, му бе предал по настояването на С. Стамболов, Хр. Иванов и др. в гр. Тѫрново. Положително зная, че тези писма при все, че бе писано след смѫртта му на г-жа Стоянова, не сѫ повѫрнати.

Независимо от тези писма тати е запазил печата на П. Хитовата чета от 1867 г. В четата на Хитов Левски е бил знаменосец, а чичо ми Иван писар-секретар.

Този печат баща ми вѫзнамеряваше да предаде в Народния Музей, но го задѫржа до откриването на музея за освобождението ни. До смѫртта си той неможе да предаде този печат, заедно с печатничката клише — за тескерета и Мидицински инструменти на четата. Аз проектирам да изпѫлня това му намерение в едно недалечно бѫдѫще, както и да издам всичките му споменни бележки. Ако не бе голямата война последните бележки отдавна щяха да видят бел свет.

Биографията и портрета на баща ми сѫ поместени през 1914 г. в „Бѫлгарска илюстрация" и „Илюстрацията светлина". Биографията е е написана от г. М. Радивоева.

Обещавам като отида в Елена да Ви изпратя портретите с биографически бележки на тати, чичо Иван, отец Галиктион Хилендарски, учителите Ст. П. Робовски, Н. П. Константинов и др. дейци, както и некои по важни писма.

Желал бих да зная до кога мога да Ви изпратя тези портрети, биографически бележки, писма и пр?

С привет: П. С. Кѫршовски

П. S. Моля Ви отговорете ми в Плевен, дето утре вечер ще се завѫрна и ще се бавя неколко дни.

Сѫщи.

№ 530.

Дружество „В. Левски" отъ Ловечъ до друж. „В. Левски" въ Карлово.

За предателството. Доказателствата на свещ. Г. Антиповъ, че попъ Кръстю не е предатель, отъ 4—5 години сѫ популярни въ Ловечъ. За замѣсена жена въ предателството. Опитъ за подкупване сина на попъ Г.

Антиповъ. Опасность да не се прикриятъ документитѣ при смъртьта на свещеника. Мнение да се избѣгне публичность по предмета. Да се иска отъ Св. Синодъ разрешение свещеникътъ да разкрие изповѣдния документъ, или да го депозира въ Синода на съхранение.

Ловеч, 8.III. 923 г.

До Ученолюбивото дружество

„Васил Левски"

гр. Карлово

Господа,

Тука се разкриват интересни данни по предаването на Левски. Още отъ 3—4 години се мълви из града че тукашния свещеник Георги Антипов има сигорни доказателства, че Левски е предаден не от поп Кръстя а от други. Но това бѣха все още мълви, които можеха само да заинтересуват човѣка, но не и да го уверят. Преди празднеството,[1] обече, поменатия свещеник Георги Антиповъ е заявил публично, че Левски не е предаден от поп Кръстя, че неговото семейство въобще е съвсем непричастно към това предателство, че предателите сѫ други и има замесена и жена. Поканен да разкрие истината, той заявил, че това представлява професионална тайна и ще стане известно след смъртта му. Знае се почти положително, че свещ. Георги Антипов притежава исповед, която разкрива истинските предатели. Но сѫществува опасност, че ако се чака смъртта на свещеника, може да се прикрие изповедния документ. Жената е умряла, един от предателите също е умрел, а „предполагаемия" друг участник е още жив; човек е с влияние и сѫ правени опити да подкупят сина на свещ. Георги Антипов да прикрие документитѣ: Свещеникът е доста стар, живее въ уединение и е опасно при смъртта му да не успеят заинтересувани хора да унищожат документите. Сѫщият свещеник при един разговор по предаването на Левски е заявил: „и да не беше предаден, той щеше да умре!"

Господа,

Мисля, че на дружеството се налага дълг да се заинтересува по тоя въпрос и направи всичко възможно да се разкрие истината. Требва да се действува, обаче, предпазливо. Гласност на тая работа чрез печата не требва да се дава. Най-добре ще бѫде да се действува пред Св. Синод да разреши на свещеника да разкрие изповедния документ или да го предаде на пазене там. Аз мисля, че в тази работа може да Ви бѫде много полезен Минко Генов.

Мисля, че с това изпълнявам дълга си като съгражданин и оставам с почит

(п.) Д-ръ Ив. Недѣлчевъ

Верно. Председател на Ученолюб. дружество

„В. Левски",

Карлово, 24. V. 1923 год.

---

[1]) Петдесетгодишнина отъ смъртьта на Левски: 6—19 февруарий 1873.

№ 531.

М. Ив. Марковски до Народния комитетъ.

Левчето на Троянското знаме запазено. Кѫде е публикувана снимка отъ него заедно съ фотография отъ Троянския манастиръ. Оригиналенъ портретъ на отецъ Матей Преображенски.

Плевен, 11 март 1923 г.

Ммного уваж. Господин Кацев,

Притежавам почитаемото Ви писмо, от 17.II. т. г. Забавих отговора по него, защото бех малко болен, па и сега още не сѫм толкова добре.

Запитвате ме за левчето на Троянското знаме, то е запазено от домашните ми и сега се намира у мене. Снимката (фотографията) на това лѫвче, заедно с едно доста обширно описание и портрета на Марко Иванов (мой брат), който е изработил това левче, заедно с знамето, сѫ поместени в илюстрация „Светлина" кн. I — 1899 год. стр. 10.

Портретѫт на троянския мѫнастир, заедно с описанието му е поместен в илюстрация „Светлина" кн. III, стр. 11—1893 г.

Имам и оригиналния портрет на отец Матей от Преображенския монастир. И той е поместен в ил. „Светлина", но сега не мога да си спомня в коя книжка и година беше.

Получих своевременно и печатното писмо от комитета.[1]) По него се срещнахме с Г-н Кѫршовски, фин. инспектор в Плевен. Той — г-н Кѫршовски на 10 того замина за София, дето ще се срещне с Вас и ще Ви обясни какво е направено и какво ще може да се направи в Плевен по това писмо.

С сѫрдечен поздрав

М. И. Марковски

№ 532.

В. Караивановъ до Народния комитетъ.

Кога Левски отрѣзалъ калугерската си дълга коса. Кѫде и какъ Замѣстване иноческата калимявка съ фесъ. Запазенитѣ отрѣзани коси Снимки отъ Карлово и портретъ отъ майката на Левски.

Карлово 19-III,1953.

Уважаеми Г-нъ Станевъ[2])

Случаино ми пропадна въ рѫцете подробно обеснение по отрѣзването втория̀тъ пътъ косѫта на Левски, и счетохъ за допълнение да Ви го съобща.

На първо въскрасение слѣдъ отпуска на църквата св. Богородица-Дяконь Игнатие съвсемъ спокоенъ билъ даже и веселъ отишалъ съ Хад. Георги попъ Христовъ, Христю Василевъ Пулевъ въ къщата на попъ Христю Хад. Марковъ прекаралъ неколко часове въ забележена радостъ похапналъ даже съ охота, и съ видимо хладнокрѫвие. Дяконътъ пошъпналъ на хад. Георги. Хаджи ще вземешъ ножицитѣ и единъ гре-

---

[1]) Отъ Народния комитетъ „Василъ Левски" въ София. Поканително печатно окрѫжно отъ комитета съ отбелязани въпроси, по които да се събиратъ сведения върху живота и дейностьта на Левски.

[2]) По-послешенъ секретарь на Народния комитетъ, † ноемв. 1927.

бень, хаджиятъ катопознавалъ по отрано решителноста на Дяконатъ безъ възражение приелъ да испълни желанието му.

Попъ Христю като забилежилъ приготвинитѣ ножици и гребенъ очудено запиталъ, защо Ви сѫ тези ниша и наднешниять день сте наумили нещо ще са приготвимъ за празника ще си поправимъ малко косите отговорили Хаджиятъ и Христо Пулевъ и Дяконатъ, напущатъ домашната веселба, и излизатъ на западната часть на града въ Алтънъ Чаиръ съ пристигането си Дяконатъ с аля калугерската си шапка оставилъ настрана и са обърналъ къмъ другарите си съ ясенъ и спокоенъ Гласъ. Другари, отъ днесъ азъ преставямъ да нося тъзи калугерска шапка,

това предисловие не беразбрано за другарите му, но скоро беха избавени отъ нидоумението, когато казалъ: „Хаджи вземи ножиците и отрѣжи косите ми", Хаджиятъ и Христю Пулевъ, останали вкаменени на местатаси и чакъ тогава разбрали за какво ще послужатъ ножиците и грѣбенатъ, лицето на Дяконатъ било тихо и спокоино, и са очуди на нерешителноста на другарите си,

Не дерзновамъ да сторя това Не вземамъ на себе си тѫзи тежка отговорность, Дяконе, тази хубава златна коса е превѫзходно украшение на челото ти, на служ ата ти. Немога да изпълна желаниетоти съ треперящъ отъ вълнение тонъ произнесълъ тези думи Хаджиятъ.

Хаджи, ти ще отрежешъ косата ми нека всичка отговорностъ за тъзи ти постьпка която вършишъ по мое желание падне върху ми, и погледатъ му сь срѣщналъ съ Хаджйовиятъ.

Съ разтреперана рѫка Хаджиятъ взелъ ножицата и нерешително ся издигналъ да отреже косата, която Дяконатъ бе прибраль въ рькжта си и опрѣделяше где ще са отреже, рѫката силно затреперала когато ножицата са опрела до косата, Хаджиятъ са напналъ да надвие силите си, свилъ двата си прьста и отрезалъ само неколко косма, и ужасно прибледнелъ свалилъ ножицата, Дяконатъ осѫди строго боязливоста на другарятъ си и поканилъ Христо Пулевъ да извършиий отрѣзванието. Христю Пулевъ са въспротивилъ и страхливо заявилъ на Дяконатъ чи за нищо неби са съгласилъ на това. Дяконатъ решително са обърналъ къмъ техъ и извикалъ, азъ сѫмь твьрдо решилъ да свала Косата си и да хвърла Шапката, ако Вия страхливци не дрезните азъ самь ще извърша това.

Вие ше имате само една длѫжность да изгладите неравностите на останалата коса.

Като казалъ това, тои свилъ отъ ново въ рѫка косѫта си, силно стисналъ ножецата и целиятъ златенъ снопъ коса спокоино показалъ на другарите си, тогава тои прибралъ отрезаната коса, навилъ напрьститеси наснопче свилъ я добре въ книга и турилъ въ пазвата си и извикал силно, тя ще се пази за вечно въспоминание, единъ крѣхакъ смехъ събуди другаритему и отвърза устата имъ следъ това Дяконатъ разкри горната си дрѣха извади скритиятъ тамъ хубавъ фесъ. Вий са очудвате казалъ той, не за туй чи отрѣзахъ косата си, нещели да бъде странно ако азъ следъ този актъ, пакъ да наложа калугерската Шапка.

Господинъ Станевъ,

земеноепрѣдь видъ да се фотографиратъ къщите и местата гдето са екрилъ Левски и гдето е ставало сабирането на комитетатъ та ако са има нужда да Ви са испрати отъ тия снимки съобщете ни; мисла ако мога даизпълна да Ви и испрата и прѣснимка отъ потретѫтъ на маика му на Левски.

Вашъ В. Караиванов.

№ 533.

В. Караивановъ до Народния комитетъ.

Разпространения слухъ за единъ портретъ на Левски отъ 1864 отъ Войнягово. Неоснователностьта на тоя слухъ. Левски фотографиранъ въ Копривщица. Какъ се изгубилъ оригинала отъ тази фотография. Неизвестно лице разнасяло лика на Левски, то прибрало лика съ обещание да го върне, но не изпълнило обещанието си. — Истинскитѣ мѣста въ Карлово, въ свързка съ дейностьта на Левски. Портрети на действителнитѣ членове на Карловския комитетъ. За единъ портретъ на Левски въ форма на легио ıеръ отъ 1867 г. заедно съ брата му Христо и съ Хр. Ивановъ Книговезеца.

Карлово, 13. IV. 1925 год.

Уважаеми Господинъ Станевъ

Писмото Ви отъ 18/III. притежавамъ на което забавихъ да Ви отговора своевреме ıно, причината е да събера некои още свѣдения за прѣчинителятъ на тоя Ви трудъ, които Ви приключовамъ при настоящето. Относително за гдето Г-нъ Бъчваровъ Ви съобщилъ чи притежавамъ на Левски портрѣтя отъ 1864 год. когато учителствовалъ въ Вониягово, спорѣдъ мене азъ ниможе да вярвамъ да има портретъ отъ Левски отъ това врѣме, зная чи послѣдниятъ му портрѣтъ сниманъ въ Коприщица отъ фотографите Н. Хитровъ и В. Бѫлгарянски и този портретъ е които са намира за сега въ сестрената му дъщеря, азъ притежавахъ отъ сѫщата снимка обаче въ Руско Турската воина като избѣгахъ за балкана, Сестрами събрала всичко и гдего е спастрила и до сего неможе да се намери, всяка вероятностъ трѣбва да е уничтожено. Както казваше жената на даскалъ Лило отъ Дъбини чи имало оставени отъ Левски у техъ една бохча вързана съ книги и други работи, но менъ е казано да си мѫлча за това и ги изгорихъ ме.

Знаите чи съ изминаването на годините отстранява са и мислите и ниможе лесно да си приповня, но азъ ни съмъ давалъ портретъ отъ Левски на никого. Знамъ само това че единъ Господин на когото името ниможа да си приповня, доважда въ Карлово да продава Ликѫтъ на Раковски, и въ това врѣме отишалъ въ кѫщата на Левски у Сестра му и съ каква хитросъ и увещание измѫкналъ отъ рѫцете имъ Портрета на Левски подъ предлогъ да го приснеме и да имъ гу върне беше са изминало доста врѣме още нибеше имъ са върналъ и прѣдаденъ, за което ми са оплакваха неколко пъти чи този Господинъ още неимъ повърналъ Портретя. Отъ после низная да ли е испълнилъ обещанието си и го е повърналъ.

Азъ сѫмъ наредилъ да се направатъ Снимки, на Сопотскиятъ Манастиръ Св. Спасъ, килията на Госпожа Христина гдето са е крилъ Левски, дворното мѣсто гдето са е Родилъ, Ханатъ гдето е оставялъ коньтъ си и правено заседание съ члѣновете на Комитета, кѫщата гдето са подведени подъ клетва члѣновете на комитета, кѫщата на Станю Славчовъ, кѫщата на Неда Тачова, Цѫрквата Св. Богородица, зданието ученолюбивата дружина тамка са е решавало подъ рѫководството на Левски да се правятъ обиски за добивание срѣдства за разноските на комитета, кѫщата ча Андрея Начовъ зетъ на Левски, тамъ е докаралъ Левски конятъ на вуича си и отъ тамъ са разделилъ отъ майка си и съ други роднини, къщата на Гато Маджерицатъ и Местото въ Млати Шумка гдето за пръв пѫтъ са сформирува Революциониятъ комитетъ, тези работи са наредъ поставени чи ако ни са Ви нуждни то съобщете да Ви ги непращамь. Ако би да има нужда отъ Портрѣтите на действителните членове отъ Революционния Комитетъ съобщете да са погрижа за да потърса.

Г-жа София Н. Зидарова ми съобщи чи тя била дала на Сестриниятъ си Синъ, Бочю Хр. Загорски някои сведения за Левски, и Портрѣтътъ на Майка му и неговиятъ биле въ Сестраи, предполагамъ на Загорски у майка му, за това търсете ги тамъ.

Съ поздравъ Вашъ В. Караивановъ

[1]) Поискаите отъ Бочо Хр. Загорски да Ви прѣстави портрѣтя въ една снимка на Левски въ Легията братъ му Христо и Христо Ивановъ отъ Кѫринъ. Тоя потретъ са намираше у дядо Ви му Андрееви и за Сега мисла чи ще дае изъ между тяхъ.

За портретите отъ Революциониятъ Комитетъ (:)

за Стефанъ Странски търсете въ Пловдивъ отъ жена му

за Георги Савовъ Милката той е умрелъ за това отъ дъщерите му — София

за Никола Гйчовъ искаите го отъ Синъ му Георги Стояновъ, Търговицъ улица Търговска Пловдивъ

за Петръ Поповъ — София

за останалите аз ще са погрижа да Ви ги изпрата.

Споредъ озанانието ми[2]) отъ ескурзияте ученици оригиналенъ портретъ на Левски се намира въ Казанлжшкиятъ Музей въ форма на Легионеръ.

№ 534.

Бележка за калугерката Евгения.

Покалугерването на Анка Ив. Бояджиева — монахиня Евгения — съвръстница и позната на Левски още отъ Карлово, а сжщо и презъ легионерството на Левски въ 1867 г. въ Бѣлградъ. Ролята на старата калоферска монахиня Евдокия. Покровителството на Бѣлградския митрополитъ.

Бележка Карлово 15 VI. 1923.

Госпожа Елена В. Патева, сега х. Елена си спомня следното относително покалугеренето и възпитанието на монахинята Евгения Ив. Бояджиева.

В Калоферския женски метох имало една калугерица Евдокия родом от Казанлжк, но покалугерена в Калоферския женски манастир (метох.) Кога, как и защо — не се знае, но тя е ходила в Белград при тамошния митрополит. Използувала е знакомството си с него и го замолила да изучи 1—2 бжлгарски момичета на четиво. Той се сжгласил да ги изучи на стипендиански условия, обаче съ условие да бждат тези момичета покалугерени и да немат повече от известна възраст, вероятно 14—15—16 години. Иначе не може.

Вероятно Евдокия е взела средства от там и се е върнала да дири момичета. В метоха се срещнала с друга Карловска калугерица София, при която се учила и Анна Ив. Бояджиева (Евгения) като нейна (на София, б. р.) племенница.

Понеже Анка Ив. Бояджиева е била развито момиче, решили двете калугерици Евдокия и лелята София: да предложат на Анка да се покалугери само и само да се изучи. Тя се сжгласила. Нейните ро-

---

[1]) Приложени бележки отъ сжщия.

[2]) Споредъ както узналъ отъ екскурзианти ученици — (карловски до Казънлъкъ, или казанлъшки до Карлозо не е ясно — но навѣрно е последното).

дители се съгласили, обаче възраста е била по-голема, та е станало нужда да издават крещелно свидетелство с по-малко години за да отговаря на условията

Покалугеряват я и й дават монахинско име Евгения.

Заедно с една нейна другарка, момиче калоферче, тоже покалугерено, но което в Белград се споминало преди да завърши учението си, те, двете били отведени в Белград от същата стара калугерица Евдокия, която е стояла там до като Евгения е завършила курсовете.

Значи, първичната идея, първата инициатива за изпращането на Евгения на учение се дължи, на оная калугерка Евдокия, която е била здрава, едра, умна калугерка и е искала да влее един учен елемент в женското общество, въ метоха или гдето и да е за просвета на своя край.

Имало стари жени, които още помнели, коя е тази калугерка Евдокия, как се казвала по преди, как е дошла за калугерене въ Калофер от Казанлък и какви други деятелности и роля е имала в пречистия тогава женски метох в Калофер.[1])

№ 535.

В. Караивановъ до автора.

Какъ е станало подяконването на Левски. Кога и къде. Кой го дяконилъ. Точно кога е покалугеренъ. Източници за по-ранна биография на Левски.

Карлово 17. IX, 1923 г.

Уважаеми Байо!

Почитаемото Ви писмо притежавамъ отъ 2. IX. на което отлагахъ отговоратъ та дано Ви пиша нещичко въ допълнение на Грижата Ви, || обаче всичко това остана напраздно, известно Вие чи прекаралата ми възрасть пречи на мислите ми да си приповнямъ за мѝналото отдавна, || знаете чи когато бехте въ Карлово въ Вашите чепкания и зададените Ви въпроси, дава ми улиснение да си приповнямъ, сега мога да Ви уверя че постепенно чувствата ми и мислите ми постепенно затъпяватъ. Вие изучихте Географията на България нагледно срѣщахте са съ лица за които на ума ти ние доваждало за техъ, но съ това Ви пътувание можа ли да турите що годе въ турбата, вяровамъ чи се ще да сте постигнали целта. Турската пословица казва Чалашанъ куртъ ачъ кагмасъ. — вълкътъ, който се труди, гладенъ не остава.

Обещанието на Синами за да Ви изпрати прѣписъ отъ приготвениятъ му Рефератъ ниможа да са испълни, || той много пъти ми е казалъ чи ниможа да направи това което Ви са обещалъ по причината на това попречи чи беше неколко врѣме нерасположенъ || и въ тоя случай отъ день на день отлагаше като са подобри ще Ви направи преписатъ || и тьи до сега нищо ние сторено но ще са погрижи дано испълни обещанието си.

По въпроса за Дяконъ Игнатия, тои са е задечилъ въ Сопотскиятъ Манастиръ Св. Спасъ прѣзъ 1858 лета 7 декември въ Църквата когато го въведоха за да го покалугерятъ. Василъ и вуйчому Архимандритъ х Василий беха покрити двамата съ една черна доста широка мантия прѣзъ главите и като додоха до срѣдъ църквата отъ Царските враiа на олтарятъ излезе дедо Кирилъ (калугеръ отъ Рилскиятъ мънастиръ

[1]) Тази бележка принадлежи на семейството на покойната монахиня Евгения въ Карлово. Предадена ми е въ същия градъ презъ време на моята обиколка за проучване.

въ Карлово) и дойде при техъ и почна Церемонията за калугерованието, || присжтствуюшите при извжршованието на обредатъ казваха чи дядо Кирилъ билъ станалъ крьстникъ, || следъ постриганието и като се свжрши обрядатъ тогава по обичаятъ го исправиха предъ иконите до като се даде отпуска на церквата, || слѣдъ това направи са едно хубаво угощение и прѣзъ денжть всички присжтствоющи отъ Карлово Роднини Приятели са върнаха || сжщо и Д. Василий дядо Кирилъ и Очето Игнатие (тъи го отрѣкоха при калугяринието) са варнаха въ Карлово. Прѣзъ 1859 лето Пловдивскиятъ Митрополитъ Паисия при обиколката изъ Епархията си доважда въ Карлово, и при службата си въ цьрквата Света Богородица рькоположи отче Игнатие за дяконъ Игнатие и х. Васили за Архимандритъ и така отъ тогава дяконъ Игнати са обличаше съ стихарь и араръ и служише въ цьрквата като дяконъ.

Никола Станевъ[1]) са беше отнесалъ до Огняновъ да го пита за Левски какъ е станалъ дяконъ Понеже Огняновъ и новъ за Карлово то той нищо ни може да знае || за това са отнесе до мене и азъ му разказахъ всичко както сие, като му допжлнихъ чи на врьхъ Св. Катерина тоя день го покалугериха. || книгите на оная госпожа са занесоха заедно съ Вашето писмо по Панчо Стефановъ Сестринъ Синъ на тая госпожа и вяровамъ до сега дасте ги получили.

Малко башъ агоросж (главоболие б. р) ще Ви направа ама кусуръ да ние.

Турската поговорка казва Данашанъ дай яшаръ — Съ допитване по-добре се успѣва.

(Писмото свършва съ въпроси отъ личенъ характеръ).

Приемете моите наи сждречнъ Приятелски Поздравъ

Вашъ В. Караивановъ

№ 536.

Монахъ Данаилъ отъ Гложенския манастиръ до автора.

Кжде е слизалъ Левски въ Гложене. Посещението му заедно съ Маринъ п. Лукановъ. Членове на комитета отъ Гложенския манастиръ. Съучастници въ Гложене. Какъ е станало издайството. На чий конь сж пренесени паритѣ отъ обраната поща. Съчувственици въ Изворъ. Пжтьтъ на Левски презъ манастиря. Какъ е предавалъ Д. Общи. За постоянството на Левски и В. Йонковъ. Какъ се освободили другитѣ гложенци отъ арестъ.

1923, година Октомврия 12 и отъ манастиря Гложенски Свети Велико мученикъ Георги.

Господинъ Страшимировъ въ София

Дохождалесте въ Гложене да събирате сведения по заклятниците Съ Василъ Левски въ турското робство, || Зада узнае гдее пребивал въ селотони Васил Левски въ коя къща и коиса ора биле въ заклятието || азе получих писмо да слеза но като немаше егуменат неможах да слеза || й вия неможехте да додете по пречина на Комуническата революция, то рекох дави напиша неще отъ нашето Гложенско заклятие, ето азе първй коитосам живъоще и Гецо Нейковъ и тои още живъ които е свирил съ гайдата на Левскй въ нашата къща, и на Марин

[1]) Авторъ на една биография на Левски отъ 1923 г.

попъ Лукановъ от гр. Ловеч които придружаваше Левски || тия[1]) додоха у нас като търговци купуваче на лисици и заеци като носеа и на кочетѣ лесици и заеци || Збрахмеса всички заклетници у назе да по пинем и посвири гецо съ гаидата || туга[2]) имаше турчин, наречен Субаша пратен от ловеч да следи кои дохожда на ановете чужди ора || доде и той запита каквиса тези ора Цако Чорбажй, || азему каззам търговци за Дивеч. Куповат лесици и заеци и други дивеч || тои седча между нас вечерта пихме по една две ракии вино и ядохме па захфанахме да пееме Снощи Янка йзъгора слязла й други народни песни. Субашата мустафа Чаушъ го викаха са по напи и си утице, || въ тоза време турското правителство даваше йляди турски лири за главата на Левски. Сутрента заминах[3]) съ Маринъ попъ Луканов за плевенъ й щеха утидат за романия Че Имаше Сабрание. || туга са само уби Ангелъ-Кънчовъ въ кайкъ || [4]) освенъ въ наша Къша той е билъ и въ Братоватами Къща на Иована Диковъ Влаховъ а повече у апостола Васил Ионков. Такова Заклятие имаше и в Гулеми Извор Левскй от там през Гложанския манастир Свети В. му. Георги понеже двама от калугерете беха въ заклятието Левски спеше на манастиряни й през горите дохаждаше и утиваше за Гложане Гулеми Извор Че е се гора. || й там въ Извор йма още двама живи които ще ви разправят, ако беше станало това куманска революц.[5]) || освен Левски Димитар Общй е постояно въ трите къщи, || Васил Ионковъ Беше сгоден за Покоината ми сестра Кина Д. Влахова но Йонкова като Закараха въ Диаръ Бикиръ Сестрами са ожени за Христо Начовъ Йнжето й той покойникъ.

Въ това Заклятие Бехме азе първиятъ Дако Д. Влаховъ а Сега Монахъ Данийлъ Маиками Дона Дикова Влахова Братми Иванъ Д. Влаховъ Зетовете ми Христо Милчовъ Боижиевъ и Христо Начовъ йнжето Димитър Милчовъ Бойжиевъ Васйл Йонков апостол маикаму Ионковица Вутюва. Даскала Които Беше въ Гложене от градъ Етрополе Христо Ценовъ покойник Свещениците поп. Никола Цаковъ поп, Михал Стефановъ захаръ попъ Стефановъ Краио Неновъ Иончо Иотовъ Нйкола Иотовъ които беше кмет въ Селогони Гецо Нейковъ Калугерете ажй Евтимии й попъ Кирил тоже калугеръ. Дйко Йотовъ Влахов Милчо Драгановъ Боижията Дако Диковъ Киражият той кара обшия съ конятси Спарите на обраната азна || всички покоини освен азе които сам жив и здравъ до сега || и самъ на седемцесеть и две години || и Гецо Неиковъ които свиреше Съ Гаидата || всички са утишле въ вечният покой || Бог да ги прости и упокои гдето светй неговото Светло лйце.

оставамъ Ваш непознат а Челсамъ за вазе въ весниците монах Данийлъ на Гложанският манастиръ Свети Великомуеник Георгйя.

Заарйя Стоянов, и Бог да го прости й вйя мисля съ Стоян Займов пак дохождахте по тетвене. Следъ освобождението от турското робство ако ся не лъжа а ви Зная Честе Списател. дано Бог ни сабере живи и Здрави даса Видимъ Лично Че йметовие прочуто — Страшемировъ.

П. П. давй кажа || Йонковъ Ймаше Брат Цано Йонков но въ село ймаше спйюнин които предаваше какво се научи за комитета й го предаваше на турското правителство || тои поимами Брата на Васил Йонков та да предаде дукоментите на турското правителство и тойги

---

[1]) Тия — вмѣсто тѣ.

[2]) тогава.

[3]) заминаха.

[4]) въ лодката, (Погрѣшено б. р.).

[5]) Ако не бѣше станала комунистическата революция. Освенъ въ Гложене, комун. революция въ септемвр. 1923 г. се обяви още и въ Видраре, близо до Гол.-Изворъ. Гложене бѣше вече умирено, когато стигнахъ въ него; но революционеритѣ отъ Видраре бѣха отстжпили къмъ манастиря въ планината. Игуменътъ, който бѣше въ Гложене, както и мѣстнитѣ власти ме въздържаха да се кача горе.

даде на Мелйзимина Които беше Дошал въ селотоній по издирване Комитета || но Благодарение на кмета Нйкола Йотов. Стоиановъ го зе въ къщатаси на конак — квартира || напойго че пйеше много и му даде нѣколко турски лйрй и тои са Согласй та ги изгориха въ огънят || и тъи останахме не закарани въ София При Левски и Димитра Общи й Васйл Ионковъ.

като ги изгориха йскаше да закара само Братами Иван Диков Влаховъ вързан понеже опщи Димитаръ и Василю Йонков заедно Съ Киражията Гй докараха въ нащата къща при трима Каймакане Които Чакаха докарванетоим от Селото

гдето беха хванале Димитра Общи и Катого питах(а!) въ тази къща Спалиси итои каза че сам Спал неколко пъти а повечето са(мъ!) Спал на къщата на синаму Иован Диков Влаховъ || по тази причина исках(а!) да закрат и Братами Иована. || но пак кмета премамй мелизимена даде му единъ конъ и десет турски жълтици и го напойа добре още му дадуха единъ кйлйм. За постилане и други неща и така устана незакаранъ и не Съденъ || но много време Са надияхми кога щени вържат и открат Защото Общи захвана да ги казва Сйчки ора които ги знаеше. || а Левски и Васил Ионков не казаха никого || и тъй са Спасйхме от Важето и Зайвора || името на турският шпионин премълчвамъ защоту ако би да е нужен. ще ви кажа по после пак пйсмено. || ако има нещо дама запитвате то ви моля Запитайтема съ писмо || аще ви отговарямъ пак писмено.

Същй

Монах Даниил от Село Гложане Сега
на Гложенски Манастир Свети В. М. Георги.

№ 537.

В. Караивановъ до автора.

Разговоръ съ Левски въ надвечерие на покалугерването му. Наргилето на архимандритъ Василия.

Карлово 28/X 1923 год.

Уважаеми Байо

Когато заведоха Левски въ Сопотскиятъ Манастиръ да го калугиратъ вечерта следъ вечеря вуйчому х. Василие поиска да испуше едно наргеле, въ тоя случай покойниятъ Левски зема тюмбекнжто съ една пачавра за да я умие и приготви за наргелето. Въ тоя случай азъ му поливахъ вода върху тюмбекнжто, и му зададохъ въпросътъ, Василе, нее ли тие мило като ще са покалугяришъ на това ми отговори: нема какво да се прави — защото, който е хранинъ съ калугерски хлебъ, непрокопсва, за това искамъ да Ви кажа чи и съ мене които ся запознае и добие приятелство,ниможе да си утжрве отъ главоболие което бързам да Ви нанеса съ настоящето си.

На 22/X получихъ писмо отъ А. Н. З. отъ Ст. Зягора...

(Следватъ подробности отъ личенъ характеръ).

В. Караивановъ

№ 538.

В. Караивановъ до Народния комитетъ.

Отговоръ на отдѣлно зададени му отъ секретаря въпроси върху живота на Левски. Идването на Левски въ Карлово заедно съ Ангелъ Кънчевъ и Д. Общи не е последенъ пжть, а когато е пристигналъ самъ и презъ Пловдивъ. Среща съ майка му. За Карловското знаме при Левски и после при Воловъ отъ 1876 г. Придружава Левски до Сопотъ. Съобщилъ му за разкритията въ сжда отъ страна на уловенитѣ. Съветъ да не ходи въ Ловечъ.

20. XII. Карлово 1925 год.

Господинъ Станевъ

Ето азъ съ големо удоволствие седамъ да Ви направа нуждната корекция на испратеното Ви доменъ рѣкописъ, както Слѣдва:

1, дохождането на Левски въ Карлово като пйонеръ на революцията за да даде и распространи устава на Ц. Р. Комитетъ. беше придруженъ съ Ангелъ Кжнчовъ и Димитаръ Общи и то нибеши прѣзъ последнйто идвание на Левски въ Карлово. за последно то му идванйе беше Самъ, и ни е дошалъ прѣзъ Троянъ въ Карлово, той е дошалъ отъ Пловдивъ през декемврй въ кжщата на бай Гато, и чрезъ бай Гато съобщи на Костадинъ Попопъ за идването му и желае да се види съ него, така сжщо са съобщи на Мене да бжда готовъ да се срѣщна съ него, обаче врѣмето за срѣщанието са определяше отъ Левски. Въпросжтъ съ Георги Софтолу беше по напрѣдъ а не прѣзъ последното му идвание.

Цжрквата за която пишете е Св. Богородица да сазнае чи Левски служеше въ цжрквата Св. Богородица.

Начина какъ е станало съобщението на Гина Караиванова за желаяната срѣща от Сина и незная защото подобни нѣща са пазяха весма Тайна.

Влизането на бай Гато съ Джщеря си при Левски ние била Мария но Анка.

Карловското революционно знаме е Шито отъ Мария и други за което Моделать е даденъ отъ Левски по-рано. следователно ние 1876 год. тъи като последнето доважданйе на Левски е прѣзъ 1872 год. Панайотъ Воловъ като последователь на Левски, прибежището му беше и въ домжтъ на Бай Гато и като му е сжобщено за знамето приготвено отъ Левски, тогава Воловъ нарежда да са приготви и за Панагюрище подобно знаме, което са приготви прѣзъ 1876 г. Понеже Левски въ Карлово излазяше вечерь, то свижданието му съ Костадинъ Поповъ стана прѣзъ прѣдъ последнята вечерь отъ прѣбиванието му въ Карлово.

Последнята вечерь преди заминаванието му прѣзъ денятъ бай Гато ми съобщи: „че „Баю" ще заминава, та да се приготва и провера пътятъ за вижданието ни, — това стана вечерта, като са видехме || раскрихъ му за слухатъ което са казва за станжлото разкритие на уловените Сжзаклятници и го молихъ да не ходи по този пътъ. Майка му ние била тогава при нази, защото всичко са пазише въ тайно, за това по революцията нищо не сжмъ сжобщавалъ.

Слѣдъ това той ма покани да го придружа до Сопотъ за да ние самъ по пътятъ, и това стана тъй както казвате въ ржкописатъ си.

Името на Майка ми са казваше Ана Генчова Караиванова учинайка на Левски; Мария Ив. Фурнаджиева — леля на Левски, Систра на майка; Костадинъ Поповъ беше при брата си, Д-ръ Киро Поповъ лекарь тогава въ Карлово испжлняваше единъ видъ като аптекарь

Съ поздравъ В. Караивановъ

№ 539.

Вележки на В. Караивановъ по разни въпроси.

I.

К. Поповъ съобщилъ на Левски за разкритията въ сжда. Пжтьтъ за Ловечъ е затворенъ. Съветъ да мине презъ Цариградъ. Необходимость да прибере всичко отъ тукъ и да го отнесе въ Букурещъ. При игумена на Сопотския манастиръ. Защо било безопасно да се пренощува въ манастиря.

Последниятъ пжтъ Левски замина презъ Карлово видеса съ Костадинъ Поповъ, Костадинъ разказалъ му подробно за случилото са по улавянието на общи и откриванието на всичко сторено, за това пътятъ за него прѣзъ балкана за Троянъ и Ловечъ е затворенъ, за това трѣбва да замине прѣзъ Цариградъ, на това Левски съ единъ твърдъ тонъ отговорилъ какво да правя кога на всяка стъпка ме преследватъ, но азъ трѣбва дамина отъ тука за да прибера всичко и да го отнеса отъ срѣща (Романия). Следъ това Левски доде удома за да се увери за пътять кжмъ Сопоть и ма покани да го придружа по пътять за Сопотскиятъ манастиръ св. Спасъ, азъ го молихъ да остане да принощува въ Карлово и да измени пътятъ си тои отговори чи ниможе да измени предчазначението си, тъзи вечерь ще прекарамъ при Дяконъ Богословъ и Дядо Рафаилъ (Игумена на манастирять). Тамъ е спокойно дядо Рафаилъ има въ мънастирятъ Ясакъня, Мустафа ага тои пази отъ опасность, и слѣдъ това като гу придружихъ но пътять за Сопоть пристигнахъ ме до рѣката Сопотница (Мурла) тои са обжрна къмъ мене и ми каза сега си свободенъ, върнете са и носете много здраве на всички приятели които са останали, това беше последното ни виждане.

II.

Въ 1867 предаденъ отъ четникъ на Ф. Тотя, арестуванъ и закаранъ въ Търново. Пжтътъ презъ планината. Чува свирня съ листъ на патриотически пѣсни. По-късно Левски си спомня случката. Панайотъ воевода и другаритѣ на Левски отъ четата решили да не нападатъ турската стража.

Прѣзъ 1867, бехъ предаденъ отъ уловечите-четници на Филипъ Тотю и Петаръ воиняговица. Турскитѣ власт има откараха въ София и отъ тамъ за Тжрново по пътять (низная какъ са казвашетая местность, само чухъ единъ отъ стражарина които ма конвираха съ други още четири други аристанти, като са вгледваше въ околноста на гората К а з а б у р а с ж К а р п у с ъ т е п е с и д е р л е р ъ, тая мѣстность беше въ балкана съ визвишни височи Могили. Тамъ са чуваше изъ горага да са свири съ листо въ уста, такава мелодия която по ония затънтенй места по мое мнение ние достояние на тамошни те селени да знаять || тя беше, Стани стани ти Юнакъ балкански отъ Сънъ дълбокъ са сабуди, и после са засвири. Ветаръ ечи балканъ стенй

Самъ Юнакъ съ конять

Това като слушахъ направими големо впечатление дали нещемъ да попаднемъ въ ржцете на горските Юнаци, приминахме тая месность и свиринието са отдалечи отъ нази. Когато са видехъ съ Левски въ местноста Млати Шумка мѣжду разговоратъ доде рѣдъ да му съобща тъзи случка (тогава тои беше съ Панаиотъ Хитовъ) тои ми каза че си припомнюва тоя случай но ненаправили постжпка за освобождението

ни, попричина че щели да повдигнатъ цела згань да ги приследва || между това казахъ му защо кату хванахте златишкиятъ каймакаминъ и го пуснахте[1]) || тамъ имаше едно стадо на паша, и ний мислехме чи[2]) е Търговецатъ на овните || само Филипъ Тотю му зема чепкенятъ джамаданатъ и потурите, те беха чулени ушити съ сърмени украшенията,

III.

Случки изъ учителствуването на Левски въ Войнягово.

Като учителъ въ Войнягово, тои никога ние искалъ отъ Войняговци храна и до сега останалите живи негови ученици съ учудвание разправятъ това, казватъ което и ази зная за верно, чи храна му е носено отъ Карлово отъ самата му майка, обаче ние исключение на възможноста да се срѣщнатъ непреодолими пречки за да му се занисе храна отъ Карлово, тогава отъ каде сае процоволствувалъ и самите негови ученици ни са знаели и нисаса научили. Тия разправятъ съ гордость какъ принегово отсжствие, като знаяли отъ личенъ опитъ че учителятъ имъ не са отнисалъ къмь техь жестоко открадвали му белиятъ и хубавъ Карловски хлебъ.

(Помежду има изгубенъ текстъ).

В. Караивановъ.

IV.

Какъ, като учитель въ Войнягово, Левски събралъ и дресиралъ куче, котка и ягне да дружатъ заедно.

Кѫде е ходилъ прѣзъ това врѣме, никои ние знаялъ (подобенъ на Ботева) || разправятъ учениците му чи тои земалъ едно ягне (символъ на смирението и кротоста) едно куче (символъ на преданноста и гордоста) и една котка (символъ на ревнивоста и разногласието) тези три животни отъ начало живеяли въ голема вражда по междуси, той като показвалъ на своите си ученици начина на примирението, успелъ да приближи тези животни отъ началото бягали едно отъ друго, толкова сега са зближени, че и трите въ купомъ стояли и ни са разделяли при напущане на учителствуванието му. || ягнето далъ на единъ овчаръ и кучето на други а котката на ученикатъ си Петаръ Стояновъ, || на кучето казвалъ Никифоръ, на котката Рисиндра, а на агнето неса знае. Този денъ когато му земаха въ Сопотъ палтото, прѣзъ ноща въ Карлото, са правиха обискъ да търсатъ ..евски и като запряха майка му въ къщата на Попъ Христю, следъ малко врѣме Левски са обажда на прозорицатъ кои тое на мутвакатъ и са вижда съ майкаси и другарите въ кьщата, изаминалъ за Калоферъ да обади за станалото и дасеѕематъ мерки за да се превари опасноста за фанатото пътно тескере на Иванъ Федфаджиевъ

В. Карайвановъ.

---

[1]) Следващето е отговоръ на Левски.
[2]) Каймакаминътъ е и пр.

№ 540.

В. Караивановъ до Народния комитетъ.

Епизода съ краденото палто, хванато на гърба на Левски. Кой и какъ го предалъ на турската власть. Арестуване майката на Левски.

На връхъ Петровдень беше Левски излезалъ на западната часть на Сопотъ и клекналъ на единь чакжль да чака да му искаратъ конятъ за да замине на друга страна, (конятъ му билъ у Иванъ Илия Бенчовъ)[1] той билъ наметнатъ съ едно палто. || въ това врѣме минава отъ тамъ Иванъ х. Цочовъ Сопотненецъ и като виделъ палтото позналго чи било неговото, което прѣди неколко врѣме са било изгубило изъ дюкянатъ му, || веднага той са впуска върху Левски и грабва палтото кату му изрекалъ. Господине отъ где си земалъ това палто и побегналъ съ палтото въ градътъ. Левски като чакалъ конятъ той са билъ обърналъ съ гърбомъ къмъ пжтятъ и клѣкналъ на чакьлатъ на нивата гдего чакалъ || тьи щото на Ив. х. Цочевъ прилегнало да дрьпни палтото на Левски отъ гърбатъ и да бега веднага гдето е било много близу растоянието за градътъ || още повече че по ония места въ това врѣме имало на около работници и Левски ниможа да направи съпротивление, || азъ му говорихъ по тая работа защо ние убилъ причинителя на тая катастрова, той ми отговори чи като ималъ прѣдъ видъ около него чи са намирали доста работници затова да нестава повиче гюрултия. Ив. х. Цочовъ като отнесалъ палтото разбралъ чий ние за шега и отишалъ при Георги Шишиджиевъ таму поверявалъ палтото и му казалъ чи въ него са намирало работи отъ сериозенъ характеръ. На това Шишиджиевъ (францето) го изокалъ като му отговорилъ, ти може да кажешь чи има въ него жалтици аиди носиго отъ тука, || тогава го занася въ полицейскиятъ участькъ прѣдава го на Шерифъ Чаушъ старши стражарь, които заедно съ Иванъ х. Цочовъ донесоха въ Карловскиятъ конакъ на мюдюринатъ. || веднага са распоредили да търсать Левски понѣже въ палтото се намерило 3 печата гдето си е каитявалъ пжтните тескирета, прокламации на Български и Турски язикъ и едно тескире на Иванъ Фетфаджиевъ отъ Калоферъ. Обиски са направени най напрѣдъ въ кжщата на Левски, обарнали са всичко наопали даже и по дрьвета и надъ Лозата, отъ тамъ заминали въ кьщата на зетя имъ Андрея Ћачовъ и тамъ същото притьрсюване, и дирилие на майкаму за която казали на мюдюрена чи майката са намира въ кжщата на Иванъ Фурнаджиевъ. власта заминала за тая кжща земала майката на Левски и я откаровали да я арѣстувать, изъ пьтятъ катоя карали Мюдюренатъ я ударилъ съ плесница и изрекалъ защо крие синаси таго не прѣдава на власта, || въ това врѣме майката се обърнала срѣщу мюдюрена съ тия думи: азъ искамъ отъ Ваземсина си || вия сте гдето го прокудихте и го направихте да ниможе да се прибере. || кажете кому какво лошо е направилъ, таго прокудихте и сега го искаата отъ мене. и съ това говорение прѣстигатъ до кьщата на попъ Христо х. Марковъ и я арѣстуватъ тамъ.

№ 541.

Дѣдо П. Стояновъ до Народния комитетъ.

Спомени на ученика на Левски отъ Войнягово (сжщия, комуто Левски оставилъ котката си, като напусналъ селото). Запомнени имена на ученици — списъкъ. Кои сж живи сега. Указания какъ живѣе Левски като селски учитель. Влиянието му.

---

[1]) Бележка на х. В. Караивановъ. Този е пръвъ братовчедъ и почти съврьстникъ на Левски въ Карлово. Живъ още.

Левски е учителствовалъ в Войнягово близо 2 години отъ Гергевдень 1864 до мар. месецъ въ зачалото на 1866 т. е. избяга това го знамъ че десятжка (запчжлжкъ)[1]) на посевете на селото ни не беше проданенъ тогасъ таго сжбираше Дѣдо Добри заралиятъ отъ село и си имаше турчинъ писарь отъ Карлово името му беше Кондолатъ. Селяните незная покоя причина нямаха доверие на Добри чорбаджи и Кондолата та през лѣтото на 65 г. около единъ месецъ училището ни беше на Беглишки харманъ имаше колиба покрита съ раженица въ която пишеха емлякъ четалъ тевтеръ[2]) турчинатъ по турски а Левски на български, предаде се житото по принадлежность, а десятжка въ пари остана да се сжбира въ пари презъ зимата до края на годината[3]) || сабра парите Добри Чорбаджи и неги внесе по принадлежность и въ края на февруари месецъ като се изгуби Левски, той (добри чорбаджи) се престави предъ турците и каза че даскала открастнал парите и избягалъ. Селените протистираха чи парите са у дядо добри но той се закле || на онова време клетвата беше доверена || парите останаха у добри чорбаджи съ които си копи една хубаза нива съ 12 уврати а турците почнаха да диратъ Левски. Тогава като комита затвориха неколко души които другаруваха с него като ангил Брайков, Петко Колюв Грошат, Колю Кжчътъ испитваха ги || те отказаха || низнаяли че даскала имъ бил комита и се освободиха подъ гаранция || а парите сабраха втори пжть отъ длжжниците || по това зная че до Георгьовдень тогава се изгуби отъ село и втората година неможи дасвжрши || после 2 години нема в село никжкъ даскалъ || следъ това се потрудиха и едва въ края на 1868 год. презъ ноември месецъ главиха отъ Сопотъ Иван Симеонов който си имаше Бератъ за даскалъ издаденъ отъ силистрински паша Щото беше учителствувалъ по рано въ г. Силистра сега Ромжнско || той Иванъ Симеоновъ знаеше и турско писмо малко и много го уважаваха турците || и догдето учителствова той въ село (Симеоновъ учителствувалъ близо две години, б. р.) Левски по никой начинъ ни смееше да се яви въ село. През онова време са беше запозналъ съ джбинските даскали (отъ сьседното село Джбене, б. р) лило и минчо, | минчо после се ракоположи за свещеник. за сега известен попъ минчо, а лило си остана даскалъ и двамата умрели попъ Минчо убитъ отъ турцитѣ а даскал лило отъ Бжлгарско партизанство (като кметъ-председатель на 3-членна комисия).

2. Имената на учениците са следующите:

1. Димитръ добревъ кочанатъ жиз на манастирят Стар. загора
2 Ганчо Ивановъ Балжковъ е кметовалъ въ село и въ Кури-Химитли
*) 3. Илия Мичовъ Газиновъ убитъ ср. Бжл. Воина 1885 г.[4])
4. Иванъ Петковъ Тачковъ жиз, но заборавилъ всичко.
5. „ Колевъ Грошевъ умрелъ
6. Ивана Добрева умрела женена има и наследници.
8. „ Иванова бжлжкова умр. жечена има и наследници.
*) 8. павли Герговъ живъ заборавилъ.

---

[1]) Запчжлжкъ — запчия милтязимъ — закупвачъ на десятъка.

[2]) Двойно смѣтководство.

[3]) Само данъкътъ на житото се събиралъ въ натура, а другитѣ данъци — като напр. на овощията — трѣбвало въ пари да се платятъ.

[4]) Снабденитѣ отпредъ съ знакъ имена на ученицитѣ на Левски отъ Войнягово се срѣщатъ и въ „Спомени по учителствоване на В. Левски въ Войнягово“ отъ Г. Станевъ. Въ последнитѣ се срѣща и Тоню Пауновъ, преселенъ отпосле въ с. Овчеларе, който липсва въ настоящия списъкъ. Въ „Спомени“. . ., прочее се изброяватъ отъ Г. Станевъ 8 ученика на Левски, къмъ тѣхъ настоящиятъ списъкъ прибавя още 12 души. („Спомени и пр.“ вж. сп. „Сливница“ брой 19 и 20, стр. 3, отъ 18 юний 1910 год.).

*) 9. Петръ Стояновъ кметовалъ презъ 3 мандата и писаръ презъ годините 1881 до 86 г. 4 год. въ воиняго 2 въ синдт. и Хис. Кисилер.
*)10. Пегръ Раичиновъ пржмовъ умр. Кметозалъ 2 год. въ Воиняго.
*)11. „ Ниделчевъ пиронковъ „ „ 6 „ с. анево изселенъ.
12. „ Лингоръ драгановъ обесенъ отъ турците въ Пловд. Освободителната война.
13. „ Митевъ тирзиски живъ.
*)14. Пенчо Колевъ Боюклиски умрелъ пр. 1889 г.
15. Колю Илиновъ Газиновъ „ „ 1876 „
16. Тодоръ Чоновъ Карамачовъ „ „ 1925 „
*)17. Янколъ попъ Ивановъ, попъ „ „ 1910 „
18. Ганчо Димитровъ Пиронковъ отъ с. джбини умрелъ.
19. Тинко отъ Карлово на когото бащиното име незная а знамъ само че беше на Левски лелинъ синъ.[1])

3; На водиничерите имената, които са седели на Воденицата на която Левски са е крилъ между джбени и войнягово (на х. али агушов) краи реката Срѣма сж: Бечо Ивановъ Беровъ, Бошко Колювъ Котов. Стоянъ Маринъ Петковъ,[2]) а Иванъ Генчовъ тогава небеше водинчар Баща му Ганчо Ивановъ които седеше на Воденицата на ахмедоларъ въ селото Иванъ Ганчовъ почна да прави воденчарлжкъ презъ 1886 год. и то пакъ на сжщата воденица въ село на която и баща ми, сичкитиса омрели за сега отъ своя смржтъ освенъ Стоянъ Мариновъ Петковъ го убиха турците презъ 1877 год. на овчилерската воденица принадлежаща на х. Паша х. Мустановъ Братовчедъ на х. Али, братъ на Тосунъ бей.

4,— Портрети ниможахъ да намеря на учиниците освенъ единъ въ читалището ни „Левски" общъ на които има нѣколко отъ ученците фотографирани ако ви заслужава ще ви испрата единъ и азъ се каня да се фотограф. може би и отъ мен да ви пратя.

5 — освен Петръ аидутинатъ, Петръ Петков Топалов имаше още двама Иванъ Минчовъ Кисйовъ и Герги Колювъ Бузревъ който отъ после бе известен опълченецъ Герги комитата || петаръ и иванъ дружиха все заедно а Герги се беше запозналъ съ Левски въ Бесарабия Болградъ по разказа на самия, || тоже и Иванъ и Петръ хайдутови. Иванъ и Петър били хванати много по-рано. Иван избѣгалъ. Заловили на дѣда Пенчо Бухальтъ сина Тоню срещу откупъ. Пакъ го заклали, защото го познали. Работятъ тамка Иванъ от както избегаха съ петъръ отъ пловдивскии затворъ 1868 г. живе все въ Болградъ бесарабия до освободителната Война и 77 г. заедно съ русите се завжрна въ село, та тои ние расправялъ че Левски ги намерилъ тамъ въ някои село съ петръ и имъ расправилъ за село чиседялъ учителъ и ги канилъ да се вжрнатъ пакъ на аидутлукъ въ Турция. Герги комитата и Петръ го послушали и се върнали а той, Иванъ, си останалъ тамъ, догде се почнала войната, || после Петръ се залови около дреновския монастир сжщата година когато се появи тамъ востанието и го докараха сюргюнъ пакъ въ Пловдивски затворъ и по пжрвото имъ пристжпление ни се яви никой даги обвинява то турците го освободиха подъ гаранция която гаранция му се даде отъ х. паша мостанов от увчелари съ условие чи ще му бжди пастиръ на овцете и козите до животъ || презъ февруари го освободиха пасе му кози до юний месецъ сжщата година и като се яви Левски около село и джбини се изгуби отъ мандрата || това го разправяха дружината му деца и сега вече живъ Цвятко Неновъ отъ Войнягово че предъ излиза ходили някои си хора на мандрата но ниможле

---

[1]) Погрѣшно: Тинко е братътъ на Левски, а Начо Андреевъ (сестреникъ) идвали често отъ Карлово да му донасятъ прани долни дрехи, нѣщо за ядене и пр.

[2]) По събрани отъ насъ сведения този Стоянъ Петковъ е билъ воденичарь по-късно

да ги видатъ каквиса за чтото петръ имъ заповедалъ още като издоили овцете и козите да си налегатъ поместата а ако и да чуятъ нещо презъ ноща да си спятъ да не ставатъ. Сутринта когато станали една торба съ 2 селски квасника била окачена въ колибата едно шише съ ракия и билникъ съ вино които доста време се боели да ги употребатъ хлебатъ се развалилъ та нахранили некои кучи и като видели че му нистанало ничто тогава и други хлебъ го дали на кучета а пжкъ виното и ракията испили а отъ порано се боели да неби дасе на правени съ отрова че турците отъ овчелари се канили на петра да го убиватъ че ги биялъ и псувалъ, || петръ се изгуби, || иванъ живе до 1904 г. и умре || женаму сжщу || има джщери но ничто низнаятъ за него; отъ петръ остана само Петко петровъ когото убиха маляжкъ и тои (Петко се надеваше следъ воината че бащамои живъ и ходи даго дири кадя Плевенъ ужъ че тамъ се биль заселилъ но ничто не излезе, || сега синовете на петко ги знаятъ || голѣмъ петръ умре въ с. Хвойна секретар бирникъ симо е въ София чиновникъ а митю си работи о техъ. Герги колювъ бузревъ комитата се завърналъ пакъ въ Бесарабия и като почнало дасе образова бжлгарското опжлчение презъ 1877 г. въ Кишеневъ въ романия записалъ се войник и още 1-ий день въ Боя на шипка понеже билъ въ 1-ва дружина се ранилъ повжрналиго на ликуване въ русия и тамъ бил иператора александъръ гуе наградилъ съ орд. геор. кржстъ и умрелъ насл. има малолетниму син александър които се роди след освободителната воина, откакъ се завърна баща му получаваше Пенсия инвалидна на баща му щото и (баща му) догдето беше живъ я получаваше отъ русия: и те неговити наследници нищо незнаятъ освенъ това което ви пиша.

На последжкъ ме питате далисе е зародило идея за построика на паметникъ такава въ Войнягово отъ както сме са отказали отъ да се месимъ въ селски и политически работи всичко си замржзна и си седи както го завари воината Читалището ни васил-Левски съ 500 тома отбрани книги Библиотека Сидатъ затворени въ кржчмата на братви Стефань[1] || на даскалите целта беше такава, отъ кактосе завърнаха отъ войната го удариха на комонизамъ || читалището затвориха сякаква друга организация забраниха само и само давирее социализма. Следъ девети юни пакъ се не оставиха догде държавата не положи вржхо тѐхъ наи голема строгось на законите и ги лиши отъ учителство || за сега се мжчатъ ужъ да работятъ селска работа, но неимъ иди отъ ржце а всесе сжрдатъ на своите противници || за сега въ селоса учители Маринови двама синове и вашъ Никола двама отъ Казанлжкъ Братъ и сестра и една калоферка женена въ село || тжи че интелегенцията спи спокоино || само гледатъ да доиде месеца за да си получатъ заплатите || тжи че не сега но иследъ година нема дасе зароди идея за паметникъ въ с. Войняго на хорището дето заедно съ Левски са играли моми и момци.

Георги извиняваи чи неможихъ да ви услужа на уреченото време понеже Берехме гора || апжкъ синатъ герги пострада съ раната отъ едно малко нараняване се възпали и досега не е оздравелъ за това дене ходихъ въ гората а нощe уморенъ неможе да пиша. Чакъ днесъ се по освободихъ и се потрудихъ до колкото си спомнямъ твжрде правилно т. е. неграмотно сжмъ писовалъ но зная чище ме извините за чтото знаите по кое време сме учили и сега де живеемъ.

въ 1-ви 2 листчета сжмъ отговорилъ на 1-вата точка на писмото ви а за последната въ листатъ затова щеги читете както са завързани поредъ страниците.

друго нема що дави пиша то приемете поздравъ отъ менъ — и поздравете се женави парашкевинъ и петръ поповъ които беше чл. въ софиски окржжен сждъ ако се виждате

С. Воинягово 6-и I. 1896. С поздра П. Стоян.

Арх. на Нар. комитетъ „В. Левски".

---

[1]) Писмото си дѣдо Петъръ е отправилъ лично до Георги Станевъ, секретарь на Нар. комитетъ „Василъ Левски", покойникъ вече. Братъ му наистина държеше кръчма въ Войнягово — и той сжщо покойникъ.

№ 542.

Н. Тодоровъ[1]) до автора.

Подробности върху близкото общение на попъ Кръстя съ турцитѣ по разказа на близки отъ семейството му. Опитъ да се постави предателството въ свръзка съ общия упадъкъ на духоветѣ въ Ловечъ. Указание за нѣкои съучастници на п. Кръстя въ предателството.

Стефанъ Джанковъ отъ Ловечъ ми даде следнитѣ свѣдения за Левски:[2]) Моята майка Натя Томева Джанкова е заведена сестра на попъ Кръстя, тъй като неината майка Пауна Тотева е повторила за бащата на попъ Кръстя. Натя е слушала Велика Хашнова да говори, че Левски е билъ противъ нападението върху турската поща, готвено отъ Д. Общи, нъ послѣдния не послушалъ, а извършилъ нападението, което е дало поводъ на турската власть да вземе мѣрки и залови Общия и др. който е издалъ комитетскитѣ работи въ Ловеъ. Натя е говорила на сина си Стефана, че следъ откарването на Д. Пъшковъ, поп Лукановъ и единъ попъ, попъ Кръстю често обикалялъ конака и станалъ твърде близъкъ съ турскитѣ голѣмци. „заптии често идваха и обикаляха или се криеха у дома" и говорѣха „небойте се ние не идемъ за Васъ". Послѣдния пжть, когато Левски дошълъ въ Ловечъ Натя слушала отъ Велика Хашнова, че тя е говорила на Левски за попъ Кръстя, че е твърде близъкъ съ турцитѣ, ходи въ конака и готви нѣщо лошо за комитета и Левски, за това да си нѣма работа съ него, а той й отвърналъ: „тази вѣчерь ще разчистя съ него всички смѣтки." Натя твърди, че у тѣхъ нея нощь имало скрити на тавана двама заптии. Когато дошълъ Левски ядовито се разхождалъ и поискалъ смѣтка отъ попъ Кръстя, послѣдния казалъ, че ще донесе и прѣдаде на Левски всичко въ с. Кькрина, накоето Левски се съгласилъ и си отишълъ. Ний бѣхме много близки съ турцитѣ викаха ни и ходѣхме често у тѣхъ на гости, говорѣха много пжти лошо за Левски и други комити. Когато руситѣ бѣха минали Дунава, турцитѣ говорѣха, псуваха, заканваха се на Московеца. Единъ пжть вѣчерь женитѣ бѣхме у единъ бей на гости, чуваше се, че московцитѣ били дошли въ Севлиево, турцитѣ сърдито приказваха за тѣхъ, псуваха, заканваха се, беятъ извика заканително и измъкна ятагана си, азъ се уплашихъ, изпищяхъ и се хвърлихъ въ ржцѣтѣ на майка си Пауна, майка ми ме успокоява и ми вика: „що се плашишъ мачедо, тѣ турцитѣ се заканватъ на московцитѣ на тебе нищо не ще направятъ", турцитѣ сжщо ми викатъ: не бой се къ-

---

[1]) Старъ учитель въ Ловечъ, сега пенсионеръ.

[2]) Тѣзи бележки сж придружени отъ следното кратко писмо:

Г-нъ Страшимировъ.

Преди 3—4 дни Г-нъ Димитъръ Пъшковъ ме намѣри и ми съобщи, че Вий сте го замолили да поиска отъ мене извѣстни свѣдения за Левски и Ви съобщи името ми, || ето това извършвамъ като Ви изпращамъ тия свѣдения въ отделни листи. Тия свѣдѣния събрахъ лично отъ Стефанъ Джанковъ, синъ на заведената на попъ Кръстя сестра и можемъ да ги имаме за достовѣрни.

Поздравлявамъ Ви сжщо и отъ страна на зетя си Юрданъ В. Мицовъ, съ когото прѣди малко разговаряхме по работата на комитета „Василъ Левски". (Комитетъ В. Левски въ Ловечъ. Този комитетъ възстанови Къкринското ханче. Ю. В. Мицовъ, секретарь на комитета има особени заслуги по това достойно и съ значение за историческата наука дѣло. б. р.)

гр. Ловечъ 19. II. 1926 год. ул. Царь Шишманъ № 5

Съ поздравъ: Н. Тодоровъ

зъмъ (коркма късъмъ, коркма сенъ). И турцитѣ и майка ми и попадията говорятъ лошо за московцитѣ, женитѣ ги кълнатъ: „Богъ да ги убий, краката имъ да изсъхнатъ“ и много още клевети изцумаха тѣ.

Отъ свѣдѣнията, които ми съобщи Стефанъ нарочно съмъ изоставилъ всичко, което Вий имате и четохту въ Ловечъ на събранието, защото то Ви е извѣстно и да не го повтаряме тукъ. Нъ и отъ това малко изложено тукъ ясно личи че е имало разногласие межлу Левски и Общи; че той е издалъ работитѣ въ Ловечъ; че следъ откарването на хората отъ Ловешкия комитетъ, попъ Кръстю не е можелъ вече да укрие отношенията си съ турцитѣ, че се е създало силно течение срещу апостола Левски и попъ Кръстю не е можелъ да укрива намѣренията и действията си къмъ комитетскитѣ работи и Левски; че се е създало убеждение (обща мълва, че Левски трѣбва да се прѣмахне или прѣдаде на турцитѣ, за да се запазятъ много още хора, които щѣха да станатъ жертва или съ други думи Ловечъ да се спаси съ най-малко жертви. Тъй че следъ залавянето на Левски повече жертви не се дадоха и си отдъхнаха хората на движението. Всичко това е станало достояние и на жени и дѣца и се е говорило доста открито и ясно кой и какъ е предалъ Левски. Той е билъ подмамень, дошълъ въ Ловечъ, попа му е казалъ: „утрѣ вечерь ще ти донеса и прѣдамъ всичко въ с. Къкрина, сега не съмъ готовъ“; заптиетата отъ тавана чуватъ това, на другия день попа провѣрява заминалъ ли е Левски и обажда въ конака и всичко наредено. Нъ попа е трѣбвало да се пази и укрие всички улики и то не отъ ловчали комитетски хора, защото неговото прѣдателско дѣло и тѣхъ спасило и тѣ съ благодарность си отдъхнали и въ себе си даже му благодарили нъ тѣхния вжтрѣшенъ миръ силно е билъ смутенъ, а и разума имъ е подсказвалъ, че това дѣло не е добро и че поколението ще хвърли черната сѣнка на прѣдателството върху тѣхъ. Смѣлия духъ на Левски и неговата крупна личность сж тъй завладѣли цѣлото сжщество на комитетскитѣ хора и тѣхнитѣ околни, че залавянето на Левски е изпрѣчило страшна празнина и страхъ въ тѣхнитѣ души.

Попа сжщо е билъ овладанъ отъ още по страшни усѣщания, за това се е боялъ отъ всички, отъ себе си и въ съня си. Ето защо той върши всичко за да прѣкрие уликитѣ и самъ да се крие. Сжщитѣ чувства сж овладѣли и хората: жени и дѣца въ попското сѣмейство и тѣ отъ хора на движението сж станали врагове на движението и сж търсили закрила и куражъ въ турскитѣ сѣмейства, като станали най близки довѣрени тѣхни хора.

№ 543.

Д. Пъшковъ до автора.

I.

Маниери на Ловчанския каймакаминъ при разпита. Данни за гръцкото му произхождение.

Ловечь 4 Априлъ 1926 г.

Драги ми Д. Страшимировъ,

Писмото Ви отъ 18 Януари т. година до сина ми Ивана, ми се прѣдаде на врѣме за да Ви отговоря на исканитѣ свѣдения, обаче по здравословни причини и по трудно събираемитѣ свѣдения по липса на лица съврѣменици за онова врѣме, до сега не Ви писахъ и донеса очакваните Ви свѣдения. При конференцията Ви послѣ обѣдъ лицето което говори, се казва Никола Тодоровъ, по мое искане, той Ви писалъ какво е говорилъ, ако не сте получиле нищо отъ него, пишете ми да го замоля да ми даде тия свѣдения.

Запискитѣ ми ще Ви ги пратя, слѣдъ като ги попълна и разширя, защото тѣ се писани въ конвоирането ми отъ Ловченския затворъ, Софийския и Цариградския до Диар-бекиръ, та са много кратки и непълни, || има важни нѣща които не съмъ писълъ отъ страхъ да не се открия, че съмъ другарь на Левски, || защото у мень нищо подозрително не се улови, нито пъкъ признахъ, че съмъ съочастникъ въ политическитѣ движения и другарь на Левски. Мене и Марина попъ Лукановъ ни спаси отъ бесилката това непризнаване. — Инкяръ бабамъ.

Каймакамина по характеръ беше благъ човѣкъ, още отъ първото ми арестуване на 30 Октомври 1872 год. той почна да мя распитва безъ да пише отговоритѣ ми на питанията му: Отъ кждѣ си, || отъ с. Сопотъ синь на свѣщеникъ Никола Дичовъ. || Ходилъ ли си въ Търново? || да || Тамъ има хубави момичета, имашъ ли нѣкоя любовница? || нищо не му отговорихъ, само се позасмѣхъ подъ мостакъ, дѣто го казватъ. Зададе ми вопроса ходали на кафене, играяли на табла? || да, || желаешъ ли да изиграемъ една табла, || благодаря Ваше превосходителство, търговскитѣ ми работи не ми позволяватъ ла се бавя тукъ много. || Слѣдъ нѣколко минути ще вечеряме заедно, ви тжзи вечерь сте ми на гости, || обаче вечерята не се състоя. Въ това врѣме се яви Бошнакъ Юсинъ-Чаушъ, на когото мя прѣдаде каймакамина съ поржчки, да ми услужва, || той е мой гость тжзи вечерь, каза каймакамина. Азъ спахъ при Бошнакъ Юсеинъ Чаушъ. Името и происхождението на каймакамина незная, нито пъкъ има отъ кого да науча, || той говореше Турски язикъ като Гръкъ, || или беше потурченъ Гръкъ, или Турчинъ отъ Грърцкитѣ острови.[1])

II.

Показания на бившъ комитетски куриеръ. Епизодъ съ две комитетски глави, донесени отъ башибозуци. Сждбата на каймакамина.

Вчера бѣхъ при Стоянъ Стояновъ Златаря 80 годишенъ старецъ услѣпялъ отъ старость, той бѣше кориеръ на комитета. За Ловешкия каймакаминъ ми каза слѣдующето:

Добри Стояновъ Пѣйковъ отъ Ловечъ, вече покойникъ, членъ въ идире мезлиши (окржженъ съветъ) при каймакамина По врѣмя Априлското востание двама турци башибозуци донесле двѣ (2) глави човѣшки и се изправиле прѣдъ каймакамина, който си пишелъ на масата и не обърналъ погледъ къмъ тѣхъ, || следъ малко спрѣлъ писмото и ги запиталъ какво искате? Отговориле, донесохме двѣ Български глави, || каймакамина нищо не имъ казалъ, и почналъ да продължава писмото си, || като свършилъ писмото си, попиталъ ги, гдѣ сж главитѣ, || вънъ ги оставихме, казали. || ами за тия глави кой ще отговаря, казалъ каймакамина. За тжзи сторена постжпка на каймакамина къмъ башибозуцитѣ, членоветѣ Турци отъ мезлича, почнали да роптаятъ противъ каймакамина, това се принесло и въ гражданитѣ Турци, които почнали да наричатъ каймакамина „мордаръ гевуръ“ — мръсенъ неверникъ. За участьта на каймакамина тукъ никой не знае, можете да попитате Христа Лукановъ, който живѣе въ София. Братъ му Луканъ Лукановъ живѣе на ул. Шипка № 21 отъ него ще узнаешъ адреса на Христа Лукановъ.

III.

Среща следъ освобождението съ Бошнякъ Юсеинъ Онбаши. Нѣкои признания на този.

Бошнякъ Юсинъ Онбаши, като се завърна отъ бегството прѣзъ Руско-турската война разказа ни съ Иванъ Драсовъ, Маринъ Лукановъ

[1]) Сравни запискитѣ на Д. Пъшковъ — отд. VI, № 510, стр. 639, 641.

и Д. Пжшковъ въ 1877 г. слѣдющето: Повика мя началника на джендармерията хаджи юзъ-баши (хаджията сотникъ или началникъ на сто души, справете се съ христа Лукановъ за собственото име на хаджи юзъ баши) и ми каза да утида при каймакамина, || явихъ се при него, || той ми каза, тжзи вечерь Василъ Левски, когото търсимъ, ще бжде въ село Какрина ханчето, отбери си нѣколко добри стражари и идете за да го уловите, || но ако стане нужда да стрѣляте, глѣдайте да го запазите живъ, защото много ни трѣбва, || Слѣдъ това излѣзохъ отъ кабинета на каймакамина въ коридора срѣщу кабинета му, || бѣха са събрали на крака нѣколко отъ чиновницитѣ и говорѣха, || спрѣхъ се при тѣхъ и чухъ отъ хаджи Мехмеда-а Черибашийски, които каза, че тжзи вечерь Левски ще бжде въ Какрина на ханчето и ще бжде уловень, || запитанъ отъ кждѣ знае това, каза прѣди малко говорихъ съ каймакамина, той каза че попъ Кръстю му казалъ, тъзи вечерь Левски ще бжде въ с. Какрина на Ханчето.[1])

За стражара при този постъ по срѣщата съ Левски, нищо не можихъ да науча. Единствения живъ отъ онова врѣме, е останалъ Христо Лукановъ, който живѣе въ София, справете се съ него, Искахъ да Ви услужа по това важно историческо дѣло, но мжчно се намиратъ лица, които, се проживѣли тия тъмни врѣмена, всички се изчезнали въ вѣчностьта.

Ако нѣщо не Ви е ясно отъ даденитѣ ми свѣдения тукъ, пишете ми до Ви повторя това което не ясно съмъ написалъ, за грѣшкитѣ ми прося извинение.

Съ сърдеченъ и приятелски поздравъ

Д. Пжшковъ

№ 544.

Д. Пъшковъ до автора.

Справки за името на Пано Бонджора. Подробности върху Добря механджия. Отъ кого попъ Кръстю е билъ купилъ кжщата си съ комитетски пари.

Ловечъ 4 Юли 1926 год.

Уважаеми г-нъ Д. Страшимировъ

Забавихъ се доста съ отговора си на писмото Ви отъ 20. VI. т. г. по 3-точки, понеже мжчно се намиратъ хора да знаятъ нѣщо за старото минало врѣме; всички отъ ония славна епоха заминали въ вѣчностьяа.

1) По прѣкоръ Бонджорио, е сжщия на име Пано Петровъ Бонджора.

2) Добре механджиятъ въ Дръстене, той се е казвалъ Добре Ненчовъ приселенъ отъ Панагюрище. Добре Ненчовъ правеше добри сюджюци (луканки) много вкусни, приготвяше добро вино и мжстика и това е привличало мнозинството, та се е прочулъ, а особено махалата Дръстене въ онова врѣме бѣше гордостьта на Ловечъ. Велигденскитѣ хора и увеселения тамъ се правеха.

3) Попъ Кръстю е купилъ кжщата си отъ Турчина Идрисъ — Идрисъ Царакчията. За колко е купена обаче кжщата и при какви условия никой нищо не знае отъ младитѣ хора.

Попъ Кръстю има само единъ синъ живъ и ако узная кждѣ живѣе ще се отнеса и до него за тия важни свѣдения.

---

[1]) Ср. запискитѣ на Д. П., отд. VI, № 510, стр. 640.

Тукъ има комитетъ съ название: „Културно просвѣтенъ комитетъ при читалище наука“. Прѣдсѣдателя на тоя комитетъ е учитель, бившъ директоръ на тукашната гимназия и мой добъръ приятель. Говорихъ съ него за вашето дохождане тукъ да държите своята рѣчь по прѣдателството на Левски, || той съ въсхищение прие Вашето желание и обеща да Ви пишатъ; обаче въ комитета влизатъ повечето учители, които се заняти съ испити и като свършатъ своята работа щя Ви пишатъ да додите.

Тези обаче испити щели да продължатъ и слѣдъ Петровдень.

Азъ ще продължавамъ още по кѫщата на попъ Кръстя дано се добера до сведенията които Ви трѣбватъ.

Много здраве отъ всички отъ дома и отъ менъ.

Вашия уважаващъ Д. Пѫшковъ

№ 545.

Ловченецъ — потомъкъ на Сиркови до автора.

Едно претърсване у Сиркови. Левски подъ оцетено буре. Само кои сѫ знаели присѫствието на чуждия човѣкъ. Излизане отъ Ловечъ презъ хорото на Дръстене и по Челинска стена. Закланъ лѣкарь у Хашнови презъ време на Освободителната война. За колко п. Кръстю си купилъ кѫщата. Какъ е жълтѣлъ и стенѣлъ отъ биене на съвестьта. За попъ Георги Антиповъ, защо е билъ отстраненъ отъ енорията си. Слухътъ, че попъ Георги придумалъ п. Кръстя да повърне на Червения кръстъ по време на Освободителната война присвоената отъ него комитетската сума.

Подробности по предаването на Левски, които помня отъ родителите си.

юли 1926 г. София

Тези бележки около последните дни по времето на улавянето на Левски зная по родителите си, вече покойници. Майка ми е по-малката сестра на двамата братя Николчо и Гечо Сиркови. Вуйка ми Николчо е търгувалъ дребна бакалия, памукъ и кожи съ Лом. Вуйка ми Гечо, по думите на майка ми, често ходел въ Лом, но повечето пъти търговията свършвала със загубване даже и на сирмията. През дните, когато е било тършувано за Левски, двете им сестри съ били женени, а и двамата братя съ липсвали отъ Ловеч. Вуйна ми Марийка е била сама у дома си и Левски се е занимавал съ революционата си работа, знае се, че къщата е била бастисвана и претърсвана няколко пъти зарад бунтовника, но баща ми разказва, че при един от тези последни обиски, той отишъл, понеже знаял, че вуинами е сама въ къщи. По онова време обикновено пътните порти съ се заключвали. Било вероятно след три часа. Вуйна ми била изненадана да отваря на заптиета. Тя се сетила веднага и предупредила Василя, който бил в мазата на работа. Той веднага прибрал книжата в гасевото сандъче и ги затулил съ ръкойката сено, служаща за тази цел. Скривова се намирал под едно оцетево малко бъдне, дето се е шибнал мигновено. Стражарите влезли най-напред в мазата. Вуйна ми се движела между тях прибледняла, взела на ръце гасовото сандъче и ги уверявала че съ ги заблудили. В този момент пристигнал и баща ми, които пояснил на заптиетата, че е зет на Николча, отсъствували по търговия във този момент отъ дома си. Стражарите обърнали къщата и нищо не открили. Излезли си като изказали съжаление, дето обеспокоили къщата на един порядъчен човек. Това трябва да е последното претърсване. Родителите ми не съ знаяли, че

Левски през тези дни е бил на ятак там; след улавянето научили това.

Баща ми казва, че Левски казалъ веднажъ на вуйка ми „Пазете ме, че ако ме уловят ще се разнищите един по един“. Майка ми казва, че е пяла на търговци няколко пъти, безъ да познава някой от тях, които не сѫ били от Ловеч. Последното излизане отъ Ловеч е станало по време, когато е играело хорото на поляната срещу къщата на вуйка ми. Минали сѫ по пътеката над сегашните гробища, по Челинска стена, край кралимарковия калпакъ и поели по шосето кръстомпът.

За смъртта на вуйка ми баща ми казваше, че издъхнал на дясната му ръка, като блювнал зелено. Всеки път когато кажеше, че върлувала холера, майка ми добавяше: холера имаше за моя брат поп пенка; за един учител и жена му (не помня имената) и още за три четири по ачик българи. След това баща ми добавяше: „Шурека беше по добре, но шом изпи цера и започва да се оплаква, че му прилошава. Гюве[1]). . много лошо ми става, азъ ще умра. И за късо издъхна“.

Когато Осман паша застави да се оттегли малкия казашки отряд от Ловеч и се настани въ града турската власт, презъ тези дни гражданите българи бяха въ онази бахча, от която падишаха си беше дигнал закрилата и беше решил да я изсече, по думите да турците. През уличката на срещната къща на Хашновъ (и днес дола на Миковци) първия ятак на Левски, е бил намерен лекаря гърк съсечен на късове. Чуло се по това, че „турците“ го заклали, но в размирието не могло да се каже с положителност по-точно кой и как е извършил това.

Попредателството на поп Кръстя баща ми казва: Със 1200 гроша попа си купи къща, но не беше жив да живее дълго въ тази къща. Съвестта му го бори до сетния му час и той умря от угризение на съвестта си. Беше станал жълт като восък“. Баща ми като кафеджия на турското кафене не е билъ посветен в комитетските работи. Сам той казваше че отпосле догадил, че сѫ се пазили отъ него. Тук неговото мнение е и мълвата на ловчалиите българи по предателството на попа.

Родителите ми казват, че брата на поп Кръстя е бил съучастник в една тайфа крадци декинсичани турци (махала) на които скривова е бил открит в месността Печковица; в него намерихме предимно панделки и дребни украшения за млади, крадени от мазите (магазините).

Интересно е да се узнае защо на поп Георгя е била отнета енорията му през годините, когато баща ми Цачо Р. Рашев, е бил епитроп на църквата св. Богородица в Ловеч, в която църква е служил и самия поп Георги. Та след това отде тази близост между двамата попове до толкова, че поп Георги да въздействува на поп Кръстя да повърне комитетската сума на червения кръст по време на освободителната война.

Н. Рашевъ.

№ 546.

Д. Пъшковъ до автора

Препроводителнс къмъ последващето писмо. Сведения за Бонджора. Относително единъ въпросникъ върху предаването на Левски.

---

[1]) Зетко!

Ловечь 12 Августъ 1926 г.

Уважаеми Г-нъ Д. Страшимировъ

Пращамъ Ви приложено тукъ, писмото на г-нъ Андрей Башевъ[1]) отъ 27. II. 1924 год съ доста цѣнно съдържание. Писмото Ви отъ 1 того получихъ, обаче на въпроситѣ ще отговоря, като се завърне човѣка отъ банитѣ, който е съвременникъ на Бонджора.

Много Ви благодаря за вопроситѣ на Кацевъ,[2]) щя ги пазя като очитѣ си. По тѣхъ щя ви напиша доста изобличения за неговитѣ измислици, обаче болнитѣ ми очи не ми позволяватъ да пиша за сега.

Ако липцова т. е. не ся пълни свѣденията на А. Башевъ пиши ми веднага да ги поискамъ отъ него.

в. Работникъ потърсете въ Русе и въ София, тукъ никадѣ нѣма тоя брой

Съ сърдеченъ поздравъ и довиждане прѣзъ септември

Д. Пжшковъ.

№ 547.

Д. Пъшковъ до Ан. Башевъ.

Иска сведения за п. Кръстю. Нѣкои подробности какъ владиката Натанаилъ отстранилъ п. Кръстя отъ съслужение въ черкова. Библиографско указание за това.

Ловечъ 27. II. 1924 год.

Г-не Башевъ,

Писахъ ти прѣди двѣ седмици да ми явите ако знаишь кога е умрялъ попъ Кръстю, но и до днесь нищо не ми отговори. Филипъ Симидовъ пише въ списанието сила отъ 24 февруари 1923 г. брой 4, че владиката Натанаилъ единъ день щялъ да служе въ черквата съ попъ Кръстя, Симидовъ узналъ, че нѣколко души се такмели да направятъ скандалъ въ черковата, утишалъ при владиката и му съобщилъ. Владиката веднага отстранилъ попъ Кръстя и го замѣнилъ съ другъ попъ.

Моля съобщи ми веднага, знаишъ ли подобно нѣщо да е станало въ черковата, въ коя година и мѣсецъ ако е възможно, при това ако знаишъ кога е умрялъ попъ Кръстю, моля съобщими веднага годината въ която е умрялъ.

Съ поздравъ твойтъ Д. Пжшковъ.

---

[1]) Известенъ адвокатъ и общественикъ въ Плѣвенъ. Въ началото на освобождението секретарь на Ловченската митрополия. Сега покойникъ вече.

[2]) Г-нъ Д. Кацевъ бѣше съставилъ единъ дългъ списъкъ отъ въпроси отправени до нѣкои ловчанци и придружени съ молба за отговоръ. Тѣзи въпроси засѣгаха дейностьта на Д. Пъшковъ, да се потвърди версията на попъ Георги Антиповъ, че споредъ предсмъртната изповѣдь на нѣкого ловченецъ предъ тоя свещеникъ, той — Д. Пъшковъ— и неговиятъ другарь Маринъ п. Лукановъ (и главно сестрата на последния Величка Хашнова) били истински предатели на Левски,

№ 548.

Ан. Башевъ до Д. Пъшковъ.[1])

I.

Кога е умрѣлъ п. Кръстю и кжде е погребанъ.

Попъ Къстйо е умѣлъ прѣзъ 1882 г.

1-о) можете да провѣрите въ регистритѣ за умиранията, които се държеха въ черквата „Успѣние пресвят. Б-ца" — въ вароша. Тия регистри водеха тогава свещеницитѣ.

2-о) Можете сжщо да провѣрите въ Митрополията въ канцеларско дѣло по даване енории на священици и тамъ ще има кога е умрѣлъ и кой свящ. е нареденъ на енорията на попъ Кръстя.

Погребанъ е въ гробищата на Стратешъ.

II.

Благия характеръ на дѣдо Натанаилъ. Сгранението му отъ п. Кръстя Енорията на последния. Отричане на енориаши отъ него. Начало на атакитѣ противъ п. Кръстя въ дневния печатъ.

Дѣдо Натанаилъ глѣдаше недобрѣ на попъ Кръстя. Той въобще, до колкото азъ помня, не е служилъ съ попъ Кръстя. Ти знаешъ че когато има Архиер. служба, трѣбва да съслужватъ и священици.

Дѣдо Натанаилъ бѣше много мегкъ и добродушенъ човѣкъ та не е чудно попъ Кръстя да са е присламчилъ нѣкакъ да служи съ Владиката. Това може би да е станало цо деньтъ въ който в. Работникъ въ Руссе излѣзе съ статия прѣзъ 1881 год., ако се не лжжа, въ която даде нѣколко точки (мотиви) по които се изобличаваше попъ Кръстйо въ прѣдателство на Левски: — Попъ Кръстйо бѣше енор. свѣщ. на Долно кр.[2]) черква Св. Богородица, но държеше и с. Смочанъ. Обаче слѣдъ статията въ в. Работникъ, той формално съ заявление до Митроп. се отказа отъ с. Смочанъ и тогава доколкото помня с. Смочанъ се даде на попъ Маневъ и по горнитѣ обстоятелства — отказа на попъ Кръстя отъ с. Смочанъ — ще намѣрите заявл. му въ канцел[3]) дѣловъ Митрополията.

Свѣденията че е умрѣлъ попъ Кр. въ 1832 год. и че е погребанъ въ гробищ. на Стратошъ — даде ми синъ му Христо.

III.

Нѣкои характерни постжпки на п. Кръстя. Взаимнитѣ отношения между владика и священикъ.

Попъ Кръстйо въ Митрополията идваше много рѣдко и то се явяваше при мене (секретаря), а избѣгваше да се срѣща съ дѣдо Натанаила.

---

[1]) Това сж откжслечни бележки, носещи едрия оригиналенъ почеркъ на Ан. Башевъ и нахвърлени съ моливъ върху страницитѣ на самото писмо на Д. Пъшковъ.

[2]) Долнокрайската.

[3]) въ (съответното) канцеларско дѣло въ Митрополията.

Една отъ причинитѣ щото дѣдо Натанаилъ съвсемъ рѣдко да отива въ черквата св. Богородица бѣше, че и попъ Кр. бѣше свящ. въ Св. Богородица. А дѣдо Натанаилъ всѣки праздникъ отиваше въ черквата „Св. Недѣля".

Добрѣ ще сторите да прѣгледате въ Митропол. канцелар. дѣло отъ 1880—1882 год. Азъ станахъ секретарь отъ 1880 год. 1-и Августъ и дѣлата сж подредени. Освѣнъ това има и Вход. Дневникъ отъ 1 Авг. 1880 год. та по него ще видите прошения или заявл. отъ попъ Кр. — и за какво сж.

Бае Пжшковъ,

Прости, че забавихъ горнитѣ свѣдения.

Дадохъ свѣд. устно лѣтось или есенесь и на Димитъръ Страшимировъ.

27. II. 924 Плѣвенъ

Съ поздравъ
Твой А. Башевъ

№ 549.

Д. Пъшковъ до автора.[1])

Подробности върху личностьта на П. П. Бонджора както и на Добря Механджия. Особеното положение на кръчмата на Добря и посещението на сжщата отъ високопоставени турци. Какъ и дали е нападнатъ Добри отъ комитетски хора като предатель на Левски.

1) Петковъ Пано Бонджора е билъ 45 години въ онова врѣме.

2) Пано Петковъ Бонджора е билъ бояджия заедно съ баща си боядисвали се вълнени прежди шаеци и сокмани селски и пр. работиле се самостоятелно, биле се иснафъ хора съ средно състояние.

3) Дружилъ е (Пано П. Бонджора) съ Турци на неговата възрасть (съвръстници, б. р.), || съ Турцитѣ го е сближило пиянството, всѣка вечерь съ Исмаилъ Назяровъ, Мустафа Назяровъ, Исмаилъ Гърбовъ, Мехмедъ Мехмедовъ и другий, вечерь са ходиле на кръчмата на даскалъ Ангелъ Ивановъ да пиятъ ракия, на раки-кефи. Кръчмата е била въ Дрьстена.

4) Лѣтно врѣме е ходилъ съ Турцитѣ на гювечъ да голяятъ и развратничатъ по лозята. Баща му го е търпялъ защото е билъ добъръ работникъ и страхатъ отъ Турцитѣ. Между хората е минавалъ за пияница || безникакво уважение и почить,

5) Като се завърналъ отъ Романия поздравлявалъ когото срѣщне съ „бонжуръ" и отъ тогава му остало името Бонжора като прякоръ.

Добри Ненчовъ Кръчмаря (е, б. р.) отъ Панагюрище, || неговата кръчма се е посещавала и отъ Турци и (отъ, б, р.) Българи. Кръчмата му е въ махалата Дрьстене на Десния брѣгъ на р. Осъмъ, || на левия брѣгъ на Осъмъ се извива покрай Осъма горица. въ срѣдъ горицата е табашката пещеря. Тази мѣстносгь привличала и Турци и Българи да посетятъ Добрювата кръчма, Каймакамина и кадията всѣкой Петъкъ посещавале кръчмата на Добря като религиозенъ празникъ да си по отпочинатъ и полюбуватъ на хубавата мѣстность. Понеже не е имало кадѣ да седнатъ отбиватъ се въ кръчмата на Добря и се качатъ горѣ на бълкона- който е обърнатъ към р. Осъмъ и горичката, пиятъ поедно кафе и си отиватъ. Кръчмата въ Петъкъ се е посещавала отъ Турци вечерь като Исмаилъ Ефенди чиновникъ по Емляка (описване сградитѣ), р-чепъ чаушъ, Исивъ (Хюсеинъ б р.) Чаушъ Бошникъ, Али Чаушъ и много други на които имената не се помнятъ.

[1]) Сведения събрани и доставени отъ Д. Пъшковъ.

Кръчмата на Добря и сега стои || тя е старо паянтово здание на два етажа, || въ долния етажъ е била кръчмата, а горния етажъ е служилъ за семейството му || тамъ е и балконя || за да се иде на балконя трѣбва да се мине прѣзъ двора и се покачи по сълбата за балконя, безъ да се минава прѣзъ кръчмата. Това обяснение давамъ да се не помисли, че каймакамина и кадията се минали прѣзъ кръчмата за балконя, когато тѣхното официално положение нѣмаше да имъ позволи да минатъ прѣзъ кръчмата за балконя.

Дъщерята на Добря Крачмаря Мария Добрева по мѫжъ Трифонова 55 годишна расправя, че Гечо Сирковъ, братъ на Никола Сирковъ, въ кѫщата на когото Левски се е крилъ, утишалъ прѣзношъ съ нѣколко души да убиятъ Добря || пробиватъ стената на спалнята за да влезатъ при сѫщия Добря || въ момента когато почнали ди влизатъ стената се разтрусила и окачената торба — кожена — съ орѣхи пада на пода и отъ силното сгромоляване на орѣхитѣ Добри се сабужда || и, като видѣлъ пробитата стена почналъ да вика за помощь, че живота му е застрашенъ || надава викъ || Гечо Сирковъ и другаритѣ му избѣгватъ и убийството се усоетило. Това е станало въ 1875 г. Пролѣтьта.

Слѣдъ обесването на Левски работата поелъ Стефанъ Стамболовъ, знае се, че Ст. Стамболовъ е дохождалъ въ Ловечъ въ 1875 г. за да подготви востанието обаче комитета не билъ готовъ [1])

№ 550.

Петко Тодоровъ отъ Т.-Пазарджикъ до автора.

Нѣкои подробности върху въпроса, колко се е бавилъ Левски въ Т.-Пазарджикъ преди да потегли последенъ пѫть за Ловечъ. За Н. Ръжанковъ. Левски го тъкмѣлъ за свой замѣстникъ.

23.VIII. 926 г. Т. Пазард.

Уважаеми Г-нъ Страшимировъ

Споредъ нашето знание съ Ражанковъ не е заверване да сае бавилъ Левски 15 дена у Стефановъ до пустимое като ходи и дохожда даса наберать 15 дена и отиваше да забикаля и пакъ доидеше. За другите неща ти расправяхме и вия си взехте белешки. на Комитета бѣше възложено да приготовляха хора и то са разбира че секи дабъде поведенъ подъ клетва, исабиране пари за пушки които коствеха по 11-наполона едната пушка. и друго пари половина лира или черека или мид-

---

[1]) Слѣдъ освобождението Гечо отишълъ при добри и му се призналъ. Д. Пъшковъ мисли, че Ст. Стамболовъ е наредилъ да се убие Добри. Добри е билъ подозиранъ отъ комитетски хора, но конкретно не се сочи за какво и изобщо не е доказано това. Презъ перипетиитѣ на освободителната война Добри е бѣгалъ отъ Ловечъ, което показва че не е билъ на особено добра нога съ турцитѣ. П. Кръстю слѣдъ освобождението пращалъ два пѫти попъ Цока да моли Д. Пъшковъ и другаритѣ му отъ комитета да приематъ п. Кръстю на лични обяснения по предателството, но Д. Пъшковъ и другитѣ отказали. Гечо Сирковъ билъ братъ на Никола, но отъ друга майка, билъ по-младия. Д. Пъшковъ помни, че видѣлъ Л. Каравеловъ слѣдъ освобождението въ Търново; ходилъ нарочно да го види, Л. Каравеловъ казалъ, че не знае докога ще задържимъ освобождението и дали ще има кой да ни освободи отъруситѣ. Нито Бонджора, нито Добри не сѫ биле комитетски хора отъ времето на Левски.

жиде на пата искаи колко даде за подръжане расодите Комитетски. Проваждане на главния Комитетъ въ Букурешъ.

Съ последното отиване на Левски за Букурешъ отъ Пазард. Придруженъ Беше отъ Никола Ражанковъ до каде Ловечъ иса повърна а Левски щеше да продлъжава за Букурешъ, а Ражанковъ щеше да се приготви за пролетъ да отиде въ предлогъ че отвожда ученикъ да се настани на занаятъ, и Левски щеше да го престави въ централа занеговъ заместникъ даса повърне въ Турско и сабраните пари по комитета даса провождатъ въ централа за понататъшно нихно разпореждане за доставанието и пращанието на пушките но Левски хфанаха. и нищо нестана, Но делото незагина. Подиръ се яви Атанасъ узуновъ но и него хфанаха пакъ нищо напоследакъ Бековски съ неговата аватюра се превлече европа и са уполномощи русия тани освободи

ако има нещо да намеришъ затвоя потреба избери аконе върлай на Буклука.

Съ почитание Петко Тодоровъ

№ 551.

Ив. Терзиевъ отъ Ловечъ до автора.

I.

Защо билъ осжжданъ попъ Г. Антиповъ. Кжде излежалъ наказанието си.

Отецъ Евстатий [1]) съобщава, че свещ. Г. Антиповъ е осжденъ отъ Ловч. Епарх. Духов. съвѣтъ па 4 мѣсеченъ аргостъ въ Гложенския монастиръ, кадето изтърпялъ наказанието си, за нѣкаква дописка противъ А. Башевъ. Това е било въ врѣмето на дѣда Натанаила, а о. Евстатий е билъ чле ъ на съвѣта Въ дописката било казно, че Башевъ е билъ все и вся (въ митрополията).

II.

Кога п. Кръстю е испратенъ въ Орхание.

Въ врѣмето на войната 1876—1877 год. попъ Кръстю е билъ испратенъ отъ Н. Блаженство за Арх. н-къ въ гр. Орхание.

III.

Отъ кого билъ ржкоположенъ другаря на п. Кръстя, отецъ Евстатий. [1])

Ржкоположенъ билъ о. Евстатий отъ Митрополитъ Дионисий, а не отъ Н. Блаженство, защото Н. Блаженство замѣсти Дионисия, следъ неговата смърть въ 1875 год.

[1]) Дълги години — още отъ турско време — свещеникъ. Почтенъ сериозенъ и скроменъ старецъ, живѣе още въ Ловечъ. Бивщъ другарь и близъкъ приятель на п. Кръстя. Тѣзи бележки представляватъ изявления на отецъ Евстатий.

IV.

За Ан. П. Хиновъ. (Опровержение на твърдения отъ сътрудникъ на сп. „Християнка").

Лицето Анастасъ Поповъ не познавамъ || за него нищо не съмъ спомѣнавалъ и не знамъ писмото му, за което се пише въ сп. „Християнка".

V.

За тевтера на Левски.

Тевтеръ за вѣрени отъ Левски съ имената на вносителитѣ, азъ не знамъ и такова не съмъ говорилъ, а съмъ говорилъ само, че в. Марица не е напечатала документитѣ.

VI.

Относително злоупотрѣбенитѣ суми отъ п. Кръстя. Тюхканията му дето в. „Марица" не напечаталъ неговитѣ обяснения по предателството.

За злоупотребление на 8000 гроша отъ попъ Кръстя, че 500 лири, които имало въ касата сж били взети отъ комитета и изобшо, че попъ Кръстю не вземалъ пари отъ други комитети, писано на стр 25 на сп. Християнка, азъ не съмъ говорилъ, такива показания не съмъ давалъ. Всичкото ми показание се е състояло въ охането на п. Кръстя, че документитѣ му не биле печатани въ в. Марица.

VII.

За поставената отрова въ чашата за причастието.

Израза, че се правило опитъ чрѣзъ поставяне отрова въ Св. Причастие за отравянето на попъ Кръстя е невѣренъ || такова не съмъ говорилъ, а съмъ казалъ, че мълва, слухъ се е носило за отравянето на попъ Кръстя, чрѣзъ Св. Причастие, обаче дали е поставяно отрова, или не, азъ незная.

№ 552.

Роднина на Цвѣтко х. Павловъ до автора.

Биографически сведения за Цвѣтко х. Павловъ, въ печата невѣрно посоченъ отъ нѣкои като подпредседатель на Ловченския комитетъ Чифлика въ с. Владиня купенъ въ съдружие съ членове отъ Ловченския комитетъ. Трудностьта да се съберат подробни сведения.

Умий Г-нъ Страшимировъ,

При последньто Ви идване въ Ловечъ по смъртьта на нашия добъръ съгражданинъ — Дим. Пжшковъ, Вий не опуснахте случая и дойдохте при мене за да Ви дамъ нѣкои свѣдения за чича си Цвѣтко х) Павловъ. До колкото знаяхъ отъ баба си и баша си (и двамата умрѣли азъ Ви дадохъ нѣкои свѣдения и останахъ длъженъ за още нѣкои, за които азъ Ви обещахъ, че ще ги събера отъ стари хора, жители на с. Владиня, кѫдѣто е билъ чифлика на чича ми, Цвѣтка. Разпитахъ доста стари хора — познати на чича ми и отъ тѣхъ извлѣкохъ слѣднитѣ ис-

тински данни и то казвамъ истински за това, защото нѣколцина говорятъ едно и сѫщо.

Истината е това:

1) Билъ е кафтанджия (шиене на антерии). Ходилъ е за стока по панаиритѣ; въ Джумаята и Удунжисолу (Добруджа). Вземалъ е стоки, като е купувалъ и револвери, които е поставялъ изъ денковитѣ и ги е раздавалъ на нему доверени хора.

2) Лично той, за да не бѫде подозрѣнъ е купилъ чифликъ въ с. Владиня, Ловешко, въ който е наортачилъ: Христо Тюфекчиевъ и Ан. Хитровъ, двамата отъ Ловечъ. Първо сѫ работили имота сами, а слѣдъ това сѫ го давали подъ наемъ, като паритѣ отъ наема е прибиралъ чича ми (по споразумение) и ги е предавалъ на тогавашния комитетъ въ гр. Ловечъ. Съ чифлика и доходитѣ отъ него се е разправялъ само чича ми, който е прокаралъ и повечето отъ врѣмето си въ него. Той отъ врѣме на време е ходилъ и съ Хр. Тюфекчиевъ въ с. Владиня, като за другарь, и е настройвалъ населението за революция противъ турската тирания е била голѣма и като по интелегентенъ отъ другаритѣ си, е писалъ въ вѣстникъ „Дунавъ", който билъ издаванъ въ Румѫния и въ вѣстникъ „Зорница", издаванъ въ Цари-градъ. Тия дописки той е изпращалъ вмѣсто стока, като е билъ ималъ свой знаци (шифръ) и изпращани по търговци.

Билъ е доста редовенъ и начетенъ за врѣмето си човѣкъ. Убитъ е въ тавана на Гено Чешнето, заподозрѣнъ отъ пушека на тютюна, който е билъ пушилъ. Напослѣдъкъ е изпадналъ, защото е изгубилъ и исхабилъ всички материални срѣдства. Винаги е билъ ходилъ по съ два револвера и бастунъ, въ който е заврянъ дългъ шишъ съ двѣ острието въ видъ на кама, само че дългъ почти колкото е билъ бастуна му.

У-ми Г-нъ Страшимировъ, събрахъ свѣдения, че е събиралъ виднитѣ селяни въ близката до селото гора подъ предлогъ, че пасътъ добитъкъ, повдигалъ ги е за бунтъ, обаче точно за това никакви свѣдения сега не бихъ Ви далъ, защото добрѣ не съмъ освѣтленъ. Нуждно е време съ каквото винаги не разполагамъ и ходене, за което сѫщо иска врѣме. Въ всѣки случай азъ не ще остана съ това, ще се постарая за още нѣкои разкрития само и само да се услужи на дѣлото. Като завършвамъ настоящето си, което е малко обширничко и съ което може би ще Ви утекча, моля Ви, извинете ме за късното даване на тия свѣдения, като се задоволите сега съ тѣхъ, при обещанията ми, че ще се постарая и за издирването на онова, за което почертахъ въ III-а страница на настоящето ми и др. нѣкои, каквито бихъ узналъ въ послѣдствие.

Ловечъ 2. III. 1927 г.

Сърдечно Ви поздравлявамъ

З. П.

Чиновникъ въ общината.

АЗБУЧНИКЪ

НА СОБСТВЕНИ ЛИЧНИ ИМЕНА:

А.

А. М. М. 491
А. К. Борилъ 535, 536
Аврамачо Часовниковъ 261
Аврамачо Юсификовъ 352, 354, 357, 377
Аврамовичъ Панталей 11
Азисъ Рушидооглу (Стамболлу, компания — Ханда Небоолу) 21, 28, 30, 53, 55, 63, 68, 72, 73, 74, 77, 171, 174, 175, 216, 217, 356, 482, 485, 488, 491, 494, 496, 505, 506, 510
Азисъ Достунузъ Ходжа ефенди 431, 432, 434, 441
Аладжиянъ Ованезъ 579, 580, 583, 584
Алекси 428
Али паша 498, 500, 503
Али Хаджи 713
Али Чаушъ 635, 640, 641 723
Али Саибъ 567, 588, 641, 642
Алилаа Селевли 193, 198, 257, 258, 292, 308, 358, 381
Аликочъ 412
Алтъновъ Т. 546, 547
Анастасовъ бай 55
Анастаса Йорганджията 448
Анастаса Ст. Фотографа 444, 484
Ангелъ бай 25, 140
Андреевичъ Трендафилъ 413
Андраши 500, 503
Ангелъ 663
Антиповъ Г. 697, 698, 699, 720
Арнаудовъ Николчо 121
Арнаудовъ 500
Асанъ Ефенди 341
Асланъ Дервишоглу Кжрджалж 24, 29, 31, 55, 57, 66, 71, 73, 74, 75, 77, 78, 90, 99, 100, 104, 107, 108, 109, 110, 112, 114, 115, 119, 121, 132, 133, 134, 135, 137, 138, 139, 141, 144, 146, 148, 150, 151, 156, 159, 160, 164, 166, 175, 186, 187, 188, 189, 195, 197, 198, 216, 217, 238, 256, 259, 264, 268, 288, 318, 341, 353, 352, 354, 355, 357, 358, 361, 364, 365, 367, 368, 370, 372, 375, 377, 381, 534, 572
Асланооглу Видинли 100
Асланолу Асланъ 256, 347, 356, 370, 380
Асланоолу Чифутинатъ 143
Аспарухъ 534
Атанасовъ Сава 607
Афузъ ефенди 438
Афжсъ ефенди 281
Ацовъ Ив. 612

Б.

Бакаловъ Н. 445
Бако Бакаловъ Бучуковлу 384
Балкански Н. 390, 426, 445, 448, 452, 471, 537, 575, 576, 606, 608, 665, 666, 671, 672, 689
Баляковъ П. 663
Башевъ Андр. 725
Бедискински 503
Бекиръ Кадриолу 238, 336
Бенли Маринъ 11, 632
Бенковски Г. 725
Бенчо Кр. 664
Беневъ Парашкевъ 669
Бериславъ 534
Берковски М. 655, 658, 662
Беровъ Дико 657, 661
Близнавецъ Милой 371, 375, 376, 545, 556, 562 613, 618
Богдановичъ 449
Богословъ дяк. 709
Богдановъ Д. 697
Боровъ К. 645
Бончовъ Илия И. 711
Боневъ П. Т. 278
Бони 289
Бончовъ х. Ристодоръ 265
Бору Иленчинецъ 238, 256
Ботьо 664
Ботевъ Хр. 680, 710
Ботю, 329
Бочевъ Василъ 514
Бочукооглу 109, 137, 143, 168, 259, 298, 310, 329, 334, 348, 352, 357, 361, 362, 364, 367, 368
Бошнакъ Стеф. 657
Бошнакъ Раму 657
Бошнакъ Сава 657
Бояджиева Ив. Евгения 703, 704

Бояджиева Анка Ив. 703
Бояджиевъ Христо Мил 706
Бояджиевъ Димитъръ Мил. 706
Брашляновъ А. 345, 546, 547, 550
Брайко Коприщенеца 663
Брайковъ Анг. 712
Буйновъ Ст. Хр. 390
Бунеско И. 396
Бунеско Ганъ 402
Бурмовъ Хр. Г. 612
Бушарановъ Василъ 643, 658, 661
Бушнакъ Ив. 270
Българянски В. 702
Бъчваровъ 702

В.

В. Т. А. 164
Вазовъ Минчу 270
Вайстъ 503
Ванковъ Янко 405, 448
Василъ Гложенчето 25
Василъ Тетевенчето, (—ицатъ) 25, 229, 232, 243, 315
Василиу Маноли 396
Василъ Карловеца 448
Василъ Плѣвненеца 446, 448
Василий арх 704, 705, 707
Василъ Чорбаджи 369
Засилевъ Тома 637
Вацовъ Тодоръ 581
Величко ефенди, 132, 258
Величковъ Иванік. 657
Велковъ Стоянъ Софийски 548, 664, 665, 666, 667, 669
Вечо Г. Ангелъ 612
Велювъ касапъ Христо 670, 671
Ветевъ Ив 658, 660
Виктория 503
Вилхемъ 503
Вичо Севлиевеца 256
Владимировъ 597
Власаки 146
Влаховъ Дако 706
Влахова Дона Д. 706
Влаховъ Д. Иванъ 706, 707
Влахова Д. Кина 706
Влаховъ Милчо Др., 706
Войниковъ Д. 491
Воловъ П. 708
Врабевски х. Станчо 638
Врачановъ Николай 664
Врачешъ Лезо-оглу 255
Вторановъ Г Д. 415
Вукаловичъ Лука 451
Вутьовица Йо кова 706
Вутевъ Ветьо 658
Ватевъ Ив. 660
Вуто 635
Вучковъ Ив. 612
Вълко жандарина 620
Вълковъ Цвѣтко 660
Вълковъ Найденъ 660
Вълновъ Панталей 444, 617
Вълчевъ х. Стаму 265
Вълчовъ Цв. 660

Г.

Газа Петралионъ 513
Газда Добря 608
Гани Маджарецътъ 702
Ганчевъ Драганъ 426
Ганчо 466, 467, 469, 512
Ганчевъ Василъ 663
Ганчовъ Иванъ 713
Гарибалди 502, 575
Гачо Кадънджи 657
Генадий 574, 575, 672
Геновичъ 500
Генчо Чешнето 727
Генчовъ Цако 660
Генчовъ Божилъ 660
Генчовъ Гаврилъ 658, 660
Геновъ Минко 699
Георгиевъ Евлогий Хр 11, 398, 615
Георгиевъ Христо 392, 398, 401
Георги 456
Георгиевичъ Ив. 631
Георги 664
Георчевъ Никола 634
Герго хайдутъ 628, 629,
Геровъ Найденъ 4, 398,
Герговъ Павелъ 712
Гичевъ Никола 703
Гичо бакардж. 663
Григоровъ Петръ 270
Горовъ Ив. Д. 545, 547, 559, 581, 582
Грамадовъ Г. 394, 398
Грозевъ Танасъ 413
Грошонъ Давичонъ 545
Грую 165, 459
Грудовъ И. П. 396
Грълевъ Райчо 545, 547, 669,
Гърбовъ Исмаилъ 723
Гюндузовъ 660

Д.

Даковъ Петко 661
Дамяновъ Танчу 270
Данаила 52, 59, 128, 148, 157
Данаилъ монахъ 706, 707
Дановъ Хр. Г. 463
Данчевъ Геор. 658, 662
Даскаловъ Н. 606
Дели Муратъ 238, 240, 241
Дели Ибраима 240, 241
Дели Христемаага (Дервишъ) 353, 554
Дели Минковъ Стеф. 667
Дервишоглу Мехмедъ Кърджала 112, 234, 237, 257, 259, 310, 335, 336, 349, 357, 367, 370, 379, 545

Дечевъ Геор. 658, 662
Джамбазъ Али 545
Джанковъ Стеф. 715
Джанкова Натя 716
Джутовъ 137
Джуро 30, 215, 216
Дибичъ 521, 524
Диковъ Дако 638, 706
Диковъ Геор. 659
Диковъ Денчо Хаш. 636
Диковъ П. 659
Дилковъ Василъ Ст. 661
Диловски Кр. 695
Димовъ Г. Ан. 669
Димитъръ Хаджи 412, 419, 431, 433, 437, 487, 668, 672, 680
Димитъръ попъ 657, 663
Димитровъ Маринъ 658, 660
Димитровъ Ен. 658, 662
Димитровъ Ст. 663
ДимитъръОбщи 64, 70, 71, 121 ,130,143, 152, 153, 154, 155, 162, 167, 169, 170, 171, 172, 173, 175, 183, 193, 194, 200, 201, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 237, 239, 240, 241, 243, 258, 259, 293, 295, 296, 298, 301, 307, 315, 328, 329, 332, 333, 334, 335, 336, 339, 340, 341, 342, 347, 348, 349, 350, 357, 358, 359, 363, 373, 382, 383, 431, 432, 448, 450, 451, 453, 455, 456, 457, 458, 459, 489, 490, 491, 494, 510, 511, 525, 527, 531, 540, 562, 564, 570. 574, 575, 576, 577, 578, 584, 585, 587, 588, 589, 590, 593, 595. 598, 607, 638, 639, 640, 641, 645, 646, 649, 659, 670, 671, 672, 706, 707, 708, 715, 716
Димитроолу Ованезъ ефенди 441, 259
Димовъ Дойчо 658, 662
Димчевъ Ст. 662
Динсизовъ 534
Дионисий митр. 725
Дичевъ Никола 715
Добрева Мария 724
Добрева Ивана 712
Добревъ Дим. 712
Добри дѣдо 712
Добри Нейчовъ Ханджия 600, 717, 723, 724
Добруски В. 690
Догановъ 582
Дончевъ Петъръ 270
Доротея 500
Досювъ Пан. 634
Дошовъ К. 662
Драганъ Цанковъ 347
Драгановъ Досю 286
Драгановъ 541
Драгашевичъ 617, 630, 631
Драгой Стойчевъ 114
Драгоичо Ивановъ 126
Драгомирчу Ивановъ 128, 247
Драгомирчо 15, 215, 216, 218
Драгю Драгомировъ 16, 585, 587, 590, 591, 592, 597
Драгню Костовъ 247
Драгостиновъ Ил. (Ив.) 125, 546, 552
Драко 122
Драсовъ Иванъ 200, 483, 511, 547, 636, 647, 717
Драсовъ Тодоръ 636
Драсовъ Диме 636
Драсовъ Т. Пет. 238
Дряновски Хр. 607, 689
Дрянъ-Кюху 346
Дянко Шипченчето 606
Дянковъ Петъръ 409, 612

Е.

Евдокия 704
Евстатий от. 725
Едирнели Бохуръ Несимъ 360, 364, 569
Едирнели Афжзаа 238, 242, 262, 266, 268, 312, 572
Едирнили Джузаи 189
Екатерина (Каравел.) 71, 78
Елесъ Джутовъ 234, 235, 240, 241, 333, 337, 342, 370, 377, 544
Елешница Кара ибо 255
Есатъ паша 656
Ефтимовъ Коста 405

Ж.

Желя дѣдо 606, 607, 668
Живковъ Г. 57, 62, 63, 66, 67, 215, 461, 488, 571, 586,
Жулвекуртъ 450

З.

Загорски Бочо Хр. 703
Заимовъ Стоянъ 658, 662, 690, 696, 706
Занфировъ Георги 669
Зидарова Соф 703
Зуцевъ Ив. 606

И.

И. 527
Ибишъ Петко 413
Ибраимъ Коджа 412
Ибришимовъ Иванъ 638
Ибраимолу Мехмедъ Идирнели Видинде 290
Ибрияма Анадоллу 193, 195, 197, 203.
Иване калеко 37
Иванъ Муратоглу Афжза 264
Иванъ телеграфч. 689
Иванчо ефенди 500, 582, 583, 586, 593 596, 641, 642, 643
Ива Капетанъ 606
Иванъ дѣдо 608, 627, 628, 629,

Иванъ Видинлия 612
Иванчо Шнайдера 612
Иванчо кундурдж. 662
Ивановъ Хр. Книговезецъ 214, 239, 247, 288, 493, 554, 637, 698, 703.
Иованица 16, 18, 27
Ивановъ х. Кирко 270
Ивановъ Василъ (Левски) 405, 614, 659
Ивановъ Петко Ив. 463
Ивановъ х. Иванъ 545
Ивановъ М. 700
Ивановичъ Анас. 613
Ивановичъ Апос. Г. 613
Ивановъ Ангелъ 723
Иванова Ив. 712
Ивановъ Герганъ 647
Ивановъ х. Ст. 659, 661, 682, 687, 657
Ивановъ Дон 658
Ивановъ Т. 661
Ивановъ Христо 703, бр. на Левски
Ивановъ Ганчо 712, 713
Ивановъ п. Янко 713
Ивановъ Бечо Беровъ 713
Ивановъ Тинко 713
Игнатовъ Василъ 662
Игнатиевъ графъ 450, 585
Идрине 149
Икономовъ Пав. 546, 547
Икономовъ Г. Т. 586
Илиевъ Зачу 292
Илиновъ Кольо 713
Илия 663
Иличъ Христо 658, 662
Илия д. 428, 431, 437, 439
Иллерически 137, 234, 332, 335, 337, 339, 341, 362, 365, 367, 368, 376, 377, 545, 555
Иларионъ Хайверкоглу 657
Илювъ х. Зафиръ 265
Йонковъ Вас. 99, 100, 230, 231, 232, 233, 239, 240, 244, 260, 293, 294, 295, 298, 547, 578, 638, 659, 660, 706, 707
Йовковъ Христо 636
Йонковъ Цано 706
Йовсеникия иером. 634
Йончовъ Марко 659
Йордановъ Н. П. 547
Йордановъ К. 428, 581
Йорданъ 483
Йосифъ инокъ 658
Йотовъ Йончо 706
Йотовъ Н. Иот. 706
Йоцовъ Станчо 445
Исакъ Хаимъ (-нъ) 286, 310, 332, 333, 358, 554
Искендеръ ефенди 137, 310, 545
Исмаилъ ефенди 123,
Ихтияръ Касанъ Хатемъ 150, 339, 371
Ихчиевъ Д. А. 688

К.

К. Н. Марковъ 146
К. 527
Кадиръ Афжзъ 263
Кара Иванъ касапина 657
Кара Мустафа (Бучукоолу) 187, 343, 384, 385, 572, 597, 598
Кара Иванъ 664
Каравеловъ Л. 24, 28, 29, 30, 53, 55, 58, 62, 73, 78, 82, 84, 86, 123, 124, 125, 140, 141, 146, 153, 154, 160, 165, 166, 167, 170, 172, 175, 209, 210, 215, 248, 250, 326, 344, 345, 355, 378, 485, 488, 507, 515, 525, 530, 546, 547, 550, 552, 554, 555, 564, 592, 597, 635, 637, 638, 667, 669, 693
Караивановъ В. 701, 703, 707, 709, 710
Караиванова Гина 708
Караиванова Анка 708
Карданъ 141
Караджа Стеф. 412
Карановичъ М. 634
Карловски Г. 546
Каранъ Рустемъ 258
Караязъ х. Минчу 270
Касабовъ И. 415, 431
Кашераровъ Мих. 11
Катрановъ 127
Кацевъ 695, 696, 697
Кесарий арх. 688
Кипровски Кос. 634
Кирилъ дѣдо 704, 706
Кирилъ и Методий 273, 503
Кирковъ х. Цочо 270
Кисаковъ Г. 398
Киселовъ Н. 658
Киселски 25, 31, 72, 404, 633, 634
Клисаровъ Н. 688
Клисуровъ Ат. 612
Князовъ Никола 428
Ковачовъ Х. П. 659, 660
Ковачовъ Тод. 11, 424, 428, 430, 439, 440, 441, 444, 446, 447, 448, 451, 459, 460, 461
Коевъ х. Тодораки 165
Колони М. 404, 408, 412, 632
Колевъ Иванъ Грошатъ 712
Колевъ Пенчо 713
Колевъ Георги 713
Кольо кундурдж. 662
Кольо Копойчето 657
Колювъ Иванъ 606
Кондолатъ 712
Константиновъ Н. П. 698
Константиновъ Сп. 587, 591, 669
Коронео П. 576
Костадиновичъ Иванъ 413

Костадиновъ С. Кочо 412
Костаки 49
Костичъ Лаз. 634
Костовъ х. Хр. 401
Костовъ Илия 659, 660
Костовъ Стоянъ 660
Котленски В. С. 547
Коцовъ Игнатъ 213
Кочевъ Янко 658, 662
Крайчевъ Тане И. 659
Крали Марко 503
Крачуновъ Дим. 658, 660
Кръстьовъ Тодоръ 660
Кръстю попъ 131, 600, 601 636, 645, 646, 679, 680, 681, 684, 696, 697, 699, 715, 716, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 725, 726
Куна 469
Кулинъ Иванъ 627
Куртоглу Али 236, 336
Куртооглу Саали 138
Кучоолу Христо 581
Кушинъ Сим. 581
Кървъковъ 534, 559, 582
Кънчевъ Сава 663
Кънчевъ Анг. 78, 81, 82, 116. 162, 200, 229, 231, 232, 239, 243, 247, 290. 292, 294, 296, 297, 303, 311, 316, 346, 461, 465, 466, 467, 469, 486, 492, 506, 507, 508, 509, 510, 512, 525, 526, 527, 531, 536, 541, 552, 636, 642, 672, 690, 691, 692, 693, 694, 696, 697, 998, 706, 708
Кучътъ Колю 712
Кънювъ Павли дюлгяръ 288
Кънчевъ Минчо 658, 662
Кърджала Мустафа 382
Кършовски Сава 541
Кършовски Ив. П. Хр. 57, 62, 63, 66, 72, 215, 218, 405, 414, 427, 444, 445, 449, 450, 452, 459, 460, 461, 470, 480, 481, 486, 541, 607, 611, 612, 616, 617, 626, 628
Кършовски П. Кръстю 413
Кърджалията 143
Кючюкъ Мехмеда Търновалж 256

Л.

Лажене Мехмедола 255
Лазаровичъ Коста 417, 445, 448
Логиосъ Леонидасъ 458, 576
Лаловъ Павелъ 660
Лаоторъ Иванъ 657
Лапчевичъ Иванъ 689
Левски В. 3, 6, 7, 12, 13, 21, 28, 36, 40, 43, 47, 48, 49, 50, 53, 60, 67, 81, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 93, 97, 103, 104, 126, 133, 142, 159, 186, 192, 195, 197, 203, 207, 208, 209, 214, 216, 247, 248, 250, 254, 286, 317, 318, 324, 328, 344, 355, 356, 383, 384, 385, 422, 427, 429, 431, 432, 433, 437, 440, 442, 444, 445, 446, 447, 448, 456, 471, 480, 485, 486, 489, 491, 494, 495, 496, 497, 508, 509, 517, 518, 525, 527, 531, 536, 541, 543, 545, 546, 547, 550, 552, 554, 556, 559, 561, 562, 563, 564, 565, 572, 574, 577, 581, 589, 590, 571, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 600, 607, 614, 634, 635, 636, 637, 638, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 647, 668, 679, 688, 690, 691, 692, 693, 694, 69 , 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 709, 710, 711, 712, 714, 115, 716, 717, 718, 719, 720, 724, 725, 726
Ленчовъ Гавр. 628
Лиловъ Иванъ 659
Линговъ Петръ 713
Лицовъ Сим. 657
Луканъ попъ 304, 648. 649, 715
Лукановъ Христо 718
Лукановъ Луканъ 718
Лукановъ Мар. П. 91, 139, 210, 238, 288, 303, 345, 358, 371, 510, 547, 552, 636, 637, 640. 641, 642, 643, 645, 647, 648, 649, 659, 661, 604, 706, 717.
Лукановъ Илия 125, 128, 129
Л. Куручешмелж 383

М.

Магденовъ Иванъ 618
Макарий Х. 266
Мамудаа Едирнели 270, 278
Маж раковъ Ст. 663
Манафовъ Христо Пет. 286
Манчовъ Димитъръ 663
Маневъ попъ 722
Ману Х. 192, 287
Марковичъ Ефремъ 126, 147, 157, 616, 617, 618, 631, 634.
Маринъ Малкия 369
Мартие (Мартирия) проповѣдникъ 393
Марковъ Христо 417, 700
Маринни 457
Мартиновъ Манолъ 493
Марковъ Илия 620, 622, 623
Марковъ Ив. 658
Мариновъ Тодоръ 661
Марковски М. Ив. 696, 697, 700
Марковъ х. Хр. 711
Матей отецъ Преображ. 119
Мащевъ Г. Рафаилъ 601
Махзаръ Паша 636, 639, 641, 649
Мацини Ж. 442
Махмудая Филибели 100, 696
Мехмедъ Ходжовъ 137, 141
Мехмедъ еф. Едернели 287
Милошъ Пиротчанина 612
Милевъ Петк. 638, 659, 665
Милювъ Ганчо 32

Минчовъ Иванъ 662
Минковъ Кръстю 663
Минковъ Ст. 662
Минчо попъ 712
Mининъ 478
Минчевъ х. П Михо 659, 662
„ „ Георги 659
Мирчо 382
Мирчовъ Доку 255
Митхатъ Паша 608, 611
Митевъ Ан. 265
Митрофанъ свещ. 662
Митевъ Петъръ 713
Михайловъ А. 398
Мишаковъ Тод. 639
Мичовъ Илия 712
Мишайковъ П. 126, 401, 428, 447, 449, 614
Мицовъ Юрданъ 715
Младеновъ С. 76, 84, 88, 146, 230, 231, 232, 323, 243, 244, 260, 294, 295, 299, 302, 309, 314, 315, 489, 496
Младеновъ Тома 174
Младеновъ Ст. 661
Мололу Юсима 290
Молеровъ Ив. 616
Момчевъ Трифунъ 663
Монилтъ елешъ шехъ 255
Моткуровъ П. 663
Мохамедъ 640
Мръвковъ М. Дочо 659, 661
Муратъ Видинли 255
Муратооглу Ибрахимъ (Търновалж) 22, 25, 65, 68, 70, 75, 483, 486, 492, 495, 497, 500, 509, 526, 531, 545, 556
Муса Кесаджи 240
Мустафа ага 708
Мъндриновъ Тод. 534
Мустаковъ 404, 406
Мжнзовъ Ив. 613, 614, 616

Н.

Наботковъ Б. 546, 547
Назяровъ Исм. 723
Назяровъ Муст. 723
Найденовъ Първанъ 48
Найденовъ Атан. 618
Найденовъ Нено 664
Найденовъ Иванъ 664
Натанаилъ 3
Натанаила Митр., 723, 725
Наумовичъ Йоца 608
Нетковъ Ив. 270
Начевъ Т. 174
Начевъ Гр. Д. 402, 408, 412, 418
Начовъ Ан. 702
Начевъ Христо Инжето 706
Неджипъ Русчукли 354
Недѣлковъ Маринъ 663
Недѣлчевъ Д-ръ Ив. 699
Недѣлчевъ Петъръ 713
Неновъ Ончо 706
Несторовъ Иванъ 510
Неновъ Цвѣтко 713
Нешевъ Бойко 668
Нейковъ М. 663
Никовъ Г. 661
Никола фотографа 55
Нейковъ Гецо 705, 706
Никифоръ 710
Никифоровъ Христо 288
Никифоровъ П. 290
Николичъ 405, 406
Николовъ Лечо 650
Николовъ Мар. 637, 658, 660
Николовъ Ив. 657
Николовъ Пан. Балъкч. 657
Нино дѣдо 657
Никола шопа 657
Николовъ х. Станчо 659, 661
Ниновъ Вутьо 669
Николовъ Христо 663
Николчова Марийка 646

О.

Обреновичъ Мих. 618, 619
Обретеновъ Н. Т. 492, 507, 547, 512
Огняновъ 705
Османъ паша 720
Офенбергъ 449

П.

П. Златевъ 558, 564, 570,
Павловъ бае 156
Павловъ Гьока 270
Павловъ х. Цвѣтко 514, 663
Павловъ х Михалъ 636
Павлова Ненка 638, 659
Павловъ Петъръ 657, 664
Павловъ Маринъ 660
Павелъ тютюндж. 662
Павловичъ Мирчо 218
Падаровъ Виче 639
Паисий дяконъ 122, 347, 358, 679, 680
Паковъ х. Кон. 581
„ „ Пеко 581
„ „ Таки 581
Панковъ Димо 290
Пановъ Олимпий 123, 131, 148, 547, 669
Пановичъ Вичо 396
Панталеевъ Петъръ 614
Панталеевъ Тома 124, 405, 408, 428, 444, 447, 449
Папазоглу Димитро 96
Пасковъ К. 235 525
Патева Елена 703
Патьо чорбаджи 643

Пейовъ Д. 657
Пеловъ В. 660
Пенчо Пантан. 657
Пенковъ Ст 659
Пенчо Бухала 713
Пенчевъ Ив Н. 465, 466
Пенчевъ х. Димитъръ 265
Петко Па(ж)ровъ 256, 312
Петко бай 47
Петковъ Стоянъ 113
Петковъ Г. 574
Петковъ Пано Бонджора 600, 718, 721, 723
Петковъ М 658,
Петковъ Мир. 658,
Петковъ Иванъ 659, 661
Петковъ Д. 660
Петковъ Иванъ Танковъ 712
Петковъ Стоянъ 713
Петковъ Петъръ 713, 714
Петко Паша 657
Петъръ 37
Петъръ Муткурчето 657
Петъръ войняговица 709
Петровъ Кирко 270
Петровъ Иванъ 270
Петровъ Василъ 2 8, 657
Петровъ х. Власи 290
Петровъ х. Калчо 290
Петровъ х. Матея 360
Петровъ Иеремия 616, 618, 627, 628, 629
Петровъ Желѣз. 617
Петковъ Бождаръ 657
Петровъ В. 661
Петровъ Ат 548
„ Ан. 657
Петровъ Ст. 658, 660, 662
Петровъ Фил. 658, 660, 662
Петровъ Иосифъ 658, 660, 662
Петровъ п. Филю 660
Петровъ Симеонъ 662
Пешовъ Найд. 616, 618, 627, 628, 629
Пеювъ В. 658 660
Пеювъ Л. 659
Пиперковъ Иванъ 270
Пишмишъ Ив 518
Поповъ Хр. Данаилъ 13, 18, 52, 61, 62, 66, 82, 83, 85, 90, 123, 126, 129, 131, 145, 215, 216, 217, 247, 249, 252, 345, 383, 397, 451, 480, 481, 483, 484, 490, 506, 512, 515, 517, 525, 526, 532, 536, 538, 539, 540, 542, 543, 544, 546, 547, 551, 555, 565, 576, 668, 671, 672, 688, 690, 694
Поповъ Йорданъ 53, 408, 425, 431, 437, 439, 485, 669
Поповъ Райчо 63, 393, 514, 530, 616
Поповъ П. Димитръ 695
Поповъ П. 290
Поповъ Иванъ Н. 508
Поповъ Ан. Х. 155, 160, 161, 164, 173, 201, 564, 565, 636, 637, 642, 643, 660, 691, 726
Поповъ Хр. 547
Поповъ Ив. 617, 618
Поповъ Мирчо 662
Поповъ Ат. Мих. 694
Поповъ п. Димитъръ 658
Поповъ Петъръ 703
Поповъ Костадинъ 708, 709
Поповъ Киро Д-ръ 703
Преславски Танасъ Ж. 661
Пулевъ Тинко 203
Пулевъ Тодоръ 437
Пулевъ В. Хр. 700, 701
Пупешковъ 619, 638, 661
Първовъ Цвятко 291
Първановъ Иванъ—Хр. Георгиевъ 403
Пъшковъ Д. 565, 634, 636, 643, 645, 647, 655, 661, 695, 715, 718, 719, 721, 723, 726
Пъшковъ Иванъ 716
Пѣевъ Д. 151
Пѣевъ Тодоръ, 189, 190, 191, 201, 230, 231, 232, 240, 244, 260, 310, 339, 382, 544, 546, 547, 552, 583, 682
Пѣевъ Сотиръ 618
Пѣевъ Лало 661

Р.

Радка 465
Ради 512
Радославлевичъ Коста 507
Радославовъ Михаилъ 663
Радаговъ Иванъ 664
Радивоевъ М. 693
Раженковъ Н. 386, 724, 721
Раковски С. Г. 3, 390, 392, 394, 521, 524, 581, 585, 608, 619, 620, 621, 622, 623, 624 625, 626, 665, 667, 668, 670, 693
Ранеловъ Н. 281
Рашко 98
Ралчо 664
Рашидъ Ходжоолу 235, 239, 333, 347, 545
Рашеевъ Н. 720
Рашеевъ Цачо Р. 720
Рачевъ Ив. 657, 664
Рафаилъ дѣдо 708
Райчо 218, 393, 488, 494, 496, 497
Райновъ Теоф. 47, 62, 85, 184, 215, 442, 452, 498
Райновъ М. 444
Райчиновъ Петъръ 713
Ристичъ 412
Режепъ Чаушъ 640, 723
Репановичъ 401
Рисандра 710
Робовски П. Ст. 698
Рогювъ Димо 662

Росети 412
Русевъ Ив. 606
Русевъ Бойчо 658, 662

С.

С. Н. Т. 368
Савовъ Георги 703
Савичъ Мар. 634
Самоилъ Юсафаче 286
Сапуновъ Г. Ив. 538, 606
Сериевъ Хр. 661
Селимъ Муратооглу 247
Селимъ Мургашъ-оглу 363, 370, 377
Семерджиевъ Пан. 493
Семедчиевъ Костадинъ Т. 493, 662
Сербезовъ Кирякъ 658, 662
Симеонъ ефенди 360
Симеоновъ Петъръ 663
Симидовъ Филипъ 637, 689. 692, 694, 691, 696
Симеоновъ Тодоръ 663
Симеоновъ Ив. 71
Симеоновъ Величко 558
Сирковъ Никол. Алачатъ 308, 554, 635, 636, 643, 719, 724
Сирковъ Гечо 719
Скендеръ Дервишооглу 137, 233, 234, 235, 2-7, 310, 348, 545
Славовъ Господинъ 265
Славейковъ П. Р. 415
Славчевъ Станьо 702
Славчевъ Сава Ат. 611
Сливковъ Ст. 658, 662
Солакъ 432
Соломонъ 239
Софтолу Георги 708
Спиро Константинъ 316, 555
Спасовъ Василъ 696
Стамбооллу Мехметъ ефенди 115, 120, 184, 187, 189, 238, 239, 262, 264, 266, 545, 567
Стамболовъ Ст. 698
Станчевъ Маринъ 12. 214, 232, 369, 541
Станевъ Г. 701, 702. 708
„ Н. 705
Стаменовъ 658, 659, 660
Стаменковичъ Иоца 448
Станчевъ Х. Стан. 658, 661
Станчевъ п. Ив. 270
Стайковъ Георги 658
Станчовъ Вълo 660
Стойковъ Георги 660
Стефанъ 557
Стефановичъ Зечо 452
Стефановъ П. Димитъръ 659, 662
Стефановъ Панчо 705
Стефановъ Михалъ 706
„ п. Захаръ 706
Стойковъ Танасъ 661
Стойчевъ Рашко 690
Стойчевъ Парашкева Ханджийски 214
Стоянъ войвода 201, 231, 243, 292, 294, 318
Стояновъ Маню 242
Стоювъ Стоянъ кираджи 242
Стояновъ Таню 263, 656, 364, 658, 663
Стояновъ 410, 417
Стояновъ Недѣлко 549
Ст. Карагьозовъ 558, 560, 563, 570
Стояновъ Пар. Д-ръ 643
Стояновъ Вълч. 648
Стояновъ Мечка 657
Стояновъ Тане 661
Стояновъ Иванъ 663, 659
Стояновъ Тончо 603
Стояновъ Георги 703
Стояновъ Петъръ 710, 713, 714
Стояновъ Добри 717
Стояновъ Ст. 717
Странски Ст. 717
Страшимировъ Д. 705, 706, 714, 715, 716, 718, 723, 726, 727
Съйковъ Дойко 660
Сюлюманоглу Даудъ 109, 111, 137, 151, 189, 194, 229, 230. 232, 257, 293, 301, 309, 312, 332, 339. 340, 341, 357, 377, 379, 545, 561

Т.

Тайсолъ 239
Танасовъ Мих. 405, 617
Танасъ фурандж. 662
„ кундурдж. 662
Таневъ Янко 659
Танасовъ Рах. 667, 669
Тачова Неда 702
Твердо 166, 534
Тенковъ Йото 660
Теодоровъ М. 668
Теохаровъ 288, 400, 537
Тихо (Н. Т. Обретеновъ) 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 509
Тиховъ Ангелъ 663
Тодевъ Костадинъ 659
Тодоръ 657
Тодоровъ Кънчо 402
Тодоръ Халача 635
Тодоръ Бръмбара 637
Тодоровъ Д. 658, 661
Тодоровъ Н. 715, 717
Толовъ Атанасъ 660
Тома 405 406, 464, 465, 466, 468, 469, 512
Тоньо 713
Топаловъ Д. 534, 542
Топаловъ П. П. 713
Тосунъ бей 713
Тотева Пауна 715
Тошковъ Н. М. 11, 26, 84, 389, 394, 396, 399, 414, 454, 455, 472, 482, 490, 516, 517, 518, 543

Трайковичъ Д. 191
Тропчу 166
Тулчалията Ст. В. 417
Тулчалията Хр. Г. 611, 657
Тутманиковъ п. Георги 660

У.

Узуновъ Атанасъ Ц. 186, 654, 725
Узунъ Хасанъ 137, 545

Ф.

Фатиме, Шефика, Юсеинъ Анамъ 342
Федфаджиевъ Ив. 383, 562
Ферадъ Шеринъ 652
Филипъ Т. 17, 18, 19, 25 27, 77, 83, 86, 89, 128, 216, 324, 338, 345, 401, 413 415, 416, 425, 428, 529, 439, 432, 433, 437, 439, 445. 446, 447, 448, 454, 472, 480, 481, 482, 490, 494, 517, 518, 531, 542, 606, 689, 708, 710
Фурнаджиева Мария 708
Фурнаджиевъ Ив. 40, 638, 661, 711
Фучичие Иванъ 413

Х.

Хаджи Ахмедъ сарж чизмели Кармжзж 17
Хаджи Асанаа (Карловалж) 134, 263, 269, 281, 381, 545
Хаджи Бекира Стамболу 256
Хаджи Афжзаа 281
Хаджи Александрия 520, 524
Хасанъ Касанъ 112, 137, 234, 235, 237, 334, 339, 340, 376, 545
Хайверковъ Иларионъ 657
Хашновъ 635, 720
Хашнова Величка 646, 715
Хесеричъ 617
Хитовъ Панайотъ (Сливенски) 6, 25, 31, 50, 51, 54, 57, 63, 70, 77, 82, 86, 88, 207, 208, 209, 318, 323, 324, 325, 345, 401, 412, 413, 415, 416, 417, 418, 419, 423, 424, 425, 426, 428, 429, 432, 433, 437, 441, 445, 446, 447, 448, 450, 453, 459, 460, 461, 471, 472, 484, 490, 491, 492, 506, 507, 508, 512, 513, 514, 515, 521, 524, 525, 530, 531, 534, 536, 539, 541, 542, 543, 544, 547, 550, 563, 575, 598, 599, 605, 607, 615, 629, 630, 665, 666, 680, 689, 698, 709
Хитихаръ Касапъ Хатемъ 335
Хитровъ Ан. Ц. 636, 645
Хитровъ Тома 669
Хитровъ Н. 702
Христо Латинеца 300, 301, 304, 644, 645, 646
Христемага 214, 353, 370, 380, 570
Христовъ Василъ 469, 509
Христо (Х. Санда) Градесченина 606
Хр. х. Юрданъ 611
Христичъ 617
Хюсеинъ Бошнакъ Чаушъ 639, 640, 644, 646, 717
Христовъ п. Геор. 700, 701
Христо Гължба (Сърмевъ) 661
Хрулевъ Тодоръ 697

Ц.

Цаковъ Н. 706
Цаковъ Петъръ 659, 661
Цаневъ Ст. 618
Цанковъ К. 131, 156. 248, 546, 547, 585
Цанковъ Ив. 452, 617
Цачевъ Ст. 618
Царакчия Идрисъ 718
Цвѣтковъ Никола 643, 644, 646, 660
Цвѣтковъ Митю 261
Цвѣтковъ Хр. 658, 660
Цеко дѣдо 409, 415, 418, 428, 431, 439, 507
Ценовъ Никола 11
Ценовъ Д. 48, 62, 70, 71, 72, 76, 77, 78, 83, 140, 215, 250, 455, 508, 525
Ценовъ Христо 658, 706
Ценовичъ Д. 84, 156, 460, 485, 546, 547
Цоловъ В. 657
Цонзоровъ х. Мар. 547, 552
Цонко войвода 603, 610, 611
Цочовъ х. Ив. 711
Цударосъ Михаилъ 458

Ч.

Чафутовъ Георги 318
Чайсолъ 340
Чаушовъ Н. В. 608
Чергорецъ Христо 689
Черибаши Мехмедъ 648, 718
Черноватъ Тодоръ 611
Черногорчи Иванъ 413
Чолака 464
Чоновъ Тодоръ 713

Ш.

Шакиръ бей 566, 567, 583, 641
Шерифъ Чаушъ 711
Шешеджиевъ Мичо 270
Шипковенски Нено Мар. 290
Широковъ Илия 546, 547
Шишеджиевъ Георги 711
Шишковъ 468
Шишковъ Якимъ 642
Шоповъ 400
Шунтовъ Стоянъ 382

Ю.

Ювковъ Ст. 658
Юдачооглу Селеникли 178, 195, 263, 269
Юндова В. 232
Юсинъ онъ Баши 647
Юнковъ Митьо 657, 664
Юрдановъ Кон. 581

Я.

Янко 405, 406, 441, 448
Яндшевичъ Мито 608
Ясеновъ Д. 298

АЗБУЧНИКЪ

НА ГЕОГРАФСКИ СОБСТВЕНИ ИМЕНА

А.

Абрашлари 307
Австрия 131, 345, 405, 500, 503, 624, 633
Ада-кале 452
Адана-Мадени 637
Адинбали-Волака 458
Азия 391
Акия 663
Албашево 307
Александрия 401, 424, 446, 447, 545
Ала-Юртъ 651
Амбелаки (Кетимио) 458
Америка 468, 502
Амзалари 307
Амсара 651
Амасия 651
Ануселяна (Свети Василий) 458
Анадола 637
Ангора 610
Арменусъ 453
Арабакокакъ 638, 654
Арбанаси 657, 663
Арабаджиево 658
Арпудъ 654, 657
Асанъ Челеби 653
Атина 671
Аурень 651

Б.

Баба-Ески 650
Багдатъ 566
Базяшъ 612
Бакърджия-Мадемъ 660
Банялука 657
Батулци 389
Бекетъ 382, 448, 546
Бесарабия 713, 714
Битоля 520, 523, 657
Болградъ 713
Босна Херциговина 617
Бошуля 649
Браила 131, 415, 417, 443, 450, 451, 542, 546, 575, 576, 669
Бранковецъ 656, 664
Братаница 19, 606
Букурещъ 11, 12, 13, 48, 50, 55, 64, 70, 71, 76, 77, 86, 124, 125, 140, 141, 142, 146, 147, 148, 149, 165, 215, 218, 249, 250, 255, 319, 326, 338, 344, 345, 355, 378, 393, 396, 397, 398, 400, 401, 402, 409, 412, 413, 414, 416, 418, 419, 422, 426, 427, 428, 435, 442, 443, 444, 450, 460, 515, 530, 533, 537, 539, 542, 543, 544, 546, 547, 550, 555, 559, 563, 564, 574, 584, 585, 586, 591, 596, 598, 599, 606, 615, 616, 625, 627, 630, 632, 633, 635, 637, 665, 667, 669, 699, 724
България 14, 15, 18, 26, 28, 33, 41, 60, 62, 115, 117, 118, 141, 142, 148, 183, 196, 210, 213, 214, 241, 242, 254, 262, 263, 268, 269, 338, 357, 393, 416, 417, 427, 429, 451, 454, 466, 477, 479, 516, 519, 521, 524, 535, 536, 547, 552, 553, 566, 571, 617, 618, 620, 624, 627, 667, 668, 687, 688, 693, 704
Българско 14, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 25, 26, 27, 28, 30, 31, 32, 33, 34, 37, 38, 42, 44, 45, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 58, 59, 60, 61, 64, 67, 73, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 88, 89, 91, 92, 93, 96, 101, 103, 107, 110, 113, 115, 117, 119, 123, 124, 125, 127, 128, 130, 131, 132, 141, 145, 147, 148, 152, 156, 160, 161, 167, 171, 172, 173, 175, 183, 184, 194, 196, 215, 216, 221, 241, 242, 354, 367, 377, 474, 491, 506, 535, 536, 544, 547
Балканътъ 270, 311, 317, 324, 400, 417, 436, 466, 473, 576, 609, 621, 671
Българско-Сливово 609
Бѣлградъ 4, 53, 70, 88, 393, 402, 403, 405, 408, 409, 413, 414, 419, 417, 419, 422, 424, 425, 426, 443, 445, 453, 455, 457, 458, 460, 484, 492, 508, 512, 514, 524, 525, 534, 543, 544, 545, 550, 552, 575, 576, 597, 607, 612, 613, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 624, 665, 629, 630, 631, 634, 668, 669, 670, 670, 671, 672, 703, 704
Бѣлица 609, 657, 666
Бѣлово 664

В.

Варна 389, 606
Варошъ махла 292, 722
Василиско св. 458, 459
Велесъ 618

Видинъ 426, 452, 519, 522, 581, 601, 628; 636
Виена 581
Видраре 273, 318, 635, 648, 658, 660
Влахово 612
Владиня 727
Влашко 4, 5, 7, 66, 69, 74, 89, 107, 110, 114, 117, 120, 126, 153. 170, 171, 181, 182, 191, 195, 216, 230, 232, 296, 300, 308, 309, 411, 413, 414, 416, 427, 440, 449, 451, 470, 472, 481, 491, 494, 538, 542, 547, 580, 584, 585, 597; 606, 609, 616, 624, 668, 670
Войнягово 702, 711, 712, 713, 714
Вотича Саракийски 457
Враждебна 299, 315
Враца 580, 658, 660
Врачешъ 363
Върбовка 630
Вѣтренъ 649

Г.

Габрово 12, 287, 308, 415, 522, 612, 662, 664
Галата 638
Галацъ 12, 13, 145, 355, 383. 413, 415, 427, 443, 487, 517, 542, 546, 667
Галешникъ 261
Галичъ 663
Геритъ 670
Гложене 299, 310, 314, 315. 578, 636, 638, 639. 654 659, 660, 705, 706, 707
Гол.-Изворъ 658, 660, 661, 706
Горна-Малина 649
Горна-Орѣховица 552
Горни-Матеевци 618
Градецъ 264
Градешница 638
Грамада 609, 611, 657, 664
Грърцко 658, 664
Гюлджикъ 654
Гюмишъ Мадени 654
Гюргево 9, 85, 118, 124, 157, 215, 216, 415, 418, 426, 443, 445, 451, 452, 461, 487, 534, 545, 559, 561, 571, 582, 585

Д.

Дебела-Могила 611
Дели-Орманъ 609, 615
Дервентъ 610
Джембазето 658, 662
Джумая 264, 552
Дигизра 656
Дикили-ташъ 609
Дияръ-Бекиръ 34, 39, 42, 46, 157, 448, 598, 647, 655, 660, 661, 662, 687, 691, 693, 717
Добруджа 18, 696
Дойкинци 671
Долна-Орѣховица 552
Дрѣновецъ 437
Дрѫстене мах. 300, 304, 717, 718, 723
Дудене 305
Дунавъ 60, 242, 249, 426, 609, 622, 626, 666, 714
Дяково 659
Джбене 702, 712

Е.

Европа 21, 62, 79, 107, 113, 117, 391, 412, 436, 445, 503, 571, 627, 654
Елена 437, 486, 507, 541
Ени-маале 267
Ени-Заара 197, 313
Ени-ханъ 653
Ескиа-Зара 193, 197, 238, 268, 297, 317
Етрополе 111, 233, 273, 310, 314, 317, 334, 552, 682
Ефратъ 654

Ж.

Желявна 659, 661, 664
Желѣзникъ 100
Жеравна 264, 610, 657, 665, 689

З.

Зайчаръ 622, 627, 628, 668
Захра 574
Златица 319, 361, 365, 552, 606, 627

И.

Иванова ливада 612, 629
Иеракири (Амориу) 457
Изворъ 273, 301, 350, 363, 566
Иоанъ св. (Менопотамо) 457
Ипекъ 670
Ираклия 651
Искъръ рѣка 606
Игалия 555, 575, 670
Ихтиманъ 649
Ичеря 267
Ичерянска рѣка 610

К.

Кавказъ 468
Казанлъкъ 96, 197, 247, 255, 307, 389, 658, 662, 663, 703, 704, 714
Каларашъ 318, 460
Калафатъ 546
Калоферъ 389, 661, 704, 710, 711
Калугерово 257
Караачъ 666
Каратопракъ 305

Карлово 32, 37, 40, 47, 91, 100, 134, 207, 208, 229, 231, 266, 267, 281, 292; 297, 298, 303, 306, 307, 328, 433, 545, 626, 659, 699, 700, 201, 702, 703, 704, 705, 707, 708. 709, 710, 711, 712, 713
Кастелонъ 458
Кашалъ 653
Кезикъ 653
Кидонийски Лакади 457
Кисамски Касители 457
Кишеневъ 443
Клисура 297, 620
Княжевацъ 608, 612, 622, 629, 671
Коджа-Юртъ 319
Койнаре 658, 660
Копривщица 100, 184, 267, 297, 658, 662, 663, 668, 688
Корабия 242
Котелъ 267, 363, 610, 689
Крагуевацъ 622, 623
Крайова 382, 401, 412, 417, 546, 549, 612, 614, 615
Криворечнска паланка 375
Критъ 257, 458
Круцохордъ 611
Крушево 689
Куми 457
Кутая 663
Курия Апокоронски 458
Кжзъ Муратъ 609, 610
Кънакъ 653
Къкрина 566, 595, 644, 646, 647, 669, 695, 697, 703, 714, 716, 718
Кърънъ 653
Кюстендилъ 362, 375

Л.

Лайпцигъ 512
Ловечъ 64, 78, 91, 95, 100, 118, 139, 157, 190, 191, 193, 195, 214, 228, 231, 257, 259, 238, 294, 296, 297, 298, 301. 302, 304, 305, 309, 312, 314, 316, 317, 348, 353, 382, 508, 511, 514, 515, 552, 551, 565, 573, 579, 581, 589, 590, 591, 592, 593, 595, 597, 635, 636, 637, 639, 640, 641, 644, 645, 646, 649, 659, 663, 669. 679, 680, 681, 682, 683, 696, 697. 698, 699, 706, 721, 724, 725, 726, 727, 758, 710, 715, 716, 117, 720
Ломъ 74, 77, 78, 261. 318, 375, 417, 582, 608, 658, 662, 720
Ломъ рѣка 610
Лопянъ 122, 661
Лютаково 213, 351
Люле-Бургазъ 650
Лѣсковецъ 12, 76, 100, 214, 233, 238, 369, 541, 545, 552, 554, 618

М.

Маджери 307
Македония 60, 153, 210, 362, 366, 368, 427, 502, 507, 520, 523, 552, 617
Малевъ 457
Медвенъ 264
Микре 641, 642, 647
Млати Шумка 702
Москва 395
Мургашъ 664, 665, 667
Мюнхенъ 512

Н.

Нейково 610
Нетрополия 600
Никополъ 217, 429. 439, 441, 482, 590, 597, 638, 691, 693
Нова-Загора 265

О.

Одеса 16, 18, 25, 30, 64, 72, 87, 89, 125, 128, 216, 323, 337, 289, 393, 395, 398, 413, 428. 429, 432, 437, 439, 443, 445, 446, 447, 448, 451, 454, 480, 490, 495, 542, 658, 667, 670, 679, 682, 695
Одринъ 524, 650, 696
Олтеница 124, 130. 157, 453, 455, 609
Орта-коиакъ 319
Орхание 104, 229, 235, 240, 273, 333, 347, 363, 370, 382, 552, 575, 579, 580, 588, 725, 637, 639, 642, 660
Орѣхово 127, 174, 257, 261, 291, 308, 309
Осиковица 334, 659, 661
Османъ-Пазаръ 264, 364, 562, 610
Охридъ 261

П.

Пазарджикъ 100, 268, 278, 297, 306, 389, 456, 575, 650
Панагюрище 100, 267, 297, 708, 718, 723
Панега 299, 315
Парижъ 641
Петербургъ 395
Печковица 720
Пикетъ 125, 126, 127
Питеща 382
Пиротъ 74, 77, 78
Писанца 609
Пловдивъ 100, 181, 182, 184, 267, 297, 306, 311, 328, 389, 431, 574, 606, 657, 662, 690, 698, 700, 703, 708, 713,
Плоещъ 55. 57, 66, 218, 393, 512, 545, 665, 667, 666
Плѣвенъ 21, 49, 55, 56, 76, 78, 86, 87, 101, 141, 161, 201, 217, 294, 299, 301, 315, 316, 344, 439, 510, 526, 550, 579,

580, 586, 590, 594, 595, 596, 600, 601, 642, 659, 660, 663, 691, 692, 693, 694, 698, 700, 703, 708, 713
Помашка-Лешница 638
Правецъ 654, 660
Прага 442, 512
Призренъ 670
Прилѣпъ 618
Провадия 264

Р.

Радомиръ 362, 375
Разградъ 242, 294, 552, 609, 610
Ретимно 459
Рила 466
Ромъния 443, 523, 638, 642, 667, 688, 709, 723, 727
Русе 116 125, 129, 147, 148, 157, 346, 353, 349, 367, 380, 383, 389, 426, 461, 462, 468, 469, 493, 494, 506, 507, 509, 512, 525, 527, 529, 535, 536, 546, 552, 554, 557, 558, 559, 560, 564, 570, 573, 577, 579, 580, 583, 584, 586, 587, 592, 593, 595, 608. 641, 642, 661, 663, 665, 672, 639, 691, 692, 721
Русия 123, 210, 345, 408. 443, 463 470, 507, 501, 503, 507, 518, 585, 667, 670, 669, 681
Румелия 427, 588

С.

Салта 458
Самоковъ 575, 670
Свищовъ 13, 461, 560, 596, 611, 630, 657, 663, 667, 687
Севлиево 297, 314, 316, 644, 697
Селия 457
Сересъ 696
Сейменъ 668, 662
Сивасъ 652
Синапъ 651
Силиврия 650
Силистра 338. 516, 517, 585, 712
Скендерунъ 655
Скравена 362
Слатина 383
Сливенъ 12, 93, 100, 120, 189, 197. 238, 267, 268, 297, 307, 389, 415, 431. 445, 451, 519, 521, 522, 523, 524, 534. 541, 543, 545, 561 572, 573, 574, 575. 576, 586, 594, 595, 606, 611, 612 617, 618, 620, 621, 622, 624, 627, 628, 629, 656, 658, 661, 663
Солунъ 432. 696
Сопотъ 281, 349, 385, 640, 642, 655, 659, 660, 661, 708, 709, 710, 712
Ст.-Загора 657, 658, 662, 663, 712
Станимака 338
Стара-планина 52, 207, 432, 456, 472, 563, 606, 608, 624, 627, 670, 671
Стратешъ 644 645
Стрелча 267
София 191, 192, 193, 231, 266, 267, 270, 286, 287, 298, 299, 310, 314, 316, 348, 383, 389, 431, 519, 522, 552, 566, 574, 575, 579, 582, 583. 584, 588, 590, 592, 593, 597, 638, 639, 641, 644, 645, 647, 649, 657, 665, 672, 679, 680 681, 687, 688, 690, 691, 692, 693, 695, 700, 703, 709, 713, 718, 721
Сърбия 16, 18, 22, 24, 54, 66, 183, 187, 188, 207, 324, 345, 385, 394, 395, 400, 412, 419, 420, 454, 466, 458, 471, 501, 502, 503, 513, 537, 667, 667, 671. 672.

Т.

Таборъ 463, 464, 465. 469, 512
Ташъ-Кесенъ 298, 314, 315
Твърдица 212
Телишъ 299, 315
Тенджеръ 652
Тетевенъ 111, 231, 273, 294, 309, 310, 314, 319, 335, 349, 351, 365, 366, 382, 55е, 574, 575, 577, 578, 606, 636, 637, 638, 639. 640, 657, 658, 659, 660, 661, 67е, 68е, 687
Тилхаранъ 655
Тича 610
Топчи Дере 621
Тракия 64, 65, 109, 183, 210, 230, 292, 294, 311, 317, 426, 4е9, 494, 502, 507, 552, 617, 680
Троянъ 134, 230, 293, 297. 298, 300, 302, 304, 305, 313, 385, 514, 545, 657, 664, 695, 696, 708
Трѣвна 12, 288, 297, 308, 314, 316, 317
Тулча 663
Турно-Северниъ 417, 546, 549, 612, 613
Турско-Сливово 611
Турски-Изворъ 638, 647
Турско 449, 521
Турно-Магурели 13, 15, 18, 27, 52, 60, 63 82, 83, 89. 90, 124. 126 128, 140, 145, 147, 215, 216, 217, 247, 250, 316, 344, 355, 375, 342. 396, 423, 428, 429, 430, 432, 436, 438, 439, 440, 444, 446, 447, 451, 454, 559, 461, 483, 484, 490, 491, 506, 512, 525, 526. 532, 536, 539, 540, 542, 543, 546, 550, 554, 576, 584, 585, 592, 593, 637, 638, 672, 688, 690, 691, 695
Турция 15, 374, 424, 612, 617, 627, 713
Турхалъ 652
Тутраканъ 609, 666
Тукатъ 652

Търново 12, 24, 66, 100, 139, 157, 193, 214, 239, 247, 266, 269, 270, 297, 319, 353, 370, 389, 402, 431, 486, 491, 493, 519, 522, 534, 541, 545, 552, 557, 558, 559, 560, 563, 570, 573, 597, 606, 636, 637, 647, 662, 663, 698, 709

У.

Узунджово 76, 510
Улашъ 653

Ф.

Филибе 73, 77, 349, 456, 519, 522, 592
Флоренция 457
Франция 210, 471, 500

Х.

Хасково (Хаскіой) 144, 259, 267. 662
Хаинето 307
Хоранъ 654
Хърватско 502

Ц.

Цалапица 305
Царацово 229. 231, 292, 297, 311, 313, 328
Цариградъ 184, 390, 398, 423, 426, 427, 428, 429, 433, 434, 448, 449, 451, 452, 576, 582, 583, 593, 594, 595, 598, 641, 650, 651, 655, 656, 657, 661, 709, 737

Ч.

Чаталджа 650
Чачакъ 608
Червенъ-брѣгъ 299, 315
Черна-гора 84, 187, 188, 385, 508, 572, 573
Черна-вода 375
Челиково 579, 638
Чипровци 575
Чирпанъ 197, 267, 297, 307, 658, 662
Чорлу 650
Чукурлий 305

Ш.

Швейцария 502, 635, 636
Шипка 663, 714
Шуменъ 520, 522, 552, 585, 661

Я.

Ямболъ 522
Яшъ 4

Азбучникъ на псевдонимитѣ и непълнитѣ собствени имена.

А.

А. К. Борилъ — А. Кънчевъ (535) [1])
Аврамачо Часовниковъ (261)
Аврамачо Юсификовъ — Враца (354)
Азисъ Рушидоглу Стамболлу, Компания Ханда Небоолу — Д. Хр. Поповъ (21)
Азисъ Рушидооглу Видинли — Д. Хр. Поповъ (145)
Азисъ Достунузъ Ходжа ефенди — Т. Ковачовъ (441)
Алилаа Селевли — Ловечъ (193)
Асанъ ефенди (341)
Асланъ Дервишоглу ефенди — В. Левски (24)
Асланооглу Видинли—В. Левски (100)
Асланоолу Чифутинатъ (143)
Асланоолу Асланъ (256)
„ Асанъ (380)
Аспарухъ (534)
Афузъ ефенди — Т. Ковачовъ (438)
Афжсъ Ефенди — Левски (281)

Б.

Бако Бакаловъ Бучуковлу — Л. Каравеловъ (384)
Бекиръ Кадриолу (238)
Бериславъ — $45'|_5$ (534)
Бони (289)
Бору Иленчинецъ — Лѣсковецъ (238)
Бочукооглу — Етрополе (137)

В.

В. Т. А. — Велико Търново Асѣновецъ (164)
Василъ П. — Василъ Пупешковъ (259)
Вичо Севлиевеца (256)
Владимировъ — Д. Хр Поповъ (597)
Врачешъ Лезо оглу (255)
Втораповъ Гр. Д. — Гр. Д. Начовичъ (415)
Вълчо Драгиновъ — В. Левски (216)

Г.

Газа Петралионъ (513)
Грошонъ Давичонъ (545)

Д.

Дели Муратъ (239)
Дели Ибраима (240)
Дели Христемаага — Хр. Ив. Книговезеца (247)
Денсизовъ (534)
Джамбазъ Али (545)
Дервишоглу Мехмедъ Кърджалж — Тетевенъ (259)
Джуро — Г. Живковъ (215)
Димитроолу Ованезъ ефенди — В. Левски (259)
Драганъ Цанковъ — Хр. Ивановъ Книговезеца (347)
Драгню — В. Левски (16)
Драгойчо — В. Левски (184)
Драгомирчо (Драгомировъ) — Д. Хр. Поповъ (15)
Драгой Стойчевъ — В. Левски (124)
Драгойчо Ивановъ В. Левски (126)
Драгню — В. Левски (215)
Драгню Костовъ — В. Левски (247)
Драко — Етрополе (122)
Дрянъ-Кюху — Търново (346)
Дякона — Левски (416)

Е.

Едирнели Афжзаа — Ст.-Загора (238)
Едирнели Джузаи — Ст.-Загора (189)
Едирнели Бохуръ Несимъ — Котелъ (569)
Елесъ Джутовъ (234)
Елешница Кара ибо (255)

Ж.

Жулвекуртъ — Т. Ц. комитетъ (450)

И.

И. С. (266)
И. С. М. — Платнаровъ (329)
Ибраимъ Мехмедъ — Ив. Драсовъ (489)
Ибрияма Мехмедъ Идернели Видинде (290)

---

[1]) Подробно страницитѣ на псевдонимитѣ сж означени въ общия азбучникъ. Тукъ сж дадени само страницитѣ, дето псевдонимитѣ сж дешифрирани. А дето псевдонима изобщо не е дешифриранъ, дадената тукъ цифра на страницата означава, кжде е превъ пжть употрѣбенъ.

Ибрияма Анадоллу—В. Левски (195)
Иванъ — Хр. Ив. Книговезеца (356)
Иванъ Муратоглу Афжза (264)
Идрине — Търново (149)
Иллерически (137)
Исакъ Хайнъ — София (286)
Искендеръ ефенди - Осиковица (310)
Ихтияръ Касанъ Хатемъ (150)

К.

К. — Колю Ганчевъ (268)
К. х Н. (527)
К. Н. Марковъ — В Левски (143)
Кадиръ Афжзъ—Таню Стояновъ (263)
Кара Мустафа Бучукоолу — Л. Каравеловъ (187)
Кара Георги — Г. Т. Икономовъ (586)
Каранъ Рустемъ (258)
Карданъ — Тетевенъ (121)
Карловалж (х. Асанаа) — Троянъ (545)
Куртооглу Саали (131)
Куртоглу Али (236)
Кавржка — Н. Т. Обретеновъ (559)
Кървръковъ (534)
Кърджала Мустафа - В. Левски (382)
Кючюкъ Мехмедъ Търновалж (256)—Севлиево (312)
Кжрджялията (143)

Л.

Л. Куручешмелж - Л. Каравеловъ (383)
Лàжане Мехмедола (255)

М.

М. Драгановъ — Хр. Ив. Книговезеца (541)
Мамудаа Едирнели — Левски (278)
Мар. Ма (259)
Махмудая Филибели — В. Спасовъ, ханджия въ Троянъ (100)
Мехмедъ Ходжовъ (337)
Мехмедъ Едирнели (287)
Мирчо — Т. Пъевъ (382)
Мирчю Крастювъ — Хр. Ив. Книговезеца (214)
Мололу Юсима (290)
Монилтъ елешъ шехъ (255)
Муратъ Видинли (255)
Муратооглу Ибрахимъ — Ив. Драсовъ (22)
Муса Кесаджия (240)

Н.

Н. Д. Т-глу (535)
Натанаилъ — П. Хитовъ (3)
Никола Ранеловъ — В. Левски (281)

О.

О. М. — отецъ Матей Преображенски (Миткалото) (119)

П.

П. С. Златевъ — Н Т. Обретеновъ (558)
Парашкева Стойчевъ Ханджийски — Комитета въ Ловечъ (214)
Петко Паровъ — Трѣвна (312)

Р.

Рушидъ Ходжоолу (235)
Рушчуклия — Анг. Кънчевъ (247)

С.

Самоилъ Юсофаче (286)
Селимъ Муратооглу (Мурашооглу) — Дим. Общи (247, 359)
Сим. П. (259)
Серезли Юсеина — Пловдивъ (311)
Скендеръ Дервишооглу — Гложене (310)
Солакъ — П. Хитовъ (462)
Соломонъ (239)
Ст. Карагьозовъ — Хр. Ив. Книговезеца (558)
Стамболлу Мехмедъ Ефенди — Сливенъ (238)
Столицата — Ловечъ (121)
Сюлюманоглу Даудъ—Орхание (109)
Сюлюманъ (340)

Т.

Тайсолъ (2[illegible]9)
Твердо — 104 (534)
Тролчу — В. Левски (166)
Т. К. Ходжа — Т. Ковачовъ (447)

У.

Узунъ Хасанъ (137)

Ф.

Фатиме, Шефика, Юсемъ Анамъ (342)
Фердинандъ — Т. Пъевъ (283)
Фердинандъ — Пасковъ? (562)

Х.

Х. Афжза (278)
Х. Бекира Стамболу (256)
Хаджи Ахмедъ саржъ чизмели Кармжзж — В. Левски (17)
Хаджи Асанаа (Карловалж)—Троянъ (545)
Хаджооглу Рушидъ (239)
Хасанъ Касанъ — Правецъ или Гложене (112)
Хитиаръ Касапъ Хатемъ (335)
Христемага—Хр. Ив. Книговезеца (214)

Ч.

Чайсолъ (340)

Ю.

Юдачооглу Селиникли — Т.-Пазарджикъ (178)

Я.

Ясеновъ Д. — Ив. Драсовъ (298)

Забелязани по-важни печатни погрѣшки:

стр.	№	редъ	печатано	да се чете
17	10	последния	неприменно	непременно
17	9	3) забележка	П Платнаровъ	В Платнаровъ
21	10	2) забележка	Да не бжде	Да бжде
25	11	1) забележка се отнася къмъ сигнатурата на писмото.		
28	12	1) забележка. Предпоследното изречение да се чете безъ двоеточието и безъ първата запетая.		
44	18	заглавието	чорбаджийтѣ	чорбаджиитѣ
56	22	1) забележка	писмо, № 20	писмо, № 21
64	25	4) забележка	Ловечъ.	Ловечъ,
65	25	7) забележка	№№ 16, 17, 18.	№ № 15, 16, 17, 18.
65	25	7) забел. края	щѣше да обвини	щѣше да изложи
70	27	2) забележка	писмо № 24	писмо № 25
75	30	1) забележка	За отчаянието му	Отчаянието му
98	45	1) забележка	Г.Р. (въ б.р.) съмнѣніе	Г.Р. (г-нъ Рашко въ съмнение б. р.
101	49	1) забележка	кореспонденций № № 42, 43	кореспонденции № № 43, 44
114	57	1) забележка	отъ писмо № 48	съ писмо № 49.
128	70	съдържание	въ № 62	въ № 67
129	70	1) забележка	писмо № 64	писмо № 69
130	71	1) забележка	писмо № 63	писмо № 68
144	82	2 отъ текста	за да са отправа	за да се отправи
149	86	2 на съдърж.	букурешкитѣ писма	писмата за Букурещъ
452	394	4 отгоре	Г. Зега	Г. Зеча
492	421	13 открая	економно учимище	економно училище
493	422	датата	Јуніа 7	Јулія 7
506	428	заглавието	Ангелъ Кънченъ	Ангелъ Кънчевъ
526	441	2 отгоре	В. К.	В. Л.
628	509	VII ч. 1 заб.	Бълтари	Българи
637	510	VII ч.	Анадода	Анадола
641	510	XIII ч. посл. р.	всично е готово	всичко е готово
652	511	V ч. пос. р.	силепъ	силенъ
690	524	11 открая	А. Кънневъ	А. Кънчевъ
696	526	10 отгоре	поп Кржсю	поп Кржстю
700	532	датата	19-III 1953	19-III 1923.
702	533	датата	13. IV. 1925 год.	13. IV. 1923 год.
702	533	5 открая	Гато Маджерицатъ	Гано Маджерицатъ.
708	538	19, 20 отгоре	Гато	Гано

VIII.

ФАКСИМИЛЕТА.

Факсимилета:

№ 1. Писмо на Левски до П. Хитовъ — отд. I, № 3, стр. 6.

№ 2. Псевдонименъ подписъ на Левски—отд. I, № 23, стр. 55.

№ 3. „ „ „ — отд. I, № 27, стр. 68.

№ 4. Писмо на Левски до Т. Райновъ — отд. I, № 36, стр. 85.

№ 5. Квитанция попълнена отъ Левски — отд. II, № 163, стр. 362.

№ 6. Писмо на Левски до Централния к-тъ въ Ловечъ — отд. I, № 105, стр. 197.

№ 7. Знакъ на Левски — отд. II, № 144, стр. 248.

№ 8. Знакъ на Левски за Ячу Цанковъ—отд. II, № 145, стр. 248.

№ 9. Квитанция на частенъ комитетъ за членски вноски.

№ 10. Квитанция на Б. Р. Ц. комитетъ, отд. I, за общи вноски.

№ 11. „ „ Ц. Б. Р. к. другъ образецъ.

№ 12. Часть отъ приготвения за печатане ржкописъ на Революциония уставъ (самата шпалта) — отд. V, № 464, стр. 551.

№ 13-а Ключъ за тайната кореспонденция на Левски отъ две части.

№ 13-б Сжщия ключъ отъ къмъ гърба придруженъ съ две разяснителни бележки.

№ 14. Печатъ на Ч. Р. к. въ Орханийско — отд. IV, № 337, стр. 370.

№ 15. Персийски паспортъ за избегване на заточеникъ отъ Д.-Бекиръ[1]). Преводъ на текста:

Отъ Персийского консулство въ Александрия

Понеже има приятелство между Персия и Турция, то дава се този листъ на Кеворкъ Гарабетъ, за да не му се пречи отъ чиновницитѣ, когато иде въ Турция.

Следватъ особени белези.

Къмъ паспорта следватъ визи: а) на Перс. консулъ отъ Александрия — Мирза и б) ромънска.

---

[1]) Този документъ има следната предистория, слушана отъ покойния Д. Пъшковъ.

Персийскиятъ поданикъ, арменецъ отъ Селмасъ, Кеворкъ Гарабетиянъ, за когото е дума въ факсимилирания паспортъ, заминалъ отъ Цариградъ да пжтува презъ Турция до Александрета. Въ Диаръ-Бекиръ продалъ паспорта си на българския заточеникъ Д. Пъшковъ, който стига споредъ маршрута на този паспортъ до Александрета, отъ дето персийскиятъ консулъ приятелски му далъ новъ паспортъ — дадениятъ ни документъ — за да мине съ него въ странство. Б. р.).